Acquired with the assistance of the

Sophia Augusta Brown

Fund

JOHN CARTER BROWN LIBRARY

De Witt, Koning Karel uit naam van deze Ed. Gr. Mog. HH. aansprekende, maakte geene zwarigheid de inwoners van Holland te qualificeren als Nos sujets. p. 257.

De Republiek — Etat Aristocratique. p. 419.

SECRETE RESOLUTIEN

VAN DE

Edele Groot Mog. Heeren Staten

VAN

HOLLAND EN WESTVRIESLAND,

genomen zedert den aanvang der bedieninge van den Heer

JOHAN DE WITT,

als Raadpensionaris van den zelven Lande;

en door denselfden Heer, onderscheidentlyk van de RESOLUTIEN VAN CONSIDERATIE, *die op zich zelfs een byzonder Werk uitmaken, by een vergadert.*

TWEEDE DEEL.

Beginnende met den Jare 1659, en eindigende met den Jare 1668.

T'UTRECHT,

By WILLEM VANDE WATER.

MDCCXVII.

RPJC

Secrete Reſolutien van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, in haer Ed. Groot Mog. Vergaderinge genomen.

Vrydag den 17 January 1659.

Ooſt-Indiſche Compagnie. Engelandt. Met de Reſident Downing te handelen over de reſtitutie van drie Schepen by de Ooſt-Indiſche Compagnie voor Bantam genomen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt geduyrende de abſentie van haer Edele Groot Mog. was gepaſſeert ende voorgevallen, op 't ſubject van de klachten, hier bevoorens van de zyde van Engelandt gedaen, over ende ter ſaeke dat ſeeker Schip, genaemt de Poſtillon, ende naderhandt noch twee Schepen, het eene genaemt de Frederik, ende het andere de François en Jan, alle toebehoorende Ingezetenen ende Onderdanen van de Republycq van Engelant, in de Haven van Bantam ingeloopen zynde, ende aldaer hare ladinge ingenomen hebbende, in 't weder-keeren door eenige Oorlog-Schepen, weſende in dienſt van de Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Vereenigde Nederlanden, haer voor de voorſz Haven van Bantam onthoudende, waren genomen, en naer Batavia opgebracht, verhael, ende daer benevens de particuliere diſcourſſen, ende debatten die tuſſchen hem ende den Heere Reſident Downing over 't ſelve ſubject waren gewiſſelt: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat door de Hollandtſche Heeren, nevens Gedeputeerden uyt de andere Provintien by haer Hoog Mog. geauthoriſeert, omme de voorſz ſaeke, met het geene daer aen dependeert, a l'amiable met den gemelten Heere Reſident Douwning af te handelen, ende uyt de wege te leggen, alle goede directie ſal worden bygebracht, omme op het gevoechlykſte, ende met de beſte reputatie dienthalven tot een finael beſluyt te komen, ende dat ten dien fine in cas van diſpoſitie aen de zyde van den gemelten Heere Reſident, om daer over een minnelyk ende redelyk Accord aen te gaen, van deſer zyde gepreſenteert moge werden, dat haer Hoog Mog. door die van de voorſz Ooſt-Indiſche Compagnie aen de Eygenaren ofte Geintereſſeerden van de voor-geroerde drie Schepen ſullen doen reſtitueren, opleggen ende betalen binnen Amſterdam den prys van de ſelve drie Schepen, midtſgaders van de Peper, Suyker ende andere Goederen daer inne geladen geweeſt zynde, gereekent ten reguarde van de Schepen, naer 't gunt de ſelve Schepen waerdig ſoude zyn geweeſt, ten tyde van haer arrivement in Engelandt, naer 't voltrecken van hare reyſe, in gevolge de ſelve daer inne niet verhindert waren geweeſt, ende ten reguarde van de Peper, Suyker ende andere ingeladen Goederen, naer advenant de prys die Peper, Suyker ende andere gelyke Goederen van de ſelve qualiteyt ende fynte ten voorſz tyde tot Amſterdam gegolden hebben, mits daer op gerabbatteert werdende de ordinaris lackagie, ende aſſeurantie, ende dat die van de voorſz Ooſt-Indiſche Compagnie ook wyders aen de voor-gemelte Eygenaers ende Geintereſſeerden ſullen opleggen, ende betalen de intereſt van de ſomme die na 't voorſz rabath, over de waerde van de voorſz Schepen ende Goederen als boven gereekent, noch ſal werden bevonden tegens ſoodanigen penning als de voorſchreve Ooſt-Indiſche Compagnie over capitalen, by haer *à depoſito* gelicht, dagelyks is betalende, ende dat van den tydt af, dat hare jongſte Retour-Schepen hier te Lande zyn gearriveert, tot de effectuele betalinge ende voldoeninge toe; Sullende van de debatten die daer over ſou-

ſouden mogen vallen, ofte van 't gunt daer op ſoude mogen werden beſloten, 't ſyner tydt aen haer Edele Groot Mog. nader rapport gedaen werden, om het ſelve gehoort, als dan verders dienthalven te mogen werden gereſolveert, ſulks als naer exigentie van ſacken bevonden ſal worden te behooren.

Dingsdag den 21 January 1659.

Denemarken. Re-eele verſeekeringe voor de onkoſten boven het ſecours geſupporteert wordende.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerefereert de nadere ouverture, die de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Deenſche ſaeken, in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie, in date den een en twintigſten November laetſtleden ontfangen hadden van de laſt ende inſtructie die de Heeren alhier aenweſende Deenſche Miniſters van den Koning van Denemarken hadden bekomen, raekende de re-eele verſeekeringe aen den Staet te preſteren voor de onkoſten boven 't bewuſte ſecours albereyts ten beſten van den hoogſt-gemelten Koning geſupporteert, ende die noch verder by deſen Staet gedragen ſouden mogen werden; Dat mede de opgemelte Heeren Deenſche Miniſters in de ſelve conferentie ſeer ernſtelyk hadden geurgeert de betalinge van de twee laetſte termynen der bewuſte ſubſidie-penningen, over 't jaer ſeſtien hondert vier en vyftig belooft, by den Tractate tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning ende deſen Staet in den jare ſeſtien hondert drie en vyftig aengegaen, ende eyndelyk dat by Placcate ſoude mogen werden gerevoceert alle de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden, jegenwoordig in effective dienſt zynde, van den Koning van Sweden: Waer op gedelibereert zynde, Is goetgevonden ende verſtaen, dat alle het gene voorſz is, door de opgemelte Heeren Gecommitteerden nader ge-examineert, ende gepondereert, midtſgaders haer Edele Groot Mog. daer op van adviſe gedient ſal worden.

Denemarken. Urgeert nader ſecours, ende een goedt Convoy, &c.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Memorie, by de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Koning van Denemarken, den ſeſtienden deſer loopende maendt ter Generaliteyt ingedient, houdende verſoek, dat haer Hoog Mog., ſoo haeſt mogelyk, en 't Saiſoen van 't jaer ſulks ſal permitteren, ſouden gelieven na Denemarken af te ſenden het reſterende ſecours, met alle noodtwendigheden voorſien, ende ſoodanig gecompleteert, als de Tractaten onderling opgerecht zyn, mede brengende, ende dat onder ſoodanig ſuffiſant Convoy, als de jegenwoordige conjuncture van tyden ende periculen ter Zee te bevreeſen, de preſente oppreſſie van den hoogſt-gemelten Koning ende de Kroone van Denemarken, mitſgaders weder-zydts intereſſen zyn requirerende, met het gene daer ontrent verders in achtinge dient te werden genomen; Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. aen de gemelte Heeren Deenſche Miniſters op de voorſz der ſelver Memorie tot antwoordt moge werden toe-gevoegt, dat haer Hoog Mog. gemeynt ende gereſolveert zyn, het voorſz reſterende ſecours, ſoo haeſt het Saiſoen ſulks ſal konnen lyden, nae Denemarken af te ſenden, ook voorts geenſints in gebreeke blyven ſullen, alles naer uytterſte vermogen te preſteren ende by te brengen, wat tot afweeringe van de voor-geroerde oppreſſie ſal komen te dienen, achtervolgende ende in conformité van Alliantien, in den jare ſeſtien hondert negen en veertig ende ſeſtien hondert ſeven en vyftig ſucceſſivelyk opgerecht, daer van ſyluyden den meer-hoogſt-gemelten Koning volkomentlyk konnen ende mogen verſeekeren.

Sa-

Saturdag den 25 January 1659.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, het Reſultat van de conferentie, door Gecommitteerden van haer Edele Groot Mog. in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den drie en twintigſten deſer loopende maendt, nader gehouden met de aenweſende Heeren Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provintie reſiderende, over den innehoude van de Adviſen, by de geſamentlyke Heeren Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt op beſchryvinge van haer Hoog Mog. alhier aenweſende, den ſeſtienden ende achtienden daer bevoorens ſucceſſivelyk geformeert, raekende het verblyf ofte de herwaerts komſte van 's Landts Vloote, jegenwoordig onder het beleydt van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael in Denemarken, weſende: Waer op gedelibereert zynde, is goetgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Lieutenant-Admirael by aenſchryvens van haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, omme met de voorſz geheele Vloote ten ſpoedigſten herwaerts aen te komen, ende de Schepen van de ſelve in haere reſpective diſtricten te doen inloopen, omme aldaer behoorlyk gerepareert, van alle noodige behoeften voorſien, ende ſulks in aller haeſt wederom tot 's Lants dienſt klaer gemaekt werden, ten ware hy nochtans op de receptie van de voorſz ordre inſiende de gelegentheydt van ſaeken in den Oreſondt, ende tot Coppenhage bevonden de ſelve te vereyſſchen, dat aldaer eenige Schepen van de voorſz Vloote gelaten wierden, die dat midts dien by haer Hoog Mog. t'ſyner diſpoſitie geſteldt ende gelaten moge werden, om eenige Schepen als boven ten behoeve van den Koning ende 't Ryk van Denemarken aldaer te laten verblyven, in cas hy ſal oordeelen ſulks met vrucht, ende ten meeſten dienſte van den Lande te ſullen konnen geſchieden; Dat voorts van de boven-gementioneerde ordre wegens haer Hoog Mog. by Miſſive aen hoogſt-gemelte ſyne Koninklyke Majeſteyt kenniſſe moge werden gegeven, met byvoeginge van de redenen daer toe dienende, ende namentlyk dat ſulks geſchiedt, omme de ſelve ſyne Majeſteyt in 't aenſtaende Voorjaer des te efficacieuſer te konnen preſſeren de aſſiſtentie, by de voorige Tractaten belooft, ende omme onder Godes zegen, des te beter in gevolge van de voorſz Alliantien te konnen helpen afweeren de oppreſſie daer mede ſyne Majeſteyt ende des ſelfs Ryken ende Onderdanen jegenwoordig zyn beſwaerdt, ende dat ook de Reſolutie by haer Hoog Mog. op 't gene voorſz is, te nemen by Extract authentycq, aen den Heer Ambaſſadeur Isbrants moge werden toegeſonden, omme van de boven-ge-expreſſeerde haer Hoog Mog. goede intentie in gelyker wyſen mede aen den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg kenniſſe te geven.

Denemarken. Vloote uyt Denemarken herwaerts te doen komen, niſi, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende het advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Deenſche ſaeken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den een en twintigſten deſer loopende Maendt, nader ge-examineert ende gepondereert d'ontfangene ouverture van den laſt, ende de Inſtructie die de Heeren alhier aenweſende Deenſche Miniſters van haren Koning hadden bekomen, raekende de re-eele verſeekeringe aen den Staet te preſteren voor de onkoſten boven het bewuſte ſecours albereydts ten beſten van den hoogſt-gemelten Koning geſupporteert, ende die noch nader by deſen Staet gedragen ſoude mogen

Denemarken. Re-eele verſeekeringe voor de onkoſten boven het ſecours geſupporteert werdende, ſubſidiepenningen, Placcaten, om alle Nederlanders den Sweedſchen dienſt te doen verlaten.

gen werden, mitsgaders de gedane ernstige instantie van de gemelte Heeren Ministers, omme van haer Edele Groot Mog. te mogen bekomen betalinge van der selver quote in de twee laetste termynen der bewuste Subsidie-penningen over 't Jaer sestien hondert vier en vyftig belooft, by den Tractate tusschen den hoogstgemelten Koning, ende desen Staet in den Jare sestien hondert drie en vyftig aengegaen, ende noch het versoek by de meer-gemelte Heeren Deensche Ministers gedaen, ten eynde by Placcate gerevoceert sullen mogen werden, alle de Ingezetenen deser Vereenigde Nederlanden, jegenwoordig in effectiven dienst zynde, van den Koning van Sweden; op alle welke Poincten, vermidts by de Leden generalyk dienthalven reflexie gemaekt wierde op de Heeren der selver Principalen, de te nemen Resolutie uytgestelt is tot nader gelegentheyt.

Woonsdag den 5 February 1659.

Engelandt Accordt met de Resident Downing over drie Schepen voor Bantam door de Oost-Indische Compagnie genomen.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat op voorgaende haer Edele Groot Mog. Resolutie in date den seventienden der voorlede Maendt, ende op de officien aengewendt tot naerkominge van der selver intentie daer inne vervat, de Heeren Gedeputeerden by haer Hoog Mog. geauthoriseert, omme *a l'amiable* met den Heere Resident Downing af te handelen, ende uyt de wege te leggen de differenten tusschen den Heere Protector van Engelandt, &c. ende desen Staet ontstaen, over ende ter saeke dat seeker Schip genaemt de Postillon, ende naderhandt noch twee andere Schepen, het eene genaemt de Frederik, ende het derde de François en Jan, alle toebehoorende de Ingezetenen ende Onderdanen van de Republycque van Engelandt voornoemt, op de Reede van Bantam, door eenige Oorlog-Schepen wesende in dienst van de Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie deser Vereenigde Nederlanden waren genomen, ende tot Batavia op-gebracht, hem Raedt-Pensionnaris voorsz versocht ende geauthoriseert hadden, omme (was 't doenlyk) by manniere van visiten ende contra-visiten, met den gemelten Heere Resident Downing, dienthalven een accommodement te treffen, ende de voorsz saeke met 't gene daer ontrent is, op het gevoeglykste ende met de beste reputatie van den Staet te vuideren. Dat dien-volgende hy Raedt-Pensionnaris voorsz naer verscheydene conferentien over 't selve subject met den voornoemden Heere Resident gehouden, dien-aengaende eyntelyk getroffen hadde het Verdrag hier naer volgende geinsereert, het welke dien-volgende onder 't wel-behagen van haer Edele Groot Mog. ende by goedt-vinden van de opgemelte Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden soo by de selve, als by den gemelten Heere Resident Downing, met onderteekeninge ende bezegelinge soude werden bekrachtigt.

Comme ainsi soit qu'au mois de Juillet de l'an passé & du depuis, soyent en faites diverses plaintes, aux Hauts & Puissants Seigneurs les Estats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas, par le Sieur Resident Downing, touchant certains trois Navires, l'un nommé de Postillon, l'autre de Fredericq, & le troisieme le François & Jean, touts appartenants aux Anglois, cy-devant pris par quelques Vaisseaux de Guerre, estans au service de la Compagnie Octroyée des Indes-Orientales desdites Provinces Unies, à la Rade de Bantam, & emmenez à Batavia, & sur ce qui est passé & arrivè en autre auxdits Quartiers entre les deux Nations, & que leur Hautes Puissances, ayent faites des responses sur les dites plaintes par diverses resolutions, avec lequelles son Alteste Serenissime le Seigneur Protecteur d'Angle-

terre

terre, Eſcoſſe & Yrlande, &c. ne ſe contentant poinct pour des raiſons exhibez par eſcrit, ſi eſt ce qu'en fin pour venir a bout, & vuider ces affaires entierement & totalement, entre nous ſoubſignez, au nom & de la port de ſadite Alteſſe d'une, & de leur Hautes Puiſſances d'autre part, eſt accordé & convenu, que leurs Hautes Puiſſances feront reſtituer & livrer a ceux qui ſeront nommez par ledit Sieur Reſient à Londre pour les proprietaires, & intereſſez par ceux de ladite Compagnie des Indes-Orientales desdites Provinces Unies, en argent contant, monnoye d'Angleterre, la valeur desdits Navires, le Poſtillon, le Fredricq, & le François & Jean, comme ils auroyent eſté a leur arrivement à Londre, en cas qu'ils n'euſſent eſté empeſchez en leur voyage; & touchant les biens & Marchandiſes qui ont eſté chargez dans lesdits trois Navires au temps de la Prinſe que leur Hautes Puiſſances fairont payer & refondre à Londre quand & quand avec la valeur desdits trois Navires, en une meſme ſomme par ceux de laditte Compagnie a ceux qui ſeront nommez par ledit Sieur Reſident Downing pour lesdits proprietaires ou intereſſez, dans le termes de dix ſepmaines apres la date de ce preſent Accord, la valeur d'une meſme quantité des Marchandiſes & Biens de la meſme qualité & bonté, que ceux qui ayent eſté chargez dans lesdits Navires, a proportion du pris que ſemblables Marchandiſes, & Biens ont couſté a Londre ſix mois apres la prinſe desdits Vaiſſeaux reſpectivement, en rabattant le laccagie ordinaire desdites Marchandiſes & Biens, & l'aſſeurance comme on auroit payé de laditte ſomme, ou valeur pour le meſme voyage en ce temps la, a condition que ceux de ladite Compagnie refondront & payeront en outre a ceux qui ſeront nommez par ledit Sieur Reſident, pour lesdits proprietaires & intereſſez, l'intereſt de la ſomme qui ſe trouvera apres ledit rabat, pour les dites Marchandiſes & Biens, comme auſſi de la valeur desdits trois Navires au denier quatre par cent, depuis le premier du mois d' Aouſt dernierement paſſé juſques au payement effectuel, pour leſdits Navires, Biens & Marchandiſes: Et en ſuitte de cela viendront a ceſſet & eſtre eſtaintes touttes les actions & pretenſions qui pourroyent aucunement eſtre meües du coſté d'Angleterre, a cauſe des torts & mauvais rencontres qu'on pourroit alleguer d'eſtre faite a la Nation Angloiſe par laditte Compagnie aux Indes-Orientales a l'eſguard desdits trois Navires Anglois, ou d'aucune choſe arrivée environ ce temps là, ou depuis qui ſoit venue a la cognoiſſance de ſadite Alteſſe, devant le 20 du mois de Janvier paſſé, & que les deux Nations doreſnavant ſe rencontreront reciproquement, en toutte tranquillité, & parfaite Amitié, tant aux Indes-Orientales qu'aillieurs dedans, & de hors l'Europe. Et quant a ce qui concerne la determination de la valeur desdits trois Navires, Marchandiſes & Biens, comme auſſi de la ſomme a rabattre a cauſe du laccage de l'aſſeurance, comme deſſus, ſera incontinent apres la ſignature de ce preſent Accordt, traitté & conclu entre le ſoubſignez de part & d'autre.

Fait a la Haye en Hollande le 6 Fevrier de l'An. 1659.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz Verdrag, ende de directie daer ontrent by-gebracht, wel laten gevallen, ende is dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat het ſelve de meer-gemelte Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden mede ten beſten ſmaekelyk gemaekt, ende voorts ten ſpoedigſten geperfectionneert ſal worden, ende heeft de voorſz Raedt-Penſionnaris op de reſumptie deſes wyders gerefereert, dat het voorſz Accordt de

Heeren Gedeputeerde van de andere Provintien ſmaekelyk gemaekt, ende vervolgens den ſeſten deſes 's morgens ten weder-zyden onderteekent ende bezegeldt was.

Donderdag den 6 February 1659.

Denemarken. Zee-ſaeken Vloote noch in Denemarken te verblyven tot nader ordre, Admiraliteyten te beſchryven.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeke van de Zee, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den eerſten deſer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen den innehouden der Miſſiven van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, ende andere Adviſen, in de ſelve Reſolutie vermeldt: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat over de gelegentheyt van 's Landts Vloote, jegenwoordig in Denemarken weſende, ende of men de gedecreteerde revocatie van de ſelve voortgang ſal laten gewinnen ofte niet, met het geen daer aen dependeert, nader deliberatie aengeſteldt, ende ten dien fine Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt, binnen deſe Provintie reſiderende, tegens Maendag toekomende herwaerts beſchreven ſullen werden; ook met verſoek, dat de ſelve Gecommitteerden met eenen geinſtrueert mogen komen, omme haer Edele Groot Mog. pertinentelyk te berichten, aengaende de gelegentheyt van de eſquipagie der Schepen, onder hare reſpective reſſorten aengevangen; ende dat middelerwylen de ſaeke ter Generaliteyt daer heenen mogen werden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Lieutenant-Admirael by haer Hoog Mog. ſoo over Water als te Lande moge werden aengeſchreven, dat by de Regeringe over het voor-geroerde ſubject nader deliberatie aengeſtelt zyn, ende dat hy den uytſlag van de ſelve in Denemarken ſal hebben af te wachten, ook dien-volgende ſich met de voorſchreve Vloote van daer niet te begeven, tot nader ordre.

Vrydag den 7 February 1659.

Zee-ſaeken. Lieutenant-Admirael Koopvaerdye-Schepen uyt Denemarken herwaerts te convoyeren.

Op 't gemoveerde van eenige Leden, Is, naer voorgaende deliberatie, goetgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde van wegen haer Hoog Mog. aen den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, geſchreven moge werden, dat hy de Koopvaerdye-Schepen deſer Landen, leggende tot Coppenhage, ende daer ontrent, ende het gemunt hebbende naer deſen Staet, door den Orezondt, ende de Kaſteelen aldaer, ſal hebben door te brengen, met de geheele 's Landts Vloote, ofte een gedeelte van dien, na dat de noot ende gelegentheyt aldaer, ſich ſoude mogen vertoonen ofte niet, ende als dan de ſelve Roopvaerdye-Schepen herwaerts te doen convoyeren, door de bewuſte in-gehuyrde tranſport-Schepen, die hy Lieutenant-Admirael aldaer by der handt ſal hebben, voegende daer by twee of drie 's Landts Schepen van Oorlog, die meeſt van noden hebben omme te repatrieren.

Vrydag den 14 February 1659.

Sweden. Denemarken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende

bende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den eerſten deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den inhoude van verſcheyde Adviſen, ſoo van den Heere Lieutenant-Admirael, als van anderen, zedert eenigen tyt herwaerts uyt Coppenhage, ende andere Ooſterſche Geweſten ingekomen, ende daer benevens ſerieuſe reflexie gemaekt, op den jegenwoordigen toeſtant van ſaeken in de ſelve Geweſten. Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. alle goede en diſcrete directie ſal werden toegebracht, ten eynde van wegen Vrankryk en Engelant, aen deſen Staet aenſoek moge werden gedaen, omme over de herſtellinge van de ruſte en vreede in de voorſz Ooſterſche Geweſten, ende voornamentlyk tuſſchen de Koningen van Sweeden ende Denemarken een gemeen concert te maken, ende een vaſte verbinteniſſe aen te gaen, over den voet ende de manniere, mitſgaders de gronden ende fondamenten op de welke de voorſz Vreede geſamentlyk, ende by yeder in 't byſonder op 't alder-efficatieuſte bevordert ſoude werden, met onttreckinge van alle ſupport aen die gene, die den ſelven Vreede op den voet van 't voorſz concert ſouden mogen komen te weygeren, ofte te declineren, ende ſelfs door 't toe-brengen van alle noodige behulp-middelen aen die gene, die ſich ter contrarie tot het aen-nemen van de voorſz Vreede op den voor-geroerden voet vaerdig ende bereytwillig toonen ſal; Dat voorts het voorſz concert, ende adjuſtement tuſſchen de voornoemde drie Staten gedirigeert moge werden tot het meeſte voordeel van den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken, mitſgaders tot de meeſte ſecuriteyt, ende ſeekerheydt van de Navigatie ende Commercie op de Ooſt-zee, ende ſpecialyk dat daer ontrent ten opſichte van den ſelven Koning gelaboreert ſal worden, om alles te brengen op den voet van 't bewuſte Tractaet, den derthienden Auguſti des Jaers ſeſtien hondert vyf en veertig tot Bromſebro met Sweeden aengegaen, immers dat ten dien reguarde mits van minder advantagie ter neder geſtelt werden, als het geene vervat is in den Tractate tuſſchen Sweden ende Denemarken den achtſten Martii des voorleden Jaers tot Roſchilt geſloten, behoudelyk dat in allen gevalle daer uyt gelicht, ende gelaten werde het derde Articul, daer by Parthyen Contrahenten elkanderen belooft hebben, geene Vreemde ende Vyandtlyke Vloote te laten paſſeren door den Oreſont, maer in ſulken gevalle yeder van ſyne zyde te ſullen contribueren, ende by-brengen ſyn uyterſte vermogen, om ſoodanige Vlooten de paſſagie te beletten.

Vreede in 't Noorden met concert met Vrankryk ende Engelandt te bevorderen.

Ende voor ſoo veel belangt de ſecuriteyt van de Navigatie ende Commercie der Ingezetenen deſer Landen, mitſgaders de conſervatie van de Geallieerden by ruſte ende vreede, dat tot bereykinge van 't oogmerk van den Staet in dien deele gecorroboreert, ende gearreſteert moge werden het bewuſte Tractaet van Alliancie ende Commercie, tuſſchen Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden, ende Extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet den elfden September des Jaers ſeſtien hondert ſes en vyftig tot Elbing in Pruyſſen geſlooten, met de Poincten van Elucidatie, in voorgaende Reſolutien van haer Edele Groot Mog., ende ſpecialyk in die van den vier en twintigſten July des Jaers ſeſtien hondert acht en vyftig, by Acte in forma geinſereert, inſonderheyt mede op dat daer door den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de Stadt van Dantzik geprocureert moge werden de facultëyt, omme te gauderen van de incluſie t'haren voordeele in 't voorſz Tractaet geſtipuleert, achtervolgende de jongſte Reſolutie by haer Hoog Mog. den negenden Auguſti des voorleden Jaers dienthalven genomen. Ende dat verders van deſer zyde getracht ſal worden ſoodanige nadere conditien ende præcautien, ſoo tot de meeſte advantagie van den meer-hoogſt-

gemel-

gemelten Koning van Denemarken, als tot de meeſte ſeekerheyt ende geruſtheyt van deſen Staet, ende van de Navigatie ende Commercie der goede Ingezetenen van de ſelve, midtsgaders tot de meeſte ſatisfactie van de Geallieerden te obtineren, ende uyt te werken, als 't eenigſints doenlyk ſal zyn; Des dat voor al mede tot præciſe obſervantie van de voor-geroerde Vrede geinterponeert moge werden het Guarandt van Vrankryk, Engelandt ende deſen Staet, ende ten eynde alle 't geene voorſz ſtaet, met de meeſte circumſpectie, ende met alle doenlyke Secreteſſe gedirigeert, ende tot een gewenſcht beſluyt gebracht moge werden; hebben haer Edele Groot Mog. de voor-gemelte Heeren der ſelver Gecommitteerden wyders geauthoriſeert ende gelaſt, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt werden by deſen, omme 't voorſz werk op ſoodanigen wyſe, ende door alſulke wegen ende middelen voort te ſetten, ende ten goeden effecte te brengen, als de ſelve de bequaemſte ende ſortabelſte achten ſullen, committerende ofte ſubdelegerende ten dien fine yemandt, ofte eenige uyt den haren, die daer over ontrent de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, alhier reſiderende, ſoodanige officien aenwenden, ende alſulken directie by-brengen, als tot bereykinge van 't boven ge-expreſſeerde oogmerk van haer Edele Groot Mog. geoordeelt ſal worden, van de beſte operatie te ſullen weſen, alles op rapport daer van nader aen haer Edele Groot Mog. te doen.

Denemarken.

Zee-ſaeken. Vlootein Denemarken te laten verblyven, nieuwe met alle behoeften derwaerts te ſenden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſacken van de Zee, hebbende in gevolge van voorgaende Reſolutie, in date den ſesden deſer loopende maendt hare gedachten naeder laten gaen over de gelegentheyt van 's Landts Vloote, jegenwoordig in Denemarken weſende, ende het verblyf ofte retour van de ſelve, midtsgaders op den toeſtandt van de eſquipagie, jegenwoordig hier te Lande onderhanden weſende, ook daer over iterative conferentien ende communicatien gehouden met de Heeren Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt, binnen deſe Provintie reſiderende, daer toe in gevolge van de voorſz Reſolutie expreſſelyk beſchreven: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde den Heere van Waſſenaer, Lieutent-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, by haer Hoog Mog. moge werden aengeſchreven, dat hy ſich met 's Landts Vloote in Denemarken voornoemt, ſal blyven onthouden, ende daer mede naer uytterſte vermogen ageren, volgens ſyne Inſtructie, ende de ordres hem ſucceſſivelyk naergeſonden; Dat voorts de reſpective Collegien ter Admiraliteyt moge werden aengeſchreven, dat de ſelve met alle mogelyke vlyt ende diligentie ſullen hebben te vorderen de toeruſtinge van de Schepen, haer reſpectivelyk by voorgaende Reſolutie te eſquiperen aenbevoolen, ook het Volk daer toe gerequireert, te werven, midtsgaders de noodige Victuaille, ende andere neceſſiteyten binnen Scheeps-boort te doen verſorgen, ende haer voorts in alles tot 's Landts dienſt volkomentlyk gereet te maecken, ook wyders allerhande behoeften ende Vivres, midtsgaders recreuten van Volk te prepareren ende by der handt te krygen, om tot verſterkinge van de voorgeroerde Vloote in Denemarken met de eerſte commoditeyt derwaerts geſonden te werden.

Ende voor al dat de reſpective Provintien tot liberale conſenten ende prompte furniſſementen aengemaent mogen werden.

Dings-

Donderdag den 20 February 1659.

De Heer Penſionnaris van Slingelandt heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende het advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van de Zee, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den achtienden deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den innehoude van ſes diſtincte Miſſiven by den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, aen haer Edele Groot Mog., geſchreven uyt Coppenhage den negentienden, twee en twintigſten, ſes en twintigſten ende negen en twintigſten der voorlede, mitſgaders den tweeden ende vyfden deſer loopende Maendt reſpective. Waer op gedelibereert zynde, is goet-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde Extract uyt de voorſz Miſſive voor ſoo veel daer inne mentie werdt gemaekt, van verſcheydene defecten in 's Landts Vloote onder ſyn Commandement in Denemarken weſende, by haer Hoog Mog. geſonden werde, aen de reſpective Collegien ter Admiraliteyt, met begeerte, omme de ſelve defecten, yeder voor ſoo veel de Schepen hunner directie belangt ten ſpoedigſten, immers by occaſie van de eerſte navale Macht van den Staet, die derrewaerts ſtaet te werden geſonden, op de bequaemſte manniere te ſuppleren, ende in ſpecie mede een goede quantiteyt van Ammunitie-van Oorlog, ſoo van Pulver ende Lonten, als van Scherp, derrewaerts te ſenden, daer aen haer Edele Groot Mog. particulierlyk bericht zyn, in de voorſz Vloote gebrek te weſen, al-hoe-wel daer van in de voorſz publycque Brieven met explicité wert gementionneert.

Denemarken. Admiraliteyten de defecten van de Vloote te ſuppleren.

Dat voorts by alle mogelyke middelen ſal werden gelaboreert, ten eynde op 't alderſpoedigſte een bequaem aental van Oorlog-Schepen mogen gereet weſen, omme met recrutes van Volk, ende met de behoeften noodig tot ſupplement van de voorſz defecten, mitſgaders ook met het deficierende ſecours van Landt-Militie naer Coppenhage te werden geſonden, onder de directie van den Vice-Admirael de Ruyter.

Eenige Oorlog Schepen met recreutes, ende ſecours naer Denemarken te ſenden.

Dat mede den gemelten Heere Lieutenant-Admirael by nader aenſchryvinge van haer Hoog Mog. geauthoriſeert ende gelaſt moge werden, de voorſz Vloote middelerwylen, 't zy in 't geheel, 't zy voor een gedeelte, ſoo veel doenlyk te brengen in een poſtuyr om daer mede te ageren, achtervolgende ſyne Inſtructie, ende de nader ordres hem ſucceſſivelyk toegeſonden, ook ten dien fine het Boots-volk van 't eene Schip voor een tydt op 't andere te doen over-gaen.

Lieutenant-Admirael, Boots-Volk van 't eene Schip op het andere te doen over gaen.

Ende eyntelyk, dat by haer Hoog Mog. aen den Koning van Denemarken geſchreven mogen werde eene beleefde ende geraiſonneerde Miſſive, met verſoek, ten eynde ſyne Majeſteyt ſoodanigen ordre gelieve te ſtellen ende die voorſieninge te doen, dat binnen Coppenhage voornoemt, eene bequame plaetſe met de gerequireerde commoditeyten, den gemelten Heere Lieutenant-Admirael aengeweſen ende ingeruymt moge werden, om daer inne de ſieke ende kranke Matrooſen, ende Soldaten van de voorſz Vloote behoorlyk te mogen doen cureren, ende de ſelve alſoo van de geſonden te ſepareren, om alle verdere infectie te vermyden.

Koning van Denemarken een plaetſe te willen verſorgen om de Sieken te cureren.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Memorie, huyden aen haer Hoog Mog. gepreſenteert by de Heeren Roſewinge ende Chariſius, extraordinaris Gedeputeer-

Miniſters van Denemarken.

om nader secours ende kleyn Vaertuyg.

teerde ende Reſident van den Koning van Denemarken reſpective, verſoekende gantſch ernſtelyk de ſpoedige affendinge van 't bewuſte reſterende ſecours naer Coppenhage, onder een ſoodanig conſiderabel Hooft, als haer Hoog Mog. tot het Opper-commando van 't voorſz ſecours het bequaemſte, ende ſyne Majeſteyt het aengenaemſte te weſen oordeelen ſullen.

Dat mede hoogſt-gedachte ſyne Koninklyke Majeſteyt, met eenig kleyn Vaertuyg, bequaem tot tranſport van Ruyteren ende Knechten, door de voorſorge van haer Hoog Mog. geaccommodeert moge werden, om ſich daer van by voorvallende occaſien te mogen dienen.

Waer op gedelibereert zynde, is noopende 't voorſz eerſte Poinct de ſaeke gelaten by de Reſolutie huyden op 't ſelve ſubject genomen: Ende noopende 't voorſchreve tweede Poinct verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. dienthalven gerequireert moge werden 't advis van de reſpective Collegien ter Admiraliteyt.

Vrydag den 21 February 1659.

Denemarken. Inſtructie voor een Miniſter na Denemarken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert het gebeſoigneerde van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Deenſche ſaeken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſionael, in date den vyf en twintigſten der voorlede Maendt, geconcipieert ende op 't Papier gebracht eene Inſtructie voor een extraordinaris Gedeputeerde van wegen deſen Staet naer den Koning van Denemarken af te ſenden.

Ende heeft de Heer Penſionnaris Vogelſang, daer op lecture gedaen van de voorſz geconcipieerde Inſtructie, ſulx en in der voegen als de ſelve hier na van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Inſtructie voor N. N. gedeſtineert omme van wegens haer Hoog Mog. afgeſonden te werden in qualité als extraordinaris Gedeputeerden aen den Koning van Denemarknn.

De voorſchreve N. N. ſal ſich ten eerſten begeven na Denemarken, en vervoegen ter plaetſe daer ſyne Koninklyke Majeſteyt ſyn reſidentie houdt, ende dat over ſoodanige wegen als by deſe circumſtantie van tyden ende ſaeken daer toe de bequaemſte ſullen werden geoordeelt.

Tot de eerſte publycque audientie toegelaten zynde, ſal hy N. N. ſyne Majeſteyt in goede termen verſeekeren niet alleen van de continuatie van haer Hoog Mog. volkomen vrundtſchap, maer ook van der ſelver ſincere inclinatie ende affectie ten beſten van ſyne Majeſteyt, des ſelfs Koninklyke Familie, ende de behoudeniſſe ende 't welvaren van ſyn Ryken, Landen ende Onderdanen.

Met verklaringe, ten dien eynde, dat haer Hoog Mog.

Mog. gemeynt ende gereſolveert zyn, achtervolgende de Alliantie van den jare ſeſtien hondert negen en veertig, ende nader ampliatie van dien, in dato den ſeven en twintigſten July ſeſtien hondert ſeven en vyftig te ſuppleren het ſecours van Militie daer by geſtipuleert, als mede in gevolge van de ſelve Alliantien, ſyne Majeſteyt nader by te ſpringen met ſoodanige vordere middelen van defenſie, als by overweginge van de jegenwoordige hoog-dringende ongelegentheden de afweeringe van de gevreeſde oppreſſie ſal geoordeelt werden te requireren.

Doch op dat haer Hoog Mog. by continuatie van den Oorlog ſoude mogen weten, waer op de ſelve in 't uytvinden der laſten tot deſe aſſiſtentie haer meſures ſullen mogen nemen, ſal de voorſchreve N. N. ſich exactelyk imformeren, aengaende de conſtitutie van de macht van de zyde van ſyn Majeſteyt, ſoo te Water als te Lande, als mede wegens de conſtitutie ende gelegentheydt van des ſelfs Finantien, ook op den voorraedt of defecten, ſoo van Ammunitie van Oorlog als Vivres, ende in cas van defect ſonderling van Vivres, wat ſtaet en overſlag aldaer gemaekt, omme die ſucceſſivelyk te konnen conſequeren door ſoodanige wegen ende middelen, die eenige verſeekertheydt in ſich hebben, doende aen haer Hoog Mog. van ſyne bevindinge in deſe getrouwe ende pertinente bericht ende reſcriptie.

Sal vorders de voorſchreve N. N. omſichtelyk ende door behoorlyke officien trachten te onderſtaen, ende ſich te imformeren over de negotiatien die door andere Koningen, Princen, Potentaten, of Staten van hoog-gemelte ſyne Majeſteyt, of ook wel albereydts aengegaen ende geſlooten zyn, met laſt om het geene noch in ſyn geheel is, een waekent ooge te houden, ende die voorſorge te gebruyken, dat, is 't doenlyk, voor het toekomende geene ſoodanige Contractatien, Onderhandelingen ende Alliantien moge werden ge-entameert, veel min tot ſluyten gebracht, dan met kenniſſe ende voorgaende communicatie van haer Hoog Mog.

Ende naer dien de laetſte beſendinge aen ſyne Majeſteyt van wegens haer Hoog Mog. gedaen, is geſchiedt door meer Miniſters in qualiteyt als Ambaſſadeurs extraordinaris, ende den jegenwoordigen afgaet alleen in qualité van extraordinaris Gedeputeerden ſal hy N. N. daer over doen een beleefde excuſe en compliment gefundeert op redenen, reflexie hebbende tot den dienſt van ſyn Majeſteyt ende haer Hoog Mog.

Wyders ſal hy N. N. trachten te procureren, ende daer toe alle goede officien aenwenden, datter mach

zyn een goedt verſtandt en oprechte confidentie tuſſchen de Militie van ſyn Majeſteyt, ende die van haer Hoog Mog., ende ſonderling tuſſchen de weder-zydtſche hooge Officieren, ende dat om het ſelve te beter ende krachtiger te ſtabilieren, de voorſz haer Hoog Mog. Militie mach werden bejegent met goedt ende bequaem tractement.

Werdt mede hy N. N. by deſen geauthoriſeert, om aen de Militie van haer Hoog Mog., ſoo die alrede tot aſſiſtentie van ſyne Majeſteyt is toegeſonden, ofte ook naders toegeſonden ſoude moge werden, in den name van haer Hoog Mog. die geruſtheydt ende verſeekertheyt te geven, dat hoog-gemelte haer Hoog Mog. meeninge egeenſints is, of daer heenen ſal gaen, om de ſelve hare Militie te abandonneren, ofte door het doen van eenige andere Eede die te houden voor gedetacheert van haer Hoog Mog., nemaer ter contrarie dat ceſſerende, de bewegende oorſaek van deſe aſſiſtentie, de ſelve gerevoceert, ende naer de dienſten en getrouwigheydt in dit employ beweſen, ge-eſtimeert ſal werden.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't meergeroerde Concept wel laten gevallen, ende is derhalven goedt-gevonden, dat het ſelve voor advis Provintiael van haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ingebracht, en 't arreſt van dien aldaer ten beſten geprocureert, ende voorts de ſaeke aldaer daer heenen gedirigeert ſal werden, ten eynde den Heere Vogelſang, Penſionnaris der Stede Amſterdam, by haer Hoog Mog. verſocht ende gecommitteert moge werden, omme ſich in qualiteyt als extraordinaris Gedeputeerden van den Staet by proviſie op de voorſz Inſtructie ten ſpoedigſten naer Coppenhage te vervoegen.

Woenſdag den 19 Marty 1659.

Of een eminenter Hooft te eligeren over het ſecours in Denemarken.

Synde ter Vergaderinge bekendt gemaekt, dat ter Generaliteyt deliberatien waren gevallen over het eligeren van een eminenter Hooft over het ſecours van wegen deſen Staet aen den Koning van Denemarken te preſteren, omme met de Volkeren jegenwoordig ge-embarqueert werdende, derwaerts te werden afgeſonden; Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde het opper-commandement over het voorſz ſecours by proviſie, ende tot nader ordre gelaten moge werden, aen de Heer Collonel Puchler, in krachte van de Commiſſie ten dien fine by haer Hoog Mog. op hem ſpecialyk gedepeſcheert.

Donderdag den 20 Marty 1659.

Seventigh duyſent guldens aen Denemarken te verſtrecken.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Memorie, by de alhier aenweſende Miniſters van den Koning van Denemarcken, aen haer Edele Groot Mog. gepreſenteert

ſenteert, tenderende ten eynde de twee laetſte termynen van de bewuſte ſubſidien over den jare ſeſtien hondert vier en vyftig, aen ofte ten behoeve van ſyne Majeſteyt vervallen, monterende voor't contingent van haer Edele Groot Mog. ter ſomme van hondert twee en tnegentig duyſent een hondert ſeven en tachtich guldens veertien ſtuyvers, met den eerſten voldaen mochten werden: Waer op zynde gedelibereert, ende in achtinge genomen de jegenwoordige preſſante ongelegentheyt van den hoogſt-gemelten Koning, ende de noodtſaekelykheyt dat ſyne Majeſteyt in promptis een goede ſomme van penningen moge by der handt hebben, om daer van te konnen diſponneren, hebben haer Edele Groot Mog. geconſenteert ende bewilligt, gelyk by haer Edele Groot Mog. geconſenteert en bewilligt wordt midts deſen in de verſtreckinge van een ſomme van tſeventig duyſent Caroli guldens, te imputeren in minderinge van de voorſz ge-eyſchte ſubſidie-penningen, in cas by nader deliberatie verſtaen mochte worden, dat haer Edele Groot Mog. daer inne zyn gehouden, ofte anderſints in minderinge van ſoodanige gelden, als in gevolge van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie in date den achtienden February leſtleden aen den hoogſt-gemelten Koning verſtrekt ſouden mogen werden.

Inſtructie op 't employ van de Vlooten gaende naer Denemarken.

Is, naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeke van Sweden ende Denemarken, ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, te concipieren ende op 't Papier te brengen de Inſtructie, ofte de nader ordres die by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken ſullen dienen te werden gegeven aen den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ten reguarde van 't employ over 's Landts Vloote, albereydts onder ſyn Commandement geſtelt, ende noch nader te ſtellen, midtsgaders aen den Vice-Admirael Michiel Adriaenſz de Ruyter ſtaende, met de gereede, ende noch gereet gemaekt werdende Schepen van Oorlog van deſen Staet, als Commandeur en Cheff afgeſonden te werden naer den Oreſont, ende daer van ten ſpoedigſten alhier ter Vergaderinge rapport te doen.

Saturdag den 22 Marty 1659.

Denemarken.

Koning van Denemarken verſeekert geen particuliere Tractaten te ſullen ingaen met Sweden.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Tranſlaet van een Miſſive by den Koning van Denemarken, aen haer Hoog Mog., geſchreven tot Coppenhage den ſevende der voorlede Mandt, *ſtilo loci*, houdende in ſubſtantie, dat ſyne Majeſteyt noyt genegentheyt heeft gehadt tot eenige particuliere Tractaten, ende by die genomene Reſolutie onveranderlyk ſal volharden, ook ſonder haer Hoog Mog. voorweten, aſſumptie ende medegevallen, ſich in geen eenzydige handelinge in-laten, op vaſte hoope ende vertrouwen dat haer Hoog Mog. even de ſelve gedachten ſullen hebben, ende haer in geenderley mannieren ſullen bewegen laten, om ſulke bedenkelyke wydt-uytſiende Tractaten, ſonder des ſelfs ende der geſamentlyker Gealliceerden voor-weten ende toe-doen in te gaen, maer dat de ſelve hare victorieuſe Wapenen, tot verkryginge van eene beſtendige, ſeekere ende oprechte univerſele Vreede, met yver ende ernſt ſullen voortſetten, met byvoeginge, dat ſyne Majeſteyt daer op haer Hoog Mog. Vrundt ende Naebuurlyke verklaringe was verwachtende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat 't voorſz Tranſlaet van Miſſive geſtelt ſal worden in handen van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Deenſche ſaeken, omme naer rype overweginge van den innehoude van dien haer Edele Groot Mog. daer op te dienen van hare conſideratien ende advis.

Donderdag den 27 Marty 1659.

Antwoorde aen den Koning van Denemarken, met verſeekeringe van ſyne Majeſteyt te ſullen byſpringen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Denemarken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twee en twintigſten deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen ſeekere Miſſive van den Koning van Denemarken, aen haer Ho. Mo. geſchreven uyt Coppenhage den ſevenden der voorlede Maendt, *ſtilo loci*, houdende in ſubſtantie, dat ſyne Majeſteyt noyt genegentheyt heeft gehadt tot eenige particuliere Tractaten, ende by die genomene Reſolutie onveranderlyk ſal volharden, ook ſonder haer Ho. Mo. voorweten, aſſumptie, ende mede-gevallen, ſich in geen eenzydige handelinge inlaten, op vaſte hope ende vertrouwen, dat haer Hoog Mog. even de ſelve gedachten ſullen hebben, ende haer in geenderley mannieren ſullen bewegen laten, om ſulke bedenkelyke wydt-uytſiende Tractaten, ſonder des ſelfs ende der geſamentlyke Geallieerden voorweten, ende toe-doen in te gaen, maer dat de ſelve hare victorieuſe Wapenen tot verkryginge van eene beſtendige, ſeekere ende oprechte univerſele Vreede, met yver ende ernſt ſullen voortſetten, met byvoeginge, dat ſyne Majeſteyt daer op haer Hoog Mog. Vrundt ende Nabuyrlyke verklaringe was verwachtende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde by ofte van wegen haer Hoog Mog. aen den hoogſt-gemelten Koning tot antwoorde ende reſcriptie op de voor-geroerde ſyne Majeſteyts Miſſive moge werden toegevoegt den Brief, daer van 't Concept hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Doorluhtigſte, &c.

Uwe Majeſteyts Miſſive, geſchreven in Coppenhage den ſevenden der voorlede Maendt, *ſtilo loci*, is ons wel ter handen gekomen, ende vinden wy daer op ons verplicht Uwe Majeſteyt midts deſen vrundt naebuyrlyk te bedanken, voor de advertentie van de officien by de Heeren Miniſters van den Lord Protector van Engelandt, Schotlandt ende Yerlandt, aldaer aengewendt tot bemiddelinge van de Vreede tuſſchen Uwe Majeſteyt, ende den Koning van Sweeden, midtsgaders voor de verſeekeringe daer benevens gegeven, dat Uwe Majeſteyt gereſolveert zy onveranderlyk te volharden by des ſelfs genomen Reſolutie van ſich ſonder ons voorweten, aſſumptie en mede-gevallen in geene eenzydige handelinge in te laten, ende gelyk wy daer inne een ſonderling genoegen zyn ſcheppende; ſoo willen wy ook vertrouwen, dat Uwe Majeſteyt ſich ten vollen verſeekert ſal houden van onſe ſtantvaſtige Reſolutie, om Uwe Majeſteyt in ſyne jegenwoordige ongelegentheyt, trouwhertelyk by te ſpringen, ende door alle efficatieuſe middelen te helpen afweeren, de oppreſſie daer mede Uwe Majeſteyt, midtsgaders des ſelfs Koninkryken, Landen ende

de

de Onderdanen werden beſwaert, ook geene middelen te ſparen om Uwe Majeſteyt, uyt de ſelve ongelegentheden te helpen redden, daer van wy niet-te-min Uwe Majeſteyt ten overvloet ſoo door de jegenwoordige Miſſive, als ook naeder door onſe Extraordinaris Miniſter die jegenwoordig is ſtaende op ſyne Reyſe derwaerts, wel hebben willen verſeekeren, midtsgaders ook dat wy ons geenſints met Uwe Majeſteyts Vyanden, in eenige handelinge ſullen in-laten, waer mede ons in eeniger mannieren ſoude werden benomen de faculteyt ende gelegentheyt, om 't gene voorſz is, op de alder-efficatieuſte ende krachtigſte wyſe in 't werk te ſtellen, ende onder Godes genadigen zegen ten beſten te voltrecken: Ende nademael wy onfeylbaerlyk te gemoet ſien, by ſoo verre het mochte komen te gebeuren, dat eenige andere Vloote ſich quame derrewaerts te vervoegen, ende aldaer ofte daer ontrent te arriveren, alvoorens de Vloote van deſen Staet tot Uwe Majeſteyts hulpe gedeſtineert, met het bewuſte reſterende ſecours aldaer mochte weſen aengekomen, dat de voorſz Uwe Majeſteyts Vyanden in ſulken cas alomme ſullen voorgeven, ende trachten te doen gelooven, dat wy ons daer door van 't voorſz ons voornemen ſullen laten diverteren; ſoo hebben wy mede voor al noodig geacht Uwe Majeſteyt midts deſen volkomentlyk te verſeekeren, dat wy ſpecialyk in ſulken gevalle geenſints ſullen veranderen in onſe genomene Reſolutie, omme de voorſz onſe Vloote, met het voor-geroerde reſterende ſecours ten fine voorſz derwaerts te ſenden, daer op Uwe Majeſteyt ſich ſeekerlyk gelieve te verlaten, en in alle voorvallende occurrentien ſyne meſures daer naer te nemen. Waer mede, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeekere Miſſive van den Heere Nieupoort, ordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet by de Lordt Protector van de Republycque van Engelandt, Schotlandt ende Yrlandt, aen hem Raedt-Penſionnaris voornoemt geſchreven, uyt Weſt-Munſter den een en twintigſten deſer loopende maendt, raekende voornamentlyk de bevreedigинge van de twee Noorder Kroonen: Waer op gedelibereert zynde; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſz Miſſive geſtelt ſal worden in handen van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweden ende Denemarken, omme na rype overweginge van den innehoude van dien, haer Edele Groot Mog. daer op te dienen van hare conſideratien ende advis.

Sweden. Denemarken. Miſſive Nieupoort, bevreedigинge Sweden en Denemarken.

Dingsdag den 1 April 1659.

Zee-ſaeken. Verbodt Groenlandts-Vaerders.

De Heer Penſionnaris van Slingelandt, heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratie ende advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteer-

teerden tot de ſaeken van de Zee, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den vyf en twintigſten der voorlede maendt, met de Heeren Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt alhier aengeweeſt zynde, in overleg gebracht, of niet ten aenſien van 't verbodt tegens Uytloopers der Groenlandts-Vaerders gedaen, by haer Hoog Mog. yets naders gereſolveert, ende van meerder nadruk geſtatueert ſoude dienen te werden: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by expreſſe Placcaten van haer Hoog Mog. de voorſz Vaert ende Viſſcherye op ende ontrent Groenlandt voor 't geheele loopende jaer abſolutelyk moge werde verboden, op pœne van confiſcatie der Schepen, ofte de waerdye van dien, in cas de ſelve van anderen gehuyrt mochte weſen, midtsgaders van de behoeften die tot dien eynde ſouden trachten uyt te varen, ofte onder eenigerhande pretexten uytgevoert ſouden moge worden, ofte die hier te Lande t'huys hoorende, ende albereydts buytens Landts zynde, haer tot dien eynde ſouden mogen laten employeren, ofte bevrachten, als mede van ſtraffe aen den Lyve van allen Ingezetenen ende Onderdanen deſer Geunieerde Provincien, die haer perſoonelyk tot ſulken eynde ſouden mogen verhuyren, ofte ook ſelfs by andere Natien daer toe laten gebruyken, ende van banniſſement tegens die geciteert zynde, haer in Rechte niet ſullen ſiſteren, des dat by ſecrete Reſolutie van haer Hoog Mog. vaſt-geſtelt werde, dat het voorſchreve verbodt ſal werden ingetrocken, ſoo haeſt de bewegende oorſaeke komt te ceſſeren, ende in allen gevalle tegens den eerſten Mey toekomende.

Woonſdag den 2 April 1659.

Polen. Sweden. Denemarken. Inſtructie Heer van den Honert naer Thoorn tot bevrediginge van Polen, Sweden, Denemarken.

Is ter Vergaderinge gerapporteert het Concept van Inſtructie, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ontworpen voor den Heeren van den Honert, ſtaende in gevolge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den twee en twintigſten February laetſtleden, ende die van haer Hoog Mog. daer op gevolgt, in qualiteyt als extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet te vertrecken naer Thoorn in Pruyſſchen, tot bevorderinge van de Vrede-handelinge aldaer, aengeſteldt in voegen ende mannieren als 't voorſchreve Concept van Inſtructie hier na ſtaet geinſereert

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor omme in qualiteyt als extraordinaris Gedeputeerde van wegen haer Hoog Mog. by te woonen, ende ten beſten te helpen dirigeren de aengeſtelde onderhandelinge van Vrede, tuſſchen de ſtrydende Potentaten in 't Noorden, ende hare Geallieerden.

Den voornoemden Heere extraordinaris Gedeputeerde ſal ſich ten ſpoedigſten op de reyſe begeven, en vervoegen na Thoorn in Pruyſſchen, zynde de Plaetſe tot

tot de voor-geroerde onderhandelinge gedeſtineert, ende dat in dier-voegen, midtſgaders door alſulke wegen te Water, ofte te Lande, als hy by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken, daer toe de veyligſte ende bequaemſte achten ſal.

Ende ſullen hem, naer gewoonte mede gegeven worden de noodige Brieven van Credentie, ende addres, niet alleenlyk aen de hoogſt-gedachte Potentaten, ende hare Gevolmachtigden tot de boven-geroerde onderhandelinge, maer ook aen ſoodanige Princen, Vorſten, Staten ende Steden, door welkers Gebiedt hy ſoude mogen komen te paſſeren, omme des noodts zynde, nevens de aflegginge van de ordinaris Complimenten aen de ſelve overgelevert te worden.

Tot Thoorn voornoemt gearriveert weſende, ſal hy, naer aflegginge van de gewoonelyke curjalia, de Gevolmachtigden van de voor-geroerde ſtrydende Parthyen, midtſgaders de Heeren Mediateurs de boven-ge-expreſſeerde haer Hoog Mog. intentie ten beſten ende op de efficatieuſte maniere bekent macken, ende ſpecialyk dat haer Hoog Mog. in geen gebreeke willen blyven, continuerende haere vredelievende genegentheydt in alle voorgaende handelinge tuſſchen de hoogſtgemelte Potentaten betoont, hare officien van interceſſie in deſen wederomme toe te brengen, ende naer vermogen te helpen laboreren tot herſtellinge van de langgewenſchte ruſte in de voorgeroerde Geweſten.

Ende ſal hy voorts ſoo daer over, als mede op 't vorder beleydt van ſaeken daer ontrent te gebruyken, confidentelyk communiceren met de vordere Heeren Mediateurs, die ſich aldaer ſullen bevinden, verſoekende (des noodt zynde) der ſelver co-operatie tot voorkominge ofte wech-neminge van alle obſtaculen die ſich tegens d'admiſſie van haer Hoog Mog. Mediatie in de voorſchreve gelegentheydt ſouden mogen komen te openbaren.

Edoch in gevalle, buyten vermoeden dien onaengeſien haer Hoog Mog. Mediatie, by de een ofte d'ander ſtrydende Partyen, t'eenemael mochte werden gedeclineert, ſal hy Heere extraordinaris Gedeputeerde dien onaengeſien van wegen haer Hoog Mog. alle beſoignes ſoo veel in hem is, by-woonen, ende naer uytterſte vermogen door de Heeren Mediateurs ende anderſints helpen beſorgen, dat aldaer niet in præjuditie van deſen Staet verhandelt ofte beſloten werde.

Ende aengeſien haer Hoog Mog. oordeelen, dat in de voor-geroerde onderhandelinge, ende de beſoignes daer aen dependerende, ſoo in het eene als in 't andere geval, voornamentlyk in conſideratie ſal komen; Eerſte-

lyk, het gundt tuſſchen de Koningen van Polen ende Sweden ſtaet te deſmeleren; Ten anderen, 't gundt tuſſchen den ſelven Koning van Sweeden, ende die van Denemarken ſtaet te vereffenen; Ten derden, de noodige ſecuriteyt ende geruſtheyt voor den Cheur-vorſt van Brandenburg procureren, ende daer-en-boven mede 't geene tot conſervatie van de liberteyt der Navigatie ende Commercie van de goede Ingezetenen deſer Landen, midtſgaders tot herſtellinge van de oude confidentie wegens deſen Staet met den Koning van Sweeden finalyk ſtaet te perfectionneren ende te voltrekken; ſoo ſal den meer-gemelten Heere extraordinaris Gedeputeerde op alle 't ſelve tot naerichtinge ende Inſtructie, dienen het navolgende.

In den eerſten, voor ſoo veel belangt 't gundt tuſſchen de Koningen van Sweeden ende Poolen, ſtaet te deſmeleren, dat daer inne ende daer ontrent alles moge werden gedirigeert, conform de goede meyninge van haer Hoog Mog., vervat in de eerſte, tweede, derde, vierde, vyfde ende ſeſte Articulen van de Memorie, noopende de voorſz Vreede-handelinge den achtienden November des Jaers ſeſtien hondert ſes en vyftig gearreſteert, midtſgaders de Reſolutie in date den negen en twintigſten Marti ſeſtien hondert acht en vyftig daer op gevolgt.

Ten anderen, noopende 't gunt tuſſchen de Koningen van Sweeden ende Denemarcken ſtaet te vereffenen, dat daer ontrent in behoorlyke achtinge mooge werden genomen de ſchade by den hoogſt-gemelten Koning, ende de Ryken van Denemarken ende Noorwegen, &c. geleden door de occupatie ende invaſie van de ſelve by den Koning van Sweeden, naer 't ſluyten van 't jongſte Tractaet in date den achtſten Martii ſeſtien hondert acht en vyftig gecontinueert ende ondernomen, ende dat tot betamelyke reputatie ende ſatisfactie van dien, den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken behoorlyk contentement moge gedaen werden; dat ook voor al in de ſelve handelinge de ſecuriteyt en vryheydt van de Navigatie en Commercie, ende ſpecialyk op de Ooſt-Zee volkomentlyk verſorgt, en ten dien fine onder anderen wel uytdruckelyk, ende met de vereyſchte geruſtheyt geprecaveert moge werden, dat den Koning van Sweeden tot geenen tyde ſal mogen ondernemen, in ofte ontrent den Oreſont ofte Belt eenige belaſtinge op de paſſerende Schepen, Waren, ofte Koopmanſchappen te heffen, ofte doen heffen, directelyk of indirectelyk, in eeniger mannieren; Ende dat voorts ſoo tot vorderinge van de ſeekerheydt ende liberteyt der voorſchreve Navigatie ende Commercie, als tot voordeel

van

van den hoogſt-gedachten Koning van Denemarken moge werden geſtipuleert, ende bedongen de avantagieuſte conditien, die eenigſints mogelyk ſal zyn te obtineren.

Ende wat voorts belangt de noodige ſecuriteyt, ende geruſtheydt voor den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg te produceren, midtſgaders het gunt ten fine als boven wegens deſen Staet met den Koning van Sweeden noch finalyk ſtaet te perfectionneren ende te voltrecken, dat tot bereykinge van 't oogmerk van haer Hoog Mog. in dien deele gecorroboreert ende gearreſteert moge werden, het bewuſte Tractaet van Alliancie en Commercie tuſſchen Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, ende extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, den elfden September des jaers ſeſtien hondert ſes en vyftig tot Elbing in Pruyſſen geſlooten met de poincten van elucidatie, in voorgaende Reſolutien van haer Hoog Mog. breeder ge-expreſſeert, ende in forma vervat in de Acte die den meergenoemden Heere extraordinaris Gedeputeerden, hier benevens ter handen geſteldt ſal worden, inſonderheyt mede op dat daer door ſyne Cheur-Vorſtelycke Doorluchtigheyt, mitſgaders de Stadt van Dantzich geprocureert moge werden de faculteyt, omme te gauderen van de incluſie, t'haren voordeele in 't voorſz Tractaet geſtipuleert, achtervolgende de jongſte Reſolutie, dienthalven by haer Hoog Mog. den negenden Auguſti des voorleden jaers genomen.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz Concept met de by-gevoegde conſideratien van de opgemelte Heeren haer Hoog Mog Gedeputeerden, wel laten gevallen; Ende ſal dien-volgende van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen gedirigeert werden, ten eynde het ſelve Concept aldaer in dier voegen mede geapprobeert ende gearreſteert mogen werden.

Denderdag den 10 *April* 1659.

Denemarken.

Geldt-leeninge ende verſeekeringe voor gedesbourſeerde onkoſten.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert den uytſlag van verſcheydene conferentien, in gevolge ende tot voldoeninge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den achtienden February laetſtleden gehouden, met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Koning van Denemarken, raekende de verſeekeringe aen den Staet te preſteren voor de onkoſten, boven 't beloofde ſecours albereydts ten beſten van den hoogſt-gemelten Koning geſupporteert, ende die ten ſelven eynde, 't zy by geldt-leeninge, eſquipagie van Vlooten ofte anderſints, noch nader by den Staet geſupporteert ende gedragen ſoude moge werden; exhiberende daer benevens de conditien ende articulen, ten dien fine met onderling concert van de opgemelte Heeren Deenſche Miniſters, ende Gecommitteerde

teerde van haer Edele Groot Mog. ontworpen ende op 't papier gebracht: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſchreve gebeſoigneerde wel laten gevallen, voor ſoo veel daer inne niet geſurpaſſeert is de Reſolutie van den achtienden February voornoemt, en mits dien goedt-gevonden, dat tot voltreckinge van de voorſchreve articulen, met ende nevens de andere Provincien geprocedeert ſal worden, invoegen ende mannieren als de ſelve naer de Adviſen van de Leden gedreſſeert zynde, hier na van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

Articulen, noopende de oppignorantie vande veſtinge Geluk-ſtadt, tot verſeekeringe van een Capitael van vier hondert duyſent Ryxdaelders aen ſyne Koninklyke Majeſteyt van Denemarken, Noorwegen, &c. by haer Hoog Mog. te verſtrecken op intereſſe tegens vyf ten hondert in 't jaer.

I.

Dat de ſuperioriteyt over de Veſtinge Geluk-ſtadt, Hoogheyt, Regalien, Juriſdictien, Intraden, Præeminentie, ſoo wel binnen als buyten de Stadt, ende de daer ontrent leggende Marſch-Landen aen ſyne Koninklyke Majeſteyt, ende des ſelfs Koninklyke Erfgenamen ende Nakomelingen ſullen verblyven, ende geenſints by deſe oppignorantie geſwakt ofte gekrenkt werden.

I I.

Dat haer Hoog Mog. ſullen aennemen ende beloven, gelyk de ſelve aennemen ende beloven by deſen de voorſchreve Veſtinge *contra quoſcunque*, naer uyterſte vermogen te defenderen, ende maintineren, midtſgaders ook den hoogſt-gemelten Koning met alle haer macht te helpen af-houden al 't gene de ſelve ter ſaeke van de jegenwoordige oppignorantie ſoude mogen overkomen.

I I I.

Dat niet alleen geduyrende den jegenwoordigen Oorlog tegens den Koning van Sweeden, nemaer ook ſoo dikwils de noodt ſulks ſal mogen vereyſſchen, den meerhoogſt-gemelten Koning niet ſal werden belet de vrye paſſagie ende repaſſagie met ſyne Troupen, ende der ſelver tranſport over de Elve, in gevalle eenige occaſie mochte voorvallen, daer mede tegens den Vyandt daer ontrent te ageren.

I V.

Sal mede door deſe oppignorantie den meer-hoogſtgemelten Koning niet benomen, ofte verhindert werden,

den, soo dikwils als hem belieft, ende de occasie sich sal presenteren met syne Hofhoudinge ende Gevolg naer de gemelte Vestinge te gaen, ende naer goedt dunken op haer Slot te verblyven, ook geduyrende syn verblyf aldaer het woordt uyt te deelen, ende de Sleutels by sich te houden, midts aldaer niet komende met soodanig merkelyk aental van Persoonen, dat den Gouverneur ofte Commandeur aldaer rechtmatige ombragie soude konnen geven.

V.

Van 't gunt by het overleveren van de Vestinge gevonden werdt, 't zy Proviant, Stucken, Ammonitien, Wapenen, Artillerye, ende wat daer van verder dependeert, midtsgaders van de Meublen op het Slot, sal perfecten Inventaris gemaekt, ende alle het selve ter dispositie van syne Majesteyt ende des selfs Erfgenamen gelaten werden.

VI.

Haer Hoog Mog. sullen den Gouverneur ofte Commandeur, die van wegen de selve gestelt sal worden over de Vestinge, ende het Guarnisoen by haer daer in te senden, by Eede doen beloven, de jegenwoordige Articulen, soo veel in hem is, te sullen naerkomen, ende achtervolgen, ende dat in handen van Commissarissen by syne Majesteyt ende haer Hoog Mog. daer toe te deputeren.

VII.

De Jurisdictie *in militaribus* over 't Guarnisoen sal zyn ende verblyven by haer Hoog Mog. ende der selver Gouverneur ofte Commandant die sy daer toe sullen gelieven te eligeren.

VIII.

De Jurisdictie *in Ecclesiasticis*, *civilibus & criminalibus* over de Geestelyken ende Borgerye, sal alleen zyn, ende verblyven by syne Majesteyt, en de Magistraet van de Stadt, en den Præsident die syne Majesteyt sal goedt vinden te ordonneren over de Justitie, sullende alle appellatien van den Raedt ende Præsident tot de Regeeringe Cancellye haren vryen en gewoonlyken cours als gebruykelyk behouden.

IX.

By aldien de plaetse daer in die van de Gereformeerde Religie, haren Godtsdienst jegenwoordig zyn oeffenende, voor 't Guarnisoen te kleyn mochte zyn, sal 't selve met eene andere bequame plaetse versien, ende dien-

aengaende verders met ſyne Koninklyke Majeſteyt geaccordeert werden.

X.

Sal de Stadt hare Privilegien ongekreukt gelaten worden, ende een yder in 't byſonder ſyne Dominien, Rechten, Poſſeſſien, Huyſen, Hoven, met 't geen hem buyten of binnen de Stadt toekomt, genieten, midtsgaders hare *jura commerciorum*, ſoo binnen als buyten Europa behouden, ende van niemandt als van ſyne Majeſteyt dependeren, ſulks dat de Ingezetenen van de Stadt, ende daer ontrent leggende Marſch-Landen van wegen 't onderhouden van 't Guarniſoen ende Veſting geenſints met Contributien, Wagen-voer, Handt-arbeyt, ofte andere beſwaerniſſen, onder wat pretext het ook mochte zyn, ſonder expreſſe ordre ende conſent van ſyn Koninklyke Majeſteyt, ſullen gegraveert ofte beſwaert werden.

X I.

Syne Majeſteyt ſal de Borgerye ofte de Magiſtraet in haren naeme by Eede doen beloven, de jegenwoordige Articulen in geenderley manieren te ſullen contravenieren, ende dat in handen van wederzydts Commiſſariſſen daer toe als boven te deputeren.

X I I.

Ende wat belangt de betalinge ofte 't onderhoudt van 't voorſz Guarniſoen, aengeſien van de eene zyde door de Miniſters van ſyne Majeſteyt is geinſiſteert, dat het ſelve niet verder dan tot een ſeeker, ende gelimiteert getal tot laſte van ſyne Majeſteyt gebracht ſoude werden, ende dat daer en tegen aen de andere zyde door de Gedeputeerden van haer Hoog Mog. geſuſtineert is, dat het voorſz geheele Guarniſoen ſonder eenige conditie, ofte bepalinge ſoude behooren te zyn ende te blyven tot laſte van ſyne Majeſteyt, is dienthalven eyntlyk naer ſerieuſe overweginge van de redenen ter eenre ende ter andere zyde geallegeert, proviſionnelyk veraccordeert ende verdragen, dat het noodige Guarniſoen in de voorſz Veſtinge by haer Hoog Mog. ſal werden betaeldt, by manniere van verſchot, voor reekeninge ende tot laſte van ſyne Majeſteyt, ende dat over de voor-geſlagen limitatie van 't ſelve Guarniſoen, op een ſeeker getal, door ofte van wegen hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt met haer Hoog Mog. Miniſters naer Coppenhage af te ſenden, nader ſal werden gehandelt; Dat voorts ſyne Majeſteyt het voorſz Guarniſoen ſal doen verſien van Logis, midtsgaders

gaders ook van Licht ende Brandt, in ſulker voegen als de Soldateſque van ſyne Majeſteyt, tot noch toe dienaengaende aldaer is geaccommodeert geweeſt; ſullende wyders hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt het Vuyr en Kaerſſen in de Corps de Guardes beſorgen naer behooren.

X I I I.

Haer Hoog Mog. ſullen ſonder ſyne Majeſteyts conſent ende goedt-vinden, geene Tollen, Accyſen, Impoſten, ofte Convoyen in de Stadt, ſoo wel van de inende uyt-gaende Goederen, vermogen te ſetten, ofte te doen nemen.

X I V.

Sullen ook geene Tollen ofte Belaſtingen vermogen te leggen, op 't gene d'Elve op ende af gaet, ende de voorſz Veſtinge paſſeert.

X V.

De Veſtinge nevens 't Kaſteel, de Haven, het Blokhuys, ende alle daer toe gehoorende gebouwen, ſpecialyk het Proviandt, ende Brouw-huys, Corps de Guarde, Polver-Thoorn, Bruggen, ende Adificia publica, ten beſten van 't Guarniſoen gebouwt, ſullen in goeden ſtaet gehouden, ende by aftredinge der Veſtinge in even ſoo goeden ſtaet wederom gelevert worden.

X V I.

De noodige onkoſten, die geduyrende deſe oppignorantie aen Fortificatien, Reparatien ofte anderſints, tot conſervatie van Veſtinge ende andere Plaetſen, als in 't voorgaende Art. geſeydt ſtaen, aengewendt te worden; Sullen de Heeren Staten Generael voor reekeninge, ende tot laſte van ſyne Majeſteyt, by proviſie verſtrecken ende verſchieten, midts dat de ſelve ſonder communicatie van ſyne Majeſteyts Geauthoriſeerde in loco niet gedaen, nochte ook eenige extraordinaris Fortificatien, ofte andere Werken, ſonder ſyne Majeſteyts voorweten ende conſent gemaekt werden.

X V I I.

Het jegenwoordige Accord geſloten, ende de voorſz. Veſtinge als boven ingehuyrt zynde, ſullen haer Hoog Mog. de geaccordeerde ſomme terſtondt aen ſyne Majeſteyts Miniſters, ofte die gene die tot de receptie der ſelve geauthoriſeert ſullen zyn, doen betalen.

X V I I I.

Ende alſoo by haer Hoog Mog. verſeekeringe werdt gedecidereert voor 't rembourſement der onkoſten by de ſel-

ſelve geduyrende den jegenwoordigen Oorlog tot defenſie van meer-hoogſt-gedachten ſyne Koninklyke Majeſteyt geſupporteert, boven het beloop van het ordinaris ſecours in de Alliantien van den Jare ſeſtien hondert negen en veertig, ende ſeſtien hondert ſeven en vyftig geſtipuleert, ſal over de begrootinge van de ſomme der alreedts aengewende, ende noch åen te wenden onkoſten, tuſſchen ſyne Koninklyke Majeſteyts Commiſſariſſen, ende haer Hoog Mog. Miniſters in Denemarken werden geaccordeert, ende ſal deſe Veſtinge daer voor mede verbonden blyven ende gelaten worden, ten ware op eenige andere verſeekeringe onderling geconvenieert wierde, ende in gevalle men (buyten vermoede) over het *quantum* niet mochte eens werden, ſal 't ſelve aen onpartydige Arbiters werden gedefereert, omme de ſomme te nomineren die ſy naer æquiteyt ende billykheyt ſullen oordeelen, dat ſyne Majeſteyt competeert te betalen, en haer Hoog Mog. te eyſſchen.

XIX.

Wanneer de voorſz geſupporteerde onkoſten, midtsgaders de voorſz te verſtrecken ſomme, met de verloopene Intereſſen, ende het te doene verſchot in voorgaende Articulen gementionneert, wederom betaelt ſullen weſen, daer toe ſeekere termynen ſullen geſtelt, ende daer over in Denemarken geconvenieert werden, als dan ſullen haer Hoog Mog. gehouden zyn de Veſtinge, midtsgaders alle appartementen ter goeder trouwe wederom te ontruymen, ende in vryen gebruyk en poſſeſſie van ſyne Majeſteyt, ofte des ſelfs Erfgenamen, gelyk te vooren altoos geweeſt is, te laten ende te ſtellen, ſonder eenige exceptie, uytvlucht, ofte tergiverſatie, hoedadie ook zy; ende tot meerder verſeekeringe aen ſyne Majeſteyt ſeekere Acte obligatoir, apart onder haer eygen Handt ende Zegel van wegen deſe ongeweygerde reſtitutie op ſoodanige conditien als vooren te geven.

NOTA. Dat over d'affectatie van een ſuffiſant fonds voor de jaerlykſche intereſſen wel *in genere* een gevoelen is, maer dat van de zyde van Denemarken geſuſtineert is, dat d'aenwyſinge van dien by den Koning ſelfs gedaen, ende daer over *in particulari*, met ſyne Majeſteyt nader tot Coppenhage gehandelt ſoude behooren te worden, tot welke overwyſinge van handelinge eenige Leden, als verklarende contrarie gelaſt te weſen, niet hebben konnen conſenteren, ſulks dat het ſelve poinct in dier-voegen noch open is blyven ſtaen.

Ende

Ende wat belangt de voorgeſlagene verhooginge van de geprojecteerde Geldtleeninge met noch veertig duyſent Rycxdaelders, omme daer uyt te vervallen d'onbetaelde, ende noch te verſchynen Intereſſen van de Capitalen, hier bevoorens aen ſyne Majeſteyt verſtrekt, volgens de gemaekte Accoorden, in datis reſpective den drie en twintigſten October des Jaers ſeſtien hondert ſeven en vyftig, ende negen en twintigſten January des Jaers ſeſtien hondert acht en vyftig daer aen volgende, midtſgaders het geconcerteerde, omme (des noodt zynde) op de Ratificatie van de voorſchreve Articulen, een derde-part van de beloofde ſomme proviſionnelyk te anticiperen: als mede omme de handelinge over de affectatie van een bequaem ende ſuffiſant fonds tot betalinge van de jaerlykſche Intereſſen, te remitteren naer Coppenhage; hebben verſcheyde Leden dienthalven reflexie gemaekt op de Heeren der ſelver Principalen, ende is mits dien de Reſolutie (des noodt zynde) daer op te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Saturdag den 3 Mey 1659.

Denemarken. Inſtructie Vloote naer de Sont, en in Denemarken zynde.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweeden ende Denemarken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twintigſten Martii laetſtleden, geconcipieert ende op 't Papier gebracht d'Inſtructie, of de nader ordres die by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken ſullen dienen te werden gegeven aen den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ten reguarde van 't employ over 's Landts Vloote, albereydts onder ſyn Commandement geſtelt, en nog nader te ſtellen, mitſgaders aen den Vice-Admirael Michiel Adriaenſz de Ruyter, ſtaende met de gerede, en noch gereet gemaekt werdende Schepen van Oorloge van deſen Staet, als Commandeur en Chef afgeſonden te werden naer den Oreſont. Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer de voorſz geconcipieerde Inſtructie voor den gemelten Vice-Admirael de Ruyter, wel laten gevallen: ende dienvolgende goedt-gevonden, dat de ſelve ter Generaliteyt ingebracht, ende arreſt van dien aldaer ten beſten bevordert ſal worden, in voegen ende mannieren hier naer volgende; Sullende die voor den gemelten Heere Lieutenant-Admirael, door de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden nader gereſumeert, ende dienthalven andermael van rapport ende adviſe gedient worden.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor Michiel Adriaenſz de Ruyter, Vice-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ſtaende met een Vloote Oorlogs-Schepen ſich te vervoegen na Denemarken, ten fine als in de naervolgende Articulen.

I.

Den voornoemden Vice-Admirael ſal ſich met de Oorlogs-Schepen van den Staet onder ſyn commande-

ment beſcheyden, op de bequaemſte ende ſeekertſte wyſe vervoegen onder de Vlagge van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael; ſich jegenwoordig met eenige andere 's Lands Oorlog-Schepen onthoudende voor en ontrent Coppenhage, ende voorts in alles de ordre van den ſelven Lieutenant-Admirael achtervolgen.

II.

Sullende middelerwylen op ſyne reyſe de Ingezetenen ende Onderdanen van deſe Vereenigde Nederlandtſche Provintien, die hy in 't ſelve Vaer-water ſal bevinden, naer ſyn uytterſte vermogen van alle overlaſt ende quade bejegeningen trachten te bevryden.

III.

Tot Coppenhage gearriveert zynde, ſal hy de Landt-Militie op de voorſchreve Oorlog-Schepen ge-embarqueert met alle gevoechlykheydt, ende naer de ordre hem dien-aengaende by ofte van wegen den Koning van Denemarken te geven, aldaer doen voet aen Landt ſetten; ten welken eynde hy den hoogſt-gemelten Koning van ſyne aenkomſte voor af advertentie ſal geven.

IV.

In gevalle hem eenige Sweedſche macht de executie ende voltreckinge van 't gene voorſchreve is, ſoude mogen trachten te verhinderen, ſal hy de ſelve vigoureuſelyk aengrypen, ende veroveren ofte vermeeſteren, is 't doenlyk, daer inne plegende ſoodanige couragie, voorſichtigheyt, Soldaet ende Zeemanſchap, als naer gelegentheyt van ſaeken ſal konnen geſchieden, ende hem Vice-Admirael voornoemt toevertrouwt wert.

V.

Ende ingevalle hy de Vloote van den Heere Protector van Engelant, Schotlant ende Yrlant, &c. mochte komen aen te treffen ofte te ontmoeten, 't welk hy nochtans by alle wegen ende middelen, ſoo veel in hem is, ſal trachten te vermyden, ſal hy de ſelve in alle minnelykheyt, ende met civiliteyt bejegenen, ende hem des gevergt werdende, aen den Admirael der voorſchreve Vloote bekent maeken, dat ſyne ordre is, ſich met ſyn onderhebbende Schepen van Oorloge te vervoegen onder de Vlagge van den Heere van Waſſenaer Lieutenant-Admirael voornoemt, ende als dan voorts des ſelfs ordre te achter volgen.

VI.

Ende of mogelyk buyten vermoede hem eenige nadere verklaringe gebracht, ofte eenige conditie voor-geſtéldt:

ſtelt wierde, ſal hy daer op antwoorden, dat hem, als weſende in deſen een ſubalterne Hooft-Officier, ende beſcheyden onder den gemelten Lieutenant-Admirael, als ſyn Over-Hooft, geen andere laſt, ende ordre gegeven, of toevertrouwdt is, dan om ten fine als boven te vervoegen onder den ſelven Lieutenant-Admirael, ende dat hy ook dien-volgende ongequalificeert is, om op eenige voor-geſtelde conditien te antwoorden; maer in gevalle den Engelſchen Admirael dienthalven yets ſoude gelieven voor te ſtellen, ofte te verſoeken dat het ſelve ſoude moeten geſchieden aen den meer-gemelten Lieutenant-Admirael ſelfs hem in ſulken cas beleefdelyk voorſtellende, of hy ſich ten dien fine, of wel yemant van ſynent wegen met hem na den gemelten Lieutenant-Admirael gelieft te vervoegen, om met den ſelven over ſoodanige ſyne voorſtellingen te ſpreken ende te handelen.

VII.

Ende het zy den gemelten Engelſchen Admirael ſulks mochte goedt vinden, ofte niet, ſal hy Vice-Admirael voornoemt, in allen gevalle de ordre van haer Hoog Mog. in 't eerſte Articul, hier boven ge-expreſſeert, op de bequaemſte wyſe achtervolgen ende trachten te voltrecken.

VIII.

Ende om ſoo veel doenlyk alle feytelykheyt met de Engelſchen te vermyden, ſal hy daer toe ſoo veel mogelyk capteren, ende waer nemen een goeden Windt, ende ſoodanige andere advantages, gelegentheden ende voordeelen, als hy de bequaemſte achten ſal, om ſonder, of met de minſte oppoſitie te geraken onder de Vlagge van den gemelten Lieutenant-Admirael.

IX.

Doch in gevalle hy onaengeſien alle mogelyke gepleegde voorſichtigheyt de bejegeninge van de Engelſche Vloote niet ſal hebben konnen vermyden, ende ook haer bejegent hebbende met de voorſchreve redenen ofte 't waer nemen van occaſien, ende voordeelen als boven haer oppoſitie niet hebben kunnen prevenieren, maer dat ſy haer met feytelyke aggreſſie tegens ſyne paſſagie ſoude mogen komen te oppoſeren, ſal hy Vice-Admirael voornoemt, in ſulken cas geweldt met geweldt afkeeren, ende voorts de voorſchreve Engelſchen ſodanig bejegenen, als hy tot conſervatie van het reſpect van deſen Staet ſal bevinden te behooren; daer inne mede plegende ſoodanigen couragie, voorſichtigheydt, Soldaet

ende Zeemanſchap, als na gelegentheydt van ſaeken ſal konnen geſchieden, ende hem Vice-Admirael voornoemt, als vooren toebetrout wert.

X.

Den gemelten Vice-Admirael ſal ſich naer 't geene voorſchreve ſtaet, reguleren ende gedragen, ſonder nochtans ſich præciſe naer de letter te binden aen de ordre ende beleydt, hem daer by gepreſcribeert, maer dien-aengaende naer ontfangen kondtſchappen, ende naer occurrentien van ſaeken ſoodanig ageren, als hy tot uytwerkinge van de boven ge-expreſſeerde haer Hoog Mog. intentie ſal oordeelen meeſt dienſtig te zyn, altyts voor oogen hebbende, dat de ſelve haer Hoog Mog. intentie daer inne beſtaet.

Eerſtelyk, dat hy ſich vervoege by de Vloote, ende onder de vlagge van den meer-gemelten Lieutenant-Admirael.

Ten anderen, dat het ſelve moge geſchieden, ende ge-effectueert werden, ſonder de Engelſche Vloote te rencontreren ofte te bejegenen.

Ende ten derden, dat hy de ſelve bejegende, echter alle occaſie van hoſtiliteyt ende feytelykheyt, ſoo veel doenlyk, mogen vermyt worden.

X I.

Eyntlyk ſal den meer-gemelten Vice-Admirael op alle incidentele voorvallen, daer van deſe Inſtructie niet en vermeldt, met ſynen Scheeps-Krygs-Raedt delibereren, ende reſolveren, ſulx als hy ten meeſten dienſte van den Lande naer Soldaet ende Zeemanſchap bevinden ſal te behooren.

Aldus gedaen ende gearreſteert ter Vergaderinge van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, in den Hage den vyftienden Mey ſeſtien hondert negen en vyftig.

Donderdag den 15 Mey 1659.

Zee-ſaeken. Denemarken. Nader Inſtructie voor den Lieutenant-Admirael.

By reſumptie gedelibereert zynde op de geconcipieerde nader Inſtructie van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, in voorgaende Notulen van date den dertienden deſer loopende maendt breeder gementioneert, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſchreve Concept wel laten gevallen, ende dienvolgende goedtgevonden, dat het ſelve ter Generaliteyt ingebracht, ende de Bondtgenooten ten beſten ſmaekelyk gemaekt ſal worden, in voegen ende manniere hier navolgende.

Na-

Nader Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, commanderende 's Landts Vlote tot preſervatie van den Koning van Denemarken, voor alle oppreſſie derwaerts afgeſonden.

I.

Den voornoemden Lieutenant-Admirael ſal voor de receptie deſes ontwyffelyk ter handen gekomen zyn haer Hoog Mog. Reſolutie van date den elfden Aprilis laetſtleden, ſpreekende van 't inwachten der Oorlog-Schepen, die hem van nieuws uyt deſe Landen werden toegeſonden, midtsgaders van de civile bejegeningen, in cas van 't arrivement der Engelſche Vloote aldaer, aen de ſelve te doen, waer naer hy ſich in allen deele ſal hebben te reguleren.

II.

Ende ten eynde hy Lieutenant-Admirael voornoemt, wat nader ende particulierder moge weſen geimformeert van de intentie ende inclinatie van haer Hoog Mog., op de wegen ende middelen waer door haer Hoog Mog. oordeelen, dat niet alleenlyk alle ſiniſtre bejegeningen tuſſchen de voorſz Vlooten vermydt, maer ook een goedt onderling concert, ende eene ſortable verbinteniſſe tuſſchen de Hoofden van de ſelve, tot bevorderinge ende uytwerkinge van de Vrede in de voorſz Geweſten aengegaen, ende getroffen ſoude mogen werden; Soo werdt hy Lieutenant-Admirael midts deſen geauthoriſeert, omme met den Admirael ofte het Chef over de voorſz Engelſche Vloote te mogen adjuſteren en vaſt te ſtellen de Poincten en Articulen hier naer volgende.

III.

In den eerſten, dat de voorſz wederzydts Vlooten elkanderen met alle beleeftheyt ende civiliteyt ſullen bejegenen, ende dat wederzydts Opper-Hoofden, ten dien fine hare onderhebbende Capiteynen ende andere ſubalterne Officieren ſullen belaſten, haer præciſelyk daer naer te reguleren, ende ſulks ook voor al te abſtineren van alle tergingen ende prævocatien, midtsgades van alle actien ende comportementen die eenige aenleydinge tot onvrundelykheyt ſouden konnen geven; Ende dat de voorſz Vlooten

ten haer tot verhoedinge van dien ook wat van den anderen ge-eſloigneert houden mogen, met belofte of mogelyk d'een ofte de andere Subaltern, ſich daer jegens quame te vergrypen, ende dat daer door yets onvrundelyks quame voor te vallen, dat men ter dier oorſaeke ſich tot geene generale feytelykheydt ſal laten emporteren, maer dat men den genen die daer ontrent ſchuldig ſal werden bevonden, exemplairlyk ende rigoureuſelyk naer exigentie van de gedane faulte ſal doen ſtraffen.

IV.

Ten tweeden, dat wederzydts Vlooten, ende de Schepen daer onder reſſorterende, gehouden ſullen zyn te ageren tot bevrydinge van de Navigatie ende Commercie, van de Onderdanen ende Ingezetenen ſoo van Engelandt, als van de Geunieerde Nederlandtſche Provintien, die ſich aldaer, ofte daer ontrent ſullen komen te bevinden, tegens allen ende eenen yegelyk die daer op ſoude mogen uyt zyn, om de ſelve Subjecten in de voorſz hare Navigatie ende Commercie eenig belet ofte ſchade toe te brengen, wie, ofte hoedanig de ſelve ook ſouden mogen weſen.

V.

Ten derden, dat wederzydts Vlooten verobligeert ſullen zyn te beſorgen, ende te helpen procureren, immers dat het die van deſen Staet ſonder eenig empeſchement ofte belet ſal vry blyven, niet alleenlyk ſoo veel in haer te effectueren, dat de Haven ende den toegang te Water tot Coppenhagen open gehouden, ende ſulks in ſpecie den toevoer van alle nootdruftigheden in de ſelve Stadt niet verhindert, ofte afgeſneden werden, maer ook naer vermogen te helpen weeren ende af-keeren alle geweldt, attacque ofte ſurpriſe, die door ofte onder beneficie van de Sweedtſche navale Macht op eenige Eylanden, ofte andere Plaetſen onder 't Gebiedt van den Koning van Denemarken, ſoude mogen werden ondernomen.

VI.

NOTA. *Dat de Heer Lieutenant-Admirael by haer Ho. Mog., op de alder-ſecreetſte mannier ſal werden geadverteert, dat hy de*

Ten vierden, dat onder benefitie van 't gunt in beyde de voorgaende Articulen is vervat, ende 't ſelve geaccordeert werdende, hy Lieutenant-Admirael verders ſal mogen inwilligen, dat wederzydts Vlooten haer voorts van alle hoſtiliteyt ende eenſydigheyt voor, ofte tegens d'een ofte d'ander van beyde de ſtrydende Koningen ſullen hebben te abſtineren; Jae ſelfs ook verobligeert weſen alle hoſtiliteyt te Water ſoo veel in haer is, daer ontrent de

de facto te helpen weeren ende beletten ; midts dat de Koning van Sweeden, van ſyne zyde mede aen-neme van alle exercitie van alle hoſtiliteyt tegens de Onderdanen ende Ingezetenen van deſe Vereenige Nederlandtſche Provincien te ſullen deſiſteren, ende in ſpecie te ſullen doen intrecken de Commiſſien, by hem uytgegeven omme in krachte van de ſelve, onder anderen d'Ingezetenen van deſen Staet te beſchadigen.

conventie in de bovenſtaende articulen gementionneert, om deſe nevens-ſtaende clauſule niet ſal naerlaten, in cas de ſelve naer alle mogelyke en bedenkelyke aengewende devoiren, niet geobtineert ende uytgewerkt ſoude konnen worden.

VII.

Sullende hy Lieutenant-Admirael voornoemt, in allen gevalle geenſints gedogen, dat de voornoemde Stadt van Coppenhage te Water benaeut ofte beſlooten gehouden werde, nochte ook dat eenig gewelt, attacque ofte ſurpriſe, door ofte onder beneficie van de Sweedtſche navale macht op eenige Eylanden, ofte andere Plaetſen onder het Gebiedt van den Koning van Denemarken, werde ondernomen, maer het ſelve naer uytterſte vermogen met de macht van 't Landt hem toevertrouwt, weeren ende beletten, by wien ſulks ook ſoude mogen werden ondernomen, ende in 't werk geſtelt, ſonder eenige exceptie ofte verſchooninge, gebruykende daer inne ſoodanigen couragie, voorſichtigheyt, Soldaet ende Zeemanſchap, als naer gelegentheyt van ſaeken ſal konnen geſchieden, en hem Lieutenant-Admirael toevertrouwt werdt.

VIII.

Den gemelten Lieutenant-Admirael ſal over 't gene in de executie deſes van gewichte, ende ſcrupele ſouden mogen komen voor te vallen, ſoo veel doenlyk, ende den tydt ofte gelegentheyt ſal toelaten, communiceren ende conſuleren met de Miniſters, die ſich van wegen deſen Staet in Denemarken ſullen bevinden, ende ſich vervolgens in ſyne directie ſoodanig gedragen, als by hen-luyden geſamentlyk ten meeſten dienſte van den Lande, ende tot naerkominge van haer Hoog Mog. goede intentie noodig geacht ofte geraden gevonden ſal weſen.

IX.

Den meer-gemelten Lieutenant-Admirael, ſal ſich naer 't gene voorſz ſtaet, reguleren ende gedragen, ſonder nochtans ſich præciſe naer de letter te binden, aen de ordre ende 't beleydt hem daer by gepræſcribeert, maer dien-aengaende naer ontfangen kondtſchappen, ende naer occurentie van ſaken ſoodanig ageren, als hy tot uyt-

uytwerkinge van de boven-ge-expreſſeerde haer Hoog Mog. intentie ſal oordeelen meeſt dienſtig te zyn.

X.

Ende gemerkt deſe jegenwoordige Inſtructie in allen deele ſyne relatie ende ſyn fondament heeft, tot ende op 't aenweſen van de Engelſche Vloote ontrent de voorgeroerde Geweſten, ſoo werdt den gemelten Lieutenant-Admirael midts deſen geadverteert, dat in cas, ende ſoo haeſt de ſelve Engelſche Vloote van daer mochte weſen vertrocken, deſe jegenwoordige Inſtructie t'eenemael komt te vervallen, ende dat hy midts dien in ſulken cas, ſich alleenlyk ſal hebben te gedragen naer voorgaende ordres hem by Inſtructie ende verſcheydene Reſolutien voor deſen mede gegeven, ende ſucceſſivelyk toegeſonden.

Aldus gedaen ende gearreſteert ter Vergaderinge van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, in den Hage den vyftienden Mey ſeſtien hondert negen en vyftig.

Saturdag den 17 Mey 1659.

Vrankryk. Of Guarantie ende defenſive Alliantie.

Op 't gene ter occaſie van de geſlootene ſtilſtandt van Wapenen, ende de apparentie van de aenſtaende Vrede, tuſſchen de Kroone van Vrankryk ende Spaigne ter Vergaderinge voor-gedragen, ende in bedenken geſtelt is, hebben haer Edele Groot Mog. goedt-gevonden ende gereſolveert, dat van wegen de ſelve alle goede ende diſcrete directie ſal werden toegebracht, ten eynde van wegen Vrankryk aen deſen Staet ouverturen ende aenſoek moge werde gedaen tot eene reciproque Guarantie, ende defenſive Alliantie, volgens de modellen ende projecten daer van voor deſen gemaeckt, met verklaringe, dat ſoodanige ouvertures ende propoſitien jegenwoordig alhier met goede genegentheyt opgenomen, ende ſonder twyffel de ſaeke daer op tot een gewenſt beſluyt gebracht ſoude konnen worden, ende dat by de ſelve occaſie gelaboreert ſal worden, om in de voorſz te maeken Guarantie ende Alliancie te doen influeren ſoodanige Articulen ende Reglementen op 't ſubject van de Marine, als voor de meeſte advantagie van deſen Staet ende van de Ingezetenen van de ſelve ten reguarde van de gerequireerde ſecuriteyt ende geruſtheyt in hare Navigatie ende Commercie geobtineert, ende uytgewerkt ſullen konnen worden; immers ende in allen gevalle, dat op de bequaemſte wyſe onderſocht ende gepenetreert moge werden, of van de zyde van Vrankryk de propoſitien ende ouvertures die van wegen deſen Staet ten ſelven eynde aen 't Hof aldaer gedaen ſouden mogen worden, met gelyke genegentheyt aengenomen, ende de ſaeke daer op tot een goedt beſluyt gebracht ſoude konnen worden, ende dat het werk daer toe van nu af aen onder de handt, ſoo veel doenlyk, op den voet van voorige Reſolutien, Acten ende Actitaten geprepareert moge werden.

De

Zee-saeken. Brief van den Raedt-Pensionnaris op de Instructie van Wassenaer.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter occasie van de bedenkelykheyt ende scrupele by eenige Leden betoont, over den innehoude van de naeder Instructie, den vyftienden deser loopende maendt by haer Hoog Mog. gearresteert voor den Heere van Wassenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende West-Vriesslandt, ende het beleydt ontrent de executie van de selve te gebruyken, ter Vergaderinge voor-gelesen de Missive, by hem over 't selve subject aen den gemelten Heere Lieutenant-Admirael op gisteren geschreven, ende hier na van woorde te woorde geinsereert.

Hoog ende Wel-gebooren Heere,

U Edelheydts twee distincte Brieven, in datis respective den drie en twintigsten ende ses en twintigsten der voorlede maendt, zyn my naer 't afgaen van myn twee jongsten, beyde gedateert den tweeden deses, wel ter handt gekomen, ende heeft het antwoordt by U Edelheydt den Heere Admirael Montagu toegesonden, soo veel ik hebbe konnen bemerken, een yder wel-gevallen.

Hier nevens sal U Edelheyt wegens haer Hoog Mog. ter handen komen eene nadere Instructie, slaende op de gelegentheyt van de Engelsche Vloote ende in wat voegen U Ed. sich ten reguarde van de selve sal gedragen, waer uyt, als mede uyt de hier by-gaende Instructie voor den Vice-Admirael de Ruyter ten selven dage gearresteert, ik geensints wil twyffelen, of sal U Ed. de uytterste intentie van haer Hoog Mog. ten vollen konnen afnemen; maer aengesien daer toe niets anders sal werden getreden, dan de noodt sulks vereysschende, ende om swaerder inconvenienten voor te komen (gelyk dan ook de woorden in 't eynde van 't tweede Articul gestelt, zyn mede brengende, niet dat U Ed. sal adjusteren, maer sal mogen adjusteren de poincten, &c.) Soo hebbe ik van myn schuldige plicht geacht, U Ed. naer myn gering gevoelen te imformeren, in wat voege ik oordeele, dat U Ed. sich ontrent de executie van de voosz Instructie met de meeste omsichtigheydt, ende tot uytwerkinge van de intentie van den Staet op het favorabelste soude konnen gedragen.

In den eersten, dan sal U Edelheydt uyt voorgaende Ordres ende Instructien lichtelyk konnen apprehenderen, welk sy de eygentlyke ende originele intentie van Staet, daer by men alhier noch in allen deele sonder eenige veranderinge ofte ampliatie soude persisteren, indien men gerust konde wesen, dat uyt de vigoureuse executie van dien niet eenig inconvenient, ende vervolgens verwyderinge met de Engelschen soude onstaen, daer door dan desen Staet gedrongen werdende, om hare Kusten, ende alomme haere Commercien te defenderen, geensints in 't vermogen van haer Hoog Mog. wesen soude den Koning van Denemarken met Schepen van Oorloge te secoureren, ofte met penningen te subsidieren, in der voegen, dat den Koning van Sweden daer door, het Veldt jegens den Koning van Denemarken ruym krygende, naer Menschelyke apparentie den selven verre soude prævaleren, waer uyt U Edelheydt dan lichtelyk sal konnen concluderen, dat by de selve alle mogelyke voorsichtigheydt ende dexteriteyt sal dienen te werden gebruykt, om te mogen gewaer werden, of den Admirael van de voorsz Engelsche Vloote ook gelast ofte gesint soude mogen zyn, sich soo verre uyt te laten, dat hy in eenige Actie soude willen treden tegens

de Vloote van deſen Staet, uyt oorſaeke dat de ſelve op den naem van den Koning van Denemarken ſoude ageren tegens de Vloote van die van Sweden, ofte ook wel tot tranſport van eenige Krygs-macht, die tot af-keeringe van de jegenwoordige oppreſſie, daer mede den Koning van Denemarken is beſwaert, gebruykt ſoude werden, immers ende in allen gevalle, of den voorſchreve Engelſchen Admirael ſoodanig gelaſt ofte geſint zynde, daer van niet ſoude weſen te dimoveren, door eenige belofte ende verbinteniſſe van dat de Vrede uytgewerkt zynde, de Geallieerden, wiens Krygsmacht in dier voegen overgevoert ſoude weſen, ende namentlyk met de Keyſer eenige vaſtigheydt in de Landen van den Koning van Denemarken, ofte eenige voet aen de Ooſt-Zee ſouden mogen behouden, tot effectueringe van 't welke haer Hoog Mog. haer ſeer gaerne nevens andere ſullen verobligeren, ofte door eenige andere ſortabele conditien die t' haerder volkomene geruſt-ſtellinge in dien deele vaſt-geſteldt ſoude mogen werden; ende in cas U Edelheyt ſoude mogen komen te penetreren, dat den voorſz Engelſchen Admirael ſoodanig niet gelaſt ofte geſint ſoude weſen, ofte dat hy ſoodanig gelaſt ofte geſint zynde, daer van in manniere voorſchreve, gediverteert ſoude konnen werden; ſoo ſal U Ed. uyt het geene voorſchreve is, wel konnen begrypen, dat het alhier de meeſte aengenaemheyt cauſeren ſal, dat U Ed. de Armen t' eenemael moge vry houden, ende de Sweeden door den dwang van de Wapenen obligeren tot eene raiſonnable Vreede.

Ten tweeden, in cas ſulks niet ſoude konnen geſchieden, ſonder daerdoor in Actie te vervallen met de Engelſchen, dat U Ed. als dan het werk ſoude trachten te beleyden tot eene diſtinctie tuſſchen de navale macht van deſen Staet in den voorleden jare derrewaerts uytgeſonden, ende die gene die nu nieuwlyks aldaer ſal weſen gearriveert, de ſaeke in ſulken voegen op nemende, dat de eerſte al voor lange volkomentlyk in den dienſt van den Koning van Denemarken zynde overgegaen, ende ſulks abſolutelyk ſtaende ter diſpoſitie van ſyne Majeſteyt, niet ſonder de hoogſte hardigheydt, die U Ed. ook met de naem van injuſtitie, ende ontrouwe ſoude mogen voorſtellen, ſyne Majeſteyt ontrocken ſoude konnen worden, ende ſoude U Ed. daer op ook wel konnen verklaren, dat ſulks niet en was in U Edelheydts vermogen, maer dat den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken ſelfs daer inne ſoude moeten bewilligen, aen wien de ſacke nu was dependerende, maer dat haer Hoog Mog. de voorſz navale macht by formele aenſchryvinge ende Acte onder het gebiedt van ſyne Majeſteyt geſtelt hadden, welke volgende U Ed. ſoude konnen trachten de conventie alleenlyk te doen ſlaen op de Schepen, die nu jongſt ſoo uyt Engelandt als uyt deſen Staet derwaerts zyn geſonden, het welke U Ed. onder verbeeteringe, ook daer mede ſoude konnen juſtificeren, ende als ten hoogſten rechtmatig doen paſſeren, dat als dan genoegſaem een eſguael getal, ende mogelyk noch wel een meerder getal van Schepen van de zyde van deſen Staet onder de verbinteniſſe weſen ſoude, als van de zyde van Engelant, ende dat het ten hoogſten onrechtmatig weſen ſoude, dat men van deſe zyde ſich met by naer tweemael ſoo veel Schepen ſoude verbinden, als van de zyde van Engelandt, ende des te meer, om dat den Koning van Sweden nog een conſiderable Scheeps-macht is hebbende, die ſoo wel als de voorſz in dienſt van Denemarken overgegane Vloote buyten alle verbinteniſſe blyven ſoude.

Ten

Ten derden, in cas de voorſz diſtinctie, gelyk het wel ten hoogſten redelyk is, ſtaende gehouden kan worden, ſoude U Ed. ten reguarde van weder-zyts Vlooten, jongſt uyt Engelandt, ende naderhandt aldaer gearriveert, het werk daer heenen konnen trachten te dirigeren, dat de Engelſche Vloote haer voor den tydt verobligerende, niet te ſullen ageren, die van deſen Staet jongſt aldaer gearriveert, geduyrende de ſelve tyt alleenlyk ſoude mogen ageren defenſivelyk, ende niet offenſivelyk, daer door het dan in de macht van Sweden weſen ſoude, haer alle Actie te beletten, te weten in cas de ſelve naerlieten met hare Vloote eenige attacque ofte invaſie te plegen.

Ten vierden, in cas ſulks om de ineſgualiteyt die daer inne is reſiderende, niet ſoude konnen werden ge-effectueert, ſoo ſoude U Ed. onder verbeteringe konnen voorſtellen of inwilligen, dat de voorſz weder-zydts nieuw aengekomen Vlooten haer mede voor ſekeren tydt als vooren van alle Actien, 't zy van aſſiſtentie, 't zy van hoſtiliteyt, 't zy defenſyf, 't zy offenſyf ſoude hebben te abſtineren; te weten in cas U Ed. de conſtitutie van ſaken aldaer ſoodanig bevonde, gelyk ik vaſtelyk præſupponere ende vertrouwe, dat U Ed. met de verdere Schepen van deſen Staet, ende Deenſche navale macht geen ſwarigheydt van de Sweden hadden te bevreſen; ende dunkt my voorwaer, dat deſe conventie ten hoogſten redelyk ende billyk weſen ſoude, aengeſien daer door alles genoegſaem in eene goede balance gehouden, ende ſulks beyde de Koningen des te facilder tot eene raiſonnable Vreede gediſponneert ſouden werden, het welk het eenige ofte voornaemſte but ſoo van Engelandt als van deſen Staet behoordt te weſen; Ende kan ik U Ed. tot meerder beveſtiginge van deſen verſeekeren, dat in 't project van Tractaet daer over alhier tuſſchen de Miniſters van Vrankryk, Engelandt ende deſen Staet geconvenieert is geweeſt, ende het werk vermidts de incidenten U Ed. bekent onvoltrocken is gebleven, aengaende de Vlooten in ſubſtantie dier wyſen verdragen is geweeſt.

Ten vyfden, in cas den Engelſchen Admirael by defect van laſt, ofte anderſints tot ſoodanigen conventie niet te diſponeren ſoude weſen, dat U Ed. als dan aen den ſelven ſerieuſelyk ende omſtandiglyk ſoude dienen te doen repreſenteren de hoſtée proceduyren van den Koning van Sweeden, tegens deſen Staet, ſelfs met het uytgeven van publycque Commiſſien, niet alleen aen ſyn eygen Subjecten, maer aen 't Schuym, en de Roofgierigen van alle Natien, om de goede Ingezetenen deſer Landen in alle Geweſten Vyandtlyk te tracteren, ende ſelfs Zee-Rooversgewyſe buyten eenige wettige proceduyren hare Goederen te ſpolieren ende te diſtraheren, het ſelve ten uytterſte exaggererende, ende daer op nader fonderende, dat het deſen Staet geenſints is te vergen niet alleenlyk met haer eygen macht alle actien naer te laten, maer ook ſelfs den Koning van Denemarken, door de navale Macht, die als vooren t'eenemael in ſyne Majeſteyts handen is geſteldt, alle actien te doen naer-laten tegens den geenen die obſtinatelyk in ſyne hoſtiliteyt tegens deſen Staet ſoude willen continueren, op dat den gemelten Engelſchen Admirael daer door aenleydinge gegeven moge werden, om op ſich te nemen, den Koning van Sweeden te obligeren, om van ſyne zyde tegens deſen Staet, en d'Ingezetenen van dien inſgelyks van alle hoſtiliteyt te deſiſteren, ende ten dien fine in te trecken, de Commiſſien als boven uytgegeven; ende op dat U Ed. onder benefitie van dien ook ſoude mogen gebracht

werden tot het handelen over eenige verbinteniſſe ſelfs, miede ten aenſien van de Vloote, in voegen als boven al in den voorleden Jaere derwaerts geſonden.

Ten ſeſten, in gevalle U Ed. naer alle mogelyke aengewende devoiren, niet en ſoude konnen obtineren, dat de Vloote van deſen Staet in voegen als boven ter diſpoſitie van den Koning van Denemarken over-gegeven, t'eenemael vry ende ongebonden ſoude mogen blyven, ende dat U Ed. ſoude mogen beducht weſen, dat men ſonder ſoodanige verbinteniſſe ſoude ſtaen te vervallen in actie met de Engelſchen, ende by gevolge in vordere inconvenienten daer uyt reſulterende; ſoo dunkt my dat U Ed. de weygeringe van dien alleenlyk ſoude behooren op te nemen als een defect van authoriſatie, ofte een effect van contrarie laſt van den Heere Protector, ende dat U Ed. daer uyt occaſie ſoude nemen, om den gemelten Engelſchen Admirael te verſoeken, dat hy ſoude gelieven aen te nemen ſerieuſelyk te ſchryven aen den hoog-gemelten Heere Protector, om behoorlyk gequalificeert te mogen werden, ten minſten tot het inwilligen van de voorſlag onder de vierde alternative hier vooren ge-expreſſeert; ende dat U Ed. middelerwylen voor den tydt daer toe gerequireert, ſoude mogen aen-nemen, ſich te gedragen conform den innehoude van 't derde, vierde, vyfde ende ſeſte Articulen der voor-geroerde Inſtructie, onder een vaſt vertrouwen, dat hy voor de expiratie van de voorſz tydt ſoodanige nadere laſt ende authoriſatie ſal hebben ontfangen, dat daer op conform de voorgaende voorſlagen een goedt onderling concert, ende eene ſortabele verbinteniſſe onderlinge aengegaen ſal konnen werden, of wel dat den gewenſchten Vrede in de Oofterlyke Geweſten middelerwylen ſal weſen getroffen.

Alle welke conſideratien ik de vrymoedigheydt genomen hebbe, U Ed. midts deſen in voegen voorſchreven te gemoedt te voeren, op dat U Ed. ſich daer van, ofte van eenige van de ſelve naer de occurentie van tyden ende ſaeken ſoude mogen dienen, voor ſoo veel ſulks ſal konnen geſchieden ſonder evident pericul, om daer door, ofte door de trainiſſementen die daer uyt ſouden konnen ontſtaen, met de Engelſchen handts-gemeen te geraeken; ende op dat U Ed. voor al perfectelyk ſoude mogen geimbueert zyn, dat haer Hoog Mog. haer geenſints tot den innehoude van de derde, vierde, vyfde ende ſeſte Articulen der voorſchreve Inſtructie, met de nader verklaringe op de laetſte clauſule van 't voorſchreve ſeſte Articul, by ſeparate Miſſive gedaen, ſouden konnen inlaten, dan alleen ſoo wanneer by faute van dien, d'actie met de Engelſche Vloote niet ſoude konnen vermydt worden.

Waer mede dan deſen beſluytende, ſal ik verblyven, &c. Hage den ſeſtienden May ſeſtien hondert negen en vyftig.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. verklaert, der ſelver intentie in de voorſchreve Miſſive wel te weſen uytgedrukt, ende voorts goedt-gevonden dat tot nader confirmatie van dien, op den naeme van haer Edele Groot Mog. aen den gemelten Heere Lieutenant-Admirael gedepeſcheert, ende afgeſonden ſoude werden de Miſſive hier naer volgende.

Wel-

Wel-Edele, &c.

Wy hebben op huyden date deſes, door onſen Raedt-Penſionnaris communicatie ontfangen van ſeekere Miſſive, by hem aen U Ed. geſchreven op den ſeſtienden deſer loopende Maendt, over 't ſubſect van de ſaeken de welke aldaer in den Oreſondt, door U Ed. en anderſints te verhandelen ſtaen: Ende dewyle wy bemerken, dat de goede meyninge ende intentie van de Heeren Staten Generael, ende particulierlyk van ons daer inne fundamentelyk werdt uytgedrukt; Soo hebben wy ten overvloedt goedt-gevonden, U Ed. 't ſelve midts deſen bekendt te maeken, met verſeekeringe, dat U Ed. wel-doen, ende ſoo wel haer Hoog Mog. als ons aengenaem weſen ſal, dat het contenu van dien in allen deele by U Ed. werde naer-gekomen en achtervolgt; Waer over ons gedragende tot U Ed. wyſe conduite.

Wel-Edele, &c. Den ſeſtienden May ſeſtien hondert negen en vyftig.

De Staten.

Aen de Heer van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael.

Vrydag den 4 July 1659.

Ontfangen ende geleſen verſcheyde Brieven ende Bylagen, van de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Hoven van Sweeden ende Denemarken, midsgaders ook van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, in dates reſpective den $\frac{3}{13}$, $\frac{4}{14}$, $\frac{6}{16}$, $\frac{7}{17}$, $\frac{8}{18}$, $\frac{13}{23}$, $\frac{14}{24}$, $\frac{15}{25}$ ende $\frac{16}{26}$, alle der voorſz Maendt; Ende heeft de Raedt-Penſionnaris daer benevens omſtandig rapport gedaen, ſoo van 't gene tuſſchen de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt alhier reſiderende, midtsgaders Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., in gevolge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie in date den veertienden February laetſtleden, ende nader Concept in Mey daer aen volgende, by de Leden deſer Vergaderinge tot Inſtructie van Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog. in de ſelve ſaeke beſoignerende, ter neder geſtelt, eyntelyk naer veele opereuſe Beſoignes, ende conferentien op den een en twintigſten May voorſz was geſlooten, als breeder in den Verbale daer van gehouden, ende aen het eynde deſes geinſereert, midtsgaders ook van 't gunt naderhandt tot executie van 't voorſz getroffen Tractaet, ende op andere incidenten 't ſelve ſubject raekende, ſoo uyt Engelandt, als van elders voorgekomen, by den Staet nader was gereſolveert; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat alle de voorſz Brieven, Stucken ende Reſolutien, met het gene daer aen dependeert, geſtelt ſullen werden in handen van Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog., om de ſelve te reſumeren, examineren, de poincten van deliberatie daer uyt te trecken, ende daer van aen haer Edele Groot Mog. ten ſpoedigſten rapport te doen. En zyn daer toe verſocht ende gecommitteert, gelyk verſocht ende gecommitteert worden by deſen, de Heeren van de Ridderſchap, midtsgaders die van Dordrecht, van Haerlem, van Delft, van Leyden, van Amſtelredam, van Rotterdam, van Schiedam, van Alkmaer, van Hoorn, van Enkhuyſen ende van Medenblik, met de Raedt-Penſionnaris.

Brieven uyt Ooſten, ende rapport van het geſlooten Tractaet op de Vredehandelinge in Ooſten.

Verbael , gehouden ende aen de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieslandt , overgegeven by de Raedt-Penſionnaris de Wit , van 't gunt op voorgaende Reſolutie , ende naer de intentie van haer Edele Groot Mog. is verhandelt met de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt , over het ſubject van de bevrediginge der Ooſterſche Geweſten , met het gene daer aen dependeert.

Naer dat haer Edele Groot Mog. den veertienden February des jaers ſeſtien hondert negen en vyftig hadden genomen de Reſolutie , hier na volgende geinſereert.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden , hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den eerſten deſer loopende Maendt ge-examineert ende overwogen den innehouden van verſcheyde Adviſen, ſoo van den Heer Lieutenant-Admirael, als van anderen, zedert eenigen tydt herrewaerts uyt Coppenhage, ende andere Ooſterſche Geweſten ingekomen, ende daer benevens ſerieuſe reflectie gemaekt op den jegenwoordigen toeſtandt van ſaeken, in de ſelve Geweſten: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen , dat van wegen haer Edele Groot Mog. alle goede ende diſcrete directie ſal werden toe-gebracht , ten eynde van wegen Vrankryk ende Engelandt, aen deſen Staet aenſoek moge werden gedaen, omme over de herſtellinge van de ruſte ende vreede in de voorſz Ooſterſche Geweſten, ende voornamentlyk tuſſchen de Koningen van Sweden ende Denemarken gemeen concert te maken , ende een vaſte verbinteniſſe aen te gaen , over den voet ende de manniere, midtsgaders de gronden ende fondamenten, op de welke de voorſz Vreede geſamentlyk , ende by yder in 't byſonder op 't alder-efficacieuſte bevordert ſouden werden, met ontreckinge van alle ſupport aen die gene die den ſelven Vreede op den voet van 't voorſz concert ſoude mogen komen te weygeren ofte te declineren, ende ſelfs door 't toe-brengen van alle noodige behulp-middelen aen die gene die ſich ter contrarie tot het aennemen van de voorſz Vreede op den voor-geroerden voet vaerdig ende bereytwillig toonen ſal : Dat voorts het voorſz concert ende adjuſtement tuſſchen de voornoemde drie Staten gedirigeert moge werden tot het meeſte voordeel van den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken , midtsgaders tot de meeſte ſecuriteyt ende ſeekerheyt van de Navigatie ende Commercie op de Ooſt-Zee; ende ſpecialyk dat daer ontrent ten opſichte van den ſelven Koning gelaboreert ſal worden, om alles te brengen op den voet van 't bewuſte Tractaet, den dertienden Auguſti des jaers ſeſtien hondert vier en vyftig tot Bromſebro met Sweden aengegaen , immers dat ten dien reguarde niet van minder advantagie ter neder geſtelt werde, als het gene vervat is in den Tractate tuſſchen Sweden ende Denemarken , den achtſten Marty des voorleden jaers tot Rodtſchilt geſlooten , behoudelyk dat in allen gevalle daer

daer uyt gelicht, ende gelate werde het derde Articul, daer by parthyen Contrahenten elkanderen belooft hebben geene Vreemde ende Vyandtlyke Vlooten te laten paſſeren door de Oreſondt, maer in ſulken gevalle yder van ſyne zyde te ſullen contribueren ende by-brengen ſyn uytterſte vermogen, om ſoodanige Vlooten de paſſagie te beletten; Ende voor ſoo veel belangt de ſecuriteyt van de Navigatie, ende Commercie der Ingezetenen deſer Landen, midtsgaders de conſervatie van de Geallieerden by de ruſte ende Vreede, dat tot bereykinge van 't oogmerk van den Staet in dien deele geaccordeert ende gearreſteert moge werde het Tractaet van Alliantie tuſſchen Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, ende extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, den elfden September des jaers ſeſtien hondert ſes en vyftig tot Elbing in Pruyſſen geſlooten, met de poincten van elucidatie, in voorgaende Reſolutien van haer Edele Groot Mog., ende ſpecialyk in die van den vier en twintigſten July des Jaers ſeſtien hondert acht en vyftig by Acte en forma geinſereert, inſonderheyt mede op dat daer door den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de Stadt van Dantzich geprocureert moge werden de faculteyt omme te gauderen van de incluſie, t'haren voordeele in 't voorſz Tractaet geſtipuleert, achtervolgende de jongſte Reſolutie, by haer Hoog Mog. den negenden Auguſti des voorleden jaers dienthalven genomen; ende dat vorders van deſer zyde getracht ſal worden ſoodanige nadere conditien ende præcautien, ſoo tot de meeſte advantagie van den meer-hoogſt-gemelten Koning van Denemarken, als tot de meeſte ſeekerheyt ende geruſtheyt van deſen Staet, ende van de Navigatie ende Commercie der goede Ingezetenen van de ſelve, midtsgaders tot de meeſte ſatisfactie van de Geallieerden te obtineren ende uyt te werken, als het eenigſints doenlyk ſal zyn; des dat tot verval mede tot præciſe obſervantie van de voor-geroerde Vreede geinterponeert moge worden het guarandt van Vrankryk, Engelandt ende deſen Staet.

Ende ten eynde alle het gene voorſz ſtaet, met de meeſte circumſpectie, en met alle doenlyke ſecreteſſe gedirigeert, en tot een gewenſt beſluyt gebracht moge werden, hebben haer Edele Groot Mog. de voor-gemelte Heeren der ſelver Gecommitteerden wyders geauthoriſeert ende gelaſt, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt werden by deſen, omme het voorſz werk op ſoodanigen wyſe, ende door alſulke wegen ende middelen voort te ſetten, ende ten goeden effecte te brengen, als de ſelve de bequaemſte ende fortabelſte achten ſullen, committerende ofte ſubdelegerende ten dien fine yemandt, ofte eenigen uyt den haren, die daer over ontrent de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, alhier reſiderende, ſoodanige officien aenwende, ende alſulken directie bybrengen, als tot bereykinge van 't bovenge-expreſſeerde oogmerk van haer Edele Groot Mog. geoordeelt ſal worden, van de beſte operatie te ſullen weſen, alles op rapport daer van naeder aen haer Edele Grooe Mog. te doen.

Hebben de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden in de ſelve Reſolutie gementionneert, goedt-gevonden in krachte van de authoriſatie, daer by op haer gedefereert te ſubdelegeren de Raedt-Penſionnaris de Witt voornoemt, omme ontrent de Heeren Miniſters

niſters van Vrankryk ende Engelandt, alhier reſiderende, ende verder daer ſulks van vrucht ſoude mogen weſen, alle goede ende diſcrete directie onder de handt toe te brengen, ten eynde de intentie van haer Edele Groot Mog. in de voorſz Reſolutie uytgedrukt, geconſequeert ende ge-effectueert mochte werden, gelyk dan ook den voornoemden Raedt-Penſionnaris korts daer aen daer toe mede door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. genoegſaem in gelyker voegen verſocht is geworden; welken volgende, by de ſelve Raedt-Penſionnaris door officien ten dien fine, ende in maniere als boven aengewendt, de ſaeke ſoo verre gebracht is, dat de opgemelte Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, alhier reſiderende, naer het verloop van ontrent vier weecken verklaerdt hebben, van hare reſpective Superieuren ordre te hebben ontfangen, om, of aen haer Hoog Mog., ofte aen Commiſſariſſen van de ſelve, of wel aen den voornoemden Raedt-Penſionnaris bekendt te maeken, dat hare Heeren Superieuren wel genegen waren met deſen Staet te concerteren, op wegen ende middelen, door welke de voor-geroerde Vreede ſoude mogen werden voortgeſet; ende is den voornoemden Raedt-Penſionnaris daer op tot verſcheyde malen eerſt met yder van de voornoemde Heeren Miniſters in 't particulier, ende naderhandt tot drie diſtincte reyſe ten Huyſe van den Heer Ambaſſadeur de Thou, met hun beyde geſamentlyk in geſprek geweeſt, over den voet ende manniere, midtsgaders de gronden ende fondamenten, op de welke de voorſz Vreede op het alder-efficacieuſte bevordert ſoude mogen worden, ende de gemelte Heeren Miniſters geenſints hebbende willen luyſteren naer den voet van het Bromſebroſche Tractaet, in den jare ſeſtien hondert vyf en veertig tuſſchen Sweden ende Denemarken geſlooten, hebbende eyntelyk naer wiſſelinge van redenen

Op den 20 Marty 1659.

ſoo wel beyde de gemelte Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, als den voornoemden Raedt-Penſionnaris aen-genomen, by de Heeren hunne reſpective Principalen te laboreren, omme de ſelve te doen condeſcenderen in de poincten ende articulen tuſſchen henluyden beraemt ende by geſchrifte geſtelt, in voegen ende manniere hier na volgende.

Que

I.

Que les trois Eſtats s'obligeront de porter les Roys de Suede & Dannemarcq a faire la paix ſur le fondement du Traitté de Roſchſchilt, avec les changements & conditions ſuivantes pour le bien desdits Roys, & la liberté & ſeureté du Commerce de la Mer Balthique.

I I.

Que le troiſieme Article parlant d'empeſcher le paſſage aux Flottes Eſtrangeres & Ennemis en ſera oſté, & que la paſſage du Sondt demeurera libre aux Vaiſſeaux Marchands & de Guerre des autres Nations.

I I I.

Que le Roy de Dannemarcq, ne pourra jamais hauſſer les peages dans le Sondt ou les deux Belts, qui s'y levé en vertu des Traittez faits entre le defunct Protecteur d'Angleterre, & ledit Roy de Dannemarcq le
& entre ledit Roy & les Provinces Unies le 13 d'Aouſt 1645.
& que le Roy de Suede, n'en levera aucuns dans lesdits paſſages, & que tous les feux & fanaux ſeront entretenus aux frais & depens du Roy de Dannemarcq.

I V.

Que conſiderant la neceſſité preſente dans laquelle ſe trouve reduit le Roy de Dannemarcq, par la ruïne de ſes Eſtats & Subjects, on travaillera puiſſamment, afin que l'argent promis par le Roy de Dannemarcq au Roy de Suede a cauſe d'une certaine action faite par un ſien Subject nomme Carlhoff, à la Coſte de Guinea ſoit remis & quitté.

V.

Que le Chaſteau de Croonenbourg, & les autres Terres, Villes & Chaſteaux, qui ſont demeurez au Roy de Dannemarcq par ledit Traitté de Roſchſchilt, luy ſeront reſtituez, & qu'au reguard de Drontheim & Bornholm, qui ſe ſont remis a l'obeïſſance de Dannemarcq par une voye extraordinaire, les Miniſtres ſur le lieu feront leur poſſible pour en accorder les parties.

V I.

Que le Traitté d'Elbing, avec les elucidations en la maniere que les Roy de Suede, les a conſenty à Thorn, dont les copies ſont inſerées a la fin des preſents Articles ſera mis a perfection & ratifié, & qu'en vertu dudit Traitté l'Electeur de Brandenbourg, & la Ville de Danzick, jouïront de l'effect de l'incluſion dans ledit Traitté d'Elbing, en acceptant ladite incluſion dans l'eſpace de trois mois du jour que la notification leur en aura eſté faite, en la maniere accouſtumée.

V I I.

Que tout ce que deſſus ſera guaranti par ces trois Eſtats ſusdits en la meilleure forme.

V I I I.

Que celuy desdits des deux Roys qui ne voudra pas conſentir a la paix aux conditions precedentes ne recevra aucun ſecours desdits trois Eſtats, ou d'aucun d'eux, & ſi aucun ſecours luy a eſté donné s'il ſera revocqué. Et qu'en outre il ſera au pouvoir desdits trois Eſtats, ou a l'un ou deux d'iceux conjoinctement ou ſeparement de donner aſſiſtence a celuy, qui aura accepté ladite paix contre le refuſant.

Quand à la Poloigne, qu'on travaillera de la mettre en paix avec le Roy de Suede, ſur les conditions ſuivantes.

I.

Que le Roy de Poloigne, renoncera a ſa pretenſion ſur la Couronne de Suede.

I I.

Que la Suede remettra au pouvoir du Roy de Poloigne, les Places occupées par luy en Pruſſe.

I I I.

Qu'en recompenſe de cette evacuation le Roy & la Republycque de Poloigne, renonceront a tous leurs droits ſur la Livonie de laquelle la poſſeſſion a eſté cedée au Roy de Suede pour 30 ans.

I V.

Et qu'on travaillera en outre pour faire donner audit Roy de Suede une raiſonnable ſomme d'argent pour ladite evacuation.

Ende aengeſien beyde de voornoemde Heeren Miniſters, veele difficulteyten gemaekt hadden op de Poincten, raekende Drontheim, Bornholm, ende de quytſcheldinge van de penningen, in de boven-ſtaende Articulen onder anderen mede gementionneert; ſoo heeft de voornoemde Raedt-Penſionnaris den een en twintigſten Marty voornoemt, ende voorts ſucceſſivelyk van tydt tot tydt daer over in 't breede geſchreven aen de Heer Ambaſſadeur Nieupoort, wegens deſen Staet in Engelandt reſiderende, ende hem geſuppediteert verſcheyden notable redenen, die tot juſtificatie van de voorſz Poincten aen den Heere Protector aldaer diende te werden gerepreſenteert; hebbende ook naderhandt ten ſelven eynde aen 't Hoff van Vrankryk gelyke repreſentatie doen doen; Ende al-hoe-wel beyde de voornoemde Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, met overleg van den voornoemden Raedt-Penſionnaris, goedtgevonden hadden over de voorſz ſaeke noch geene publyque Propoſitien ter Generaliteyt te doen, ter tyden ende wylen toe, de ſelve op de voorſz overgeſonden Poincten, de intentie van hare reſpective Heeren Superieuren ſouden hebben verſtaen, dewyle nochtans middelertydt door den gemelten Heere Ambaſſadeur Nieupoort, onder addres aen den Heer Griffier Ruyſch, haer Hoog Mog. over-geſchreven wierde, dat de Heer Reſident Downing, op 't voor-geroerde ſubject, van wegen den hoog-gemelten Heere Protector laſt ende inſtructie toegeſonden was; ſoo is naderhandt geraden gevonden, dat beyde de meer-gemelte Heeren Miniſters, om geen naedeelige ombragie te verwecken, haer dienthalven mede aen de Vergaderinge van de Heeren Staten Generael ſouden addreſſeren, gelyk dan ook den acht en

twin-

twintigſten Marty voornoemt ter Generaliteyt ingedient zyn de Memorien, hier naer van woorde te woorde geinſereert.

Le ſoubſigné Ambaſſadeur de France, ayant reçeu des ordres du Roy ſon Maiſtre, par lequels il luy eſt donné de conferer avec leurs Seigneuries, conjoinctement & de concert avec le Miniſtre d'Angleterre, Reſident en cette Court, ſur ce qui ſe paſſée preſentement dans les Quartiers du Sund, au Subject de la Guerre, qui s'y eſt renouvellée entre les deux Roys, requiert & prie leursdits Seigneuries, de vouloir nommer des Commiſſaires pour s'aſſembler au premier jour, & adviſer aux moyens & expedients determiner au pluſtoſt par un bon raiſonnable, & ſeur accommodement cette Guerre, & reſtablir la liberté du Commerce de la Mer Balthique interrompue par icelle, c'eſt ce qu'il attend de leur prudence & de l'inclination, & du Zele qu'ils ont teſmoigné en toutes occaſions pour la pacification de ces troubles du Nord. Faict à la Haye ce 28 Mars 1659.

Signé,

Jacques Auguſte de Thou.

Le ſoubſigné Reſident d'Angleterre, &c. repreſente a leurs Seigneuries les Eſtats Generaux des Provinces Unies, que ſelon leur deſir, notifié a ſon Alteſſe Sereniſſime par leur Ambaſſadeur preſentement Reſident à Londre, dans ſons Memoire du 21 Febvrier dernierement paſſé vieux ſtile, ledit Reſident a receu ordres & inſtructions concernantes les affaires preſente dans le Sund, & qu'il eſt preſt conjoinctement avec Monſieur l'Ambaſſadeur de France, d'entrer en conference ſur iceux avec tels Commiſſaires, qui ſeront Deputez & authoriſez par leurs Seigneuries a cet affect, afin que par les ſoings, vigoureus & reëls devoirs de l'Angleterre, la France & les Provinces Unies, une bonne & heureuſe Paix, avec la liberté & l'aſſeurance du Commerce, puiſſe eſtre reſtablié en ces Quartiers la. Fait à la Haye ce 28 Mars 1659.

Signé,

G. Downing.

Op welke voorſz Memorien haer Hoog Mog. den negen en twintigſten Marty voorſchreve genomen hebben de Reſolutie hier naer geinſereert.

Extract uyt het Regiſter der Secrete Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Sabbathi den 29 Marty 1659.

Zyn ter Vergaderinge nochmaels voort-gebracht de reſpective Memorien van de Heeren Ambaſſadeur de Thou, ende Reſident Downing, giſteren geleſen, houdende in effecte dat haer E. laſt ende inſtructie bekomen had-

hadden, om geſamentlyk ende conjunctum met Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. in conferentie te treden, over de ſaeken van 't Noorden, ende ten eynde door geconjungeerde vigoureuſe, ende reële debvoiren van drie Staten gereſtabilieert moge werden eene goede ende geluckige Vreede, met conſervatie van de liberteyt ende ſeekerheyt van de Navigatie in die Quartieren. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, midts deſen te verſoeken ende committeren de Heeren van Gent, Merode, Raedt-Penſionnaris de Witt, Vrybergen, van der Hoolk, Bootſma, Grans en Schuylenburg, haer Hoog Mog. Gedeputeerden, omme met wel-gemelte Heeren Ambaſſadeur ende Reſident, over het voorſz ſubject in conferentie te treden, met de ſelve de voorſz ſaeke ſoodanig adjuſteren ende op 't papier te brengen, als haer E. tot bereykinge van 't voorſz wit ende eynde, ter intentie van haer Hoog Mog. ſullen oordeelen te behooren; alles nochtans op rapport ende approbatie van de hoog-gemelte haer Hoog Mog.

Zyn de Heeren Commiſſariſſen daer inne gementioneert,

Den 2 April 1659.

daer over met beyde de Miniſters in conferentie geweeſt ten Huyſe van den Heere Ambaſſadeur de Thou voornoemt, als waer naer præallable reciproque verklaringen van ſincere ende oprechte genegentheyt, tot bevorderinge van de Vreede, ende naer eenige weynige conteſtatien, by wien de eerſte ouverture ſoude werden gedaen, den gemelten Heere Ambaſſadeur uyt den naeme van beyde de voornoemde Heeren Miniſters geproponeert heeft, dat de ſelve van opinie waren, naedemael Vrankryk ende Engelandt ontwyffelyk meer vermochten by den Koning van Sweden, als haer Hoog Mog., ende dat van de andere zyde haer Hoog Mog. meer vermochten by den Koning van Denemarken, als Vrankryk ende Engelandt, dat het over ſulks raedtſaem weſen ſouden dat de Miniſters van beyde de eerſt-genoemde Staten by den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, ende de Miniſters van haer Hoog Mog. by den hoogſt-gedachten Koning van Denemarken krachtelyk ſouden laboreren, om de ſelve Koningen te diſponneren tot een redelyke, billyke ende ſeekere Vrede; Ende gelyk den Koning van Vrankryk, ende den Heere Protector van Engelandt, hadden hare Miniſters aen 't Hof van Sweden, dat haer Hoog Mog. ook ten ſpoedigſten een Miniſter ſouden gelieven te ſenden nae 't Hof van Denemarken.

Dat wyders omme de voorſz Vrede te maken vaſt, ſeeker ende durabel, de voornoemde drie Staten haer guarandt daer over op de alderbondigſte manniere ſoude diſponneren.

Van

Van de zyde van haer Hoog Mog. is daer op geantwoordt, dat wy 't voorſchreve geproponeerde in beyde ſyne Leden waren amplecterende, ende haer konden verſeekeren op het eerſte, dat haer Hoog Mog. Miniſters naer den Koning van Denemarken op haer vertrek ſtonden; ende op het tweede, dat haer Hoog Mog. gantſch geene ſwarigheydt ſouden maeken, omme de voorſchreve Vreede in de alder-krachtigſte forme, nevens Vrankryk ende Engelandt te guaranderen; maer dat, ons bedunkens, in ordre wel diende voor te gaen, dat wy met den anderen mochten concerteren de poincten ende conditien, waer op men ten weder-zyden by de hoogſt-gemelte Koningen op een eenparigen voet ſoude traivailleren; want dat by gebreeke van ſoodanige conventie de Miniſters van de drie Staten niet op eenderhande maniere geinſtrueert zynde, lichtelyk het geluk niet ſouden hebben, van ſelfs onderlinge te konnen accorderen, veel min dat ſy de hoogſt-gemelte Koningen tot een accordt ſoude konnen diſponneren, ende dat by ontſtenteniſſe van 't ſelve Accordt ook geene guarantie daer over gepaſſeert ſoude konnen worden, ſulks dat wy beſlooten, dat wel de propoſitie in ſich ſelven billyk was, maer dat de ſelve behelsde het laetſte in ordre, 't welk tuſſchen ons geconcerteert ende vaſt-geſteldt ſoude dienen te worden, ende dat het geene voorſz is, waren *neceſſaria præcedentia*, ofte de eerſte trappen over de welke men tot de voorſz laetſte moſte opklimmen.

Daer over vervolgens eenige redenen gewiſſelt zynde, hebben de gemelte Heeren de Thou ende Downing noch eene nadere ouverture gedaen, daer inne beſtaende, dat de voornoemde drie Staten ſoude vaſt ſtellen, noyt te ſullen gedoogen, dat eenige verhoogінge ofte beſwaerniſſe van Tollen in de Oreſont ofte Belt geintroduceert ofte geheven werden op de Subjecten van de ſelve Staten, by wien, uyt wat oorſaeke ofte onder wat pretext ſulks ook ſoude moge werden ondernomen.

Wy hebben daer op verklaerdt de voorſchreve propoſitie ons mede wel behaeglyk te weſen, ende onſe Heeren Principalen ontwyffelyk wel te ſullen gevallen; verſoekende als noch dat de gemelte Heeren Miniſters haer ſouden gelieven te openen op de fondamenten ende articulen, waer op de voorſchreve Vreede ſoude trachten uyt te werken; edoch hebben de ſelve daer op gerepliceert, dat het hares oordeels wel betamelyk was, dat de drie Staten geſamentlyk adjuſteerden de ſaeken van haer eygen intereſſe, ende daer over in de bondigſte forme quamen te paciſceren; maer

dat het niet wel betamelyk ſcheen de ſaeken van twee groote Princen, buyten hare kenniſſe, ende ſulks haer ongehoordt alhier te deſmeleren, ende in dier voegen haer als de Wet te ſtellen, behalven dat het ook ſoude zyn eén dangereux exempel voor 't toekomende.

Ende daer op vervolgde den Heere de Thou, dat hy voor ſyn particulier noch eene propoſitie ſoude doen, ende yets voorſtellen, ſoo wel aen den Heer Downing, als aen Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., namentlyk, dat hy oordeelde voor de negotiatie, die ge-entameert wierde dienſtig te ſullen zyn, dat weder-zydts Vlooten wierden ingehouden, om te vermyden alle ſiniſtre toevallen, die ſoo goeden werk ſoude konnen troubleren.

Den gemelten Heere Downing verſocht weſende, ſich op dien voorſlag te willen openen, heeft verklaert dat den hoog-gemelten Heere Protector gantſch geen engagement hadde aen den Koning van Sweden, het welk hem ſoude konnen benemen ofte verminderen de vryheyt om te mogen doen ofte laten al 't gunt tot voortſettinge van den Vreede, ende tot vermydinge van alle obſtaculen, daer ontrent ſoude konnen ſtrecken, ende om ſulks met der daedt te doen blyken, dat hy op de voorſchreve propoſitie van den Heer Ambaſſadeur de Thou, konde verklaren, dat ſyne Hoogheyt wel te vreden was, dat weder-zydts Vlooten ſouden werden ingehouden, ofte in cas die van Engelandt, voor date van 't Advis, daer over aen ſyne Hoogheydt te geven, mochte weſen uytgeloopen, dat ſyne Hoogheyt de ſelve ſoude revoceren, in cas haer Hoog Mog. de hare insgelyks ſouden gelieven te revoceren, ofte ook ten derden, dat ſyne Hoogheyt wel te vrede was, dat weder-zydts Vlooten naer den Oreſont wierden geſonden, met ordre om geen partye te kieſen, maer haer neutrael te houden, ende de uytwerkinge van de Vreede ten beſten te appeuyeren.

Wy hebben naer gehoudene conſultatie daer op geſecht, dat de voorſchreve propoſitie was van groote conſideratie, ende dat wy dien-aengaende by ons ſelven geene poſitive verklaringe konden doen; edoch op dat wy daer van goede reekenſchap ſouden konnen geven aen de Heeren onſe Committenten, dat wel gaerne wat naeder ſouden weſen ge-eſclairceert, op het eerſte poinct, namentlyk, voor wat tydt de intentie ſoude weſen, weder-zydts Vloote in te houden, ende daer op by de Heere Downing verklaerdt weſende voor het geheele Jaer, zyn daer jegens van onſer zyde gemoveert verſcheyde ſwarigheden ende impoſſibiliteyten,

voor-

voornamentlyk daer inne beſtaende, dat het geduyrende ſoo langen tydt in ſulker voegen ſoude konnen uytvallen, dat nochte van ons concert, ofte immers van de Vrede-handelinge ſelfs daer op te volgen, yets vruchtbaerlykſt ſoude komen te reſulteren, nochte den Koning van Denemarken, ſonder toeſendinge van naeder ſecours wegens deſen Staet buyten ſyne evidente ruine geconſerveert konnen worden, ende dat wy over ſulks volgens gemaekte Tractaten tot quytinge van eere ende trouwe, abſolutelyk geneceſſiteert ſoude weſen den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken met het ſenden van een Vloote, ende ſecours naeder by te ſpringen, maer in gevalle den gemelten Heere Reſident Downing van wegen ſyne Hoogheyt ſoude konnen beloven, dat des ſelfs Vloote ſoude in blyven by proviſie ter tyden ende wylen toe, den uytval van onſe jegenwoordige onderhandelinge geſien zynde, dienthalven met onderling concert naeder ſoude weſen gereſolveert, dat wy in ſulken gevalle ſouden aennemen daer van rapport te doen, ende haer ſentiment aen haer Hoog Mog. in de naeſte ſeſſie bekendt te maeken, waer toe den gemelten Heere Dogning verklaerdt hebbende, ſich niet geauthoriſeert te vinden, zyn wy, ſoo daer over, als mede op de alternativen, daer nevens geopent, in verſcheyde diſcourſſen gevallen, ende in de ſelve diſcourſſen by den gemelten Heere Downing verklaerdt weſende, in 't tweede cas, te weten in gevalle de Vloote van ſyne Hoogheyt Zee gekooſen mochte hebben, de intentie te weſen, dat niet alleenlyk de Vloote van deſen Staet hier gepræpareert werdende, in cas de ſelve mede uytgeloopen mochte zyn, maer ook die gene, die albereyts in den Oreſont was, van daer ſoude werden gerevoceert, heeft het ſelve aen de Heeren haer Hoog Mog. Gecommitteerden ſoodanigen aenſtoot, ende ombragie gegeven, dat het t'eenemael ongeraden geacht is dienaengaende, ofte ook van 't verdere gepaſſeerde in de voorſchreve conferentie, eenig rapport aen haer Hoog Mog. te doen; maer aengeſien de voor-gemelte Heeren Miniſters ook waren inſiſterende, dat wy van onſer zyde mede eenige Propoſitien ſouden doen, te meer alſoo wy t'elkens verklaert hadden van opinie te weſen, dat eenige gronden behoorde te werden geleydt, ende Articulen vaſt geſtelt, waer op de voor-geroerde Vrede eenpariglyk ſoude werden bevordert, met verſoek dat wy ouverture ſouden willen doen, van ſoodanige gronden ende articulen, als wy ten dien fine ſortabel achten ſouden, ende daer op in conferentie gecontinueert zynde, tot

Den

Den 3 April 1659.

hebben wy naer voorgaende ſerieuſe conſultatie, ende met eenparig goedt-vinden in de ſelve tweede conferentie van onſer zyde voor-geſtelt.

Dat wy voor eerſt ende voor al, als een *Principium* vaſt ſtelden, dat het but van de voornoemde drie Staten, behoorden te zyn de Koningen van Sweeden, ende Denemarken te brengen in ſoodanig poſtuyr, dat ſy den anderen ſouden konnen ballanceren, ende dat onſes oordeels het ſelve ſoude weſen de beſte guarantie.

Dat wy ook daer benevens vaſt ſtelden, dat het intereſt van de traffiquerende Staten niet ſoude konnen lyden, dat den Koning van Sweeden ſouden komen te behouden eenigen voet, ofte vaſtigheyt, waer door hem ſoude overblyven de faculteyt, immers de commoditeyt om de Schepen door den Oreſont paſſerende, te incommoderen, ofte met Tollen in eeniger mannieren te belaſten, ende dat wy tot bereykinge van 't een, ende 't ander van adviſe waren, dat het bekende Tractaet, den dertienden Auguſti ſeſtien hondert vyf en veertig tuſſchen Sweeden ende Denemarken tot Bromſebro geſlooten, het richtſnoer behoorde te zyn van de voor te nemen pacificatie, ende van de devoiren weder-zydts daer toe aen te wenden.

De gemelte Heeren Miniſters hebben de voorſz voorſlag met veele redenen gedebatteert, ende in ſpecie gefuſtineert, dat de ſelve was onmogelyk, onrechtvaerdig, ende buyten alle verbinteniſſe, die haer Hoog Mog. konden obligeren tot aſſiſtentie van den Koning van Denemarken onmogelyk ten opſichte van de meenigvuldigheyt ende importantie der Plaetſen ende Landen, tot welkers evacuatie den Koning van Sweeden ſoude moeten werden gediſponeert, onrechtvaerdig, ten aenſien het niet geoorloft is, yemandt te neceſſiteren tot overgifte van 't geene hem rechtvaerdiglyk toekomt, gelyk de gemelte Miniſters ſuſtineerden den Koning van Sweden rechtvaerdiglyk toe te komen de Landen, hem by het bewuſte Rodtſchiltſche Tractaet, in den voorleden jare gecedert.

Ende buyten alle verbinteniſſe als boven, ten reſpecte de ſelve verbinteniſſen alleenlyk ſtrekten om den Koning van Denemarken by toeſendinge van ſecourſſen te defenderen in het ſyne, ende geenſints om hem te helpen tot het gene nu was in de macht, ende den wettigen eygendom van een ander.

Daer

Daer naer weder gekomen zynde op de ouverture, 's daegs te vooren gedaen ten reguard van weder-zydts Vlooten, hebben wy rondelyk ende cathegorykelyk verklaert, naer geene propoſitien te konnen luyſteren, die eenigſints ſouden impliceren de revocatie van haer Hoog Mog. Vloote, jegenwoordig in Denemarken zynde; maer in gevalle den Heere Downing, ſich ſoude konnen verklaren, op de inhoudinge van weder-zydts Vlooten, by proviſie, ter tyden ende wylen toe den uytval van onſe onderhandelinge geſien zynde, dienthalven met onderling concert nader ſoude weſen gereſolveert, dat wy bereydt waren, daer van favorabel rapport te doen, behoudelyk nochtans, dat echter, ende in allen gevalle in cas middelerwylen ſoodanige advertentien mochten inkomen, daer uyt af te nemen ſoude zyn, dat de Stadt van Coppenhage ſonder nader ſecours in periculſoude mogen weſen, de drie Staten ſouden zyn verobligeert, immers dat haer Hoog Mog. in ſulken cas ſoude vry blyven, de ſelve Stadt ſoodanig nader ſecours toe te ſenden, als tot hare ſubſiſtentie ende præſervatie noodig ſoude werden geoordeelt.

Over welke voorſchreve voorſlag mede eenige redenen gewiſſelt zynde, is de voorſchreve tweede conferentie afgebrooken, in dier voegen, dat beyde de Miniſters aengenomen hebben, haer in de naeſte by een komſte wat nader te verklaren, op de gronden ende fondamenten, waer op ſy van hare zyde ſouden redelyk achten, dat ten weder-zyden tot bevorderinge van de voorgeroerde Vreede ſouden werden gearbeydt; Ende noopende 't poinct van de Vlooten, dat den gemelten Heere Downing ſoude overſchryven de propoſitie ende voorſlagen, daer toe wy ons in dien deele eeniger maten hadden ge-eſlargeert.

Ende aengeſien wy ook in genere verklaerdt hadden, dat ſoo wel onſe Vrunden ende Geallieerden, als ons eygene intereſſen in de voorſchreve Vrede-handelinge ſoude moeten werden voldaen, daer op wy ons t'ſyner tydt nader ſouden verklaren, ſoo zyn wy verſocht ons daer op in de naeſte conferentie explicité te willen openen,

Den 11 *Aprilis* 1659.

De voorſz conferentie hervat weſende, heeft de Heer Ambaſſadeur de Thou, volgens 't laetſte afſcheydt ſich verklaert op het fondament, waer op de Vrede tuſſchen de Koningen van Sweden ende Denemarken door cooperatie van de drie Staten ſoude behooren te werden bevordert, daer toe voor-geſtelt het Rodtſchildtſche

Tractaet, met de veranderinge die men bevinden ſoude dat naer tydts gelegentheyt daer inne ſouden behooren gemaekt te werden.

Ende heeft vervolgens de Heer Downing, het ſelve explicerende, daer by gevoegt, dat harc intentie niet en was daer inne eenige veranderinge te doen maeken, tot meerder advantagie van Sweden; maer dat men mogelyk by curieuſe examinatie van 't ſelve Tractaet ſoude bevinden daer inne yets te influeren, dat ſtrydig was met het intereſſe van andere Staten ende Natien, die hare Navigatie ende Commercie op ende ontrent de Ooſt-Zee waren dryvende, ende dat mogelyk ook naer occurrentie van ſaeken yets tot meerder advantagie van Denemarken uytgewerkt ſoude konnen worden, doch dat men 't ſelve ſoude moeten beveelen aen de devoiren ende officien van de Miniſters in *loco*: waer op by ons gerepliceert is, dat men ten minſten de eſſentieelſte ende noodige veranderingen alhier behoorde vaſt te ſtellen, voornamentlyk die geene daer in ons eygen intereſſe was verſerende: tot beveſtinge van dien, daer by voegende, dat wy vertrouwden daer inne met Vrankryk ende Engelandt in een gevoelen te weſen, dat het onmogelyk ſal zyn, ofte den Koning van Sweden, ofte den Koning van Denemarken tot de voorſz Vrede met ſchoon praten, als men ſeydt, te diſponneren, maer dat wat aenſienlykheyt, ende conſtraincte ſal moeten bygebracht worden, omme de ſelve Koningen daer toe te doen condeſcenderen, immers dat wy ten reguarde van den Koning van Denemarken wel ſekerlyk konden weten dat 't onmogelyk ſoude weſen ſyne Majeſteyt tot de voorſz Vreede door ſimpele perſuaſiven te brengen, vermidts ſyne engagement, ende verbinteniſſen by handt ende zegel beveſtigt, aen ſoodanige Potentaten, die tot de voorſz voorgenomene Vreede haer conſent noyt ſullen dragen, ende ſonder welkers conſent nochtans den hoogſtgemelten Koning, in gevolge van de voorſz verbinteniſſen, geen Vrede aengaen kan.

Ende dat het dienvolgende, om tot ſoodanige aenſienelyke Conſtraincte te komen, abſolute noodtſaekelyk was, dat de drie Staten over de manniere van dien, ende ſulks als een *neceſſarium antecedens* over de gronden, fondamenten ende articulen, waer toe men de hoogſt-gemelte Potentaten ſal moeten porteren, met den anderen quamen te convenieren, ſtaende anderſints ſeekerlyk te beduchten, dat men in de Handelinge ſelfs op verſcheyden gronden, ende ſulks tegens den man aen werken ſoude.

Ten anderen, dat naer de conſtitutie van de Regeringe alhier groot onderſcheydt is tuſſchen de deliberatien

tien die ſouden vallen over 't voorſchreve adjuſtement hier aen te gaen, ende tuſſchen de deliberatien over de Inſtructie die de Miniſters derwaerdts gaende, mede gegeven ſouden konnen werden; konnende het eerſte op den voet albereydts ge-entameert, ſecreetelyk ſoo verre gebracht worden, dat men het abſolutelyk eens zy alvoorens het werk in publycque deliberatien gebracht werde.

Edoch dat op ſoodanige Inſtructien als boven, egeene Provincie haer advis ter Generaliteyt ſoude konnen geven, tot het uytterſte daer op de ſelve Provincie mogelyk wel gediſponneert ſoude konnen werden, de Vrede effectivelyk met ſeekerheyt te maeken; aengeſien door 't geven van ſoodanig advis ende 't ſelve kennelyk werdende, gelyk naer de conſtitutie van de Regieringe alhier noodtſaeckelyk ſoude geſchieden, den Koning van Denemarken in effecte voor ſoo veel gecondemneert, ende des ſelfs Geallieerden verflaeuwt ofte afgetrocken ſouden werden, ſonder dat men echter ſoude konnen verſeekert weſen, dat daer op 't effect van den Vrede ſoude volgen.

Ende vervolgens ons openende op de voor-geroerde noodtſaekelyke veranderingen ſelfs, verklaerden wy te oordeelen, dat onder de ſelve veranderingen, voor ſoo veel het eygen intereſſe van de drie Staten concerneert, geſtelt konden werden de twee naervolgende Poincten; Eerſtelyk, de uytlichtinge van het een en dertigſte Articul, ſpreekende van 't empeſcheren der paſſagie van Vreemde, ende Vyandtlyke Vlooten door den Oreſont; Ende ten anderen, dat den Koning van Sweeden, ten weder-zyden van den ſelven Oreſont ſoude werden geeſloigneert, ſoodanig dat hem geen gelegentheyt mochte over-blyven, om de paſſerende Schepen met Tollen, ofte andere ſwarigheden te incommoderen, verſoekende daer op hare nadere verklaringe; ende aengeſien wy daer nevens mede gevoegt hadden, dat als men den Koning van Sweeden ſoude hebben gelibereert van ſyne jegenwoordige Vyanden, ende hem daer door de armen vry gegeven, wy ook geruſtheyt diende te hebben, dat hy als dan ſyne Macht tot oppreſſie van onſe Geallieerden, ofte ook tot af-breuk van onſe eygene Commercie niet en ſoude misbruyken; hebben de gemelte Heeren Miniſters daer op verklaert, dat de Heeren hare Principalen daer op ook hadde gedacht, ende dat men tot voorkominge van dien, ſterke devoiren ſoude aenwenden, ten eynde het Elbingſche Tractaet, met de bewuſte Elucidatien moge werden geperfectionneert, ende ten wederzyden geratificeert; ende dat daer door de voorſz gevreesde ongemacken ſouden weſen geprevenieert; Dat

men ook ſoude travailleren tot de bevrediginge van Sweden ende Poolen ; ende op 't vorder , namen ſy aen met den anderen nader te delibereren ; daer mede dan de voorſz conferentie afgebrooken wierde.

Den 18 *Aprilis* 1659.

De conferentien gecontinueert weſende , hebben de meer-gemelte Heeren de Thou en Downing verklaert, als nu mede genegen te weſen het fondament van de Vrede in 't Noorden te bevorderen , alhier ter neder te ſtellen , ende daer over een adjuſtement te maeken ende te teekenen , ons vonden bereydt , ende gequalificeert, buyten 't welke ſy verklaerden haer niet verder te konnen eſlargeren , inſonderheyt ten aenſien wy tot noch toe op het Bromſebroſche Tractaet , hadden geinſiſteert , daer toe ſy verklaerden geenſints haer te ſullen inlaten.

Wy hebben daer op aengenomen ons tot ſluyten ende teekenen incluys , by haer Hoog Mog. te ſullen doen authoriſeren , in hoope en verwachtinge , dat ſy als dan ſoodanige nadere ouvertures ſouden doen , daer op een gewenſt beſluyt ſoude konnen volgen , gelyk dan ook noch ten ſelven dage aen haer Hoog Mog. gerapporteert, ende daer op de vereyſchte authoriſatie verleent is, conform de Reſolutie hier naer geinſereert.

Extract uyt het Regiſter der Secrete Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Veneris den 18 *April* 1659.

Op 't gerepreſenteerde ter Vergaderinge , Is , naer deliberatie , goedtgevonden ende verſtaen , midts deſen te verſoeken ende committeren, ook nader te authoriſeren de Heeren van Gent , ende andere haer Hoog Mog. Gedeputeerden breeder gementionneert , in der ſelver Reſolutie van den negen en twintigſten Marty laetſt-leden, omme met de Heer Ambaſſadeur de Thou ende Reſident Downing over 't ſubject in de ſelve Reſolutie vervat , de conferentie te continueren , met de ſelve de voorſz ſaeke te adjuſteren ende op 't papier te brengen, ook te ſluyten, ende teekenen, op ratificatie van haer Hoog Mog., ende ſal deſe Reſolutien uytgegeven werden, ſonder reſumptie, dan is de voorſz concluſie geformeert by de Heer Raedt-Penſionnaris de Witt , als hebbende de Provintie van Hollandt de voorlede week gepræſideert , de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeelandt, ſiende de eenparigheyt van de andere Provincien, hebben, om de importantie der ſaeken in de bovenſtaende concluſie geconſenteert op 't behagen van de Heeren hare Principalen.

Den

Den 19 Aprilis 1659.

Is by de gemelte Heeren de Thou, ende Downing ouverture gedaen, dat hare Heeren Superieuren van opinie waren, dat men alles tuſſchen de Koningen van Sweden ende Denemarken ſoude trachten te doen herſtellen, in termen van het Rodtſchiltſche Tractaet, in Martio ſeſtien hondert acht en vyftig tuſſchen de hoogſt-gemelte Koningen gemaekt, ende dat ſy te vreden waren 't ſelve alhier by Tractate tuſſchen de drie Staten poſitive ter neder te ſtellen.

Ende daer op by ons weder gerepeteert ende gededuceert zynde, verſcheyden redenen, waeromme alles tuſſchen de hoogſt-gemelte Koningen ſoude dienen herſtelt te werden, in terminis van 't Bromſebroſche Tractaet, immers dat in 't voorſz Rodtſchiltſche Tractaet ſoodanige veranderingen ſouden moeten vallen, ende daer by ſoodanige ampliatien werden gevoegt, als tot bereykinge van 't oogmerk by ons in den beginne voorgeſtelt, ſouden weſen gerequireert, daer op ons in ſubſtantie explicerende, conform 't concert op den twintigſten Marty tuſſchen beyde de gemelte Heeren Miniſters, ende de voornoemde Raedt-Penſionnaris de Wit gemaekt, ende hier vooren ſchriftelyk geinſereert, waer over ſoo ten ſelven dage als vervolgens noch den

22 ende 23 Aprilis 1659.

verſcheyden redenen gewiſſelt, ende expedienten voorgeſtelt zynde, is eyntelyk naer voorgaende particuliere beſoignes, tuſſchen de meer-gemelte Heeren Miniſters, midtsgaders den Heere van Gent, ende de voornoemde Raedt-Penſionnaris de Witt over de opſtellinge, ende de extenſie van 't verhandelde gehouden, het werk ſoo verre gebracht, dat wy alle eenpaerlyk, ſoo wel de meer-gemelte Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, als de Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. eens geworden zyn op de articulen in de Franſche tale gecoucheert, en van woorde te woorde hier nae volgende.

I.

Que les trois Eſtats feront tous devoirs poſſibles par leurs Miniſtres qui ſe trouveront ſur le lieu aupres des Roys de Suede & de Dannemarq, pour affermir une bonne & ſeure Paix entre eux ſur le fondement & le Pied du Traitté, fait à Roſchſchilt le 26 Febvrier 1659.

II.

Que neantmoins pour eviter les jalouſies que l'on pourroit prendre par le 3 Article dudit Traitté qui par le d'empeſcher le paſſage des Flottes Eſtrangeres

geres & Ennemis par le Sond, ledit Article ſera retranché & oſté entierement ou conceu & expliqué en tels termes que les trois Eſtats, ny aucun d'eux ou leur Subjects ne puiſſent en recevoir aucun prejudice en la liberté du paſſage de leurs Vaiſſeaux, tant de Guerre, que Marchands par le Sond ou les Belts, & le reſte dudit Traitté de Roſchſchilt demeurant en ſa force & vigeur, le ſurplus des difficultez qui ſe pourroyent rencontrer, ſeront terminez & vindez par l'entremiſe, & les ſoins des Miniſtres des trois Eſtats.

III.

Qu'aucun nouveau Peage, Tolle, ou autre Impoſition a raiſon des feux, fanaulx, ancragé, ou autre ſubject ou pretexte quelcunque ne pourra a l'advenir eſtre eſtabli, ou levé dans le Sond ou les Belts, par qui que ce ſoit ſur les trois Eſtats ou l'un d'eux, ou ſur leurs Subjects; & pour les Peages ou Tolles que l'on y paye en vertu du Traitté fait à Londre entre le defunct Sereniſſime Protecteur d'Angleterre, &c. & la Couronne de Dannemarcq; & de cellui fait entre ladite Couronne & les Provinces Unies à Chriſtianople le 13 d'Aouſt l'An 1645. ne pourront jamais eſtre hauſſez ſur les trois Eſtats ou aucun d'eux, ou ſur leurs Subjects, pour cauſe ou pretexte quelcunque; & s'il ſe trouve que dans l'un desdits Traittez, il y ait des conditions plus favorable & advantagieuſes, que dans l'autre, ſoit a l'eſguard de la taxe ou en la maniere de la lever ou autre circumſtance, lesdits trois Eſtats & chacun d'eux, & leurs ſubjects jouïront a l'advenir avec eſgualité desdites conditions plus favorables, & advantagieuſes; & lesdits trois Eſtats demeureront guarands l'un a l'autre en la meilleure forme du contenu, execution, & obſervation du preſent Article.

IV.

Que la France & l'Angleterre feront tous devoirs poſſibles, pour oſter & faire ceſſer toutes les meſintelligences ſurvenues entre le Roy de Suede, & les Provinces Unies, & pour mettre en ſa perfection, & faire ratifier le Traitté d'Elbinge du 11 Septembre 1656. avec les Elucidations d'iceluy comme elles ont eſté conſentiez à Thorn par les Commiſſaires dudit Roy, & qu'en outre ils agiront avec le meſme Zele, & apporteront les meſmes ſoings pour favoriſer les Intereſts desdits Provinces Unies & de leurs Subjects que pour les leurs propres, & que les Provinces Unies, feront auſſi en meſme temps de leur part les meſmes devoirs apres du Roy & le Couronne de Dannemarcq, ce que la France & l'Angleterre, & leurs Subjects jouïſſent dans l'Eſtandue de ſes Royaumes & Eſtats des meſmes privileges & exemptions dont jouïſſent lesdites Provinces Unies & leurs Subjects, & qu'en outre ils agiront avec le meſme zele, & apporteront les meſme ſoings, pour favoriſer les intereſts desdits deux Eſtats, & de leur Subjects, que pour les leurs propres.

V.

Que l'Electeur de Brandenbourg, & la Ville de Danzick, jouïront de l'effect de l'incluſion dans le Traitté d'Elbingue mentioné au precedent Article du jour qu'ils accepteront ladite incluſion, laquelle acceptation pour en pouvoir jouïr, ils ſeront tenus de faire dans le terme d'un mois a compter du jour que la notification & communication leur aura eſté faite en bonne & deue forme.

VI.

Que lesdits trois Eſtats ſe joindront enſemble pour demeurer guarands en la meilleure, & plus ſeure forme qui ſe pourra faire de ce qui ſera Traitté & conclu en vertu des preſentes conventions. Que

VII.

Que la Flotte d'Angleterre qui a faict voile vers le Sond, ne ſe joindra a aucune des Flottes des deux Roys, & ne donnera aſſiſtence, ny fera aucune hoſtilité a l'un ou a l'autre dans le temps de quatre ſepmaines, du jour que la notification du preſent Traitté en ſera faite à l'Admiral, ou autre Commandant en Cheff ladite Flotte; lequel Traitté luy ſera Envoyé en toute diligence par mer & par Terre; & que d'autre part de maintinent jusques a l'expiration desdits quatre ſepmaines la Flotte, que la Provinces Unies doivent envoyer de ce coſté lá, ne donnera aucune aſſiſtence ny fera aucune hoſtilité a l'un ou a l'autre desdits Roys, & ne ſe joindra non plus a aucune de leur Flottes, ny meſme a celle qui a desja eſté envoyée au ſecours du Roy de Dannemarcq, ſoubs le Commendement du Sieur de Waſſenaer, Lieutenant Admiral, & ladite Flotte qui doit eſtre envoyée comme deſſus, ne paſſera auſſi ny n'entreprendra a paſſer à Coppenhage, ou dans la Mer Balthique par le Sond ou par les Belts de maintenant jusques a l'expiration du temps cy deſſus mentioné, & les Miniſtres desdits trois Eſtats, qui ſe trouveront ſur le lieu, negotieront aupres desdits Roys de concert, & par conjonction de conſeils pour l'execution des preſentes conventions, pendant le quatre ſepmaines cy deſſus mentionnées.

VIII.

Etſi dans ledit temps, ce que Dieu ne veuille les affaires ne ſe peuvent accommoder ſuivant les preſentes conventions, il ſera permis auxdits trois Eſtats, ou a l'un ou deux d'iceux conjoinctement ou ſeparement d'aſſiſter celuy qui ne ſera pas en refus d'accepter la Paix & l'accommodement ſoub les conditions precedentes, & que meſme ſi aucun ſecours a eſté donné a celuy qui aura eſté refuſant il ſera inceſſament revoqué.

IX.

Et pour la Guerre de Pologne, que les trois Eſtats feront tous devoirs de travailler conjoinctement a y meſnager une bonne Paix entre les deux Roys, & quand a l'Electeur de Brandebourg, outre ce qui eſt ſtipulé a ſon eſgard dans le 5 Article du preſent Traitté, s'il y reſtoit encore quelques difficultez ou differens à deſmeſler, les trois Eſtats feront auſſi tous devoirs pour les terminer a l'amiable, & remettre ledit Electeur en bonne intelligence, & amitié avec le Roy de Suede; & qu'a ceſte fin ledit Electeur ſera convié d'envoyer inceſſament ſes Miniſtres ſur le lieu, pour communiquer & concerter de ſes intereſts, avec les Miniſtres des trois Eſtats; ſans que neantmoins le contenu au preſent Article ſoit d'Obligation de retarder ou d'empeſcher la Paix ou l'accommodement ſusdit.

X.

Que le preſent Article ſera approuvé & ratifié en bonne & deue forme, & les Inſtrumens de la Ratification d'iceluy ſeront eſchangez dans le terme de trois ſepmaines, du jour de la Signature, & que cependant l'execution n'en ſera pas ſurciſe. Fait à la Haye en Hollande ce d'Avril l'an 1659.

Edoch aengeſien op de inſtantien van den Heere Reſident Downing, onderling goedt-gevonden was, dat het voorſz Tractaet, immers voor ſoo veel het by den ſelven Heere

Heere Reſident geteekent, ofte hem overgelevert ſoude werden, gecoucheert ſoude weſen in de Latynſche Tale, is daer van gemaekt eene Latynſche tranſlatie, die

Den 24 Aprilis 1659.

naer gedane reſumptie, oók van allerzyden is geapprobeert, daer op wy ons dan gereedt gehouden hebben om de Inſtrumenten in 't net geſchreven zynde, te procederen tot teekenen; edoch met het ſtellen van de Naemen, Qualiteyten ende Titulen in 't Hooft, &c. eenigen tydt verloopen zynde tot den vier en twintigſten Aprilis voorſz, ontrent de middag, heeft de Heer Reſident Downing, als doen aen den Heer Ambaſſadeur de Thou doen verſoeken, dat hy, alvoorens het Tractaet wierde in 't net geſchreven op Parquement, 't ſelve noch eens mochte naerſien; waer op den gemelten Heere Ambaſſadeur hem 't ſelve ontrent drie uyren naer de middag toegeſonden hebbende, is den voornoemden Heere Downing, buyten den Hage geweeſt, ende 's avondts weder ingekomen zynde, heeft hy aen den Secretaris van den gemelten Heere Ambaſſadeur, die het Inſtrument weder te rugge verſochte, om 't ſelve te mogen doen opſchryven naer behooren, tot antwoorde doen toe-voegen, dat hy ſich geheel onpaſſelyk bevondt, ende dat hy het voorſz Inſtrument nader overſien hebbende, hem 't ſelve des anderen daegs 's morgens ſoude toeſenden; Waer op den meer-gemelten Heere Ambaſſadeur, en wy den vyf en twintigſten Aprilis voornoemt, tot meermalen ten Huyſe van den meer-gemelten Heere Downing geſonden hebbende, geen ander beſcheydt hebben weten te bekomen, als dat hy ſich gantſch indiſpooſt bevondt, dat hy Medecine hadde ingenomen, ende dat hy het Inſtrument derhalven noch niet hadde konnen naerleſen, maer 't ſelve ſeekerlyk 's naermiddags ten een uyren den gemelten Heere Ambaſſadeur ſoude toeſenden, ook ſich bereydt houden omme alles in 't nette geſtelt zynde, te procederen tot teekenen.

Edoch heeft den gemelten Heere Downing, dien-onaengeſien ten ſelven dage des avondts aen den Heer Ambaſſadeur de Thou, midtsgaders ook aen den voornoemden Raedt-Penſionnaris bekendt gemaekt, dat hy door een expreſſe over Water ordre ontfangen hadde van den Heere Protector, om het geadjuſteerde Tractaet, daer van hy al den twintigſten daer bevoorens, ſulks als het doenmaels præparatoirlyk was opgeſtelt eene Copye aen ſyne Hoogheydt hadde over-geſonden, niet te teekenen vóór ende al eer hy dienthalven d'intentie van ſyne Hoogheyt nader ende particulierder ſoude hebben verſtaen; Waer op

op dan het werk doenmaels alſoo onvoltrocken is blyven ſteeken, ende daer inne niets gevordert tot

Den 5 Mey 1659.

als wanneer de voor-geroerde conferentien wederom hervat weſende, is de ſelve door monde van den Heer Ambaſſadeur de Thou, verklaerdt, dat het project van Tractaet hier boven geinſereerdt, in Engelandt over-geſonden geweeſt zynde, den Heere Protector aldaer daer op eenige remarques gehadt hadde, ende namentlyk:

Dat in 't eerſte Articul ende elders daer ſulks te paſſe quam, geſtelt ſoude moge werden, dat de debvoiren tot uytwerkinge van de Vrede, door de Miniſters gedaen ſoude werden, conjoinctement *ou ſeparement ſelon que l'occaſion, le pourroit permettere, &c.*

Dat in 't tweede Articul, in plaetſe van de clauſule *& le reſte dudit Traitté de Rodtſchilt, demeurant en ſa force & vigeur, &c.* ten uyt-eynde toe geſtelt ſoude worden de naervolgende woorden, *& en cas qu'il ſoit inſiſté par l'un ou l'autre des Roys d'avoir fait d'autres changements ou additions audit Traitté a cauſe de la Guerre renouvellée depuis la Signature d'iceluy que les Miniſtres desdits trois Eſtats feront tous debvoirs poſſibles conjoinctement ou ſeparement comme deſſus aupres desdits Roys ou l'un ou l'autre d'eux pour accommoder leur differents, & les diſpoſer reſpectivement a la Paix.*

Dat het vierde Articul ſpreekende van 't Elbingſche Tractaet, ende de Elucidatien, met het vyfde daer aen volgende, gecoucheert ſoude werden achter het achtſte Articul, daer door dan de voorſz Articulen van alle obligatie wierden los gemaekt, ende geenſints voor conditien van de Vrede.

Dat voorts 't ſevende Articul ſoodanig ſoude werden gedreſſeert, dat den tydt van een maendt daer inne geroert, ſoude werden genomen op drie weeken, ende den ingang van de ſelve op den tydt van 't arrivement van de Vloote van deſen Staet ontrent de Sondt, ende dat voorts niet alleenlyk de ſelve Vloote van deſen Staet, maer ook die gene die albereydts onder 't Commandement van den Heere van Waſſenaer, den Koning van Denemarken tot ſecours toegeſonden is, geduyrende de voorſz tydt met alle aſſiſtentie, ende met alle hoſtiliteyt ſoude moeten ſuperſederen.

Ende laetſtelyk, in cas de drie Staten den anderen niet konden verſtaen op de gefondeertheydt, ofte ongefondeertheydt van de demandes, ende ſuſtenuen van d'een ofte d'ander der voorſchreve twee Koningen, ende dat

ſy haer daer door verobligeert ſouden mogen vinden, contrarie aſſiſtentie te doen, dat ſulks echter niet en ſoude gereputeert werden, voor rupture tuſſchen de gemelte drie Staten.

Waer op by ons geoordeelt weſende, dat het geheele werk daer door ſyn kracht was verlieſende, ende de deure open gelaten wierde tot alle *exorbitante poſtulata*, ſoo van de zyde van Sweeden als van Denemarken, ſelfs buyten ende tegens het Rodtſchiltſche Tractaet, daer nochtans vóor deſen iterativelyk verklaert was, dat de intentie geenſints was, yets advantagieuſer als 't Rodtſchiltſche Tractaet voor Sweden te bedingen, ende het geene in deſen van de hoogſte conſideratie geacht wierde, dat de Articulen ſpreekende van 't Elbingſche Tractaet, met de Elucidatien uyt de neceſſaire conditien uytgelicht wierden, maer dat boven al 't voor-geſtelde, aengaende de Vloote, abſurd ende t'eenemael onaennemelyk was, gemerkt by ſoodanigen verbinteniſſe den Koning van Sweeden de vrye faculteyt ſoude werden gegeven, om alle de Eylanden van den Koning van Denemarken, als Möen, Falſter, Lalandt, &c. het eene voor 't ander naer wech te nemen, ende voorts de Stadt van Coppenhage ook te Water beſlooten te houden, ende dat haer Hoog Mog. alle 't ſelve met goede oogen ſoude moeten aenſien.

Soo hebben wy goedt-gevonden, daer op te antwoorden, dat wy de voorſz voorſtellinge achten te weſen van grooten gewichte, ende dat wy daer over met den anderen nader ſoude delibereren, hebbende in dier voegen de voorſz conferentie afgebrooken, ende voorts in particuliere viſites aen de gemelte Heeren Miniſters over het voorſz gepaſſeerde ons miſnoegen betoont ende verklaert, dat wy van de vordere onderhandelinge geen vrucht te gemoet ſagen, by ſoo verre de gemelte Heeren Miniſters haer op de voor-geroerde poincten niet nader, ende anders en quame te verklaren, hebbende echter ook geraden gevonden, noch eene publyke conferentie aen te ſtellen, om te voldoen de forme, ende gene occaſie aen de Engelſchen over te laten, om ſchier of morgen te ſeggen, dat wy ons noyt verwaerdicht hadden, op hare remarques in de voorgaende conferentie, den vyfden Mey voorſz voorgeſtelt te antwoorden, welke naedere conferentie dan

Den 12 *Mey* 1659.

is gehouden, ende hebben wy in de ſelve verklaert, dat wy de eerſte van de voorſchreve remarques, nopende 't invoegen van de woorden conjoinctement ende ſeparement

rement ſoude konnen toeſtaen.

Dat wy voorts ook de tweede remarque, om in plaetſe van de woorden in 't eynde van 't tweede Articul geſtelt, te weten, *& le reſte dudict Traitté de Rodtſchilt, demeurant en ſa force & vigeur, &c.* te ſubſtitueren de woorden, *& en cas qu'il ſoit inſiſte par l'un ou l'autre desdits Rois d'avoir faict d'autres changements ou audict Traitté a cauſe, &c.* ook noch ſouden paſſeren op de verklaringe voor deſen iterativelyk gedaen, van dat de intentie van Vrankryk, ende Engelandt geenſints daer heenen ging, om den Koning van Sweeden eenige meerdere advantagien te doen toebrengen, als in 't voorſchreve Rodtſchiltſche Tractaet waren vervat; ende aengeſien den Heere Downing ook verklaerdt hadde, dat het woordt *definiantur* in de Latynſche tranſlatie op 't eynde van 't voorſchreve tweede articul gebruykt, te hardt was, ſoo was het ſelve met de admiſſie van de voor-geroerde veranderinge ook gecorrigeert.

Op de remarque, om 't vierde Articul ſpreekende van 't Elbingſche Tractaet, met het geene daer aen dependeert, te doen ſtellen achter het achtſte, hebben wy gededuceert verſcheyden redenen, waeromme de eerſte opſtellinge rechtmatig, ende in ons reguardt ook noodtſaekelyk was; ende namentlyk in den eerſten, dat Vrankryk ende Engelandt in dien deele niet anders op haer als den Koning van Sweeden te diſponneren, omme als noch geſtant te doen 't gene de ſelve ten reguarde van de elucidatien tot Thoorn perſoonelyk preſent zynde, ſelfs ingewillicht hadden, daer mede dan onſes oordeels quamen te corrueren alle de objecten die daer op gefondeert waren, dat de voorſchreve twee Staten onkondig waren, van 't voorſchreve werk, ende dat de redenen van den Koning van Sweden daer op al vooren moſte werden gehoordt.

Ten anderen, dat de voorſchreve beyde Staten haer daer door niet abſolutelyk en verbonden, om den Koning van Sweden het voorſchreve Elbingſche Tractaet met de elucidatie te doen inwilligen ende naerkomen; maer alleenlyk by ſoo verre den ſelven Koning de Vrede met die conditie niet ſoude begeeren aen te gaen, dat ſy hem als dan alle ſecours ſouden ontrecken, gelyk haer Hoog Mog. ook verobligeert ſouden zyn ten reguarde van den Koning van Denemarken te doen, in cas ſyne Majeſteyt de Vrede op de voorgaende conditien quame te refuſeren.

Maer ten derden, dat in ons reguardt de voorſchreve conditie neceſſair was, ten opſichte als met handen was te taſten, dat haer Hoog Mog. niet konden gevercht

werden den Koning van Denemarken door ontreckinge van ſecourſſen te dwingen tot den Vrede, ende door dat middel den Koning van Sweden de handen ruym te geven, ſonder volkomentlyk verſeekert te weſen, dat hy die ruymte niet ſoude misbruyken tot naedeel van deſen Staet, ende tot oppreſſie van de Navigatie ende Commercie der goede Ingezetenen van de ſelve, maer ter contrarie, dat wy by refus van 't Elbingſche Tractaet, met 't geene daer aen dependeert, en den Koning van Sweden de vruntſchap van deſen Staet reſpirerende, verobligeert ſouden weſen den Koning van Denemarken, en alle ſyne Geallieerden te animeren, om in den Oorlog tegens den Koning van Sweden te continueren, ter tyden ende wylen toe, den ſelven Koning tot meerder reden gebracht ſouden zyn.

Ende dat het voorwaer in een rechtmatig begrip naeuwelyks ſcheen te konnen vallen, dat Vrankryk ende Engelandt te ſamen haer Hoog Mog. by publycque Memorien aenſoekende ende noodigende, om nevens haer door vigoureuſe middelen te willen laboreren tot herſtellinge van den Vrede, tuſſchen Sweden ende Denemarken, het ſelve re-elyk, ende oprechtelyk meynende, te gelyk gedachten ſouden konnen hebben, om ſulks van haer Hoog Mog. te obtineren, ten ware de ſelve voor haer eygen Subjecten ten minſten gepreſteert wierde de ſecuriteyt, by 't Elbingſche Tractaet met de elucidatien voor deſen albereyts ingewilligt geweeſt zynde, ende om tot medewerkinge van een Vrede te konnen diſponneren den geenen die ſelfs daer buyten geſloten ſoude blyven, ende die door 't effectueren van dien, ſich ſelven een machtiger Vyandt op den hals gehaeldt ſoude hebben.

Op het poinct van de Vlooten, ende de veranderinge dienthalven begeert, dat namentlyk die gene die van deſen Staet, albereydts tot ſecours van Denemarken is geſonden, mede t'eenemael buyten Actie ſoude blyven, hebben wy ons ſoo verre ge-eſlargeert, dat mogelyk haer Hoog Mog. haer wel ſouden laten diſponneren, om de ſelve Vloote niet te laten gebruyken tot tranſport van Keyſerlyke Volkeren, ofte van hare Geallieerden, ook daer mede geen offenſive feytelykheyt te doen ondernemen tegens den Koning van Sweden, geduyrende de voor-geroerde drie weeken, midts dat te gelyke vaſt geſtelt wierde, dat men den Koning van Sweden, daer toe ſoude diſponneren, ofte geſamentlyk houden, dat hy geduyrende de ſelve tydt ook van alle hoſtiliteyt te Water ſoude abſtineren.

Ende de laetſte remarque, dat namentlyk de contrarie aſſiſtentien die men ſich ſoude mogen verobli-

geert.

geert vinden te doen , niet ſouden gereputeert worden voor rupture , hebben wy verklaerdt , ons wel te gevallen , maer wel te wenſchen , dat het Tractaet mochte geſtelt zyn , ende blyven in al ſulke termen, dat ſoodanig caſus niet wel ſoude konnen komen voor te vallen.

Over alle welke poincten eenige raiſonnementen gewiſſelt zynde, hebben eyntlyk de Heeren de Thou ende Downing aengenomen , ſich nader te ſullen bedenken, ende met de eerſte gelegentheyt ons haer nader verklaringe te laten toekomen.

Ondertuſſchen heeft den gemelten Heere de Thou, te meermalen verklaerdt , ordre van den Koning ſyn Meeſter te hebben ontfangen , om het geadjuſteerde te ſluyten ende te teekenen ſoo als 't leydt , ende ons geſuſtineerde voornamentlyk op de twee difficilſte poincten, raekende 't Elbingſche Tractaet , ende de Vloote, niet ongefondeert te vinden.

De ſaeke in die termen ſtaende , hebben wy goedtgevonden daer van rapport te doen aen haer Hoog Mog., gelyk dan ſulks den vyftienden Mey voorſz , geſchiedt zynde, daer op is gevallen de nadere Reſolutie hier naer geinſereert.

Extract uyt het Regiſter der Secrete Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Jovis den 15 Mey 1659.

Is gehoordt het rapport van de Heeren van Gent , ende andere haer Hoog Mog. Gedeputeerden , achtervolgens der ſelver Reſolutien van den negen en twintigſten Marty , ende achtienden Aprilis laetſtleden , in conferentie geweeſt zynde met de Heeren Ambaſſadeur de Thou , ende Reſident Downing , over ſaeken raekende de bevrediginge der Koningen van Sweeden ende Denemarken , met den gevolge ende aenkleven van dien ; hebbende tot dien eynde ge-exhibeert , ook vervolgens doen leſen eenige Articulen , ten fine voorſchreve op 't papier gebracht , de welke echter noch niet finalyk geadjuſteert hadden konnen werden. Waer op gedelibereert zynde , hebben haer Hoog Mog. de wel-gemelte Heeren der ſelver Gedeputeerden , over ende ter ſaeke van de moeyte in deſen gehadt ende genomen , midtsgaders over 't gedaen rapport bedankt ; ende werden de ſelve verſocht de verdere moeyte te willen nemen , van de voorſchreve conferentie volgens ende in conformité van de opgemelte Reſolutie te continueren , als haer E. daer toe gelegentheyt ſal werden gepreſenteert.

Ende vervolgens mede door den voornoemden Raedt-Penſionnaris, van den toeſtandt der voorſz Negotiatie, eerſt aen de voor-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, gementionneert in de boven-geinſereerde Reſolutie van den veertienden February voornoemt, ende naderhant mede ende alle de andere Leden van haer Edele Groot Mog. Vergaderinge openinge ende communicatie gegeven zynde, is by de ſelve naer verſcheyden deliberatien goedt-gevonden, dat de voor-geroerde conferentien ſouden mogen werden gecontinueert, ende het Tractaet tot een beſluyt gebracht, midts van deſer zyde, de meer-gemelte Heeren Miniſters op de voorgeſlagen veranderingen niet vorder te gemoet gegaen wordende, als volgens 't Concept ten dien fine op 't papier gebracht, ende hier naer geinſereert.

I.

Que lesdits trois Eſtats feront tous devoirs poſſibles par leurs Miniſtres qui ſe trouveront ſur le lieu, aupres des Roys de Suede & de Dannemarcq, conjoinctement ou ſeparement, ſelon que l'occaſion le pourra permettre, & que leurs offices ſeront acceptez le plus agreable, & de plus grandes efficace aupres desdit Roys ou l'un ou l'autre d'iceux pour affermir une bonne, & ſeure Paix entre eux, ſur le fondement & le Pied du Traitté, fait à Roſchſchilt le 8. Mars 1659.

I I.

Que neantmoins le 3 Article dudit Traitté, qui parle d'empeſcher les paſſages des Flottes Eſtrangeres & Ennemis par le Sond, ſera retranché & oſté entierement, ou expliqué en tels termes, que les trois Eſtats, ny aucun d'eux puiſſent en reeevoir aucun prejudice en la liberté du paſſage de leurs Vaiſſeaux de Guerre par les Sond ou les Belts, & en cas qu'il ſoit inſiſté par l'un ou l'autre desdit Roys d'avoir fait d'autre changements ou additions audit Traitté, a cauſe de la Guerre qui s'eſt renouvelle depuis la Signature d'iceluy, que les Miniſtres desdits trois Eſtats, ferons tous devoirs poſſibles conjoinctement ou ſeparement comme deſſus aupres desdits Roys ou l'un ou l'autre d'eux pour accommoder leur differens, & les diſpoſer reſpectivement a la Paix.

I I I.

Et puis que les Seigneurs les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, ont envoyé il y a quelque temps une Flotte des Vaiſſeaux de Guerre a l'aſſiſtence du Roy de Dannemarcq, ſoubs le Commandement du Sieur de Waſſenaer, leur Lieutenant-Admiral, avec un ſecours d'Infanterie, & qu'il y a une autre Flotte de Navires de Guerre, preſte a y eſtre envoyée par eux avec un autre ſecours d'Infanterie pour l'aſſiſtence dudit Roy, & que le Sereniſſime Seigneur Protecteur d'Angleterre, &c. a n'agueres envoyé une Flotte des Vaiſſeaux de Guerre, vers ce meſmes Quartiers comme un amy commun desdits deux Roys, pour remettre la Paix & la bonne intelligence entre eux, il eſt accordé & conclu que dans l'eſpace des deux ſepmaines du jour, que ladite Flotte dee Provinces Unies, qui eſt preſte comme deſſus, ſera

ſera arrivée en ces Quartiers la, nulle ayde ou aſſiſtence ſera donnée audit Roy de Dannemarcq par elle, & que ladite Flotte pendant le meſme temps ne paſſera, ny n'entreprendra de paſſer à Coppenhage, ou dans la Mer Balthique par le Sond ou par les Belts, ny fera aucune hoſtilité a l'un ou a l'autre desdits Roys, & ne ſe joindra non plus a aucune de leurs Flottes ny meſme a celles qui à eſté envoyée il y a quelque temps par lesdits Provinces Unies, au ſecours du Roy de Dannemarcq, ſoubs le Commandement du Sieur de Waſſenaer, leur Lieutenant-Admiral, & que la meſme Flotte qui a desja eſté envoyée il y a quelque temps comme deſſus pendants lesdits deux ſepmaines ne tranſportera, ny ne favoriſera le tranſport de Gens de Guerre des Armez de l'Empereur, ou de ſes Alliez, ny attacquera ou n'agira offenſivement pendant le meſme temps, contre le Roy de Suede, ou contre ſa Flotte, & que d'autre la Flotte d'Angleterre, qui eſt desja dans ces Quartiers la, pendant lesdits deux ſepmaines ne ſe joindra pas a aucune des Flottes desdits deux Roys, & ne donnera aucune aſſiſtence, ny fera aucune hoſtilité à l'un ou a l'autre, & que pendant le meſme temps les Miniſtres desdits trois Eſtats feront comme deſſus tous devoirs poſſibles pour reſtablir une bonne & ſeure Paix entre lesdits Roys.

IV.

En cas que dans ledit temps de deux ſepmaines la Paix & l'accommodement ne ſe peut faire entre lesdits deux Roys qui ferant refuſant jusques a ce qu'il ſe declare en volonté, & preſt de donner les mains à une juſte & raiſonnable Paix, & en cas (ce que Dieu ne veuille) il arriva que lesdits trois Eſtats ne fuſſent pas d'accord entre eux meſmes touchant la Juſtice, l'equite & la raiſon des demandes & ſouſtenues de l'un ou l'autre desdits Roys, & que par ainſi il demeura en controverſe, qui d'eux deux fut le refuſant, & qu'en ſuitte ils peuvent ſe trouver obligez, de donner des aſſiſtances contraire, que neantmoins lesdits aſſiſtances qui ſeroyent tellement données a l'un ou a l'autre desdits Roys, ne ſeront pas reputées pour hoſtilité ou rupture de la Paix entre lesdits trois Eſtats meſmes, ou entre aucunes d'eux.

V.

En cas qu'il plaiſe a Dieu de benir les devoirs & les ſoings desdits trois Eſtats, tellement que la Paix ſe faſſe entre lesdits deux Roys, que lesdits trois Eſtats ſe joindront enſemble, pour en demeurer guarands en la meillieure & plus ſeure forme, qui ſe pourra faire.

VI.

Qu'aucun nouveau Peage, Tolle, ou autre Impoſition, a raiſon des feux, faneaux, ancrage, ou autre ſubject ou pretexte quelcunque ne pourra a l'advenir eſtre eſtablis, ou levé dans le Sond ou les Belts, par qui que ce ſoit ſur les trois Eſtats, ou l'un deux, ou ſur leurs ſubjects, & pour les Peages ou Tolles que l'on y paye en vertu du Traitté, fait à Londre entre le defunct Sereniſſime Protecteur d'Angleterre, &c. & la Couronne de Dannemarcq, & de celuy fait entre ladite Couronne & les Provinces Unies à Chriſtianople le 13 d'Aouſt l'An 1645. ne pourront jamais eſtre hauſſez ſur les trois Eſtats, ou aucun d'eux ou ſur leurs ſubjects, pour cauſe ou pretexte quelcunque; Et qu'il ſe trouve que dans l'un desdits Traittez il y ait des conditions plus-favorables & advantagieuſes que dans l'autre ſoit a l'eſgard de la taxe ou en la maniere de la lever, ou autre circumſtance lesdits trois Eſtats, & chacun d'eux, & leurs Subjects jouïront a l'advenir, & avec eſgualité desdites conditions

ditions plus-favorables & advantagieuſes, & les dits trois Eſtats demeureront guarands l'un a l'autre, en la meilleure forme, du contenu, execution & obſervation du preſent Article.

VII.

Que l'Angleterre & la France feront tous devoirs poſſibles pour oſter, & faire ceſſer touttes les mes-intelligences ſurvenues entre le Roy de Suede, & les Provinces Unies, & pour mettre en ſa perfection, & faire ratifier le Traitté d'Elbingue du 11 Septembre 1656. avec lec elucidations d'iceluy, comme elles ont eſté conſentis a Thorne par les Commiſſaires dudit Roy, & que l'Electeur de Brandenbourg, & la Ville de Danzick puiſſent joüir de l'effect de l'incluſion dans ledit Traitté d'Elbing du jour qu'ils accepteront laditte incluſion, laquelle acceptation pour en pouvoir joüir, ils ſeront tenus de faire dans le terme d'un mois a compter du jour que la notification, & communication leur en aura eſté faite en bonne & deue forme, & qu'en oultre ils agiront avec le meſme Zele, & apporteront les meſmes ſoings, pour favoriſer les intereſts desdits Provinces Unies, & de leurs Subjects, que pour les leurs propres, & que les Provinces Unies feront auſſi en meſme temps de leur part les meſmes devoirs aupres le Roy & la Couronne de Dannemarcq, a ce que l'Angleterre, & la France; & leurs Subjects jouiſſent dans l'eſtendue de ces Royaumes & Eſtats des meſmes Privileges & exemptions dont ils jouiſſent les Provinces Unies & leurs Subjects, & qu'en oultre ils agiront avec le meſme Zele, & apporteront les meſmes ſoings pour favoriſer les intereſts desdits deux Eſtats, & de leurs Subjects, que pour les leurs propres.

VIII.

Et pour la Guerre de Poloigne que les trois Eſtats feront tous devoirs de travailler conjoinctement ou ſeparament comme deſſus a y meſnager une bonne Paix entre les deux Rois, & quand a l'Electeur de Brandenbourg autre ce qui eſt ſtipulé a ſon eſgard dans le precedent Article du preſent Traitté, s'il y reſtoit encore quelque difficultez ou differens a deſmeſler, les trois Eſtats feront auſſi tous devoirs pour les terminer a l'amiable, & remettre ledit Electeur en bonne intelligence & amitié avec le Roy de Suede, & qu'a cette fin ledit Electeur ſera convié d'envoyer inceſſament ſes Miniſtres ſur le lieu, pour communiquer & concerter de ſes intereſts, avec les Miniſtres desdits trois Eſtats, ſans que neantmoins le contenu au preſent article ſoit d'Obligation de retarder ou d'empeſcher la Paix ou l'accommodement ſusdit.

IX.

Que le preſent Traitté ſera approuvée & ratifié en bonne & deue forme, & les Inſtruments de la Ratification d'iceluy ſeront eſchangez dans le terme de trois ſepmaines du jour de la ſignature, & que cependant l'execution n'en ſeront pas ſurciſe. Fait a la Haye en Hollande ce l'an 1659.

Ende daer op de voorſchreve conferentien

Den 19 Mey 1659.

wederomme hervat zynde, is eyntlyk de ſaeke na verſcheyden debatten ende voorſlagen, andermael in de Fran-

Franſche Tale volkomentlyk geadjuſteert, ende

Den 21 *Mey* 1659.

oók de Latynſche tranſlatie tot onderling contentement geadjuſteert weſende, zyn daer van om de diſputen over die præſeance of collateraliteyt tuſſchen Vrankryk ende Engelandt te eviteren, in 't net opgeſchreven ſes diſtincte Exemplaren, van de welke twee zyn geteekent door de Heer Ambaſſadeur de Thou, te weten een in de Latynſche Tale voor de Heer Reſident Downing, ende een in de Franſche Tale voor Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., twee by den gemelten Heere Downing, beyde in de Latynſche Tale (daer van een aen de Heer de Thou, ende een aen de gemelte Commiſſariſſen is behandigt) zynde de reſterende twee by de ſelve Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. onderteekent, ende van de ſelve, een aen den Heer de Thou in de Franſche Tale, ende een aen de Heer Downing in de Latynſche Tale behandigt.

Ende zyn de voorſchreve Exemplaren

Den 20 *Mey* 1659.

van allen zyden behoorlyk onderteekent, ende bezegelt weſende, behoorlyk ge-extradeert ende uyt-gewiſſelt, in de forme hier naer volgende.

Cum Gallia Angliaque non ſine mærore ac ſumma animorum moleſtia deprehenderint bellum nuper recruduiſſe, atque etiamnum trahi, inter Sereniſſimos Sueciæ Daniæque Reges, cujus cauſæ adſcribuntur controverſiis, ob Pacis conditiones Roeſchildiæ die Feb. 26 anno 1658. initæ adimplendas exortis, cui ſanciendæ tam hæc quam illa graviter inſudarant, partium ſuarum eſſe cenſuerunt, omnem diligentiam, omnemque operam bello huic amoliendo adhibere, quapropter perſuaſum habentes, nec convenientiorem, nec promptiorem modum excogitari poſſe, quo propoſiti ac voti hujus fierent compotes quam ſi fœdere inter ſeſe hanc in rem inito, ad pacem denuo ſtabiliendam, Regum utrique medias ſe offerrent, quoque melius res verteret, omneſque cum impedimentis obices procul haberentur, fœderatas quoque Belgii Provincias ad officium id ipſum invitandas eſſe duxerunt, ut collata in unum ſedulitate induſtriaque tam pio & laudabili inſtituto ſperatus tandem exitus obtingeret; atque eo magis in hanc curam incumbendum ſibi eſſe arbitrati ſunt, quod non agi ſolummodo animadverterent, de ſancienda inter duos Reges vicinos & vinculo cognationis ſibi invicem adſtrictos concordia, deque amovendis, quas in perniciem populorum non paucas, bella ſecum trahunt, calamitatibus ac miſeriis, deque inſtaurandis, per Tractatum Maris Balthici commerciis, quæ interrupta, longe plurimum incommodi tam vicinis, quam remotis gentibus eſſent allatura; verum etiam quod mutuandum præterea, & quidem unice videretur, ne mora hujus belli diuturnior Europam Univerſam collideret, principibus pleriſque, aut ex fœderum pactorumve lege, aut ex alia quavis

neceſſitudine Regum alterutri opem laturos, ac proinde inter ſeſe manu mox armata committendis; Quæ omnia cum a tribus jam prædictus Statibus provide perpenſa eſſent poſt communicata ſæpe conſilia remque penitus diſceptatam, inter eorundem legatum, Reſidentem ac Commiſſarios ad id Deputatos videlicet Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Dominum Jacobum Auguſtum Thuanum, Comitem de Meſlay, Regi Chriſtianiſſimo à Secretioribus conſiliis, & ad præpotentes fœderati Belgii Ordines Legatum; Dominum Georgium Downing armigerum, & Sereniſſimi ac Potentiſſimi Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ Protectoris Reſidentem; Dominos Johannem Baronem de Gent, Dominum in Ooſterwede, præfectum curiæ feudalis, nec non primarium in Falcoburgo judicem, &c. Johannem Baronem de Merode, Dominum de Rummen, Heeren de Landts-Ambacht, Severich, prætorem Kennemariæ, Johannem de Witt, Conſiliarium & Syndicum Hollandiæ Weſt-Friſiæque, Marinum de Staveniſſe Conſiliarium & Syndicum Civitatis Ziericqzeënſis, Gysbertum vander Hoolck exconſulem & Senatorem Civitatis Ultrajectenſis, Fredericum à Groveſtins in Englum, Dominum in Jepma cum annexis ad Nykerk, &c. Wernerum Crans conſulem Civitatis Swollenſis, Johannem Schulenborg Senatorem Civitatis Groningenſis, omnes Deputatos Ordinarios in conſeſſu D. D. Ordinum Generalium Unitarum Belgii Provinciarum, nomine Gelriæ, Hollandiæ, Weſt-Friſiæque, Zeelandiæ, Ultrajecti, Friſiæ, Tranſiſulaniæ, atque Groningæ, & Commiſſarios in hac parte cum facultate & authoritate Deputatos, ſeria deliberatione inſtituta, in compræhenſa ſequentibus articulis Pacta conventa conſenſerunt, quibus, bellum iſtud tam late noxium, quodque tam gravia momenta ſecum trahit quam primum compoſitum & extinctum felici pace finiatur.

I.

Uti Anglia, Gallia, & Unitæ Belgii Provinciæ per Legatos & Miniſtros ſuos, qui tunc apud Sueciæ & Daniæ Reges miſſi aderunt, conjunctim vel ſeparatim, pro ut magis expedire videbitur, communicatis tamen omnino conſiliis, id omni ope agant, ut inter eoſdem Reges fida firmaque pax conſtituatur, idque ſuper fundamento ac baſi prædicti fœderis initi Roeſchildiæ ad diem 26 Feb. 1658.

I I.

Ut interim ad omnem declinandam invidiam, & ſuſpiciones, quæ ſuboriri poſſent & tertio prædicti fœderis articulo, quo claſſes exteræ ac hoſtiles freti oreſundici tranſitu prohibentur, prædictus articulus aut recidatur & expungatur omnino, aut in ejuſmodi verba concipiatur, & explanetur, juxta quæ nec tribus Statibus prædictis nec eorum ulli ſuper libero navium ſuarum bellicarum, per Oreſundicum, vel utrumvis Balthicum fretum tranſitu, aliquod damnum aut impedimentum inferri poſſit; Quod ſi prædictorum Regum alteruter inſtiterit, ut in prædicto tractatu Roeſchildienſi aliquid præterea vel immutetur, vel ei addatur propter bellum renovatum, cum prædictus Tractatus ſubſignatione confirmatus ac ipſa executione pro parte adimpletus jam eſſet; Uti Miniſtri trium Statuum præmemoratorum conjunctim vel ſeparatim, ut prædictum eſt, omni ope connitantur, omnes controverſias inter prædictos Reges componant, coſque ad mutuam amicitiam, quantum fieri poterit, reducant.

Ut

III.

Ut Classis, quam Sereniſſimus Angliæ Protector, tanquam utrique Regum Amicus, verſus fretum oreſundicum miſit, neutri claſſi eorundem Regum ſe adjungat, nec alterutri ullum præſtet auxilium, nec adverſus alterutrum ſeſe hoſtiliter gerat, per trium hebdomadum ſpacium proxime inſequentium diem, quo pactum conventum hocce Thalaſſiarchæ Anglico vel cuivis alteri prædictæ claſſi ſumma cum poteſtate præfecto innotuerit, atque ut ea propter hujus pacti conventi authenticum Exemplar per varias vias terra marique quam celerrime, ad eum tranſmittatur; & contra ut claſſis, quam Unitæ Belgii Provinciæ parant in illas oras, nullum ab hoc die uſque ad trium hebdomadum prædictarum exitum alterutri Regum præſtet auxilium, nec adverſus alterutrum ſeſe hoſtiliter gerat, ſimiliterque neutri Regiarum claſſium ſeſe adjungat, ac ne illi quidem Claſſi, quæ jam miſſa eſt auxilio Regi Daniæ, ductore D. de Waſſenaer prædicti Uniti Belgii Vice-Thalaſſiarcha, utque Claſſis, quæ ſub ductu prædicti Domini de Waſſenaer, auxilio Regi Daniæ jam pridam miſſa eſt, per prædictarum trium hebdomadum ſpacium nullas omnino copias quacunque de cauſa vel quocunque ſub prætextu trajiciat, aut trajectum earum promoveat in inſulas aliave loca Daniæ in detrimentum Regis Sueciæ, neve quid hoſtile terra aut Mari moliatur contra Regis Sueciæ Copias, nec eas oppugnet, utque prædicta Belgii Claſſis illuc mittenda ab hac die ad trium hebdomadum prædictarum exitum nec appellat, nec appellere tentet Hafniam, ſed nec in Mare Balthicum per Oreſundicum vel utrumvis Balthicum fretum progrediatur, utque prædictorum Statuum legati & Miniſtri, qui tunc in illis locis aderunt, id operam dent, idque diligenter curent, vel conjunctim, vel ſeparatim, communicatis tamen conſiliis, per ſpacium trium hebdomadum jam dictarum, ut firma fidaque Pax inter prædictos Reges ſtabiliatur.

IV.

Si vero interea temporis præter omnem ſpem, & exſpectationem, opera atque induſtria Miniſtrorum prædictorum trium Statuum, omni cauſa omnique diligentia adhibita inter prædictos Regis Pax inſtaurari, ac res amica via componi nequeant, prædicti tres Status, & eorum ſinguli omnem omnino opem atque omne auxilium ferre deſiſtent illi, qui juſtis æquiſque conditionibus pacem facere recuſaverit, idque eo uſque, quo in eodem recuſandæ pacis propoſito perſtiterit; ſi vero inopinato quodam infortunio (quod avertat Deus) prædicti tres Status inter ſe diſſideant ſuper Juſtitia aut æquitate eorum, quæ vel hic, vel ille prædictorum Regum poſtulaverit, atque ex-inde ad auxilia contrariis partibus ſuppeditanda obſtrictos ſeſe ſenſerint, ea tamen auxilia prædicto modo contrariis partibus lata, nullatenus pro violatione pacis inter prædictos tres Status aut eorum aliquos haberi aut æſtimari poterunt, verum pax inter eoſdem nihilominus inconcuſſa manebit, uti & fœdera inter ipſos ſancita vim roburque ſuum obtinebunt nihilo-ſecius ac ſi prædicta auxilia lata plane non fuiſſent.

V.

Ac ſi, quod optandum omnino eſt, prædictorum trium Statuum curæ & ſollicitudines eum, favente Deo, ſortiantur exitum, ut pax intra prædictos Reges inſtauretur; Prædicti tres Status in forma omnium optima, ampliſſima, ſecuriſſimaque ſeſe invicem ac reciproca Obligatione ad id obſtringent, ut ſponſores, fidejuſſores, vindiceſque ſint eorum omnium, quæ inter eoſdem Reges,

vi horum conventorum pacta ſancitaque fuerint, ea ut rite obſerventur, & ſedulo ac penitus per omnes numeros impleantur.

V I.

Ne ullum novum Vectigal, portorium neve ullum aliud onus aut tributum in Oriſundico aut utrovis Balthico freto, per ullam omnino poteſtatem tribus Statibus, aut eorum alicui eorumve ſubditis, vel ignium nocturnorum, pharorum, anchoralium, vel quacunque alia de cauſa aut quocunque prætextu imperari, aut ab iis exigi poſſit; Quod autem attinet ad vectigalia vel portoria, quæ ibidem ſolvuntur, juxta fœdus initum Londini inter jam vita functum Sereniſſimum Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ Protectorem & Regnum Daniæ, nec non juxta fœdus inter prædictum Daniæ Regnum & Unitas Belgii Provincias Chriſtianopoli ſancitum ad diem 23 Auguſti Anni 1645. ea ne ullo tempore quacunque de cauſa aut quocunque prætextu, ex tribus illis Statibus aut eorum aliquo eorumve ſubditis graviora, vel ullatenus ampliora exigi poſſint, quod ſi forte unius, quam alterius ex jam commemoratis fœderibus conditiones commodiores potioreſque reperiantur ſive quo ad taxationem, ſive in ratione & modo exigendi, ſive in aliis quibuslibet circumſtantiis, ut prædicti tres Status & quilibet ex iis, eorumque ſubditi æqualiter, & nullo inter ipſos diſcrimine, prædictis conditionibus, quæ potiores commodioreſque repertæ fuerint, utantur, fruantur, atque ut tres prædicti Status ſeſe actu reciproco, invicem & ultro citroque ſponſores, fidejuſſores ac vindices rite conſtituant ac præſtent eorum omnium, quæ jam in hoc Articulo expreſſa ſunt, ea uti accurate obſerventur & undecumque fideliter ac penitus impleantur; ac quo prædicti tres Status amicitiæ, fiduciæque mutuæ uberius ſpecimen edant, reciproca obligatione ſe hiſce obſtringunt, ut eorum nomine laboretur, uti populus ſubditique ſui in illis oris gaudeant iiſdem conditionibus & commodis in ſolutione omnis generis vectigalium, portoriorum, aut onerum quorumcunque omniumque aliorum Privilegiorum fruitione, quo quidem obtento prædicti tres Status, eorum quoque ſimiliter ſe ultro citroque ſponſores, fidejuſſores ac vindices conſtituent.

V I I.

Uti Anglia & Gallia id agant, & omni ope efficiant ut omnes ſimultates, quæ inter Regem Sueciæ, & Unitum Belgium obortæ ſunt, tollantur & extinguantur, atque adeo ut fœdus Elbingæ factum ad diem 11 Septembris Anni 1656. cum ſuis Elucidationibus, quemadmodum in eas Thorunii prædicti Regis delegati conſenſerunt, ratum fiat & penitus perfecteque adimpleatur, utque Elector Brandenburgicus, & urbs Gedanenſis commodis ac beneficio incluſionis in fœdere Elbingenſi ſupra memorato gaudeant & fruantur ab illo die quo prædictam incluſionem acceptaverint, quam tamen acceptationem, ut ejus fructum percipere poſſint, ſignificare tenebuntur intra ſpacium menſis proxime inſequentis eum diem quo id ipſis in legitima, & debita forma notificatum communicatumque fuerit.

V I I I.

Quod vero ad Poloniæ bellum pertinet, uti tres prædicti Status, omni ope connitantur ut quam primum certa pax inter utrumque Regem ſtabiliatur, quod autem ſpectat ad Electorem Brandenburgicum, præter id quod in præcedenti Articulo de eo memoratum eſt, ſi quid præterea diſſidii vel controverſiæ ſuperſit, ut ad illud amica via componendum & finiendum tres præ-

prædicti Status omnem induſtriam diligentiamque conferant, quo inter Sueciæ Regem & ſupra memoratum Electorem Brandenburgicum ſincera concordia & amicitia reſtituatur ; atque hunc in finem jam dictus Elector invitabitur ad mittendum in ipſa loca primo quoque tempore Miniſtros ſuos, qui cum Legatis & Miniſtris trium prædictorum Statuum de Rebus ad ipſum pertinentibus rationes & conſilia communicent, hac tamen lege, atque cautione ut per haſce negotiationes nulla optatæ paci & conciliationi inter prædictos Sueciæ, Daniæque Reges mora aut impedumentum afferatur.

I X.

Ut hæc pacta conventa rite ac ſolemniter approbentur à tribus Statibus, atque in optima legitimaque forma rata fiant, & ratihabitionis inſtrumenta intra ſpacium trium hebdomadum proxime inſequentium diem ſubſcriptionis hujus inſtrumenti commutentur & ultro citroque extradantur, nec interim propterea horum conventorum executio differatur aut intermittatur. Actum Hagæ-Comitum in Hollandia ad diem vigeſimum primum menſis Maji Anno 1659.

Subſignatum erat,

G. Downing, & ſigillatum cera rubra Hiſpanica.

Even een gelyk Exemplaer, is door de Heer Reſident Downing, behandigt aen den Heere Ambaſſadeur de Thou.

La France & l'Angleterre ne pouvants voir qu'avec beaucoup de douleurs & de regret, le nouvellement, & la continuation de la Guerre ſurvenus entre les Sereniſſimes Rois de Suede & de Dennemarcq ſur les differens & difficultez pretendues dans l'executionidu Traitté, faict á Roeſchilt le 26 Feb. 1658. dont ils avoient eſté les Mediateurs, ont cru eſtre obligez par les intereſt de l'honneur, & du devoir de preſſer & de chercher touttes ſortes de voye & de moyens, pour faire tenir au pluſtoſt cette Guerre; & comme ils ont cru n'en pouvoir trouver des plus propres ny de plus prompt pour parvenir a ce deſſein, que celuy de s'unir enſemble, & d'offrir leur mediation, comme ils ont faict auxdits Rois, & pour oſter tous les obſtacles & difficultez qui ſe pourroyent rencontrer, de convenir les Provinces Unies pour ſe joindre & concourir avec eux, dans un ſi pieux deſſein, que celuy de meſnager une paix, qui va non ſeulement a reconcilier deux Rois Voiſins, & Alliez de proximité de ſang, a faire ceſſer les ruines, les calamitez, & les miſeres de leurs Peuples, & a reſtablir le Commerce de la Mer Balthique, l'interruption duquel apporte une infinité d'incommoditez tous les Eſtats Voiſins & eſloignez mais qui va encore a prevenir les ſuittes d'une Guerre capable de troubler le reſte de l'Europe, une grande partie des Provinces d'icelle, ſe pouvants commettre les uns contre les autres, par les liaiſons qui peuvent avoir avec l'un ou l'autre de ces deux Rois; Ce qu'eſtant ainſi, & bien examiné & conſideré par les ſusdits trois Eſtats, apres beaucoup de ſerieuſes reflections, & de meures deliberations, faites en diverſes conferences par leurs Ambaſſadeur Reſident & Commiſſaires Deputez a ce ſubject, a ſcavoir Meſſire Jacques Auguſte de Thou, Chevalier, Comte de Meſlay, Conſ. de ſa Majeſté tres-Chreſtienne en ſes Conſeils, & ſon Ambaſſadeur vers les Seigneurs

Eſtats Generaux des Provinces Unies, le Sieur George Downing Eſcuier, Reſident du tres-puiſſant & Sereniſſime Protecteur d'Angleterre, Eſcoſſe, & Yrlande, & les Sieurs Jean Baron de Ghent, Seigneur d'Ooſterwede, Lieutenant de Fief & Primat du Païs de Faulguemont; Jean Baron de Merode, Seigneur de Rummen, Heer Oudelandts-Ambacht, Severnich, & Bailliu du Pays de Kennemerlant; Jean de Wit, Conſeiller & Penſionaire de la Province d'Hollande & de Weſt-Friſe; Marinus de Staveniſſe, Conſeiller & Penſionnaire de la Ville de Zieriqzee; Gysbert vander Hoolk, ancien Bourgemaiſtre & Senateur de la Ville d'Utrecht; Frederich de Groveſtins en Englum, Seigneur en Jepma, avec ce qui en dependend dans Nykerk, &c. Werner Crans, Bourgemaiſtre de la Ville de Swolle; Jean de Schulenbourg, Senateur de la Ville de Groninge, tous Deputez ordinaires a l'aſſemblée des Seigneurs Eſtats Generaux au nom des Provinces de Gueldres, Hollande & Weſt-Friſe, Zeelande, Utrecht, Friſe, Over-yſſel & Groningue, ſont convenus & demeurez d'accord entre eux des conventions & articles ſuivants, pour faire ceſſer & terminer au pluſtoſt cette Guerre, qui peut avoir de ſi grandes, & de ſi facheuſes ſuites.

I.

Que la France, l'Angleterre & les Provinces Unies feront tous devoirs poſſible, conjoinctement ou ſeparement ſelon qu'il ſera trouvé plus expedient & a propos, mais touſiours de concert par leurs Ambaſſadeurs & Miniſtres qui ſe trouveront ſur le lieux, aupres des Rois de Suede & de Dennemarcq, pour affermir une bonne & ſeure païx entre eux, ſur le fondament & le Pied du traitté ſuſmentionnée, Fait à Roſchſchilt le 26 Feb. 1656.

II.

Que neantmoins pour eviter les jalouſies qui l'on pourroit prendre par le troiſieme article dudit Traitté, qui parle d'empeſcher les paſſages des Flottes Eſtrangeres & Ennemis par le Sund, ledit article ſera retrenchée & oſté entierement, ou conceu & expliqué en tels termes que les trois Eſtats, ny aucun d'eux ne puiſſant, recevoir aucun prejudice en la liberté du paſſage de leurs Vaiſſeaux de Guerre par le Sund, & les Belts; Que ſi toutte fois l'un ou l'autre desdits Rois de Suede, & de Dennemarcq, faiſoit inſtance, pour faire rapporter quelques autres changements, ou adjouſter quelque choſe au ſudit Traitté de Roeſchilt a cauſe de la Guerre qui s'eſt renouvellée depuis la ſignature & l'execution d'une partie d'iceluy, les Miniſtres desdits trois Eſtats feront pareillement tous devoirs poſſibles, aupres desdits Rois, conjoinctement ou ſeparement comme deſſus, pour terminer a l'amiable tous les differens qui pourroient eſtre entre eux, & les remettre autant, qu'il ſe pourra dans une bonne & parfaite intelligence.

III.

Que la Flotte de ſon Alteſſe Sereniſſime d'Angleterre, qu'il a envoyé comme amy commun des deuxs Roys vers le Sund, ne ſe joindra a aucune des Flottes desdits Roys, & ne donnera aſſiſtence ny faire aucune hoſtilité a l'un ou a l'autre, dans le temps de trois ſemaines du jour que la notification du preſent Traitté, en ſera faite a l'Admiral, ou autre Commandant en Cheff de ladite Flotte, duquel Traitté luy ſera envoyé en toute diligence une Copie en forme par Mer & par Terre, & que d'autre part de maintenant jusques a l'expiration desdits trois ſepmaines la Flotte, que les Provinces Unies doivent envoyer de ce coſté la, ne donnera aucune aſſiſtence, ny fera aucune hoſti-

hoſtilité a l'un ou a l'autre desdits Roys, & ne ſe joindra non plus a aucunes de leurs Flottes, ny meſme a celle qui a desja eſté envoyée au ſecours du Roy de Dannemarcq, ſous le Commandement du Sieur de Waſſenaer, leur Lieutenant-Admiral, la qu'elle Flotte dudit Sieur Lieutenant-Admiral, ne pourra ſous quelque pretexte que ce ſoit pendant l'eſpace desdits trois ſepmaines faire ou favoriſer directement ou indirectement, aucun tranſport des Troupes dans les Iſles, ou autres Places de Dannemarcq, contre le Roy de Suede, & que meſme ladite Flotte n'attreprendra rien offenſivement, ny attacquera ledit Roy de Suede, ou ſa Flotte per Mer, ou par Terre durant lesdits trois ſepmaines ; Et que la Flotte des Provinces Unies, qui doit eſtre envoyée comme deſſus ne paſſera auſſi, ny n'entreprendra de paſſer à Coppenhage, ou dans la Mer Balthique, par le Sond ou par les Belts de maintenant, jusques a l'expiration du temps cy deſſus mentionnée, pendant lequel les Miniſtres des trois Eſtats, qui ſe trouveront ſur les lieux negotiront aupres desdits Roys conjoinctement ou ſeparement, mais tousjours de concert, & par conjunction de Conſeils, pour reſtablir une bonne & ſeure Paix entre lesdits Roys.

IV.

Et ſi dans ledit temps (ce que Dieu ne veuille) il arrivoit avec tous les ſoins que prendront, & toutes les offices, devoirs & diligences qui feront les Miniſtres desdits trois Eſtats, qu'aucune Paix ou accommodement ne ſe puſt conclurre entre lesdits Roys, lesdits trois Eſtats, & chacun d'eux ceſſeront d'aſſiſter celuy qui ce trouvera refuſant d'accepter la Paix ou accommodement ſoubs des conditions juſtes & raiſonnables, laquelle ceſſation de ſecours durera autant, & ſi longuement que ledit refus; Mais ſi par malheur il arrivoit, que lesdits trois Eſtats ne puſſent demeurer d'accord de la Juſtice, ou l'equite des pretenſions reſpectives desdits Roys, & ſe trouvaſſent obligez & neceſſitez de donner des aſſiſtences contraires a l'un & a l'autre, ces ſecours & aſſiſtences contraires ainſi données ne pourront eſtre reputez pour une rupture entre lesdits trois Eſtats, ou aucun d'eux, mais le Paix continuera & demeurera ferme, & entiere entre eux, & leurs Traittez d'Alliances, demeureront dans le meſme forme & vigeur, que ſi lesdits ſecours n'avoyent pas eſté donnez.

V.

Et ſi comme l'on doit eſperer les ſoings des trois Eſtats ſont favoriſez du ſucces d'une Paix, lesdits trois Eſtats ſe joindront enſemble pour demeurer guarands en la meilleure, plus authenticque, & plus ſeure forme, qui ſe pourra de cette Paix ou acommodement, qui aura eſté Traitté & conclu entre lesdits Roys, en vertu des preſentes conventions.

VI.

Qu'aucun nouveau Peage, Tolle, ou autre Impoſition, a raiſon des feux, faneaux, ancrage, ou autre ſubject ou pretexte quelconque ne pourra a l'advenir eſtre eſtablis, ou levé dans le Sond ou les Belts, par qui que ce ſoit ſur les trois Eſtats ; ou l'un deux, ou ſur leurs ſubjects, & pour les Peages ou Tolles que l'on y paye en vertu du Traitté, fait à Londres entre le defunct Sereniſſime Protecteur d'Angleterre, Eſcoſſe & Yrlande, & la Couronne de Dannemarcq, & de celuy fait entre ladite Couronne & les Provinces Unies a Chriſtianople le 23 d'Aougſt 1645. ne pourront jamais eſtre hauſſez ſur les trois Eſtats, ou aucun d'eux ou ſur leurs ſubjects, pour cauſe ou pretexte

texte quelcunque ; Et qu'il ſe trouve que dans l'un desdits Traittez il y ait des conditions plus-favorables & advantagieuſes que dans l'autré ſoit a l'eſgard de la taxe ou en la maniere de la lever, ou autre circumſtance, lesdits trois Eſtats, & chacun d'eux, & leurs Subjects jouiront a l'advenir, & avec eſgualité desdites conditions plus-favorables & advantagieuſes, desquelles clauſes cy deſſus exprimées, les trois Eſtats demeureront guarands l'un a l'autre ; en la meilleure forme, qu'il ſe peut & pour ſe donner encore entre eux une marque plus particuliere d'amitié & de confiance, lesdits trois Eſtats s'engagent reſpectivement, les uns envers les autres de travailler a ce que leurs ſubject puiſſent jouir des meſmes conditions & advantages, au reguard de toutte ſorte de Tolles, Peages, ou autres Impoſitions, comme auſſi de tous autres Privileges & exemptions, que les uns, ou les autres pourroyent obtenir en ce Quartiers la, ce qui eſtant obtenu lesdits trois Eſtats en demeureront pareillement guarands l'un a l'autre comme deſſus.

VII.

Que l'Angleterre & la France feront tous devoirs poſſibles pour oſter, & faire ceſſer touttes les mes-intelligences ſurvenues entre le Roy de Suede, & les Provinces Unies, & pour mettre en ſa perfection, & faire ratifier le Traitté d'Elbing du 11 Septembre 1656. avec les Elucidations d'iceluy, comme elles ont eſté conſentis par les Commiſſaires dudit Roy à Thorne, & que l'Electeur de Brandenbourg, & la Ville de Danzick, puiſſent jouir de l'effect de l'incluſion dans ledit Traitté d'Elbing ſuſmentionné, du jour qu'ils accepteront laditte incluſion, laquelle acceptation pour en pouvoir jouir, ils ſeront tenus de faire dans le terme d'un mois, a compter du jour que la notification, & communication leur en aura eſté faite, en bonne & deue forme.

VIII.

Et pour la Guerre de Poloigne que les trois Eſtats feront tous devoirs de travailler conjonctement a y meſnager une bonne Paix, entre les deux Rois & quand a l'Electeur de Brandenbourg, outre ce qui eſt dit a ſon eſgard dans le precedent Article, s'il y reſtoit encore quelques difficultez ou differens a deſmeſler, les trois Eſtats feront auſſi tous devoirs pour les faire terminer a l'amiable, & remettre ledit Electeur en bonne intelligence, & amitié avec le Roy de Suede, & a cette fin ledit Electeur ſera convié d'envoyer inceſſament ſes Miniſtres ſur le lieu, pour communiquer & concerter de ſes intereſts, avec les Miniſtres desdits trois Etats, ſans que neantmoins ces negotiations puiſſent retarder ou empeſcher le Paix ou l'accommodement ſusdit entre lesdits Roys de Suede & de Dannemarcq.

IX.

Que le preſent Traitté ſera approuvée & ratifié en bonne & deue forme par les trois Eſtats, & les Inſtruments de la Ratification d'iceluy ſeront eſchangez dans le terme de trois ſepmaines du jour de la Signature, & que cependant l'execution n'en ſera pas ſurciſe. Fait a la Haye en Hollande le 21 de May 1659.

Eſtoit ſigné,

Jaques Auguſtus de Thou.

Et Cachetté avec les Cachet des armes dudit Sr. Ambaſſadeur en cire d'Eſpagne.

Satur-

Saturdag den 5 July 1659.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de poincten van deliberatie, by Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog., in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den vierden deſer loopende maendt getrocken uyt verſcheyde Brieven ende Bylagen, van de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Hoven van Sweden ende Denemarken, midtſgaders ook van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, ende noch uyt het rapport ten ſelven dage gedaen, ſoo van 't gene tuſſchen de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, alhier reſiderende, mitſgaders Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., den een en twintigſten Mey laetſtleden geſlooten, als mede van 't gunt naderhandt tot executie van 't voorſchreve getroffen Tractaet, ende op andere incidenten, het ſelve ſubject raekende, ſoo uyt Engelandt als van elders voorgekomen, by den Staet nader was gereſolveert, waer naer de gemelte Heeren haer Ed. Groot Mog. Gecommitteerden verſocht weſende, op de voorſz gerapporteerde poincten van deliberatie de Vergaderinge te dienen van hare conſideratien ende advis; Heeft de voorſz Raedt-Penſionnaris naderhandt van haerluyder conſideratien ende advis aen haer Ed. Groot Mog. rapport ende openinge gedaen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Ratificatie van Engelandt op 't voorſz Tractaet volgens voorgaende Reſolutien van haer Hoog Mog. ſal werden afgewagt, omme als dan tegens die van Vrankryk, ende van deſen Staet in gewoonlyker manniere uytgewiſſelt te werden.

Ratificatie Tractaet op de Ooſterſche Vrede tuſſchen de drie Staten.

Een Miniſter noch na Engelandt te ſenden.

Ordre op de Brieven veylig over te brengen.

Dat voorts in conſideratie van de meenigvuldige importante materien, jegenwoordig van wegen deſen Staet in Engelandt te verhandelen, ende te bevorderen ſtaende, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken een bequaem Perſoon uyt deſe Provintie van de intentie van den Staet op alles wel geimformeert, tot aſſiſtentie van den gemelten Heere Nieupoort ten ſpoedigſten derwaerts geſonden moge werden: Sullende op de verkieſinge van de ſelve Perſoon alhier ten ſpoedigſten nader deliberatie werden aengeſtelt.

Ende gemerkt de Brieven uyt de Ooſterſche Geweſten jegenwoordig met groote onſeekerheydt ende onveyligheydt overkomen, dat derhalven by haer Hoog Mog. ſoodanigen ordre geſteldt, ende die voorſieninge gedaen moge werden, dat vyf ofte ſes wel-beſeylde Galliots continuelyk tot het overbrengen van de Brieven aen de Miniſters van deſen Staet in de voorſz Geweſten tot koſte van 't Landt in 't Vaerwater gehouden mogen werden, ende dat tot bevorderinge van 't voorſz oogmerk de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet by de Koningen van Sweden ende Denemarken mogen werden gelaſt, by de hoog-gemelte Koningen aen te houden, ten eynde de ſelve Koningen de voorſz Gailliots, tot voorkominge van alle ſiniſtre bejegeningen door haere onderhoorigen, met behoorlyke Paſſeporten willen verſien, ofte door haere Miniſters, alhier reſiderende, t'elkens doen verſien, ende dat ook tuſſchen de ſelve Koningen op 't veylig ende ſpoedig overbrengen van de Brieven door de ordinaris paſſagien, ende met de gewoonlyke Poſten, ofte met Expreſſen te Lande een vaſte ende ſeekere voet beraemt en geobſerveert moge werden.

Dan wat belangt de verdere ingredienten van 't voorſz rapport ende advis, vermits dienthalven by de Leden generalyk reflectie gemaekt wierde op de Heeren hare Principalen, is de deliberatie dienthalven uytgeſtelt tot Woonſdag toekomende.

Donderdag den 10 *July* 1659.

Saeken van Denemarken ende Sweden.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't rapport ende advis van de Heeren haer Ed. Groot Mog. Gecommitteerden over het ſubject van Ooſterſche ſaeken uytgebracht, ende in Notulen van den vyfden deſes geroert; Ende gemerkt dat de Leden op de poincten in 't voorſz rapport ende advis influerende, niet allenthalven van concordante opinien; Is goedtgevonden ende verſtaen, dat de gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, daer over met den anderen andermael in beſoigne te treden, ende is 't doenlyk, een advis conciliatoir uyt te brengen, daer op de vooſz ſaeke alhier ter Vergaderinge tot een eenparig beſluyt gebracht moge werden.

Vrydag ende Saturdag den 11 *en* 12 *July* 1659.

Denemarken. Landt-Militie of ſecours binnen Coppenhage te landen.

Ontfangen twee diſtincte Miſſiven van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, beyde geſchreven in 't Schip de Eendracht, leggende in de Belt, in date den eerſten en tweeden deſes reſpective: Waer op gedelibereert, ende in achtinge genomen zynde, dat de bewuſte Landt-Militie van deſen Staet, ge-embarqueert op de Vloote in Mey laetſtleden onder 't commandement van den Vice-Admirael de Ruyter, naer Ooſten uytgeloopen, voornamentlyk in 't jegenwoordige heete Saiſoen van 't jaer niet ſonder de hoogſte ongemak ende pericul van ſiekte ende infectie in de gantſche Vloot, langer binnen Scheeps-boort ſoude konnen werden gelaten, behalven de conſumptie van de Vivres in de Vloote, ende meer andere incommoditeyten daer uyt reſulterende, ook daer benevens geconſidereert, dat by 't Tractaet, den een en twintigſten Mey laetſtleden alhier in 's Graven-Hage geſlooten, het Landen van de voorſz Militie eygentlyk niet en werdt geprohibeert, ſelfs geduyrende den tyt van drie weeken, in 't derde Articul van 't voorſz Tractaet ge-expreſſeert, ofte de prolongatie van de ſelve die daer op ſoude mogen weſen gevolgt, maer alleenlyk dat de voorſz Vloote onder den Vice-Admirael de Ruyter, geduyrende de voorſz tydt niet en ſal loopen binnen Coppenhage; Is verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Lieutenant-Admirael gereſcribeert, midtſgaders de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen de Hoven van Sweden ende Denemarken aengeſchreven moge werden, dat haer Hoog Mog. vertrouwen ende præſupponeren, dat de voorſz Landt-Militie op voorgaende aenſchryvens, in date den twintigſten der voorlede maendt tot Coppenhage aen Landt gebracht ſal zyn; ende in gevalle ſulks buyten vermoede, op de receptie van de Miſſive, in gevolge van deſe Reſolutie aen haer af te ſenden, noch niet mochte weſen geſchiedt, dat haer Hoog Mog. intentie ende begeerte is, dat in ſulken cas, 't ſelve als noch tot voorkominge van alle ongemacken ten ſpoedigſten ſal werden ge-effectueert, ende dat met ofte door de Vloote, onder den Heere van Waſſenaer, in Denemarken overwintert hebbende, of met eenig ander Vaertuyg, ſulks als het ſelve gevoechlykſt, bequamelykſt en ſpoedigſt ſal konnen in 't werk geſtelt worden; en is voorts goedt-gevonden, dat de voorſz Miſſiven met de Bylage daer toe ſpecterende, geſtelt ſullen werden in handen van de Heeren haer Ed. Groot Mog. Gecommitteerden, in krachte van de jongſte Reſolutie Commiſſoriael van

van date den vierden deſes op 't ſelve ſubject gebeſoigneert hebbende, omme naer rype overweginge van den innehouden van dien, haer Edele Groot Mog. daer op te dienen van haere conſideratien ende advis.

Sweden. Denemarken. Wat laſt ende inſtructie op de Ooſterſche ſaeken te geven.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den tienden deſer loopende maendt met den anderen in beſoigne geweeſt, om te formeren, ende uyt te brengen een Advis conciliatoir op de gelegentheydt van de Ooſterſche ſaken, hadden geoordeelt, dat de ſwevende deliberatien op de voorſz ſaeken tot een eenparig beſluyt ſoude dienen gebracht te worden, in conformité van de poincten ende articulen hier naer volgende.

I.

Dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. door Brieven, ſoo aen den Heer van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, als aen de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by de Koningen van Sweeden ende Denemarken, op het ſpoedigſte, ſoo door Expreſſen te Water ende te Lande, als door de ordinaris Poſten af te ſenden, al ſulke ordre geſteldt, ende die voorſieninge gedaen moge worden, dat de Vlooten van deſen Staet in Octobri des voorleden jaers tot ſecours van den Koning van Denemarken uytgeſonden, aenſtondts moge treden in actie, niet alleenlyk met gereitereerde ende expreſſe laſt, om vigoureuſelyk ende reſolutelyk af te weeren de benaeuwinge, daer mede de Stadt van Coppenhage ſoude mogen weſen geincommodeert, midtſgaders af te keeren alle geweldt, attacque ofte ſurpriſe, die door, ofte onder beneficie van de Sweedtſche navale macht, op eenige Eylanden ofte andere Plaetſen, onder 't gebiedt van den Koning van Denemarken ſoude mooge werden ondernomen, ende ſulks de voorſchreve navale macht, die tot ſoodanige benaeuwinge of entreprinſen gebruykt ſoude mogen werden, te ruineren, te vermeeſteren ofte te verdryven, naer gelegentheydt van ſaken, maer ook om (tot reſtauratie van de ſaeken van Denemarken ten minſten voor eerſt in al ſulken ſtandt als de ſelve geweeſt zyn ten tyde van 't aengaen van 't Tractaet tuſſchen de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, midtſgaders Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. den een en twintigſten Mey laetſtleden alhier in 's Gravenhage geſlooten) met alle uytterſte devoir, kracht ende macht te recupereren, of helpen recupereren alle ſoodanige Landen, Eylanden ende Plaetſen, die den Koning van Denemarken naer 't ſluyten van 't voorſchreve Tractaet zyn

ontweldigt, ende dat de vordere Schepen van Oorloge van deſen Staet in Mey voorſz naer Denemarken uytgeſonden, haer ſullen ſtille houden tegens de Vloote van de Republyke van Engelandt, haer jegenwoordig in de voorſz Geweſten mede bevindende, in gevalle ſulks met onderling concert van wederzydts Miniſters *in loco*, in dier-voegen kan werden goedt-gevonden, daer toe de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen die van Engelandt aenbiedinge doen ſullen, ofte dat by gebreeke van dien, de voorſz Oorlogs-Schepen van deſen Staet, in Mey verleden naer Ooſten uytgeſonden, haer buyten actie ſullen houden, om de voorſz Engelſche Vloote te obſerveren, ende in gevalle de ſelve Engelſche Vloote haer buyten vermoede in hoſtiliteyt mochte komen uyt te laten tegens die van Denemarken, of wel tegens die van deſen Staet, als dan mede vigoureuſelyk ageren, ſoo wel tegens die van Engelandt, als tegens die van Sweden, ende ſoo d'een als de ander naer Soldaet ende Zeemanſchap, alle mogelyken af-breuk doen, ſullende in ſulken cas ſoo wel de voorſz Vloote van deſen Staet, in October laetſtleden naer Denemarken geſonden, als de voorſz jongſt uytgeſonden Oorlog-Schepen, 't zy gecombineert, 't zy geſepareert, naer occurrentie ende gelegentheyt van ſaeken, ſoo wel by manniere van offenſie als van defenſie, tegens de voorſz Engelſchen ende Sweden in vigoureuſe actie treden.

II.

Dat voorts op 't alderſpoedigſte door de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, in volle ſeekerheydt van den Koning van Sweden onderſtaen moge werden ſyne Majeſteyts ſentiment, over het bewuſte Elbingſche Tractaet, met de elucidatie daer over tot Thoorn ontworpen, met verſoek ende inſtantie, ten eynde hoogſtgedachte ſyne Majeſteyt formelyk ende cathegoriquelyk gelieve te verklaren, of de ſelve by ſucces van Vreede het voorſz Elbingſche Tractaet met de voor-geroerde elucidatien finalyk ſal doen perfectionneren, ende nevens haer Hoog. Mog. met behoorlyke ratificatie ende executie bekrachtigen, ende dat ook voor ſoo veel (des noodt zy) daer toe de co-operatie ende goede officien van de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt; achtervolgende het ſevende Articul van het Tractaet, den een en twintigſten Mey laetſtleden, tuſſchen de drie Staten alhier in 's Graven-Hage geſlooten, geimploreert moge werden.

Ende

III.

Ende in gevalle den hoogſt-gemelten Koning van Sweden buyten vermoeden weygerig mochte blyven, daer op de gerequireerde ſatisfactie te geven, dat in ſulken cas (de Schepen van Oorloge van deſen Staet in Mey laetſtleden uytgeloopen, blyvende als boven buyten actie, omme te obſerveren d'Engelſchen) de Vloote van haer Hoog Mog. in Octobri des voorleden Jaers naer Denemarken geſonden, ſal blyven vigoureuſelyk ageren, niet alleenlyk tot afweeringe van alle benaeuwinge ende oppreſſie, midtsgaders tot recuperatie van 't geoccupeerde, t'zedert het meer-geroerde Tractaet, in voegen als hier boven Articul 1. breeder uytgedrukt ſtaet, maer ſelfs ook offenſivelyk tegens den Koning van Sweeden, ende ſyne onderhebbende macht, ter tydt ende wylen tot ſyne Majeſteyt dien-aengaende aen de gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, ſal gelieven te geven de gerequireerde verſeekeringe.

IV.

Edoch in gevalle den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden, gelyk men ſoo ten reguarde van de billykheyt der ſaeke ſelfs, als ten opſichte van de concurrerende officien van de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, infallibelyk te gemoet ſiet, aen de meer-gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, de vereyſchte verſeekeringe komt te geven van dat ſyne Majeſteyt, by ſucces van Vreede als boven het voorſz Elbingſche Tractaet, met de voor-geroerde Elucidatien ſal perfectionneren, ende nevens deſen Staet met de gewoonelyke ratificatie bekrachtigen ('t welk in gevolge van de intentie van 't meer-geroerde Tractaet, ende de gereïtereerde verklaringen van wegen haer Hoog Mog. gedaen, aen de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, het voorſz Tractaet nevens Gecommitteerden van haer Hoog Mog. geſlooten hebbende, effectivelyk ſal moeten geſchieden, alvoorens van wegen haer Hoog Mog. efficatieuſelyk de handt ſal konnen werden gehouden, om de Vrede tuſſchen Sweden ende Denemarken te herſtellen) dat als dan de meer-gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet daer toe door de Miniſters van Vrankryk ende Engelant aengewent wordende, ende den Koning van Denemarken langer blyvende perſiſteren by ſyne voorgewende exceptie van niet te konnen handelen, ſonder het byweſen ende conſent van ſyne Geallieerden, niet alleenlyk door alle krachtige aenradingen den ſelven

ven Koning ſullen trachten te diſponneren, om ſich in de voor-geſlagene handelinge in te laten, maer ook by verder refus hem daer toe metter daedt te brengen, by formele executie van het vierde Articul van 't voorſz Tractaet tegens den ſelven, ofte door ſoodanige andere efficatieuſer ende ſeeckerder middelen, als daer toe met onderling concert tuſſchen de meer-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, midtsgaders de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, in loco beraemt, ende van de beſte operatie tot bereykinge van de voorſz intentie geacht ſullen worden.

V.

Dat wyders den Koning van Denemarken, ofte ſich tot de voorſz onderhandelinge hebbende laten diſponneren, ofte daer toe door de voorſz middelen gebracht weſende, de Vlooten van deſen Staet haer wederomme moge gedragen, even ende in ſulker voegen, als in 't eerſte Articul hier boven uytgedrukt ſtaet.

V I.

Ende dat vervolgens wederomme by den Koning van Sweeden onderſtaen moge werden, of ſyne Majeſteyt van ſyner zyde ook gereſolveert is, in conformité van 't meer-geroerde Haegſche Tractaet, den Vreede met den Koning van Denemarken te beſluyten op 't fondament van het bekende Rodtſchiltſche Tractaet daer inne geroert, ende onder de verdere conditien daer by ge-expreſſeert; ook geconſidereert de ſaeken jegenwoordig in ſoodanigen ſtandt gebracht zyn, dat het den Koning van Sweeden onmogelyk ſal weſen, alles te leveren in alſulken ſtaet, als het ten tyde van 't beſluyt der voorſz Rodtſchiltſche Vreede is geweeſt, vermidts de verwoeſtinge, ende ruïne van de Steden ende Landen, ſoo door branden, blaeken, inlegeringen, ende foules van 't Volk van Oorloge, als anderſints gecauſeert, wat over ſulks den ſelven Koning gereſolveert ſoude zyn verder aen, ofte ten behoeve van den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken te laten volgen tot een æquivalent van dien, ende tot billyke reparatie, van de ſchade by den Koning van Denemarken, ſoo vermidts de non-evacuatie van des ſelfs Landen, binnen den tydt by 't voorſz Rodtſchiltſche Tractaet gepræſcribeert, als naer date van de rupture van dien geſupporteert ende geleden, ende dat ten dien inſichte van wegen haer Hoog Mog. alle mogelyke inſtantien en alder-efficatieuſte devoiren by den Koning van Sweden mogen werden aengewent, ten

eynde

eynde ſyne Majeſteyt tot een æquivalent als boven, aen den Koning van Denemarken moge laten het Ampt van Drontheim, midtsgaders 't Eylandt Bronholm, beyde gedurende den jegenwoordigen Oorlog by den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken door de affectie ende trouwe van ſyn Onderdanen aldaer gerecupereert, midsgaders ook ſyne Majeſteyt remitteren, ende quiteren de bewuſte viermael hondert duyſent Ryxdaelders, uyt ſaeke van ſeekere pretenſie, over ſchade op de Kuſte van Guinea geleden, naer date van 't voorſz Rodtſchiltſche Tractaet belooft, met applicatie van de redenen daer toe dienende, ende dat ook by de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, alle efficacieuſe debvoiren moge werden aengewendt, omme daer inne nevens die van deſen Staet by den hoogſt-gemelten Koning van Sweden te co-opereren.

V I I.

Ende in gevalle den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, ſich daer toe, gelyk verwacht werdt, ſal laten diſponneren, dat als dan by den Koning van Denemarken insgelyks gelaboreert moge werden, omme ſyne Majeſteyt de voorſz conditien te doen accepteren, ende daer op de Vrede met die van Sweden te beſluyten.

V I I I.

Edoch in gevalle den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken, ſich buyten vermoeden met de boven-geexpreſſeerde conditien niet en geliefde te laten vergenoegen, dat als dan uyt den naeme ende van wegen de drie Staten verklaert moge werden, dat de voorſz conditien zyn rechtvaerdig ende æquitabel, ende dat over ſulks den hoogſt-gemelten Koning de ſelve blyvende refuſeren, op de inſtantien ende 't aenhouden van Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, tot aenneminge van dien gediſponneert, gepermoveert, en effective gebracht moge werden door de executie van de diſpoſitie van 't voorſchreve vierde Articul van het meer-geroerde Tractaet, tegens ſyne Majeſteyt, ende voorts even ende in ſulker voegen, als hier boven Articul 4. breeder ſtaet ge-expreſſeert.

I X.

Ende in cas den Koning van Denemarken genegen weſende, den Vreede op de voorſz conditien te beſluyten, den Koning van Sweeden refuſant mochte blyven, daer op van ſyner zyde den Vrede t'accepteren, dat als dan de ſaeke daer henen gedirigeert, ende daer op gantſch ernſte-

ernſtelyk aengedrongen moge werden, dat in ſulken cas den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden, van wegen de drie Staten verklaert moge werden voor refuſant, ende dat dienvolgende ook tegens hem de diſpoſitie van 't vierde Articul van het voorſz Haegſche Tractaet effectivelyk te werk geleyt, ende voorts ſoodanige naedere middelen klem ende naedruk geappliceert mogen werden, als met onderling concert tuſſchen de Miniſters van de drie Staten daer toe beraemt, en van de meeſte efficatie en operatie geoordeelt ſullen weſen.

X.

Ende in gevalle buyten vermoeden, ſoo den Koning van Sweeden als die van Denemarken, beyde quamen te refuſeren den Vrede aen te gaen, op 't fondament van 't voorſz Rodtſchiltſche Tractaet, ende de vordere conditien ge-expreſſeert in de Articulen den een en twintigſten Mey laetſtleden alhier beſlooten, ende vaſt geſtelt, dat in ſulken onverwachten geval (des noodt zynde) de Machten van Vrankryk ende Engelandt, ende van deſen Staet moge werden geemployeert, om ſoo d'een als d'andere der voorſz Koningen daer toe met alle bedenkelyke naedruk te conſtringeren, door alſulke wegen ende middelen, als ten dien fine met onderling concert van de Miniſters in loco, de bequaemſte, ende van de krachtigſte operatie geacht ſullen werden.

X I.

Dat wyders tot executie van alle de boven-ge-expreſſeerde Poincten, ende 't gene van tydt tot tydt by den Staet nader op de voorſz hoogwichtige materie ſtaet te reſolveren, een meerder aental van Gedeputeerden tot verſterkinge van de voorgaende naer de Hoven van Sweden ende Denemarken, ten ſpoedigſten moge werden afgeſonden, met authoriſatie, om in de voorvallende ſaeken, die geen uytſtel lyden konnen, met onderlinge communicatie ſoodanig te reſolveren, ende haer in ſulker voegen te gedragen, als ſyluyden tot bereykinge van de intentie van den Staet hier boven ge-expreſſeert, ende in voorgaende Reſolutien vervat, ten meeſten dienſte van den Lande ſoude bevinden te behooren.

Van welk voorſz geadviſeerde by de Leden generalyk Copie verſocht weſende, omme daer op de intentie van de Heeren hare Principalen te mogen verſtaen, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Don-

Donderdag den 17 July 1659.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mogende Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, ge-examineert ende gereſumeert, de Miſſiven van den Heere Nieupoort, ordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet aen 't Parlement van de Republycque van Engelandt, in de voorſchreve Commiſſoriale Reſolutie breeder gementionneert, met de Bylagen daer toe ſpecterende, midtsgaders oock het advis Conciliatoir over de Ooſterſche ſaecken uytgebragt, ende in de Notulen van den twaelfden deſes geinſereert; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoogh Mog. tot proviſionele reſcriptie aen den gemelten Heere Nieupoort, voor ſoo veel 't ſelve ſubject van de Ooſterſche ſaken belangt, te Water en te Lande moge werden afgeſonden, de Concepte Miſſive hier naer van woorde te woorde geinſereert.

Engelandt. Sweden. Denemarken. Nieupoort in Engelandt debvoiren te doen, om Drontheim, Bornholm, Ween &c. aen Denemarcken te doen verblyven.

DE STATEN, &c.

Edele, &c.

Uwe Miſſive van den achtſten deſer lopende Maendt, is ons, met de Bylage daer toe ſpecterende, wel ter handen gekomen, waer op by ons gedelibereert, ende in ſpeciale achtinge genomen zynde d'antwoorde by den Rade van Staten aldaer gegeven, op de Memorie by U aen den ſelven Raedt ingedient, den ſevenden deſer loopende Maendt, raeckende de ſaecken van 't Ooſten, ende de bevorderinge van de Vreede in deſelve Quartieren, hebben wy goedtgevonden U mits deſen te reſcriberen, dat wy geenſints konnen verſtaen, veel min verklaren rechtvaerdig ende redelyk te zyn, dat den Koning van Denemarken, by den Vrede met die van Sweden te maken, wederom af-ſtandt ſoude doen van het Ampt Drontheym, ende het Eylandt Bornholm, ofte dat den hooghſt-gemelten Koning van Denemarcken, verobligeert ſoude werden tot voldoeninge van de beloften, naer 't ſluyten van 't bewuſte Rodtſchiltſche Tractaet, van ſyne Majeſteyt ge-extorqueert, als daer zyn die van de bewuſte viermael hondert duyſent Rykſdaelders over pretenſe ſchaden op de kuſte van Guinea, gedurende den Oorlog geleden, ende dat het Eylandeken Ween, als een gevolg van Schonen aen den Koning van Sweeden ſouden moeten verblyven, gelyk wy oock geenſints konnen geloven, dat die van de Regeringe aldaer ſulks in goeden gemoede ſouden konnen verklaren, ende den hooghſt-gemelten Koningh van Denemarcken, door executie van 't vierde Articul van 't bewuſte Tra-

Tractaet, den een en twintighſten Mey laetſtleden, tuſſchen de drie Staten alhier in 's Gravenhage geſlooten, ofte andere re-eele middelen, helpen conſtringeren, om ſyne getrouwe Onderdanen in de voorſchreve Plaetſen over te geven aen dien Koning, die de voorſchreve trouwe ſoude aenſien als een Crimen jegens ſyne Majeſteyt begaen, ende die daer aen t'ſyner tydt tegens haer in diervoegen ſoude gedenken.

Want voorwaer als men de reden ende billickheydt, midtsgaders het ooghmerck van 't voorſchreve Tractaet te rechte aenſiet, ſoo moet het fondament ende den grondtſlagh van de handelingen tuſſchen beyde de voornoemde Koningen, volgens het eerſte Articul, weſen het Rodtſchiltſche Tractaet, in termen van 't welke het den Koning van Sweden onmogelyck is te herſtellen, ende te leveren de Landen ende Plaetſen, die den ſelven Koningh verwoeſt, verbrandt, ofte anderſints geruïneert heeft, het welcke dienvolgende met een æquivalent moet werden geſuppleert, welk æquivalent niet ſortabelder kan werden gevonden, als door 't laten, ofte over-geven aen den Koning van Denemarcken van eenighe Landen, daer van den ſelven Koningh jegenwoordigh rechtvaerdiglyck de poſſeſſie heeft gerecupereert, midtsgaders door het quiteren van de prætenſien, daer over de voor-geroerde beloften, in voegen als boven zyn ge-extorqueert.

Zynde ten anderen oock met alſulcken inſicht in 't voorſchreve Haeghſche Tractaet geinſereert geweeſt de clauſule reſervatoir, aen 't eynde van 't tweede Articul van dien gevoeght:

Ten derden, is ook in ſich ſelven, ende ſonder aenſchouw te nemen op 't voorſchreve Tractaet van taſtelyke billickheydt, dat den Koning van Sweeden, aen die van Denemarcken wat te goede kome over de exceſſive ſchaden, die de ſelve eerſt door het verblyf van de Sweedtſche Trouppes in ſyne Landen, langen tydt naer de beloofde evacuatie, ende naderhandt noch door d'onrechtmatige nieuwe invaſie heeft geſupporteert, behalven dat den Koning van Denemarcken niet ſonder de hoogſte hardigheydt ſoude konnen abandonneren, ende ſonder de hoogſte injuſtitie konnen geconſtringeert worden tot een abandonnement van ſyne trouwe Onderdanen, die, met hazart van Goed en Leven, de macht van Sweden afgeworpen, ende haer wederom onder de gehoorſaemheydt van Denemarcken gebracht hebben; ende konnen wy geenſints twyffelen, of ſal voor al de Republycque van Engelandt, nevens ons daer toe helpen laboreren, die in de Navigatie en de Commercie op Drontheym mede merckelyck is ge-intereſſeert,

tereſſeert, ende in 't voorleden Jaer d'ongemacken van de verhoogde Tollen onder de handt van Sweeden albereydts heeft gevoelt.

Ende om van onſer zyde abondantelyk te doen blycken onſe ernſtige genegentheydt, tot bevorderinge van de voorſchreve Vreede, ſoo ſult gy die van de Regeringe aldaer, in onſen naeme verſeeckeren, dat, in gevalle men d'uytwerckinge van de voorſchreve rechtmatige Poincten onderlinge ſal gelieven vaſt te ſtellen, wy ons van onſer zyde oprechtelyck ende formelyck verbinden, van alle voor-gewende exceptien te doen deſiſteren, ende ſyne Majeſteyt in de voor-geſlagene handelinge te doen condeſcenderen, maer ook de ſelve ſyne Majeſteyt in 't vorder tot acceptatie van den Vreede, alleenlyck onder reſtitutie, ende evacuatie van ſyne Landen, volgens het Rodtſchiltſche Tractaet, met uytlichtinge van 't bekende derde Articul, effective te helpen brengen, in conformité van onſe Miſſive den ſeſthienden der voorlede Maendt aen U geſchreven, midts dat die van de Regeringe aldaer haer in gelycker wyſe, mede ten aenſien van Sweeden nevens ons verbinden, in cas den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden ſich niet vrywilliglyk tot aenneminge van de voorſchreve conditien gelieſde te laten diſponneren. Wy meynen met de bovenſtaende præſentatie, in Juſtitie ende billickheydt te hebben genoegh gedaen, ende ſullen ons voorts op uwe goede ende ernſtige officien, ende debvoiren verlaten. Godt Almachtigh biddende, ſynen genadigen zegen daer over te willen verleenen, en U in ſyn Heylige protectie te nemen. Gegeven in den Hage, &c.

Des dat den gemelten Heere Nieupoort, daer benevens op de alder-ſecreetſte wyſe geadverteert moge worden, dat by ſo verre de Poincten in de voorſchreve Miſſive ge-expreſſeert, naer alle mogelyke aengewende devoiren niet formelyk ſoude konnen werden uytgewerkt, hy ſich in ſulcken cas van wegen haer Hoogh Mogende noch ſoo verre ſal mogen eſlargeren, dat de Poincten van Bornholm, ende Ween, niet t'eenemael neceſſair gemaekt ſullen werden, maer dat de behoudeniſſe van Drontheym, ende de quytſcheldinge van de bewuſte vier-mael hondert duyſent Rykſdaelders, in de voorſchreve Miſſive geroert, t'eenemael vaſt ende neceſſair blyvende, haer Hoog Mogende ſich echter tot effectuele uytwerkinge van de Vreede tuſſchen de Koningen van Sweeden ende Denemarcken, invoegen als in de ſelve Miſſive, nevens die van Engelandt ſullen verobligeert en verbonden houden.

Dat voorts den Heere Ambaſſadeur Nieupoort, daer benevens bekend gemaekt moge werden, dat haer Hoogh Mogende gelet hebbende op 't eerſte Lidt van de Antwoorde, by den Raedt van State, aldaer aen den meer-gemelten Heere Nieupoort gegeven, op de Memorie by den ſelven

den ſevenden deſes aen den voorſchreve Raedt overgelevert, daer by geſegt werdt, dat de forme van de Ratificatie op het Tractaet alhier in den Hage geſloten, ſulks als men de ſelve van die zyde bereyt is te geven, geaccordeert zynde, daer van twee Acten ofte Inſtrumenten herwaerts over ſullen werden geſonden, omme tegens gelykformige Acten ofte Inſtrumenten van Vrankryk, ende van deſen Staet, naer behooren uytgewiſſelt te werden, haer de voorſchreve forme van Ratificatie, volgens het overgeſonden model, wel hebben laten gevallen, met laſt ende ordre, dat by ſoo verre de voorſchreve Acten van Ratificatie, buyten vermoeden op ſyne gedane verklaringe noch niet herwaerts over-geſonden mochte weſen, het ſelve als noch ſonder eenig uytſtel moge geſchieden, ook met byvoeginge, dat haer Hoog Mog. haer aen de gepreſenteerde verbinteniſſe, in de voorgeroerde Miſſive ge-expreſſeert, geenſints verobligeert ſullen houden, als van den tydt af dat de voorgeroerde Inſtrumenten van Ratificatie herwaerts over-gekomen, ende tot bekrachtiginge van 't voorſz Tractaet in handen van haer Hoog Mog. geſtelt ſullen zyn.

Ende heeft de voorſchreve Raedt-Penſionnaris uyt den name ende van wegen de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden wyders gerapporteert, dat de ſelve Heeren Gedeputeerden in 't reguart van de meer-geroerde Ooſterſche ſaken, verders van adviſe waren, dat by haer Edele Groot Mog. ſoude behooren gereſolveert te werden, dat van wegen de ſelve ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen de Koningen van Sweden ende Denemarken by haer Hoog Mog. gelaſt ende geordonneert moge werden, dat ſyluyden met ende nevens de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, of den genen van deſelve die nevens haer in 't gene volgt, ſal of ſullen konnen en willen coöpereren, de gemelde Koningen ſullen trachten te diſponeren, en te permoveren dat hare Majeſteiten haer beyde ten ſpoedigſten, en ſonder eenig verder dilay ofte exceptie inlaten in de voorgeſlagene Vredehandelinge, volgens ende in conformité van den voet in 't bewuſte Haegſche Tractaet van den 21 Mey laetſtleden ter neder geſteldt; Ende voorts binnen veertien dagen, te rekenen van den tyd af, dat den innehoude van de Reſolutie by haer Hoog Mog. hier op te nemen, de hoogſt-gemelte Koningen bekend gemaekt, ende geproponeert ſal zyn, de Vrede effectivelyk, ende finalyk aennemen, op 't fondament ende onder de conditien in 't voorſchreve Tractaet ge-expreſſeert, ende in ſpecie mede dat den Koning van Sweden finalyk perfectionnere het bekende Elbingſche Tractaet, met de Elucidatien daer over tot Thoorn ontworpen, met belofte van 't ſelve Tractaet, ende de voorſz Elucidatien, nevens haer Hoog Mog. met behoorlyke Ratificatie ende executie te ſullen bekrachtigen; Edoch in cas buyten vermoede de een of de ander van de voorſchreve Koningen, ofte ook beyde niet gediſponneert ofte gepermoveert konden werden, om ſich ofte haer in de voorſchreve Vredehandelinge in te laten; Ende vervolgens de Vrede binnen den tydt van veertien dagen, te rekenen als boven, effectivelyk ende finalyk aen te nemen, op 't fondament, ende onder de conditien in 't voorgeroerde Haagſche Tractaet ge-expreſſeert, ten aenſien van den Koning van Sweden, ſpecialyk mede met inwilliginge van 't voorſchreve Elbingſche Tractaet, met de voor-geroerde Elucidatien; dat in ſulken cas die gene van de hooghſt-gemelte twee Koningen, die

ofte

ofte onder de een of de ander voor-gewende exceptie ſich tot de voorſz voorgeſlagene Vrede-handelinge niet ſal hebben willen inlaten, ofte binnen de voorſz veertien dagen, de Vrede op 't fondament, ende onder de conditien als boven, niet effectivelyk ende finalyk ſal hebben aengenomen, ofte ook wel beyde, in cas noch de een, noch de ander van de hoogſt-gemelte twee Koningen binnen den ſelven tydt van veertien dagen, de Vrede als boven effectivelyk ende finalyk ſal hebben geaccepteert, daer toe met der daedt gebracht, ende gehouden ſullen werden, niet alleenlyk by formele executie van 't Articul van 't voorſz Haegſche Tractaet, maer ook door 't employ van de Krygs-machten van Engelandt ende van deſen Staet, in de voorſz Geweſten zynde, tegens den Refuſant, ofte de non-Acceptanten, ende dat door al ſulke wegen ende middelen, als ten dien fine met onderling concert van de Miniſters, in loco, immers van die van Engelandt, ende van deſen Staet beraemt ende van de ſeekertſte, krachtigſte ende ſpoedigſte operatie ende uytkomſte geacht ſullen worden.

Dat voorts geduyrende de voorſz tydt van veertien dagen alle hoſtiliteyt te Water, ſoo tegens de Koningen van Sweden ende Denemarken ſelfs als tegens de Schepen van Engelandt, en van deſen Staet haer in de voorſz Geweſten bevindende, ſoo wel van Commercie als van Oorloge moge komen te ceſſeren ende op te houden, daer toe de gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, nevens de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt alle ernſtige officien ſullen toe-brengen, ende niet alleenlyk voor deſen Staet, maer ook des noodt zynde, voor den Koning van Denemarken, in dien deele mogen inſtaen, namentlyk dat by ſoo verre den Koning van Sweden, ſich tot de voorſz ceſſatie van hoſtiliteyt te Water komt te verbinden, ende de ſelve van ſyne zyde te obſerveren, de navale machten van Engelandt, ende van deſen Staet, voor ſoo veel ſulks noodig mochte weſen alle hoſtile actien van Denemarken te Water de facto, naer vermogen ſullen tegen gaen ende verhinderen.

Ende in gevalle den Koning van Sweden buyten vermoede tot ſoodanige ceſſatie van hoſtiliteyt niet en ſoude willen verſtaen, dat in ſulken cas de Vlooten van deſen Staet in October des voorleden jaers tot ſecours van den Koning van Denemarken uytgeſonden, aenſtonts moge treden in actie, niet alleenlyk met gereitereerde ende expreſſe laſt, om vigoureuſelyk ende reſolutelyk af te weeren de benaeuwinge daer mede de Stadt van Coppenhage ſoude mogen weſen geincommodeert, midtsgaders af te keeren alle gewelt, attacque ofte ſurpriſe, die door ofte onder beneficie van de Sweedtſche navale macht op eenige Eylanden, ofte andere Plaetſen onder 't gebiedt van den Koning van Denemarken ſoude moge werden ondernomen, ende ſulks de voorſz navale macht die tot ſoodanige benaeuwinge, ofte entrepriſe gebruykt ſoude mogen werden, te ruineren, te vermeeſteren, ofte te verdryven, naer gelegentheyt van ſaeken, maer ook om tot reſtauratie van de ſaeken van Denemarken, ten minſten voor eerſt in al ſulken ſtandt als de ſelve geweeſt zyn ten tyde van het aengaen van het Tractaet tuſſchen de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, midtsgaders Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., den een en twintigſten Mey laetſtleden alhier in 's Graven-Hage geſlooten, met alle uytterſte debvoir, kracht ende macht re recupereren of helpen recupereren alle ſoodanige Landen, Eylanden ende Plaetſen, die den Koning van Denemarken naer 't ſluyten van 't voorſchre-

ve Tractaet zyn ontweldigt, ende dat de vordere Schepen van Oorloge van deſen Staet in Mey voorleden, naer Denemarken, uytgeſonden, haer ſullen ſtille houden, tegens de Vloote van de Republyke van Engelandt, haer jegenwoordig in de voorſz Geweſten mede bevindende, in gevalle ſulks met onderling concert van weder-zydts Miniſters *in loco* in dier voegen kan werden goedt-gevonden, daer toe de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen die van Engelandt aenbiedinge doen ſullen, ofte dat by gebreeke van dien, de voorſz Oorlog-Schepen van deſen Staet in Mey voorleden, naer Ooſten uytgeſonden, haer buyten actie ſullen houden, om de voorſz Engelſche Vloote, ſoo veel doenlyk, te obſerveren, ende in allen gevalle haer in ſoodanig poſtuyr, midtsgaders ſoo naer by de voor-geroerde Vloote van deſen Staet onthoudende, dat by alle onverwagte ſiniſtre toevallen, de ſelve naer menſchlyker apparentie de conjunctie, ende de mutuele aſſiſtentie niet verhindert kan werden, ende in gevalle de ſelve Engelſche Vloote haer buyten vermoede in hoſtiliteyt mochte komen uyt te laten tegens die van Denemarken, of wel tegens die van deſen Staet, als dan mede vigoureuſelyk ageren, ſoo wel tegens die van Engelandt, als tegens die van Sweeden, en ſoo de eene als de andere naer Soldaet ende Zeemanſchap alle mogelyke af-breuk doen, ſullende in ſulken cas ſoo wel de voorſz Vloote van deſen Staet, in October laetſtleden nae Denemarken geſonden, als de voorſchreve jongſt uytgeſonden Oorlog-Schepen, 't zy gecombineert, 't zy geſepareert, naer occurrentie ende gelegentheydt van ſaeken, ſoo wel by manniere van offenſie als van defenſie tegens de voorſchreve Engelſchen ende Sweden in vigoureuſe actie treden.

Van welk voorſz geadviſeerde by eenige Leden Copie verſocht weſende, om haer daer op nader te bequamen, Is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Saturdag den 19 July 1659.

De Koningen van Sweden ende Denemarken tot de Vrede te conſtringeren met Vrankryk en Engelandt.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't rapport ende advis, by Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog. over 't ſubject van de bevrediginge der Noorder Kroonen, hier bevoorens uytgebracht, ende in de Notulen van den ſeventienden deſer geinſereert; Is, naer rype ende aendachtige overweginge van alles verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſacke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Koningen van Sweden ende Denemarken, by haer Hoog Mog. gelaſt ende geordonneert moge werden, dat ſyluyden met ende nevens de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, of den genen van de ſelve die nevens haer in 't gene volgt, ſal ofte ſullen konnen en willen co-opereren, de hoogſt-gemelte Koningen ſullen trachten te diſponneren, ende te permoveren, dat hare Majeſteyten haer beyde ten ſpoedigſten, ende ſonder eenig verder delay, ofte exceptie inlaten in voor-geſlagene Vrede-handelinge, volgens ende in conformité van den voet, in 't bewuſte Haegſche Tractaet van den een en twintigſten Mey laetſtleden ter neder geſtelt, ende voorts binnen veertien dagen, te reekenen van den tydt af, dat den innehouden van de Reſolutie by haer Hoog Mog. hier op te nemen, den hoogſt-gemelten Koningen bekent gemaekt, ende geproponeert

poneert ſal zyn, de Vrede effectivelyk ende finalyk aennemen, op 't fondament, ende onder de conditien in 't voorſchreve Tractaet ge-expreſſeert, ende in ſpecie mede, dat den Koning van Sweden finalyk perfectionnere het bekende Elbinghſche Tractaet, met de Elucidatien daer over tot Thoorn ontworpen, met belofte van 't ſelve Tractaet, ende de voorſchreve Elucidatien, nevens haer Hoogh Mog. met behoorlyke Ratificatie, ende executie te ſullen bekrachtigen; edoch in cas, buyten vermoeden, de een of de ander van de voorſchreve Koningen, ofte ook beyde niet gediſponneert, ofte gepermoveert konden werden, om ſich of haer in de voorſchreve Vredehandelinge in te laten, ende vervolgens den Vrede binnen den tydt van veertien dagen, te reekenen al voren effectivelyk ende finalyk aen te nemen op 't fondament, ende onder de conditien in 't voorgeroerde Haegſche Tractaet ge-expreſſeert, ten aenſien van den Koning van Sweden, ſpecialyk mede met inwilliginge van 't voorſchreve Elbinghſche Tractaet, met de voor-geroerde Elucidatien in ſulcken cas, die gene van de hoogſt-gemelte twee Koningen, die onder de een of de ander voorgewende exceptie ſich tot de voorſchreve voorgeſlagene Vredehandelinge niet ſal hebben willen inlaten, ende vervolgens ook binnen de voorſchreve veertien dagen den Vrede op 't fondament, ende onder de conditien als boven niet effectivelyk ende finalyk ſal hebben aengenomen, ofte ook wel beyde in cas noch de een, noch de ander van de hoogſt-gemelte twee Koningen binnen den ſelven tydt van veertien dagen de Vrede als boven effectivelyk ende finalyk ſal hebben geaccepteert, daer toe met der daed gebracht ende gehouden ſullen werden, niet alleenlyk by formele executie van 't IV Articul van 't voorſz Haegſe Tractaet, maer ook door 't employ van de Krygsmachten van Engelant, en van deſen Staet, in de voorſz Geweſten zynde, tegens den Refutant, ofte de non-Acceptanten, ende dat door alſulcke wegen ende middelen, als ten dien fine met onderling concert van de Miniſters *in loco*, immers van die van Engeland, ende van deſen Staet beraemt, ende van de ſekerſte, kragtigſte ende ſpoedigſte operatie, ende uytkomſte geacht ſullen worden.

Dat voorts geduyrende den voorſchreven tydt van veertien dagen, alle hoſtiliteyt te Water, ſoo tegens de Koningen van Sweden ende Denemarken ſelfs, als tegens de Schepen van Engelandt en van deſen Staet, haer in de voorſchreve Geweſten bevindende, ſoo wel van Commercie als van Oorloge, moge komen te ceſſeren ende op te houden, daer toe de gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, nevens de Miniſters van Vrankryk ende van Engelandt, alle ernſtige officien ſullen toebrengen, ende niet alleenlyk voor deſen Staet, maer ook des noot zynde, voor den Koning van Denemarken in dien dele mogen inſtaen; namentlyk, dat by ſoo verre den Koning van Sweden, ſich tot voorſchreve ceſſatie van hoſtiliteyt te Water komt te verbinden, ende de ſelve van ſyne zyde te obſerveren, de navale Machten van Engelandt ende van deſen Staet, voor ſoo veel ſulcks nodig mochte weſen, alle hoſtile actien van Denemarcken te Water *de facto*, naer vermogen ſullen tegen gaen, ende verhinderen.

Ende in gevalle den Koning van Sweeden, buyten vermoeden tot ſoodanige ceſſatie van hoſtiliteyt, niet en ſoude willen verſtaen, dat in ſulcken geval, de Vlooten van deſen Staet in Octobri des verleden Jaers tot ſecours van den Koning van Denemarcken uytgeſonden, aenſtonds moge treden in actie, niet alleenlyck met gereitereerde ende expreſſe laſt, om vigoureuſelyk ende reſolutelyk af te weeren de benaeuwinge, daer mede de Stadt van Coppenhage ſoude mogen weſen geincommodeert, midtsgaders af te keeren alle geweldt, attacque ofte ſurpriſe, die door ofte onder beneficie van de Sweedtſe navale macht op eenige Eylanden,

den, ofte andere Plactſe, onder 't gebiedt van den Koning van Denemarken ſouden mogen werden ondernomen, ende ſulks de voorſz navale macht die tot ſoodanige benaeuwinge ofte entrepriſe gebruykt ſoude mogen werden, te ruineren, te vermeeſteren ofte te verdryven, naer gelegentheydt van ſaken, maer ook om (tot reſtauratie van de ſaecken van Denemarcken ten minſten voor eerſt in al ſulcken ſtant als de ſelve geweeſt zyn, ten tyde van 't aengaen van 't voorſchreve Tractaet tuſſchen de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, mitsgaders Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., den een en twintigſten Mey laetſt-leden alhier in 's Gravenhage geſlooten) met alle uytterſte debvoir, kracht ende macht, te recupereren, of helpen recupereren alle ſoodanige Landen, Eylanden ende Plaetſen, die den Koning van Denemarken naer 't ſluyten van 't voorſchreve Tractaet zyn ontweldigt, ende dat de vordere Schepen van Oorloge van deſen Staet in Mey voorleden naer Denemarken uytgeſonden, haer ſullen ſtille houden tegens de Vloote van de Republyke van Engeland, haer jegenwoordig in de voorſchreve Geweſten mede bevindende, in gevalle ſulks met onderling concert van wederſyds Miniſters in loco in dier voegen kan werden goedt-gevonden, daer toe de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen die van Engelandt aenbiedinge doen ſullen, ofte dat by gebreke van dien, de voorſz Oorlog-Schepen van deſen Staet in Mey voorleden naer Ooſten uytgeſonden, haer buyten actie ſullen houden, om de voorſz Engelſche Vloote, ſoo veel doenlyk te obſerveren, ende in allen gevalle haer in ſoodanig poſtuur, mitsgaders ſoo naer by de voor-geroerde Vloote van deſen Staet onthoudende, dat by alle onverwachte ſiniſtre toevallen de ſelve naer menſchelyke apparentie de conjunctie, ende de mutuele aſſiſtentie niet verhindert kan werden.

Ende in gevalle de ſelve Engelſche Vloote, buyten vermoeden mochte treden in actie tegens die van Denemarcken, of wel tegens die van deſen Staet, als dan mede vigoureuſelyk ageren, ſoo wel tegens die van Engelandt, als tegens die van Sweeden, ende ſoo de eene als de andere naer Soldaet ende Zeemanſchap alle mogelyke af-breuck doen; Sullende in ſulcken cas ſoo wel de voorſchreve Vloote van deſen Staet in Octobri laetſtleden naer Denemarken geſonden, als de voorſchreve jongſte uytgeſonden Oorlog-Schepen, het zy gecombineert, het zy geſepareert, naer occurrentie ende gelegentheyt van ſaecken, ſoo wel by manniere van offenſie als van defenſie tegens de voorſchreve Engelſchen, ende Sweden in vigoureuſe actie treden.

Vrydag den 25 July 1659.

Sweden. Denemarken. Vrankryk. Engelandt. Nader geconvenieerde over de Vrede tuſſchen Sweden en Denemarken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, het gunt in gevolge van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den ſeventienden deſer loopende maendt, ende die van haer Hoog Mog. van den achtienden ende drie en twintigſten daer op gevolgt, in de conferentie ten huyſe van den Heer Ambaſſadeur de Thou gehouden, nader was geadjuſteert ende geconvenieert, over ſaken, rakende de bevrediginge van de Koningen van Sweden ende Denemarcken, doende daer benevens iterative lecture van 't voorſchreve nader geconvenieerde, in voegen ende manniere als 't ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Super iis, quæ Dominus Georgius Douwning, Commiſſarius Parlamenti Reipublicæ Angliæ, die 19. menſis Julii Anno 1659. Dominis Or-

Ordinibus Fæderati Belgii Generalibus ſcripto conſignata propoſuit, utrimque conſenſum & conventum eſt, ut Oratoribus tam à Rep. Angliæ, quam à Fœderato Belgio, ad Sueciæ, Daniæque Reges jam ablegatis injungatur, id omni ope efficere, omneſque animi nervos eo intendere pergant, ut firmæ ſolidæque paci inter eoſdem Reges integrandæ ſuprema tandem imponatur manus, idque ſuper fundamento ac baſi fœderis, cui Rotſchildiæ ſubſcriptum eſt, ex eorum lege, & juxta conditiones, de quibus Hagæ Comitum die 21 menſis Maji proximè deinceps eſt conventum.

Utque anſa omnis præripiatur diſſenſionibus, quæ ſuboriri in poſterum poſſent, ex occaſione eorum quibus in prædictis conventis non ſatis cautum proſpectumve cenſetur, conſenſum eſt, ut Rege alterutro vel utroque id deſiderante, in fœderis Rotſ. formula mutetur adjiciaturve quidquid aut locorum ab alterutro Rege occupatorum, aut damni poſtea accepti reſpectu mutuandum illic aut adjiciendum eſſe, è re pacis promovendæ videbitur; eoque incumbent, ac in id inſudabunt jam dicti Oratores per dies quindecim continuos, ut Regum alter alteri concilietur, ac de hiſce quoque inter ſe conveniant, habita ubique æquitatis ratione, ac converſa cura in commodum & emolumentum eorum ſtatuum, qui inſtaurandæ jam dictæ paci ſunt operaturi, ſecundum ea de quibus die 21 Maji proxime elapſi Hagæ Comitum convenit.

Quod ſi à jam dictis Oratoribus ante diem decimum quintum elapſum concordia inter ambos Reges non aliis, quam Rotſchildianæ pacis conditionibus integrari poſſit, ita tamen ut omnino illic mutetur tertius articulus, aut ut interpretatione commoda ei conſulatur, ſecundum ea, quæ Hagæ Comitum die 21 menſis Maji proxime elapſi ſancita ſunt, reliquum erit, ut dicti Oratores, Claſſeſque, tam Anglorum quam Fœderatorum Belgarum Paci inter Regem utrumque conſtituendæ idque ex præſcripto Fœderis Rotſchildiani gnaviter inſudent, eoque connitantur: utque loca ab alterutro Regum aut intercepta aut expugnata poſt initam Rotſchildiæ pacem, reſtituantur, illique parti denuo accedant, cujus aut fuerant aut ex autoritate Fœderis Rotſchildiani debuerant fuiſſe, ita tamen ut prætura Drontheminenſis cum omnibus ſuis appertinentiis Regi Daniæ addicatur, quamvis de ea Rotſchildiæ aliter ſit conventum. Quantum ad reliqua Rotſchildiano Fœdere vim roburque ſuum obtinente, nihilque ei vel detracto vel addito, quo minus utrique parti ratum habeatur ac executioni mandetur. Cæteroquin exacte obſervabuntur ea omnia, de quibus die Maji proxime elapſi 21 Hagæ Comitum convenit, ita tamen ut per haſce conditiones non tollatur libertas agendi, apud Regem Sueciæ, quo Daniæ Regi quater centena talerorum Imperialium millia nomine damni in Guinea accepti promiſſa remittantur.

Quantum vero ad Commercia & Navigationem enitentur jam dicti Oratores obtinere à Rege Daniæ Privilegia ac prærogativas neceſſarias, eaſque pares ac æquas inter Status pacis Conciliatores. Operam quoque iidem Oratores dabunt, ut Rex Sueciæ Fœdus Elbingenſe cum ſuis interpretamentis, quemadmodum in ea Thoruniæ conſenſum eſt, ratum efficiat ac penitus perfecteque adimpleat: quod dicti Status prærogativis omnibus per fœdus iſtud, ac iſta fœderis interpretamenta conceſſis, communiter & ex æquo fruantur; quo etiam Status reliqui ſub eodem fœdere comprehenſi commodis iis omnibus, ac beneficiis afficiantur, quæ per fœdus iſtud ſperare juſſi ſunt; dummodo jam dictam comprehenſionem accipiant & amplectantur, ex lege eorum quæ die 21 Maji proxime elapſi Hagæ Comitum ſancita ſunt.

Denique poſt exactos jam dictos quindecim dies neque navibus, Claſſive Anglicæ, neque fœderatorum Belgarum navibus, Claſſi aut militi integrum Licitumve erit, opem alterutri vel utrique Regum ferre; Ejuſque aut eorum partes ullo modo fovere qui ſupra memoratas conditiones, ante elapſos jam dictos quindecim dies non admiſerit, admiſeruntve qui vero his conſenſerit ei auxilium omnino erit ferendum, junctiſque viribus ac armis efficiendum, ut jam dictis conditiones detrectaturus, vel detrectaturi, ad pacem tantopere ſperatam ex lege horum de quibus nunc convenit, re-apſe compellantur.

Actum Hagæ Comitum in Hollandiæ die 24 Julii Anni 1659.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve nader geconcipieerde wel laten gevallen, ende is dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen de ſelve ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't voorſchreve nader geconvenieerde by haer Hoog Mog. aenſtonts naer ſyne forme ende innehoude ſulks, ende daer 't behoordt ter executie geleydt moge werden; ende daer op vervolgens gerapporteert weſende, dat het voorſchreve nader geconvenieerde by haer Hoog Mog. mede geapprobeert ende geconfirmeert, ook alomme afgeſonden was ſulks ende daer 't behoort; hebben haer Edele Groot Mog. verder verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen de ſelve ter Generaliteyt de ſaeke wyders daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. authoriſatie moge werden verleent, op eenige Heeren Gedeputeerden uyt den haren, om het voorſz nader geconvenieerde tot meerder ſeekerheydt ende vaſtigheydt, nevens den wel-gemelten Heere Ambaſſadeur de Thou, ende den Commiſſaris Downing, ofte in cas den ſelven Heere Ambaſſadeur de Thou, daer inne ſwarigheydt ſoude mogen maeken, nevens den gemelten Heere Commiſſaris Downing alleen, te onderteekenen, ende de voorſz authoriſatie ter Generaliteyt uytgewerkt weſende, de meer-gemelte Miniſters ofte immers de laetſt-genoemde van de ſelve, tot de voorſz onderteekeninge inſgelyks te diſponneren.

Vrydag den 1 Auguſti 1659.

Denemarken. Miſſive aen den Koning van Denemarken, ende de Miniſters van deſen Staet, tot juſtificatie van 't gehandelde met Vrankryk ende Engelandt.

Zyn ter Vergaderinge voor-geleſen twee diſtincte Miſſiven, in achtervolge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den vyf en twintigſten der voorlede Maendt, by de Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſteldt, d'eene om te werden afgeſonden aen den Koning van Denemarken, met repreſentatie van de redenen waeromme haer Hoog Mog. geoordeelt hebben, de bewuſte handelingen met Vrankryk ende Engelandt, het beſte ende ſalutairſte middel geweeſt te zyn, ende als noch te weſen 't welk tot reddinge van ſyne Majeſteyt uyt des ſelfs jegenwoordige ongelegentheyt, bedacht, ende in 't werk geſteldt heeft konnen worden, ende d'andere addreſſerende aen de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet in Denemarken voornoemt, met ample inſtructie van nader redenen, om het gene voorſchreve is, ſoo by hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt als by de Miniſters van 't Ryk breeder te juſtificeren. Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer beyde de voorſchreve ingeſtelde Miſſiven wel laten gevallen, ſulks ende in der voegen als de ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaet geinſereert; Ende midts dien goedt-gevonden, dat de voorſchreve Miſſiven, midts in de laetſte van dien ter Generaliteyt mede ge-elucideert werdende de paſſagie

gie die alhier naer de remarques van eenige Leden wat klaerder geſteldt is, in dier-voegen ſullen werden afgeſonden.

Doorluchtichſte, &c.

Wy hebben Uwe Majeſteyt by onſe voorige Miſſiven van den acht en twintigſten Martii, ende negen en twintigſten Aprilis beyde laetſtleden, met een oprechte genegentheydt bekendt gemaekt, dat wy niet alleen ſtantvaſtiglyk gereſolveert bleven, Uwe Majeſteyt in ſyne jegenwoordige ongelegentheydt, met alle macht trouwhertiglyk by te ſpringen, ende door alle efficatieuſe middelen te helpen afweeren de oppreſſie daer mede Uwe Majeſteyt, midtſgaders des ſelfs Koninkryken, Landen, ende Onderdanen werden beſwaert, maer dat wy ook egeene middelen ſoude ſparen, om Uwe Majeſteyt uyt de ſelve ongelegentheden te helpen redden, dat wy ten dien fine op de gedaene ouvertures van de Heeren alhier aenweſende Miniſters van Vranckryck ende Engelandt, met de ſelve door Gedeputeerden uyt het midden van onſe Vergaderinge in conferentie ende ſerieuſe beſoignes hadden laten treden, ende dat daer inne over ende weder over, voorſlagen waren gedaen ende gehoordt, tot uytvindinge van eene eerlyke ende verſeekerde Vrede in de Noordelyke Geweſten, op dat die des te facilder aldaer in loco mochte getroffen ende geſlooten werden; doch dat de voorſchreve ſaecke doenmaels, midts ſeeker ingevallen incident, noch niet finalyk hadden konnen werden geperfectionneert, ende dat, gelyk wy in de voorſchreve conferentien ende beſoignes Uwe Majeſteyts intereſſen ſoo hoog als die van deſen Staet ſelfs in achtinge hadden genomen, ook daer inne onveranderlyk ſoude continueren ende volharden: het heeft den grooten Godt des Vredes naderhandt genadiglyk gelieft, de voorſchreve onſe devoiren ſoodanig te zegenen, dat daer op eyndelyck tuſſchen de hooggemelte drie Staten een goeden ende vaſten grondt tot bereykinge van de voorſchreve Vreede geleydt, ende op den een en twintigſten Mey laetſtleden by formeel Tractaet beveſtigt is: dat meede tot ſeeckerder ende efficatieuſer uytwerckinge van dien op den vier en twintigſten deſer loopende Maendt by naeder conventie is geadjuſteert, 't gundt tot eenparige executie van het voorſchreve Tractaet de Miniſters in loco naeder in mandatis gegeven ſoude werden; Wy hadden wel verwacht, dat Uwe Majeſteyt de voorſchreve onſe trouwhertige voorſorge met gelycke genegentheydt als de ſelve van onſer zyde was te wercke geleydt, midtſgaders den vredigen uytval van dien, met applaudiſſement ſoude hebben opgenomen, maer wy vernemen ter contrarie met hertgrondig leetweſen uyt Uwe Majeſteyts ſucceſſive Miſſiven van den ſeven en twintigſten Aprilis, ſeven en twintigſten Mey, ende veertienden Juny, alle oude ſtyl, dat de voorſchreve onſe aengewende devoiren ende officien by Uwe Majeſteyt niet alleenlyck niet wel gevallig opgenomen werden, maer dat het de ſelve gelieft heeft, in plaetſe van met de verwachte aengenaemheydt, ons daer over met ſenſible klachten te bedroeven, even ende in ſulker voegen, als of wy daer door met quetſinge ende contraventie van de Alliancien tuſſchen Uwe Majeſteyt ende ons opgerecht, de ſelve hadden trachten te brengen tot eene dis-advantagieuſe ende dis-reputatieuſe Vrede met ſyne jegenwoordige Vyanden; Wy konnen oprech-

rechtelyck, ende in goeden gemoede verklaeren in de voorſchreve onderhandelingen noyt yets te hebben voor ooge gehadt als het beſte van Uwe Majeſteyt, midtſgaders het welvaren van des ſelfs geoppreſſeerde ende ſuchtende Onderdanen, 't welk wy in deſen ook van dat van deſen Staet ende van de goede Ingezetenen van dien inſeparabel achten, gelyk wy als noch op ſeer vaſte ende ſolide gronden oordeelen ende verſtaen, door de voorſchreve handelingen naer de jegenwoordige gelegentheydt van tyden eene goede ſaeke voor Uwe Majeſteyt ende des ſelfs onderhoorige Rycken ende Onderdanen proviſionnelyk ter neder geſteldt ende uytgewerkt te hebben; ende bidden dat Uwe Majeſteyt ſyne gedachten daer over met rypheydt ende aendacht nader gelieve te laten gaen; Wy houden ons verſeeckert, dat de ſelve weynig exempelen ſullen te vooren komen, van dat eenige Princen ofte Staten, het ongeluk ſubject geworden zynde, dat hunne Vyanden een notabel gedeelte van haere Landen en Sterkten met macht van Wapenen hadden geoccupeert, naderhandt door bemiddelinge van hunne Vrunden ende Bondtgenoten de ſelve Landen ende Sterkten wederomme ſonder eenige vergoedinge of vergeldinge daer over aen des ſelfs Vyanden te doen, in hare handen gekregen hebben, ende noch veel min dat in ſoodanigen geval de ſaeke tot al ſulken totalen reſtitutie gebracht konnende werden, diergelyke occaſie met de voet geſtooten, ende alles onder het droevig lot van de Wapenen, d'onſeekere uytkomſte van dien, ſubject gelaten ſoude weſen: Wy meynen de ſaeke door de voor-geroerde onderhandelinge te hebben gebracht in dien ſtaet, dat Uwe Majeſteyt payſibelyk, ende ſonder eenige verdere bloedtſtortinge ofte verwoeſtinge niet alleenlyk buyten vergoedinge of vergeldinge als boven ſal konnen bekomen reſtitutie van alle de Landen, Eylanden, Steden, Sterckten ende Plaetſen, die de ſelve zedert het jongſte gemaekte Tractaet by den Koning van Sweden zyn afgenomen, maer dat Uwe Majeſteyt noch daer en boven tot ſoulagement over geledene ſchade, ende gecauſeerde verargeringe der voorſchreve Landen, Eylanden, Steden, Sterkten ende Plaetſen een notabel æquivalent in Geldt en Landt ſal werden toegekendt, of wel dat by refus ofte non-preſtatie van den Koning van Sweden Uwe Majeſteyts gerechtige ſaeke met de authoriteyt ende de macht van twee van de conſiderabelſte Staten van 't Chriſtenryck, nevens ons ſoude werden gehandthaeft, ende als vooren ten goeden eynde gebracht, hoedanige aenbiedinge wy vertrouwen met waerheydt te mogen affirmeren, noyt by eenige Princen, Potentaten ofte Staten ter wereldt van de handt geweſen te zyn.

Ende voor ſoo veel de voor-geroerde handelinge by Uwe Majeſteyt ſoodanig werden opgenomen, als ſoude daer meede eenige indracht gedaen weſen aen de Alliantien tuſſchen de Kroone van Denemarcken ende deeſe Vereenigde Provincien gemaeckt, ſoo bidden wy Uwe Majeſteyt, dat de ſelve de moeyte believe te nemen van de voorſchreve Alliantien daer op met attentie naer te ſien, als wanneer de ſelve nevens ons ſal bevinden, dat de voorſchreve Alliantien ſoodanig concert, ende al ſulke handelingen als boven niet alleenlyk niet verbieden, maer veel eer daer toe merkelyke aenleydinge geven, ende ten eynde van dien uytdruckelyck preſcriberen, zynde in het twaelfde Articul van de Alliantie de anno ſeſtien hondert negen en veertig, ende in 't ſevende Articul van de ampliatie van dien de anno ſeſtien hondert ſeven en vyftigh (welcke beyde Articulen al-

alleen die geene zyn , die mentie maeken van niet te mogen handelen ſonder communicatie, &c. niet anders geconditioneert , dan dat den geenen van de Geallieerden die geaſſailleert is , ende ſecours ontfangen heeft (in hoedanige termen Uwe Majeſteyt tegenwoordig, Godt betert, is verſerende) niet vry en ſtaet met ſyn Vyandt te handelen , Vrede te ſluyten , ofte Trefves te maeken , ende uyt den Oorlog te ſcheyden als met communicatie , en incluſie van ſyn mede-aſſiſterende Geallieerden , ſonder dat ofte aldaer , ofte in eenig ander Articul van de voorſz Alliancien , ſelfs by reciprocatie gediſponneert werdt , dat die geene van de Geallieerden die ſecours præſteert , mede niet anders ſoude mogen handelen met die geene, tégens de welke het ſecours gepræſteert wordt : daer van ook de reden uyt de inſpectie van de voorſz Alliancien evident is ; namentlyk , dat de ſelve maer obligeren tot een gelimiteert ſecours ſonder neceſſiteyt van rupture of formele hoſtiliteyt : maer aengeſien het ſevende Articul van de voorſz Alliancie de Anno ſeſtien hondert negen en veertig , midtsgaders het vierde Articul van de voorgeroerde Ampliatie , de Anno ſeſtien hondert ſeven en vyftig eypreſſelyk mede-brengen , dat men door directe beſendingen ende andere minnelyke middelen ſal tenteren den Vyandt daer henen te diſponneren , dat alles in Vrundtſchap geſliſt ende by-gelegt moge werden : ſoo willen wy vertrouwen, dat Uwe Majeſteyt naer rype overweginge van alles daer uyt veel eer ſal concluderen , dat wy conform de intentie van de voorſz Alliancie geageert hebben , verkieſende het efficatieuſte middel, dat naer ons oordeel , tot bereykinge van 't voorſz eynde konde dienen ; Ende of wel een van de principaelſte deelen der voorſz Miſſiven daer op ſchynt te loopen , dat Uwe Majeſteyt door 't voorſz Tractaet verobligeert ſoude werden, om ſich van ſyne andere Geallieerden te ſcheyden , ende eene ſeparate Vreede te maeken: ſoo dunkt ons echter, dat de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken wel te rechte ingeſien zynde, ook uyt dien Hoofde geen fondament ofte reden van oppoſitie over-blyven ſal ; want alhoe-wel wy gaerne bekennen , dat eene algemeyne Vreede tot ſatisfactie van alle Geintereſſeerden de beſte ware , ende derhalven ook ſoo veel in ons is de ſaeke daer toe altydts hebben ſoeken te dirigeren , ende ook als noch allen ernſt ende yver ten dien fine ſullen toe-brengen : ſoo heeft nochtans de experientie geleert , dat daer by in de voor-geroerde onderhandelinge tuſſchen de drie Staten , met geen vrucht langer konde werden geperſiſteert , ſullende ook ontwyffelyk Uwe Majeſteyt noch in goede memorie zyn, dat wy in het laetſte van den Jare ſeſtien hondert ſeven en vyftig, ende in den beginne van den Jare ſeſtien hondert acht en vyftig , insgelyks van de zyde van Vrankryk ende Engelandt aengeſocht geweeſt zynde, om door geſamentlyke officien ende met onderling concert de Vreede tuſſchen Uwe Majeſteyt , ende den Koning van Sweeden te herſtellen , de reden waeromme doenmaels daer op niet vruchtbaerlykſt zy gevolgt , geene andere is geweeſt , dan dat doenmaels , voornamentlyk van de zyde van Engelandt præallabele verklaringe wierde verſocht , van dat men de Vreede tuſſchen Uwe Majeſteyt ende den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden , niet en ſoude binden aen de negotiatien welke dien-onvermindert tuſſchen de vordere ſtrydende Parthyen in de Ooſterſche Geweſten ſoude werden by der handt genomen , ende dat van onſer zyde daer inne niet alleenlyk niet bewilligt , maer ter contrarie geinſiſteert wierde , dat men elkanderen ſoude

verplichten tot alle krachtige officien, om eene generale Vreede uyt te werken, dat het ſelve wederom van de andere zyde gerefuſeert weſende, daer door eyntelyk is gecauſeert dat wy den anderen over 't voorſz ſubject niet konnende verſtaen, deſen Staet t'eenemael uyt de directie van de negotiatie korts daer naer tuſſchen Uwe Majeſteyt, ende den meer-hoogſt-gemelten Koning van Sweeden gevallen, buyten geſlooten zyn geweeſt, waer op dan wyders gevolgt zyn de ongelucken van den harden Winter, van het over-komen der Sweedtſche Trouppes in Uwe Majeſteyts Eylanden, ende van de Rodtſchiltſche Vreede, daer ter contrarie Vrankryk ende Engelandt, haer voor date van de voorſchreve deſaſtres iterativelyk overbodig getoont hadden, omme nevens ons krachtelyk de handt daer aen te helpen houden, dat alles tuſſchen Uwe Majeſteyt, ende den Koning van Sweeden hadde mogen geaſſopieert werden op den voet van 't Bromſebroſche Tractaet, midts dat de negotiatie aen geene anderen wierde geacrocheert.

Ende gelyk wy doenmaels in volgende, daer inne Uwe Majeſteyts ſentiment ende genegentheydt de voorſz occaſie hebbende laten voor-by-gaen, het ſelve tot ſoo merkelyken desadvantagie van Uwe Majeſteyt, ende by gevolge mede tot ſeer exceſſive ſchade ende laſten van deſen Staet uytgevallen is, ſoo ſoude ook als nu wederom te beduchten zyn geweeſt, dat by ſoo verre wy deſe jegenwoordige invitatie van Vrankryk ende Engelandt nochmaels op de ſelve diſcrepantien vruchteloos hadden laten afloopen, daer uyt niet alleenlyk gelyke uytſluytinge van deſen Staet uyt alle beleydt van de aenſtaende Vrede-handelinge, maer de vordere ruine van uwe Majeſteyt, ende de Kroone van Denemarken wel lichtelyk ſoude hebben komen te reſulteren; zynde uwe Majeſteyt ook boven dien ſeer wel bekent, dat wy van ſoodanige verbinteniſſen, waer door de ſelve benomen ſoude weſen de vryheyt, om de gewenſte vruchten van de voorſchreve onſe ſalutaire voorſorge te mogen accepteren, geene de minſte kenniſſe hebben, ende dat wy ons niet ſonder uwe Majeſteyt te inſimuleren van eene ſeer onbillyke actie ende conduite ſouden konnen inbeelden, dat de ſelve ſich buyten ons advis, jae t'eenemael buyten ons voorweten, ſoude hebben konnen ofte willen inlaten in eenige Ligue, daer door uwe Majeſteyt verobligeert ſoude weſen den Oorlog ſelfs naer de aenbiedinge van ſoodanigen Vrede, als hier boven breeder ſtaet ge-expreſſeert, te moeten continueren, voornamentlyk niet als de voorſchreve Liguen ook noch ſoo verre ſouden konnen ge-extendeert werden, dat wy daer door buyten ons toedoen, in den laſt van den voorſchreven Oorlog, ende de beſwaerlykheden daer aen dependerende, ſouden moeten blyven geengageert, eene ſaeke voorwaer, die alhier niet anders dan van de hoogſtſte onrechtvaerdigheyt gekeurt ſoude konnen werden, in eene vrye Republyke, alwaer noyt eenig Lidt tot ſoodanige laſten ende beſwaerlykheden, anders dan met ſyne vrywillige toeſtemminge kan werden verobligeert, ende hebben wy dien-volgende ook op ſoodanig preſuppooſt onſe actien geenſints konnen dirigeren ende conduiſeren tegens de notoire reden, ende de voorſchreve conſiderable bedenkinge ſelfs op de ſorge voor de preſervatie van uwe Majeſteyts Ryken, Landen ende Onderdanen gefondeert zynde, meynende ook uwe Majeſteyt klaerlyk te konnen aenwyſen, dat de ſelve door geene Alliantie verobligeert is ſoodanige Vrede als boven te moeten verwerpen, daer van wy de redenen

aen

aen uwe Majeſteyt door onſe Miniſters aldaer nader ende breeder ſullen doen deduceren.

Wy konnen ons wyders mede niet onthouden, uwe Majeſteyt by deſe bekent te maeken, dat ons ten hoogſten ſenſibelyk ende ſmertelyk zyn voorgekomen de klachten, gedaen by de voor-geroerde des ſelfs Miſſive van den veertienden Junii laetſtleden, namentlyk dat wy ons door aenporringen, ende onwaeragtig bericht van uwe Majeſteyts Vyanden ſouden hebben laten diverteren van onſe voorige genomen Reſolutien, om uwe Majeſteyt tegens alle Vyantlyke invaſie naer vermogen te defenderen, ende alle oppreſſien daer mede des ſelfs Landen ende Onderdanen beſwaert werden, met alle macht ende middelen te helpen afweeren, ende dat door 't ingaen van ſeeker armiſtitium voor eenige weeken, jae dat meer is, dat uwe Majeſteyt daer door meer als door den openbaren Oorlog ſouden weſen geincommodeert, ende in ſpecie dat door 't voorſchreve armiſtitium ſommige uwe Majeſteyts Eylanden die door Provianderinge aen des ſelfs reſidentie-Stadt merkelyken dienſt toe-bracht (daer mede wy oordeelen de Eylanden van Langelandt, Falſter, Lalandt ende Mælun, ofte eenige van de ſelve te werden gedenoteert, uwe Majeſteyts Vyanden ten deele zyn geworden; Zynde voor eerſt in facto een abuſif ende erroneus preſuppooſt, dat by ons eenig armiſtitium ſoude weſen aengegaen, ofte yets anders gecontracteert, waer door wy gediverteert, ofte voor eenigen tydt in onſe vryheydt beſnoeyt ſoude zyn geworden, om uwe Majeſteyt tegens alle Vyantlyke invaſie naer vermogen te defenderen, ende alle oppreſſien daer mede des ſelfs Landen ende Onderdanen beſwaeret werden met alle macht ende middelen te helpen afweeren; Wel is waer, dat wy ons by 't derde Articul van 't voor-geroerde Tractaet tuſſchen de drie Staten geſlooten, verobligeert ende verbonden hebben, om, geduyrende den tydt van drie weeken in 't voorſchreve Articul breeder ge-expreſſeert, met onſe Vlooten aldaer weſende, niet offenſivelyk te doen entreprenneren tegens den Koning van Sweden, maer geenſints om uwe Majeſteyt, niet ſoo wel als voor heenen te mogen blyven defenderen, ende alle Vyandtlyke oppreſſien als boven, nae vermogen af te weeren; Zynde ſoo verre van daer, dat ons door het voorſz Tractaet de handen gebonden ſoude zyn geweeſt in 't executeren van de voorſz gereſolveerde defenſie, en afweeringe van oppreſſie, dat ons daer-en-tegen door het op-gemelte Tractaet ſelfs niet benomen is geweeſt de faculteyt, om offenſivelyk te ageren tegens de macht van de voorſchreve Oppreſſeurs, als ſulks geſchiede om Uwe Majeſteyt, midtsgaders des ſelfs Landen ende Onderdanen te defenderen, ende de voorgenomene oppreſſie af te weeren, maer niet om ſelfs yets offenſivelyk te entreprenneren, ofte te molieren tegens Sweeden; ten welken fine, ende om alle materie van cavillatie in ſulken cas te eviteren van onſer zyde in 't opſtellen van 't voorſz Articul die cautele ende ſorgvuldigheyt gebruykt is, dat men ſich niet heeft willen verbinden, om geduyrende de voorſchreve tydt niet offenſivelyk te ſullen ageren, maer alleenlyk om niets offenſivelyk te ſullen entreprenneren ofte molieren. Ende op dat in dien deele by de Hoofden van de voorſchreve onſe Vloote geen occaſie van twyffelinge, ofte materie van ſcrupule mochte overblyven, ſoo hebben wy den twee en twintigſten Mey voornoemt, nevens toeſendinge van 't voorſz Tractaet, des daegs te vooren geſlooten, den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, de voorſz onſe

Vloote

Vloote en Chef Commanderende, met de naervolgende woorden in forma aengeſchreven.

Dat hem Lieutenant-Admirael volkomentlyk vry bleef, om te ageren defenſivelyk tot afweeringe van alle oppreſſien, die tegens Uwe Majeſteyt ofte des ſelfs Ryken ende Landen, 't zy tot benaeuwinge der Stadt Coppenhage, 't zy met ſurprinſe op eenige Eylanden ofte andere Plaetſen onder Uwe Majeſteyts gebiedt gehoorende, of anderſints in eenigerhande mannieren ſouden mogen werden ondernomen, ook in cas yets ſoude mogen werden gemolieert tot nadeel van de Vloote van deſen Staet, ofte van de Ingezetenen van dien: ende dien-volgende dat hy, niet jegenſtaende het meer-gemelte Tractaet, de voorſz gereſerveerde vryheyt ten beſten van Uwe Majeſteyt, ende tot præſervatie van de macht van deſen Staet hem toevertrouwt, midtsgaders tot protectie van de goede Ingezetenen van dien reſolutelyk vermochte te gebruyken; ende dat hy ook in gevolge van dien ſich met de voorſchreve ſyn onder-hebbende Vloote ſoude vervoegen ende onthouden ter plaetſe alwaer, ende van de welke hy 't voorſchreve ons oogmerk beſt, ende met de meeſte ſeekerheyt ſoude konnen bereyken ende betreffen.

Ende houden wy ons volkomentlyk verſeekert, dat Uwe Majeſteyt, ziende de receptie van 't boven-ſtaende omſtandig ende waerachtig bericht, ſich volkomentlyk ende ſatisfactoirlyk ſal vinden overtuygt van de abuſive, ende ongegronde berichtingen ende informatien, die voor henen op des ſelfs Koninklyk gemoet eenige kracht ſchenen te hebben gevat, ende in Uwe Majeſteyt eenige impreſſie gelaten, als of wy ons door eenig armiſtitium voor eenigen tydt hadden laten diverteren van onſe voorige Reſolutien, ende gegevene verſeekeringe, om Uwe Majeſteyt tegens alle Vyandtlyke invaſie naer vermogen te defenderen, ende alle oppreſſie daer mede des ſelfs Landen ende Onderdanen beſwaerdt werden, met alle macht ende middelen te helpen afweeren; Maer boven ende behalven de voor-geroerde peremptoire allegatien, konnen wy niet naer-laten op de voorſchreve particuliere klachten, van dat door 't voorſchreve alſoo genoemde armiſtium de Eylanden van Langelandt, Falſter, Lalandt ende Mælun, ofte eenige van de ſelve Uwe Majeſteyts Vyanden ten deele ſouden zyn geworden, midts deſen te verklaren, dat wy ons niet min bedroeven als verwonderen, dat men dus by Uwe Majeſteyt om de ſelve van ſyne genegentſte ende getrouwtſte Vrunden eene ſiniſtre impreſſie in te planten, ſoo odieuſelyk heeft ſoeken te imputeren, het verlies van de voornoemde Eylanden, onder voor-geven dat het ſelve verlies veroorſaekt ſoude weſen, uyt redenen dat de ſelve Eylanden vermidts het tuſſchen-komen van 't meer-geroerde Tractaet, met de voorſz onſe navale Macht niet vigoureuſelyk gedefendeert hadden konnen werden, daer ter contrarie in facto waerachtig bevonden werdt, dat het Eylandt Langelandt, al in April van dit loopende Jaer, en ſulks meer als een geheele maendt voor 't ſluyten van 't voorſchreve Tractaet by Sweeden is verovert geweeſt: dat mede de Eylanden van Falſter en Lalandt ontrent 't begin van Mey daer aen volgende, en ſulks beyde mede al een geruymen tydt voor 't maecken van 't ſelve Tractaet, by Sweden al waren vermeeſtert, en dat 't Eylandt Malun, naer de Adviſen die ons daer van alhier zyn toegekomen, in de macht der Sweden overgegaen, is 's daegs voor dat het meer-gemelte Tractaet by den voornoemden Lieutenant-Admi-

rael

rael in de Vloote van deſen Staet ontfangen is geweeſt, ſulks dat uwe Majeſteyt, uyt 't gene voorſz ſtaet, met behoorlyk reſſentiment believe aen te merken de artificien, waer mede men de ſelve heeft poogen te doen geloven, dat ſaeken die al voor 't ſluyten van 't voorſz Tractaet, immers voor ende al eer den meer-gemelten Lieutenant-Admirael eenigſints geſeydt ſoude konnen werden door receptie van 't ſelve in de Vloote van deſen Staet in ſyne liberteyt, om ten dienſte van uwe Majeſteyt te mogen ageren, in eenigerhande mannieren beſnoeyt ofte gebonden geweeſt te zyn, met ons groot leetweſen ſoo wel als van uwe Majeſteyt waren gepaſſeert ende voorgevallen, aen te ſien, ende op te nemen ſoude zyn als quade vruchten van 't ſelve Tractaet, ende bedroefde effecten van het alſoo gequalificeerde armiſtitium; zynde voorwaer in de natuyre, ende in 's Menſchen begrip eene impoſſibiliteyt, ende eene notoire contradictie implicerende, dat de vruchten ende effecten haere oorſaeke ſouden procederen, ende niet excuſabel van grove onbedachtſaemheydt, dat men in poincten van ſoo hoogen importantie, uwe Majeſteys genegentſte ende getrouwſte Geallieerden, van de ſelve ſoo hatelyk heeft ſoeken te beſwaren, ende uwe Majeſteyts Koninckſyke gemoet bekommeren met ſacken die uyt den toedracht van dien, ende de ſimpele tydts aenmerkinge overtuygt konnen werden, in der daedt anders gelegen te zyn, midts alle welke redenen wy ons dan ook volkomentlyk ſullen verſeekert houden, dat uwe Majeſteyt voortaen aen ſoodanige abuſive ſuggeſtien geen geloof ſal attribueren, maer de ſaeke te rechte inſiende, het behoorlyk gewichte geven aen den Raedt van uwe Majeſteyts getrouwſte Vrunden ende Bondtgenoten, ende ſulks blymoedig amplecteren de gewenſte Vrede die uwe Majeſteyt jegenwoordig door onſe trouwhertige officien, ſoo veel als geprocureert is, op dat daer door aen de eene zyde moge werden geprocinieert de calamiteyten ende extremiteyten daer inne uwe Majeſteyt by refus van dien ineſvitabelyk ſtaet te werden geplongeert, ende van de andere zyde eenmael eyntelyk geconſequeert de ruſte ende tranquilliteyt daer naer ſoo meenig duyſent benaeuwde Zielen van uwe Majeſteyts bedrukte ende geaffligeerde Onderdanen met uytgeſtrekte halſen aſpireren; Ende gelieve uwe Majeſteyt ſich verſeekert te houden, dat wy van onſer zyde *in omnem eventum* niet ſullen naer laten by continuatie uwe Majeſteyts beſte, als des ſelfs getrouwſte, ſoo niet eenigſte Vrunden ende Bondtgenoten, op 't alder-efficacieuſte te bevorderen; den grooten Godt des Vredes neyge het herte van uwe Majeſteyt tot ſoo Chriſtelyken eynde, in wiens heylige protectie wy de ſelve midts deſen beveelen.

Gegeven in den Hage den een en dertigſten July ſeſtien hondert negen en vyftig.

De Staten, &c.

Aen de Heeren haere Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden by de Koningen van Sweden ende Denemarken den een en dertigſten July ſeſtien hondert negen en vyftig.

Dewyle wy beſpeuren, dat men van de zyde van Denemarken continueert over 't Tractaet, den een en twintigſten Mey leſtleden alhier in den Hage geſlooten, ende 't nader geconvenieerde van den vier en twintigſten deſes daer op gevolgt, miſnoegen te toonen, hebbende den Koning daer over aen ons tot meermaels geſchreven, ende de Miniſter van ſyne Majeſteyt dienthalven by monde gedaen, ende by geſchrifte overgelevert

gelevert de propoſitie, midtsgaders ook nog naderhandt ingedient de Memorialen, alle copielyk hier nevens gevoegt, Soo hebben wy goedt-gevonden UL. alle de ſelve Stucken midts deſen toe te ſenden, ook bekendt te maeken, dat wy ons ten hoogſten verwonderen over ſoodanige proceduyren, verſoekende ende begeerende dien-volgende, dat UL. by de eerſte goede occaſie aen den hoogſt-gemelten Koning, den Rycx-Hof-Meeſter, ende andere hooge Miniſters van ſyne Majeſteyt, klaerlyk ende met bondige redenen ſult voor oogen ſtellen de pryſelyke ende Chriſtelyke intentie, die wy in 't voorſchreve werk gehadt hebben, ende haer met eene benemen de impreſſie die ſy daer over verkeerdelyk ſchynen te hebben opgevat.

Zynde in der waerheydt een ſeer loffelyke, ende voor al mede voor den Koning van Denemarken, midtſgaders voor alle des ſelfs ſuchtende Onderdanen eene gewenſte ſaeke, dat die ſoo notable Staten haer in der minnen hebben konnen vergelyken, ende wel formelyk willen verbinden, omme met een goedt concert ende onderlinge harmonie op ſortable gronden te bevorderen, ende, is het doenlyk, uyt te werken het reſtabliſſement van de ruſte in de Noorderlyke Geweſten.

Ende alhoewel den hoogſt-gemelten Koning in ſyne Miſſive van den ſevenden May nieuwe ſtyl leſtleden gelieft te allegueren, dat ſulks de ſelve ſeer bedenckelyck, ende by naer ongelooffelyck voorgekomen is, ende dat uyt oorſaecke daer by ge-expreſſeert, namentlyk dat de handelinge tuſſchen de drie Staten, ſoude zyn ondernomen ſonder voorgaende communicatie van ſyne Majeſteyt, ende ſonder yemandt van de ſynen daer over geroepen te hebben, met byvoeginge dat ſulks ſoude ſtrydig weſen tegens het gebruyk van de geheele Wereldt, ſoo dient daer op in ſonderlinge achtinge genomen, dat by ſoo verre wy van onſe zyde daer van aen de ſelve communicatie hadden willen geven, ofte daer over roepen de Miniſters van ſyne Majeſteyt, het in gelyker wyſe ook betamelyk ſoude zyn geweeſt, dat van de zyde van Vrankryk ende Engelandt, daer van mede communicatie was gegeven geweeſt aen den Koning van Sweeden, ende dat ook de Sweedtſche Miniſters daer over ſoo wel als die van Denemarken hadden geroepen geworden, waer door dan de ſaeke voor eerſt in eene inevitable longueur, ende vervolgens meede in meenigvuldige diſcrepantien gebracht ſoude zyn geweeſt, ſoodanig dat naer alle Menſchelyke apparentien, met het adjuſteren van deſe preparatien tot de aenſtaende Vrede-handelinge in loco te voltrecken, ſoo veel tydts ſoude hebben gepaſſeert, dat het adjuſtement over de ſelve reparatien naeuwlyks eerder recht begonnen ſoude hebben konnen werden, als de voorſz Vrede volkomentlyk ende finalyk hadde behooren afgehandelt te weſen.

Behalven dat ook ſoodanige allegatien als boven niet wel en paſſen voor die geene die by de voorſchreve Miſſive opentlyk bekent en verklaerdt, ſich ſelfs in ſyne jegenwoordige ongelegentheydt, wanneer de hulpe van deſen Staet genoegſaem ſcheen te weſen het eenig middel van ſyne ſubſiſtentie, buyten onſe kenniſſe, veel min met onſe interventie ſich ingelaten te hebben in formele verbinteniſſen ende Liguen tot continuatie van dien Oorlog, die genoegſaem alleenlyk tot Ooſten ende laſten van deſen Staet moet gevoert werden.

Ende

Ende ſoude men daer op voorwaer met recht mogen beſluyten, dat ſoo veel de Vrede lieffelyker ende pryſelyker is dan den Oorlog, ende ſoo veel meer het geoorloft is yets voor te nemen tot yemandts ontlaſtinge ende verlichtinge, als tot yemants beſwaerniſſe ende ſchade, het ons ook ſoo veel meerder betaemt heeft, het voorſz præparatoir adjuſtement tot bevorderinge van den Vrede aen te gaen, als wel den Koning van Denemarken de voorſz Liguen tot continuatie van den Oorlog te beſluyten, voornamentlyk als de voorſchreve Liguen ſelfs ſouden konnen ſtrecken tot een engagement voor deſen Staet in de continuatie van den Oorlog, ende de beſwaerlykheden daer aen dependerende, gelyk by de voorſz Miſſiven mede uytdruckelyk wert gepreſupponeert.

Ende is daer en boven in deſen op de voorgeroerde allegatie noch van ſinguliere remarque, dat wy ſoo, om het voorſchreve werk met meerder accelleratie ten eynde te brengen, als om meer andere goede conſideratien, daer van in onſe Vergaderinge ſelfs, noyt eenige ouvertures, ofte rapport gehadt, maer de conduite van dien aen de Heeren onſe Gedeputeerden privatelyk toe-vertrouwdt hebben, ende dat over ſulks de Geallieerden haer met weynig fondament konnen beklagen, dat wy tegens de ſelve hebben laten gelden, de redenen daer aen wy even tot ſulken eynde, ende ſoo verre in ons eygen reguardt gedefereert hadden.

Dat voorts de voorſz ſaeke by de voor-geroerde Miſſive, Propoſitie ende Memorialen ſoodanig voorgeſtelt werdt, als ſoude daer mede eenige indracht gedaen weſen in de Alliantien tuſſchen de Kroone van Denemarken ende deſen Staet opgerecht, daer over ſchryven wy directelyk ſelfs aen ſyne Majeſteyt, ende doceren het contrarie van dien met peremptoire, ende onwederſpreekelyke redenen, gelyk UL. nader ſullen konnen vernemen uyt de Copye van den principalen Brief hier nevens gaende.

Weshalven dan ook ons niet weynig aenſtoots gegeven hebben de termen, (niet tegenſtaende alle ſtipulatien by den Tractate, diere beloften, eere ende redelykheyt) geſtelt in de Memorie, by den Heere Chariſius den twee en twintigſten May laetſtleden in onſe Vergaderinge ingedient, aengeſien wy daer door buyten alle reden geinſimuleert werden van onredelykheyt, bondtbreekinge, eerloosheyt en ontrouwe.

Edoch in gevalle de materie ende de ingredienten van 't voor-geroerde Tractaet, ende 't nadere geconvenieerde tuſſchen drie Staten geſloten, aldaer met bedaertheyt ingeſien ende geconſidereert ſullen werden, willen wy geenſints twyffelen, of wy ſullen daer over in plaetſe van ſoo hooge klachten merkelyke dank behalen.

Want voor eerſt de ſaeke in 't generael ingeſien werdende, ſoo ſtrekt de ſelve nergens anders toe, dan om door geſamentlyke officien, ende met onderling concert, een goede ende raiſonnabele Vreede in de Ooſterſche Geweſten te herſtellen, daer door dan terſtont die advantagie voor Denemarken is geprocureert; dat wy die t'eenemael het intereſſe van den Koning van Denemarken hebben ge-embraſſeert, ende genoegſaem met ſyne Majeſteyt jegens Sweeden formelyk zyn geimpliceert, mede-Inventeurs ende Beleyders ſullen weſen van de voorſchreve Vreede, daer anderſints evidentelyk ſtonde te verwachten, dat de gantſche directie van het ſelve werk wederomme ſoude hebben gevallen in de handen van Vrankryk ende Engelandt alleen, welkers Mediatie albereydts van wederzyden aengenomen was,

ende dat over ſulks de geheele directie loopende in faveur van Sweden, ſeer lichtelyk in het te maeken Tractaet, wederomme even als by 't ſluyten van het bewuſte Rodtſchiltſche Tractaet was geſchiedt, Articulen van merkelyke præjuditie, ſoo voor de Kroone van Denemarken, als ook ſelfs voor deſen Staet ingedrongen ſouden zyn geworden.

Behalven dat door 't voorſz adjuſtement ook ſchynt geprækaveert te weſen, eene generale rupture met Engelandt, ende by gevolge ook met Vrankryk ten opſichte van de guarantie dienthalven tuſſchen de Staten opgerecht, door welke generale rupture den Koning van Denemarken, notoirlyk in ſyne uytterſte ruine gepreſipiteert ſoude weſen, aengeſien ons daer door de handen vol werks gegeven werdende, wy genoeg te doen ſoude hebben om onſe eygen Kuſten ende Landen te beſchermen, ende geenſints bequaem ſoude blyven, om hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt, het zy met Geldt, Volk van Oorlog, ofte met Schepen by te ſpringen, als onſe innerlyke affectie ende inclinatie anderſints wel ſoude mede brengen.

Ende wat de particuliere ingredienten van 't voorſz Tractaet belangt, konnen wy mede niet anders oordeelen, of zyn de ſelve ſoodanig, dat den Koning van Denemarken daer inne reden van genoegen, en wy reden van ſatisfactie konnen vinden.

Want alhoewel het ſyne Majeſteyt gelieft, ſich jegenwoordig ſeer te formaliſeren jegens het Rodtſchiltſche Tractaet, in 't eerſte Articul geſteldt weſende tot een fondament van de te maeken Vrede, ſoo blyft het echter waerachtig, dat het voorſz Rodtſchiltſche Tractaet by ſyne Majeſteyt ſelfs, buyten toe-doen van deſen Staet: jae ook onaengeſien de contrarie remonſtrantie van onſen Miniſter in loco, op eenige ingredienten van 't ſelve Tractaet, ende ſpecialyk op 't derde Articul van dien aengegaen is geweeſt, en dat in een tyt dat Denemarken niet konde allegeren, door Sweden overvallen, of met Oorlog geaggreſſeert te weſen.

Behalven dat om de ſaeken in de termen van het Rodtſchiltſche Tractaet te reduceren, niet den Koning van Denemarken, maer die van Sweden merkelyken af-ſtandt, ende notabele overgifte van plaetſe ſouden moeten doen, welke plaetſe het nochtans ſeer onſeeker is, of buyten eenig Tractaet in langen tydt, by ofte voor Denemarken ſoude konnen werden gerecupereert; voornamentlyck als Vranckryck ende Engelandt, de Sweeden ſouden komen by te vallen, gelyk wel lichtelyk ſoude geſchieden, in cas wy refuſerende nevens haer op 't fondament van 't voorſchreve Rodtſchiltſche Tractaet, tot uytwerkinge van den Vreede te laboreren, den Koning van Sweeden met de Wapenen tot extremiteyten ſouden trachten te pouſſeren, in welken cas mogelyk niet ſonder reden ſoude ſtaen te beduchten, dat door de geſamentlyke Machten van Vrankryk, Engelandt en Sweden, 't geen den Koning van Denemarken jegenwoordig poſſideert, wel eerder by ſyne Vyanden geincorporeert, als het afgenome tegens het Rodtſchiltſche Tractaet, by ofte ten behoeve van ſyne Majeſteyt gerecupereert ſoude weſen.

Behalven dat het voorſchreve generael fondament in 't eerſte Articul geposeert, in 't tweede daer aen volgende ſoodanig werdt ge-elucideert, dat de liberteyt van de paſſagie der Oorlog-Schepen door den Oreſondt, niet ſal mogen te naer gekomen worden, ende dat men boven dien ook ſal letten, of eenige andere veranderingen ofte ampliatien in of by 't voorſchreve Tra-

Tractaet ſouden mogen werden begeert, om in ſulken cas de ſtrydende Partyen daer op in redelykheydt te verdragen, 't welk in effecte niet verders ten reguarde van den Koning van Denemarken impliceert, als 't gunt ſyne Majeſteyt ſelfs by Miſſive, in date den negenden February laetſtleden, aen den geweſenen Protector van Engelandt heeft geſchreven, in welke Miſſive ſyne Majeſteyt antwoordende op den Brief van den ſelven Protector, verklaerdt dat hy als noch tot de Vreede als voor deſen is genegen, doch dat hy ſal moeten hebben reparatie van de ſchade zedert het Rodtſchiltſche Tractaet geleden, ende meerder ſecuriteyt als voor deſen, welke beyde prætenſien hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt by 't voorſz Tractaet, ende naeder geconvenieerde van den 24 deſes werden toegekent en gepræſteert.

Ende alſoo een van de principaelſte deelen der voorſchreve Miſſive daer op ſchynt te loopen, dat men door het voorſchreve Tractaet voor-hebbens ſoude zyn den Koning van Denemarken t'obligeren, om ſich van ſyne andere Geallieerden te ſcheyden, ende een ſeparate Vrede te maecken; Soo zyn wy daer over ook aen ſyne Majeſteyt directelyk ſchryvende in den voorſchreven Brief als vooren copielyk hier nevens gaende; daer toe, ende aen de redenen daer inne geallegueert, wy ons deſen aengaende refereren.

Ende houden wy het daer voor, dat by ſoo verre wy, 't zy op de voorgeroerde allegatie van ſyne Majeſteyt, ofte om eenige andere oorſaeke de jegenwoordige invitatie van Vrankryk ende Engelandt wederom vruchteloos hadden laten afloopen, het eerſte effect van dien onfeylbaerlyk geweeſt ſoude zyn, de actie van de Engelſche Vloote in faveur van Sweden, het ſpeciael Tractaet tuſſchen Vrankryk ende Engelandt daer over gemaekt, het tweede effect 't welk onvermydelyk daer op ſtonde te volgen, de rupture tuſſchen Engelandt, ende in gevolge van de guarantie in 't voorſz Tractaet geſtipuleert, ook tuſſchen Vrankryk ende deſen Staet, daer uyt dan voor het derde effect, om redenen in de voorſz Brief aengeroert, de ruine van Denemarken naer Menſchelyke apparentie ſoude hebben gereſulteert; ende willen wy geenſints twyffelen, of alle de voorſz bondige redenen, ofte ſoodanige andere van efficacie als U L. naer hare gewoonlyke ervarentheyt daer toe ſullen weten t'applieeren, ſullen aldaer ten minſten van die operatie weſen, dat men eenmael ſal gedencken dat het betamelyk is, in ſulken gelegentheydt yets te defereren aen den Raedt, van ſoodanige Vrunden, die door ſoo menigvuldige ende ſoo conſiderabele preuven betoont hebben, dat de ſaeke van Denemarken haer niet min als haer eygen ter herten gaen.

Ende daer op verders in conſideratie nemende, dat den Koning van Denemarken tot noch toe abſolutelyk heeft blyven refuſeren van ſich in eenige handelinge in te laten, anders dan met en nevens alle ſyne Geallieerden, ende ſulks de geprojecteerde handelinge poogt te verſchuyven ofte af te wyſen naer Braunsburg in Pruyſſchen; hebben wy derhalven ook in de voorgeroerde Miſſive aen ſyne Majeſteyt met peremptoire redenen aengeweſen, dat op de voorſz exceptie by deſen Staet egeen reguard ter Wereldt en kan genomen worden; ende hebben daer by ten overvloet alhier noch wel willen voegen, dat wy niet konnen bevroeden dat de voorſz exceptie in 't reguardt van den Koning van Denemarken ſelfs, eenig fondament heeft, en-

de ſulks niet anders als voor een prætext kan werden aengeſien ende opgenomen : want voor eerſt voor ſoo veel de Keyſer belangt , en weten wy niet dat den Koning van Denemarken daer mede eenige confœderatie heeft tot ſoodanigen verbinteniſſe , dat ſyne Koninklyke Majeſteyt geene ouverturen tot Vreede ſoude mogen aenhooren ſonder conſent van den Keyſer, ende vertrouwen wy wel geimformeert te zyn , dat den hoogſt-gemelten Koning eenige weynigen tydt voor 't aengaen van 't voorſz Haegſche Tractaet noch geene ſoodanige verbinteniſſe met den Keyſer gemaekt hadde, ook en konnen wy niet gelooven dat ſyne Majeſteyt albereyts kenniſſe hebbende , hoe ſorgvuldiglyk alhier by wierde gelaboreert tot des ſelfs præſervatie , ſich echter daer jegens met den Keyſer ſoude hebben willen ligueren, ende ſulks wetens en willens, ſich ſelven in die perplexiteyt brengen, om van 't beneficie van onſe voorſorge niet geruſtelyk te mogen gauderen, al-hoe-wel voor deſen by ſommige voor-gegeven is , dat in cas wy alhier in den Hage met Vrankryk ende Engelandt quame te ſluyten, ſyne Majeſteyt als dan ſich nader met den Keyſer ſoude ligueren ; Ende of mogelyk ſulks buyten alle vermoede, ende niet ſonder kleynachtinge van deſen Staet mochte geſchiet zyn, ſoo dunkt ons , dat ons des te meerder rechtvaerdige redenen ſouden zyn gegeven , om ons tegens 't effect van ſoodanigen onrechtmatigen verbinteniſſe te oppoſeren.

Wat nu wyders Polen belangt , dien-aengaende zyn wy geimformeert, dat wel tuſſchen de ſelve ende den Koning van Denemarken , eenige ſoodanige verbinteniſſe by Tractaet is gemaekt , maer dat het Ryk ofte Republycq van Polen , het ſelve Tractaet alleenlyk om de clauſule van de ſelve verbinteniſſe , noyt heeft willen ratificeren , gelyk U L. dan ook uyt de by-geleyde Copye konnen vernemen , dat noch op den twintigſten Mey laetſtleden , weſende daegs voor het ſluyten van het voorſchreve Haegſche Tractaet , daer over uyt den naem van den Koning van Denemarken , aen Gedeputeerden van den Koning ende de Republycque van Poolen is geexpoſtuleert , ſulcks dat het van de hoogſte onrechtmatigheydt weſen ſoude , dat den Koningh van Denemarken , om ſyne beſte Vrunden te chocqueren, niet ſonder pericul van ſyn eygene ruïne ſich ſoude willen binden aen een Tractaet, ende ſpecialyk aen die clauſule van 't ſelve daer aen, al-hoe-wel reciproquelyk obligatoir geſtelt zynde , ſyn mede-Contractant aen de eene zyde niet verbonden is , ofte verobligeert wilt zyn, in der voegen dat de geheele verbinteniſſe , dan ſoude aenkomen op den Cheur-Vorſt van Brandenburg ; dan alſoo den ſelven Heere Cheur-Vorſt , ſoo wel is een Vrundt ende Geallieerden van deſen Staet , als van den Koning van Denemarken, jae dat wy vry meerder in des ſelfs ſubſiſtentie, ende de præſervatie van ſyne Havenen zyn geintereſſeert , als den Koning van Denemarken , ſoo heeft hem ſyne Majeſteyt dienthalven niet meerder te formaliſeren , als wy ſelfs naer 't gene in dien deele deciſoir is, ſoo hebben de drie Staten by 't voorſchreve Tractaet in 't reguardt van den Heer Cheur-Vorſt, ende voor des ſelfs volkomene ſecuriteyt , ende geruſtheyt , abondantelyk geproſpicieert, op alle welke redenen ende meer anderen , die te lange ſoude weſen alhier te repeteren , ende die U L. by haer ſelfs wel ſullen weten *pro re nata* t'appliceren ; Wy dan ook geenſints en willen twyffelen , of de ſelve ſullen den hoogſt-gemelten Koning weten te overtuygen van ſyn ongelyck , ende dat ook boven dien ſyne Majeſteyt wyſſelyck ſal gelieven te con-

conſidereren, dat de ſelve ſulks als nu, tot voorkominge van ſyne totale ruine, vermidts de evidente noodt, ende 't aenporren van ſoo machtige Staten, midtsgaders den Raedt van ſyne beſte, ſoo niet eenigſte Vrunden, ſelfs niet ſal konnen afweſen.

Ende willen wy vaſtelyk vertrouwen, dat aen alle de voorſz redenen aldaer des te meerder gedefereert ſal werden, in conſideratie dat by 't voorſchreve Tractaet merkelyke voordeelen ende advantagien ſoo voor Denemarken als voor deſen Staet geſtipuleert, ende poſitivelyk ter neder geſtelt zyn, als

In den eerſten, dat men niet wederom ſal handelen buyten interventie van deſen Staet, gelyk geſchiede Anno ſeſtien hondert acht en vyftig, niet tegenſtaende wy onſen Miniſter *in loco* hadden, tot groote dis-reputatie en ſchade van deſen Staet als van Denemarken.

Ten anderen, dat onſe Oorlog-Schepen buyten de Ooſt-Zee niet ſullen mogen geſlooten werden, 't welk anderſints, by eene handelinge ſonder ons tuſſchen-komen als boven, wel lichtelyk wederom geconditionneert ſoude zyn geworden, ook mogelyk met exceptie van andere Staten, ende voornamentlyk van die gene die door het refus van de voor-geroerde aenbiedinge geirriteert zynde, wel lichtelyk by Sweden ſouden hebben weten uyt te werken, dat ſoodanige ſtipulatie tot haren nadeel van geen effect zyn geweeſt.

Ten derden, dat niemandt in den Oreſondt eenige nieuwe Tollen ſal mogen eſtabliſſeren, daer wy by eenige handelinge als boven, wel ſubject hadde moge werden het opſtellen van nieuwe Tollen, onder anderen mede tot onſen laſte, doch uyt de voorſchreve oorſaeke mogelyk mede wel met exemptie van andere Staten als boven daer mede dan notoirlyk alle onſe Commercie op de Ooſt-Zee in pericul ſoude zyn geweeſt, om t'eenemael geruineert, ende by anderen geincorporeert te werden.

Ten vierden, dat men ſal laboreren, om in de voorſz Geweſten egale voordeele te mogen bedingen, ſoo ten regarde van Tollen als van alle andere advantagien, 't welk mede eene ſaeke is van merckelyke geruſtheyt voor deſen Staet, daer men anderſints beducht hadde te weſen, dat wel lichtelyk andere Staten ten reguarde van hare Traffycq op de Sweedtſche Havenen, ofte die onder Sweedtſch gebiedt zyn, uyt redenen voorſz, meerder advantagien ſouden hebben trachten te bedingen, als onſe Subjecten aldaer ſoude mogen genieten.

Ten vyfden, dat wy geſamentlyk guarandt blyvende van de te maeken Vrede, naermaels by nieuwe entreprinſe van den Koning van Sweden tegens die van Denemarken, met volkomen geruſtheyt, den Koning van Denemarken ſouden mogen by ſpringen, gemerkt Vrankryk ende Engelandt uyt krachte van 't geinterponeerde guarandt, tot gelyke aſſiſtentie verobligeert weſende, in allen gevalle geen contrarie adſiſtentie, gelyk ſy nu doen, ſouden konnen geven, daer ter contrarie de Vrede buyten onſe tuſſchenkomſte geſlooten werdende in tyden ende wylen al wederom de ſelve inconvenienten ſouden ſtaen te bevreeſen.

De objectien die van wegen Denemarken wyders voor gebracht zyn jegens het voorſz Haegſche Tractaet, ende ook tegens het voorſz nader gecon-

convenieerde, konnen meeſt alle getrocken worden tot de twee navolgende poincten.

Eerſtelyk, dat het Armiſtitium (gelyk men 't ſelve abuſivelyk gelieft te qualificeren) daer van het derde Articul van 't voorſz Tractaet is gewagende, aen Denemarken ten hoogſten ſchadelyk zy geweeſt, ende particulierlyk dat door de Eylanden van Falſter, Langelandt, Lalandt ende Mælun ſyne Majeſteyts Vyanden ten deele ſoude zyn geworden, gelyk de ſelve ſich daer over by ſyne Miſſive in date den veertienden der voorlede maendt ſulks aen ons gelieve te beklagen.

Ende ten anderen, dat de voorſz verbinteniſſe, midtsgaders alle het getracteerde met Vrankryk ende Engelandt ſtrydig ſoude weſen, met de belofte van den Staet, boven ende behalven den innehoude van de voor-geroerde Tractaten, inſonderheyt mede by particuliere aenſchryvingen, ende ſpecialyk by die van den acht en twintigſten Marty ende negen en twintigſten Aprilis laetſtleden aen ſyne Majeſteyt, ende de Kroone van Denemarken gedaen.

't Voorſchreve eerſte poinct hebben wy in onſen voorſchreven Brief die wy als vooren huyden aen den Koning van Denemarken laten afgaen, met ſuffiſante redenen, ende argumenten wederleyt, gelyk U L. uyt den innehoude van dien nader ſullen konnen vernemen.

Ende wat belangt 't voorſchreve tweede poinct ofte objectie, namentlyk dat wy met het aengaen van de voor-geroerde verbinteniſſen ſouden gecontravenieert hebben onſe ſolemnele beloften, boven ende behalven den innehouden van de voor-geroerde Tractaten, inſonderheyt mede by de voorſchreve iterative Brieven gedaen, dien-aengaende vertrouwen wy, voor ſoo veel de voorſchreve geallegeerde Brieven aengaet, dat U L. mede uyt den tydt wanneer de ſelve zyn geſchreven, ende uyt de examinatie van den innehouden van dien klaerlyk ſullen konnen afnemen, ende ſyne Majeſteyt, midtsgaders de hooge Miniſters aldaer overtuygen, dat onſe intentie geenſints is geweeſt, nochte ook de woorden van de ſelve eenigſints mede brengen, dat men ſich van deſer zyde, 't zy in de handelinge met Vrankryk ende Engelandt, 't zy in de actie van de Vloote, anders ſouden comporteren als men jegenwoordig heeft gedaen; Want voor eerſt, ſoo veel den tydt belangt, is U L. niet onbewuſt, dat de voorſchreve handelinge op den acht en twintigſten van de maendt Marty, als wanneer de eerſte der voorſchreve Brieven is geſchreven, door 't beleydt ende de officien van onſe Gedeputeerden al verre was geadvanceert, jae dat ten ſelven dage de publyke deliberatien in onſe Vergaderinge al waren ge-entameert, ende is daer uyt dan mede voor eerſt wel evidentelyk te concluderen, dat de voorſchreve Brief geenſints met die intentie kan weſen ingeſtelt, dat men daer by yets ſoude hebben willen verklaren, 't gunt met de trotterende handelinge, ende het verwacht werdende beſluyt van dien, niet en ſoude konnen beſtaen, 't welk dan ook uyt de laetſte van de voorſchreve Brieven des te klaerder blykt, by de welke alle de beloften by de voorgaende ge-expreſſeert, noch in krachtiger termen werden gerepeteert; en echter in de ſelve te gelyk van de voorſchreve onderhandelinge als eene ſeer pryſelyke ſaeke geſprooken, ook met leetweſen verklaert, dat de ſelve handelingen doenmaels voor als noch niet finalyk geperfectioneert hadde konnen worden.

De

De verklaringen ſelfs by de voorſz Miſſiven gedaen, zynde in ſubſtantie daer inne beſtaende, dat wy ſtandtvaſtelyk gereſolveert waren ſyne Majeſteyt in ſyne jegenwoordige ongelegentheydt trouwhertelyk by te ſpringen, des ſelfs oppreſſien te helpen afweeren, ook geene middelen te ſparen, omme ſyne Majeſteyt uyt de ſelve ongelegentheden te helpen redden; ende hebben wy gemeynt, gelyk wy als noch meynen, dat alle 't ſelve niet beter, prompter noch efficacieuſer konde te wege gebracht werden, dan door de conventie, jegenwoordig met Vrankryk ende Engelandt gemaekt, om de redenen hier vooren in 't lange gededuceert, daer op in 't coucheren van de voorſz Miſſiven en Verklaringen ſpecialyk is gereflecteert geworden; Wyders werdt by de voorgeroerde Miſſiven verſeekeringe gedaen, van met ſyne Majeſteyts Vyanden in geene handelinge te ſullen treden, waer mede ons in eeniger mannieren ſouden werden benomen de faculteyt ende gelegentheyt om 't geene voorſz is, op de alder-efficacieuſte ende krachtigſte wyſe in 't werk te ſtellen; ende konnen UL. ſyne Majeſteyt ook ten overvloet wel volkomentlyk verſeekeren, dat wy met des ſelfs Vyanden niets ter Wereldt getracteert hebben, veel min yets, waer door ons benomen ſoude weſen de faculteyt ende gelegentheydt om ſyne Majeſteyt eenſdeels door continuatie van eene vigoureuſe defenſie, tot afweeringe van alle oppreſſie, ende anderdeels door 't voltrekken ende executeren van de voor-geroerde onderhandelinge, uyt ſyne ongelegentheyt te helpen redden, welke faculteyt ende gelegentheyt wy ook effectivelyk door 't aengaen van 't voorgeroerde Tractaet hebben gebruykt, ende noch gemeynt blyven op de alder-efficacieuſte ende krachtigſte wyſe ten beſten van ſyne Majeſteyt in 't werk te ſtellen, ende onder Godes genadigen zegen te voltrecken.

De vordere verklaringe van dat wy onveranderlyk gereſolveert bleven, onſe Vloote ende het reſterende ſecours ten fine voorſz derwaerts te ſenden, is ook volkomentlyk naer-gekomen, ende hangt het jegenwoordig aen de goede ende wyſe Reſolutie van ſyne Majeſteyt, omme daer van de ſalutaire vruchten; namentlyk den gewenſchte Vrede, met reſtitutie van ſyn afgenomene Landen, ende noch meer paiſibelyk te genieten, ende wel lichtelyk de gecombineerde Machten van Engelandt, ende van deſen Staet, te doen ageren tegens ſynen Vyandt om den ſelven tot de voorſz reſtitutie te compelleren, ofte wel ſoodanigen efficatieuſe employ van de voorſz Machten tegens hem, ende echter tot ſyn eygen beſte ſubject te werden, welk laetſte geenſints van de wysheydt ende voorſichtigheydt van dien Prince, inſonderheydt onder UL. circumſpectie, ende niet min ernſtige conduite kan verwacht werden.

Wat nu het voorſz nader geconvenieerde ſelfs belangt, konnen wy niet anders oordeelen, of is de ſaeke daer by in goede termen voor den Koning van Denemarken, ende ook ſatisfactoirlyk voor deſen Staet getermineert: want voor ſoo veel den hoogſt-gemelten Koning belangt, is het buyten exempel dat eenig Prins door ſyn Vyandt by naer al ſyn Landt afgenomen zynde, by Tractaet niet alleen 't ſelve ſyn Landt, ſonder eenige vergeldinge weder krygt, maer ook daer-en-boven noch tot reparatie van de geledene ſchade, Geldt ende Landt abſtineert, gelyk wy vertrouwen dat in deſen, door de remiſſie van 't bewuſte millioen, ende den af-ſtandt van 't Ampt Drontheim, ſal geſchieden; behalven dat UL. ook bekendt is, dat beyde de ſelve Poincten in 't Haegſche Accoord van den een en twintigſten

Mey laetſtleden, noch open gebleven waren, ende noyt formelyk door-gebracht hadden konnen worden.

Ende voor ſoo veel deſen Staet belangt, is boven ende behalven de voorſchreve conditien voor Denemarken geſtipuleert, die wy ten reguarde van de gemeene intereſſen ook voor de onſe reekenen, noch conſiderabel, dat by 't voorſchreve geconvenieerde het Elbingſche Tractaet met de Elucidatien neceſſair wort gemaekt, 't welk UL. bekendt is, ſoo hoog voor deſen op-genomen te zyn, dat om het defect van die neceſſiteyt, ende uyt oorſaeke dat het Articul daer van gewagende, alleenlyk in termen van devoir was geſteldt, ende gebracht achter het Articul daer by de voorgaende conditien met een compulſoir wierden bekrachtigt, het gantſche werk in poincten van af-breeken geſtaen heeft; Zynde daer-en-boven mede van merkelyke intiliteyt, dat in 't voorſchreve nader geconvenieerde, niet alleenlyk de negative conſtraincte, maer ook het poſitif compulſoir is geinflueert; daer op wy gelyk UL. mede bewuſt is, van den beginne aen hebben gelaboreert, ſoo om dat de onttreckinge van ſecours aen de eene zyde machtig was den Koning van Denemarken tot alles te doen reſolveren, of ſyne Majeſteyt ende ſyn gantſche Ryk in handen van den Koning van Sweden te doen vervallen, ende dat het ſelve middel aen de andere zyde geenſints ſuffiſant was, om den Koning van Sweden by refus van die kant tot reden te brengen.

Wy ſullen verwachten dat UL. in deſen met ſonderlinge vigilantie ende ernſt, tot uytwerkinge van onſe goede intentie, ſonder intermiſſie ſullen laboreren; ende ſullen daer van met den eerſten een gewenſcht ſucces te gemoedt ſien; Godt Almachtig biddende, UL. devoiren in deſen genadiglyk te willen zegenen, in wiens Heylige protectie wy de ſelve midts deſen bevelen. Gegeven in den Hage den 31 July 1659.

Maendag den 4 Auguſty 1659.

Sweden. Denemarken, nader te convenieren tot prompte uytwerkinge van de Vrede in Ooſten.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeekere Miſſive van den Heere Nieupoort, ordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet in Engelandt aen hem geſchreven, uyt Weſt-munſter den ſes en twintigſten der voorlede Maendt, ende daer benevens eenige Bylagen, houdende verſcheydene Poincten, ende onder anderen raekende de bevrediginge van de Koningen van Sweeden ende Denemarken, ende voorts dat de Regeringe aldaer de Reſolutie op 't ſelve ſubject te nemen, als mede de bewuſte Acten van Ratificatie op het Tractaet, den een en twintigſten Mey laetſtleden, tuſſchen de drie Staten geſlooten, aen den Heere Downing, noch op dien avondt met een Meshager ſoude af-ſenden, gelyk ook de ſelve Ratificatie in behoorlyke forme ſtaende Vergaderinge alhier in originali is vertoont ende ge-exhibeert. Waer op gedelibereert zynde, is goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Hoven van de hoogſt-gemelte Koningen van Sweeden ende Denemarken, by ſerieuſe aenſchryvinge gelaſt ende geordonneert moge worden, dat de ſelve alle mogelyke devoiren en vlydt ſullen hebben te doen, ende aen te wenden ſulks ende daer het behoort, ten eynde ten alderſpoedigſten, effective en metter daedt uytgewerkt ende ter executie gelegt werde den innehoude van 't voorſchreve Tractaet, als ook van het jongſt-geconvenieerde

nieerde van den vier en twintigſten July laetſtleden, ſpecialyk in cas binnen den bewuſten tydt van veertien dagen den gewenſchten Vreede aldaer niet getroffen en ſoude konnen werden, ſonder eenig dilay ofte tydt-verlies, ſelfs ſonder dies-aengaende eenigen naderen laſt te requireren, ofte af te wachten, door het employ van de Krygs-machten van Engelandt, ende van deſen Staet in de voorſchreve Geweſten zynde, tegens den Refuſant ofte de non-Acceptanten, ende dat door alſulke wegen ende middelen, als ten dien fine met onderling concert van de Miniſters in loco, immers van die van Engelandt, ende van deſen Staet beraemt, ende van de ſeekerſte, krachtigſte ende ſpoedigſte operatie ende uytkomſte geacht ſullen werden, op dat het reſterende Somer-ſaiſoen niet en kome te eſcouleren, ende de continuatie van dien Oorlog, ende de ongemacken ende onheylen daer uyt reſulterende, de contraherende Staten, ofte de Miniſters van de ſelve niet geimputeert en werde, ende dat daer over mede geconcerteert, ende geconvenieert moge werden met de Heeren Miniſters van Vrankryk ende van Engelandt alhier reſiderende, immers met de laetſt-genoemde van de ſelve, ten eynde de Miniſters van de drie Staten, die haer by de meer-hoogſt-gemelte Koningen van Sweden en Denemarken jegenwoordig bevinden, immers die van Engelandt, ende van deſen Staet in gevolge van 't ſelve geconvenieerde op een eenparigen voet, gelaſt ende geinſtrueert moge werden, de prompte, ſeekere ende vigoureuſe executie van 't voorſchreve Tractaet ende nader geconvenieerde op 't alder-efficatieuſte te bevorderen, ende in het werk te ſtellen.

Dingsdag den 5 Auguſty 1659.

Sweden. Denemarken. Nader geconvenieerde met Engelandt, over de prompte ende krachtige executie van 't getracteerde op de Ooſterſche Vrede.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt in gevolge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie van giſteren, ende die van haer Hoog Mog. ten ſelven dage genomen in de conferentie ten Huyſe van de Heer Ambaſſadeur de Thou gehouden, nader was geadjuſteert ende geconvenieert over ſaeken, raekende de prompte ende efficatieuſe executie van 't getracteerde, over de bevrediginge van de Koningen van Sweden ende Denemarken, doende daer benevens lecture van 't voorſchreve nader geconvenieerde in voegen ende mannieren als 't ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Quo pax inter Sueciæ Daniæque Reges inſtauranda promptius optatum ſortiatur eventum, idque ex regula ac præſcripto eorum, de quibus Maii menſis nuper elapſi die 21 vigeſimoque quarto Julii, proxime ſequentis convenit, conſultum inſuper, viſum, ac conſenſum eſt, ſi præter ſpem, ac exſpectationem fortaſſis acciderit, ut primus ex quindecim diebus, quorum in conventis die 24 Julii menſis jam dicti chartæ conſignatis mentio eſt facta, nondum ſit exortus cum ad Oratores hoc conventum perferetur, tum dictis quindecim diebus initium ut ſtatuatur intra ſpacium horarum viginti quatuor ab exhibito Oratoribus præſenti hoc convento.

Si vero paci inter duos jam dictos Reges ineundæ ſuprema manus impoſita non fuerit, ante exitum horum quindecim dierum, tunc trium Statuum Angliæ ſaltem ac fœderati Belgii Oratores Pacis detrectatorem vel detrectatores ilico illum illoſve denunciare tenebuntur; Si Regum alteruter vel uterque omnes & ſingulas conditiones, ac clauſulas, quarum in Pactis conventis ad diem 24 Julii proximi ſcripto mandatis fit mentio, non admiſerit, quique horum duorum Regum pacem quam lex & formula earundem con-

conditionum præſcribit, non amplectetur vel amplectentur. Præterea Claſſes naveſque Anglorum, tum etiam fœderatorum Belgarum Claſſes, Naves ac Milites, ſine mora aut procraſtinatione id agent, efficientque, ut pacem tantopere deſideratam detractaturus vel detrectaturi re ipſa compellatur aut compellantur ad eandem admittendam ſub conditionibus, quæ die 24 Julii proxime elapſi ſcripto conſignatæ ſunt. Idque eo prorſus quem paci inſtaurandæ incumbentum trium Statuum, Angliæ ſaltem ac Fœderati Belgii Oratores expeditiſſimum maximeque tutum ac efficacem fore judicabunt, ad quam illi metam ſtadiis non intermiſſis tenebuntur aſpirare, nulla omnino facta temporis jactura, nec ulla de novo ſuper hac re mandatæ aut exſpectaturi aut exacturi, ne detrimenta, & infortunia quæ ex bello hoc funeſtiſſimo diutius protracto haud dubie longe maxima ſint redundatura, Statibus jam dictis eorumve Oratoribus ad pacem inſtaurandum delegatis imputari queant, ſi pax ipſa ante æſtatem elapſam non adfulgeat.

Denique Oratores jam dicti inter ſe deliberabunt an conſultum, & ex re communi ſit ut pars quotacunque Claſſium, Navium vel Militiæ, tam Angliæ, quam Fœderati Belgii domum mox revertatur relicto illic eo numero, qui par ſit conventis die 24 Julii proximi Chartæ traditis ad optatum finem provomendis; iidemque Oratores ex quo hujus conventi certiores fient, non diſſenſus ſolummodo ac cuncta infortunia quæ offerri poſſent, prævenient pro virili atque amovebunt, verum etiam conjunctis operis ac conſiliis communicatis in id ſincere fideliterque incumbent, ut tenor hujus conventi perſtet illibatus, utque genuina ejus ſententia ac vera mens ſarta tecta conſervetur.

Actum Hagæ Comitum ad diem quartum menſis Auguſti, Anno 1659.

Pour parvenir plus promptement au but tant ſouhaitté de la Paix entre les Rois de Suede & Dannemarcq, ſuivant le Traitté du 21 Mey, & la convention du 24 du mois paſſé, il a eſté trouvé bon & accordé en outre qu'au cas que contre toutte attente, le premier jour de quinze mentionez dans laditte convention du 24 Juillet, ne ſoit commencé devant que les Miniſtres ayant reçeu la preſente, alors leſdits quinze jours, commenceront dans l'eſpace de vingt & quatre heures, apres ladite reception.

Et au cas que la paix ne ſoit conclue entre leſdits Rois avant l'expiration deſdits quinze jours, qu'alors les Miniſtres des trois Eſtats au moins ceux d'Angleterre, & des Provinces Unies ſeront obligez de declarer incontinant, refuſant ou refuſants celuy ou ceux deſdits Rois, qui n'aura ou n'auront pas accepté touttes les conditions & clauſes mentionez dans laditte convention du 24 de Juillet & qui ne ſe ſera, ou ne ſeront declarez preſt de conclurre finalement la paix ſelon icelles; Et que ſans aucun dilay les Flottes & Navires d'Angleterre, comme auſſi les Flottes, Navires & Gens de Guerre des Provinces Unies, ſeront employez de concert, pour obliger reellement ſe refuſant ou les refuſants de ceſte paix, tant deſirée a la recevoir, ſuivant laditte convention du 24 Juillet, en la forme & maniere que les Miniſtres des trois Eſtats co-operants a laditte paix, ou moins ceux d'Angleterre, des Provinces Unies, jugeront la prompte, la plus ſeure, & la plus efficacieuſe, en quoy ils ſeront tenus de proceder inceſſament, ſans aucune perte de temps, & ſans attendre ou demander de nouveaux ordres affin

que

que les malheureuſes ſuittes que la continuation de la Guerre produiroit indubitablement ſi laditte paix ne ſe trouvoit conclue, & achevée devant l'expiration de cette eſté, ne puiſſent eſtre imputées audits Eſtats, ou a leurs Miniſtres ſur les lieux.

Et que lesdits Miniſtres ſur le lieu adviſeront enſemble s'il ne ſera pas a propos de renvoyer quelque partie des Flottes ou forces d'Angleterre, & des Provinces Unies en laiſſant un nombre ſuffiſant pour l'execution de laditte convention du 24 de Juillet.

Et qu'aupres la notification de ces preſentes les Miniſtres ſusdits n'empeſcheront pas ſeulement tous les mauvais rencontres, qui pourroient arriver, mais auſſi qu'il co-opereront en Conſeil, & en actions avec toutte ſincerité & fidelité ſelon la teneur & vraye intention de ces preſentes.

Faict a la Haye en Hollande ce 4 d'Aouſt. 1659.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz nader geconvenieerde wel laten gevallen, ende is dien volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen de ſelve ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't voorſz nader geconvenieerde by haer Hoog Mog. aenſtonts naer ſyne forme ende innehoude, ſulks ende daer 't behoordt, ter executie geleydt moge werden, ende vervolgens by rapport verſtaen weſende, 't gunt op 't voorſz geconvenieerde dien conformelyk ter Generaliteyt was gereſolveert, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't ſelve gereſolveerde wel laten gevallen, ende is voorts die ſaeke daer by gelaten.

Saturdag den 19 Auguſti 1659.

Wat wegen ende middelen te obſerveren ende te gebruyken in de executie van de conventien met Vrankryk ende Engelandt aengegaen, ende in de conſtrainte, des noodt tegens Sweeden en Denemarken in 't werk te ſtellen.

Op de ouverture, by de Heeren Gedeputeerden der Stede Amſtelredam ter Vergaderinge gedaen van de nadere laſt ende reſolutie van de Heeren Borgemeeſteren ende ſes en dertig Raden der voornoemde Stede, nopende de prompte uytwerkinge van de Vrede tuſſchen de Koningen van Sweden ende Denemarken; Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen de Koningen van Sweeden ende Denemarken, tot nader informatie van haer Hoog Mog. ſentiment ontrent de maniere van executie van 't Tractaet, den een en twintigſten Mey laetſtleden tuſſchen de drie Staten alhier in 's Graven-Hage geſlooten, ende de nader conventien van den vier en twintigſten July, ende vierden Auguſti daer op gevolgt, by aenſchryvinge moge werden geordonneert, in 't concert tuſſchen de Miniſters van de gemelte drie Staten *in loco* te houden, door 't advis van deſen Staet het werk daer heenen te beleyden, dat voor eerſt, ende voor al den Koning van Sweden moge werden gevergt des ſelfs cathegorycque, ende poſitive verklaringe, ſoo op het bewuſte Elbingſche Tractaet, ende de elucidatien van dien, als op alle de vordere conditien ende clauſule, in de voorſchreve nader conventien van den vier en twintigſten July laetſtleden begreepen, ende dat om te prevenieren, ende weg te nemen alle redenen van exceptie, ſubterfugie ende dilay, tot ſyne Majeſteyts volkomene ſeekerheyt ende geruſtheyt in ons den Koning van Denemarken, als dan in alle de voorſchreve conditien ende clauſulen noch niet mochte hebben bewilligt, de Miniſters ende Geauthoriſeerden van de hoogſt-gemelte drie Staten, immers die van Engelandt, ende van deſen Staet voor den ſelven

Koning van Denemarken mogen inſtaen, ende als den ſelven repreſenterende, in particuliere handelinge treden met den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, midtsgaders uyt den name ende van wegen de Heeren der ſelver Principalen, haer ſterk maeken, den Koning ende de Ryx-Raden van Denemarken te ſullen doen avoueren, ende aggre-eren in behoorlyke ende de gebruykelyke forme, alle de voor-geroerde conditien ende clauſule, midtsgaders alle 't gunt ontrent de executie ende voldoeninge van de ſelve in de voorſz handelinge ter neder geſtelt, ende geſloten ſoude weſen.

Ende in gevalle den Koning van Sweden dien-onaengeſien de voorſz conditien ende clauſulen, ofte eenige van de ſelve mochte blyven refuſeren, dat in ſulken cas naer expiratie van de bewuſte veertien dagen in beyde de voor-geroerde nadere conventien breeder ge-expreſſeert, den ſelven Koning allomme te Water ende te Lande, door alle bedenckelyke wegen ende middelen in voldoeninge van de ſelve conventien alle doenlyke ſchade ende ongemak mogen werden toe-gebracht, ſonder eenige limitatie ofte reſerve, ende voor ſoo veel den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken belangt, in cas de ſelve mede buyten vermoede binnen de voorgeroerde veertien dagen den voorgeſlagen Vrede onder de meer-geroerde conditien ende clauſulen niet vrywilliglyk mochte hebben geamplecteert, dat als dan in 't executeren van de voorſz nadere conventien, ende het adhiberen van de middelen compulſoir, jegens den ſelven met die omſichtigheyt moge werde geprocedeert, dat daer door de Stadt van Coppenhage niet directelyk tegens de intentie van 't voor-geroerde Tractaet, ende de nadere conventien daer op gevolgt, en kome te vervallen onder de macht van Sweden, ende dat midts dien voor 't eerſte compulſoir jegens den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken, de voorſz Stadt van Coppenhage door de Vloote van Engelandt, ende van deſen Staet, ofte door een ſuffiſant gedeelte van de ſelve t'eenemael beſet en beſloten gehouden moge werden, in ſulker voegen, dat geene de minſte toevoer van levens-middelen, of andere behoeften, ende noodtſaeckelykheden daer in gebracht, ofte eenige correſpondentie met de ſelve gehouden ſal konnen werden; ende dat daer benevens mede de Landt-Militie van deſen Staet ſich binnen Coppenhage bevindende, voor eerſt haer mogen abſtineren van alle Tochten ende Wachten, in cas 't ſelve ſal konnen werden in 't werk geſtelt, ſonder gevaer van ſurpriſe der Sweden, waer tegens de gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet ſullen helpen excogiteren, ende adhiberen alle doenlyke middelen van precautie, ende dat voorts met de vordere machten van Engelandt, ende van deſen Staet den hoogſt-gemelten Koning ende het Ryk van Denemarken alle verdere ongemak ende ongelegentheyt toegebracht moge werden, alles in conformité, ende ten fine als in 't voorſz Haegſche Tractaet, ende de voor-geroerde nader conventien daer op gevolgt, ter neder geſtelt is.

Dat voorts de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet mede geordonneert moge werden op de voorſlag, vervat in haer Hoog Mog. Reſolutie van den dertigſten der voorlede maendt, ende door alle vordere bedenkelyke expedienten te laboreren tot een generael reſtabliſſement van de ruſte in de Ooſterſche Quartieren; ende dat ook particulierlyk met de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, ſoo alhier in 's Graven-Hage reſiderende, als ſich op de voor-geroerde Handel-plaetſe bevindende, geconcerteert moge werden over de herſtellinge van den Hertog van Coerlandt, ende de reſtitutie van de Landen ende Plaetſen, de ſelve met de hoogſte onrechtmatigheyt afgenomen.

Dings-

Dingsdag den 2 September 1659.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Miſſive, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſtelt, om te werden afgeſonden aen den Koning van Denemarken, tot reſcriptie op voorgaende ſyne Majeſteyts Miſſive, den een en dertigſten July laetſtleden, ouden ſtyl, aen haer Hoog Mog. geſchreven: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſz Concept wel laten gevallen, ſulks ende in der voegen, als 't ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaet geinſereert, ende dien-volgende goedt-gevonden, dat de ſaeke ter Generaliteyt daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't voorſz Concept aldaer mede gearreſteert, ende vervolgens aen den hoogſt-gemelten Koning afgeſonden moge werden. *Denemarken.* *Reſcriptie aen den Koning van Denemarken.*

Doorluchtigſte, &c.

Wy hebben met leetweſen uyt Uwe Majeſteyts Miſſive van date den een en dertigſten July laetſtleden (*ſtilo loci*) beſpeurt, dat de ſelve ons daer by wederom met nieuwe klachten is beſwarende, doch heeft het ons echter eenigermaten geruſt geſtelt, dat wy bemerken de voorſchreve uwe Majeſteyts Miſſive, geſchreven ende afgeſonden te weſen voor de receptie van onſe geraiſonneerde Brief van den een en dertigſten July voornoemt (nieuwen ſtyl) ende houden wy ons volkomentlyk verſeekert, dat uwe Majeſteyt naer de receptie, ende aendachtige overweginge van den innehoude van den ſelven Brief ons niet ſoude hebben beſwaert met klachten, als of wy uwe Majeſteyt niet met ſoodanigen trouwe hadden geaſſiſteert ende by-geſprongen, als waer toe wy *publica fide* uyt krachte van de opgerechte Alliantien verbonden ſouden weſen, ook ſpecialyk, als of wy door het ingaen van Armiſtitia ons daer van hadde laten diverteren, ende als de handen binden, ja al of ter occaſie van de voorſchreve gepretendeerde Armiſtitia, de Eylanden Falſter, Lalandt ende Mæum by uwe Majeſteyts Vyanden ſouden weſen geoccupeert, aengeſien het contrarie van alle 't ſelve in de voorſchreve onſe Miſſive van den een en dertigſten July voornoemt, met ſoo peremptoire ende overtuygende redenen aengeweſen is, dat uwe Majeſteyt ſich ontwyffelyk met eene rechtvaerdige indignatie ontſteeken, ende geporteert ſal vinden tegens die geene die uwe Majeſteyts gemoet met ſoo ſiniſtre ende onwaerachtige impreſſien tot nadeel van des ſelfs beſte Vrunden ende getrouwſte Geallieerden ontruſt ende bedroeft gehadt hebben; maer dewyle uwe Majeſteyt boven dien in de voor-geroerde des ſelfs Miſſive ons noch wyders is beſwarende met eene nadere

klachte

klachte over 't verlies van Naſcau, in allen ſchyn als of wy van onſer zyde in gebreeke ſoude zyn geweeſt de voorſchreve Veſtinge met de Vloote van deſen Staet, ſoo veel doenlyk, te helpen beſchermen, ende dat het verlies van de ſelve Veſtinge mede effect ſoude weſen van de voorſchreve gepretendeerde Armiſtitia, ofte van continuatie van dien, ſoo vinden wy ons verplicht, uwe Majeſteyt midts deſen nader te gemoet te voeren, dat wy geenſints getwyffelt hadden, of uwe Majeſteyt ſoude niet onbewuſt geweeſt zyn, hoe dat al op den dertienden Mey laetſtleden, ſoo haeſt den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, uyt het relaes van de Heeren Ryx-Raedt, Otto Kraegh, Hendrik Muller, ende den Admirael Bilke kenniſſe bekomen hadde, dat de Sweden genoegſaem ſonder ſlag of ſtoot op Lalandt gekomen waren, ſyluyden geſamentlyk goedt-gevonden hebben alle vlyt aen te wenden, om de Sweeden 't voorſchreve Eylandt weder te doen verlaten, en ſulks de voornoemde Veſtinge Naſcau daer op gelegen, buyten periculo te ſtellen, dat ſy-luyden daer toe alle diligentie by-gebracht, ende op den negentienden van de voorſchreve Maendt, ontrent de middag by Lalandt voornoemt gearriveert weſende, den voornoemden Heere van Waſſenaer, met de Vloote van deſen Staet naer uyterſte vermogen getracht heeft te faciliteren de deſcente van 't Krygs-volk, 't welk onder het Commandement van den Lieutenant-Generael Hans van Alevelt, met den Major-Generael Frederik van Alevelt gedeſtineert was om de Sweden van 't meer-genoemde Eylandt te helpen verdryven, ende dat den gemelten Heere van Waſſenaer, in ſpecie noch dien ſelven naermiddag daer toe geordonneert heeft twintig Boots, met een gemonteert Galjot, nevens een kleyn Jacht, ende noch eenige Schaers-boots, omme was 't doenlyk, het voorſchreve Volk daer mede aen Naſcau te helpen, dat het ſelve ook dien-volgens des anderen daegs, weſende den twintigſten Mey voornoemt, is getenteert: doch dat ſulks vermidts het Water aldaer ſeer engh ende ſerpenterende is, ende door de Sweeden met een Jacht, ende verſcheyde Boots, als toe-gepaelt was, die ook van de kanten met Kanon aldaer geplant, gedefendeert wierden, ende om meer andere incidenten ende toevallen niet heeft willen gelucken; Ende of wel den gemelten Heere van Waſſenaer, by Miſſive van date den een en twintigſten Mey voornoemt, aen ons geadviſeert heeft, dat men ſien ſoude of men noch yets tot ontſet van die van Naſcau voorſz, ſoude komen in 't werk te ſtellen, ende dat hy ſulks afwachtende, middelerwylen met de Vloote van deſen Staet de Belt ſoude af-zeylen

tot

tot ontrent Nieuwborg, om te ſien in wat poſtuyr de Sweden, ſich aldaer waren onthoudende; Soo is nochtans, onſes wetens, daer niet op gevolgt, maer naderhandt tot onſe merkelyke verwonderinge gebeurt, gelyk den gemelten Heere van Waſſenaer, ons by des ſelfs Miſſive in date den dertienden July daer aen volgende geadviſeert heeft, dat hy op den achtſten van de ſelve Maendt met ſyn onder-hebbende Vice-Admiralen gevaren zynde, aen 't boort van uwe Majeſteyts Admirael Bielke, om met de ſelve, als ook met den voornoemden Heere Rycks-Raedt Otto Craech te overleggen, wat het noodigſte voor uwe Majeſteyts dienſt gedaen ende in 't werk geſteldt diende te werden, met præſentatie, om ſoo daer eenige apparentie was, de voorſchreve Stadt Naſcau te konnen ontſetten, met de Vloote van deſen Staet, ende de macht hem toe-vertrouwt, het ſyne daer toe te ſullen contribueren, by de voornoemde Heeren uwe Majeſteyts Admirael Bielke, ende Rycks-Raedt Otto Craech, geoordeelt is het ſelve ondoenlyk te weſen, ende wel dienſtiger te zyn, ſich met de voorſchreve Vloote naer Coppenhage te vervoegen; welcke volgende dan ook de voorſchreve Vloote den dertienden van de voornoemde maendt Julius, 's morgens vroeg ontrent Coppenhage het Anker geworpen hebbende, ende daer benevens mede op den veertienden daer aen volgende de Vloote van deſen Staet eenigen tydt te vooren onder de conduite van den Vice-Admirael de Ruyter, van hier derrewaerts geſonden, van alle verbinteniſſe vry weſende; ſoo heeft het ons mede niet weynig geſurprenneert, uyt volgende ſucceſſive advyſen te vernemen, dat al-hoe-wel uwe Majeſteyt daer van al veele weecken te vooren kenniſſe gehadt heeft, de ſelve nochtans op de aenbiedinge ende verklaringen by den voornoemden Heere van Waſſenaer gedaen, van dat hy afwachtende was, dat uwe Majeſteyt hem voor des ſelfs dienſt ſoude gelieven te ordonneren, ende dat hy het ſelve met alle mogelykheydt ſoude ſoeken te executeren, noch reſolutie, noch præparatie tot eenig deſſeyn ofte employ voor de voorſchreve Vlooten genomen, ofte gemaekt hadden; maer voor al is ons vreemt voor-gekomen, dat uwe Majeſteyt naer het vruchteloos verloop van eenige tydt tot op den twintigſten van de voorſchreve maendt, als doen daer op formele deliberatie gehouden hebbende, den uytval van dien als noch dilatoir zy geweeſt, namentlyck dat wel geoordeelt wierde de voorſchreve onſe Vloote, ende de Landt-Militie daer op ge-embarqueert, niet vruchtbaerlycker ge-employeert te konnen werden dan tot ſecours van Naſcau,

ſcau, ende om te faciliteren de deſcente tot recuperatie van de Eylanden, by de Sweden als boven bemachtigt, doch daer benevens verſtaen, ende geconcludeert, dat het ſelve niet en konde geſchieden, voor ende al eer uwe Majeſteyt daer toe ſoude hebben doen komen vyftien hondert Paerden, die uwe Majeſteyt verklaerde in 't Jut-Landt ende Femeren gereet te hebben; ende gemerckt de præparatie daer toe noodig noch manqueerden, die uwe Majeſteyt aennam, ten ſpoedichſten te ſullen doen vervaerdigen; dat over ſulcks alles was gebleven buyten finale reſolutie, ende middelerwylen ook de Vlooten buyten actien ontrent Coppenhage blyven leggen, uytgeſondert alleenlyk ſommige Oorlog-Schepen van de ſelve tot Convoy van eenige Koopvaerdy-Schepen naer Dantzich uytgeſonden; Wy verſoeken uwe Majeſteyt alle het boven-ſtaende aendachtelyk te willen overwegen, ende daer uyt by ſich ſelven in rechtmatigheydt oordeelen, of wy by de voor-geroerde des ſelfs Miſſive niet abuſivelyck, ende tegens de evidentie van de ſaecke ſelfs geinſimuleert werden, oorſaeke geweeſt te zyn van het verlies van Naſcau voornoemt, ende houden wy ons verſeekert, dat uwe Majeſteyt ons in ſyn eygen gemoet daer van t'eenemael ſal moeten abſolveren, inſonderheydt het ſelve verlies van de voornoemde Veſtinge voorgevallen weſende, naer dat den voornoemden Heere van Waſſenaer met ſyne onderhebbende Vice-Admiralen aen 't boort van uwe Majeſteyts Admirael Bielke, als boven voorſlag ende preſentatie gedaen hadde, om tot ontſet van de voorſchreve plaetſe alles by te brengen, ende 't gene wy voor al conſiderabel achten, juyſt in de ſelve tydt dat de Vlooten van deſen Staet by manquement van reſolutie ende præparatie van uwe Majeſteyt als boven buyten actie ontrent Coppenhage waren leggende, gelyck ons uyt de Advyſen, die wy daer van tot noch toe ontfangen hebben, toeſchynt het voorſchreve verlies inder daedt op de ſelve tydt voor-gevallen te weſen, ſulcks dat of mogelyck in 't aſſcriberen van de oorſaecke van 't voorſchreve verlies aen ons, eenige reflectie gemaeckt mochte weſen op ſeekere onſe Reſolutie, van date den vier en twintigſten July laetſtleden, die op den eerſten Auguſti daer aen volgende, ende ſulcks al naer het overgaen van de voorſchreve Veſtinge aen den gemelten Heere van Waſſenaer, ter handen gekomen is, het ſelve geen minder abuys ende contradictie ſoude impliceren, als by de voorſchreve onſe Miſſive vanden een en dertigſten July voornoemt, aengeweſen, is abuſyf, ende contradictoir te zyn, dat het bekende

Tra-

Tractaet van den een en twintigſten Mey oorſaecke ſoude weſen van 't verlies van de Eylanden, die ten deele al voor date van dien, ende immers al voor de receptie van 't ſelve in de voorſchreve Vloote van deſen Staet, by de Sweden geoccupeert ende bemachticht zyn geweeſt; behalven dat ook anderſints de voorſchreve onſe Reſolutie van den vier en twintigſten July voornoemt, niet anders behelſende, dan 't gunt tot merkelyk voordeel van uwe Majeſteyt is ſtreckende, daer toe geenſints applicabel is: Maer wy hebben boven alle 't ſelve uwe Majeſteyt midts deſen noch wel voornamentlyk te gemoet te voeren, dat het ons ſeer ſmertelyk is voor-gekomen, dat uwe Majeſteyt ſoo notabel aental van de Militie deſer Vereenigde Provintien heeft geneceſſiteert, om binnen ſcheeps boort te moeten verblyven, ende daer door aen de eene zyde de ſelve Militie in merkelyk gevaer gebracht, om door ſiekte ende andere ongemacken in ſware miſerie te vervallen, mitſgaders van de andere zyde veroorſaeckt, dat de Victuaille, daer mede wy de voorſchreve Vloote voor ſoo veel het Scheeps Volck belangt, in overvloet hadde doen verſorgen, by 't aenblyven van de voorſchreve Landt-Militie voor den tydt geconſumeert, en wy ter dier occaſie ſware laſten ende onkoſten hebben moeten op ons nemen, om de ſelve Vloote ſonder honger ende kommer in de voor-geroerde Geweſten den gerequireerden tydt geduyrende te doen uythouden; Ende heeft het ons des te meer geſurprenneert, dat uwe Majeſteyt weygerich geweeſt is, de voorſchreve Militie binnen de Stadt van Coppenhage te ontfangen, ten reſpecte uwe Majeſteyt ons tot het ſenden van de ſelve Militie heeft gediſponneert door iterative verklaringen ende proteſtatien, dat die binnen Coppenhage, tot preſervatie van de ſelve Stadt, t'eenemael noodtſaeckelyck was, gelyck dan oock uwe Majeſteyt noch naer 't affenden van de voorſchreve Militie, ende ten tyde dat de ſelve met de voorſchreve Vloote onder de conduite van den Vice-Admirael de Ruyter was leggende in de Belt, ons iterativelyk, ende met grooten ernſt heeft doen verſoeken, dat wy doch ſoodanigen ordre ſouden willen ſtellen, en die voorſieninge doen, dat de voorſchreve Militie, ilico, ende ſonder eenig uytſtel als boven ſoude mogen werden gedebarqueert, ende de voorſchreve gerequireerde ordre by ons al op den twintigſten Juny laetſtleden gegeven, ende daer op noch den dertienden July ernſtelyck gerenoveert zynde, kan uwe Majeſteyt lichtelyck oordeelen, hoedanig de voorſchreve irreſolutheydt, ende het refus om de ſelve Militie uyt de Schepen binnen

Coppenhage te ontfangen, ons moet geſurprenneert hebben.

Wy konnen in oprechtigheydt ende waerheydt verklaren, dat het ons van herten leet is, alle de voorſchreve ſaeken uwe Majeſteyt alhier naer waerheydt voor oogen te moeten ſtellen, ende dat wy gaerne de ſelve ſouden hebben gediſſimuleert, ende over het hooft geſien, maer dat wy beſpeurende, in wat voegen uwe Majeſteyt van onſe affectie ende trouwe, verkeerde ende abuſive impreſſien waren gegeven; Ons verplicht gevonden hebben, de ſelve door de tegenſtellinge van de waerheydt, ſoo veel in ons is, daer van te dis-abuſeren, geenſints om de voorſchreve ſaken tot verminderinge van de voorgeroerde onſe affectie ende trouwe in gedachten te houden, maer alleenlyk met die intentie, dat uwe Majeſteyt daer door als boven behoorlyk gedis-abuſeert weſende, gelycke affectie ende genegentheydt t'onswaerts moge conſerveren ende erkennen, dat wy by alle gelegentheden, ende voornamentlyk in de jongſte onderhandelingen met de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, uwe Majeſteyts beſte, naer uytterſte vermogen, bevordert hebben, ende dat uwe Majeſteyt derhalven, midtſgaders op de redenen in de voor-geroerde onſe Miſſive van den een en dertigſten July laetſtleden in 't lange gededuceert, ſulks naer behooren moge apprehenderen, ende dien-volgende ſich daer mede te conformeren, 't welk wy van uwe Majeſteyts rechtmatig oordeel, ende van des ſelfs voorſichtigheydt verwachten ende te gemoet ſien; Godt Almachtig biddende, uwe Majeſteyt ende des ſelfs Ryken, Landen ende Onderdanen altydts met voorſpoet ende welvaren te willen zegenen.

Gegeven in den Hage den. September 1659.

Saturdag den 6 September 1659.

Sweden. Denemarken. Of niet eenig gedeelte van de Vloot uyt Ooſten te revoceren, Coppenhagen van alle noodtwendigheyt te voorſien.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweden ende Denemarken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den vierden deſer loopende maendt, overleydt ende overwogen, ofte yets ende wat tot prompte ende ſeekere executie van voorgaende Reſolutien en ordres, op 't ſubject van de bevrediginge der Noorder Kroonen, hier bevorens genomen ende gegeven, nader by der handt genomen, ende in 't werk geſteldt ſoude dienen te werden: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de opgemelte Heeren haer Ed. Gr. Mo. Gedeputeerden verſocht ende gelaſt ſullen werden, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, uyt de Heeren Gedeputeerden van de Collegien

gien ter Admiraliteyt binnen deſe Provincie reſiderende, ſoo die jegenwoordig haer alhier *in loco* bevinden, als die tegens 't begin van de aenſtaende Weeke noch verwacht werden te hooren, ende in te nemen der ſelver conſideratien ende advis, of niet eenige ende hoedanige Schepen van 's Landts Vloote, nevens eenige van de Engelſchen, midtsgaders onder wien uyt Ooſten herrewaerts ontboden ſoude dienen te worden, om de voorſz conſideratien ende 't advis van de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden daer op gehoordt, dienthalven ſoodanig te werden gediſponneert, als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal werden te behooren.

Ende zyn voorts de Heeren Gedeputeerden van Amſtelredam, van Rotterdam ende van Hoorn, uyt de voorſz Gecommitteerden geſubdelegeert, om met ende nevens de Heeren Gecommitteerde Raeden, ofte eenigen van de ſelve jegenwoordig alhier in 's Graven-Hage preſent zynde, naer voorgaende geſprek ende overleg met den Heere Reſident Chariſius, overſlag te maeken van alle nootdruftigheden ende behoeften, die men geduyrende den aanſtaenden Winter binnen Coppenhage ſoude mogen van nooden hebben, 't zy van Vivres voor Menſchen ende Paerden, Brandt, Ammunitie van Oorlog, Medicamenten ofte anderſints, ook vervolgens van adviſe te dienen, by wat wegen ende middelen, de verſorginge van dien met de meeſte promptitude ende ſeekerheyt ſoude konnen en behooren gedaen te werden.

Sweden. Denemarken.

Den Koning van Sweeden by verder refus alle afbreuk te doen, Vrankryk ende Engelandt te ſommeren op de executie van de verdragen daer over gemaakt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweeden ende Denemarken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den vyfden deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den innehoude van de Brieven daer inne ge-expreſſeert; Waer op zynde gedelibereert, ende in achtinge genomen, dat den Koning van Denemarken ſich op den vier en twintigſten der voorlede Maendt, noopende het aengaen van den Vreede met Sweeden, by ſchriftelyke Acte tot contentement van Heeren aenweſende Miniſters van Vrankryk, Engelandt, ende deſen Staet verklaert hadde, doch dat den Koning van Sweeden daer ontrent tot noch toe in geenen deele het verwachten van de hoogſt-gemelte drie Staten hadde voldaen; Is verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by de hoogſt-gemelte Koningen van Sweeden ende Denemarken moge werden aengeſchreven, dat haer Hoog Mog. vertrouwen, den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden by verder dilay ofte refus, ſoo wel door de macht van Engelandt, als door die van deſen Staet, alle doenlyke ſchade, ongemak ende verhinderinge al voor de receptie van de Reſolutie, by haer Hoog Mog. hier op te nemen, te ſullen weſen toe-gebracht, met laſt ende ordre, dat ſyluyden by continuatie van 't voorſz refus, ofte dilay in allen gevalle de Vloote en Militaire macht van deſen Staet, daer inne naer uytterſte vermogen ſullen doen continueren, ende de Sweedtſche Vloote aller wegen doen aentaſten, ook ſelfs (is 't doenlyk) alwaer 't ſaeke, dat d'op-gemelte Vloote haer in d'eene ofte de andere Haven mochte hebben geretireert, ende in dien deele liever yets hazarderen, als buyten actie blyven leggen, ook ſonder haer van 't gunt voorſz is, om eenigerhande oorſaeken, hoedanig de ſelve ſoude mogen weſen, te laten diverteren.

Brandenburgſche Ruyters tot af-breuk van Sweeden over te brengen.

Dat mede de gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by verder refus ofte dilay als boven, alles wat in haer is, ſullen contribueren, ende dat het werk daer toe efficatieuſelyk dirigeren, dat een goedt ende ſuffiſant aental van Brandenburgſche Volkeren, ende voornamentlyk van Ruyteren, by voorgaende overleg ende concert met den Koning van Denemarken te begrooten, 't zy binnen Coppenhage, 't zy elders op den Deenſchen Bodem moge werden over-gevoert, om het Sweedtſche Krygs-volk van de Landen van ſyne Majeſteyt, te helpen verdryven, ende dat ſyluyden ſullen laboreren, ten eynde de Engelſche Vloote, volgens 't oogmerk van de voor-geroerde conventien, het voorſz tranſport moge helpen promoveren en faciliteren.

Dat voorts van wegen haer Hoog Mog., ſoo door de Heer Ambaſſadeur Boreel, als door officien by de Heer Ambaſſadeur de Thou, aen te wenden, den Koning ende 't Hoff van Vrankryk, in krachte van 't vierde Articul van 't bewuſte Tractaet, den een en twintigſten Mey laetſtleden, alhier in 's Graven-Hage geſlooten, geſommeert moge werden, om alle hulpe ende aſſiſtentie aen den Koning van Sweeden, 't zy door præſteren van Geldt-ſubſidien ofte anderſints, naer te laten. Ende dat van gelyken 't Parlement van de Republycque van Engelandt, door de Heer Ambaſſadeur Nieupoort directelyk, midtsgaders door officien aen de Heer Commiſſaris Downing, ten ſelven eynde aen te wenden, ſoo op 't voorſz vierde Articul, als mede op de nadere conventien van den vier en twintigſten July, ende vierden Auguſti beyde laetſtleden, geſommeert moge werden, om voor eerſt ende voor al de Engelſche Regimenten, midtsgaders ook alle particuliere Officieren, Soldaten ende Matrooſen van de Engelſche Natie, 't zy te Water, 't zy te Lande, in dienſt van den Koning van Sweden weſende, ſyne Majeſteyt metter daedt te onttrecken, ende ten dien fine door Mandementen ende Placcaten Avocatoir, de vereyſchte ordre te ſtellen, ook verders aen alle hare Admiralen, Vice-Admiralen, Commandeurs ende Capiteynen ter Zee, midtsgaders aen alle Gouverneurs ende Commandeurs van hare Havenen te bevelen de Sweedtſche Schepen aller wegen aen te taſten, op te brengen ende aen te houden, ter tyden ende wylen toe den hoogſt-gemelten Koning van Sweeden, achtervolgende 't voorſz Tractaet, ende nadere conventien daer op gevolgt tot reden gebracht ſal zyn. Ende dat van wegen deſen Staet mede ten ſpoedigſten de vereyſchte ordre gegeven moge worden, om 't gene voorſz is insgelyks van deſer zyde aller wegen op de efficatieuſte manniere in 't werk te ſtellen.

(a) Militie van de Vlooten in Denemarken te doen Landen.

NOTA. De gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden by ſecrete Reſolutie aen te ſchryven, dat ſyluyden onaengeſien de nevenſtaende clauſule, de Landt-Militie niet ilico herrewaerdts aen ſenden, maer van hun wedervaren overſchryven, om als dan daer toe van hier particuliere ordre te ontfangen.

(a) Dat voorts mede de wel-gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, by den hoogſt-gedachten Koning van Denemarken, alle bedenkelyke devoiren aen te wenden, om de Landt-Militie van deſen Staet, jegenwoordig op 's Landts Vloote ge-embarqueert, binnen Coppenhage ofte elders, alwaer van de ſelve den meeſten dienſt ſal konnen werden getrocken, te doen Landen, ende by refus van dien de voorſz Landt-Militie weder herrewaerts te ſenden.

Gedeputeerden by Sweden ende Denemarken ernſtelyk te bevorderen de Vrede met alle de Geintereſſeerden.

Dat wyders mede de gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, in conformité van voorgaende Reſolutie in date den dertigſten der voorlede Maendt, noch nader in mandatis gegeven moge werden by alle bedenkelyke middelen te laboreren, om de bevrediginge en reconciliatie van de andere Geintereſſeerden in de voorſz Ooſterſche troubles mede te effectueren, ende voor al het werk te brengen tot het verblyf ende de ſubmiſſie in de voorſz Reſolutie breeder ge-expreſſeert.

Ende

Ende ten eynde haer Hoog Mog. van tydt tot tydt geimformeert mogen weſen van de conſtitutie der Sweedtſche macht, ende andere ſaeken van conſideratie in de voorſz Geweſten, dat over ſulks de meer-gemelte Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet mede in mandatis gegeven moge werden, haer van tydt tot tydt exactelyk te imformeren op de gelegentheyt, ende het verblyf der Sweedtſche Vloote ofte Schepen van Oorloge, midtsgaders van de nombre, conſtitutie ende het onderhouden der Sweedtſche Militie te Lande, ſoo te Paert als te Voet, ook van de Fortificatien, voorraedt van Ammunitien, ende Vivres in de Magazynen ſoo van Denemarken, als van Sweden, ende den Staet daer van pertinentelyk te berichten, midtsgaders van alles anders, waer op by haer Hoog Mog. in hare deliberatien reflexie gemaekt ſoude mogen worden, met authoriſatie omme daer toe de gerequireerde penningen te mogen ſpenderen, en belofte van die in hare reekeninge te ſullen doen valideren. *Op de conſtitutie van de Sweedtſe macht te imformeren.*

Ende dat ſyluyden ook, om van de conſtitutie van 't Leger van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, behoorlyk geimformeert te weſen, daer over met den Secretaris Eykberg, van tydt tot tydt ſullen correſponderen.

Woonsdag den 10 *September* 1659.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweeden ende Denemarken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den 5esden deſer loopende Maendt, uyt de aenweſende Heeren Gedeputeerden van de Collegien ter Admiraliteyt tot Rotterdam ende Amſterdam, gehoordt ende ingenomen der ſelver conſideratien ende advis, of niet eenige ende hoedanige Schepen van 's Landts Vloote, nevens eenige van de Engelſchen, midtsgaders onder wien uyt Ooſten herrewaerts ontboden ſoude dienen te worden. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Gog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen de Koningen van Sweeden ende Denemarken, tot nader bekrachtinge van de laetſte clauſule der bewuſte conventie in date den vierden der voorlede Maendt geauthoriſeert moge worden, omme in cas by de Heeren Engelſche Miniſters inſtantie mochte werden gedaen, tot het te rugge ſenden van een gedeelte harer Vloote, in ſulken gevalle mede eenige Schepen van Oorloge van de Vlooten van deſen Staet by proviſie, niet excederende de nombre van twintig te mogen licentieren, by ſoo verre ende ſoo haeſt ſyluyden ſullen oordeelen tot vigoureuſe executie van de bewuſte conventie het volle getal aldaer niet van noode te hebben, midts dat de voorſz te licentieren Schepen, niet anders dan te gelyk met de Engelſchen, ofte ook wel eenigen tydt naer date van de ſelve, ende geenſints voor af, van daer herrewaerts geſonden werden, dat mede de gemelte te detacheren Schepen in getal ofte macht geenſints en excederen, ofte ſurmonteren, maer of eſguael, of minder zyn dan die gene die by Engelandt te rugge ſullen werden geſonden. *Engelandt. Sweden. Denemarken. Of eenige Schepen van de Vloote uyt Ooſten te laten t'huys komen.*

Ende dat ten opſichte van het langduyrig afweſen van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, in de voorſz Geweſten, midtsgaders ten reſpecte van des ſelfs geopenbaerde inclinatie, de ſelven van het verder verblyf aldaer moge werden ge-excuſeert, ende hem dien-volgende geordonneert met het voorſz te licentieren gros, nevens de Vice-Admiraelen Eghbert Meeuſz Cortenaer en Johan Evertſz, herre-

herrewaerts over te komen, ende wat belangt de te licentieren Schepen in 't particulier, dat daer inne voornamentlyk reguardt moge werden genomen op de ongelegentheyt van die gene die jongſt in Denemarken overwintert hebben, midtsgaders op de bequaemheyt van die gene die in de voorſz Geweſten verblyvende, de principaelſte actie ſullen moeten doen, ende dat dien-volgende de verkieſinge van de eene, ende van de andere volkomentlyk ende abſolutelyk moge werden gedefereert aen de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, ende de aenweſende Hooft-Officieren van 's Landts Vloote, met recommandatie, ende begeerte, dat daer ontrent voornamentlyk in achtinge genomen werde het advis van de verblyvende Hoofden, by de welke de voor te vallene actien ſullen ſtaen te verantwoorden.

Des dat daer ontrent, ſoo veel doenlyk, geobſerveert werde die proportie, dat in de Schepen aldaer gehouden werdende, yder Collegie beſwaerdt blyve met ſoodanig aental, als by 't ſelve Collegie volgens de ordre van den Staet derwaerts hadden behooren geſonden te werden, te weten die van de Admiraliteyt tot Amſterdam met de helft, ende die van de vier andere Collegien yder met een achtſte part.

Ende dat tot executie van 't gene voorſz ſtaet, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. met de Heer Commiſſaris Downing in nader conferentie moge werden getreden, ende met hem geconvenieert, dat weder-zydts Miniſters *in loco* geauthoriſeert werden, omme met onderling concert eenige Schepen van weder-zydts Vlooten te mogen licentieren, ende herrewaerts ſenden, ſoo haeſt als de ſelve ſullen oordeelen tot vigoureuſe executie van de bewuſte conventien, het volle getal aldaer niet van noode te hebben, en eerder ofte anders niet.

Saturdag den 13 *September* 1659.

Engelandt. Accordt met Downing over het revoceren van eenige Schepen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt in gevolge van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den thienden deſer loopende maendt, ende die van haer Hoog Mog. van den twaelfden daer op gevolgt, in de conferentie ten Huyſe van den Heer Ambaſſadeur de Thou gehouden, tuſſchen den Heere Downing, Commiſſaris van de Republycque van Engelandt ter eenre, ende de Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden ter andere zyde was geadjuſteert, ende geconvenieert, noopende de revocatie van eenige Schepen van weder-zydts Vlooten, jegenwoordig in ofte ontrent den Oreſondt navigerende: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſz geconvenieerde wel laten gevallen, ſulks ende in der voegen als 't ſelve hier na van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Copia.

Ad proſequendum atque ad effectum perducendum finalem clauſulam pacti conventi, cui quarta die menſis Auguſti proxime præteriti hic Hagæ Comitis ſubſcriptum eſt, qua clauſula trium Statuum Angliæ ſaltem ac Fœderati Belgii Oratoribus apud Sueciæ, Daniæque Reges jam ablegatis facta eſt poteſtas, inter ſe deliberandi, an conſultum & ex re communi ſit, ut pars quarumcunque Claſſium aut navium tam Angliæ, quam Fœderati Belgii Domum mox revertatur relicto illic eo numero, qui par ſit conventis die vigeſimo quarto Julii proximi chartæ traditis, ad optatum finem promovendis, cumque inter præfatos Oratores ſuper eodem negotio habita jam ſit deliberatio

tio conſenſum porro ac conventum eſt, ut prædictis Angliæ ac Fœderati Belgii, Oratoribus facultas & poteſtas detur, ſicut iiſdem hiſce præſentibus datur, tam hujus quam illius Claſſis partem, tam Angliam verſus ac verſus Fœderatum Belgium dimittendi, hac tamen ante omnia cautione, ut ibidem remaneat ſufficiens manus ac poteſtas, qua pactum conventum vigeſimo quarto die July proxime præteriti conſignatum, re ipſa executioni mandari queat.

Actum Hagæ Comitum in Hollandia die duodecima Septemb. Anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi noni.

Signatum erat,

(*L. S.*) *G. Downing.*

Collatone facta concordat cum ſuo princip.

J. Spronſſen.

En ſuitte & execution de la derniere clauſe de la convention faicte icy a la Haye le 4. d'Aouſt paſſé, portant que les Miniſters des trois Eſtats, au moins ceux d'Angleterre, & des Provinces Unies eſtants aupres des Roys de Suede & de Dannemarcq adviſeront enſemble, s'il ne ſera pas a propos, de renvoyer une partie des Flottes ou forces d'Angleterre, & des Provinces Unies, en laiſſant un nombre ſuffiſant pour l'execution de la convention du 24 de Juillet & leſdits Miniſters ayant la deſſus adviſé enſemble il a eſté trouvé bon & accordé que les Miniſters d'Angleterre, & des Provinces Unies qui ſont aupres deſdits Roys, ſeront authoriſez, comme ils le ſont par le preſente, pour pouvoir renvoyer vers Angleterre, & les Provinces Unies reſpectivement une partie de l'une, & de l'autre Flotte, mais tousjours avec cette præcaution qu'il y demeurera une force ſuffiſante pour l'execution reëlle de la ſuſdite convention du 24 de Juillet paſſé.

Faict a la Haye ce 12 September 1659.

Denemarken. Voorſieninge van Coppenhage van alles.

De Heer Penſionnaris van Beuningen, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien, ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſeſten deſer loopende maendt, naer voorgaende geſprek ende overleg met den Heere Reſident Charifius, overſlag gemaekt van alle noodtdruftigheden ende behoeften, die men geduyrende den aenſtaende Winter binnen Coppenhage ſoude mogen van noden hebben, 't zy van Vivres voor Menſchen en Paerden, Brandt, Ammunitie van Oorlog, Medicamenten, ofte anderſints, in voegen ende manieren als 't voorſz advis hier na van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Edele Groot Mogende Heeren.

De Leden by U Edele Groot Mog. gecommitteert omme met ende nevens de Heeren Gecommitteerde Raden, naer voorgaende geſprek ende overleg met de Heer Reſident Charifius, overſlag te maeken van alle noodtdruftigheden ende behoeften die men geduyrende den aenſtaenden Winter binnen Coppenhage ſoude mogen van noode hebben, 't zy van Vivres voor Menſchen en Paerden, Brandt ende Ammunitie van Oorlog, Medicamenten ofte anderſints, ook vervolgens van adviſe te dienen, by wat wegen en middelen de voorſorge van dien met de meeſte promptitude, ende

ſeekerheydt ſoude kunnen ende behooren gedaen te worden, hebbende in gevolge van de ſelve U Edele Groot Mog. Commiſſie nevens de aenweſende Heeren Gecommitteerde Raden in beſprek geweeſt met de Heer Chariſius, ende door de ſelve bericht zynde, dat de jongſte Brieven van de Heer Ryx-Hof-Meeſter in Denemarken aen ſyn Edelheydt in date den dertigſten Auguſti laetſtleden in uytgedrukte termen inhouden, dat binnen Coppenhage ſware dierte, ende van alles groot gebrek, ende onmogelyk is die Stadt de aenſtaende Winter te mainteneren, ſonder met Vivres, Brandt ende Geldt ontſet te worden; ende ingenomen hebbende verſcheyden redenen, gefondeert op de langduyrigheydt van de beſluytinge van Coppenhagen door Vyandtlyke Troupen, 't verlies van alle de aengelegen Eylanden, ceſſatie van genot van Landt, Goederen en Renthen, midtſgaders Neering ende Traffycq voor de Ingezetenen van de voorſz Stadt, ende genoegſaem van alle inkomſten voor den Koning van Denemarken, laſtig onderhoudt van het Hoff ende noodig Guarniſoen, ende diergelyke beſwaerniſſen meer, uyt de welke gemelte Reſident beſluyt, dat het hoogſt-gedachten Koning ſyn Meeſter, ende de Inwoonders van Coppenhage onmogelyk ſal zyn 't voorſz gebrek te ſuppleren, ſonder uytheemſche handtbiedinge, ook daer beneven verſtaen hebbende uyt gemelte Reſident, dat het ordinaris getal van Inwoonders van de voorſz Stadt by ſyn Ed. met ongewiſſe, edoch naer ſyn oordeel probable giſſinge begroot op 8000 a 10000 Huyſgeſinnen ſoude merkelyk komen te excreſſeren door een groot getal ingevluchte Perſoonen, midtſgaders de Militie van ſyn Majeſteyt ende van deſen Staet; Dat verders na de kenniſſe van den gemelten Reſident wel eenigerhande voorraedt van Greynen ende Ammunitie van Scherp ſoude zyn, binnen de voorſz Stadt, ook quantiteyt van drooge ende zoute Viſch ende Vleeſch uyt Yſlandt aldaer ſoude verwacht worden, maer dat van Lonten ende meer Krygs-behoeften, ſyns vermoedens, ende van levens-middelen in de voorſeyde Specien, ende inſonderheydt van Brandt, buyten twyffel daer inne was groot defect, ſoo meynen gemelte Leden ende Gecommitteerde Raden, dat om de voorſchreve Stadt Coppenhage met de meeſte promptitude ende ſekerheydt, buyten het gevaer geapprehendeert, door 't voorgeroerde gebrek te ſtellen, ſonder tydt te verlieſen, met het afwachten van meer volkomen ofte min gebreekige naerichtinge, als de voor-verhaelde van den Heer Reſident Chariſius, ſoo voor de Militie van den Staet, als Inwoonders van de voorſchreve Stadt de naervolgende voorſieninge, onder verbeteringe van haer Edele Groot Mog. dient te werden gedaen.

I.

Dat door den Raedt van State in aller yl behoordt te werden geformeert, ende uyt deſe Landen onder ſuffiſant Convoy van Oorlog-Schepen naer Coppenhage geſonden, een Magazyn van allerhande levens-behoeften, tot onderhoudt van ſes duyſent Mannen effectyf voor den tydt van ſeſtien maenden op de voet van de Lyſte, voorlede Najaer voor de bewuſte twee duyſent Mannen na Denemarken geformeert, ofte naderhandt door den Raedt van State te formeren, midtſgaders eenige voorraedt van Kleedinge, Kouſſen, ende Schoenen, als mede van Lonten ende andere Ammunitie, met dien verſtande, dat voor de Militie van deſen Staet althans in Denemarken de noodige behoeften voor acht maenden gereſerveert blyvende, het overſchie-

ſchietende door Officieren, by de Heeren Gedeputeerden in Denemarken daer toe te ſtellen, aen de Gemeente van Coppenhage ten meeſten oirbaer tot een civile prys, ſonder voordeel ofte ſchade van den Staet ſoude verkocht worden, gelyk ook aen de voorſz Militie, 't geen tot haer behoef wert gereſerveert.

II.

Dat in-middels het voorſz Magazyn beſorgt wordt tot verder voorſieninge van de noodtdruftigheden van allerhande ſoorten voor de voorſz Stadt, op de voorſeyde ſommiere naerichtinge, van den gedachten Heere Reſident Charifius, ofte ſoodanige meer volkomen, als men ſonder tydt-verlies ſal konnen bekomen, door den Raedt van State een overſlag behoordt te werden gemaekt van 't geen daer binnen voor den tydt van acht maenden *circum circa* gerequireert mag zyn, om 't ſelve geſien aen de voor-gemelte Heeren Gedeputeerden tot Coppenhage, door middel van gemelten Raedt van State Geldt ofte Credit te verſorgen tot ſoodanigen ſomme, als convenabel geoordeelt ſal worden, om uyt de Steden aen de Ooſt-Zee, ende de beſt-gelegene Plaetſen, ten meeſten oirber te konnen doen in-koopen alle 't geen voor de voorſz acht maenden, boven het van hier te ſenden Magazyn, ende daer door den Koning van Denemarken, ende des ſelfs Onderdanen te verſorgen voorraedt, noodig bevonden ſal worden.

III.

Doch dat gemelte Heeren Gedeputeerden alvooren haer omſtandig, ende *par le menu* met de meeſt-doenlyke ſeekerheydt geimformeert hebbende op de gelegentheydt, ende quantiteyt van Vivres, Ammunitie, Medicamenten, ende andere Behoeften, binnen de voorſz Stadt zynde, ofte in 't korte, ende voor de aenkomende Winter ſeekerlyk daer binnen ſtaende te komen, ende een ſoo veel doenlyke pertinente overſlag gemaekt hebbende van 't geen daer aen ontbreekt, om 't welk beter uyt te vinden in alle noodige ſpecien haer E. een Copye van de Lyſte van de provianderinge binnen Maeſtricht, ofte eenige andere 's Landts Frontier-plaetſen geſubminiſtreert ſoude werden, den Koning ende Ryks-Raden van Denemarken ſerieuſelyk ſullen aenmanen, om ſoodanig defect by haer ſelven te ſuppleren, met ordre aen de gemelte Heeren Gedeputeerden om niet meer van 't voorſz haer te verſorgen credit, ofte penningen te gebruyken, als tot den in-koop van ſoodanig ſurplus als ſonder handt-biedinge van den Staet, na tydts ongelegentheydt niet tydelyck verſorgt ſoude konnen worden, noodig ſal zyn.

IV.

Dat wyders gemelte Heeren Gedeputeerden dienen te werden ge-imformeert van de proviſie, ende quantiteyt van Vivres, Kleeding ende Ammunitie, alhier by den Raedt van State in conformité van 't gene voorſz is, in te koopen, om in 't beramen van noodige Behoefte tot haere naerichtinge te dienen; Sullende haer E. vorders de by haer in te koopen Vivres ende noodtdruftigheden beneficieren, ende tot civilen pryſe doen uytſlyten in gelyke mannieren als ontrent de van hier te ſenden Behoeften, vooren geſeydt is.

V.

Dat vorders ſpeciale voorſorge behoort te werden gedragen, om de voor-

ſchreve Stadt van de ſware incommoditeyten, ende inconvenienten door manquement van materie van Brandt te gemoet te ſien, te helpen bevryden, ende dat tot dien eynde niet alleen meer-gemelte Heeren Gedeputeerden behooren te werden gelaſt, om den Koning van Denemarken ernſtelyk, voor ſoo veel des noodig te exhorteren, om daer tegens te voorſien, met het afhalen van Brandthout uyt Noorwegen, ofte van elders, daer toe preſenterende, ende naer gelegentheydt employerende 't Convoy ende behulp van 's Landts Oorlog-Schepen, maer dat te gelyk door de Heer Nieupoort, by 't Parlement in Engelandt devoiren behooren te werden aengewendt, om tot haere laſten te nemen, het beſorgen ende haeſtig overſenden naer Coppenhage, van ſoodanigen quantiteyt Steen-koolen onder ſuffiſant Convoy van Oorlog-Schepen, als by raeminge naer de gelegentheydt van de ſelve Stadt (van Brandt-materialen ontbloot zynde) voor den tydt van acht maenden ſoude weſen gerequireert; Ende dat by de Heer Commiſſaris Downing, inſtantie ſoude dienen te werden gedaen, om die devoiren met goede officien te ſeconderen, met verder authoriſatie nochtans aen den gemelten Heere Nieupoort, om in cas van onverhoopt refus, van wel-gedachte Parlement voor reekeninge van den Staet, over 't af-ſenden van ſoodanige quantiteyt Steen-koolen naer Coppenhage voorſz, als ſyn Ed. naer voorgaende doenlyke imformatie *circum circa* noodig ſal achten, te contracteren; blyvende nochtans finalyk inſteren, om daer toe met Engelſch Convoy voorſien te worden, ende naer gelegentheydt adverterende de Heeren Gedeputeerden in Denemarken, om op de ſecuriteyt van der ſelver behouden tranſport ontrent de Sondt, in cas het vereyſcht is, noodige voorſieninge te doen, met laſt ende ordre, om in deſen alle meeſt doenlyke ſpoet te gebruyken.

V I.

Dat vorders gedachte Heere Nieupoort, ten voorſz eynde ſonder uytſtel door den Raedt van State, met credit ofte penningen dient te werden geſterkt, ende de Heeren Gedeputeerden in Denemarken verder aengeſchreven, ontrent het beneficieren van de voorſz Steen-kolen gelyke voet, als ontrent de Vivres te obſerveren.

V I I.

De Gecommitteerde Leden, ende de Heeren Gecommitteerde Raeden, hebben wyders geacht haer Ed. Groot Mog. intentie ontrent het beſorgen van Voeragie voor Paerden binnen Coppenhage, niet alleen te ſien op de weynig Ruyters daer binnen zynde, maer voornamentlyk op ſoodanige Cavallerye, als met gemeen goedt-vinden uyt de Armée onder den Cheur-Vorſt van Brandenburg derwaerts, ofte in by-gelegen Oorden over Zee ſoude mogen overgebracht werden, ende oordeelende onder verbeeteringe dat poinct van de hoogſte importantie, ende van ſoodanigen natuyr te zyn in dit ſayſoen van 't jaer, dat daer inne met ſpoet ende vigoureuſe applicatie dient te werden gegaen, echter onder U Ed. Groot Mog. beter gevoelen, dat ſonder tydt-verlies geſamentlyk, ende naer concert met den Reſident van Engelandt, by de hier aenweſende Miniſters van Brandenburg behoordt te werden onderſtaen, of ende hoedanig ſuffiſant getal van Cavallerye ende Infanterye, met goedt-vinden van den Heer Cheur-Vorſt over Zee gebracht, ende wat middelen daer toe voor handen gevonden, offer

verder

verder gerequireert, ende van waer beſt ende prompſt geſuppleert ſoude konnen werden; ende dat voor al hoog-gedachte Cheur-Vorſt, in cas van genegentheyt tot voorſz tranſport, door gemelte Miniſters, ende door den Secretaris Eykberg, behoordt te werden gediſponneert, om met de meeſte haeſt een goedt Magazyn van Voeragie voor Paerden te verſamelen, op de een ofte de andere plaetſe aen de Zee, van waer deſelve op de Deenſche Eylanden kan werden over-gebracht.

VIII.

Dat te gelyk by 't Parlement in Engelandr, door middel van de Heer Nieupoort, ernſtelyke debvoiren behooren te werden aengewendt, om van daer een goede quantiteyt kort ende lang Voer naer Coppenhage over te ſenden; ende dat naer ingenomen bericht van de voor-geroerde Brandenburgſche Miniſters nader dient gelet, wat tot bevorderinge van ſoo hoog conſiderabel een ſacke by deſen Staet ſoude mogen werden gedaen.

IX.

Dat eyntelyk om veele redenen ſeer te apprehenderen is, 't geen by de Heer Chariſius van gebrek van Geldt is voor-gedragen, ende dat om 't ſelve als een notabel behoefte, proviſionnelyk eenigermate te ſuppleren, ende den Koning van Denemarken, voor ſoo verre bequaem te maeken, om eenige ordre by ſich ſelven te ſtellen, Uw Edele Groot Mog. hoogſt-gedachten Koning ſoude mogen laten toekomen 't reſtandt van de ſubſidien van den Engelſchen Oorlog, by gemelten Reſident geſolliciteert; Ende dat om meer-hoogſt-gedachten Koning onder goede verſeekeringe, voor de refuſie van meerder penningen te voorſien, ſoude mogen werden gereſumeert de onderhandelinge over de beleeninge van Gelukſtadt, ende dat om alle vermoede jalouſie van de Engelſchen daer ontrent, ſoo veel doenlyk wech te nemen, communicative met de ſelve in deſen ſoude mogen werden geprocedeert, ook met preſentatie van te mogen lyden, dat het Parlement van Engelandt, den Koning van Denemarken by voortgang van de handelinge guarandere voor de evacuatie van de voorſz Veſtinge, ſoo haeſt de verſchooten penningen, volgens het aen te gaen concert, ſullen weſen gerefundeert.

X.

Ende eyntlyk, dat de penningen noodig tot den in-koop van alle het geen voorſeydt is, ſoo hier door den Raedt van State als *in eventum* door den Heere Nieupoort, in Engelandt, ende door de Heeren Gedeputeerden in Denemarken, door den gemelten Raedt van State, proviſionnelyk ſoude dienen te werden genegotieert, om uyt de penningen procederende van de verkoopingen van de in te koopen Goederen, geremplaceert te worden.

Welken aengaende by verſcheyde Leden reflectie gemaekt zynde op de Heeren der ſelver Principalen, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Dingsdag den 16 September 1659.

Engelandt. Het Parlement te expoſtuleren over het wechſenden van hare Vloote.

Ontfangen een Miſſive van de Heeren van Slingelandt ende Vogelſang, onder addres aen de Raedt-Penſionnaris de Regeringe toegekomen, geſchreven in Coppenhage den ſesden deſer loopende Maendt, houdende onder anderen advertentie,

tie, dat de Engelſche Vloote onder den Heer Admirael Montague, onaengeſien hare remonſtrantien ende inſtantien, ter contrarie, onder allegatie van defect van Vivres, op den vyfden daer bevoorens uyt den Oreſondt naer Engelandt t' zeyl gegaen was. Waer op zynde gedelibereert, ende ſpecialyk in achtinge genomen, dat by de conventie den vier en twintigſten July laetſtleden, met de Republycque van Engelandt aengegaen, onder anderen mede uytdruckelyk is geſtipuleert, dat by ſoo verre de Vreede tuſſchen de Koningen van Sweeden ende Denemarken, niet met gemoede getroffen mochte werden binnen den tydt van veertien dagen, in de ſelve conventie breeder ge-expreſſeert, als dan niet alleen de Miniſters, maer ook de Vlooten ſoo van Engelandt, als van deſen Staet ſullen laboreren om de Vreede uyt te werken, op den voet by de voorſz conventie ſpecialyk gepreſcribeert, ende dat men wederzydts gehouden ſal zyn, met t'ſamen-gevoegde Macht ende Wapenen te wege te brengen, dat den Refuſant ofte Refuſanten tot de gewenſchte Vreede, onder de voorſz conditien metter daedt gecompelleert werde, dat mede het ſelve in efficacieuſer termen gerepeteert werdt in de nadere conventie, van date den vierde Auguſti, met de hoog-gemelte Republycq gemaekt; Is, naer aendachtige overweginge van dien, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde op 't alder-ſpoedigſte, ende ſonder eenig tydt-verlies, uyt den name van haer Hoog Mog. aen 't Parlement van de Republycque van Engelandt, moge werden aengeweſen de notable ende manifeſte contraventie tegens de voorſz conventien door 't retireren van de voorſz Vloote gepleegt, ende daer benevens in behoorlyke termen ge-expoſtuleert, over 't ongelyk daer door in de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken, den Staet deſer Vereenigde Nederlanden toegebracht, midtsgaders de verachteringe in 't groote werk van de Vreede daer door gecauſeert, met byvoeginge dat haer Hoog Mog. tot voldoeninge van de geinterponeerde trouwe van 't hoog-gemelte Parlement verwachten ſullen, dat ſy de voorſz hare Vloote, ofte immers ſoodanige Schepen van Oorloge van de meerhoog-gemelte Republycq, als daer toe ſullen vaerdig zyn, ofte met de meeſte promptitude gereedt gemaekt konnen werden, *ilico* wederom derwaerts ſullen ſenden, om daer mede den innehoude ende de oprechte meyninge van de voorſz conventien metter daedt ter executie te leggen, ende dat men van wegen als boven behoorlyk moge inſiſteren, om daer op een prompte ende finale Reſolutie te mogen erlangen; ende dat de Reſolutie op 't gene voorſz is, ter Generaliteyt te nemen, per Expreſſen te Water ende te Lande den Heere Ambaſſadeur Nieupoort moge werden toe-geſonden, om daer op *ilico*, ende ſonder eenig uytſtel aldaer in actie te treden.

Vrydag den 19 September 1659.

Denemarken. Verſorginge van Vivres ende andere nootſaekelykheden in Coppenhage.

De Heer Penſionnaris van Beuningen, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, by hervattinge van 't beſoigne op het provideren van Coppenhage, den ſesden deſes gedecerneert geweeſt zynde, nader gepondereert de voorſlagen, dien-aengaende ter Generaliteyt gedaen, in voegen ende manniere als 't ſelve advis hier naer van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Ad-

Advis van Commiſſariſſen, ende Gecommitteerde Raden van haer Edele Groot Mog. over de voet van de uytvindinge van penningen, tot provianderinge van de Stadt Coppenhage.

Dat als noch inſtantie ſoude werden gedaen, om ter Generaliteyt ſmakelyk te maeken haer Edele Groot Mog. Reſolutie, van dat alle de penningen tot verſorginge van Coppenhage ſoude werden genegotieert door den Raedt van State.

Maer dat ſulks (gelyk wel vermoet werdt) niet kunnende werden te weeg gebracht, aen de andere Provintien ſoude mogen werden voor-geſlagen, om een prompte uytkomſt in deſen te vinden.

Dat, voor ſoo veel aengaet de Vivres ende Behoeften van hier te verſorgen, achtervolgende het eerſte Lidt van 't Advis van Commiſſariſſen, geconverteert in de Reſolutie van haer Edele Groot Mog., dat over den inkoop ende het af-ſchepen van dien na Coppenhage ſoude mogen werden getracteert met Koopluyden tot Amſterdam.

Dat om de ſelve Koopluyden daer toe te encourageren, den Staet ſoude tot haer laſt nemen het pericul van de Zee, ende in-ſtaen voor alle verlies, welke op de af te ſenden Vivres ſoude mogen komen te vallen, midts dat daer en tegens by den Staet ſoude werden geraemt een moderate pryſe die in het verkoopen ende uytſlyten van de voorſz Vivres binnen Coppenhage niet ſoude mogen werden ge-excedeert.

Dat verders om de Koopluyden geruſt te ſtellen, van *in eventum* van eenig te doen verlies, effectivelyk te ſullen werden gedeſdommageert, aenſtondts door den Raedt van State ſoude werden genegotieert een ſomme van honderd en vyftig duyſent guldens, ofte daer ontrent.

Maer ſoo veel aengaet de penningen ofte credit te beſorgen, aen de Heeren Gedeputeerden in Denemarken, volgens het tweede Lidt van 't voorſz advis, dat de ſomme daer toe gerequireert, nevens de voorſeyde, ontrent de hondert en vyftig duyſent guldens, door den Raedt van State ſoude werden genegotieert.

Edoch dewyle in deſen geen tydt dient te werden verlooren, meynen boven-gemelte Commiſſariſſen ende Gecommitteerde Raeden, dat de Provincien niet konnende werden gediſponneert noch tot de volle negotiatie door den Raedt van State, noch tot de voorſz andere voorſlag, dat in ſulken geval de naervolgende voorſlag van den Raedt van State ter Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. gerapporteert, geamplecteert ſoude mogen werden.

Dat de Provincien ſouden aennemen binnen een korten tydt van weeken te furneren haer quote in de penningen, tot provianderinge van Coppenhage vereyſcht.

Dat middelerwylen om de ſelve penningen (gelyk noodig is) in promptis te hebben, vier de meeſt apparente Provincien ſouden werden verſocht de geheele ſomme te negotieren.

Dat tot indemniteyt van de negotierende Provincien, by faulte van prompte rembourſement van haer genegotieerde Capitalen, aen de ſelve Intereſſen ſullen werden betaelt, uyt het Comptoir van den Ontfanger Generael, tot den eerſten Januarius naeſt-komende.

Dat

Dat de ſelve Provincien als dan noch niet gerembourſeert weſende met den Intereſſe van vyf ten hondert van haer genegotieerde Capitalen, ſullen geſtelt werden op den Staet van Oorlog, ende die Intereſſe ſullen blyven genieten, tot dat ſy uyt de furniſſementen van de andere Provincien, het provenu van de in te koopen Vivres ofte anderſints, uyt penningen in tyden ende wylen te conſequeren by liquidatie van den Koning van Denemarken ſullen weſen voldaen.

Dat verders aen de negotierende Provincien ontrent het af-ſchuyven van ſeekere ende vaſte poſten op den Staet van Oorlog, tegens de voorſz Intereſſe ſoodanig contentement ſal werden gedaen, dat ſy de ſelve Intereſſe van vyf ten hondert volkomentlyk, ende in der daedt ſullen genieten ter tydt toe ſy van de Capitalen ſullen voldaen weſen.

Maer te gelyk ſerieuſe inſtantie ſoude dienen te werden gedaen, ten eynde de Provincien in de alreede uyt-geſchreven Petitien conſenteren, ende hare quota promptelyk furneren, ende den Raedt van State werde verſocht ſoodanigen verdere te formeren, ende uyt te ſchryven, als tot verval van de extraordinaris koſten en laſten in deſe tydt te dragen zyn vereyſcht.

Op welk voorſz rapport eenige Leden noch niet volkomentlyk gevat zynde, is de voorſz ſaeke in reſumptie gehouden tot morgen.

Woonsdag den 24 September 1659.

Denemarken. Commiſſaris tot Lubecq.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver ſucceſſive Reſolutien in dates reſpective den ſeſtienden, negentienden ende drie en twintigſten deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den innehoude van de Brieven ende andere Stucken, de ſaken van Denemarken ende Sweeden raekende, in de ſelve Reſolutien Commiſſoriael breeder ge-expreſſeert. Waer op gedelibereert zynde, is goetgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Ed. Gr. Mo. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. in de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken een habil Perſoon, met de qualiteyt van Commiſſaris naer Lubecq moge werden geſonden, omme aldaer 's Landts voorvallende ſaeken waer te nemen, volgens d'ordres hem by den Staet te geven, ende ſucceſſivelyk toe te ſenden.

Dat voorts mede op 't alderſpoedigſte, ende ſonder eenig uytſtel door voorgaende Gecommitteerden van haer Edele Groot Mog. gereſumeert ſullen werden, de Retroacta hier bevoorens gevallen, aengaende de onderhandelinge over de beleeninge van Gelukſtadt; ende dat om alle vermoede jalouſie van de Republycque van Engelandt, daer ontrent ſoo veel doenlyk wech te nemen, dienthalven communicatie ſal werden geprocedeert met den Heere Downing, van wegen deſelve Republycque alhier reſiderende, ook met præſentatie van te mogen lyden, dat het Parlement van de hoog-gemelte Republycque, by voortgang van de voor-geroerde onderhandelinge, tot verſeekeringe ende geruſtheyt van den Koning van Denemarken guarandt blyve, dat de voornoemde Veſtinge by haer Hoog Mog., ten behoeve van ſyne Majeſteyt ſal werden ge-evacueert, ſoo haeſt de verſtrekte penningen volgens het te maecken concert, ſullen weſen gerefondeert.

By

By resumptie gedelibereert zynde, op 't rapport ende advis over het provideren van Coppenhage met alle noodtdruftigheden, den negentienden deser loopende Maendt, by Commissariissen van haer Ed. Groot Mog. uyt-gebracht, ende in de Notulen van den selven dage schriftelyk geinsereert; Is naer aendachtige overweginge van alles, ende in aensien van de noodtwendigheydt der voorsz sake, verstaen ende geresolveert, dat midts by den Raedt van State genegotieert wordende de penningen, tot versorginge van de Vivres ende andere commoditeyten voor den tydt van acht maenden gerequireert, tot behoef van de Landt-Militie deser Vereenigde Provincien in Denemarken wesende, om aen de selve Militie op ordre van de gemelte Raeden, tot een betamelyke pryse tegens comptant Geldt uytgelevert te worden; van wegen haer Ed. Groot Mog. ter Generaliteyt wyders geconsenteert sal werden in de voorslag, by den gemelten Raedt van State op den negentienden deses aen haer Hoog Mog. gedaen, tot uytvindinge van de penningen tot provideringe van de voornoemde Stadt gerequireert; namentlyk, dat de respective Provincien aen-nemende binnen korten tydt van weeken te furneren hare quote in de penningen tot beforginge van Coppenhage als boven vereyscht, in-middels om de selve penningen in promptis te hebben, de Provincien van Hollandt, Zeelandt, Utrecht ende Vriesslandt, de geheele somme sullen negotieren nae proportie van hare quotes in de Unie. *Denemarken. Provianderen Coppenhage.*

Dat tot indemniteyt van de voorsz negotierende Provintien by faulte van prompter rembourssement aen de selve betaeldt sullen werden, interesse van de Capitalen, by haer als boven genegotieert, uyt het Comptoir van den Ontfanger Generael Doubleth, tot den eersten January toekomende.

Dat de voornoemde Provintien 't voorschreve Capitael haer als dan noch niet gerembourseert wesende, de interessen van dien tegens vyf ten hondert sullen genieten in Staet van Oorloge, ten tyden ende wylen toe de selve by furnissement van de quotes van de andere Provincien, uyt het provenu van de in te koopen behoeften, ofte anderssints uyt penningen, in tyden ende wylen by liquidatie van den Koning van Denemarken te consequeren, sullen wesen voldaen, onder conditie dat de voorsz interessen in den Staet van Oorlog op de repartitie van de voorsz Provintien gesteldt werdende, de selve Provintien, aengaende de seekere ende vaste Posten daer jegens op andere Provintien over te setten, soodanig contentement werde gedaen, dat sy de voorsz interessen van vyf ten hondert volkomentlyk ende effectivelyk komen te genieten, totter tydt toe dat de Capitalen als boven gerembourseert sullen wesen.

Vrydag den 26 September 1659.

Is ter Vergaderinge voorgelesen de Resolutie, op 't provideren van de Stadt Coppenhage, met alle noodtdruftigheden voor de aenstaende Winter, huyden ter Generaliteyt gearresteert, in voegen ende mannieren als de selve Resolutie hier na volgende van woorde te woorde staet geinsereert. *Denemarken. Ordre op de executie van de resolutie tot provideringe van Coppenhage.*

Extract uyt het secreet Register der Resolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Veneris den 26 September 1659.

Is ter Vergaderinge nochmaels voortgebracht ende gelesen het schriftelyck rapport van de Heeren Huygens, ende andere haer Hoog Mog. Ge-

Gedeputeerden tot de saeken van Sweden, ende Denemarken, achtervolgens der selver Resolutie van den tienden deses, met ende nevens eenige Heeren uyt den Raedt van State gevisiteert ende ge-examineert hebbende de Missive van den Koning van Denemarken, geschreven tot Coppenhage den twintigsten Augusti laetstleden, stilo loci, als ook seeker Memoriael van de Heer Resident Charisius, beyde raekende de jegenwoordige conjuncture van tyden ende saeken in die Gewesten, ende voorts houdende verstoek, dat haer Hoog Mog. die goede voorsorge gelieve te dragen, dat ten alderspoedigsten de Stadt Coppenhage met nootwendige Vivres, Brandt ende andere Behoeften voorsien, syne Koninckl:ycke Majesteyt, met de voor desen begeerde somme van penningen geassisteert, het secours van haer Hoog Mog. nevens een gedeelte van der selver Vloote, ten defensie van syne Majesteyt, t'ageren belast, ende tot uytvoeringe van soo een grote saecke het transport van de Brandenburgsche Cavallerye gefaciliteert werde, omme des Konings in Sweden voor-hebbende desseynen te prævenieren; waer op ter præsentie van den wel-gemelten Raedt van State omvrage gedaen, ende rypelyk gedelibereert wesende, is goedt-gevonden ende verstaen.

Eerstelyk, dat door den selven Raedt van State in aller yle sal werden geformeert, ende uyt dese Lande onder suffisant Convoy van Oorlog-Schepen naer Coppenhage gesonden, een Magazyn van allerhande levens-behoeften, tot onderhoudt van duysent Mannen effectyf voor den tydt van acht maenden op den voet van de Lyste, het voorlede Nae-jaer voor de bewuste twee duysent Mannen naer Denemarken geformeert, ofte nader door den meergemelten Raedt van State te formeren, midtsgaders eenigen voorraedt van Kleedinge, Kousen, ende Schoenen, als mede van Lonten en andere Ammunitie.

Ten anderen, dat inmiddels het voorsz Magazyn besorgt wordt tot verder voorsieninge van de noodtdruftigheden van allerhande soorten voor de voorsz Stadt, op sommiere narichtinge van den Heere Resident Charisius, ofte soodanige meer volkomen, als men sonder tydt-verlies sal konnen bekomen, door den Raedt van State een overslag sal werden gemaekt van 't gene daer binnen den tydt van acht maenden *circum circa* gerequireert mag zyn, om 't selve gesien, aen de voor-gemelte Heeren haer Hoog Mog. Extraordinaris Gedeputeerden tot Coppenhage, Geldt ofte Credit te verstorgen tot soodanigen somme, als convenabel geoordeelt sal worden, om uyt de Steeden aen de Oost-Zee, ende de best-gelegene Plaetsen, ten meesten oirber te konnen doen in-koopen alle 't geen voor de voorschreve acht maenden, voor het van hier te senden Magazyn, noodig bevonden sal worden.

Ten derden, dat gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden (alvooren haer omstandig, ende *par le menu*) met de meest-doenlyke seekerheydt geimformeert hebbende op de gelegentheydt, ende qualiteyt van Vivres, Ammunitie, Medicamenten, ende andere Behoeften, binnen de voorschreve Stadt zynde, ofte in 't korte ende voor den aenkomende Winter seekerlyk daer binnen staende te komen, ende een soo veel doenlyk pertinenten overslag gemaekt hebbende, van 't geen daer aen ontbreekt (om het welk te beter uyt te vinden, in alle noodige specien haer E. een Copye van de Lyste van de provianderinge binnen Maestricht, ofte eenige andere

andere van 's Landts importantſte Frontier-plaetſen, geſubminiſtreert ſal worden) den Koning ende Ryks-Raeden van Denemarken ſerieuſelyk ſullen aenmanen, om ſoodanig defect by haer ſelven te ſuppleren, met ordre aen de gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden, om niet meer van het voorſz haer te verſorgen credit ofte penningen te gebruyken, als tot den inkoop van ſoodanig ſurplus, als ſonder handt-biedinge van den Staet na tydts ongelegentheydt niet tydelyck beſorgt ſoude konnen worden, noodig ſal zyn.

Ten vierden, dat wyders gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden, nevens toeſendinge van deſe haer Hoog Mog. Reſolutie ſullen werden geimformeert van de proviſie, ende quantiteyt van Vivres, Kleedinge ende Ammunitie, alhier by den Raedt van State in conformité van 't gene voorſeydt is, in te koopen, om in 't beramen van noodige behoeften tot haere naerichtinge te dienen; ſullende haer E. vorders de by haer in te koopen Vivres, ende noodtdruftigheden, ten beſten beneficieren door Officieren, by haer daer toe aen te ſtellen, ende doen verkoopen aen de Ingezetenen van Coppenhage ten meeſten oirber, tot een civile prys ſonder voordeel ofte ſchade van deſen Staet.

Ten vyfden, dat ſpeciale voorſorge behoort te werden gedragen, om de voorſz Stadt Coppenhage van de ſware incommoditeyten, ende inconvenienten door manquement van materie van Brandt te gemoedt te ſien, te helpen bevryden, ende werden tot dien eynde niet alleen meer-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden gelaſt, om den Koning van Denemarken ernſtelyk, voor ſoo veel des noodig te exhorteren, om daer tegens te voorſien, met het af-halen van Brandthout uyt Noorwegen, ofte van elders, daer toe preſenterende, ende naer gelegentheydt employerende 't Convoy ende behulp van 's Landts Oorlog-Schepen, maer dat te gelyk door de Heer Nieupoort, by 't Parlement in Engelandt, devoiren ſullen werden aengewendt, om tot haren laſte te nemen, het beſorgen ende haeſtig overſenden naer Coppenhage, van ſoodanigen quantiteyt Steen-koolen onder ſuffiſant Convoy van Oorlog-Schepen, als by raeminge naer de gelegentheydt van de ſelve Stadt (van Brandt-materialen ontbloot zynde) voor den tydt van acht maenden ſal weſen gerequireert; Ende dat door de gemelte Heeren Huygens, ende andere haer Hoog Mo. Gedeputeerden by de Heer Commiſſaris Downing, inſtantie ſal werden gedaen, om die devoiren met goede officien te ſeconderen.

Ten ſeſten, dat ſonder tydt-verlies door de meer-gemelte Heeren Huygens, ende andere haer Hoog. Mog. Gedeputeerden geſamentlyck, ende met concert met de Heer Commiſſaris van Engelandt, by de hier aenweſende Heeren Miniſters van den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg ſal werden onderſtaen, of en hoedanig ſuffiſant getal van Cavallerye ende Infanterye, met goedt-vinden van den hoog-gemelten Heere Cheur-Vorſt over Zee gebracht, ende wat middelen daer toe voor handen gevonden, ofté verder gerequireert, ende van waer beſt ende prompſt geſuppleert ſoude konnen werden, ende dat voor al meer-hoog-gedachten Heere Cheur-Vorſt, in cas van genegentheydt tot het voorſchreve tranſport, door de gemelte Heeren Miniſters, ende door den Secretaris Eyckberg ſal werden gediſponneert, om met de meeſte haeſt een [illegible] Magazyn van Voeragie voor Paerden te verſamelen, op dien ofte de andere plaetſe aen

aen de Zee, van waer de ſelve op de Deenſche Eylanden kan gebracht werden.

Ten ſevenden, dat te gelyk by 't Parlement in Engelandt, door middel van den meer-gemelten Heere Ambaſſadeur Nieupoort, ernſtelyke devoiren ſullen werden aengewendt, om van daer een groote quantiteyt lang ende kort Voer naer Coppenhage over te ſenden, ende dat naer ingenomen bericht van de voorgeroerde Brandenburgſche Miniſters nader ſal worden gelet, wat tot bevorderinge van ſoo hoog conſiderabel een ſaeke by deſen Staet ſoude mogen werden gedaen.

Ten achtſten, dat nademael haer Hoog Mog. om veele redenen ſeer apprehenderen, 't gene by den gemelten Heere Reſident Chariſius, van gebrek van Geldt is voor-gedragen, dat omme 't ſelve als een notabele behoeften, proviſionnelyk eenigermaten te ſuppleren, ende den Koning van Denemarken, voor ſoo verre bequaem te maken, nader ſal werden gelet onder wat goede conditien aen den ſelven Koning van Denemarken verſchot van penningen ſoude konnen werden gedaen, ende dat hier daer over door de meer-gemelte Heeren Huygens, ende andere haer Ho. Mo. Gedeputeerden, met den meer-gemelten Heere Chariſius ſal werden geſprooken, ook de dik-op-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden in Denemarken aengeſchreven, dat haer E. daer ontrent voorſlagen ſullen mogen hooren en over-ſchryven.

Ten negenden ende laetſten, dat omme promptelyk uyt te vinden de penningen, noodig tot den inkoop van alle het gene voorſeydt is, ſoo hier door den Raedt van State, ende anderſints als buyten 's Landts, den wel-gemelten Raedt van State verſocht ſal werden, gelyk haer E. ſeer ernſtelyck verſocht werden midts deſen, door den Ontfanger Generael Doubleth ten laſte van de Generaliteyt, ſonder eenig tydt-verlies te doen negotieren de ſomme van driemael hondert duyſent Caroli guldens, om daer uyt vervallen te werden de beſorginge ende betalinge van de Vivres, ende andere commoditeyten † aen de voorſz Landt-Militie ordentelyk, ende tot eene betamelyke pryſe tegens comptant geldt te doen uytleveren, ende de penningen die daer van prevenieren ſullen, wederom t'employeren tot afloſſinge van het voorſz te negotieren Capitael van driemael hondert duyſent guldens; Ende dat voorts de geſamentlyke Provintien verſocht ſullen werden, gelyk de ſelve gantſch ernſt ende ſerieuſelyk verſocht werden midts deſen, ilico te doen negotieren, ende ten ſpoedigſten ten langſten binnen den tydt van drie weeken, na date deſer vallende ten Comptoire van den gemelten Ontfanger Generael Doubleth alhier in den Hage te laten furneren, ende effective te berde te brengen haere reſpective Quotes, in de ſomme van acht mael hondert duyſent guldens vereyſcht werdende, tot het provideren van de voorſz Stadt Coppenhage, met alle noodtdruftigheden, 't welk geen uytſtel en kan noch en mach lyden, indien men de ſaeke in die Geweſten niet tot de uytterſte extremiteyt en wil laten vervallen; Ende in cas boven vermoede eenige Provintien in gebreeke mochten blyven, hare Quotes als vooren te negotieren ende te furneren, dat als dan tot indemniteyt van de Provintien die haer dies-aengaende na behooren ſullen hebben ge-evertueert, by faute van prompter rembourſement aen de ſelve betaeldt ſullen werden intereſſen van de Capitalen, by haer als boven genegotieert, uyt de opkomſte van het Comptoir van den meer-gemelten Ontfanger Generael Dou-

Voor den tyt van acht maenden gerequireert tot behoef van de Landt-Militie deſer Vereenigde Provincie in Denemarken weſende, breder gementionneert in 't voorſchreve eerſte poinct, aldaer genomen op ſes duyſent Man; Des werdt den wel-gemelten Raedt van State geauthoriſeert om de voorſz in te koopen Vivres en andere commoditeyten.

Doubleth, tot den eerſten January naeſt-komende, werdende den meer-gemelten Raedt van State verſocht, de ſoodanige intereſſen aen wel-gemelte Provintien t'ſyner tydt promptelyk te betalen ende te voldoen, ſonder pretext van kortinge, reſcontre, compenſatie ofte anderſints, daer van yets in te houden; Ende dat de meer-wel-gemelte Provintien, die als vooren ſullen hebben genegotieert, ende haer deſen aengaende wel ge-evertueert, het voorſchreve Capitael haer als dan noch niet gerembourſeert weſende, de intereſſen van dien jegens vyf ten hondert ſullen genieten in den Staet van Oorloge, ter tyden ende wylen toe by fourniſſement van de quotes van de deficierende Provintien uyt het provenu van de in te koopen behoeften, ofte anderſints uyt de penningen in tyden ende wylen by liquidatie van den Koning van Denemarcken te conſequeren, ſullen weſen voldaen; Des werdt den meer-wel-gemelten Raedt van State ſeer ernſtelyk verſocht, dat haer E. de voorſchreve intereſſen in den Staet van Oorlog op de repartitie van de Provintien, die als vooren genegotieert ſullen hebben, geſtelt werdende, ſorge willen dragen, dat de ſelve Provintien, aengaende de ſeekere ende vaſte Poſten, daer jegens op de andere deficierende Provintien over te ſenden, ſoodanig contentement werde gedaen, dat ſy de voorſz intereſſen van vyf ten hondert volkomentlyk ende effectivelyk komen te genieten, totter tydt toe dat de Capitalen als boven gerembourſeert ſullen weſen, gelyk ook de meer-gemelte Heeren Huygens, ende andere haer Hoog Mog. Gedeputeerden verſocht werden, om met eenige Heeren Gecommitteerden uyt den meer-wel-gemelten Raedt van State by haer E. ſelfs te nomineren, ten ſpoedigſten, ende ſonder eenig tydt-verlies in beſoignes ende conferentie te treden, tot bevorderinge van de executie van deſe haer Hoog Mog. Reſolutie naer hare forme ende teneur, op 't rapport daer van aen deſe Vergaderinge te doen; Sullende voorts Extract van de ſelve haer Hoog Mog. Reſolutie geſonden worden aen den meer-gemelten Ambaſſadeur Nieupoort, ende ook meer-gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden in Denemarken, als mede aen den voornoemden Secretaris Eykberg, om hun reſpectivelyk yder voor ſoo veel hun aengaet, naer den inhoude van dien preciſelyk ende punctuelyk te reguleren.

Extract uyt het ſecreet Regiſter der Reſolutien van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Veneris den 26 September 1659.

In deliberatie geleydt zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, midts deſen te authoriſeren de Heer Ambaſſadeur Nieupoort, om in cas het Parlement van Engelandt, boven vermoeden mochte komen te refuſeren, tot haren laſte te nemen het beſorgen ende haeſtig overſenden na Coppenhage van de Steen-koolen, gementionneert in het vyfde poinct van eene andere ſecrete Reſolutie van huyden, die hem neffens deſe ook werdt toegeſonden, als dan voor reekeninge van den Staet, over het af-ſenden van ſoodanigen quantiteyt Steen-kolen naer Coppenhagen voorſchreve, als ſyn E. naer voor-gaende doenlycke imformatie *circum circa* noodig ſal achten, te contracteren, blyvende nochtans finalyk inſteren, om daer toe met Engelſch Convoy voorſien te werden, ende nae gelegentheydt

adverterende de Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden in Denemarken, om op de ſecuriteyt van der ſelver behouden tranſport ontrent de Sondt, in cas het vereyſcht is, noodige voorſieninge te doen, met laſt ende ordre, om in deſen alle meeſt-doenelyke ſpoet te gebruyken. Ende ſal den gemelten Heer Ambaſſadeur Nieupoort, ten eynde voorſz ſonder uytſtel met credit ofte penningen werden geſterkt, ende de gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden in Denemarken aengeſchreven, ontrent het beneficieren van de voorſz Steen-kolen, gelyken voet als ontrent de Vivres, gementionneert in de voorſz andere ſecrete Reſolutie van huyden te obſerveren.

NOTA. *Dit reſulteert uyt een gedeelte ofte laetſte van 't vyfde poinct, ende het geheele ſesde poinct van de groote Reſolutie, daeromme nu aldaer maer negen poincten gevonden werden.*

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren van Amſterdam, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, in gevolge van der ſelver ſucceſſive Reſolutien Commiſſoriael voor deſen op 't voorſz ſubject gebeſoigneert hebbende, ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, omme met ende nevens de Heeren Gecommitteerde Raeden, ofte eenige van de ſelve by 't Collegie daer toe te deputeren, hare gedachten te laten gaen, over al 't geene tot complete ende prompte executie van de voorſz haer Hoog Mog. Reſolutie ſal dienen te werden by der handt genomen, ende in het werk geſtelt, ende dienthalven haer Edele Groot Mog. ten ſpoedigſten van hare conſideratien en adviſe te dienen.

Maendag den 29 September 1659.

Denemarken. Provideren van Coppenhage met alle noodige Behoeften.

De Heer Penſionnaris van Beuningen, heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende 't advis, ſtaende huyden ter Generaliteyt gerapporteert te werden door de Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden, hebbende met eenige Heeren Gecommitteerden uyt den Raeden van State in beſoignes ende conferentie geweeſt, tot bevorderinge van de executie van haer Hoog Mog. Reſolutie den ſes en twintigſten deſes genomen, nopende het in-koopen van Vivres, Py-Rocken, Hembden, Kouſſen, Schoenen, ende andere nootdruftigheden, voor 's Landts Militie in Denemarken zynde, voor den tydt van acht maenden, begroot ter ſomme van driemael hondert duyſent Caroli guldens, midtsgaders van Levensmiddelen en andere Behoeften, tot provianderinge ende voorſieninge van de Stadt Coppenhage voor gelyken tydt van acht maenden, begroot (het tranſport daer onder begrepen) ter ſomme van vier hondert vyf en tſeſtig duyſent guldens. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſacke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde den in-koop, beſorginge ende het tranſport van de Vivres, Kleedinge, Kouſſen, Schoenen, &c. voor 's Landts Militie als boven geſtelt, ende gelaten moge werden ter diſpoſitie van den wel-gemelten Raedt van State, met authoriſatie, om alle de ſelve Vivres, en commoditeyten aen de voorſz Militie, door een of meer bequame Perſoonen, by haer daer toe te diſpicieren, ende aen te ſtellen, ordentelyk

lyk en tot een betamelyke pryſe tegens contant Geldt te doen uytleveren ; Ende wat belangt de Levens-middelen ende andere Behoeften, tot provianderinge ende voorſieninge van Coppenhagen, gerequireert, dat de ſelve door eenige Heeren Gecommitteerden van haer Hoog Mog:, ende van den meergemelten Raedt van State moge werden in-gekocht, ende tot der ſelver tranſport naer Denemarken voorſz, de noodige ordre geſtelt, ook een ofte meer bequame ofte vertrouwde Perſoonen gediſpicieert, ende haer Hoog Mog. voor-gedragen, om geduyrende het voorſz tranſport, de voorſz Vivres ende nootdruftigheden gaede te ſlaen, ook tot Coppenhage gearriveert zynde, de ſelve aen de Ingezetenen aldaer ten meeſten oirbaer tot een civile prys ſonder voordeel ofte ſchade van den Staet te verkoopen, en uyt te leveren.

Des dat de gemelte Heeren Gecommitteerde by haer Hoog Mog. wel expreſſelyk gelaſt ende geordonneert moge werden, de voorſchreve ſomme van 465000. guldens daer inne begrepen, de vruchten en andere onkoſten niet te excederen.

Dat voorts by haer Hoog Mog. geſchreven moge werden aen de Raeden ter Admiraliteyt tot Amſterdam, ten eynde de meer-gemelte Heeren Gecommitteerden tot voltreckinge van alle 't gene voorſz is, met den gevolge en aenkleven van dien, willen ſeconderen, en door hare Officieren en Bedienden doen aſſiſteren naer behooren.

Vrydag den 3 October 1659.

Conferentie met Brandenburg.

De Heer Penſionnaris van Beuningen, heeft ter Vergaderinge gerapporteert het gepaſſeerde in de conferentie, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. gehouden met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Chéur-Vorſt van Brandenburg over het tranſport van eenige Brandenburgſche Volkeren, ende voornamentlyk van Ruyters tot ſecours van den Koning van Denemarken : Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat afgewacht ſal werden de ſchriftelyke opſtellinge van de poincten, by de opgemelte Heeren Miniſters in de voorſz conferentie van deſen Staet gedeſidereert, om de ſelve geſien zynde, als dan nader dienthalven te werden gereſolveert, ſulks als na exigentie van ſaeken bevonden ſal worden te behooren.

Tegens Sweden met alle vigeur te ageren met de Vloote, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den dertigſten deſer voorlede maendt, ge-examineert ende overwogen den innehoude der Brieven van de Heeren van Slingelandt ende Vogelſang, extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Koningen van Denemarken ende Sweeden, in dates reſpective den ſeventienden ende twee en twintigſten der ſelver maendt, ſoo directelyk, als onder addres aen den voorſz Raedt-Penſionnaris de Regeringe toegekomen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. aen de op-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden geſchreven moge werden, dat ſyluyden de Vloote, ende † in die Geweſten zynde, met alle mogelyke vigeur ſullen doen ageren tegens de Vlooten, ende Militaire machten van den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, midtsgaders alle bedenckelyke middelen van nadruk, volgens haer Hoog Mog.

† *Militaire macht van den Staet jegenwoordig*

Mog. Reſolutie van den twaelfden September laetſtleden doen adhiberen ende in 't werk ſtellen, ter tydt ende wylen toe, dat den hoogſt-gemelten Koning van Sweden tot redelykheyt ſal weſen gebracht, ſonder dat ſyluyden ſich op eenig ſpecieus voorgeven, ofte om eenigerhande oorſaeke van 't employ der voorſz vigoureuſe middelen een eenig moment ſullen laten diverteren, voor ende al eer den Koning de bewuſte conditien hem voor-gehouden, formelyk ſal hebben ingewilligt, ende dat de Vrede daer op effectivelyk tot beſluyt gebracht ſal zyn; ende dat ſyluyden voorts de Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, jegenwoordig in Denemarken zynde, ende voornamentlyk de laetſte, op de gemaekte conventien ſullen hebben te ſommeren, ende in gevolge van de ſelve krachtelyk te diſponneren, om geſamentlyk den Koning van Sweden voornoemt, met allen doenlyken ernſt, te preſſeren, ten eynde ſyne Majeſteyt de conditien in de voorſz conventien vervat, mede kome te amplecteren,

Woonsdag den 8 October 1659.

Verſcheyden poincten provideren Coppenhage met Vivres, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van der Zee, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſevenden deſer loopende maendt ge-examineert ende overwogen den innehoude van de Miſſiven, by de Heeren Meerman ende Burg, Gedeputeerden van haer Hoog Mog. tot den inkoop van Vivres ende andere Behoeften, noodig tot provideringe van de Stadt Coppenhage, geſchreven tot Amſterdam den derden ende vyfden deſer loopende maendt, midtsgaders noch ſeekere Miſſive van de ſelve Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden van den ſevenden deſes, huyden ontfangen, houdende verſcheyde poincten van deliberatie, 't ſubject van haerluyder Commiſſie raekende: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren Gecommitteerde Raeden ſal werden gelaſt ende geordonneert, gelyk henluyden gelaſt ende geordonneert werdt midts deſen, ſoodanigen ordre te ſtellen, ende die voorſieninge te doen, dat de Quote deſer Provintie in de bewuſte achtmael hondert duyſent Caroli guldens, tot provideringe van Coppenhagen als boven geconſenteert, ende vervolgens voorige Reſolutie in dates den tweeden ende derden deſes, ſtaende over de reſpective Comptoiren op intereſſe genegotieert te werden, promptelyk tot Amſterdam ter diſpoſitie van de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden gebracht, ende de reſpective Ontfangers aldaer met behoorlyke quitantie van den Ontfanger Generael van Berkel gedechargeert moge werden; ſullende ten dien fine ook van wegen haer Edele Groot Mog. aen de reſpective Ontfangers in het Zuyder-Quartier, midtsgaders aen de Heeren Gecommitteerde Raden in Weſt-Vrieslandt ende den Noorder-Quartiere geſchreven werden; dat voorts van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de meer-gemelte Heeren Meerman ende Burg by haer Hoog Mog. op gelyke Brieven aldaer ontfangen, gereſcribeert moge werden, dat haer Hoog Mog. de Perſoon van Arent Tegnagel by henluyden gediſpicieert, om opſicht te hebben, over het tranſport, diſtributie, ende uytkoop van de voorſz Vivres, wel laten gevallen, maer dat ſyluyden noch een tweede bequaem Perſoon willen diſpicieren, authoriſeren, ende de voorſz Tegnagel by voegen; dat haer Hoog Mog. haer insgelyks laten gevallen de naerder Lyſte van Vivres by henluyden geformeert, ende nevens

nevens eene van de voorſeyde hare Miſſiven over-geſonden; maer dat haer Hoog Mog. waerſchynelyk bericht zynde, dat van de Specien van hier te beſorgen de meeſt noodtwendige zyn Boter, Kaes, Haring, Tabacq ende Brandewyn, ende dat andere Specien van de voorſz Lyſte, voor ſoo veelſe hier niet bequamelyk ingekocht konnen worden tot ſoodanigen quantiteyt, als de voorſz Lyſte medebrengt, daer toe ſyluyden nochtans willen continueren te doen alle mogelyke diligentie, uyt Coppenhage beſorgt konnen worden, ſyluyden derhalven voor al de noodtwendige Specien willen beſorgen, ende in de vordere liever eenig defect in de quantiteyt laten, indien haer geldt, tydt ofte gelegentheydt ontbreekt, om deſelve ten volle bequamelyk en tydelyk in te koopen.

Dat vorders mede gemelte Heeren Gedeputeerden mogen werden geauthoriſeert, de Steen-koolen inſgelyks in een van hare Miſſiven vermeldt, ten geringſten pryſe doenlyk in te koopen; als mede hondert duyſent pont Buſch-kruyt, vyf en twintig duyſent pondt Loot, ende eenige duyſent ponden Lonten, te vervallen uyt de voorſz acht-mael hondert duyſent guldens, om nevens de gemelte Vivres naer Coppenhage afgeſcheept te worden, ofte ſoodanige minder quantiteyt, als ſy naer doenlyke imformatie en reflexie genomen, op 't geene midts toevallen ofte deſſeynen van Oorlog ſoude konnen vereyſcht worden, dienſtig ſullen vinden.

Dat vorders aen de gedachte Heeren Gedeputeerden mogen werden toegeſonden open Acte voor de Schippers, ende Schepen by haer in te huyren, tot het tranſport van de voorſz Vivres, inhoudende verbinteniſſe ende belofte, van dat by haer Hoog Mog. ſal werden gepreſteert, dat ſy hare reyſe naer Coppenhage volbracht hebbende, door den Koning van Denemarken met geen beſlag ofte arreſten ſullen werden beſwaerdt, met verſoek aen den hoogſt-gemelten Koning, omme haer 't effect van de voorſz belofte onverhindert te laten genieten.

Ende dat te gelyk geſchreve moge werden aen de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet in Denemarken, om daer toe des noot zynde by den Koning van Denemarken te co-opereren, ende aen den Vice-Admirael de Ruyter, of den genen die 's Landts Vloote in die Geweſten ſal Commanderen, om voor ſoo veel in hem is, het ſyne daer toe te contribueren; als mede dat ſy Heeren extraordinaris Gedeputeerden voorſz, den hoogſt-gemelten Koning willen diſponneren, om aenwyſinge van Pakhuyſen, ook van Kelders, om eenige Vivres tegens de vorſt te bevryden, te doen, in de welke de Vivres van hier te ſenden naer Coppenhage opgeſlagen, ende bewaert ſullen konnen worden.

Dat wyders geſchreven moge werden aen de Raeden ter Admiraliteyt tot Amſterdam, dat ſyluyden de dag van den tienden deſes geprefigeert tot het uytloopen van de Koopvaerdy-Schepen naer Ooſten, nevens het Convoy voor de ſelve gedeſtineert, willen prolongeren, ende verlengen tot den veertienden daer aen volgende; ende dat daer van kenniſſe gegeven moge werden aen den Raedt van State, ende de meer-gemelte Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden aldaer ter Stede jegenwoordig zynde, met verſoek, dat de ſelve haer reſpectivelyk daer naer willen reguleren, ende ſoo veel doenlyk gereet maecken ende verſorgen, 't gene henluyden by Reſolutie van haer Hoog Mog. van den negen en twintigſten September laetſtleden, aenbevolen is, om met het voorſz Convoy den voorſz veertienden deſes afgeſonden te konnen worden.

Dat mede geſchreven moge werden aen de gemelte Heeren haer Hoog Mog. Extraordinaris Gedeputeerden in Denemarken, dat ſyluyden met advis van de aenweſende Hooſt-Officieren over 's Landts Vloote, de Schippers, welkers Schepen ingehuyrt zyn tot het tranſport van de voorſchreve Vivres, ende Behoeften tot Cop-

Coppenhage ontladen zynde, een Schip van Oorloge uyt 's Landts Vloote ſullen mede geven, om een keer naer Noorwegen te doen, eene aldaer op de te rugge-komſte eene Hout-ladinge in te neemen, ende dat ſyluyden meede geadverteert moge werden, dat haer Hoog Mog. 't gemelte Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam hebben aengeſchreven, om den dag tot het uytloopen van de voorſchreve Schepen, als vooren nae Ooſten gedeſtineert, te prolongeren tot den veertienden deſes, ende dat de Vivres ende Behoeften tot provianderinge van de Stadt Coppenhage gerequireert, als dan vermidts de kortheydt des tydts niet t'eenemael gereet ſullen konnen weſen, maer dat men ſtaet maekt, die met Koopvaerdye-Schepen, expreſſelyck daer toe intehuyren, derwaerts te ſenden, noch voor den uytgang van deſe loopende maendt October; Ende dat ſyluyden dien-volgens met advis als vooren willen beſorgen, ſoo veel Menſchelyk ende mogelyk is, dat de ſelve Koopvaerdye-Schepen, ofte tweede Vloote, met de Schepen van Oorlog die met den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael herwaerts ſoude mogen komen, ofte die aldaer ſullen verblyven, in alle ſecuriteyt ende verſeekertheyt opgehaeldt, ende naer Coppenhage geconvoyeert moge werden, ende dat ſulks t'eenemael aen hare vigilantie, ende conduite toe-vertrouwdt werdt, met ernſtelyke recommandatie nochtans, dat de ſelve haer daer ontrent naer vermogen willen evertueren, geconſidereert de conſervatie ende behoudeniſſe van de voorſz Stadt Coppenhage daer aen ten alder-hoogſten is gelegen; Dat wyders tot meerder bevorderinge van deſe hare Hoog Mog. goede meyninge ende intentie ook geſchreven moge werden aen den gemelten Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, ende den Vice-Admirael de Ruyter, of den genen die 's Landts Vlooten in die Geweſten ſal commanderen, datſe, voor ſoo veel in hun is, ſorge ſullen hebben te dragen, dat de voorſchreve tweede Vloote Koopvaerdye-Schepen als vooren in alle ſecuriteyt ende verſekertheydt opgehaeldt, ende naer Coppenhage geconvoyeert werde; Dat ook geſchreven ſal werden aen de gemelte Raden ter Admiraliteyt tot Amſterdam, dat ſyluyden de gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden, den Lieutenant-Admirael ende Vice-Admirael de Ruyter van tydt tot tydt, ende met alle andere Poſten, ofte andere bequame gelegentheden, ſullen hebben te berichten, ende adverteren, wanneer ſyluyden ſtaet maeken, dat de voorſz tweede Vloote Koopvaerdye-Schepen van hier Zee ſal konnen kieſen, op dat de ſelve haer daer naer moge reguleren, ende dat de depeſches op 't gene voorſchreve is, mogen afgaen, ſonder reſumptie, ende te ſchryven Brieven aen meergemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden, Lieutenant-Admirael, ende Vice-Admirael de Ruyter, ende duplicates van de ſelve, geſonden werden aen 't meergemelte Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam, om die te Water met een expres Galliot, of ander bequaem Vaertuyg, daer toe in te huyren, ofte anderſints op de ſeekerſte wyſe ſonder tydt-verſuym af te ſenden.

Vrydag den 10 *October* 1659.

Denemarken. Vloote ten deele in Denemarken te overwinteren.

Is ter Vergaderinge geleſen het advis van de Heeren alhier aenweſende Gecommitteerden van de Collegien ter Admiraliteyt, in date den derden deſer loopende maendt, ende den ſevenden daer aen volgende, ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. ingedient, op het te huys doen komen, ofte het overwinteren in 't geheel ofte ten deele van 's Landts Vloote, jegenwoordig in Denemarken weſende: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eyn-

eynde behalven de twintig Oorlog-Schepen, daer mede men te gemoet ſiet, dat den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael, op de authoriſatie, in voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutien vervat, ſtaet herrewaerts te komen, de reſterende acht en veertig Schepen proviſionnelyk moge werden gelaten in ende ontrent den Oreſont, ſoo lange als het Saiſoen kan toelaten, ende den tydt ſal willen lyden, om noch met een gedeelte van dien, voor den Winter in het Vaderlant te komen; ende dat als dan voorts in de voorſz Quartieren mogen verblyven, ende aldaer overwinteren het getal van vier en twintig Schepen van Oorloge, of wel dat het ſelve getal werde geamplieert tot dertig Schepen, in gevalle de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aldaer met advis van de Hoofden over 's Landts Vloote ſulks ſouden mogen dienſtig ende noodig oordeelen, latende het overige getal der voorſchreve Schepen van Oorloge herrewaerts weder-keeren, ende convoyeren de Koopvaerdye-Schepen, die uyt Ooſten in een goedt aental ontrent den laetſten November, ofte in 't eerſte van December hier te Lande verwacht werden; Ende wat belangt de te renvoyeren Schepen in 't particulier, dat daer inne voornamentlyk reguardt moge werden genomen op de ongelegentheydt van die geene die jongſt in Denemarken overwintert hebben, midtſgaders op de bequaemheydt van die gene die in de voorſz Geweſten verblyvende, de principaelſte actie ſullen moeten doen, ende dat dien-volgende de verkieſinge van de eene, ende van de andere volkomentlyk ende abſolutelyk moge werden gedefereert aen de opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, ende de aenweſende Hooft-Officieren van 's Landts Vloote; des dat daer ontrent, ſoo veel doenlyk, geobſerveert werde die proportie, dat in de Schepen aldaer gehouden wordende, yder Collegie beſwaert blyve met ſoodanig aental, als by 't ſelve Collegie volgens de ordre van den Staet derwaerts hadde behooren geſonden te worden, te weten die van de Admiraliteyt tot Amſterdam met de helft, ende die van de vier andere Collegien yder met een achtſte part.

Inſtructie Commiſſaris na Lubecq.

De Heer Penſionnaris van Beuningen heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gebeſoigneerde van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſes en twintigſten der voorlede maendt geconcipieert ende op 't papier gebracht een Concept van Inſtructie, voor de Commiſſaris, ſtaende in gevolge van haer Ed. Groot Mog. Reſolutie van den vier en twintigſten daer bevoorens, ende die van haer Hoog Mog. den vyf en twintigſten daer op gevolcht, naer Lubecq afgeſonden te werden, in voegen ende maniere als de voorſz Inſtructie hier na van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Concepte Inſtructie voor N. N. Commiſſaris van haer Hoog Mog. na Lubecq.

I.

De voorſz ſal hem ſoo haeſt doenlyck over de gereetſte weg na Lubecq vervoegen, ende aldaer aengekomen zynde, de Heeren Burgemeeſteren van die Stadt, nevens overleveringe van Brieven van Credentie ende addres hem tot dien eynde mede te geven, wegens haer Hoog Mog. begroeten,

met verſeckeringe van haer Hoog Mog. vrundtſchap, ende goede genegentheydt t'haerwaerdts, ende tot de voorſz Stadt.

II.

Ende dewyle het voornaemſte oogmerk van haer Hoog Mog. in deſe Commiſſie is, te doen faciliteren den in-koop ende tranſport van ſoodanige Vivres ende Behoeften, als in cas van noodt de Heeren Gedeputeerden van deſen Staet in Denemarken ſoude mogen goedt-vinden, uyt Lubecq te doen overkomen, tot verſorginge van Coppenhage, ſoo ſal de voorſz Commiſſaris voor al ſich pertinentelyk imformeren van de gelegentheydt die binnen de voorſz Stadt Lubecq is, om Vivres ende andere Behoeften te bekomen, ende van 't geen hy ondervinden ſal ſoo aengaende de ſpecie, quantiteyt ende prys, van ſoodanige Vivres ende Behoeften, haer Hoog Mog. ende te gelyk d'opgemelte Heeren Gedeputeerden neerſtelyk adviſeren.

III.

Ende ſal gemelten Commiſſaris afwachten ſoodanige ordres, als haer Hoog Mog. ofte opgemelte Gedeputeerden, volgens de authoriſatie op haer L. verleent, hem ſullen geven, ontrent het beſorgen van den in-koop, ende 't over-ſchepen van Vivres en andere Behoeften, en ſich daer naer punctuelyk reguleren.

IV.

Gemelte Commiſſaris ſal ſich ook laten gelegen zyn, om te penetreren de gedachten ende ſentimenten van de Regenten van Lubecq, ontrent den Oorlog tuſſchen de twee Noorder-Kroonen, ende eenige apparentie van 't ſucces daer toe ſiende, trachten te weeg te brengen, dat verſcheyde goede reſpecten van de Vrundtſchap, ende de Alliantie van deſen Staet, met de Hanze Steden, ende voornamentlyk met de voorſchreve Stadt Lubecq, ook van gemeene intereſſen in de conſervatie van Denemarken, ende van de ſware koſten ende periculen by haer Hoog Mog. tot dien eynde ten gemeenen beſte gedragen, diermaten moge werden geapprehendeert; ende geconſidereert dat publycquelyk ofte onder de handt binnen Lubecq, ordre mag werden geſteldt, tegens den uytvoer van Contrebande na Sweden, om geen voetſel aen den Oorlog te geven.

V.

Sal vorders voor-gemelte Commiſſaris, alle voorvallende ſchryfwaerdige ſaeken, haer Hoog Mog. ende gemelte Gedeputeerden in Denemarken van tydt tot tydt adverteren, ende na het eyndigen van ſyn Commiſſie ter bequamer tydt verder mondeling rapport doen, en Verbael overleveren van ſyn verrichtinge.

Waer

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz Concept wel laten gevallen, ende is voorts goedt-gevonden en verſtaen, dat het ſelve van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ingebracht, ende het arreſt van dien aldaer ten beſten geprocureert ſal worden.

Saturdag den 11 *October* 1659.

Engelandt. Dilueren objecten vertrek Engelſche Vloote uyt den Oreſondt preſtatie conventien, Plenipotentiariſſen niet ſonder communicatie te vertrecken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den achtſten deſer loopende maendt ge-examineert ende overwogen den innehoude der Brieven van den Heer Ambaſſadeur Nieupoort, in date den derden daer bevooren, met de Bylagen daer toe ſpecterende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Ambaſſadeur Nieupoort, by haer Hoog Mog. geordonneert moge werden, die van de Regeringe aldaer bekendt te maeken, dat haer Hoog Mog. niet ſonder merkelyke verwonderinge vernomen hebben, dat de bewuſte onderhandelinge over het ſubject van de Caperyen, ende tegens het op-brengen van Schepen in elkanders Havenen, noch niet en was geperfectionneert, daer nochtans 't voorſz graſſerende quaet dagelyks meer ende meer is toenemende, ende dat hy Heere Ambaſſadeur voornoemt, nochmaels gelaſt moge werden alle bedenkelyken ernſt by te brengen, ten eynde de voorſz onderhandelinge eenmael eyntlyk, conform voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutien in dates reſpective den drie en twintigſten July, achtſten Auguſti, ende derden September, alle laetſtleden, tot een goedt beſluyt gebracht werde, immers dat haer Hoog Mog. weten mogen, wat daer ontrent de finale meyninge van die van de voorſz Regeringe mag zyn.

Dat wyders den gemelten Heere Nieupoort gelaſt moge werden, krachtelyk ende met ernſt te wederleggen de exceptien hem op 't wech-zeylen van de Engelſche Vloote uyt den Oreſondt, by lecture van eenige paſſagien uyt het Verbael van den Heere Admirael Montagu voor-gehouden, ende voornamentlyk 't gene daer toe ſchynt te tenderen, als of by de Heeren Extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, ontrent de Koningen van Sweden ende Denemarken, directelyk ofte indirectelyk yets gecommitteert ofte geomitteert, ende geweygert ſoude zyn, contrarie den innehoude ende de ware meyninge van de conventien in dates reſpective, den een en twintigſten Mey, vier en twintigſten July, ende vierden Auguſti, alle laetſtleden, ende dat door alſulke redenen ende argumenten, als hy Heer Ambaſſadeur Nieupoort voornoemt, by inſpectie van den text der voorſz conventien, ende 't gepaſſeerde daer jegens compaſſerende in waerheyt, naer ſyne gewoonlyke wysheyt ende ervarentheyt, tot voorſtandt van 't goedt recht van deſen Staet ſal weten te appliceren, en oordeelen van de meeſte kracht en perſuaſie te ſullen weſen.

Dat voorts den meer-gemelten Heere Ambaſſadeur Nieupoort, mede geordonneert moge werden, die van de Regeringe aldaer bekendt te maeken, dat haer Hoog Mog. naer examinatie van de Antwoorde van 't hoog-gemelte Parlement, in date den twee en twintigſten September *ſtilo loci*, onder anderen mede, nevens de voorſz Brieven, tot Bylage gevoegt, met leetweſen beſpeurt hebben, dat het ſelve Parlement in plaetſe van te treden tot reële executie van de voorſz conventien, door 't effectueren van de Poincten in haer Hoog Mog. Reſolutien van den

twaelfden ende ſeventienden der voorlede Maendt, particulierlyk ge-expreſſeert, volgens de Obligatie door de voorſz conventien geintroduceert, ende waer toe dien volgende geene nieuwe Tractaten van nooden zyn, deſen Staet ſchynt te willen contenteren met eene generale verklaringe, van gereedt te weſen om ſulke vordere Tractaten in te gaen, ende ſich te vervoegen tot ſulke Reſolutien ende Actien met haer Hoog Mog., als waer mede gedemonſtreert ſal worden hare ſinceerheyt in alle de voor-geroerde conventien, &c. ende dat hy Heere Ambaſſadeur Nieupoort voornoemt, derhalven die van de voorſz Regeringe, uyt den naeme ende van wegen haer Hoog Mog. als noch ſal hebben te ſommeren op de ſincere naer-kominge van de ſelve conventien, niet met woorden maer met werken.

Ende in ſpecie, dat hy ſal hebben te bevorderen, dat het hoog-gemelte Parlement in voldoeninge van 't vierde Articul van 't Tractaet den voorſz een en twintigſten Mey laetſtleden opgerecht, door eene publycque demonſtratie uyt den dienſt van den Koning van Sweden, avocere alle Engelſche, Schotſche ende Yrſche Regenten, midtsgaders alle Officieren, Soldaten ende Matrooſen van de ſelve Natien, die haer noch in den dienſt van den hoogſt-gemelten Koning bevinden.

Dat het hoog-gemelte Parlement, vorders in voldoeninge van de conventie den vier en twintigſten July op 't voorſz Tractaet gevolgt, den Koning van Sweeden met alle macht tot het aennemen van de Vreede helpen compelleren, ende ten dien fine wederom eene ſuffiſante macht naer den Oreſondt wille af-ſenden, ook by proviſie alle hare Admiralen, Vice-Admiralen, Commandeurs ende Capiteynen ter Zee, midtsgaders alle haer Gouverneurs ofte andere Bevelhebberen over de Havenen van haer Gebiedt, expreſſe laſt geven, om alle Sweedtſche Schepen ſoo ten Oorloge, als ter Koopvaerdye uytgeruſt, ende de ſelve ſullen konnen aentreffen, met hare Ladinge aen te taſten, op te brengen, ofte aen te houden, gelyk haer Hoog Mog. daer toe van hare zyde albereydts de gerequireerde ordre geſtelt hebben.

Dat het meer-hoog-gemelte Parlement behoorlyke authoriſatie moge verleenen aen de Heer Commiſſaris Downing, om nevens Gecommitteerden van deſen Staet, met de Heeren alhier aenweſende Brandenburgſche Miniſters te concerteren over het tranſport van de Brandenburgſche Volkeren, ende over al 't gunt by den Cheur-Vorſt van Brandenburg, met vigeur en naedruk tegens den Koning van Sweeden ſoude konnen werden gecontribueert, midtsgaders over 't gunt van wegen den ſelven Heere Cheur-Vorſt reciproquelyk tot ſyne ſecuriteyt in redelykheyt en billykheyt ſoude mogen werden gedeſidereert.

Dat het hoog-gemelte Parlement ook in ſpecie het hare moge contribueren, om de Stadt van Coppenhage met Behoeften ende Levens-middelen, ende voornamentlyk met Brandt te helpen voorſien; Ende dat hy Heer Ambaſſadeur Nieupoort voornoemt, op alle 't ſelve met ernſt moge vorderen een ſpoedige ende ſpecifique Antwoorde van 't meer-hoog-gemelte Parlement, ten eynde haer Hoog Mog. weten moge, waer op ſy haer dien-aengaende hebben te verlaten.

Dat mede den meer-gemelten Heere Ambaſſadeur Nieupoort gelaſt moge werden, die van de Regeringe aldaer te gemoedt te voeren, dat haer Hoog Mog. niet wel hebben konnen vatten de rechte meyninge van de weynig te reguleren, achter de voor-geroerde Antwoorde van 't meer-hoog-gemelte Parlement geſtelt, daer uyt echter eenigſints geconcludeert ende afgenomen ſchynt te konnen werden, als of de Heeren Plenipotentiariſſen van het ſelve Parlement, aen de Koningen

gen van Sweeden ende Denemarken, haer mede wel onverwacht van de Handelplaets naer Engelandt mochten begeven; Edoch dat haer Hoog Mog. onfeylbaerlyk verwachten, dat in gevalle ſulks ſoude mogen weſen de meyninge van 't meerhoog-gemelte Parlement, ende dat men aldaer mochte oordeelen daer toe de redenen te dienen, dat de voorſz redenen alvoorens aen haer Hoog Mog. gecommuniceert, ende daer ontrent niets dan met een gemeen overleg gediſponneert, veel min yets ſeparatelyk ter executie geſtelt ſal worden.

Vrydag ende Saturdag den 19 *ende* 20 *October* 1659.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden tot de ſaeken van Portugael, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den negen en twintigſten Auguſti des voorleden Jaers, ge-examineert de Memorie ofte nader præſentatie van den Ambaſſadeur van Portugael, doenmaels alhier aengeweeſt zynde, den acht en twintigſten daer bevoorens ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. overgebracht, naer dat de ſelve Gedeputeerden, midtsgaders ook alle de andere Leden, van haer Edele Groot Mog. Vergaderinge buyten 't beſoigne weſende eenpaerlyk geoordeelt hadden, dat de ſaeke met Portugael tot een Vreede gedirigeert ſoude behooren te werden, op de Poincten ende Articulen hier naer volgende.

Dat de ſomme tot ſatisfactie aengeboden, gebracht ſoude behooren te werden op tachtig Tonnen Goudts, ten minſten een millioen comptant, ende de vordere termynen, ſoo veel doenlyk te verkorten.

Dat de Commercien niet alleenlyk op Phernambucq, ofte Brazil, maer ook op de Conqueſten in Africa ſoude behooren te werden bedongen, niet alleen voor de jaren, ofte termynen, dat de betalinge van de voorſz ſomme ſal duyren, maer voor altydts; ende dat de conditien niet beſwaerlyker moge weſen, als zyn die geene, onder beneficie van de welke gelyke Commercien in den jare ſeſtien hondert vier en vyftig by Tractaet aen de Engelſchen toegeſtaen is.

Dat onder het Articul, ſpreekende van de executie ende betalinge der ſchulden mede geconditionneert werde, de reſtitutie van de vaſte Goederen aen de rechte Eygenaers, ende de faculteyt om daer van te mogen diſponneren naer haer wel-gevallen, ende dat getenteert werde, of den Koning van Portugael niet geobligeert ſoude konnen werden de voorſz Schulden ſelfs te betalen, onder verblyf aen eenige Commiſſariſſen, of anderſints, ſonder nochtans in cas van merkelyke difficulteyt daer by finalyk te perſiſteren.

Dat de capitulatien met Franciſco de Baretto gemaekt, ſal werden naergeſien, ende in cas geen merkelyk voordeel daer inne te vinden is, dat beter ſal zyn daer van geen vermaen te maeken.

Dat

Dat in de generale Vrede ook van deſer zyde ſal werden bewilligt.

Dat boven de voorſz poincten ook geſtipuleert ſullen dienen te werden, gelyke conditien, noopende de Navigatie ende Commercie op Portugael ſelfs, als by 't voorſz Tractaet van den jare ſeſtien hondert vier en vyftig aen de Engelſchen zyn toegeſtaen.

Dat voor al de repartitie op de Zout-handel van St. Hubes, ten reſpecte van de Ingezetenen van deſen Staet ſal dienen te werden afgedaen.

De ſubſtantie van alle 't ſelve met eenige ampliatien ende correctien in 't lange ge-extendeert, ende in forme van Tractaet vervat hadden in de Articulen, mede hier naer van woorde te woorde geinſereert.

I.

Dat den Koning ende 't Ryk van Portugael haer ſullen verobligeren, ende in de alderkrachtigſte forme verbinden, gelyk den ſelven Koning ende 't voorſz Ryk haer verobligeren, ende verbinden by deſen, aen ofte ten behoeve van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden te ſullen opleggen ende betalen de waerde van vier millioenen Cruſaten, yder Cruſaet tot tachtich grooten gereekent, ende dat het zy in contante penningen, 't zy in Suyker, Tabacq ende Zout, de voorſz Specien te leveren in Portugael tot ſoodanigen pryſe, als de ſelve ten tyde van de leverantie aldaer ſullen gelden, ende vry ſtaende, ende in de eene der ſelver Specien te ſuppleren, 't gunt in de andere ſoude mogen ontbreeken, midtsgaders by kortinge ofte inhoudinge van de Belaſtingen ofte Impoſitien, die wettelyk ende in conformité van de naervolgende Articulen, ten behoeve van den voorſchreven Koning geheven ende ontfangen, ſouden mogen werden, op ofte ter ſaeke van de Goederen die door de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien in Portugael ingebracht, ofte uyt het voorſchreve Ryk uytgevoert ſullen werden, ten welken eynde by haer Hoog Mog. in Portugael voornoemt, geauthoriſeert ſullen worden Perſoon ofte Perſoonen, om de voorſchreve Tollen aldaer uyt den name ende voor reekeninge van de ſelve te ontfangen, ende dat op eſguale jaerlykſe termynen, daer van de eerſte betaelt ſal moeten werden, ſoo haeſt in Portugael ſal konnen werden gedoceert, dat de Inſtrumenten van de ratificatie op het jegenwoordig Tractaet uytgewiſſelt zyn; Ende dat boven dien den Koning van Portugael ſal reſtitueren of doen reſtitueren, alle ſoodani-

danige ſtucken Kanon, als by de veroveringe van 't Recif ende andere Sterkten in Brazil, in handen van de Portugeeſen gevallen, ende met het Wapen van den Staet, ofte van de West-Indiſche Compagnie geteekent, jegenwoordig noch in weſen zyn.

II.

Ende gemerkt van de zyde van Portugael tot nader ſatisfactie van haer Hoog Mog. aenbiedinge is gedaen van alle het Zout, vallende tot St. Ubes, ende daer ontrent privativelyk ende alleenlyk te doen leveren aen de Subjecten ende Ingezetenen der Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ende dat voor ſoodanige prys als jaerlyks, ofte ook wel voor een langer tydt in redelykheydt, ende naer advenant van de geldinge, als dan zynde, daer toe met onderlinge bewilliginge ſal worden geconſtitueert, midts dat de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ook beſorgen, dat by ofte van wegen de voorſz Subjecten ende Ingezetenen der Vereenigde Nederlanden, van daer afgehaeldt werde, ten minſten gelyke quantiteyt van Zout, als voor deſen eenige jaren door den anderen gereekent, uyt Portugael afgeſcheept, ende ſulks ten minſten

laſten, voor-behoudens nochtans, ſoodanige quantiteyt, als tot ſpyſinge van de conqueſten van Portugael van noode ſal weſen, midts dat met de ſelve quantiteyt, of eenig gedeelte van dien, niet ſal mogen werden getraffiqueert met eenige Natien, wie of hoedanig de ſelve ook ſouden mogen weſen; Soo hebben de meer-hoog-gemelte Heeren Staten Generael gereſerveert, gelyk aen de ſelve gelaten werdt by deſen, de faculteyt ende vryheyt, om de voorſz aenbiedinge aen te nemen, ende ſich daer van te dienen by proviſie op een preuve, ſulks dat den hoogſt-gemelten Koning van Portugael verbonden blyft, in cas haer Hoog Mog. binnen den tydt van tien jaren de voorſz aenbiedinge mochten aennemen, haer daer van te laten jouiſſeren: Ende in gevalle buyten vermoeden over de begrootinge van de voorſz prys diſcrepantie mochte overblyven, ook ſoo lange ende ſoo wanneer de hoog-gemelte Heeren Staten Generael niet ſouden mogen goedt-vinden, haer van de voor-geroerde ſtipulatie te dienen: dat als dan ende in allen gevalle ten reguarde van de Nederlandtſche Natie ſal ceſſeren ende op-houden, de repartitie aengaende den Zouthandel eenige Jaren herrewaerts in Portugael gepractiſeert, ende eenen yegelyken van de ſelve Natie vry blyven, ſoodanige quantiteyt, ende uyt ſoodanigen handt te koo-

pen, als hem goedt-duncken ſal, in voegen ende manniere, als in 't ſevende Articul hier naer generalyk, ten aenſien van alle ſoorten van Goederen ende Koopmanſchappen, breeder uytgedrukt ſtaet, ſonder dat ſulcks mede den Verkooperen, directelyk of indirectelyk ſal mogen werden verhindert.

III.

NOTA. *Te urgeren op de vrye Commercie van de getracteerde Specien, ten minſten op Meel en Viſch, mitſgaders de Wyn die van elders, in Portugael wert gebragt, immers ende in allen gevalle dat naer expiratie van 't Octroy der Compagnie in Portugael opgerecht, ofte ook de ſelve Compagnie anderſints komende te ceſſeren, de voorſchreve Specien ook by de Nederlanders vry naer Brazil gevoert ſullen mogen werden.*

Dat d'Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlandtſche Provincien vry, ende in alle ſeekerheydt ſullen mogen negotieren, ende haere Koopmanſchap dryven, ſoo van Portugael na Braſil, als van Braſil wederom na Portugael, met allerhande Goederen ende Waren, uytgenomen alleenlyck met Brazilien-hout, midts betalende de Tollen ende andere Rechten, die de Portugeeſen in de voorſchreve Geweſten handelende, ſelfs te betalen ſchuldig zyn; Des dat de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlandtſche Provincien, uyt eenige van de Havenen ende Plaetſen van Brazil, ofte van de Conqueſten voornoemt, in andere Landen ende Diſtricten van den hoogſt-gemelten Koning aen-komende, niet gehouden ſullen weſen laſt te breeken, haere Schepen te ontladen, ofte eenige van haere Goederen daer uyt te lichten, maer dat de Officieren ter Recherche, ende andere Miniſters, gehouden ſullen zyn, de Goederen in de Schepen ſelfs te doen wegen, ten eynde de behoorlyke Tollen en Gerechtigheden daer vooren betaeldt werden, ende by ſoo verre daer ontrent in de practyeque eenige impoſſibiliteyt, ofte incongruiteyt bevonden wert, dat als dan de Goederen op de gevoeglykſte wyſe, met de minſte præjuditie van de Bevrachters ſullen werden ontladen, uytgenomen alleenlyck die geene, die in de Vereenigde Nederlanden in-geſcheept mochte weſen, om voorts alle op den ſelven Bodem directelyk naer Brazil, of wel uyt Brazil naer de Vereenigde Nederlanden vervoert te werden, in 't reguardt van de welcke de Tol-betalinge ſal geſchieden, ten reguarde van de eerſte op exhibitie, ende volgens de Convoy-Cedullen ende Paſſeporten, waer naer in de voorſchreve Vereenigde Nederlanden, de Convoyen ende Licenten ſullen weſen betaeldt; ende ten reguarde van de andere, volgens het Regiſter ende deugdelyke beſcheyden, daer over by 's Konings Officieren in Brazil gepaſſeert, ende dat geen ſwaerder laſt, ofte hooger Tol, nochte ook eenige meerder ſomme van Geldt, ofte andere onkoſten over de voorſchreve Goederen afgevordert, ofte aen de voorſchreve Officieren van den hoogſtgemelten Koning betaelt ſullen werden, dan of de voorſchre-

ſchreve Goederen effectivelyk gelaſt, ende aen Landt gebracht waren geweeſt, ſonder dat de voorſchreve Schepen in 't expedieren ofte dimitteren, eenigſints in haere Reyſe opgehouden ofte geretardeert ſullen mogen worden, ende dat de ſelve in eenige andere Landen ofte Diſtricten van den hoogſt-gemelten Koning aengekomen zynde, de voorſz Gerechtigheden ende Coſtumen als vooren betaelt hebbende, vry ende onverhindert haere Reyſe nae andere Havenen ende Plaetſen ſullen mogen vervorderen; Sullende mede de Goederen in de Nederlandtſche Schepen in-geſcheept zynde, het zy door Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning, ofte door anderen vervoerdt werdende, naer eenige Landen ſyne Majeſteyt ſubject zynde, geen hooger Tolle of meerdere, ende andere Gerechtigheden betalen, als of de ſelve Goederen met Portugeeſche Schepen over-gebracht wierden.

IV.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden vry ende ſonder eenige verhinderinge ſullen mogen varen naer alle Colonien, Eylanden, Landtſchappen, Havenen, Diſtricten, Steden, Dorpen ende Handel-plaetſen onder 't gebiedt van den hoogſt-gemelten Koning gehoorende, op de Kuſten, ende in de Diſtricten van Africa, 't Eylandt St. Thomé daer onder begreepen, ende aldaer verblyven negotieren, ende met allerhande Waren, hoedanig die ook ſoude mogen zyn, ter Zee, te Lande, op de Revieren ende ſoete Wateren haere Commercie dryven, ook alle ſoorte van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen van daer naer andere Plaetſen ende Landtſchappen vervoeren; Ende ſal 't effect van 't gene in beyde de bovenſtaende Articulen uytgedrukt ſtaet, in geenderhande manniere directelyk of indirectelyk ge-eludeert, ofte de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien daer van eenigſints gefruſtreert moge werden, 't zy door Geeſtelyke, 't zy door Wereldtlyke Perſoonen, door ingevinge, dat het in conſcientie niet geoorloft ſoude weſen, met de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden te handelen, ofte op eenige andere wyſe bedenkelyk of onbedenkelyk, hoedanig de ſelve ook ſoude konnen of mögen weſen; Ende in gevalle de gemelte Ingezetenen ende Onderdanen dien-onaengeſien, t'eeniger tyde in 't vrye genot van de voor-geroerde ſtipulatie, eenig belet, obſtacul of hinderniſſe, directelyk of indirectelyk als vooren toe-gebracht wierde, dat als dan de hoog-gemelte Heeren Staten

wederom ſullen zyn in haer geheel, ten reguarde van alle de actien of pretenſien die de ſelve voor 't aengaen van 't jegenwoordige Tractaet, hebben gehadt, of eenigſints konnen of mogen moveren, blyvende oock in ſulken cas aen haer Hoog Mog. vervallen, ende by de Kroone van Portugael verbeurt, al 't gunt van wegen de ſelve in krachte van 't eerſte Articul van 't jegenwoordige Tractaet voldaen ofte betaeldt ſal zyn.

V.

Ende ſullen door de betalinge van de voorſchreve vier millioenen Cruſaten op de ge-expreſſeerde termynen, midtſgaders door 't effectif genot van 't gene in de drie voorgaende Articulen uyt-gedrukt ſtaet, komen te ceſſeren, doodt ende te niet weſen alle actien ende pretenſien, die de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien hebben, ofte ſoude konnen moveren, tot laſte van den Koning ofte het Ryck van Portugael voornoemt, gelyck mede ceſſeren ſullen alle actien ende pretenſien die den voorſchreven Koning ofte 't voornoemde Ryck ſoude konnen ofte mogen maecken tot laſt van de voorſchreve Vereenigde Nederlantſche Provintien.

V I.

Dat dien-volgende tuſſchen den voorſchreven Koning, ende 't Ryk van Portugael ter eenre, ende tuſſchen de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien ter andere zyde, midtſgaders tuſſchen alle wederzydts Onderdanen ende Ingezetenen ſullen ceſſeren ende ophouden alle actien van hoſtiliteyt ende onminnelyke bejegeningen, ende dat omtrent ende tuſſchen de Kuſten van Portugael, ende die van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, naer den tydt van ſes weeken; ende van daer tot aen de Linie Æquinoctiael naer den tydt van acht maenden, alle de voorſchreve tyden, te reckenen van den dach van de Publicatie deſes, ofte in cas de kenniſſe van de jegenwoordige Vrede, eerder in de voorſchreve Diſtricten ende Geweſten, door publycque Waerſchouwinge konde komen, als dan naer dat ſoodanige kenniſſe aldaer ſal weſen ontfangen, ſullende dien-volgende alle Landen ende Plaetſen, mitſgaders alle Schepen ende Goederen die middelerwylen op de een of de ander mochte werden verovert, ofte op des een ofte des anders Ingezetenen genomen, ſoo wel die gene die voor henen, 't zy in Ooſt-Indien, Weſt-Indien, ofte elders verovert, ofte genomen zyn, in vollen vryen eygendom blyven ende behouden werden by die gene, die daer van ter expiratie van

de

de voorſz termynen, ofte op den ontfang van de voorgeroerde kenniſſe in poſſeſſie weſen ſal; Sullende vervolgens tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning, ende het voorſz Ryk van Portugael ter eenre, ende tuſſchen de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provincien ter andere zyde, midtsgaders tuſſchen wederzydts Onderdanen ende Ingezetenen, zyn ende blyven eene oprechte ende vaſte Vreede in alle Landen en Plaetſen, ſoo buyten als binnen Europa, ſonder eenige exceptie, in dervoegen, dat de voorſz wederzydts Onderdanen ende Ingezetenen, elkanderen ter Zee, in de Rivieren ende te Lande, alomme met alle vrundtſchap ende minnelykheyt ſullen hebben te bejegenen, ſonder yets te doen, ofte te attenteren, dat tot nadeel, verkortinge of ſchade, van d'een ofte van d'andere ſoude mogen ſtrecken.

VII.

Dat de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provincien, t'allen tyden ſal vry ſtaen, ende geenſints directelyk ofte indirectelyk mogen verhindert worden in de Ryken, Provincien, Landen ende Eylanden van den Koning van Portugael, ende in alle de Havenen ende Plaetſen, van de ſelve te koopen uyt d'eerſte handt, ende van ſoodanige Particulieren, als 't hun goedt-dunken ſal, 't zy in 't groot, 't zy in het kleyn, ſonder aen eenige Maete, Gewichte, tydt Plaetſe ofte Perſoonen, veel min aen eenige Verkoopers, of Op-Koopers, ofte ook aen eenige geſette ofte gedefinieerde prys verobligeert ofte geaſtringeert te zyn, dat de ſelve ook aldaer naer hun wel-gevallen ſullen vermogen te verkoopen, verhandelen, ende tranſporteren, allerhande ſoorten van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, egeene uytgeſondert, midtsgaders alle de ſelve uytvoeren uyt de voorſz Ryken, Provincien ende Landen, ſonder eenig empeſchement, betalende alleenlyk ſoodanige Tollen, Rechten ende Belaſtingen, als daer op by ordre van 't voorſz Ryk, in Martio des Jaers ſeſtien hondert drie en vyftig geheven zyn, ofte volgens de publycque ordre ontfangen hebben mogen werden; Ende dat voorts ſoo in reguardt van koopen ende verkoopen, als in 't reguarde van het betalen der Tollen ende Belaſtingen, midtsgaders in 't genot van allerhande commoditeyten, immuniteyten, ende privilegien, de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provincien, getracteert ſullen worden als de Inboorlingen ende Inwoonderen van Portugael ſelfs, ende daer benevens mede genieten alle ſoodanige advantagien, privilegien ende immuniteyten, als

aen eenige Natien, Geconfœdereerden ofte Vrunden, van de Kroone van Portugael, hier bevoorens toe-geſtaen zyn, ofte naermaels noch toe-geſtaen ſoude mogen werden; ende ſullen daer en tegen mede de Onderdanen ende Ingezetenen van Portugael, in 't ſtuk van de Commercie ende Traffycque, in de voorſz Vereenigde Nederlanden, als d'eygen Ingezetenen en Subjecten getracteert werden.

VIII.

De Ingezetenen ende Onderdanen der voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provincien, met hunne Schepen ende Goederen, in eenige Havenen van den voorſz Koning van Portugael arriverende; ende ſullen geenſints gehouden zyn ofte geconſtringeert moge werden in hare Schepen te laden andere Specien, ſoorten ofte quantiteyt van Koopmanſchappen, als het hun goedt-dunken ſal, ende ſullen op de voorſz haere Schepen ten hoogſten niet meer dan twee Wachters, ofte Officieren geſtelt mogen werden, ſonder eenig empeſchement ofte retardement in de ladinge ofte ontladinge te mogen werden toegebracht; Ende in gevalle de voorſz Schepen, met drooge Waren geladen zynde, binnen tien dagen, ofte met Viſch ende Vivres geladen, binnen veertien dagen naer haer arrivement in de voorſz Havenen niet geloſt ofte ontladen mochte weſen; Dat echter aen de voorſz Wachters ofte Officieren, nochte t'haerder contemplacie, directelyk ofte indirectelyk geen verder Loon, nochte yets meerder betaelt ſal werden, dan naer proportie van tien, ende veertien dagen reſpective hier boven ge-expreſſeert.

IX.

Dat de Conſuls die hier naermaels onder het Gebiedt van Portugael, tot protectie ende aſſiſtentie van de Nederlandtſche Natie noodig ofte dienſtig geacht ſouden mogen werden, by de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provincien ſullen werden ge-eligeert, ende alſoo ge-eligeert zynde, hebben ende vermogen te gebruyken de ſelve authoriteyt, die by eenig Conſul van eenige Natie aldaer jegenwoordig werdt ge-exerceert ofte hier naermaels noch ge-exerceert ſoude mogen werden, onaengeſien de voorſz te eligeren Conſuls, niet ſoude mogen weſen van de Roomſche Religie; Ende dat tot beſlechtinge van alle ſaeken, die van de Nederlandtſche Natie concernerende, een Rechter Conſervateur geſtelt ſal worden, van welke geen applicatie ſal vallen dan tot den Senaet van relatie, by de welke de voorſz ſaeken,

ten

ten uytterſten binnen den tydt van vier maenden naer 't geinterjecteerde Appel finalyk getermineert, ende afgedaen ſullen moeten weſen.

X.

Indien yemandt van de Nederlandtſche Natie, onder het Gebiedt van den Koning van Portugael mochte komen te overlyden, dat in ſulken gevalle de Boeken, Papieren, Effecten ende Goederen van den Overleden, ofte van anderen der voorſz Natie onder den ſelven Overleden beruſt hebbende, geenſints by de Rechters van de Weeſen ende Abſenten, ofte by hare Officieren ende Miniſters aenvaert, ofte onder-geſlagen, nochte hare Jurisdictie ſubject gemaekt ſullen werden, maer dat de voorſz Boeken, Papieren, Koopmanſchappen, ende Goederen ſullen werden over-gelevert, aen ſoodanige Nederlandtſche Koopluyden ofte Factoors, als den voorſz Overleden voor ſyn doodt, daer toe ſal hebben genomineert ende geordonneert, ofte in gevalle den ſelven Overleden daer toe niemandt genomineert mochte hebben, dat in ſulken cas de voorſz Boeken, Papieren, Koopmanſchappen, ende de Goederen door ordre van den Rechter Conſervateur, ſullen werden overgelevert, ende gelaten onder de bewaringe van twee ofte meer Nederlandtſche Koopluyden ofte Factoors, die by de meeſte ſtemmen van de Nederlandtſche Natie aldaer reſiderende, met approbatie van den Conſul der ſelver Natie daer toe ge-eligeert ſullen zyn, midts voor het aenvaerden der voorſz Boeken, Papieren, Koopmanſchappen ende Goederen, ſuffiſante cautie ſtellende, onder verbinteniſſe van ſoodanige Perſoonen, als by den voorſz Conſul daer toe ſuffiſant geoordeelt ſullen worden, van de ſelve Boeken, Papieren, Koopmanſchappen ende Goederen, aen de rechte Eygenaers, ofte haer recht ende actie hebbende, te ſullen reſtitueren ende overleveren; Ende ſullen alle die gene der voorſz Goederen, die den Overleden toe-behoort hebben, aen ſyne Erfgenamen, Executeurs, ofte Crediteuren, over-gelevert werden.

X I.

Dat nochte den Koning van Portugael, nochte yemandt van des ſelfs Miniſters ſal vermogen aen te houden, te arreſteren, ofte te incommoderen eenige Koopluyden, Schippers ofte Matrooſen van de Nederlandtſche Natie, nochte ook hare Schepen, Koopmanſchappen ofte andere Goederen, 't zy uyt oorſaeke, om de ſelve ten Oorlog, ofte tot eenig ander gebruyk te employe-

ployeren, ten zy de Heeren Staten hare Superieuren ofte de Eygenaers van de voorſz Schepen, Koopmanſchappen ende Goederen, daer inne alvoorens komen te conſenteren, maer dat de voorſz Schepen ende Goederen, ſoo wel als de Luyden ſelfs vryelyk ende ſonder eenige verhinderinge van den voorſz Koning, of van ſyne Bedienden uyt des ſelfs gebiedt ſullen mogen vertrecken, naer haer wel-gevallen; Dat ook dié van de voorſz Nederlandtſche Natie geenſints ſal werden verhindert, hunne Waren ende Koopmanſchappen naer hun believen te verkoopen, uyt oorſaeke ofte onder pretext, dat den Koning de ſelve ſoude van noode hebben, ofte anderſints, ſonder ook ten behoeve van den Koning, ofte tot eenig ander gebruyk te mogen werden aengeſlagen, anders dan na voorgaende Contract, ende met believen van de Geintereſſeerden.

XII.

Dat de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien vry ſal ſtaen, allerhande ſoorten van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, tot Wapenen ende Ammunitie van Oorlog ende Levens-middelen incluys, uyt de Havenen der voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien, midtsgaders ook uyt alle andere Landen ende Diſtricten te vervoeren, werwaerdts het hen goedt duncken ſal, ſonder onderſcheydt van Vrunden, Neutralen of Vyanden van Portugael of des ſelfs Subjecten daer inne geen hinder, ofte empeſchement ſullen mogen toe-brengen, door aenhalingen, repreſſalien ofte eenige andere wegen ende middelen, directelyk of indirectelyk, behoudelyk nochtans, dat de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien hen ſullen onthouden van eenige Wapenen ofte Ammunitie van Oorlog, uyt de Havenen van Portugael ſelfs te voeren naer de Vyanden van 't voorſz Ryk; Ende dat de gemelte Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien ook vry ſal ſtaen, ende ſonder eenige verhinderinge gepermitteert blyven, in de Ryken, Havenen ende Diſtricten van den voorſz Koning van Portugael in te brengen, ende aldaer naer hun wel-gevallen by 't ſtuk, ofte met den hoop in 't groot ofte in 't kleyn te verkoopen aen allen ende eenen yegelyk, die 't hun goedt dunkt, allerhande Waren ende Koopmanſchappen, ſoo wel Wapenen, Ammunitie van Oorlog, Victuaille als anders, ſonder daer inne te werden verhindert, gelimiteert ofte gecircumſcribeert door

door den voorſchreven Koning als des ſelfs Miniſters, Officieren, Voor-koopers ofte Op-koopers, ofte van eenig Collegie of Hoff van Juſtitie, of yemandt anders, directelyk of indirectelyk in eeniger manieren.

XIII.

Dat de Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, die in eenige van de Havenen van den voorſchreven Koning de Tollen ofte Rechten betaeldt hebben, vry ende ſonder eenig empeſchement naer andere Havenen van den ſelven Koning getranſport, ende vervoert ſullen mogen werden, ſonder eenige nadere of nieuwe betalinge ſubject te weſen, anders dan die d'eygen Portugeeſche Koopluyden in ſulken cas ſoude onderworpen weſen.

XIV.

Dat egeen Alcaydes (gemeenlyck ſoo genaemt) of eenig ander Officier van de hoogſt-gemelten Koning, yemandt van de Ingezetenen, ofte Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlanden, van wat qualiteyt ofte conditie de ſelve oock ſoude mogen weſen, behalven in criminele ſaecken, ende op 't feyt betrapt wordende, ſal mogen arreſteren, ofte interpelleren, ten zy alvorens daer toe van den Rechter Conſervateur by ſchriftelycke acte geauthoriſeert zynde; Dat mede de ſelve Ingezetenen ende Onderdanen, voor ſoo veel belangt, haere Lichamen, Wooningen, Schultboecken, Intereſten, Waren ende andere Goederen, binnen 't reſſort van den Koning van Portugael zynde, ſullen genieten, ende de ſelve immuniteyt van niet gevangen, gearreſteert, ofte eenigermate gemoleſteert te mogen werden, als aen eenig Prins of Volck met den hoogſt-gemelten Koning in verbondt zynde, albereydts toegeſtaen is, ofte hier naemaels noch toe-geſtaen ſoude mogen werden; Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, door geene Brieven van vry geley, by den hoogſt-gemelten Koning aen ſyne Onderdanen, ofte anderen, haer in ſyne Majeſteyts Landen onthoudende, te verleenen, belet ſullen mogen worden, om haere ſchulden behoorlyk te innen, maer dat het de ſelve vry ſal ſtaen een yder in Rechte te betreeken; Ende dat niemandt ter ſaecke van eene deugdelyke ſchult in Rechten betrocken zynde, alhoewel met Brieven van de Prince als voren verſien, ofte anderſints geprivilegeert weſende, tot verkortinge van de Schuldeyſſcher gepatrocineert ſal mogen werden; ende dat inſonderheydt meede geene Goederen, de Ingezetenen ofte Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Ne-

derlanden toe-behoorende, ende in factorie of anderſints onder Subjecten van den voorſchreven Koning, ofte onder andere Vremden, in 't gebiedt van Portugael beruſtende, gearreſteert ſullen mogen werden, ter occaſie van eenige proceduyren van Inquiſitie of diergelycke, maer dat ter contrarie ſoodanige Goederen bevonden wordende, onder al ſulcke Perſoonen als door de Inquiſitie ſoude mogen werden geaccuſeert of gemoleſteert, aenſtondts ſullen moeten werden ontſlagen, ende ten behoeve van de Eygenaer gereſtitueert, ſoo haeſt als beweſen ſal zyn, dat de ſelve eenig Ingezeten ofte Onderdaen der voorſchreve Vereenigde Nederlanden toe-behooren.

X V.

Ende aengeſien alle voordeelen van de Commercie, ende 't gebruyk van de jegenwoordige Vreede ſoude komen te vervallen, ende inutil te werden, indien de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, gaende ende komende in de Ryken ende Landen van den hoogſt-gemelten Koning van Portugael, ende aldaer ter oorſaeke van haere Koophandel verblyvende, in haere conſcientie ſouden werden geinquieteert, ſoo ſal den hoogſt-gemelten Koning, op dat de Commercie ſoo te Water als te Lande, vry ende ſecuyr mogen zyn, gehouden weſen te procureren, ende te effectueren, dat de ſelve Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlanden, van wat ſtaat, conditie of geſintheydt de ſelve ſoude mogen weſen, nochte door eenig Hoff of Vierſchaer, nochte door eenig Officier, of yemandt anders, directelyk of indirectelyk, in hare conſcientie, of ter ſaeke dat de ſelve ſouden mogen hebben ende gebruyken den Bybel, of andere Boeken (geinquiteert ofte gemoleſteert en worden) ende dat het de ſelve Ingezetenen ende Onderdanen vry ſal ſtaen met hare Familie in hare Huyſen of Schepen, ſoo als ſyluyden dat goedt vinden ſullen, binnen de Landen ende het Territoir van ſyn Majeſteyt hare Religie te oeffenen, ende daer van profeſſie te doen, ſonder daer inne verhindert te worden; En eyntelyk, dat haer mede ſal worden aengeweſen eene bequame plaetſe tot Begraeffeniſſe van hare Doden, en ſal ook by de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden, de voorſchreve geſtipuleerde vryheydt niet ge-excedeert ofte misbruykt moge werden.

X V I.

Indien het mochte komen te gebeuren, dat eenige diſputen ofte mis-intelligentie tuſſchen den Koning ende

de

de het Ryk van Portugael ter eenre, ende de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, ter andere zyde quamen te ontſtaen, daer uyt eene interruptie van Commercie tuſſchen beyde de Natien ſoude ſtaen te bevreeſen, dat in ſulken cas aen wederzydts Ingezetenen ende Onderdanen door alle de Ryken, ende Provincien reſpective, eene publycque waerſchouwinge gedaen ſal moeten worden, omme binnen den tydt van twee Jaren, ingang nemende van de voorſz te doene waerſchouwinge, ofte alle haere Goederen, Koopmanſchappen ende andere Effecten van hoedanigen natuyre die ook ſouden zyn, te tranſporteren ende vervoeren, ſonder dat geduyrende de voorſchreve twee Jaren haer ofte haere Goederen eenige moleſtie, hinder ofte ſchade ſal mogen werden aengedaen; ende ſullen wederzydts Ingezetenen ende Onderdanen, die ten tyde van de voorſchreve te doene publycque waerſchouwinge, eenige ſchulden uytſtaende mochte hebben, de ſelve binnen den tydt van de voorſchreve twee Jaren, ter plaetſe daer ſy die te prætenderen hebben, ordentelyk mogen invorderen, daer inne de ſelve geduyrende de voorſchreve tydt, kort en overtogen Recht gedaen ſal worden, ſulks dat de Crediteuren binnen den ſelven tydt het haere konnen conſequeren.

XVII.

Indien het ſoude mogen komen te gebeuren, dat geduyrende dit Verbondt, ende de Vrundtſchap ofte Societeyt daer uyt reſulterende, yemandt van de Ingezetenen ofte Onderdanen van d'een ofte d'ander der Contrahenten, tegen het ſelve Verbondt, ofte eenig gedeelte van dien ter Zee, te Lande, op de Revieren ofte ſoete Wateren, yets quame te doen, ofte te attenteren, dat daerom dit Verbondt, nochte de voorſchreve Vrundtſchap ende Societeyt, tuſſchen de twee Natien niet ſal worden gebrooken ofte geinfringeert, maer des niet tegenſtaende haere volle kracht ende vigeur behouden, ſullende alleenlyk die gene, die tegens het voorſchreve Verbondt yets ſullen hebben gecommitteert, ende geene anderen geſtraft, midtgaders Juſtitie ende ſatisfactie aen de Geintereſſeerdens gedaen ende gegeven worden; ende dat by alle die geene, die tegens dit Verbondt in eenig gedeelte van Europa, America, ofte op de Kuſten van Africa, ofte in eenige Landen, Eylanden, Zeen, in Havenen, Revieren, ofte in eenige Plaetſen aen deſe zyde de Caep de Bonne-eſperance, als boven gecommitteert ſullen hebben, binnen den tyt van een Jaer na dat Juſtitie verſorcht ſal zyn geworden;

Ende in allen Plaetſen aen de andere zyde van de gemelte Caep gelegen, binnen den tydt van achtien maenden, na dat Juſtitie in voegen voorſchreve verſocht ſal zyn, ende in cas de Contraventeurs niet gecompareert, ofte haer voor den Rechter geſiſteert, nochte ook binnen den tydt na de diſtantie van Plaetſen als boven gelimiteert, voldaen, ofte ſatisfactie gegeven ſullen hebben, dat als dan de ſelve weder-zydts voor Vyanden van beyde de Natien verklaerdt, der ſelver Goederen, Middelen ende Inkomſten geconfiſqueert, ende tot voldoeninge van de geledene injurien, ende ſchade geappliceert ſullen werden, ſullende de ſelve daer-en-boven in de een ofte de andere der Geconfœdereerden macht gekomen zynde, ſubject blyvende ſoodanige pœnen ende ſtraffen, als de ſelve na begaene faute ſullen hebben verdient.

XVIII.

Indien eenige quæſtien mochte ontſtaen tuſſchen de Cherchers, Officiers, ofte Miniſters van den hoogſtgemelten Koning, ende de Nederlandtſche Koopluyden, Factoors ofte Schippers, over de waerde ofte prys van eenige proviſie van Lyftocht, ofte andere Goederen die in eenige Landen van den hoogſt-gemelten Koning gebracht worden, ſal de ſelve quæſtie getermineert werden door goede Mannen, zynde van de Portugeeſche Natie, by de Magiſtraet van die Plaetſe, ende den Conſul van de Nederlandtſche Natie aldaer half ende half te verkieſen: welcke goede Mannen de ſaeke in dier-voegen, beſlichten ſullen, dat geduyrende de diſceptatie den Eygenaer ondertuſſchen geen ſchade en kome te lyden.

XIX.

Ende ſal de Ingezetenen ende Onderdanen van de een ende de andere zyde geoorloft weſen, in elckanders Havenen in te loopen, ende aldaer te verblyven, ook met gelycke vryheydt van daer te vertrecken, niet alleen met Koopvaerdy-Schepen, maer ook met Schepen van Oorloge, 't zy door tempeeſt daer in gedreven zynde, of ook wel om de voorſchreve Schepen te calfaten, ofte te revictuailleren; Wel-verſtaende dat de Schepen van Oorloge, buyten eenige noodtſaekelykheydt in de Havenen inloopende, niet meer als ſes in getale ſullen mogen zyn, ende aldaer ofte daer ontrent niet langer verblyven als gerequireert is, om de ſelve te calfaten, ofte andere noodtſaekelykheden in te koopen, op dat daer door geen oorſaeke werde gegeven, om de Commercie van andere Natien, daer mede men in Vrundtſchap is, te verdryven; Ende ſoo wanneer by geval een ongewoon

woon getal van Oorlog-Schepen , de voorſz Havenen quame aen te doen , ſullen de ſelve daer inne niet mogen inloopen , als naer voorgaende verkregene permiſſie van die gene , in welkers Landt de voorſz Havenen gelegen zyn, ten ware nochtans door tempeeſt, ofte andere aendringende neceſſiteyt , ende om Schip-breuk , en andere periculen van Zee te ontgaen , genoodtſaekt waren geweeſt , het ſelve te doen , in welken gevalle ſyluyden gehouden ſullen zyn , de oorſaeke van hare komſte aen den Gouverneur of Opperſte Magiſtraet van die Plaetſe , aenſtondts bekendt te maeken , ſonder ook aldaer langer te verblyven , als het den voorſz Gouverneur ofte Magiſtraet permitteren ſal , ſullende mede voor al in de voorſz Havenen niets mogen doen ofte attenteren, 't welk den hoogſt-gemelten Koning , ofte den Staet der Vereenigde Nederlanden reſpective , nadeelig ſoude mogen weſen.

X X.

Dat mede den hoogſt-gemelten Koning , ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael , de Schepen ende Goederen van de een ofte de ander , ofte van der ſelver Ingezetenen ende Onderdanen door Vyanden ofte anders genomen , ende in eenige Havenen ofte Plaetſen van haer Gebiedt opgebracht zynde, geenſints ſullen laten vervreemden, maer de ſelve aen de Eygenaers , ofte hare Gemachtigden reſtitueren , midts dat ſy de Schepen ende Goederen komen reclameren , eer die verkocht ofte ontladen worden , ende binnen de drie maenden na dat de voorſz Schepen ende Goederen in voegen als vooren opgebracht ſullen zyn , haer recht tot de ſelve bewyſen , midtsgaders ook de noodige onkoſten tot conſervatie ende bewaringe van de Schepen ende ingeladen Goederen betalen.

X X I.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden in de Ryken Diſtricten , ende Landen van den hoogſt-gemelten Koning traffiquerende, of niet hare Schepen in ſyne Majeſteyts Havenen inloopende, geene andere Tollen of ſomme van geldt , ſullen betalen , als die men aen den hoogſt-gemelten Koning ofte de Kamer van Liſſebon in den voorſz jare ſeſtien hondert drie en vyftig te geven , gewoon is geweeſt , ende indien eenige andere laſten geintroduceert mochte zyn, dat de ſelve geenſints ſullen beantwoorden.

X X I I.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſz Vereenigde Nederlanden , egeen tribut tot behoef van

de Capelle van St. Joris af-gevordert, ofte ſyluyden gedwongen ſullen mogen werden, eenige dienſten in hare Perſoonen te preſteren, ofte eenige ſoorte van Wapenen aen te doen, ofte aen anderen te ſuppediteren.

XXIII.

Dat weder-zydts Koopluyden, ende der ſelver Factoors, Dienaers ende Familien, Schippers ende Bootsgeſellen in de Landen ende Diſtricten van den hoogſt-gemelten Koning ende der voorſz Vereenigde Nederlanden, midtsgaders in der ſelver Havenen, vry ende in alle ſeekerheyt ſullen mogen verblyven ende verkeeren, ook aldaer poſſideren, ende in eygendom hebben, Huyſen om te woonen, midtsgaders Pakhuyſen, om hare Goederen ende Koopmanſchappen, te bergen, ſonder van yemandt daer inne gemoleſteert te mogen worden, midtsgaders een Zydt-geweer, ende andere Wapenen, ſoo van offenſie als van defenſie, na de maniere van 't Landt mogen dragen, om haer ende hare Goederen des te beter te beſchermen.

XXIV.

Dat mede alle Goederen ende Koopmanſchappen van den hoogſt-gemelten Koning ende Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, midtsgaders van weder-zydts Ingezetenen, ende Onderdanen in des anders Vyandt Schepen ingeladen zynde, ende aldaer bevonden wordende, ſoo wel als de Schepen van goeden Prinſe verklaerdt ende geconfiſqueert ſullen worden; edoch dat alle de Goederen ende Koopmanſchappen, ſelfs van elkanders Vyanden, ende hare Subjecten in Schepen van de jegenwoordige Contrahenten, ofte van hare Ingezetenen ende Onderdanen ingeladen zynde, vry, ongeroert ende ongemoleſteert ſullen blyven.

XXV.

Ende gemerkt verſcheyde Ingezetenen ende Onderdanen der voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ſoo van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie der ſelver Landen, als anderen, hare vaſte Goederen ende uytſtaende ſchulden zyn hebbende, ſoo in Brazil, als mede in Portugael ſelfs ende andere Landen, onder de Subjecten van 't voornoemde Ryke, ende dat ook eenige van de Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning gelyke actie ſouden mogen hebben, in het gebiedt ofte op de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien, is dienthalven ver-

veraccordeert ende verdragen, dat alle de voorſz vaſte Goederen, 't zy Landen, Huyſen, Suyker-molens ofte anders, aen de voorſz Eygenaers ſullen werden gereſtitueert, ende dat ook de voorſz uytſtaende ſchulden by de Debiteurs als noch ten ſpoedigſten ſullen werden voldaen, ende ten eynde alle controverſien die over den voorſz eygendom, ofte de validiteyt, ende deugdelykheydt der voorſz ſchulden, ſouden konnen ontſtaen, t'eenemael geprevenieert, ende afgeſneden mogen werden, dat over ſulks ten weder-zyden Commiſſariſſen ſullen werden genomineert, die na 't uytwiſſelen van de Ratificatie op dit jegenwoordig Tractaet naer 't verloop van bin-
nen ſullen by den anderen
komen, voorſien met macht ende authoriteyt, die hun ook ſpecialyk gedefereert wordt by deſen, om te ontfangen alle de pretenſien tot eenige vaſte Goederen of ſchulden als boven, daer op te citeren die gene die de ſelve ſoude mogen willen debatteren, ende vervolgens de Oppoſanten gehoordt, ofte by non-comparitie van de ſelve in krachte van het default daer op te decerneren, de voorſz pretenſien ten poſſeſſoiren of proviſionnelyk te definieren ende decideren, daer inne procederende ſommarie ende de plano, ſonder eenige figure van proces; doch in gevalle yemandt eenige actien als boven te intenteren hebbende, niet geraden ſoude mogen vinden de ſelve voor de voorſz Commiſſariſſen te inſtitueren, dat den ſelven t'allen tyden vry blyven ſal, ſyn Recht te vervolgen, voor den ordinaris competenten Rechter; Ende ſal den hoogſt-gemelten Koning van de eene, midtsgaders de hoog-gemelte Heeren Staten van de andere zyde, efficacieuſelyk procureren, dat 't gunt by de voorſz Commiſſariſſen ſal weſen uytgeſproken, met der daedt gepreſteert, ende by den genen die 't behoordt, effectivelyk voldaen werde; doende de deciſien ofte uytſpraeken van de ſelve Commiſſariſſen door hare reſpective Officieren promptelyk ende efficacieuſelyk ter executie ſtellen, ende in gevalle daer aen eenig gebrek bevonden wordt, ſullen de meer-hoogſt-gemelten Koning, ende de meer-hoog-gemelte Heeren Staten reſpective verobligeert ende verbonden zyn, gelyk de ſelve haer verobligeren ende verbinden by deſen, de voorſz deciſien ende uytſpraeken ſelfs te voldoen, voor ſoo veel de voorſz uytſpraeke, by faulte van vigoureuſe executie onvoldaen gebleven, mochten zyn, doch in gevalle de voorſz Commiſſariſſen de voor-geroerde pretenſien of eenige van de ſelve niet ſouden konnen afdoen, uyt oorſaeke dat de ſtemmen tuſſchen henluyden mochten komen te ſteeken, dat als dan de opgemelte Commiſſariſſen een-
paer-

paerlyk, ofte met pluraliteyt van ſtemmen ſullen verkieſen een Super-arbiter, ende in cas de ſelve Commiſſariſſen ook daer over in ſoodanige diſcrepantie mochten vervallen, dat de ſtemmen ook dienthalven tuſſchen henluyden mochten komen te ſteeken, dat als dan de voorſz diſcrepantie by 't loth gedetermineert ſal worden; Ende dat de voorſz Super-Arbiter in dier voegen geaſſumeert weſende, de ſaeke wederom door den ſelven met de voorſz Commiſſariſſen gereſumeert, ende by accommodement, of by overſtemminge getermineert ſal worden.

Edoch dat de meer-hoog-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden naderhandt, op 't gene voorſz is, breeder informatie ende onderrichtinge genomen hebbende, ſoo van Bewindthebberen der Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie, als anderſints, van adviſe waren, dat in plaetſe van 't ge-extendeerde, in de boven-ſtaende derde ende vierde Articulen, ſoo ten opſichte van de Navigatie ende Commercie, in de ſelve Articulen geroert, niet anders dan over Portugael ſoude werden geaccordeert, daer mede de ſelve Navigatie ende Commercie op Braſilie ſeer beſwaerlyk, ende die op de Kuſten van Africa t'eenemael onvruchtbaer gemaekt ſoude werden; als mede ten opſichte van de excéptie der notabelſte Specien van de Waren, naer Braſil gevoert werdende, te weten van Meel, Viſch, Wyn ende Olye, ſoude behooren te werden bedongen, de vrye ende ongelimiteerde Commercie a droicture ten minſten voor de eene helft van de Suykeren ende andere Waren, aldaer vallende, op dat gedeelte van Brazil, het welk die van de voorſz Weſt-Indiſche Compagnie onder de authoriteyt van haer Hoog Mog. beſeten hebben, ende dat voorts reguardt genomen op 't geſuppediteerde van Bewindthebberen der voorſz beyde Compagnie, alles tot ſoodanigen nadere advantagien, ende voordeelen ſoude behooren te werden gedirigeert, als eenigſints doenlyk ſoude zyn; van welk voorſz rapport ende advis de Leden generalyk Copye verſocht hebbende; Is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Sweden. Antwoordt te geven op de Propoſitie van den Heer Coyet.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en de 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeke van Sweeden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den vyfden der voorlede maendt ge-examineert ende overwogen den innehoude van de Propoſitie, by den Heer Coyet, extraordinaris Gedeputeerden van den Koning van Sweden, ten ſelven dage aen haer Hoog Mog. gedaen, ook daer op ingeſtelt een ſchriftelyk Concept van antwoorde: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat ſoo in 't particulier beſoigne over de voorſz Propoſitie ter Generaliteyt gedecerneert, als mede in volle Vergaderinge van haer Hoog Mog. de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heer Coyet op de voorſz des ſelfs Propoſitie van wegen den Staet in ſubſtantie tot antwoorde moge werden toe-gevoegt, 't gene vervat is in 't voorſz Concept, hier na van woorde te woorde geinſereert.

De

De Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, gehoordt ende geleſen hebbende de Propoſitie van den Heer Petrus Julius Coyet, extraordinaris Afgeſante van ſyn Koninklyke Majeſteyt van Sweden, den vyf en twintigſten der voorlede maendt in de Vergaderinge van haer Hoog Mog. eerſt mondeling gedaen, ende vervolgens in geſchriſte over-gegeven, ende op des ſelfs inhoudt rypelyk gelet hebbende, ſoude wel onnodig, ook ontydig achten, het ophalen van voor heenen gegane onvrundelycke bejegeningen, terwyl haer Hoog Mog. met ernſt ende oprechtigheydt arbeyden, om te gelyck met een lang gewenſte Vrede in 't Noorden, de oude vrundtſchap ende verbinteniſſen tuſſchen 't Ryck Sweeden ende deſen Staet te reſtaureren; maer dewyle het opgedachte Afgeſante gelieft heeft in de voorſchreve ſyne propoſitie de ſaecken tuſſchen hoogſt-gedachte ſyne Koninklyke Majeſteyt, ende haer Hoog Mog. zedert eenigen tydt voorgevallen, dier maten uyt te duyden, als of de oude Tractaten en Verbonden van de Sweedtſe zyde punctuelyk geobſerveert, en van haer Hoog Mog. genegligeert ende overtreden ſouden zyn, ende dat de voornaemſte ſchuldt van de verwydering tuſſchen de beyde Staten ende Natien ontſtaen, aen haer Hoog Mog. ware te inquiteren, ſoo vinden haer Hoog Mog. haer geobligeert daer op tot antwoort te voegen.

Dat ſy voor al niet wel begrypen, in welcken ſin door gedachte Heer Afgeſante werdt voorgegeven ende gepoſeert, dat de verbonden tuſſchen de Kroon Sweeden ende deſen Staet, in den Jaere ſeſtien hondert veertig geſlooten, ende in den Jaere ſeſtien hondert vyf en veertig nader gecorroboreert, van de Sweedtſche zyde in geenen deele gecontravenieert, maer met ſonderlinge oprechtigheydt onderhouden, ende als by haer kracht ende vigeur verboden geconſidereert zyn, dewyle nochtans bekent ende genoegſaem Wereldt-kundig is, dat voor weynig Jaren, geduyrende den Oorlog tuſſchen de Republycqne van Engelandt ende deſe Landen, met de Doorluchtigſte Princeſſe Chriſtina, doenmaels regerende Koninginne van Sweeden, uyt den naem van haer Hoog Mogende gehandeldt zynde, over 't geen volgens het voorſchrift van de voor-geroerde verbonden te præſteren was, niet alleen niets dien-aengaende is geobtineert, maer aen haer Hoog Mogende Afgeſante door, ende wegens hoogſt-gedachte Koninginne tot antwoordt toegevoegt, dat de Kroon Sweeden vermidts voorgevallen Tractaten tuſſchen de Kroon Denemarken, ende haer Hoog Mog. uyt krachte van meer-gemelte verbonden,

als vervallen ende te niet gegaen, niet aengeſproken konde worden; jae dat ter dier tydt aen de Sweedtſche zyde de naeuwe verknochtheydt van de ſelve verbonden, de ſentimenten van de oude Vrundtſchap, ende geheucheniſſe van verſcheyde goede officien, 't Ryck Sweeden van deſen Staet wedervaren, ſoo geheel niet geconſidereert ende ter zyde geſteldt zyn, dat in plaetſe van een ſincere ende dadelycke affectie tot het beſte van de ſaecken van haer Hoog Mog., ſich heeft ontdekt een openbare genegentheydt, om der ſelver voordeelen tegens te zyn, ende aen de ſelve in verſcheyde occaſien nadeel voor hulpe toe te brengen; konnende tot preuve van dien genoegſaem ſtrecken, de meer dan eenmael aen den dag genomen tentativen, om den Koning van Denemarcken af te trecken van haer Hoog Mog., ende aen de ſelve het aſſiſteren van deſen Staet, tot het welke ſyne Majeſteyt uyt Tractaten gehouden ende genegen was bekommerlyck ende difficil te maeken; weſende oock tot geen anderen eynde te duyden een geheel ontydig verbodt tegens den uytvoer van Geſchut, uyt de Havens van Sweeden, alleenlyck aengeleydt om op te houden een groot getal van Yſere Stucken, wegens haer Hoog Mog. tot geheel preſſant ende neceſſair gebruyck ingekocht, ende gereedt leggende doenmaels om afgevoerdt te werden, ende wel voor al het ongelyck, ende de wederwaerdigheydt deſen Staet wedervaren, door weynig min dan Vyandtlycke ordres by hoogſt-gedachte Koninginne in de Sweedtſche tyden van den Engelſchen Oorlog præcipitantelyck gegeven, ende rigoureuſelyck ge-executeert, in gevolge van de welcke de Koopluyden deſer Landen doenmaels tot Stockholm haer bevindende in arreſt genomen, twee der ſelver in beſlooten hechteniſſe gebracht, ende alle Koopmanſchappen, Boeken ende Papieren verzegelt, ende onder publycque bewaerniſſe geſteldt zyn, om geen andere redenen, als om een offenſie ſeer t'onrecht opgenomen, over een perſoneel Arreſt by 't Hof van Juſtitie in Hollandt, na ſtyle gedecerneert tegens een Sweetſch Ingezeten, aen de welke ſoo geheelyk geen oorſaeck, ofte prætext was gegeven ofte gelaten, om over weygeringe ofte onbehoorlycke uytſtel van adminiſtratie van goede Juſtitie te klagen, dat in tegendeel de Heeren Staten van voor-gedachte Provincie, een prompte ende rechtmatige expeditie in des ſelfs ſaecke aen voorgedachte Hoff ſerieuſelyck aenbevoolen, ende ſelfs *extra ordinem* hebben laten laboreren (ten aenſien van de voorſchryvinge van hoogſtgedachte Koninginne) om de voorſchreve Sweedtſche Ingezeten, ende ſyne parthy in een goedt verdrag

over

over haere particuliere quæſtien te doen over-een-ſtemmen.

Haer Hoog Mog. hebben ook niet vernomen, dat na de komſte van den Doorluchtigſten Prince Karel Guſtaeff, tegenwoordig regerende Koning van Sweeden, tot de Kroone, de Sweedtſche ſentimenten ende reſpecten ontrent de meer-gemelte verbonden, andere ende meer ſatisfactoir zyn geweeſt; weſende in der daedt van de zyde van hoogſt-gedachten Koning, ſoo gantſch geen achtinge gegeven, om haer Hoog Mog. beter perſuaſie dien-aengaende te doen vatten, dat op de eerſte Vergaderinge van des ſelfs Rycks-Standen, aen de welke na gewoonte den toeſtandt van des Sweedtſchen Rycks-ſaeken mondeling, ende ſchriftelyk werdt gerepreſenteert, in een omſtandig ende punctueel denombrement van Vrunden, Geallieerden, ende Naegebuyrige Rycken, Staten ende Princen, den Staet der Vereenigde Nederlanden niet is gedacht geweeſt, gelyk dan ook den Heere Sparre, in qualiteyt van Exraordinaris Gedeputeerden, naderhandt aen haer Hoog Mog. afgeſonden ontrent het confirmeren ende ſtabilieren van de voorſchreve verbonden, (als in beginſelen van nieuwe Regeringe plag te geſchieden, ende in deſe ten aenſien van 't boven-verhaelde noodig was, indien men eenigen ſtaet op de ſelve verbonden ſoude maecken) niet gebleeken is, eenige bondige ende vereyſchte laſt mede gebracht te hebben; maer om daer ontrent geen twyffelinge over te laten, hebben Commiſſariſſen ende Geauthoriſeerden van meer-hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt, in Mey des Jaers ſeſtien honderd ſes en vyftig, aen haer Hoog Extraordinaris Ambaſſadeurs in ronde termen verklaerd, dat de ſelve ſyne Majeſteyt de oude verbonden niet obligatoir erkende, gelyck dan ook de nieuwe offenſien ende verongelykingen van onbehoorlyke over-ſware Tollen in open Zee, voor de Reede van Danzick door een Sweetſche Oorlogs-Vloote van de Schepen ende Koopmanſchappen van de Ingezetenen van deſe Landen, ge-exactionneert het offenſant ophouden van haer Hoog Mog. voor-gedachte Ambaſſadeurs, door den Commandant van Lauwenburg, de krachtige ende heete inſtantien aengewendt, om den Cheur-Vorſt van Brandenburg te doen verhoogen ſyn Tollen in Pruyſſchen, tegens het geconvenieerde met haer Hoog Mog., gelycke drang van quade devoiren te werck geleydt, om den Koning van Denemarcken te detaſcheren van de intereſſen van deſen Staet klaerlyck doceren, dat men van de Sweedtſche zyde weynig conſidereerde de Vrundtſchap van haer Hoog Mog., en ſoo verre was

van aen de ſelve te præſteren voor alle gelegentheden het effect van de oude verbonden met Sweden, dat men ſelfs laboreerde, om haer Hoog Mog. te turberen in de Tractaten die ſy ten beſten van haer ſaeken met anderen hadden aengegaen.

Ende al-hoe-wel eenige maenden daer naer, merkelycke verandering van ſaecken over de redintegratie van de ſelve verbonden, ende over eenig noodig reglement op de Navigatie ende Commercie, door voor-gedachte Heeren Commiſſariſſen van ſyne Majeſteyt van Sweeden, ende Ambaſſadeurs van haer Hoog Mog., op wederzydts Ratificatie tot Elbing is geadjuſteert, ende geſlooten ſeeker Tractaet.

Nochtans vermidts in het ſelve Tractaet, naer rype examinatie wierden bevonden te influeren ambiguiteyten ende duyſterheden, welcke tot voorkominge van nieuwe diſputen; ende om haer Hoog Mog. te doen erlangen behoorlycke geruſtheydt van te ſullen gauderen het effect van haer intentie ontrent het voorſchreve Tractaet nader uytgeleydt, ende ge-elucideert vereyſcht te worden, ſoo is by haer Hoog Mog. alvoorens het voorſchreve Tractaet te ratificeren, met goedt recht gedecidereert, dat haer op eenige poincten van Elucidatie ten voorſchreven eynde ingeſteldt, ſatisfactie mochte werden gegeven, konnende niet dan t'onrecht, het ſelve daer henen geduyt werden, als of haer Hoog Mog. door middel van ſoodanige ge-eyſchte Elucidatie het voorſchreve Tractaet hadden getracht te eluderen, ende onvoltrocken te laten, door manquement van noodige Ratificatie, dewyle om hoogſt-gedachten Majeſteyt van het contrarie te meer geruſt te ſtellen de Acte van Ratificatie van haer Hoog Mog. op het voorſchreve Elbingſche Tractaet alreede gedepeſcheert, ende in handen van haer Hoog Mog. meer-gemelte Ambaſſadeurs is geweeſt, om ſoo haeſt men over de voorgeroerde elucidatien ſoude verdragen zyn, te gelyck met de Ratificatie op de ſelve elucidatien ge-extradeert te werden.

Maer dewyle de meer-geroerde poincten van elucidatien volgens de laſt ende intentie van haer Hoog Mog., niet tegenſtaende alle devoiren van haer zyde aengewendt, tot geen concluſie hebbende konnen werden gebracht, ende de voorgaende oude Tractaten van de zyde van Sweeden waren gedefereert, ende niet obligatoir verklaerdt, ende dat van Elbing met geen Ratificatie ten weder-zyden was bekrachtigt, ſoo konnen haer Hoog Mog. geenſints toeſtaen, aen wel-gedachte Afgeſanten, dat eenige Contracten ofte Verdragen met de Kroon van Sweden haer ſou-

ſouden hebben benomen de faculteyt, om ter ernſtige bede van die van Dantzich met haer Vloote ende Militie ſonder eenige feytelykheyt te attenteren, te voorſien op de ſecuriteyt van een Stadt, ende op de vrye toevoer tot een Haven, in welkers conſervatie haer Hoog Mog. haer ten aenſien van alle reſpecten van vrundtſchap, Commercie en Staet met recht intereſſeerde, ende welkers beſettinge door Sweedtſche macht in het jaer te vooren hadt geproduceert de voor-verhaelde onbehoorlyke exactie van Tollen op de Reede, ende veel min kunnen haer Hoog Mog. accorderen, dat ſy uyt krachte van voorige Tractaten in den Deenſchen Oorlog eenige ſubſidien aen den Koning van Sweden ſouden ſchuldig zyn geweeſt, ofte ook verobligeert, om aen den Koning van Denemarken haer Vrundt ende Geallieerden te verhinderen ſoodanige commoditeyt uyt deſe Landen, als de ſelve nochtans (ſonder publycque aſſiſtentie van de Stadt voor de Rotſchildtſche Vreede) uyt de ſelve getrocken heeft.

Haer Hoog Mog. willen niet explucheren; in welker voege haer ſake ten eynde van den voorſz Oorlog zyn geconſidereert, maer ſy ignoreren niet met hoedanig oogmerk wegens de Kroon Sweden in Denemarken lange is gelaboreert, om te luxeren haer Hoog Mog. Alliancie met dat Ryk, ende om aen haer Hoog Mog. Oorlog-Schepen met gemeene raedt ende macht van de twee Noorder Kroonen te ſluyten, de vrye toegang tot de Ooſt-Zee, ende wat dringenden yver op de Vreedes Tractaten met Denemarken, ende daer na is aengeroert, om dat beyde door nadruk van Victorieuſe Wapenen door te dryven.

Haer Hoog Mog. ſullen ook haer niet wydtluftig expliceren ontrent de invaſie van 't Eylandt Zeelandt, het attaqueren van Coppenhage ende Kroonenburg, ende daer door gereſuſciteerde bloedige ende Landt-verderffelyke Oorlog tegens het Ryk Denemarken, naer het aengaen van de Vrede tot Rodtſchilt; het heeft haer Hoog Mog. ten uytterſten bedroeft door een ſoodanige Vyandtlyke overval een geallieert Koning van deſen Staet met ſyne ende ſyne Ryx-fortuyn met een ſlag onverwachtelyk in de extremiteyten van den onvermydelyken ondergang te ſien, ende haer ſelve in neceſſiteyt, om de ſelve verlooren te laten gaen, ofte in aller yl met de Wapenen van den Staet te hulpe te komen.

Maer dewyle het haer Hoog Mog. niet vry heeft geſtaen, in deſe te balanceren, ten aenſien de Tractaten tuſſchen het Ryk Denemarken, ende den Staet der Vereenigde Nederlanden haer Hoog Mog. in cas van aggreſ-

ſie in een preſſant pericul obligeren tot onvertogen ſecours, ende dat de grootheyt van 't gevaer, ende de uyterſte noodt in de welke de Deenſche ſaeken verſeerden, geen plaetſe ende tydt lieten aen het tenteren van ſachte remedien met uytſtel van de meeſt efficacieuſe, ende dat de hoope ende diſpoſitie tot Vrede, die nu voorgewendt werdt, ende haer Hoog Mog. gaerne ſagen, door de officien van de Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters, welke buyten die van haer Hoog Mog. de Rodtſchiltſche Vreede hadden gemoyenneert, konde werden gemeſnageert, ende ſoo verre doenlyk tot effect ende een goede uytkomſt gebracht.

Soo twyffelen haer Hoog Mog. niet, of het afſenden van haer Hoog Mog. Vloote, ende ſecours na Coppenhage, ende de ordres daer ontrent gegeven, meriteren de approbatie van de geheele Wereldt, ende dat de verwyderinge ende hoſtile actien daer op gevolgt, niet konnen werden geimputeert, aen haer Hoog Mog. die in deſen hebben gedaen, 't geen haer de neceſſiteyt ende de obligatie van aengegaen Verbonden imponeerde, maer aen de dwang door de welke haer Hoog Mog. in ſoodanige neceſſiteyt gantſch ongeerne zyn overgebracht.

Sullende anderſints haer Hoog Mog. bereydtwillig toebrengen het geen van haer billiklyk gedeſidereert kan werden, om uyt de voorſz neceſſiteyt, ſoo haeſt doenlyk, te eluderen, ende om een goeden vaſten Vrede tuſſchen de twee Noorder Kroonen, midtsgaders de oude vrundtſchap, goede correſpondentie ende verbinteniſſe tuſſchen de Kroon Sweden ende deſen Staet te bevorderen.

Ende dewyle haer Hoog Mog. tot beyde de ſelve heylſame oogmerken haer Miniſters aen hoogſt-gedachten ſyne Majeſteyt van Sweden, ende aen ſyne Majeſteyt van Denemarken, hebben afgeſonden, ſoo ſal haer Hoog Mog. aengenaem zyn, te mogen weſen geimformeert van alle het gene kan dienen, om de negotiatie daer over aengeſtelt tot een gewenſt goedt eynde te geleyden, ende voort te ſetten, ende hebben haer Hoog Mog. ten verſoeke van wel-gedachte Afgeſante, Heeren uyt haer midden gecommitteert, om het gene hy Heer Afgeſante nader voor te dragen heeft, te hooren ende in te nemen, om der ſelver rapport gehoordt, nader te reſolveren, ſoo als haer Hoog Mog. in reden ſullen bevinden te behooren.

Ende

Ende dat daer op den gemelten Heere Coyet voor Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. geadmitteert weſende, hem door de ſelve Commiſſariſſen in de eerſte conferentie te gemoet mogen werden gevoert, dat haer Hoog Mog. om redenen breeder by monde te deduceren, merkelyke aenſtootelykheyt gevonden hebben, in de naevolgende Perioden van de voorſz des ſelfs Propoſitie, te weten in de perioden *verum enim vero*, *factum eſt artibus certorum hominum*, *qui concilia ſua non ſalute Patriæ*, *ſed propria libidine metiuntur*, *& quibus major ex turbidis quam compoſitis rebus lucri ſpes affulget*, *ut à parte Celſarum ac præpotentium Dominationum veſtrarum ratificatio non fuerit ſecuta.*

Midtsgaders in de periode *Cæterum iſta nequid ſacra Regia Majeſtas de ſuo in Rempublicam veſtram animo immutare cogeretur*, *paucorum quorundam auſu quam publico concilio ſuſcepta credere maluit*, om de elucidatie van den gemelten Heere Afgeſante op de voorſz perioden gehoordt, dienthalven nader gereſolveert te worden als na behooren.

FINIS d'Anno 1659.

Vrydag ende Saturdag den 23 ende 24 January 1660. 1660.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt de Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs van den Koning van Denemarken, in de conferentie door de Heeren Gedeputeerden van haer Hoog Mog. met haer gehouden aen de ſelve Gedeputeerden hadden voor-geſtelt, daer van den ſommieren inhoudt by gemelte Heeren Ambaſſadeurs naderhandt ſchriftelyk over-gelevert is, in voegen ende mannieren hier naer volgende. *Denemarken. Pointten.*

Het wierdt onnoodig geacht met veele woorden hier te reïtereren, ende te wederhalen, de groote genegentheyt de welke hare Koninglyke Majeſteyt van Denemarken, Noorwegen, &c. altoos hebben getoont, tot herſtellinge van de algemeene ruſte ende welvaerdt, ſoo wel in haer eygen, als in der ſelver Geallieerde Ryken, ende Landen, hebbende het ſelve tot overvloedt betoont door hare in Coppenhage gegevene declaratie, de date den vyf en twintigſten Auguſti des Jaers ſeſtien hondert negen en vyftig; hoewel daer en tegen ten vollen blykt, uyt de actien ende tergiverſatien van den Koning van Sweeden (als giſteren breeder is gedemonſtreert) dat den voorſz Koning alleen daer naer trachtet, hoe dat hy door continuatie van den Oorlog, Coppenhagen mochte vermeeſteren, het dominium op de Ooſt-Zee verkrygen, ende als dan over al de Tollen op de gedachte Ooſt-Zee verhoogen, of by geval hy door ſterke verhinderinge daer van mochte belet worden, dat hy nochtans de Eylanden, die hy tegenwoordig poſſedeert, door ſyne Tyrannique proceduren ende exactien ſoo arm en kael maken mochte; op dat hy naermaels om ſoo veel lichter tot ſyn wit ende de occupatie van de gedachte Stadt konde komen, (wanneer de ſelve ten weynigſten daer op is verdacht) het zy by Winter-tyden, harde Vorſt, ofte andere onvermoedene toevallen, of als deſe Stadt (het welke Godt in genade wil verhoeden) elders aen andere Plaetſen mochte geoccupeert zyn, alſoo hebben uyt den naeme ende van wegen ſyne Koninklyke Majeſteyt van

van Denemarken, de onder-geſchrevene Ambaſſadeurs hoog-noodig geacht haer Hoog Mog. te verſoeken, dat de ſelve gelieven ſulks naer hare hooge wysheyt te conſidereren, ende hare conſilia daer henen te dirigeren, dat het Ryk Denemarken tot eene beſtandige, ſeekere Vreede wederom mocht te geraeken, dat mede den Koning van Sweden, niet alleen t'eenemael de luſt ende hope werdt benomen, Denemarken in korten tydt (ofte voor ende al eer eenige Uytheemſche adſiſtentie daer by konde komen) te renverſeren, maer ook de groote exceſſive koſten, ſoo deſen Staet op den Oorlog heeft aengewendt, niet vergeefs zyn mochte, noch de ſelve ſoodanige tot allen tyden wederom te doen, hem ſoude genoodtſaekt bevinden; Soo werden haer Hoog Mog. *vigore fœderus*, ende omme den Koning in Sweeden tot eene raiſonnable Vreede te brengen, de naer-volgende Poincten begeert.

I.

Dat haer Hoog Mog. gelieven ordre te ſtellen, dat de Militie, die tegenwoordig in Denemarken is, tot op ſes duyſent Man gecompleteert werden mochten.

I I.

Dat haer ook gelieve eene notable ſomme penningen te verſtrecken, de welke ſal ge-employeert werden tot betaling van de Troupen, Eſquipagie van eenige ſyner Majeſteyts Oorlog-Schepen; als mede ten behoeve van eenige arme noodtlydende Borgers, de welke door ſoo een harde, ſware (in de ſeventien maenden geduyrende) belegeringe, niet meer vinden eenige middelen, om in de Stadt te ſubſiſteren.

I I I.

Inſonderheyt werdt begeert tot onderhout ende ſubſiſtentie van het Guarniſoen tot Coppenhage alle maendt vier en twintig duyſent Ryxdaelders, van nu aen te reekenen.

I V.

Ende alſoo het noodig is, dat alle deſſeynen door eene conſiderable Vlote, ofte Zee-macht werde geſecondeert; Soo werdt begeert, dat haer Hoog Mog. gelieſte zy, dertig, meer ofte min van hare Oorlog-Schepen, ten dienſte ende bevel van ſyne Majeſteyt van Denemarken, onder een dapper Hooft met het open-gaende Water te ageren te laten, op dat ſoo veel te eerder ende ſpoediger, ſoo wel deſen Staet, als ook de Noordſche Kroonen, tot eenen beſtandigen ſeekeren Vrede mochte komen.

Waer van by de Leden Generalyk Copie verſocht zynde, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt, tot de weder-by-een-komſte van haer Edele Groot Mog.

Heer van Waſſenaer Lieutenant-Admirael, over expeditie in Denemarken bedankt.

Is by reſumptie gedelibereert op 't ſchriftelyk eſclairciſſement ende bericht van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, gegeven op de Poincten ende Articulen, hier bevoorens by de Heeren Gedeputeerden der Stede Amſtelredam, hier ter Vergaderinge voor-gedragen, ende in voorgaende Notulen onder date den achtienden December des voorleden jaers geinſereert; ende is daer benevens by de ſelve Heeren Gedeputeerden van Amſterdam ter Vergaderinge ge-exhibeert, ende gedaen leſen het Geſchrifte, hier na geinſereert.

Edele

Edele Groot Mogende Heeren.

Borgemeesteren ende Vroetschap der Stadt Amstelredam, gesien ende rypelyk ge-examineert hebbende de Antwoorden, by de Heer Lieutenant-Admirael den achtienden December laetstleden aen U Edele Groot Mog. by Geschrifte ge-exhibeert op de poincten, syn E. schriftelyk ter handen gesteldt, om daer op nader esclaircissement te geven, hebben op de selve Antwoorden geremarqueert verscheydene importante consideratien daer uyt af te nemen; Is, dat de voorsz Antwoorden t'eenemael insuffisant zyn, ende derhalven noodig geacht, U Edele Groot Mog. de selve consideratien by desen te representeren.

Ende namentlyk, op het eerste poinct, raekende de rescontre tusschen de Vloot van desen Staet ende de Sweedtsche Armade, op den achtsten November des jaers sestien hondert acht en vyftig in den Oresont voor-gevallen, daer over den Heer Lieutenant-Admirael allegeert by Resolutie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, ende de Missive van U Edele Groot Mog., beyde sub date den seven en twintigsten November voorsz, solemnelyk bedankt te zyn, over zyn Ed. goede conduicte ende gedane devoiren; in de voorsz rescontre staet te considereren, ende is seer remarquabel, dat de voorsz Resolutie ende Missive alles presupponeert, verricht te zyn, volgens de advertentie, by de Heer Lieutenant-Admirael daer van by Missive van den negenden der voorsz maendt aen den Staet overgeschreven, ende voor soo veel het selve presuppoost komt te vervallen, de voorschreve bedankinge sonder effect is, ende niet geallegeert of geappliceert kan worden.

Om 't welke nader te examineren, ende het gepleegde beleydt te confereren tegens het gerequireerde devoir, is uyt de Antwoorde niet te vinden.

Dat syn Ed. volgens ordre, ende gebruyk by Opper-hoofden ter Zee van oudts her ontrent soodanige saeken verserende, een vaste Krygs-raedt heeft geformeert, ende gesteldt, met de selve overwogen, ende geresolveert, in welker voegen syn ordre ende Instructie te executeren.

De selve Resolutie heeft doen distribueren aen de subalterne Officieren, ende door de selve aen de respective Capiteynen van haere onderhebbende Esquadrons.

Ten eynde een yder van hun haer devoir, midtsgaders de last ende intentie van haere Opper-Hoofden soude konnen weten, ende by eenige onverwachte toevallen konnen volgen.

Dat het selve defect niet en werdt gesuppleert, of voldaen by de geallegeerde aensprake ende vermaninge tot devoir aen de Capiteynen, in generale termen.

Nochte ook by de ordre, dat de Capiteynen die de capitaelste Schepen voerden, haer souden attacheren aen de capitaelste Schepen van den Vyandt.

Ende wel op de Hoofden van hun Esquadre souden passen, om de selve met goede ordre te volgen ende seconderen.

Maer datse hare ordres schriftelyk hadden behooren te hebben, ende daer by geinformeert te worden van de intentie van hare Opper-hoofden, 't welk by aldien geschiedt, ende door de Opper-hoofden selve met goede exempelen achtervolcht ware.

Soude den Vice-Admirael Witte zalr. apparentelyk ſoo verre voor ende buyten andere Schepen, van de Schoonſche Kuſt ſich ge-engageert hebben, ende tegens de Zeelandtſche Kuſt by Elſeneur aen de grondt zyn geraekt.

Ook den Heere Lieutenant-Admirael den Ryx-Admirael Wrangel genoegſaem in onmacht leggende, een Brandt-Schip van deſen Staet voor af by ſich hebbende, ende door ſyne Secunden, namentlyk de Capiteynen van Nes ende van Campen volgens verklaringe van eenige Capiteynen wel gevolcht wordende, ſonder te aborderen, niet gepaſſeert hebben.

Ende ſoude dan ook op 't ſimpel exempel van de Hooft-Officieren ende voorige ordre, om daer op te paſſen, alle de Capiteynen ontrent een uyr op het ſchoonſte van den dag met den Heere Licutenant-Admirael (wiens Schip ſchadeloos was) ende het Schip van den Vice-Admirael Pieter Floriſſen (die perſoonelyk doodt geſchooten was) niet volgende den Vyandt, die niet jegenſtaende het kleyn devoir der Capiteynen (daer van ſoo ampel in de voorſchreve Miſſive van den negenden November ſeſtien hondert acht en vyftig geſchreven wordt) door de geheele Oreſont verſpreyt, ende in confuſie lag, buyten noodt ende ſchandelyk verlaten hebben, omme nader ordre te halen, als geattacheert zynde, aen 't exempel van hare Opper-Hoofden, ende geen ander ordre hebbende.

't Welk apparent was, noch veel eerder te gebeuren, overmidts de ongelegentheydt den Vice-Admirael Witte, ende 't ongeluk den Vice-Admirael Pieter Floriſſe overgekomen.

Ten ware den Heere Lieutenant-Admirael door eenige Sweedtſe Oorlog-Schepen geabordeert wordende, den ſelven buyten kenniſſe van de andere ſubalterne Officieren ende Capiteynen ſonder eenig ſeyn te doen (of ook apparent daer toe geoordeelt, geordonneert te hebben) vechtende ten Anker waren gekomen.

Ende alſoo bleef leggen tot ter tydt ſyn Ed. door eygen defenſie ende hulpe van de Capiteynen van Nes ende Caullerie, van de Aggreſſeurs is ontſlagen geworden.

Van welke devoiren der voornoemde Capiteynen ende meer anderen daer ontrent geweeſt zynde, de Heer Lieutenant-Admirael wel geen kenniſſe kan hebben.

Als hebbende geduyrende de reſcontre, midts ſyn Edelheydts indiſpoſitie even binnen ſyn Scheeps-hut geſeten, maer hadde daer van, door ſynen Capiteyn Egbert Meeuſz, ende andere ſyne Officieren, die het ſelve wel hadden konnen ſien, getrouwelyk, ende naer de waerheydt, in plaetſe van hunne particuliere eere, ende proffyt tot prejuditie van anderen te betrachten, behooren geinformeert te worden.

By faulte van 't welk, ende eygen kenniſſe van den Heere Lieutenant-Admirael, apparent des anderen daegs ſoo generalyk ende præcipitantelyk is geklaegt, ende by verſcheydene Miſſiven vervolgens aen haer Hoog Mog., ende U Edele Groot Mog. is gereitereert.

Tot groote blame van 's Landts Militie te Water in 't generael, en diſreputatie van veel eerlyke Officieren, hun wel gequeten hebbende in 't byſonder,

Sonder te conſidereren, dat het voorſz komen ten Anker, buyten waerſchouwinge of ordre aen anderen ons daer van verdacht te weſen,

Midtſ-

Midtſgaders het zeylen van de Vloot voor Windt ende Stroom ſonder Anker in, ende met den rook henen dryvende,

Ende daer door, midtſgaders het groot aental der Schepen belet in 't geſicht,

Oorſaeken zyn geweeſt, dat meeſt alle de Schepen, beneden Windt en Stroom van de Vloot zyn geraekt,

Ende de rook op-klarende, door dien midts het ankeren der Sweedſche Oorlog-Schepen, daerſe beſt konden, als beter geimformeert zynde, om niet met de Schepen van deſen Staet buyten hare intentie inwaert aen te dryven,

Hun niet ſoo haeſtig als wel genegen waren door belet van Windt en Stroom by de Vlagge hebben konnen voegen,

Maer by-ſteeckende, alle devoiren hebbende gedaen ende voorts gewacht,

Totter tydt ſyn E. is afgekomen, ende eens loef gezeylt is, tot onder Ween, ende vervolgens naer een weynig op de lye gelegen te hebben tot ontrent ten eynde van 't Boſch, van de geheele Vloot gevolgt wordende,

Sonder eenig zeyn ofte ordre contrarie te geven,

Alle 't welke wel ingeſien weſende, geoordeelt ſal konnen worden,

Of niet d'oorſaeck van geen meerder ſucces in de eerſte reſcontre meer onſtaen is, by faute van goede ordre ende exempelen der Opper-hoofden, als couragie ende goede genegentheydt der Capiteynen,

Ende hoe weynig de geallegeerde bedankinge applicabel is, voor ſoo veel het ſubject niet bevonden wordt daer mede te quadreren,

Het welke te onderſoeken in een ſaeke van ſoodanige importantie, ende gevolg den Staet niet en kan gediſputeert worden;

Op het tweede Poinct.

Raekende het gepaſſeerde na de voorſchreve reſcontre, ende het zeylen van de Zeeuwſche Vloot binnen Lants-kroon, des anderen daegs na 't gevecht.

Dat ten dage na 't gevecht d'avantagie op de Sweedtſche Vloot verlaten, en by die van deſen Staet de Zee geruymt is,

Sonder eenige Achter-hoeden of Brand-wachten te laten of ſtellen, latende des Vyandts Vloot boven Windt en Stroom,

Dat dien geheelen namiddag, of volgenden nacht ofte dag geen Krygs-Raedt is gehouden, om de Vloot weder in ordre te brengen.

De vacante plaetſen der Hooft-Officieren, door andere proviſionnelyk te ſuppleren, gelyk volgens d'Inſtructie hadt behooren te geſchieden,

Of in deliberatie geleydt, of de conjunctie met de Deenſche Oorlog-Schepen, doen geſchiedt, ende de Landt-Militie tot voor Coppenhage geeſcorteert weſende,

In cas van veranderinge van de Windt, niet raedtſaem ende noodig ſoude weſen de Sweedtſche Vloot met de bequame Schepen wederom te gaen attacqueren,

Of in cas van continuatie van de Windt, de Sweeden ſelve mochten afkomen, wat ordre te volgen, ende voorts ordre beraemt op 't gunt tot directie der ſaecken (in open Zee, ende om geattacqueert ter diſcretie van den Vyandt leggende) naer conſtitutie van ſaecken wierdt gerequireert.

Daer van ook geen mentie wierdt gemaekt in ſyn Ed. Miſſiven, den negenden en ſeventienden der voorlede maendt November, aen haer Hoog Mog. geſchreven.

Maer blykt uyt de voorſchreve antwoorde ter contrarie, dat ſonder te conſidereren het intereſt van deſen Staet, by 't ſpoedig ende ernſtig employ van de Vloote, tot ſecours van den Koning van Denemarken, en afbreuk der Sweden, ende de occaſie wel te meſnageren,

De Wacht ende 't geheele beleydt der ſaeken is over-gedragen, en gelaten aen den Deenſchen Admirael Bielke,

Sonder dien-aengaende yets tot ſyn eygen laſte te houden, of aen andere ſubalterne Officieren te bevelen.

Stellende alſoo 's Landts Vloote, en Volk ter diſcretie en indiſpoſitie van den wel-gemelten Deenſchen Admirael,

De welke de ſelve ook ſoo wel heeft gemeſnageert, ende ſoo abſolutelyk is toe-vertrouwdt geweeſt, dat de Sweedtſche Vloot op den tienden November voorſchreve, 's morgens uyt den Oreſondt is geſeylt, en ten deele Ween was gepaſſeert, eer daer van kenniſſe bekomen heeft.

Dat ſulks ook by den Lieutenant-Admirael of Officieren van deſen Staet niet en ſchynt geſien, of in achtinge genomen te weſen,

Voor ende al eer men door de Heer Admirael Bielke ontrent negen uyren daer van kenniſſe heeft bekomen, als by de voor-gemelte Miſſive van den ſeventienden der voorſchreve maendt November geſien kan worden.

Dat uyt de verklaringe der Capiteynen blyckt, dat den Heere Lieutenant-Admirael doen eerſt de Witte Vlagge heeft laten wayen, om uyt de Capiteynen te vernemen, wat Schepen bequaem waren onder zeyl te gaen.

Dat daer mede ontrent een uyr beſich is geweeſt, ende ſich daer na heeft doen brengen aen 't Schip van Capiteyn Sonk zalr.

Ende eerſt onder zeyl gegaen is, doen de Vyandt meeſt gepaſſeert was, dat de vermaninge, als doen, ende na 't paſſeren van de occaſie aen de Capiteynen gedaen, van kleyne operatie was.

Dat echter wel ſes Schepen de pas wierden afgeſneden, die hun te rug, ende om der Elſenburger begaven, als uyt de voorſchreve Miſſive van den ſeventienden November, ende verklaringe der Capiteynen geſien kan worden.

Dat de Windt dienſtig weſende voor de Sweedtſche Schepen, die in 't in-zeylen van Landts-kroon faillieerden, om hun onder Elſenburg te ſalveren.

Dien dag voor anderen ook niet gedienſtig moet geweeſt hebben, om hun 't zeylen na Landts-kroon te beletten, ofte retirerende na den Oriſont te volgen,

Doch dat uyt boven-gemelte ſchryvens, ende de ſaeke ſelve wel af te nemen is, dat tot het een of ander geen devoir is gedaen, maer te vroeg van de Wal gewendt.

Daer

Daer door als uyt verklaringe der Capiteynen, ende bericht van anderen geſien, ende vernomen kan worden.

De Vyandt die niet binnen, maer voor Landts-kroon was, occaſie heeft verkregen des nachts, ende des anderen daegs met gemak binnen te korten, twee Schepen die aen de grondt geraekt waren, ſonder belet af te halen,

Ende de reſt onder Elſenburg te ſalveren ſonder vervolgt te worden, zynde een open Reede.

Dat ook het Sweedtſche Schip, maſteloos leggende Noordthoek van Ween leggende, ende aldaer verbrandt, van 't welk de voorſz Miſſive gewag maekt niet op dien dag, maer in de eerſte reſcontre ſchadeloos geraekt zynde, door de Sweden ſelve in den Brandt geſteeken, ende aldaer gedreven was, door weder uytgeraekt,

Sulks dat die heele expeditie in 't minſte niets tot 's Landts dienſt is verricht geworden:

Maer in 't een en 't ander groot verſuym is gepleegt.

Op 't derde Poinct.

Raekende het ſinken van 't Gat voor Landts-kroon.

Dat wederom in conſideratie komt te abſolute gedefereerde diſpoſitie aen den Admirael Bielke, ſonder te reflecteren op het intereſt van den Staet, 't welk nochtans een meerder voorſorge ende toeſicht op een ſaeke van ſoodanige importantie was requirerende,

Ende by indiſpoſitie van den Heere Lieutenant-Admirael, yemandt van de ſubalterne Hooft-Officieren, of bequaemſte Capiteynen hadt konnen worden aenbevolen, daer door dan een beter ſucces van 't werk ſelve, ofte ten minſten ſatisfactie aen den Staet, nopende het gedane devoir te verhopen ware geweeſt, in allen gevalle gedirigeert hadde konnen werden, dat het Brandt-ſchip de Catharina, tot koſte van den Lande, niet ſoo onnuttelyk ende beſpottelyk buyten ſecours van ander Vaertuyg binnen Gaets geſonden, ende geconſumeert hadde geworden,

Sonder dat van wegens deſen Staet te participeren in een werk van ſoo goeden ende onfeylbaren apparentie, gelyk ſulks voor-geſtelt wordt by ſyn Ed. ſchryvens van den ſeventienden ende twintigſten November voorſz.

Aen 't ſucces van 't welk geſeydt werdt te dependeren een van de grootſte incommoditeyt, die den Koning van Sweeden door het inutil maeken van des ſelfs Vloot toe-gebracht konde werden,

Hoe-wel contrarie de Antwoorde by de Heer Lieutenant-Admirael gegeven, ſyn Ed. (ſoo geſegt werdt) ſich perſoonelyk het Schip te vooren gevoegt by den Vice-Admirael Pieter Floriſz, heeft laten varen, om 't ſelve Exploict by te weſen, doch niet ter rechter tydt, maer als den Koning van Denemarken ſelfs daer preſent geweeſt hebbende, albereydts op de wederkomſt was.

Op 't vierde Poinct.

Raekende het zeylen der Sweedtſche Schepen tot Landts-kroon, onaengeſien de beſettinge daer voor zynde.

Gelyk 't ſelve al wederom werdt ge-excuſeert op 't beleyt van den Admirael Bielke.

Komen daer tegens ook wederom in conſideratie de ſelve redenen, op diergelyke materie hier bevooren geallegeert.

Behalven dat den Heere Lieutenant-Admirael, daer te vooren tot verſcheyden reyſen proeven gehadt hebbende van den ſoberen toeſicht, ende yver der Deenſche Officieren, die wel geleert hadden behooren te weſen, ſelve voor het intereſt van den Staet te vigileren en betere ordre te ſtellen.

Op 't vyfde Poinct.

Raekende het op-houden der Koopvaerdye-Schepen tot Coppenhage, tot groote ſchade van de Koopluyden deſer Landen.

Dat het verſeekeren, beſorgen ende convoyeren der Koopvaerdye-Schepen deſer Landen, den Heere Lieutenant-Admirael niet alleen by ſyn Inſtructie ten hoogſten is aenbevolen.

Nemaer by ontſtenteniſſe van der ſelver overkomſte voor 't Winterſayſoen by expreſſe aenſchryvinge is geordonneert den ſevenden February 1659.

Ende vermidts het onverwachte dilay de novo, ende met grooten ernſt den dertigſten July daer aen volgende;

Dat het verwachten der Schepen van Danzik ende Koninksbergen in de Antwoorden vermeldt, niet nootſaekelyk was, ook het ſayſoen des Jaers ſulks niet toe en liet.

Dat het herwaerts convoyeren der Schepen tot Coppenhage leggende, met kleyn gevaer ende groot proffyt voor 't Landt hadt konnen geſchieden kort na de reſcontre in den Oriſont.

Doen de Sweedtſche Vloot in Landts-kroon was geloopen en beſet wierdt gehouden,

By aldien daer toe ge-employeert waren geweeſt de bewuſte ſes gemonteerde Tranſport-Schepen, met byvoeginge van twee of drie Oorlog-Schepen,

Geſterkt door het Eſquadre van de tien Oorlog-Schepen, het welk in 't begin van December ſeſtien hondert acht en vyftig, als gementionneert wordt in een Miſſive aen haer Edele Groot Mog. den twaelfden dito geſchreven na den Oriſont was geſonden, onder Commando van den Capitain Gerrit Femmieſz, om des Vyandts actie te obſerveren,

Zynde doen ter tydt noch maer vier Schepen tot Landts-kroon ge-eſchappeert,

Tegen de welke de voorſz Koopvaerdy-Schepen lichtelyk geprotegeert, en buyten de Caſteelen tot in 't Catte-gat gebracht hadden konnen werden,

Het welke ook niet accordeert met de klachten over den Vice-Admirael Bielke

Bielke gedaen , van dat hy geen Oorlog-Schepen tot dien eynde wilde miſſen,

Behalven dat de ſelve niet in dier-voegen aen des ſelfs diſpoſitie hadde behooren te worden geattacheert, dat ſelfs daer door het intereſt ende principaelſte oogmerk van deſen Staet in 't ſenden van het voorſz ſecours ter zyden geſtelt, ende buyten effect heeft mocten blyven,

Dat ook de apparente over-komſte van den Heere Lieutenant-Admirael, omtrent de voorſz tydt met het meerder gedeelte van de Vloot geen oorſaeke tot retardement der Koopvaerdye-Schepen hadden behooren te geven,

Maer veel eerder dienden om eenige Oorlog-Schepen nevens de voorſz Tranſport ende Koopvaerdye-Schepen voor af te ſenden.

Om 't Landt van de beſwaerlyke huyren te ontheffen , ende de ſchade van Koopluyden door 't verderf van Waren , ende verſuym van Markten, als mede het uytlichten van hare Koopmanſchappen door den Koning van Denemarken, midtsgaders het miſſen van haer Schepen voor te komen,

Te meer dewyle ontrent die tydt de verwachte Schepen van Danzik en Koninxbergen by de andere al aengekomen, ende gearriveert waren.

Dat ook het recreuteren der Oorlog-Schepen , met het Volk van de Koopvaerdye-Schepen , ende vier Tranſport-Fluyten naer het ceſſeren van de vorſt, geen ſuffiſante reden is tot der ſelver retardement, of ook om niet te pareren de hier vooren gemelte aenſchryvinge van haer Hoog Mog. van den ſevenden February.

Dewyle geen proportie is , tuſſchen de laſt die 't Landt middelerwylen door 't aenhouden der voorſchreve Tranſport-Schepen heeft te dragen gehadt,

Midtsgaders de ſchaden die de Koopluyden door 't voorſz retardement hebben geleden,

Ende de nuttigheyt die door de voorſz recreutes is ge-effectueert , als zynde van vier gemelte Tranſport-Schepen, in alles maer hondert Koppen gelicht,

Ende ontwyffelyk niet veel meer van de veertien Koopvaerdye-Schepen, daer van de naemen der Schippers gemelt worden , welke hondert Koppen van de Tranſport-Schepen, ten opſicht van der ſelver blyven buyten actie, namentlyk over de acht duyſent guldens hebben gekoſt.

Ende van de Koopvaerdye-Schepen naer advenant de hoogſte maendtgelden , welk aental voor een korten tydt , miſſchien tot veel minder prys by wervinge , of des noodt zynde uyt 's Landts Militie geſuppleert hadde konnen werden.

Ende in allen gevalle niet meer en konde uytleveren , als ontrent acht a tien Mannen uytterlyk voor yeder Schip na proportie van de Vloot.

Behalvens, dat ſulks alles ſeer weynig in conſideratie komt, om te excuſeren het retardement der voorſz Schepen tot den eerſten Mey ſeſtien hondert negen en vyftig toe , als wanneer de Schippers hare herwaerts reyſe, naer 't beleydt der ſaeken buyten apparentie ende deſperaet ſtellende , het employ van haer Volk geconſenteert hebben.

Op

Op 't ſesde Poinct.

Raekende het dilay der proceduyren tegens de Capiteynen van wandebvoiren geaccuſeert.

Dat op de ernſtige en verſcheydene klachten van den Heere Lieutenant-Admirael ſyn Ed. by de Regeeringe meermaels ſerieuſe aenmaningen zy gedaen, om de ſchuldige te ſtraffen.

Dat de Heer Lieutenant-Admirael ſulks ook belooft heeft te effectueren, of by aldien hy ſulks ondoenlyk vondt, dewyle hier niet ſoo veele buyten ſuſpicie van wandebvoiren kende,

Dat hy Krygs-raedt ſoude konnen formereren, de informatien ſouden overbrengen, doch by ſyn Ed. Miſſive van den dertienden April ſeſtien-hondert negen en vyftig na gedane excuſe van dat daer inne tot noch toe niet gepaſſeert was, by faute van gelegentheyt (hoe wel genoegſaem alle Capiteynen wel twee maenden geduyrende het Winter-ſayſoen, by den anderen tot Coppenhage waren geweeſt) is verklaerdt geen imformatien van eenige wandebvoiren tot haren laſte te hebben vernomen als eene ſimpele ſuſpicie uyt de kleyne ſchade der Schepen, ende weynig Dooden ofte Gequetſten, datſe by den Krygs-Raedt lichtelyk ſouden werden geabſolveert; Ende het derhalven beter ware, die Roede voor de Schoor-ſteen te laten ſteeken, latende daer mede alle die by de Vloot geweeſt zyn met ſyn Calangie beſwaert, 't welk voor eerlyke Officieren onlydelyk is, ende ook ſeer naedeelig voor de reputatie van den Staet, wiens Militie te Water met ſoo præcipitante, wydtluftige, ende iterative klachten, ſoo vuylen Schandtvlek is aen-gewreven.

Op 't ſevende Poinct.

Raekende het op-houden der ſes gemonteerde Tranſport-Schepen.

Dat ſulks is geſchiedt tegens de expreſſe ordre ende aenſchryvens van haer Hoog Mog. hier voorens in de remarcques op 't vyfde Poinct vermelt.

Dat de beſwaerniſſen ende ſchade daer door gecauſeert daer nevens ook zyn aengeweſen,

Dat het employ van de ſelve tot het halen van Vivres door ongemonteerde Fluyt-Schepen voor een korten tydt in te huyren, geſuppleert hadden konnen werden, midts de ſelve een Oorlog-Schip tot Convoy by-voegende.

Daer mede d'intentie van den Staet ſoude zyn voldaen geweeſt.

Op

Op 't achtſte Poinct.

Raekende het zeylen van de Sweedtſche Vloot uyt Landts-kroon, op den ſeſten April ſeſtien hondert negen en vyftig, ſonder dat eenige devoiren zyn aengewent om 't ſelve te beletten, of de voorſz Schepen te achterhalen.

Dat de excuſe op de diſpoſitie van den Vice-Admirael Helt verleent, over 's Landts Oorlog-ſchepen, doenmaels op Stroom leggende, ſonder te reflecteren op Intereſt van deſen Staet,

Is van de ſelve natuyre, ende vereyſcht diergelyke ſolutie als hier vooren gemelt:

Doch dat buyten twyffel den Heere Lieutenant-Admirael wel kenniſſe ende communicatie heeft gehadt, dat het deſſeyn was den voornoemden Vice Admirael Helt, naer de Belt te ſenden.

Dat ſyn Ed. ook lange te vooren wel kenniſſe hadt van de toeruſtinge der Schepen in Landts-kroon, blykt uyt de advertentie, daer van by ſyn Ed. gedaen in des ſelfs Miſſive aen haer Hoog Mog. van den twintigſten Martii, 't welk geſupponneert, ende daer nevens,

Dat noodtſaekelyk te conſidereren ſtondt, dat den Vice-Admirael Helt vertrocken zynde met ſyne by-hebbende Schepen,

De Sweedtſche Vloot ruymte ſoude hebben, en gelegentheydt om uyt Landts-kroon te zeylen,

Of belet moeſte werden door de Oorlog-ſchepen tot Coppenhage leggende,

Van de welke, ſoo uyt ſchryvens van den ſeventienden April blykt, ſeſtien compleet gemandt, konden werden in Zee gebracht.

Welk getal ſuffiſant was tegens d'overige Schepen in Lants-kroon leggende.

Staet te onderſoeken, of de voorſz ſeſtien Schepen, te gelyk, of eerder als die met den Vice-Admirael Helt, Zee namen, uytgebracht hadde konnen worden,

Na dien het Volk of Behoeften voor de ſelve tot Coppenhagen was, ende by defect gevonden moeſte worden,

Gelyk ſulks alles na 't uytzeylen van de Sweedtſche Vloot, in 't kort gevonden is geweeſt,

En van kleyn bedenken was, voor ſoo veel de ſelve noodig hadden, om ſoo dicht onder Coppenhage te verblyven,

Ende of daer door de belegeringe en 't verlies van Naſcau ende Lalandt, niet voor-gekomen ſoude zyn geweeſt,

Tot verhoedinge en bekrachtinge van alle 't welke weynige, of geen devoiren ſchynen aengewendt te weſen.

Op het negende Poinct.

Raekende het gepaſſeerde op den tienden Mey 1659. *in de reſcontre met de Sweedtſche Vloot in de Belt.*

Dat uyt ſchryvens van den Heere Lt. Admirael van den twaelfden Mey voorſz,

De verklaringe der Capiteynen daer op gevolgt, en ook syn Ed. Antwoorde,

Klaerlyck gesien, ende verstaen kan worden dat in de voorsz rescontre Soldaet noch Zeemanschap is gepleegt,

Maer ter contrarie een groote occasie versuymt om des Vyandts Vloot te ruïneren,

Nascau te ontsetten,

d'Eylanden te recupereren,

Ende den weg te banen om den Koning van Sweeden tot een redelyck Tractaet van Vrede te disponeren,

Of op de aenkomste van het tweede secours van desen Staet onder den Vice-Admirael de Ruyter, ende Collonel Killegreu, daer toe te constringeren.

Om 't welk nader te adstrueren,

In achtinge te nemen staet, de constitutie van de Sweedsche Vloot sulks als de selve in de voor-gemelte Missive wort beschreven, en by de gemelte verklaringe geaffirmeert:

Namentlyk in lye van de Vloot van Denemarken ende van desen Staet, beset op Femeren,

Minder in getal,

Ontbloot van een groot gedeelte van hun Volk op Lalandt te Lande geset;

Doch daer van noch geen volkomen meester, daer tegen de advantagien van de Vlooten van Denemarken en desen Staet, ten opsichte van de Windt meerder getal van Manninge;

Vervolgens het sober effect ende mesnageren van de selve occasie, als te weten, dat den Heere Admirael Bielke met dertien Schepen de voortocht hebbende,

De selve eenmael ende andermael totter tydt des selfs voor Marszeyl stukken geschooten wierdt, in lye van de Vloot heeft laten passeren, alleenlyk met syn byhebbende Schepen chargerende,

Sonder te aborderen ofte te doen aborderen;

Dat de Heer Lieutenant-Admirael met gelyk aental, doch wel de capitaelste Schepen t'elkens ook heeft gewent, en ontrent een Goteling-schoot, soo de Capiteynen verklaren, te loefwaert gebleven is, sulks dat na alle apparentie geen Kogels toereyken konden.

't Welk ook by aldien des selfs argument tot beswaernisse der Capiteynen in de eerste rescontre plaetse kan grypen, afgemeten kan worden, uyt de geringe schade, die syn Ed. Schip, en andere van 't Esquadre, die by hem gebleven zyn, is weder-varen,

Dat den Admirael Bielke met syn byhebbende Schepen sich midts dien niet verder heeft konnen engageren,

Te meer, doen syn voor Mars-zeyl stucken geschooten wiert, hem nodig zynde, om boven den Vyandt te blyven;

Ende daerom ook blyvende leggen, doen de Heer Lieutenant-Admirael na ende by hem quam leggen, in plaetse van den Vyandt te attacqueren.

Niet sonder reden heeft geoordeelt te periclineren, indien soodanigen cours als vooren gehouden hadde geworden.

Dat niemant van de subalterne Officieren of Capiteynen anders hebben konnen of mogen doen, als zynde by speciale Acte daegs te vooren geordonneert,

Datse

Datſe continuelyk het ooge ſouden hebben op de Vlaggen daerſe onder reſſorteerden, om de ſelve ergens, in noodt zynde, te ſeconderen.

Ende datſe wel des Vyandts Schepen ſouden ſoeken te ruineren, ende vernielen, maer geen vermeeſteren, voor dat het gevecht gedaen ſoude weſen, om haer ſelven niet buyten poſtuyr te ſtellen, om met vigeur te konnen ageren.

Behalven dat noch eenige Capiteynen die meeſt vertrouwdt wierden, ſelve ten dage van 't gevecht ſchriftelyke ordre kregen, hun altoos dicht ontrent den Heere Lieutenant-Admirael te onthouden, om ſyn Ed. in cas van te aborderen of geaborteert te werden, te ſeconderen.

Ten ware toegeroepen wierde, dat ſulks onnodig was;

Doch datſe echter wel in ſulken gevalle dicht by blyven ſouden, om niet reddeloos te worden.

Ruinerende ſoo veel mogelyck de Vyandtlycke Schepen daer ontrent zynde.

Dat ſoodanigen ordres miſſchien niet buyten exempel ende excuſabel zyn, ten reguarde van Hooft-Officieren die met een goede reſolutie ende exempel voorgaende,

Maer in cas ſubject ſeer ondienſtig zyn geweeſt, ende veroorſaekt hebben,

Dat alle ſubalterne Officieren ende Capiteynen, van beyde de Eſquadrons by hare Opper-Hoofden, ende op haer exempel zyn blyven leggen,

Sonder niet alleen het Gros van den Vyandt onderwylen in actie te houden ende te bevechten,

('t Welck alſoo hadde behooren te geſchieden, hare Schepen geſoncken hadde)

Maer ook ſelve niet een enkel Schip (van de Vloot afgeſneden zynde, ende genoegſaem, of volkomen in hare handen weſende, nevens noch een Brander, ſoo de Heer Lieutenant-Admirael by de voorſz Miſſive adverteert) te attacqueren of aen te houden;

Weshalven ook de Heer Lieutenant-Admirael ſeer wel doet, daer mede alleen ſich ſelfs te accuſeren, ſonder te klagen over de wandevoir van eenige andere Officieren of Capiteynen, als hebbende ſyn Ed. laſt, ende ordre gevolgt.

Behalven dat, by aldien den Heere Lieutenant-Admirael, ſiende den Admirael Bielke in de voorſchreve ongelegentheydt, ende den Vyandt doen volkomen in lye hebbende, met ſyn Eſquadre dragende gehouden, ende de ſelve geabourdeert hadde, in plaetſe van den ſelven te komen ſpreeken,

Van 't geheele Eſquadre van den Admirael Bielke, 't welk ſulks met verlangen te gemoet ſag, gevolgt ſoude hebben geworden,

Ende ſyn Ed. niet alleen gelibereert hebben van de bekommeringe van ten proye des Vyandts te worden,

Nemaer occaſie gegeven hebbende, om ook geduyrende het aenſlaen van des ſelfs Voor-Mars-Zeyl, Ruym-ſchoots of voor Windt-zeylende, dienſt te doen, en ook d'een of d'ander aen boort tẽ geraeken,

Daer op dan onder Godes zegen de ruïne van des Vyandts Vloot hadde konnen volgen,

Den Vice-Admirael Helt, met ſyn by-hebbende Schepen onbekommert uyt Flensburg hadde konnen komen,

De Trouppes der Geallieerden hadden konnen werden ge-embarqueert, ende getranſporteert tot ontſet van Naſcau, en recuperatie der andere Eylanden,

Ende voorts 't gunt in den beginne van de remarques op dit Poinct is gepaſſeert:

Daer tegens ſeer weynig tot excuſe dienen de redenen in de Antwoorde geallegeert,

Als zynde 't gunt ten reguarde van 't verlies van 't Voor-Mars-Zeyl van den Admirael Bielke, by-gebracht, wordt alreede gefalveert,

Het zeylen na hem toe geſchiet buyten ſyn verſoek, het verſochte leggen, op ſyn verſoek, apparent geſchiet door nalatigheyt, en flaeuwigheyt te vooren door hem beſpeurt,

Het vertrouwen van de Windt, en advantagie te behouden tegens Zeemanſchap,

Het matteren der Vyandtlyke Schepen, door Kannonneren onnoodig, mits haer minder getal en ſobere manninge voor de bataille bewuſt,

Ook de occaſie niet waer-genomen, en 't voorgeven betracht, als zynde de Vyandt tweemael ſonder merkelyke ſchade gepaſſeert,

Ende voor ſoo veel daer inne is gevolgt ende gereſpecteert het Commando van den Admirael Bielke, directelyk gecontravenieert het ſeſte Articul van haer Hoog Mog. Inſtructie, reflecterende ſoo wel op den dienſt van den Koning van Denemarken, als het intereſt van deſen Staet tegens de welke den wel-gemelten Heere Lieutenant-Admirael, aen het Commando van den Admirael Bielke, noch yemandt anders niet vermochte te defereren, ſulks dat met reden ſyn Ed. heeft te verantwoorden, waeromme ſyn Ed. des Vyandts Vloote in geſtalte als vooren gemelt tot des ſelfs diſpoſitie hebbende; niet reſterende als met een moedig aengrypen, om de ſelve t'eenemael te ruïneren, gelyk in ſyn Ed. Antwoorde ſelfs wordt gepoſeert, ende by verklaringe der Capiteynen geaffirmeert,

Eyndelyk met ſyn kleynen af-breuk tweemael heeft laten paſſeren,

Daer na ſoo lange is blyven leggen met de geheele Vloot, dat den Vyandt daer door, meer als onder beneficie van de Windt de loef gekregen heeft:

Doen noch niet heeft doen aenhouden het Vyandtlyk Oorlog- en Brandtſchip in lye van hem, ende onder ſyn Ed. geweldt paſſerende, daer na door Windt van deſelve na Flensburg is gezeylt,

In plaets van met des Vyandts Vloote een kours te zeylen, ende des avondts (vermidts den dag aen 't dalen was) ontrent een plaets met de ſelve ten Anker te komen, om d'occaſie te hebben konnen waer-nemen van den Vyandt den volgenden dag wederom te konnen aentaſten, ende af-breuck doen, ende doen dat al verſuymt was, 's anderen-daegs 's morgens de ſelve noch ten Anker geſien wordende, volgens verklaringe der Capiteynen de ſelve wederomme niet en heeft vervolgt, ende bevochten of verjaegt.

Op 't tiende Poinct.

Raekende de ongelegentheyt der Koopvaerdye-Schepen, in Auguſti ſeſtien hondert negen en vyftig gecauſeert, met de ſelve onder Meun in open Zee eenigen tydt ten Anker gehouden, tot haer groot pericul en ſchade.

Dat de voornaemſte redenen, namentlyk om datſe geen twee Winden ſouden behoeven te leggen, in d'Antwoorde vermeldt, by den Lt. Admirael ſelfs tegen-geſproken, ende gedeſtrueert worden,

Door dien ſyn Ed. ſecht dat de Schippers gepermitteert was onder Draeker te loopen,

Ende dat den Vice-Admirael Meppel met de Schepen van Dantzich ende Koningsbergen onder Meun gekomen zynde, op de komſte der Schepen onder Draeker is gewacht.

't Welk dan ſoo wel ten reguarde van 't geheel als 't gedeelte hadde konnen geſchieden, zynde geen proportie voor de Koopvaerdye-Schepen, de occaſie van de Windt door eenige weynige dagen te pericliteren, of 't geheel verlies van door een onbequame Reede buyten noodt te moeten gebruyken.

Dat de Schippers klagen niet alleen onder Meun, maer Femeren te zyn opgehouden geworden tot den ſesden September.

Dat het diſtraheren ende employeren van ſoo veele Oorlog-Schepen tot het voorſz Convoy, ten aenſien de Vyandt in Landts-kroon lag,

Niet alleen onnoodig, maer tegens ordre was, als zynde by haer Hoog Mog. aenſchryvinge van den dertigſten July daer toe gerequireert ende geordonneert, maer twee of drie 's Landts Oorlog-Schepen nevens de bewuſte gemonteerde ſes Tranſport-Schepen, veel min verantwoordelyk, daer en boven tegens expreſſe aenſchryvinge ende inſtantien van de Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Gedeputeerden tot Coppenhagen, zynde de Armade onder den Vice-Admirael de Ruyter geſonden van twaelf Schepen te verminderen, ende by ſyn onderhebbende Armade te voegen.

Daer over de Gecommitteerde Heeren klagen by der ſelver Miſſive den ſesden September voorſz uyt Coppenhage geſchreven.

Wordende daer door buyten vermogen van executie geſtelt hare Hoog. Mog. Reſolutie van den vier en twintigſten July daer bevoorens op ſaeken van groote importantie genomen,

Midtsgaders ook haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten der voorſz maendt September, om door eenige kruyſſende Schepen te beletten het tranſporteren van Volk uyt de Deenſche Eylanden, ende het depeupleren van de ſelve, ontreckende ſich alſoo de executie van de voorſz ende andere haer Hoog Mog. Reſolutien, ende employerende het getal van meer als veertig Schepen van Oorlog tot het voorſz Convoy uytvaert, ende voorts om eenig Hout op de Jutſche Kuſt te hebben.

Van welk Hout nochtans (ſoo men ſeydt) geen groot quantiteyt binnen Coppenhagen is gekomen, maer ter contrarie goede partyen hier te Lande tot groote opſpraek en ontſtichtinge van de Gemeente zyn gelaſt, en opgeſlagen geworden.

Van welk employ, hebbende geduyrt van ontrent half Auguſti tot den twintigſten October, dat wederomme voor Coppenhagen gekomen zyn, reckenſchap ende verantwoordinge dient te worden gevordert.

Op 't elfde Poinct.

Raekende het lichten van Vivres uyt eenige Gailliots, ſonder de Schippers naer behooren Recepiſſe te doen geven, ende het qualyk bejegenen van de ſelve Schippers.

Dat de Schippers ende Geintereſſeerden, op het weygeren der voorſz Recepiſſen, gehoordt weſende, verklaren meer als drie maenden lang daeromme te hebben moeten ſolliciteren, ende die niet dan door interceſſien van haer Hoog Mog. Gedeputeerden in Denemarken te hebben konnen obtineren,

Ende belangende de voorſz quade bejegeninge, by den Heer Lieutenant-Admirael by des ſelfs Antwoordt geignoreert werdende, dat dien-aengaende gewacht moet werden, tot dat de Schippers tot Amſterdam gekomen ſullen zyn, die vermidts het Winter-ſayſoen, elk na hare reſpective Woonplaetſen zyn vertrocken, de welke op hare wederkomſte de waerheyt van de ſaek ſullen konnen verklaren.

Alle deſe remarcques ende conſideratien rypelyk overwogen zynde, hoewel de ſelve niet van even groote importantie bevonden worden, ſoo zynſe nochtans alle te ſamen, ende yeder in 't byſonder van dien gewichte, dat ten reſpecte van de ſelve met de voorſeyde Antwoorde gantſch geen contentement en kan genomen werden, maer nader ſatisfactie wordt gerequireert, om de redenen by de meer-gemelte remarcques en conſideratien hier vooren omſtandelyk gededuceert.

Niet-te-min meenen Borgemeeſteren en Vroedtſchap voornoemt, dat om de langwyligheyt te eviteren de voorſz conſideratien, die van minder importantie zyn, ſouden konnen geſepareert worden van die gene, die van ſoo grooten belang zyn, dat het voor de poſteriteyt onverantwoordelyk ſoude weſen, de ſelve ſonder nadere ſatisfactie te laten paſſeren, ende midts dien de importantſte van de meer-geſeyde conſideratien geredigeert werden tot weynig Hooft-poincten, daer op volkomen contentement ſoude dienen te werden gegeven.

Als eerſtelyk, dat noch uyt de rapporten, noch uyt het Journael van den Heere Lieutenant-Admirael, veel minder uyt de voorſz Antwoorde blykt, dat ſyn Ed. oyt Krygs-Raedt heeft gehouden, of met de ſelve overlegt wat voor den meeſten dienſte van den Lande by ſware gelegentheden behoorden gedaen te worden, hoe-wel ſyn Ed. by het veertiende Articul van de voorgemelte Inſtructie was aenbevoolen, op alle voorvallende ſaeken met ſyn Krygs-Raedt te deliberen ende reſolveren, gelyk ſulks by andere Zee-Hoofden ook altydt is gepractiſeert geweeſt; Ende dat door het nalaten van Krygs-Raedt te houden veroorſaekt is, dat in de eerſte rencontre in de Zondt op den achtſten November Anno ſeſtien hondert acht en vyftig voorgevallen, de Vyandt niet t'eenemael geſlagen is geweeſt; Ende daer na in con-

confuſie leggende, by de Schepen van deſen Staet verlaten is geworden, door dien haer geen genoegſame ordre, ofte exempel was gegeven om ſich tot diſtructie van 's Landts Vloote na te reguleren, gelyk ook door faulte van geen Krygs-Raedt te hebben gehouden, den Vyandt op den negenden noch tienden November daer aen volgende, niet weder is aengetaſt geworden, maer op den tienden voorſz Ween was gepaſſeert, eer men gewaer wierdt dat hy onder zeyl was gegaen, ende vervolgens binnen Landts-kroon is ge-eſchappeert, gelyk ſulks by de remarcques op het eerſte ende tweede Poinct omſtandelyker is verhaelt;

Ende dat dienvolgende de Heer Lieutenant-Admirael, met de grootſte onvoorſichtigheyt by ſyn Miſſive van den achtienden November voorſz, de Capiteynen ende Bevel-hebberen van 's Landts Vloot beſchuldigt van wandebvoiren, ende ſoo aenſienlyk getal van 's Landts Militie te Water, voor al de Wereldt ſchandelyk proffitueert tot deſtructie van het reſpect, dat de Vereenigde Nederlanders, ten opſichte van die Militie heele Eeuwen lang by alle Natien gehadt hebben.

Ten anderen, dat de Heer Lieutenant-Admirael ſeer impertinentelyk tot drie-malen toe, de gepleegde misſlagen excuſeert, op de wacht, directie, beleydt, ende commandement van den Heer Admirael Bielke, ende voor de vierde-mael het verſuym den Vice-Admirael Helt imputeert, ſeggende in de Antwoorde op het tweede Poinct, dat doen den Vyandt binnen Landts-kroon eſchappeerde, de Heer Admirael Bielke de wacht was aenbevolen, in de Antwoordt op het derde Poinct geen directie te hebben gehadt over het ſinken van de Haven van Landts-kroon, en maer aen de Capiteynen van deſen Staet, die ontrent dat deſſeyn ge-employeert wierden, bevel gegeven te hebben, van in alles d'ordre van de Heer Bielke te volgen.

Op 't vierde Poinct, dat ſyn Ed. ontrent het beſet-houden van des Landts Schepen binnen Landts-kroon, wederom geen directie ter Wereldt gehadt heeft.

Ende op het achtſte Poinct, dat het uytloopen van de Sweedtſche Schepen uyt Landts-kroon, in het voor-jaer, in 't aenſien van 's Landts Oorlog-Schepen, ſonder aengetaſt te werden, te verantwoorden ſtaet, by den Vice-Admirael aen de Schepen van den Staet, bequaem zynde om dienſt te doen, expreſſe ordre gegeven hadde, om de voornoemde Vice-Admiraels bevelen te paſſeren.

Ende 't welk ook ſeer remarquabel is, dat ſyn Ed. in de Antwoordt op het vyfde Poinct, ſoo abſoluten Commandement over de Schepen deſer Landen, aen den Heer Admirael Bielke ſeydt opgedragen te hebben gehadt, dat hy Lieutenant-Admirael geen Schepen konde machtig worden, om de Koopvaerdye-Schepen herwaerdts aen te doen convoyeren, daer nochtans 't Commandement van 's Landts Vloote, ende het letten op alle deſſeynen van importantie voor 't intereſt van deſen Staet, ende het protegeren van de Commercie ſyn Ed. was aenbevolen, niet vermogende ſonder groot naedeel ende diſreputatie van deſen Staet, het beleydt ende directie der ſaeken laten aenkomen op de Deenſche Zee-hoofden, ende geenſints ſoo abſoluten diſpoſitie aen den voornoemden Admirael Bielke toelaten, over 's Landts Oorlog-Schepen, dat daer door het principaelſte oogmerk van deſen Staet is ter zyden geſtelt, gelyk hier voo-

ren

ren wyders in de remarcques op de geallegeerde Antwoorden is geannoteert.

Ende ten derden, dat op den tienden Mey laetſtleden in de Belt, wanneer men alle bedenkelyk avantagien op de Sweedtſche Vloot hadde gemancqueert, in de ſelve aen te taſten, ende ſchandelyk verſuymt de reputatie van den Staet, door voorige misſlagen vervallen, wederom te herſtellen, ende een eynde te maeken van een Oorlog die deſen Staet noch na dien tydt ſoo veel tonnen Gouts gekoſt heeft, ende noch koſten ſal, behalven het bloedt van dappere Helden, ende de bittere ſmerten die'er de Negotie deſer Landen dagelyks om lydt, als breeder by de remarcques op 't negende Poinct.

Verſoekende derhalven Borgemeeſteren ende Vroedtſchap voornoemt, dat Uw Edele Groot Mog. den wel-gemelten Lieutenant-Admirael gelieven te ordonneren, op de voor-verhaelde drie Hooft-Poicten volkomene ſatisfactie te geven, ende daer beneffens ook behoorlyk te verantwoorden. Eerſtelyk, wat debvoiren by ſyn Ed. gedaen zyn, om ter executie te ſtellen haer Hoog Mog. Reſolutien van den ſeſtienden July, daer by ſyn Ed. is aengeſchreven geweeſt, dat hem binnen den tydt van drie weeken gementionneert in 't derde Articul van 't Tractaet den een en twintigſten Mey daer te vooren, met de Heeren Ambaſſadeur de Thou, ende Reſident Downing geſlooten, ende de prolongatie die daer op ſoude mogen volgen, vry bleef defenſive te ageren, tot afweeringe van alle oppreſſien ende benaeuwingen, die door ofte onder beneficie van de Sweedtſche Macht ſoude mogen werden ondernomen tegens eenige Landen, Plaetſen ofte Eylanden, onder de macht ende gehoorſaemheyt van den Koning van Denemarken zynde, wes-aengaende de Heeren Gedeputeerden van deſen Staet, by der ſelver Miſſive uyt Elſeneur, ende de Heer Lieutenant-Admirael, by ſyne Miſſive uyt des ſelfs onderhebbende Schip, beyde van den eerſten July daer aen volgende mentionneren, de diſcrepantien en het gevolg der ſaeken daer na geſchiet.

Als ook nopende het diſtraheren van twaelf Schepen van de Vloot van den Vice-Admirael de Ruyter tot Convoy der Koopvaerdye-Schepen, midtsgaders ook ſyn Edelheyts geheele onderhebbende Vloote voor den tydt van twee maenden, directelyk tegens de ordre van de Heeren Gededuteerden van deſen Staet, en op een onbequamen tydt met de hoogſte pericul van ſaeken ten principalen in gevolge van het gerequireerde by de voorſz remarcques op het tiende poinct ſatisfactie te geven.

Item, waeromme in gevolge van haer Hoog Mog. Reſolutie ende aenſchryvinge van den derden October des voorleden jaers, zyn E. tot Coppenhage behandigt, de ſelve niet en heeft gedetacheert tien van des ſelfs byhebbende Schepen, om ontrent den hoek van Schagen te verwachten, ende bejegenen de bewuſte Proviant-Schepen voor de Stadt Coppenhage, ende de Militie deſer Landen, midtsgaders een ſeer ryk geladene Vloot Koopvaerdye-Schepen, in plaets van onder pretext van onmogelykheyt by de gemelte haer Hoog Mog. Gedeputeerden te dirigeren, dat het ſelve den Admirael de Ruyter, ende ſyn byhebbende Schepen te laſte geleydt ſoude werden, daer door de ſelve voor ſoo veel in ſyn macht is, verſwakt geworden, ende geconſidereert het getal der Schepen, die behalven de voor afgeſondene by faulte van Vivres, nae Lubek moſten zeylen met een kleyn aental, 't welk overig was, heeft moeten aſſiſteren, ende executeren het

tranſpor-

transporteren der Geallieerden op Funen, ook naderhant met groot pericul. noch affenden een groot Esquadre na Kiel, om de Stadt Coppenhage van 't Brandthout te voorsien, die ter naeuwer noodt de ruine door Ysganck ontkomen zyn, het welke, mitsgaders het bejegenen van de tweede ofte laetste Proviandt-Vloot, gevoeglyk door tien anderen van de voor-gemelte Schepen, die hier te Lande gekomen zyn, hadde konnen geschieden, van welke de Capiteynen verklaren daer over noyt gevraegt ofte gesprooken te zyn geweest; maer in cas van commando Vivres genoeg gehadt te hebben, om de voorsz Proviandt-Vloot te konnen verwachten, of om in Noorwegen haer defecten te suppleren, gelyk sulx ook by verlossinge der Vivres uyt het meerendeel der Schepen voor Amsterdam gearriveert, alsoo bevonden is geworden.

Ende eyndelyk waerom syn Ed. aen de Schepen die de voorsz Stadt Amsterdam tot bevorderinge van 's gemeene Landts dienst, sonder apparentie van betalinge te krygen aen den Koning van Denemarken verhuyrt hadden, geweygert heeft eenige Vivres mede te deelen, 't welk soo ernstig op syn Ed. versocht is geweest, wanneer de noodt, ende gebrek by de voorsz Schepen soo groot was, dat al het Volk daer op van honger hadden moeten vergaen, in gevalle sy het geluk niet hadden gehadt, van door de Vice-Admirael de Ruyter naderhandt te worden geassisteert, gelyk uyt des selfs Missive van gesien kan worden.

Waer op gedelibereert, ende by de Heeren Edelen, mitsgaders verscheyden andere Leden, de principale allegatien van 't voorsz Geschrifte gedebatteert, ende daer op by meer-gemelte Heeren Gedeputeerden van Amsterdam contra debath gedaen zynde; Is naer overweginge van alles met het voorsz esclaircissement ende bericht, genomen contentement ende satisfactie, ende is dien-volgende den gemelten Heere Lieutenant-Admirael voor syne goede conduite ende devoiren, in des selfs jongste employ betoont ende aengewendt, bedankt, gelyk de selve daer vooren bedankt werdt by desen.

Aenteckeninge van Amsterdam.

Borgemeesteren ende ses en dertig Raden der Stadt Amsterdam, uyt het gerapporteerde van de Heeren hare Gedeputeerden ter Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. vernomen hebbende, dat op de jongste deliberatie over de saeke van de Heer Lieutenant-Admirael, Heere van Wassenaer, van dese Stadts wegen ter hoogst-gemelte Vergaderinge ingedient ende gepresenteert zynde het Geschrifte, hier vooren van woorde te woorde geinsereert, met serieuse instantie, van dat op de poincten daer inne vervat in de aengestelde besoignes over het gepasseerde in de expeditie van de voorgedachte Heer Lieutenant-Admirael na Denemarcken, behoorlyke reflectie mochte werden genomen, in plaetse van daer op ontmoet te werden met soodanige maturiteyt als de importantie van de saeke ten dienste van 't Gemeen, ende tot gerustheydt van dese Stadt ende verscheyden andere notable Steden wel hadt behoordt, dies ter contrarie niet alleen de goede ende salutaire intentie van dese Stadt ten besten van de gemeene saeke by eenige Leden in anderen sin getrocken, ende met seer aenstootelyke woorden misduyt is, maer dat vorders in de saeke selfs met soodanige precipitantie, ende onbevoegtheyt is geprocedeert, dat op een enkele lecture van het voorschreve Geschrifte sonder op de poincten tot laste van den meergedachten Heere Lieutenant-Admirael daer inne begrepen, de selve eenig bericht, ofte satisfactie af te vorderen, ook sonder aen

de ernſtige ende gereitereerde inſtantien van de Heeren deſes Stadts Gedeputeerden, ende van verſcheyden andere Steden, ſoo veel te defereren, dat de ſake door Commiſſariſſen nader ge-examineert, ende alvooren daer op ten principalen te reſolveren, van rapport ende advis gedient mochten werden, ja ook ſonder aen de Heeren Gedeputeerden van ſes van de voornaemſte Geintereſſeerden in de ſaeke van de Zee, des verſockende Copye van het voorſz Geſchrifte tot hare informatie, ende tydt te vergunnen, om met de Heeren hare Principalen te conſuleren, ende ſelfs ſonder de voorſz Steden, ende deſes Stadts Adviſen ten principalen, af te wachten, conform het geadviſeerde van elf Leden van hoog-gedachte Vergaderinge, ende op der ſelver aenſtemmen, ongeacht de oppoſitie ende geinterponeerde proteſtatie van informaliteyt van de voor-geroerde ſeven Steden is genomen een mondelinge concluſie, in gevolge van de welke dik-gemelten Heere Lieutenant-Admirael niet alleen buyten verdere recherche ſoude werden herſteldt, ten aenſien van alle de voor-geroerde poincten, maer ook van wegens haer Ed. Groot Mog. voor ſyne goede conduite ende devoiren is bedankt; Soo is dat gedachte Heeren Borgemeeſteren ende ſes en dertig Raden alle het geene voorſz is, met groote verwonderinge opgenomen, ende met geen mindere bekommerniſſe rypelyk overwogen hebbende, 't gene daer uyt tot ondienſt van 't gemeen ſtaet te apprehenderen, haer genoodtſaekt vinden, by aldien by de voorſz concluſie onverhopentlyk ſoude mogen werden geperſiſteert tot haer decharge ende verantwoordinge van de poſteriteyt te doen aenteekenen, dat ſy in de voorſz concluſie niet hebben geconſenteert, maer de ſelve hebben geimprobeert, ende improberen by deſen, als tegens het gebruyk, ende ordre van vrye ende mature deliberatie, in ſaeken van importantie, precipitantelyk en formelyk genomen, proteſterende dien-volgende daer tegens van nulliteyt, ende dat ten dien reguarde de ſaeke van den voorſz Lieutenant-Admirael niet anders kan aengeſien worden, noch by deſe Stadt aengeſien ſal worden als of de voorſz pretenſe concluſie niet was genomen, ook onſchuldig te willen zyn aen de quade gevolgen, ende ineonvenienten die daer uyt in tyden ende wylen geconcludeert, van de Militaire diſcipline, ende tot indracht in de forme van vrye deliberatien van de Vergaderinge ſullen komen te reſulteren, reſerverende haer de liberteyt van op dit ſubject in te brengen het geen ſy voor den dienſt van deſen Staet verder ſullen vinden te behooren.

Aenteekeninge van Haerlem.

Borgemeeſteren, Raden ende Vroetſchappen der Stadt Haerlem, door de Heeren der ſelver Gedeputeerden ter laetſter Dag-vaert van haer Edele Groot Mog. omſtandig weſende geinformeert van het gepaſſeerde in de jongſt voorleden Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. ontrent de ſaeken van den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ende namentlyck, dat daer inne was geformeert de bovenſtaende concluſie, daer by den gemelten Heere van Waſſenaer werdt bedankt, ende vervolgens de voorſz ſaeke ende des ſelfs actien voorgevallen in den Oreſont, in de Belt, ende voorts op de Kuſten ende ontrent de Eylanden van den Koning ende 't Ryk van Denemarken, tot defenſie, maintien, en behoudeniſſe van den ſelven Koning, en afweeringe van alle oppreſſien, daer mede des ſelfs Ryk ende Landen gedreygt wierden, geſtelt werden buyten verder onderſoek, onaengeſien verſcheyde notable Leden van hoogſt-gemelte Vergaderinge, ten principalen ende op de ſaeke ſelve noch niet en hadden geadviſeert, maer alleenlycken de ſentimenten van der ſelver Heeren Principalen ſoo verre geuyttet, dat de reſponſiven by den gemelten Heere van Waſſenaer gegeven, op verſcheyden Poincten van importantie hem voor-

voor-gehouden, omme daer op aen den Staet te geven, nader eſclairciſſement ende ſatisfactie, ſouden behooren te werden geſtelt in handen van voorgaende Commiſſariſſen, die tot die tydt toe over de voorſz ſaeke hadde gebeſoigneert, omme nader te werden ge-examineert, ende haer Edele Groot Mog. te werden gedient van een poſitif advis ten principalen, in wat voegen de voorſz ſaeke verders ſoude behooren te werden gemanieert, alſoo haer Edele Groot Mog. noyt daer te vooren van eenig advis in de voorſz ſaeke waren gedient, maer aen hoog-gemelte Vergaderinge alleen openinge was gedaen geweeſt van het gene tot die tydt toe, in het voorſz beſoigne was gepaſſeert geweeſt, met ſimpele lecture alleen van de voorſz Poincten, ende van het bericht by den gemelten Heere Lieutenant-Admirael daer op gegeven, die by de Leden reſpectivelyk by Copie zyn over-genomen geweeſt, omme met de Heeren hare Principalen te communiceren; Ende dat de gemelte Heeren Gedepnteerdens deſer Stede te meer gemoveert waren, volgens d'intentie van de Heere hare Committenten, haer ten principalen in de voorſz ſaeke niet te uytten, ſiende dat ter hoogſt-gemelte Vergaderinge op de voorſz Antwoorde van den Heere van Waſſenaer, was ingedient een contra-bericht, in ſich behelſende veele notable ende importante conſideratien ter contrarie, die op een ſimple lecture alleen (ſoo als nochtans geſchiedt is) niet en behoorden te werden afgeweſen, maer wel de gelyk-meriterende gedachten naerder daer over te laten gaen, dat daeromme ook verſcheyden Leden Copie van 't voorſz tegen-bericht verſocht hebbende, de ſelve hen niet heeft konnen gewerden, hebben de Heeren Borgemeeſteren, Raeden ende Vroedtſchappen der voorſz Stadt Haerlem, inne-ſiende alle de voorſz imformaliteyten ende præcipitantien, tot ſoo verre, dat de voorſz concluſie is geformeert niet alleenlyk jegens verſcheyde notable Leden van meerhoog-gemelte Vergaderinge aen, (daer in ſaeken van minder importantie wel plege gedefereert te werden aen de conſideratien, ende het ſentiment van minder getal van Leden, ſonder jegens de borſt van de ſelve eenige concluſie te formeren) maer ook ſelve ſonder dat de voorſz Leden op de ſaeke ſelve haer hadden gewettet, maer hare adviſen alleen hadden gedirigeert tot een nader onderſoek van ſaeken daer inne immers gantſch geen prejuditie en reſideert, maer met alle redelykheyt van overleg de voorſz ſaeke ten eynde ſoude werden gebracht, hebben ende verklaren by deſen, niet alleenlyk in de voorſz concluſie te hebben geconſenteert, maer ook de ſelve concluſie als imformelyken, precipitantelyk ende ſonder te hebben willen innemen grondige kenniſſe van ſaeken, behoorlyk door een gedecerneert beſoigne gematureert in een poinct van ſoo hoogen importantie, en daer inne midts dien ſoo veele notable Leden van de Vergaderinge ten principalen noch niet en hebben geadviſeert, voor geene concluſie te konnen aenſien, proteſterende onſchuldig te willen zyn, aen alle inconvenienten ende ſwarigheden, die in tyden ende wylen door het leggen van diergelyke gronden ende fondament, ende de Regeringe ſouden konnen overkomen, met reſervatie van ſoodanige verdere aenteekeninge als de ſelve naer deſen noch ſouden mogen goedt-vinden te doen.

Aenteekeninge Leyden.

De Heeren Gecommitteerden der Stadt Leyden, gedaen hebbende lecture aen de Heere hare Principalen, van de Vraeg-poincten by de Stadt Amſtelredam ingebracht, ende van de Antwoorde by den Heere Lieutenant-Admirael daer op gegeven, met byvoeginge van een omſtandig bericht, ende rapport van alle het geene ontrent de voorſz ſaeke wyders in de Vergaderinge der Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt is voor-gevallen, verklaren door expreſſe laſt ende reſolutie by de Heeren hare Principalen voornoemt, hier toe met eenparigheydt van

van ſtemmen genomen, dat de ſelve de voorſz pretenſe concluſie als buyten noodt præcipitantelyk tegens d'ordre ende het gebruyk van de Regeringe genomen, houdende voor nulle ende van geender waerden, ende dat de Stadt Leyden wil onſchuldig zyn aen de diſreputatie ende ſchade, midtſgaders inconvenienten van deſe Republycque, die men hier door is beduchtende, en reſerverende voorſz Gecommitteerdens ſoodanige nader aenteykeninge, als de Heeren der ſelver Principalen ſullen goedt-vinden te laten doen.

De Heeren Gedeputeerden der Steden van Hoorn, van Enkhuyſen, van Edam, ende van Monnikendam, hebben verklaerdt door expreſſe laſt van de Heeren Borgemeeſteren ende Vroetſchappen der ſelver Steden, *mutatis mutandis* te conformeren met d'aenteekeningen ende proteſt by de Heeren Borgemeeſteren ende ſes endertig Raeden der Stadt Amſtelredam, op de bewuſte concluſie gedaen, ende hier boven geinſereert.

Saturdag den 14 *February* 1660.

Militie. Of ſecours van den Staet niet te gebruyken in 't Duytſche Ryk.

Is ter Vergaderinge ge-exhibeert ende voor-geleſen ſeeker Advis, geſchreven uyt Hamburg den tienden deſer loopende Maendt, houdende onder anderen, dat aldaer uyt Funen bericht gekomen was, dat den Veldt-Maerſchalk Schak, ordre van den Koning van Denemarken bekomen hadde om met drie duyſent Paerden, ende drie duyſent Man te Voet, naer het Hartogdom Bremen te marcheren; ende dat daer onder mede begrepen ſoude zyn het tweede ſecours, of de Militie van deſen Staet ſich op 't voorſz Eylandt bevindende. Waer op zynde gedelibereert, ende by verſcheyden Leden jegens 't voorſz employ van de Militie van deſen Staet conſiderabele bedenkinge gemoveert zynde; Is verſtaen ende gereſolveert, dat het geene voorſchreve ter Generaliteyt gerepreſenteert, ende voorts van wegens haer Edele Groot Mog. aldaer de ſaeke daer heenen gedirigeert ſal worden, ten eynde by haer Hoog Mog. geſchreven moge werden aen de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet by den Koning van Denemarken, dat ſyluyden ſyne Majeſteyt met de redenen daer toe dienende, ernſtelyk ende efficatieuſelyk ſullen bekendt maeken, haer Hoog Mog. intentie ende meyninge geenſints te weſen, dat de Militie van deſen Staet, ſyne Majeſteyt tot ſecours toegeſonden, buyten de Landen van de ſelve ſyne Majeſteyt in 't Duytſche Ryck ge-employeert ſal worden, ende dat ſyne Majeſteyt over ſulks ſoodanigen ordre gelieven te ſtellen ende die voorſieninge te doen, dat de voorſchreve Militie ofte eenig gedeelte van dien, niet gebracht ende gebruykt werden buyten de Landen van ſyne Majeſteyt op den Bodem van 't Duytſche Ryk; Ende ten eynde by contrary voornemen, het contre-commandement van haer Hoog Mog. daer op volgende, daer door geen inconvenienten ende dis-ordres en komen te ontſtaen, dat over ſulks ook ten ſpoedigſten daer van communicatie moge werden gegeven aen de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van den hoogſt-gemelten Koning, alhier aenweſende, met verſoek, ten eynde de ſelve door Brieven aen den gemelten Veldt-Maerſchalk Schack in ſeekerheydt af te ſenden, willen procureren ende beſorgen, dat de voorſchreve Militie van deſen Staet tot de voor-geroerde expeditie, ofte tot eenig employ buyten de Landen van den Koning van Denemarken, op den Bodem van 't Duytſche Ryk niet gebracht ende gebruykt en werde.

Woonſ-

Woonsdag den 18 *February* 1660.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Denemarken, in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den veerthienden deſer loopende maendt ge-examineert ende overwogen hebbende de poincten, by de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van den Koning van Denemarken, aen Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ſchriftelyk overgelevert, ende in de Notulen van den vier en twintigſten der voorlede maendt geinſereert; van advijſe waren, dat midts by den Koning van Denemarken gehypotheecqueert, ende onder de adminiſtratie van deſen Staet geſtelt werdende alle de Tollen, Domainen ende andere Koninklyke Inkomſten, in 't Ampt Drontheym vallende, ende dat tot verſeekeringe ende indemniteyt van deſen Staet, ſoo voor 't rembourſſement der onkoſten, by de ſelve geduyrende den jegenwoordigen Oorlog tot defenſie van den hoogſt-gemelten Koning ende ſyne Ryken, Landen ende Onderdanen geſupporteert, boven het beloop van 't ordinaris ſecours in de Alliantien van de jaren ſeſtien hondert negen en veertig ende ſeſtien hondert ſeven en vyftig geſtipuleert, als voor de reſtitutie van de penningen jegenwoordig wederomme op nieuws te verſtrecken, van wegens haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt geconſenteert ſoude behooren te werden in de ſomme van twintig duyſent Ryxdaelders 's maents, den tydt van drie maenden geduyrende, tot onderhoudt van 't Deenſch Guarniſoen tot Coppenhage; Ende dat de voorſz penningen gevonden ſullen werden uyt het provenu van de Vivres, ende andere Waren, in 't voorlede Najaer van wegens den Staet derwaerts geſonden; des dat de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aldaer in mandatis ſoude werden gegeven, goede ſorge te dragen, dat de voorſz te verſtrecken penningen waerlyk ende effectivelyk tot betalinge, ende onderhoudt van 't voorſz Guarniſoen ge-employeert werden, welk voorſz geadviſeerde eenige Leden verſocht hebbende, by Geſchrifte te mogen werden vervat, om ſulks geſien zynde, haer dienthalven nader te verklaren; Is de finale Reſolutié daer op te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie; Ende is voorts ten aenſien van de vordere poincten by de wel-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van Denemarken geproponeert, de deliberatien opgehouden, ter tyden ende wylen toe de ſelve Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs op 't inwilligen van naeder ende ſeekerder aſſecuratie behoorlyk gelaſt ende geinſtrueert ſullen weſen.

Twintig duyſent Ryxdaelders 's maendts te verſtrecken tot onderhout van 't Guarniſoen; midts Drontheym, &c. Verpant, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den dertienden deſer loopende maendt ge-examineert hebbende 't advis, by den Raedt van State der Vereenigde Nederlanden den elfden daer bevoorens, ongelegentheden in 't Stift van Munſter ontſtaen, door de animoſiteyten tuſſchen den Biſſchop aldaer, ende de Stadt van Munſter opgereſen; van adviſe waren, dat omme te prevenieren aen de eene zyde, dat den gemelten Biſſchop, buyten den weg van Rechten, ende ſonder de gebruykelyke Executorialen, ofte Sententien des Bans van 't Ryk, de voornoemde Stadt niet en kome te opprimeren, ofte te brengen tot deſperate raedtſlagen, ende aen de andere zyde mede, dat de ſelve Stadt haer niet en kome te engageren met die gene, welker nabuyrſchap, voornamentlyk by de jegenwoordige conjuncture

De Stadt van Munſter Geldt te leenen, ende de debvoiren tot accommodement met den Biſſchop.

van tyden ende ſaeken, haer Hoog Mog. met reden, ſuſpect ende misvallig ſoude weſen aen de gemelte Stadt by proviſie, ende tot dat de ſaeke by middel van accommodement, ofte anderſints tot een goedt eynde ſal weſen gebracht, van wegen deſen Staet in maentlyke termynen by leeninge ſouden behooren te werden verſtrekt al ſulke ſortable ſommen van penningen, als de jegenwoordige neceſſiteyt van de gemelte Stadt komt te vereyſchen, ende met gemeen conſent van de Provintien ſal konnen werden goedt-gevonden; des dat de voorſz verſtreckinge van penningen ſoude geſchieden onder Obligatie ende Acte van belofte in der beſter forme, van dat de meer-gemelte Stadt ſich met geene andere Princen, Potentaten, ofte Staten ſal engageren, veel min der ſelver Guarniſoen in nemen, buyten voorweten ende conſent van haer Hoog Mog., ende dat de Capitalen ſouden werden gefurneert by de Provintien aen 't voorſz Stift naeſt aengrenſende, midts dat de andere Provintien hare quotes in de ſelve Capitalen wederomme tot ontlaſtinge van de voorſz aengrenſende Provintien ſullen furneren, tot voldoeninge ofte op reekeninge van hare quotes in de ſubſidien, tot verval van de laſten ter Zee, extraordinaire geconſenteert; dat voorts mede uyt den name ende van wegen den Staet ſerieuſe Brieven ſouden behooren te werden afgeſonden, ſoo aen den gemelten Biſſchop als aen de voornoemde Stadt, met gantſch ernſtige recommandatie, om alle andere conſideratien ter zyden ſtellende, haer met den anderen in der minne te willen vergelyken, op dat alle verdere onheylen mogen werden geprevenieert; Ende daer benevens mede den Heere Friquet als Miniſter van den Roomſchen Keyſer, uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. ſoude behooren verſocht te werden alle goede ende efficacieuſe officien ten voorſz eynde te willen contribueren, om het ſucces van dien geſien zynde, by ontſtenteniſſe van accommodement op 't verder verſoek van de gemelte Stadt ſoodanig nader te werden gereſolveert, als naer noodt ende vereyſch van ſaeken bevonden ſal worden te behooren; welk voorſz gerapporteerde by eenige Leden verſocht weſende, in Geſchrifte vervat te werden, om ſulks geſien zynde, haer dienthalven nader te mogen verklaren, Is de finale Reſolutie daer op te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie; Soo nochtans, dat middelerwylen ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de voorgementionneerde Brieven aen den Biſſchop ende de Stadt afgeſonden, midtsgaders de voorſz Officieren by den gemelten Heere Friquet afgeleyt mogen werden.

Saturdag den 21 *February* 1660.

Miniſters Brandenburg verſoeken, dat de Gedeputeerden in Denemarken gelaſt mogen werden, de Tractaten met Sweden buyten beſluyt te houden tot nader ordre.

IS ter Vergaderinge geleſen ſeekere Memorie van de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, in forme van Miſſive, geadreſſeert aen den Raedt-Penſionnaris, met intentie ende verſoek, om den inhoude van dien aen haer Edele Groot Mog. gecommuniceert, en nevens de Memorie by de ſelve, op den 24. January laetſtleden aen haer Hoog Mog. gepreſenteert in deliberatie geleyt te werden; tenderende in effecte, ten eynde, om de redenen, ende inſichten, in de voorſz Miſſive aengeroert, aen de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, in Denemarken, geſchreven moge werden, dat ſyluyden de particuliere Tractaten met Sweden niet te precipiteren, maer in allen gevalle de ſelve buyten beſluyt houden tot nader ordre van haer Hoog Mog., ten minſten tot dat de Regieringe alhier ſal hebben verſtaen, wat den Heere Nieupoort ontrent het bevorderen van eene generale Vrede, ende meerder ſatisfactie voor Denemarken by de Regieringe in Engelandt ſal hebben uytgewerkt: Waer op gedelibereert

libereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorgeroerde negotiatie tuſſchen Sweeden ende Denemarken, op de gronden van voorgaende Reſolutie gelaten, ende 't ſucces van dien te gemoet geſien ſal worden.

Saturdag den 20 Marty 1660.

Reſcriptie aen den Koning van Vrankryk, over de Vreede in het Noorden, aen de ſatisfactie ende het desdommagement.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert 'de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſeventienden deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den innehouden van de Miſſive, by den Koning van Vrankryk aen haer Hoog Mog., geſchreven uyt Aix den vierden der voorlede Maendt, over 't ſubject van den Oorlog tuſſchen de Noordtſche Koningen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de voorſz Miſſive by haer Hoog Mog. moge werden beantwoordt, conform 't concept van reſcriptie hier naer geinſereert.

SIRE:

La Lettre qu'il a pleu a voſtre Majeſté, de nous eſcrire d'Aix en Provence le 4 du mois paſſé au ſubject de la Guerre de Nort, nous obligé a luy teſmoigner le contentement & la ſatisfaction, que nous avons de voir l'affection & les ſentiments advantagieux qu'elle a pour le bien & le repos de cet Eſtat le diſplaiſir que voſtre Majeſté dit avoir de la mauvaiſe intelligence troubles & rupture en laquelle nous nous ſerions engage, tentre le Roy de Suede, & le contentement que luy donne d'advis qu'elle a receu depuis peu du Sieur Charles de Terlon, ſon Ambaſſadeur aupres de ce Prince de la correſpondence, & amitie qui à eſté reſtablie par l'intervention de ſes ſoins & bons Offices, entre ce Roy & cet Eſtat, en ſont des preuves certaines; Ce qui nous fait croire que ſi voſtre Majeſté veut prendres la peine, de faire reflection, ſur l'intereſt que nous avons de faire ceſſer les troubles, de ces Quartiers lá & ſur des devoirs que nous avons faits & faiſons inceſſament pour cette fin, elle ne pourra plus douter que ce ne ſoit bien malgré nous, & a noſtre extreme regret, que la rupture du Traitté de Roſchilt, l'invaſion dans l'Iſle de Zeelande, la priſe de Cronenburg, & le ſiege de Coppenhage, nous ont jetté dans une derniere neceſſité de ſecourir un Roy, noſtre Allié dont l'eſtat infailliblement perdu, ſans le prompt ſecours que nous nous ſommes trouver obliger de luy envoyer. Voſtre Majeſté qui eſt ſi eſclairée & ſi juſté, jugera bien, que le Traitté qui oblige cet Eſtat a ſecourir le Roy de Dannemarcq, contre tous ceus qui le pourront attacquer, de nous laiſſoit pas la liberté de liberer & cecy; Mais qu'il nous mettoit dans une obligation obſolue de marcher a ſon ſecours en un peril ſi eminent en quoy nous peuvons dire n'avoir pas moins travaillé pour les Intereſts de la France, & pour le bien de tout les autres Princes & Eſtats de l'Europe, que pour le noſtre, auſſi eſperans nous qu'elle nous fera bien la Juſtice de croire, que nous n'avons poinct perdu d'occaſion, qui puſt faire cognoiſtre que c'eſt avec paſſion que nous ſouhaittons le reſtabliſſement des affaires de ces Quartiers la en l'Eſtat, ou elles eſtoient devant ces derniers mouvements, veu meſme qu'elle ſcait que ſur les ouvertures que Monſieur le Preſident de Thou, voſtre Ambaſſadeur, en le Sieur Downing, Reſident aupres de nous de la part de la Repu-

Republycque d'Angleterre, ont faites pour la pacification des deux Roys, nous ſommes entrez en negotiation avec eux, & qu'il à pleu à Dieu d'en benir ſi bien le ſucces que le 21 May denir, l'on conclut un Traitté qui à eſté depuis ratifié par voſtre Majeſté & par le Parlement de la Republique d'Angleterre, auſſi bien que par nous, & bien qu'il y euſt beaucoup d'apparence que nous, qui en quelque facon intervenions au Traitté pour les Intereſts du Roy de Dannemarcq, conſiderants qu'à l'ouverture que les Miniſtres des trois Eſtats avoient faite aut deux Roys des conditions portées par ce Traitté le Roy de Dannemarcq, avoit eſté celuy qui fiſt le plus de difficulté de les accepter aurions eu de la peine à nous engager à une obligation plus eſtroitte, de le porter a un Traitté particulier avec le Roy de Suede, & meſmes à conſentir a une determination plus particuliere des conditions de la Paix auſſi bien qu'à une obligation forte qui nous neceſſitaſt d'employer tous les moyens imaginables, pour les faire agréer, à l'un & à l'autre indifferemment; neantmoins l'affection que nous avons tousjours eue pour la Paix, à eſté ſi grande, que nous avons bien voulu paſſer par deſſus toutes conſiderations, & que meſmes nous n'avons pas voulu faire reflection ſur celles, qui ſemploient nous devoir convier à laiſſer au Roy de Dannemarcq, la liberté qui luy donnoit l'eſtendue de la derniere partie du 2 Article du 21 May, tellement que nous n'avons point craint de faire le 24 Juillet, & 4 Aouſt ſuivant des Traittez plus particuliers & plus precis avec la Republique d'Angleterre, & ce en conſideration qu'elle avoit alors ſa Flotte & ſes forces en ces Quartiers la auſſi bien que cet Eſtat, & qu'elles pourroient enſemble enpreſſer l'execution; en la preſence toutefois de l'Ambaſſadeur de voſtre Majeſté; Auſſi le Sieur de Terlon, le Plenipotentiaire d'Angleterre, & le Miniſtres, que nous avions ſur le lieu travailleront ſi bien en ſuite de cela aupres du Roy de Dannemarcq, que par un Acte ſigné de ſa main le 4 Septembre dernier, il à bien voulu declarer qu'el acceptaſt la Paix aux conditions portées par ces Traittez avec une difference ſi entiere de touts ſes Intereſts au jugement desdits Miniſtres, qu'ils en ont eſté tous extremement ſatisfaits, de ſorte que, puiſque le Roy de Suede, eſt celuy qui a juſques icy de donner unde declaration aucunement ſatisfaiſante, ſur ce ſubject & d'accepter les meſmes conditions nous avons cru que l'Alliance que nous avons avec la Couronne de Dannemarcq, ne nous permettoit pas ſeulement mais auſſi que ces meſmes Traittez, nous obligeoint à employer des moyens que Dieu nous à mis a main pour obliger le Roy de Suede a les accepter; & d'autant que nous ne douttons tout que voſtre Majeſté ne juge ces conditions fort juſtes & raiſonnables dont nous avons d'autant moins de ſujet que le meſme Sieur de Terlon, les a ſouvent ainſi qualifiez & preſenté comme telles au nom de voſtre Majeſté au Roy de Suede, qu'il à preſté de ſa part de les aggréer nous ſommes entierement perſuades que voſtre Majeſté ne trouvera pas moins eſtrange que nous, que le Roy de Suede a lieu de ſe contenter des conditions avantagieuſes, qui avoient eſté ſtipulées pour luy en ces Traittez, releve ces pretenſions bien plus haut & fait des nouvelles demandes, je veut qu'on luy ce de quelques autres grandes parties de la Norvege, que le Roy de Dannemarcq luy donne un bon nombre de Vaiſſeaux de ſa Flotte, & du peu d'Infanterie & de Cavallerie, qu'il à penſé conſerver parmy tant de pertes, la proprieté & diſpoſition abſolue des Terres, Seigneuries, Maiſons & autres biens immeubles, que les Subjects du Roy de Dannemarcq, poſſedent en Schonen,

&

& la reſtitution de l'Iſle de Bornholm, a la diſcretion des Suedois ſans aucune condition, & ſans amneſtie pour les Officiers, Magiſtrats, & Habitans de l'Iſle, que par une affection ſinguliere pour leur Prince naturel, ſe ſont ſouſtraits de l'obeiſſance des Suedois a la qu'elle l'evenement de la Guerre les avoit ſoubmis; nous ne douttons poinct auſſi que le Sieur Chr. de Terlon ayant tres-particulierement informé voſtre Maj. de tout cecy elle ne les juge exceſſaires, in juſtes & peu raiſonnables; C'eſt pourquoy puiſque ces demandes extraordinaires du Roy de Suede, & le refus qu'il faict d'accepter ces conditions, ſont la ſeule cauſe de la continuation de la guerre depuis la declaration du Roy de Dannem. du 4 Sept. & que depuis ce temps la l'on achevé de ruiner ce pauvre Royaume, nous nous promettons de l'equité de voſtre Maj. qu'elle jugera avec nous, qu'il eſt juſte que le Roy de Dannem. ſoit deſdommage qu'on l'uy donne une ſatisfaction proportionné a la perte qu'il a faitte, & qu'a cauſe de cela l'on ſtipule pour lui des conditions plus ſeures & plus favorables; Et comme de noſtre coſté nous ne mancquerons point de travailler de tout noſtre pouvoir a ce que le paix puiſſe eſtre conclue ſur le pied des traitter que l'on a fait en ce lieu & de faire pour cet effect tous les devoirs imaginables tant par les negotiations de nos Miniſtres que par le moyen des forces que nous y avons envoyé en vertu de noſtre Alliance & en execution de ces Traittez, nous eſperons auſſi, que voſtre Maj. laquelle nous en prions de tout noſtre Cœur, y appuera de ſon coſté noſtre bonne intention, & non ſeulement exhortera le Roy de Suede, mais auſſi, ſe eſt beſoing employera les moyens neceſſaires, & efficaces pour le porter a la paix aux conditions ſuſmentionnées & que bien loin de luy faire eſperer aucune compenſation ou equivalent voſtre Maj. tacera pour ſoulager le Roy de Dannem. & de rendre ſa condition meilleure, pour reparer en quelque facon les pertes & dommage que ce Roy & ſes ſujects ont ſouffert depuis le refus du Roy de Suede, & ne doutant poinct que voſtre Maj. faiſant agir ſon authorité efficacement a la Cour de Suede l'on ne s'y rendre bien toſt a la raiſon nous oſons dire, & meſmes en tirer une conſequence infaillible, que la derniere perfection, de ce grand ouvrage de la Paix, que nous ſouhaittons avec tant de paſſion, doit eſtre l'effect, de la Juſtice & de la generoſité de voſtre Maj. à la quelle nous la demandans avec empreſſement pour ce qui eſt du reſtabliſſement de l'amitié & de la bonne correſpondence entre le Roy de Suede, & cet Eſtat, dont il plaiſt a voſtre Maj. de parler en la leſtre, nous advouas que nous en ſommes obligez aux bons offices qu'elle nous y a faict rendre par ſon Ambaſſadeur, mais nous croyons auſſi que voſtre Maj. n'ignoré poinct, que cette reconciliation ne c'eſt faitte, qu'à condition qu'elle n'aura poinct d'effect qu'apres que la palx ſera entierement conclue entre des deux Couronnes du Nort, c'eſt pourquoy ce n'eſt pas ſans ſubject, que nous nons Eſtonnons, que l'on ayt rapporté a voſtre Maj. qu'il y a icy des Eſprits qui font des menées & practicques pour faire en ſorte que nous ne ratifions poinct ce que nos Plenipotentiaires ont arreſté avec le Roy de Suede, comme ſi la Victoire que l'on a depuis remporté ſur quelques unes de ſes Trouppes en l'Iſle de Funen eſtoit capable de nous faire pretendre des conditions plus eſtoit avantagieuſes, veuque nous pouvons aſſeurer voſtre Majeſté comme nous le faiſon par cette Lettre que c'eſt une Chope dont nous avons jamais en la moindre penſée & que bien loin que parmy nous il ſe trouvaſt, des perſonnes qui y travaillent, nous pouvons dire, que nous avons prevenu les

deſirs de voſtre Majeſté en agreant, approuvant & ratifiant tout ce qui à eſte faict & arreſté ſur ce ſubject conformement a ce qui nous a eſté envoye en trois Actes differents du 19 Decembre dernier avec que tout le contenu du Traitté d'Elbing; auſſi ne mancqueront nous point de faire cognoiſtre des que cette condition fera accomplie, & que la paix entre les deux Couronnes ſera faitte, que nous n'avons point de plus forte paſſion que de l'executer punctuellement en touttes ſes parties & en ſuitte de cela d'entretenir avec le Roy de Suede toutte la bonne correſpondence, amitié & devoirs de bon Voiſinage, qu'il ſe doit promettre de ſes bons Amis & Alliez, mais comme nous venons de dire nous ne pouvois pas bien eſperer l'accompliſſement de cette condition ſi non de Dieu & de voſtre Majeſté par les bons offices qu'elle voudra faire pour cela de la Cour de Suede, & ſur prions Dieu.

SIRE.

De combler le Regne de voſtre Majeſté de felicité & venir voſtre perſonne Royale de Santé & tres-longue vie. A la Haye le 19 Mars 1660.

Des dat op de clauſule in de voorſz Miſſive influerende, daer by den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk verſocht werdt, met ſyne goede officien mede toe te brengen, ten eynde den Koning van Denemarken moge werden gedeſdommageert van de ſchade, by hem geleden door ende zedert het refus van den Koning van Sweeden, de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet aen de hoogſt-gemelte Koningen aengeſchreven moge werden, daer toe op 't aller-efficacieuſte ende met alle aſſuediteyt te laboreren, des dat haer daer benevens door laſt van haer Hoog Mog. op de alder-ſecreetſe wyſe bekendt gemaekt werde, de meyninge niet te weſen dat in cas onaengeſien alle mogelyke ernſt daer toe aengewendt, het voorſz deſdommagement in 't geheel ofte ten deele niet geobtineert en konde werden, het beſluyt van den Vrede volgens de bewuſte conventien, ende voorgaende Reſolutien daerom ſoude achterwege blyven, ende dat haer met eenen geſuppediteert moge werden redenen om den Koning ende de hooge Miniſters van Denemarken te doen begrypen, dat het geenſints is by faute van affectie, maer door dien de conſtitutie van tyden ende ſaeken ſulks abſolutelyk requireert, dat haer Hoog Mog. het beſluyt van den Vreede aen 't voorſz deſdommagement niet en binden, ofte doen accrocheren.

Dingsdag den 23 Marty 1660.

Antwoorde te geven aen den Ambaſſadeur de Thou op ſyne propoſitien, raekende de Vrede tuſſchen Denemarken. Item het Laſt-geldt.

De Raedt-penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van 't Noorden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſeventienden deſer loopende maendt geexamineert ende overwogen den innehouden van twee diſtincte propoſitien van den Heer Ambaſſadeur de Thou ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. eerſt by monde gedaen, ende vervolgens by Geſchrifte overgelevert den drie en twintigſten der voorlede, ende vyftienden deſer loopende maendt reſpective, beyde raekende 't ſubject van de bevrediginge der Noorder-Kroonen, ende die van den vyftienden deſer, ook wyders concernerende het nieuw opgeſtelde Vat-gelt op de vreemde Sche-

Schepen, in de Havenen van Vrankryk ladende: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegens haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Ambaſſadeur de Thou by haer Hoog Mog. op de voor-geroerde des ſelfs propoſitien tot antwoorde moge werden toegevoegt, in ſubſtantie 't gundt hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pais-bas, ayants bien examiné & conſideré les deux Propoſitions faites en leur aſſemblée par Monſieur le Preſent de Thou, Ambaſſadeur du Roy Tres-Chretien le 23 du mois paſſé, & le 15 du courant, & ayans fait une ſerieuſe reflection ſur ce qui y eſt dit des mouvements preſents & des Guerres de Nort ont trouvé a propos, apres une meure deliberation de faire audit Ambaſſadeur le reſponſe ſuivante.

Sçavoir qu'ils ne peuvent pas juger que l'on ſe puiſſe utilement ſervir pour l'avancement de la Paix du Nort des moyens que le dite Ambaſſadeur propoſé en ſa premiere Propoſition, quand il les prie de nommer des Commiſſaires pour examiner avec les Miniſtres de Suede, qui font preſentement en cette Cour qu'elles peuvent eſtre les difficultez de ces compenſations, dont il eſt fait mention en la Lettre de ſa Majeſté qui leur a eſté delivrée par ledit Ambaſſadeur conjoinctement avec ſa meſme Propoſition, afin qu'apres conferé avec le Miniſtre d'Angleterre, qui eſt preſentement icy, comme auſſi avec les Sieurs Ambaſſadeurs extraordinaires de Dannemarcq, l'on puiſſe avec une conjonction & communication de Conſeils, trouver des expedients pour oſter ce qui reſte d'obſtacles & d'empechements a cette paix.

Les raiſons, ſur leſquelles leur jugement en cecy eſt fondé ſont que devant qu'il ſe pourroit traiter rien de Solide en ces conferences, il ſeroit requis & abſolument neceſſaire d'attendre le conſentement ſpecial des deux Roys, & leur Inſtruction particulieres pour une negotiation ſi importante; puiſque leurs Miniſtres n'en ſoit poinct ſuffiſament pour veus ce qui eſt d'autant plus evident que par le decez du Roy Charles Guſtave, d'immortelle Memoire le Miniſtre, qui eſt icy de la part de la Couronne de Suede, ne peut eſtre muny de pouvoirs ſuffiſants pour cet affaire; d'ailleurs il eſt conſtant qui ſi l'on entroit icy en negotiation avec les Miniſtres de ces deux Roys, en un lieu ſi eſloigné de leur Cour & de leur Conſeils le moindre inſident obligeroit les uns & les autres a demander de nouveaux ordres, dont les expeditions retarderoint ſans doute bien ſouvent le cours de la negotiation pluſieurs ſepmaine entieres.

Et d'autant que ce n'eſt pas peut eſtre l'intention dudit Ambaſſadeur d'attirer le gros de la negotiation icy, mais ſeulement de faire entrer en conference & communication avec les Miniſtres des deux Roys, pendant que l'affaire ſe traitteroit au fonds en Dannemarcq, afin que les advis qu'ils pourroient en ſuite de cela donner à leurs Superieurs aidaſſent à faire ſurmenter les difficultez, qui s'y pourroient rencontrer, & qui ſont comme inſeparables de cette ſorte d'affaires ledits Eſtats ſe trouvent en cela un inconvenient tres-acheux & inevitable; & ce que ces deux Roys l'un auſſi bien que l'autre, s'attendants tousjours aux d'avantages que leurs Miniſtres pourroient obtenir icy les autres, chercheroient a touts moments des protextes pour retarder la negotiation dans l'eſperence qu'ils auroient que leurs conditions de viendroient touts les jours meillieures; c'eſt pourquoy ils croyent, puiſque les trois Eſtats ont leurs Miniſtres ſur le lieu & à la Cour des deux Roys, qui ont pluſieurs & diverſes fois repreſenté à l'un & à l'autre tant de bouche que par eſcrit fort particulierement les conditions raiſonnables ſous les la Paix devoit eſtre Traittée & conclue conformement au ſentiment in animé aux trois Eſtats, declarée dans les Traittez faits entre leurs Miniſtres conjoinctement, & de cet Eſtat en particulier en la preſence toutefois dudit Ambaſſadeur de France, que toutes les autres conferences & deliberations ſeroient ſuperflus & inutiles par tant que tout ce qu'il y à faire en cette rencontré, c'eſt que les trois Eſtats, ſuppliquent ſerieuſement à l'execution de ces Traittez & que pour cet effect ils s'employement reſolument a ce que celuy des deux Roys, qui a refuſe juſques icy d'accepter les conditions qui y ſont continues, ſont obligé à les accepter effectivement, & cela meſme façon, que s'il les euſt acceptées dans le temps porté par leſdits Traittez & par auſſi en reparant les domages & intereſts ſoufferts depuis leſdit refus.

Or comme ils eſt notorie que c'eſt le Roy de Suede, qui à refuſé juſques icy d'accepter la Paix aux conditions dont l'on vient de parler, & que leſdits Eſtats ſçavent qu'elle eſt l'authorité, & le pouvoir de ſa Majeſté Tres-Chreſtienne dans cette Cour, ils ont voulu prier par une Lettre dont la Copie eſt jointe a cette reſponce qu'il luy plaiſe diſpoſer le Roy & la Couronne de Suede, a un accommodement raiſonnable, & a accepter les conditions que les Miniſtres des trois Eſtats ont jugé a propos d'eſtre inſerées aux derniers Traittez a quoy ils requierent auſſi ledit Ambaſſadeur de vouloir joindre les bons Offices, & de ſeconder en cela puiſſamment l'affection que ſa Majeſté teſmoigne pour la Paix du Nort.

Et

Et d'autant que l'on desire dans l'une de ces Propoſitions que lesdits Eſtats faſſent cognoiſtre au Roy & a la Couronne de Dannemarcq, l'intereſt preſſant qui obligé ſa Majeſté a faire la Paix, & à s'eſloigner des penſées de continuer une Guerre qu'elle tienne in jalouſie & en Armes tous les Princes & Eſtats de l'Europe; comme ils n'ont jamais manqué & ne manqueront pas encore, s'il eſt beſoin de ſatisfaire abſolument & entierement a ce glorieux deſir de ſa Majeſté Tres-Chreſtienne, auſſi prient ils de leur coſté ledit Ambaſſadeur de repreſenter au Roy Tres-Chreſtien, les offices & devoirs preſſants & efficaces que leurs Deputez extraordinaires, ont faits aupres de la Perſonne du Roy de Dannemarcq, & ces principaux Miniſtres pour obliger ſadite Majeſté a accepter la Paix ſur le Pied des conditions portées par les derniers Traittez en quoy ils ont ſi bien ainſi qu'elle à bien voulu declarer par un Acte ſigné de ſa main le 4 Septembre dernier, qu'elle acceptoit lesdits conditions, au contentement des Miniſtres auſſi d'y adjuſter que le meſme Roy a bien voulu renouveller ladite declaration le 3 de ce mois, ainſi qu'il plaira audit Ambaſſadeur d'apprendre particulierement par la Copie cy jointe, ſi cette nouvelle declaration ne luy a eſté communiqué d'ailleur, & c'eſt pourquoy ils ont eſté d'autant plus ſurpris de l'expreſſion, dont il à pleu audit Ambaſſadeur de ſe ſervir en la premiere de ſes deux Propoſitions, ſçavoir que ſi la Paix (ce qu'a Dieu ne plaiſe) ne vient pas a ſe conclure, il faut faire Eſtat & eſtre perſuadé que les Mediateurs ſe trouveront quoy qu'avec regret, forces & neceſſiter de prendre party & de ſe ſervir de toutes les moyens que Dieu leur a mis en main pour aſſiſter & empeſcher la ruïne de ceux, a la conſervation desquels les intereſts preſſants de leur Eſtat les obligeront, & ſur tout de la declaration tout a fait extraordinaire & generale ſans aucune condition ou reſerve qu'il a voulu inſerer en ſa derniere Propoſition, expreſſement & particulierement en faveur du Roy de Suede, par ce qu'ils ne peuvent pas ſe perſuader que ſa Majeſté dont la Juſtice & l'equité eſt cognue a tout le monde, ſe vouluſt porter a faire quelque choſe qui fuſt contraire a l'obligation, dont il luy a plu de ſe charger par le Traitté de la Haye du 21 May dernier, auſſi bien que par la Ratification dont il a trouvé bon de le confirmer.

Or ce Traitté porté en termes bien expres, que les trois Eſtats, & chacun d'eux ceſſeront d'aſſiſter celuy des deux Roys, qui ſe trouvera refuſant d'accepter la Paix ou l'accommodement ſoubs des conditions juſtes & raiſonnables; de ſorte que ſi le Roy & la Couronne de

Suede, continent de refuſer la paix aux conditions que ſa Majeſté tres-Chreſtienne, & ſon Miniſtre qui ſe trouve, ſur le lieu jugent eux meſmes eſtres juſtes & raiſonnables ; Il ſeroit impoſſible qu'elle vouluſt en ce cas la preſter la moindre aſſiſtence au Roy & a la Couronne de Suede, parce qu'ils doivent ſe ſentiment equitable a ſa Majeſté qu'ils croient impoſſible, qu'elle prenne des reſolutions que chocquent la diſpoſition des Traittes qui ont eſte faicts ſon adveu auſſi ne peuvent ils en aucune facon comprendre comment le Roy & la Couronne de Suede ſe puiſſent trouver en denger de ſe perdre, ainſi qu'il à pleu audit Ambaſſadeur de mettre en avant, & d'en parler comme une cauſe neceſſitante qui pouroit faire reſoudre ſa Majeſté a ſecourir cette Couronne, mais au contraire ils ſe tiennent aſſeurez que s'il plaiſt à ſa Majeſté de jetter les jeux ſur l'eſtat & la conjuncture preſente des Royaumes & Peuples de ces Quartiers du Nort elle jugera bien elle meſme que bien loin de pouvoir craindre la ruine du Roy de Suede, il y à beaucoup plus de ſubject d'apprenhender avec eux celle du Roy & de la Couronne de Dannemarcq ; ce qui eſt d'autant plus evident qu'il n'à tenu il y à long temps, & qu'il ne tient encore aujourd'huy qu'au Roy de Suede, de ſortir promptement, & pour jamais de tout le peril que l'on s'y imagine & cela en acceptant les conditions ſuſmentionnées ; Mais ſi de l'autre coſté les affaires eſtoient en un eſtat ou l'on euſt autant de neceſſité de ſonger aux moyens de ſauver le Roy de Suede, & de prevenir la ruine, qu'il y en à maintenant d'eviter celle du Roy de Dannemarcq ; Ils aſſeurent ſa Majeſté qu'en ce cas la ayants des Traittez qui les obligent a defendre & conſerver le Roy & la Couronne de Suede, auſſi bien que le Roy & la Couronne de Dannemarcq, ils ne mancqueroient pas de ſe ſervir de cette occaſion, pour faire voir a ſa Majeſté, auſſi bien qu'a tout le monde, que ce n'eſt pas par un principe d'averſion ou de Haine contre le Roy de Suede qu'ils ont envoyé une partie de leurs forces en ce Quartiers la, mais que ſe n'a eſté que l'obligation qu'ils avoient aux Traittez & par un mouvement d'humanité qu'ils ſe ſont, portées au ſecours d'un Roy allié ; lors qu'il eſtoit à la veille de ſa derniere ruine, & lors qu'il eſtoit ſur le poinct d'eſtre accablé par les forces d'un puiſſant Roy Voiſin.

C'eſt pour quoy ils ne douttent poinct que ſi ledit Ambaſſadeur veut faire une ſerieuſe reflection ſur tout ſe qui vient d'eſtre dit, & en conſiderer l'importance il ne fera poinct de difficulté d'avouer que ce ne puis pas eſtre l'intention de ſa Majeſté de ſe courru le Roy & la Couronne de Suede, ſi Dieu erité par les crimes & peches des Hom-

Hommes pourroit en permettre pas que la paix ſe fiſt ſur les fondements eſtablis dans ſadite propoſition, & cela en tout evenement ſans condition & ſans reſerve, mais ſeulement au cas que la paix reglée ſur des condition juſtes & raiſonnables eſtant accepté par le Roy de Suede, vinſt a eſtre refuſée, par le Roy de Dannemarcq; ce qu'ils tacheront de prevenir & d'empecher par toute ſorte de devoirs & par les bons offices qu'ils continueront d'y faire par leur Miniſtres.

Au reſte pource qui eſt de leur procedé a l'occaſion de ſertaines impoſitions dont l'on veut charger les Habitants de ce paix a l'excluſion des Francois naturels directement, contre les Privilegies accordez a ces Provinces par les Rois Predeceſſeurs de ſa Majeſté des le temps du Roy Henry le Grand de tres-glorieuſe Memoire verifiez & en regiſtrez aux Parlements & confirmer par pluſieurs Traittez & Alliances faittes entre la France & c'eſt Eſtat ou les Habitants de ces Provinces ſe trouvent exempt de touttes les Charges de cette nature ils ont nomme des Deputez de leur Corps pour entrer en conference avec ledit Ambaſſadeur ſur le ſubjects s'aſſeurent entierement, qu'ils luy donneront ſur ce point des eſclairciſſement & des ſatisfactions qui leveront tout ombrage, & qui obſteront tout ſubject d'aigreur & de aucune & feront cognoiſtre que leur procede en cecy eſt fort eſloigné de toute intention de debaucher les Amis & Alliez de ſa Majeſté tres-Chreſtienne ou de les diſtruire en une maniere qui puiſſe donner lieu aux pleintes & moins encore aux expreſſions dont il a plu a Monſieur l'Ambaſſadeur d'accompagner ſes intentes.

Fait & arreſté par lesdits Eſtats Generaux en leur aſſemblée à la Haye le 19 Mars 1660.

By reſumptie gedelibereert ſzynde op 't rapport ende advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſacken van Denemarken, in gevolge ende voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den veertienden der voorlede maendt ge-examineert ende overwogen hebbende de poincten, by de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van den Koning van Denemarken aen Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ſchriftelyk overgelevert, ende in de notulen van den vier en twintigſten January laetſtleden geinſereert; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat midts by den Koning van Denemarken gehypothequeert, ende onder de adminiſtratie van deſen Staet geſtelt wordende alle de Tollen, Domainen en andere Koninklyke Inkomſten in 't ampt Drontheym vallende, en dat tot verſeekeringe ende indemniteyt van deſen Staet, ſoo voor 't rembourſement der onkoſten, by de ſelve geduyrende den jegenwoordigen Oorlog tot defenſie van den hoogſt-gemelten Koning ende ſyne Ryken, Landen ende Onderdanen, geſupporteert boven het beloop van 't ordinaris Secours, in Alliantien van den jare ſeſtien hondert negen en veertig ende ſeſtien hondert ſeven en vyftig geſtipuleert, als voor de reſtitude van de penningen, jegenwoordig wederom op nieuws te verſtrecken;

Twintig duyſent Ryxdaelders 's maendts te verſtrecken tot onderhoudt van 't Guarniſoen tot Coppenhage, mits Drontheym, &c. verpandt wordende.

ken; van wegens haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mo. geconſenteert moge werden in de ſomme van twintig duyſent Ryxdaelders 's maendts, den tydt van drie maenden geduyrende tot onderhoudt van 't Deenſche Guarniſoen tot Coppenhage, ende dat de voorſz penningen gevonden mogen werden uyt het provenu van de Vivres, ende andere Waren, in 't voorlede Najaer van wegen den Staet derwaerts geſonden, ofte wel uyt de penningen van de bewuſte achtmael duyſent guldens, ten Comptoire van den Ontfanger Generael Doubleth albereydts gefurneert, ofte noch te furneren; Ende in gevalle den hoogſt-gemelten Koning dediſponeert ſoude konnen werden, een goedt gedeelte van de voorſz Vivres, ende andere Waren voor geldt aen te nemen, dat ſyne Majeſteyt daer mede ter concurrentie van de voorſz ſomme in 't geheel, ofte ten deele moge werde geaccommodeert, ende dat ook de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet in Denemarken zynde, hare goede officien mogen toe brengen, ten eynde de betalinge van de voorſz ſomme, ofte ten minſten een goedt gedeelte van de ſelve, in Vivres ende Waren als boven geſchieden moge; des dat aen de Heeren extraordinaris Gedeputeerden in Denemarcquen bekent gemaekt ſal worden de meyninge ende intentie te weſen, dat de voorſz Geldt-leeninge ſal geſchieden, in gevolge van de bewuſte conventien tuſſchen de drie Staten gemaekt, nademael den Koning van Denemarken by des ſelfs nadere verklaringe den tweeden deſes by monde gedaen, ende den derden daer aen volgende ſchriftelyk over-gelevert, betoont ende betuygt heeft den Vrede als noch te accepteren op den voet en de conditien in de voorſz Conventien vervat, ende op 't præſuppooſt, dat ſyne Majeſteyt daer by perſiſtere, ende ſyne oprechte meyninge dienthalven in 't vervolg metter daedt betoonen ſal; Edoch in gevalle ſyne Majeſteyt buyten alle verwachten van de ſelve verklaringe wederomme quame te reſilieren, ofte in executie van dien nieuwe accrochementen buyten de diſpoſitie van de voorſz Conventien by te brengen, dat in ſulken cas aen meer-hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt, de voorſz Gelden niet ſullen mogen werden uytgetelt, alles volgens en in conformité van den inhoude van de voorſz Conventien.

Geldt-leeninge aen de Stadt Munſter.

By reſumptie gedelibereert zynde, op 't rapport ende advis van de Heeren Gecommitteerde Leden, hebbende by laſt van haer Ed. Gr. Mo. hare gedachten laten gaen op de jegenwoordige ongelegentheden in 't Stift van Munſter ontſtaen, door de animoſiteyten tuſſchen den Biſſchop aldaer ende de Stadt van Munſter op gereſen, in voorgaende Notulen onder date den achtienden der voorlede Maendt ſchriftelyk geinſereert; Is naer aendachtige overweginge van alles goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog., om te prevenieren aen d'eene zyde dat den gemelten Biſſchop, buyten de weg van Rechten, ende ſonder de gebruykelyke Executorialen, ofte Sententien des Bans van 't Ryk, de voornoemde Stadt niet en kome te opprimeren, ofte te brengen tot deſperate raedtſlagen; ende aen de andere zyde mede, dat de ſelve Stadt haer niet kome te engageren met die gene, welkers nabuyrſchap voornamentlyk by de tegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken, haer Hoog Mog. met reden ſuſpect ende misvallig ſoude weſen, aen de gemelte Stadt by proviſie, ende tot dat de ſaeke by middel van accommodement, ofte anderſints tot een goedt eynde ſal weſen gebracht, in maentlyke termynen by leeninge moge werden verſtrekt al ſulke ſortable ſommen van penningen, als de jegenwoordige neceſſiteyt van de gemelte

te Stadt komt te vereyſſchen, ende met gemeen concent van de Provintien ſal konnen werden goedt-gevonden; des dat de voorſz verſtreckinge van penningen ſoude geſchieden onder Obligatie, ende Acte van belofte in der beſter forme, van dat de meer-gemelte Stadt ſich met geene andere Princen, Potentaten, ofte Staten ſal engageren, veel min der ſelver Guarniſoen in nemen, buyten voorweten ende conſent van haer Hoog Mog., ende dat de Capitalen ſoude werden gefurneert by de Provintien aen 't voorſchreve Stift naeſt aengrenſende, midts dat de andere Provintien haere quotes in de ſelve Capitalen wederomme tot ontlaſtinge van de voorſchreve aengrenſende Provintien ſullen furneren, tot voldoeninge ofte op reekeninge van haere quotes in de ſubſidien, tot verval van de laſten ter Zee, extraordinaire geconſenteert; Ende dat dienvolgende van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bewilligt, ten eynde aen de gemelte Stadt by proviſie, ende voor eerſt in manniere, en op de conditien hier boven verhaeldt, verſtreckt moge werden een ſomme van tien duyſent Ryxdaelders, ſonder dat de ſelve ſomme nu ofte naermaels ſal mogen werden verhoogt, anders dan naer voorgaende deliberatie, daer over by haer Ed. Groot Mog. te houden, ende op nader conſent van de Leden deſer Vergaderinge.

Dat voorts mede uyt den name ende van wegen den Staet ſerieuſe Brieven mogen werden afgeſonden, ſoo aen den gemelten Biſſchop als aen de voornoemde Stadt, met gantſch ernſtige recommandatie, omme alle andere conſideratien ter zyden ſtellende, haer met den anderen in der minne te willen vergelyken, op dat alle verdere onheylen mogen werden geprevenieert; Ende daer benevens mede den Heere Friquet als Miniſter van den Roomſchen Keyſer, uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. ſoude behooren verſocht te werden alle goede ende efficacieuſe officien ten voorſchreven eynde te willen contribueren, om het ſucces van dien geſien zynde, by ontſtenteniſſe van accommodement op 't verder verſoek van de gemelte Stadt ſoodanig nader te werden gereſolveert, als naer noodt ende vereyſch van ſaeken bevonden ſal worden te behooren.

Donderdag den 25 Marty 1660.

Verpandinge Drontheim, een Penſioen preſenteert boven de hondert en vyftig duyſent gulden 's jaers.

Synde ter Vergaderinge gerefereert, dat ſeeker Perſoon ſich aen-gegeven ende bekendt gemaekt hadde, dat in gevalle hem met genoegſame ſeekerheydt ende geruſtheyt in admodiatie mochte werden uyt-gegeven alle de Thollen, Domeynen ende andere Koninglyke Inkomſten in 't Ampt Drontheim vallende, hy wel genegen ende gereſolveert ſoude weſen, daer vooren een merkelyke ſomme jaerlyks, tot hondert en vyftig duyſent Caroli guldens, ofte daer boven, aen ofte ten behoeven van den Koning en 't Ryck van Denemarken ende Noorwegen uyt te loven, ende voor de betalinge van dien, aen, ofte ten behoeve van deſen Staet, in cas de ſelve volgens voorige Reſolutie, in date den drie en twintigſten deſer loopende Maendt, aen haer Hoog Mog. mochten werden gehypothequeert, te ſtellen ſuffiſante cautie onder verbinteniſſe van bekende ende gequalificeerde Koopluyden hier te Lande; Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde by ordre van haer Hoog Mog. in de contractatie over de voorſz Hypothecatie, met de Heeren alhier aenweſende Ambaſſadeurs van Denemarken aen te gaen, op de voorſz ouverture ende aenbiedinge, behoorlyk reguardt genomen, ende de ſelve tot voordeel van 't Landt ten beſten gemeſnageert, ende gebruykt ſal worden.

Antwoorde te geven aen Downing, op ſyne Propoſitie raekende de Alliantie ende de Vrede in 't Noorden.

Is ter Vergaderinge gerememoreert, dat by den Heere Downing, extraordinaris Envoyé van 't Parlement van de Republycque van Engelandt, den vier en twintigſten der voorlede Maendt, ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. was gedaen ſeekere Propoſitie, houdende aenbiedinge van eene nadere Alliantie met deſen Staet, ende voorts raekende het herſtellen van de Vrede, tuſſchen de Koningen van Sweden ende Denemarken. Dat wel de voorſz Propoſitie by Reſolutie van den ſeventienden deſes, was geſteldt in handen van Commiſſariſſen van deſe Vergaderinge; Edoch dat vermits de kortheydt des tydts, ende andere paſſerende beſoignes de gemelte Commiſſariſſen het gerequireerde advis dienthalven niet hadde konnen formeren ende uytbrengen, ſulks dat tot noch toe op de voorſz Propoſitie niet en was geantwoordt. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerde Raeden, ende ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt ſullen werden geauthoriſeert, gelyk de ſelve geauthoriſeert werden by deſen, om met ende nevens de Heeren Gedeputeerden van de andere Provincien op de voorſz Propoſitie in te ſtellen, ende te helpen arreſteren eene Antwoorde, waer by haer Hoog Mog. op 't eerſte Poinct mogen verklaren, haer de voorgeroerde gedane aenbiedinge van nader Alliantie, ſonderling aengenaem te weſen, ende van hare zyde ook niets meerder te deſidereren, dan dat de Vrundtſchap, goede Correſpondentie ende Alliantie, tuſſchen de hoogſt-gedachte Republycque ende deſen Staet intercederende, niet alleen onverbreekelyk gecontinueert, maer ook door nader verbinteniſſe ende Alliancien, meer ende meer gecorroboreert, ende verſterckt moge werden: ende voor ſoo veel het tweede Poinct van de voorſz Propoſitie belangt, dat daer ontrent d'oprechte meyninge ende vrede-lievende intentie van den Staet den gemelten Heere extraordinaris Envoyé bekendt gemaekt, ende de vigoureuſe co-operatie van de Republycque van Engelandt, volgens gemaekte Conventien verſocht moge werden.

Woonsdag den 28 April 1660.

Inſtructie voor de Ambaſſade naer Spaigne.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Inſtructie, voor de Heeren gedeſigneerde extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, na den Koning ende 't Hoff van Spaigne, met een aparte Memorie daer toe ſpecterende, door Gedeputeerdens van haer Hoog Mog. geconcipieert, ende op het papier gebracht. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat het voorſchreve Concept ende Memorie door Gecommitteerden van deſe Vergaderinge nader geexamineert, mitſgaders haer Edele Groot Mog. dienthalven van adviſe gedient ſal worden; Ende zyn daer toe verſocht ende gecommitteert, gelyk verſocht ende gecommitteert worden by deſen, de Heeren van de Ridderſchap, van Dordrecht, van Haerlem, van Delff, van Leyden, van Amſtelredam, van Rotterdam, van Schiedam, van Alkmaer, van Hoorn, van Enkhuyſen ende van Medenblicq, met de Raedt-Penſionnaris.

Inſtructie voor de Ambaſſade na Vrankryk, Alliantie.

Zyn ter Vergaderinge geleſen ſeekere Articulen, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, omme te dienen tot Inſtructie voor de Heeren gedeſigneerde extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning ende Kroone van Vrankryk, midtſgaders tot ingredienten van het Tractaet van wegens deſen Staet, met de hoog-gemelte Kroone te maeken; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſz Articulen door Gecommitteerde uyt deſe Vergaderinge, midtſgaders haer Edele Groot Mog. dienthalven

halven van adviſe gedient ſal worden; daer toe verſocht ende gecommitteert zyn, gelyk verſocht ende gecommitteert worden by deſen, de Heeren van de Ridderſchap, van Dordrecht, van Haerlem, van Delff, van Leyden, van Amſterdam, van Rotterdam, van Schiedam, van Alkmaer, van Hoorn, van Enkhuyſen, ende van Medenblicq, met de Raedt-Penſionnaris.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den acht en twintigſten der voorlede maendt gereſumeert, ende ge-examineert de Articulen, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, om te dienen tot Inſtructie van deſen Staet, naer den Koning ende 't Hoff van Vrankryk gedeſtineert, midtſgaders tot ingredienten van het Tractaet wegens deſen Staet, met de hoog-gemelte Kroone te maeken; Van adviſe waren, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer henen ſoude behooren werden gedirigeert, ten eynde de voorſz Articulen geredreſſeert, ſulks ende in dier voegen als de ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaen geinſereert, by haer Hoog Mog. geapprobeert, ende daer nevens wyders mede gereſolveert moge werden, 't gundt vervat is in de drie diſtincte Concepten achter de voorſz Articulen hier onder mede geinſereert.

I.

Je y aura à l'advenir entre le Roy & ſes Succeſſeurs Roys de France & le Royaume de France d'une part, & les Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pais Bas d'autre, & leurs Eſtats & terres appertenant es & leurs Subjects reciproquement une ſincere ferme, & perpetuelle amitié & bonne correſpondence tant par Mer que par Terre, en tout & par tout, tant dehors que dedans l'Europe.

II.

De plus il y aura entre ſa Majeſté & ſes Succeſſeurs Roys de France, & ſes Royaumes, & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux & leurs Eſtat & Terres, appartenentes une Alliance eſtroitte & fidelle confœderation pour ſe maintenir & conſerver mutuellement l'un à l'autre en la tranquillité Paix, Amitié Neutralité par Mer & par Terre & en la poſſeſſion de tous les Droits, Franchiſſes & libertez dont ils jouiſſent ou ont Droit de jour Franchiſſes & libertez, dont ils jouiſſent, ou ont droit de jour, ou qui leur ſont acquis, ou qu'ils acquieront par les Traittez de Paix d'amitié & neutralité qui ont eſté faite cy devant, & qui ſeront fait cy apres, en la forme qui ſera declarée cy deſſous, avec des autres Roys Republiques Princes & Villes, le tout portant dans l'eſtendu de le ſeulement.

III.

Comme auſſi pour ſe defendre aſſiſter, & conſerver reciproquement, dans la poſſeſſion des Terres, Villes &

Places qui appartiennent preſentement, & qui appartiendront cy apres à ſa Majeſté & ſes Succeſſeurs Roys qui auxdits Seigneurs Eſtats Generaux par des Traittez des Paix ou autres conventions deſia faittes ou à faire à l'advenir en la forme qui ſera ditte cy apres, ou dans leſquels leſdits Eſtats Generaux ont leurs Guarniſons en quelque en droit de l'Europe qui leſdits Terres, Villes & Places ſoient ſituez en cas qu'en tout ce que deſſus ſa Majeſté ou leſdits Eſtats Generaux ou attacques par quelque hoſtilité ou Guerre ouverté.

IV.

L'obligation reciproque de s'entraider & defendre s'entend auſſi pour eſtre ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats Generaux leurs Pays & Subjects conſerver & maintenus en tous leurs Droits poſſeſſions, immunitez & libertez tant de Navigation & peche que de Commerce par Mer & par Terre qui ſe trouveront leur appartenir, ou eſtre acquis ou par le droit commun ou par le Traittez faits ou en faire envers & contre tous Princes, Republiques ou autres Eſtats Souverains qui au prejudice de la Paix, Amitié & Neutralité preſentes ou futures attacqueront ſe Majeſté ou leſdits Seigneurs Eſtats Generaux troubleront ou empecheront leurs Subjects ſoit par Mer ou par Terre en leur dittes Poſſeſſions, Droits, Commerce, & liberté de Navigation & peche.

V.

En vertu de la preſente Alliance tant ſa Majeſté que leſdits Seigneurs Eſtats Generaux procureront & avanceront fidellement le bien & la proſperité, l'un de l'autre par tout ſupport ou de conſeil & aſſiſtence re-ele en toutes occaſions & en tout temps, & ne conſentiront a aucuns Traittez ou Negotiations qui pourroient apporter du dommage à l'un ou à l'autre; Mais les rempront detourneront & donneront, les advis reciproquement avec ſoing & ſincerité auſſi toſt qu'ils en auront cognoiſſance.

VI.

Et d'autant que ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats Generaux ſont preſentement & Paix, & bonne correſpondence avec touts les Roys, Republiques, Princes & Eſtats de l'Europe à l'execution de la Guerre qui eſt a preſent entre le Portugal & les Provinces Unies dont il ſera parle cy apres, ils ont juge à propos declarer expreſſement qu'ils n'entendent poinct que la preſente Alliance les obligé de rompre preſentement en Guerre contre aucunes des Roys Republicques, Princes & Eſtats.

Et

VII.

Et ſuitte de la preſente confœderation les Subjects de ſa Majeſté & ceux desdits Seigneurs Eſtats Generaux n'exerceront aucunes ſortes d'hoſtilité ou de violence a l'advenir les uns contre les autres tant ſur la Mer que ſur la Terre ou dans le Revieres, Rades & Eaux douces ſoubs quelque nom & pretexte que ce ſoit, & ainſi ne pourront les Subjects de ſa Majeſté prendre aucunes Commiſſions ou Lettres de Repreſailles des Provinces, ou Eſtats ennemis desdits Seigneurs Eſtats Generaux & moins les troubler, & dommager d'aucune ſorte en vertu de telles Commiſſions ou Lettres de Repreſſailles, ou d'aller ſoulement en courſe avec elles ſoubs peine d'eſtre pour chaſſez & punis comme pyrates, ce que ſera reciproquement obſervé es Subjects des Provinces Unies, à l'eſgards des Subjects de ſadite Majeſté, & ſeront a cette fin toutes & quantes fois que cela ſera requis de part au d'autre dans la terre de l'obeïſſance de ſadite Majeſté, & dans les Provinces Unies publiées & renouvellées defenſes tres-expreſſes & tres-preciſes de ſe ſervir, en aucune maniere de telles Commiſſions ou Letres de Repreſailles ſous la peine ſubmentionné qui ſera executée ſeverement contres les Contraventeurs outre le reſtitutions desdommagement & reparations entiere en qu'elles ils ſeront tenus envers ceux auquels en auront fait aucune leſion ou dommage contre le contenu de cet Article.

VIII.

Ne ſeront auſſi données à l'advenir de part & d'autre aucunes Lettres de Marcque ou de Repreſſailles & icelles qui pourroient avoir eſté accordez cy-devant demeureront nulles & de nul effect par le preſent Traitté promettant ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux, de faire adminiſtrer la Juſtice dans les paix de leur obeïſſance par les formes ordinaires aut Subjects l'un de l'autre, avec la meſme egalité & expedition, qu'aux propres Subjects.

IX.

Ne pourront auſſi les particuliers Subjects de ſa Majeſté eſtre mis en action ou arreſt en leur Perſonnes, & biens pour les debtes de ſa Majeſté in les particuliers Subjects, deſdits Seigneurs Eſtats Generaux pour les debtes publiques deſdits Eſtats.

X.

Les Subjects & Habitans des pays de l'obeïſſance de ſa Majeſté & deſdits Seigneurs Eſtats Generaux vivront, converſeront & frequenteront les mis avec les autres en toute bonne amitie & correſpondence & jouïront entre eux

eux de la liberté du Commerce & de la Navigations dans l'Europe, en toutes les limites des Eſtats de l'un & de l'autre de toutes ſortes de Marchandiſe & d'autres dont le Commerce & le tranſport n'eſt defendu generalement & univerſelement a tous tant Subjects que Eſtrangeres par le loix & ordonnances obſervées dans les Eſtats de l'un ou de l'autre.

X I.

Et pour cet effect les Subjects de ſa Majeſté, & ceux deſdits Eſtats Generaux pourront franchement & librement frequenter avec leurs Perſonnes, Marchandiſes, & Navires les Pays, Terres, Villes, Ports, Places & Rivieres, de l'un & de l'autre Eſtats y porter & vendre a toutes Perſonnes indiſtinctement, achepter, traffiquer & tranſporter touts ſortes de d'enrées, & Marchandiſes dont l'entrée ou ſortie & tranſport ne ſera defendu a touts Subjects de ſadite Majeſté, ou deſdits Seigneurs Eſtats ains dont l'entrée ſortie, ou tranſport ſera permis & licité a tous ou aucun d'iceux, en payant toutesfois leſdroits accouſtumez & autres, qui ſeront Impoſez par ſa Majeſté & ſes Succeſſeurs ou par leſdits Seigneurs Eſtats Generaux, dans les pays de leur obeïſſance en Europe; ſans que leſdits Subjects de part & d'autre ſeront tenues de payer plus grands droits Charges, Gabelles, Impoſt ou autres droits ſoit de toulieu, au Charge ou Impoſts ſur les Navires par tonneau (qu'on appelle Vat & Laſt-gelt) ou autres quelcunques ſur les Navires, & pour leſdits d'autres & Marchandiſes qui entreront & ſortiront que ceux qui ſeront payé par les propres Subjects de l'un & de l'autre, & de meſme ſans que les d'entrées & Marchandiſes, qui ſeront chargées es Navires de Subjects de l'un des Alliez dans les Villes, Ports, Places ou Rivieres de l'autre ſoient tenus de payer des plus grands droits, Gabelles ou Impoſitions directement que ſi elles ſeroient chargées es Navires des Subjects propres & naturels de l'Eſtat ou la charge ſe fait.

X I I.

Les Navires de Guerre de l'un ou de l'autre trouveront touſiours les Rades, Rivires, Ports & Havres libres & ouverts pour entrer, ſortir & demeurer a l'Anchre tant qu'il leur ſera neceſſaire ſans pouvoir eſtre viſitez, a la charge neantmoins d'en uſer avec diſcretion, & de ne donner aucun ſubject de jalouſie par un trop long ſejour & effecte ni autrement aux Gouverneurs deſdits Places & Ports aux quels les Capitaines desdits Navires feront ſcavoir la cauſe de leur arrivée ou de leur ſejour.

Les

XIII.

Les Navires de Guerre de ſa Majeſté & desdits Seigneurs Eſtats Generaux & ceux de leurs Subjects qu'auront eſté armez en Guerre pourront en toutte liberté conduire les priſes qu'ils auront faicts ſur leurs Ennemis ou bon leur ſemblera ſans eſtre obligez a aucuns Droits, ſoit des Sieurs Admiraux ou de l'Admiraulté ou d'aucuns autres, ſans auſſi que lesdits Navires ou lesdits priſes entrants dans les Havres ou Ports de ſa Majeſté ou desdits Seigneurs Eſtats Generaux puiſſent eſtre arreſtez ou ſaiſis ni que les Officiers des lieux puiſſent prendre cognoiſſance de la validité desdites priſes lesquelles pourront ſortir & eſte conduittes franchement & en toutte liberté aux lieux Portes par les commiſſions dont les Capitaines desdites Navires de Guerre ſeront obligez de faire apparoir, & au contraire ne ſera donné utile ni retraicte dans leurs Ports ou Havres a ceux qui auront faicts des priſes ſur les Subjects de ſa Majeſté ou desdits Seigneurs Eſtats Generaux, mais eſtant entrez par neceſſe de tempeſte au peril de la Mer on les en fera ſortir le pluſtoſt qu'il ſera poſſible.

XIV.

Sa Majeſté confirme, accorde & conſent que le Droict d'Aubanie ni aucun autre Droict ou Impoſition par laquelle les eſtrangéers en leur perſonnes biens ou heritiers ſont a ſeront à l'avenir chargez par deſſus les Subjects naturels de ſa Majeſté ne ſera poinct exerce, contre & ſur les perſonnes ou biens des Subjects des Seigneurs Eſtats Generaux eſtonts ou demeuronts en France ou contre leurs heritiers forains en cas qu'il y ſont deceder & ce par tout le Royaume a condition que lesdits Seigneurs Eſtats ne feront exercer, les meſmes ou ſemblables Droicts on Impoſitions dans les Provinces Unies ſur les Subject de ſa Majeſté leurs Biens ou leur Heritiers ſans que l'effect & l'execution de ce preſent article puiſſe eſtre conteſté ou empeché ſous pretexte de quelque Droict au prerogative des Provinces, Villes, Perſonnages ou perſonnes privées dans l'un ou l'autre Eſtat, & ne ſeront les Subjects de part & d'autre obligez de prendre des Lettres de naturalité pour cet effect la volonté & intention de ſa Majeſté & desdits Seigneurs Eſtats eſtant que ſans lesdites Lettres de naturalité les Subjects de part & d'autre en ce qui concerne la ſeureté & immunité de leurs perſonnes & biens, & la liberté du Commerce, & de la Navigation es Terres de l'obeïſſance de ſa Majeſté & des Provinces Unies reciproquement ſeront Traitté en tout & par tout autant favorablement que les Subjects propres

& naturels & particulierement ne seront poinct imposez, des taxes Estrangeres sur le Subjects & Habitans desdites Provinces Unies.

XV.

Les Navires charger de l'un des Alliez passants devant les costés de l'autre & relachant dans les Rades ou Ports par tempesté, autre necessité ou autrement ne seront constraints d'y decharger ou debiter leurs Marchandises ou partie d'icelles ny tenus de payer aucuns Droits si non lors qu'ils y dechargeront les volontairement & de leur gré.

XVI.

Les Magistres des Navires, leurs Pilottes, Officiers, Soldats, Matelots & outre Gars de Mer, les Navires mesmes ni les denrées & Marchandises dont ils seront chargez ne pourront estre saiffis ou arrestez en vertu d'aucun ordre general ou particulier, de qui que se soit, ou pour quelque cause & occasion que ce pourroit estre, non pas mesme soubs pretexte de la conservation & defence de l'Estats & generalement rien ne pourra estre pris au y Subjets de part de ceux à qu'il appartiendra, & en payant comptant ce qu'on desirera d'eux en que y toutte fois n'est entendu de comprendre les saisies & arrests fait par ordre & authorité de Justice, & par les voyes ordinaires, & pour loyales debtes, contracts & causes legitimes, pour raison desquelles il sera procedé par voye de Droit selon des formes de la Justice.

XVII.

Touts les Subjects & Habitants de France pourront en toutte seureté & liberté Naviger & Traffiquer dans tous les Royaumes, Pays & Estats qui sont ou seront en Paix, Amitié ou neutralité avec la France, sans qu'ils puissent estre troublez ou inquietez dans cette liberté par les Navires, Galleres, Fregattes, Bargues ou autres bastiments de Mer appartenents auxdites Seigneurs Estats ou aucun de leurs Subjects à l'occasion des hostilitez qui se rencontrent ou pourroient se rencontrer cy apres, entre lesdits Seigneurs Estats, & les susdits Royaumes, Pays & Estats, ou aucun d'iceux qui sont ou seront en Paix, Amitié, ou neutralité avec la France.

XVIII.

Ce transport & ce trafficq s'estendra à toutes sortes de Marchandises & denrées à l'exception de celles de Contrebande.

XIX.

En ce gendre de Marchandises de Contrebande, s'entend seulement esté compriſes toutes sorte, d'armes à feu &

& autres aſſortiments d'icelles comme Canons, Moſquets, Mortiers, Petarts, Bombes, Grenades, Sauciſes, Cercles, Poiſſez, Affuſts, Fourchettes, Bandolieres, Poudres, Meſche, Salpeſtre, Balles, Picques, Eſpées, Morions, Caſquets, Cuiraſſes, Hellebaerdes, Savelines, Chevaux, Selle de Cheval,
Fourraux de Piſtolets, Baudriers & autres aſſortitiments ſervants a l'uſage de la Guerre.

X X.

Ne ſeront compris en ce gendre de Marchandiſes de Contrebande les fromets blet & autres Grans, le Guines, Huiles, Vins, Sel, in generalement, tout ce appartient à le Norriture & ſuſtentation de la vie; mais demeureront libres comme toutes autres Marchandiſes & d'enrées non compriſes en article precedent & en ſera le tranſport permis meſmes aux lieux ennemis deſdits Seigneurs Eſtats, ſauf aux Villes & Places aſſiegées, blocquées ou inveſties.

X X I.

Pour l'execution de ce que deſſus il a eſté accordé qu'elle ſe fera en la maniere ſuivante; Que les Navires & Barcques, avec les Marchandiſes des Subjects de ſa Majeſté, eſtant entrées en quelque Havre deſdits Seigneurs Eſtats, & voulants de la paſſer a ceux deſdits Ennemis, ſeront obliger ſeulement de monſtrer aux Officiers du Havre deſdits Seigneurs Eſtats, d'ou ils partiront leurs Paſſeports contenant la ſpecification de la charge de leurs Navires atteſter & marques du zeél & ſoing ordinaire, & recennu des Officiers de l'Admirauté des lieux d'ou ils ſeront premierement partient, avec la declaration du lieu ou ils ſeront deſtinez de tout en forme ordinaire & accouſtumée apres laquelle exhibition de leurs Paſſeports, en la forme ſuſdite, ils ne pourront eſtre inquietez ny recherchez de tenus ny retardez en leurs voyages ſoubs quelque pretexte que ce ſoit.

X X I I.

Il en ſera uſe de meſme a l'eſgard des Navires & Barcques Françoiſes qui y royent dans quelques Rades des Terres de l'obeïſſance deſdits Seigneurs Eſtats, ſans vouloir entrer dans les Havres ou y entrans ſans toutefois vouloir debarquer & rompre leurs Charges leſquels ne pourront eſtre obliger de rendre Compte de leur Chargaſon, que dans le cas qu'il y euſt ſoubçon qu'ils portaſſent aux Ennemis deſdits Seigneurs Eſtats des Marchandiſes de Contrebande, comme il a eſté dit cy-deſſus.

X X I I I.

Et audit cas de ſoubçon apparont leſdits Subjects de

ſa Majeſté, ſeront obligez de montrer dans les ports leurs Paſſeports, en la forme cy deſſus ſpecifiée.

XXIV.

Que s'ils eſtoient entres dedans les Rades ou eſtoient rencontrez en pleyne Mer par quelques Navires deſdits Seigneurs Eſtats, ou d'Armateurs particuliers leurs Subjects leſdits Navires des Provinces Unies, pour eviter tout diſordre n'approcheront pas de plus pres des François, que de la portée du Canon, & pourront envoyer leur petite Barcque ou Chaloupe au bord des Navires ou Barcques Françoiſes & faire entrer dedans deux ou trois Hommes ſeulement, a qui ſeront montrez les Paſſeports & Lettres de Mer, par le Maiſtre ou Patron du Navire François, en la maniere cy-deſſus ſpecifiée ſelon le Formulaire deſdites Lettres de Mer, qui ſera inſerée a la fin de ce Traitté, par leſquels Paſſeports & Lettres de Mer il puiſſe apparoir non ſeulement de ſa charge: mais auſſi du lieu de ſa demeure & reſidence, & du nom tant du Maiſtre & Patron que du Navire meſme afin que par ces deux moyens ou puiſſe cognoiſtre s'ils portent des Marchandiſes de Contrebande & qu'il apparoiſſent ſuffiſament tout de la qualité dudit Navire, que de ſon Maiſtre & Patron, auxquels Paſſeports & Lettres de Mer, ſe devra donner entiere foy & creance; & à fin que l'on cognoiſſe mieux leur validité & qu'elles ne puiſſent, en aucune maniere eſtre falſifiées & contrefaictes, ſeront données certaines, marques & contre-zeyns de ſadite Majeſté & deſdits Seigneurs Eſtats Generaux.

XXV.

Et au cas que dans leſdits Vaiſſeaux & Barcques Françoiſes deſtinées vers les Havres des Ennemis deſdits Seigneurs Eſtats, ſe trouve par les moyens ſuſdits quelques Marchandiſes & d'enrées de celles qui ſont cy-deſſus declarées de Contrebande, & defendus elles ſeront dechargées de noncées & confiſquées par devant les Juges de l'Admirauté es Provinces Unies ou autres competens, ſans que pour cela le Navire & Barcque ou autres biens Marchandiſes & d'enrées, libres & permiſes retrouvées au meſme Navire puiſſent eſtre en aucune façon ſaiſies ny confiſquées.

XXVI.

Il a eſté en autre accordé & convenu que tout ce qui ſe trouvera chargé, par les Subjects de ſa Majeſté en un Navire des Ennemis deſdits Seigneurs Eſtats, bien que ce ne fuſt Marchandiſe de Contrebande, ſera confiſqué avec tout ce que ſe trouvera audit Navire ſans exception ny reſerve, mais d'ailleurs auſſi ſera libre & affranchi tout ce qui ſera & ſe trouvera dans les Navires appartement aux Sub-

Subjects du Roy Tres-Chreſtien, encor que la charge ou partie d'icelle fuſt aux Ennemis deſdits Seigneurs Eſtats ſauf les Marchandiſes de Contrebande, au reguard deſquelles au ſe reglera ſelon ce qui a eſté deſpoſé aux Articles precedents.

XXVII.

Tous le Subjects & Habitants deſdits Provinces Unies jouiront reciproquement, de meſme droits, libertez & exemptions, en leur Traffiques, & Commerces dans les Ports, Rades, Mers & Eſtats, de ſadite Majeſté ce qui vient d'eſtre dit que les Subjects de ſadite Majeſté jouiront en ceux deſdits Seigneurs Eſtats & en haute Mer, ſe devant, exentre que l'eſgualité ſera reciproque en toute maniere de part & d'autre, & meſme en cas que s'apres leſdits Seigneurs Eſtats fuſſent en Paix Amitié & neutralité avec aucuns Rois, Princes & Eſtats, qui devuiſſent Ennemis de ſadite Majeſté chacun des deux partis devant uſer reciproquement des meſmes conditions & reſtruictions exprimées aux articles du preſent Traitté qui regardent le trafic & le Commerce.

XXVIII.

Et pour aſſeurer d'avantage les Subjects deſdits Seigneurs Eſtats qu'il ne leur ſera faict aucune violence par leſdits Vaiſſeaux de Guerre, ſera fait defence à tous Capitaines des Vaiſſeaux du Roy & autres Subjects de ſa Majeſté de ne les moleſter ni en dommager en aucune choſe que ce ſoit ſur peine d'eſtre punis & tenus en leur perſonnes & biens deſdommages & intereſts ſoufferts & à ſouffrir juſques a la devé reparation & reſtitution.

XXIX.

Et pour cette cauſe ſeront doreſnavent les Capitains & Armateurs obliger chacun d'eux avant leur partement debiller caution bonne & ſolvable par devant des juges des lieux a la ſomme de dix mille eſcus au moins pour reſpondre chacun d'eux ſolidaire, mentées malverſations qu'ils pourroient commettre en leurs cources & pour les contraventions de leurs Capitaines & Officiers ou preſent Traitté & aux Ordinances & edits de ſa Majeſté qui ſeront publiés & vertu & conformement la diſpoſition d'iceluy, à peine de dechance & nullité deſdites Commiſſions & congrez, ce qui ſera practiqué par les Subjects deſdits Seigneurs Eſtats Generaux.

XXX.

S'il arrivoit qu'aucun des Capitaines François, fiſt priſe d'un Vaiſſeau chargé deſdits Marchandiſes de contrebande comme dit eſt ne pourront leſdits Capitaines

faire ouvrir ou rompre les Coffres, Malles, Balles, Bourgettes, Tonneaux, ou autres caiſſes ni les tranſporter, vendre & eſchanger ou autrement aliener qu'elles n'ayent eſté deſcendue en Terre qu'en la preſence des juges de l'Admiraulté & apres inventaire par eux fait deſdits Marchandiſes trouvées dans leſdits Vaiſſeaux, ſi ce n'eſt que les Marchandiſes de Contrebande ne faiſan qu'une partie de la charge, le Maiſtre ou patron du Navire trouvoit bon ou aggreoit de delivrer leſdites Contrebandes audit Capitaine & de pourſuivre ſon voyage ou quel cas ledit Maiſtre ou patron ne pourra nullement eſtre empeſche de pourſuivre ſa route & le deſſein de ſon voyage.

XXXI.

Sa Majeſté voulant que les Subjects deſdits Seigneurs Eſtats Generaux ſoient Traittez dans tous les Pays de ſon obeiſſance auſſi favorablement que ſes propres Subjects donnera tous les ordres neceſſaires pour faire que les jugements & arreſts qui ſeront rendus dans les ſieges de ſon audience ou ailleurs ſur les priſes qui auront eſté faites à la Mer ſoient donnez avec toutte la Juſtice & equité par perſonnes non ſuſpectes ny intereſſées au fait dont ſera queſtion.

XXXII.

Et lors que les Ambaſſadeurs deſdits Seigneurs Eſtats Generaux ou quelque autre de leurs Miniſtres publicqs, qui ſeront a la Cour de ſa Majeſté feront plaintes deſdits jugements qui auront eſté rendus ſa Majeſté fera recevoir leſdits jugements dans ſon Conſeil pour examiner ſi les ordres, & precautions contenus au preſent Traitté auront eſté ſuivis & obſervées & y faire pouvoir ſelon la raiſon, ce qui ſera faits dans le temps de trois mois au plus ſi ce n'eſt que les parties intereſſées trouvaſſent bon de addreſſer par forme d'appel au Parlement de la Province, ſe qui leur ſera touſiours permis, & de pendere de leur choix & volonté & neantmoins avant le premier jugement ni apres celuy pendant ladite reviſion ou ledit appel les Biens & Effects qui ſeront reclemer ne pourront eſtre vendus ni dechargez, ſi ce n'eſt du conſentement des parties intereſſées pour eviter le deperiſſement deſdites Marchandiſes.

XXXIII.

Quand proces ſera eſmeu en premiere ou ſeconde inſtance entre ceux qui auront faits des priſes par mer & les intereſſées en icelles, & que leſdits intereſſées viennent à obtenir un jugement ou arreſt favorable ; Ledit jugement ou arreſt aura ſon execution ſous caution non

non obſtant l'appel de celuy qui à fait la priſe mais non au contraire.

XXXIV.

Sa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux pourront en tout temps faire conſtruire ou fretter dans le Pays l'un de l'autre tel nombre de Navires ſoit pour la Guerre ou pour le Commeree, que bon leur ſemblera, comme auſſi achepter telle quantité de Munitions de Guerre qu'ils auront beſoing & employeront leur authorité à ce que lesdits marchez de Navires & chaps de Munitions ſe faſſent de bonne foy, & a pris raiſonnable, ſans que ſa Majeſté ni lesdits Seigneurs Eſtats Generaux puiſſent donner la meſme permiſſion auxdits Ennemis l'un de l'autre.

XXXV.

Arrivant que des Navires de Guerre ou des Marchands eſchoiront par tempeſte ou autre accident aux coſtes de l'un ou de l'autre Allié, lesdits Navires apparaux Biens & March. & ce qui ſera ſauvé ou le provenant, ſi lesdites choſes eſtant periſſables ont eſté vondues le tout eſtant reclamée par les proprietaires ou autres ayants charge & pourvoir d'eux dans l'an & jour, ſera reſtitué, ſans forme de proces en payant ſeulement les frais raiſonnables & ſe qui ſera regle entre lesdits Alliez pour le droit de ſouvement & en cas de contravention au preſent article ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux promittent d'employer efficacement leur authorité pour faire chaſtier avec toute la ſeverité poſſible ceux de leurs Subjects qui ſe trouveront coupables des inhumanitez qui ont eſte quelque fois Commiſes à leur grand regret en des ſemblables rencontres.

XXXVI.

Sa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux ne recevront & ne ſouffriront que leurs Subjects recoivent dans nuls des Pays de leur obeïſſance aucuns Pirates, & Fourbans tels qu'ils puiſſent eſtre; mais les feront pour ſuivre & punir ou chaſſer de leurs Ports, & les Navires de predes comme les biens pris par lesdits Pyrates Fourbans qui trouvent en eſtre ſeront incontinent & ſans forme de proces reſtituez librement & franchement aux proprietaires qui les reclameront.

XXXVII.

Les Habitants & Subjects de coſté & d'autre pourront par tout dans le Terres de l'obeïſſance desdits Seigneurs Roy & Eſtat Generaux, ſe faire ſervir de tels Advocats, Procureurs, Notaires & Solliciteurs, que bon leur ſemblera,

blera, a quoy auſſi ils ſeront commis par les Juges ordinaires quand il ſera beſoing & que lesdits Juges en ſeront requis & ſera permis auxdits Subjects & Habitans de part & d'autre de tenir dans les lieux ou ils feront leur demeure les libres de leur traffycq & correſpondence en la langue que bon leur ſemblera ſans que pour ce Subject ils puiſſent eſtre inquietez ny recherchez.

XXXVIII.

Les Seigneurs Roy & Eſtats Generaux pourront eſtablir pour la commodité de leurs Subjects Traffiquans dans les Royaumes & Eſtats l'un de l'autre des conſeils de la Nation de leurs dits Subjects, lesquels jouïront des droits, libers & franchiſes qui leur appartienent par leur exerciſe & employ, & eſtabliſſement en ſera fait aux lieux & endroits ou de commun conſentement il ſera Juge neceſſaire.

XXXIX.

Sa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux, ne permettront poinct qu'aucun Vaiſſeau de Guerre, ny autre eſquipé par la Commiſſion & pour le ſervice d'aucun Prince, Republique ou Ville, que ſe ſoit vienne faire aucune priſe dans des Ports, Havres, ou aucune Rivieres, qui leur appartiennent, ſur les Subjects de l'un ou de l'autre, & en cas que cela arrive ſadite Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux, employeront leur authorité & leur force pour en faire la reſtitution ou reparation raiſonnable.

XL.

l'Un des Alliez n'aſſiſtera poinct les Ennemis Attacquants de l'autre preſents ou a venir, un par Terre ny par Mer d'Hommes, d'Argent de Vivres, Munitions, Vaiſſeaux, & autres choſes, qui les pourroient fortifier, en conſervant neantmoins le cours libre du Commerce & Navigation, entre les Subjects d'un Allié avec l'ennemy de l'autre conformement aux Articles procedents.

XLI.

Et pour mieux aſſeurer a l'advenir le Commerce & l'amitié entre les Subjects desdits Seigneurs Roy & Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas, il eſté convenu & accordé qu'arrivent cy-apres quelque interruption d'amitié au rupture entre la Couronne de France, & les Etats desdites Provinces Unies (ce qu'à Dieu ne plaiſe) ils ſera tousjours donné ſix mois de temps apres ladite rupture aux Subjects de part & d'autre pour retirer & d'autre, tranſporter leurs effects & perſonnes ou bon leur ſemblera ce qui leur ſera permis de faire comme auſſi de vendre & tranſporter leurs biens, & meubles en toute liberté

liberté ſans qu'on leur puiſſe donner aucun empeſchement ny proceder pendant ledit temps a aucune ſaiſie desdits leurs effects moins encor à l'arreſt de leurs perſonnes.

XLII.

Le principal but de ſa Majeſté Tres-Chreſtienne & des Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas par la preſente Alliance eſtant comme il a eſté dit cy-devant de s'entre aider defendre & conſerver en la poſſeſſione & jouïſſance de touts les droits immunitez & libertez qui leur appartiennent preſentement ou qu'ils pourront cy-apres acquerir par nouveaux Traittez tant ſur la Mer que ſur la Terre, & ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats ayants Jugé neceſſaire tant pour leur propre ſeureté, que pour le bien & le repos de la Chreſtienté avec les Roys, Princes & Republicques de la qu'elle ils ſont en bonne paix amitié & correſpondence de rendre lesdits Traittez desja faits & conclus entre la France & tous autres Roys & Prince, & entre lesdits Seigneurs Eſtats Generaux & lesdites Roys, Princes & Republicques de la Chreſtienté, fermes & durables & comme l'intention de ſa Majeſté, & desdits Seigneurs Eſtats Generaux, eſt obſerver de bonne foy tout ce qui eſt promis, & accordé de leurs part en vertu desdits Traittez, ils ayant auſſi grand intereſt que le meſme ſoit fait de la part des Roys, Provinces & Republicques, avec lesquels ont eſté faits lesdits Traittez, ils ont trouvé tres à propos & juſte pour cesdites conſiderations & pour affirmir d'avantage l'union, bonne intelligence, & amitié, qui a eſté depuis une ſi longe ſuite d'années entre la France & l'Eſtat Provinces Unies de convenir enſemble, des conditions & precautions & ſuivantes.

XLIII.

Et oſter touttes occaſions, & Subjects de doubte, & pour meilleurie & claire explication de leurs intentions ſadite Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux promittent & s'obligent de ſa garantie reſpectivement l'un l'autre ſelon leur pouvoir non ſeulement tous les Traittez que ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux ont deſia faits avec d'autres Rois Republicques, Princes & Eſtats lesquels ont eſté exhibez de part & d'autre; mais auſſi le preſent Traitté & tous ceux qu'ils pourront faire; Et tous ceux qu'ils pourront faire cy apres, conjoinctement, & ſorte que ſi au prejudice desdits Traittez faits ou à faire, & de la Paix, Tresves ou Neutralité contenue en iceux, ſa Majeſté ou lesdits Seigneurs Eſtats Generaux viennent a eſtre par apres attacques ou en quelque ſorte que ce ſoit troublez en la poſſeſſion & jouiſſance des

des Eſtats, Terres, Villes, Places, Droits, Immunitez & Libertez de Commerce, Navigation, peche, ou autres quelconques comme dit eſt art.
dont ſa Majeſté ou lesdits Seigneurs Eſtats Generaux jouiſſent preſentement ou auront droit de jouir par les Traittez qui pourront eſtre faits comme deſſus ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats feront conjoinctement tout leur poſſible en eſtant advertis & requis l'un par l'autre pour faire ceſſer le trouble ou hoſtilité qu'a aura eſté commancée.

XLIV.

Et en cas que laditte attaque ou ledit trouble ſoit ſuivi d'un rupture ouverté, celuy des deux Alliez qui ni ſera obligé de rompre quatre mois apres la premiere requiſition de l'autre qui ſera deſia en rupture, durant lequel temps il fera touts debvoirs poſſibles par les Ambaſſadeurs au autres Miniſtres pour moyenner un accommodement equitable entre l'attacquant ou turbateur & l'attacqué ou troublé ; Et neantmoins donnerant pendent le meſme temps un puiſſant ſecours a ſon Allié comme il en ſera convenu par des articles ſeparez entre ſa Majeſté & lesdits Seigneurs Eſtats Generaux lesquels ſeront tenus & obſervez comme s'ils eſtoient inſerez en ce preſent Traitté & partye d'iceluy demeuront pourtant touſiours in choix de celuy des Alliez qui ſera en rupture de recevoir le meſme ſecours encor apres l'expiration des dits quatre mois, la conſtitution conjoincture du temps pourroit eſtre telle que ingeſt plus expedient pour le bien de ſes affaires de jour du fruit de la continuation dudit ſecours que de l'effect de la rupture ouverte de ſon Allié.

XLV.

En cas de guarantie par rupture des deux Alliez contre le attaquant ou turbateur de l'un d'iceux comme dit eſt cy deſſus, & premierement cy l'Eſtat des Provinces Unies ſera ainſi attacqué ou troublé & ſera engagé en Guerre ouverte, ſa Majeſté rompra auſſi contre ledit attacquant ou turbateur & ſera oblige d'employer toutte ſa puiſſance & touttes ſes forces par Mer & par Terre & les joindre aux leurs quand il ſera jugé à propos pour obliger le plus promptement qu'il ſe pourra l'ennemy commun a un accommodement honeſte, ſeur & equitable avec la France, & lesdits Provinces Unies.

XLVI.

Et lesdits cas arrivé les forces de ſa Majeſté tres-Chreſtienne & desdits Seigneurs Eſtats Generaux agiront conjoinctement ou ſeparement ſuivant ſe qui ſera alors plus particulierement concerté entre ſadite Majeſté, & lesdits Sei-

Seigneurs Eſtats Generaux leſquels reſoudront auſſi enſemble les moyens neceſſaires, qui ſeront juges les plus propres pour incommoder l'ennemy commun ſoit par voye de diverſion ou autrement afin comme dit eſt de le reduire pluſtoſt audit accommodement.

XLVII.

Et particulierement comme à eſté dit cy deſſus ſera fait in cas de guarantie par rupture au beſoing de la France attacque ou trouble, par qui, & quelqueconque que ce ſoit es Eſtats, Terres, Villes & Pays de ſon obeiſſance & de plus en tout comme à eſté dit cy devant Art.

XLVIII.

Et alors ladite rupture eſtant faite par l'un & par l'autre Allié & la Guerre ouverte commencée ſuivant le preſent traitté il ne pourra eſtre fait par apres, avec celuy qui aura eſté declaré & racognu pour ennemy commun par nul des deux Alliez aucune ſuſpenſion d'armes que conjoinctement & d'un commun, conſentement.

XLIX.

Mais le cas eſceant que l'on pourroit entrer en negotiation ſur le Pied d'un Traitté de paix ou d'une trefve de quelques années elle ne ſe pourra commencer ny par l'un ny par l'autre des Alliez ſans en donner une cognoiſſance preallable l'un à l'autre & luy procurer la faculté & ſeureté requiſe & neſſaire pour envoyer ſes Miniſtres ſur le lieu ou on traittera comme auſſi ſans donner ſucceſſivement de temps en temps communication de tout ſe qui ſe paſſera en ladite negotiation, & ne pourra ny l'un ny l'autre paſſer juſques a la concluſion de ladite paix ou trefve ſans y comprendre ſon allié & de faire remettre (s'il veut) dans la poſſeſſion des Pays, Terres en Places, & jouïſſance des droit & immunitez qu'il cenoit & dont-il jouiſſent avant la Guerre, & ſans ſtipuler de l'ennemi commun pour luy les meſmes droits immunitez exemptions & autres prerogatives, que pour ſoy meſme ſi ce n'eſt que les Alliez en convincent autrement.

L.

Il a eſté auſſi accordé que lors qu'il j'aura eſté fait un Traitté de Paix ou de trefves entre leſdits Seigneurs Eſtats Generaux, & le Portugal, qu'en ce cas ſa Majeſté Tres-Chreſtienne s'oblige auſſi des a preſent d'en guarantie les conditions de tout ſon pouvoir, en ſorte que ſi les conditions dudit Traitté viennent par apres a eſtre violées ou en fraintes du coſté de Portugal, & que de ladite infra-

ction il s'enſuive une rupture ouverte entre les Provinces Unies, & le Portugal, ſadite Majeſté ſera auſſi obligé de rompre contre le Portugal, comme dit eſt.

L I.

Celuy des Alliez qui ſera attaqué comme dit eſt, pourra faire deſlevées de toute ſorte de gens de Guerre & de Marine, dans les Eſtats de l'autre Alliée pourveu que cela ſe faſſe dans les formes & ſe puiſſe faire ſans un notable prejudice de celuy dans les Eſtats duquel ſe feront leſdites levées.

L I I.

Les autres Roys Republicques, Princes, & Eſtats de la Chreſtienté & principalement ceux qui ont intereſt a la liberté de Commerce & de la Mer ſeront auſſi invitez par ſadite Majeſté & par leſdites Seigneurs Eſtats Generaux d'entrer en la preſente confœderation en laquelle ils ſeront advais receux par le conſentement de ſadite Majeſté & deſdits Seigneurs Eſtats Generaux, & des autres Roys, Republicques & Princes, qui ſeront entrez depuis & non autrement, & eſtants receux en ladite confœderation, tous & chacun d'iceux ſeront obligez reſpectivement & jouïront des avantages du preſent Traitté & tous & chacun de ſes Articles, comme s'ils avoient Traitté & conclu cette confœderation de le commèncement.

L I I I.

Leſdits Confœderez ſe guarantiront auſſi tous les Articles & Conditions de cette confœderation mutuellement de ſorte que ſi aucun deſdits Confœderez vienne a troubler ou attacquer quelqu'un des Alliez en cette confœderation, ſeront obligé de rompre contre l'un Allié Attacquant ou Troublant auſſi comme il à eſté dit aux Articles cy-devant qu'à la guarantie doit eſtre donné contre un tiers, n'eſtant poinct de la preſente confœderation.

L I V.

S'il ſurvient par inadvertence ou autrement quelques inobſervations ou contraventions ou preſent Traitté de la part de ſadité Majeſté, ou deſdits Seigneurs Eſtats Generaux, & leur Succeſſeurs ou autres, qui ſeront auſſi entrés puis apres en cette Alliance, elle ne laiſſera pas de ſubſiſter ſans que pour cela on envienne a la rupture de la confœderation, amitié & bonne correſpondence : mais on reparera promptement leſdites contraventions & ſi elles procedent de lá faulte de quelques particuliers Subjects, ils en ſeront ſeuls punis & chaſties.

Et

L V.

Et afin que tant ſadite Majeſté, & leſdits Seigneurs Eſtats Generaux, puiſſent eſtre entierement aſſeurez de l'execution reële & vigoureuſe de la preſente confœderation, ils ont trouvé bon declarer, & s'aſſeurer l'un l'autre comme ils declarent & aſſurent l'un l'autre par ces preſentes qu'ils n'ont point des Traittés ny conventions contraires a cette confœderation, ou qui les puiſſent empecher en aucune maniere d'executer ce preſent Traitté en tous ſes Poincts & Articles de bonne foy.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat het Parlement van de Republycque van Engelandt, by aenſchryvinge van haer Hoog Mog. bekendt gemaekt ſal worden, dat deſen Staet gereſolveert is, by jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken een extraordinaris Ambaſſade naer den Koning ende het Hoff van Vrankryk af te ſenden, onder anderen met laſt ende inſtructie, omme, was 't doenlyk, aldaer te meſnageren, ende uytwerken ende defenſive Alliantie ende eeuwigdurende Confœderatie, met byvoeginge, dat nademael de intentie, ende den wenſch van haer Hoog Mog. daer heenen gaet, dat de vooorſz Alliantie ende Confœderatie in occurentie van Engelandt opgerecht, ende ſulks tuſſchen de drie Staten gemeen gemaekt moge werden, haer Hoog Mog. over ſulks goedt-gevonden hebben, het voorſz Parlement gantſch officieuſelyk te verſoeken hare Geauthoriſeerden ende Plenipotentiariſen mede derwaerts te willen ſenden, met pouvoir ende inſtructie, om nevens de Geauthoriſeerden van den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk ende die van deſen Staet over de voor-geroerde Alliantie ende Confœderatie in beſoignes te treden, ende 't ſelve ſoo gewenſt ende loffelyk werk onder Godes genadigen zegen ten goeden eynde te brengen.

In deliberatie geleydt zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, volgens voorige Reſolutie, naer den Koning ende Kroone van Vrankryk af te ſenden, midts deſen te ordonneren ende te belaſten, dat in gevalle van de zyde van Engelandt op de noodiginge daer over van wegen haer Hoog Mog. aen 't Parlement aldaer gedaen, egeene Geauthoriſeerden werden afgeſonden, naer den Koning ende 't Hoff van Vrankryk, met pouvoir ende inſtructie, omme aldaer nevens de wel-gemelte Heeren Ambaſſadeurs van deſen Staet te negotieren eene Alliantie defenſive en eeuwigduyrende Confœderatie tuſſchen de drie Staten, of dat by eenig ander toeval de negotiatie volgens haer inſtructie tot contentement van haer Hoog Mog. met Vrankryk alleen tot concluſie mochte werden gebracht, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs in ſulken gevalle ſullen hebben te beſorgen, dat in 't te maken Tractaet een Articul kome te influeren, waer by vaſt-geſtelt werde, dat de Articulen, ende conditien van 't ſelve Tractaet, uyt den name ende van wegens beyde de Geallieerden ten ſpoedigſten aen Engelandt gepreſenteert ſullen werden, met invitatie, omme in 't ſelve Tractaet, midtſgaders in alle andere conditien ende obligatien van 't ſelve, ſoo active, als paſſive mede te willen intreden,

even ende in ſulker voegen, als of ſy van den aen beginne mede originele Contractanten geweeſt waren.

In deliberatie geleydt zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van wegen deſen Staet naer den Koning ende het Hoff van Vrankryk af te ſenden, onder anderen mede in mandatis gegeven ſal worden, den hoogſt-gemelten Koning uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. te verſoeken, dat het ſyne Majeſteyts goede gelieffte moge weſen, deſen Staet van ſyne zyde mede te doen begrypen in 't Tractaet van Vrede, den ſevenden November des voorleden jaers tuſſchen ſyne Majeſteyt ende den Koning van Spaigne geſloten.

Inſtructie voor de Ambaſſadeurs naer Spaigien.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien, ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den acht en twintigſten der voorlede maendt ge-examineert ende overwogen 't Concept van Inſtructie voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, naer den Koning ende het Hof van Spaigne gedecerneert, met eene aparte Memorie daer toe ſpecterende: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer de voorſz geconcipieerde Inſtructie ende opgeſtelde Memorie wel laten gevallen, in mannieren als de ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaen geinſereert; ende is dien-volgende goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. de voorſz Inſtructie ende Memorie in dier voegen gearreſteert mogen werden.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor de Heeren van Merode, van Amerongen, ende van Humalda, gaende als Ambaſſadeurs extraordinaris van wegen deſen Staet, naer den Koning van Spaigne.

I.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen haer met den alder-eerſten over Zee na de Kuſten van Spaigne begeven met 's Landts Oorlog-ſchepen tot het tranſport gedeſtineert, ende gereet leggende.

II.

Ende haer ter gelegenſter plaetſe aen Landt laten ſetten, 't zy tot St. Sebaſtiaen of elders, ende dan haer Reyſe over den bequaemſten weg naer Madrid, ofte daer den hoogſt-gemelten Koning ſich ſal onthouden, bevorderen.

III.

Ontrent Madrid, ofte ter plaetſe gearriveert zynde, ſullen by haer beſcheyden Joncker Hendrick van Ree-

Reede van Renſwoude, jegenwoordig haer Hoog Mog. Miniſter aldaer, ende haer door hem ende anderſints neerſtelyk informeren, op den voet ende ordre in 't Hoff van den hoogſtgemelten Koning, ontrent dusdanige gelegentheyt gebruykelyk, ende vervolgens voor haer aenkomſte door den voornoemden Hendrik van Reede, of yemands van haer Suite advertentie geven, ſulks ende daer 't behoordt, ten eynde op hare receptie behoorlyke ordre worde geſtelt.

IV.

Sullen de ſaeken daer henen dirigeren, ende laten dirigeren, ten eynde dat de voorſz receptie op gelyken voet geſchiede, als aen de Ambaſſadeurs van de Republycque van Venetien gedaen werdt, ende ſoo als tot Munſter is gepractiſeert geweeſt.

V.

De meer-gemelte extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen t'ſyner tydt na gebruyk, in Spaigne in obſervantie weſende, hare Brieven van Credentie overleveren, ende daer op Audientie verſoeken.

VI.

De welke bekomen hebbende ſullen na betuyginge van haer Hoog Mog. affectie tot ſyne Koninklyke Majeſteyts hoog-aenſienelyk Perſoon, des ſelfs Koningryken, Landen, Luyden, ende Onderdanen, de ſelve voor-dragen, dat haer Hoog Mog. hun Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs expreſſelyk hebben afgeſonden, om ſyne Koninglyke Majeſteyt te congratuleren, over den gemaekten Vrede tuſſchen den ſelven, ende den Koning van Vrankryk, als ook over het Koninglyke Houwelyk, midtsgaders ſyne Majeſteyt te bedanken, over ende ter ſaeke dat het de ſelve gelieft heeft de Vereenigde Provincien, in den voorſz Vrede van ſyne zyde te includeren.

VII.

Ende met eenen ſyne Koninklyke Majeſteyt te verſeekeren van de continuatie van de oprechte, ende ſincere intentie van deſen Staet tot onderhoudinge van de Tractaten van Vrede ende Marine reſpectivelyk, tot Munſter ende alhier in den Hage geſlooten, ende van alle goede Nabuyr ende Vrundtſchap, ook vertrouwde Correſpondentie met ſyne Koninklyke Majeſteyt, ende des ſelfs Ryken ende Landen; Ende ſullen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs daer by voegen ſoodanige Complimenten, ook redenen van excuſe van het retardement van deſe Ambaſſade, ten reguarde van de Vre-

de tuſſchen ſyne Majeſteyt ende deſen Staet, ſoo als ſy naer exigentie van ſaeken ſullen bevinden te behooren, ende ter materie dienende, en daer met voor die reyſe hare Propoſitie eyndigen.

VIII.

De gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen ter bequaemſter gelegentheyt Audientie verſoeken by de Koninginne van Spaigne, ende haer Koninklyke Majeſteyt naer overleveringe van hare Brieven van Credentie, mede ſoo over den voorſz gemaekten Vreede, als het Koninklyk Huwelyk, van wegens haer Hoog Mog. congratuleren, ſalueren en begroeten.

IX.

Ook den Prince van Spaigne de viſite geven, en complimenteren.

X.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen na genomene informatie van wegen haer Hoog Mog. begroeten den Heere Prince Don Juan van Ooſtenryk, geweſene Gouverneur en Capiteyn Generael in de Spaenſche Nederlanden, ende ſyn Hoogheyt onder andere complimenten verſeekeren van de continuatie van haer Hoog Mog. genegentheyt tot ſyn Perſoon, ende dat de ſelve by alle voorvallende occaſien ſulks nader metter daedt ſullen ſoeken te betuygen.

XI.

Van gelyken den Heere Don Louis de Haro, eerſte Miniſter van den hoogſt-gemelten Koning, ende eenige Grooten van Spaignen meer, aldaer in credit zynde, ten welken eynde hun mede gegeven ſullen werden Brieven van Credentien, met ende ſonder ſuper-ſcriptie, om haer daer van naer gelegentheyt te mogen dienen.

XII.

Daer naer in de volgende audientie ſullen haer Ed. ſyne Koninklyke Majeſteyt van wegens haer Hoog Mog. bedanken, voor dat het de ſelve belieft heeft gehadt in conformité van't drie en vyftigſte Articul van het voorſz Tractaet van Vrede tuſſchen ſyne Koninklyke Majeſteyt ende haer Hoog Mog. tot Munſter geſlooten, by ſyne Roomſche Keyſerlyke Majeſteyt, onſterffelyker Memorie, te procureren de continuatie ende obſervantie van de Neutraliteyt, Vrundtſchap, ende goede Nabuyrſchap van wegen ſyne hoogſt-gemelte Roomſche Keyſerlyke Majeſteyt met deſen Staet, volgens de Acte confirmatoir daer van zynde, in date den ſesden July des jaers ſeſtien hon-

hondert acht en veertig, de welke wylen den Heer Brun, ordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Spaigne, doenmaels alhier in 's Graven-Hage reſiderende, den twee en twintigſten Octobet ſeſtien hondert negen en veertig in origineli aen haer Hoog Mog. heeft over-gelevert, tot welke continuatie ende obſervantie haer Hoog Mog. van wegen deſen Staet alles ſullen contribueren en by brengen, wat eenigſints van de ſelve ſoude konnen werden gedeſireert.

XIII.

Ende nademael tot noch toe na verloop van ſoo veel jaren niet en is uytgewerkt de Acte van neutraliteyt van 't Roomſche Ryk, daer toe den hoogſt-gemelten Koning ſich mede by 't voorſz drie en vyftigſte Articul van 't voorſz Tractaet van Vrede, expreſſelyk heeft verbonden, ſyne Majt. verſoekende de vordere moeyte te willen nemen van te procureren, dat niet alleenlyk de voorſz Acte van't hoogſt-gemelte Roomſche Ryk als noch werden uytgebracht, maer ook dat by den jegenwoordigen nieuwen Keyſer mede een nieuwe Acte van neutraliteyt als boven in debito forma gedepeſcheert, ende haer Hoog Mog. ge-extradeert mochte werden, ten dien eynde gebruykende de redenen daer toe dienende.

XVI.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen ook aenhouden, ende met allen ernſt inſiſteren, ten eynde het achtſte Articul van het voorſz Tractaet van Vrede in allen deelen mogen werden geobſerveert ende gepractiſeert, dicterende het ſelve,

Dat de Onderdanen ende Inwoonderen van de Landen van den Heere Koning van Spaigne, ende de Heeren Staten Generael, doende Traffycque in den Lande, de eene van de andere, niet gehouden ſullen weſen te betalen meerder Rechten ende Impoſitien, als de Onderdanen reſpective, in voegen dat de Ingezetenen ende Onderdanen van de Geunieerde Provintien blyven ge-eximeert van ſeekere twintig per cento, ofte ook diergelyke mindere, meerdere ofte ook eenige andere Impoſitie, die den Koning van Spaigne geduyrende den twaelfjarigen Treves geheven heeft, ofte hier indirectelyk ſoude willen heffen, op de voornoeemde Ingezetenen van de Geunieerde Provintien, ofte tot laſte van de ſelve, boven, ofte meerder als op ſyn eygen Onderſaten.

Ende dat dien-volgende mach werden afgedaen de nieuwigheyt tot Meſſina ende Palermo, in den voorleden

den jare ondernomen, alwaer men de Ingezetenen ende Onderdanen van deſe Vereenigde Nederlandtſche Provintien drie ten hondert meerder voor Tol op uytgaende ende inkomende Goederen heeft afgevordert, als de Meſſineſen ende Palermitanen betalen, breeder gementionneert in haer Hoog Mog. Reſolutie van den elfden December ſeſtien hondert negen en vyftig, daer van hun nevens deſen Extract ſal werden ter handen geſtelt.

X V.

Ende alſoo haer Hoog Mog. ſoo nu en dan klachten zyn voorgekomen, dat de Ingezetenen deſer Landen, handelende ende traffiquerende in Spaigne, dikwils werden gemoleſteert, ſoo door onderſoekinge van de Juſtitie in de Huyſen, Boecken ende Brieven, tot groot nadeel van de Commercie; Soo ſullen de meer-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs alle mogelyke debvoiren doen, en goede officien aenwenden, by den hoogſt-gemelten Koning, ten eynde dat ſyne Majeſteyt in Spaigne, ende in de Ryken van Spaigne, ordre gelieven te ſtellen, in conformité van het tiende, elfde, ende ſeventiende Articul van het voorſz Tractaet van Vrede, dat de Ingezetenen deſer Landen in de hoogſtgemelte Ryken mogen genieten de oude vryheyt van de Tollen, van de welke ſy in vredelyke poſſeſſie geweeſt zyn voor het begin van den Oorlog, ende dat de handtteringe, ommegank ende Commercie tuſſchen ſyne Majeſteyts Onderdanen ende die van deſen Staet niet en werde verhindert, ende indien eenige veranderinge ware gebeurt, gelyk in 't naeſt-voorſtaende Articul werdt verhaeldt, dat de ſelve re-elyk ende metter daedt mach werden genomen.

De Heeren Ambaſſadeurs ſullen mede behertigen, ende ſoeken t'effectueren alle 't gene tot bevorderinge ende voortſettinge van de Navigatie ende Commercie deſer Landen ſouden mogen ſtrecken, ende tot dien eynde de Ingezetenen van dien alle behulp middelen toebrengen.

X V I.

Sullen tot alle 't gene voorſz is, ende yder poinct naer hare beſte kenniſſe ende wetenſchap gebruyken alle bedenkelyke beweeglyke redenen en motiven, ten eynde daer op ten beſten van den Staet ende de Ingezetenen van dien de gewenſte effecten mogen komen te volgen.

Ende

XVII.

Ende geduyrende haer verblyf in de Ryken van Spaignen, ſullen haer E. met de Ambaſſadeurs ende andere Miniſters van Uytheemſche Koningen ende Republycquen, Princen ende Potentaten, Vrunden ende Geallieerdens van deſen Staet, ofte met de ſelve in Neutraliteyt ſtaende, onderhouden goede Correſpondentie, om des te beter van alles, den dienſt van den Lande directelyck of indirectelyck raekende, geinformeert te konnen werden.

XVIII.

De op-gemelte extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen de Hoogheydt ende Rang van haer Hoog Mog. allenthalven conſerveren, ſoo in concurrentie met andere Ambaſſadeurs als elders.

XIX.

Houdende Rang immediatelyk naer de Ambaſſadeurs van de Koningen, ende van de Republycque van Venetien.

XX.

De meer-gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen haer mede reguleren na de Memorie hun nevens deſe Inſtructie te behandigen, en den innehouden van dien ſoeken te effectueren, alſoo ook alle 't gene hun by aenſchryvens hier na op de voor te vallen ſaeken ſoude mogen werden aenbevolen.

XXI.

Ende haer Hoog Mog. t'haerder aenkomſte tot Madrid, ofte ter plaetſe daer den Koning ſal zyn aen te treffen, datelyk adverteren, ook daer naer ende van tydt tot tydt met alle occaſie ende gelegentheden pertinentelyk over-ſchryven, het gene by hun aldaer ende in die Quartieren, in gevolge van deſen haren laſt, ende inſtructie ſal zyn gedaen ende verricht, en wat hun daer op bejegent en wedervaert.

XXII.

De Secreetſte ſaeken, die dat ſullen vereyſſchen, adverterende by Cyffer daer van een Sleutel gemaekt, ende hun nevens deſen behandigt ſal worden, addreſſerende in ſulken geval hare Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog. volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſtien hondert een en vyftig, op de Groote Zale van 't Hoff alhier genomen, daer van hun mede Extract ſal worden behandigt.

XXIII.

Ende t'haerder wederkomſte van haere verrichtinge

ende wedervaren aen haer Hoog Mog. rapport doen, ende ſchriftelyk Verbael overleveren.

XXIV.

Van gelyken ſullen ſy Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, volgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten October ſeſtien hondert ſes en vyftig, binnen den tydt van twee, ende ten uytterſten drie maenden naer haer t'huys-komſte, en gedaen rapport, hare declaratien moeten overleveren.

XXV.

Noch ſullen ſy gehouden zyn, de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hun onder behoorlyken Inventaris ende Recepiſſe mede-gegeven, ofte toegeſonden ſouden mogen werden, om ſich daer van te dienen in 't uytvoeren van haeren laſt t'haerder wederkomſte hier te Lande, nevens haer voorſchreve Verbael, by intreckinge van den voorſchreven Inventaris ende Recepiſſe, behoorlyk te reſtitueren, ende daer nevens ook onder Inventaris over te leveren alle ſoodanige originele ende andere Stucken, als haer E. geduyrende deſe extraordinaris Ambaſſade bekomen ſullen, om als dan ter Griffie voorſz, geſeponeert te werden.

XXVI.

Eyntelyk, hebben haer Hoog Mog. goedt-gevonden ende verſtaen, dat de gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Ambaſſadeurs, haer preciſe ſullen hebben te reguleren, naer den innehoude van der ſelver Reſolutie van den tienden Auguſti ſeſtien hondert een en vyftig, op 't ſtuk van geene Preſenten te ontfangen, genomen, hier naer volgende van woorde te woorde geinſereert.

Memorie voor de Heeren van Merode, van Amerongen, ende van Humalda, gaende als Ambaſſadeurs extraordinaris van wegen deſen Staet, naer den Koning van Spaigne.

I.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen haer by den Heer Ambaſſadeur Don Eſtevan de Gamarra, informeren, wat Tale aen 't Hoff van den Koning van Spaigne, by Uytheemſche Ambaſſadeurs meeſt geſprooken werdt, ende welke aldaer aengenaemſt is, ende daer uyt kieſen die gene, die haer Ed. goedtvinden ſullen, om by haer aen 't hoog-gemelte Hoff in haere publycque Audientien, Conferentien, ende Aenſpraeke

ſpracke gebruykt te werden, 't welk dien-volgens aen hare diſcretie gelaten wert.

II.

Sullen de ſaeken van den Heere Prince van Oraigne, die ſyne Hoogheydt aen 't Hof van Spaigne uytſtaende heeft, met allen ernſt ende yver bevorderen, ende na verloop van ſoo veel jaren tot een gewenſt eynde ſoecken te brengen, ende op dat ſy diens-aengaende beter te mogen zyn geinformeert, ſullen haer E. nevens deſen behandigt werden Copyen van de Brieven die daer over zedert eenige jaren herwaerts aen den hoogſt-gemelten Koning zyn geſchreven, ende door Retro-acta in haer Hoog Mog. Vergaderinge gevallen, als ook de particuliere Tractaten, by wylen de Heeren Princen van Oraigne met ſyn Majeſteyt gemaekt.

III.

Gelyke devoiren ſullen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs doen ende aenwenden in 't faveur van alle Onderdanen, ende Ingezetenen deſer Landen, inſonderheydt van die gene, die nominatum in het voorſchreve Tractaet van Vrede begrepen, ende gecomprehendeert zyn, de welke yetwes aen het meer-hoog-gemelte Hoff van Spaigne te pretenderen, ofte te verrichten ſouden mogen hebben, ofte geduyrende haer verblyf aldaer krygen.

IV.

De Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen mede gegeven werden Copyen van de contraventien tegens het Tractaet van Vrede ende Marine, hier bevooren ſoo van wegen den Koning van Spaigne als van deſer zyde opgeſteldt, midtſgaders dubbelt van ſeekere Bylage ofte Vertoog, die Jonker Hendrick van Reede van Renſwoude, nevens ſyne Miſſive van den twintigſten January ſeſtien hondert acht en vyftig herwaerts heeft overgeſonden, raekende de klachten aen 't Hoff Madrid van wegen deſen Staet gedaen, over 't ongelyk ende geweldt, den Ingezetenen deſer Landen geſchiedt, breeder gementionneert in haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten Juny, derden ende tienden Auguſti ſeſtien hondert acht en vyftig, om haer daer van nae gelegentheydt te konnen dienen naer behooren.

V.

Sullen met allen ernſt ende yver klagen ende doleren over de exceſſen, violentien, ende pyrateryen, die de Commiſſie-vaerders van Biſcayen nu eenige jaren her-

waerts tegens de Tractaten van Vrede ende Marine, tot laſte, ende nadeel van de Onderdanen ende Ingezetenen deſer Landen hebben gepleegt, ende daer op inſiſteren, dat niet alleenlyck de geledene ſchade reelyk, ende met der daedt, ſonder eenig verder uytſtel vergoedet, ende de ſchuldige andere ten exempel naer exigentie van ſaeken geſtraft, nemaer ook ſoodanige ongeregeltheden ende roveryen in 't toekomende voorgekomen ende geweert mogen werden, ſullende deſen aengaende tot haer informatie dienen haer Hoog Mog. Reſolutie van den negentienden September ſeſtien hondert acht en vyftig, ende andere meer, dat ſubject raekende, hier neven over te leveren.

V I.

Ook ſullen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs nevens deſen Copyelyk ter handen geſteldt worden, de Stucken, ter Griffie van haer Hoog Mog. beruſtende, raekende de ſaeken van Portugael ende Brazil, gementionneert in 't vyfde ende ſeſte Articul van 't Tractaet van Vrede, ende onder andere dubbelt van de procuratie, by wylen de Heer Ambaſſadeur Brun, den vyf en twintigſten July in den jare ſeſtien hondert drie en vyftig deſen aengaende aen haer Hoog Mog. overgelevert, met de Reſolutien, ſoo ten ſelven dage daer te vooren genomen, om te ſtrecken tot der ſelver narichtinge, dan in gevalle hun, daer van in Spaigne yetwes ſoude mogen voorkomen, ſullen 't ſelve herwaerts aen haer Hoog Mog. overſchryven, om daer op alhier ſoodanig reguard genomen te werden, als men bevinden ſal te behooren.

V I I.

Noch ſullen de gemelte Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Ambaſſadeurs ter handen geſteldt werden, Extracten van der ſelver Reſolutien van den achtſten Juny ſeſtien hondert acht en vyftig, ende tienden Marty ſeſtien hondert negen en vyftig, raekende het halen van Zout aen Puncte del. Rei, met Copyen van de Brieven van Jonker Hendrik van Reede van Renſwoude, dat ſubject raekende, ende 't geene verder dies-aengaende ter Griffie van haer Hoog Mog. ſouden mogen beruſten, ende ſulks ten fine ende effecte als in 't naeſt voorgaende Articul.

V I I I.

Sullende de ſaeke van de Joodtſche Natie tot Amſterdam ende elders hier te Lande woonde, die ſy in de Ryken van uytſtaende hebben, ende noch aldaer voorvallen ſouden.

ſouden mogen, met allen ernſt, ende yver hebben te bevorderen, ende dien volgens ſyne Majeſteyt repreſenteren de verklaringe, gementionneert in haer Hoog Mog. Reſolutien van den ſeventienden July ſeſtien hondert ſeven en vyftig, ende vier en twintigſten September ſestien hondert acht en vyftig, dat namentlyk die van de voorſz Joodtſche Natie waerlyk zyn Onderdanen ende Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden, ende dat de ſelve ook dien-volgende moeten jouiſſeren ende gauderen van de conditien, rechten ende advantagien, by de voor-geroerde Tractaten van Vrede ende Marine voor de Ingezetenen van deſen Staet bedongen ende geſtipuleert.

I X.

Dewyle in de Ryken ende Landen van den meerhoogſt-gemelten Koning van Spaigne, tot noch toe geene eerlyke plaetſen en zyn aengeweſen, tot begraeffeniſſe van de Lichamen van die van de Gereformeerde Religie, volgens het achtiende Articul van het voorſz Tractaet van Vrede, ſullen haer E. hun dies-aengaende in Spaigne eenige klachten voor-komende, daer op inſiſteren, dat het voorſz achtiende Articul als noch ſonder verder uytſtel mag voldaen werden, volgens haer Hoog Mog. Reſolutien van den achtienden September, een en twintigſten November ſeſtien hondert ſes en vyftig, tweeden ende derden January ſeſtien hondert acht en vyftig, daer van hun tot der ſelver naerichtinge Extracten ſullen werden mede-gegeven.

Saturdag den 8 Mey 1660.

Sweden. Denemarken.

Expedient tot bevorderinge van de Vrede tuſſchen Sweden ende Denemarken, over de Guineſche actie ende pretenſie van vier hondert duyſent Ryxdaelders.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den ſevenden deſer loopende Maendt ge-examineert ende overwogen den innehoude van drie diſtincte Miſſiven van de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by de Koningen van Denemarken ende Sweden, in dates reſpective den drie en twintigſten ende ſes en twintigſten der voorlede Maendt. Waer op zynde gedelibereert, ende in achtinge genomen, dat het voltrecken van de Vrede tuſſchen de hoogſt-gemelte Koningen, voornamentlyk bleef geaccrocheert aen het werk van Guinea; ende de viermael hondert duyſent Ryxdaelders, die ter ſaeke van dien gepretendeert werden door Denemarken aen Sweden, ten behoeve van de Americaenſche Compagnie belooft te zyn; ook gelet op het advis van de welgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden, namentlyk dat haers erachtens wel het expedienſte ſoude ſchynen te weſen dien-aengaende te komen tot eenige ſortable temperamenten, 't zy dat de deciſie van 't voorſz poinct wierde gedefereert aen drie Staten ofte anderſints; is by haer Edele Groot Mog. geoordeelt, dat ſoo-

wanneer alle andere Poincten, conform de Haegſche Conventien ſouden weſen geadjuſteert, ofte tot contentement van beyde de hoog-ſtrydende Partyen ter neder geſtelt; ende dat midts dien het beſluyt van Vrede alleenlyk op de Guineſche ſaeke, ende de voor-geroerde pretenſie van viermael hondert duyſent Ryxdaelders ſoude aenkomen, het expedient om de deciſie dienthalven te defereren aen de drie Staten, ende dien-onvermindert tot beſluyt ende executie van de Vrede te procederen, aennemelyk ſoude weſen. Edoch geconſidereert het inwilligen van 't voorſz expedient de meer-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden, by Reſolutie ofte aenſchryvinge van haer Hoog Mog. niet en is geinterdiceert, dat over ſulks de ſaeke ter Generaliteyt by voorige Reſolutien gelaten, ende op 't uytwerken van meerder advantagie voor Denemarken, alle mogelyke effort gedaen ſal dienen te werden; Ende is midts dien op den innehoude van de voorſz Miſſive geene poſitive Reſolutien gevallen.

Woonsdag den 12 *Mey* 1660.

Beſoigne conciliatoir op de Inſtructie voor de Ambaſſadeurs naer Vrankryk.

By reſumptie gedelibereert ende op 't papier gebracht, om te dienen tot inſtructie voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet naer den Koning ende 't Hoff van Vrankryk gedeſtineert, midtsgaders tot ingredienten van het Tractaet wegens deſen Staet met de hoogſt-gemelte Croone te maeken, in voorgaende Notulen onder date den eerſten deſer loopende Maendt breeder gementionneert; ende in achtinge genomen dat d'opinien van de Leden in dien deele niet allenthalven conſonant waren; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden hier bevoorens gebeſoigneert hebbende, ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, 't voorſz beſoigne andermael te reſumeren, ende te excogiteren, midtsgaders haer Edele Groot Mog. voor te dragen ſoodanige expedienten, als tot geruſt-ſtellinge van eenige Leden, ende omme d'opinien tot eenparigheyt te brengen.

Vrankryk. Alliantie met Vrankryk aen te gaen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, van giſteren nader gereſumeert ende overwogen de Poincten, ende Articulen, geconcipieert ende op 't papier gebracht, om te dienen tot inſtructie voor de extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet naer den Koning ende 't Hoff van Vrankryk gedeſtineert, midtsgaders tot ingredienten van het Tractaet wegens deſen Staet, met de hoogſt-gemelte Kroone te maeken, in voorgaende Notulen onder date den eerſten deſer loopende Maendt gementionneert, midtsgaders ge-excogiteert ſoodanige expedienten als tot geruſt-ſtellinge van eenige Leden, ende omme d'opinien tot eenparigheyt te brengen, ſoude konnen dienen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegens haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde de wel-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, by haer Hoog Mog. gelaſt ende geinſtrueert mogen werden, om het geprojecteerde Tractaet met den Koning ende de Kroone van Vrankryk, ofte met ſyne Majeſteyts Geauthoriſeerden te perfectionneren, ende tot beſluyt te brengen, ſonder engagement tot rupture, ende alleenlyk met verbinteniſſe tot ſecourſſen, volgens d'Articulen dienthalven geformeert. Edoch dat der ſelver Heeren Ambaſſadeurs by ſecrete Inſtructie geauthoriſeert mogen werden, om by ſoo verre ſulks, naer alle mogelyke aengewende debvoiren niet ſoude kon-

konnen werden uytgewerkt, als dan eyntelyk ende de ſaeke niet anders konnende gevordert worden het Tractaet van defenſie, ende te mogen ſluyten in conformité van de Articulen hier boven gementionneert.

Dat voorts mede by Reſolutie moge werden vaſt geſtelt, dat in gevalle van de zyde van Vrankryk eenige difficulteyten gemaekt, ofte veranderinge verſocht ſoude mogen werden op 't, ofte in de opgeſtelde Poincten ende Articulen, concernerende de Commercie ende Marine, in ſulken cas ook alle de vordere Poincten ende Articulen, ende ſulks het geheele Tractaet buyten concluſie gehouden ſal werden, ende dat de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, of ſulks abſolutelyk ſullen hebben van de handt te wyſen, ende des noodig achtende daer van ten ſpoedigſten advertentie te geven, ende dat als dan in de voorſz Poincten van Commercie ende Marine niet ſal werden toe-gegeven, dan na voorgaende deliberatie daer op by deſe Vergaderinge ſpecialyk te houden, ende niet anders dan by gemeene bewilliginge en met eenparige ſtemmen van alle de Leden van deſe Vergaderinge.

Saturdag den 15 Mey 1660.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, tot de ſaeken van Denemarken ende Sweden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, ge-examineert ende overwogen den innehouden van twee diſtincte Miſſiven by de Heeren van Slingelandt ende Vogelſang, aen haer Edele Groot Mog. geſchreven uyt Coppenhage den ſesden ende ſevenden deſer loopende Maendt, houdende onder anderen, dat al-hoe-wel ſy van hare zyde hadden bewilligt, dat de bewuſte pretenſien van viermael hondert duyſent Ryxdaelders ſoude werden gerenvoyeert aen de deciſie van de drie Staten; Ende vervolgens de Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters van dag tot dag aengemaent ende gebeden, om eenmael de laetſte handt aen de langwylige Vredens-negotiatie aldaer te willen helpen leggen, ſylieden echter tot haer hert-grondig leetweſen, daer toe de gerequireerde promptitude niet gevonden hadden; Maer dat haer in tegendeel van dien door de wel-gemelte Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters te gemoet gevoert waren eenige ſcrupulen over het Tractaet, Anno ſeſtien hondert veertig tot Stokholm gemaekt, ende in den Jare ſestien hondert ſes en vyftig tot Elbingen geconfirmeert, ten aenſien van de defenſive diſcourſſen, by het ſelve geſtipuleert; jae ſoo verre, dat de Ratificatie van het voorſz Elbingſche Tractaet, ende vervolgens den Vrede daer aen ſoude werden geaccrocheert, uyt oorſaeke dat het beſluyt van den ſelven Vrede aen het voorſz Tractaet ſyn begin en kracht ſoude komen te geven.

Denemarken. Sweden. Vrede in het Noorden, met vigeur te bevorderen.

Oppoſitien tegens het Elbingſche Tractaet.

Dat ſy Heeren Gedeputeerden ondertuſſchen, geduyrende de voorſz moeyelykheden ende retardementen niet ledig geſtaen hadden, daer over de intentie ende meyninge van de Heeren Sweedtſche Commiſſariſſen te onderſtaen, ende dat ſy bevonden die met hare ſentimenten niet te diſcreperen, dat ſy ook op verſcheyde tyden van de ſelve Heeren Sweedtſche Commiſſariſſen ſoodanige ſpecifique verklaringen op alle Articulen ende Ingredienten van de te maeken Vrede hadde ontfangen, dat ſy niet anders konden oordeelen, of ſoude de voorſz Vrede voor ſoo veel de Sweden aengaet, aenſtondts konnen werden geperfectionneert ende geſlooten; doch dat over 't gene voorſz is, ende voornamentlyk ook over het beſetten van tien Sweedtſche Oorlog-Schepen, breeder in de voorſz Miſſiven geroert, tuſſchen haer

Beſetten tien Sweedtſche Oorlog-Schepen.

haer ende d'andere Heeren Mediateurs ernſtige debatten waren gevallen, die 't beſluyt van den voorſz Vreede tot noch toe hadden wederhouden. Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. 't gene voorſz is niet anders konnen aenſien ende op-nemen; dan voor eene artificie der Heeren Sweedtſche, ende eene al te ficilen involginge der meer-gemelte Heeren Franſce ende Engelſche Miniſters, aen der Sweeden inſtantien ende inductien die haer Hoog Mog. achten geen ander but te hebben, dan om haer ende de hare mogen buyten 't effort, ende de naedruk van de Wapenen van deſen Staet, ende omme in diervoegen het Somerſayſoen vruchteloos te doen eſcouleren; Ende is derhalven goedt-gevonden en gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde uyt den naeme ende van wegen haer Hoog Mog. over de voor-geroerde proceduyren van de meer-gemelte Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters, ſoo aen de Heer Ambaſſadeur de Thou alhier, ende door het te doene rapport, ende te geven adviſe van de ſelve, ook by Miſſive van haer Hoog Mog. achtervolgende 't Concept, aen 't eynde van deſe Reſolutie hier naer geinſereert, aen 't Hoff van Vrankryk, als door de Heer Ambaſſadeur Nieupoort, aen de Regeringe in Engelandt gedoleert, d'onbevoegtheyt, midtsgaders de onrechtmatigheyt van de ſelve, krachtelyk ſal worden aengeweſen; ſpecialyk met recommandatie, dat de ſelve directelyk ſtrydig zyn met de bewuſte Haegſche Conventien van den een en twintigſten Mey, ende vier en twintigſten July des voorleden Jaers, ende ten reguarde van Vrankryk, ook met de Miſſive by den Koning van Vrankryk, noch op den vierden February laetſtleden, aen haer Hoog Mog. geſchreven, met gantſch ernſtig verſoek, ende aenmaninge, ten eynde daer inne op 't alderſpoedigſt verſien, ende de voorſz Vreede by de Miniſters van de drie Staten, elk op 't efficatieuſte, volgens den teneur van de voorſz Conventien, ende ſulks ook met voltreckinge en ratificatie van 't voorſz Elbingſche Tractaet, ende van de elucidatien van dien voortgeſet, en ten ſpoedigſten tot beſluyt gebracht moge werden.

Dat wyders mede de gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, by haer Hoog Mog. gelaſt mogen werden, de meer-gemelte Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters aldaer, niet alleen by monde, maer ook in geſchrifte ganſch ernſtig voor te houden haer ongelyk, ende voornamentlyk haer te overtuygen van de manifeſte contraventie van de voorgeroerde Conventien ten wederzyden met ſolemnele ratificatie bekrachtigt, ende is 't mogelyk, haer daer door van ſoo ongefondeerden ſuſtenue te diverteren, ende tot præſtatie van gelyke officien nevens hun tot uytwerkinge van Vrede te diſponeren.

Doch by ſoo verre daer mede niets kan werden gevordert, ende dat ook de Sweden dien aengeſien niet konnen werden bewogen, om tot het ſluyten ende executeren van den Vrede te procederen, daer toe gemelte Heeren Gedeputeerden ſpeciale debvoiren ſullen doen, als dan ſoo wel aen de Heeren Miniſters van Vrankryk ende Engelandt, als voornamentlyk aen die van Sweeden te verklaren, dat ſy de voorſz proceduyren aenſiende, ende houdende voor eene artificie als boven; ende voor ſoo veel Vrankryk ende Engelandt aengaet, ook voor eene openbare contraventie van de Tractaten, met handt ende Zegel als boven beveſtigt, genoodtſaekt ſullen zyn de Machten van deſen Staet wederomme in gevolge van de Conventien, van den vier en twintigſten July, ende vierden Auguſti des voorleden Jaers in actie te doen treden tegens Sweeden, als weygerende de Vreede aen te nemen ende te teekenen, op de gronden ende conditien in de ſelve Conventien vervat.

Som-

Sommerende daer benevens de gemelte Heeren Franſche ende Engelſche Miniſters, ende voornamentlyk de laetſte van wegen de Heeren hare Principalen, tot voldoeninge van der ſelver gegeven woordt, ende geinterponeerde trouwe van gelyken te doen.

Dat voorts de gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet by haer Hoog Mog. gelaſt mogen werden, om de voorſchreve te doene declaratien met werckelycke effecten te bekrachtigen, in gevalle als boven voor eerſt ende voor al aen den Vice-Admirael de Ruyter, laſt ende ordre te geven, om de voorſchreve tien Sweedtſche Schepen, midtſgaders 't gundt daer inne ſoude mogen werden bevonden, met het afnemen van hare Roers, ende Zeylen, ofte op eenige andere ſeekere wyſe volkomentlyk onder de macht van ſyne by-hebbende Vloote te brengen, midts dat by aldien de meergemelte Heeren Gedeputeerden te raede mochten werden, de ſelve Schepen in eenige Haven van den Koning van Denemarken op te ſenden, ſyluyden in ſulken geval alvoorens uytdruckelyk ſullen ſtipuleren, dat de voorſchreve Schepen volkomentlyk, ende in alles ſullen blyven tot diſpoſitie van deſen Staet, ofte by tegenſtandt, ende weygeringe der Sweden de ſelve tien Schepen, midtſgaders ook alle andere Sweedtſche Schepen die hy ſal konnen aentreffen, onder Godes zegen te ruineren, ofte te vermeeſteren.

Dat wyders de ſelve Heeren extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet by haer Hoog Mog. mede moge werden geordonneert, by voortgang van den Vrede ſorgvuldiglyk te letten op de ſeekerheydt van de evacuatie der plaetſen by de Sweden te ontruymen, ende de andere Poincten van executie van die zyde te preſteren, ook op de bekominge van de Ratificatie, ende alle vordere gerequireerde ſekerheyt op de executie ende naerkominge van 't Elbingſche Tractaet, met de elucidatien van dien, ende voor al mede dat de voorſz Ratificatie ilico uytgewiſſelt, midtsgaders de tydt ende termynen tot de voor-geroerde ontruyminge ſoo kort genomen werden, als het doenlyk is, ende tot uytwerkinge van alle 't ſelve, ſoo ten aenſien van de voor-geroerde tien Sweedtſche Schepen, als anderſints de klem ſoo veel by 't werk te houden, als eenigſints doenlyk ſal zyn. Ook alle mogelyke præcautien te gebruyken, om te verhinderen het Tranſport van Sweedtſche Volkeren uyt Pruyſſen ende Pomeren, naer Denemarken, Jutlandt ende Holſteyn, ofte elders, tot af-breuk van den Koning, ende Ryken van Denemarken ende Noorwegen, ofte van ſyne Majeſteyts Onderdanen, en dit alles onvermindert, haer Hoog Mog. voorgaende Reſolutien van den derden October, dertigſten January, eerſten ende negentienden Aprilis laetſtleden, die haer Hoog Mog. hier nochmaels houden voor gereputeert.

Tranſport van het Sweetſche Krygs-Volk te beletten.

Dat voorts mede van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de voorgenomen eſquipagie ter Zee, met allen ernſt gevordert, ende is 't doenlyk, immers onder de modificatie vervat in haer Hoog Mog. Concept Reſolutie, van date den negenden Aprilis deſes loopenden Jaers, tot beſluyt gebracht ſal worden.

Extraordinaris eſquipagie te vorderen.

Dat ook van wegen haer Edele Groot Mog. alle goede debvoiren ſullen werden aengewendt, ten eynde het den Koning van Denemarken, het Contract over de Geldt-leeninge van tſeſtig duyſent Rycxdaelders, in conformité van de voorige Reſolutie van date den veertienden April laetſtleden, geſlooten zynde, met eene meerdere ſomme, volgens het gedane verſoek ende voorſtel van de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van ſyne Majeſteyt moge werden geaccommodeert; ende dat ook met de ſelve Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs in concert, ende overleg getreden moge werden, op 't inhuyren van eenig bequaem Vaertuyg, om-

Geldt aen Denemarken te leenen.

Tranſport-Schepen in te huyren.

omme op 't ſpoedigſte tot tranſport van Krygs-Volk ge-employeert te mogen werden; Ende naementlyk, of ſoodanig Vaertuyg met de meeſte promptitude ende bequaemheydt hier te Lande, of wel in Denemarken, ende daer ontrent aen de Ooſt-zee ſoude konnen werden ingehuyrt, om den uytval van de ſelve Conferentie gehoort zynde op 't een ofte 't ander de vereyſchte ordre ten ſpoedigſten geſtelt te mogen werden.

Redres Militie. Zynde ter occaſie van 't voorſz rapport, ende advis mede goedt-gevonden ende verſtaen, dat op de ſecuriteyt van deſen Staet, ſoo door 't behoorlyk reguleren ende redreſſeren van de Militie, als anderſints de vereyſte ordre geſtelt ſal worden.

Uytvinden Gelt-middelen. Ende dat de Heeren Gecommitteerde Raeden ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, haer Ed. Gr. Mo. te dienen van voorſlagen ende expedienten, tot uytvindinge van prompte Gelt-middelen, om 't gene voorſz ſtaet, met des te beter vigeur en nadruk te mogen uytvoeren.

Volgt de voor-geroerde Concepte Miſſive.

S I R E.

C'eſt avec beaucoup de joye, & de ſatisfaction que nous avons veu en la Lettre que voſtre Majeſté, nous à fait l'honneur de nous eſcrire du 4 Febvrier dernier, l'affection avec laquelle elle ſe porte à l'avancement de la Paix entre les Roys de Suede & Dannemarcq, & la bonté qu'elle a de vouler faire travaller a eſté toutes les meſintelligences ſur venues entre le Roy de Suede & ceſt Eſtat, en faiſait mettre en ſa perfection & ratifier le Traitté d'Elbing du 11 Septembre 1656. avec ſes Elucidations voſtre Majeſté, nous exhorte auſſi par la meſme Lettre d'agréer & de ratifier ce que nos Plenipotentiaires ont arreſté & tranſigé ſur ce ſujet, avec les Commiſſaires du meſme Roy, & nous n'avons pas manqué, de noſtre Coſté d'aſſeurer voſtre Majeſté par la repenſe que nous y avons faite le 19 Mars dernier, de la ſincerité de nos intentions pour la Paix du Nort, & d'en donner des preuves a toutes les occaſions, mais particulierement en faiſant partir promptement la Ratification du Traitté d'Elbing, & des eſclairciſſements, dont nos Plenipotentiaires ſont tomber d'accord, avec le feu Roy de Suede; C'eſt pourquoy nous avons eſté bien ſurpris d'apprendre par les Lettres, de nos Plenipotentiaires datées de Coppenhage le 6 & 7 de ce mois, qu'encore qu'ils euſſent aecepté l'expedient propoſé de faire conſentir le Roy de Dannemarcq, à ce que la pretenſion des Suedois de quatre cent mille Ricxdallers pour la perte qu'ils diſent avoir ſouffert Guinée, pendant la premiere Guerre, ſeroit remiſe à la deciſion des trois Eſtats, & non obſtant l'acquieſcement que les Miniſtres de France & d'Angleterre, y ont donné & qu'en ſuite les noſtres n'ont ceſſé de les preſſer inceſſament, de mettre la derniere main a un ouvrage dont toute la Chreſtienté eſpere le ſuccès de leur induſtrie & de leur zele, le Miniſtre de voſtre Majeſté & ceux d'Angleterre, bien loin d'y apporter la chaleur & l'empreſſement que demande une negotiation de cette nature, & que l'on avoit tout Subject d'attendre d'eux, forment au contraire de nouvelles difficultez qui retardent ou pluſtoſt empeſchent abſolument la concluſion du Traitté. Le Miniſtre de voſtre Majeſté auſſi bien, que ceux d'Angleterre viennent a mettre en avant de ſcrupules & des difficultes ſur le Traitté fait entre la Couronne de Suede & cet Eſtat, en l'An 1640.

à Stock-

à Stokholm & conformé par ce luy d'Elbing, touchant le ſecours ſtipulé par ces deux Traittez jusques à s'oppoſer directement à la confirmation qui ſe doit faire du Traitté d'Elbing, par l'eſchange des Ratifications & meſmes jusques a arreſter la concluſion de la Paix ſur le pretexte de ces pretendues difficultez d'autant que le meſme Traitté d'Elbing, aura ſon effect & debvra eſtre mis a execution du jour que la Paix ſera faite entre les deux Couronnes, a quoy ils s'attachent avec tant de fermeté, que jusques, icy tous les offices que nos Plenipotentiaires ont pu faire, & toutes les raiſons ſolides & convaincantes qu'ils ont pu alleguer au contraire n'ont pas eſté capables de le faire changer de procedé non plus que les Miniſtres d'Angleterre nous ſommes entierement perſuadez neantmoins que ce n'eſt pas l'intention de voſtre Majeſté, & que c'eſt ſans ordre que l'on s'y prend de cette maniere puis que non ſeulement nous nous tenons entierement aſſeurez de ſes veritables ſentiment par les inſtances qu'elles a ſi ſouvent faites pour l'avancement de la Paix du Nord, mais auſſi par ce que nous pouvons pas imaginer que ſe Traitté de Stokholm & d'Elbing, n'eſtant que defenſifs contre ceux qui voudront troubler le Commerce & le Navigation des Alliez, ou les attacquer dans leurs Eſtats, il n'y a poinct de Prince ny Eſtat qui en puiſſe prendre ombrage ou y trouver ſubject, ou pretexte de ſe plaindre particulierement puis que voſtre Majeſté auſſi bien que l'Angleterre en peuvent tirer le meſme advantage qu'il donne aux parties, & ce en vertu de la condition expreſſe inſeré au Traitté d'Elbing, comme auſſi dans le inſtrument des Elucidations dernierement arreſté & que depuis l'An 1640. ny l'une ny l'autre ait teſmogné le moindre meſcontentement ou ſe ſoit plaint en Suede ou en Provinces des procedé des parties & de la façon qu'ils en ont uſé a la veue de tout le monde, mais outre que nous nous aſſeurons qu'il ny peut avoir aucun deplaiſir dans l'eſprit des Princes qui n'y ſont point intereſſez directement, nous avons encore une aſſeurance particuliere de la part de voſtre Majeſté dans le Traitté fait à la Haye le 21 May, qu'il a pleu a voſtre Majeſté d'agréer & de ratifier en bonne forme, qui porte en termes expres Article 7 que la France & l'Angleterre feront tous les debvoirs poſſibles pour mettre en ſa perfection, & pour faire ratifier le Traitté d'Elbing, avec ſes Elucidations; C'eſt pourquoy Sire, nous ne pourrions pas meſme juſtifier nos penſées ſi elles pouvoient s'emanciper a croire que voſtre Majeſté, ait eſté capable de donner a ſon Maiſtre des ordres qui ſeroient directement contrires a ce Traitté, & par conſequent a cette Juſtice, que nous ne reſpectons pas moins en elle que ſa puiſſance veu que non ſeulement ils ne ſeconderoient poinct l'affection avec laquelle voſtre Majeſté a voulu faire achever cette negotiation, mais ils pourroient auſſi ruïner tout a fait le Traitté entre les deux Couronnes dans un tems ou l'on en doit eſperer la concluſion a touts moments outre que nous jugeons de tout impoſſible que voſtre Majeſté, qui vient de conclurre ſi glorieuſement la Paix chez elle la vouluſt faire empecher au Nort, & qu'elle vouluſt ſouffrir que tant de millions d'ames innocentes continuent de gemir ſous le joux inſupportable d'une cruelle Guerre pendant que le reſte de la Chreſtienté jouït du profond repos que voſtre Majeſté à aide a luy procurer, & ainſi nous n'avons point de peine a croire, que c'eſt ſans ordre de voſtre Majeſté que les Miniſtres de France & d'Angleterre, agiſſens de la ſorte, & meſme nous & tirons encore cette conſequence infaillible que ce ne peut eſtre de leur propre mouvement; mais par induction & a l'inſtigation

des Suedois qui relevant leurs eſperances ſur les advantages que leur donne la Paix qu'ils viennent de faire avec l'Empereur, de Roy de Poloigne & l'Electeur de Brandenbourg, jugent pouvoir parvenir a leurs fins & pour ſuivant la Guerre contre le Dannemarcq, pour veu qu'ils puiſſent empecher les armes de cet Eſtat d'agir, comme ils ont fait pendant quelque temps en teſmoignant exterieurement de l'inclination a la Paix par leur declaration du 29 Febvrier dernier; Et c'eſt ce que ils s'imaginent pouvoir faire & ſe juſtifier devant le monde en continuant dans les meſmes apparences, mais en faiſant naiſtre ſous main des difficultes de la part de voſtre Majeſté & du Coſté de l'Angleterre, par leſquelles les bonnes intentions de ceux, qui ont ſujet de deſirer la Paix en demeureroient eludées, mais nous eſperons de l'equité & generoſeté de voſtre Majeſté, qu'elle condamnera ces artifices auſſi bien que nous & qu'elle nous aidera a les deſtruire, par les commandements expres & reïteres, qu'elle donnera aux Miniſtres qu'elle à tant icy qu'a Dannemarcq, de travailler de tout leur pouvoir a l'avancement de Paix ſur le pied de le arreſté de la Haye & a la confirmation & execution du Traitté d'Elbing, avec ſes Elucidations en ſorte, que non ſeulement ils retranchent toutes les longeurs, que l'on y voudroit apporter, mais auſſi qu'ils oppoſent vigoureuſement aux nouvelles difficultes que les Suedois ou quelques autres y voudroient former; C'eſt donc nous prions inſtamment & ſerieuſement voſtre Majeſté & nous oſons bien le luy demander tant comme un effect de la parable qui nous à eſté donné de ſa part au Traitté de la Haye laquelle elle a voulu agréer & ratifier qu'en conſideration de la deferance que nous avons vue pour ſes deſirs que Monſieur de Thou, ſa Ambaſſadeur nous a teſmoignez en conſentant a ce que l'on travailla ſt puiſſamment a l'avancement de la Paix ſans nous arreſter a une promeſſe poſitive pour la ſatisfaction que le Roy de Dannemarcq, peut pretendre a cauſe des dommages pour luy ſoufferts depuis le refus que le Roy de Suede, a fait d'accepter la Traitté de la Haye, afin que la concluſion de celuy ſi n'en ſoit point retardée & en ne demandant, ſinon que l'on remette aux trois Eſtats a juger ſi cette pretenſion du Roy de Dannemarcq, n'eſt pas juſte & bien fondé & ſi elle l'eſt, qu'elle ſera la reparation que le Roy de Suede, ſera obligé de luy faire & d'un tant que nous nous le promettant infailliblement de la Juſtice de voſtre Majeſté nous la ſupplierons de nous continuer de l'honneur de ces bonnes Graces & prions Dieu.

SIRE.

De combler le Regne de voſtre Majeſté, de felicité & benir voſtre Perſonne Royale de ſauté & de tres-longue Vie, à la Haye le May 1660.

Portugael. Concept Tractaet met Portugael aen te gaen.

Nader gedelibereert zynde op 't jongſte rapport ende advis, by Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog. uytgebracht, op 't ſubject van de onderhandelinge met de Kroone van Portugael aen te gaen, in voorgaende Notulen onder date den twintigſten December des voorleden Jaers ſchriftelyk geinſereert; Is verſtaen ende gereſolveert, dat van wegens haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt in den voortgang ende beſluyt der voorſz negotiatie ſal worden geconſenteert, ende bewilligt op de Poincten en Articulen hier naer volgende.

Dat

I.

Dat den Koning ende 't Ryk van Portugael haer ſullen verobligeren, ende in de alderkrachtigſte forme verbinden, gelyk den ſelven Koning ende 't voorſz Ryk haer verobligeren, ende verbinden by deſen, aen ofte ten behoeve van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden te ſullen opleggen ende betalen de waerde van vier millioenen Cruſaten, yder Cruſaet tot tachtig grooten gereekent, ende dat het zy in contante penningen, 't zy in Suyker, Tabacq ende Zout, de voorſz Specien te leveren in Portugael tot ſoodanigen pryſe, als de ſelve ten tyde van de leverantie aldaer ſullen gelden, ende vry ſtaende, ende in de eene der ſelver Specien te ſuppleren, 't gundt in de andere ſoude mogen ontbreeken, midtsgaders by kortinge ofte inhoudinge van de Belaſtingen ofte Impoſitien, die wettelyk ende in conformité van de naervolgende Articulen, ten behoeve van den voorſz Koning, geheven ende ontfangen ſouden mogen werden, op ofte ter ſaeke van de Goederen die door de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien in Portugael ingebracht, ofte uyt het voorſz Ryk uytgevoert ſullen werden, ten welken eynde by haer Hoog Mog. in Portugael voornoemt, geauthoriſeert ſullen worden, Perſoon ofte Perſoonen, om de voorſz Tollen aldaer uyt de naeme ende voor reekeninge van de ſelve te ontfangen, ende dat op eſguale jaerlykſe termynen, daer van de eerſte betaeldt ſal moeten werden, ſoo haeſt in Portugael ſal konnen werden gedoceert, dat de Inſtrumenten van de ratificatie op het jegenwoordig Tractaet uytgewiſſelt zyn; Ende dat boven dien door den Koning van Portugael ſal reſtitueren of doen reſtitueren, alle ſoodanige ſtucken Kanon, als by de veroveringe van 't Recif ende andere Sterkten in Brazil, in handen van de Portugeeſen gevallen, ende met het Wapen van den Staet, ofte van de Weſt-Indiſche Compagnie geteekent, jegenwoordig noch in weſen zyn.

II.

Ende gemerkt van de zyde van Portugael tot naeder ſatisfactie van haer Hoog Mog. aenbiedinge is gedaen van alle het Zout, vallende tot St. Ubes, ende daer ontrent privatelyk ende alleenlyk te doen leveren aen de Subjecten ende Ingezetenen der Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ende dat voor ſoodanige prys als jaer-

lyks, ofte ook wel voor een langer tydt in redelykheyt, ende naer advenant van de geldinge, als dan zynde, daer toe met onderlinge bewilliginge ſal worden geconſtitueert, midts dat de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ook beſorgen, dat by ofte van wegen de voorſchreve Subjecten ende Ingezetenen der Vereenigde Nederlanden, van daer afgehaeldt werde, ten minſten gelyke quantiteyt van Zout, als voor deſen eenige jaren door den anderen gereekent, uyt Portugael afgeſcheept, ende ſulks ten minſten
laſten, voor-behoudens nochtans, ſoodanige quantiteyt, als tot ſpyſinge van de conqueſten van Portugael van noode ſal weſen, midts dat met de ſelve quantiteyt, of eenig gedeelte van dien, niet ſal mogen werden getraffiqueert met eenige Natien, wie of hoedanig de ſelve ook ſouden mogen weſen; Soo hebben de meerhoog-gemelte Heeren Staten Generael gereſerveert, gelyk aen de ſelve gelaten werdt by deſen, de faculteyt ende vryheydt, om de voorſchreve aenbiedinge aen te nemen, ende ſich daer van te dienen by proviſie op een preuve, ſulks dat den hoogſt-gemelten Koning van Portugael verbonden blyft, in cas haer Hoog Mog. binnen den tydt van tien jaeren de voorſchreve aenbiedinge mochten aennemen, haer daer van te laten jouiſſeren: Ende in gevalle buyten vermoeden over de begrootinge van de voorſchreve prys diſcrepantie mochte overblyven, ook ſoo lange ende ſoo wanneer de hoog-gemelte Heeren Staten Generael niet ſouden mogen goedt-vinden, haer van de voor-geroerde ſtipulatie te dienen: dat als dan ende in allen gevalle ten reguarde van de Nederlandtſche Natie ſal ceſſeren ende ophouden, de repartitie aengaende den Zout-handel eenige Jaren herrewaerts in Portugael gepractiſeert, ende eenen yegelyken van de ſelve Natie vry blyven, ſoodanige quantiteyt, ende uyt ſoodanigen handt te koopen, als hem goedt-dunken ſal, in voegen ende mannieren, als in 't ſevende Articul hier naer generalyk, ten aenſien van alle ſoorten van Goederen ende Koopmanſchappen, breeder uytgedrukt ſtaet, ſonder dat ſulks mede den Verkooperen, directelyk of indirectelyk ſal mogen werden verhindert.

III.

Dat d'Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlandtſche Provincien vry, ende in alle ſeekerheyt ſullen mogen negotieren, ende hare Koopmanſchap dryven, ſoo van Portugael na Brazil, als van Brazil weder-

wederom na Portugael , met allerhande Goederen ende Waren , uytgenomen alleenlyk met Brazilien-hout, midts , betalende de Tollen ende andere Rechten , die de Portegeeſen in de voorſchreve Geweſten handelende, ſelfs te betalen ſchuldig zyn; Des dat de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlandtſche Provincien , uyt eenige van de Havenen ende Plaetſen van Brazil , ofte van de Conqueſten voornoemt , in andere Landen ende Diſtricten van den hoogſt-gemelten Koning aen-komende , niet gehouden ſullen weſen laſt te breeken , hare Schepen te ontladen , ofte eenige van hare Goederen daer uyt te lichten , maer dat de officieren ter Recherche , ende andere Miniſters , gehouden ſullen zyn , de Goederen in de Schepen ſelfs te doen wegen , ten eynde de behoorlyke Tollen en Gerechtigheden daer vooren betaeldt werden , ende by ſoo verre daer ontrent in de practycque eenige impoſſibiliteyt , ofte incongruiteyt bevonden werdt , dat als dan de Goederen op de gevoeglykſte wyſe , met de minſte præjuditie van de Bevrachters ſullen werden ontladen , uytgenomen alleenlyk die gene , die in de Vereenigde Nederlanden in-geſcheept mochte weſen , om voorts alle op den ſelven Bodem directelyk naer Brazil , of wel uyt Brazil naer de Vereenige Nederlanden vervoert te werden , in 't reguardt van de welke de Tol-betalinge ſal geſchieden , ten reguarde van de eerſte op exhibitie , ende volgens de Convoy-Cedullen ende Paſſeporten , waer naer in de voorſchreve Vereenigde Nederlanden , de Convoyen ende Licenten ſullen weſen betaeldt ; ende ten reguarde van de andere , volgens het Regiſter ende deugdelyke beſcheyden , daer over by 's Konings Officieren in Brazil gepaſſeert , ende dat geen ſwaerder laſt , ofte hooger Tol , nochte ook eenige meerder ſomme van Geldt , ofte andere onkoſten over de voorſchreve Goederen afgevordert , ofte aen de voorſz Officieren van den hoogſt-gemelten Koning betaeldt ſullen werden , dan of de voorſchreve Goederen effectivelyk gelaſt , ende aen Landt gebracht waren geweeſt , ſonder dat de voorſchreve Schepen in 't expedieren ofte dimitteren, eenigſints in hare Reyſe opgehouden ofte geretardeert ſullen mogen worden , ende dat de ſelve in eenige andere Landen ofte Diſtricten van den hoogſt-gemelten Koning aengekomen zynde , de voorſz Gerechtigheden ende Coſtumen als vooren betaeldt hebbende , vry ende onverhindert hare Reyſe nae andere Havenen ende Plaetſen ſullen mogen vervorderen ; Sullende mede de Goederen in de Nederlandtſche Schepen in-geſcheept zynde , het zy door Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning , ofte door anderen

deren vervoerdt werdende, naer eenige Landen ſyne Majeſteyt ſubject zynde, geen hooger Tollen of meerdere, ende andere Gerechtigheden betalen, als of de ſelve Goederen met Portugeeſche Schepen over-gebracht wierden.

IV.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden vry ende ſonder eenige verhinderinge ſullen mogen varen naer alle Colonien, Eylanden, Landtſchappen, Havenen, Diſtricten, Steden, Dorpen ende Handel-plaetſen onder 't gebiet van den hoogſtgemelten Koning behoorende, op de Kuſten, ende in de Diſtricten van Africa, 't Eylandt St. Thomé daer onder begreepen, ende aldaer verblyven negotieren, ende met allerhande Waren, hoedanig die ook ſoude mogen zyn ter Zee, te Lande, op de Revieren ende ſoete Wateren hare Commercie dryven, ook alle ſoorte van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, van daer naer andere Plaetſen ende Landtſchappen vervoeren; Ende ſal 't effect van 't gene in beyde de bovenſtaende Articulen uytgedrukt ſtaet, in geenderhande manniere directelyk of indirectelyk ge-eludeert, ofte de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien daer van eenigſints gefruſtreert moge werden, 't zy door Wereldtlyke Perſoonen door ingevinge, dat het in conſcientie niet geoorloft ſoude weſen, met de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden te handelen, ofte op eenige andere wyſe bedenkelyk of onbedenkelyk, hoedanig de ſelve ook ſoude konnen of mogen weſen; Ende in gevalle de gemelte Ingezetenen ende Onderdanen dien-onaengeſien, t'eenigen tyde in 't vryc genot van de voor-geroerde ſtipulatie, eenig belet, obſtacul of hinderniſſe, directelyk of indirectelyk als vooren toe-gebracht wierde, dat als dan de hooggemelte Heeren Staten wederom ſullen zyn in haer geheel, ten reguarde van alle de actien of pretenſien die de ſelve voor 't aengaen van 't jegenwoordige Tractaet, hebben gehadt, of eenigſints konnen of mogen moveren, blyvende ook in ſulken cas aen haer Hoog Mog. vervallen, ende by de Kroone van Portugael verbeurt, al 't gunt van wegen de ſelve in krachte van 't eerſte Articul van 't jegenwoordige Tractaet voldaen ofte betaeldt ſal zyn.

Ende

V.

Ende ſullen door de betalinge van de voorſchreve vier millioenen Cruſaten op de ge-expreſſeerde termynen, midtſgaders door 't effectif genot van 't gene in de drie voorgaende Articulen uyt-gedrukt ſtaet, komen te ceſſeren, doodt ende te niete weſen alle actien ende pretenſien, die de voorſchreve Nederlandtſche Provintien hebben, ofte ſoude konnen moveren, tot laſte van den Koning ofte het Ryk van Portugael voornoemt, gelyk mede ceſſeren ſullen alle actien ende pretenſien die den voorſchreven Koning ofte 't voornoemde Ryk ſoude konnen ofte mogen maeken tot laſt van de voorſchreve Vereenigde Nederlantſche Provintien.

V I.

Dat dien-volgende tuſſchen den voorſchreven Koning, ende 't Ryk van Portugael ter eenre, ende tuſſchen de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien ter andere zyde, midtſgaders tuſſchen alle weder-zydts Onderdanen ende Ingezetenen ſullen ceſſeren ende ophouden alle acten van hoſtiliteyt ende onminnelyke bejegeningen; ende dat omtrent ende tuſſchen de Kuſten van Portugael, ende die van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, naer den tydt van ſes weeken; ende van daer tot aen de Linie Æquinoctiael naer den tydt van acht maenden alle de voorſchreve tyden, te reekenen van den dag van de Publicatie deſes; ofte in cas de kenniſſe van de jegenwoordige Vrede, eerder in de voorſchreve Diſtricten ende Geweſten, door publycque Waerſchouwinge konde komen, als dan naer dat ſoodanige kenniſſe aldaer ſal weſen ontfangen, ſullen dien-volgende alle Landen ende Plaetſen, mitſgaders alle Schepen ende Goederen die middelerwylen op de een of de ander mochte werden verovert, ofte op des een ofte des anders Ingezetenen genomen, ſoo wel als die gene die voor henen, 't zy in Ooſt-Indien, Weſt-Indien, ofte elders verovert, ofte genomen zyn, in vollen vryen eygendom blyven ende behouden werden by die gene, die daer van ter expiratie van de voorſchreve termeynen, ofte op den ontfang van de voor-geroerde kenniſſe in poſſeſſie weſen ſal; Sullende vervolgens tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning, ende het voorſchreve Ryck van Portugael ter eenre, ende tuſſchen de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien ter andere zyde, midtſgaders tuſſchen wederzyts

Onderdanen ende Ingezetenen, zyn ende blyven eene oprechte ende vaſte Vreede in alle Landen en Plaetſen, ſoo buyten als binnen Europa, ſonder eenige exceptie, in dervoegen, dat de voorſchreve wederzydts Onderdanen ende Ingezetenen, elkanderen ter Zee, in de Rivieren ende te Lande, alomme met alle vrundtſchap ende minnelykheydt ſullen hebben te bejegenen, ſonder yets te doen, ofte te attenteren, dat tot nadeel, verkortinge of ſchade, van d'een ofte van d'andere ſoude mogen ſtrecken.

VII.

Dat de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, t'allen tyden ſal vry ſtaen, ende geenſints directelyk ofte indirectelyck mogen verhindert worden in de Ryken, Provincien, Landen ende Eylanden van den Koning van Portugael, ende in alle de Havenen ende Plaetſen, van de ſelve te koopen uyt d'eerſte handt, ende van ſoodanige Particulieren, als 't hun goedt-dunken ſal, 't zy in 't groot, 't zy in het kleyn, ſonder aen eenige Maete, Gewichte, tydt, Plaetſe ofte Perſoonen, veel min aen eenige Verkoopers, of Op-Koopers, ofte ook aen eenige geſette ofte gedefinieerde prys verobligeert ofte geaſtringeert te zyn, dat de ſelve ook aldaer naer hun wel-gevallen ſullen vermogen te verkoopen, verhandelen, ende tranſporteren, allerhande ſoorten van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, egeene uytgeſondert, midtſgaders alle de ſelve uytvoeren uyt de voorſchreve Ryken, Provincien ende Landen, ſonder eenig empeſchement, betalende alleenlyk ſoodanige Tollen, Rechten ende Belaſtingen, als daer op by ordre van 't voorſchreve Ryk, in Martio des Jaers ſeſtien hondert drie en vyftig geheven zyn, ofte volgens de publycque ordre ontfangen hebben mogen werden; Ende dat voorts ſoo in reguardt van koopen ende verkoopen, als in 't reguarde van het betalen der Tollen ende Belaſtingen, midtſgaders in 't genot van allerhande commoditeyten, immuniteyten, ende privilegien, de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, getracteert ſullen worden als de Inboorlingen ende Inwoonderen van Portugael ſelfs, ende daer benevens mede genieten alle ſoodanige advantagien, privilegien ende immuniteyten, als aen eenige Natien, Geconfœdereerden ofte Vrunden, van de Kroone van Portugael, hier bevoorens toe-geſtaen zyn, ofte naermaels noch toe-geſtaen ſoude mogen werden; ende ſullen daer en tegen mede

de de Onderdanen ende Ingezetenen van Portugael, in 't ſtuk van de Commercie ende Traffycque, in de voorſchreve Vereenigde Nederlanden, als d'eygen Ingezetenen en Subjecten getracteert werden.

VIII.

De Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, met hunne Schepen ende Goederen, in eenige Havenen van den voorſchreven Koning van Portugael arriverende, ende ſullen geenſints gehouden zyn ofte geconſtringeert moge werden in haere Schepen te laden andere Specien, ſoorten ofte quantiteyt van Koopmanſchappen, als het hun goedt-dunken ſal, ende ſullen op de voorſchreve haere Schepen ten hoogſten niet meer dan twee Wachters, ofte Officieren geſteldt mogen werden, ſonder eenig empeſchement ofte retardement in de ladinge ofte ontladinge te mogen werden toegebracht; Ende in gevalle de voorſchreve Schepen, met drooge Waren geladen zynde, binnen tien dagen, ofte met Viſch ende Vivres geladen, binnen veertien dagen naer haer arrivement in de voorſchreve Havenen niet geloſt ofte ontladen mochte weſen; Dat echter aen de voorſchreve Wachters ofte Officieren, nochte t'haerder contemplacie, directelyk ofte indirectelyck geen verder Loon, nochte yets meerder betaeldt ſal werden, dan naer proportie van tien, ende veertien dagen reſpective hier boven ge-expreſſeert.

IX.

Dat de Conſuls die hier naermaels onder het Gebiedt van Portugael, tot protectie ende aſſiſtentie van de Nederlandtſche Natie noodig ofte dienſtig geacht ſouden mogen werden, by de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien ſullen werden ge-eligeert, ende alſoo ge-eligeert zynde, hebben ende vermogen te gebruyken de ſelve authoriteyt, die by eenig Conſul van eenige Natie aldaer jegenwoordig werdt ge-exerceert ofte hier naermaels noch ge-exerceert ſoude mogen werden, onaengeſien de voorſchreve te eligeren Conſuls, niet ſoude mogen weſen van de Roomſche Religie; Ende dat tot beſlechtinge van alle ſaeken, die van de Nederlandtſche Natie concernerende, een Rechter Conſervateur geſteldt ſal worden, van welke geen appellatie ſal vallen dan tot den Senaet van relatie, by de welke de voorſz ſaeken, ten uytterſten binnen den tydt van vier

maenden naer 't geinterjecteerde Appel finalyk getermineert, ende afgedaen ſullen moeten weſen.

X.

Indien yemandt van de Nederlandtſche Natie, onder het Gebiedt van den Koning van Portugael mochte komen te overlyden, dat in ſulken gevalle de Boeken, Papieren, Effecten ende Goederen van den Overleden, ofte van anderen der voorſchreve Natie onder den ſelven Overleden beruſt hebbende, geenſints by de Rechters van de Weeſen ende Abſenten, ofte by haere Officieren ende Miniſters aenvaert, ofte onder-geſlagen, nochte haere Juriſdictie ſubject gemaekt ſullen werden, maer dat de voorſchreve Boeken, Papieren, Koopmanſchappen, ende Goederen ſullen werden over-gelevert, aen ſoodanige Nederlandtſche Koopluyden ofte Factoors, als den voorſchreven Overleden voor ſyn doodt, daer toe ſal hebben genomineert ende geordonneert, ofte in gevalle den ſelven Overleden daer toe niemandt genomineert mochte hebben, dat in ſulken cas de voorſchreve Boeken, Papieren, Koopmanſchappen, ende de Goederen door ordre van den Rechter Conſervateur, ſullen werden overgelevert, ende gelaten onder de bewaringe van twee ofte meer Nederlandtſche Koopluyden ofte Factoors, die by de meeſte ſtemmen van de Nederlandtſche Natie aldaer reſiderende, met approbatie van den Conſul der ſelver Natie daer toe ge-eligeert ſullen zyn, midts voor het aenvaerden der voorſchreve Boeken, Papieren, Koopmanſchappen ende Goederen, ſuffiſante cautie ſtellende, onder verbinteniſſe van ſoodanige Perſoonen, als by den voorſchreven Conſul daer toe ſuffiſant geoordeelt ſullen worden, van de ſelve Boeken, Papieren, Koopmanſchappen ende Goederen, aen de rechte Eygenaers, ofte haer recht ende actie hebbende, te ſullen reſtitueren ende overleveren; Ende ſullen alle die gene der voorſchreve Goederen, die den Overleden toebehoort hebben, aen ſyne Erfgenamen, Executeurs, ofte Crediteuren, over-gelevert werden.

X I.

Dat nochte den Koning van Portugael, nochte yemandt van des ſelfs Miniſters ſal vermogen aen te houden, te arreſteren, ofte te incommoderen eenige Koopluyden, Schippers ofte Matrooſen van de Nederlandtſche Natie, nochte ook hare Schepen, Koopmanſchappen ofte andere Goederen, 't zy uyt oorſaeke, om de ſelve ten Oorlog, ofte tot eenig ander gebruyck te em-

employeren, ten zy de Heeren Staten hare Superieuren ofte de Eygenaers van de voorſchreve Schepen, Kóopmanſchappen ende Goederen, daer inne alvoorens komen te conſenteren, maer dat de voorſchreve Schepen ende Goederen, ſoo wel als de Luyden ſelfs vryelyk ende ſonder eenige verhinderinge van den voorſchreven Koning, of van ſyne Bedienden uyt des ſelfs gebiedt ſullen mogen vertrecken, naer haer wel-gevallen; Dat ook die van de voorſchreve Nederlandtſche Natie geenſints ſal werden verhindert, hunne Waren ende Koopmanſchappen naer hun believen te verkoopen, uyt oorſaeke ofte onder pretext, dat den Koning de ſelve ſoude van noode hebben, ofte anderſints, ſonder ook ten behoeve van den Koning, ofte tot eenig ander gebruyk te mogen werden aengeſlagen, anders dan na voorgaende Contract, ende met believen van de Geintereſſeerden.

XII.

Dat de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien vry ſal ſtaen, allerhande ſoorten van Goederen, Waren ende Koopmanſchappen tot Wapenen ende Ammunitie van Oorlog ende Levens-middelen incluys uyt de Havenen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien, midtsgaders ook uyt alle andere Landen ende Diſtricten te vervoeren, werwaerts het hem goedt dunken ſal, ſonder onderſcheyt van Vrunden, Neutralen of Vyanden van Portugael of des ſelfs Subjecten daer inne geen hinder, ofte empeſchement ſullen mogen toe-brengen, door ienhalingen, repreſſalien ofte eenige andere wegen ende middelen, directelyk of indirectelyk, behoudelyk nochtans, dat de Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien hen ſullen onthouden van eenige Wapenen ofte Ammunitie van Oorlog, uyt de Havenen van Portugael ſelfs te voeren naer de Vyanden van 't voorſz Ryk; Ende dat de gemelte Ingezetenen ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien ook vry ſal ſtaen, ende ſonder eenige verhinderinge gepermitteert blyven, in de Ryken, Havenen ende Diſtricten van den voorſchreven Koning van Portugael in te brengen, ende aldaer naer hun wel-gevallen by 't ſtuk, ofte met den hoop in 't groot ofte in 't kleyn te verkoopen aen allen ende eenen yegelyk, die 't hun goedt dunkt, allerhande Waren ende Koopmanſchappen, ſoo wel Wapenen, Ammunitie van Oorlog, Victuaille als anders, ſonder daer inne te werden verhindert, gelimiteert ofte gecircumſcribeert door den voorſchreve Koning als des ſelfs

Miniſters, Officieren, Voor-koopers ofte Op-koopers, ofte van eenig Collegie of Hoff van Juſtitie, of van yemandt anders, directelyk of indirectelyk in eeniger manieren.

XIII.

Dat de Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, die in eenige van de Havenen van den voorſchreve Koning de Tollen ofte Rechten betaelt hebben, vry ende ſonder eenig empeſchement naer andere Havenen van den ſelven Koning getranſport, ende vervoert ſullen mogen werden, ſonder eenige nadere of nieuwe betalinge ſubject te weſen, anders dan die d'eygen Portugeeſche Koopluyden in ſulken cas ſouden onderworpen weſen.

XIV.

Dat egeen Alcaydes (gemeenlyk ſoo genaemt) of eenig ander Officier van de hoogſt-gemelten Koning, yemandt van de Ingezetenen, ofte Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlanden, van wat qualiteyt ofte conditie de ſelve ook ſoude mogen weſen, behalven in criminele ſaeken, ende op 't feyt betrapt wordende, ſal mogen arreſteren, ofte interpelleren, ten zy alvoorens daer toe van den Rechter Conſervateur by ſchriftelyke acte geauthoriſeert zynde; Dat mede de ſelve Ingezetenen ende Onderdanen, voor ſoo veel belangt, hare Lichamen, Wooningen, Schult-boeken, Intereſten, Waren ende andere Goederen, binnen 't reſſort van den Koning van Portugael zynde, ſullen genieten, ende de ſelve immuniteyt van niet gevangen, gearreſteert, ofte eenigermate gemoleſteert te mogen werden, als aen eenig Prins of Volk met den hoogſt-gemelten Koning in verbondt zynde, albereydts toe-geſtaen is, ofte hier naemaels noch toe-geſtaen ſouden mogen werden; Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, door geene Brieven van vry geley, by den hoogſt-gemelten Koning aen ſyne Onderdanen, ofte anderen, haer in ſyne Majeſteyts Landen onthoudende, te verleenen, belet ſullen mogen worden, om hare ſchulden behoorlyk te innen, maer dat het de ſelve vry ſal ſtaen een yder in Rechte te betrecken; Ende dat niemandt ter ſaeke van een deugdelyke ſchult in Rechten betrocken zynde, al hoe wel met Brieven van den Prince als vooren verſien, ofte anderſints geprivilegeert weſende, tot verkortinge van de Schult-eyſſcher gepatrocineert ſal mogen werden; ende dat inſonderheyt mede geene Goederen, de Ingezetenen ofte Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlanden toe-behoorende,

ende

ende in factorie of anderſints onder Subjecten van den voorſchreven Koning, ofte onder andere Vremden, in 't gebiedt van Portugael beruſtende, gearreſteert ſullen mogen werden, ter occaſie van eenige proceduyren van Inquiſitie of diergelyke, maer dat ter contrarie ſoodanige Goederen bevonden wordende, onder al ſulke Perſoonen als door de Inquiſitie ſoude moge werden geaccuſeert of gemoleſteert, aenſtondts ſullen moeten werden entſlagen, ende ten behoeve van den Eygenaer gereſtitueert, ſoo haeſt als beweſen ſal zyn, dat de ſelve eenig Ingezeten ofte Onderdaer der voorſchreve Vereenigde Nederlanden toe behooren.

X V.

Ende aengeſien alle voordeelen van de Commercie, ende 't gebruyk van de jegenwoordige Vreede ſoude komen te vervallen, ende inutil te werden, indien de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, gaende ende komende in de Ryken ende Landen van den hoogſt-gemelten Koning van Portugael, ende aldaer ter oorſaeke van hare Koophandel verblyvende, in hare conſcientie ſouden werden geinquieteert, ſoo al den hoogſt-gemelten Koning, op dat de Commercie ſoo te Water als te Lande, vry ende ſecuyr mogen zyn, gehouden weſen te procureren, ende te effectueren, dat de ſelve Ingezeten ende Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlanden, van wat ſtaet, conditie of geintheydt de ſelve ſouden mogen weſen, nochte door eenig Hoff of Vierſchaer, nochte door eenig Officier, of yemandt anders, directelyk of indirectelyk, in hare conſcientie, of ter ſaeke dat de ſelve ſouden mogen hebben ende gebruyken den Bybel, of andere Boeken (geinquieteert ofte gemoleſteert en worden) ende dat het de ſelve Ingezetenen ende Onderdanen vry ſal ſtaen met hare familie in hare Huyſen of Schepen, ſoo als ſyluyden dat goedt vinden ſullen, binnen de Landen ende het Territoir van ſyn Majeſteyt hare Religie te oeffenen, ende daer van profeſſie te doen, ſonder daer inne verhindert te worden; En eyntelyk, dat haer mede ſal worden aengeweſen eene bequame plaetſe tot Begraeffeniſſe van hare Doden, en ſal ook by de voorſchreve Ingezetenen ende Onderdanen der Vereenigde Nederlanden, de voorſchreve geſtipuleerde vryheyt niet ge-excedeert ofte misbruykt mogen werden.

X V I.

Indien het mochte komen te gebeuren, dat eenige iſputen ofte mis-intelligentie tuſſchen den Koning ende

't Ryk

't Ryk van Portugael ter eenre, en de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien ter andere zyden, quamen te ontſtaen daer uyt eenige interruptie van Commercie tuſſchen beyde de Natien ſoude ſtaen te bevreeſen, dat in ſulken cas aen weder-zydts Ingezetenen ende Onderdanen, door alle de Ryken ende Provintien reſpective eene publycque waerſchouwinge gedaen ſal moeten werden, omme binnen den tydt van twee jaren ingank nemende van de voorſchreve te doene Waerſchouwinge, of alle hare Goederen, Koopmanſchappen ende andere Effecten van hoedanige natuyre die ook ſouden zyn, te tranſporteren ende vervoeren, ſonder dat geduyrende de voorſchreve twee jaren haer of hare Goederen eenige moleſtie, hinder of ſchade ſal mogen werden aengedaen; En ſullen weder-zydts Ingezetenen en Onderdanen, die ten tyde van de voorſchreve te doene publycque waerſchouwinge eenige ſchulden uytſtaende mochten hebben, de ſelve binnen den tydt van de voorſchreve twee jaren ter plaetſen daer ſy die te pretenderen hebben, ordentelyk mogen invorderen, daer inne de ſelve geduyrende de voorſchreven tydt kort ende onvertogen recht gedaen ſal worden, ſulks dat de Crediteuren binnen den ſelven tydt t'hare konnen conſequeren.

XVII.

Indien het ſoude mogen komen te gebeuren, dat geduyrende dit verbondt ende vrundtſchap, ofte ſocieteyt daer uyt reſulterende, yemandt van de Ingezetenen ofte Onderdanen van de een of de ander ter Contrahenten tegen 't ſelve verbondt of gedeelte van dien ter Zee, te Lande, op de Rievieren of ſoete Wateren yets quame te doen ofte te attenteren, dat daerom dit verbondt nochte de voorſchreve vrundtſchap ende ſocieteyt tuſſchen de twee Natien niet en ſal werden gebroken ofte geinfringeert, maer dies niet tegenſtaende hare volle kracht ende vigeur behouden, ſullende alleenlyk die gene die tegens 't voorſchreve verbondt yets ſullen hebben gecommitteert, ende geene andere geſtraft, midtsgaders Juſtitie ende ſatisfactie aen de Geintereſſeerdens gedaen ende gegeven worden, ende dat by alle die gene die tegens dit in eenig gedeelte van Europa, America of de Kuſten van Africa of in eenige Landen, Eylanden, Zeen, Inhammen, Revieren, of eenige Plaetſen aen deſe zyde de Cabo de Bonne Eſperance als boven gecommitteert ſullen hebben binnen den tydt van een jaer nae dat Juſtitie verſocht ſal zyn geworden, ende in alle Plaetſen aen de andere zyde van de gemelte Cape gelegen, binnen den tydt van achtien maenden na dat Juſtitie in voegen voorſchreve

ſchreve verſocht ſal zyn, ende in cas de Contraventeurs niet gecompareert, ofte haer voor den Rechter geſiſteert, nochte ook binnen den tydt na de diſtantie van plaetſen als boven gelimiteert, voldaen of ſatisfactie gegeven ſullen hebben, dat als dan de ſelve weder-zydts voor Vyanden van beyde de Natien verklaerdt, der ſelver Middelen, Goederen ende Inkomſten geconfiſquceert, ende tot voldoeninge van de geledene injurie ende ſchade geappliceert ſullen werden; Sullende de ſelve daer en boven in de een of de ander der Geconfœdereerdens macht gekomen zynde, ſubject blyven ſoodanige pœnen ende ſtraffen als de ſelve na begane faulte ſullen hebben verdient.

XVIII.

Indien eenige queſtie mochte ontſtaen tuſſchen de Cherchers, Officiers ofte Miniſters van den hoogſt-gemelten Koning ende de Nederlandtſche Koopluyden, Factoors ofte Schippers over de waerde ofte prys van eenige proviſie van lyftocht of andere Goederen, die in eenige Landen van den hoogſt-gemelten Koning gebracht worden, door goede Mannen, zynde van Portugeeſche Natie by de Magiſtraten van die plaetſe, ende den Conſul van de Nederlandtſche Natie, aldaer half ende half te verkieſen, welke goede Mannen de ſaeken in dier voegen beſlichten ſullen, dat geduyrende de diſceptatie den Eygenaer ondertuſſchen geen ſchade komen te lyden.

XIX.

Ende ſal de Ingezetenen ende Onderdanen van de een en de ander zyde geoorloft weſen in elkanders Havenen in te loopen, ende aldaer te verblyven, ook met gelyke vryheydt van daer te vertrecken, niet alleen met Koopvaerdye-Schepen, maer ook met Schepen van Oorlog, 't zy door tempeeſt daer in gedreven zynde, of ook wel om de voorſchreve Schepen te calfaten ofte revictuailleren; Wel-verſtaende, dat de Schepen van Oorloge buyten eenige noodtſaekelykheydt in de Havenen inloopende, niet meer als ſes in getale ſullen mogen zyn, ende aldaer ofte daer ontrent niet langer verblyven als gerequireert is, om de ſelve te calfaten ofte andere noodtſaekelykheden in te koopen, op dat daer door geen oorſaecke werde gegeven, om de Commercie van andere Natien daer mede in vruntſchap is, te verdryven, en ſoo wanneer by geval een ongewoon getal van Oorlog-Schepen de voorſchreve Havenen quame aen te doen, ſullen de ſelve daer inne niet mogen inloopen, als naer voorgaende verkregene

permiſſie van die gene in welkers Landt de voorſchreve Havenen gelegen zyn, ten ware nochtans door tempeeſt of andere aendringende neceſſiteyt ende om ſchipbreuk ende andere periculen van de Zee te ontgaen, genoodtſaekt waren geweeſt, 't ſelve te doen, in welken gevalle ſyluyden gehouden ſullen zyn de oorſaeke van haere komſte aen de Gouverneur of opperſte Magiſtraet van die plaetſe aenſtondts bekendt te maeken, ſonder oock aldaer langer te verblyven, als het den voorſchreven Gouverneur ofte Magiſtraet permitteren ſal, ſullende mede voor al in de voorſchreve Havenen niets mogen doen of attenteren, 't welck den hoogſt-gemelten Koning of den Staet der Vereenigde Nederlanden reſpective nadeelig ſoude mogen weſen.

X X.

Dat mede den hoogſt-gemelten Koning ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael de Schepen ende Goederen van de een of de ander, ofte der ſelve Ingezetenen ende Onderdanen door Vyanden of anders genomen, ende in eenige Havenen of Plaetſen van haer gebiedt opgebracht zynde, geenſints ſullen laten vervreemden, maer de ſelve haere Gemachtigden reſtitueren, midts dat ſy de Schepen ende Goederen komen reclameren eer die verkocht of ontladen worden, ende binnen de drie maenden na dat de voorſchreve Schepen ende Goederen, in voegen als vooren opgebracht ſullen zyn, haer recht tot de ſelve bewyſen; midtſgaders ook de noodige onkoſten tot conſervatie ende bewaringe van de Schepen ende ingeladen Goederen betalen.

X X I.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden in de Ryken, Diſtricten ende Landen van den hoogſt-gemelten Koning trafficquerende, of met haere Schepen in ſyne Majeſteyts Havenen inloopende, geene andere Tollen of ſommen van gelde ſullen betalen als die men aen den hoogſt-gemelten Koning, of de Kamer van Liſſabon in den voorſchreven jare ſeſtien hondert drie en vyftig te geven, gewoon is geweeſt, ende indien eenige andere laſten geintroduceert mochten zyn, dat de ſelve geenſints ſullen betaeldt werden.

X X I I.

Dat mede de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlanden geen tribuyt tot behoef van de Capelle van St. Joris afgevordert, of ſyluyden gedwongen ſullen mogen werden eenige dienſten

ſten in hare Perſoonen te preſteren, ofte eenige ſoorte van Wapenen aen te doen, of aen anderen te ſuppediteren.

XXIII.

Dat weder-zydts Koopluyden ende der ſelver Factoors, Dienaers ende Familien, Schippers en Bootſgeſellen in de Landen ende Diſtricten van de hoogſt-gemelte Koning ende der voorſchreve Vereenigde Nederlanden, midtſgaders in der ſelver Havenen vry ende in alle ſeekerheydt ſullen mogen verblyven ende verkeeren, ook aldaer poſſideren, ende in eygendom hebben, Huyſen om in te woonen, midtſgaders Pakhuyſen om haere Goederen ende Koopmanſchappen te bergen, ſonder van yemandt daer inne gemoleſteert te mögen werden, midtſgaders een Zydt-geweer ende andere Wapenen, ſoo van offenſie als van defenſie na de manniere van 't Landt mogen dragen, om haer ende haere Goederen des te beter te beſchermen.

XXIV.

Dat mede alle de Goederen ende Koopmanſchappen van de hoogſt-gemelten Koning ende Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, mitſgaders van weder-zydts Ingezetenen ende Onderdanen in des anders Vyandts Schepen ingeladen zynde, ende aldaer bevonden werdende, ſoo wel als de Schepen ſelfs van goeden prinſe verklaert ende geconfiſqueert werden ſullen; Doch dat alle de Goederen ende Koopmanſchappen, ſelfs van elkanders Vyanden ende haere Subjecten, in Schepen van de jegenwoordige Contrahenten, ofte van haere Ingezetenen ende Onderdanen ingeladen zynde, vry, ongeroert en ongemoleſteert ſullen blyven.

XXV.

Ende gemerkt verſcheyde Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien, ſoo van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie der ſelver Landen als anderen, haere vaſte Goederen ende uytſtaende Schulden zyn hebbende, ſoo in Brazil, als mede in Portugael ſelfs ende andere Landen, onder de ſubjectie van 't voornoemde Ryk, ende dat ook eenige van de Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning, gelyke actien ſouden mogen hebben in het Gebiedt, ofte op de Ingezetenen en Onderdanen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provincien; Is dienthalven veraccordeert ende verdragen, dat alle de voorſchreve vaſte Goederen, 't zy Landen, Huyſen, Suyker-Molens ofte anders, aen de voorſchreve Eygenaers

naers ſullen werden gereſtitueert; ende dat ook, de voorſchreve uytſtaende Schulden by de Debiteurs als noch ten ſpoedigſten ſullen werden voldaen, ende ten eynde alle Controverſien, die over den voorſchreven eygendom ofte de validiteyt ende deugdelykheydt der voorſchreve Schulden ſouden konnen ontſtaen, t'eenemael geprevenieert ende afgeſneden mogen werden, dat over ſulks ten wederzyden

Commiſſariſſen ſullen genomineert werden, die na 't uytwiſſelen van de Ratificatien op dit jegenwoordig Tractaet na 't verloop van

binnen ſullen by den anderen komen, voorſien met macht ende authoriteyt, die hun ſpecialyk gedefereert wordt by deſen, om t'ontfangen alle de prætenſien tot eenige vaſte Goederen ofte Schulden als boven, daer op te citeren die geene, die de ſelve ſoude mogen willen debatteren, ende dien-volgens d'oppoſanten gehoordt, ofte by non-comparatie van de ſelve, in krachte van het default daer op te decerneren de voorſchreve prætenſien ten poſſeſſoiren ofte proviſionnelyk te definieren ende decideren, daer inne procederende ſommarie ende de plano, ſonder eenige figure van proces.

Doch in gevalle yemant eenige actie als boven te intenteren hebbende, niet geraden ſoude mogen vinden, de ſelve voor de voorſchreve Commiſſariſſen te inſtitueren, dat den ſelven t'allen tyden vry blyven ſal, ſyn recht te vervolgen voor den ordinaris competenten Rechter; Ende ſal den hoogſt-gemelten Koning van de eene, midtſgaders de hoog-gemelte Heeren Staten van de andere zyde, efficatieuſelyk procureren, dat 't gundt by de voorſchreve Commiſſariſſen ſal weſen uytgeſprooken, metter daedt gepreſteert, ende by den genen die 't behoordt effectivelyk voldaen werde; doende de deciſien ofte uytſpraeken van de ſelve Commiſſariſſen, door hare reſpective Officieren promptelyk en efficatieuſelyk ter executie ſtellen.

Ende in gevalle daeraen eenig gebrek bevonden wordt, ſullen meer-hoogſt-gemelte Koning de meer-hoog-gemelte Heeren Staten reſpective, verobligeert ende verbonden zyn, gelyk de ſelve haer verobligeren ende verbinden by deſen, de voorſz deciſien ende uytſpraken ſelfs te voldoen, voor ſoo veel de voorſchreve uytſpraeken by faulte van vigoureuſe executie onvoldaen gebleven mochten zyn. Dan in gevalle de voorſchreve Commiſſariſſen de voor-geroerde prætenſien, ofte eenige van de ſelve niet ſoude konnen af-doen, uyt oorſaecken dat de ſtemmen tuſſchen henluyden mochten komen te ſteecken, dat als dan d'opgemelte Commiſſariſſen een-

eenpaerelyk , ofte met pluraliteyt van ſtemmen ſullen verkieſen een Super-arbiter , ende in cas de ſelve Commiſſariſſen ook daer over in ſoodanige diſcrepantie mochten vervallen, dat de ſtemmen ook dienthalven tuſſchen henluyden mochten komen te ſteken , dat als dan de voorſchreve diſcrepantie by 't lot gedirimeert ſal worden. Ende dat de voorſz Super-arbiter in dier-voegen geaſſumeert weſende , de ſaeke wederom door den ſelven met de voorſchreven Commiſſariſſen gereſumeert, ende of by accommodement of by overſtemminge getermineert ſal worden.

Des dat alvoorens ſich van wegens haer Hoog Mog. ſoo verre te elargeren, by den Ambaſſadeur van Portugael met allen ernſt ſal worden geurgeert , ende ten uytterſten daer op geinſiſteert , ten eynde de Conqueſten by die van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, onder de authoriteyt van den Staet in Brazil beſeten geweeſt zynde, wederom aen ende ten behoeve van de ſelve gereſtitueert werden.

Dat ook behoorlyk reguard genomen zynde, op de conſideratien by ofte van wegen Bewinthebberen ſoo van de voorſz Weſt-Indiſche , als ook die van de Ooſt-Indiſche Compagnien, ten deele aen Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., ende ten deelen mede aen Commiſſariſſen van haer Edele Groot Mog. geſuppediteert , ende in geſchrifte over-gelevert , alles ſal werden gedirigeert tot ſoodanige naerdere ende meerdere verſeekeringe, advantagien ende voordeelen , voor deſen Staet , als 't eenigſints doenlyk ſal zyn; Ende ſpecialyk, omme t'obtineren de Navigatie ende Commercie a droicture niet alleenlyk, en van de Kuſten van Africa, maer ook op en van Brazil.

Woonsdag den 26 Mey 1660.

Engelandt Propoſitie aen den Koning van Groot Brittannien gedaen.

De Secretaris van Beaumont , heeft ter Vergaderinge gerapporteert , dat den Koning van Groot Brittannien op 't verſoek van de ſelve , in gevolge van de Reſolutie van giſteren gedaen, haer Edele Groot Mog. op huyden morgen ten negen uyren ſoude admitteren ter Audientie ;. Ende heeft den Heere van Beverwaert daer nevens mede gerefereert, dat ſyne Majeſteyt aengenomen hadde , d'intentie van haer Edele Groot Mog., ontrent het ledig houden van de Audientie-Kamer ende anderſints , in allen deelen te voldoen. Ende zyn haer Edele Groot Mog. daer op vervolgens ter Audientie gegaen , in alles op de methode , ordre ende forme in haer Edele Groot Mog. Reſolutie van giſteren breeder ge-expreſſeert ; ende alle de Leden binnen getreden zynde , is door monde van den Raedt-Penſionnaris , aen ſyne Majeſteyt gedaen eene complimentaire Propoſitie , ende daer op by ſyne Majeſteyt in civile en obligeante termen geantwoordt ; ook vervolgens verſcheyden reparties ten wederzyden gevallen zynde , hebben haer Edele Groot Mog. van ſyne Majeſteyt af-ſcheyt genomen , ende is in dier-voegen de Audientie ge-eyndigt.

Volgt de Propoſitie, &c. hier boven gementionneert.

Op den ſes en twintigſten Mey ſeſtien hondert tſeſtig, de Vergaderinge van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt en Corps ter Audientie weſende, by den Koning van Groot Brittannien, is van wegen haer Edele Groot Mog. door monde van den Raedt-Penſionnaris, gedaen de naervolgende Propoſitie.

SIRE.

C'eſt avec un tres-profond reſpect & avec une joye extreme que nous venons recognoiſtre la faveur qu'il à pleu à voſtre Majeſté de nous faire en nous honorant de ſa preſence Royale en noſtre Province & en noſtre Maiſon, en ſuitte de la tres-humble priere que nous luy en avons faite; Mais quelque grande que ſoit la ſatisfaction que nous en avons, elle ne peut pas entrer en comparaiſon avec celle que nous donne le glorieux & veritablement miraculeux reſtabliſſement de voſtre Majeſté au Throne de ſes Enceſtres & en la poſſeſſion du droict qui luy eſt acquis par ſa naiſſanſe.

Nous ſcavons, Sire, qu'il n'appartient poinct aux Hommes de penetrer dans les ſecrets de la providence divine; Mais nous ne faiſons poinct de ſcrupele de dire que nous avons cette ferme creance, que ce meſme Dieu n'a voulu differer pour quelque temps l'execution de ſa volonté, que pour rendre ſon ouvrage plus achevé & plus admirable aux jeux de tout le monde & pour donner plus d'eſclat ou diademe que voſtre Majeſté.

Si nos vœux ſont exaucez, Sire, Elle le portera pendant une longue ſuitte d'années en la benedicton de Dieu & avec toutte ſorte de proſperité.

C'eſt Eſtat à l'honneur d'eſtre des plus anciens & les plus fidelles Amis & Alliez de l'Angleterre, & nous ſcavons que voſtre Majeſté eſt tres-perſuadée que c'eſt avec ſoing & meſme avec ardeur que nous avons inceſſament & ſans interruption recherché & cultivé ſon Amitié & ſon Alliance.

Et veritablement, Sire, nous faiſons un intereſt d'Eſtat au plus haut degré; meſme nous devons advouer que depuis quelques années cet intereſt d'Eſtat à fait violence noſtre inclination naturelle puiſque ce n'eſtoit pas en voſtre Auguſte Perſonne que nous trouvions actuellement l'image de ce meſme Royaume; & c'eſt par la Sire, que voſtre Majeſté jugera aiſément avec qu'elle affection & zele nous cherirons & entretiendrons à l'avenir l'union & l'eſtroitte correſpondence entre la Grande Bretagne & cet Eſtat, puiſque preſentement voyant voſtre Majeſté reſtablie, noſtre inclination naturelle & l'intereſt de l'Eſtat ſe trouvent Unis c'eſt pourquoy, Sire, Nous prions bien humblement voſtre Majeſté de vouloir honorer l'Eſtat de ſa bien veillance, de ſon Amitié & de ſon Alliance; Vous aſſeurant que de noſtre part nous ne manquerons pas de contribuer tout ce que voſtre Majeſté pourra deſirer de nous afin que cette Alliance ſe puiſſe conclure a pluſtoſt & eſtre la plus eſtroitte, la plus forte, & la premiere de l'un & de l'autre Eſtat; Et cependant nous porterons nos vœux au Ciel, a ce qu'il plaiſſe a ce grand Dieu, qui a fait cette merveille a nos jours, achever ce grand onvrage & verſant inceſſament ſur voſtre Perſonne Royale ſes plus precieuſes benedictions.

De

De voorſz Propoſitie ge-eyndigt zynde, heeft den hoogſt-gemelten Koning daer op in ſubſtantie geantwoordt.

MESSIEURS.

Vous pouvez vous aſſeurer que j'ay une grande inclination pour cet Eſtat, & vous donneray des preuves de mon affection, autant que vous en avez tiré d'aucun de mes Predeceſſeurs, & meſme vous feray voir par les Effects, que je tacheray plus qu'aucun d'eux d'eſtablir & d'entretenir un Amitié ſolide entre les deux Nations.

Ende daer op door monde van de Raedt-Penſionnaris in ſubſtantie gerepliceert zynde.

Nous nous tenons extrememement honorez, Sire, de la declaration favorable qu'il plait a voſtre Majeſté de nous faire & nous aſſeurent de ſon affection & particulierement de l'expreſſion tout a fait obligeante que voſtre Majeſté y adjouſte ſcavoir qu'elle tachera plus qu'aucun de ces Predeceſſeurs d'entretenir un Amitié ſolide avec cet Eſtat.

Heeft ſyne Majeſteyt wyders vervolgt.

Je ſuis entierement reſolue faire une Alliance bien eſtroite avec cet Eſtat, & c'eſt pourquoy Meſſieurs, je ſerois jaloux ſi vous vouliez preferer l'amitie & l'Alliance d'aucun Prince, ou d'aucun Eſtat a la Mienne.

Ende daer op door monde als boven kortelyk geantwoordt zynde.

Nous prions voſtre Majeſté de croire que c'eſt la noſtre But, & noſtre Souhait, & c'eſt pourquoy nous venons de dire qu'à noſtre advis cette Alliance doit eſtre la plus eſtroite que faire ſe peut & la premiere de l'un & de l'autre Eſtat.

Heeft ſyne Majeſteyt wederom in ſubſtantie vervolgt.

J'eſperé que mon reſtabliſſement ſervira non ſeulement au bien & au repos de mes Subjects, mais encore a celuy de mes Voiſins & Amis, & particulierement Meſſieurs au voſtre, je conſidere bien que vous avez eſté forces de traitter avec ces gens qui s'eſtant ſous-levez contre mon Pere, ſe ſoit auſſi obſtinez contre moy, mais a preſent vous aurez a faire avec des gens d'honneur.

Ende is daer op uyt den name van haer Edele Groot Mog. door monde als boven geantwoordt.

SIRE:

Nous nous avons toujours promis & nous promettons encore deux bons effects des diſordres paſſez & du reſtabliſſement de voſtre Majeſté, dont le premier eſt que voſtre peuple ayant en l'occaſion & le loiſir d'apprendre par leur revolutions continuelles & la ſuitte de leur miſeres & calamitez, ce que c'eſt que d'eſt ce prive de la preſence & de la direction de leur veritable Protecteur & Prince legitime, voſtre Majeſté à aura plus n'atten-

n'attendre que de l'amours de l'obeïſſance & de la veneration de ſes Subjects, & le ſecond qu'en les Amis & Alliez de voſtre Majeſté entireront de l'advantagie & du ſoulagement quand a nous, nous avons touts Subjects de nous trouver extremement ſatisfaits de la bonté dont voſtre Majeſté uſe à noſtre eſguard; mais nous la prions auſſi de ſe vouloir ſouvenir du propre de afflige Roy de de Dannemarcq.

Waer op by ſyne Majeſteyt in ſubſtantie is verklaert.

C'eſt de la derniere Juſtice qu'on n'abandonne pas le Roy de Dannemarcq, que l'on a ſi mal Traitté & tant outrage, & je montreray qu'ayant tant ſouffert moy meſme je ſuis reſolu de proteger les miſerables.

Ende daer op uyt den name ende van wegen als boven in ſubſtantie geſegt zynde.

Vous nous trouverez tousjours tres-diſpoſes, Sire, a ſeconder ce glorieux & louable deſſein de voſtre Majeſté.

Hebben haer Edele Groot Mog. van ſyne Majeſteyt af-ſcheyt genomen, en is daer mede de voorſz Audientie ge-eyndigt.

Dingsdag den 1 *Juny* 1660.

Engelandt. Koning van Groot Brittannien in de Vergaderinge Propoſitie.

De Koning van Groot Brittannien, is in gevolge van 't gereſolveerde van giſteren door de Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. en Corps tot beneden aen de Trappen van de groote Zale van 't Hoff van Hollandt ontmoet, ende van daer voorts in conformité van't gereſolveerde in deſe Vergaderinge geintroduceert, (tredende den Heere Prins Maurits van Naſſauw, daer toe verſocht weſende, voor uyt, ende ſyne Majeſteyt in diervoegen, aenwyſende den weg ende paſſagie, daer door de ſelve, achtervolgende 't voorſz gereſolveerde, ſtonde geleydt te werden) ende heeft het ſyne Majeſteyt belieft van de voorſz ontmoetinge af, tot in deſe Vergaderinge toe, continuelyk te blyven met ongedekten Hoofde, ſulks dat haer Edele Groot Mog. ook dien volgende ongedekt gebleven zyn; gekomen zynde tot aen de Sit-plaetſe voor de ſelve geappropricert, is ſyne Majeſteyt voor de Stoel over eynde met blooten Hoofde blyven ſtaen, ende met eenige diſcourſſen onderhouden, tot alle de Leden van haer Edele Groot Mog. Vergaderinge waren binnen gekomen, ende haer op hare reſpective Sit-plaetſen begeven hadden, 't welk geſchiedt zynde, is ſyne Majeſteyt neder-geſeten, ende heeft ſich gedekt, gelyk ook vervolgens daer op de Leden van de hoog-gemelte Vergaderinge neder-geſeten zynde, ende haer gedekt hebben.

Korts daer aen is ſyne Majeſteyt wederom over eynde gereſen, ende heeft ſtaende met ongedekten Hoofden aen haer Edele Groot Mog., die te gelyk mede opgeſtaen, ende met blooten Hoofde over eynde gebleven zyn, gedaen ſyne Propoſitie, beſtaende; Eerſtelyk, in een obligeante Dankſegginge over de civiliteyten ende beleeftheden, die ſyne Majeſteyt verklaerde van haer Edele Groot Mog. te hebben ontfangen; Ten anderen, in een hertelyke aenbiedinge van ſyne Vrundtſchap; Ende ten derden, in een verſoek dat haer Edele Groot Mog. de intereſſen van de Vrouwe Princeſſe Royale ſyne Majeſteyts Suſter, ende van den Heere Prince van Orange haer Soon, ſouden gelieven ter herten te nemen, ende haer by occaſie, des van de hoog-gemelte Vrouwe Princeſſe Royale verſocht zynde, te willen doen

gevoe-

gevoelen de effecten van haer Edele Groot Mog. faveur, gelyk 't voorsz derde Poinct by syne Majesteyt naderhandt des versocht zynde, aen den Raedt-Pensionnaris in den naem van haer Edele Groot Mog., is behandigt het naer-volgende Geschrifte.

MESSIEURS:

D'autant que in laisse icy entre vos mains la Princesse ma Sœur, & le Prince d'Orange mon Nepveu, deux Personnes qui me sont extrememement cheres, je vous prie; *Messieurs*, de vouloir prendre a Cœur leur interests, & de leur faire ressentir les effects de vostre faveur aux occasions que la Princesse ma Sœur, vous en prieré ou pour elle mesme, ou pour le Prince son Fils, vous asseurant que touts les effects de vostre bien veillance envers eux seront recognus de moy, comme si je les aurois receu en ma propre personne.

Charles R.

De voorsz syne Majesteyts Propositie ge-eyndigt zynde, is daer op door monde van den Raedt-Pensionnaris uyt den naeme ende van wegen haer Edele Groot Mog. geantwoordt, met expressien van erkenteniſſe ende van vreugde, ende voorts als geoordeelt wierde op de voorsz Propositie best te quadreren, ende daer op noch eenige weynige discoursſen gewisselt wesende, is syne Majesteyt opgestaen, ende door de Vergaderinge en Corps gereconduiseert door de selve weg tot beneden, ende wederom de eerste Trappe op naer het appartement van de hoog-gemelte Vrouwe Princesse Royale, werwaerts syne Majesteyt sich was begevende, hebbende haer Edele Groot Mog. in dier voegen aen de tweede Trappe haer af-scheyt genomen, ende haer over de Gallerye wederom naer haer Vergader-plaetse vervoegt.

Volgt de Antwoorde in de bovenstaende Resolutie vermelt.

Comme nous ne meritons poinct l'honneur de ceste illustre & esclatante visite aussi ne pouvions nous pas esperer que vostre Majesté se seroit abaissé jusques a nous, mais puis qu'il luy a pleu nous donner cette nouvelle marcque de son affection & de sa bien veillance, & nous honorer de sa Majestueuse presence en ce lieu nous en conserverons l'idée pendant tout le temps de nostre vie avec toute sorte de respect de recognoissance, & avec toute la veneration que l'on doit a un si grand & si puissant Monarque vostre Majesté a la bonte de tesmoigner qu'elle est satisfaicte du peu que nous avons contribuer pour luy faire cognoistre aussi bien qu'à tout l'univers le contentement que nous avons en cette rencontre.

Et il plaist aussi a vostre Majesté nous asseurer de nouveau de l'honneur de son Amitié; nous osons bien esperer, Sire, que vostre Majesté aura veu sur nos visages, aussi bien que sur ceux de touts nos Subjects la veritable joye & l'allegresse publycque qui nous donne son heureux restablissement, & certes nous en aurions bien voullu donner des preuves plus fortes estants contraincts d'advouées que les Effects n'ont poinct eu de proportion avec cette dignité Royale & Auguste de vostre Majesté, mais nous la supplions de considerer plutost ce que nous avons voulu faire que ce que nous avons fait.

Nous sçavons ce que nous devons un si grand Monarque, mais nostre Pays & nostre Pouvoir ne nous ont pas permis de satisfaire a nos inclinations

& a nos deſirs, voſtre Majeſté nous recommande auſſi les intereſts de Madame la Princeſſe Royale & de Monſieur le Prince d'Oraigne ſon Fils nous pouvons aſſeurer voſtre Majeſté que nous ne manquerons poinct de ſatisfaire en cecy à ſon attente; La ſeule conſideration, qu'ils ont l'honneur d'eſtre ſi proches à voſtre Majeſté ſuffiroit pour nous inſpirer ce mouvement; Mais nous pouvont y adjouſter encore que nous nous y ſentons portes par pluſieurs autres reſpects; Et meſme que ce ne ſera à l'eſguard de la Princeſſe Royale qu'une juſte recognoiſſance de l'affection & de l'inclination qu'elle nous a touſiours teſmoignée & pour le bien noſtre Province particulier & a l'eſguard du Prince d'Oraigne qu'un effect du ſouvenir que nous conſervons des merites des ces Anceſtres.

Woonsdag den 2 Juny 1660.

Engelandt. Affcheydt, valedictie en geleyde van den Koning van Groot Brittannien door de Staten van Holland.

De Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. haer in mannieren breeder uytgedrukt in voorgaende Notulen onder dates den vyf en twintigſten ende ſes en twintigſten der voorleden maendt, en corps vervoegt hebbende aen 't Hoff van den Koning van Groot Brittannien; Is door monde van de Raedt-Penſionnaris aen ſyne Majeſteyt gedaen de Propoſitie van affcheydt ende valedictie in termen daer toe convenabel geoordeelt, ende by ſyne Majeſteyt daer op met gereitereerde betuyginge van ſyne genegentheyt, om met deſen Staet niet alleenlyk in goede intelligentie te leven, maer ook aen te gaen een vaſte ende naeuwe Alliantie, geantwoordt zynde, hebben haer Edele Groot Mog. vervolgens ſyne Majeſteyt geconduiſeert tot aen de Kamer van de Vrouwe Princeſſe Royale, werwaerts de ſelve ſich noch voor ſyn vertrek geliefde te vervoegen; Ende heeft het ſyne Majeſteyt wederomme gelieft den gantſchen weg langs te blyven ongedekt, ſulks dat haer Ed. Groot Mog. derhalven ook ongedekt gebleven zyn: Wyders hebben haer Ed. Groot Mog. en Corps ſyne Majeſteyt geconduiſeert tot Scheveninge, ende noch door Gedeputeerden doen conduiſeren tot binnen het boort van 't Admiraels Schip van de Vloote, die ſich voor de Kuſte was onthoudende, om ſyne Majeſteyt naer Engelandt over te voeren, hebbende voorts haer Ed. Groot Mog., ſoo met haer Guardes te Voet ende te Paerde, ende de Burgerye van 't Graven-Hage, midtſgaders het planten van Kanon, als anderſints op 't Strandt betoondt alle teekenen van vreugde, reſpect ende eere die 't eenigſints doenlyk is geweeſt.

Volgt de Propoſite in de bovenſtaende Reſolutie gementionneert.

SIRE.

Ce n'eſt qu'avec beaucoup de douleur & avec un deſplaiſir extreme que nous allons eſtre privé, de la preſence de celuy auquel nous tachons de nous attacher & de nous lier ſi il troittement que nous n'en puiſſions jamais eſtre reparer; Et nous ſerions certe inconſolables en ce facheux eloignement de voſtre Majeſté ſi nous ne ſçavions pas qu'il procede de l'inpatience de vos Subjects & du Zele de voſtre Peuple pour voir l'accompliſſement de leur deſirs, ſans leſquels les noſtres auſſi ne peuvent poinct avoir d'effect.

Nous diſons, Sire, que ce ne peut eſtre ſans regret que nous voyons que

que voſtre Majeſté s'eſloigne denois mais quand nous conſiderons que cet eſloignement que nous apprehendons tant eſt une demarche a la perfection de ce que nous avons ſouhaitté avec tant de paſſion, nous nous en conſolons & meſme nous convertirtiſſions nos regrets & des veux ordants que nous addreſſons a ce grand Dieu, qui vous à Moyſy pour eſtre le plus grand exemple de ſa merveilleuſe providence, a ce qui luy plaiſe conduire le pretieux depoſt de voſtre Auguſte perſonne, & les Princes de la Familie Royale en ce Voyage, lequel lors que nous le conſiderons de plus pres, nous n'eſtimons pas moins avantagieux pour nous que pour les propres Subjects de voſtre Majeſté puis qu'elle nous a bien voulu donner une entiere aſſeurance de ſon affection, & de ſon Amitie. C'eſt dont nous prions bien humblement voſtre Majeſté de ſe ſouvenir quand elle ſera arrivé en ſon Royaume, & parmy les grandes & importantes affaires que la vont occuper de donner quelques moments a l'avancement & a la perfection de cette Alliance que voſtre Majeſté nous à faict eſperer dans noſtre derniere audience.

Au reſte, Sire, Nous ne trouvons poinct de paroles qui puiſſent exprimer la douceur du ſouvenir qui nous demeure de voſtre preſence en ce lieu mais ſur tout des expreſſions & des marques d'Amitié que voſtre Majeſté, nous a faict paroiſtre pendant le ſejour qu'il luy a plu faire en noſtre Province, mais nous ne ſçaurions dire ſi la joye qui nous en demeure eſt plus grande ou ſi nom de nom plus admirer la douceur & la moderation que nous avons remarquée avec veneration en voſtre Eſprit; pleuſt a Dieu, Sire, qui toutte la grande Bretaigne ne reſpiraſt que l'air de voſtre Majeſté c'eſt la le grand ſouhait & le voeu le plus affectieux que nous puiſſons addreſſer au Piel a ſon eſgard, & nous ſommes tres-eſſeurez que ſe meſme vœu eſtant exauce; voſtre Majeſté ne trouvera plus en ſes Subjects qu'une amour mutuelle des uns envers les autres, une perfecte obeiſſance, a leur Prince & une devotion, Religieuſe a Dieu, pour nous Sire, nous n'avons qu'a ſouhaitter qu'il plaiſe a ce meſme Dieu vous faire cognoiſtre le plus intime de nos cœurs qu'elle trouvera touſiours remplis d'un tres-prefonds reſpect pour ſa perſonne, & d'une affection tres-pure & tres-ſincere pour le bien de ſon Eſtat.

Saturdag den 5 Juny 1660.

Engelandt. Inſtructie Ambaſſade nae Engelant.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den negen en twintigſten der voorlede maendt, hare gedachten laten gaen over de ingredienten van de Inſtructie voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van wegens deſen Staet naer Engelandt af te ſenden. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteyt, ofte die geene van de ſelve die by haer Hoog Mog. nevens Gedeputeerden uyt d'andere Provincien over 't ſelve ſubject zyn gecommitteert, verſocht ende geauthoriſeert ſullen worden, gelyck deſelve verſocht ende geauthoriſeert worden by deſen, om de voorſchreve te formeren Inſtructie aldaer te helpen adjuſteren ende op 't papier brengen, in ſulker voegen dat, voor ſoo veel belangt het Tractaet met den Koning van Groot Bittannien aen te gaen, d'Articulen raekende de vryheydt van de Com-

mercie ende Traffycq, *mutatis mutandis* mogen werden genomen uyt het Tractaet van Entre-cours tuſſchen den Staet van Engelandt, ende de Nederlanden opgerecht, in den Jare veertien hondert vyf en tnegentig, ende t'zedert tot verſcheyde-malen geconfirmeert, midtſgaders ook uyt de geconcipieerde Inſtructie voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs naer Vranckryck gedeſtineert, voor ſoo veel de ſelve Inſtructie bevonden ſal worden op 't cas ſubject applicabel te weſen, ende dat daer ontrent mede behoorlyk reguardt genomen werde op de belaſtingen, die de Ingezetenen van deſen Staet in Engelandt, boven de natuyrlyke Subjecten afgevordert werden, midtſgaders ook op 't bewuſte Placcaet Anno ſeſtien hondert een en vyftig in Engelandt gedaen emaneren, tot beneficie (ſoo voor-gegeven wordt) van de Schipvaert ende Navigatie der Inwoonderen van Engelandt voornoemt.

Dat voorts de Articulen concernerende de Marine, geconcipieert mogen werden naer 't exempel ende op het model van 't Tractaet, in den Jare ſeſtien hondert vyftig over 't ſelve ſubject met den Koning van Spaigne gemaekt, ende dat de Poincten van d'Alliancie mogen werden ge-extendeert, in defenſive termen, conform 't gundt over gelyk cas geinſereert is in de voorſz geconcipieerde Inſtructie voor de Heeren Ambaſſadeurs naer Vrankryk gedeſtineert.

Donderdag den 15 July 1660.

Engelandt. Inſtructie voor de Ambaſſadeurs naer Engelandt.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't rapport, ende advis den tienden deſes alhier ter Vergaderinge gedaen, ende geopent by de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, ge-examineert ende overwogen hebbende d'Articulen, door de Heeren haer Edele Groot Mog. ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt, met ende nevens Gedeputeerden uyt d'andere Provincien geadjuſteert ende op 't papier gebracht, omme te dienen tot Inſtructie voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van wegen deſen Staet naer Engelandt af te ſenden, ende tot ingredienten van het Tractaet van Alliancie, Commercie ende Marine, met den Koning van Groot Brittannien te maeken; hebben haer Edele Groot Mog. haer de voorſz Articulen, ſulks ende in der voegen, als de ſelve hier naer van woorde te woorde ſtaen geinſereert, wel laten gevallen; ende vervolgens goedt-gevonden ende verſtaen, dat het Arreſt van dien, wegens deſe Provincie ter Generaliteyt ſoo veel mogelyk ende ſoo haeſt doenlyk, uytgewerkt, midtſgaders het vertrek van de Heeren Ambaſſadeurs na de drie hooge Kroonen reſpectivelyk gedeputeert, met ernſt gepouſſeert, ende ſoo veel mogelyk verhaeſt ſal werden.

I.

Dat tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning ende ſyne onder-hebbende Ryken ter eenre, ende de hooggemelte Heeren Staten Generael ende de Vereenigde Nederlandtſche Provincien ter andere zyden, midtſgaders tuſſchen der ſelver reſpective Subjecten ende Ingezetenen, altydts ſal zyn ende blyven eene oprechte, vertrouwende, vaſte, onverbreekelyke, ende eeuwigduyrende Vrundtſchap, Eenigheydt ende Correſpondentie, ſoo te Water als te Lande, in alles en voor al ſoo buyten als binnen Europa.

Dat

II.

Dat wyders tuſſchen de ſelve ſal zyn ende blyven eene nacuwe Alliantie, Confœderatie ende Unie, tot onderhoudinge ende onderlinge maintenue, van de ruſte, Vreede, ende Vrundtſchap, ofte Neutraliteyt, die den hoogſt-gemelten Koning ende ſyne onder-hebbende Ryken, ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ende de Vereenigde Nederlandtſche Provintien, tegenwoordig met andere Koningen, Republycquen, Princen, Staten, ende Steden zyn hebbende, ofte naermaels noch ſouden mogen krygen, midtsgaders tot mutuele aſſiſtentie, defenſie ende conſervatie van de Landen, Steden ende Plaetſen, den hoogſt-gemelten Koning ende de voorſchreven Ryken, ofte de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ende de Vereenigde Nederlandtſche Provintien toebehoorende, ofte die de ſelve hier naermaels noch ſouden mogen aenkomen door Tractaten van Vreede, ofte andere Conventien, geſamentlyk aen te gaen in mannieren, als hier naer breeder ſal werden gedeclareert; als mede van de Steden ende Plaetſen, die de meer-hoog-gemelte Heeren Staten Generael, met hare Guarniſoenen beſet houden, in wat gedeelte van Europa de voorſchreve Landen, Steden ofte Plaetſen, gelegen mochten zyn, ook tot conſervatie ende maintenue van Rechten, Vryheden ende Immuniteyten, daer van de ſelve reſpectivelyk zyn jouiſſerende, ofte die by hun naermaels ſouden mogen werden geacquireert door Tractaten van Paix, Vrundtſchap ofte Neutraliteyt, of ook door andere conventien en ſtipulatien, hoedanig die genaemt ſoude mogen werden, ende voor al mede tot defenſie ende mainctenue van wederzydts Navigatie, Commercie, ende Viſſcherye, tegens allen den geenen die de voorſchreve Vreede, Vrundtſchap ofte Neutraliteyt verbreekende, den hoogſt-gemelten Koning, ende ſyne onderhebbende Ryken, ofte de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, ende de Vereenigde Nederlandtſche Provintien, in de voorſchreve Landen, Steden ende Plaetſen hier naer, 't zy te Water, 't zy te Lande, Vyandtlyk ſullen komen aen te taſten, ofte in de voorſchreve Rechten, Vryheden, Immuniteyten, Navigatie, Commercie ende Viſſcherye te turberen, te beſwaren ofte te verongelyken.

III.

Dat dien-volgende de eene der Geallieerden des anders beſte ende welvaren getrouwelyk ſal ſoeken, ende daer

toe met raedt ende daedt helpen, ende bevorderinge doen by alle voorvallende occaſien.

IV.

Dat den hoogſt-gemelten Koning ende de hoog-gemelte Heeren Staten noch ſelfs, noch door yemandt anders, directelyk noch indirectelyk, heymelyk noch in 't openbaer ſullen tracteren, handelen, doen ofte bewilligen, het gundt tot een van beyder ſchade, nadeel ofte beſwaerniſſe ſoude konnen ſtrecken, in eenigerley mannieren, maer ter contrarie alle ſoodanige raedtſlagen, die ſy ſullen bevinden tot een van beyder ſchaden, nadeel ofte beſwaerniſſe te konnen ſtrecken, malkanderen tydelyk openbaren, ende de ſelve met alle getrouwigheyt ende ſorgvuldigheyt ſoeken te verbreecken, ende de executie van dien te verhinderen ende af te weeren.

V.

Veel min ſullen de Subjecten van den hoogſt-gemelten Koning, ofte die gene die haer in ſyne Ryken ende Landen onthouden, ende de Onderdanen, ofte de Ingezetenen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien eenige hoſtiliteyten ofte violentie exerceren, de eene tegens de andere, te Water ofte te Lande, onder wat naem ofte pretext ſulks ook ſoude mogen werden ondernomen; ende ſullen dien-volgende de ſelve Subjecten ende Inwoonderen niet vermogen eenige Commiſſien ofte Brieven van Repreſſailles te nemen, ofte te ontfangen van Princen ofte Staten met een van deſe Geallieerdens in vyandtſchap of mis-intelligentie weſende, veel min de Ingezetenen ende Onderdanen van de andere Geallieerden in krachte van ſoodanige Commiſſien ofte Brieven te beſchadigen; gelyk ook den hoogſt-gemelten Koning, ende de hoog-gemelte Heeren Staten geenſints ſullen gedoogen, dat eenige ſoodanige Commiſſie-Vaerders in de Havenen, Reeden ofte Revieren onder haer gebiedt by anderen geen Onderdanen ofte Ingezetenen zynde, toegeruſt, geaccommodeert ofte ook getolloreert werden, maer ſullen ſoo de eene als de andere ſulks ondernemende, als Pyraten vervolgt, aengetaſt ende rigoureuſelyk geſtraft werden boven de reſtitutie van de genomen Schepen ende Goederen aen de rechte Eygenaers, ende de reparatie van de ſchade de ſelve aengedaen, daer toe ſy metter daedt ſullen werden gehouden ende geconſtringeert, ten welken eynde t'allen tyden ſulks van de een of de ander der Geallieerden gerequireert werdende, conform den inhoudt deſes ſcherpe ende

de vigoureuſe Placcaten ge-emaneert ofte gerenoveert ſullen werden.

V I.

Sullen den hoogſt-gemelten Koning ende de hooggemelte Heeren Staten Generael geenſints mogen ontfangen, gedoogen ofte toelaten, dat in hare reſpective Havenen, Landen, Steden of Reſſorten, door haere Onderdanen ofte Ingezetenen ontfangen, opgehouden ofte geherbergt worden eenige Pyraten ofte Zee-roovers, maer ſullen de ſelve, ſoo wel Ophouders als Roovers doen vervolgen, achterhalen, apprehenderen, ende ten exempel van anderen ſtraffen naer behooren, ſullen ook de geroofde Schepen ende Goederen, die noch voor handen ende in weſen bevonden werden, aen de rechte Eygenaers de ſelve reclamerende, werden gereſtituceert.

V I I.

Sullen mede egeene Brieven van Repreſſalien ofte van marque, arreſten ende diergelyken, die voor deſen by de eene der Geallieerden jegens de Subjecten van de andere ſouden mogen zyn verleendt, eenig effect hebben ter eenre ofte ter andere zyde, maer ſullen de ſelve zyn ende blyven nul ende krachteloos, ende ſullen ook ſoodanige Brieven voor het toekomende niet mogen werden verleendt, maer ſal Recht ende Juſtitie geadminiſtreert worden aen yeder een, ſulks als 't behoordt; Welverſtaende, dat de particuliere Ingezetenen van de eene ende van de andere zyde, niet en ſullen mogen werden gearreſteert, 't zy in haere Perſoonen ofte Goederen, ter ſaeke van de ſchulden by den hoogſt-gemelten Koning ende de meer-hoog-gemelte Heeren Staten Generael reſpectivelyk gemaekt ofte noch te maeken.

V I I I.

De Onderdanen ende Ingezetenen van de eene ende de andere zyde ſullen onder den anderen hebben, ende reciproquelyk jouiſſeren van den vryen handel binnen het diſtrict van weder-zydts Staten ende Landen in Europa, ende ſullen dien-volgende de Subjecten van den hoogſtgemelten Koning ende de Inwoonderen van de Landen onder des ſelfs gebiedt gehoorende, vry ende onbekommert in de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien, midtsgaders in alle de Landen ende Plaetſen in Europa, onder 't gebiedt van de hoog-gemelte Heeren Staten gehoorende, mogen invoeren, aldaer verkoopen, vermangelen, ofte anderſints verhandelen, ook aldaer inkoopen, ofte by permutatie machtig werden, aen ende

ende van alle Perſoonen ende eenen yegelyk, ſonder onderſcheydt, alderhande ſoorte van Waren, Goederen ende Koopmanſchappen, van wat Landt, qualiteyt ofte natuyre deſe ook ſouden mogen weſen, waer van de Commercie in ofte uytvoer niet generalyk is verboden aen alle ende een yder ſoo van de eygen Ingezetenen als van Vreemden, gelyk ook by reciprocatie de Subjecten van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ende de Inwoonderen van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien de ſelve vryheyt ſullen hebben ende mogen gebruyken in Engelandt, Schotlandt ende Yrlandt, midtsgaders in alle de Landen ende Plaetſen in Europa, onder 't gebiedt van den hoogſt-gemelten Koning behoorende.

IX.

d'Onderdanen ende Ingezetenen van de voorſchreve Vereenige Nederlandtſche Provintien, midtsgaders over de Goederen, Waren ende Koopmanſchappen haer toebehoorende, ſal van nu voortaen in de Havenen, ofte op de Rivieren van de voorſchreve Ryken, geen hooger ofte meerder Tol, ofte Couſtume afgevordert werden, als wel de eygen Subjecten, ende over de Goederen de ſelve Subjecten toe-komende; Sullende in betalinge van de voorſchreve Tollen ofte Couſtumen, ende alle andere inkomende ofte uytgaende Recht, ſoo wel in de Ryken ende Landen van den hoogſt-gemelten Koning, als in de voorſchreve Nederlandtſche Provintien, eene abſolute eſgualiteyt tuſſchen wederzydts Onderdanen geobſerveert werden, ook ſonder onderſcheydt of de Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, in Engelſche ofte in Nederlandtſche Schepen in ofte uytgevoert werden.

X.

Men ſal niet mogen aen ofte inkomen, noch ook verblyven in de Havenen, d'eene d'andere met Schepen ende Volk van Oorloge in getal, 't welk apparente ſuſpicie, ofte quaet bedenken ſoude mogen geven, ſonder verlof ende toelatinge van de Geallieerde, onder de welke de voorſz Havenen zyn, ten ware men gedreven wierde door tempeeſt, ofte gedwongen 't ſelve te doen door noodt, ende omme te ſchouwen eenige periculen ter Zee, in welken gevalle men gehouden ſal zyn, daer van ende van de neceſſiterende oorſaeke van dien aenſtondts, aen de ſelve Geallieerde, ofte wel aen den Gouverneur ofte naeſte Magiſtraet over of ontrent de opgemelte Havenen geſag hebbende, kenniſſe te geven, ende ook de noodt over zynde, wederom uyt de ſelve Havenen te vertrecken.

Voor

X I.

Voor de Schepen van Oorloge van d'een ende van d'ander zyde, niet zynde in ſulken getal, dat de ſelve eenige rechtmatige ſuſpicien ſouden mogen geven, ſullen wederzydts Havenen, Revieren ende Reeden, altoos open ende vry zyn, om daer in te varen, te blyven, te Ankeren, ende wederomme uyt te varen, ſonder eenige verhinderinge ofte belet, de ſelve Oorlog-Schepen haer nochtans regulerende, volgens de Wetten, Rechten ende Couſtumen van de reſpective Plaetſen.

X I I.

Wel-verſtaende nochtans, dat geene van wederzydts Oorlog-Schepen ofte Commiſſie-Vaerders, eenige recherche ofte viſitatie aldaer, ofte op de reſpective Kuſten, ofte ook in volle Zee onderworpen ſullen weſen, vorder dan alleen, om hare reſpective Commiſſien in wederzydts Havenen komende te vertoonen ende elders niet.

X I I I.

De ſelve vryheydt ſullen niet alleenlyck genieten alle Oorlog-Schepen ende particuliere Commiſſie-Vaerders van de eene ende van de andere zyde, ten aenſien van hare eygene Schepen, maer ook ten aenſien van de Prinſen, die de ſelve op haere particuliere, ofte op gemeene Vyanden ſullen hebben verovert, om de ſelve Prinſen ſonder eenige verhinderinge arreſt ofte bekommerniſſe te brengen ter plaetſe daer de ſelve ſulcks, volgens haere Commiſſien te doen ſchuldig zyn, ſonder dat ook de Capiteynen gehouden ſullen weſen, hare voorſchreve Prinſen aen de Officiers van de Plaetſe aen te geven, ofte bekendt te maeken, ofte aen de ſelve, ofte aen yemandt anders daer van eenig Recht te betalen; ſullende niet te min des verſocht zynde, aen de ſelve Officieren verobligeert weſen hare reſpective Commiſſien te vertoonen.

X I V.

De Schepen bevracht by de Onderdanen ofte Ingezetenen van een van de Geallieerden, paſſerende voor-by de Kuſten van de andere, ende aldaer in-loopende op eenige Reede, ofte in eenige Haven, 't zy uyt neceſſiteyt door tempeeſt, ofte om eenige andere redenen, ſullen niet gedwongen mogen werden aldaer te ontladen, ofte haere in-hebbende Goederen te verkoopen, ofte te verhandelen, nochte gehouden zyn eenige Convoyen, Couſtumen, Tollen ofte Licenten te betalen, dan alleenlyk ſoo wanneer ſy aldaer vrywillig en uyt haer eygen mouvement komen laſt te breeken.

X V.

Wederzydts Koopluyden, Schippers, Piloten, Scheeps-Volck, haere Schepen, Koopmanſchappen, Waeren ende andere Goederen, ſullen niet aengeſlagen ofte gearreſteert mogen werden, het zy in krachte van eenig bevel generael ofte particulier, ende om wat oorſaeke dat het zy, van Oorloge ofte anderſints, ende generalyk ſal van wederzydts Subjecten ende Ingezetenen niets genomen ofte aengehouden mogen werden, als met hun eygen conſent, ende tegens behoorlyke vergeldinge, daer onder men nochtans niet en verſtaet te begrypen d'arreſten ende aenſlagingen van Juſtitie, door de ordinaris wegen ter oorſaeke van eygen Schulden, Obligatien, ende bondige Contracten van den genen, tegens de welke de voorſchreve aenſlagingen ofte arreſten ſullen zyn gedaen, waer inne geprocedeert ſal worden, gelyk gebruykelyk is naer recht ende reden.

X V I.

De Onderdanen ende Ingezetenen van de gemelte Geunieerde Provintien ſullen in alle ſeekerheyt ende vryheyt mogen varen ende traffiqueren in alle Ryken, Staten ende Landen, die zyn ofte ſullen weſen in Pays, Vrundtſchap ofte Neutraliteyt met den Staet der voornoemde Geunieerde Provintien, ſonder dat de ſelve Onderdanen ende Ingezetenen in de voorſchreve vryheyt ſullen mogen werden getroubleert, ofte geinquieteert door de Schepen ende Vaertuyg van den hoog-gemelten Koning ende de voorſchreve Ryken, ofte van de Onderdanen ende Ingezetenen van dien, ter occaſie van de vyandtſchap dieder is, ofte naermaels ſoude mogen zyn tuſſchen den ſelven Koning ofte ſyne Succeſſeurs ende de Ryken, Staten ende Landen, ofte eeniger der ſelver die in Vrundtſchap ofte Neutraliteyt zyn met de hoog-gemelte Heeren Staten Generael der Geunieerde Provintien, ende ſal alle 't ſelve mede plaetſe hebben, ende van wegens de hoog-gemelte Heeren Staten achtervolgt, ende naergekomen worden, in reguarde van de Onderdanen ende Ingezetenen van de Landen, van den hoogſt-gemelten Koning.

X V I I.

Wel-verſtaende, dat de Onderdanen ende Ingezetenen van de voornoemde Geunieerde Provintien niet en ſullen vermogen in de Ryken, Staten ende Landen van die gene, die met de hoog-gemelte Heeren Staten in vrundtſchap of neutraliteyt zyn, ende die hier naer den

hoogſt-

hoogſt-gemelten-Koning ofte ſyne Succeſſeurs te Water ende te Lande met Oorlog ſoude mogen hebben aengetaſt, gelyk mede de Onderdanen ende Ingezetenen van de Landen van den hoogſt-gemelten Koning niet en ſullen vermogen in de Ryken, Staten, ende Landen van die genen die met den ſelven in vrundtſchap ofte neutraliteyt zyn, ende die hier naer de hoog-gemelte Heeren Staten ende de Geunieerde Provintien te Water ofte te Lande met Oorlog ſonde mogen aengetaſt hebben, te brengen eenige Contrebande ofte verboden Waren; ende op dat ſulks te beter verhoet ende voorgekomen ſouden mogen werden, ſullen den hoogſt-gemelten Koning ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael elck in den haren 't ſelve verbieden by expreſſe Placcaten ende Edicten.

XVIII.

Ende omme te beter voor te komen, de miſverſtanden die ſouden mogen ontſtaen, beroerende de deſignatie van Contrebande, ende verboden Waren; Is verklaerdt ende verdragen, dat onder de voorſchreve Waren zyn begrepen Kanon, Muſquetten, Mortiers, Petarden, Bomben, Grenaden, Sauſyſen, Peck-kranſſen, Affeuyten, Forquetten, Bandoliers, Kruyt, Lonten, Salpeter, Kogels, Pieken, Degens, Morions, Caſquetten, Quiraſſen, Hellebaerden, Paerden, toeruſtinge van Paerden, Piſtolen, Rappier-Hengſels, ende alle toeruſtingen, gefatcoeneert, ende gemaekt tot gebruyk van Oorloge.

XIX.

Ende om van gelyken wyders te ontgaen, alle materie van diſpuyt ende contentie, Is verdragen dat onder den naem van Contrebande ende verboden Waren niet en ſullen zyn begreepen Terwe, Koorn ende andere ſoorte van Graen, Erten, Bonen, Sout, Wyn, Olie, noch generalyk yets van 't gene behoordt tot het voetſel ende onderhoudt van het leven, maer ſullen vry blyven, gelyk alle andere Koopmanſchappen, die niet begrepen en zyn in het naeſt-voorgaende Articul, waer van het tranſport dien-volgende vryelyck ſal mogen werden gedaen naer vyandtlyke Plaetſen, uytgeſondert op Steden ende Plaetſen die belegert, geblocqueert of beſet zyn.

XX.

Ende omme te beletten, dat de voorſchreve Contrebande ende verboden Koopmanſchappen ſulks als de ſelve geſpecificeert zyn in de naeſt-voorgaende Articulen, niet en werden gebracht aen de voorſchreve Vyanden

van den hoogſt-gemelten Koning, ofte van de hooggemelte Heeren Staten Generael, ende dat ook onder pretext van het ſelve te willen beletten, de vryheydt ende ſeekerheydt van de Navigatie ende Commercie niet en werde geretardeert; Is verdragen, dat de Schepen van de Onderdanen ende Inwoonders der voorſchreve Geunieerde Provincien met de ingeladen Koopmanſchappen gekomen zynde in eenige Havenen van den hoogſtgemelten Koning, als mede de Schepen van de Onderdanen ende Inwoonderen van de Landen van den ſelven Koning met de ingeladen Koopmanſchappen als vooren gekomen zynde in eenige Haven van de voornoemde Geunieerde Provintien, ende van daer willende gaen naer de Vyanden van den genen, in wiens Haven die zyn, gehouden ſullen weſen aen de Officieren geſteldt op de ſelve Haven, van waer ſy ſullen willen vertrecken te toonen haere Paſſeporten, innehoudende ſpecificatie van de ladinge van haere Schepen, geverifieert ende gemarqueert met het ordinaris Zegel ende teekeninge, ende erkendt by de Officieren van de Admiraliteyt in de Quartieren daer ſy eerſt uytgevaren zyn, met declaratie van de plaetſe, werwaerts ſy het gemunt hebben, alles in de ordinaire ende gewoonlyke forme, naer welke vertooninge van haere Paſſeporten in de voorſchreve forme ſy niet ſullen mogen werden gemoleſteert, nochte onderſocht, opgehouden ofte verachtert in haere reyſe, onder wat pretext het ook ſoude mogen zyn.

XXI.

De Schepen van de een ende de ander zyde komende op eenige Reden, ſonder te willen komen in de Havenen, ſullen niet gehouden zyn exhibitie van eenige beſcheyden te doen, ten ware merkelyke ſuſpicie viel, dat de ſelve ſoude willen toebrengen aen de voorſchreve Vyanden van de eene of de ander eenige van de Contrebande of verboden Waeren, hier vooren geſpecificeert.

XXII.

Ende in 't ſelve cas als de voorſchreve Schepen op de Reeden, ofte ook anderſints, wanneer de ſelve in volle Zee ontmoet werden by eenige Schepen van Oorloge van d'eene zyde, ofte particuliere Commiſſie van de ſelve hebbende, ſullen de voorſchreve Oorlog-Schepen ofte Commiſſie-Vaerders, om alle diſordre voor te komen, moeten blyven buyten een Kanon-ſchoot, ende vermogen te ſenden haer Chaloupe aen het boort van de Schepen van de andere zyde, ende in de ſelve te doen overgaen, twee of drie Man alleen, aen de welke de Schippers in

in gevalle van merkelyke ſuſpicie als boven, ende anders niet, ſullen vertoonen hare Paſſeporten in ſulker forme, als hier vooren is geſpecificeert, ende ook hare Zee-Brieven, gecoucheert naer het *Formulier*, het welk in 't eynde van 't jegenwoordig Tractaet ſal werden ingelyft, waer by ſal blyken, niet alleenlyk van de Ladinge, maer ook van de plaetſe van hare reſidentie, ende van de naem van de Schipper, midtsgaders van het Schip, op dat men door beyde de voorſz middelen ſoude mogen weten, of'er ook eenige Contrebande ofte verboden Waren in de Schepen ingeladen zyn, ende de qualiteyt van het Schip, als mede van de Schipper van dien; ende ſal de voorſz Paſſeporten ende Zee-Brieven, volkomen geloove gegeven worden, tot welken eynde de voorſz Brieven van de zyde van den hoogſt-gemelten Koning, ende van die van de hoog-gemelte Heeren Staten ſullen worden bekrachtigt met contre-Marcques, omme de valediteyt van dien te meerder te konnen bekennen, ende op dat de ſelve niet en ſoude werden vervalſcht; Wel-verſtaende, dat den innehouden van het jegenwoordige Articul, niet en ſal mogen werden gepractiſeert, ſoo wanneer eenige Koopvaerdy-Schepen varen onder Convoy, ende de Vlagge van den hoogſt-gemelten Koning, ofte van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael.

NOTA. *Te volgen ende te inſereren het Formulier geinſereert in het Tractaet van Marine, Anno ſestien hondert en vyftig met Spaigne gemaekt.*

XXIII.

Ende by ſoo verre door het voorſchreve middel ſoude mogen werden bevonden, dat eenige Schepen met Koopmanſchappen van die ſoorten, die hier vooren verklaert zyn te weſen Contrebande, gedeſtineert zyn naer Vyandtlyke Havenen als boven, ſullen echter de Capiteynen van Oorlog niet vermogen te openen, ofte op te breeken de Kiſten, Kaſſen, Koffers, Tonnen, Balen, ofte eenige andere Packen, veel min die te tranſporteren, te verkoopen, te vermangelen, ofte anderſints te veralieneren, voor ende al eer de ſelve ordentelyk aen Landt gebracht, naer gemaekten Inventaris ontladen, ende by de Rechters van de Admiraliteyt ofte anderen, daer toe competent zynde, van goeden Prinſe verklaert ende geconfiſqueert ſullen weſen; Welke Rechters de voorſz confiſquatie, ten reguarde van de voorſz Contrebande Koopmanſchappen, in krachte van dit Tractaet ſullen vermogen te doen, ſonder dat nochtans daer door het voorſchreve Schip, ofte andere vrye ende gepermitteerde Koopmanſchappen, die in 't ſelve Schip bevonden worden, in eeniger mannieren ſullen mogen werden aengeſlagen ofte geconfiſqueert; Edoch in gevalle de voorſz Koopmanſchappen van Contrebande maer weſende een

partye van de Ladinge, den Schipper ſelfs ſoude mogen goedt-vinden, de opgemelte Contrebande Koopmanſchappen, aen den Capiteyn van Oorlog in Zee over te leveren, ende met de overige Ladinge ſyne Reyſe te vorderen, ſal den Capiteyn van Oorlog in ſulken cas, vermogen, ende ook gehouden weſen 't ſelve aen te nemen, ende 't voorſchreve Schip vorders ſyne Reyſe, ſonder eenige moleſtatie ofte verhinderinge te laten pourſuiveren.

XXIV.

Is mede verdragen dat de Goederen, die by de Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning ſullen zyn geladen in Schepen, toebehoorende de Vyanden van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, als mede de Goederen van de Onderdanen ende Ingezetenen van de ſelve Heeren Staten, ende de voorſz Geunieerde Provintien, geladen in Schepen, toebehoorende de Vyanden van den hoogſt-gemelten Koning, genomen, ſchoon dat de ſelve niet en zyn van Contrebande, of verboden, echter ſullen werden geconfiſqueert, ſonder eenige exceptie ofte reſerve, maer anderſints ſal vry zyn al 't gene geladen ſal weſen, ofte bevonden worden in Schepen, toe-behoorende reſpectivelyk de Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning, ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael genomen, ſchoon dat de Ladinge, ofte een gedeelte van dien mochte toebehooren de Vyanden van den eenen, ofte den anderen, uytgeſondert Waren van Contrebande gedeſtineert naer Vyandtlyke Havenen als boven, in reguarde van de welke men ſich ſal reguleren, naer het gunt in de voorgaende Articulen is geſegt.

XXV.

Soo eenige Schepen, 't zy van Oorloge, Koopvaerdye ofte anderen, van de een of de ander zyde door Onweder, of eenig ander ongeval mochte komen te ſtranden ofte te vergaen, op de Kuſten van des eens of des anders Landen, ofte ook by een gemeen Vyandt genomen geweeſt zynde, naderhandt, voor ende al eer de ſelve in een Haven van den voorſz gemeene Vyandt opgebracht, ende by een competenten Rechter van goeden Prinſe verklaert ſullen zyn, by de Oorlog-Schepen ofte Commiſſie-Vaerders van een van deſe Geallieerden mochten werden hernomen, ſullen de ſelve geſtrande ende hernomen Schepen met haer toe-behooren, ofte het overgeblevene van dien, ende alles wat daer in geweeſt ende gebracht ſal zyn, ofte het provenu van dien in cas de la-

dinge

dinge ter oorſaeke van verderffelykheyt ofte andere evidente neceſſiteyt mochte zyn verkocht, mogen werden gereclameert, ende gevordert binnen den tydt van een jaer en ſes weeken door de rechte Eygenaers, ofte recht of procuratie van de ſelve hebbende, ende ſullen aen hun gereſtitueert werden, ſonder eenige forme van proces, betalende alleen voor de gedane onkoſten ende berg-loon een negende part van de waerde der voorſz gebergde ofte hernomen Schepen en Goederen, ſonder meer.

XXVI.

Boven ende behalven alle de boven-ſtaende Articulen, ende de particuliere conditien daer inne vervat, die ten weder-zyden oprechtelyk, ende ter goeder trouwen ſullen werden geobſerveert ende naergekomen; Is wyders generalyk verſproken ende vaſt-geſtelt, gelyk verſproken ende vaſt-geſtelt wordt midts deſen, dat weder-zydts Ingezetenen ende Onderdanen in de Landen, Havenen ende Diſtricten, de eene van de andere, midtsgaders ook in de ontmoetinge op de Zee, ten reguarde van de liberteyt der Commercie ende Traffycq, het betalen van Tollen in ende ontrent het ſtuk van de Marine, ende alles anders, 't gunt tot voordeel van elkanders Ingezetenen en Onderdanen kan dienen, ſoo favorabelyk ſullen werden getracteert als die gene van de vreemde Natien die 't favorabelſte getracteert werden, ende dat over ſulks alle ende yder van de Conditien, Voordeelen, Rechten, Vryheden, Immuniteyten ende prerogativen die by ofte ten behoeven van eenige andere Natien van een deſer Geallieerden jegenwoordig zyn, ofte hier naermaels noch ſouden mogen werden bedongen, ofte geobtineert by deſen, aen de Onderdanen ende Ingezetenen van de andere Geallieerde van nu af aen mede geaccordeert ende toe-geſtaen werden, met belofte van de ſelve daer van insgelyks volkomentlyk te ſullen laten gauderen ende jouiſſeren.

XXVII.

Ende ten eynde het generael oogmerk in 't tweede Articul hier boven uytgedrukt, wat naeder ende particulierder ge-expliceert, ende gereguleert moge weſen, hebben den hoogſt-gemelten Koning, ende de hooggemelte Heeren Staten den anderen belooft, ende haer verobligeert, gelyk de ſelve beloven, ende haer verobligeren by deſen naer hun uytterſte vermogen te ſullen guaranderen, niet alleenlyk de Tractaten die de ſelve reſpectivelyk zyn hebbende, met andere Koningen, Republyken, Princen ende Staten daer van ten weder-zyden exhibitie is gedaen, maer ook alle ſoodanige anderen,

ren, als ſy hier naemaels geſamentlyk met andere Koningen, Republyken, Princen ende Staten ſullen komen te maeken, in der voegen, dat by ſoo verre den hoogſtgemelten Koning ende de voornoemde Ryken, ofte de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ende de Vereenigde Nederlandtſche Provintien naermaels met verbreekinge van de voorſz Tractaten, ende in prejuditie van de Vrede, Vrundtſchap, Neutraliteyt, ofte ook van eenige andere Clauſulen daer inne vervat, 't zy te Water ofte Lande werden geattacqueert, in de Ryken, Provintien, Landen, Steden ofte Plaetſen, hier vooren in 't voorſz tweede Articul breeder ge-expreſſeert, ofte anderſints getroubleert, beſwaert ofte verongelykt, in 't genodt ende 't gebruyk van de voorſz Rechten, Vryheden ende Immuniteyten, ofte in de exercitie van de Navigatie, Commercie ofte Viſſcherye, den ſelven Koning ofte ſyne Succeſſeurs ende de voornoemde Heeren Staten verobligeert ende gehouden ſullen zyn, ſoo haeſt al ſulke attacque, trouble, beſwaerniſſe ofte verongelykinge ſal zyn ondernomen ende in 't werk geſtelt, ja ook eer ende bevoorens by ſoo verre men ſoodanig voornemen ofte de apparentie van dien ſal konnen voorſien, ende waerſchynelyk preſumeren, geſamentlyk ende met gemeen overleg alle oportune devoiren aen te wenden, ende al hun vermogen by te brengen, om de voorſz attacque, trouble, beſwaerniſſe ofte verongelykinge te prevenieren, ofte anderſints te doen ceſſeren ende repareren als na behooren.

XXVIII.

Edoch in gevalle de voorſchreve attacque, trouble, beſwaerniſſe ofte verongelykinge in dier voegen niet geprevenieert, ofte de ceſſatie ende reparatie van dien geobtineert konde werden, maer dat daer op eene openbare rupture quamen te volgen, ſoo ſal die gene van deſe Geallieerden die in de voorſchreve rupture niet ſal weſen ingewickelt, verobligeert ende gehouden zyn met ende nevens ſyn mede-Geallieerden insgelyks opentlyk te breken, binnen vier maenden, te reekenen van den tydt af, dat hy daer toe verſocht ſal zyn by ofte van wegen de ſelve ſyne Geallieerde die in rupture weſen ſal, geduyrende welken tydt van vier maenden hy ſal continueren alle efficacieuſe devoiren aen te wenden door ſyne Ambaſſadeurs, ofte andere Miniſters, om te moyenneren ende uyt te werken een equitabel accommodement tuſſchen ſtrydende Partyen, ende niet te min gehouden zyn geduyrende den ſelven tydt van vier maenden aen ſyn Geallieerden een conſiderabel ſecours te preſteren,

ſteren, ſulks ende in der voegen, als dienthalven by ſeparate Articulen nader is geconvenieert ende verdragen; welke voorſchreve ſeparate Articulen midts deſen gehouden werden, als of de ſelve hier inne van woorde te woorde waren geinſereert; Blyvende echter ook altydts aen de keure van die gene deſer Geallieerden, die in de rupture weſen ſal, om 't voorſchreve ſecours ook te mogen blyven genieten, ook naer de expiratie van de voorſchreve vier maenden, in gevalle de gelegentheydt van ſaeken ſoodanig weſen mochte, dat hy voor ſich voordeeliger oordeelde te gauderen van 't effect ende de continuatie van 't voorſchreve ſecours, als van 't effort van de openbare rupture van ſyn mede-Geallieerde.

XXIX.

De voor-geroerde vier maenden ge-expireert weſende, ſonder dat middelerwylen een accommodement als boven mochte weſen getroffen, ende die der Geallieerden die over ſulks in rupture ſal zyn gebleven, volgende de Keuren als boven aen hem gereſerveert, begeerende de co-operatie van ſyn mede-Geallieerden door openbare rupture, ſoo ſal de ſelve mede-Geallieerde verobligeert zyn, met ende nevens hem inſgelyks opentlyck te breeken, ende dat niet alleen met uytterlyk eſclat, maer door 't effectif employ van alle ſyne forces te Water ende te Lande, doende de ſelve op 't alderkrachtigſte ende op 't aldervigoureuſte ageren, 't zy geconjungeert met de Macht van ſyn mede-Geallieerde, het zy daer van geſepareert, het zy door directie, oppoſitie, 't zy door diverſie ofte op eenige andere wyſe, ſulks ende in der voegen, als by onderling concert ende overleg geoordeelt ſal worden, het expedientſte ende efficacieuſte te zyn, om den gemeenen Vyandt op 't ſpoedigſte te brengen tot een eerlyk, verſeekert ende æquitabel accommodement.

XXX.

De voorſchreve openbare rupture in 't werk geſteldt weſende, ende dienvolgende den Oorlog by de Geallieerden geſamentlyk gevoert wordende, in krachte ende in gevolge van het jegenwoordige Tractaet, ſal naderhandt by de ſelve Geallieerden met den gemeenen Vyandt geene ſuſpenſie van Wapenen mogen werden aengegaen, dan geſamentlyk, en met wederzydts uytdruckelyke bewilliginge.

XXXI.

Sal mede in 't voorſchreve cas, nochte ook in 't geval dat een van deſe Geallieerden ſal genieten de ſecourſ-

ſen hier boven gementionneert, eenige negotiatie van Vrede ofte van Trefves voor eenige Jaren, by een van deſe Geallieerden mogen aengevangen worden, ſonder alvoorens daer van ſyn mede-Geallieerde kenniſſe gegeven, ende voor den ſelven geprocureert te hebben de vryheydt ende behoorlyke ſeekerheydt, om ſyne Miniſters ōfte Geauthoriſeerden te ſenden op de Handelplaetſe, ſullende voorts ook gehouden weſen, zyn mede-Geallieerde ſucceſſivelyk ende van tydt tot tydt in alle oprechtigheydt ende confidentie te communiceren wat in de ſelve onderhandelingen ſal komen voor te vallen, ende ſal noch de een noch de ander van deſe Geallieerden mogen procederen tot beſluyt van de voorſchreve Vrede ofte Trefves, ſonder ſyn mede-Geallieerden daer inne te begrypen, ende den ſelven ten minſten te doen herſtellen (ſoo hy ſulks begeert) in de poſſeſſie van de Landen, Steden ende Plaetſen, midtſgaders in 't genot ende 't gebruyck van de Rechten, Vryheden ende Immuniteyten, die hy was beſittende, ende daer van hy was gauderende voor den Oorlog, ende ſonder voor hem te ſtipuleren ende te obtineren gelyke Voor-Rechten, Vryheden, Immuniteyten ende andere Prærogativen als voor hem ſelven, ten ware nochtans de Geallieerde hier inne, om redenen anders mochten komen te bewilligen.

XXXII.

d'Andere Koningen, Republycquen, Princen ende Staten van Chriſtenryck, ende voornamentlyck die van de ſelve die geinſereert zyn by liberteyt van de Navigatie ende Commercie, ſullen van wegen den hoogſt-gemelten Koning, ende de hoog-gedachte Heeren Staten met onderlinge communicatie, verſocht ende geinviteert, wederom in de jegenwoordige Alliancie mede te willen intreden, ende ſullen de ſelve daer inne ontfangen ende geadmitteert werden by gemeen goet-vinden ende conſent, eerſt van beyde de jegenwoordige Geallieerden, ende vervolgens niet alleen van de ſelve, maer ook van die gene, die albereydts ingelaten ſullen zyn, ende anders niet, midts aen-nemende het naervolgende Articul, en haer verobligerende ſich naer den innehouden van dien te ſullen reguleren.

XXXIII.

Alle Koningen, Republycquen, Princen ende Staten, die in gevolge van 't voorgaende Articul., in de jegenwoordige Alliantie ſoude moogen werden inbegrepen, ſullen jouïſſeren ende gauderen van alle advantagien, beneficien ende voordeelen by de ſelve Alliantie,

tie, ten behoeve van de Contractanten geſtipuleert, ende ſullen reciproquelyk wederom verobligeert zyn aen de præſtatie, ende executie van alle Conditien ende Articulen, daer inne tot laſte van de ſelve Contractanten influerende, even ende in ſulker voegen, als of deſe Alliancie van den beginne aen mede gemaekt, ende geteekent hadden; Ende in ſpecie ſullen al de Geconfœdereerden, ſoo originele Contractanten als inbegrepenen, ook gehouden zyn den anderen te guaranderen de Conditien van het jegenwoordige Tractaet, met expres beding, dat in gevalle hier naermaels een ofte eenige van de ſelve Geconfœdereerden, yemandt ofte eenigen van de mede-Geconfœdereerden quam ofte quamen te attacqueren, te troubleren, te beſwaren, ofte te verongelyken, in mannieren als hier vooren breeder uytgedrukt ſtaet, alle de vordere Geallieerden gehouden ſullen zyn tegen den ſelven Turbateur ofte Turbateurs, eerſt ſecourſſen te verleenen, vervolgens opentlyk te breeken, ende voorts daer jegens in alles, ende even op de ſelve wyſe te procederen, als hier boven ten reguarde van andere Turbateurs, niet weſende van deſe confœderatie, in 't breede uytgedruckt ſtaet.

XXXIV.

Nochte den hoogſt-gemelten Koning ofte ſyne Succeſſeurs, nochte de hoog-gemelte Heeren Staten, ſullen hier naermaels eenig Tractaet van Alliantie, Confœderatie, Vrundtſchap ofte anderſints met andere Koningen, Republycquen, Princen ende Staten mogen aengaen, dan midts d'een de andere met alle haere Ryken, Provincien ende Landen, daer in includerende, in gevalle ſulks begeert werdt, ende ſullen de jegenwoordige Geallieerden, ook gehouden weſen, d'een d'andere van alle ſoodanige Tractaten, communicatie te geven.

XXXV.

Ende ſoo het gebeurde, dat geduyrende deſe Vrundtſchap, Confœderatie ende Alliantie, by een van beyde de Geconfœdereerden ofte der ſelver Succeſſeurs, of wel by de gecomprehendeerde Geallieerden, ofte hare Succeſſeurs ofte ook by de Onderdanen ofte Ingezetenen van d'een ofte de ander, by inadvertentie ofte anderſints, tegens dit Tractaet, te Lande ofte ter Zee, ofte op andere Wateren yet-wes mochte werden gedaen, ofte voor-genomen, ſal evenwel daer door de goede Vrundtſchap, Correſpondentie ende Alliantie, tuſſchen de ſelve niet gebrooken worden, maer dien onaengeſien in ſyn geheel ende volkomen kracht bly-

ven, ſullende in ſulken cas alleenlyk de gedane contraventien gerepareert, ende de contravenieerende Onderdanen ende Ingezetenen geſtraft worden, ende geen anderen.

XXXVI.

Ende op dat ſoo wel den hoogſt-gedachten Koning als de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, volkomentlyk verſeekert mogen weſen van het effect ende de reële executie van de jegenwoordige confœderatie; ſoo hebben de ſelve den anderen wel willen verklaren ende verſeeckeren, gelyck ſy den anderen verklaren ende verſeekeren by deſen, dat ſy met geene Tractaten ofte Conventien, ſoodanig aen andere Koningen, Republyken, Princen ofte Staten, zyn verbonden, dat ſy daer door directelyk ofte indirectelyk ſouden zyn, ofte konnen werden verhindert, deſe Confœderatie in alle haere Poincten en Clauſulen, ofte in eenige van de ſelve naer de obligatie daer inne vervat, ter executie te leggen, ende metter daedt te præſteren, belovende ſulks oprechtelyk ende ter goeder trouwen te ſullen doen ende naerkomen.

XXXVII.

Het jegenwoordige Tractaet ſal worden geaggre-eert ende geratificeert by den hoogſt-gemelten Koning, ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael in der beſter ende krachtigſter forme, ende de inſtrumenten van ratificatie daer toe uytgewiſſelt binnen twee maenden na date deſes.

Conventie tuſſchen den Koning van Grooot Brittannien, ende ſyne onderhebbende Rycken ter eenre, ende de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden ter andere zyde, tot explicatie ende voltreckinge van 't acht en twintichſte Articul van 't Tractaet van Alliantie, Commercie ende Marine, huyden tuſſchen de ſelve hooge Partyen geſloten.

I.

Het cas in 't voorſchreve acht en twintigſte Articul van 't opgemelte Tractaet ge-expreſſeert, komende te exteren, ſal den hoogſt-gemelten Koning ende ſyne Succeſſeurs gehouden zyn de hoog-gemelte Heeren Staten Generael ende de Vereenigde Nederlandtſche Provincien, ſoo wanneer de ſelve geattacqueert, getroubleert, beſwaerdt ofte verongelyckt ſullen weſen, als

als breeder in 't ſelve Tractaet uytgedrukt ſtaet, te aſſiſteren met een ſecours van twaelf duyſent goede welgewapende Soldaten te Voet, onder ſoodanige Regementen, Compagnien, Collonellen en de andere Officieren als den hoogſt-gemelten Koning ten meeſten dienſte van ſoodanig ſecours ſal oordeelen ende goedt vinden te ſtellen, ende de ſelve tot ſynen koſte ende ten dienſten van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael onderhouden, ſoo lange de ſelve Heeren Staten het vooſz ſecours tot haer defenſie tegens ſoodanige aentaſtinge als vooren van noode ſullen hebben, ſoo mede de hoog-gemelte Heeren Staten Generael in 't voorſz geval den hoogſt-gemelten Koning aengetaſt weſende, gehouden ſullen zyn de ſelve te aſſiſteren met een ſecours van *vier duyſent* goede ende wel-gewapende Soldaten te Voet, mede onder ſoodanige Regementen, Compagnien, Collonellen ende andere Officieren, als de hoog-gemelte Heeren Staten ten meeſten dienſte van ſoodanig ſecours ſullen oordeelen ende goedt vinden te ſtellen, ende die tot haren koſte, ende ten dienſte van den hoogſt-gemelten Koning te onderhouden, ſoo lange den ſelven Koning het voorſz ſecours tot ſyne defenſie tegens ſoodanige aentaſtinge als vooren van node ſal weſen.

NOTA. *Secrete laſt te geven om ſich ook te mogen extenderen tot ſes duyſent.*

I I.

Die gene die vyandtlyke als vooren aengetaſt ſal zyn, ſal het vry ſtaen het ſecours t'eenemael te ontfangen in Soldaten ofte in gelde, ofte een gedeelte in Soldaten, ende een gedeelte in Schepen, Wapenen, Munitie van Oorlog, Geldt ofte andere Waren ten Oorlog dienſtig, ſulks dat duyſent Soldaten op tien duyſent gulden ter maendt (te reekenen na den cours van de Banke tot Amſterdam) ſullen moeten genomen werden, nemende 't jaer op twaelf maenden, ende ſal dien-volgende de voorſz betalinge ofte preſtatie reſpective moeten werden gedaen, ten ingang van yder maendt, by eſgale portien, in dien verſtande, dat in cas de voorſz betalinge ten deele ofte in 't geheel in gelde ſal worden gedaen, ſulks ſal geſchieden tot Londen ende in Amſtelredam reſpective, maer in cas de voorſz preſtatie quame te geſchieden, ofte ten deele ofte in 't geheel in Munitie van Oorlog, in Schepen ofte andere Waren ten Oorlog dienſtig, ſoo ſal de geaſſiſteerde de ſelve Munitie van Oorlog, ofte Schepen moeten ontfangen, ende ſelfs af-halen, binnen 's Landts onder het geſach van den Aſſiſtent die het ſecours ſal furneren.

III.

Wanneer het ſecours in Soldaten werdt gelevert, ſoo ſullen de ſelve volkomentlyk het commandement, ende de ordre van den geenen die ſy toegeſonden ſullen zyn, onderworpen weſen, om die te mogen gebruyken ende vervoeren, op ende naer wat plaetſe hem ſulks ſal gelieven, te Water ende te Lande, te Velde, in belegeringe, beſettingen ende anderſints, daer het den noodt ſal vereyſchen, voor-behoudens nochtans, dat de Compagnien niet geheel en t'eenemael ſullen mogen werden geſepareert, ende van malkanderen afgeſcheyden, maer dat de ſelve by malkanderen ſullen moeten blyven onder hunne Vendels ten minſten twee, ofte drie hondert Mannen van yder Regement.

IV.

Het geformeerde ſecours van Volk by den Aſſiſtent toe-geſonden, ende by de Geaſſiſteerde ende Geaiſſailleerde Parthye ontfangen weſende, ſullen de te vaceren Militaire Ampten tot Vendrigs toe incluys by de ſelve Geaſſiſteerde vergeven worden, midts dat de Perſoonen, op wien de voorſz vacerende Charges ſullen worden geconfereert, ſullen moeten werden gekooren uyt de Troupes van het ſecours.

V.

Wanneer men naer gelegentheyt van ſaeken quaeme te vernemen, dat het voorſz beloofde ende gepreſteerde ſecours, des noodt zynde, ſoude dienen te werden vergroot, ſoo ſullen den hoogſt-gemelten Koning ende de hoog-gemelte Heeren Staten Generael dien-aengaende ſich ſien te vereenigen ende te vergelyken.

Vrankryk. Engelandt. Forme ende maniere van executie, Inſtructie van de Ambaſſadeurs naer Vrankryk en Engelandt.

In deliberatie geleydt zynde, op wat forme ende mannieren ter executie geſtelde ſullen dienen te werden, de reſpective Inſtructien voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen de Koningen van Vrankryk ende Engelandt, in gevolge van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutien van den dertien den Mey laetſtleden, ende van huyden date deſes reſpective, ter Generaliteyt te arreſteren; hebben haer Edele Groot Mog. om goede ende pregnante redenen noodig geacht, dat ſoo by d'eene als by de andere der voor-gemelte Heeren Ambaſſadeurs, aen de reſpective Hoven van Vrankryk ende Engelandt, op de voorgeroerde Inſtructien, ende op alle de Ingredienten van dien, met alle vlydt ende promptitude genegotieert werde, indien verſtande, nochtans, dat voor ſoo veel aengaet de Articulen van Vrundtſchap, Commercie ende Marine, met het gene daer aen dependeert, het werk in dier-voegen werde aengeleydt, dat daer op met yeder van de hoogſt-gemelte Koningen apart, ofte met die gene van de ſelve daer by d'intentie van den Staet in dien deele uytwerkelyk ſal zyn, mogen werden geſlooten

ſlooten; doch voor ſoo veel d'Articulen van Alliantie, Defenſie ende Guarantie belangt, dat dienthalven voor eerſt by de meer-gemelte Heeren Ambaſſadeurs aen de meer-hoog-gemelte Koningen ofte aen hare Gevolmachtigde verleent moge werden, dat men van deſe zyde gaerne ſoude ſien, dat de ſelve Articulen als een gemeenen bandt tuſſchen Vrankryk, Engelandt, ende deſe Geunieerde Provintien, ende ſulks in een en het ſelve Inſtrument, tuſſchen de hoogſt-gemelten drie Staten mochten werden geſlooten; Ende dat de wel-gemelte Heeren Ambaſſadeurs van deſen Saet aen de hoogſt-gedachte Hoven reſpectivelyk reſiderende, daer over ten dien fine met den anderen ſucceſſivelyk mogen correſponderen; Edoch in gevalle al ſulken gemeenen bandt als boven tuſſchen de voorſz drie Staten, ofte ſoodanige defenſie ende guarantie in een ende 't ſelve Inſtrument niet ſoude weſen te treffen, ende uyt te werken, dat als dan by de ſelve Heeren Ambaſſadeurs den toeſtandt van haer luyder negotiatie aen de Regeringe alhier ſoude werden over-geſchreven, om 't ſelve geſien zynde, als dan naeder op 't aengaen en ſluyten van de voorſz Alliantie, met yeder van de voorſz hoge Kroonen apart, ofte ook wel met eene van de ſelve ſoodanig te werden gereſolveert, als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal werden te behooren.

Ende werden de Heeren op de preſentatie van deſe Provintie in de voor-geroerde Ambaſſades gedeputeert, midts deſen ſerieuſelyk ende ernſtelyk gerecommandeert, de voor-geroerde negotiatien reſpectivelyk op de boven-ge-expreſſeerde forme en maniere te helpen dirigeren.

Woonsdag den 8 September 1660.

Duytſche Ryk.

Accommodement tuſſen de Biſſchop ende de Stadt van Munſter te vorderen, guarantie te paſſeren.

Synde gerapporteert, 't gunt geduyrende d'abſentie van de Vergaderinge was gepaſſeert in de ſaeke tuſſchen den Biſſchop ende de Stadt Munſter contentieus, hebben haer Edele Groot Mog. haer d'officien, by ofte van wegen haer Hoog Mog. aengewendt, om de voorſz Stadt te diſponeren tot aenneminge van 't Project-Accoort, in voorgaende Notulen onder date den vyfden Mey laetſtleden breeder gementionneert, midtsgaders de ſucceſſive aenſchryvingen ten ſelven eynde gedaen aen de Heeren extrrordinaris Gedeputeerden van deſen Staet derwaerts afgeonden, wel laten gevallen, ende voornamentlyk dat om de meer-gemelte Stadt les te facilder daer toe te doen reſolveren, 't voorſz Tractaet onder Godes genadigen zegen geſloten zynde, by haer Hoog Mog. tot de guarantie ende maintenue van dien ten beſten van de gemelte Stadt gereſolveert ſal worden, werden de Heeren haer Edele Groot Mog. extraordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt midts deſen geauthoriſeert ende gelaſt, de goede handt daer aen te helpen houden, ten eynde alle verdere verwyderinge en onluſten tuſſchen de voorgeroerde Parthyen Contendenten, door een minnelyk accommodement geprevenieert en verhoedt mogen werden.

Vrydag den 24 September 1660.

Engelandt. Van Hoorn, permiſſie om te mogen wederkeeren, als het Tractaet in Engelandt geabſolveert ofte deſperaet geſtelt voorſz ſal weſen.

Op 't gene den Heere van Hoorn, ge-eligeert tot bekleedinge van de extraordinaris Ambaſſade naer den Koning van Groot Brittannien, ter Vergaderinge voor-gedragen heeft; Is naer voorgaende deliberatie tot ſyne volkomen geruſtheyt, gereſolveert ende vaſt geſtelt, gelyk gereſolveert ende vaſt geſtelt wordt midts deſen, dat het voorgeroerde extraordinaris employ van den ſelven Heere, nders geene relatie en heeft, als tot het Tractaet van Alliantie, Vrundtſchap en Commercie, met den hoogſt-gemelten Koning aen te gaen, en dat over ſulks de heyninge ende intentie van haer Edele Groot Mog. is, dat hy ſoo haeſt als het

voorſz Tractaet ſal weſen geperfectionneert, ofte 't gunt Godt verhoede, buyten apparentie geſtelt, wederom ſal mogen herwaerts keeren; ende dat een van de voorſz gevallen exterende van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſyne dimiſſie, des noodt zynde, met allen ernſt geprocureert ſal worden.

Dingsdag den 7 December 1660.

2 Poinct. *Finantie. Middel om de defectueuſe Provintien hare conſenten te doen ſuyveren by conſtraincte.*

De Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt in achtinge nemende, dat de Provintien, die tot noch toe meeſt in gebreeken zyn gebleven hare gedragene conſenten te ſuyveren, tot hare eygene defenſie ofte beſettinge van noode hebben, immers begeeren ende metter daedt gebruyken verſcheyden Compagnie Krygs-Knechten, betaeldt werdende by ſoodanige Provintien die hunne quotes in de ſelve gedragene conſenten effectivelyk hebben voldaen, ja ſelfs van ſoodanige die voor de voorſz gebreekige Provintien noch merkelyk in verſchot zyn, hebben naer voorgaende rype deliberatie ende communicatie in de ordre van de Ridderſchap, midtsgaders in de Vroedtſchappen van de reſpective Steden daer op gehouden, met eenparige ſtemmen van alle de Leden goedt-gevonden ende gereſolveert, dat de ſelve jongſt gementionneerde Provintien alle ſoodanige Compagnien Krygs-Knechten t'haerder betalinge ſtaende, als in de Steden ende Plaetſen van de voor-geroerde gebrekige Provintien in Guarniſoen leggen, op de ſelve gebreekige Provintien ſullen aſſigneren, ende by de Heeren Staten van dien doen betalen ter tyden ende wylen toe haer Edele Mog. hunne defecten in de voor-geroerde gedragene conſenten geſuyvert, ende van de voorſz voor hare gedebourſeerde penningen volkomen rembourſement gedaen ſullen hebben; Ende aengeſien haer Edele Groot Mog. by 't geene voorſz is, boven alle de andere Provintien ten hoogſten zyn geintereſſeert, als hebbende voor deſen ende noch jongſt, ſoo geduyrende den Oorlog jegens de Regieringe van Engelandt, als mede geduyrende de aſſiſtentie by den Staet gedaen aen den Koning van Denemarken, in de ongelegentheyt ſyne Majeſteyt ende des ſelfs onderhoorige Ryken door de oppreſſien van Sweden overgekomen; niet alleenlyk hare quote in alle de gedragene conſenten ten vollen betaeldt, daer ter contrarie veele van de andere Provintien in dien deele merkelyk defectueus zyn gebleven, nemaer ook op verſcheyden reſpecten groote over-betalinge, ende merkelyk verſchot voor de andere Provintien gedaen, daer van de ſelve tot noch toe geen rembourſement hebben weten te bekomen, dat derhalven by haer Edele Groot Mog. op den Staet van Oorloge voor den aenſtaenden jare ſeſtien hondert een en tſeſtig in de aenhoudinge van de Militie niet anders geconſenteert ſal worden, dan midts by de voor-geroerde defectueuſe Provintien, aen ſoodanige Compagnien van de repartitie deſer Provintie, als in den haren zyn Guarniſoen houdende, voor af betaeldt werdende, ſoo 't gene by haer Edele Groot Mog. geduyrende den Oorlog ende aſſiſtentie, midtsgaders ontrent ende naer 't beſluyt van den Vrede, in 't een ende 't ander cas daer op gevolgt, voor haer ter goeder trouwen is verſchooten, als mede 't gene de ſelve tot ſuyveringe van de reſpective conſenten geduyrende den ſelven Oorlog, ende de voorſchreve aſſiſtentie eensdeels tot verval van extraordinaris eſquipagie ter Zee, ende anderſints tot aenbouw van nieuwe Schepen van Oorloge gedragen, noch bevonden werden ſchuldig te weſen, des dat de boven-ſtaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie niet re-elyk ter executie geſteldt ſal werden, ten ware de Provintien, onaengeſien alle ernſtige debvoiren by de ſelve aen te wenden, noch een geheel jaer naer date deſes in gebreeke bleven het voorſchreve rembourſement te doen, ende de voor-geroerde hare defecten behoorlyk te ſuyveren, ſullende echter de Heeren Gecommitteerde Ra-

Raden van nu af aen in eventum geauthoriſeert ende gelaſt worden, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt worden midts deſen, de voor-geroerde overwyſinge ende aſſignatie der voorſchreve Compagnien naer de expiratie van 't voorſchreve jaer de meer-gemelte gebreekige Provintien by Miſſive op den name van haer Ed. Groot Mog. bekendt te maken, ende in alles het vooren ge-expreſſeerde præciſelyk te executeren.

FINIS d'Anno 1660.

Donderdag den 24 Marty 1661.

Engelandt. Nader Inſtructie aen de Heeren Ambaſſadeurs in Engelandt. Mediatie tuſſchen Portugael en deſen Staet.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver ſucceſſive Reſolutien Commiſſoriael, in datis reſpective den derden, vyftienden ende een en twintigſten deſer loopende maendt ge-examineert ende overwogen den innehoude der Brieven van de Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning van Groot Brittannien, zedert eenigen tydt herwaerts uyt Engelandt ontfangen: Waer op gedelibereert zynde, Is goet-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet by aenſchryvinge van haer Hoog Mog. bekendt moge werden gemaekt, dat men van deſer zyde gereſolveert heeft, omme aen den meer-hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien te preſenteren eene Ligue ofte Verbinteniſſe van mutuele aſſiſtentie, defenſie ende conſervatie van elkanders Landen, Steden ende Plaetſen, met 't gene daer aen dependeert, als mede een krachtige guarantie tot mainctenue van de Vrede, Vrundtſchap ofte Neutraliteyt, die de een of de ander met de nabuyrige Koningen, Republycquen, Princen, Staten, ofte Steden is hebbende, ofte noch ſoude mogen krygen, ende van de Tractaten by de een ende de andere albereydts gemaekt, ofte met onderling goedt vinden noch te maeken, niet uyt inſichten dat men oordeelde ſoodanigen ſterken engagement eygentlyk met het intereſſe van den Staet over een te komen, maer dat men gemeynt heeft ſulks aen den hoogſt-gemelten Koning, om ſeer veele reſpecten ſonderling wel-gevallig te ſullen weſen, ende om dien-volgende daer door te faciliteren het beſluyt op de Articulen, de Commercie, Viſſcherye ende Marine raekende, dat ook midts dien by de Heeren Ambaſſadeurs alvoorens ſich verder in te laten tot ſoodanigen ſterken engagement, als boven voor eerſt ende voor al ſullen trachten finalyk te penetreren, wat van de zyde van Engelandt ſal weſen te verwachten op de laetſt-geroerde Articulen, de Commercie, Viſſcherye ende Marine raekende, ende wel voornamentlyk op 't gunt dienthalven influeert in de tweede, achtſte, twaelfde, dertiende, negentiende, twintigſte, een en twintigſte, twee en twintigſte, drie en twintigſte ende vier en twintigſte Articulen van hare Inſtructie; ende by ſoo verre ſyluyden bemerken, dat in dien deele de intentie van den Staet niet ſoude weſen te conſequeren, dat ſyluyden als dan de ſaeke daer heenen ſullen dirigeren, ten eynde by proviſie alleenlyk moge werden geſlooten een Tractaet van Vrundtſchap, goede nabuyrſchap ende vertrouwe correſpondentie, ende daer inne ſpecialyk moge influeren een vernieuwinge van voorgaende Tractaten tuſſchen beyde de Natien gemaekt, ende ſpecialyk van dat van entrecours de anno veertien hondert vyf en tnegentig, ende voorts alle de

Articulen uyt de voorſz haere Inſtructie daer toe applicabel, die geobtineert ſullen konnen werden, omitterende de vordere daer op eſſentiele diſcrepantien vallende, op dat in allen gevalle in 't voorſz Tractaet, niet prejudiciabels en kome te influeren, met permiſſie ende authoriſatie, om ſoodanige Articulen van Vrundtſchap, goede Nabuyrſchap, ende vertrouwde Correſpondentie, als boven geadjuſteert ende geſlooten zynde, haer af-ſcheydt van ſyn Majeſteyt te mogen nemen, ende vervolgens wederom herwaerts te keeren, om van alles aen haer Hoog Mog. rapport te doen als na behooren.

Ende voor ſoo veel hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt onder anderen mede ſyne officie van mediatie ende interceſſie aengebooden heeft, tuſſchen den Koning van Portugael ende van deſen Staet, dat ſyluyden daer op ſyne Majeſteyt uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. op de bequaemſte ende beſcheydenſte maniere ſullen bedanken, met verſeekeringe dat de ſelve ſyne Majeſteyts mediatie ende interceſſie haer Hoog Mog. ſonderling welgevallig weſen ſal, ende voorts ſyne Majeſteyt wel ende pertinentelyk informeren van de ſchaden, injurien ende verongelykinge, die deſen Staet van de Portugeeſche Natie zedert eenige jaren herwaerts heeft geleden, met verſoek, ten eynde hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt door des ſelfs aenſienlyke aenradinge die van de Regieringe van Portugael voornoemt, tot behoorlyke reparatie ende ſatisfactie willen helpen diſponeren, ende met verſeekeringe, dat haer Hoog Mog. haer daer ontrent in alle redelykheydt ende billikheydt ſullen laten vinden.

Ende ten eynde de meer-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet mede behoorlyk geinformeert moge weſen van de intentie van haer Hoog Mog., op de Articulen van haere Inſtructie, waer over tuſſchen de ſelve ende de Heeren Commiſſariſſen van meer-hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt eenige diſcrepantie zyn geſpeurt, om ſich in cas van vordre handelinge op de ſelve daer naer te mogen reguleren, dat over ſulks by haer Hoog Mog. dienthalven gereſolveert moge werden, ſulx ende in der voegen als hier na volgt.

De Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ge-examineert ende overwogen hebbende den innehoude van de Miſſive, by de Heeren haer Hoog Mog. extraordinaris Ambaſſadeurs in Engelandt, of directelyk, ofte onder addres van den Griffier Ruyſch aen den Staet geſchreven, in dates reſpective den een en dertigſten December, acht en twintigſten January, vierden ende elfden February, alle laetſtleden, midtſgaders van die van den derden, vyftienden ende een en twintigſten deſes, houdende omſtandig bericht van 't gunt henluyden van de zyde van Engelandt was voorgekomen op de Articulen van haere Inſtructie, midtſgaders van de conſideratien ende debatten, daer over ter eenre ende ter andere zyde gemoveert ende gemaekt; hebben naer rype deliberatie goedt-gevonden, de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, op yeder van de ſelve Articulen nader te inſtrueren ende te laſten, als hier naer volgt.

Op 't 2 Art.

Dat ſyluyden aen den Koning van Groot Bittannien, ofte aen de Heeren des ſelfs Commiſſariſſen te gemoedt ſullen voeren de redenen, waeromme d'Obligatie ende Verbinteniſſe, tot de defenſie en guarantie daer inne geroerdt, by haer Hoog Mog. is gereſtringeert, binnen de Limiten van Europa, ende namentlyk dat haer Hoog Mog. geoordeelt hebben, dat de defenſie van wederzydts Conqueſten buyten Europa, ſoude weſen een werck van:

van al te grooten omſlag ende eſtendue, ende dat ook de Landen ende Plaetſen die buyten Europa onder de voorſz generale defenſie ende guarantie ſouden werden getrocken, immers eenige van de ſelve, ſoo verre afgelegen zyn, dat dikmaels eer, ende bevoorens de tydinge van eenige attacque, turbatie ofte verongelykinge aen ſyne Majeſteyt, ofte aen haer Hoog Mog. overgebracht, ende daer op wederom eenige macht tot ſecours derwaerts geſonden ſoude weſen, het werk in de ſelve Geweſten t'eenemael van gedachten verandert, ende ſulks ook het geſondene ſecours dickmaels aldaer ſonder vrucht ſoude zyn, behalven dat ook beyde de Natien by conſervatie van elkanders Conqueſten in de voorſz ver-afgelegen Landen, niet ſoo ſeer zyn geintereſſeert; Ende dat het vaſte ende onveranderlyk voornemen van haer Hoog Mog. is in de voorſz te maeken Alliantie niets te beloven, als 't geen de ſelve, het caſus voorvallende, reëlyk ende oprechtelyk ſouden konnen, ende willen naer-komen, ende voldoen.

Ende wat belangt de voorgeſlagene maintenue van wederzydts Viſſcherye, dat ſyluyden van die ſtipulatie in geenen deele ſullen relaſcheren; ſoo nochtans, dat haer Hoog Mog. wel mogen lyden dat de woorden van 't voorſz Articul in dier-voegen gecoucheert werden, dat de ſelve alleenlyk applicabel zyn op 't vrye gebruyk van de Zee, ſoo door 't Viſſchen als anderſints, 't welk haer Hoog Mog. verſtaen, haer naer 't recht der Volkeren, ende niet uyt krachte van eenige Tractaten te competeren, maer wel door Tractaten te weſen geconfirmeert, ende dat ſyluyden alle diſputen over den gepretendeerden eygendom van de Zee, ſoo veel doenlyk ſullen vermyden, midts van d'andere zyde 't voorſz vrye gebruyk van dien, ook niet gecontroverteert, maer ſpecialyk onder 't verbandt van de reciproque guarantie gelaten werde.

Op 't 3 Art.

Dat de conſideratie van de zyde van Engelandt daer op gemoveert, uyt inſichte van de in-eſgualiteyt, ende diſproportie van wederzydts macht aldaer niet en quadreert, maer eygentlyk applicabel ſchynt te weſen op 't acht en twintigſte, ende eenige volgende Articulen, ende in cas daer op in de volgende conferentien verder geinſiſteert mochte werden, dat ſyluyden daer op als dan occaſie nemen ſullen, om die van Engelandt te gemoete te voeren, dat haer Hoog Mog. haer geerne de keure ſullen laten van eene verbinteniſſe tot openbare rupture, met employ van alle macht, ofte van eene verbinteniſſe tot præſtatie van ſecourſſen, alleenlyk op 't model van de bewuſte vyf Articulen, henluyden als een ſeparate Inſtructie tot explicatie ende voltreckinge van 't voorſchreve acht en twintigſte Articul mede gegeven.

Dat haer Hoog Mog. niet konnen begrypen, het voor-geſlagen by-voegſel, reſtringerende het ſelve Articul tot het caſus *tegens den gemeenen Vyandt*, wel applicabel te zyn, aengeſien het Articul niet en ſpreekt van eenige reele aſſiſtentie te doen met macht, maer alleenlyk van elkanders beſte te bevorderen, 't welck in alle voorvallende occaſien, ſoo by Vrunden als by Vyanden behoordt te geſchieden.

Op 't 5 Art.

Dat tot voldoeninge van 't geallegueerde, op 't ſelve Articul de laetſte woorden, te weten *ge-emaneert, ofte gerenoveert ſullen werden*, zyn daer uytgelicht, ende in plaetſe van de ſelve geſubſtitueert mogen werden de

naervolgende, te weten *met onderling concert ge-emaneert, ende vigoureuſelyk ter executie geſteldt ſullen werden.*

Op 't 6 Art.

Dat ſyluyden ſullen mogen inwilligen, dat ſoo wanneer d'Oorlog-Schepen ofte anderen, van d'een ofte d'ander zyde in volle Zee eenige Pyraten veroveren, ende daer door, ofte ook wel ſonder deſelve Pyraten te bemachtigen, komen te ontſetten eenige Prinſen van de Subjecten van d'een ofte d'ander Geallieerde, de voorſz Veroveraers ofte Ontſetters, daer voor genieten ſullen een gerechte negende-part van de gelibereerde Prinſe, midts dat ſulcks geen plaets hebbe, als eenige van ſoodanige Pyraten met haere Prinſen in een van de Havenen van de Geallieerden, gekomen, en aldaer ſimpelyk aengehouden ſullen weſen.

Op 't 7 Art.

Dat ſyluyden ernſtelyk ſullen laboreren, het ſelve Articul te obtineren ſoo als 't leydt.

Op 't 8 Art.

Dat daer by geperſiſteert, ende om den inhouden van dien te obtineren, met alle bedenkelyke middelen gelaboreert ſal werden.

Op 't 9 Art.

Dat als het vorder tot contentement ſal weſen geadjuſteert, als dan, ende verder niet van wegen haer Hoog Mog. ſal werden ingewillicht, dat het Articul geſteldt moge werden in mannieren als volgt,

Ende nademael zedert veele jaren herwaerts in de Havenen, ende op de Rivieren van de voorſchreve Ryken hooger ofte meerder Tol ofte Coſtume is afgevordert van de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ende andere Vreemden, ofte over haere Goederen, als wel van de eygen Subjecten, ende over de Goederen, de ſelve Subjecten toe-behoorende, ende dat van de zyde van de hoogſt-gemelte Heeren Staten Generael ernſtelyck is geurgeert, dat de voorſchreve ineſgualiteyt voortaen ſoude mogen ceſſeren, ende in betalinge van de voorſchreve Tollen ofte Coſtumen eene abſolute eſgualiteyt tuſſchen weder-zydts Onderdanen geobſerveert werden, ende aen de andere zyde van wegen den hoogſt-gemelten Koning op de continuatie van de voorige practycque zynde geinſiſteert; Is eyndelyck dien-aengaende veraccordeert ende verdragen, dat in de Havenen, ende op de Rivieren van de meer-gemelte Rycken over inkomende ende uytgaende Recht op de Waren ende Koopmanſchappen, de Ingezetenen ende Onderdanen der voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien toe-behoorende, ſoo veel meerder aen Thol ofte Coſtumen ſal mogen werden afgevordert, dan over Waren ende Koopmanſchappen, de eygen Onderdanen toe-behoorende, als de differentie dien-aengaende voor eenige jaeren is geweeſt, ende namentlyk volgens de Tol-Lyſte op den

des jaers gearreſteert

ende vervolgens in de voorſchreve Rycken gedaen emaneren; Edoch dat de gemelte Ingezetenen ende Onderdanen van de hoog-gedachte Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ten opſichte van alle nieuwe veranderde ende verhoogde Tollen, Coſtumen, Licenten, Impoſitien, ofte andere belaſtingen, hoedanig die genaemdt mochte weſen, boven

't gene:

't gene in de voorſz Lyſten ſtaet geſpecificeert, niet hooger, ofte ſwaerder als de eygen Ingezetenen ende Onderdanen van den hoogſt-gemelten Koning, ende de voornoemde Ryken gegraveert, ofte getracteert ſullen werden, ſulks dat dien-aengaende tuſſchen de ſelve eene abſolute eſgualiteyt ſal werden geobſerveert, ook ſonder onderſcheydt, of de voorſz Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, in Engelſche ofte Nederlandtſche Schepen in ofte overgevoert werden, in der voegen, dat alle ineſgualiteyt tuſſchen de ſelve in maniere voorſchreve alleenlyk ſal blyven *in proportione arithmetica*, na het onderſcheydt van de belaſtinge in de meer-geroerde Lyſte van de jare albereydts geintroduceert geweeſt zynde, ſonder dat de meer-gemelte Ingezetenen, ende Onderdanen van de voorſz Vereenigde Nederlandtſche Provintien, boven de Subjecten en Ingezetenen van den hoogſtgedachten Koning, ende de meer-gemelte Ryken, 't zy in 't inkomen, 't zy in 't uytgaen eenige hooger belaſtinge ofte meerder beſwaerniſſe opgeleydt ofte gevergt ſal mogen werden, als hier boven ſtaet geſpecificeert, 't zy directelyk, 't zy indirectelyk, in eeniger manieren.

Op 't 12 *ende* 13 *Articul.*

Dat geenſints eenige viſitatie van Oorlog-Schepen, Commiſſie-vaerders, ofte van hare by-hebbende Pryſen gedoogt ſal werden, ende dat midts dien by den text van de voorſz Articulen ſal werden geperſiſteert.

Op 't 18 *ende* 19 *Articul.*

Dat ſyluyden ſullen mogen inwilligen eene reciproque belofte, dat nochte ſyne Majeſteyt, nochte haer Hoog Mog. de Vyanden die de een of de ander van de Geallieerden hier naer ſoude mogen komen aen te taſten, of als boven te verongelyken, ſullen mogen aſſiſteren of ſterken met Volk, Schepen, Wapenen, Ammunitie van Oorloge, nochte ook met Geldt, Vivres ofte yets anders, 't welk tot hare verſterkinge, ende ſulks tot nadeel van de mede-Geallieerde ſoude mogen ſtrecken; ende dat ſoodanigen belofte gevoegt werde achter het vierde Articul, ofte elders daer ſulks beſt ſal te paſſe komen, maer dat in de Articulen, ſpreekende van de Commercien van particulieren, ende van de Gelde, ofte de Vivres die by de ſelve particulieren tot hare noodt-druft, ende tot voortſettinge van haren handel overgevoert werden *Geldt ende Vivres* onder de enumeratie van Contrebande Waren niet ſullen mogen werden geadmitteert.

Op 't 23 *Articul.*

Dat ſyluyden by continuatie ſullen blyven aenwyſen de ongemacken, ende ook de iniquiteyt die daer inne ſoude reſideren, dat men meerder dan de Contrebande Waren alleen ſoude willen onder confiſcatie brengen, ende dat ſy by alle mogelyke middelen, gantſch ernſtig ſullen laboreren, omme het ſelve Articul te doen paſſeren ſoo als 't leyt.

Op 't 25 *Articul.*

Dat ſyluyden ſullen blyven aenwyſen de hardigheyt, ende de onrechtmatigheyt van 't gepretendeerde Engelſche Recht ontrent de geſtrande Goederen, ende wat belangt de geallegeerde Wet van Engelandt, van dat de

Schepen by de Vyanden verovert, ende vier en twintig uyren, ofte langer tydt in handen van de ſelve Vyanden geweeſt zynde, ſouden moeten werden aengeſien als Schepen van de Veroveraers ſelve, dat ſyluyden daer op ſullen te paſſe brengen het gepaſſeerde ontrent de Suyker-Prinſen by de Vlooten van deſen Staet, in den jare ſeſtien hondert ſeven en vyftig op de Kuſte van Portugael genomen, die al hoe wel niet alleenlyk 24 uyren, maer ſelfs veele dagen in de macht van deſen Staet geweeſt zynde, echter in Engelandt, als in de Havenen van Vrunden door noodt inkomende, aldaer aengehouden, de Capiteynen deſer Landen afhandig gemaekt, ende aen de Portugeeſen gereſtitueert zyn, daer uyt infererende, dat ſoodanige Wetten in Engelandt niet ſoo conſiderabel ende obligatoir moeten zyn, als van de zyde van de Engelſchen jegenwoordig wel werdt voor-geſtelt, ende dat ook dien-volgende het Articul wel kan gepaſſeert werden, ſulks als 't leydt, ofte dat immers by verdere contradictie aen deſen Staet notoirlyke vergoedinge moet werden gedaen van de Schepen en Goederen, de ſelve aldaer ſelfs tegens de Wetten van Engelandt af-handig gemaekt.

Op 't 26 Art.

Dat ſyluyden ſullen verklaren haer Hoog Mog. niet ſonder de hoogſte ontſtichtinge te hebben vernomen de oppoſitien ende contradictien jegens 't ſelve Articul gemaekt, ende dat ſyluyden daer op aen de Engelſchen met ernſt haer ongelyk ſullen vertoonen; ende dat voorts generalyk by den innehoude van de vordere Articulen ſal werden geperſiſteert.

Woonsdag den 1 Marty 1661.

Portugael. Ter Generaliteyt de Handelinge mee Portugael ſerieuſelyk te bevorderen.

Op 't gemoveerde van eenige Leden; Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende gereſolveert, dat op Dynsdag toekomende de Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. ſig en Corps ter Generaliteyt ſal vervoegen, ende aldaer op 't alder-efficatieuſte aen de andere Bondtgenoten repreſenteren de peremptoire redenen ende motiven, waer op gefondeert is het Provinciael advis van haer Edele Groot Mog. over 't ſubject van de handelinge, met de Kroone van Portugael aen te gaen, met repreſentatie van de ongemacken door het uytſtel van 't beſluyt der voorſz Handelinge by den Staet, ende voornamentlyk by de Ingezetenen deſer Provincie albereydts geſupporteert, ende dagelyks noch meer ende meer te verwachten ſtaende, ook met denunciatie, dat by ſoo verre de andere Provincien, onangeſien de voorſz peremptoire redenen ende argumenten noch langer in gebreeke mochten blyven, haer in dien deele met het voor-geroerde advis Provinciael van Hollandt te voegen, haer Edele Groot Mog. in ſulken cas haer genootſaekt ſullen vinden, ſoodanige middelen by der handt te nemen ende in 't werk te ſtellen, als waer door de ſelve hare Subjecten, ende de Ingezetenen hare Provincie voor de continuatie van ſoodanige ongemacken als boven, beſt ſoude konnen guaranderen.

Donderdag den 5 Mey 1661.

Engelandt. Portugael. Stilſtandt van Wapenen met

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den vierden deſer loopende Maendt, ge-examineert

mineert ende overwogen de Miſſiven van de Heeren van Beverwaert, ende van Hoorn, twee van de Extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning van Groot Brittannien, in date den twee en twintigſten der voorlede Maendt, onder addres van den voorſz Raedt-Penſionnaris de Regeringe toegekomen, met de Bylage daer toe ſpecterende, houdende in ſubſtantie:

Portugael te declineren, Koning van Engelandt te imformeren van de gelegentheyt van de negotiatie met Portugael.

Eerſtelyk, dat de acceptatie van ſyne Majeſteyts Mediatie tuſſchen Portugael ende deſen Staet, de ſelve ſyne Majeſteyt ſonderling welgevallig was geweeſt, ende dat daer op vervolgens by hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt ſeer ernſtig was geurgeert, dat geduyrende de negotiatie van deſe zyde, geene actie van hoſtiliteyt, offenſie ofte aigreur jegens Portugael ſouden mogen gepleegt werden, ende dat ſyne Majeſteyt het ſelve mede op Portugael begeeren ſoude.

Ten tweeden, dat ſyne Majeſteyt deſidereerde volkomentlyk onderricht te werden, van de differenten tuſſchen Portugael ende deſen Staet open ſtaende, midtsgaders van de oorſaeken van dien, en wat eyſſchen by haer Hoog Mog. aen Portugael wierden gedaen, met het gene daer ontrent is, om ſulks als dan aen Portugael te mogen voor-houden.

Ten derden, dat van de zyde van Engelandt, t'elkens wierde geinſiſteert om gedient te mogen werden van het ſentiment van haer Hoog Mog. op de bekende twee Concepten, voor deſen by Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning over-gelevert, ende by de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs nevens hare Brieven van den elfden ende vyftienden Marty laetſtleden, ſucceſſivelyk herwaerts over-geſonden, het eene om achter het eerſte, ofte in plaetſe van het tweede Articul, ende het andere om in plaetſe van het ſeven en twintigſte Articul van het te maeken Tractaet geſubſtitueert te mogen werden, ende dat ſy Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, over ſulks daer op gaerne explicité ſouden weſen geinſtrueert ende gelaſt.

Ten vierden, dat hun Heeren Ambaſſadeurs, ook nootſaekelyk ſouden dienen te werden toegeſonden de Tractaten, die haer Hoog Mog. verſtaen dat by voortgang van de geprojecteerde Alliancie geguarandeert ſoude moeten werden.

Ende eyntelyk, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs, ook ontwyffelyk te gemoet ſagen, dat in het aenſtaende Parlement de ſaeke van de Viſſcherye wederom gepouſſeert ſal werden, met verſoek om pertinentelyk te mogen weſen geinſtrueert van haer Hoog Mog. ſentiment en goedtvinden, hoe ſy haer ſulks voor-komende ſouden hebben te gedragen: ende of ſy in ſulken cas dien-aengaende ſouden volgen haer Hoog Mog. Reſolutie, den ſevenden January laetſtleden op 't ſelve ſubject genomen, dan of haer Hoog Mog. gelieffte zy daer eenige veranderinge te doen, ſoo in 't reguardt van de Miſſive ten ſelven tyde aen ſyne Majeſteyt geſchreven, als anderſints.

Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van weeen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden geadreſſeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs by haer Hoog Mog. gelaſt mogen werden, op het voorſz eerſte poinct den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, ofte de Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen gemoet te voeren, dat haer Hoog Mog. oordeelen de voorſz gedane voorſlag van

Stilſtandt van Wapenen met Portugael noch te declineren,

van een generale ſtilſtandt van Wapenen, noch te prematuyr te weſen, voornamentlyk ten aenſien haer Hoog Mog. als van de zyde van Portugael ſeer ſenſibelyk ende troulooſlyk geoffenſeert ende geinjurieert zynde, geenſints te vergen, dat de ſelve ſouden naerlaten met de Wapenen behoorlyke reparatie ende ſatisfactie te ſoeken, voor ende al eer van de zyde van Portugael gedaen zy eene ſatisfactoire preſentatie, daer mede haer Hoog Mog. haer billiklyk ende met behoorlyke geruſtheyt ſouden konnen vergenoegen.

Ambaſſadeurs in Engelandt wel te informeren van de gelegentheyt van de negotiatie met Portugael.

Op 't voorſz tweede poinct, dat de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs by haer Hoog Mog. met ſubminiſtratie van de Stucken ende Munimenten daer toe dienende, gelaſt mogen werden, hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt pertinentelyk aen te wyſen de voorſz trouwloosheyt, ende injurien by de Portugeeſchen deſen Staet aengedaen, midtsgaders in wat termen de negotiatie met den Ambaſſadeur van Portugael alhier is gebracht, met verſoek, dat ſyne Majeſteyt door des ſelfs aenſien, ende authoriteyt, ontrent den Koning ende de Miniſters van Portugael gelieve te helpen te wege brengen, dat haer Hoog Mog. over de voorſz geledene ſchade, injurien ende verongelykingen behoorlyke reparatie ende ſatisfactie mogen erlangen; ende dat ſyluyden des noodig weſende ſyne Majeſteyt met eenen ſullen remonſtreren, dat de voorſz negotiatie alhier ge-entameert, ende nu ſoo lange vervolgt geweeſt zynde, aldaer ook verders, onder Godes genadigen zegen, tot een gewenſt beſluyt gebracht ſal dienen te werden; Sullende zy Heeren Ambaſſadeurs ook dien-volgende in 't geven van de voorſz informatie ende onderrichtinge procederen, met die voorſichtigheyt ende precautie, dat de voorſz onderhandelinge geenſints van hier afgetrocken, ende in Engelandt getransfereert werde.

Negotiatie met Portugael van hier niet te avoceren, ende in Engelandt over te brengen.

Met Engelandt geene guarantie te maeken, ten zy de articulen van Commercie ende Marine ingewilligt werden.

Ende wat het voor-geroerde derde poinct belangt, dat de opgemelte Heeren Ambaſſadeurs by haer Hoog Mog. nochmals in conformité van voorgaende der ſelver Reſolutie in date den negen en twintigſten Marty laetſtleden, gelaſt mogen werden aen Commiſſariſſen van meer-hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien uytdruckelyk te verklaren, dat haer Hoog Mog. intentie geenſints in, haer van hare zyde tot de voor-geſtelde verbinteniſſe van defenſie, ende guarantie in te laten, ten zy meer-hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt van ſyne zyde tot contentement van haer Hoog Mog. inwillige de voorgeſtelde Articulen, de Commercie, Viſſcherye ende Marine raekende, ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs over ſulks daer op ſullen inſiſteren, dat gelyk de opgemelte Heeren Commiſſariſſen haer van hare zyde ſchriftelyk verklaerdt hebben, op het poinct van de defenſie, verbinteniſſe ende guarantie, ſy ook haer ſchriftelyk willen expliceren, hoe verre ſyne Majeſteyt ſich ten uytterſten ſoude gelieven te eſlargeren, op de voor-geroerde poincten van Commercie, Viſſcherye ende Marine, ende dat over ſulks explicité ende articulatim by geſchrifte gelieven te antwoorden op de poincten ende articulen, in de voor-geroerde haer Hoog Mog. Reſolutie van den negen en twintigſten Marty laetſtleden gerecenſeert, met preſentatie van tot facilitatie van dien daer jegens ook ſchriftelyk te ſullen uytwiſſelen haer Hoog Mog. goede meyninge ende reſolutie op de voor-geroerde twee Concepten hier bevoorens van de zyde van Engelandt over gelevert.

Engelandt ſchriftelyk op de articulen van Commercie, Viſſcherye ende Marine te antwoorden.

Namentlyk, dat haer Hoog Mog. te vreden zyn, midts van de zyde van Engelandt ingewilligt werdende de articulen van de Commercie, Viſſcherye ende Marine, in de voorſz Reſolutie van den negen en twintigſten Marty breeder geexpreſſeert, dat het eerſte van de voorſz twee Concepten, achter het eerſte van

de

de overgeleverde articulen gevoegt, ende het tweede in plaetſe van het ſeven en twintigſte articul in het te maeken Tractaet geinſereert werde, behoudelyk alleen, dat van het voorſchreve eerſte Concept afgelaten werde de Clauſule *ſalvis tamen utriuſque loci legibus & ſtatutis omnibus*, gelyk het overgeleverde achtſte Articul ingewillicht weſende, om eene manifeſte contradictie te vermyden, notoirlyk moet geſchieden, ende dat het andere Concept allenthalven klaer geſteldt, midtſgaders de Steden ende Plaetſen met haer Hoog Mog. Guarniſoen beſet, daer inne explicité uytgedrukt werden; Doch in gevalle het werk van de Commercie, Viſſcherye ende Marine niet tot contentement ſoude konnen werden geobtineert, ende dat men over ſulks genoodtſaekt ſoude weſen alleenlyck te handelen op een Tractaet van Vrundtſchap, goede Nabuyrſchap ende vertrouwde correſpondentie, dat ſyluyden als dan het voorſchreve eerſte project ſullen mogen inwilligen, ſoo als 't leyt, komende in ſulcken cas het tweede t'eenemael te ceſſeren.

Ambaſſadeurs in Engelandt toe te ſenden de Tractaten die men ſal willen doen guarandeeren.

Ten vierden, dat naer-gekomen ende ter executie geſteldt moge werden de ordre albereydts gegeven, om de meer-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs te ſenden authentycque Copien van de Tractaten, die haer Hoog Mog. by voortgang van de geprojecteerde Alliancie ſullen gelieven ge-guarandeert te hebben.

Ambaſſadeurs in Engelandt alle deliberatien tot nadeel van de Viſſcherye met vigeur tegen te gaen.

Ende op 't laetſte Poinct, dat in gevalle tegen alle reden ende billikheydt de ſake van de Viſſcherye in 't aenſtaende Parlement, wederom als voor deſen gepouſſeert moge werden, zy Heeren Ambaſſadeurs haer daer jegens, ende tegens den voortgang van dien met alle induſtrie, ende ook met allen ernſt ſullen hebben te oppoſeren, ende hare over te leveren Memorien inſtellende, conform voorige Reſolutie ende aenſchryvinge in date den ſevenden January laetſtleden, de welke als mede de Miſſive aen ſyne Majt. daer uyt reſulterende, henluyden ten ſelven eynde ſal dienen voor Inſtructie, ten tyden ende wylen toe, op advertentie van 't gene aldaer voorvalt, dienthalven by de Regieringe alhier nader ſal werden gereſolveert.

Engelandt. Dertien Poſtulata van Engelandt als ongerymt af te ſlaen, en tegen te ſpreecken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, ge-examineert ende overwogen den inhoude van de Miſſiven, by de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning van Groot Brittannien, van tydt tot tydt of directelyk, of-te onder particuliere addres aen de Regeringe geſchreven, ende t'zedert het ſcheyden van haer Edele Groot Mog. jongſte Vergaderinge in-genomen, met de Bylagen daer toe ſpecterende; ende particulierlyk gelet op ſeekere Geſchrifte, behelende dertien Articulen door Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning, aen de op-gemelte Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, op den ſevenden der voorlede Maendt ter handen geſteldt, ende by de ſelve Heeren Ambaſſadeurs, nevens der ſelver Miſſive van den achtſten daer aen volgende herwaerts over-geſonden: midtſgaders op 't gunt dien-aengaende nader ſtaet ge-expreſſeert in de Miſſive van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs van den vyftienden der ſelver Maendt: namentlyk, dat de wel-gemelte Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen verſtonden, dat men eerſt ſoude moeten handelen, ende convenieren op de voorſchreve over-geleverde Articulen, voor ende al eer men ſoude konnen procederen

tot het ſluyten van eenig Tractaet, ſoo wel vrundtſchap, als van defenſie, aengeſien het tegens de naturlyke reden ſcheen te zyn, dat men nieuwe Tractaten ſoude maken, ofte d'oude vernieuwen, voor dat de in-breuken die daer tegens mochten zyn gedaen, ſoude weſen gerepareert, ende ſatisfactie gegeven aen die geene, die van de eene ofte d'andere zyde onrechtmatig waren beſchadigt.

Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſake daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de voorgemelte Heeren Ambaſſadeurs by haer Hoog Mog. gelaſt ende geordonneert moge werden, de wel-gedachte Heeren Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning met ernſt ende behoorlyke nadruk te repreſenteren, de ongerymtheydt van de voorſz articulen in 't generael ende wel byſonderlyk van het eerſte, derde, ſeſte, ſevende, achtſte, negende ende elfde van dien, alles door ſoodanige redenen ende motiven, als de ſacke ſelfs overvloedigly k is furnerende, en ſy Heeren Ambaſſadeurs naer haer gewoonlycke wysheydt ende ervarentheydt daer toe ſullen weſen te appliceren, met ſpeciale repreſentatie, hoe verre het meerendeel van de voorſz Poſtulata excedeert, 't gunt van de zyde van deſen Staet onder de poincten van Marine, met aenbiedinge van eene reciprocatie naer reden voor-geſteldt, ende van de zyde van Engelandt tot noch toe buyten alle reden ende billikheydt tegen-geſprooken is geweeſt, ook met preſentatie, om onder de voorſz poincten van Marine in het te macken Tractaet tot geruſtheydt van die van de Engelſche Ooſt-Indiſche Compagnie te laten influeren en vaſtſtellen, om generalyk ſoo wel in Europa als daer buyten, ende ſpecialyk mede in Ooſt-Indien punctuelyk ende preciſelyk van weder-zyden geobſerveert ende naergekomen te werden, dat ſoo wanneer eenigen Oorlog ontſtaen ſal weſen, ofte hier naermaels mocht-te komen op te ryſen, tuſſchen de Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, ofte die van Engelandt, ende eenig ander Koning, Potentaet ofte Volk, als dan by ofte van wegen die gene der voorſz Compagnien die in de ſelven Oorlog ſal weſen geinſolveert, ofte by hunne Superieuren reſpective daer van notificatie ſal moeten werden gedaen, 't zy generalyk ende publycquelyk naer 't gemeen gebruyk, ofte immers ende ten minſten particulierlyk aen den hoogſt-gemelten Heere Koning van Groot Brittannien, ofte aen haer Hoog Mog. ende de Miniſters van de Compagnien onder de een ofte de ander reſſorterende, naer dat het caſus ſal weſen voor-gevallen, dat het elkanders Ingezetenen ende Onderdanen niet geoorloft ſal zyn op de Landen, Haven, Steden ende Plaetſen van die geene, met dewelke de andere in Oorlog-Schepen ſal weſen, te voeren eenige Waren van Contrebande; Sullende echter de Navigatie ende Commercie met alle andere Waren ende Koopmanſchappen op de voorſz Havenen vry ende gepermitteert blyven, ende haren onverhinderden cours behouden, even ende in ſulker voegen als of den voorſz Oorlog ende hoſtiliteyt niet ware voor-gevallen, uytgeſondert alleenlyk op ſoodanige Steden ende Plaetſen die by de een of de ander formelyk ſullen weſen belegert ende beſloten, met intentie, omme deſelve, 't zy ſtormender handt, 't zy by capitulatie te vermeeſteren, ende onder ſyn gebiedt te brengen, in welken gevalle alle Navigatie ende Commercie, ſonder onderſcheydt, op ſoodanigen plaetſe ſal moeten werden geſuſpendeert ende naergelaten; ende in gevalle tegens 't geene voorſz is, by de Onderdanen van de een of de ander eenige Waren van Contrebande na ſoodanige Vyandtlyke Havenen mochten gevoert werden, dat indien de voorſz Contrebande-Waren komen van ſoodanige Plaetſen ende Diſtricten, in de welke de voor-geroerde notificatie ſal weſen gedaen, in ſulken cas de ſelve Goederen van Contrebande ſullen weſen van goeden Prinſe, ende dien volgens aengetaſt

Reglement van Marine met Engelandt voornamentlyk.

ende

ende gelicht mogen werden uyt de Schepen, daer inne de ſelve zyn geladen, ſonder dat echter ter dier oorſaeke als dan, ende veel min namaels het Schip ofte de verdere Goederen aengetaſt, geincommodeert, opgehouden, ofte in ſyne reyſe verhindert, ende ſulks in geenen deele eenig pœnael Recht, over de voorſchreve Schepen ende ingeladene Goederen, ofte de Schipperen van de ſelve ge-exerceert ſal mogen werden; edoch by ſoo verre de voor-geroerde Goederen komen van Plaetſen ofte Diſtricten, alwaer de voorſchreve manifeſtatie noch niet ſal-zyn geſchiedt, dat als dan de Schepen met alle haer ingeladen Goederen alleenlyk ſullen werden afgeweſen, ende ſonder eenige verbeurte of confiſcatie haeren cours na andere vrye Plaetſen, ende Havenen mogen nemen.

Donderdag den 9 Jnny 1661.

Engelandt. Spaigne. Door de Alliantie met Engelandt ſich niet te engageren tot rupture met Spaigne.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, ge-examineert ende overwogen den inne-houde van de Miſſiven, by de Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning van Groot Brittannien, of directelyk of onder addres aen den voorſchreven Raedt-Penſionnaris de Regeringe toegeſonden, in datis reſpective den dertienden, twintigſten ende ſeven en twintigſten der voorlede, midtſgaders den derden deſer loopende maendt: Waer op zynde gedelibereert ende gelet op de jegenwoordige conſtitutie van tyden ende ſaeken, ende ſpecialyk op de redenen van offenſie ende miſnoegen by-den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, gegeven aen den Koning van Spaignen, door 't contract van Huwelyk, ende de nieuwe Alliancie met de Princeſſe ende de Kroone van Portugael gemaekt; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de wel-gemelte Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, by reſcriptie van den voorſchreven Raedt-Penſionuaris in 't particulier bekendt gemaekt ſal werden, dat haer Edele Groot Mog. de ſaeke, ſtaende in ſoodanige termen, als voorſchreve is, geenſints van intentie zyn, ofte ſouden konnen goedt vinden, dat deſen Staet door te maken Alliantie defenſive met Engelandt ge-engageert ſoude werden tot rupture tegens Spaigne, in gevalle op 't geen voorſchreve is, een rupture tuſſche Spaigne ende Engelandt mocht komen te volgen; met byvoeginge, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs over ſulx wel ſullen doen op de eerſte occaſie, als van de zyde van Engelandt niet completelyk werden ingewilligt, de Articulen van Commercie, Viſſcherye, ende Marine, in haer Hoog Mog. Reſolutie van den negen en twintigſten Marty laetſt-leden ge-expreſſeert, in conformité van de ſelve Reſolutie de begonnen handelinge op 't ſtuk van de Alliantie defenſive ende guarantie te laten varen, ende de negotiatie op een Tractaet van Vrundtſchap, onder eenig dilay over te treden.

Engelandt. Ambaſſadeurs in Engelandt eenige penningen te mogen ſpenderen tot ontdeckinge van ſaeken daer den Staet aengelegen is.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat by de Heeren Gecommitteerde Raden, aen de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Engelandt, ten fine om te mogen machtig werden de jongſte Tractaten tuſſchen Engelandt ende Portugael geſlooten, midtſgaders om des te fa-cilder te mogen penetreren in de deſſeinen van den Koning van Groot Brittannien met des ſelfs gereede ende nog ge-equipeert werdende Oorlog-Schepen, ende meer andere ſaeken, aen welkers kenniſſe den Staet deſer Vereenigde Nederlanden

by henluyden geoordeelt ſal werden, merkelyk gelegen te zyn, geſchreven ſal werden de Miſſive hier na van woorde te woorde geinſereert.

Wel-Edele, &c.

Wy houden voor den dienſt van den Lande ſonderlinge conſiderabel, dat men machtig mochte werden de Tractaten onlangs geleden aldaer geſlooten, tuſſchen den Heere Koning van Groot Brittannien, ende dien van Portugael. Ende naer dien Wy uyt U Ed. Miſſiven niet duyſterlyk meynen te bemerken, dat de ſelve niet te bekomen ſouden zyn als met dadelyke belooninge van den genen, die daer toe ſouden werden gebruykt; Soo verſoeken Wy dat Uw Ed. alle goede officien believen aen te wenden, ſelfs ook met employ van eenige penningen in redelykheydt, omme de voorſz Tractaten by Copie machtig te werden, midtſgaders omme ſoo veel mogelyk te mogen penetreren in de deſſeynen van hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, met des ſelfs gereeden, ende noch ge-eſquipeert werdende Oorlog-Schepen, ende meeer andere ſaeken, aen welkers kenniſſe deſen Staet by U Ed. geoordeelt ſal werden merkelyk te weſen gelegen, U Ed. verſeekerende, dat wy de voorſz te ſpenderen penningen behoorlyk ſullen doen vergoeden, ende mits dien in 't effectueren van de voorſz ſaeken ons gedragende tot U Ed.. wyſe ende voorſichtige conduite. Sullen Wy af-breecken.

Waer mede

Wel-Edele, &c. Den negenden Juny ſeſtien hondert een en tſeſtig.

Gecommitteerde Raden.

Aen de Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, extraordinaris Ambaſſadeurs aen den Koning van Groot Brittannien.

Saturdag den 11 *Juny* 1661.

Portugael. Concept-Tractaet daer op met Portugael te handelen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaken van Portugael, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver twee diſtincte Reſolutien Commiſſoriael beyde in date den negenden deſer loopende Maendt, nader gepondereert ende ge-examineert de conſideratien, ende Poincten van deliberatie, reſulterende uyt de reſpective rapporten, ten ſelven dage gedaen, ſoo van 't ſucces van de beſendinge aen de Heeren Staten van Zeelandt gedeceerneert geweeſt zynde, tot bevorderinge van de negotiatie met den Ambaſſadeur van Portugael alhier ge-entameert, als van 't gene by het afweſen van haer Ed. Gr. Mo. aengaende de Portugeeſche ſaken, was gepaſſeert ende voor-gevallen, mitſgaders ook de Poſtulata, ende conſideratien by Bewindthebberen van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, op 't papier gebracht, ter occaſie van 't avancement der voorſz onderhandelinge, ende 't Concept van Tractaet met de Kroone van Portugael aen te gaen, den vyftienden Mey des voorleden Jaers by haer Edele Groot Mog. gearreſteert, ende vervolgens voor advis Provintiael ter Generaliteyt in-gebracht. Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende

ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde of by eenparigheyt, ofte by pluraliteyt van de Bondtgenooten, by haer Hoog Mog. authoriſatie verleent moge werden, om met den gemelten Heere Ambaſſadeur de ſaeke volgens de voorſz voorgaende Reſolutie af te handelen, ende eyntelyk te mogen ſluyten op 't Concept hier naer van woorde te woorde geinſereert.

I.

Rex & Regnum Luſitaniæ ſpondeant, fidemque ſuam nexu comprimis ſolido ac firmo aſtringant, ſe quadragies centena Cruſatorum millia Ordinibus Fœderati Belgii perſoluturos, aut in eorum uſum depenſuros eſſe, ſingulis Cruſatis duum Florenorum Carolinorum pretium in Hollandia æquantibus, eamque ſummam aut parata pecunia, aut Saccaro, Tabaco & Sale ſe ſuppeditaturos; ſic ut hæ merces pluris ne æſtimentur, nec majus iis pretium ponatur, quam quod illo, quo ſuppeditandæ ſunt, tempore per ipſam iis poni Luſitaniam quotidianus & vulgatus uſus obtinebit. Si quid autem ad plenam ſummam, aut in ipſa pecunia, aut in una alterave ex jam dictis mercibus fortaſſe deſiderabitur, id ut alia, earundem ſpecie ſuppleatur integrum eſto, aut etiam ex illo vectigali à Fœderati Belgii incolis per Luſitaniam dictionem negotiantibus in uſum jam dicti Regis legitime poſſet exigi, quodque mercibus eorum tam adferendis in dictam ditionem, quam inde efferendis, imponi ex lege ſequentium paragraphorum ſive Articulorum jus aequas eſſet, in quem finem à Fœderati Belgii Ordinibus Unus pluresve conſtituentur, qui in Luſitania ipſorum nomine dictum vectigal percipiant. Dicta vero ſumma per ſexdecim partes æqualiter diſtribuendas certo ſtatoque quotannis tempore pendatur, ſic ut prima ſummæ hujus pars præſtanda mox ſit, ubi primum in Luſitania conſtabit, certisque documentis demonſtrabitur, Fœderi huic utrimque ſubſcriptum eſſe, idque ratum ab ambabus partibus haberi. Rex præterea Luſitaniæ reſtituat vel reſtitui curet omnes machinas atque tormenta, quæ in Reciffa aliisque Braſiliæ munimentis, cum ea à Luſitanis occuparentur, reperta fuerunt, quæque inſignibus Fœderatorum Ordinum Societatisve Americanæ notata etiamnum deprehenduntur.

II.

Quandoquidem vero à parte Celſorum & Præpotentium Fœderati Belgii Ordinum allatæ ſunt in medium querelæ occaſione introductæ cujusdam conſuetudinis, nempe partitionis in venditione ſalis, quod in oppido Setrobriga (Setuval à Luſitanis, à Belgis St. Ubes appellatum)

latum) ac per conterminum eidem oppido tractum fieri ſolet ac confici; convenit ac conſenſum eſt, uti ſingulis annis inter præfatum Regem & prædictos Fœderati Belgii Ordines pactum peculiare ineatur de pretio, quo omnibus & ſingulis Fœderati Belgii incolis integrum erit tantundem prædicti ſalis, quantum ipſis libuerit, ibidem coëmere, in qua quidem transactione juſta utrimque habebitur ratio pretii, quo ſub id tempus dictum ſal per Luſitaniam inter Luſitanos ipſos vendetur emetur ac diſtrahitur: at ſi nihilominus præter ſpem ac exſpectationem ſuper ejusdem ſalis pretio utrimque parum convenerit, tum Fœderatorum Belgarum reſpectu ſalarii illa Commercii partitio ceſſet ac amoveatur, quæ ab annis jam aliquot introducta eſt; liberumque ac integrum unicuique Fœderatorum Belgarum relinquatur tantum ſalis à quibuslibet mercari, ac comparare quantum è re ſua fore cenſebit, quemadmodum paragrapho ſive Articulo ſeptimo copioſius de omni mercimoniorum genere eſt conventum; Sed nec ipſis ſalis poſſeſſoribus pro lubitu vendendi ejus quibusvis aut permutandi facultas ullo modo adimatur, aut reſtringatur.

III.

Fœderatorum Belgarum populus ſecure ac tuto negotietur Commerciumque exerceat, tam ex Luſitania in Braſiliam, quam ex Braſilia in eandem viciſſim Luſitaniam; ac omne præterea mercium genus ultro citroque transferre, ſine damno noxave; excepto duntaxat Braſilienſi Ligno, penſo tamen ante ac perſoluto vectigali eo portorioque, quod à Luſitanis ipſis in illas Regiones Negotiantibus perſolvi jus eſt: cæterum Belgæ Fœderati ex Braſiliæ portibus in portus quoſcunque alios eidem Luſitaniæ ſubditos, ubi appellent, naves ſuas exonerare, aut merces inde ullas eximere, in terramve exponere neutiquam cogantur; ſed præfecti teloniis & portoriorum exactores, ut merx in ipſis navibus inſpiciatur, ac ponderetur, utque ita debitum pro merce vectigal ac portorium pendatur curent: quod ſi vero rerum experimentis comperiatur, id vel nullatenus vel minus commode expediri poſſe, alia in eundem finem media excogitentur, ac mutuo partis utriusque conſenſu ad effectum perducantur. Fœderatorum autem Belgarum populo omnino jus ac fas eſt hac in parte iisdem mediis ac commodis uti frui, quibus angli, aut vi pacti, aut ex quotidiano uſu gaudent vel in poſterum gaviſuri ſunt, quin nec gravius vectigal, nec plus nummorum, impenſæve pro dicta merce exigatur, aut perſolvatur quam ſi exoneratæ omnino Naves ac Merx in Terra expoſitæ fuiſſent; moræ etiam nihil in expediendis hiſce Navibus dimittendisve à parte Luſi-

Luſitana nectatur ; Cum vero in alias Regiones portusve Luſitaniæ , aut eidem ſubditos poſt penſum jam ſemel vectigal debitum Naves dictæ appellent, quod reliquum erit itineris impedimento moleſtiaque omni procul habitis , nulliſque de novo vectigalibus perſolutis libere conficiant, abſolvant ; Merces præterea ac res cæteræ aut à Luſitanis ipſis aut ab alia quacunque gente Navibus Fœderatorum Belgarum creditæ ac commiſſæ in Regiones Portusve alios eidem Luſitaniæ ſubditos ſi transferentur, nihilo plus vectigalis pendant quam ſi commiſſæ Luſitanis Navibus & transferendæ tranſlatæve eſſent.

IV.

Liberum quoque Fœderatis Belgis eſto, Navigationem atque iter moliri in Colinas omnes inſulas, Regiones, terrarum tractus, portus, civitates, pagos, emporia, quotquot dicto Regno parent ac ſubſunt per ditionem Africanam, cui accenſetur Sancti Thomæ inſula, inibique morari, negotiari ac mercaturam exercere , res, ſarcinas, merces omne genus terra marique & fluviis ſubvehere , venum ubivis exponere , efferre etiam inde atque in alias Regiones exportare integrum ſit ac concedatur. Nihil vero eorum, quæ paragrapho ſeu articulo hoc & proxime præcedenti pacta & ſtipulata ſunt , irritum unquam fiat eludaturve : nec Fœderati Belgæ pactis conventis hiſce ulla ex parte fraudentur. Quod ſi dictus Belgarum populus uſu nihilominus libero ac ſolido pacti hujus conventi aliquando prohibeatur , excludaturve, aut ulla ex parte impediatur, quod avertat Deus , ne plenos debitoſque ex fide & authoritate hujus fœderis percipiat fructus, tum Fœderati Belgii Ordinibus idem in Luſitanos jus eſto , actioque de novo eadem reſurgat & renaſcatur, quæ ante hoc fœdus inium iis competebat, juſque ſuum ut adverſus Regnum Luſitanum perſequantur fas eſto : ſed & hoc ipſo ea omnia ad dictos Ordines devoluta cenſeantur, eorumque repetendorum cauſa Rex & Regnum cedant, quæcunque ex lege primi in his conventis paragraphi ſeu articuli perſoluta ac denſa jam fuerint. Eodemque pacto ſi per dictos Fœderati Belgii Ordines fœdus hoc violetur , aut infringatur præfato Portugalliæ Regi idem jus eſto, quod illi ante hoc factum ullo modo competebat.

V.

Atque ita ſolutione quadragies centenorum cruſatorum nillium faciendo terminis ſupra expreſſis , atque libero ſu veraque perceptione eorum omnium , quæ articulis trius hunc precedentibus continentur , intermittantur ac ceſent controverſiæ, lis & actiones omnes, quæ Regi Regnoque

que Luſitaniæ à Fœderatis Belgis intentæ hactenus ac motæ ſunt, intendique poſſent, ac moveri; nec minus intermittantur ceſſentque actiones, lis & controverſiæ, ſi quæ Fœderatis Belgis à Rege Regnoque jam dictis viciſſim intendi & moveri poſſint.

VI.

Cui conſequenter ceſſent inter Regem & Regnum Luſitaniæ ab una & Fœderatum Belgium ab altera parte, ac utriuſque ſubditos & incolas, omnes actus hoſtilitatis & injuriarum, idque in Europa, ſtatim & ab eo die, quo huic fœderi utrimque ſubſcriptum erit, in cæteris vero mundi partibus à Publicatione harum tabularum: omnes itaque ditiones, omniaque loca, naves, bonaque, quæ temporis interea ab alterutro occupabuntur, ut & quæ antea occupata fuerunt in India Orientali, Occidentali vel alicubi locorum, in dominio permanebunt eorum, qui præfatis temporibus legitimi eorum poſſeſſores fuiſſe comperientur: ea vero quæ poſt factam eandem ſubſcriptionem in Europa, & poſt publicationem in cæteris mundi partibus occupabuntur, aut capientur, prioribus eorundem Dominis abſque ulla mora aut exceptione reſtituentur.

Regi proinde Regnoque Luſitaniæ ſolida ac firma pax cum Fœderati Belgii Ordinibus ineatur, quæ cives utrimque omnes & ſubditos comprehendat, quæque ubivis locorum, nullis exceptis, tam intra quam extra Europæ limites ſancte ac religioſe obſervetur. Luſitani quoque & Fæderatorum Belgarum populus terra marique mutuis inter ſeſe officiis ac mutua benevolentia utrimque certent, nihilque prorſus moliantur, aut effectum dare conentur, quod cum incommodo, aut detrimento partis alterutrius ullo modo videri poſſit conjunctum.

VII.

Fœderatis porro Belgis integrum poſthac eſto, in Regnis, Provinciis, inſulis, oppidis, portibus ac locis quibuscunque, quæ Regi Luſitaniæ parent, commercium omni cum libertate exercere, nihilque moræ iis objiciatur, aut directe aut oblique nihil eos impediat, quo minus merces à quibuslibet eas emant ac comparant, quas è re potiſſimum ſua fore judicabunt, ſive majori copia, ſive minori comparatas, nullisque menſuræ, ponderum, temporis, loci propolarum, Monopolarumve aut pretii legibus aſtringantur, nec minus iisdem Fœderatis Belgis integrum relinquatur res pro lubitu quaſcunque ac merces eodem transferre, vendere ibidem has ipſas, ac permutare res, præterea merces inde efferre, idque amoto omni obſtaculo perſolutis ſolummodo vectigalibus iis, quæ ex authoritate publica per Regnum Luſitanum 1654 menſe Martio penſa

penſa ac perſoluta ſunt, aut ſolvi debuere; adeo ut Fœderati Belgæ eodem prorſus loco ſint habendi, quo Luſitani ipſi habentur, idque tam emptionis venditioniſque nomine, quam vectigalium, aliorumve aut onerum, aut commodorum, immunitatum ac privilegiorum reſpectu, utque Fœderati Belgæ in poſterum fruituri ſint prærogativis, immunitatibus ac privilegiis omnibus, quotquot hactenus ulli genti Regno Luſitano fœderatæ aut amicæ conceſſa ſunt, vel poſthac concedentur; Luſitani viciſſim commerciorum ac mercaturæ reſpectu eodem per Fœderatum Belgium loco habeantur, quo Belgas ipſos & indigenas haberi juris illic eſt ac moris.

VIII.

Belgæ Fœderati, qui cum navibus ac merce portus Luſitanæ ditionis appellent, nullo mercimonii genere naves ſuas onerare cogantur, niſi quod elegerint ipſi, quodque utile ſibi ac conſultum præ cæteris fore ſint arbitrati: ſed nec in navem Fœderatorum Belgarum unamquamque cuſtodes excubitoreſque plures duabus, qui Regis Regnique nomine merces obſervent, admittantur, nihilque omnino obſtaculi, aut impedimenti navibus onerandis exonerandiſve adferatur, atque illæ, ſive arida & ſicca onuſtæ, niſi dicimo poſtquam appulerint die, ſive piſces aliudve quodvis cibariorum ac eſculentæ mercis ſubvehentes genus, niſi die poſt intratum portum decimo quarto exoneratæ ſint, nihilominus dictis cuſtodibus excubitoribuſve ſalarii ut mercedis loco haud quicquam perſolvatur, aut eorum in gratiam erogetur præter id, quod decem dierum jam victorum uſus ac lex præſcribunt.

IX.

Conſules, qui Fœderatis Belgis per ditionem Luſitanam negotiantibus habitantibuſve præſidio dabuntur à Fœderati Belgii Ordinibus creandi ſint ac conſtituantur, conſtituti tantundem habeant authoritatis, utcunque Romanam Religionem non profitentes, quantum ulli Luſitanam ditionem Conſuli earum gentium, quæ illic negotiantur, hactenus delatum eſt, vel in poſterum deferetur. Cauſis præterea litibuſque, quæ Fœderatos Belgas ſpectabunt, dijudicandis judex Conſervator conſtituatur, à quo provocare non liceat, niſi ad relationis Senatum, qui quarto ad ſummum poſt provocationem menſe cauſis litibuſque ad ſe delatis finem imponat.

X.

Si quis Fœderatus Belga per ditionem Regis Luſitaniæ è vivis exceſſerit; chartæ, libri, rationes bona ac facultates tam ipſius defuncti, quam aliorum ejuſdem Fœdera-

tæ Nationis, quæ penes defunctum erunt depositæ à pupillorum absentumve judicibus, aut eorum Ministris inspici & occupari nefas esto, neque huic jurisdictioni res jam dictæ sunto obnoxiæ, sed iis consignantor, quibus eas defunctus ipse ante excessum consignari jusserit, aut is si rebus suis ante obitum minus cavit prospexitve, tum chartæ illæ, libri rationis, bona ac facultates ex mandato judicis Conservatoris custodiendæ committantur duobus pluribusve Belgis Mercatoribus institoribusve, in quos potissima popularium suorum illic loci degentium suffragia, accedente Consulis Belgæ assensu, hanc curam devolvent, ita tamen, ut ne curæ suæ commissas res dicti mercatores institoresve servandas in se recipiant, nisi data prius cautione per fidejussores idoneos, ab eodem Consule omnino approbandos, & admittendos, de rebus sibi creditis ad legitimos sive dominos, sive hæredes, sive etiam creditores sua opera perventuris; omnia bona facultatesque, quæ in dominio defuncti fuerunt, hæredibus ejus, executoribusve, vel creditoribus tradentur.

X I.

Nec Regi Lusitaniæ ipsi, nec Ministrorum Regiorum cuiquam fas licitumve sit, mercatoribus, naucleris, sociis Belgarum navalibus, aut eorum navibus, merci, facultatibus, manum injicere, ullamve molestiam exhibere, ne quidem sub gerendi cum hoste belli, aut cujusvis expeditionis parandæ prætextu: nisi à Fœderati Belgii Ordinibus, quorum illi imperio subsunt, naviumque, mercium ac facultatum possessoribus eam jam ante in rem fuerit consensum. Sed dicti mercatores & naucleri, cum navibus ac merce, sine ullo incommodo per Regem Ministrosve Regios oblato, ex portubus Lusitanis quibuscumque pro lubitu arbitrioque solvant ac discedant. Fœderatorum porro Belgarum populus à merce, facultatibusve suis vendendis, aut distrahendis nullo modo prohibeatur, avocetur, interpelleturve, ne quidem si Rex ipse aut Ministri Regii iis sibi rebus opus esse obtendant, nec ullam omnino ob causam dictarum mercium & facultatum venditio protrahatur, differaturve, nec averti dictas merces in Regis publicosve, aut privatos quoscunque usus liceto, nisi illi, quorum res agetur, & ad quos dictæ merces facultatesve pertinebunt, annuant, ac præcedente conventione assensum isti rei præbeant.

X I I.

Liberum præterea Belgarum Fœderatorum populo, ac permissum sit, præter mercis omne genus, arma, etiam res bellicas, & annonam ex patria, aut aliis quibusvis è por-

portubus ac terris in quaſcunque Orbis Regiones & quaſcunque gentes transferre, tam inimicas Regi Regnoque Luſitaniæ, quam amicas ac fœderatas, nec dicto Regi ejuſve ſubditis, aut Miniſtris huic rei moram aut impedimentum afferre liceat per detentiones, repræſalias, pignorationes, ullove alio modo, ſive id directe aperteque, ſive oblique ac occulte fiat; dummodo dictus Fœderatorum Belgarum populus ex ipſis portubus Luſitanis armorum nihil, apparatus, aut rerum bellicarum ad dicti Regis Regnique hoſtes & adverſarios tranſvectet. Nec minus iiſdem Fœderatis Belgis integrum relinquatur ac permittatur in univerſam ditionem dicti Regi quaſcunque merces, res etiam & armaturam, bellum ac militarem annonam pertinentes inferre, eaſque non minus magna quam exigua copia venales exponere, & ſive integras ſimul, ſive ſeorſim & partes pretio ibidem quocunque vendere, ac pro arbitrio ſuo permutare, commerciaque quævis exercere cum iis emptoribus negotiatoribuſve, quos ipſi fore ſibi potiſſimum utiles ac commodos arbitrabuntur, nec interpellari, aut à propoſito eos dimoveri per Regem Regioſque Miniſtros, propolas, Monopoliorum exercitores, fiſcum, juridicos conſeſſus, quemvis alium, ullo modo, ullave de cauſa fas eſto; nullo denique mercimoniorum limite, aut regula circumſcribantur.

XIII.

Res ac merces, quæ ex uno Luſitaniæ portu in alium eidem Regno ſubjectum transferentur, perſoluto ante debito vectigali & portorio, nulla ulteriore pecuniæ aut teloniorum exactione teneantur præter eam, qua ipſas mercatorum Luſitanorum res ac merces tali caſu teneri iquebit, & conſtabit.

XIV.

Nulli Alcaido, quem Luſitani vocant, nullique alii Miniſtro Regio licitum aut permiſſum eſto, ex Fœderatis Belgis quemquam cujuſcunque is conditionis ſit aut ſortis nterpellare, nolentem detinere, carceri vinculiſve mancipare, præterquam in cauſa criminali & in flagranti delicto deprehenſum, niſi facta prius à judice Conſervatore eam in rem poteſtate, quæ ſcripto conſignata ſit. Fœderati præterea Belgæ ſub ditione atque imperio Luſitani degentes, tam ſui ipſorum, quam domicilii, librorum rationum, mercis, aliarumque rerum ac bonorum ad ipſos pertinentium reſpectu non minus carceris, vinculorum cujuſcunque detentionis ae moleſtiæ immunes ſunto ac habentor, quam alius quivis ex cæteris Regi Luſitaniæ fœderatis populis hactenus habetur, aut in poſterum habebitur. Sed nec per litteras ſalvi conductus, aut aliud patrocinii

genus ſubditis ſuis, aut aliis quibuſcunque in dititione Luſitana degentibus à Rege concedendum Fœderati Belgæ impediantur, prohibeanturve à debitis exigendis, aut nominibus æri ſuo obnoxiis in jus vocandis. At vero, debiti exactionem & jus ſuum libere perſequantur, neque fraudi ſit creditoribus, ſi Principis patrocinium, aut alterius cujuſcunque pollentis authoritatem implorarit debitor amplexuſve ſit, ejuſque vel eorum litteris & ſalvis conductibus ſeſe munierit, quo debitum eludat, creditoremve trahat ac fruſtretur, quod ne fiat, ab omni patrocinio debitor arceatur & excludatur. Sed nec bona ulla ad Fœderati Belgii incolas aut ſubditos pertinentia, quæ illi Luſitanæ nationis inſtitoribus, procuratoribus, aut res ſuas agentibus commiſerint, vel aliorum in Luſitana ditione degentium curæ ac fidei crediderint, detineri, manumve iis injici licitum aut permiſſum habeatur, intentante præſertim litem, aut negotium faceſſente inquiſitione (quam vocant) eccleſiaſtica, ſive in religionis, ſive alia quacunque in cauſa id fiat. Sed res ac bona iſta omnia, ſi commendata ſint iis, qui coram judice & in foro Eccleſiaſtico, ulla ex cauſa forte convenientur, aut inquiſitionis dictæ nomine accuſabuntur, interpellabunturve, confeſtim integra & intacta dimittantur, uſibuſque poſſeſſoris reſtituantur, ut primum apparebit ac demonſtrabitur, ad Fœderati Belgii incolas ſubditoſve res eas pertinere.

XV.

Quumque prærogativa commerciorum omnis plane futura ſit inutilis, ac ſperatus ex pace fructus omnino intervertendus, ſi Fœderati Belgii incolæ ac ſubditi, qui per ditionem Luſitanam ultro citroque commeabunt, aut inſtituendæ negotiationis merciumve diſtrahendarum ergo illic morabuntur ex occaſione Religionis inter Luſitanos ac ſe diſcrepantis, ulla moleſtia ullove incommodo afficiantur, providebit huic rei Rex ac occurret, quo terra marique mutuum poſthac utriuſque gentis commercium illibatum ſartumque ac tectum conſervetur, curabitque, ne cui ex Fœderati Belgii incolis vel ſubditis cujuſcunque tandem regionis, ſortis ac conditionis is ſit, negotium hac de cauſa ullum, aut moleſtia exhibeatur, neve is ulli præterea Curiæ, Tribunali, Judici, inquiſitioni ſiſtatur, aut obnoxius fiat, nec ab ullo Regio Miniſtro, vel alio quocunque hac ex re conveniatur, ullove dammno afficiatur, ſive ob circumlata fortaſſe ſecum biblia, ſacræve ſcripturæ, aut aliorum librorum uſum ac lectionem, ſive quovis alio diſcrepantis & diſſentientis religionis nomine; quinimo Fœderati Belgii incolis, ſubditiſque, ſub ditione Regis Luſitaniæ morantibus, eorumque familiæ liberum ac conceſſum eſt, tam domi ſuæ, quam in ſuis navibus religioni ei, iiſque ſa-

ſacris, quibus ſeſe addictos profitebuntur, pro arbitrio ac lubitu, nemine prorſus interpellante, operari; locusque iis denique opportunus ſepeliendis mortuis & commodus aſſignetur: qua libertate impetrata ne abutantur, iisdem Fœderati Belgii incolis ac ſubditis erit cavendum.

XVI.

Si quandocunque contingat, controverſias oriri inter dictos Regem Regnumque, ac Fœderati Belgii Ordines, unde interrumpendi inter utramque gentem commercii periculum incumbat, incolæ, cives, indigenæ tam ex hac quam ex illa parte per utramque ditionem de ſimultatibus ac controverſiis enatis publice præmoneantur, ac poſt commonitionem promulgatam biennii ſpatium utrimque concedatur, quo merci, navibus, bonis ſuis ac facultatibus tempeſtive conſulant, caſque in tutiorem locum transferant, nullo interea aut impedimento iis objecto, aut exhibita moleſtia, nullo etiam facultatibus eorum ac bonis damno illato. Quod ſi cum ex parte alterutra intra præfinitum biennii ſpatii tempus debita ulla illic locorum, in quibus quis negotiatus erat, exigenda reſtabunt, ea legitimum in modum exigi jure quoque ac legibus ad ea repetenda, agi fas eſto, nec lis per ambages aut circuitus à judice trahatur, ſed is omni cura effectum det, ut ante præſcriptum tempus elapſum creditores, quod debebitur, conſequantur.

XVII.

Si porro pactis hiſce, ac mutua neceſſitudine, quæ per hæc pacta ſancitur, durantibus, contingat Fœderis hujus partem quantamcunque ab alterutrius gentis ſubdito aliquo terrarum ullibi aut locorum violari, aut in pactorum conventorum authoritatem impingi, ſocietas ac neceſſitudo inter utramque gentem hoc ſancita fœdere nequaquam eam ob cauſam interrumpatur, ſed vim integram ac vigorem nihilominus illibatum conſervet, obtineatque pœna ac mulcta illis ſolummodo irrogata, qui in leges Fœderis deliquiſſe convincentur; iis vero, quos damno contumeliave adfectos eſſe conſtabit, omnino ſatisfiat: erit autem ſatisfaciendum intra annuum ab inſtituta actione tempus, ſi quis in Europa fœdus hoc, aut in Gaditano freto per Americæ etiam Africæve littus & tractum, aut alibi locorum terra marive, cis Bonæ Spei promontorium Fœdus ullâ ex parte hoc temeraverit, violaveritve; at vero qui ultra jam dictum promontorium locorum ubicunque in pacta hæc peccaſſe deprehendetur, is ſatisfactione tenebitur ante exactum decimum octavum menſem ab impetrata per actorem ope judicis, aut ſi reus violati Fœderis in jus voca-

tus foro ſe non ſtiterit, judiciumque ſubterfugerit, nec intra præſcriptum tempus ſatisfecerit, hoſtis utriuſque partis judicetur, bonaque ejus ac facultates flagitatæ ac debitæ ſatisfactioni impendenda publicentur, in poteſtatem quoque partis alterutrius is ipſe ſi venerit, pœnas, quas atrocitas injuriæ ac delicti magnitudo mereri videbuntur, perſolvat.

XVIII.

Si quam controverſiam aut rixam inſpectores mercium vel Regii Miniſtri mercatoribus, inſtitoribus, naucleris Belgis de annonæ, aut cujuſcunque mercis, quæ in ditionem Luſitanam ſubvehetur, pretio movebunt, lis illa per gentis Luſitanæ arbitros, partim per illius loci Magiſtratum, partim per Conſulem Nationis Belgicæ (idque pari utrimque jure) eligendos decidatur, nequid detrimenti, protracta in longum diſceptatione, poſſeſſor ejus mercis capiat, aut patiatur.

XIX.

Licitum de cæteris genti utrique eſto, in Fœderatæ ditionis portus quoſcunque, in navibus tam bellicis, quam onerariis, appellere, illic etiam morari, ac pari cum libertate inde diſcedere, ſive per procellas ac tempeſtatem illuc compulſi ſunt, ſive navibus reficiendis victuſque ac commeatus parandi cauſa in portum eum ſe contulerint, ita tamen, ne navibus ſex bellicis illuc ſe plures ſimul, niſi urgente neceſſitate, recipiant, neve plus temporis illic inſumant, quam quod jam dictæ refectioni, aut parando commeatui ſit ſatis, ne qua forte cauſa hinc naſcatur, interrumpendo aliarum gentium, non minus eidem ditioni fœderatarum commercio. Quod ſi forte major navium bellicarum numerus ad eundem ſimul portum appellat, eo intrare hiſce navibus nequaquam fas eſto, haud impetrato antea permiſſu ab iis, quorum à nutu ac imperio portus ille pendebit, niſi vi fortaſſe tempeſtatis, aut alia neceſſitate invitos impellente huc anguſtiarum conſtringantur, ad evitandum naufragii periculum, quo caſu interveniente, cauſam adventus ſui Præfecto illius portus, aut ſupremo Magiſtratui confeſtim indicandam curent, nec moram illic diuturniorem trahant, quam quæ à portus illius Præfecto, aut jam dicto ſupremo Magiſtratu fuerit conceſſa, nihilque interea temporis moliantur, aut machinentur, quod illi ditioni ulla ex parte nociturum ſit, aut in detrimentum cedat.

XX.

Rex Regnumque Luſitaniæ ac Fœderati Belgii Ordines, naves, merces, ac bona partis alterutrius ſi ab hoſte, à piratis, aut ab alio quovis intercepta, inque portum aut locum

locum quemcunque utriusvis ditionis ſubvecta atque ſubducta ſint, nequaquam ea abalienari patiantur: ſed aut ipſis ea poſſeſſoribus, aut res poſſeſſorum agentibus reſtituant; dum modo illi navibus nondum exoneratis, nec ad huc diſtractis mercibus, ad ſeſe res eas pertinere ſint profeſſi, aut profitendum curent, vel ante exactum tertium ab interceptis navibus menſem, jus in eas ſibi eſſe certis argumentis ac teſtimoniis productis doceant, evincant, impenſas ſervandis cuſtodiendisve navibus, merci, ac bonis cæteris factas refundant ipſi poſſeſſores.

XXI.

Fœderati Belgæ per Luſitanam ditionem negotiantes, aut in portus Luſitanos appellentes, nullum omnino vectigal, aut portorium pro bonis ſuis, ac navibus perſolvant, nihilque pendant præter id, quod Regi Cameræque Ulliſſiponenſi, Anno milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, perſolvi jus fuit; oneribus ſi quæ poſtea introducta ſint, nullatenus teneantur.

XXII.

Tributum nullum à Fœderatis Belgis in uſum aut emolumentum ſacelli Sancti Georgii per Luſitanos exigatur, nulla obire munia, nullum armorum genus, aut ipſi inluere, aut aliis ſuppeditare jubeantur, cogantur.

XXIII.

Mercatores ex utraque gente, eorumve inſtitores, Miniſtri, Familiares ac Domeſtici, naucleri, nautæ, & naturales ſocii per ditionem Regis ac Ordinum, perque portus eorum, ac littora tuto & libere ultro citroque commeëant, hæreant, ac verſentur, ædes domoſque, quas aut ipſi habitant, aut recondendæ promendæque merci utiles ac neceſſarias dominio poſſidere iis permittatur; gladiis accingi, arma cujuſcunque generis, prout mos gentis fert, circumferre, quibus ſe, ac rem ſuam tueantur, ne ſit fraudi, aut vetitum habeatur.

XXIV.

Bona quælibet ac merces, ſive ad dictos Regem Ordinesque ſpectabunt, ſive ad utrumvis populum ſi navibus alterutri parti inimicis hoſtilibuſque creditæ, ac in iis deprehenſæ fuerint, non minus quam naves ipſæ in prædam cedant, ac fiſco occupantium addicantur. Merces vero ac res quæcunque ad partis utriuslibet hoſtem pertinentes, Regis Ordinumque jam dictorum, aut utriuſcunque populi navibus impoſitæ, in eas fiſco nil juris eſto, adeoque nec detineantur, nec poſſeſſoribus intervertantur.

XXV.

Denique cum Belgarum Fœderatorum nonnullis, ſive parte Societatis Indiarum Occidentalium, ſive alio etiam nomine, tam per Braſiliam quam per Luſitaniam ipſam, cæte-

cæteramque dicti Regis ditionem bona immobilia, tum debita quoque non pauca etiamnum reſtent, ac ſuperſint reliqua, fierique poſſit, ut à Luſitanis viciſſim ac aliis gentibus eidem Regi ſubditis par actio ſuperſit inſtituenda, per ditionem & in populum Fœderatorum Belgicorum, convenit utrimque ac conſenſum eſt, uti bona immobilia, fundi præſertim, domus, molæ Saccaro parando inſervientes, poſſeſſoribus priſtinis reſtituantur, ſed & debita, quæ reſtant exigenda, uti à debitoribus quam primum expungantur, ut autem in caſibus prædictis iis, quorum intereſt, abſque ulla ambage & moleſtiâ per æquipollens ſatisfiat, eadem debita, eædemque actiones omnes ſpecifice in ſcriptis redactæ invicem communicentur, ac porro vel per pacta ſingularia cum iis, quorum intereſt, vel pacto generali inter præfatum Regem & prædictos Fœderati Belgii Ordines per ſolutionem ſummæ pecuniariæ penitus exſtinguantur. At ſi prædicta negotia vel in totum vel pro parte intra menſium ſpacium hoc pacto componi nequeant, tum quo converſiæ, omnes, quæ ſuper æquitate, rationibus ac taxatione debitorum moveri ac repullulare poſſint, penitus præcidantur, ac tollantur Commiſſarii conſtituentur, qui ſimul atque hoc fœdus ratihabitum, atque ratihabitionis inſtrumenta commutata fuerint poſt exactum ſpatium intra in unum convocandi ac conventuri ſunt, inſtructi poteſtate ac authoritate, quæ peculiariter nunc iis hoc ipſo diplomate defertur admittendi, & ſub examen vocandi intentatam quamcunque actionem ſuper immobilibus bonis ac debitis, tum in jus etiam citandi reos adverſamque actoribus partem, ut obloquantur, aut cauſam ſuam tueantur, ſi poſſint. Defertur præterea iisdem Commiſſariis auctoritas, qua auditis contradictoribus, aut iis non comparentibus adverſus contumaces decernant ac intentatam actionem ex lege ſolidæ proprietatis, aut poſſeſſonis fiduciariæ definiant, decidant nulla judicii forenſis adhibita ſolemnitate, atque omni ambage litis protrahendæ prorſus amota, jus de plano dicant; curabunt quoque quanta poſſint efficacia Rex atque Ordines jam dicti, ut reapſe præſtetur, utque effectum ſuum omni parte habeat, quidquid per utriuſque partis Commiſſarios decernetur, ac pronunciabitur. Tum ut judicio caſurus cauſam tenenti adverſario confeſtim, ſolide atque ex aſſe ſatisfaciat, decreta ac ſententias Commiſſariorum per Miniſtros ſuos plenæ executioni ilico & ſine mora mandabunt. Quicquid ad ſummam ſatisfactionis deſiderabitur Rex ipſe atque ipſi Ordines ſpondebunt, & fidem ſuam interponent, quemadmodum ſpondent, fidemque interponunt, id omne ſuo ex ære ſuiſque impenſis ſarciendum ac ſupplendum fore, ſi

liquebit per executionem neglectam aut dilatam ſtetiſſe, quominus decreta Commiſſariorum effectum ſortita ſint. Si vero pari utrimque concurrente diſcrepantia, ac diſſenſu ſuffragiorum fiat, ut actioni intentatæ finis imponi à Commiſſariis non poſſit, tum ut fidem aut concordibus votis, aut per majora ſuffragia ſuperarbitrum eligant: his vero etiam eo caſu inter ſeſe ita diſſentientibus, ut eadem ſuperarbitri electio aut paribus votis, aut per majora ſuffragia abſolvi nequeat, uti diſcrepantia inter illos ſorte dirimatur: utque poſt electionem ſuperarbitri, aut hoc aut illo modo factam, res per eundem unicum coram prædictis Commiſſariis reſumatur, & vel per amicabilem compoſitionem, vel deciſione per majora vota terminetur.

XXVI.

Conventum porro ac utrimque concenſum eſt, ut pax hæc & tranſactio, omniaque & ſingula hiſce tabulis comprehenſa in optima legitimaque forma tam à præfato Luſitaniæ Rege, quam à prædictis Fœderatarum Provinciarum Ordinibus Generalibus per patentes utriuſque partis litteras ſigillo magno munitas confirmentur, ac rata habeantur, mutuaque ratihabitionis inſtrumenta intra ſex menſium ſpacium ultro citroque extradantur, atque ut hæ tabulæ ſtatim à traditis & commutatis ratihabitionum inſtrumentis forma locoque ſolitis publicentur; ea tamen lege, ut prædictus Luſitaniæ Rex à ſua parte obſtrictus ſit haſce tabulas omnino habere ratas, ac inſtrumentum inde debite & legitime confectum huc tranſmittere ante elapſos viginti dies proxime inſequentes eum, quo eædem tabulæ hinc Ulliſſiponam delatæ erunt, aut ſi ſecus acciderit, uti prædictis Fœderati Belgii Ordinibus integrum ſit ac maneat, ratihabitionem, commutationem, publicationemque harum tabularum, poſt exactos ſex menſes ſupradictos itidem differre per temporis ſpatium æquale, ſi quo præfatus Luſitaniæ Rex poſt exactos viginti dies prædictos haſce tabulas ratihabere ratihabitionemque inſtrumentum huc tranſmittere diſtuliſſe competietur.

Actum Hagæ Comitum in Hollandia die menſis Anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo primo

Des dat alvoorens by den meer-gemelten Heeren Ambaſſadeurs met behoorlyken ernſt ende nadruk alle mogelyke debvoiren ende inſtantien ſullen werden gedaen, om conform de voorſz conſideratien van Bewinthebberen van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ſoodanige andere ende meerdere verſeekeringe ende advantages te bedingen, als 't eenigſints doenlyk ſal zyn, midtſgaders ook om tot meerder klaerheydt, ende tot voorkominge van alle diſpuyten eenige ampliatien ofte verſtellingen te obtineren; ende in ſpecie dat niet alleenlyk het Kanon, in 't eerſte articul gementionneert,

voor ſoo veel in weſen is, maer ook voor het vermiſte æquivalent van dien in gelde gereſtitueert ende voldaen mogen werden.

Dat voorts mede by Reſolutie van haer Hoog Mog. werde vaſt-geſteldt, dat het geldt ende 't Kanon, ofte de waerde, ende 't equivalent van dien, 't welk in gevolge van 't eerſte Articul van 't meer-gementionneerde Concept van den hoogſt-gemelten Koning van Portugael ſoude mogen werden bedongen, in 't geheel, ende ſonder eenige reſerve aen ofte ten behoeve van de meer-gemelte Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie geappliceert ſal werden.

Saturdag den 18 *Juny* 1661.

Vrankryk. De continuatie van de Traen-Compagnie aen Vrankryk te mogen accorderen, advis van Commiſſariſſen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in dato den ſeſtienden deſer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen de Miſſive, by de Heeren van Beuningen, een van de extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Vrankryk, aen haer Edele Groot Mog. geſchreven uyt Moret den elfden deſer loopende maendt, van adviſe waren, dat ſoo wanneer het beſluyt van de negotiatie aldaer alleenlyk ſoude mogen accrocheren, aen het poinct van de bewuſte Traen-Compagnie, als dan van wegen deſen Staet in dien deele de Kroone van Vrankryk ſoude dienen te gemoet gegaen te werden, in ſulker voegen, dat de Articulen van 't Tractaet blyvende gecoucheert in ſoodanige termen, als by de Inſtructie van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs opgeſteldt is, by acte apart ſoude mogen werden naergegeven, dat dien-onaengeſien de voorſchreve Traen-Compagnie noch ſal mogen continueren tot de expiratie van den tydt by haer Octroy gepreſcribeert, maer verder of langer niet, ende dat over ſulks de articulen van 't Tractaet daer op reſterende, alleenlyk geappliceert ſullen mogen werden tegens ſoodanige monopolien ofte conſtrainctes als buyten de voorſz Traen-Compagnie ingevoert mochten weſen, ofte naermaels noch ingevoert ſoude mogen werden; Welk voorſz geadviſeerde by eenige Leden ad referendum overgenomen zynde; Is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſteldt tot nader deliberatie.

Donderdag ende Vrydag den 23 *ende* 24 *Juny* 1661.

Vrankryk. Continuatie van de Traen-Compagnie aen Vrankryk te moge accorderen.

By reſumptie gedelibereert zynde, op 't rapport van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſeſtienden deſer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen de Miſſive, by den Heere van Beuningen, een van de extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Vrankryk, aen haer Edele Groot Mog. geſchreven uyt Moret den elfden daer bevoorens, in voorgaende Notulen onder datis den achtienden deſes geinſereert; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde ſoo wanneer het beſluyt van de negotiatie aldaer alleenlyk ſoude mogen accrocheren aen het poinct van de bewuſte Traen-Compagnie, als dan van wegen deſen Staet in dien deele de Kroone van Vranckryck te gemoet gegaen moge werden, in ſulcker voegen, dat de Articulen van het Tractaet blyvende gecoucheert in ſoodanige termen,

als

als by de Inſtructie van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs opgeſtelt is, by Acte apart ſal mogen werden naergegeven, dat dien-onaengeſien de voorſz Traen-Compagnie noch ſal mogen continueren tot de expiratie van de tydt, by haer Octroy gepreſcribeert, maer verder of langer niet, ende dat over ſulks de Articulen van 't Tractaet daer op reflecterende, alleenlyk geappliceert ſullen mogen werden tegens ſoodanige monopolien ofte conſtrainctes als buyten de voorſz Traen-Compagnie ingevoert mochte weſen, ofte naermaels noch ingevoert ſouden mogen werden.

Vrydag den 24 July 1661.

Engelandt. Remarques op 't Concept van Tractaet by de Engelſen overgegeven.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutien Commiſſoriael, in date den dertienden deſer loopende maendt geexamineert ende overwogen den innehoude van de Miſſive, by de Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet ontrent den Koning van Groot Brittannien, aen hem Raedt-Penſionnaris voornoemt geſchreven uyt Weſt-Munſter den achtſten daer bevoorens, ende voornamentlyk het Concept van Tractaet, by de Heeren Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning aen henluyden ter handen geſtelt, tot Bylage nevens de voorſz Miſſive herwaerts overgeſonden: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet by haer Hoog Mog. gelaſt ende geauthoriſeert mogen werden, om den meer-hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, ofte de opgemelte Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen te gemoet te voeren, dat haer Hoog Mog. wel hadden gewenſt ende verwacht, dat een ſolider bandt van Vrundtſchap ende Alliantie tuſſchen ſyne Majeſteyt ende deſen Staet hadde mogen werden getroffen, dan op den voet van 't gene vervat is in de Articulen, waer op in den jare ſeſtien hondert vier en vyftig de Vrede met die gene die doenmaels de Regieringe van Engelandt in handen hadden, is getroffen; edoch in cas ſyne Majeſteyt niet verder ſoude weſen te bewegen, dan omme met deſen Staet te handelen op 't model van de voorſz Vredens-Articulen met Olivier Cromwel geſlooten, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs in ſulken cas mede ſullen vermogen op 't ſelve model te ſluyten; dan alſoo in 't voorſz overgeſonden Concept, ook eenige andere Articulen ofte Clauſulen buyten 't vooorſz Tractaet ingevoegt zyn, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs over ſulks de gemelte Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen ſullen te gemoet voeren.

In den eerſten, dat de naer-ge-expreſſeerde woorden in 't vierde Articul van 't voorſz Concept boven ofte buyten den ouden text by-gevoegt, te weten *ubi perſonæ contravenientes fuerint* daer uyt ſullen moeten werden gelaten.

Ten tweeden, dat het woordt *hoſtes* in die Articulen, alwaer het ſelve gevoegt is met de woorden *rebelles & profugi*, ende in de welke geſtatueert is, dat men die niet ſal mogen herbergen, maer uyt ſyne Palen moeten doen vertrecken, als namentlyk in de ſeſte, ſevenſte ende achtſte Articulen, jegenwoordig niet wel applicabel is, ende over ſulks of geommitteert, of by eenige gevoeglyke ende lydelyke interpretatie ge-eludeert ſal moeten werden.

Ten derden, dat de Clauſule in 't eynde van 't achtſte Articul gevoegt, beginnende, *Et ſi forte aliqua tapeta, &c.* tot den eynde van 't ſelve Articul toe, midtsgaders ook het geheele veertiende Articul beyde buyten den ouden text ingevoegt, uyt het te maeken Tractaet gelaten werden, te meer alſoo de ſaeken daer inne vervat, niet gemeens hebben, nochte eenigſints behooren tot een Tractaet van Vrundtſchap, ſoo nochtans, dat de ſelve Heeren Ambaſſadeurs ſyne Majeſteyt ſullen konnen, ende mogen verſeekeren, dat haer Hoog Mog. ook t'eenemael genegen ende geporteert ſullen weſen, om buyten het voorſz Tractaet, aengaende de voorſz ſaeken, in de voor-geroerde Clauſule, ende 't voorſz geadjungeerde Articul vermelt, te geven alle billyke ſatisfactie; Doch in gevalle ſy Heeren Ambaſſadeurs daer op mochten gepreſſeert werden, ende daer mede bekomen het finael adjuſtement ende de teekeninge van't Tractaet conform de jegenwoordige Reſolutie in allen deele, dat ſy in ſulken cas ook tot contentement van ſyne Majeſteyt by Acte apart ſullen mogen inwilligen 't gunt aengaende de Perſoonen, die over ende ter ſaeke van de moort, geperpetreert aen den overleden Koning zyn gecondemneert, by 't laetſte Lidt van 't voorſz achtſte Articul werdt verſocht; ende voor ſoo veel de Juwelen ende andere Meublen van den hoogſt-gemelten Koning belangt, die hier te Lande ſouden mogen werden bevonden, dat haer Hoog Mog. ende de Staten van de reſpective Provintien geenſints geinclineert zyn te patrocineren die gene die daer aen ter quader trouwe mogen geraekt, ende ſulks bevonden ſullen werden daer van te weſen *male fidei poſſeſſores*, maer dat de ſelve gaerne ſullen ſien, dat daer over uyt den Hoofde, ofte door ordre van ſyne Majeſteyt Acte geinſtrueert werden tegens die gene van de Onderdanen ofte Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provintien, die daer over aenſpreekelyk ſullen werden geoordeelt, ende dat haer Hoog Mog. ende de Staten van de reſpective Provintien de goede handt daer aen efficacieuſelyk ſullen houden, ten eynde daer inne goedt, kort ende onvertogen Recht ende Juſtitie gedaen, ende geadminiſtreert mogen werden.

Ende wat de begeerde reſtitutie van Pouleron belangt, dat de ſelve alsnoch ende iterativelyk aen ſyne Majeſteyt gepreſenteert ſal werden, volgens ende in conformité van de Inſtructie dienthalven by haer Hoog Mog. den tienden Marty laetſtleden gearreſteert, ende de gemelte Heeren Ambaſſadeurs vervolgens toegeſonden.

Ten vierden, dat uyt het negentiende Articul gelicht moge werden de woorden *aut ad ullos ſociorum hoc fœdere comprehenſos* als ſoo wel den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien als deſen Staet naedeelig zynde.

Ten vyfden, dat in 't eynde van 't laetſte Articul by inadvertentie ſullen weſen gelaten de woorden *atque omnes hoſtilitatis actus hinc inde ab eo tempore ceſſabunt*, als op de jegenwoordige tydts gelegentheyt niet applicabel, ende dat over ſulks de ſelve mogen werden nagelaten.

Ten ſesden, dat in 't elfde Articul van 't voorſz Concept, wel gediſponneert is tegens de Pyraten ende Zee-Roovers, conform 't gunt vervat is geweeſt in 't veertiende Articul van 't voorſz Tractaet van den Jare ſeſtien hondert vier en vyftig, gelyk ook voor die tydts gelegentheyt ſcheen genoeg te weſen, maer dat de jegenwoordige conſtitutie van tyden ende ſaeken, ook nootſaekelyke voorſieninge requireert, tegens de Commiſſie-

Vaer-

Vaerders die onder het woordt Pyraten, verſtaen konnen werden begrepen te zyn, ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs over ſulks voor al ſullen beſorgen, dat in het te maeken Tractaet kome te influeren het vierde Articul van 't Concept Tractaet van Vrundtſchap, by henluyden jongſt aen Commiſſariſſen van den meer-hoogſt-gedachten Koning van Groot Brittannien over-gelevert, ende nevens haer-luyder Miſſive van den ſeventienden der voorleden Maendt, herwaerdts over-geſonden, ſonder met naerlatinge van 't voorſz Articul te procederen tot eenige concluſie, aengeſien haer Ho. Mo. het ſelve Articul by de jegenwoordige tydts-gelegentheydt voor al noodtſaekelyk achten, ende daer over ook geene diſcrepantie konnen te gemoedt ſien, vermidts het ſelve Articul voor deſen by de wel-gemelte Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen toegeſtaen, ende ook doorgaens hier te Lande aen de Engelſchen gepreſteert is.

Ende wat belangt de prefatie voor de voorſz Articulen geſteldt, dat daer uyt gelicht mogen werden de woorden *quod dicti Ordines, eorumque Reſpublica à Potentiſſimis Majeſtatis ſuæ anteceſſoribus promptum ſemper auxilium ſubſidiumque in omnibus anguſtiis & neceſſitatibus ſuis acceperint*, ofte dat anderſints de geheele prefatie moge werden naer-gelaten.

Vrydag den 5 Auguſty 1661.

Portugael.

De Raedt-Penſinnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gundt met de Heeren Ambaſſadeurs van Portugael alhier aenweſende, zedert de jongſte conferentie met de ſelve gehouden, nader in 't particulier was verſprooken: ende namentlyk, dat den gemelten Heer Ambaſſadeur gediſponneert was het Tractaet met deſen Staet te ſluyten ende te teekenen, in voegen ende mannieren als het ſelve hier naer van woorde te woorde volgt geinſereert onder ſoodanigen Acte, als achter 't voorſz Tractaet hier naer mede geinſereert ſtaet.

Tractaet met Portugael te ſluyten ende te teekenen.

Articuli Pacis & Confœderationis inter Sereniſſimum Luſitaniæ Regem ab una, & Celſos ac Præpotentes Fœderati Belgii Ordines ab altera parte concluſæ.

I.

Rex & Regnum Luſitaniæ ſpondeant, fidemque ſuam nexu comprimis ſolido ac firmo aſtringant, ſe quadragies centena Cruſatorum millia Ordinibus Fœderati Belgii perſoluturos eſſe, ſingulis Cruſatis duum Florenorum Carolinorum pretium in Hollandia æquantibus, eamque ſummam aut parata pecunia, aut Saccaro, Tabaco & Sale ſe ſuppeditaturos; ſic ut hæ merces pluris ne æſtimentur, nec majus iis pretium ponatur, quam illud, quo eædem merces illo, quo ſuppeditandæ ſunt tempore, ſecundum quotidianum uſum per ipſam Luſitaniam vendentur: ſi quid autem ad plenam ſummam aut in ipſa pecunia, aut in una alterave ex jam dictis mercibus fortaſſe deſiderabitur, id ut alia, earundem ſpecie ſuppleatur integrum eſto: hujus tamen rei electio erit penes præfatum Regem, ut in qualicunque ſpecie ſuppleat alterius defectum, aut etiam ex illo vectigali, quod authoritate & ratione hujus pacti conventi à Fœderati Belgii incolis per Luſitanam

ditionem negotiantibus in uſum jam dicti Regis legitime poſſet exigi, quodque mercibus eorum tam adferendis in dictam ditionem, quam inde efferendis, imponi ex lege ſequentium paragraphorum ſive Articulorum jus ac fas eſſet, in quem finem à Fœderati Belgii Ordinibus Unuspluresve conſtituentur, qui in Luſitania ipſorum nomine dictum vectigal percipiant, eadem forma ac methodo, quibus ejuſmodi vectigalia à Miniſtris Luſitanis ibidem exigi conſueverunt, dicta vero ſumma per ſexdecim partes æqualiter diſtribuendas certo ſtatoque quotannis tempore Ulliſſiponæ pendatur, ſic ut prima ſummæ hujus pars præſtanda mox ſit, ubi primum in Luſitania conſtabit, certisque documentis demonſtrabitur, Fœderi huic utrimque ſubſcriptum eſſe, idque ratum ab ambabus partibus haberi, ac promulgatum eſſe. Rex præterea Luſitaniæ reſtituat vel reſtitui curet, omnia tormenta, quæ in Reciffa aliisque Braſiliæ munimentis, cum ea à Luſitanis occuparentur, reperta fuerunt, quæque inſignibus Fœderatorum Ordinum Societatisve Americanæ notata etiamnum deprehenduntur.

III.

Quandoquidem vero à parte Celſorum & Præpotentium Fœderati Belgii Ordinum allatæ ſunt in medium querelæ occaſione introductæ cujusdam conſuetudinis, nempe partitionis in venditione ſalis, quod in oppido Cetrobriga (Setuval à Luſitanis, à Belgis St. Ubes appellatum) ac per conterminum eidem oppido tractum fieri ſolet ac confici; convenit ac conſenſum eſt, uti ſingulis annis inter præfatum Regem & prædictos Fœderati Belgii Ordines pactum peculiare ineatur de pretio, quo omnibus & ſingulis Fœderati Belgii incolis integrum erit tantundem prædicti ſalis, quantum ipſis libuerit, ibidem coëmere, in qua quidem transactione juſta utrimque habebitur ratio pretii, quo ſub id tempus dictum ſal per Luſitaniam inter Luſitanos ipſos vendetur emetur ac diſtrahetur: at ſi nihilominus præter ſpem ac exſpectationem ſuper ejusdem ſalis pretio utrimque parum convenerit, tum Fœderatorum Belgarum reſpectu ſalarii illa Commercii partitio ceſſet ac amoveatur, quæ ab annis jam aliquot introducta eſt; liberumque ac integrum unicuique Fœderatorum Belgarum relinquatur à quibuslibet mercari ac ſibi comparare eam ſalis quantitatem, de qua cum venditoribus convenire poterit, quemadmodum paragrapho ſive Articulo ſeptimo copioſius de omni mercimoniorum genere eſt conventum; ſed nec ipſis ſalis poſſeſſoribus ullo modo adimatur, aut reſtringatur facultas vendendi pro lubitu omnibus & ſingulis, quibus eis libuerit, reſpectu vero aliarum nationum prædictus Luſitaniæ Rex hac in parte ſeſe geret, prout ipſi placuerit.

III.

Fœderatorum Belgarum populus ſecure ac tuto negotietur, commerciumque exerceat, tam ex Luſitania & terris ac tractibus eidem Luſitaniæ ſubditis in Braſiliam, quam ex Braſilia in eandem viciſſim Luſitaniam; & terras tractusque eidem ſubjectos, ac omne præterea mercium genus ultro citroque transferre, ne ſit damno aut noxæ, excepto duntaxat Braſilienſi ligno, penſo tamen ante ac perſoluto vectigali eo portorioque, quod à Luſitanis ipſis in illas Regiones negotiantibus perſolvi jus eſt. Cæterum Belgæ Fœderati ex Braſiliæ portibus in portus quoſcunque alios eidem Luſitaniæ ſubditos, ubi appellent, naves ſuas exonerare, aut merces inde ullas eximere,

re, in terramve exponere neutiquam cogantur; ſed præfecti teloniis & portoriorum exactores, ut merx in ipſis navibus inſpiciatur, ac ponderetur, utque ita debitum pro merce vectigal ac portorium pendatur curent: quod ſi vero rerum experimentis comperiatur, id vel nullatenus vel minus commode expediri poſſe, alia in eundem finem media excogitentur, ac mutuo partis utriusque conſenſu ad effectum perducantur. Fœderatorum autem Belgarum populo omnino fas ac jus eſto hac in parte iisdem mediis ac commodis uti frui, quibus angli, aut vi pacti, aut ex quotidiano uſu gaudent, vel in poſterum gaviſuri ſunt, quin nec gravius vectigal, nec plus nummorum, impenſæve pro dicta merce exigatur, aut perſolvatur quam ſi exoneratæ omnino naves ac merx in terra expoſitæ fuiſſent; moræ etiam nihil in expediendis hiſce navibus dimittendisve à parte Luſitana nectatur; Cum vero in alias Regiones portusve Luſitaniæ, aut eidem ſubditos poſt penſum jam ſemel vectigal debitum naves dictæ appellent, quod reliquum erit itineris impedimento moleſtiaque omni procul habitis, nulliſque de novo vectigalibus perſolutis libere conficiant, abſolvant; merces præterea ac res cæteræ aut à Luſitanis ipſis, aut ab alia quacunque gente navibus Fœderatorum Belgarum creditæ ac commiſſæ, quæ in Regiones portusve alios eidem Luſitaniæ ſubditos ſi transferentur, nihilo plus vectigalis pendant, quam ſi commiſſæ Luſitanis navibus & transferendæ tranſlatæve eſſent.

IV.

Liberum quoque Fœderatis Belgis eſto, navigationem atque iter moliri in Colinas omnes inſulas, Regiones, Terrarum tractus, portus, civitates, pagos, emporia, quotquot dicto Regno parent ac ſubſunt per ditionem Africanam, cui accenſetur Sancti Thomæ inſula, inibique morari, negotiari ac mercaturam exercere, res, ſarcinas, mercis omne genus terra marique & fluviis ſubvehere, venum ubivis exponere, efferre etiam inde atque in alias regiones exportare integrum ſit ac concedatur, idque pari libertate, qua Angli aut alia quælibet Gens vel nunc gaudent, vel ante hac gaviſi ſunt, vel in poſterum eos gaudere aut gaviſos eſſe comperietur; propriaſque ibidem ædes, in quibus habitent, habere, & poſſidere, nec non repoſitoria, in quibus bona, merceſque ſuas recondant, abſque ulla à quopiam moleſtia. Nihil vero eorum, quæ paragrapho ſeu articulo hoc & proxime præcedenti pacta & ſtipulata ſunt, irritum unquam fiat eludaturve: nec Fœderati Belgæ pactis conventis hiſce ulla ex parte fraudentur. Quod ſi dictus Belgarum populus uſu nihilominus libero ac ſolido pacti hujus conventi aliquando prohibeatur, excludaturve, aut ulla ex parte impediatur, quod avertat Deus, ne plenos debitoſque ex fide & authoritate hujus fœderis percipiat fructus, tum Fœderati Belgii Ordinibus idem in Luſitanos jus eſto, actioque de novo eadem reſurgat & renaſcatur, quæ ante hoc fœdus initum iis competebat, juſque ſuum ut adverſus Regnum Luſitanum perſequantur fas eſto: ſed & hoc ipſo ea omnia ad dictos Ordines devoluta cenſeantur, eorumque repetendarum cauſa Rex & Regnum cadant, quæcunque ex lege primi in his conventis paragraphi ſeu articuli perſoluta ac depenſa jam fuerint. Eodemque pacto ſi per dictos Fœderati Belgii Ordines fœdus hoc violetur, aut infringatur, præfato Luſitaniae Regi idem jus eſto, quod illi ante hoc pactum ullo modo competebat.

Atque

V.

Atque ita ſolutione quadragies centenorum cruſatorum millium facienda terminis ſupra expreſſis, atque libero uſu veraque perceptione eorum omnium, quæ articulis tribus hunc præcedentibus continentur, intermittantur ac ceſſent controverſiæ, lis & actiones omnes, quæ Regi Regnoque Luſitaniæ à Fœderatis Belgis intentæ hactenus ac motæ ſunt, intendique poſſent, ac moveri; nec minus intermittantur, ceſſentque actiones, lis & controverſiæ, ſi quæ Fœderatis Belgis à Rege Regnoque jam dictis viciſſim intendi & moveri poſſint.

VI.

Cui conſequenter ceſſent inter Regem & Regnum Luſitaniæ ab una, & Fœderatum Belgium ab altera parte, ac utriuſque ſubditos & incolas, omnes actus hoſtilitatis & injuriarum, idque in Europa, poſt elapſum bimeſtre ſpacium ab eo die, quo huic fœderi utrimque ſubſcriptum erit, in cæteris vero mundi partibus à Publicatione harum tabularum; omneſque captivi hinc inde ilico poſt ratihabitionem hujus Tractatus priſtinæ libertati reſtituantur; omnes itaque ditiones, omniaque loca, naves, bonaque, quæ temporis interea ab alterutro occupabuntur, ut & quæ antea occupata fuerunt in India Orientali, Occidentali vel alicubi locorum, in dominio permanebunt eorum, qui præfatis temporibus eorum poſſeſſores fuiſſe comperientur: ea vero, quæ elapſis duobus poſt factam eandem ſubſcriptionem menſibus in Europa, & poſt publicationem in cæteris mundi partibus occupabuntur, aut capientur, prioribus eorundem Dominis abſque ulla mora aut exceptione reſtituentur. Regi proinde Regnoque Luſitaniæ ſolida ac firma pax cum Fœderati Belgii Ordinibus ineatur, quæ cives utrimque omnes & ſubditos comprehendat, quæque ubivis locorum, nullis exceptis, tam intra quam extra Europæ limites ſancte ac religioſe obſervetur. Luſitani quoque & Fœderatorum Belgarum populus terra marique mutuis inter ſeſe officiis ac mutua benevolentia utrimque certent, nihilque prorſus moliantur, aut effectum dare conentur, quod cum incommodo, aut detrimento partis alterutrius ullo modo videri poſſit conjunctum, quare nec ſubditis aut incolis partis alterutrius permiſſum erit ſub authoritate vel diplomate alius cujuſvis Principis vel Status, alterius ſubditos vel incolas, naveſve aut merces eorum aggredi, vel alio quovis modo, ſub qualicunque nomine, vel prætextu piraticam contra eos exercere, idque ſub pœna exilii & publicationis bonorum.

VII.

Fœderatis porro Belgis integrum poſthac eſto, in Regnis, Provinciis, inſulis, oppidis, portibus ac locis quibuſcunque, quæ Regi Luſitaniæ parent, commercium omni cum libertate exercere, nihil moræ iis objiciatur, aut directe aut oblique nihil eos impediat, quo minus merces à quibuslibet eas emant ac comparent, quas è re potiſſimum ſua fore judicabunt, ſive majori copia, ſive minori comparatas, nullisque menſuræ, ponderum, temporis, loci, propolarum, Monopolarumve aut pretii legibus aſtringantur, nec minus iisdem Fœderatis Belgis integrum relinquatur res pro lubitu quaſcunque ac merces eodem transferre, vendere ibidem has ipſas, ac permutare res, præterea ac merces inde efferre, idque amoto omni obſtaculo perſolutis ſolummodo vectigalibus iis, quæ ex authoritate publica per Regnum Luſi-

tanum

tanum anno 1653. menſe Martio penſa ac perſoluta ſunt, aut ſolvi debuere; adeo ut Fœderati Belgæ eodem prorſus loco ſint habendi, quo Luſitani ipſi habentur, idque tam emptionis venditioniſque nomine, quàm vectigalium, aliorumve aut onerum, aut commodorum, immunitatum ac privilegiorum reſpectu, utque Fœderati Belgæ in poſterum fruituri ſint prærogativis, immunitatibus ac privilegiis omnibus, quotquot hactenus ulli genti Regno Luſitano fœdere, aut amicitia ſociatæ conceſſa ſunt, vel poſthac concedentur; Luſitani viciſſim commerciorum ac mercaturæ reſpectu eodem per Fœderatum Belgium loco habeantur, quo Belgas ipſos & indigenas haberi juris illic eſt ac moris.

VIII.

Belgæ Fœderati, qui cum navibus ac merce in portus Luſitanæ ditionis appellent, nullo mercimonii genere naves ſuas onerare cogantur, niſi quod elegerint ipſi, quodque utile ſibi ac conſultum præ cæteris fore ſint arbitrati: ſed nec in navem Fœderatorum Belgarum unamquamque cuſtodes excubitoreſque plures duabus, qui Regis Regnique nomine merces obſervent, admittantur, nihilque omnino obſtaculi, aut impedimenti navibus onerandis exonerandiſve adferatur, atque illæ, ſive merce arida & ſicca onuſtæ, niſi decimo poſtquam appulerint die, ſive piſces aliudve quodvis cibariorum ac eſculentæ mercis ſubvehentes genus, niſi die poſt intratum portum decimo quarto exoneratæ ſint, nihilominus dictis cuſtodibus excubitoribuſve ſalarii aut mercedis loco haud quicquam perſolvatur, aut eorum in gratiam erogetur præter id, quod decem aut quatuordecim dierum jam dictorum uſus ac lex præſcribunt.

IX.

Conſules, qui Fœderatis Belgis per ditionem Luſitanam negotiantibus habitantibuſve præſidio dabuntur à Fœderati Belgii Ordinibus creandi ſint ac conſtituantur, conſtituti tantundem habeant authoritatis, utcunque Romanam Religionem non profitentes, quantum ulli Luſitanam ditionem Conſuli earum gentium, quæ illic negotiantur, hactenus delatum eſt, vel in poſterum deferetur. Cauſis præterea litibuſque, quæ Fœderatos Belgas ſpectabunt, judicandis judex Conſervator conſtituatur, à quo provocare non liceat, niſi ad relationis Senatum, qui quarto ad ſummum poſt provocationem menſe cauſis litibuſque ad ſe delatis finem imponat.

X.

Si quis Fœderatus Belga per ditionem Regis Luſitaniæ è vivis exceſſerit; chartæ, libri rationis, bona ac facultates tam ipſius defuncti, quam aliorum ejuſdem Fœderatæ Nationis, quæ penes defunctum erunt depoſitæ à pupillorum abſentumve judicibus, aut eorum Miniſtris inſpici & occupari nefas eſto, neque horum juriſdictioni res jam dictæ ſunto obnoxiæ, ſed iis conſignantor, quibus eas defunctus ipſe ante exceſſum conſignari juſſerit, aut is ſi rebus ſuis ante obitum minus cavit proſpexitve, tum chartæ illæ, libri rationis, bona ac facultates ex mandato judicis Conſervatoris cuſtodiendæ committantur duobus pluribuſve Belgis Mercatoribus inſtitoribuſve, in quos potiſſima popularium ſuorum illic loci degentium ſuffragia, accedente Conſulis Belgæ aſſenſu, hanc curam devolvent, ita tamen, ut ne curæ ſuæ commiſſas res dicti mercatores inſtitoreſve ſervandas in ſe recipiant, niſi data prius cautione per fidejuſſores idoneos, & ab eodem Conſule o-

mnino approbandos, admittendos, de rebus ſibi creditis ad legitimos ſive dominos, ſive hæredes, ſive etiam creditores ſua opera perventuris; omnia bona itaque facultateſque, quæ in dominio defuncti fuerunt, hæredibus ejus, executoribuſve, vel creditoribus tradentur.

X I.

Nec Regi Luſitaniæ ipſi, nec Miniſtrorum Regiorum cuiquam fas licitumve ſit, mercatoribus, naucleris, ſociis Belgarum navalibus, aut eorum navibus, merci, facultatibus, manum injicere, ullamve moleſtiam exhibere, ne quidem ſub gerendi cum hoſte belli, aut cujuſvis expeditionis parandæ prætextu: niſi à Fœderati Belgii Ordinibus, quorum illi imperio ſubſunt, naviumque, mercis ac facultatum poſſeſſoribus eam jam ante in rem fuerit conſenſum. Sed dicti mercatores & naucleri, cum navibus ac mercè, ſine ullo incommodo per Regem, Miniſtroſve Regios oblato, ex portubus Luſitanis quibuſcumque pro lubitu arbitrioque ſuo ſolvant ac diſcedant. Fœderatorum porro Belgarum populus à merce, facultatibuſve ſuis vendendis, aut diſtrahendis nullo modo prohibeatur, avocetur, interpelleturve, ne quidem ſi Rex ipſe aut Miniſtri Regii iis ſibi rebus opus eſſe obtendant, nec ullam omnino ob cauſam dictarum mercium & facultatum venditio protrahatur, differaturve, nec averti dictas merces in Regis publicoſve, aut privatos quoſcunque uſus liceat, niſi illi, quorum res agetur, & ad quos dictæ merces facultateſve pertinebunt, annuant, ac præcedente conventione aſſenſum iſti rei præbeant.

X I I.

Liberum præterea Belgarum Fœderatorum populo, ac permiſſum ſit, præter mercis omne genus, arma, etiam res bellicas, & annonam tam ex Fœderatarum Belgii Provinciarum, quam ex aliis quibuſvis è portubus ac terris in quaſcunque Orbis Regiones & quaſcunque gentes transferre, tam inimicas Regi Regnoque Luſitaniæ, quam amicas ac fœderatas, nec dicto Regi ejuſve ſubditis, aut Miniſtris huic rei moram aut impedimentum afferre liceat per detentiones, repræſalias, pignorationes, ullove alio modo, ſive id directe aperteque, ſive oblique ac occulte fiat; dummodo dictus Fœderatorum Belgarum populus ex ipſis portubus Luſitanis armorum nihil, apparatus, aut rerum bellicarum ad dicti Regis Regnique hoſtes & adverſarios tranſvectet. Nec minus iiſdem Fœderatis Belgis integrum relinquatur ac permittatur in univerſam ditionem dicti Regi quaſcunque merces, res etiam & armaturam, ad bellum ac militarem annonam pertinentes inferre, eaſque non minus magna quam exigua copia venales exponere, & ſive integras ſimul, ſive ſeorſim & partes pretio ibidem quocunque vendere, ac pro arbitrio ſuo permutare, commerciaque quævis exercere cum iis emptoribus negotiatoribuſve, quos ipſi fore ſibi potiſſimum utiles ac commodos arbitrabuntur, nec interpellari, aut à propoſito eos dimoveri per Regem Regioſque Miniſtros, propolas, Monopoliorum exercitores, fiſcum, juridicos confeſſus, quemvis alium, ullo modo, ullave de cauſa fas eſto; nullo denique mercimoniorum limite, aut regula circumſcribantur.

X I I I.

Res ac merces, quæ ex uno Luſitaniæ portu in alium eidem Regno ſubjectum transferentur, perſoluto ante debito vectigali & portorio, nulla ulteri-

teriore pecuniæ aut teloniorum exactione teneantur præter eam, qua ipsas mercatorum Lusitanorum res ac merces tali casu teneri liquebit, constabit.

XIV.

Nulli Alcaido, quem Lusitani vocant, nullique alii Ministro Regio licitum aut permissum esto, ex Fœderatis Belgis quemquam cujuscunque is conditionis sit aut sortis interpellare, nolentem detinere, carceri vinculisve mancipare, præterquam in causa criminali & in flagranti delicto deprælien-sum, nisi facta prius à judice Conservatore eam in rem potestate, quæ scripto consignata sit. Fœderati præterea Belgæ sub ditione atque imperio Regis Lusitani degentes, tam sui ipsorum, quam domicilii, librorum rationum, mercis, aliorumque rerum ac bonorum ad ipsos pertinentium respectu non minus carceris, vinculorum cujuscunque detentionis ac molestiæ immunes sunto ac habentor, quam alius quivis ex cæteris Regi Lusitaniæ fœderatis populis hactenus habetur, aut in posterum habebitur. Sed nec per litteras salvi conductus, aut aliud patrocinii genus subditis suis, aut aliis quibuscunque in ditione Lusitana degentibus à Rege concedendum Fœderati Belgæ impediantur, prohibeanturve à debitis exigendis, aut nominibus æri suo obnoxiis in jus vocandis. At vero, debiti exactionem & jus suum libere persequantur, neque fraudi sit creditoribus, si Principis patrocinium, aut alterius cujuscunque pollentis authoritatem implorarit debitor amplexusve sit, ejusque vel eorum litteris & salvis conductibus sese munierit, quo debitum eludat, creditoremve trahat ac frustretur, quod ne fiat, ab omni patrocinio debitor arceatur & excludatur. Sed nec bona ulla ad Fœderati Belgii incolas aut subditos pertinentia, quæ illi Lusitanæ nationis institoribus, procuratoribus, aut res suas agentibus commiserint, vel aliorum quorumvis exterorum in Lusitana ditione degentium curæ ac fidei crediderint, detineri, manumve iis injici licitum aut permissum habeatur, intentante præsertim litem, aut negotium facessente inquisitione (quam vocant) ecclesiastica, sive in religionis, sive alia quacunque in causa id fiat. Sed res ac bona ista omnia, si commendata sint iis, qui coram judice & in foro Ecclesiastico, ulla ex causa forte convenientur, aut inquisitionis dictæ nomine accusabuntur, interpellabunturve, confestim integra & intacta dimittantur, usibusque possessoris restituantur, ut primum apparebit ac demonstrabitur, ad Fœderati Belgii incolas subditosve res eas pertinere.

XV.

Quumque prærogativa commerciorum omnis plane futura sit inutilis, ac speratus ex pace fructus omnino intervertendus, si Fœderati Belgii incolæ ac subditi, qui per ditionem Lusitanam ultro citroque commeabunt, aut instituendæ negotiationis merciumve distrahendarum ergo illic morabuntur ex occasione Religionis inter Lusitanos ac se discrepantis, ulla molestia ullove incommodo afficiantur, providebit huic rei Rex ac occurret, quo terra marique mutuum posthac utriusque gentis commercium illibatum sartumque ac tectum conservetur, curabitque, ne cui ex Fœderati Belgii incolis vel subditis cujuscunque tandem Christianæ Religionis, sortis ac conditionis is sit, negotium hac de causa ullum, aut molestia exhibeatur, neve is ulli præterea Curiæ, Tribunali, Judici, inquisitioni sistatur, aut obnoxius fiat, nec ab ullo Regio Ministro, vel alio quocunque hac ex re conveniatur, ullove damno

ciatur, ſive ob circumlata fortaſſe ſecum biblia, ſacræve ſcripturæ, aut aliorum librorum uſum ac lectionem, ſive quovis alio diſcrepantis & diſſentientis religionis nomine; quinimo Fœderati Belgii incolis, ſubditiſque, ſub ditione Regis Luſitaniæ morantibus, eorumque familiæ liberum ac conceſſum eſt, tam domi ſuæ, quam in ſuis navibus religioni ei, iiſque ſacris, quibus ſeſe addictos profitebuntur, pro arbitrio ac lubitu, nemine prorſus interpellante, operari; locus iis denique opportunus ſepeliendis mortuis & commodus aſſignetur: qua libertate impetrata ne abutantur, iisdem Fœderati Belgii incolis ac ſubditis erit cavendum.

XVI.

Si quandocunque contingat, controverſias oriri inter dictos Regem Regnumque, ac Fœderati Belgii Ordines, unde interrumpendi inter utramque gentem commercii periculum incumbat, incolæ, cives, indigenæ tam ex hac quam ex illa parte per utramque ditionem de ſimultatibus ac controverſiis enatis publice præmoneantur, ac poſt commonitionem promulgatam biennii ſpatium utrimque concedatur, quo merci, navibus, bonis ſuis ac facultatibus tempeſtive conſulant, eaſque in tutiorem locum transferant, nullo interea aut impedimento iis objecto, aut exhibita moleſtia, nullo etiam facultatibus eorum ac bonis damno illato. Quod ſi cum ex parte alterutra intra præfinitum biennii ſpatii tempus debita ulla illic locorum, in quibus negotiatus erat, exigenda reſtabunt, ea legitimum in modum exigi jure quoque ac legibus ad ea repetenda, agi fas eſto, nec lis per ambages aut circuitus à judice trahatur, ſed is omni cura effectum det, ut ante præſcriptum tempus elapſum creditores, quod debebitur, conſequantur.

XVII.

Si porro pactis hiſce, ac mutua neceſſitudine, quæ per hæc pacta ſancitur, durantibus, contingat Fœderis hujus partem quantamcunque ab alterutrius gentis ſubdito aliquo terrarum ullibi aut locorum violari, aut in pactorum conventorum authoritatem impingi, ſocietas ac neceſſitudo inter utramque gentem hoc ſancita fœdere nequaquam eam ob cauſam interrumpatur, ſed vim integram ac vigorem nihilominus illibatum conſervet, obtineatque pœna ac mulcta illis ſolummodo irrogata, qui in leges Fœderis deliquiſſe convincentur; iis vero, quos damno contumeliave adfectos eſſe conſtabit, omnino ſatisfiat: erit autem ſatisfaciendum intra annuum ab inſtituta actione tempus, ſi quis in Europa, aut in Gaditano freto per Americæ etiam Africæve littus & tractum, aut alibi locorum terra marive, cis Bonæ Spei promontorium Fœdus ulla ex parte hoc temeraverit, violaveritve; at vero qui ultra jam dictum promontorium locorum ubicunque in pacta hæc peccaſſe deprehendetur, is ſatisfactione tenebitur ante exactum decimum octavum menſem ab impetrata per actorem ope judicis, aut ſi reus violati Fœderis in jus vocatus foro ſe non ſtiterit, judiciumque ſubterfugerit, nec intra præſcriptum tempus ſatisfecerit, hoſtis utriuſque partis judicetur, bonaque ejus ac facultates flagitatæ ac debitæ ſatisfactioni impendenda publicentur, in poteſtatem quoque partis alterutrius is ipſe ſi venerit, pœnas, quas atrocitas injuriæ ac delicti magnitudo mereri videbuntur, perſolvat.

XVIII.

Si quam controverſiam aut rixam inſpectores mercium, vel Regii Miniſtri mercatoribus, inſtitoribus, naucleris Belgis, de annonæ, aut cujuſcunque mercis, quæ in ditionem Luſitanam ſubvehetur, pretio movebunt, lis illa per

gentis

gentis Lusitanæ arbitros, partim per illius loci Magistratum, partim per Consulem Nationis Belgicæ (idque pari utrimque jure) eligendos decidatur, sic ut arbitri illi effectum omnino dent, nequid detrimenti, protracta in longum disceptatione, possessor ejus mercis capiat, aut patiatur.

XIX.

Licitum de cæteris genti utrique esto, in Fœderatæ ditionis portus quoscunque, cum navibus tam bellicis, quam onerariis, appellere, illic etiam morari, ac pari cum libertate inde discedere, sive per procellas ac tempestatem illuc compulsi sunt, sive navibus reficiendis victusque ac commeatus parandi causa in portum eum se contulerint, ita tamen, ne illuc se plures sex navibus bellicis simul, in portibus vero minoribus, & ubi fortalitia ad sui defensionem extructa non reperiuntur, non plures tribus, nisi urgente necessitate, recipiant, neve plus temporis illic insumant, quam quod jam dictæ refectioni, aut parando commeatui sit satis, ne qua forte causa hinc nascatur, interrumpendo aliarum gentium, non minus eidem ditioni fœderatarum commercio. Quod si forte major navium bellicarum numerus ad eundem simul portum appellat, eo intrare hisce navibus nequaquam fas esto, haud impetrato antea permissu ab iis, quorum à nutu ac imperio portus ille pendebit, nisi vi fortasse tempestatis, aut alia necessitate invitos impellente huc angustiarum constringantur, ad evitandum instantis naufragii periculum, quo casu interveniente, causam adventus sui Præfecto illius portus, aut supremo Magistratui confestim judicandam curent, nec moram illic diuturniorem trahant, quam quæ à portus illius Præfecto, aut jam dicto supremo Magistratu fuerit concessa, nihilque interea temporis moliantur, aut machinentur, quod illi ditioni ulla ex parte nociturum sit, aut in detrimentum cedat.

XX.

Rex Regnumque Lusitaniæ ac Fœderati Belgii Ordines, naves, merces, ac bona partis alterutrius si ab hoste, à piratis, aut ab alio quovis intercepta, inque portum aut locum quemcunque utriusvis ditionis subvecta atque subducta sint, nequaquam ea abalienari patiantur: sed aut ipsis ea possessoribus, aut res possessorum agentibus restituant; dum modo illi navibus nondum exoneratis, nec adhuc distractis mercibus, ad sese res eas pertinere sint professi, aut profitendum curent, vel ante exactum tertium ab interceptis navibus mensem, si in Europa casus evenerit; in cæteris autem mundi partibus, ante annum elapsum jus in eas sibi esse certis argumentis ac testimoniis productis doceant, evincant, impensas servandis custodiendisve navibus, merci, ac bonis cæteris factas refundant ipsi possessores.

XXI.

Fœderati Belgæ per Lusitanam ditionem negotiantes, aut in portus Lusitanos appellentes, nullum omnino vectigal, aut portorium pro bonis suis, ac navibus persolvant, nihilque pendant præter id, quod Regi Cameræque Ulissiponensi, Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio, persolvi jus fuit; oneribus si quæ postea introducta sint, aut ad huc introduci possent, nullatenus teneantur.

XXII.

Tributum nullum à Fœderatis Belgis in uſum aut emolumentum ſacelli Sancti Georgii per Luſitanos exigatur, nulla obire munia, nullum armorum genus, aut ipſi induere, aut aliis ſuppeditare jubeantur, cogantur.

XXIII.

Mercatores ex utraque gente, eorumve inſtitores, Miniſtri, Familiares ac Domeſtici, naucleri, nautæ, & navales ſocii per ditionem Regis ac Ordinum, perque portus eorum, ac littora tuto & libere ultro citroque commeent, hæreant, ac verſentur, ædes domoſque, quas aut ipſi habitant, aut recondendæ promendæque merci utiles ac neceſſarias dominio poſſidere iis permittatur; gladiis accingi, arma cujuſcunque generis, prout mos gentis fert, circumferre, quibus ſe, ac rem ſuam tueantur, ne ſit fraudi, aut vetitum habeatur.

XXIV.

Bona quælibet ac merces, ſive ad dictos Regem Ordineſque ſpectabunt, ſive ad utrumvis populum ſi navibus alterutri parti inimicis hoſtilibuſque creditæ, ac in iis deprehenſæ fuerint, non minus quam naves ipſæ in prædam cedant, ac fiſco occupantium addicantur. Merces vero ac res quæcunque ad partis utriuslibet hoſtem pertinentes, Regis Ordinumque jam dictorum, aut utriuſcunque populi navibus impoſitæ, in eas fiſco nil juris eſto, adeoque nec detineantur, nec poſſeſſoribus intervertantur.

XXV.

Denique cum Belgarum Fœderatorum nonnullis, ſive à parte Societatis Indiarum Occidentalium, ſive alio etiam nomine, tam per Braſiliam quam per Luſitaniam ipſam, cæterarumque dicti Regis ditionem bona immobilia, tum debita quoque non pauca etiamnum reſtant, ac ſuperſint reliqua, fierique etiam poſſit, ut à ſubdits præfati Luſitaniæ Regis in Braſilia habitantibus, vel qui ibidem habitacula ſua habuere, par actio ſuperſit inſtituenda, per ditionem & in populum Fœderatorum Belgicorum, convenit utrimque ac conſenſum eſt, uti bona immobilia, fundi præſertim, domus, molæ Saccaro parando inſervientes, poſſeſſoribus priſtinis reſtituantur; ſed & actiones quæ reſtant exigendæ, uti à debitoribus quam primum expungantur; & quoniam prædictis Regis Luſitaniæ Legatus inſtructum ſeſe mandato ſufficienti profeſſus eſt, amicabili compoſitione finem faciendi actionibus tam realibus quam perſonalibus, quæ Fœderatorum Belgarum populo ex eo capite competere poſſent, idcirco ut in caſibus prædictis iis quorum intereſt, abſque ulla ambage & moleſtiâ per æquipollens ſatisfiat, eædem actiones omnes prædicto Regis Luſitaniæ Legato intra bimeſtre ſpatium communicentur redactæ in ſcriptis confecto inventario, cum declaratione originis & documentorum, quibus illæ actiones probari poſſint; ac porro vel per pacta ſingularia cum iis, quorum intereſt, vel pacto generali inter præfatum Regem & prædictos Fœderati Belgii Ordines per ſolutionem ſummæ pecuniariæ penitus exſtinguantur. At ſi prædicta negotia vel in totum, vel pro parte intra ſex menſium ſpacium hoc pacto componi nequeant, tumque controverſiæ omnes, quæ ſuper æquitate, rationibus ac taxatione actionum, hinc inde moveri ac repullulare poſſint, penitus præcidantur, ac tollantur, tres utrimque Commiſſarii conſtituentur, qui poſt exactum octodecim menſium ſpatium,

ſpatium, ut in Braſilia commorantes ejus rei certiores fieri, & tempeſtive præmonere poſſint, Ulisſiponæ in unum convocandi ac conventuri ſunt, inſtructi poteſtate ac authoritate, quæ peculiariter nunc iis hoc ipſo diplomate defertur admittendi, & ſub examen vocandi intentatam quamcunque actionem ſuper immobilibus bonis ac debitis, tum in jus etiam citandi reos adverſamque actoribus partem, ut obloquantur, aut cauſam ſuam tueantur ſi poſſint: defertur præterea iiſdem Commiſſariis auctoritas, qua auditis contradictoribus, aut iis non comparentibus adverſus contumaces decernant juxta jura & æquitatem, nulla judicii forenſis adhibita ſolemnitate, atque omni ambage litis protrahende prorſus amota, jus de plano dicant. Curabunt quoque præfatus Rex ac Ordines, ut re ipſa præſtentur, utque effectum ſuum omni ex parte habeat, quidquid per utriuſque partis Commiſſarios decernetur ac pronunciabitur. Tum ut judicio caſurus cauſam tenenti adverſario confeſtim, ſolide, atque ex aſſe ſatisfaciat, decreta ac ſententias Commiſſariorum per miniſtros ſuos plenæ executioni ilico & ſine mora mandabuntur. Si quid vero ad ſummam ſatisfactionis deſiderabitur, Rex ipſe atque Ordines ſpondebunt, & fidem ſuam interponent, quemadmodum ſpondent fidemque interponunt, id omne ſuo ex ære ſuiſque impenſis farciendum ac ſupplendum fore, ſi liquebit executionem neglectam aut extra conſuetum & receptum ordinem dilatam ſtetiſſe, quo minus decreta Commiſſariorum effectum ſortita ſint. Si vero pari utrimque concurrente judicum diſcrepantia, ac diſſenſu ſuffragiorum fiat, ut actioni intentatæ finis imponi à Commiſſariis non poſſit, tum ut fidem aut concordibus votis, aut per majora ſuffragia ſuperarbitrum eligant: his vero etiam eo caſu inter ſeſe ita diſſentientibus, ut eadem ſuperarbitri electio aut paribus votis, aut per majora ſuffragia abſolvi nequeat, uti diſcrepantia inter illos ſorte dirimatur: utque poſt electionem ſuperarbitri, aut hoc aut illo modo factam, res per eundem unicum coram prædictis Commiſſariis reſumatur, & vel per amicabilem compoſitionem, vel deciſione per majora vota terminetur.

XXVI.

Conventum porro ac utrimque conſenſum eſt, ut pax hæc & tranſactio, omniaque & ſingula hiſce tabulis comprehenſa in optima legitimaque forma tam à præfato Luſitaniæ Rege, quam à prædictis Fœderatarum Provinciarum Ordinibus Generalibus per patentes utriuſque partis litteras ſigillo magno munitas confirmentur, ac rata habeantur, mutuaque ratihabitionis inſtrumenta intra ſex menſium ſpacium ultro citroque extradantur, atque ut hæ tabulæ poſt elapſos alios tres menſes à traditis & commutatis ratihabitionum inſtrumentis forma locoque ſolitis promulgentur. In quorum omnium fidem & Commiſſarii dictorum Fœderati Belgii Ordinum, vi & vigore litterarum mandati ac poteſtatis nobis á ſuperioribus noſtris datarum, hoſce articulos manibus propriis ſubſignavimus, ac ſigillis noſtris munivimus. Hagæ Comitum in Hollandia, die ſexta menſis Auguſti, Anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo primo.

L. S. M. Conde de Miranda.

L. S. Fl. Cant.
L. S. Joban de Witt.
L. S. Chriſt. Rodenburg.
L. S. E. S. van Glinſtra
L. S. B. I. Mulert.
L. S. I. Schulenborch.

Comme depuis peu il a fait un Traitté entre ſa Majeſté de la Grande Bretaigne, & le Roy de Portugal, & que par avonture il ſe pourroit trouver dans ledit Traitté quelques Articles ou Clauſez contraires a ce qui a eſté convent aujourd'huy entre l'Ambaſſadeur du même Roy de Portugal, & Commiſſaires des Eſtats Generaux des Pays-Bas, & que par ainſi il pourroit n'eſtre pas au pouvoir du Roy de Portugal, de faire avoir l'accompliſſement, & l'effect de ces meſmes Articles ou Clauſez auxdits Eſtats; Il eſt convenu & ſtipulé par cet Article ſeparé qu'en ce cas le meſme Roy de Portugal, au lieu de ces que lesdits Articles ou Clauſes contiennent, donnera d'autre ſatisfaction, ou contentements desdits Eſtats par un æquivalent, & que ce non obſtant le reſte ſera executé de part & d'autre punctuellement, & de bonne foy, & afin que lesdits Eſtats puiſſent ſçavoir au pluſtoſt s'il ſe trouve aucun tel Article, ou aucunes telles Clauſes dans le ſusdit Traitté, fait avec le Roy de la Grande Bretaigne, & que lesdits Eſtats puiſſent avoir l'aſſeurance en cecy, requiſe ledit Ambaſſadeur du Roy de Portugal, qui ſe va mettre en chemin au premier jour, pour ſe rendre le pluſtoſt qu'il luy ſera poſſible dans ledit Royaume s'oblige par ces preſentes, que de la part du Roy ſon Maiſtre, avant l'expiration de quinze jours apres ſon arrivée à Liſſabon, ſera declaré a celuy que lesdits Eſtats y auront envoye ou authoriſé pour ce ſubject, s'il ſe trouve aucune contrarieté entre les deux Traittez ſusdits; Et en quoy elle conſiſte, ce qui luy ſera monſtre dans le ſusdict Traitté, faite avec le ſusdit Roy d'Angleterre, & mis entre ſes mains Extraict authentique des Articles ou Clauſes, auquelles ladite contrarieté pourroit eſtre remarquée, ſans qu'il ſoit permis apres l'expiration desdits quinze jours de ſe ſervir plus d'aucune allegation de telle contrarieté pour empeſcher l'accompliſſement univerſel de ce Traitté en tout ces Articles, & ſi le Roy ſusdit vient a manquer en cela, & que toute l'année apres la Signature de ſe preſente ſe paſſe ſans que lesdits Eſtats ayant receu ledit æquivalent, & pris ſatisfaction par quelque autre convention, lesdits Eſtats auront le meſme droit a l'eſguard de ſa Majeſté, & de la Nation Portugaiſe, qu'ils ont eu avant la Signature du ſusdit Traitté. Fait à la Haye le 6 d'Aougſt de l'An mille ſix cent ſoixante & un.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen deſe Provincie de handt daer aen ſal werden gehouden, ten eynde het voorſz Tractaet, met en nevens de boven-geroerde Acte ten ſpoedigſten geſloten en geteekent moge werden.

Saturdag den 6 Auguſti 1661.

Engelandt. Downing verſoekt dat een van de Perſoonen ſchuldig aen de Doodt van den overleden Koning moge werden geapprehendeert.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Memorie van den Heere Downing, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien, houdende, dat hy Heere Envoyé voornoemt, in ervaringe gekomen was, dat eenige van de Perſoonen die ge-excipieert waren in ſeekere Acte van 't Parlement van Engelandt, geintituleert Acte van Pardon ende Amneſtie generale, ter ſaeke van de execrable Moort, begaen aen ſyne Majeſteyts Vader onſterffelyker gedachteniſſe, haer binnen deſe Provincie waren onthoudende, met verſoek dat haer Ed. Groot Mog. ſoodanigen ordre ſouden gelieven te ſtellen, ende die voorſieninge te doen, dat de ſelve in faveur, ende executie van Juſtitie aenſtonts geapprehendeert mogen werden. Waer op zynde gedelibereert, ende alvoorens de verklaringe by den gemelten Heere Dow-

Downing aen den Raedt-Penſionnaris gedaen, van dat de voorſz Memorie maer was ſlaende op een van de voorſz ge-excipieerde Perſoonen, ſonder meer, daer van hy ook bereydt was de naem particulierlyk te exprimeren: Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat in voldoeninge van 't voorſz verſoek den gemelten Heere Downing ter handt ſal werden geſtelt, de Acte hier naer geinſereert, wel-verſtaende, dat den Raedt-Penſionnaris alvoorens de ſelve Acte uyt te geven, op de nadere onderrichtinge en openinge van den gemelten Heere Downing, daer in ſal vullen de naem van die gene, waer toe het ſelve verſoek bevonden ſal werden ſyn relatie te hebben.

De Staten, &c. Laſten midts deſen allen Officieren van Juſtitie, die deſen ſal werden vertoont, ten eynde ſyluyden aenſiens deſes ſoodanigen voorſieninge al hebben te doen, dat
n verſeekeringe genomen, ende in hechteniſſe gebracht ende gehouden werde tot onſe nader ordre, gevende en ons, ofte by onſe abſentie aen onſe Gecommitteerde Raden ſpoedige advertentie, van 't geene in krachte deſes ſal weſen verricht. Gedaen in den Hage den ſeſten Auguſti 1661.

Donderdag den 15 September 1661.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt geduyrende de abſentie van haer Edele Groot Mog. eerſt by de Heeren Gecommitteerde Raden, ende ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt, ende vervolgens mede by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. was gebeſoigneert, ende geconſidereert op de Brieven van de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet n Engelandt, zedert eenigen tydt herwaerts de Regeringe toegekomen, ende naementlyk op die van den tweeden ende vierden deſer loopende maendt, raekende en toeſtandt van de negotiatie, henluyden aldaer aenbevoolen, ende de diſcrepanien die ſich in de jongſte conferentien noch hadden geopenbaert tuſſchen het ſenment van den Koning van Groot Brittannien, ofte ſyne Majeſteyts Commiſſaſſen, ende dat van haer Hoog Mog. in voorgaende der ſelver Reſolutie, ende pecialyk in die van den acht en twintigſten July, vierden ende vyf en twintigſten uguſti, beyde laetſtleden, breeder ge-expreſſeert, ende is vervolgens ter Vergaeringe voorgeleſen het Reſultat van 't gebeſoigneerde, by Gedeputeerden van aer Hoog Mog. vervat in de Concepte-Reſolutie, hier na van woorde te woore geinſereert. *Engelandt. Nader laſt voor de Ambaſſadeurs in Engelandt.*

s gehoordt het rapport van de Heeren van Bronkhorſt, ende andere haer Hoog Mog. Gedeputeerden tot de eken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot oldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in ates reſpective den ſeſten ende ſevenden deſer loopende naent, geviſiteert ende ge-examineert de Brieven van e Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet n Engelandt, geſchreven tot Weſt-Munſter den tweeen en vierden daer bevorens.

Waer op gedelibereert zyude, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs op de voorſchreve hare Miſſiven tot antwoordt ſal worden toegevoecht.

In den eerſten, dat haer Hoog Mog. gantſch geene ſcrupule en vinden, dat alomme in plaetſe van de woorden, *Rex Magnæ Brittanniæ populuſve ejus aut populus Anglicanus* geſteldt werde, *Rex Magnæ Brittanniæ ejuſque ſubditi*, ende dat ſoo wanneer het ſelve ten reguarde van deſen Staet ſal te paſſe komen, gebruykt werden de woorden, *ſubditi & incole Unitarum Belgii Provinciarum.*

Ten tweeden, dat haer Hoog Mog. ook geen ſcrupule en vinden, dat in het tweede Articul voor de woorden, *libertates & munitates* noch ingevoert werde het woordt *jura.*

Ten derden, dat haer Hoog Mog. geenſints konnen admitteren de periode in 't vierde Articul, buyten den ouden text ingevoegt, te weten *ubi Perſonæ contravenientes fuerint*, nochte ook het voorgeſlagene in plaetſe van de ſelve, namentlyk *contra quam peccatum eſt*, als geenſints konnende over-geven, dat de judicature over hare Onderdanen, in cas van het op-gemelte vierde Articul, het welk ſich ſelfs *ad pœnam perduellionis* extendeert, ſoude mogen ge-exerceert worden, anders dan in deſen Staet, alwaer ende uyt de welke het crimen ſoude weſen gecommitteert, *& vice verſa*, ende ſulks yeder voor haer competente Rechters, blyvende nochtans aen de Engelſchen ſoo wel, als aen die van deſen Staet gepermitteert, om ſoo wanneer eenige van de Waren van Contrebande, in de Inſtructie van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs Articul 18 ende 19. geſpecificeert ende gedeſigneert, aen haere Vyanden toe-gevoerdt ſoude mogen werden, niet alleen ſoo wanneer 't ſelve ondernomen werdt by manniere van hulpe ende aſſiſtentie, ende ſulks tegens den ſin van 't voorſz vierde Articul, maer ook ſelfs ſoo wanneer ſoodanigen toevoer, buyten eenige intentie van hulpe ofte aſſiſtentie, alleen by forme van ordinaris Commercie ſoude mogen geſchieden, de ſelve Waeren van Contrebande uyt de Schepen te lichten, ende voor haer te behouden; Wel-verſtaende, dat ſulks in geenen deele plaets kan hebben in reguarde van Geldt, Victuaille, ofte yets anders in de voorſchreve achtiende en negentiende Articulen van de voorſz Inſtructie, niet voor Contrebande verklaert.

Ten vierde, dat; belangende de laetſte Clauſule van 't voorſchreve vierde Articul de *ſpecificatione autem, &c.* haer Hoog Mog. mede geerne ſouden ſien, dat de voorſchreve ſpecificatie van nu af aen geſchiede, ende in het

te-

te maeken Tractaet geinſereert wierde; ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs, over ſulks daer inne van wegen deſen Staet ſullen bewilligen, des dat de voorſchreve ſpecificatie niet anders en geſchiede, dan conform den inhoude van de voor-geroerde achtiende en negentiende Articulen van de voorſchreve haerluyder Inſtructie, zynde de ſelve jegenwoordig by meeſt alle de conſiderabelſte Potentaten van Europa gerecipieert, ende namentlyk by de Koningen van Vrankryk ende Spaignen, ſoo in het Tractaet van Vreede tuſſchen de ſelve Koningen jongſt geſlooten; als mede in de Tractaten van Marine, tuſſchen de hoogſt-gemelte Koningen ende deſen Staet gemaekt, ofte noch aengebooden werdende; ende by ſoo verre men daer inne voor als noch niet ſoude konnen d'accord werden, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs als dan ſullen mogen inwilligen het begeerde van de Engelſchen, dat namentlyck, om een notoire incongruiteyt te eviteren uytgelaten werden de woorden *in articulo quodam ſequente*, ende dat ook voorts daer by gevoegt worden de clauſule *ita tamen ut interim ſit abſque præjudicio eorum quæ poſita ſunt in hoc articulo*, ende dat midts dien het voorſchreve vierde Articul *in omnibus & per omnia* toegeſtaen werde, in de ſelve termen *mutatis mutandis* als het ſevende Articul van 't Tractaet met Cromwel aengegaen, naer operieuſe deliberatien gecoucheert, en ter neder geſtelt is.

Ten vyfden, dat haer Hoog Mog. rypelyk, ende aendachtelyk ge-examineert, ende overwogen hebbende, het geallegeerde van de zyde van Engelandt, op de laetſte periode van het achtſte Articul, beginnende *Et ſi forte aliqua tapita, &c.* geen reden vinden, om af te wyken van het gunt dienthalven op den acht en twintigſten July leſtleden is gereſolveert geweeſt; maer ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs, den Koning van Groot Brittannien op de alder-efficatieuſte, ende obligantſte maniere mogen verſeekeren, dat haer Hoog Mog. ende de Staten van de reſpective Provincien, geenſints geinclineert zyn, om te patrocineren die gene, die hier te Lande eenige Juweelen ofte andere Meublen van den hoogſt-gemelten Koning mochten beſitten, ende aen wien de ſelve, ſonder onrecht ofte injuſtitie te plegen, ſouden konnen werden ontrocken, maer dat haer Hoog Mog., ende de hoog-gemelte Heeren Staten van de Provincien, ter contrarie geerne ſullen ſien, dat daer over uyt den Hoofde, ofte door ordre van ſyne Majeſteyt geinſtitueert werde tegens die gene van de Onderdanen, ofte Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provincien, die daer over aenſpreekelyk ſullen werden ge-

oordeelt, ende weygerig blyven de begeerde reſtitutie te doen; ende dat haer Hoog Mog. ende de Staten van de reſpective Provincien, de handt daer aen efficatieuſelyk houden, ende met der daedt beſorgen ſullen, dat daer inne geprocedeert werde *de plano*, ende ſommarie ſonder de ordinaris train, ende formaliteyten van Rechten te obſerveren; Ende dat ook daer inne tot contentement van ſyne Majeſteyt Recht gedaen werde, voor ſoo veel ſulcks ſonder yemandt te verongelyken, ofte injuſtitie aen te doen, ſal konnen geſchieden.

Ten ſeſten, dat haer Hoog Mog. niet anders konnen beſpeuren, nochte ook betrouwen, dan dat het eerſte Lidt van het Articul, raekende de Commiſſie-Vaerders, 't welk achter het elfde Articul, in het te maeken Tractaet ſoude influeren, te weten voor ſoo-veel het ſelve Articul applicabel is op de eygen Subjecten ende Ingezetenen van de zyde van Engelandt ingewilligt, is ſulks ende in der voegen als het leydt; ende voor ſoo veel het tweede Lidt van 't ſelve Articul aengaet, dat haer Hoog Mog. willen verwachten, 't gunt daer op van de zyde van Engelandt, nader op 't papier geſteldt, ofte voortgebracht ſal werden, ſoodanig te ſullen weſen, dat daermede de intentie van den Staet in dien deele genoeg gedaen ſal konnen werden.

Ten ſevenden, op de iterative inſtantien van de zyde van Engelandt gedaen, om geſteldt te hebben Commiſſariſſen tot wederlegginge, ende definitie van de geſchillen, actien ende pretenſien, die ontſtaen zyn, ofte van d'een ofte d'ander zyde gemoveert ſoude mogen werden, boven die gene die by den Tractate den ſeſten February des Jaers ſeſtien hondert negen en vyftig, alhier in den Hage met den Heere Downing geſlooten, zyn geaſſopieert, ende gemortificeert; dat haer Hoog Mog. geen kenniſſe hebben, datter eenige ſoodanige actien, ofte pretenſien van merkelyke importantie gebooren zyn, ende dat haer ook dienvolgende met geene redenen kan werden gevergt, om blindelinge, in 't ſtellen van ſoodanige Commiſſariſſen als boven te conſenteren, maer dat om ſyne Majeſteyt in dien deele te geven alle billike ſatisfactie, haer Hoog Mog. wel mogen lyden, dat in het voorſchreve te maeken Tractaet geinſereert werde, dat by ſoo verre den Staet van Engelandt, ofte de Subjecten van ſyne Majeſteyt, het ſy Compagnien, 't zy particulieren, tot laſte van deſen Staet, ofte van de Onderdanen ende Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provincien; het zy Compagnien, 't zy particulieren, ofte wel ter contrarie deſen Staet, ofte de ſelve Onderdanen ende Ingezetenen deſer Vereenigde

Ne-

Nederlandtſche Provincen, tot laſte van Engelandt, ofte van de Subjecten van ſyne Majeſteyt, mochten vermeynen te hebben eenig recht, actie, ofte pretenſie, dat alle de ſelve actien ende pretenſien, pertinentelyk in Geſchrifte vervat, met de Documenten daer toe dienende, door wederzyds Miniſters aen ſyne Majeſteyt, ende haer Hoog Mog. reſpective, ſullen moeten werden over-gelevert binnen den tydt van drie Maenden, met reciproque beloften ſoo van ſyne Majeſteyt, als van haer Hoog Mog., dat de ſelve reſpectivelyk ſullen beſorgen, dat de Geintereſſeerden ofte Beſchadigden over ende weder gedaen werde billyke ſatisfactie, ende wedervare wat recht is; doch in gevalle daer inne ofte op eenige van de voorſz actien ende pretenſien, in dier voegen geene uytkomſte ſoude konnen werden gevonden, tot contentement van ſyne Majeſteyt ende tot genoegen van haer Hoog Mog., dat als dan d'overige geſchillen geenvoyeert ſullen werden, ofte aen Commiſſariſſen ten weder-zyden te eligeren, of wel aen den ordinaris competenten Rechter, naer dat de natuyre van de ſelve quæſtien, actien ofte pretenſien reſpectivelyk bevonden ſal werden te vereyſſchen.

Ten achtſten, dat haer Hoog Mog. in geenen deele konnen toe-ſtaen, dat de ſaeke van *Amboina* in 't voorſz te maeken Tractaet, tegens d'expreſſe ende ample diſpoſitie van de arbitrale uytſpraeke van den dertigſten Auguſti ſeſten hondert vier en vyftig, wederom levendig gemaekt werde, verſtaende haer Hoog Mog. dat ſelfs d'inſtantien die daer toe van de zyde van Engelandt gedaen werden, by de voorſz uytſpraeke zyn gecondemneert, als zynde de ſelve ſaeke daer door in eeuwige vergetentheyt geſtelt, ſonder dat daer over eenige actie, het zy wegens 't publycq, 't zy wegens particulieren, genoveert mag werden.

Ten negenden, dat de periode influerende in eene der voorſz Brieven; namentlyk, in die van den tweeden deſer loopende Maendt, raekende twee diſtincte Perſoonen, d'eene weſende een Yrſman, ende de andere langen tydt geweeſt hebbende in dienſt van ſyn Majeſteyts Heer Vader, onſterffelyker gedachteniſſe, die door eenige Schepen van Oorloge van deſen Staet genomen, ende tot Amſterdam op-gebracht ſouden zyn, by Extract authentycq geſonden ſal werden aen 't Collegie ter Admiraliteyt tot Amſtelredam voorſz, om haer Hoog Mog. daer op ten ſpoedigſten te dienen van bericht.

Ende laetſtelyk, dat alvoorens op het langer verblyf, ofte de herwaerts-komſte van de voor-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs verder te diſponneren, naedere adviſen van de ſelve te gemoedt geſien ende afge-

wacht ſullen werden, om als dan nader dienthalven te werden gereſolveert, ſulks als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal werden te behooren.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz gebeſoigneerde, ende in ſpecie mede de voor-geroerde Concepte Reſolutie wel laten gevallen; ende is dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt alle mogelyke devoiren ſullen werden aengewendt, ten eynde de Provincie van Zeelandt, haer in dien deele mede conform d'andere Provincien gelieven te verklaren, op dat dienvolgende daer op ſonder langer uytſtel eene poſitive ende finale concluſie geformeert moge werden: ende dat voorts alles daer heenen moge werden gedirigeert, ten eynde daer op in Engelandt, een prompt ende ſalutair beſluyt van de bekende onderhandelinge gemaekt moge werden.

Saturdag den 17 *September* 1661.

Vrankryk. Nader laſt op de Handelinge met Vrankryk.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den 14 deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen den innchoude van ſeekere Miſſive, by de Heeren van Gent, van Beuningen, ende Huybert, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Vrankryk, den ſeven en twintigſten der voorlede Maendt, onder addres aen den Griffier Ruyſch, uyt Moret de Regeringe toegeſonden, met verſcheyden Concepten, ende andere Bylagen daer nevens gevoegt, raekende 't ſubject van de Negotiatie henluyden aldaer aenbevoolen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, by haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, wel exactelyk te beſorgen.

In den eerſten, dat in het te maeken Tractaet geinſereert werde, ende kome te influeren conform haerluyder Inſtructie alle 't gunt waer inne naer date van 't overleveren der voor-geroerde Projecten by den Grave van Brienne, uyt den naeme ende van wegen den Koning verklaert is, ſyne Majeſteyts intentie met die van haer Hoog Mog. over een te komen, ende in ſpecie dat in plaetſe van de veertiende, vyftiende, ſeſtiende, ſeventiende, achtiende, negentiende ende twintigſte Articulen van het tweede Concept, by ofte van wegen ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen over-gelevert, punctuelyk gevolgt werden d'Articulen van Marine, influerende in het Tractaet van Vrede, tuſſchen de Kroonen van Vrankryk ende Spaigne onlangs opgerecht.

Ten tweeden, dat wel uytdruckelyk ende niet by illatie, ofte conſequentie alleenlyk de Viſſcherye onder de guarantie, ende defenſie begrepen werde, 't zy dat ſulks geſchiede in het publycq Inſtrument, ſoo als by haer Hoog Mog. geoordeelt werdt beſt te ſullen weſen, of wel by particuliere verklaringe in eene Acte apart, van dat de Geallieerden haer daer toe kennen, ende houden verobligeert ende verbonden uyt krachte van de generale

nerale woorden, die in 't articul daer toe applicabel ſullen ſtaen geinſereert.

Ten derden, dat de vryheyt van Commercie met 't gene daer aen dependeert, waer van in 't vyfde Articul van 't voorſz project werd geſproken, conform den innehoude van 't tiende Articul harer Inſtructie gelimiteert werde binnen Europa op 't fondament van de redenen by henluyden daer toe albereydts gecappliceert, ende des noodt zynde, naer hare kenniſſe, ende ervarentheyt noch nader te voegen.

Ten vierden, dat de periode in 't ſelve Articul gebracht, ſpreekende van de vryheyt, om ſich in de plaetſen onder de Ooſt-Indiſche Compagnie behoorende, van behoeften ende neceſſiteyten te mogen verſien, in 't geheel werde uytgelicht, ende naer-gelaten.

Ten vyfden, dat de intentie van haer Hoog Mog. in 't reguardt van 't Vat-geldt volkomentlyk uytgewerkt, ende voldaen werde, aengeſien haer Hoog Mog. geenſints ſoude konnen naer geven, dat in een tydt daer de ſelve ſich met Vrankryk tot ſoo vaſten en ſterken engagement in laten, hare Onderdanen ende Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provincien ſouden blyven beſwaerdt, ende getracteert werden tegens een eeuwigduyrent Privilegie van Koning Hendrik de Vierde, om ſoo meriterende oorſaeke verkregen, ende by alle volgende Alliantien geconfirmeert ende beveſtigt, ten minſten by ſoo verre ſyne Majeſteyt ſwarigheyt ſoude maeken, ſulks in publicq Tractaet explicitè te laten influeren, dat als dan immers, ende in allen gevalle bondige belofte ende expreſſe verklaringe geobtineert werde, van dat de ware meyninge ende intentie van het ſesde Articul van 't voorſz Concept ſoodanig is dat de ſelve de affchaffinge van 't voorſz Vat-geldt, ofte de gelyk ſtellinge van de Subjecten van ſyne Majeſteyt, ende die van deſen Staet expreſſelyk impliceert, ende dat ſulks ook effective gepreſteert ende nacrgekomen ſal werden.

Ten ſesden, dat de guarantie van Rhynberk, ende andere Plaetſen met haer Hoog Mog. Guarniſoen beſet, uytdruckelyk ende ſonder eenige limitatie ofte conditie geobtineert werde, conform den innehoude van 't derde Articul van de voorſz haerluyder Inſtructie, verſtaende haer Hoog Mog, in dien deele geenſints af te wyken van 't gene in 't Tractaet van guarantie de anno ſeſtien hondert ſeven en veertig explicité is bedongen, ende in den jare ſeſtien hondert vier en vyftig wederom uytdruckelyk aengeboden geweeſt, behalven dat haer Hoog Mog. haer by het te maeken Tractaet verbindende tot guarantie van alle 't gunt den Koning van Vrankryk in ſoo ſpacieuſen eſtendue beſit, ſonder eenige exceptie ofte reſerve, geenſints ſoude konnen gedoogen, dat van de zyde van ſyn Majeſteyt yets ſoude werden ge-excipieert, ofte met eenige limitatien gereſtringeert van 't gunt deſen Staet in ſoo kleynen begrip is poſſiderende.

Ten ſevenden, dat haer Hoog Mog. die onaengeſien de geringheyt van deſen Saet, by comparatie van 't machtige Ryk van Vrankryk, echter ſoo wanneer ter Zee ſoude ſtaen te ageren, vry de meeſte macht ſouden moeten by-brengen, in geenen deele haer te Lande verder dan tot de helft van de ſecourſſen by Vrankryk te beloven, ſouden konnen eſlargeren.

Doch wat belangt de verdere poincten, waer ontrent mede eenige diſcrepantie beſpeurt werdt tuſſchen de voorſz Concepten, ende de meer-gemelte

te Inſtructie, dat haar Hoog Mog. aen de wysheydt, ende de diſcretie van de wel-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs aenbevoolen mogen laten, om daer ontrent alles ſoo veel doenlyk conform hare voorgaende ordres uyt te werken, met authoriſatie nochtans, om daer inne ſich te mogen ſchicken ende voegen naer 't gunt ſyluyden ſullen oordeelen de reden ende billykheyt conform te weſen, recommanderende de ſelve nochtans ſoo veel in haer is te bearbeyden.

Eerſtelyk, dat het verleenen van Brieven van Repreſſailes, ende diergelyke, conform den innehoude van 't achtſte Articul harer Inſtructie moge zyn, ende blyven geinterdiceert; Immers, dat in gevalle ſyne Majeſteyt ofte des ſelfs Commiſſariſſen daer toe niet ſouden mogen weſen te diſponeren, als dan by 't gecontinueerde in 't derde Articul van 't voorſz project gevoegt werde eene expreſſe van de formaliteyten die daer ontrent ſullen ſtaen te obſerveren, ende hoe de ſelve formaliteyten meenigvuldiger ſullen weſen, en meerder ofte langer tydt, ende patientie ſullen involveren, hoe 't haer Hoog Mog. aengenamer ſal zyn.

Ten anderen, dat de cautie by de Commiſſie-Vaerders te ſtellen, alvoorens te mogen Zee kieſen, is 't niet in geheel tot tien duyſent Kroonen, conform het negen en twintigſte Articul harer Inſtructie, ten minſten ſoo hoog boven de twaelf duyſent guldens gebracht werde als 't mogelyk weſen ſal.

Ten derden, dat de Clauſule bevonden werdende in 't dertigſte Articul van de voorſz hare Inſtructie, dat namentlyk eenige Schepen, bevonden werdende met Contrebande Koopmanſchappen naer Vyandtlyke Havenen gemundt te hebben, in gevalle de ſelve Contrebande Koopmanſchappen maer een gedeelte maeken van de ladinge, het den Schipper vry ſtaen ſal de voorſz Contrebande over te geven, en met de overige ladinge ſyne reyſe te vorderen, in het te maeken Tractaet moge kome te influeren, met byvoeginge dat haer Hoog Mog. haer daer aen tot voorkominge van onnutte ende niet te min ſeer ſchadelyke verhinderinge in de Commercie ten hoogſten laten gelegen zyn.

Ten vierden, ende ten laetſten, dat de reciprocatie gevoegt by het acht en twintigſte Articul van het voor-geroerde Concept, beginnende, *& ce qui eſt dit au preſent Article, & au precedents pour faire rendre bonne & briefve Juſtice, &c.* ten eynde toe, is 't doenlyk, naergelaten moge werden, in conſideratie dat de reſpective Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Landen van allen ouden tyden *omni caſu* geweſen hebben by arreſte, ſonder dat de geintenteerde Reviſie van hare Sententien in eenig geval executie ſurcheert, alles uyt krachte van de Inſtructie voor de gemelte Collegien ter Admiraliteyt naer voorgaende Reſolutie van de Staten van yder Provintie, ende naer deliberatie in de reſpective Vroetſchappen van de Steden daer op gehouden, al over veele jaren ſolemnelyk gearreſteert.

Vry-

Vrydag den 23 September 1661.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutien Commiſſoriael, gedateert den twintigſten ende een en twintigſten deſer loopende Maendt reſpective, ge-examineert ende overwogen den innehoude van twee diſtincte Memorien, by den Heere Weyman, Afgeſante van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, alhier uyt den naeme ende van wegen de Vrouwe Princeſſe Douairiere van Orange, als Gemachtigde van den Koning van Groot Brittannien, ende van ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheydt op de voorſz dagen ſucceſſivelyk aen haer Ed. Groot Mog. gepreſenteert, mitſgaders noch ſeekere Miſſive van den hoogſt-gem. Koning, aen haer Ed. Gr. Mo. geſchreven uyt Londen den ſeventienden Mey laetſtleden ſtilo loci, alle rackende het ſubject van de Tutele, ende Educatie van den Heere Prince van Orange, met het geen daer aen dependeert, naer voorgaende reſumptie van de Retroacta daer toe applicabel, beſpeurt hebbende dat al-hoe-wel by de voorſz Retroacta, ende ſpecialyk in de Notulen ende Reſolutien van den vyf en twintigſten ende negen en twintigſten September, negenden ende twee en twintigſten October, dertigſten November ende eerſten December, alle des voorleden Jaers formelyk, ende in 't breede vaſt geſteldt is den voet, ende de methode, op de welke de voorſz Educatie met 't geene daer aen dependeert, by haer Edele Groot Mog. ofte hare Geauthoriſeerden, met communicatie ende correſpondentie van de hoog-aenſienlyke Voogden ſoude werden beleydt, ende in 't werk geſtelt, onaengeſien mede de voorſz beraemde voet ende methode, eerſt by de Vrouwe Princeſſe Royale, door hare Miſſive van den vyf en twintigſten November voorſz, ende by de Vrouwe Princeſſe Douairiere, door hare verklaringe van den dertigſten der ſelver Maendt; ende vervolgens mede naer 't overlyden van hare Koniglyke Hoogheydt, by den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, door ſyne Majeſteyts Miſſive van den een en twintigſten January deſes loopenden Jaers, midtſgaders by ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheydt, door der ſelver Miſſive van den ſeven en twintigſten der ſelver Maendt, was gelaudeert ende geapprobeert: ende nochtans tegenwoordig van de zyde van de voor-gemelte Hooge Staets-perſonagien daer van, ſoo door het Tractaet den voorſz ſeventienden Mey, buyten kenniſſe van haer Ed. Gr. Mo. in Engelandt aengegaen, als door andere opgevolgde Acten ende Actien, ende in ſpecie mede door de voorſz ingediende Memorien noch merkelyk was enerle wierde afgeweecken, ook geſuſtineert dien-aengaende tot hier toe *mutuo partium conſenſu* noch niets tot perfectie te weſen gekomen, van opinie waren, dat of wel de voorſz ſuſtenue notoirlyk van de voorſz Retroacta was diſcreperende, en dat ook op 't voorſz gepaſſeerde, ſoo ten reguarde van de forme, als ten reguarde van de materie, veel ſoude vallen te ſeggen, het echter voor haer Ed. Gr. Mo. 't eenemael ongeraden ſoude weſen, daer over met de meer-gemelte Hooge Stants-perſonagien in contentie te vervallen, maer dat om ſulks te verhoeden, ende met henen ook genoeg te doen de Staets-gewyſe verklaringe van haer Ed. Gr. Mo. vervat, in der ſelver eenparige Reſolutie van den eerſten Aprilis laetſtleden, de ſaeken ſoude behooren te werden aengeſien, ende gehouden in ſyn eerſten ende primitiven ſtandt, ſulks ende in der voegen, als de ſelve geweeſt is voor date van de verſoeken by de hoog-gemelte Princeſſen in Julio, ende Septembri des voorleden Jaers reſpectivelyck, aen haer Edele Groot Mog. gedaen; ende dat over

Aengaende de tutele ende educatie van den Prince van Orange, alles in ſyn eerſten ſtaet te herſtellen.

ſulks uyt alle de voorſz Reſolutien, ende de andere Retroacten, noch tegens de meer-gemelte Hooge Stants-perſonagien, eenige Obligatie gemetieert, ofte eenige argumentatien *pro* ofte *contra* gedaen, ofte geadmitteert ſouden werden, maer dat alle de ſelve gehouden ſullen werden als niet genomen, ende dat over ſulks op de voor-geroerde Memorien, ende de verſoeken die jegenwoordig daer by gedaen werden, als mede op 't gunt noch nader daer by ſoude mogen werden gevoegt ofte aengeboden, *re integra* gedelibereert ende gereſolveert ſoude dienen te werden, 't gunt ten meeſten dienſte van den Lande, ende ten beſten van den hoog-gemelten Heere Prince, bevonden ſoude werden te behooren; Ende dat de voor-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, om redenen voorſchreve op dien voet het ge-entameerde beſoigne ſouden dienen te vervolgen, de nadere ouvertures van den gemelten Heere Weyman, ofte van de gemelte Princeſſe Douairiere ſelfs te hooren, ende vervolgens op alles haer Ed. Groot Mog. van hare conſideratien en adviſe te dienen.

Van welk voorſz advis by verſcheyden Leden Copie verſocht zynde, om daer op d'intentie van de Heeren haere Principalen te verſtaen, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt, tot Vrydag 's morgens in de aenſtaende Weeke, tegens welken tydt de reſpective Leden aengenomen hebben, haer op 't voorſz advis te doen authoriſeren, ende van wegen de Heeren der ſelver Principalen daer op finalyk te adviſeren.

Vrydag den 30 *September* 1661.

Alles d'Educatie ende Tutele van den Prince van Orange raekende in voorige ſtandt.

By reſumptie gedelibereert zynde, op de conſideratien ende 't advis den drie en twintigſten deſer loopende Maendt, alhier ter Vergaderinge gerapporteert by de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutien Commiſſoriael, reſpectivelyk gedateert den twintigſten ende een en twintigſten daer bevoorens, ge-examineert ende overwogen den innehoude van twee diſtincte Memorien by den Heere Weyman, Afgeſante van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, alhier uyt den naeme ende van wegen de Vrouwe Princeſſe Douairiere van Orange, als Gemachtigde van den Koning van Groot Brittannien, ende van ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheydt op de voorſz dagen ſucceſſivelyk aen haer Edele Groot Mog. gepreſenteert, midtſgaders noch ſeekere Miſſive van den hoogſt-gemelten Koning, aen haer Ed. Groot Mog. geſchreven uyt Londen den ſeventienden Mey laetſtleden ſtilo loci, alle raekende de ſaeke van de Tutele ende Educatie van den Heere Prince van Orange, met 't gene daer aen dependeert; Is naer examinatie van de Retroacta daer toe applicabel, ende ſpecialyk van de Notulen ende Reſolutien van den vyf en twintigſten ende negen en twintigſten September, negenden ende twee en twintigſten October, dertigſten November, ende eerſten December alle des voorleden Jaers, verſtaen ende gereſolveert, dat om redenen in 't voorſz advis vervat, de voorſz ſaeke ook van deſer zyde ſal werden aengeſien, als of dien-aengaende tot hier toe *mutuo partium conſenſu*, noch niets tot perfectie was gekomen, ende dat die midts dien ſal werden gehouden, ende verſtaen herſteldt te weſen in haer eerſte ende primitive ſtandt, ſulks ende in der voegen als de ſelve geweeſt is voor date van de verſoeken, by de hoog-gemelte Princeſſen daer over in Julio en September des voorleden Jaers reſpectivelyk, aen haer Ed. Groot Mog. gedaen, en dat over ſulks uyt alle de voorſz Reſolutien ende andere Retroacten, noch tegens haer Edele Groot Mog., noch tegens de gemelte Hooge Stants-perſonagien eenige

ge Obligatie gemetieert, ofte eenige argumenten *pro* of *contra* gedaen, ofte geadmitteert ſullen werden, maer dat alle de ſelve ſullen werden gehouden als niet genomen, ende dat over ſulks op de verſoeken die jegenwoordig by de voorſz Memorien gedaen werden, als mede op 't gunt noch nader daer by ſoude mogen werden gevoegt ofte aengeboden, *re integra* gedelibereert ende gereſolveert ſal werden, 't gunt ten meeſten dienſte van den Lande, ende ten beſten van den hooggemelten Heere Prince bevonden ſal werden te behooren: ende dat de voor-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, om redenen voorſchreve op dien voet het ge-entâmeerde beſoigne ſullen vervolgen, de nadere ouverturen van den gemelten Heere Weyman, ofte van de hoog-gemelte Princeſſe Douairiere ſelfs hooren, en vervolgens op alles haer Ed. Groot Mog. dienen van haere conſideratien ende advis.

Saturdag den 1 *October* 1661.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſeven en twintigſten der voorlede Maendt, geexamineert ende overwogen den innehoude van ſeekere Miſſive, by de Heeren van Beverwaert ende van Hoorn, twee van de Extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen den Koning van Groot Brittannien, den drie en twintigſten der ſelver Maendt uyt Weſt-Munſter onder addres aen de voorſz Raedt-Penſionnaris de Regeringe toegeſonden, raekende 't ſubject van de negotiatie de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs aldaer aenbevolen. Waer op gedelibereert zynde, is goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs, op de Poincten van deliberatie, uyt de voorſchreve Miſſive reſulterende, by haer Hoog Mog. gereſcribeert moge werden. *Engelandt. Ambaſſadeurs in Engelandt finale Reſolutie en keerwaerts te komen.*

In den eerſten, dat haer Hoog Mog. geenſints konnen admitteren eenige alteratie ofte ampliatie in 't vierde Articul van 't Concept-Tractaet, hier bevoorens by de Heeren Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning aen henluyden overgelevert, ſtreckende tot meerder beſwaerniſſe voor deſen Staet, als 't gunt by den ouden text van 't ſelve Articul ten tyde van Cromwel ingewilligt is, daer mede haer Hoog Mog. niet alleen noyt gedacht hadden, dat den meer-gemelten Koning weygerig ſoude zyn geweeſt, ſich te contenteren, maer ſelfs ook noyt hadden verwacht, dat ſyne Majeſteyt haer ſoo beſwaerlyken Articul ſoude hebben voorgelegt, ſulks dat ſy Heeren Ambaſſadeurs haer in 't reguart van 't voorſz Articul geenſints verder ſullen eſlargeren dan tot 't gene dienthalven in voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutie van date den ſeſtienden der voorlede maendt is vervat; ende de gemelte Heeren Koninklyke Commiſſariſſen ofte ſyne Majeſteyt ſelfs wel te doen begrypen, dat het grief van haer Hoog Mog. ten aenſien van de voor-geſlagen ampliatie, ofte inſertie van de woorden, *ubi perſonæ contravenientes fuerint*, ofte *contra quam peccatum eſt*, ſoo ſeer niet en reſideert in 't poinct van de confiſcatie, namentlyk tot wiens voordeel de ſelve ſal geſchieden, als wel eygentlyk in 't poinct van de juriſdictie, ofte de judicature over de contraventien die t'ſyner tydt geallegueert ſouden mogen werden tegens de diſpoſitie van 't meer-gemelte Articul gecommitteert

te weſen; Zynde 't verſtandt van haer Hoog Mog., dat naedemael 't voornoemde Articul alleenlyk is diſponerende tegens die gene die de Vyanden of Rebellen van de een of de ander ſouden mogen komen te foveren, ſtyven ende ſterken, met yets van 't gunt in 't ſelve Articul uytgedrukt ſtaet, ende geenſints tegens die gene die alleenlyk hare Commercie ſouden mogen dryven op Vyandtlyke Havenen, welken aengaende de diſpoſitie wordt gereſerveert, ende uytgeſteldt tot dat geconvenieert ſal zyn over een ſpecificatie van de Waren van Contrebande die men op Vyandtlyke Havenen, ſelfs by forme van Commercie niet ſal mogen brengen, ende dat in 't ſelve Articul door disjunctive woorden, *neque etiam* wel expreſſelyk werdt betoont, dat Gelt of Vivres onder de voorſz Contrebande Waren niet en werden begrepen, het midts dien weder-zydts Ingezetenen notoirlyk vry is gebleven tot onderhoudinge ende voortſettinge van haere ordinaris Commercie op Vyandtlycke Havenen van de een en de ander te voeren Geldt, Wyn, Olye, Zout, Granen, ende generalyk al 't gunt behoordt tot het voetſel, ofte onderhoudt van 't leven, ende onder de naem van Vivres werdt begreepen; maer dat het echter by 't voorſchreve Articul verboden is geweeſt, elkanders Vyanden ofte Rebellen, met Geldt of Vivres; al hoe wel geen Waren van Contrebande weſende, te foveren ende aſſiſteren, ende op dat daer door geen deure open ſoude werden gedaen, om alle Schepen daer Geldt ende Vivres in wierde bevonden, ende die 't naer vyandtlyke Havenen gemunt hadden, aen te halen ende op te brengen, dat over ſulks met groote voorſichtigheydt, ende cautele geſtipuleert is, dat die Goederen in der voegen niet by maniere van Koopmanſchappen, maer tot aſſiſtentie, ende ſulks *animo hoſtili* naer de Vyanden, ende Rebellen vervoert werdende, ſoude werden geconfiſqueert, ende de Perſoonen daer aen ſchuldig geſtraft, in ende ten behoeve van die Republycke, alwaer, of uyt de welke de contraventie ſoude weſen begaen, ſulcks dat midts dien geenſints in 't vermogen van de Engelſe wierdt gelaten, om de Schepen van de Ingezetenen van deſen Staet, naer Vyandtlyke Havenen gedeſtineert, daer inne Geldt of Vivres, ende niet eenige Waren van Contrebande gevonden wierden, aen te halen ende op te brengen, veel min om daer over in Engelandt judicature te plegen, ende te oordeelen, of ſoodanig Geldt, ende al ſulke Vivres *animo hoſtili tot ſtyvinge ende ſterkinge van de Vyanden* derwaerts wierde gevoert, ende uyt dien Hoofde daer over confiſcatie ende ſtraffe te decreteren, maer alleenlyk, om daer over haere actie hier te Lande komen te intenteren voor den competenten Rechter van den Contraventeur: *& vice verſa*, gelyk dan ook vermidts de voorſz diſpoſitie van 't ſelve Articul ten tyde van Cromwel noyt eenige Schepen van de Ingezetenen van deſen Staet aengehaeldt, ofte opgebracht zyn, uyt dien Hoofde, dat de ſelve met Geldt of Vivres geladen na Vyandtlyke Havenen gedeſtineert waren, als boven dien daer inne geene Waren van Contrebande gevonden wierden.

Ende nademael haer Hoog Mog. lichtelyk konnen begrypen, dat als daer ontrent in 't alderminſte wierde gelaſcheert, ofte toe-gegeven, als dan by na de geheele Commercie van deſen Staet ſoude werden getroubleert, dat de ſelve over ſulks in dien deele geenſints verders konnen of ſullen toe-geven, maer ter contrarie ten hoogſten billyk achten, dat den Koning van Groot Brittannien ſich late contentere met ſodanige ſpecificatie

van

van de Waren van Contrebande, als waer mede alle die andere Potentaten van Europa, ende namentlyk ook de conſiderable machten Vrankryk ende Spaigne ſich laten vergenoegen.

Ten tweeden, dat haer Hoog Mog. in de voorgaende Miſſive met verwonderinge beſpeurt hebben, dat men van de zyde van Engelandt ſchynt te willen retracteren het eerſte Lidt van 't Articul, raekende de Commiſſie-Vaerders, 't gunt al over lange ende te meermalen by de ſelve ingewilligt is, konnende haer Hoog Mog. geenſints begrypen, met wat ſchyn van redenen den hoogſt-gemelten Koning met deſen Staet in vrundtſchap verblyvende, ende ſelfs ſoodanigen confœderatie aengaende, ſich ſoude konnen ofte willen voor-behouden de faculteyt, om door ſyne Subjecten de Ingezetenen van deſen Staet op Zee te laten rooven en plonderen, ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs over ſulks daer op met ernſt de onrechtmatigheyt van de voorſz ſuſtenue ſullen aenwyſen, ende haer aengaende het voorſz Articul geenſints verder eſlargeren, als tot 't gunt dienthalven van de zyde van Engelandt ſelfs voor deſen, maer wierde gedeſidereert, ende daer aen by de voor-geroerde Reſolutie van den ſeſtienden September voorleden van de zyde van deſen Staet is gedefereert.

Ten derden, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs ſullen aennemen de preſentatie by de Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen gedaen, om 't woordt *hoſtes*, ſoo wel uyt het voor-geroerde vierde, ende andere Articulen van 't meergeroerde Concept, als uyt het ſesde ende volgende Articulen van 't ſelve te lichten, ende ſulks alle de ſelve Articulen alleenlyk applicabel te ſtellen op Rebellen.

Ten vierden, dat haer Hoog Mog. geenſints en condeſcenderen, tot het ſtellen van extraordinaris Rechters ofte Arbiters, ſonder te weten de queſtien ofte geſchillen, die by de ſelve getermineert ſouden werden, ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs dienthalven over ſulks haer mede in geenen deele verder ſullen eſlargeren, dan tot 't gunt dien-aengaende in de meergeroerde hare Reſolutie van den ſeſtienden September voornoemt, ſtaet geexpreſſeert.

Ten vyfden, dat ſyluyden ook geenſints ſullen gedoogen, dat van de ſaeke van Amboine in het te maeken Tractaet, directelyk ofte indirectelyk gementionneert werde, als weſende de ſelve ſaeke niet alleenlyk geaſſopieert, ende gemortificeert, maer ook in eene eeuwige vergetentheyt geſtelt by de bewuſte uytſpraeke van den dertigſten Auguſti des jaers 1654.

Ende eyntlyk, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs als noch met alle bedenkelyke redenen ende middelen ſullen laboreren, om 't ge-entameerde Tractaet, conform de jegenwoordige ende voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutien tot een finael beſluyt te brengen, ende ſulks gedaen weſende met het geſlooten Tractaet herwaerts over te komen, ofte by faulte van dien echter een keer herwaerts doen, om haer Hoog Mog. van de innerlyke inclinatie ende intentie van ſyne Majeſteyt, ende van des ſelfs hooge Miniſters by mondeling rapport grondig te imformeren, ten eynde ſulks gehoordt zynde, daer op ſoodanige verdere Reſolutie moge werden genomen, als naer exigentie van ſaeken, ten meeſten dienſte van den Lande bevonden ſal werden te behooren.

Woonsdag den 23 November 1660.

Zeelandt. Conferentie tuſſchen de Penſionnariſſen van beyde de Provintien queſtien over de Juſtitie, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft in 't lange gerapporteert het Reſultat van de communicatie ende correſpondentie, in gevolge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den derden November des voorleden jaers by hem gecultiveert, ende onderhouden met den Heere Raedt-Penſionnaris van Zeelandt, ende particulierlyk, dat in ſeekere mondelinge conferentie onlangs alhier in den Hage tuſſchen de ſelve gehouden, tot wechneminge van de differenten ende oneenigheden nu eenige jaren aen den anderen tuſſchen beyde de Provincien getracteert hebben, raekende het geſag de eene, ende de andere over ende ontrent de Hoven van Juſtitie competerende, voorgeſlagen waren de navolgende poincten.

Dat de gemelte Hoven in de exercitie van de Jurisdictie haer gedefereert, ſullen continueren volgens ende op de originele Inſtructien, midtsgaders de Accorden ende Tractaten dienthalven tuſſchen beyde de Provincien naderhandt gemaekt, ſonder dat in de ſelve Inſtructien ofte Verdragen, eenige veranderinge, verminderinge ofte vermeerderinge, ende ſulks daer af noch aen ſal mogen werden gedaen, dan met voorgaende communicatie, advis en bewilliginge van beyde de Provincien.

Dat niet-te-min de reſpective Heeren Staten van de voorſz Provintien, ſullen vermogen de voorſz Hoven te gebieden, ende te ordonneren, 't gene de ſelve tot de meeſte ruſte, ende 't beſte van hare particuliere Provintie ſullen oordeelen te konnen ſtrecken in ſaeken daer van de voorſz Inſtructie, ende Verdragen niet en vermelden; als mede ſoo wanneer de hoog-gemelte Heeren Staten ſoude mogen vinden, de voorſz Hoven haer yets aen te matigen, 't gene geoordeelt werdt te gaen buyten de diſpoſitie ofte meyninge van de voorſz Inſtructien ende Verdragen, ende dat de ſelve Hoven gehouden ſullen weſen, aen de voorſz geboden en ordres te defereren, ten ware nochtans de Heeren Staten van de andere Provintie, haer daer by in 't reguardt 't zy van haer ſelven, of van hare Ingezetenen bevonden beſwaert, ofte geintereſſeert, ende conſequentelyk haer daer jegens mochten komen te formaliſeren, in welken gevalle daer van aen d'een ofte d'ander van de opgemelte Hoven kenniſſe ende advertentie gedaen zynde, de ſelve gehouden ſullen weſen de hoog-gemelte Heeren Staten in hare klachten ende grieven te hooren, ſonder het voorſz eerſt gedane bevel vorder te pareren, tot dat beyde de Provintien naer voorgaende onderlinge communicatie ende concert anders verſtaen, en haer genotificeeert ſoude mogen werden.

Ende geconſidereert in de voorſz Verdragen, ende particulierlyk in het proviſionneel Accoordt van den Jare ſeſtien hondert ſeven, verſcheyden conſiderable Poincten zyn ter neder geſtelt derogatoir van de voorſz Inſtructien, ende ſtreckelyk tot merkelyke commoditeyt van de Ingezetenen van Zeelandt, daer by haer Edele Groot Mog. oordeelen, dat de ſelve Provintie te veel advantagie, ende pre-eminentie ſoude genieten, dat het over ſulks haer Edele Groot Mog. ook vry ſal ſtaen binnen den tydt van

mede ſodanige Poincten boven ofte contrarie de voorſz Inſtructien ter neder te ſtellen, ende op te geven, als de ſelve naer de conſtitutie van hare Provintie, ende ten goede van de Ingezetenen van dien ſullen oordeelen te behoren; ende dat daer inne van de zyde van de Heeren Staten van

Zee-

Zeelandt, naer voorgaende communicatie mede ſal werden bewilligt, midts alleenlyk dat daer by niet werden geprejudicieert ofte verkort de Rechten ende Privilegien van de Provintie van Zeelandt.

Dat voorts hy Raedt-Penſionnaris, in de voorſz conferentien tegens den gemelten Heere Raedt-Penſionnaris van Zeelandt, rondelyk verklaert hadde, dat van 't voorſz gehoopte accommodement, over de differenten de Juſtitie raekende, niet vruchtbaerlyks was te verwachten, immers dat de oude confidentie ende vertrouwde Correſpondentie tuſſchen beyde de Provintien noyt te rechte ſoude konnen werden herſtelt, ſoo lange haer Edele Groot Mog. van de zyde van Zeelandt geene geruſtheyt ſoude werden gegeven, van dat de ſelve by ofte van wegen de wel-gemelte Provintie niet ſullen werden verongelykt tegens het onwederſpreekelyk recht haer Edele Groot Mog., ende de Staten van de andere Provintien, elk in 't byſonder competerende, om jegens haren wille by de Bondtgenooten niet te konnen werden overſtemt in het aen-ſtellen van eenig Over-hooft over de Militie van de Vereenigde Provintien, geſamentlyk tot ſulken effecte, dat des ſelfs geſag ofte commandement ſich mede extenderen ſoude over de Militie, ſtaende ter beſoldinge van ſoodanige Provintie ofte Provintien, als in het aenſtellen van het gemelte Over-hooft niet ſouden hebben geconſenteert ofte bewilligt, ende dat ſulks de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt ſullen gelieven te acquieſceren de peremptoire redenen haer dienthalven by Reſolutie, ende de Deductie van den ſeventienden Mey des Jaers ſeſtien hondert ſeven en vyftig, van wegen haer Edele Groot Mog. toegeſonden, ende te gemoet gevoert.

Dat mede haer Edele Mog. ſullen gelieven te defereren aen de ſchriftelyke Antwoorden haer den acht en twintigſten September, ende eerſten October des voorleden Jaers by deſe Vergaderinge gegeven op de Propoſitie den tienden daer bevoorens door hunne extraordinaris ende ordinaris Gedeputeerden gedaen, om de Heere Prince van Orange, van doen af aen te deſigneren tot de hooge Charges by de Heeren des ſelfs Vóor-Vaderen, onſterffelyker memorie in deſen Staet bekleedt, immers dat haer Edele Groot Mog. geruſt mogen weſen, van dienthalven ongemoleſteert te ſullen werden gelaten, ter tyden ende wylen toe den hoog-gemelten Heere Prince gekomen ſal zyn tot ſyne competente Jaren van diſcretie, ende ſulks behoorlyk reguardt ſal konnen werden genomen op ſyne capaciteyt, ende andere conſideratien meer daer toe nootelyk gerequireert, ſonder ook door eenige ſeparate ende precipitante electie van een Stadthouder, ende Gouverneur over hare Provintie, de verhoopte confidentie ende vertrouwde Correſpondentie te interturberen, maer ſoo wanneer dienthalven deliberatie ſtaen te werden gehouden, daer ontrent te volgen het loffelyk exempel van de Voor-Ouderen, namentlyk daer toe niet anders te procederen, dan met voorgaende gemeenen adviſe, ende onderling concert, achtervolge de aenbiedinge dien-aengaende uyt den naeme ende van wegen haer Edele Groot Mog. op den vyf en twintigſten April des Jaers 1651. aen de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt gedaen.

Dat op 't gene voorſchreve is, den gemelten Heere Raedt-Penſionnaris van Zeelandt, naer wiſſelinge van veele redenen aengenomen hadde, ſoo veel in hem was by de Heere ſyne Committenten te laboreren, om de ſelve conform de bovenſtaende Poincten, ende op de gronden daer inne vervat,

tot

tot een gewenſcht accommodement en verdrag met haer Edele Groot Mog. te diſponeren.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden volgens voorige Reſolutien, in datis den vyftienden, ſeventienden ende twee en twintigſten July des Jaers ſeſtien hondert ſes en vyftig, over 't voorſz ſubject iterativelyk gebeſoigneert hebbende, ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, naer reſumptie van de voorſz Verdragen, ende andere Retroacta daer toe applicabel hare gedachten over 't voorſz werk ſerieuſelyk te laten gaen, ook te letten in wat voegen de voorſz gedane voorſlagen by de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt ſullen werden opgenomen, ende des noodt zynde, haer Edele Groot Mog. op alles te dienen van hare conſideratien ende advis. Des blyft de Raedt-Penſionnaris als noch geauthoriſeert, gelyk de ſelve geauthoriſeert werdt midts deſen, om de voor-geroerde Correſpondentie ende begonnen Onderhandelinge, met den gemelten Heere Raedt-Penſionnaris van Zeelandt op de boven ge-expreſſeerde gronden te continueren, ende ten goeden eynde te dirigeren; midts nochtans niet finalyk ſluytende, dan onder 't welbehagen ende op approbatie van haer Edele Groot Mog.

Vrydag den 25 November 1661.

Engelandt. Nader laſt op de Poincten in de negotiatie met Engelandt noch openſtaende.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in datis reſpective den een en twintigſten en drie en twintigſten deſer loopende Maendt, hare gedachten laten gaen op de Poincten differentiael, in de onderhandelinge tuſſchen Commiſſariſſen van den Koning van Groot Brittannien, ende de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet noch open ſtaende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeken daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet by haer Hoog Mog. geordonneert moge werden, uyt handen van de voor-gedachte Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen over te nemen, ende ten ſpoedigſten herwaerts over te ſenden de gepreſenteerde Cathalogue der pretenſien ende actien van de Subjecten van den hoogſt-gemelten Koning, die de ſelve ſoude mogen meynen haer te competeren, tot laſte van de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden, om de ſelve geſien zynde, daer over, midtsgaders over ſoodanige contra-pretenſien, als deſer zyde ſullen werden ingebracht, in der minne te verdragen, is 't doenlyk, ende ſoo niet de ſelve te renvoyeren, ofte aen Commiſſariſſen ten wederzyden te eligeren, ofte wel aen den ordinaris competenten Rechter, naer dat de natuyre van de ſelve actien, ende pretenſien reſpectivelyk bevonden ſal werden te vereyſſchen, pouſſerende voorts het beſluyt van het Tractaet conform voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den eerſten Octobe laetſtleden, en om 't ſelve eenmael tot een finael beſluyt te brengen, ook acquieſcerende dat daer inne geobmitteert werde de voorgeſlagen ſtipulatie, om de Commiſſie-Vaerders geen Subjecten van ſyne Majeſteyt, ofte van deſen Staet weſende te beletten het in-koopen van Victuaillie ende andere nootdruft in weder-zydt Havenen, om daer mede de naeſte Haven van haren Souverain, ſonder hongers nood

noodt te mogen bezeylen, midts achtervolgende de præsentatie van de wel-gemelte Heeren Commissariissen klaerlyk bedongen, ende ge-expresseert werdende, dat soodanige Commissie-Vaerders in wederzydts Ryken, Provincien ende Havenen, geensints sullen mogen esquiperen, nochte de Schepen ende Goederen op de Geallieerden genomen, aldaer verkoopen, verwisselen, ofte randçoeneren, maer dat in cas t'eenigen tyde de Ingezetenen van de eene Geallieerden, soodanigen Prinse gekocht, ofte aengestaen mochten hebben, de selve sonder eenige vergoedinge ofte vergeldinge aen de rechte eygenaers, wesende Onderdanen van de andere Geallieerden sullen moeten gerestitueert werden.

Ende wat de vorderc discrepantie belangt, te weten de voorgeslagen invoeginge van de woorden *contra quam peccatum est*, in 't vierde Articul van 't Concept hier bevoorens by de meer-wel-gemelte Heeren Commissariissen over-gegeven, dat dienthalven als mede generalyk in alle het verdere gepersisteert sal werden, gelyk gepersisteert wert mits desen, by de voorsz Resolutie van den 1 October laetstleden.

Vrankryk. Nader last op de negotiatie in Vrankryk.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saecken van Vrankryk, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael, in dates respective den twee en twintigsten ende derie en twintigsten deser loopende Maendt, hare gedachten laten gaen op de Poincten differentiael, in de onderhandelinge tusschen Commissariissen van den Koning van Vrankryk, ende de Heeren Extraordinaris Ambassadeurs van desen Staet en 't selve Ryk noch open staende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de saecke daer henen sal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambassadeurs van desen Staet, by haer Hoog Mog. geauthoriseert ende gelast mogen werden, om den voortgang ende 't besluyt van onderhandelinge soo veel doenlyk te faciliteren, ende te accelereren, aen den hoogst-gemelten Koning, ofte de wel-gemelte Heeren syne Majesteyts Commissariissen toe te staen, ende in te willigen de naervolgende Poincten.

In den eersten, dat de generale Guarantie ten wederzyden vast gesteldt zynde, daer inne geadmitteert werde de voorgeslagen exceptie van den Cheur-Vorst van Keulen, ende den Hartog van Nieuburg, in sulken gevalle alleen, soo wanneer de selve yeder apart, ende met hunne eygene forces, sonder eenige assistentie van anderen in Geldt, Volk ofte anderssints, directelyk ofte indirectelyk te genieten, desen Staet, ofte wel eenige Steden ofte Plaetsen met haer Ho. Mo. Guarnisoen beset, souden mogen komen te attacqueren; met alle bedenkelyke præcautien nochtans, ten eynde onder prætext van dien, de voorsz generale Guarantie niet ge-eludeert en werde.

Ten anderen, dat uyt het te maeken Tractaet gelaten werde het Articul, spreekende van de admissie van andere Potentaten, ende Staten in 't selve Tractaet met wederzydts bewilliginge.

Ten derden, dat syluyden op de voor-gestelde by te voegen clausule, dat namentlyk het voorschreve te maeken Tractaet, niet en sal præjudicieren aen andere voorige Tractaten, tusschen Vrankryk ende desen Staet opgerecht, in Poincten ende Clausulen daer aen by 't selve als nu te maeken Tractaet niet en wordt gederogueert, den hoogst-gemelten Koning ofte syne Majesteyts Commissariissen sullen te gemoedt voeren, dat haer

Hoog Mog. bedenkelyk ende t'eenemael achten door ſoodanigen relatie eenige duyſterheydt te brengen in ſoo ſolemnelen Alliantie, waer inne haer Hoog Mog. meynen gerepeteert, ende op nieuws ter neder geſteldt te zyn al 't gundt van eſſentie in de voorſz voorgaende Tractaten ende Alliantien is reſiderende; doch by ſoo verre aen de zyde van Vrankryk geoordeelt ſoude mogen werden, daer inne noch yets meerder te reſideren, 't welk in toekomende tyden ſyne nuttigheydt ſoude konnen hebben, dat in ſulken cas daer van aenwyſinge gedaen, ende de aengetogen Articulen veel liever in het voorſz, als nu te maeken tractaet over-geſchreven, ende ingelyft mogen werden: doch dat echter het voorſz Poinct in 't geheel, ende al by haer Hoog Mog. geſtelt ende gelaten moge werden, ter diſcretie ende diſpoſitie van de meer-gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, met recommandatie, om naer behooren toe te ſien, ende te beſorgen, dat door ſoodanige obſcure relatie als boven, geen præjuditie aen deſen Staet geleyt, ofte gegeven werden.

Ten vierden, dat ſoo wanneer de te maekene Alliantie met ſeekeren tydt gecircumſcribeert, ende bepaeldt ſal moeten werden, als dan den tydt moge werden genomen, ende begroot op twintig ofte vyf en twintig Jaren.

Ten vyfden, dat het beſluyt van 't voorſz Tractaet aen de caſſatie van de Traen-Compagnie, ofte het intrecken van 't Octroy tot de ſelve verleent niet finalyk gebonden werde, achtervolgende voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie in date den vier en twintigſten Juny deſes loopenden Jaers.

Edoch wat ten ſeſten belangt, het Poinct van 't bewuſte Vat-gelt, dat dienthalven met Gecommitteerden van de Collegien ter Admiraliteyt, ofte van die van de ſelve die haer jegenwoordig alhier bevinden, nader beſoigne aengeſtelt, ende haer Edele Groot Mog. van den uytval van dien ſoo haeſt doenlyk rapport gedaen ſal werden.

Ende eyntelyk, dat op de Guarantie van wederzydts Viſſcheryen abſolutelyk ende finalyk geperſiſteert ſal werden by de Reſolutie dien-aengaende al op den eerſten October laetſtleden ter Generaliteyt geſomen, ſonder buyten dat tot eenige concluſie van 't Tractaet te procederen.

Saturdag den 26 November 1661.

Vrankryk. Wat reflexie in de negotiatie met Vrankryk te nemen op 't Vat-gelt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaecken van Vrankryk, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, met de Heeren alhier aenweſende Gedeputeerden van 't Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam, in communicatie ende beſoigne geweeſt over het poinct van 't bewuſte Vat-gelt, nu eenigen tydt geleden in Vrankryk geintroduceert, tot laſte van de Vreemde Schepen; Van adviſe waren, dat in gevalle op de menigvuldige, ende kragtige devoiren tot afſchaffinge van dien van wegen deſen Staet by den Koning aldaer, ende de Heeren ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen aengewendt, het gewenſchte ſucces noch niet ſal weſen gevolgt, als dan echter de gerequireerde devoiren ſouden dienen te werden aengewendt, om in het te maken Tractaet te doen influeren eene bondige ende peremptoire beloſte, dat van nu voortaen d'Ingezetenen ende Onderdanen van deſe Vereenig-

de

de Nederlanden, in 't Ryk van Vrankryk, nochte over haere Perſoonen, nochte op haere Goederen, Waren ende Koopmanſchappen, nochte op haere Schepen, ofte de Vrachten van de ſelve, noch onder eenigen anderen naem, deckſel ofte ſchyn, hoedanig de ſelve ook ſoude mogen zyn, directelyk ofte indirectelyk in eeniger mannieren, ſwaerder ofte anders ſullen werden belaſt ofte getracteert, als de eygen natuyrlyke Subjecten van ſyne Majeſteyt, & *vice verſa*; ende dat ſy Heeren Ambaſſadeurs onder beneficie van ſoodanigen ſtipulatie het Tractaet ſouden brengen tot een finael beſluyt, onder reſerve nochtans, van dat dien-onverminderт naer het voorz. beſluyt de redenen tegens het voorſz Vat-geldt van deſer zyde gerepreſenteert, ofte noch naermaels in te brengen, by den hoog-gemelten Koning nader, ende met rypheydt ſullen werden gepondereert; ende dat daer op by ſyne Majeſteyt ſoodanig ſal werden gediſponneert, als de ſelve na recht, reden ende billikheydt, volgens ſyn aengeboren affectie tot deſen Staet ſal bevinden te behooren; Wel-verſtaende, dat ſoo wanneer ende ſoo lange ſyne Majeſteyt buyten vermoede ſoude mogen goedt-vinden; 't voorſchreve Vatgeldt in 't geheel ofte ten deele te continueren over de Schepen, tockomende de Ingezetenen van deſen Staet, het onaengeſien 't voorſchreve geſlooten Tractaet, ook mede aen haer Hoog Mog. gepermitteert, ende vry blyven ſal, omme in haer Diſtrict inſgelyks te doen heffen de ſelve beſwaerniſſe op de Schepen, toebehoorende de Subjecten van ſyne Majeſteyt.

Van welk voorſz geadviſeerde, by verſcheyden Leden Copie verſocht weſende, om daer op d'intentie van de Heeren hare Principalen te mogen verſtaen, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt, tot in de aenſtaende Weeke.

Donderdag ende Vrydag den 1 ende 2 December 1661.

Vrankryk
Nader laſt op de negotiatie met Vrankryk ende ſpecialyk op het Vat-geldt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den negen en twintigſten der voorlede Maendt, ge-examineert ende overwogen den innehoude van ſeekere Miſſive, by de Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet, ontrent den Koning ende 't Hoff van Vrankryk, aen haer Hoog Mog. geſchreven uyt Fontainebleau den drie en twintigſten daer bevoorens, raekende den toeſtandt van haerluyder negotiatie aen het voorz Hoff, met verſcheyden Concepten daer toe dienende. Waer op gedelibereert, ende daer bevoorens mede in achtinge genomen 't rapport ende advis van de ſelve Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, naer voorgaende communicatie met Gedeputeerden van 't Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam alhier aengeweeſt zynde, op den ſes en twintigſten der voorſz Maendt uytgebracht, ende alhier ter Vergaderinge gerapporteert over het Poinct van 't bewuſte Vat-geldt, nu eenigen tydt geleden in Vrankryk geintroduceert, tot laſte van vreemde Schepen; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet by haer Hoog Mog. geauthoriſeert ende gelaſt mogen werden, om met den hoogſt-gemelten Koning, ofte ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen te handelen, ende te ſluyten op de temperamenten ontrent het voorz Vat-geldt by diſcours voorgeſlagen, ende in de voor-geroerde Miſſive breeder ge-expreſſeert, en ſulx alle mogelyke devoiren aen te wenden.

In den eerſten, ten eynde 't voorſchreve Vat-geldt, over de Schepen van de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden, niet meer als eens, ende dat in 't uytvaren, ende niet in 't inkomen betaelt mogen worden.

Ten anderen, dat de voorſz betalinge niet moge geſchieden, ofte ge-exigeert werden naer de capaciteyt van 't Schip, maer naer de quantiteyt van de Ladinge.

Ten derden, dat de voorſz Impoſitie niet moge betaelt werden over Schepen, die aen Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden toebehooren, varende van de eene Franſche Haven op de andere, maer alleen van die gene die uyt Vrankryk, naer Uytheemſche Havenen bevracht zyn.

Ende ten vierden, dat de ſomme van vyftig ſtuyvers per Vat, ſoo veel doenlyk gediminueert moge werden.

Doch by ſoo verre op de menigvuldige endé krachtige devoiren tot afſchaffinge van 't voorſz Vat-geldt, hier bevoorens aengewendt, ofte tot het modereren van dien conform 't gene voorſz is, als noch aen te wenden het gewenſchte ſucces voor het ſluyten van 't Tractaet, niet en mochte weſen te obtineren, dat de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet als dan echter ſullen hebben te laboreren, om in het te maeken Tractaet te doen influeren eene bondige ende peremptoire belofte, dat van nu voortaen d'Ingezetenen ende Onderdanen van deſe Vereenigde Nederlanden, in 't Ryk van Vrankryk, nochte over hare Perſoonen, nochte op hare Waren, Goederen ende Koopmanſchappen, nochte op hare Schepen, ofte de Vrachten van de ſelve; noch onder eenige andere naem, dekſel ofte ſchyn, hoedanig de ſelve ook ſouden mogen zyn, directelyk ofte indirectelyk in eeniger manieren, ſwaerder ofte anders ſullen werden belaſt ofte getracteert, als de eygen natuyrlyke Subjecten van ſyne Majeſteyt *& vice verſa*, ende onder beneficie van ſoodanigen ſtipulatie in het Tractaet te brengen tot een finael beſluyt, onder reſerve nochtans, van dat dien-onvermindert naer 't voorſz beſluyt de redenen tegens ende ontrent het voorſz Vat-geldt, van deſer zyde gerepreſenteert, ofte noch naermaels in te brengen, by den hoogſt-gemelten Koning nader, ende met rypheydt ſullen werden gepondereert, ende dat daer op by ſyne Majeſteyt ſoodanig ſal werden gediſponneert, als de ſelve na recht, reden ende billikheydt, ook volgens ſyn aengeboren affectie tot deſen Staet ſal bevinden te behooren; Wel-verſtaende, dat ſoo wanneer ende ſoo lange ſyne Majeſteyt buyten vermoede ſoude mogen goedt-vinden, het voorſz Vat-geldt in 't geheel ofte ten deele te continueren over de Schepen, toekomende d'Ingezetenen van deſen Staet, het onaengeſien 't voorſz geſlooten Tractaet, ook mede aen haer Hoog Mog. gepermitteert ende vry blyven ſal, omme in haer Diſtrict inſgelyks te doen heffen de ſelve beſwaerniſſe op de Schepen, toebehoorende de Subjecten van ſyne Majeſteyt.

Vrankryk. Soo Vrankryk het Vatgelt niet afſtelt, alhier mede de vreemde Schepen te belaſten.

Is naer rype deliberatie gereſolveert ende vaſt geſteldt, gelyk gereſolveert ende vaſt geſteldt wordt by deſen, dat by ſoo verre het bekende Vat-geldt, nu eenigen tydt geleden in 't Ryk van Vrankryk, tot beſwaerniſſe van de vreemde Schepen, geintroduceert op de ernſtige devoiren tot af-ſchaffinge van dien van wegen deſen Staet aengewendt, ende noch aen te wenden by den Koning van Vrankryk niet afgeſteldt werd binnen den tydt van een jaer, dat als dan (ofte ook eerder ſoo ſulks by

by nader deliberatie alhier goedt-gevonden werdt) in deſen Staet mede metter daedt geintroduceert ende geheven ſal worden op de Schepen van de Franſchen, ende alle andere vreemde Natien, waer aen deſen Staet met geene Tractaten daer jegens ſtrydende is verbonden, gelyke Impoſitie als in Vrankryk tot beſwaerniſſe van de Schepen, toebehoorende Ingezetenen van deſen Staet als boven geintroduceert is, ofte noch gelaten, ende gevordert ſal werden.

FINIS d'Anno 1661.

Vrydag ende Saturdag den 10 *ende* 11 *Marty* 1662.

Engelandt. Nader Inſtructie voor de Ambaſſadeurs in Engelandt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den ſevenden deſer loopende Maendt, nader ge-examineert ende overwogen ſeeker Concept van Inſtructie, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, voor de Heeren der ſelver Extraordinaris Ambaſſadeurs aen den Koning van Groot Brittannien, over de Poincten als noch differentiael weſende in haerluyder Negotiatie op een Tractaet van Vruntſchap haerluyder advis de voorſz Inſtructie in allen deele hadden geapprobeert ende goedt-gevonden, in voegen ende mannieren als de ſelve Inſtructie hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Nader Inſtructie van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor de Heeren der ſelver Extraordinaris Ambaſſadeurs aen den Koning van Groot-Brittanien, over de Poincten als noch differentiael weſende in haerluyder Negotiatie op een Tractaet van Vrundtſchap.

I.

De gemelte Heeren Ambaſſadeurs werden by deſen geauthoriſeert, om het woordt *hoſtes* uytgelicht eynde uyt het vierde Articul van het Concept Tractaet, y de Heeren Engelſche Commiſſariſſen ingeſtelt, ende y henluyden nevens hare Miſſive van den achtſten July aetſtleden herwaerts over-geſonden, ende ſulks het voorſz Articul alleenlyk op Rebellen applicabel gemaekt weende, volgens de præſentatie van de zyde van Engelandt oor deſen gedaen, ende in hare ſchriftelyke Antwoorde an den ſeven en twintigſten January laetſtleden gerepeert, om eenmael van de conteſtatien over 't ſelve Aricul tot noch toe gevallen een eynde te maecken, e conſenteren, ende in te willigen dat het voorſchre- e Articul in 't vordere gecoucheert blyve, gelyk t ſelve van de zyde van Engelandt gecoucheert, en-

de in Julio voorleden aen haer ter hande geſteldt geweeſt is.

I I.

Gelyk de gemelte Heeren Ambaſſadeurs ook midts deſen geauthoriſeert werden, om het eerſte Lidt van het Articul, raekende de Commiſſie-Vaerders van de zyde van Engelandt ingewilligt blyvende ſoo 't leydt, gelyk volgens hare iterative advertentien voor deſen te meermalen is geſchiedt; noopende het tweede Lidt, haer te contenteren met een bondige belofte, ende expreſſie in het te maeken Tractaet, van geenſints te ſullen gedoogen dat Commiſſie-Vaerders geene Subjecten van ſyne Majeſteyt, ofte van deſen Staet weſende in weder-zydts Ryken, Provincien ende Havenen komende, te equipperen, ofte de Schepen ende Goederen op de Geallieerden genomen, aldaer verkoopen, verwiſſelen of rantſoeneren, maer dat in cas t'eenigen tyde de Ingezetenen van de eene Geallieerde voor den Raedt van ſyn Majeſteyt, ofte haer Hoog Mog. door behoorlyke preuven geconvinceert ſullen weſen ſoodanige Prinſen ofte eenig gedeelte van de ladinge gekocht, ofte aengeſtaen hebben, de ſelve Prinſen, ofte het verkochte van dien, ſonder eenige vergoedinge of vergeldinge aen de rechte Eygenaers, weſende Onderdanen van de andere Geallieerde gereſtitueert ſullen werden, ſonder dat ook aen ſoodanige Commiſſie-Vaerders in weder-zydts Havenen eenig onderſtandt ſal mogen werden gedaen, uytgenomen alleenlyk dat haer gepermitteert ſal werden, ſich aldaer te voorſien van ſoodanige quantiteyt van Vivres, als ſy van noden ſullen hebben tot haer levens onderhoudt, om daer mede de naeſte Haven van haren Souverain te konnen bezeylen, ſonder meer.

I I I.

Waer op dan haer Hoog Mog. uyt voorgaende Adviſen van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs, ende de Bylagen daer nevens overgeſonden, niet anders konnen beſpeuren, ofte zyn daer mede voorts alle de Articulen van 't voorſz Tractaet, uytgeſondert alleenlyk, dat van de Commiſſariſſen Deciſeurs ſpreekende, waer op de ſelve Heeren Ambaſſadeurs hier onder voorts in 't breede werden geinſtrueert, met weder-zydts bewilliginge, geadjuſteert conform haer Hoog Mog. voorgaende Reſolutien in dates reſpective den acht en twintigſten July, vierden Auguſti, ſeſtienden September ende ſeſtienden December alle laetſtleden.

Maer

IV.

Maer aengeſien haer Hoog Mog. uyt de ſelve Adviſen, ook beſpeurt hebben, dat men van de zyde van Engelandt op 't een ende 't ander poinct ſomwylen al min ofte meer wat heeft gevarieert, ende dat daer aen, om eenmael tot een eynde van ſoo langwyligen negotiatie te geraeken, ten hoogſten is gelegen, dat men ontrent elkanders innerlyke intentien grondelyk zy geinformeert, ſoo ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs voor eerſt ende voor al trachten te beſorgen, dat alle de Articulen van 't voorſz Tractaet, waer op men jegenwoordig als boven d'Accoordt is in forma ge-extendeert, ofte gedreſſeert werden, ſulks ende in der voegen, als de meyninge is, dat die in het ſelve Tractaet ſullen komen te influeren, op dat in allen gevalle naermaels op de ſtellinge van de woorden ſich geene nieuwe diſcrepantie en openbare, ende dat het werk voor een gedane ſaecke moge werden aengeſien, ſoo wanneer ſyne Majeſteyt ontrent het voor-geroerde poinct differentiael, noopende het aenſtellen van Commiſſariſſen Deciſeurs in een ſentiment met haar Hoog Mog. gebracht ſal zyn.

V.

Omme waer toe ſyne Majeſteyt met overtuygende redenen te diſponeren, ſy Heeren Ambaſſadeurs de ſelve voor eerſt, ende voor alſoo by geſchrifte als by monde verſeekeren ſullen, dat haer Hoog Mog. geenſints geneynt zyn aen ſyne Majeſteyt in eenigen deele te betoonen minder difference als de ſelve hier bevoorens oyt of oyt aen ſyne Majeſteyts Predeceſſeurs hoog-loffelyker gedachteniſſe of aen yemant van de ſelve, of ook aen eenige Uſurpateurs, ſich qualificerende Protecteurs van Engeandt gedemonſtreert hebben; *enim ſpecie* mede, dat haer Hoog Mog. gereſolveert zyn, ontrent 't gedeſidereerde verblyf aen Commiſſariſſen Deciſeurs jegenwoordig niet anders te procederen, als hier bevoorens ten reguarde van ſyne Majeſteyts Predeceſſeurs onſterffelyker gedachteniſſe, ende ten tyde van Cromwel dienthalven geprocedeert is, met ronde verklaringe, dat haer Hoog Mog. niet gemeynt zyn aen ſyne Majeſteyt te weygeren, het gunt aen de ſelve in gelyke gelegentheyt geaccordeert is geweeſt.

VI.

Maer nademael ten hoogſten onrechtmatig is, dat eenig Prins ofte Regieringe, ja ſelfs eenig particulier ſoude werden gevergt aen Commiſſariſſen ofte Arbiters te willen verblyven ſaeken of pretenſien, waer van hy geene de alderminſte kenniſſe heeft, ende waer van hem die

die gene die die pretenſien tot ſynen laſt maekende, op ſoodanig verblyf urgeert, weygert nackte openinge, ende perfecte kenniſſe te geven, gelyk dan haer Hoog Mog. in oprechtigheyt ende waerheyt konnen verklaren, dat haer ſulks haers wetens, nochte by de Predeceſſeurs van ſyne Majeſteyt onſterffelyker gedachteniſſe, nochte by de voorſz Uſurpateurs oyt ofte oyt is gevergt, veel min dat ſy ſulks aen haer ingewilligt ſouden hebben, dat over ſulks haer Hoog Mog. oordeelen ende verſtaen, voor eerſt ende voor al noodig te weſen, dat men van weder-zyden pertinentelyk opgeve de pretenſien die men vermeynt tot elkanders laſte, ofte tot laſte van elkanders Ingezetenen te rechte ingebracht te konnen werden, met pertinente deſcriptie van de oorſaeke van dien, ende met eypreſſie van tydt, plaetſe ende Perſoonen, alwaer ofte by de welke geperpetreert ſoude mogen weſen de feyten, waer over reſtitutie, vergoedinge, ofte reparatie verſocht werdt; ook met exhibitie van de preuven die ſyne Majeſteyt, ofte haer Hoog Mog. mogen bewogen hebben, daer over reſtitutie, vergoedinge ofte reparatie te eyſſchen.

VII.

Ende ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs in name van haer Hoog Mog. aen ſyne Majeſteyt verklaren, dat by ſoo verre daer door bevonden mochte werden eenige der pretenſien van de zyde van Engelandt opgegeven, rechtmatig ende wel gefondeert te weſen, haer Hoog Mog. oprechtelyk gemeynt zyn buyten alle omwegen en longueurs, ſoodanigen ordre te ſtellen, ende die voorſieninge te doen, dat daer over aen ſyn Majeſteyt, ofte des ſelfs klagende Onderdanen behoorlyke ſatisfactie gedaen werde; ende dat haer Hoog Mog. van de gewoonlyke rechtmatigheyt van ſyne Majeſteyt het ſelve reciproquelyk ten aenſien van hare, ende harer Onderdanen pretenſien volkomentlyk betrouwen.

VIII.

Dat haer Hoog Mog. ook insgelyks van de æquanimiteyt van ſyn Majeſteyt verwachten, dat op ſaeken die van de zyde van Engelandt ſoude mogen weſen voor-geſtelt, welken aengaende haer Hoog Mog. ſullen konnen aenwyſen, dat de Eyſſchers geabuſeert, ofte anderſints gantſch ongefondeert zyn by de ſelve ſyne Majeſteyt geen verdere inſtantie gedaen ſal werden, in voegen als haer Hoog Mog. van hare zyde van nu af aen beloven op gelyke wyſe van ongefondeertheyt der pretenſien van de zyde van deſen Staet in te brengen, aenſtondts te ſullen acquieſceren, ende dienaengaende geen verder pourſuite te ſullen laten doen.

Ende

IX.

Ende dat door ſoodanige reciproque onderrichtinge, meenigvuldige ſoo deugdelyke pretenſien, als ongefondeerde actien voor deſen van de een ende de ander zyde opgegeven ende gemoveert geweeſt zynde, tot onderling contentement metter daedt voldaen, of met redenen afgeweſen zyn, ſoude met ontallyke exempelen in voorgaende tyden voorgevallen, geverifieert konnen werden; gelyk dan ſelfs in de Cathalogue onlangs by de Engelſchen over gegeven, nevens de Poſten die ſoodanig ge-extendeert zyn, dat haer Hoog Mog. daer uyt geen licht ter werelt konnen ſcheppen, ende gantſch geen kenniſſe bekomen van de ſaeken daer inne vermeldt, ook eenige bevonden werden, waer over by de voornoemde Uſurpateurs inſgelyks reparatie verſocht synde op eene ſuffiſante aenwyſinge van de ongefondeertheyt van dien daer aen gedefereert, ende ſulks naermaels dienthalven alle verdere pourſuitte naergelaten zyn, als daer is in ſpecie de pretenſie over de ſchade die Anno vyfthien hondert ſes en vyftig geleden ſoude weſen op de Kuſten van Guinea, door de Schepen genaemt Maria, ende de Eenhoorn, uytgeruſt, ſoo gepoſeert wierde by Jan Coymans ende Marcellis van der Goes; welken aenſtaende van de zyde van Engelandt is geacquieſceert aen de redenen, doenmaels aen haer te gemoet gevoert, ende jegenwoordig in ſubſtantie gerepeteert by de Raden ter Admiraliteyt tot Amſterdam, in hare Miſſive van date den negen en twintigſten December laetſtleden, onder Num. 1. copielyk hier nevens gaende.

X.

Ende by ſoo verre het mochte komen te gebeuren, dat op eenige van de overgeleverde pretenſien haer Hog. Mog. de rechtmatigeydt van dien niet konden agnoſceren, nochte ook aen ſyne Majeſteyt de ongefondeertheyt van de ſelve doen begrypen, *aut vice verſa*, dat als dan ſoo wel de natuyrlyke billikheydt, als 't intereſt van beyde de Natien t'eenemael requireert, dat men trachte ſich daer over by minnelyke compoſitie te vergelyken, voor ende al eer de ſelve te renvoyeren tot eenige deciſie, aengeſien haer Ho. Mog. achten, ende ook geenſints konnen twyffelen, of ſal ſyn Majeſteyt nevens haer van gevoelen zyn, dat niet ſoo ſeer ſtaet te boreren op een ſimpele af-komſte van ſaeken by deciſie, daer naer ſich de eene ende de andere Parrhye beroecht of onbenoecht gehouden blyft te gedragen, maer wel op een vrundtlycke uytkomſte, daer mede de geintereſſeerden haer ten weder-zyden volkomentlyck

houden gecontenteert, ende die midts dien een ſalutaire verbinteniſſe der gemoederen in plaetſe van dat de deciſie dikmaels eene averſie ende rancœur over laet.

XI.

't Welk by veele exempelen nader ſoude konnen werden beveſtigt, ende daer op ſyne Majeſteyt in ſpecie te gemoet gevoert het verſch ende notabel exempel, ten tyde van Cromwel voorgevallen, in reguarde van de actie, gemoveert by de Geintereſſeerden in de Schepen de Poſtillon, de Frederik, de François en Johan by die van de Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, genomen op de Reede van Bantam, welke ſaeke door Gedeputeerden uyt het midden van haer Hoog Mog. Vergaderinge ter eenre, ende de Heer Reſident Douning ter andere zyde, ten overſtaen ofte met rugge-ſpraeke aen de Geintereſſeerden weder-zydts in der minne afgehandelt zynde, de ſelve minnelyke af-handelinge, ende onderrichtinge ofte overtuyginge van Partyen door dat middel te wege gebracht, van ſoo goede operatie is geweeſt, dat beyde de ſelve partyen ſoo wel die geene die te gelden, als die geene die t'ontfangen hadde, ten hoogſten vergenoegt van den anderen zyn geſcheyden, ja ſelfs by die occaſie een cordiale vruntſchap met den anderen gecontracteert, en ſulx van elkanderen allenthalven een loffelyke getuygeniſſe gegeven hebben, daer ter contrarie als ſchoon die ſaeke op de ſelve wyſe by deciſie getermineert waren geweeſt, de ſelve ontwyffelyk by faulte van ſoodanige onderrichtinge ende overtuyginge als boven by eene partye over-gelaten ſoude hebben eene opinie, van dat de ſelve te ſwaer was gecondemneert, ende by de andere van dat haer te weynig was geadjudiceert, ende ſulks by beyde een ongenoegen, 't welk in tyden ende wylen al wederom quade vruchten tot nadeel van beyde de Natien voort-gebracht ſoude hebben.

XII.

Ende nademael boven de voorſchreve notoire reden, ook alle voorgaende exempelen uytwyſen, dat haer Hoog Mog. noyt tot eenig verblyf aen Commiſſariſſen gereſolveert hebben, voor ende aleer haer de actien ende pretenſien, waer over het verblyf begeert werde perfectelyk bekendt gemaekt zy geweeſt, ook voor ende aleer daer over ook te meermalen gelaboreert was, om by minnelyck verdrag de ſelve uyt de wege te leggen, gelyk ook notanter tot verſcheyde reyſen was geſchiedt in reguarde van de pretenſie over het gepaſſeerde in Amboina, op 't Eylandt Pouleron, over de con-

contraventien ofte non-executien van het Tractaet de Anno seſthien hondert negenthien, ende voorts over al het gene vervat is in de uytspraecke van wederzydts Commissariissen van den dertigsten Augusti seſthien hondert vier en vyftig.

XIII.

Dat midts dien haer Hoog Mog. ook jegenwoordig tegen alle de reden, ende buyten voorgaende exempelen geensints konnen resolveren, omme als blindelinge te verblyven aen de uytspraeke van Commissariissen ofte Arbiters soodanige pretensien, waer van aen haer Hoog Mog. geene gecircumstantieerde openinge is gegeven, ende waer over dien-volgende noch veel min eenig tentamen van Accord by der handt genomen is geweest.

XIV.

Te meer dewyl haer Hoog Mog. in goeden gemoede konnen verklaren niet te weten, dat voor de Engelschen eenige actie op nieuws gebooren soude wesen, sedert den twintigsten January des Jaers seſthien hondert negen en vyftig, tot welken dage toe alle actien ende pretensien, te weten voor soo veel daer van als doen tot Londen kenniſſe is geweest, zyn ge-extingueert ende gemortificeert by 't Tractaet den seſten February daer aen volgende, met den gemelten Heere Downing, alhier in 's Graven-Hage geslooten, als alleenlyk het geallegeerde, ten aensien van de Schepen l'Experientie ende Charles, waer over by haer Hoog Mog. particulierlyk aen den Minister van syn Majesteyt schriftelyke Antwoorde ter handen gestelt is.

XV.

Daer by dan ook noch komt, dat alsulke gecircumstantieerde openinge, insonderheydt voor haer Hoog Mog. des te meer noodig is, alvoorens haer tot eenig generael verblyf te konnen inlaten, om dat niet alle pretensien van die natuyre zyn, dat daer over submissie soude konnen werden ingewilligt; moetende buyten soodanig verblyf geslooten blyven, in den eersten alle pretensien die jegenwoordig op nieuws geresusciteert werden, over voorgevallen saeken, waer van op ofte voor den voorsz twintigsten Jannuary des Jaers seſthien hondert negen en vyftig, de kenniſſe tot Londen is geweest, als daer van by de transactie van den seſten February des selven Jaers gesecludeert wesende; ende ten anderen, mede alle soodanige actien ende pretensien, die uyt hare eygenschap ende natuyre aen de ordinaris competenten Rechter verblyven moeten, als daer zyn alle quæstien over den eygendom ofte de possessie van de

Gronden, Erven, Huyſen, ende andere vaſte Goede
ren, onder wederzydts Territoir notorie, ende indiſpu
tabelyk gelegen, alle geſchillen over Erffeniſſen: Item
alle perſooneele actien, ſpruytende uyt Contracten, O
bligatien ofte anderſints, ende voorts generalyk alle a
ctien over offenſien, injurien ofte verongelykingen by
particulieren, buyten alle relatie van Staet elkanderen
aengedaen, als ſpecterende tot de ordinaris Rechteren
van de Plaetſe, alwaer de Goederen gelegen, de Sterf
huyſen gevallen, ofte de Debiteurs ende Beklaegden
woonachtig zyn; van alle 't welke niet dan naer voor
gaende pertinente, ende gecircumſtantieerde deſcriptie
ende opgevinge der pretenſien, als boven geoordeelt kan
werden.

XVI.

Tot confirmatie van welk voorſchreve gepoſeerde aen
den hoogſt-gemelten Koning voor oogen geſteldt ſa
konnen werden, dat in de voorgaende Cathalogue on
der anderen geſteldt is eene pretenſie van duyſent pond
ſterlings voor ſchade Anno ſeſtien hondert ſes en vyftig
geleden op 't Schip d'Endimion, ſonder eenige verder
expreſſie, waer, door wien, ende in wat manniere de
gepretendeerde ſchade aen het Schip gedaen ſoude mo
gen weſen, daer nochtans ſoo uyt de ge-expreſſeer
de tydt, als uyt het bericht van de præſidiale Kame
der Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Lan
den, in date den vyfden January deſes Jaers, onde
Num. 2. Copielyck hier nevens gevoegt, niet anders
is af te nemen, dan dat van de ſelve ſaeke alle Jaren, en
de dagen voor den voorſchreven twintigſten January
ſeſtien hondert negen en vyftig, tot Londen kenniſſe i
geweeſt: Doch gelyk haer Hoog Mog. haer daer on
trent by faute van genoegſame deſcriptie ſouden konne
vergiſſen, ende dat de pretenſie in de voorſchreve
Lyſte over 't voorſchreve Schip d'Endimion gemo
veert ſoude mogen weſen eene andere actie, als wae
op die van de voorſchreve Ooſt-Indiſche Compagnie i
't voorſchreve haer bericht reflexie maecken, dat het ook
alſoo om gelyke redenen wel ſoude konnen gebeuren,
dat verſcheyde andere pretenſien mede op de voorſchre
ve Catalogue gebracht, al voor date van den voorſchre
ven twintigſten January ſeſtien hondert negen en vyftig
tot Londen bekendt ſoude konnen zyn geweeſt, al-hoe
wel haer Hoog Mog. ſulcks mochten ignoreren, ofte
niet konnen verifieren by faute van genoegſaem begrip
der Poſten in de voorſchreve Cathalogue ſoo generalyk
en duyſterlyk als boven geſtelt.

Ende

XVII.

Ende ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs op 't fondament van de boven-geroerde redenen, ende anderen, naer haere gewoonlyke ervarentheydt ende kenniſſe daer toe te voegen ſyne Majeſteyt uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. aenbiedinge doen, om in het te maken Tractaet te doen influeren eene reciproque belofte, van dat men ten weder-zyden nevens de extraditie van de ratificatien ſal uytwiſſelen eene pertinente ſpecificatie ende begrootingen van alle ſoodanige actien ende pretentenſien, als men van de eene ende de andere zyde in te brengen heeft, met pertinente expreſſie van de oorſaeken, tydt, plaetſe, ende andere circumſtantien, ook met exhibitie van de beſcheyden daer toe ſpecterende, onder vaſte toeſeggінge van elckanders Ingezetenen te ſullen doen hebben contentement ende ſatisfactie op alle 't gene waer inne de ſelve bevonden ſullen werden wel gefondeert te zyn; ende by gebreeke van dien, ende van ſoodanige contra-berichtinge, waer mede men ſich van andere zyde ſal vergenoegt houden, als dan over alle pretenſien, welken aengaende op de voorſchreve eerſte wyſe geen uytkomſte ſal weſen gevonden, te ſullen laboreren, om daer over te mogen treffen een minnelyk Accordt, in voegen, ende mannieren, als ten aenſien van de voorſchreve Schepen de Poſtillon, de Fredrick, ende de François ende John, jongſt met vrucht is geſchiedt; Ende by ſoo verre noch door 't voorſchreve laetſte middel alle weder-zydts opgegeven pretenſien uyt de wege geleydt, ofte geaſſopieert konnen werden, daer toe ſonder ophouden met vlyt ende ernſt gelaboreert ſal werden, dat als dan naer 't verloop van een jaer geſubmitteert ende verbleven ſullen werden alle actien ende pretenſien, weſende van de ſelve, of van gelyke natuyre als die gene, waer over op den voorſchreven dertigſten Auguſti ſeſtien hondert vier en vyftig uytſpraeke gedaen is, ende dat op den ſelven voet, ende in gelyker forme mutatis mutandis, als de ſubmiſſie, ende 't verbly van dien gereguleert is geweeſt.

XVIII.

Ende in cas ſyne Majeſteyt ſich met ſoo billicken aenbiedinge buyten alle vermoeden niet ſoude gelieven te laten vergenoegen, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs als dan op de alder-beſcheydentſte wyſe haer af-ſcheydt ſullen nemen, ende herwaerdts keeren, om aen haer Hoog Mog. van de innerlyke inclinatie van ſyne Majeſteyt, ende van al hun wedervaren in haere negotiatie pertinent rapport te doen; Wel-verſtaende, dat aen 't

Hoff van ſyn Majeſteyt met den aldereerſten ſal werden geſonden, ende continuelyk onderhouden een ordinaris Ambaſſadeur, ende dat middelerwylen tot dat daer toe een gequalificeert ende capabel Perſoon ge-eligeert, ende gecommitteert ſal zyn, een van de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs aldaer gelaten ſal werden.

Waer op by eenige Leden tydt verſocht weſende, om de intentie van de Heeren hare Principalen dienthalven nader te mogen verſtaen, is de finale Reſolutie daer op te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Woonſdag den 15 Marty 1662.

Vrankryk. De Viſſcherye noodſakelyk onder de guarantie te begrypen, exceptie Rhynberk, Raveſteyn, &c. een mindere Alliantie aan te bieden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den ſevenden deſer loopende Maendt, haere gedachten rypelyk laten gaen op de Poincten differentiael, in de negotiatie van deſen Staet met de hoogſt-gemelte Kroone noch openſtaende, ook daer op naergeſien de Brieven, zedert eenigen tydt herwaerts van de Heeren extraordinaris ende ordinaris Ambaſſadeurs in 't ſelve Ryk by haer Hoog Mog. ontfangen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecken daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren Ambaſſadeurs op de voorſchreve haere voorgaende Brieven gereſcribeert moge werden, dat haer Hoog Mog. ten hoogſten leet is geweeſt, uyt de ſelve te vernemen, dat men van de zyde van Vrankryk in 't eynde van de negotiatie heeft blyven difficulteren de expreſſie van de Viſſcherye, daer doch van den beginne aen, ende vervolgens altydt uyt den name, ende van wegen haer Hoog Mog. verklaerdt is, dat ſonder de voorſchreve expreſſie, ende de geruſtheydt die haer Hoog Mog. daer ontrent billik hebben gedeſidereert, het ſelve met geen reden was te voegen, ende ſy ook dien-volgende geenſints ſoude konnen reſolveren, om haer in te laten tot ſoo ſterke ende ongelimiteerde verbinteniſſe, als de gedane aenbiedinge, ende des overgeleverde Concepten zyn medebrengende, ende dat over ſulks by den Koning van Vrankryk daer toe als noch ſoude konnen werden gediſponneert, ſy Heeren Ambaſſadeurs uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. op de aldaer-bequaemſte maniere, ende in de alderobligeantſte termen ſullen verklaren, dat al hoe wel ſoo naeuwe ende ſterke verbinteniſſe, om redenen voorſchreve, conform haer Hoog Mog. hertelyke wenſch niet heeft konnen ſuccederen, de ſelve echter willen hoopen, dat ſyne Majeſteyt voor aengenaem houden ſal, dat men ten wederzyden ſyne gedachten late gaen op eene Alliantie, ende verbinteniſſe die geen van beyden de Contrahenten ſoo Univerſelyck, ende ſoo præciſelyck tot rupture incluys verbinden ſal; Dat ſy Heeren Ambaſſadeurs vervolgens ook daer op ſullen ſonderen d'inclinatie van ſyne Majeſteyt, en de ſelve daer toe ſoeken te diſponneren ſoo veel doenlyck ſal zyn; En dat ſulcks geſchiedt weſende, de Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs, geſamentlyk een keer herwaerts ſullen doen, om van 't gene voorſchreven is, ende van al hun wedervaren in de voorſz negotiatie aen haer Hoog Mog. omſtandiglyck te rapporteren, ten eynde ſulcks gehoordt ende ingenomen zynde

har

hare Inſtructie daer naer in redelikheydt gedreſſeert, ende gedaen zynde, de onderhandelinge daer op gecontinueert, ofte hervat mogen werden.

Dat ook den Heere Ambaſſadeur Boreel, middelerwylen in de voorgaende officien ſal hebben te continueren, ende haer Hoog Mog. van tyd tot tyd over te ſchryven in wat diſpoſitie hy de humeuren aldaer bevindt, om daer op in 't dreſſeren van de voorſz nader Inſtructie reguardt te werden genomen als naer behooren.

Ende by ſoo verre hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt, conform 't verlangen van haer Hoog Mog. d'expreſſie van 't woordt *Viſſcherye*, als noch gelieve te laten influeren in het te maeken Tractaet, ofte wel in een Articul apart, conform de preſentatie dienthalven van de zyde van Vrankryk gedaen, by 't Concept den vyfden December des Jaers ſeſthien hondert drie en vyftig, aen den gemelten Heere Ambaſſadeur Boreel behandigt; dat ſy Heeren Ambaſſadeurs in ſulken cas ook ſullen trachten te adjuſteren het Poinct van 't Vat-geldt, conform voorgaende authoriſatie van haer Hoog Mog., vervat in der ſelver jongſte Reſolutien van date den twee en twintigſten December laetſtleden, ook in allen deelen amplecteren het Concept, nopende den tydt, voor de welke de te maekene Alliantie ſoude duyren, maer ten aenſien van de voorgeſlagene exceptie van den Cheur-Vorſt van Keulen, ende den Hartog van Nieuburg, declineren de bygevoegde woorden, *bien entendre que l'on aura au preallable juſtifié comme le ſecours d'Hommes & d'Argent aura eſté fourny*, ende ſich houden aen het eerſte Concept by ſyne Majeſteyt over-gelevert in de voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutie van den twee en twintigſten December laetſtleden gementionneert, met expreſſe limitatie van de voorſz exceptie tot de Plaetſen van Rhynberk, ende Raveſteyn explicité, gelyk in 't ſelve eerſte Concept ook was geſchiedt; aengeſien haer Hoog Mog. beducht zyn, dat de voorſz by-gevoegde woorden aenleydinge konnen geven tot veelvoudige diſputen over de preuve van aſſiſtentie, waer ontrent haer Hoog Mog. oordeelen, dat het caſus buyten vermoeden voor-komende d'evidentie van de ſaeke ſelfs klaer genoeg ſpreecken, ende ſyne Majeſteyt ſich ſelven daer door sonder vel ſcrupuloſiteyt overtuygen laten ſal: Doch by ſoo verre op de expreſſie van het woordt *Viſſcherye*, die gemoveerde difficulteyt over-blyven mochte, dat sy Heeren Ambaſſadeurs haer als dan tot de voorſz andere Poincten niet ſullen uytlaten.

Vrydag den 17 Marty 1662.

Engelandt. Nader Inſtructie voor de Ambaſſadeurs in Engelandt.

By reſumptie gedelibereert zynde, op 't Concept van Inſtructie by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, voor de Heeren der ſelver extraordinaris Ambaſſadeurs aen den Koning van Groot Brittannien, over de poincten als noch differentiael weſende in haerluyder negotiatie op een Tractaet van Vrundtſchap, in voorgaende Notulen, onder date den elfden deſer loopende Maendt, breeder gementionneert; Is naer rype overweginge van den innehoude van dien goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſz Inſtructie in voegen ende manieren als de ſelve hier onder van woorde te woorde ſtaet gheinſereert, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt *in omnibus & per omnia* gheamplecteert ſal werden; behoudelyk nochtans, dat by ſoo verre ſyne Majeſteyt ſich niet ſoo billiken aenbiedinge als daer inne vervat is, buyten alle vermoeden niet soude gelieven te laten vergenoegen; Sy Heeren Ambaſſadeurs als dan op de alderbeſcheydentſte wyſe haer af-ſcheyt ſullen nemen, ende alle geſamentlyk ſonder exceptie van yemandt van hunluyden herwaerts keeren, om haer Hoog Mog. van de

inner-

innerlyke inclinatie van syne Majesteyt, ende van al hun wedervaren in haere ne
gotiatie pertinent rapport te doen; Wel-verstaende, dat conform het voorsz Con
cept aen 't Hoff van syne Majesteyt met den alder-eersten een ordinaris Ambass
deur gesonden, ende continuelyk onderhouden sal werden.

Nader Instructie van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor de Heeren der selver Extraordinaris Ambassadeurs aen den Koning van Groot Brittanien, over de Poincten als noch differentiael wesende in haerluyder Negotiatie op een Tractaet van Vrundtschap.

I.

De gemelte Heeren Ambassadeurs werden by desen geauthoriseert, om het woordt *hostes* uytgelicht zynde uyt het vierde Articul van het Concept Tractaet, by de Heeren Engelsche Commissariissen ingestelt, ende by henluyden nevens hare Missive van den achtsten July laetstleden herwaerts over-gesonden, ende sulks het voorsz Articul alleenlyk op Rebellen applicabel gemaekt wesende, volgens de præsentatie van de zyde van Engelandt voor desen gedaen, ende in hare schriftelyke Antwoorde van den seven en twintigsten January laetstleden gerepeteert, om eenmael van de contestatien over 't selve Articul tot noch toe gevallen een eynde te maecken, te consenteren, ende in te willigen dat het voorschreve Articul in 't vordere gecoucheert blyve, gelyk 't selve van de zyde van Engelandt gecoucheert, ende in Julio voorleden aen haer ter hande gestelt geweest is.

II.

Gelyk de gemelte Heeren Ambassadeurs ook midts desen geauthoriseert werden, om het eerste Lidt van het Articul, raekende de Commissie-Vaerders van de zyde van Engelandt ingewilligt blyvende soo 't leydt, gelyk volgens hare iterative advertentien voor desen te meermalen is geschiedt; noopende het tweede Lidt, haer te contenteren met een bondige belofte, ende expressie in het te maeken Tractaet te influeren, van geensints te sullen gedoogen dat Commissie-Vaerders geene Subjecten van syne Majt., ofte van desen Staet wesende in weder-zydts Ryken, Provincien ende Havenen komende, te equipperen, ofte de Schepen ende Goederen op de Gealliëerden genomen, aldaer verkoopen, verwisselen of rantsoeneren, maer dat in cas t'eenigen tyde de Ingezetenen van de eene

eene Geallieerde voór den Raedt van syn Majesteyt, ofte haer Hoog Mog. door behoorlyke preuven geconvinceert sullen wesen soodanige Prinsen ofte eenig gedeelte van de ladinge gekocht, ofte aengestaen hebben, de selve Prinsen, ofte het verkochte van dien, sonder eenige vergoedinge of vergeldinge aen de rechte Eygenaers, wesende Onderdanen van de andere Geallieerde gerestitueert sullen werden, sonder dat ook aen soodanige Commissie-Vaerders in weder-zydts Havenen eenig onderstandt sal mogen werden gedaen, uytgenomen alleenlyk dat haer gepermitteert sal werden, sich aldaer te voorsien van soodanige quantiteyt van Vivres, als sy van nolen sullen hebben tot haer levens onderhoudt, om daermede de naeste Haven van haren Souverain te konnen bezeylen, sonder meer.

III.

Waer op dan haer Hoog Mog. uyt voorgaende Adisen van de gemelte Heeren Ambassadeurs, ende de Bygen daer nevens overgesonden, niet anders konnen beoeuren, ofte zyn daer mede voorts alle de Articulen van voorsz Tractaet, uytgesondert alleenlyk, dat van de Commissarissen Decisеurs spreekende, waer op de selve Heeren Ambassadeurs hier onder voorts in 't breede weren geinstrueert, met weder-zydts bewilliginge, geadsteert conform haer Hoog Mog. voorgaende Resolueen in dates respective den acht en twintigsten July, erden Augusti, sestienden September ende sestienden ecember alle laetstleden.

IV.

Maer aengesien haer Hoog Mog. uyt de selve Advin, ook bespeurt hebben, dat men van de zyde van ngelandt op 't een ende 't ander poinct somwylen al in ofte meer wat heeft gevarieert, ende dat daer aen, n eenmael tot een eynde van soo langwyligen negotia- te geraecken, ten hoogsten is gelegen, dat men ont elkanders innerlyke intentien grondelyk zy geinforeert, soo sullen sy Heeren Ambassadeurs voor eerst en- voor al trachten te besorgen, dat alle de Articulen n 't voorsz Tractaet, waer op men jegenwoordig alsven d'Accoordt is in forma ge-extendeert, ofte gesseert werden, sulks ende in der voegen, als de meynge is, dat die in het selve Tractaet sullen komen te lueren, op dat in allen gevalle naermaels op de stellin- van de woorden sich geene nieuwe discrepantie enenbare, ende dat het werk voor een gedane saecke mo- werden aengesien, soo wanneer syne Majesteyt ont het voor-geroerde poinct differentiael, noopende

het aenſtellen van Commiſſariſſen Deciſeurs in een ſenti-
ment met haar Hoog Mog. gebracht ſal zyn.

V.

Omme waer toe ſyne Majeſteyt met overtuygende re-
denen te diſponeren, ſy Heeren Ambaſſadeurs de ſelve
voor eerſt, ende voor al ſoo by geſchrifte als by mond
verſeekeren ſullen, dat haer Hoog Mog. geenſints ge-
meynt zyn aen ſyne Majeſteyt in eenigen deele te betoo-
nen minder difference als de ſelve hier bevoorens oyt o
oyt aen ſyne Majeſteyts Predeceſſeurs hoog-loffelyker ge-
dachteniſſe of aen yemant van de ſelve, of ook aen eenig
Uſurpateurs, ſich qualificerende Protecteurs van Enge-
landt gedemonſtreert hebben; en in ſpecie mede, dat hae
Hoog Mog. gereſolveert zyn, ontrent 't gedeſidereerd
verblyf aen Commiſſariſſen Deciſeurs jegenwoordig nie
anders te procederen, als hier bevoorens ten reguarde va
ſyne Majeſteyts Predeceſſeurs onſterffelyker gedachte-
niſſe, ende ten tyde van Cromwel dienthalven geproce-
deert is, met ronde verklaringe, dat haer Hoog Mog
niet gemeynt zyn aen ſyne Majeſteyt te weygeren, he
gunt aen de ſelve in gelyke gelegentheyt geaccordeert i
geweeſt.

V I.

Maer naedemael ten hoogſten onrechtmatig is, da
eenig Prins ofte Regieringe, ja ſelfs eenig particulie
ſoude werden gevergt aen Commiſſariſſen ofte Arbiter
te willen verblyven ſaeken of pretenſien, waer van hy
geene de alderminſte kenniſſe heeft, ende waer van hen
die geene die pretenſien tot ſynen laſt maeckende, o
ſoodanig verblyf urgeert, weygert naekte openinge, en
de perfecte kenniſſe te geven, gelyk dan haer Hoo
Mog. in oprechtigheyt ende waerheyt konnen verkla
ren, dat haer ſulks haers wetens, nochte by de Prede
ceſſeurs van ſyne Majeſteyt onſterffelyker gedachteniſſe
nochte by de voorſz Uſurpateurs oyt ofte oyt is gevergt
veel min dat ſy ſulks aen haer ingewilligt ſouden hebben
dat over ſulks haer Hoog Mog. oordeelen ende verſtaen
voor eerſt ende voor al noodig te weſen, dat men va
weder-zyden pertinentelyk opgeve de pretenſien die me
vermeynt tot elkanders laſte, ofte tot laſte van elkande
Ingezetenen te rechte ingebracht te konnen werden
met pertinente deſcriptie van de oorſaeke van dien, end
met expreſſie van tydt, plaetſe ende Perſoonen, alwae
ofte by de welke geperpetreert ſoude mogen weſen d
feyten, waer over reſtitutie, vergoedinge, ofte repara
tie verſocht werdt; ook met exhibitie van de preuve
di

die ſyne Majeſteyt, ofte haer Hoog Mog. mogen bewogen hebben, daer over reſtitutie, vergoedinge ofte reparatie te eyſſchen.

VII.

Ende ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs in name van haer Hoog Mog. aen ſyne Majeſteyt verklaren, dat by ſoo verre daer door bevonden mochte werden eenige der pretenſien van de zyde van Engelandt opgegeven, rechtmatig ende wel gefondeert te weſen, haer Hoog Mog. oprechtelyk gemeynt zyn buyten alle omwegen en longueurs, ſoodanigen ordre te ſtellen, ende die voorſieninge te doen, dat daer over aen ſyn Majeſteyt, ofte des ſelfs klagende Onderdanen behoorlyke ſatisfactie gedaen werde, ende dat haer Hoog Mog. van de gewoonlyke rechtmatigheyt van ſyne Majeſteyt het ſelve reciproqueyk ten aenſien van hare, ende harer Onderdanen pretenſien volkomentlyk betrouwen.

VIII.

Dat haer Hoog Mog. ook insgelyks van de æquaniteyt van ſyn Majeſteyt verwachten, dat op ſaeken die an de zyde van Engelandt ſoude mogen weſen voor-getelt, welken aengaende haer Hoog Mog. ſullen konnen enwyſen, dat de Eyſſchers geabuſeert, ofte anderſints antſch ongefondeert zyn by de ſelve ſyne Majeſteyt een verdere inſtantie gedaen ſal werden, in voegen als aer Hoog Mog. van hare zyde van nu af aen beloven p gelyke wyſe van ongefondeertheyt der pretenſien van e zyde van deſen Staet in te brengen, aenſtondts te ſulen acquieſceren, ende dienaengaende geen verder pouite te ſullen laten doen.

IX.

Ende dat door ſoodanige reciproque onderrichtinge, eenigvuldige ſoo deugdelyke pretenſien, als ongendeerde actien voor deſen van de een ende de ander yde opgegeven ende gemoveert geweeſt zynde, tot nderling contentement metter daedt voldaen, of met denen afgeweſen zyn, ſoude met ontallyke exempelen voorgaende tyden voorgevallen, geverifieert konnen erden; gelyk dan ſelfs in de Cathalogue onlangs by de ngelſchen over gegeven, nevens de Poſten die ſoodag ge-extendeert zyn, dat haer Hoog Mog. daer uyt een licht ter werelt konnen ſcheppen, ende gantſch een kenniſſe bekomen van de ſaeken daer inne verreldt, ook eenige bevonden werden, waer over by de ornoemde Uſurpateurs inſgelyks reparatie verſocht nde op eene ſuffiſante aenwyſinge van de ongefonertheyt van dien daer aen gedefereert, ende ſulks naer-

maels dienthalven alle verdere pourſuitte naergelaten zyn, als daer is in ſpecie de pretenſie over de ſchade die Anno ſeſthien hondert ſes en vyftig geleden ſoude weſen op de Kuſten van Guinea, door de Schepen genaemt Maria, ende de Eenhoorn, uytgeruſt, ſoo gepoſeert wierde by Jan Coymans ende Marcellis van der Goes; welken aengaende van de zyde van Engelandt is geacquieſceert aen de redenen, doenmaels aen haer te gemoet gevoert, ende jegenwoordig in ſubſtantie gerepeteert by de Raden ter Admiraliteyt tot Amſterdam, in hare Miſſive van date den negen en twintigſten December laetſtleden, onder Num. 1. copielyk hier nevens gaende.

X.

Ende by ſoo verre het mochte komen te gebeuren, dat op eenige van de overgeleverde pretenſien haer Hoog Mog. de rechtmatigeydt van dien niet konden agnoſceren, nochte ook aen ſyne Majeſteyt de ongefondeertheyt van de ſelve doen begrypen, *aut vice verſa*, dat als dan ſoo wel de natuyrlyke billikheydt, als 't intereſt van beyde de Natien t'eenemael requireert, dat men trachte ſich daer over by minnelyke compoſitie te vergelyken, voor ende al eer de ſelve te renvoyen tot eenige deciſie, aengeſien haer Ho. Mog. achten ende ook geenſints konnen twyffelen, of ſal ſyn Majeſteyt nevens haer van gevoelen zyn, dat niet ſoo ſeer ſtaet te laboreren op een ſimpele af-komſte van ſaeken by deciſie, daer naer ſich de eene ende de andere Parthye benoecht, of onbenoecht gehouden blyft te gedragen, dan wel op een vrundtlycke uytkomſte, daer mede de Geintereſſeerden haer ten weder-zyden volkomentlyck houden gecontenteert, ende die midts dien een ſalutaire verbinteniſſe der gemoederen in plaetſe van dat de deciſie dikmaels eene averſie ende rancœur over laet.

X I.

't Welk by veele exempelen nader ſoude konnen werden beveſtigt, ende daer op ſyne Majeſteyt in ſpecie te gemoet gevoert het verſch ende notabel exempel ten tyde van Cromwel voorgevallen, in reguarde van de actie, gemoveert by de Geintereſſeerden in de Schepen de Poſtillon, de Frederik, de François en Johan by de van de Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, genomen op de Reede van Bantam, welke ſaeke door Gedeputeerden uyt het midden van haer Hoog Mog. Vergaderinge ter eenre, ende de Heer Reſident Dounin ter andere zyde, ten overſtaen ofte met rugge-ſpraek

act

aen de Geintereſſeerden weder-zydts in der minne afgehandelt zynde, de ſelve minnelyke af-handelinge, ende onderrichtinge ofte overtuyginge van Partyen door dat middel te wege gebracht, van ſoo goede operatie is geweeſt, dat beyde de ſelve partyen ſoo wel die geene die te gelden, als die geene die t'ontfangen hadde, ten hoogſten vergenoegt van den anderen zyn geſcheyden, ja ſelfs by die occaſie een cordiale vruntſchap met den anderen gecontracteert, en ſuix van elkanderen allenthalven een loffelyke getuygeniſſe gegeven hebben, daer ter contrarie als ſchoon die ſaeke op de ſelve wyſe by deciſie getermineert waren geweeſt, de ſelve ontwyffelyk by faulte van ſoodanige onderrichtinge ende overtuyginge als boven by eene partye over-gelaten ſoude hebben eene opinie, van dat de ſelve te ſwaer was gecondemneert, ende by de andere van dat haer te weynig was geadjudiceert, ende ſulks by beyde een ongenoegen, 't welk in tyden ende wylen al wederom quade vruchten tot nadeel van beyde de Natien voort-gebracht ſoude hebben.

XII.

Ende nademael boven de voorſchreve notoire reden, ook alle voorgaende exempelen uytwyſen, dat haer Hoog Mog. noyt tot eenig verblyf aen Commiſſariſſen gereſolveert hebben, voor ende aleer haer de actien ende pretenſien, waer over het verblyf begeert werde perfectelyk bekendt gemaekt zy geweeſt, ook voor ende aleer daer over ook te meermalen gelaboreert was, om by minnelyck verdrag de ſelve uyt de wege te leggen, gelyk ook notanter tot verſcheyde reyſen was geſchiedt in reguarde van de pretenſie over het gepaſſeerde in Amboina, op 't Eylandt Pouleron, over de contraventien ofte non-executien van het Tractaet de Anno ſeſthien hondert negenthien, ende voorts over al het gene vervat is in de uytſpraeke van wederzydts Commiſſariſſen van den dertigſten Auguſti ſeſthien hondert vier en vyftig.

XIII.

Dat midts dien haer Hoog Mog. ook jegenwoordig tegen alle de reden, ende buyten voorgaende exempelen geenſints konnen reſolveren, omme als blindelinge te verblyven aen de uytſpraeke van Commiſſariſſen ofte Arbiters ſoodanige pretenſien, waer van aen haer Hoog Mog. geene gecircumſtantieerde openinge is gegeven, ende waer over dien-volgende noch veel min eenig tentamen van Accord by der handt genomen is geweeſt.

XIV.

Te meer dewyl haer Hoog Mog. in goeden gemoede konnen verklaren niet te weten, dat voor de Engelſchen eenige actie op nieuws gebooren ſoude weſen, zedert den twintigſten January des Jaers ſeſthien hondert negen en vyftig, tot welken dage toe alle actien ende pretenſien, te weten voor ſoo veel daer van als doen tot Londen kenniſſe is geweeſt, zyn ge-extingueert ende gemortificeert by 't Tractaet den ſeſten February daer aen volgende, met den gemelten Heere Downing, alhier in 's Graven-Hage geſlooten, als alleenlyk het geallegeerde, ten aenſien van de Schepen d'Experientie ende Charles, waer over by haer Hoog Mog. particulierlyk aen den Miniſter van ſyn Majeſteyt ſchriftelyke Antwoorde ter handen geſtelt is.

XV.

Daer by dan ook noch komt, dat alſulke gecircumſtantieerde openinge, inſonderheydt voor haer Hoog Mog. des te meer noodig is, alvoorens haer tot eenig generael verblyf te konnen inlaten, om dat niet alle pretenſien van die natuyre zyn, dat daer over ſubmiſſie ſoude konnen werden ingewilligt; moetende buyten ſoodanig verblyf geſlooten blyven, in den eerſten alle pretenſien die jegenwoordig op nieuws gereſuſciteert werden, over voorgevallen ſaeken, waer van op ofte voor den voorſz twintigſten Jannuary des Jaers ſeſthien hondert negen en vyftig, de kenniſſe tot Londen is geweeſt, als daer van by de tranſactie van den ſeſten February des ſelven Jaers geſecludeert weſende; ende ten anderen, mede alle ſoodanige actien ende pretenſien, die uyt hare eygenſchap ende natuyre aen de ordinaris competenten Rechter verblyven moeten, als daer zyn alle quæſtien over den eygendom ofte de poſſeſſie van de Gronden, Erven, Huyſen, ende andere vaſte Goederen, onder wederzydts Territoir notorie, ende indiſputabelyk gelegen, alle geſchillen over Erffeniſſen: Item, alle perſooneele actien, ſpruytende uyt Contracten, Obligatien ofte anderſints, ende voorts generalyk alle actien over offenſien, injurien ofte verongelykingen by particulieren, buyten alle relatie van Staet elkanderen aengedaen, als ſpecterende tot de ordinaris Rechteren van de Plaetſe, alwaer de Goederen gelegen, de Sterfhuyſen gevallen, ofte de Debiteurs ende Beklaegden woonachtig zyn; van alle 't welke niet dan naer voorgaende pertinente, ende gecircumſtantieerde deſcriptie

ende

ende opgevinge der pretenſien, als boven geoordeelt kan werden.

XVI.

Tot confirmatie van welk voorſz gepoſeerde aen den hoogſt-gemelten Koning voor oogen geſteldt ſal konnen werden, dat in de voorgaende Cathalogue onder anderen geſteldt is eene pretenſie van tien duyſent pondt ſterlings voor ſchade Anno ſeſtien hondert ſes en vyftig geleden op 't Schip d'Endimion, ſonder eenige verdere expreſſie, waer, door wien, ende in wat manniere de gepretendeerde ſchade aen het Schip gedaen ſoude mogen weſen, daer nochtans ſoo uyt de ge-expreſſeerde tydt, als uyt het bericht van de præſidiale Kamer der Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, in date den vyfden January deſes Jaers, onder Num. 2. Copielyck hier nevens gevoegt, niet anders is af te nemen, dan dat van de ſelve ſaeke alle Jaren, ende dagen voor den voorſchreven twintigſten January ſeſtien hondert negen en vyftig, tot Londen kenniſſe is geweeſt: Doch gelyk haer Hoog Mog. haer daer ontrent by faute van genoegſame deſcriptie ſouden konnen vergiſſen, ende dat de pretenſie in de voorſchreve Lyſte over 't voorſchreve Schip d'Endimion gemeert ſoude mogen weſen eene andere actie, als waer op die van de voorſchreve Ooſt-Indiſche Compagnie in t voorſchreve haer bericht reflexie maeken, dat het ook alſoo om gelyke redenen wel ſoude konnen gebeuren, dat verſcheyde andere pretenſien mede op de voorſchreve Catalogue gebracht, al voor date van den voorſchreven twintigſten January ſeſtien hondert negen en vyftig, tot Londen bekendt ſoude konnen zyn geweeſt, al-hoewel haer Hoog Mog. ſulcks mochten ignoreren, ofte niet konnen verifieren by faute van genoegſaem begrip der Poſten in de voorſchreve Cathalogue ſoo generalyk en duyſterlyk als boven geſtelt.

XVII.

Ende ſullen ſy Heeren Ambaſſadeurs op 't fondament van de boven-geroerde redenen, ende anderen, naer haere gewoonlyke ervarentheydt ende kenniſſe daer toe te voegen ſyne Majeſteyt uyt den name ende van wegen naer Hoog Mog. aenbiedinge doen, om in het te maken Tractaet te doen influeren eene reciproque belofte, van dat men ten weder-zyden nevens de extraditie van de ratificatien ſal uytwiſſelen eene pertinente ſpecificatie ende begrootingen van alle ſoodanige actien ende pretenſien, als men van de eene ende de andere zyde in te bren-

brengen heeft, met pertinente expreſſie van de oorſaeken, tydt, plaetſe, ende andere circumſtantien, ook met exhibitie van de beſcheyden daer toe ſpecterende, onder vaſte toeſegginge van elckanders Ingezetenen te ſullen doen hebben contentement ende ſatisfactie op alle 't gene waer inne de ſelve bevonden ſullen werden wel gefondeert te zyn; ende by gebreeke van dien, ende van ſoodanige contra-berichtinge, waer mede men ſich van andere zyde ſal vergenoegt houden, als dan over alle pretenſien, welken aengaende op de voorſchreve eerſte wyſe geen uytkomſte ſal weſen gevonden, te ſullen laboreren, om daer over te mogen treffen een minnelyk Accordt, in voegen, ende mannieren, als ten aenſien van de voorſchreve Schepen de Poſtillon, de Fredrick, ende de François ende John, jongſt met vrucht is geſchiedt; Ende by ſoo verre noch door 't voorſchreve laetſte middel alle weder-zydts opgegeven pretenſien uyt de wege geleydt, ofte geaffopieert konnen werden, daer toe ſonder ophouden met vlyt ende ernſt gelaboreert ſal werden, dat als dan naer 't verloop van een jaer geſubmitteert ende verbleven ſullen werden alle actien ende pretenſien, weſende van de ſelve, of van gelyke natuyre als die gene, waer over op den voorſchreven dertigſten Auguſti ſeſtien hondert vier en vyftig uytſpraeke gedaen is, ende dat op den ſelven voet, ende in gelyker forme mutatis mutandis, als de ſubmiſſie, ende 't verblyf van dien gereguleert is geweeſt.

XVIII.

Ende in cas ſyne Majeſteyt ſich met ſoo billicken aenbiedinge buyten alle vermoeden niet ſoude gelieven te laten vergenoegen, dat ſy Heeren Ambaſſadeurs als dan op de alder-beſcheydentſte wyſe haer af-ſcheydt ſullen nemen, ende herwaerdts keeren, om aen haer Hoog Mog. van de innerlyke inclinatie van ſyne Majeſteyt, ende van al hun wedervaren in haere negotiatie pertinent rapport te doen; Wel-verſtaende, dat aen 't Hoff van ſyn Majeſteyt met den aldereerſten ſal werden geſonden, ende continuelyk onderhouden een ordinaris Ambaſſadeur, ende dat middelerwylen tot dat daer toe een gequalificeert ende capabel Perſoon ge-eligeert, ende gecommitteert ſal zyn, een van de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs aldaer gelaten ſal werden.

Woonſ-

Woonſdag den 12 July 1662.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Ed. Gr. Mo. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael reſpectivelyk, gedateert den thienden ende elfden deſer loopende Maendt, hare gedachten ſericuſelyk laten gaen over den jegenwoordigen toeſtandt van de negotiatie wegens deſen Staet in Engelandt gedreven werdende; ende particulierlyk ge-examineert den innehoude van de Miſſive by den Heere van Hoorn, een van de extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet jegenwoordig in Engelandt zynde, onder addres aen den voorſz Raedt-Penſionnaris, haer Edele Groot Mog. toe-geſonden, uyt Chelſey den ſevenden deſes, houdende onder anderen, dat den Roning van Groot Brittannien, aen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs op den vierden daer bevoorens uytdruckelyk verklaerdt hadde, dat ſyne Majeſteyt om eenmael tot den eynde van de voorſz negotiatie te geraecken, ſoude conſenteren in 't eerſte Lidt van 't Articul, raekende de Armateurs, waer over voor deſen eenige diſcrepantie waren beſpeurt, midts dat haer Ho. Mog. den termyn van de pretenſien buyten Indien voor-gevallen wilden laten ingaen van den Jare ſeſthien hondert vier en vyftig, ende dat hy daer en boven de ſaeken van Indien, ten reguarde van de reſtitutie van Pouleron ſoude laten gaen, gelyk te vooren was geconvenieert. *Engelandt. Nader laſt aen de Ambaſſadeurs in Engelandt op den terminus à quo.*

Ende eyntelyk, dat ſy Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs gevraegt hebbende, of ſyne Majeſteyt haer ſoude gelieven te permitteren, dat ſy van de ſelve verſochten te weten, of ſy uyt ſyn eygen woorden ende mondt aen haer Hoog Mog. ſouden mogen verſeekeren, dat het voorſz Poinct van den *terminus à quo* het eenigſte was, waer inne wegen ſyne Majeſteyt difficulteyt wierde gemaekt, den Konig daer op mondt uyt verklaert hadde van jae; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs by haer Ho. Mo. geauthoriſeert mogen werden, omme van wegen deſen Staet te bewilligen, dat den voorſz *terminus à quo* genomen werde van den voorſz Jare ſeſthien hondert vier en vyftig, mits daer mede het Tractaet volkomentlyk, ende ſonder eenige nieuwe accrochementen, achtervolgende de voorſz verklaringe van ſyne Majeſteyt geſloten ende geteekent werde, ſulks ende in der voegen, als de Articulen van dien voor deſen geadjuſteert ende ingewilligt zyn, conform voorgaende haer Ho. Mo. Reſolutie in date den thienden Mey laetſtleden, ende in ſpecie dat het voorſz Articul van de Armateurs ſpreekende, achter het elfde Articul in 't voorſz Tractaet ingelyft werde, ſulks ende in der voegen, als het ſelve jongſt by de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet aen Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning ter handen geſtelt, ende nevens hare Miſſive van date den dertigſten der voorlede maent onder Num: 2. herwaerts over-geſonden is; als mede dat het Articul, raekende de reſtitutie van Pouleron, conform de ſelve verklaringe van ſyne Majeſteyt geadjuſteert blyve, volgens het Concept by de gemelte Heeren extraordinaris Amſſaſſadeurs nevens de ſelve hare Miſſive van den dertigſten der voorlede Maendt, haer Ho. Mo. toegeſonden onder Num: 3. Welverſtaende, dat de defenſie ende voldoeninge van de ſchade, violentien ende verongelykingen van d'eene ende van de andere zyde, naer date van de voorſchreve reſpective termynen, het zy van wegen 't publycq, 't zy door

Compagnien ofte anderſints geleden, ſal moeten weſen reciprocq, conform de verklaringe by de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, in gevolge van van de voor-geroerde haer Hoog Mog:. Reſolutie van den thienden Mey laetſtleden te meermalen gedaen, ende de natuyrlyke billikheydt die in deſen geene contradictie lyden kan; Ende dat midts dien in plaetſe van 't veerthiende Articul van het Concept Tractaet, door Commiſſariſſen van den hoogſt-gemelten Koning in Julio des voorleden Jaers aen henluyden overgelevert, in het ſelve Tractaet ingelyft moge werden het naervolgende.

Quandoquidem à parte Sereniſſimi Magnæ Brittanniæ Regis propoſitum atque petitum fuit, ut omnes lites & actiones, quæ hinc inde, vel ab utroque Statu, vel ab eorum ſubditis, intentari & moveri poſſent, ſubmitterentur arbitrio Commiſſariorum eum in finem utriuſque deputandorum, à parte autem Celſorum ac Præporentium Fœderati Belgii Ordinum in eandem ſubmiſſionem, niſi certis præcautionibus & reſtrictionibus ab iis propoſitis non fuerit conſenſum, tandem re bene diſcuſſa poſt iteratos congreſſus utriuſque convenit, ac concluſum eſt, uti omnes offenſæ, injuriæ, damna ac diſpendia, quæ pars una ab altera pertulit, quomodolibet ſe pertuliſſe cauſari poſſet, in Indiis Orientalibus, quorum quidem notitia aliqua fuerit Londini apud Anglos, aut Hagæ Comitum apud Belgas, ante vigeſimum diem Januarii anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi noni in cæteris vero mundi plagis ex capite quarumcumque actionum aut rerum, quæ contigere ante publicationem & notitiam pacis inter utramque gentem initæ die 15 Aprilis anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi quarti, penitus deleta, atque extincta remanebunt, ita ut neutra dictarum partium alteri negotium faceſſat ob aliquod iſtiuſmodi damnum, offenſam, injuriam, aut diſpendia, ſed eorum omnium ſingulorumque perfecta erit, remanebitque abolitio, omneſque eo nomine lites, actioneſque caſſæ, nullæque erunt; cætera autem damna, offenſæ, injuriæ, & diſpendia quæ gens Anglicana, ſeu publico, ſeu privatorum nomine affirmare poterit, ſibi obveniſſe, aut illata eſſe à Fœderatorum Belgarum Regimine, aut a ſocietatibus, vel privatis eidem Regimini ſubjectis, uti & viciſſim, quæ Fœderati Belgæ, ſeu publico, ſeu privatorum nomine ſibi obveniſſe, aut illata eſſe, cauſari poterunt, ab Anglorum Regimine, aut à ſocietatibus, vel privatis eidem ſubjectis, in Indiis Orientalibus poſt diem 20 January anni 1659 aut ſaltem quorum notitia ante eum diem Londini, aut Hagæ Comitum non fuerit, atque in cæteris mundi partibus poſt publicationem & notitiam pacis prædictæ anni 1654. abſque ulla perſonarum, ſeu loci, vel temporis reſpectu, ſubmittentur, ſicut hiſce tabulis ſubmittuntur examini, arbitrio, deciſioni Commiſſariorum aut arbitrorum modo & conditionibus ut ſequitur.

Ut Commiſſarii in res præteritas tantum conſtituantur, neutiquam vero in futuras, quæ poſt diem concluſi tractatus accidere poterunt.

Uti Commiſſio eorum in præterita ſolùmmodo, ut jam dictum eſt directa, clauſulam ullam generalem nequaquam contineat, ſed expreſſe circumſcribatur ac limitatur, Catalogo ſpeciali, qui commiſſioni adjungetur, ita ut præter actiones eodem catalogo deſcriptas, de nulla alia recognoſcere ipſis integrum ſit.

Ut autem de eo utrimque conveniat, catalogus ab utraque parte conficietur, ac utrimque commutabitur, ut hinc inde rite & debite examini

ſubjici-

ſubjici poſſit; ac ſi vel in hoc, vel in illo, inveniantur res qualeſcunque ad Indias Orientales ſpectantes, quæ ante diem 20 Januarii anni 1659 Londini notæ fuerunt, quo ad actiones Anglorum, aut eodem tempore Hagæ Comitis, quoad actiones Fœderatarum Provinciarum, vel quæ in cæteris mundi plagis ante publicationem & notitiam pacis prædictæ anni 1654 acciderunt, aut etiam aliæ actiones, quæ naturæ ſunt hujuſmodi ut arbitrio ſubmitti minus aptæ cenſeantur, eæ ex catalogis expungentur.

Poſtquam itaque de hiſce Catalogis utrimque conventum erit, annus integer conſtituetur, quo inter Sereniſſimæ ſuæ Majeſtatis Miniſtrum, atque Ordinum Generalium Commiſſarios Hagæ Comitis negotia omnia iiſdem catalogis contenta per amica colloquia componantur, & prentendentes, vel eorum mandatarii hunc in finem ſpeciali mandato muniti primo dicti anni die Hagæ Comitis ſiſtere ſeſe tenebuntur.

Hoc autem anno elapſo omnes eæ actiones, ob quas pretendentes, vel eorum mandatarii Hagæ fuerint eo intuitu, ut de iis amicabiliter tranſigeretur, & de quibus tamen antea ita tranſactum non fuerit, ad dictos Commiſſarios remittentur, ut tandem per eos aut componantur, aut decidantur; qui quidem Commiſſarii, poſt dictum annum elapſum, ſi aliquæ actiones tunc temporis ita amice non fuerint compoſitæ, eo fine Londinum convenient, eruntque quaterni ab utraque parte, inſtruentur autem, & munientur autoritate, fietque porro hæc ipſa ſubmiſſio in omnibus & per omnia eodem prorſus modo, quo anno 1654. factum fuit.

Ende in gevalle de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs onaengeſien 't gene voorſz is, buyten alle vermoeden noch eenige nadere difficulteyt mochte ontmoeten, ende dat op ende conform de Reſolutie by haer Hoog Mog. hier op te nemen, het Tractaet niet promptelyk beſlooten werde, dat ſyluyden als dan, onder eenige nadere ordre af te wachten, op de beſcheydentſte wyſe van daer haer affcheydt ſullen hebben te nemen, om haer Hog Mog. van alles mondelinge te komen rapport doen.

Donderdag den 20 July 1662.

Vrankryk.

Poincten van deliberatien, reſulterende uyt het rapport van den Heere van Beuningen, geweſene Ambaſſadeur in Vrankryk.

Den Heere van Beuningen heeft in gevolge ende tot voldoeninge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den dertienden deſer loopende maendt, ter vergaderinge in geſchrifte overgebracht de poincten van deliberatie reſulterende uyt het rapport, ten ſelven dage gedaen, van 't gunt by hem in qualiteyt als extraordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet aen 't Hoff van Vrankryk, met ende evens d'andere Heeren ſyne Colleguen was genegotieert ende verricht, midtsgaders 't gunt geduyrende de ſelve negotiatie aldaer van conſideratie was voorgevallen ende gepaſſeert, in voegen ende maniere als de voorſz poincten van deliberatie hier na volgende, van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

Poincten van deliberatie, getrocken uyt het gerapporteerde van de Heer van Beuningen, van 't voorgevallene inde Ambaſſade aen den Koning van Vrankryk, by de ſelve bekleedt nevens den Heere van Gent, ende de Heer de Huybert, tot naerkominge van haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den dertienden deſer maendt.

I.

Wat haer Edele Groot Mog. ſullen goedt vinden te reſolveren op de ouvertures uyt den naem van hoogſt-gedachte Majeſteyt aen de gemelte Ambaſſadeurs gedaen, om met gemeene macht, ende met gemeen concert met haer Hoog Mog te reprimeren, ende tot reden te brengen die van Algiers, Tripoli ende andere roof-Steden, op de Kuſten van Barbarye.

II.

Dat by haer Edele Groot Mog., ende de andere Provintien van de Unie voor 't afgaen van de Ratificatie op de jongſt geſlotene Alliantie met den Koning van Vrankryk mach werden gereſolveert, welke Tractaten met andere Koningen, Staten, Princen ende Steden by deſen Staet aengegaen, ſullen werden ge-exhibeert, om in gevolge van de voorſeyde Alliantie geguarandeert te werden, ende te gelyke gelet, wat laſt ende inſtructie aen de Heer Boreel ſal werden toegeſonden over 't geen in de uytwiſſelinge van de te guaranderen Tractaten te obſerveren ſal zyn.

III.

Dat voor 't afgaen van de voor-gemelte Ratificatie mogen werden getermineert de deliberatien, voor heenen aengeſteldt over 't begrooten van de Preſenten, naer ouder gewoonte wegens deſen Staet te doen aen de Heeren Commiſſariſſen, welke tot het oprechten ende ſluyten van de boven-geroerde Alliantie, ende het af-handelen van andere voorvallende ſaeken, den dienſt van den Lande betreffende, met meer-gemelte Heeren Ambaſſadeurs hebben gevaceert.

IV.

Wat haer Hoog Mog. ſullen goetvinden nevens de andere Leden van de Unie te reſolveren, en te doen op de ernſtige recommandatie door hoogſt-gedachten Koning, ende uyt ſyn naem door de Heeren des ſelfs Commiſſariſſen meermalen geinterponeert in faveur van Capiteyn Breton du Prée, om te hebben geredreſſeert ende gerepareert eenige notoire injuſtitie, welke gepretendeert wordt den ſelven aengedaen te zyn door ſeker Vonniſſe, in ſyn ſaeken by de Heeren Raden ter Admiraliteyt in Zeelandt geweſen.

V.

Als mede voor die van de Ordre van Maltha, om herſtelt te werden in 't beſit ende genot van der ſelver Commanderyen, binnen deſe Lande gelegen.

VI.

Gelyk ook ten eynde in der minne mogen afgehandelt worden de differenten tuſſchen deſen Staet, en de Furſt van Nieuburg over de Stadt ende het Landt Raveſteyn, door verwiſſelinge van de ſelve Stadt ende Landt tegens andere Landen, ofte anderſints tot billik contentement van gedachte Furſt.

VII.

Ende laetſtelyk, dat haer Edele Groot Mog. ten aenſien van de goede dienſten van den Heer Prince van Tarante, ende de ſyne in de ſaeken van haer Hoog Mog. by hoogſt-gedachte Majeſteyt gedaen, ende uyt andere conſideratien die haer daer toe ſoude mogen moveren, favorabelyk ge-

gelieven te diſponeren op 't geen gedachten Prince ontrent ſyne particuliere intereſſen aen haer voor te dragen, ende te verſoeken heeft.

VIII.

Dat vorders de Heer Boreel ſoude mogen werden gelaſt ſorge te dragen, dat het voorſchreve Tractaet van Alliancie, ende alle Articulen, raekende de Marine, Navigatie, Commercie, ende 't gene wyders de particuliere gerechtigheden van de weder-zydts Ingezetenen betreft, behoorlyk nagekomen werde, ende tot dien eynde enregiſtrature in 't Parlement, ende aenſchryvingen aen de Admiraliteyten, ook voor ſoo veel 't geconvenieerde ontrent het Vat-geldt aengaet, aen de Fermiers, van dat middel datelyk naer 't uytwiſſelen van de Ratificatien gedaen ende vervaerdigt mogen werden, met betuyginge van dat haer Hoog Mog. ook van haer zyde alle ſoodanige ordre ſullen ſtellen, als het in train brengen van 't geconvenieerde, ende de accurate obſervantie van 't ſelve is gerequireert, ſoo haeſt haer tydinge van de gedane uytwiſſelinge der Ratificatie ſal zyn gegeven.

IX.

Dat vorders door gedachte Heer Boreel mach werden gevordert een authentycque Copye van het Octroy aen die van de Traen-Compagnie in Vrankryk voor heenen gegeven, ende een Acte van den Koning, ofte met Commiſſariſſen van ſyn Majeſteyt op te rechten, in de welke de preciſe dag van het expireren van 't voorſchreve Octroy werden gedenoteert, om alle diſpuyten op de periode daer van ſprekende in 't Tractaet in het toekomende voor te komen.

X.

Dat ook gedachte Heer Boreel ſoude mogen werden aenbevoolen alle appartune occaſien waer te nemen, om de volkomen af-ſchaffinge van 't Vatgeldt te weeg te brengen, ende tot dien eynde alle mogelyke devoiren, ende goede officien van tydt tot tydt aen te wenden, ende voor 't geen by ſyn Edelheydt daer inne is gedaen, ende het ſucces van 't ſelve den Staet omſtandiglyk te adviſeren.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſchreve Poincten van deliberatie geſteldt ſullen werden in handen van de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Franſche ſaeken, om naer rype overweginge van den innehoude van dien, de Vergaderinge dienthalven te dienen van hare conſideratien ende advis.

Vrankryk. Nader ordre op de Tractaten met die van Algiers, ende andere Turkſche Rovers aen te gaen, ende daer over met Vrankryk te concerteren.

Saturdag den 22 July 1662.

Den Heere van Beuningen, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twaelfden deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen de gelegentheydt van de onderhandelinge wegens deſen Staet, by der handt genomen met die van Tunis ende Algiers, ende in ſpecie het gunt onlangs by den Vice-Admirael de Ruyter, ſoo met de eene als met de andere, op 't believen ende goetvin-

vinden van haer Hoog Mog. was verſprooken, ende geprojecteert de advyſen van de Collegien ter Admiraliteyt, ende andere Retroacta daer op applicabel. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. in conformité van voorige Reſolutien, ende namentlyk van die van den negenden der voorlede Maendt, peremptoirlyk mooge werden vaſt geſteldt, dat noch met die van Algiers, noch met die van Tunis, nochte ook met die van Tripoli, wegens deſen Staet eenig Tractaet ſal werden aengegaen, dan midts daer inne uytdruckelyk, ende in klare poſitive termen bedongen werdende de naervolgende poincten.

In den eerſten, de gemeene ſtipulatie vry Schip, vry Goedt, ende dat dien-volgende niet alleenlyk de Schepen toebehoorende aen de Ingezetenen ende Onderdanen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provincien, maer ook alles wat daer inne bevonden werdt, het zy Waren ende Koopmanſchappen, 't zy Scheeps-Officieren, Matroſen ofte Paſſagiers, abſolutelyk ende volkomentlyk ſullen vry zyn, ſonder onderſcheydt, of de voorſchreve Waren ende Koopmanſchappen aen Vrunden ofte Vyanden mogen toebehooren, ofte de voorſz Perſoonen in Neutrale, ofte in der Vyanden Landen ſullen mogen t'huys hooren.

Ten tweeden, dat de Waren van Contrebande alleen confiſcabel ſullen werden geſteldt, ende dat in geen ander geval, dan ſoo wanneer de ſelve gedeſtineert zyn naer ſoodanige Steden ofte Plaetſen, als by d'een ofte d'andere van de Contracten te Water ofte te Lande met een geheele Vlote, ofte eene gantſche Armée belegert ſullen worden gehouden.

Ten derden, dat geenſints eenige viſitatie van Schepen ſal werden toegeſtaen, maer dat in cas van ſuſpicie, ge-exhibeert ſullen moeten werden de Paſſeporten ende Zee-Brieven, ende dat daer aen volkomen geloof gedefereert ſal moeten werden.

Ten vierden, dat alle de Ingezetenen van deſen Staet ſonder onderſcheydt, mitſgaders ook alle andere Chriſtenen op Schepen hier te Lande t'huys hoorende, by de Turken verovert, ende door de ſelve tot Slaven verkoeht, losbaer ſullen moeten werden geſteldt, ſoo wel by verwiſſelinge tegens gevangen Turken als voor een æquitabel randtçoen, in allen gevalle niet excederende de prys waer voor de voorſchreve Chriſtenen originelyk als boven tot Slaven verkocht zyn.

Ende dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt ſullen werden geauthoriſeert, gelyk de ſelve geauthoriſeert werden by deſen, om op de vordere ingredienten van de voorſchreve te maeken Tractaten, met ende nevens d'andere Provincien ſoodanig te helpen diſponneren, als de ſelve naer gelegentheydt van ſaeken; ook reguard genomen op d'ingredienten van de Inſtructie aengaende de ſaecke van Algiers, den gemelten Vice-Admirael de Ruyter, albereydts gegeven, ende in de voorſz haer Hoog Mog. Reſolutie van den negenden Juny laetſtleden geinſereert, ten meeſten dienſte van den Lande ſullen bevinden te behooren.

Dat wyders mede op de ouvertures van de zyde van Vrankryk gedaen, met verklaringe van genegentheydt tot het aengaen van eene Ligue met deſen Staet, tot ſuppreſſie van de voorſchreve Turkſche Roovers, den Heere Ambaſſadeur Boreel, by haer Hoog Mog. gelaſt moge werden,

den

den Koning van Vrankryk, ende ſyne Majeſteyts Hooge Miniſters, uyt den naeme ende van wegen deſen Staet te verſeekeren, even ende in ſulker voegen, als haer Edele Groot Mog. op gelyke ouvertures van de zyde van Engelandt gedaen, ten aenſien van den Koning van Groot Brittannien, by Reſolutie van den ſeventienden Martii laetſtleden goedt-gevonden hebben, dat haer Hoog Mog. tot het aengaen van ſoodanigen Ligue mede wel genegen zyn; ende dat hy Heere Ambaſſadeur over ſulks daer op gaerne ſal verſtaen d'ouvertures van de particulariteyten, ende ingredienten waer op ſyne Majeſteyt ſoude mogen oordeelen, dat alſulken Ligue bequamelyk, ende met vrucht ſoude konnen werden geſloten, met byvoeginge, dat haer Hoog Mog. van nu af aen wel gereſolveert zyn, haer te verbinden met de voorſchreve Turkſche Roovers, ofte eenige van de ſelve egeen Tractaet te ſullen ſluyten, anders dan geſamentlyk met ende nevens hoogſtgedachte ſyne Majeſteyt, ofte immers niet anders dan voor ſyne Majeſteyt, ende de Franſche Natie bedingende de ſelve advantagien, Voor-Rechten, Privilegien, Immuniteyten, ende alle andere vorderlyke Conditien, die voor haer Hoog Mog. ſelfs, ende voor de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlandtſche Provincien geſtipuleert ſullen werden, onder gelyke belofte, ende verbinteniſſe van de zyde van Vrankryk, reciproquelyk te doen, ende dat voor al mede by de voorſchreve te doene belofte, wederzydts moge werden vaſt geſteldt, dat noch d'een noch d'ander met de voorſchreve Roovers, ofte eenige van de ſelve ſluyten ſal, dan mits expreſſelyk ende duydelyk bedingende, de vier Poincten hier boven ge-expreſſeert; ende dat den gemelten Heere Ambaſſadeur Boreel, by haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, alle het ſelve hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt aen te bieden, op 't præ-ſuppooſt van dat den gemelten Vice-Admirael de Ruyter, voor de receptie van de advertentie by den ſelven Heere Boreel, aen hem te doen van de verbinteniſſe in voegen als boven, met de ſelve ſyne Majeſteyt aen te gaen, op de voorgaende ordre van den negenden der voorlede Maendt, gelyk vertrouwt werdt, met die van Algiers, Tunis of Tripoli, noch niets ſal hebben geadjuſteert ende geperfectionneert.

Dan alſoo op de bovenſtaende concluſie by de reſumptie verſcheyden conſideratien ende remarcques gemoveert zyn; Is by nadere deliberatie goedt-gevonden, dat de ſelve concluſie geſteldt ſal werden in handen van de voorſchreve Heeren van Dordrecht, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van de Zee, om de voorſchreve conſideratien gepondereert, ende d'aenweſende Heeren Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provincie reſiderende daer op gehoort, de Vergaderinge dienthalven te dienen van nader advis.

Vrankryk. Poincten van deliberatie uyt het rapport van de Heer van Beuningen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vrankryk, hebbende in gevolge en tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twintigſten deſer loopende Maendt, ge-examineert ende overwogen de poincten van deliberatie, reſulterende uyt het rapport, den dertienden daer bevoorens alhier ter Vergaderinge gedaen by den Heere van Beuningen, van 't gunt by hem in qualiteyt als extraordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet aen 't Hoff van Vrankryk, met ende nevens de Heeren ſyne Colleguen was genegotieert ende verricht: Waer op gedelibereert zynde, Is goet-gevonden

ende

ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ſal werden bevordert, ten eynde de Tractaten by deſen Staet met andere Koningen, Republycquen, Princen, Potentaten ende Staten gemaekt, die men verſtaet in Vrankryk te doen exhiberen, om in gevolge van den Tractate den ſeven en twintigſten April leſtleden met Commiſſariſſen van den Koning aldaer geſloten, onder de geſtipuleerde guarantie te werden begreepen by haer Hoog Mog. ten ſpoedigſten moge werden overgeſonden aen den Heere Ambaſſadeur Boreel, met ende nevens het Inſtrument van ratificatie by den Staet op 't voorſz Tractaet gedaen depeſcheren, met laſt ende ordre, om de ſaeke daer heenen te dirigeren, dat de exhibitie ende overleveringe der voorſz Tractaten ten weder-zyden moge geſchieden, ende eene perfecte Inventaris ofte Lyſte behoorlyk geteekent, ende dat te gelyke, met ende nevens de uytwiſſelinge van de Ratificatie, ſonder dat de ſelve uytwiſſelinge opgehouden, ofte uytgeſteldt werde, om de examen der voorſchreve Tractaten te doen, maer dat daer toe competenten tydt vergunt werde, te weten van drie maenden, of daer ontrent, met reciproque overgifte ende beding by ſchriftelyke Acte te doen, dat alle ſoodanige der voorſz Tractaten, welken aengaende binnen den voorſz te prefigeren tydt geene conſideratien ſullen werden ingebracht, onder de voorſz guarantie formelyk, ende ſonder eenige exceptie ofte reſerve begrepen ſullen weſen, ende ſulks ingevalle de een of de ander op de voorſchreve te exhiberen Tractaten eenige mochte hebben te moveren, dat de ſelve gehouden ſal weſen ſulks binnen den geprefigeerden tydt te doen, ſoo nochtans, dat daer mede geenſints ſal werden vermindert, ofte geluxeert de Obligatie tot het guarandt by 't voorſchreve Tractaet belooft ende vaſt-geſteldt, maer dat in 't diſcutieren van de voorſchreve conſideratien alleenlyk reguardt ſal ſtaen te nemen, op 't gene conform den ſelven Tractate geallegeert ende voortgebracht ſoude mogen werden; Ende of mogelyk hy Heere Ambaſſadeur voornoemt buyten vermoeden vernemen mochte, dat men van de zyde van Vrankryk geintentionneert mochte weſen, ten fine voorſchreve onder anderen mede exhibitie te doen van 't gene geſuſtineert ſoude mogen werden by den hoogſtgemelten Koning met den Hertog van Lotteringen te weſen geſlooten, dat hy in ſulken cas door preadvertentie, van dat haer Hoog Mog. het ſelve geenſints ſullen konnen aenſien voor een formeel Tractaet, 't gunt ſyne perfectie bekomen heeft, ende door andere redenen, naer ſyne gewoonlyke wysheydt en kenniſſe daer by te voegen ſoodanig voornemen ſal trachten te divertieren.

Dat voorts van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. tot het doen van ordinaris Preſenten ofte Vereeringen aen de voor-gemelte Heeren Commiſſariſſen van den hoogſt-gedachten Koning, die over de beſoignes van 't voorſz Tractaet gevaceert, ende 't ſelve mede geteekent hebben, by haer Hoog Mog. gedeſtineert ende gefurneert moge werden een ſomme van t'ſeventig duyſent Caroli guldens, te vervallen uyt de extraordinaris petitie van hondert ende vyftig duyſent guldens, in den voorleden jaere tot ſupplement van de Poſt van defroyementen, ende Gedeputeerdens buytens Landts by den Raedt van State gedaen; Ende dat noch daer en boven aen den Heere Prince van Turenne vereert mogen werden twee Geſpan ſchoone Karos-Paerden; ende werden de Heeren Gecommitteerde Raden midts deſen verſocht ende gelaſt, ten fine op 't furniſſement van de quote deſer Provintie in de voor-geroerde petitie de vereyſchte ordre te ſtellen.

Dat wyders ten reguarde van Capiteyn Breton du Prée, ende de ernſtige recommandatie door den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk in des ſelfs faveur

te

te meermalen gedaen, om te hebben geredreſſeert ende gerepareert eenige injuſtitie, die gepretendeert wordt, hem notoirlyk aengedaen te weſen, door ſeeker Vonniſſe in ſyne ſaeke by de Heeren Raden ter Admiraliteyt in Zeelandt geweſen, van wegen haer Edele Groot Mog. als noch, met ende nevens de andere Bondtgenoten alle ernſtige, ende efficacieuſe devoiren ſullen werden aengewendt, ten eynde de Heeren Staten van Zeelandt gediſponneert mogen werden, volgens voorige iterative Reſolutie van haer Hoog Mog. de handt ernſtelyk ende efficacieuſelyk daer aen te helpen houden, ten eynde den voornoemden Capiteyn Breton du Prée by minnelyk verdrag, over 't gunt voorſz is, behoorlyke ſatisfactie moge erlangen, ofte immers, dat aen 't mandement van Reviſie by haer Hoog Mog. aen den ſelven geacordeert by die van de Admiraliteyt áldaer, ende de Ingezetenen van Zeelandt, Geintereſſeerden in de voorſz ſake, naer behooren gedefereert werde; Doch by ſoo verre buyten vermoede, noch 't een noch 't ander van de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt ſoude konnen werden geimpetreert, dat als dan van wegen haer Edele Groot Mog. met ende nevens de andere Bondtgenoten, conform 't ſeventhiende Articul van de Unie ſal werden gedacht op middelen, om die van Zeelandt voorſz daer toe te obligeren, dat haer Edele Mog. de voorſz geaccordeerde Reviſie haren onverhinderden loop laten gewinnen, ende ſulks aen de voornoemden Capiteyn Breton du Prée, compliment van Juſtitie laten gewerden; Ende dat in ſulken cas voor eerſt, ende voor al uyt den name ende van wegen haer Edele Groot Mog. met ende nevens de voorſchreve andere Bondtgenoten, jegens die van Zeelandt voornoemt, ſal werden ge-expoſtuleert over het ongelyk, het welk haer Edele Mog. den voornoemden du Prée niet alleenlyk, maer ook den ganſchen Staet der Vereenigde Nederlanden zyn aendoende, met proteſtatie van onſchuldig te willen zyn aen de onheylen die daer uyt ſoude mogen komen te reſulteren, ook met ronde verklaringe, daer by ſoo verre de wel-gemelte Provincie van Zeelandt, ofte de Ingezetenen van de ſelve eer dier oorſaeke eenig ongemak mochte werden aengedaen, dat haer Hoog Mog. haer geenſints verobligeert ſullen houden, om het ſelve te helpen afweeren, gelyk de ſelve anderſints aen alle de Bondtgenoten van hare zyde geen oorſaek tot ſoodanige ongemacken gevende, ſchuldig ende ongehouden ſullen weſen.

Dat ten aenſien van de recommandatie, by den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk gedaen in faveur van die van de Ordre van Maltha, om herſtelt te werden in 't beſit ende genot van de Goederen, hier te Lande gelegen, die voor deſen aen de gemelte Ordre toe-behoordt hebben, de ſaeke ter Generaliteyt daer toe ſal werden gedirigeert, ten eynde conform voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den derden December des voorleden jaers het beſoigne by haer Hoog Mog. op 't ſelve ſubject gedecerneert, wederomme by der handt genomen, ende tot rapport gebracht mogen werden, ſoo wanneer den Prince Cardinael van Heſſen by eene convenable reſcriptie den Staet ſatisfactie ſal hebben gegeven over het arreſt van eenige Nederlandtſche Schepen, onlangs op het verzoek ende vervolg van des ſelfs Agent in Engelandt gedaen, ende dat van den uytlag van 't voorſz beſoigne alhier te Vergaderinge kenniſſe gegeven zynde, als dan nader dienthalven ſal werden gereſolveert, ſulks als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal werden te behooren; ſonder dat hier mede de voorſz haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den derden December voornoemt, wert geluxeert of verandert.

Ende wat belangt de interceſſie, by den meer-hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk gedaen, ten eynde de differenten tuſſchen deſen Staet, ende den Furſt

van Nieuwburg over de Stadt ende het Landt van Ravesteyn nu lange getrotteert hebbende, door verwisselinge van de selve Stadt ende het voorsz Landt tegens andere Landen, of anderssints tot billik contentement van den hoog-gemelten Furst mogen werden afgehandelt, dat den gemelten Heere Ambassadeur Boreel gelast moge werden, den meer-hoogst-gemelten Koning ende syne Majesteyts Ministers bekendt te maeken, dat haer Hoog Mog. haer van hare zyde haer daer toe bereydt houden, ende met der daedt geinclineert betoonen sullen, soo wanneer van de zyde van den meer-hoogst-gedachten Furst daer toe aensoek gedaen sal werden.

Dat vorders den gemelten Heere Ambassadeur Boreel gelast moge werden, behoorlyk sorge te dragen, dat het voorsz Tractaet van Alliantie, en alle de Articulen van dien, raekende de Marine, Navigatie, Commercie, ende 't geen wyders de particuliere gerechtigheden van wederzydts Ingezetenen betreft, volkomentlyk achtervolgt ende naer-gekomen werden; ende dat tot dien eynde de vereyschte registrature in 't Parlement, ende de aenschryvinge aen de Admiraliteyten, ook voor soo veel 't geconvenieerde ontrent het Vat-geldt aengaet, aen de Fermiers van dat middel, datelyk naer 't uytwisselen van de Ratificatien gedaen, ende vervaerdigt mogen werden, met betuyginge van dat haer Hoog Mog. ook van hare zyde alle soodanige ordres sullen stellen, als tot in train brengen, ende accurate observantie van 't selve is gerequireert, soo haest haer tydinge van de gedane uytwisselinge der Ratificatie sal zyn gegeven.

Dat mede door gedachten Heer Ambassadeur Boreel, moge werden gevordert een authentycque Copie van het Octroy aen die van de Traen-Compagnie in Vrankryk voor henen gegeven, ende een Acte van den hoogst-gemelten Koning, ofte met Commissariissen van syne Majesteyt op te rechten, in de welke de præcise dag van het expireren van 't voorsz Octroy werde gedenoteert, om alle disputen op de periode van 't Tractaet, daer van spreekende voor het toe-komende te prævenieren ende te vermyden.

Dat wyders aen den selven Heere Ambassadeur Boreel, moge werden aenbevolen alle oportune occasien waer te nemen, om de volkomen af-schaffinge van 't Vat-geldt te weeg te brengen, ende tot dien eynde alle mogelyke devoiren, ende goede officien aen te wenden, midtsgaders van 't geen by syn Ed. daer inne sal wesen gedaen, en van 't succes van de selve den Staet omstandiglyk te adviseren.

Ende belangende de Poincten, raekende de suppressie van de Turksche Roovers, midtsgaders de recommandatie in faveur van den Heere Prince van Tarante gedaen, by separate Resolutien gedisponneert zynde, is onnoodig geacht dienthalven alhier eenige verdere Resolutie te nemen.

Dinghsdag den 5 September 1662.

Engelandt. Ambassadeurs in Engelandt voorgaende hast uyt te wercken, ofte t'huys te komen.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael van gisteren, nader gexamineert ende overwogen den jegenwoordigen toestandt van de negotiatie, wegens desen Staet met den Koning van Groot-Brittannien gedreven wordende, ende daer inne specialyk geleth op den innehoude van de successive Brieven by de Heeren Extraordinaris Ambassadeurs van desen Staet in Engelandt voornoemt, soo directelyk als onder addres aen den voorsz Raedt-Pensionnaris de Regeringe toegesonden, tot die van den eersten deses incluys, met de respective Bylagen daer toe spectерende. Waer op gedelibereert

bereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Ed. Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. geperſiſtert moge werden by hare finale Reſolutie van den negenthienden July laetſtleden, ende de nadere aenſchryvinge van den een en twintigſten des ſelven Maendts daer op gevolgt; Ende dat dien-volgende de gemelte Heeren Ambaſſadeurs geauthoriſeert ende gelaſt mogen werden, als noch een uyterſte effort te doen, om den innehoude van de voorſz Reſolutie ende aenſchryvinge, ſoo niet in woorden, ende explicité, ten minſten in ſubſtantie, ende implicité uyt te werken, ende ſulks niet konnende obtineren, ſonder eenig verder dilay, in conformité van de voorſz Reſolutie van den negenthiende July laetſtleden, op de gevoeglykſte wyſe haer af-ſcheydt te nemen, ende aen haer Hoog Mog. van alles rapport te doen, ſonder haer aldaer eenigſints verder op te houden.

De Heeren Gedeputeerden wegens de Stadt van Enckhuyſen, volgens de laſt van de Heeren hare Principalen, verklaren nochmalen in de revocatie van de Ambaſſadeurs uyt Engelandt, als noch niet te conſenteren, proteſteren part noch deel te willen hebben aen de onheylen, die daer uyt ſoude konnen ontſtaen.

Ende wyders by 't rapport van de voor-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gedeputeerden tot de Engelſche ſacken, ter Vergaderinge gecommuniceert ende voor-geleſen zynde ſeekere Miſſive, by den voorſchreven Raedt-Penſionnaris te ſchryven aen den Heere van Hoorn, een van de meergemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, hebben haer Edele Groot Mog. haer de ſelve Miſſive wel laten gevallen, in voegen ende mannieren als het Concept van dien hier naer volgt geinſereert.

Edele Geſtrengen Heere:

De Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieslandt, op de extraordinaire beſchryvinge, daer van ick U Ed. voor deſen communicatie gegeven hebhebe, by den anderen gekomen zynde, ende op de gelegentheydt van Uwer Edelheden negotiatie gedelibereert hebbende; hebben naer rype overweginge van de gelegentheydt der ſaecke, ende geleth op 't gene daer inne voor henen is gepaſſeert, mede niet konnen geraden vinden, in eenigen deele af te wyken van de ſolemnele Reſolutie by haer Hoog Mog. den negenthienden July laetſtleden genomen, ende de nadere aenſchryvinge van den een en twintigſten des ſelven Maendts daer op gevolgt; meynende nochtans, dat Uwe Ed. op de authoriſatie in de voorſchre aenſchryvinge van den een en twintigſten July vervat, wel ſoude mogen inwilligen de Acte by de Heeren Engelſche Commiſſariſſen, op 't ſubject van de Schepen Bonne Eſperance, ende de Henry, Bonne Avonture ontworpen, nevens Uwer Ed. Miſſive van den elfden der voorlede Maendt herwaerts over-geſonden, houdende *que non obſtant les Traitté les intereſſez dans les ſuſdits Vaiſſeaux pourront pourſuivre leur Proces entamé*; daer door haer Edele Groot Mog. mede niet kon-

nen ſien (gelyk de Engelſche Commiſſariſſen ook wel te rechten hebben verklaerdt) dat haer in eenigen deele benomen werdt de macht, ende de faculteyt, om de voorſchreve ſaecke by continuatie van haere gegeven Antwoorden van den twee en twintigſten July, ende ſes en twintigſten Auguſti laetſtleden, t'eenemael van de handt te wyſen, ofte ook voor den competenten Rechter te renvoyeren, ende dat midts dien het temperament in haer Hoog Mog. aenſchryvinge van den een en twintigſten July laeſtleden vervat, daer meede implicité werdt voldaen: 't welck haer Edele Groot Mog. my gelaſt hebben, Uwe Ed. midts deſen aen te ſchryven, ende met eenen te verſeekeren, dat de ſentimenten van de andere Provincien daer van niet en diſcreperen, ende dat Uwe Ed. over ſulks de voorſchreve Acte nevens het Tractaet inwilligende, dien-aengaende voor geen diſadveu ſullen hebben te vreſen, al-hoe-wel om wichtige redenen, by haer Edele Groot Mog. niet gedaen, gevonden is hier over eenige meerder uytgedruckte Reſolutien van haer Hoog Mog. dan die geene, die Uwe Ed. hier nevens ter handen komt, te bevorderen; ende namentlyk niet om dat men beducht is geweeſt, dat de Engelſchen van ſoodanige verdere Reſolutie kenniſſe bekomende, deſelve ſouden opnemen voor eene luxatie van de voorſchreve peremptoire Reſolutie van den negentienden July, ende daer door ge-encourageert werden, om den Staet al meerder nieuwigheden te vergen, daer naer haer Edele Groot Mog. in alle mannieren verſtaen, dat geenſints kan werden geluyſtert; ende midts dien ſoo oordeelen haer Edele Groot Mog., dat tot voorkominge van ſoodanig inconvenient, die voet by Uwe Ed. ſoude konnen ende dienen te werden gehouden, dat Uwe Ed. noch voor haer vertreck aen den Koning van Groot Brittannien ſouden verklaren, dat de ſelve wel gaerne ſouden ſien het geheele Tractaet in forma; ſulks ende in der voegen als het van de zyde van ſyne Majeſteyt door des ſelfs Commiſſariſſen, ſonder verdere nieuwigheden, ofte difficulteyten ſoude werden onderteekent, op dat Uwe Ed. ſiende dat geen andere diſcrepantie over-blyft, dan alleenlyck over de extenſie van de ſeparate Acte, raeckende de voorſchreve twee Schepen nevens het Tractaet te onderteekenen, haer als dan dienthalven nader mogen beraden ende letten, of ſy ook in dien deele de laſt van de Heeren hare Principalen ſoo verre ſoude konnen recken, dat daer mede oock in dien deele d'intentie van ſyne Majeſteyt moge genoeg gedaen werden; Ende in gevalle tegen alle beloften, reden, ende billickheydt, oock in 't Tra-

't Tractaet selve, ofte in de extensie van dien eenige onaennemelycke nieuwigheden mochten voorkomen, dat Uwe Ed. dan ilico van daer souden vertrecken, sonder sich om eenigerhande reden verder te laten ophouden; Edoch by soo verre het geheele Tractaet in forma, sonder eenige verdere nieuwigheydt, ter intentie van haer Hoog Mog. gelyk verhoopt werdt, soude konnen werden geadjusteert, dat Uwe Ed. als dan het selve, met ende nevens de voorschreve separate Acte soo die leydt, ende onder Num. 3. als boven over-gesonden is, souden onderteekenen, ende alsoo aen Uwer Ed. negotiatie de laetste handt leggen.

Ende op dat Uwe Ed. aen de Engelschen volkomentlyk mogen benemen alle occasien ende prætext, om desen Staet te culperen van eenige nieuwigheydt; Soo sullen Uwe Ed. daer op fondament mogen maeken, dat het d'intentie van den Staet niet en is door het teekenen van het Tractaet eenig meerder recht te bekomen, ofte de Oost-Indische Compagnie eenig verder recht te procureren, ten reguarde van de pretensie over de voorschreve twee Schepen gemaekt, als de selve voor date van het voorschreve Tractaet heeft gecompeteert, gelyk den Koning van Groot Brittannien, in redelyckheydt niet kan begeeren door het teeken van het Tractaet, ofte eenige separate Acte desen Staet ofte d'Oost-Indische Compagnie, van erger conditie te maeken, als de selve voor date van dien is geweest, sulks dat Uw Ed. onbekommert daer op mogen staet maeken, ende des noodt zynde, bewilligen, dat de Geinteresseerde in de voorschreve twee Schepen sullen zyn, ende blyven in sulcken recht ende staet, als sy voor date van het Tractaet zyn geweest; ende dat het haer vry sal staen het selve recht te vervolgen, daer sulcks ende in dier voegen, als sy voor date van de voorschreve teeckeninge eenigsints hebben konnen ende mogen doen; Om nu wyders tot het adjustement van het geheele Tractaet in forma te geraeken, gelieve Uwe Ed. in bedenken te nemen, of het niet best geraden wesen sal, ende sonder aenstoot gepractiseert konnen werden, dat Uwe Ed. de opstellinge in forma, volgens het geconvenieerde selfs doen, ende daer op sonder verdere nieuwigheydt te sluyten, met præsentatie als boven; ende aengesien voor desen geapprehendeert is, dat over het præmium noch wel eenige hacquetten mochten vallen, soo gelieven Uwe Ed. in bedenken te nemen, of in plaetse van het præmium aen het Hoff, niet simpelyk soude konnen werden geset:

Articuli fœderis inter Serenissimum & Potentissimum Principem Carolum Secundum, Magnæ Britanniæ Regem ab u-

na, ac Celsissimos & Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderati Belgii, ab altera parte sanciti.

Gelyk geschiedt is in 't Tractaet tusschen den hoogstgemelten Koning van Groot Brittannien ter eenre, ende den Koning van Denemarken ter andere zyde, Anno seshien hondert tseshig geslooten, ende voor desen ooek gepractiseert is in de Tractaten, soo by desen Staet als by anderen met den Protector Cromwel gemaekt.

Waer mede, &c.

Maendag den 18 *September* 1662.

Zeelandt. Accord over de saeken de Justitie rakende, ende de Collatie van het Stadhouderschap, ende Capitain Generael.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael van den veertienden deser loopende Maendt, ende die van den drie en twintigsten November des voorleden Jaers daer inne gevoerdt, haere gedachten laten gaen op den jegenwoordigen toestandt van de nader vereeninginge, in gevolge van de selve Resolutie met de Heeren Staten van Zeelandt te maeken, ook daer op naer-gesien de Retroacta hier bevoorens op 't selve subject gevallen. Waer op gedelibereert zynde, ende in achtinge genomen, dat de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt, wel mochten urgeren: In den eersten, dat de jaren van discretie daer van ten respecte van den Heere Prince van Orange, mentie werdt gemaekt in 't geconcerteerde tusschen de Ministers van beyde de Provincien, in de boven-geroerde haer Edele Groot Mog. Resolutie van den drie en twintigsten November des voorleden Jaers breeder geroerdt, ende hier naer geinsereert, mochten werden gedetermineert met den ouderdom van volle achtien Jaren; Ende ten anderen mede, dat hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt, nevens haer Ed. Groot Mog. mochten werden geadmitteert in de Educatie van den hoog-gemelten Heere Prince; Is naer overweginge van dien verstaen ende gerefolveert, dat de Heeren extraordinaris ende ordinaris Gedeputeerden van Zeelandt alhier aenwesende, als nog in gevolge van de meer-geroerde haer Edele Groot Mog. Resolutie van den drie en twintigsten November des voorleden Jaers aengeboden sal werden, het voorschreve geconcerteerde met haer te sluyten ende te teekenen, onder de gewoonlyke belofte van 't adveu, ende de Ratificatie van de Heeren Staten van beyde de Provincien; ende dat ook des noodt zynde, de voorsz determinatie van achtien Jaren sal werden ingewilligt, maer dat de versochte inlatinge van de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt, in de Educatie van den Heere Prince van Orange, sal werden gedeclineert, soo om de peremptoire redenen, als in September des Jaers seshien hondert tseshig, aen Gedeputeerden van haer Edele Groot Mog. solemnelyk, ende wytloopig te gemoet gevoert, volgens 't verbael daer van zynde, ende hier naer mede geinsereert; als mede noch boven dien om redenen, dat haer Edele Groot Mog. selfs, volgens voorgaende haere Resolutie in date den dertigsten September laetstleden, jegenwoordig aen de voorsz Educatie, noch directie, noch part noch deel hebben.

Volgt

Volgt het voorſchreve geconcerteerde tuſſchen de Miniſters van beyde de Provincien.

Alſoo ſeeker different is ontſtaen, ende nu veele jaren heeft getrotteert de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt ter eenre, ende de Heeren Staten van Zeelandt ter andere zyde, over de macht ende het recht, 't welk de ſelve reſpectivelyk ſoude competeren, om de Hoven van Juſtitie te mogen ordonneren, 't gene dienſtig ſoude mogen werden geoordeelt, in reguardt van de Perſoonen, ende ſaeken concernerende hare particuliere Provincien, ende de hoog-gemelte Heeren Staten tot noch toe daer over den anderen niet wel hebben konnen verſtaen, ende nochtans tot voorkominge van veele moeyelykheden, ende verdere verwyderingen dienaengaende hoe eer hoe liever dient geprovideert. SOO IS 'T: Dat de ſelve Heeren Staten reſpective, goedtgevonden hebben, met den anderen te verdragen, dat voor het toekomende, by proviſie ende ſonder præjuditie van elcks haere gerechtigheden, de gemelte Hoven in de exercitien van de Juriſdictien haer gedefereert, ſullen continueren, volgens ende op de originele Inſtructien ofte Verdragen, eenige veranderinge, vermeerderinge of verminderinge, ende ſulcks daer by ofte af ſal moogen werden gedaen, dan met voorgaende communicatie, adviſe ende bewilliginge van beyde de Provincien.

Ende ſullen niet-te-min de reſpective hoog-gemelte Heeren Staten, de voorſchreve Hoven mogen gebieden ende ordonneren, het gene de ſelve tot de meeſte ruſte, ende beſte van haere particuliere Provincien ſullen oordeelen te konnen ſtrecken, in ſaeken daer van de voorſchreve Inſtructien ende Verdragen niet en vermelden; als meede ſoo wanneer de ſelve Heeren Staten ſullen mogen bevinden de voorſchreve Hoven haer yets ren te matigen, het geene geoordeelt ſoude mogen werden te gaen buyten den text ofte meyninge van de voorchreve Inſtructien ofte Verdragen, aen welke beveelen nde Ordonnantien de ſelve Hoven gehouden ſullen ween te defereren; ten ware nochtans, de Heeren Staten an de andere Provincie, haer daer by in 't reguardt, et zy van haer ſelven, ofte van haer Ingezetenen bevonden beſwaerdt ende geintereſſeert, ende conſequenelyk haer daer tegens mochte komen te formaliſeren, in welken gevalle daer van kenniſſe ende advertentie gedaen zynde, aen d'een ofte de andere van de opgemelte Hoven, ſullen de ſelve gehouden zyn, de hoog-gemelte

Staten

Staten in haere klachten ende grieven te hooren, ſonder het eerſte gedane bevel verders te pareren, tot dat by beyde de Provincien, naer voorgaende concert ende communicatie anders ſoude mogen werden verſtaen, ende haer genotificeert.

Ende geconſidereert in de voorſchreve Verdragen, ende particulierlyk in het proviſionneel Accordt van den Jare ſeſtien hondert ſeven, verſcheyden conſiderable Poincten zyn ter neder geſteldt, derogatoir van de originele Inſtructien van de Hoven, ende ſtreckende tot merkelyke commoditeyt van de gemelte Ingezetenen van de Provincie van Zeelandt, daer by de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt oordeelen, dat de ſelve Provincie te veel præ-eminentie ſoude genieten; Soo ſal het de hoog-gemelte Heeren Staten vry ſtaen, binnen den tydt van
mede ſoodanige Poincten, boven ofte contrarie de Inſtructien ter neder te ſtellen ende op te geven, als de ſelve naer de conſtitutie van haere Provincie, ende ten goede van de Ingezetenen van dien, ſullende oordeelen te behooren; ende dat daer inne van de zyde van de Heeren Staten van Zeelandt, naer voorgaende communicatie mede ſal werden bewilligt; midts alleenlyk dat daer by niet en werden geprejudicieert ofte verkort de Rechten ende Privilegien, van de Provincie van Zeelandt.

Vorders de reſpective hoog-gemelte Heeren Staten met blydtſchap gedenkende, aen dé ſalutaire ende gezegende effecten, die voor deſen gereſulteert zyn uyt de ſincere, ende broederlycke correſpondentie ende eenigheydt, die van oudts tuſſchen beyde de Provincien is geweeſt, als welckers intereſſen in ſeparabel aen den anderen zyn geannexeert; hebben de ſelve daerom meede by deſe gelegentheydt goedt-gevonden de voorſchreve vertrouwde correſpondentie geheelyck te doen reviſeeren, ende de ſelve te cultiveren op de goede gronden, van trouwe ende liberteyt, daer op die by haere Voorſaten ende Predeceſſeurs is begonnen ende geluckelyk achtervolgt: ende ſulks in alle ſaeken van merkelyke importantie, ende inſicht concernerende, 't zy den gemeenen Staet, 't zy beyde de Provincien in 't particulier te gaen ende reſolveren met voorgaende communicatie ende concert, midtſgaders op alle bedenkelyke wegen de een des anders voordeel te beſorgen ende quaet af te weeren.

Ende alſoo by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaeken ſeer conſiderabel is de deliberatie op het aenſtellen van een Stadthouder, ende Gouverneur over de hoog-gemelte Provincien; Ende dat ook tot onder-
bouwin-

bouwinge van de voorſz noodige correſpondentie dienſtig is, dat daer toe niet anders en werde geprocedeert, dan met voorgaende gemeenen adviſe ende onderling concert; Soo is mede onderling goedtgevonden, dat gelyk ſulks altydts voor deſen is geſchiedt, 't ſelve ook voortaen ter goeder trouwe ſal werden gepractiſeert; Ende ſpecialyk dat tot voorkoming van alle verwyderinge ende onluſten, ten reſpecte van de Collatie van de voorſchreve eminente Bedieningen, geen reflexie ſal werden genomen op den Heere Prince van Orange, het zy by deſignatie ofte anderſints, ter tydt ende wylen toe den ſelven ſal gekomen zyn tot ſyne jaren van diſcretie, ende dat als dan behoorlyk reguardt ſal konnen werden genomen op ſyne capaciteyt, ende andere conſideratien meer, daer toe notoirlyk gerequireert.

Gelyk ook beyde de Provincien verſtaen, dat ſoo wanneer ter Generaliteyt eenige deliberatie ſoude werden gehouden, op het ſtellen van een Capitain-Generael, dat daer inne niet anders ſal konnen werden gedaen ofte gereſolveert, dan by onderling gevolg ende eenparige ſtemme van alle de Bondtgenooten, ende in ſpecie de ſaeke op 't voorſz important Poinct, geſamentlyk ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. daer henen ſal werden gedirigeert, dat in de voorſz deliberatie aldaer op de Perſoon van den Heere Prince van Orange, geen reflexie mach werden genomen, het zy by deſignatie ofte anderſints, ter tyden ende wylen toe, dat de ſelve ſal gekomen weſen tot ſyne competente jaren van diſcretie als boven.

Ende nademael de Inſtructien van beyde de voorſz Hoven, midts het verloop ende de veranderinge van tyden, veele Articulen behelſen die jegenwoordig niet applicabel zyn, nochte ook gepractiſeert konnen werden, dat de ſelve midts dien door Gecommitteerden van beyde de Provincien gerevideert, ende naer uytlichtinge van de Poincten met deſe tydt komende te ceſſeren, op den naeme van de Heeren Staten van beyde de Provincien van nieuws gearreſteert ende uytgegeven ſullen werden.

Volgt het Verbael van 't gepaſſeerde in de conferentien in September ſeſtien hondert ſeſtig met Gedeputeerden van Zeelandt, gehouden over 't ſubject van de tutele, ende educatie van den Heere Prince van Orange ende de ſuſtenue van Zeelandt, om nevens haer Edele Groot Mog. in de ſelve Tutele ende

ende Educatie geadmitteert te moeten werden.

Dat de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt alleen ende privativelyk competeert de ſorge ende conduitte van de Perſoon ende adminiſtratie van de Goederen van den Heere Prince van Oraigne alomme ende ſonder diſtinctie van Plaetſen, waer de ſelve Goeden ook gelegen mogen weſen, zyn de Heeren extraordinaris Gedeputeerden van Zeelandt, jongſt alhier geweeſt zynde, door Gedeputeerden van de hoog-gemelte Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt aengeweſen, op 't fondament van de navolgende redenen.

Eerſtelyk, dat naer rechten, ende 't gebruyk van alle Natien notoir ende evident is, dat de Guarde noble, ende de Opper-voogdyſchap over alle Weeſen, hooges ende lages Standts, Edel ofte Onedel competeert den Souverain van yder Landt, onder wiens Souverainiteyt 't Sterf-Huys van den Overleden, Ouders der Weeſen gevallen, ende de Weeſen ſelfs gebooren zyn, ende opgevoet werden, ende dat uyt krachte van de ſelve generale maxime de hoog-gemelte Heeren Staten weſende den Souverain van den voornoemden Lande van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt competeert de Guarde Noble, ende Opper-voogdyſchap van den hoog-gemelten Heere Prince, aengeſien het Sterf-Huys van des ſelfs Heer Vader, onſterffelyker gedachteniſſe, onder haer Souverain Reſſort is gevallen, ook den Prince Pupille aldaer gebooren, ende noch woonende ofte opgevoet werdende.

Ten tweeden, dat onder de voorſz Opper-voogdyſchap van den Souverain over de voorſz Pupillen ordinarie gebruykt werden Subalterne Voogden daer toe geſteldt ende ge-eligeert werdende, ofte by Teſtamente, ende dat van de overledene Ouders, voor ſoo veel de conduite ende opſichte over de Perſoon van de Pupille belangt, midtſgaders ook van anderen, waer van de Pupille Goederen komt te erven, voor ſoo veel de adminiſtratie van de ſelve Goederen aengaet, waeromme van ſoodanige Voogden de naem van *tutores teſtamentarii* wert toegepaſt; dat naer de Roomſche Rechten, daer geen Voogden by Teſtamente waren geſteldt, de Voogdye volgens de Wetten quamen op de naeſte Magen van de Weeſen, die tot der ſelver erffeniſſe ab inteſtato gerechtigt waren, hoedanige Voogden tutores legitimi wierden genoemt, doch dat de tutores legitimi by ons nu ſoo niet gebruykt werden, maer dat in den Lande van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt by defect van Teſtamentaire ſubalterne Voogden de conduitte ende de opſichte over de Weeſen, Edelen ende Suppooſten uyt den Hoofde, ende onder de authoriteyt van haer Edele Groot Mog. is en blyft aen den Præſident ende Raden van den Hove, ende voor ſoo veel de gemeene Borgeren, ende Ingezetenen belangt, aen de reſpective Gerechten, ende Wees-kameren onder de authoriteyt van haer Edele Groot Mog. in de voorſz Lande ge-erigeert, die of by hun ſelven, of door geſubſtitueerden der Weeſen Perſoonen ende Goederen handthaven ende gade ſlaen; Dat ook ſoo wanneer over het recht tot de tutele van Weeſen contraverſie valt, ende by den Souverain, ofte uyt den Hoofden van de ſelve daer inne buyten Rechte niet en werdt gediſponeert, dienthalven deciſie moet werden gedaen by den Rechter, Juſtitie adminiſtrerende uyt den Hoofde van den ſelven Souverain, onder:

der de welke de Pupille in maniere voorſz is geboóren, en opgevoet werdt, ſonder dat ſich yemandt anders directelyk ofte indirectelyk dies heeft te bemoeyen; Ende dat ook dien-volgende nae 't overlyden van den Heere Prince Willem van Oraigne, onſterffelyker memorie, Vader van den jegenwoordigen Prince Pupille, by de Vrouwe Princeſſe Royale, als Moeder; De Vrouwe Princeſſe Douairiere als Groot-Moeder ende andere Bloedt-Vrunden ofte Geallieerden van den ſelven Heere Prince Pupille, tot beſtellinge van ſyne Voogdye nergens anders eenig addres ofte verſoek is gedaen als aen de meer-hoog-gemelte Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt alleen.

Dat het ſelve verſoek van den beginne aen generalyk daer toe getendeert heeft, om haer Edele Groot Mog. ſelfs tot aenneming van de Voogdyſchap over den hoog-gemelten Heere Prince te diſponneren, ende ook vervolgens om eenige daer toe te willen qualificeren; Ende dat doenmaels niemandt ſich tegens 't ſelve addres ofte verſoek heeft geoppoſeert, ofte gepretendeert, daer door in ſyne gerechtigheydt gelædeert te zyn, ſelfs onaengeſien daer toe jaren achter den anderen aen haer Edele Groot Mog. aengehouden is geweeſt, gelyk ook daer toe midts de voor-geroerde allegatien ende fondamenten geene de alderminſte redenen waren dienende.

Dat haer Ed. Groot Mog. om redenen van Staet, doenmaels niet goedt vindende de voorſz Voogdyſchap ſelfs directelyk op haer te nemen, nochte ook daer inne politice te diſponneren, de deciſie over de differenten, ontſtaen tuſſchen de hooge Pretendenten, om de ſelve Voogdye onder de authoriteyt van haer Edele Groot Mog. te mogen exerceren ende adminiſtreren, hare ordinariis Juſtitie aenbevoolen hebben, voor de welke ook dienvolgende alle de voorſz hooge Pretendenten ſonder eenige hæſitatie gelitiſconteſteert, hare pretenſien gejuſtificeert, ende van de ſelve Sententie verwacht, ook bekomen hebben, ſonder dat de wettigheydt van dien allen, oyt by yemandt op 't alderminſte in twyffel getrocken, veel min daer toe mede eenig recht gepretendeert is geworden.

Dat alle 't ſelve in dier voegen gepaſſeert, en by uytterlyk gewyſde de voorſz Voogdyſchap toegeweſen ende opgeleydt, zynde de Vrouwe Princeſſe Royale aen de eene zyde, midtſgaders den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de Vrouwe Princeſſe Douairiere van de andere zyde, de hoog-gemelte Perſonagien ook dien-volgende op den voet van ſeeker nader Verdrag daer over tuſſchen de ſelve onderling gemaekt, de voorſz Voogdye van de meer-hoog-gemelte Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt alleen tot noch toe bekleedt hebben; ende ſulks dat die gene die jegenwoordig ſouden willen ſubſtineren, met ende nevens haer Edele Groot Mog. tot de voorſz Opper-Voogdyſchap gerechtigt te weſen, ende by gevolge de ſelve Opper-voogdyſchap aen haer Edele Groot Mog. alleen niet te competeren, boven ende behalven dat de ſelve ſouden chocqueren de voor-geroerde evidente redenen, gronden ende fondamenten, ook te gelyke voor onwettig ſouden verklaren de Voogdye by de hoog-gemelte illuſtre Perſonagien tot noch toe bekleedt, als zynde geſteldt by ende uyt den Hoofde van die gene, die naer hare ſuſtenue daer toe niet en zyn bevoegt geweeſt, maer gelyk aen de wettigheydt van de hoog-gemelte geſtelde Voogden geenſints is te twyffelen, ſoo is ook tot overtuyginge van de wel-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeer-

den van Zeelandt beſlooten, dat alſoo mede niet ſonder taſtelyk ongelyk in diſpute getrocken kan worden 't Recht van de Oppervoogdyſchap over den meer-hoog-gemelten Heere Prince, de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt privativelyk competerende.

Ende of wel hier jegens by de voor-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van Zeelandt ingebracht is, dat den Heere Prince van Oraigne niet moſte werden aengeſien als een gemeene Weeſe, welke aengaende haer Edele Mog. gaerne bekenden, de voorgeroerde redenen ende maximen plaetſe te hebben, maer (gelyk haer Edele Groot Mog. ſelfs by haere Reſolutien hadden gepoſeert) als een Inſtrument van groote hoope voor den gantſchen Staet, ende dat by gevolge ook alle de andere Provintien, ende voornamentlyk die van Zeelandt, binnen de welke den ſelven Heere Prince ſoo heerlyke Goederen beſit, by ſyne opvoedinge ſoo merkelyk geintereſſeert zynde, ook in conduicte over de ſelve opvoedinge behoorden te participeren, te meer, alſoo verſcheyden Provintien hem voor haer advis albereydts hebben gedeſigneert tot Capiteyn ende Admirael Generael van de Unie, daer van ſy mede-Leden zyn, ende hem ook van nu af aen deſtineren tot bekleedinge van het Stadthouderſchap, Gouvernement ende Capiteynſchap Generael van haere Provintie, ja dat die van Zeelandt op hem van nu af aen in eventum geconfereert hebben den Staet van Eerſte, ende repreſenterende de Edelen van den ſelven Lande.

Soo is echter daer jegens by die van Hollandt tot peremptoire ſolutie van dien gerepliceert, dat of wel haer Edele Groot Mog. gaerne toeſtonden, dat den hoog-gemelten Heere Prince van Oraigne was een Inſtrument van groote hoope, niet alleenlyk voor de Provincie van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, maer ook voor den gantſchen Staet der Vereenigde Nederlanden in 't generael, ende van yder Provintie van dien in 't byſonder, daer uyt echter geenſints quam te volgen, dat den ſelven Staet in 't generael, ofte yder der voorſchreve Provintien in 't byſonder tot de Opper-voogdyſchap, ofte de Guarde Noble van den ſelven Heere Prince zy gerechtigt; Alſoo het Recht tot de Opper-voogdyſchap van een Prince geenſints geradiceert is in het intereſſe, ofte de groote hope, die het een ofte het ander Ryk ofte Landtſchap op de ſelve ſoude mogen ſtellen, maer alleenlyk in de vaſte Woon-plaetſe, ende 't overlyden van ſyne Ouders, midtſgaders in ſyne geboorte en opvoedinge, onder het geſag van deſe ofte geene Souverain, ſonder dat daer ontrent ook eenige conſideratie kan meriteren, tot wat ſtaten ofte digniteyten ſoodanigen Prince ook buyten 't geſag van de ſelve Souverain ſoude mogen weſen gedeſigneert ofte gedeſtineert, jae dat meer is, alwaer 't ſaeke dat eenig Prince, in voegen voorſchreve mochte geboren weſen, ende opgevoedt werden onder 't geſag van eenig Souverain, ende dat hy buyten 't geſag van den ſelven Souverain in eenig ander Ryk, Landt ofte Provincie, niet alleenlyk mochte zyn gedeſigneert, ofte gedeſtineert, maer ſelfs by geboorte ende ſucceſſie gerechtigt tot de hoogſte ſtaten ende digniteyten, jae tot de Souverainiteyt ſelfs; dat echter de voorſchreve Souverain tot de Opper-voogdyſchap van den voorſchreven Prince, alleen ſoude weſen gerechtigt, ſonder dat ſelfs dat Ryk, ofte die Provincie, voor de welcke hy niet alleenlyk ſoude zyn een Inſtrument van groote hope, maer ſelfs haeren geboren ende ongetwyffelden Souverain, daer toe eenig concurrent recht ſoude konnen prætenderen, ende

dat

dat ſoodanigen caſus te meermalen voorgevallen geweeſt zynde, ſulcx ook in dier-voegen is gepractiſeert, ſonder dat anderen, al-hoe-wel ſoo hooglyk als voorſchreve is geintereſſeert, daer op eenige prætenſien gemaeckt hebben, gelyk ſulks met ontallyke exempelen ſoude konnen werden geverifieert, ende voornamentlyck ten reguarde van minderjarige Soonen van Koningen, die in 't een Koningryk (ſchoon maer electief weſen) haere reſidentie gehouden hebben, echter noch daer buyten een ofte meer Erf-Koningrycken beſeten hebbende, 't welk echter onnoodig is geacht, aengeſien in de Perſoon van den Heere Prince van Orange ſelfs, het *caſus in terminis* kon werden aengeweſen; Want al-hoe-wel den ſelven Heere Prince, voor die van 't Prinſdom van Orange, is niet alleenlyk een Inſtrument van groote hoope, ofte aldaer tot deſe ofte geene digniteyt gedeſigneert ofte gedeſtineert, maer ſelfs haren wettigen, ende geboren Souverain, ende dat by gevolge aen de opvoedinge van ſyne Hoogheydt niemandt meer, dan die van Orange voorſchreve is, ofte kan weſen gelegen; dat echter haer Edele Groot Mog. vertrouwden by die van Zeelant, ofte by eenige andere van haere Bondtgenooten niet te ſullen werden toegeſtaen, dat de ſelve van Orange daeromme tot de Voogdyſchap, ofte de Guarde-noble van ſyne Hoogheydt ſouden weſen bevoegt; ende dat ſy over ſulks mede ſullen moeten advoueren, dat nochte alle die geene, voor de welke eenig minderjarig Prins is een Inſtrument van groote hoope, nochte ook alle die geene, die in den haren eenig minderjarig Prins tot hooge ſtaten ofte digniteyten gedeſigneert ofte gedeſtineert hebben, jae ſelfs niet alle die geene, over de welke ſoodanig Prins tot het hoogſte geſag by geboorte is gerechtigt tot de Opper-Voogdyſchap, ofte de Guarde-noble van den ſelven Prince zyn bevoegt, ende dat ſy dienvolgende ook op die fondamenten de privative Opper-Voogdyſchap over den Heere Prince van Orange, aen de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, met reden niet en konnen controverteren.

Wat nu wyders belangt het geallegeerde van de wel-gemelte Heeren van Zeelandt, dat namentlyk den Heere Prince van Orange, binnen haere Provincie ſoo notabelyck ende heerlyck is gegoedt, ende het geſuſtineerde van de ſelve, dat ſy niet gehouden zyn, ook niet ſouden konnen gedoogen, dat yemandt anders, onder wat prætext ofte naem ſulks mochte geſchieden daer ontrent werde bekent, ſoo is tot ſolutie van dien d'opgemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van Zeelandt voor-gehouden, ende ſtaet te noteren, dat alle Voogden niet alleenlyk competeert, maer oock incumbeert de beſorginge, bewaringe ende adminiſtratie van de Goederen ende Gerechtigheden, haere Pupillen toekomende, alomme ende ſonder eenige diſtinctie van Plaetſen, 't zy onder een ende de ſelve, 't zy onder veele ende differente Souverainiteyten gelegen; maer dat daer ontrent ſtaet te letten, dat al hoe wel eenig Souverain de Opper-voogdyſchap, of ook wel de geſubordineerde Voogdyſchap van eenig Pupil komt te exerceren, hy nochtans in 't reguarde van de beſorginge, bewaringe ende adminiſtratie van de Goederen ofte Gerechtigheden, den Pupil buyten ſyne Souverainiteyt, ende ſulks onder het opperſte gebiedt van anderen competerende, geenſints kan werden geconſidereert als Souverain, veel min daer ontrent vermach te exerceren eenige Acten van Souverainiteyt, maer dat hy in dien deele alleenlyk moet werden aengeſien als *Conſervator Dominii & juris*

ris privati, even ende in ſulker voegen, als ſyn Pupil meerder-jarig zynde, ſelfs ſoude konnen ofte mogen doen, ende midts dien ook ſonder eenige de minſte prejuditie van 't Souverain Recht, den genen onder de welke de voorſz Goederen ofte Rechten reſſorteren, dien-aengaende competerende; welke voorſz laetſte Souverain, door den anderen, ook des noodts zynde, tot conſervatie ende mainctenue van de voorſz Goederen ende Rechten, by ſupplicatie moet werden gerequireert, ende dat over ſulks vertrout wierde, dat de Heeren Staten van Zeelandt wel ſouden konnen begrypen, dat haer Edele Mog. door 't voorſz geſuſtineerde van Hollandt geene de minſte indracht ofte prejuditie gedaen ofte geleyt wierde in de hoogheydt ende Souverainiteyt, haer onder anderen mede indiſputabelyk competerende over de Goederen van den Heere Prince van Oraigne, binnen hare Provintie gelegen, ja dat haer voorſz contrarie geſuſtineerde in de practycque niet alleenlyk eene generale confuſie alomme veroorſaeken, maer ſelfs voor den Heere Prince van Oraigne in 't particulier een irreparabel grief, ende nadeel toebrengen ſoude, in conſideratie dat den Koning van Spangien (gelyk ook alle Princen ende Potentaten, onder welkers geſach ſyne Hoogheydt eenige Goederen beſit) noodtſaekelyk mede ſoude moeten werden toegeſtaen, 't ſelve Recht ten aenſien van 't gene den ſelven Heere Prince van Oraigne in Brabandt, Vlaenderen, Artois ende andere Provincien, onder ſyn Souverain gebiedt is poſſiderende, als waer toe de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelandt ſouden weſen bevoegt, ten aenſien van de Goederen, ſyne Hoogheydt in Zeelandt toe-behoorende, maer gelyk uyt ſoodanigen ſuſtenue ontallycke andere incongruiteyten meer ſouden komen te reſulteren, dat de ſelve ook alſoo was ongehoordt, ende noyt voor deſen by eenige gepoliceerde Natien gedreven.

Ende nademael de meer-gemelte Heeren extraordinaris Gedeputeerden van Zeelandt, bemerkende de voor-geroerde fondamenten en gronden niet te konnen werden ge-esbranleert, haer voor 't laetſte conform de ſelve fondamenten ſubitelyk hebben trachten te behelpen, met de ſuſtenue dat het Sterf-Huys van wylen de Heer Prins Willem, onſterffelyker gedachteniſſe, Vader van den jegenwoordigen Heere Prince van Oraigne, mede verſtaen moeſte werden in de Provintie van Zeelandt te zyn gevallen, ende dat inſgelyks ook geſecht konde werden den ſelven Heere Prince van Oraigne in Zeelandt gebooren ende woonachtig te weſen, op allegatie, dat den hoog-gemelten Heere Prince Willem, onſterffelyker gedachteniſſe, was geweeſt Stadthouder van beyde de Provintien, ende in die qualiteyt onder anderen mede 't Hooft van 't gemeene Hoff van Juſtitie, welk gemeene Hoff verſtaen moeſte werden, voor ſoo veel Zeelandt aengaet, in Hollandt territorium vergundt te weſen, ende ſulks ook den Stadthouder, Preſident ende Raden van 't ſelve Hoff, ſoo wel in Zeelandt als in Hollandt woonachtig te zyn.

Soo is daer jegens van de zyde van Hollandt gerepliceert, dat onnoodig geacht wierde ter occaſie van de voorſz objectie in debat te werden getreden, over de generale en wel-gefondeerde ſuſtenue van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, dat namentlyk alle de Raden van 't voorſz Hoff, als hebbende een vaſt ende permanent Ampt in Hollandt, waren Inwoonderen van de ſelve Provintie, ende Onderdanen van haer Edele Groot Mog. privative, maer dat in cas ſubject genoeg, ende t'eenemael

mael deciſoir was, dat eenig Preſident ofte Raedt van 't voorſz Hoff in de Provintie van Hollandt overleden weſende, ende ſyne Kinderen blyvende in Hollandt woonen, de ſelve Kinderen niet anders dan voor Inwoonderen van de ſelve Provintie, ende Subjecten van haer Edele Groot Mog. privative konden werden gehouden, ende dat als dan ſelfs niet geimagineert konde werden, dat ſoodanige Kinderen in Hollandt Territoir ſoude zyn vergundt, dat de ſelve by gevolge ſoo wel in Zeelandt als in Hollandt ſouden woonachtig weſen, ja dat ſulks noyt by yemandt, ſelfs niet by de hoog-gemelte Heeren Staten van Zeelant in controverſie was getrocken, ofte met eenige ſchyn van probaliteyt konde werden gediſputeert, ende midts dien ook niet op die ſubtile conſideratie geimpugneert het notoir, en hier boven onwederſpreekelyk geaſtrueert Recht haer Edele Groot Mog. privative competerende tot de Opper-voogdyſchap, ofte de Garde Noble, en ſulks tot de educatie van den Perſoon, en de opſicht over de Goederen van den hoog-gemelten Heere Prince van Oraigne; inſonderheydt niet naer dat de geſubordineerde Voogdyſchap uyt den Hoofde van haer Edele Groot Mog. alleen beſtelt, ende ſoo veel jaren lang ſonder eenige contradictie als boven bekleedt is geweeſt.

Vrydag den 22 September 1662.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den veerthienden deſer loopende maendt in conferentie geweeſt zynde met de Heeren extraordinaris ende ordinaris Cedeputeerden van de Staten van Zeelandt, in krachte van haer Edele Groot Mog. authoriſatie, vervat in der ſelver Reſolutie van den achthienden deſes, ende die van den drie en twintigſten November des jaers ſeſthien hondert en en tſeſtig daer inne geroert tot nader vereeniginge van beyde de Provintien, met den anderen hadden geconcerteert ende op het papier gebracht, ook vervolgens geſlooten ende geteekent het Accordt hier na volgende van woorde te woorde geinſereert.

Zeelandt. Juſtitie. Accordt met die van Zeelant gemaekt over de Juſtitie, ende 't verkieſen ofte niet verkieſen van een Stadt-houder ofte Capiteyn Generael.

Alſoo ſeeker different was ontſtaen, ende nu veele jaren hadde getrotteert tuſſchen de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt ter eenre, ende de Heeren Staten van Zeelandt ter andere zyde, over de macht ende 't recht, 't welk de ſelve reſpectivelyk ſoude competeren, om de Hoven van Juſtitie te mogen ordonneren, 't gene dienſtig ſoude mogen werden geoordeelt in 't reguardt van de Perſoonen ende ſaecken, concernerende hare particuliere Provintien, ende de hoog-gemelte Heeren Staten tot noch toe daer over met den anderen niet wel hebben verſtaen; ende nochtans tot voorkominge van veele moeyelykheden ende verdere verwyderinge, dien-aengaende hoe eer hoe liever dient geprovideert, ook by de ſelve occaſie verdere gronden van eenigheydt ende vertrouwelyke correſpondentie geleydt. Soo is 't, dat de ſelve Heeren Staten reſpective met den anderen zyn verdragen ende veraccordeert.

I.

Dat voor het toekomende by proviſie ende ſonder prejuditie de gerechtigeden van de reſpective Provintien, beyde de Hoven van Juſtitie in de exer-

exercitie van de Juriſdictien haer gedefereert, ſullen continueren, volgens ende op de originele Inſtructien, midtſgaders de Accorden ende Tractaten daer op gemaekt, ſonder dat in de ſelve Inſtructien, ofte Verdragen eenige veranderinge, verminderinge ofte vermeerderinge, ende ſulks daer by, ofte af ſal mogen werden gedaen, dan met voorgaende communicatie, adviſe ende bewilliginge van beyde de Provintien.

I I.

Dat niet te min de reſpective Heeren Staten van de voorſz Provincien ſullen vermogen de voorſz Hoven te gebieden, ende t'ordonneren, 't gene de ſelve tot de meeſte ruſt ende beſte van hare particuliere Provintien ſullen oordeelen te konnen ſtrecken, in ſaeken daer van de voorſz Inſtructien ende Verdragen niet en vermelden, als mede ſoo wanneer de hooggemelte Heeren Staten ſouden mogen bevinden de voorſz Hoven haer yets aen te matigen, 't gene geoordeelt ſoude mogen werden te gaen buyten den text, ofte de meyninge van de ſelve Inſtructien ende Verdragen, ende dat de ſelve Hoven gehouden ſullen weſen aen de voorſz beveelen ende Ordonnantien te defereren; ten ware nochtans de Heeren Staten van de andere Provintien haer daer by in 't reguardt, 't zy van haer ſelven of van haer Ingezetenen bevonden beſwaert ende geintereſſeert, ende conſequentelyk haer daer tegens mochten komen te formaliſeren, ende dat in 't ſelve geval daer van kenniſſe ende advertentie gedaen zynde aen de een of de ander van de opgemelte Hoven, de ſelve gehouden ſullen zyn de hoog-gemelte Heeren Staten in hare klachten ende grieven te hooren, ſonder het eerſte gedane bevel vorder te pareren, tot dat by beyde de Provintien, naer voorgaende concert, ende communicatie anders ſoude mogen werden verſtaen, ende haer genotificeert.

I I I.

Ende geconſidereert inde voorſz Verdragen ende particulierlyk in het proviſioneel Accord van den jare ſeſthien hondert ſeven verſcheyde conſiderable poincten zyn ter neder geſteldt, derogatoir van de originele Inſtructien van de Hoven, ende ſtreckelyk tot merckelyke commoditeyt van de gemeene Ingezetenen van de Provintie van Zeelandt, daer by de Heeren Staten van de Provintie van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt oordeelen, dat de ſelve Provintie te veel præ-eminentie ſoude genieten; dat het over ſulks de hoog-gemelte Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieslandt vry ſal ſtaen, om binnen den tydt van een jaer na date deſes mede ſoodanige poincten boven of contrarie de voorſz Inſtructien ter neder te ſtellen, ende op te geven, als de ſelve naer de conſtitutie van hare Provincie, ende ten goede van de Ingezetenen van dien ſullen oordeelen te behooren; ende dat daer inne van de zyde van de Heeren Staten van Zeelandt naer voorgaende communicatie mede ſal werden bewillicht, midts alleenlyk, dat daer by niet en werden geprejudicieert ofte verkort de Rechten ende privilegien van de ſelve Provincie.

I V.

Ende nademael de Inſtructie, midts het verloop ende de veranderinge van tyden veele Articulen behelſen, die jegenwoordig niet applicabel zyn, nochte ook gepractiſeert konnen werden, dat de ſelve mits dien door Gecom-

committeerden van beyde de Provintien gerevideert, ende naer uytlichtinge van de poincten met deſe tydt komende te ceſſeren, op den name van de Heeren Staten van beyde de Provintien van nieuws gearreſteert ende uytgegeven ſullen worden.

V.

Vorders dat de reſpective hoog-gemelte Heeren Staten met blydſchap gedenckende aen de ſalutaire gezegende Effecten, die voor deſen gereſulteert zyn uyt de ſincere ende Broederlyke correſpondentie ende eenigheydt die van oudts tuſſchen beyde de Provintien is geweeſt, als welckers intereſſen inſeparabelyk aen den anderen zyn geannexeert, de voorſz vertrouwde correſpondentie by deſe gelegentheyt des tydts ſullen doen reviviſceren, ende de ſelve voorts cultiveren op de goede gronden van trouwe ende liberteyt, daer op die by hare Voorſaten ende Predeceſſeurs is begonnen, ende geluckelyk achtervolcht; ende ſulcks in alle ſaecken van merkelyke importantie ende inſicht, concernerende, 't zy den gemeenen Staet, 't zy beyde de Provintien in 't particulier voortaen ſullen gaen, ende reſolveren met onderlinge communicatie ende concert, midtſgaders op alle bedenckelyke wegen de een des anders voordeel beſorgen, en quaedt afweeren.

V I.

Ende alſoo by de jegenwoordige conjuncture van tyden ende ſaecken ſeer conſiderabel is de deliberatie op het aenſtellen van een Stadt-houder ende Gouverneur over de hoog-gemelte Provintien, ende dat ook tot onderbouwinge van de voorſz noodige correſpondentie dienſtig is, dat daer toe niet anders en werde geprocedeert dan met voorgaende gemeenen Adviſe ende onderling concert: Soo is mede goedt-gevonden, dat gelyk ſulks altydts voor deſen is geſchiet, 't ſelve ook voortaen ter goeder trouwe ſal worden gepractiſeert, ende ſpecialyk dat tot voorkominge van alle verdere verwyderinge ende onluſt, ten reſpecte van de Collatie van de voorſz eminente Bedieningen te doen aen den Heere Prince van Orange, 't zy by deſignatie ofte anderſints, geene deliberatie en ſal werden aengeſteldt, ter tydt ende wylen toe de ſelve ſal gekomen zyn tot ſyne volle achthien Jaren; ende als dan behoorlyk reguardt ſal konnen werden genomen op ſyne capaciteyt, ende andere conſideratien meer, daer toe nootelyk gerequireert.

V I I.

Gelyk ook werdt verſtaen, dat ſoo wanneer ter Generaliteyt eenige deliberatie ſoude werden gehouden op het ſtellen van een Capitain-Generael, daer inne niet anders ſal konnen werden gedaen ofte gereſolveert, dan by onderling gevolg ende eenparige ſtemmen van alle de Bondtgenooten; ende in ſpecie dat de ſaecke op 't voorſz important Poinct geſamentlyk ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. daer henen ſal werden gedirigeert, dat ten reſpecte van de Collatie van de voorſz Bedieninge te doen aen de perſoon van den Heere Prince van Oranje, het zy by deſignatie ofte anderſints, geene deliberatie en werde aengeſteldt, ter tydt ende wylen toe, dat de ſelve gekomen ſal weſen tot ſyne volle achthien Jaren als boven.

VIII.

Ende nademael van wegen de hoog-gemelte Heeren Staten van beyde de Provincien, ten wederzyden oprechtelyk is verklaert, dat haer reſpectivelyk competeert de faculteyt ende vryheydt, om ter expiratie van de voor-geroerde achthien jaren, elck in haer reguardt, ten aenſien van de Collatie der bewuſte eminente Bedieningen aen den hoog-gemelten Heere Prince van Orange, ſoodanig ter eenre ende ter andere zyde te diſponneren, als de ſelve ten meeſten dienſte van den Lande ſullen bevinden te behooren; Soo werdt by deſen mede verklaerdt, dat haer de ſelve faculteyt ende vryheydt door deſe jegenwoordige verbinteniſſe niet en wert benomen ofte verkort, mits dat ſoo wanneer de een ofte d'ander Provincie, naer 't verloop van den voorſz tydt genegen mochte werden, dien-aengaende affirmativelyk te diſponneren, daer toe volgende den innehoude van 't voorſz bovenſtaende ſeſte Articul, niet anders en werde geprocedeert, dan met voorgaende gemeenen adviſe ende onderling concert.

Aldus veraccordeert ende geſloten tuſſchen de Gedeputerden van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt ter eenre, ende de Gedeputeerden van de Heeren Staten van Zeelandt ter andere zyde, met wederzydts belofte, deſe elck by de hoog-gemelte Heeren Staten hare Committenten te ſullen doen agreëren, ende daer op behoorlyke Inſtrumenten van Ratificatie uytwiſſelen binnen den tydt van twee maenden.

t'Oirkonde der waerheydt hier van gemaekt, ende ten wederzyden behoorlyk onderteeckent, twee eens-luydende Inſtrumenten; In 's Graven-Hage den een en twintigſten September des Jaers 1662.

Van welck voorſz Accordt by de Leden generalyk Copie verſocht zynde, om tegens de aenſtaende Vergaderinge op de Ratificatie van 't ſelve Accordt behoorlyk geauthoriſeert ende gelaſt te komen, is henluyden het ſelve geaccordeert; Ende is voorts op 't voorſz rapport goedt-gevonden ende verſtaen, dat ſeeckere Miſſive van den Heere Raedt-Penſionnaris van Zeelandt, op den veerthienden der voorlede Maendt, aen den Raedt-Penſionnaris van haer Edele Groot Mog. geſchréven, ſtreckende onder anderen tot elucidatie van 't ſeſte, ſevende ende achtſte Articulen van 't voorſz Accordt alhier mede ſal werden geinſereert, om t'allen tyde te konnen dienen tot narichtinge, ſulcks ende daer 't ſelve ſoude mogen te paſſe komen.

Myn Heer:

Naer dat ick U Edelheydts Miſſive van den vierden deſer hebbe ontfangen, heb ick den inhouden van dien, niet alleenlyk by myn ſelven wel rypelyk ge-examineert ende overwogen, maer ook met eenige van de principaelſte Regenten alhier, ende voor al met de Heeren van den Raede daer over geconfereert, om met te meerder ſteunſel ende aſſeurantie myne reſcriptie te mogen inſtellen,

Uwe Ed. mag ſig wel verſeekert houden, dat de intentie van de Heeren Staten van Zeelandt geenſints en is, van haer in eenigen deele van nu af te verbinden ofte engageren, ten reſpecte van het Stadthouderſchap, naer dat ſyne Hoogheydt den ouderdom van achthien jaren ſoude hebben bekomen, maer ter contrarie wel expreſſelyk verſtaen, dien-

dien-aengaende hare vryheydt te willen behouden, gelyk uyt de overgeſondene concluſie byſonderlyk in 't laetſte evidentelyk kan blycken.

Ook kan ick Uwe Ed. wel verſeeckeren, dat de verklaringe in 't ſevende Articul van het geconcerteerde gedaen, ten effecte, namentlyk dat ſoo wanneer ter Generaliteyt eenige deliberatie ſoude werden gehouden op het ſtellen van een Capitain-Generael, daer inne niet anders ſoude konnen werden gereſolveert, dan by onderling gevolg, ende eenparige ſtemmen van alle de Bondtgenooten, ook naer de uytgedrukte opinie van de Heeren Staten van Zeelandt; geenſints met den voorſz tydt van jaren ſoude weſen bepaelt, maer generalyk ende ſonder eenige limitatie van tydt zy te verſtaen, gelyk mede onſe particuliere meeninge in 't concerteren is geweeſt.

Nu wat aengaet het Poinct van de Educatie, daer in kan ick niet vernemen, dat eenige veranderinge van deſe zyde en is te verwachten, ende of wel ſchoon by Uwe Ed. in de voorſz Miſſive daer toe verſcheyden redenen ſyn geallegeert; ſoo oordeelt men nochtans alhier, dat de ſelve (onder correctie) op 't cas ſubject niet en quadreren, vermidts de Heeren Staten van Zeelandt (gelyk ook in de concluſie notoirlyk werd geſegt) haer geenſints willen aentrecken de ſaecken van de Tutele, ende vervolgens de diſputen die daer over tuſſchen haer Ed. Gr. Mog., de Voogden van den Heere Prince zyn gemoveert, maer alleen geern, benevens haer Ed. Gr. Mog. ſouden beſorgen, dat den ſelven Heere Prince, als hy by beyde de Provincien, t'ſyner tydt tot bekleedinge ende uytvoeringe van de bewuſte eminente Bedieningen ſoude mogen werden beroepen, daer toe wel geſchickt, ende gefatſoeneert ſoude mogen treden; het welck gelyk wy niet en twyffelen, of met de intentie van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt over een komt, ſoo en konnen alhier geene redenen werden bedacht, waerom by haer Edele Groot Mog. in de voorſz Educatie (abſtractive genomen, ende geſepareert van de Voogdyſchap) verdere difficulteyt ſoude werden gemaeckt; Ook werdt geoordeelt, dat als van deſe zyde ſoo liberalyk werd geconſenteert in den inhouden van de ſeſte ende ſevende Articulen van het concert, beyde weſende van ſoo eſſentielen importantie, ook van wegen haer Edele Groot Mog. tot bevorderinge van de oude eenigheydt ende correſpondentie, niet minder behoorde te werden gecontribueert, ende ſonderlinge niet geweygert een poinct, 't welck by haer Edele Groot Mog. ſelve geſuſtineert is, voor den dienſt van den Lande op 't hoogſte noodig te weſen. Want wat het geconcerteerde op 't ſtuck van de Juſtitie aengaet, dien-aengaende is niet geſteldt op 't Papier, dan 't gene dat beyde de Provincien in krachte van de Societeyt, naer rechten eſgualyk competeert, en ook ſtreckt tot haer gemeene beſte en ſecuriteyt.

Soo veel tot voldoeninge van 't verſochte eſclarciſſement, daer op haer Edele Groot Mog., ende ook Uwe Edele volkomen ſtaet konnen maecken, ende ſoo de ſelve die onvermindert noch van gevoelen ſouden blyven, dat daer op het groote werck niet en ſoude konnen werden geſlooten, ende vervolgens alle by-een-komſten verder dienen gedeclineert; ſoo wenſten de Heeren van den Raede alhier, daer van hoe eer hoe liever te mogen werden onderricht, ten eynde by ordre aen de reſpective Leden dien-aengaende notificatie mochte werden gedaen, dien het ſelve ſeeckerlyk ſeer vreemt ſoude voorkomen, als die gemeent hebben, tot con-

ſervatie van de voorſz eenigheyt ende vryheyt, alles 't gene men in æquiteyt van haer konde verwachten, in deſen te hebben gedefereert; des ik ook moet getuygen, en ook is 't voor my onmogelyk de ſaeke verder te brengen; moet de ſelve op dat eenig Poinct afgeſneden werden, het ſal my van herten leet weſen, ende beyde de Provincien ſullen 't altydt beklagen, *aut nunc aut nunquam quære, obſecro te, agas prudenter; & feras me, ſin minus manum à tabula: ſic patriæ priamoque datum eſt. Vale vir eximie cum dilectiſſima ac dilectis omnibus: ac, niſi grave eſt, reſcribe quam primum.* Ik ſal door Godes genade altydt blyven die ik ben,

Myn Heer, &c.

In Middelburg den veerthienden Auguſti ſeſthien hondert twee en tſestig.

Was geteeckent,

Adriaen Vett.

Donderdag den 28 September 1662.

Engelandt. Tractaet met Engelandt in beſchryvinge om te ratificeren. Gecommitteerde Raeden den Advocaet Burgerſdyk, om de pretenſien van deſen Staet te verſamelen.

IS ter Vergaderinge voor-geleſen het Tractaet van wegen deſen Staet, met den Koning van Groot Brittannien, geſlooten den veerthienden deſer loopende Maendt, met aenwyſinge van Articul tot Articul, ende van Poinct tot Poinct, in wat voegen den innehoude van dien was accorderende met de Reſolutien, Ordres ende Inſtructien van den Staet, de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van de ſelve in Engelandt ſucceſſivelyk toegeſonden. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat het voorſz Tractaet met de annotatie van de voorſz gedane aenwyſinge op de margine van yeder Articul geſteldt, de Leden nevens de aenſtaende Poincten van beſchryvinge ſal werden toegeſonden, om jegens de naeſte by-een-komſte op de Ratificatie van 't ſelve behoorlyk geauthoriſeert ende gelaſt te komen. Ende werden de Heeren Gecommitteerde Raeden dien onvermindert midts deſen geauthoriſeert ende gelaſt, van nu af aen ſoo veel doenlyk te prepareren, al 't gene tot executie van het vyfthiende Articul van 't voorſz Tractaet van deſer zyde gedaen, ende geperſiſteert ſal moeten werden; ende dien-volgende den Advocaet Burgerſdyk in den Jare 1654. van wegen den Staet in Engelandt geſonden geweeſt zynde, om te juſtificeren de pretenſien, die doenmaels van deſer zyde opgegeven wierden, in den naeme van haer Edele Groot Mog. te authoriſeren ende te laſten, ſich perſoonelyk te vervoegen in alle de traſficquerende Steden deſer Provincie, en aldaer op addres van Borgemeeſteren der ſelver over te nemen, alle ſoodanige prætenſien als by de Ingezetenen van dien, conform den innehoude van het voorſz vyfthiende Articul overgegeven ſullen worden, de Stucken ende Documenten daer toe dienende, midtſgaders ook de prætenſien ende de verificatien van de ſelve, die hem by de Collegien ter Admiraliteyt, die van de Ooſt-ende Weſt-Indiſche Compagnien, de Directeuren van den Levantſchen Handel, ofte andere Collegien ende Lichamen ter handen geſteldt ſouden mogen werden, naerſtiglyk te examineren, de defecten daer inne bevonden wordende, te annoteren, ook ſoo veel mogelyk door de Geintereſſeerden te laten ſuppleren, ende voorts alles te doen 't gunt bevonden ſal werden tot voorſtandt van 't goet recht van den Staet, ende van de goede Ingezetenen van dien, in de voorſz gelegentheydt te konnen dienen.

FINIS d'Anno 1662.

Satur-

Saturdag den 14 July 1663.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt geduyrende de abſentie van haer Edele Groot Mog. was gepaſſeert ende voor-gevallen, raekende de ſaeken van Portugael, ende tot executie van 't Tractaet, jongſt met de ſelve Kroone gemaekt, doende daer benevens onder anderen ook lecture van ſeeker Concept van Inſtructie, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, ende hier naer van woorde te woorde geinſereert.

Portugael. Inſtructie voor den Reſident in Portugael te examineren, of een Miniſter van meerder Character derwaerts.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden voor N. N., gaende door laſt van haer Hoog Mog. in qualiteyt als Reſident van deſen Staet, ſich onthouden by den Koning ende 't Hoff van Portugael.

Den voornoemden Reſident ſal ſich by de eerſte goede occaſie vervoegen naer Liſſebon, ende naer overleveringe van ſyne Brieven van Credentie, den hoogſt-gemelten Koning van Portugael, in den name van haer Hoog Mog. begroeten, ſich extenderende over 't ſubject van 't Tractaet van Vrede ende Confœderatie, den ſeſten Auguſti des jaers ſeſtien hondert een en tſeſtig, tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning ende deſen Staet geſlooten, met verklaringe dat haer Hoog Mog. ſich daer aen ſullen laten gelegen zyn, ende met alle doenlyke ſorgvuldigheyt beſorgen, dat het voorſchreve Tractaet van deſer zyde punctuelyk ende præciſelyk geobſerveert ende naer gekomen werde, ende dat de ſelve van de zyde van den hoogſt-gedachten Koning deſgelyks mede verwachten ende vertrouwen, ſullende ook voorts by de Koninginne Moeder, ende elders daer ſulcks naer ſtyle van 't Hoff aldaer gebruyckelyck ſoude mogen zyn, in den naeme van haer Hoog Mog. afleggen de gewoonlycke ende gerequireerde officien van civiliteyt.

Ende naerdemael den hoogſt-gemelten Koning in krachte van 't eerſte Articul van 't voorſchreve Tractaet verobligeert is, aen haer Hoog Mog. in ſeſtien achter een volgende jaerlycxe termynen te betalen een ſomme van veertig mael hondert duyſent Cruſaten, ofte tachtig Tonnen Goudts, daer van den eerſten termyn ter ſomme van vyfmael hondert duyſent Caroli guldens al verſcheenen is geweeſt van den tydt af, dat in Portugael kenniſſe is gekomen van de alhier gedane publicatie van 't voorſchreve Tractaet, ſoo ſal den voornoemden Reſident voor eerſt en voor al uyt den naeme ende van we-

gen haer Hoog Mog. verſoeken, ende ernſtelyk aenhouden, ten eynde de voorſchreve beloofde voldoeninge ſucceſſivelyk ende voor af van den voorſz eerſten termyn volgens het voorſchrift van 't voorſz eerſte Articul mogen geſchieden.

Ende ſal hy Reſident ten dien fine verſien worden met een ſuffiſante procuratie van haer Hoog Mog., om de voorſchreve ſomme in den naem van deſen Staet, 't zy in Gelde of in Waren, volgens de diſpoſitie van 't voorſchreve Articul te mogen ontfangen, ende van 't geene hy ſucceſſivelyk ontfangen ſal, uytgeven ſyne Recepiſſen ofte Quitantien, die den Koning van Portugael t'allen tyde tot bewys van ſyne gedane betalinge ſullen konnen ſtrecken.

Ende ſoo wanneer hem in minderinge van de voorſchreve ſchuldt eenige betalinge ſal zyn gedaen, ſoo ſulks geſchiedt ſal weſen in Gelde, ſoo ſal hy ſich bevlytigen, om 't ſelve herwaerts over te maeken per Wiſſel, ofte op ſoodanige andere wyſe, als de ſecuyrſte en onkoſtelykſte ſal werden bevonden, welcken aengaende hem naer genomen informatie, ſoo van Perſoonen op de welke 't geldt ſoude mogen worden getrocken, als van diegeene, aen de welke 't geldt aldaer beſt ſoude konnen werden gecrediteert, nader ende particulierder ordre ſal worden geſonden.

Als eenige betalinge geſchiedt in Waren, te weten Suyker, Taback of Zout, ſal hy ſorgvuldiglyk toeſien, dat de voorſchreve Waren mogen zyn wel gequalificeert ende geconditionneert, ende dat de ſelve hem niet hooger werden aengereekent als naer Marks-gang aldaer, conform de diſpoſitie van 't voorſchreve Tractaet, ende voorts met alle vlyt op de bequaemſte wyſe ordre ſtellen tot het tranſport van de ſelve herrewaerts aen conſignerende, die onder behoorlycke cognoſſementen aen

ende daer van t'elckens meede advis gevende aen haer Hoog Mog., om dienthalven verder gediſponeert te worden, ſoo als naer de ſaeken gelegentheyt bevonden ſal worden te behooren.

Den voornoemden Reſident ſal wyders aen den Koning van Portugael in den name van haer Hoog Mog. verſoeken, dat by den ſelven Koning de gerequireerde ordre moge werden geſteldt, ten eynde hy bequamelyk, ende ſonder eenige verhinderinge in conformité van 't geene by 't eerſte Articul van 't voorſchreve Tractaet is bedongen, moge ontfangen, ofte door ſyne Geauthoriſeerden doen ontfangen in minderinge van de voorſchreve ſchuldt, de Tollen die volgens 't voorſz Tractaet in

de

de Havenen van Portugael ten behoeve van den Koning aldaer wettelyck ſullen moogen werden gegheven.

Wyders ſal den voornoemden Reſident in voldoeninge van 't laetſte Lidt van 't voorſchreve eerſte Articul bevorderen de reſtitutie van alle ſoodanige ſtucken Kanon, als by de veroveringe van 't Recif en andere Sterkten in Brazil, in handen van de Portugeſen gevallen, ende met het Wapen van den Staet, ofte van de Weſt-Indiſche Compagnie geteekent, ten tyde van 't ſluyten van 't voorſchreve Tractaet noch in weſen zyn geweeſt.

Den voornoemden Reſident ſal vorders met den eerſten verſoeken, dat het den hoogſt-gemelten Koning gelieve te deputeren Commiſſariſſen, om met hem conform den innehoude van 't tweede Articul van 't voorſchreve Tractaet, in den name van haer Hoog Mog. te mogen tracteren ende convenieren over de prys, voor de welke het alle ende eenen yegelyken van de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden vry ſal ſtaen, tot St. Ubes, ende in de Contreyen daer ontrent in te koopen, ende af te ſchepen ſoodanigen quantiteyt van Zout, als het haer gelieven ende goedt duncken ſal, welken aengaende hem Reſident nader ende particulierder informatie ende inſtructie ter handen geſtelt of naergeſonden ſal worden.

Ende by ſoo verre daer over geen Verdrag ſoude konnen werden getroffen, mitſgaders ook ſoo lange ſoodanig Verdrag niet geſlooten en is, ſal hy Reſident een waekent ooge houden, of ook metter daedt, in 't reguardt van de Ingezetenen van deſen Staet ceſſeert, ende naergelaten werdt de practycque van de bekende repartitie, die over den Zout-handel aldaer voor eenige jaren is geintroduceert geworden; Ende ſoo haeſt hy ſoude mogen komen te vernemen, dat, buyten vermoede, de voorſchreve reparatie in 't reguard van de Ingezetenen van deſen Staet aldaer directelyk of indirectelyk, opentlyk of bedektelyk noch mochte werden gepractiſeert, daer over by den Koning als eene infractie in 't voorſz Tractaet doleren, ende daer van ilico redres en reparatie verſoeken, met ordre, dat voortaen de belofte by 't laetſte Lidt van 't voorſchreve tweede Articul gedaen, punctuelyk ende ſonder eenige infractie naergekomen ſal worden.

Sal voorts by alle occurrentien vigileren, ende een naerſtig oog daer op houden, dat de Articulen van 't voorſchreve Tractaet, waer by de Ingezetenen deſer Landen toegeſtaen is de vrye Negotie ende Commercie op de Conqueſten van den hoogſt-gemelten Koning punctue-

ctuelyk ende exactelyk naergekomen, ook alle de ordres daer toe gerequireert, aen 's Konings Officieren alomme toegeſonden worden, met ſtrict bevel, om de voorſz Ingezetenen deſer Landen, van de voorſz bedongen Commercie ruſtelyk ende vredelyk te laten jouiſſeren, ſonder te gedogen, dat de ſelve daer inne eenigſints verhindert, of daer van in eenigen deele directelyk of indirectelyk gefruſtreert werde.

Ende ſal hy Reſident voorts met eene geduyrige ſorgvuldigheydt, accuraedt reguardt nemen, dat alle de vordere Articulen van 't voorſchreve Tractaet, ende yder van dien in 't byſonder exactelyk ende præciſelyk worden naergekomen, ende ſoo haeſt hy daer ontrent eenig mancquement ſoude mogen bevinden, daer van redres ende reparatie verſoeken als na behooren.

Den voornoemden Reſident ſal mede behertigen ende ſoeken te effectueren generalyk alle het gene tot bevorderinge ende voortſettinge van de Navigatie ende Commercie deſer Landen, ſoude mogen ſtrecken, ende tot dien eynde de Ingezetenen van dien alle behulp-middelen toe-brengen.

Sal tot alle 't gene voorſchreve is, een yder poinct van dien naer ſyne kenniſſe en wetenſchap gebruyken alle bedenkelyke wegen ende middelen, ten eynde daer op ten beſten van den Staet ende de Ingezetenen van dien, de gewenſte effecten mogen komen te volgen.

Ende geduyrende ſyn verblyf in Portugael, ſal hy met de Ambaſſadeurs ende andere Miniſters van uytheemſche Koningen, Republycquen, Princen ende Potentaten, Vrunden ende Geallieerden van deſen Staet, ofte met de ſelve in neutraliteyt ſtaende, onderhouden goede correſpondentie, om des te beter van alles den dienſt van den Lande directelyk of indirectelyk raekende, geinformeert te konnen werden.

Ende haer Hoog Mog. t'ſyner aenkomſte tot Liſſebon, ofte ter plaetſe daer den Koning ſal zyn aen te treffen, datelyk adverteren, ook daer naer ende van tydt tot tydt met alle occaſie ende gelegentheden pertinentelyk overſchryven, 't gene by hem aldaer, ende in die Quartieren, in gevolge van deſen ſynen laſt ende inſtructie ſal zyn gedaen ende verricht, ende wat hem daer op bejegent ende weder-vaert.

De ſecreetſte ſaeken, die dat ſullen vereyſſchen, adverterende by Cyffer, daer van een Sleutel gemaekt, ende hem nevens deſen behandigt ſal worden, addreſſerende in ſulken gevalle ſyne Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog. volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſtien hondert een en vyftig op de groote Zale van 't Hoff genomen, daer van hem

mede

mede Extract ſal werden behandigt.

Ende t'ſyner weder-komſte van ſyne verrichtinge en weder-varen aen haer Hoog Mog. rapport doen.

Noch ſal hy gehouden zyn de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hem onder behoorlyken Inventaris ende Recepiſſe mede-gegeven, ofte toegeſonden ſouden mogen worden, om ſich daer van te dienen in 't uytvoeren van ſynen laſt t'ſyner wederkomſte hier te Landen, by intreckingen van de voorſchreve Inventaris ende Recepiſſe, behoorlyk te reſtitueren, ende daer benevens ook onder Inventaris over te leveren, alle ſoodanige origineele ende andere Stucken, als hy geduyrende deſe ſyne reſidentie tot Liſſabon bekomen ſal, om als dan ter Griffie voorſchreve geſeponeert te werden.

Eyntelyck hebben haer Hoog Mog. goedt-gevonden ende verſtaen, dat den meer-gemelten Reſident hem præciſe ſal hebben te reguleren naer den inhoude van der ſelver Reſolutie van den tienden Auguſti ſeſtien hondert een en vyftig, op 't ſtuck van geene Preſenten te ontfangen, genomen, hier naer volgende van woorde te woorde geinſereert.

Fiat inſertie.

Aldus gedaen ende gearreſteert ter Vergaderinge van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael. In den Hage op den ſeſtien hondert drie en tſeſtig.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſz geconcipieerde Inſtructie geſteldt ſal worden in handen van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerde tot de ſaecken van Portugael, om naer reſumptie van de ſelve, ende het voorſchreve Tractaet daer jegens gecompaſſeert, haer Ed. Groot Mog. daer op te dienen van haere conſideratien ende advis. Ende is ter occaſie van 't voorſz gerapporteerde mede in bedenken genomen, of niet een Miniſter van meerder Character, immers voor een tyt, met ende nevens den voorſchreven Reſident, naer Portugael ſoude behooren te werden geſonden, daer op de reſpective Leden aengenomen hebben, haer in de toekomende weeke nader te ſullen verklaren.

Woonſdag den 18 *July* 1663.

Of ende tot wat ſomme over prætenſien van die van Maltha te tranſigneren.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't rapport ende advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaecken van Maltha, in voorgaende Notulen onder date den tweeden Mey laetſtleden breeder gementionneert; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de wel-gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden verſocht ende gelaſt ſullen werden, gelyck de ſelve verſocht

ſocht ende gelaſt worden by deſen, haere gedachten nader te laten gaen, midtſgaders haer Edele Groot Mog. van hunne conſideratien ende adviſe te dienen, of eenige ende hoedanige authoriſatie ſoude konnen ende behooren te werden verleent, omme met die van Maltha voorſchreve tot af-koop van hare pretenſien op eenige Goederen, binnen deſe Provintie gelegen, *ad redimendam vexàm*, onder belofte van eenige penningen te mogen tranſigeren, ende binnen wat ſomme de voorſz authoriſatie ſoude behooren gelimiteert en bepaelt te worden.

Donderdag den 19 Julii 1663.

Portugael. Inſtructie voor een Miniſter nae Portugael.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, de conſideratien ende advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Portugael, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den veertienden deſer loopende maendt gereſumeert ſeeker Concept van Inſtructie, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, ook het Tractaet tuſſchen den Koning van Portugael ter eenre, ende deſen Staet ter andere zyde, daer jegens gecompaſſeert; Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. 't voorſchreve Concept van Inſtructie met de gedane ampliatie ende correctie wel laten gevallen, ende is dienvolgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen deſe Provintie ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't voorſchreve Concept by haer Hoog Mog. geamplecteert ende gearreſteert moge werden, in voegen ende maniere, als 't ſelve hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden voor N. N., gaende door laſt van haer Hoog Mog. in qualiteyt als Reſident van deſen Staet, ſich onthouden by den Koning ende 't Hoff van Portugael.

Den voornoemden Reſident ſal ſich by de eerſte goede occaſie vervoegen naer Liſſebon, ende naer overleveringe van ſyne Brieven van Credentie, den hoogſt-gemelten Koning van Portugael, in den name van haer Hoog Mog. begroeten, ſich extenderende over 't ſubject van 't Tractaet van Vrede ende Confœderatie, den ſeſten Auguſti des jaers ſeſtien hondert een en tſeſtig, tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning ende deſen Staet geſlooten, met verklaringe dat haer Hoog Mog. ſich daer aen ſullen laten gelegen zyn, ende met alle doenlyke ſorgvuldigheyt beſorgen, dat het voorſchreve Tractaet van deſer zyde punctuelyk ende præciſelyk geobſerveert ende naer gekomen werde, ende dat de ſelve van de zyde van den hoogſt-gedachten Koning deſgelyks mede verwachten ende vertrouwen, ſullende ook voorts by de Koninginne Moeder, ende elders daer ſulcks naer

ſtyle

ſtyle van 't Hoff aldaer gebruyckelyck ſoude mogen zyn, in den naeme van haer Hoog Mog. afleggen de gewoonlycke ende gerequireerde officien van civiliteyt.

Ende naerdemael den hoogſt-gemelten Koning in krachte van 't eerſte Articul van 't voorſchreve Tractaet verobligeert is, aen haer Hoog Mog. in ſeſtien achter een volgende jaerlycxe termynen te betalen een ſomme van veertig mael hondert duyſent Cruſaten, ofte tachtig Tonnen Goudts, daer van den eerſten termyn ter ſomme van vyfmael hondert duyſent Caroli guldens al verſcheenen is geweeſt van den tydt af, dat in Portugael kenniſſe is gekomen van de alhier gedane publicatie van 't voorſchreve Tractaet, ſoo ſal den voornoemden Reſident voor eerſt en voor al uyt den naeme ende van wegen haer Hoog Mog. verſoeken, ende ernſtelyk aenhouden, ten eynde de voorſchreve beloofde voldoeninge ſucceſſivelyk ende voor af van den voorſz eerſten termyn volgens het voorſchrift van 't voorſz eerſte Articul mogen geſchieden.

Ende ſal hy Reſident ten dien fine verſien worden met een ſuffiſante procuratie van haer Hoog Mog., om de voorſchreve ſomme in den naem van deſen Staet, 't zy in Gelde of in Waren, volgens de diſpoſitie van 't voorſchreve Articul te mogen ontfangen, ende van 't geene hy ſucceſſivelyk ontfangen ſal, uytgeven ſyne Recepiſſen ofte Quitantien, die den Koning van Portugael t'allen tyde tot bewys van ſyne gedane betalinge ſullen konnen ſtrecken.

Ende ſoo wanneer hem in minderinge van de voorſchreve ſchuldt eenige betalinge ſal zyn gedaen, ſoo ſulks geſchiedt ſal weſen in Gelde, ſoo ſal hy ſich bevlytigen, om 't ſelve herwaerts over te maeken per Wiſſel, ofte op ſoodanige andere wyſe, als de ſecuyrſte en onkoſtelykſte ſal werden bevonden, welcken aengaende hem naer genomen informatie, ſoo van Perſoonen op de welke 't geldt ſoude mogen worden getrocken, als van die geene, aen de welke 't geldt aldaer beſt ſoude konnen werden gecrediteert, nader ende particulierder ordre ſal worden geſonden.

Als eenige betalinge geſchiedt in Waren, te weten Suyker, Taback of Zout, ſal hy ſorgvuldiglyk toeſien, dat de voorſchreve Waren mogen zyn wel gequalificeert ende geconditionneert, ende dat de ſelve hem niet hooger werden aengereekent als naer Marks-gang aldaer, conform de diſpoſitie van 't voorſchreve Tractaet, ende voorts met alle vlyt op de bequaemſte wyſe ordre ſtellen tot het tranſport van de ſelve herrewaerts aen,

conſignerende die onder behoorlycke cognoſſementen aen

tot

ende daer van t'elckens meede advis gevende aen haer Hoog Mog., om dienthalven verder gediſponeert te worden, ſoo als naer der ſaken gelegentheyt bevonden ſal worden te behooren.

Den voornoemden Reſident ſal wyders aen den Koning van Portugael in den name van haer Hoog Mog. verſoeken, dat by den ſelven Koning de gerequireerde ordre möge werden geſteldt, ten eynde hy bequamelyk ende ſonder eenige verhinderinge in conformité van 't geene by 't eerſte Articul van 't voorſchreve Tractaet is bedongen, moge ontfangen, ofte door ſyne Geauthoriſeerden doen ontfangen in minderinge van de voorſchreve ſchuldt, de Tollen die volgens 't voorſz Tractaet in de Havenen van Portugael ten behoeve van den Koning aldaer wettelyck ſullen moogen werden geheven.

Wyders ſal den voornoemden Reſident in voldoeninge van 't laetſte Lidt van 't voorſchreve eerſte Articul bevorderen de reſtitutie van alle ſoodanige ſtucken Kanon, als by de veroveringe van 't Recif en andere Sterkten in Brazil, in handen van de Portugeſen gevallen ende met het Wapen van den Staet, ofte van de Weſt-Indiſche Compagnie geteekent, ten tyde van 't ſluyten van 't voorſchreve Tractaet noch in weſen zyn geweeſt.

Den voornoemden Reſident ſal vorders met den eerſten verſoeken, dat het den hoogſt-gemelten Koning gelieve te deputeren Commiſſariſſen, om met hem conform den innehoude van 't tweede Articul van 't voorſchreve Tractaet, in den name van haer Hoog Mog. te mogen tracteren ende convenieren over de prys, voor de welke het alle ende eenen yegelyken van de Ingezetenen deſer Vereenigde Nederlanden vry ſal ſtaen, tot St. Ubes, ende in de Contreyen daer ontrent in te koopen ende af te ſchepen ſoodanigen quantiteyt van Zout, als het haer gelieven ende goedt duncken ſal, welken aengaende hem Reſident nader ende particulierder informatie ende inſtructie ter handen geſtelt of naergeſonden ſal worden.

Ende by ſoo verre daer over geen Verdrag ſoude konnen werden getroffen, mitſgaders ook ſoo lange ſoodanig Verdrag niet geſlooten en is, ſal hy Reſident een waekent ooge houden, of ook metter daedt, in 't reguardt van de Ingezetenen van deſen Staet ceſſeert, en

de

de naergelaten werdt de practycque van de bekende repartitie, die over den Zout-handel aldaer voor eenige jaren is geintroduceert geworden; Ende soo haest hy soude mogen komen te vernemen, dat, buyten vermoede, de voorschreve repartitie in 't reguard van de Ingezetenen van desen Staet aldaer directelyk of indirectelyk, opentlyk of bedektelyk noch mochte werden gepractiseert, daer over by den Koning als eene infractie in 't voorsz Tractaet doleren, ende daer van ilico redres en reparatie versoeken, met ordre, dat voortaen de belofte by 't laetste Lidt van 't voorschreve tweede Articul gedaen, punctuelyk ende sonder eenige infractie naergekomen sal worden.

Sal voorts by alle occurrentien vigileren, ende een naerstig oog daer op houden, dat de Articulen van 't voorschreve Tractaet, waer by de Ingezetenen deser Landen toegestaen is de vrye Negotie ende Commercie op de Conquesten van den hoogst-gemelten Koning punctuelyk ende exactelyk naergekomen, ook alle de ordres daer toe gerequireert, aen 's Konings Officieren alomme toegesonden worden, met strict bevel, om de voorsz Ingezetenen deser Landen, van de voorsz bedongen Commercie rustelyk ende vredelyk te laten jouisseren, sonder te gedogen, dat de selve onder pretext van te moeten varen met de Vloote of anderssints, in Portugael of elders, directelyk tegens den text van 't derde Articul van 't voorschreve Tractaet, opgehouden, of in de selve bedongen Commercie eenigsints verhindert, of daer van in eenigen deele directelyk of indirectelyk gefrustreert werden.

Sal voorts alle goede officien aenwenden, ten eynde over de rechtveerdige pretensien, in 't vyf en twintigste Articul van 't voorschreve Tractaet breeder gementionneert, eene generale compositie, achtervolgende den inhoudt van 't selve Articul moge werden getroffen, gevende t'syner tydt aen den Staet advertentie tot het uytloven van wat somme den Koning van Portugael tot afkoop van de voorschreve pretensien sal konnen werden gebracht, om sulks gehoort, als dan nader dienthalven te werden gerefolveert, sulks als na exigentie van saeken bevonden sal worden te behooren, sullende hem Resident ten voorschreven eynde den Inventaris der voorsz pretensien copielyk ter handen gestelt worden, tot des selfs naerichtinge.

Ende sal hy Resident voorts met eene geduyrige sorgvuldigheydt, accuraedt reguardt nemen, dat alle de vordere Articulen van 't voorschreve Tractaet, ende yder van dien in 't bysonder exactelyk ende præciselyk worden naergekomen, ende soo haest hy daer ontrent eenig

mancquement ſoude mogen bevinden, daer van redres ende reparatie verſoeken als na behooren.

Den voornoemden Reſident ſal mede behertigen ende ſoeken te effectueren generalyk alle het gene tot bevorderinge ende voortſettinge van de Navigatie ende Commercie deſer Landen, ſoude mogen ſtrecken, ende tot dien eynde de Ingezetenen van dien alle behulp-middelen toe-brengen.

Sal tot alle 't geene voorſz is, een yder poinct van dien naer ſyne beſte kenniſſe en wetenſchap gebruyken alle bedenkelyke wegen ende middelen, ten eynde daer op ten beſten van den Staet ende de Ingezetenen van dien, de gewenſte effecten mogen komen te volgen.

Ende geduyrende ſyn verblyf in Portugael, ſal hy met de Ambaſſadeurs ende andere Miniſters van uytheemſche Koningen, Republycquen, Princen ende Potentaten, Vrunden ende Geallieerden van deſen Staet, ofte met de ſelve in neutraliteyt ſtaende, onderhouden goede correſpondentie, om des te beter van alles den dienſt van den Lande directelyk of indirectelyk raekende, geinformeert te konnen werden.

Ende haer Hoog Mog. t'ſyner aenkomſte tot Liſſebon, ofte ter plaetſe daer den Koning ſal zyn aen te treffen, datelyk adverteren, ook daer naer ende van tydt tot tydt met alle occaſie ende gelegentheden pertinentelyk overſchryven, 't gene by hem aldaer, ende in die Quartieren, in gevolge van deſen ſynen laſt ende inſtructie ſal zyn gedaen ende verricht, ende wat hem daer op bejegent ende weder-vaert.

De ſecreetſte ſaeken, die dat ſullen vereyſſchen, adverterende by Cyffer, daer van een Sleutel gemaekt, ende hem nevens deſen behandigt ſal worden, addreſſerende in ſulken gevalle ſyne Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog. volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſtien hondert een en vyftig op de groote Zale van 't Hoff genomen, daer van hem mede Extract ſal werden behandigt.

Ende t'ſyner weder-komſte van ſyne verrichtinge en weder-varen aen haer Hoog. Mog. rapport doen.

Noch ſal hy gehouden zyn de Stucken uyt de Griffie van haer. Hoog Mog., die hem onder behoorlyken Inventaris ende Recepiſſe mede-gegeven, ofte toegeſonden ſouden mogen worden, om ſich daer van te dienen in 't uytvoeren van ſynen laſt t'ſyner weder-komſte hier te Landen, by intreckingen van de voorſchreve Inventaris ende Recepiſſe, behoorlyk te reſtitueren, ende daer be-

benevens ook onder Inventaris over te leveren, alle soodanige originele ende andere Stucken, als hy geduyrende dese syne residentie tot Lissabon bekomen sal, om als dan ter Griffie voorschreve geseponeert te werden.

Eyntelyk hebben haer Hoog Mog. goedt-gevonden ende verstaen, dat den meer-gemelten Resident hem præcise sal hebben te reguleren naer den inhoude van der selver Resolutie van den tienden Augusti sestien hondert een en vyftig, op 't stuck van geene Presenten te ontfangen, genomen, hier naer volgende van woorde te woorde geinsereert.

Fiat insertie.

Aldus gedaen ende gearresteert ter Vergaderinge van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael. In den Hage op den sestien hondert drie en sestig.

Dingsdag ende Woonsdag den 24 ende 25 July 1663.

De Heer Pensionnaris van Slingelandt, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saeken van Maltha, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael in date den achtienden deser loopende Maendt haere gedachten laten gaen, of eenige ende hoedanige authorisatie soude connen ende behooren te werden verleent, omme met die van Maltha voorschree, tot af-koop van haere prætensien op eenige Goederen binnen dese Provincie gelegen *ad redimendam vexam*, onder belofte van eenige penningen te mogen trangeren, ende binnen wat somme de voorsz authorisatie soude behooren gelimiteert en bepaelt te worden, waer op voor als noch egeene Resolutie is gevallen.

Ofte authorisatie om met die van Maltha over de Goederen hier te Lande gelegen te transigneren.

Donderdag ende Vrydag den 2 ende 3 Augusty 1663.

By resumptie gedelibereert zynde op 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saeken van Maltha, den vyf en twintigsten der voorlede Maendt, door monde van den Heer Pensionnaris van Slingelandt, alhier ter Vergaderinge gerapporteert; Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden, dat de Raedt-Pensionnaris sal werden geauthoriseert ende gelast, gelyk de selve geauthoriseert ende gelast wordt midts desen, om met de Ministers van den Prince Cardinael van Hessen, als overste Meester van de Ordre van Maltha in Duytslandt, uyt den naeme en van wegen haer Edele Groot Mog. onder behoorlyke cautelen te transigeren, tot af-koop van de pretensien by de gemelte Ordre gemaekt werdende, op eenige Goederen binnen dese Provincie gelegen, ende daer voren te mogen uytloven een somme van hondert duysent Ryxdaelders, uytterlyk wel minder, maer niet meerder; des dat de penningen daer toe gerequireert, bevonden sullen moeten werden by de Heeren Gecommitteerde Raden in de respective Quartieren, uyt de ordinaris loopende Middelen van 't Landt ende sulcks buyten

Authorisatie over de prætensien van Maltha te transigeren.

buyten nieuwe beſwaerniſſe van de Gemeynte, alles in dien verſtande, dat by '
voorſz te maeken Accordt van aſ-koop expreſſelyk ſal moeten werden gereſerveert
ende bedongen, dat de voorſz uyt te loven peningen, by haer Edele Groot Mog
niet eerder noch anders ſullen behoeven betaelt te worden; dan ſoo wannee
de andere Geunieerde Provincien, in de welke mede eenige diergelyke Goede-
ren gelegen zyn, daer over inſgelyks tot eene amicabele tranſactie met de voor-
noemde Ordre ſullen weſen gediſponneert, daer toe haer Edele Groot Mog. i
ſulken cas gaerne alle ſortabele officien aenwenden ſullen; Ende ſal ten die
fine op de voornoemde Raedt-Penſionnaris het gerequireerde pouvoir in forma
ſulks ende in der voegen als het de ſelve hier naer volgende ſtaet geinſereert
gedepeſcheert worden.

De Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt; Allen den genen die de
ſen ſullen ſien ofte hooren leſen, Saluyt. *Doen te weten:* Dat nade
mael zedert veele Jaren herrewaerts, van de zyde van de Ordre van Maltha
door den Heere Prince Cardinael Landt-Graef van Heſſen, Overſte Mee
ſter van de ſelve Ordre in Duytſlandt, ende door de Miniſters by ſyne Vor
ſtelyke Eminentie daer toe gedeputeert, continuele inſtantien zyn gedaen
ſoo aen ende ontrent de Heeren Staten Generael deſer Vereenigde Neder
landen, als mede by de Heeren Staten van de particuliere Provincien, end
ſpecialyk mede aen ons, ten eynde de Goederen binnen de voorſz Provin
cien, ende particulierlyk mede binnen den voornoemden onſen Lande va
Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt gelegen, waer van de gemelte Ordre voo
deſen het beſit ende genot gehadt heeft, aen de ſelve Ordre mochten wer
den gereſtitueert, om by haer daer van gediſponneert te werden, volger
de Ordonnantien ende Statuten daer van zynde, al-hoe-wel wy, nevens d
Heeren Staten van de andere Provincien, vermeynen met goedt recht t
hebben geſuſtineert, dat de voorſz Goederen by ons wettelyk, ende me
goeden Titule zyn aengeſlagen, dewyle nochtans by onſe goede Vrunde
ende Geallieerden openingen ende aenſoecken zyn gedaen, om het voorſ
different by amicable wegen, ende was 't doenlyk, onder belofte ende be
talinge van eene redelyke Geldt-ſomme uyt de wege ende ter neder te leg
gen, wy daer aen ſoo veel doenlyk willende defereren, ende reflexie maec
kende op de Reſolutie van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, i
date den ſeventhienden July ſeſthien hondert vier en vyftig, by de welk
haer Hoog Mog. de Miniſters van den hoog-gemelten Heere Prince Car
dinael, in de voor-geroerde qualiteyt renvoyeren aen de Heeren Staten va
de particuliere Provincien, ons uyt de ſelve inſichten hebben laten bewe
gen, om onſen lieve ende getrouwen Raedt-Penſionnaris, ende Bewae
der van onſen Grooten Zegele, Stadthouder ende Regiſter-meeſter va
Onſen Leenen, &c. de Heer Johan de Witt, te committeren end
t'authoriſeren, gelyk wy den ſelven committeren ende authoriſeren by de
ſen, om daer over te mogen handelen, tracteren ende ſluyten met de M
niſters van den meer-hoog-gemelten Heere Prince Cardinael, Landtgrav
van Heſſen, in de voorſz qualiteyt, midts daer toe mede behoorlyk we
ſende geauthoriſeert, belovende voor goedt, vaſt ende van waerde t
ſullen houden, als 't gene by den voornoemden onſen Raedt-Penſionnar
in krachte deſes genegotieert ende geſlooten ſal zyn, ende het ſelve me
onſ

onſe Ratificatie in de beſte ende bondigſte forme te ſullen bekrachtigen.

Aldus gedaen ende gegeven onder onſen grooten Zegele hier aengehangen, den derden Auguſti des jaers ſeſtien hondert drie en tſeſtig.

Ter Ordonnantie van de Staten.

Donderdag den 13 *September* 1663.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Inſtructie, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht voor Johan Bartram van Mortaigne, gedeſigneerde Conſul Generael op de Kuſte van Barbarien, ende Mr. Gilbert de Vianen, Fiſcael van 's Landts Vloote, gaende nae Algiers ende Tunis: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſchreve Concept van Inſtructie, naer eenige gedane veranderinge wel laten gevallen, en is dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen deſe Provintie ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't voorſchreve Concept by haer Hoog Mog. geamplecteert ende gearreſteert moge worden, in voegen ende maniere als 't ſelve hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert. *Inſtructie voor de Conſul Mortaigne, en Fiſcael Vianen gaende nae Algiers.*

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor Johan Bartram van Mortaigne, gedeſigneerde Conſul Generael, op de Kuſte van Barbarien, ende Mr. Gilbert de Vianen, Fiſcael over 's Landts Vloote, gaende na Algiers ende Tunis, waer nae ſy hun ſullen hebben te reguleren.

I.

Den voornoemden Conſul Generael ende Fiſcael ſullen haer met den eerſten begeven op het Schip van Oorlog, of ander ſuffiſant ende bequaem Vaertuyg, by het Collegie ter Admiraliteyt tot te eſquiperen ende gereet te maeken; Ende daer meede zeylen naer de Vloote van den Staet, jegenwoordig ſig onthoudende op de Kuſten van Portugael, onder het beleyt van den Vice-Admirael Cortenaer.

II.

De ſelve Vloote aengetroffen hebbende, ſullen van deſen haren laſt ende inſtructie communicatie geven aen den voornoemden Vice-Admirael Cortenaer, ende met ende nevens hem haer tranſporteren naer Algiers ende Tunis voornoemt.

III.

Voor Algiers met de voorſchreve Vloote gearriveert weſende, ſullen haer aen Landt ende in de Stadt begeven, ook haere komſte volgens de maniere aldaer gebruykelyk bekendt maeken, 't zy door den Conſul van der Burg, ofte anderſints.

IV.

Ende vervolgens audientie verſoeken in de Douane, ofte by die van de Regeeringe aldaer, ende naer overleveringe van haere Brieven van Credentie, proponeren.

V.

Dat haer Hoog Mog: hun expreſſelyk met 's Landts Vloote derrewaerts hebben geſonden, om te eyſſchen ende te vorderen reparatie ende vergoedinge van de groote ſchade die de Schepen van Algiers, de Onderdanen ende Ingezetenen van den Staet door rooven, plunderen ende nemen van haere Schepen ende Goederen, zedert eenigen tydt herwaerts tegen het Tractaet van Vrede hebben aengedaen, en daer op ernſtig aenhouden en inſiſteren.

VI.

Ten anderen, mede om te hebben reſtitutie van de Goederen die uyt de Schepen deſer Landen gelicht, onder 't pretext, dat die andere Natien, niet zynde in Vreede met die van Algiers ſouden toe-behooren, ofte ten minſten de waerde van dien.

VII.

Ende ten derden, relaxatie van de Slaven, zedert den voorſchreven getroffene Vrede gemaekt, van wat Natie die ook mogen weſen, koſteloos ende ſchadeloos, ook ſtraffe tegens de Contraventeurs van de ſelve Vrede.

VIII.

In gevalle daer tegens mochte werden geallegeert, dat het voorſchreve Tractaet van Vrede aen deſer zyde ſelfs niet en is naergekomen, door dien de Chriſtene Slaven tot noch toe niet en zyn geloſt en afgehaelt geworden.

IX.

Sullen daer op antwoorden, dat haere Hoog Mog. ſoo haeſt als de ſelve kenniſſe hadden bekomen, van het ſluyten van het meer-gemelte Tractaet, aenſtondts ſerieuſe beſoignes hebben aengeſteldt, ende hare gedachten laten gaen, om het ſelve van harer zyde hoe eer hoe liever in allen deele te voldoen ende naer te komen, ende on-

der-

der anderen mede om penningen uyt te vinden, tot loſſinge van de gedetineerde Slaven noodig.

X.

Dan dat tuſſchen den Vice-Admirael de Ruyter, ende hun onderlinge geconvenieert ende verdragen zynde, dat de voorſchreve loſſinge ſoude geſchieden binnen den tydt van vyftien maenden te rekenen naer het voorſchreve ſluyten, ende naderhandt in April laetſtleden, by hun aen de voorſchreve Fiſcael Vianen toegeſegt ende belooft weſende, dat ſy noch den tydt van vier maenden ſoude patienteren, ende middelertydt niet ondernemen dat in præjuditie van de ruſte en vrede ſoude mogen ſtrecken.

X I.

Syluyden niet alleen voor d'expiratie van de voorſchreve vyftien maenden, maer ſelfs voor dat de voorſchreve vier maenden waeren verſtreecken, het voorſchreve Tractaet in veele Poincten hebben overtreden, ende daer door de Onderdanen ende Ingezetenen deſer Landen de voorſchreve ſchade daer van nu reparatie ende vergoedinge, ook reſtitutie ge-eyſcht wort, dien contrarie toegebracht.

X I I.

Sulks dat haer Hoog Mog. met goedt recht ende fondament genoodtſaekt zyn geworden den voornoemden Conſul van der Burg, den ſevenden July laetſtleden aen te ſchryven, ende te bevelen, dat hy ſoude hebben te bevorderen eene prompte ende onvertogene reſtitutie van de geloſte Goederen ende Comptanten, midtſgaders vryſtellinge der gemaekte Slaven van 't Schip genaemt St. Jan de Evangeliſt, van wat Natie die ook mochte weſen, koſteloos ende ſchadeloos, met aenmeldinge dat van deſer zyde, alle de voorſchreve ge-entameerde beſoignes tot verder accompliſſement van het voorſchreve Tractaet ſouden zyn ende blyven geſtatueert, ter tydt ende wylen toe, dat op den voorſchreven rechtmatigen eyſch by die van Algiers voornoemt, ſoude weſen gediſponneert, ende by haer Hoog Mog. ſatisfactie genomen; met dien verſtande, dat als de voorſchreve reparatie ſoude weſen geobtineert, haer Hoog Mog. het voorſchreve Tractaet van deſer zyde ſouden accompliſſeren.

X I I I.

Dat daer uyt midts dien klaerlyk blykt, dat niet haer Hoog Mog., maer die van de Regeringe van Algiers oorſacke zyn geweeſt, ende noch zyn, dat de beſoignes

tot accompliſſement van 't voorſchreve Tractaet zyn geſtaekt, ſulks dat ſy dien-aengaende het haer ſelfs hebben te wyten.

XIV.

In gevalle den meer-genoemden Conſul-Generael ende Fiſcael, naer alle mogelyke ende krachtige aengewende devoiren, egeen apparentie en ſien, om tot alle het gene voorſchreve is te geraeken.

XV.

Soo ſullen ſy trachten de ſaeke in der minne, ende by compoſitie af te handelen ende ter neder te leggen, daer toe ſyluyden geauthoriſeert werden in volgende manieren.

XVI.

Of het mochte komen te gebeuren, dat die van Algiers quamen te eyſſchen vergoedinge van de prys van de Chriſtenen Slaven, die zedert eenigen tydt naer het ſluyten van 't meer-gemelte Tractaet zyn geſtorven, ofte wel andere prætenſien ten laſte deſer Landen te maeken, ende daer van niet willende wyken.

XVII.

Sullen als dan mogen toeſtaen, dat het ſelve Tractaet voorts aen wederzydts naer de letter ſal werden geobſerveert, ſulks dat deſen Staet van Algiers, noch die van Algiers van deſen Staet, yets ter ſaeke als vooren ſullen mogen pretenderen, ofte te vorderen, maer dat alles tegens den anderen ſal zyn en blyven gecompenſeert.

XVIII.

Des in ſoodanigen cas trachten te obtineren, dat den voorſchreven tydt van vyftien maenden, tot het af-halen ende loſſen der Chriſtenen Slaven geprefigeert, ten minſten ſoo lange worden geprolongeert, als die van Algiers oorſaeke zyn geweeſt door haere gepleegde infractie ende hoſtiliteyt, dat haer Hoog Mog. deliberatien tot het voorſchreve accompliſſement zyn geſurcheert geworden by Reſolutie van den ſevenden July laetſtleden als vooren verhaelt.

XIX.

Soodanige prolongatie te wege gebracht, en vaſt-geſteldt zynde, ſullen als dan mogen beloven, dat men van wegen deſen Staet voor de expiratie van den voorſchreven geprolongeerden tydt, alles ſal preſteren ende voldoen, waer toe den ſelven Staet, in krachte van het wel-opgemelte Tractaet van Vrede, verbonden ende geobligeert is, ſelfs tot de mondelinge beloofde Preſenten incluys.

Ende

XX.

Ende om die van Algiers te doen begrypen ende geloóven, dat het den Staet ernſt is, de voorſchreve negotiatie te faciliteren, ſullen de meer-gemelte Conſul Generael ende Fiſcael ter handen worden geſteldt behoorlyke Credit-brieven, ter concurrentie van de penningen, in de Provintie van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt gecollecteert, om daer mede te loſſen ſoodanige Chriſtene Slaven, midtſgaders op al ſulke ordre ende forme, als hen by de Edele Mog. Heeren Staten ofte Gecommitteerde Raden van de ſelve Provintie opgegeven ende aenbevoolen ſal worden.

XXI.

Geduyrende haer verblyf tot Algiers voorſchreve, ſullen ſy van tydt tot tydt ſonder intermiſſie correſponderen met den gemelten Vice-Admirael Cortenaer, als Opper-Hooft over 's Landts Vloote, hem doorgaens ende ſucceſſivelyk adverterende, in wat poincten haere aenbevoolene negotiatie is ſtaende, ende ſpecialyk offer apparentie van ſucces is, ofte niet, op dat hy hem daer naer in conformité van ſyn laſt ter eenre ofte ter andere zyde mag reguleren.

XXII.

De voorſchreve handelinge ende negotiatie gelukkelyk, ende tot weder-zydts contentement en vergenoegen, conform deſe Inſtructie afgeloopen en gearreſteert zynde, ſal den voornoemden Johan Bartram van Moraigne tot Algiers voorſchreve, als Conſul Generael van de Nederlandtſche Natie blyven reſideren, volgens en in conformité van haer Hoog Mog. Reſolutie dies-aengaende hier bevoorens genomen, ende de Commiſſien dien-fine op hem te depeſcheren.

XXIII.

Doch in gevalle, boven vermoeden, ende tegens alle verwachtinge, niet tegenſtaende van deſer zyde gedane preſentatien, by-gebrachte faciliteyt ende gevoechlykheydt egeen accommodement op den voet als vooren met die van Algiers en ſouden konnen getroffen werden, binnen den tydt van drie weeken, te reekenen van den dag af dat den voornoemden Conſul Generael, ende Fiſcael haere eerſte propoſitie van accommodement ſullen hebben gedaen, ſoo ſullen ſy Conſul Generael ende Fiſcael met ende nevens den Conſul van der Burg, haer op de beſte ende bequaemſte maniere van daer aen boort van 's Landts Vloote begeven, de welcke als dan ſalgeren volgens ende in conformité van haer Hoog Mog. Reſolutie van den een en twintigſten Auguſti laetſtleden hier na volgende geinſereert.

Extract uyt het Regiſter der Reſolutien van de Hoogh Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Martis den 21 Auguſti 1663.

Is gehoordt het rapport van de Heeren Huygens, ende andere haer Hoog Mog. Gedeputeerden tot de ſaeeken van de Zee, achtervolgens der ſelver voorgaende Reſolutien, geviſiteert ende ge-examineert hebbende twee diſtincte Miſſiven van 't Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam, geſchreven aldaer den derden ende thienden July laetſt-leden, houdende de laetſte, dat haer E. vernemende de confirmatie van de proceeduyren der Barbariſche Roovers van Algiers, door 't viſiteren ende ſpolieren van de Koopvaerdye-ſchepen deſer Landen, by proviſie goedt-gevonden hadden, den Schout by Nacht Tromp, en den Capiteyn Schey, die ontrent den voorſz tydt van Livorne ſoude zeylen, aen te ſchryven ende te ordonneren, dat ſyluyden hare byhebbende Koopvaerdye-ſchepen gebracht hebbende om Cabo Vincent, haer kruyſſende ſullen houden, tuſſchen de voorſz Caep, ende de Barre van Cadix tot den vyfthienden November naeſt-komende, om te protegeren de Koopvaerdy-ſchepen deſer Landen, daer ontrent op de komſte van de bewuſte Spaenſche Silvere Vloot, vertoevende, om die naer bekomen ladinge herwaerts te convoyeren, doende ten ſelven eynde voor henluyden reſpectivelyk twee maenden Vivres derwaerts voeren, ende ook ordre ſenden aen de twee andere Capiteynen van haren Reſſorte, tegenwoordig kruyſſende op de Kuſte van Portugael, om hun naer expiratie van den tydt daer toe geprefigeert, ook onder 't commando van den voorſz Schout by Nacht, ten eynde als vooren te begeven, met verſoeek, dat haer Hoog Mog. het meer-gemelte Collegie ter Admiraliteyt by reſcriptie ſouden gelieven bekendt te maecken, hoedanigen laſt ſyluyden den voorſz Schout by Nacht ende Capitainen reſpectivelyk ſullen geven, om hen te dienen tot narichtinge, in cas ſyluyden eenige der voorſz Algierſche Roovers ſouden mogen komen te bejegenen, gevende het meergemelte Collegie ter Admiraliteyt wyders haer Hoog Mog. in bedenken, of niet dienſtig ſoude weſen, de Collegien ter Admiraliteyt op de Maze ende in 't Noorder-Quartier aen te ſchryven ende te diſponneren, ook de Schepen van haren Reſſorte reſpectivelyk na den leſten September naeſtkomende, ontrent welke tydt de voorſz Vloote te gemoet geſien wordt, ten eynde als vooren naer de Reede van Cadix te doen zeylen, alwaer de ſelve met den voornoemden Schout by Nacht conjungerende ofte correſponderende, een Gros van acht Schepen uytmaeken ſoude, om de Schipvaert in de Bocht van Vrankryk, ende de Kuſt van Portugael te deelen.

Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de geheele Vloote van den Staet, haer jegenwoordig onthoudende op de Kuſt van Portugael, met ende nevens den voornoemden Schout by Nacht Tromp, ende den voorſz Capiteyn Schey, onder 't beleydt van den Vice-Admirael Cortenaer, geſonden ſal worden voor de Havenen van Algiers, midtſgaders van Tunis, by aldien die van Tunis mede het jongſte Tractaet ſoude mogen hebben gecontravenieert, om in den name van haer Hoog Mog. aldaer te gaen eyſſchen ende vervolgen de reparatie ende reſtitutie, in voorgaen-

gaende haer Hoog Mog. Reſolutie van date den ſevenden July laetſtleden breeder gementionneert; Wel-verſtaende, dat in gevalle daer over met die van Algiers ende Tunis geen accommodement en kan werden getroffen, dat in ſulken cas den voornoemden Vice-Admirael Cortenaer met ſyne onderhebbende Vloote, die van Algiers ende Tunis voornoemt, by alle wegen ende middelen, alle bedenkelyke af-breuk ſal doen, om hun door 't geweldt van Wapenen ter intentie van den Staet efficacieuſelyk te diſponneren, alle 't welke aen den voornoemden Vice-Admirael Cortenaer, ende andere Officieren door de reſpective Collegien ter Admiraliteyt daer onder ſyluyden reſſorteren, aengeſchreven ſal worden; Ende ſal in de ſelve Vloote mede derrewaerts werden geſonden den gedeſigneerden Conſul Generael Mortaigne, gemunieert met ſoodanigen Inſtructie, als daer toe by voorgaende deliberatie gearreſteert ſal worden, ſullende aen het gemelte Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam geſchreven worden, dat haer E. een Concept van Inſtructie voor den ſelven Conſul Generael willen formeren, ende haer Hoog Mog. ten ſpoedigſten laten toekomen, om by de ſelve gearreſteert te werden; doch wat aengaet het tractement van den voornoemden Conſul Generael, ende de betalinge van dien, ſullen de Retroacta werden naergeſien, ende ſal aen 't voornoemde Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam ook wyders geſchreven werden, dat haer E. ten alder-eerſten willen prepareren de bewuſte Præſenten voor die van Algiers ende Tunis voornoemt, om aen den voornoemden Conſul Generael mede te geven, ſonder deſen aengaende eenichſints in gebreeke te blyven, ook ſonder eenige reflectie te nemen, dat haer E. daer toe eenige penningen van hier ſullen toegeſonden werden.

Des is mede verſtaen, dat aen de reſpective Collegien ter Admiraliteyt geſchreven ſal worden, dat haer E. yder de Schepen van hunne Reſſorte van de voorſz Vloote op de bequaemſte maniere ende wyſe willen voorſien van Vivres, Ammunitien ende andere behoeften, tot effectueringe van 't gene voorſz is, nodig.

Wyders is verſtaen, dat aen de gemelte Collegien ter Admiraliteyt geſchreven ſal worden, dat haer E. ten ſpoedigſten haer Hoog Mog. willen dienen van advis, of niet eenige ende hoedanige navale macht, van 't Landt op nieuws naer de voorſz Middelandtſche Zee ſoude dienen te werden geſonden, ende van gelyke mede, of niet ende in wat mannieren de uytheemſche Schepen, niet zynde gemonteert ofte gemandt volgens het bekende Reglement, ende echter met haere ladinge uyt de Levant alhier inkomende, tot conſervatie van de ſchipvaert op de voorſz Geweſten, met eenige Impoſitie of anderſints in 't inkomen beſwaert ſoude dienen te worden.

Des ſullen de meer-genoemde Conſul Generael ende Fiſcael, geduyrende dat de voorſchreve Vloote geert, onder beneficie van dien, die van de Regeringe an Algiers als noch trachten te diſponneren ter intentie an den Staet in voorgaende Articulen uytgedrukt.

Ende al hoe wel datter op de aenbiedinge, ende onder eneficien van de Wapenen van den hoog-gemelten taet, egeen accommodement en ſoude mogen werden etroffen, ſullen niet te min door alle mogelyke middelen

len met het Geldt, 't welk hun vooren ter handen ſullen worden geſteldt, ſoeken te loſſen de particuliere Chriſtenen Slaven, daer van hun by de wel-gemelte Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ofte der ſelver Heeren Gecommitteerde Raden ende Lyſte ſal werden mede gegeven, ende ſulcks voor de minſte pryſe doenlyk, in alle gevalle niet excederende den eerſten inkoop.

In gevalle hun als nu ofte hier naermaels van wegen andere Provincien ook eenige Credit-Brieven, ofte penningen mochte werden ter handen geſteldt ofte naegeſonden, ſullen daer mede van gelyke hebben te loſſen ſoodanige Slaven, als hun by de Edele Mog. Heeren Staten van de ſelve Provincien ſullen werden op-gegeven, ofte naer-geſonden, ook voor de minſte pryſe doenlyk, en in allen gevalle niet excederende den eerſten inkoop als vooren.

Sullen de voorſchreve particuliere Chriſtene Slaven alſoo geloſt zynde, haer Hoog Mog. eene pertinente Lyſte overſenden, van die gene, de welke daer tot Algiers noch ſullen blyven ſitten, om in cas van conventie ende accommodatie, ende ook by ontſtenteniſſe van dien met andere gecollecteerde penningen, of door hare Vrunden geloſt te worden.

Alle het gene voorſchreve is, ſullen de meer-gemelte Conſul-Generael ende Fiſcael, voor ſoo veel het applicabel is, ende in cas die van Tunis, mede het jongſte Tractaet met hun gemaekt, ſouden mogen hebben gecontravenieert, *mutatis mutandis* trachten te effectueren ende te obtineren, by ende ontrent de Regeringe van Tunis voorſz.

Ende haer Hoog Mog. t'harer aenkomſte ſoo tot Algiers ende Tunis datelyk adverteren, ook daer naer, ende van tydt tot tydt met alle gelegentheden pertinentelyk over-ſchryven, 't geene by hun aldaer in gevolge van deſen haren laſt ende inſtructie ſal zyn gedaen ende verricht, ende wat hun daer op ſal weſen bejegent ende wedervaren.

Ook t'haerder wederkomſte rapport doen, ende ſchriftelyk Verbael overleveren, of wel het ſelve naer gelegentheyt van ſaken herwaerts aen haer Hoog Mog. overſenden.

NOTA. Hier naer noch te volgen de ordinariſſe Clauſulen.

Vry-

Vrydag den 14 September 1663.

De Heeren Gedeputeerden der Stadt Leyden, hebben uyt den naeme ende van wegen de Heeren hare Principalen ter Vergaderinge gemoveert, dat op den derden Auguſti jongſt-leden, op het advis van de Heeren haer Ed. Groot Mog. Gecommiteerden tot de ſaeken van Maltha in deliberatie gebracht zynde, of om ontſlagen te zyn van het continueel aenſoek van de Miniſters van de Ordre van Maltha, ende andere reflexien, niet dienſtig ſoude zyn den Raedt-Penſionnaris te authoriſeren ende te gelaſten, om met de ſelve Miniſters onder behoorlyke cautien over de pretenſien by de ſelve Ordre, op eenige Goederen in deſe Provincie gelegen, gemaekt, te tranſigeren, by de Heeren doenmaels aenweſende Gedeputeerden der voornoemde Stadt, uyt den naeme ende van wegen als boven op 't voorſz ſubject adviſerende, in de voorſz authoriſatie was gecondeſcendeert, onder expreſſe limitatie, dat aengaende het uytvinden van de penningen tot de voorſz tranſactie noodig, aengeſien eenig Lidt ofte Leden van deſe Vergaderinge tot de voorſz betalinge buyten laſte van 't gemeen mochten zyn verobligeert, de deliberatie van de Leden der ſelver Vergaderinge ſouden blyven vry ende ongeprejudicieert, ende of wel midts dien op 't Poinct van de voorſz betalinge, ſonder daer op alvoorens nader gedelibereert te zyn, geen concluſie konde werden genomen, ook in een ſaeke van die natuyre als implicerende een belaſtinge van 't gemeene Landt, niet anders als by eenparigheydt, ende ſulks geenſints by overſtemminge conde werden geconcludeert, dat nochtans de voorſz ſaeke geheel anders opgenomen zynde, de Reſolutie daer van ſoodanig was ge-extendeert, als of op beyde de voorſz Poincten gedelibereert, ende de ſelve ſoo wel ten opſichte van de voorſz authoriſatie, als van 't uytvinden van de penningen, ende het doen van de betalinge tot een finale concluſie waren gebracht, dat de gemelte Gedeputeerden tegens de voorſz Concluſie geconteſteert, ende hare Heeren Principalen op den veerthienden Auguſti voorſz, aen de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerde Raeden het diſadveu, ende de improbatie van dien, by inſchryvinge bekendt gemaekt hadden, ende dat ſy Gedeputeerden, als nu op de reſumptie van de Reſolutie over het voorſz ſubject ontworpen, geallegeert hadden, dat voor ſoo veel de Concluſie van de voorſz Reſolutie verder was ge-extendeert, als tot de authoriſatie op den gemelten Raedt-Penſionnaris, omme de voorſz ſaeke van Maltha met alle goede officien te brengen tot een ſortabele tranſactie, niet excederende de ſomme daer inne ge-expreſſeert, de ſaeken niet konde werden gehouden voor geconcludeert, maer dat ſy van wegens hunne Heeren Principalen verſtonden, dien-aengaende te blyven by hare vrye deliberatie, ende alſoo daer op de voorſz gemaekte extenſie niet effectivelyk geredreſſeert, ende 't voorſz laetſte Lidt van dien niet geenemael geroyeert was geworden, dat daeromme de ſelve Gedeputeerden als noch inhærerende hare voorgaende verklaringe ende proteſtatie, verſochten dat in deliberatie ende omvrage mochte werden gebracht, of de voorſz Concepte Reſolutie voor ſoo veel de ſelve verder was ge-extendeert, als tot het geen voorſz is, conde werden gehouden voor eene wettelyke gearreſteerde Reſolutie, ende by gevolge of volgens de ordre van de Regeringe in materie van belaſtinge, als de voorſz Reſolutie notoirlyk ſoude komen te impliceren, by overſtemminge ende tegens expreſſe conteſtatie van een ofte meer Leden van haer Edele Groot Mog. Vergaderinge kan werden geconcludeert. Waer op, vermidts de Seſſie volgens de beende generale Wet, gedeſtineert was tot begevinge van de vacerende Ampten, nde om meer andere conſideratien, de deliberatie uytgeſteldt is, tot dat gehoort

Conſideratien van Leyden, op de extenſie over de ſaeken van Maltha.

ſal zyn het rapport van 't gene in krachte van de voorgeroerde authoriſatie is genegotieert, tot welken tydt toe de ſaeke aengeſien ende gehouden ſal worden in den ſelven ſtaet, als die jegenwoordig, ſonder dat hier door voor de eene ofte andere opinie eenig recht geacquireert ofte verloren ſal zyn.

Donderdag den 20 September 1663.

Accord over de Goederen van Maltha in Hollandt gelegen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert den uytval van de negotiatie, over de ſaeke van Maltha gehouden, in gevolge en tot voldoeninge van de authoriſatie, vervat in voorige haer Edele Groot Mog. Reſolutie van date den derden der voorlede Maendt, in voegen ende manieren als 't ſelve dienthalven hier naer volgt geinſereert.

Comme ainſi ſoit que depuis pluſieurs Années l'on ait inſiſte de la part de l'Ordre de Malthe, par le Prince Cardinal le Land-Grave de Heſſe, Grand Prieur de l'Ordre en Allemagne, en vertu de ſa Bulle, ou Commiſſion du 26 May 1649. ou par des Miniſtres Deputez de la part de ſon Alteſſe vers les Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, & particulierement auſſi vers ceux de la Province d'Hollande & Weſt-Friſe, a ce que les biens ſituez dans leſdites Provinces & particulierement auſſi dans celle d'Hollande & Weſt-Friſe, dont l'Ordre a jouy cy-devant, ſoient reſtituez & remis a ſa diſpoſition, ſuivants les Ordonnances & Status dudit Ordre, & que juſques icy l'on en a ſceu venira bout, par ce que les Eſtats de la plus grande partie des Provinces Unies, & en particulier ceux d'Hollande & Weſt-Friſe, ſouſteroient d'avoir mis la main ſur leſdits biens a juſte tiltre & a bon droict, non obſtant toutes les raiſons que l'on ait allegué & dudit de la part de l'Ordre au contraire, ſi eſt ce qu'à la fin leſdits Seigneurs Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe, ſur l'ouverture & Propoſition qui leur a eſté faites par des Amis communs, leſquels ont pris le ſoin de repreſenter aux deux parties l'intereſt qu'elles avoient de terminer ce different par voye amiable, & meſme de faire une tranſaction par une ſomme d'Argent raiſonnable & proportionnée qui leſdits Seigneurs Eſtats, donneront a l'ordre pour cette fin; & faiſant reflexion ſur la Reſolution des Seigneurs Eſtats Generaux, ſuſdits en date du 17 Juillet 1654. par la qu'elle leur Hautes Puiſſances renvoyent les Miniſtres dudit Prince Cardinal & Land-Grave de Heſſe, en ladite qualité aux Eſtats particuliers des Provinces intereſſées: & conſiderent auſſi le decret deſdits Seigneurs Eſtats Generaux du 15 Septembre de l'Année paſſée 1662. fait une lettre Miſſive dudit Seigneur Prince Cardinal, en date du 15 Juillet de la meſme Année, ont donné Charge & Pouvoir à Sieur Jean de Witt, leur Miniſtre & Conſeiller Penſionaire, pour en traitter & convenir avec les Sieurs Jan Jacques, Baron de Pallandt, Ballif de Brandenbourg, Commandeur & Receveur en la Baſſe Allemagne, & Reynier Kempinck, Deputez & Authoriſez de ſadite Alteſſe, leſquels en vertu de leurs Pouvoirs reſpectifs datez le 3 Aougſt de cette Année, & 2 Juin de la meſme Année apres plusjeurs conferences tenues ſur ce ſubject, à la fin ſont tombé d'Accord, & ont arreſté ce qui s'en ſuit; à ſçavoir ledit Sieur Conſeiller-Penſionaire a promis & promet par ces preſentes, que les Seigneurs Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe, ſes Seigneurs & Maiſtres payeront a l'ordre, ou a ceux qui en ſeront Authoriſez en bonne & deüe forme la

ſomme

ſomme de cent cinquante mille livres a vingt ſols la piece en bonne & valable monnoye ſelon le cours ordinaire de ce Pays.

D'autre coſté leſdits Sieurs de Palland & Kemping ont declaré & promis de la part dudit Seigneur Prince Cardinal, que le Seigneur Grand Maiſtre tant pour luy, que pour ſes Succeſſeurs avant ledit payement ſe faſſe, renoncera en bonne forme a tout droict actions & pretenſions que l'ordre pourroit avoir en aucune façon ſur leſdits biens ou partie d'iceux, contre les Eſtats de ladite Province, ou contre quelque Membre ou Ville d'icelle, ou contre quelque particuliers Poſſeſſeurs qui en pourroient avoir achettè d'eux, en ſorte que ny les Grands Maiſtres, ny l'Ordre ne pourront plus faire aucune pourſuitte ou inſtance contre leſdits Eſtats au reguard des biens appartenans a la Commanderie d'Haerlem, que ladite Province, ou quelque Membre ou Ville d'icelle poſſede maintenant, ou a poſſedé ou aliené cy devant, & que ladite promeſſe & renonciation aura lieu & entier effect, des que ladite ſomme de cent cinquante mille livres, ſera livré & payé aux mains de celuy ou des ceux qui auront pouvoir ſuffiſant, pour la recevoir.

Le tout pourtant avec cette condition & reſerve expreſſe, qu'en cas que les autres Provinces ne puiſſant pas eſtre diſpoſées a promettre & payer une pareille ſomme des denirs a proportion des revenues annuelles des Commanderies qu'elles poſſedent, & des biens en dependans, ou telle autre ſomme dont l'Ordre ſe voudroit contenter, ce preſent accord ſera nul, & de nul effect, & par conſequent il ne pourra pas eſtre allegué au prejudice de l'une ou l'autre partie ſoit pour affoiblir le droict & les pretenſions de l'Ordre ſur leſdits biens ſituez dans les Provinces Unies, ou pour faire croire & propoſer que l'Ordre a eſté contant de recevoir de la Province d'Hollande & Weſt-Friſe ladite ſomme de cent cinquante mille Florins ou lieu de la reſtitution demandée, ſoit auſſi pour debattre la ſouſtenue des Eſtats de la meſme Province au contraire, demeurant par ainſi l'affaire de part & d'autre au meſme Eſtat ou elle ſe trouvoit avant cette preſente convention.

Mais au cas que l'Ordre tombe d'Accord avec les Eſtats deſdits autres Provinces, auſſi bien qu'avec ceux de laditte Province d'Hollande & Weſt-Friſe, il a eſté convenu que l'Acte de laditte renonciation en bonne forme & la ratification des Traittez qui ſeront faits entre leſdits parties, ſera miſe aux mains deſdits Seigneurs Eſtats en meſme temps que l'argent ſera compté de leur part, & afin que leſdits autres Provinces puiſſent eſtre diſpoſées plus facilement & plus promptement a une pareille convention, ſeront faits de la part deſdits Seigneurs Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe tous les devoirs & offices convenables, a ce que les Seigneurs Eſtats deſdits autres Provinces s'y veuillent conformer avant l'expiration de ſix mois, ſans prejudice de pouvoir proroguer le terme au cas qu'il ſoit convenable pour le bien de l'affaire. Fait a la Haye en Hollande ce 4 Septembre 1663.

Signé,

(*L. S.*) *Johan de Witt.* (*L. S.*) *B. van Pallant* (*L. S.*) *R. Kempinck.*

Comme ainſi ſoit que dans la tranſaction faite ce jour d'huy entre le Sr. Jean de Witt, Conſeiller & Penſionnaire de la Province d'Hollande, au nom & de la part des Seigneurs Eſtats de la meſme Provinces ces Maiſtres d'une part, & les Sieurs Jean Jacques Baron de Pallandt, Balif de Branden-

bourg, Commandeur & receveur en la baſſe Allemagne & Reynier Kempinck Deputez & Authoriſez du Prince Cardinal Lantgrave de Heſſen, Grand Prieur de l'Ordre de Malthe en Allemagne, au nom & de la part de ſon Alteſſe d'autre; Touchant le different qui a eſté depuis long temps a l'eſgard des biens ſituez dans ladite Province, dont ladite Ordre a jouy cy devant, il ſe trouve une clauſe qui porte en ſubſtance, qu'en cas que les autres Provinces Unies de ces Pays Bas ne puiſſent pas eſtre diſpoſés a faire une paraille tranſaction avec ledit Ordre a l'eſgard des Commanderies qu'elles poſſedent, & des biens en dependants, laditte transacton ſeroit nulle, & de nul effect, ſi eſt ce pourtant, que les Deputez de ſadite Alteſſe ont declaré bien expreſſement, que ladite reſtriction ne s'eſtendroit pas juſques a la Commanderie d'Arnhem dont l'Ordre jouit paiſiblement, ny a la Commanderie de Nimegen, dont il y auroit une ſentence rendue en faveur de l'Ordre, ſi bien que touttes les autres Provinces qui poſſedent quelques Commanderies, hormis la Gueldre, eſtant diſpoſés à une pareille tranſaction, le ſuſdit Accord fait avec le Province d'Hollande aura ſon entier effect en ſorte que d'une part l'argent promis ſera payé, & d'autre part la renunciation du Grand Maiſtre les changez bien entendu touttes fois que par ledit accompliſſement la Province d'Hollande, demeurera entierement dechargée de toutte action & pretenſion de l'Ordre ſans qu'ille ou aucun de ſes Subjects puiſſent eſtre inquietez, ou en façon quelconque moleſtez ſoit en leurs perſonnes ou en leurs biens, directement ou indirectement pour les differents qui pourroient encore reſter, ou renaitre ſur leſdites Commanderies d'Arnhem & de Nimegen, ou ſur les biens en dependants avec les Eſtats de Gueldre, ou avec quelque Membre ou Ville de laditte Province ou bien avec quelques Poſſeſſeurs particuliers des meſmes biens, à l'eſgard deſquels les Seigneurs Eſtats de Hollande & de Weſtfriſe ny leurs Subjects ne ſeront point obligez en façon quelconque, promettant neantmoins leſdits Eſtats de faire leurs offices conjoinctement avec leſdits autres Provinces a ce que les Eſtats de Gueldres, & les Membres de ladite Province ſuivent, & faſſent effectuer en cela ce qui eſt de la juſtice, & de l'équité. Fait a la Haye en Hollande ce 4. Septembre 1663.

Le ſoubſigné Conſeiller Penſionnaire de la Province d'Hollande & Weſt-Friſe confeſſe & declare par la preſente, qui aura meſme force & vigeur, comme ſi elle eſtoit inſerée de mot a mot dans la tranſaction faite ce jourd'huy entre moy ſoubſigné au nom, & de la part des Seigneurs Eſtats de la meſme Province mes Maiſtres d'une part, & les Sieurs Jean Jacques Baron de Pallant, Balif de Brandenbourg, Commandeur & receveur en la baſſe Allemagne & Reynier Kempinck, Deputez & Authoriſez du Prince Cardinal Lantgrave de Heſſen, Grand Prieur de l'Ordre de Malthe en Allemagne, au nom & de la part de ſon Alteſſe d'autre, touchant le different qui a eſté depuis long temps a l'eſgard des biens ſituez dans laditte Province, dont ledit Ordre a jouy cy devant; qu'une partie de laditte tranſaction a eſté que les ſuſdits Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe, outre la ſomme de cent cinquante mille livres, mentionez plus amplement dans l'inſtrument de la meſme tranſaction, payeront aux temps & aux conditions cy ſpecifiez, es mains deſdits Sieurs Pallant & Kempinck ou de leurs authoriſez la ſomme de ſix mille livres pour le rembourſement d'une partie des grands frais qu'ils

ont

ont ſupporté en la longue pourſuitte de cette affaire, & que les Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe tacheront d'induire les autres Provinces Unies a ſuivre le meſme exemple, en faiſant une ſemblable tranſaction avec le ſuſdit Ordre de Malthe de leur part.

Fait a la Haye en Hollande ce 4 Septembre 1663.

Woonſdag den 3 October 1663.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge van de intentie ende 't oogmerk, vervat in voorgaende Reſolutie Commiſſoriael, van date den vyfden October des Jaers ſeſtien hondert acht en vyftig, naer ontfangen ouverture van Gedeputeerden uyt het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raeden, ende met overleg van de ſelve haere gedachten laten gaen op de veranderingen, die by 't overlyden van den Koning ende den Prince van Spaigne, of anderſints ſoude konnen voorvallen, in de tien Nederlandtſche Provincien, jegenwoordig zynde onder 't Gebiedt van den hoogſt-gedachten Koning van Spaignen; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat, omme ſoo veel doenlyk te verhoeden de periculen ende ſwarigheden, die de voorſchreve Spaenſche Nederlanden in jegenwoordige conſtitutie van tyden ende ſaeken over 't hooft hangen, ende by gevolge ook metter tydt deſen Staet door eene formidabele Nabuyrſchap ſoude konnen drucken, de ſaeke by den Koning van Vrankryk, door bemiddelinge van de Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades, in de uytterſte ſeereteſſe daer henen ſal werden beleydt, ten eynde den hoogſt-gemelten Koning bewogen moge werden, ſich van nu af aen in te laten tot eene mutuele verbinteniſſe ende belofte, dat nochte ſyne Majeſteyt, nochte haer Hoog Mog. den Oorlog ofte hare Wapenen ſullen brengen in de gemelte Nederlanden, ofte in eenige Provincien of Plaetſen van de ſelve, uyt eenige reden ofte op eenig pretext, ſoo lange daer toe ten voordeele van den hoogſt-gemelten Koning, uyt den hoofde van de Koninginne ſyne Gemalinne, geen recht van ſucceſſie ſal weſen gebooren, ende ſulks niet ſoo lange den Koning, ofte den Prince van Spaignen in levenden Lyve ſal zyn, ſullende de meer-hoogſt-gemelten Koning en deſen Staet, elk in haer reguardt punctuelyk ende religieuſelyk naer-komen ende obſerveren de Tractaten van Vrede, by haer reſpectivelyk met den Koning van Spaigne gemaekt.

Vrankryk. Met Vrankryk de Spaenſche Nederlanden te doen cantonneren.

Edoch in gevalle door 't overlyden ſoo van den hoogſt-gemelten Koning, als van den hoogſt-gedachten Prince van Spaigne, in manniere voorſchreve recht tot de voorſchreve ſucceſſie mochte werden gebooren in faveur van de Koninginne van Vrankryk, dat men als dan ten wederzyden de voorſz Nederlanden ſal doen cantonneren ende erigeren in eene vrye Republycque, ſonder dat de een ofte d'ander daer op eenig recht ofte pretenſie van ſucceſſie ofte anderſints ſal maken ofte in t' werk ſtellen, maer dat men ter contrarie by ontſtenteniſſe van 't voorſz cantonnement, door middelen van perſuaſie ende inductie, voor ſoo veel ſulks van noode ſoude mogen weſen wederzydts de macht ende Wapenen van 't Landt ſal gebruyken, om het meer-gemelte cantonnement te helpen uytwerken, ende ſulks ſoo wel ten eynde de voorſz Nederlanden mogen bequaem gemaekt worden, om veyliglyk te konnen cantonneren, ende ſpecialyk om haer ten dien effecte van alle vreemde Guarniſoenen te bevryden, als omme haer gecantonneert ende in vryheydt te doen blyven, ende midts dien in gevalle andere Potentaten, het voorſz cantonnement wilden beletten ofte verſtooren, om de ſelve nevens Vrankryk het hooft te bie-

den, ende met vigeur tegen te gaen; dat ook vervolgens om de voorſz Nederlanden in dien ſtandt te helpen maintineren, ende om haer in de voorſz hare verkregene vryheydt ten beſten te helpen protegeren, ſoo wel de Kroone van Vrankryk, als deſen Staet, haer ten dien fine als dan ſullen vereeren met eene bondige Alliantie defenſive; in dien verſtande nochtans, dat ook alle mogelyke cautelen ſullen werden geadhibeert ende bedongen tegens alle bevreeſde diverſie ende verſparringen van de Commercie ende Handt-werken, uyt deſen Staet naer de voorſz Nederlanden, ende in ſpecie dat geen nieuwe Canalen in de ſelve Nederlanden ſullen mogen werden gemaekt; dat mede ten dien fine, onaengeſien 't voorſz cantonnement in handen van deſen Staet mogen komen ende verblyven de Steden ende Plaetſen van Ooſtende, Plaſſendael, Brugge, Damme ende Blankenberg, met de Forten daer ontrent gelegen, midtſgaders ook Navaigne ende Argenteau; wel verſtaende, dat in 't verſprek ofte de handelinge, in gevolge van 't gene voorſz is, van wegen haer Edele Groot Mog. met den gemelten Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades te entammeren, geen verder engagement ofte verbinteniſſe ſal werden gemaekt; dan omme wegens deſe Provincie de ſaeke daer henen te ſullen helpen dirigeren, ende ernſtelyk de handt daer aen te ſullen helpen houden, ten eynde al 't gene voorſz ſtaet t'ſyner tydt by ofte van wegen den Staet ge-effectueert ende gepreſteert moge werden; Ende werden de wel-gemelte Heeren Gecommitteerde Raeden midts deſen geauthoriſeert ende gelaſt, de voorſz handelinge ten beſten te beleyden, ofte onder haerluyder conduite te doen beleyden, door die gene die daertoe by 't Collegie ſal werden gedeputeert, op de welke ten fine behoorlyk Pouvoir in gewoonelyke forme gedepeſcheert ſal worden. Edoch dat alvoorens daer van een formeel Tractaet van Staet aen te gaen ende op te rechten, de ſaeke aen de andere Bondtgenooten gecommuniceert, ende alles met voorweten en goetvinden van de ſelve tot ſoodanig beſluyt gedirigeert ſal worden.

Vrydag den 14 *December* 1663.

Vrankryk. Voorſieninge tegens de gevreeſde Nabuyrſchap van Vrankryk.

De Raedt-Penſionnaris heeft uyt den name ende van wegen de Heeren Gecommitteerde Raden in 't lange gerapporteert, 't gunt in gevolge ende tot voldoeninge van haer Edele Groot Mog. ſecrete Reſolutie, in date den derden October laetſtleden, tot noch toe was verhandelt met den Heere Grave d'Eſtrades, over 't ſubject, in de voorſz Reſolutie breeder vermeldt, doende ten dien fine lecture van ſeeker project, den gemelten Heere Ambaſſadeur ter handen geſteldt, midtſgaders van ſeekere Memorie naderhandt aen de ſelve ge-exhibeert, tot wegneminge van verſcheyden ſcrupelen ende bedenkelykheden, by hem door laſt van den Koning ſyn Meeſter daer op gemoveert, ſulks als 't voorſz Project en Memorie beyde hier na van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

I.

En premier lieu ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats promettent & obligent que ny l'un ny l'autre ne portera poinct la Guerre ou les Armes dans les Pays Bas, qui ſont a preſent ſous le Gouvernement du Roy d'Eſpagne, ny dans aucune Province ou Place deſdits Pays, ſous quelque pretexte que ſe puiſſe eſtre, tant que le droict de la ſucceſſion de ces meſmes Pays ne ſoit eſcheu a ſa Majeſté du Chef de la Reyne ſon eſpouſe, & par con-

conſequent tant que le Roy d'Eſpaigne ou le Prince ſon Fils ſe trouvera en vie: declarant ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats que leur intention eſt d'obſerver punctuellement & religieuſement leſdits Traictez de Paix qu'ils ont reſpectivement avec l'Eſpaigne.

II.

Si, avant que les Peuples deſdits Pays Bas, ayent pris & executé la Reſolution a la quelle ils paroiſſent diſpoſer de ſe cantonner, & s'eſtablir en Republicque libre, pour prevenir les malheurs, dont ils ſe voyent menacez, il arrive par la mort du Roy, & du Prince d'Eſpaigne ouverture a ſucceſſion de la Couronne d'Eſpaigne, & par conſequent auſſi deſdits Pays Bas, en faveur de ſa Majeſté tres-Chreſtienne du Chef de la Reyne ſon Eſpouſe a lors ſa Majeſté n'uſera poinct de la plenitude des ſes Droicts, en ce qui regarde les dix Provinces de ces meſmes Pays Bas, & ce pour donner une marque ſinguliere de l'affection que le Roy a pour leſdits Seigneurs Eſtats & par un effect du deſir qu'a ſa Majeſté de rendre durable a jamais leur amitié ſans qu'aucune jalouſie de Voiſinage, ou de trop grande puiſſance la puiſſe alterer; Mais l'on ſera cantonner & eſtablir en Repub. libre deſdits Pays Bas; Et au cas que ledit cantonnement ne puiſſe pas eſtre effectué par voyes de perſuaſion l'on employera meſme de part & d'autra la forces & les Armes autant qu'il ſera beſoin pour ayder a le faire reuſſir, tant pour rendre capables leſdits Pays Bas dudit cantonnement, & particulierement pour en chaſſer touttes les Guarniſons Eſtrangeres qui s'y pourroient oppoſer, que pour les faire ſubſiſter en cet Eſtat de liberté & repouſſer inſi conjoinctement avec vigueur touts ceux qui vouroient s'oppoſer a l'execution de ce louable deſſein, ou traverſer un ſi bon ouvrage, apris qu'il ſerait achevé: & a cette fin tant ſa Majeſté que leſdits Seigneurs Eſtats honoreront alors cette nouvelle Republijcque chacun d'une eſtroicte Alliance defenſive.

III.

Le tout pourtant avec cette condition que tous les avantages prerogatives & precautions que ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats ont acquis & ſtipulé par leur Traittez faits avec le Roy d'Eſpagne, a l'eſguard des ſuſdits Pays-bas demeureront en leur vigeur; En ſorte que tant ſa Majeſté & ſes Subjects, que leſdits Seigneurs Eſtats, & les Habitans des Provinces Unies en jouïront entierement & ſans aucun empeſchement, non obſtant le changement de Gouvernement des ſuſdits Pays-Bas, qui ſont a preſent ſous le ſuſmentioné Roy d'Eſpaigne; & particulierement que l'on ne pourra faire des caneauxs

dans

dans ces meſmes Pays, qui en rendroient l'entrée plus difficile, ou qui pourroient faciliter de tranſport des danrés & Marchandiſes au prejudice du Commerce & des Manufactures deſdites Provinces Unies d'autant qu'il ne ſeroit nullement raiſonnable que procurant un ſi grand bien au ſuidits Pays-bas, l'on travaillat a ſon propre prejudice & de l'effect de tout ce qui eſt contenu en cet Article ſa Majeſté & les Seigneurs Eſtats Generaux demeureront guarands l'un a l'autre.

IV.

Mais d'autant que pour les conſiderations cydeſſus touchées il importe notablement à ſa Majeſté & auxdits Seigneurs Eſtats dans ce changement & cette nouvelle face d'affaires des ſuſdits Pays-Bas de bien couvrir leur Frontieres contre les Puiſſances Eſtrangeres qui voudroient s'en meſler, & y prendre part, ſeront mis es mains de ſa Majeſté les Villes & Places

& entre les mains deſdits Seigneurs Eſtats Oſtende, Plaſſendael, Bruges, Damme, Blanquenberge, & les Forts ſituez entre ces meſmes Places, & ceux de l'Eſcluſe, comme auſſi ce que le Roy d'Eſpagne poſſede a preſent de la Province de Gueldre & des quatres Pays d'Outremeuſe, le Chaſteau de Navaigne, Argenteau, avec leur dependences.

Memoire du Conſeiller-Penſionaire d'Hollande, pour ſervir de reſponce a la communication tres-obligeante qu'il a plu au Sieur Comte d'Eſtrades, luy faire des difficultez que le Roy Tres-Chreſtien a rencontré dans le project que ledit Sieur d'Eſtrades, envoyaſt dernierement à ſa Majeſté ledit Conſeiller-Penſionaire, & appris avec beaucoup de contentement que l'intention & le but de ſa Majeſté eſt celuy que l'on peut ſouhaitter de ce coſté, particulierement en ce que ſa Majeſté deſire d'oſter aux Eſtats Generaux toute ſorte d'ombrages, & rendre s'il ſe peuſt leurs intereſts communs aux ſiens, en telle ſorte que quels droits que le temps luy acquire ſur les Pays-Bas, ils puiſſent regarder ſa Majeſté comme leur bon Amy & non pas le craindre comme un trop puiſſant voiſin.

Ledit Conſeiller-Penſionaire, trouve auſſi tres-æquitable & tres-bien fondé le ſentiment de ſa Majeſté en ce qu'elle ne ſauroit reſoudre a ſe lier les mains de ne pouvoir porter la Guerre en Flandres, ſur des occaſions legitimes qu'elle en pourroit avec le temps, & a l'oſter la liberté de faire la Guerre à l'Eſpaigne avant la mort du Roy, & du Prince, quoy qu'elle en donnaſt un ſubject bien fondé

de

de meſme ne penſt-il poinct d'outer que ce ne ſoit l'intention de ſa Majeſté de laiſſer leſdits Pays en repos pourveu que les Eſpagnols obſervent de leur coſté le Traitté de Paix fait avec la France, tant que le droit de la ſucceſſion de ces meſmes Pays ne ſoit eſcheu à ſa Majeſté du Cheff de la Reyne ſon Eſpouſe, ainſi que ſa Majeſté s'eſt explique elle meſme cy-devant en termes tres-clairs ſuivant en ce la les mouvements de ſa Juſtice, & æquité naturelle. Or le droit de cette ſucceſſion ne pouvant eſtre imaginé qu'apres la mort du Roy, & du Prince d'Eſpaigne, ſa Majeſté ne trouvera poinct eſtrange, que l'on ne ſe veuille nullement engager de ce coſté icy a contribuer au cantonnement deſdits Pays-Bas qu'apres la mort de l'un & de l'autre.

Et quand a ce que ledit Sieur Comte d'Eſtrades a touché dans la derniere converſation touchant la ſucceſſion des Pays-Bas que l'on pourroit ſouſtenir en faveur de la Reyne de France preferablement au Prince d'Eſpaigne ſon Frere, en vertu de quelques Traittez de Mariages ou de quelques ſubſtitutions qui ſeroient faites cy-devant, ledit Conſeiller-Penſionaire ſera tres-aiſe d'en pouvoir eſtre eſclaircy par l'exhibition & communications de telles pieces, afin qu'elles le rendent capables de ſeconder en cela le droit & l'intereſt de ſa Majeſté & que ce louable project de cantonnement puiſſe eſtre plus facilement, & plus promptement executé.

Mais comme il ne ſe peut figurer qu'il s'y puiſſent trouver de tels Traittez teſtaments, ou autre diſpoſitions pareille, d'autant que la Flandre & les autres Provinces de ces Pays n'ont poinct eſté du bien de la feve Reyne d'Eſpaigne, Mere de la Reyne de France d'apreſent, qui en pourroit avoir diſpoſé en faveur de ſes propres Enfants a l'excluſion de ceux qui pourroient naiſtre apres ſa mort d'un ſecond Mariage du Roy ſon Eſpaux, mais du patrimoine de ce meſme Roy deſcenduës a luy par pluſieurs generations de Pere en Fils; bien moins peut il attendre de la Juſtice, & de la generoſité de ſa Majeſté qu'elle veuille r'allumer le feu de la Guerre dans ces meſmes Pays, pour en detaſcher apres la mort du Roy d'Eſpaigne quelque piece & particulierement de Braband, ſous pretexte de quelque droict de devolution, qui ne reguarde que les ſucceſſions des particuliers, & qui outre cela n'eſt poinct univerſel dans toute la Province, mais ſeulement recogneu dans quelques uns de ſes Quartiers.

Voyla pourquoy l'on ne ſe peut imaginer que ce pourroit eſtre l'intention de ſa Majeſté d'attacquer leſdits Pays, pendant la vie du Prince d'Eſpagne, ſans pouvoir fonder ſon droit par quelque ſubſtitution, ou

autre diſpoſition valable, faite cy-devant en faveur de la Reyne ſon Eſpouſe, & ſans que de la part de l'Eſpagne, l'on vienne a enfraindre le Traitté de Paix fait avec la France ſeulement ſous pretexte de quelque droit de devolution ou allegant que la Fille aiſnée ſeroit preferable en la ſucceſſion de ſon Fere au Fils puiſné.

Quand a ce qui concerne l'Eſpaigne, & la Ligue defenſive qu'Eſtevan de Gamarra, pourſuit icy, il faut ſçavoir que le but principal en eſt d'engager les Eſtats Generaux a la guarantie de la renonciation faite par l'Infante d'Eſpagne, de tout droict de ſucceſſion pour jamais, & comme ils ſcavent d'un coſté que par la loy de la nature & la conſtitution du Corps du Roy d'Eſpaigne ſon terme approche, & que de l'autre la diſpoſition valetudinaire du Prince ſon Fils ne leur promet Guerre mieux de luy ils apprehendent tout pour la Maiſon d'Auſtriche & offrent carte blanche pour induire cet Eſtat a ſe mettre dans la bouſche, afin de luy ſauver des debris de la branche d'Eſpaigne, autant que faire ſe pourra ; C'eſt pourquoy l'on conſidere icy, comme un tres-grand avantage pour ſa Majeſté que dans un temps ou elle aura des viſées, & des occupations tres-conſiderables qua ſi dans touts les Quartiers du monde, elle ne ſera poinct obligée d'employer une bonne partie de ſes forces pour ſe mettre en poſſeſſion des Pays-bas, & pour balancer celles de toutes les Puiſſances Voiſines qui en auront de l'ombrage, en perdant cepedant tailleurs les occaſions qui ſe preſentent le plus ſouvant dans les premieres alterations, & ſe perdent des que les Eſprits ſe ſont remis.

Mais qu'au contraire elle aura de ce coſté, comme une muraille bien forte & bien gardée, vers la qu'elle elle puiſſe appliquer le dos & tourner en meſme temps le viſage de autre coſté vers ceux qu'elle y pourra avoir a combatre.

Et afin que l'intention cy-deſſus expliquée, conformement au ſentiment de ſa Majeſté ſelon la declaration qu'elle en a faite cy-devant, paroiſſe plus clairement dans le project, il ſemble que l'on en pourroit eſclaircir le premier Article, le couchant en termes ſuivants.

En premier lieu ſa Majeſté & leſdits Seigneurs Eſtats promettent & l'obligent que l'Eſpaigne obſervant de ſon coſté ſes Traittez faits reſpectivement avec la France, & les Eſtats des Provinces Unies, ny l'un, ny l'autre ne portera poinct la Guerre ou les Armes dans les Pays-bas, qui ſont a preſent ſous le Gouvernement du Roy d'Eſpaigne, ny dans aucune Province ou Place deſdits Pays, ſous quelque pretexte que ſe puiſſe eſtre, tant que le

le droit de la ſucceſſion de ces meſmes Pays ne ſoit eſcheu à ſa Majeſté du Chef de la Reyne ſon Eſpouſe, & par conſequant tant que le Roy d'Eſpaigne, ou le Prince ſon Fils, ſe trouvera en vie; declarant ſa Majeſté, & leſdits Seigneurs Eſtats, que leur intention, eſt d'obſerver poinctuellement & religieuſement leſdits Traittez de Paix qu'ils ont reſpectivement avec l'Eſpaigne leſquels ſi elle meſme vient a enfraindre il demeurera au pouvoir & en la faculté du Roy Tres-Chreſtien, & des Eſtats Generaux, d'en procurer la reparation par les voyes qu'ils trouveront les plus convenables, & les plus efficaces a cette fin; obſervant pourtant chacun a ſon eſgard l'ordre, la forme & les precautions que les Traittez perſcribent en ce cas.

Et particulierement lors que ſa Majeſté ou leſdits Seigneurs Eſtats Generaux, ſe trouveront obligez de pourſuivre ladite reparation, par une irruption dans leſdits Pays-bas, l'on ne proceder a poinct a l'execution reëlle de cette Reſolution, ſans en avoir communiqué au preallable l'un a l'autre, la cauſe & les raiſons, & ſans avoir concerté enſemble les voyes & moyens que l'on ſuivra & employera pour cet effect, afin que prevenant ainſi tout principe d'ombrage, l'on ne donne pas meſme le moindre ſubject a alterer ou luxer cette bonne union, & liaiſon que l'on a deſſein de ſerver, & reſtraindre de plus en plus.

Pour le changement que ſa Majeſté apprehende, & que meſme cet adjuſtement eſtant fait l'on ne ſigné peut eſtre un ou deux mois apres avec Don Eſtevan de Gamarra, la guarantie de defence des dix cept Provinces, quoy que Dans un Eſtat Ariſtocratique ces changemens ne ſoyent pas tant a apprehender que dans les Eſtats Monarchiques ou la mort d'un Roy, principalement tel comme celuy de France qui Gouverne luy meſme, & fait admirer ſa conduite de tout le monde, peut cauſer un changement univerſel, & donner une nouvelle face a toutes les affaires, il faut pourtant advouer que cette reflexion ne peut eſtre remarquée, que comme un effect de la prudence, & prevoyance ordinaire de ſa Majeſté, & qu'il ſera a propos pour plus grande ſeureté de ſa Majeſté ſur ce ſubject que l'adjuſtement ſe faiſant ſur le ſuſdit project, l'on diſpoſe en meſme temps les Eſtats d'Hollande & Weſt-Friſe, de prendre une Reſolution negative en leur pleine aſſemblée ſur les Propoſitions de Don Eſtevan de Gamarra, faites pour ladite Ligue defenſive, & que l'on aſſeure ſa Majeſté de la part de la meſme Province, autant que la conſtitution de cet Eſtat, le puiſſe permettre, que l'on n'entrera jamais dans cette Ligue tant que le Roy de France, & ſes Succeſſeurs demeureront a ce dont ou ſera convenu ſuivant le ſuſdit project.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. de gemelte Heeren der selver Gecommitteerde Raeden bedankt, gelyk de selve bedankt werden by desen, over ende ter saeke van de moeyte, ende goede conduite in desen gehadt ende gebruykt, ende voorts haer 't voorschreve gebesoigneerde wel laten gevallen; Ook wyders goedt-gevonden ende verstaen, dat de wel-gemelte Heeren Gecommitteerde Raeden, by continuatie sullen werden geauthoriseert ende gelast, gelyk de selve geauthoriseert ende gelast werden mits desen, de voorschreve handelinge met alle assiduiteyt ende goede opmerkinge te vervolgen, ende is 't doenlyk, ten eynde te brengen, op den voet in de voorgaende Resolutie, Project ende Memorie ge-expresseert; Ende in cas henluyden daer inne eenige nieuwe obstaculen, ofte swarigheden souden mogen ontmoeten, daer op de selve haer by desen, ende de voorschreve voorgaende Resolutie niet genoegsaem souden vinden geauthoriseert, als dan daer van ter naester by-een-komste van de Leden alhier ter Vergaderinge openinge te geven, om sulks gehoort zynde, dienthalven soodanig te werden gedisponneert, als naer exigentie van saken bevonden sal werden te behooren.

FINIS d'Anno 1663.

Donderdag den 8 Mey 1664.

Spaigne. Ligue defensive tot conservatie van wederzydts Nederlanden. Ambassadeur.

Is ter Vergaderinge gelesen seekere Memorie, by den Heere Gamarra, ordinaris Ambassadeur van den Koning van Spaigne, aen haer Edele Groot Mog. gepresenteert, raekende 't subject van de aengeboden Ligue, tot conservatie ende defensie van de Nederlanden, in voorgaende Notulen onder dates respective den sesten December ende twintigsten Marty laetstleden breeder gementionneert, gevende daer benevens mede in bedenken, of haer Edele Groot Mog. om redenen, in de selve Memorie ge-expresseert, niet souden konnen goedt-vinden, dat een Ambassadeur en Chef van wegen desen Staet aen 't Hof van den hoogst-gemelten Koning moge werden onderhouden, gelyk van wegen syne Majesteyt aen desen Staet zedert de gemaekte Vrede altydts een Ambassadeur onderhouden is geweest; Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verstaen, dat 't voorschreve eerste poinct, rakende de aengeboden Ligue defensive, door de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael, in date den elfden Marty des jaers sestien hondert twee en tsestig hier bevoorens op gelyk subject gebesoigneert hebbende, nader ge-examineert, midtsgaders de Vergaderinge dienthalven van advise gedient sal worden; ende op 't voorschreve tweede poinct by eenige Leden reflectie dienthalven te nemen uytgestelt tot nader gelegentheyt.

Vrydag ende Saturdag den 23 ende 24 Mey 1664.

West-Indische Compagnie. Engelandt. Over de Schepen.

By resumptie gedelibereert zynde op de klachten, door den Heere Downing, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien iterativelyk aen haer Hoog Mog. gedaen, tegens de Geoctroyeerde West-Indische Compagnie dese Landen, over ende ter saeke dat hare Bedienden met geweldt souden hebben verhindert, alle traffique aen die van de Societeyt van de Koninklyke Engelsche

Avan-

Avanturiers op de Kuſte van Guinea, ende ſpecialyk aen de Schepen Charles, Jacques ende Maria, in voorgaende Reſolutien van den vyfden der voorlede, ende achtſten deſer loopende maendt breeder gementionneert; Is, naer ſerieuſe overweginge van de redenen daer over in de jongſt gehoudene conferentien, met den gemelten Heere Downing gewiſſelt, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde de Geintereſſeerden in de voorſz Schepen Charles ende Jacques redelyker wyſe vergoedt moge werden, de ſchade die ſyluyden ſullen konnen doceren, door de voorſz verhinderinge te hebben geleden, dat dien-volgende over de begrootinge ende liquidatie van de voorſz ſchade nader conferentie met den meer-gemelten Heere Downing ter preſentie van Bewindthebberen der voorſz Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen mogen worden aengeſteldt ende gehouden, ende dat die van de ſelve Compagnie, door krachtige aenradinge van haer Ho. Mo. gedisponeert moge werden, haar ontrent in alle equiteyt ende billikheydt te laten vinden, ende noopende het voornoemde Schip Maria, by ſoo verre na ontfangen bericht van die van de voorſz Weſt-Indiſche Compagnie bevonden werdt, dat de voorſz ſaeke niet favorabelder dan die van de voorſz twee andere Schepen is leggende, de Geintereſſeerden in 't voorſz Schip Maria mede in redelykheydt vergoedt mogen werden, de ſchade die ſyluyden ſullen konnen doceren door de voorſchreve verhinderinge te hebben geleden, dat voorts mede volgens de preſentatie door den ſelven Heer Envoyé, ſoo by monde in de voorſz conferentien, als by geſchrifte in des ſelfs Memorie van date den ſeventienden deſes aen haer Hoog Mog. gedaen, met de ſelve een goedt en ſalutair Reglement moge werden beraemt, ende op 't papier gebracht, waer door diergelyke, ende alle andere ongemacken uſſchen beyde Natien voor 't toekomende ſoo veel doenlyk geprevenieert moge werden, ende ſullen de Heeren Gedeputeerden van deſe Provintie, die tot de voorſz beſoigne mede ge-employeert ſtaen te worden, haer daer ontrent reguleren naer de Reſolutie, by haer Hoog Mog. op gelyk ſubject den drie en twintigſten uly des jaers ſeſtien hondert acht en vyftig genomen, ende die haer in 't geene voorſz is, ſal dienen voor Inſtructie, om den uytval van dien, ende 't geadjuteerde tuſſchen wederzydts Geauthoriſeerden geſien, ende alhier ter Vergaderinge gerapporteert zynde op 't advenu ende de agreatie van 't ſelve, of anderſints dodanig gereſolveert te werden, als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal weren te behooren, des dat die gene die tot de voor-geroerde Negotiatie ſtaen te werden ge-employeert, ſorgvuldichlyk ſullen hebben te precaveren ende verhoeden, dat in de conventie over 't gene voorſz is te ſluyten, niets en kome te inueren, waer door prejuditie ſoude weſen geleydt, aen 't geſuſtineerde van de geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie, van dat de ſelve Compagnie op eenige Plaetſen ende Quartieren ſoude competeren den privativen Handel, met uytſluytinge van allen anderen, ter tyden ende wylen tot het voorſchreve geſuſtineerde nader onderſocht, ende dienthalven by haer Edele Groot Mog. Reſolutie genomen ſal zyn.

Charles, Jaques ende Maria door de Weſt-Indiſche Compagnie aen de Engelſche Geintereſſeerden ſatisfactie te geven.

By reſumptie gedelibereert zynde op de klachten, door den Heere Downing, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien iterativelyk aen haer Hoog Mog. gedaen, tegens de Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, over ende ter ſaeke dat twee diſtincte Engelſche Schepen, 't eene genaemt de Hoopwel, ende het andere de Luypaart, gemunt hebbende naer Porca op de Kuſte van Malabar, omme van daer af te halen, die ladinge die geſeydt

Engelandt, Ooſt-Indiſe Compagnie. De Ooſt-Indiſe over de Schepen de Hoopwel ende de Luypaart

Satisfactie te doen, aen de Engelſche Geintereſſeerden; Reglement te maeken tot voorkominge van alle ongemacken, tuſſchen beyde de Natien.

werdt aldaer tegens haer aenkomſte gereet geweeſt te zyn, daer inne door de Bedienden ende Oorlog-Schepen van de voorſz Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen ſouden zyn verhindert ende belet geworden, in voorgaende Reſolutien van den vyfden der voorleden, ende achtſten deſer loopende maendt, breeder gementionneert; Is, naer ſerieuſe overweginge van de redenen daer over in de jongſt-gehoudene conferentien met den gemelten Heere Downing gewiſſelt, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde op preſuppoſitie, dat de voorſz ſaeke by 't arrivement van de verwacht werdende Ooſt-Indiſche Retour-ſchepen, in facto niet anders bevonden ſal werden gelegen te zyn, dan ſoo als de ſelve van de zyde van Engelandt voorgeſtelt is, de Geintereſſeerden in de voorſz twee Schepen redelyker wyſe vergoedt moge worden de ſchaden die ſyluyden ſullen konnen doceren door de voorſz verhinderinge te hebben geleden, dat dien-volgende over de begrootinge ende liquidatie van de voorſz ſchade, nader conferentie met den meer-gemelten Heere Downing ter preſentie van Bewindthebberen der voorſz Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen moge werden aengeſtelt ende gehouden, ende dat die van de ſelve Compagnie door krachtige aenradinge van haer Hoog Mog. gediſponeert moge werden, haer daer ontrent in alle equiteyt ende billikheydt te laten vinden, in dien verſtande nochtans, dat 't geene by liquidatie ende accordt getermineert ſal worden, om tot vergoedinge van de voorſz geledene ſchade, aen de Engelſche te werden uytgekeert, aen de ſelve niet ſal werden gedemanieert, voor ende al eer de voorſz Retour-ſchepen hier te Lande ingekomen ſullen zyn, ende dat uyt de beſcheyden die daer mede ſtaen te werden overgebracht, niet ſal blyken, dat de ſaeken van de voorſz twee Schepen in facto anders mogen zyn gelegen, dan ſoo als de ſelve by den gemelten Heere extraordinaris Envoyé alhier voor-geſtelt zyn.

Dat voorts mede volgens de preſentatie door den ſelven Heere Envoyé, ſoo by monde in de voorſz conferentien, als by Geſchrifte in des ſelfs Memorie, van date den ſeventienden deſes, aen haer Hoog Mog. gedaen, met de ſelve een goedt ende ſalutair Reglement mogen werden beraemt, ende op 't papier gebracht, waer door diergelyke ende alle andere ongemacken tuſſchen beyde de Natien voor 't toekomende ſoo veel doenlyk geprevenieert mogen werden; ende ſullen de Heeren Gedeputeerden van deſe Provintie, die tot de voorſz beſoigne mede ge-employeert ſtaen te werden, haer ontrent daer reguleren naer de Reſolutie by haer Hoog Mog. op gelyk ſubject, den drie en twintig July des Jaers ſeſtien hondert acht en vyftig genomen, die haer in 't gene voorſz is, ſal dienen voor inſtructie, om den uytval van dien, ende het geadjuſteerde tuſſchen wederzydts Geauthoriſeerden geſien, ende alhier ter Vergaderinge gerapporteert zynde op 't advenu, de agreatie van 't ſelve ofte anderſints ſoodanig gereſolveert te werden, als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal worden te behooren. Des dat die gene, die tot de voorgeroerde Negotiatie ſtaen te werden ge-employeert, ſorgvuldiglyk ſullen hebben te præcaveren ende verhoeden, dat in de conventie over 't gene voorſz is te ſluyten, niets en kome te influeren, waer door præjuditie ſoude weſen geleydt aen 't geſuſtineerde van de gemelte Ooſt-Indiſche Compagnie, van dat de ſelve Compagnie op eenige Plaetſen ende Quartieren ſoude competeren, den privativen Handel, met uytſluytinge van allen anderen, ter tyden ende wylen toe, het voorſz geſuſtineerde nader onderſocht, ende dienthalven by haer Edele Groot Mog. Reſolutie genomen ſal zyn.

Is

Woonſdag den 16 July 1664.

Is ter Vergaderinge gerefereert, dat onaengeſien verſcheydē voorgaende Reſolutien van haer Edele Groot Mog., ende ſpecialyk die van dēn achtſten Mey laetſtleden, noch onafgedaen ende ongeaſſopieert gebleven waren, de differenten nu een geruymen tydt herwaerts getroiteert hebbende, tuſſchen den Koning van Sweeden, ende de gepretendeerde Sweedtſche Africaenſche Compagnie ter eenre, midtſgaders haer Hoog Mog. ende de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, ter andere zyde, ſoo over 't Fort Cabo Corps, met eenige Loges op de Kuſten van Guinea, als over 't nemen van ſeeker Sweedtſch Schip genaemt Chriſtina, ende daer benevens openinge ontfangen, dat de voorſz differenten naer alle apparentie finalyk ſoude konnen werden afgehandelt in ſulken voegen, dat het voorſz Schip Chriſtina, aen die van de Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen ſoude verblyven, ende dat niet alleenlyk het voornoemde Fort Cabo Corps, met de voorſz Loges aen de ſelve Compagnie, onder de Souverainiteyt van deſen Staet ſoude werden gelaten, maer dat ook van de zyde van Sweeden de generale renunciatie ſoude werden gedaen van de voorſz Kuſte van Guinea niet meer te ſullen bevaren, ofte onder de protectie van den hoog-gemelten Koning te laten bevaren, directelyk ofte indirectelyk in eeniger mannieren, met overgifte aen deſen Staet, ende de voorſz Weſt-Indiſche Compagnie, van alle ſoodanig recht ofte poſſeſſie, actie ofte pretenſie, als ſyne Majeſteyt ofte de voorſz genaemde Africaenſche Compagnie op 't voorſz Fort ende Loges, ofte op eenige andere Plaetſen van de voorſz Kuſte van Guinea, eenigſints ſoude mogen competeren, midts ende onder beneficie van de betalinge van een ſomme van hondert en vyf en twintig duyſent Rycxdaelders. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat die van de voorſz Weſt-Indiſche Compagnie, door krachtige aenradinge ende door authoriteyt van haer Edele Groot Mog. gediſponneert ſullen werden tot afmaekinge van de voorſz differenten in manniere hier boven ge-expreſſeert, de voor-geroerde ſomme van hondert en vyf en twintig duyſent Rycxdaelders aen te bieden ende te belooven, om alſoo eenmael eyntelyk tot een amicabele af-komſte van de voorſz differenten te mogen geraeken, daer aen haer Edele Groot Mog. om verſcheyde æquitabele reflectien haer ten hoogſten laten gelegen zyn; ende dat voorts des noodt zynde, ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde d'authoriteyt van haer Hog Mog. ten gelyken fine mede geinterponeert moge werden.

Sweden. Weſt-Indiſche Compagnie, de queſtie met Sweden over Cabo Corps, ende het Schip Chriſtina af te maeken voor hondert en vyf en twintig duyſent Rykxdaelders.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeekere Miſſive van den Commiſſaris Mortaigne, aen hem geſchreven uyt 's Landts Schip de Spiegel, leggende voor Allicante den ſeſten der voorlede Maendt, mentionnerende onder anderen van ſeekere ontmoetinge, tuſſchen de Vloote van deſen Staet ende die van Engelandt geſchiedt, ende het geen ter dier occaſie ontrent het ſtryken van de Vlagge was voorgevallen, waer op de voorſz Raedt-Penſionnaris gelaſt is, op ſynen name te antwoorden als volgt.

Engelandt. Aen den Conſul Mortaigne te reſcriberen op 't ſtryken van de Vlagge jegens de Engelſchen.

Myn Heer.

Ik hebbe aen de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt gecommuniceert U Edelheydts Miſſive van den ſeſthienden der voorlede Maendt, houdende onder anderen, 't gene tuſſchen den Vice-Admirael de Ruyter, ende den Vice-Admirael Lauwſon, in de jongſte ontmoetinge is ge-

Aen Johan Bartram van Mortaigne, Commiſſa-

ris van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, aen de Regeringe van Algiers.

gepaſſeert ontrent het ſtryken van de Vlaggen, ende dat den gemelten V
ce-Admirael de Ruyter gereſolveert ſoude weſen, in 't toekomende aen d
Engelſche wel alle beleeftheden te doen, maer voor haer niet wederom eer
te ſtryken, uyt oorſacke dat den voornoemden Vice-Admirael Lauwſon
in de voorſz ontmoetinge door den ſelven Vice-Admirael de Ruyter, m
het ſtryken van de Vlagge geſalueert geweeſt zynde, in gebrek gebleve
was de contra-ſaluatie in gelyker-wyſe te doen; waer op haer Edele Groo
Mog. naer-geſien hebbende het thiende Articul van het Tractaet den veer
thienden September des Jaers ſeſthien hondert twee en tſeſtig, met de
Koning van Groot Brittannien gemaekt, daer van ten overvloedt Copi
met het Tranſlaet van dien hier in geſloten is; Soo hebbe de ſelve geoor
deelt, dat het voor een Officier en Dienaer van 't Landt, die te meerma
len ſchriftelyke laſt ontfangen heeft, om ſich naer 't voorſz ende alle ando
re Tractaten, te reguleren, ſeer bekommerlyk ende geenſints te gerade
is, ſich ſelven daer van te diſpenſeren, op 't fondament van eenige mon
delinge ordres, waer by de te doene ſaluatie aen eene contra-ſaluatie ſou
de weſen gereſtringeert ende gebonden, daer van gelyk haer Edele Groo
Mo. geen kenniſſe hebben, ſoo moet ik ook bekennen noyt van ſoodanig
mondelinge laſt yets te hebben geweten ofte gehoordt, ende hebben
hoog-gemelte Heeren Staten my derhalven geordonneert U Edele op
voorſz des ſelfs Miſſive midts deſen te reſcriberen, dat den meer-gemelte
Vice-Admirael de Ruyter, wel ſal doen alle ontmoetingen van de Enge
ſchen ſoo veel de gelegentheydt ſal toelaten te vermyden, ende haer echte
rencontrerende van ſyne zyde als noch in 't ſtryken van de Vlagge, als na
gewoonte te continueren; Edoch in gevalle den voornoemden Vice-Ad
mirael Lauwſon, ofte eenig ander Opper-hooft van de Engelſche Vloot
buyten vermoede andermael in gebreeke mochte blyven de contra-ſaluat
als boven te doen, dat hy Vice-Admirael voornoemt, in ſulken cas daer o
ſal dienen te verſoeken, reſolutie ende ordre van de Heeren Staten Generael
om ſich daer naer onbekommert ende veyliglyk te mogen reguleren.

Uw Ed. gelieve te noteren, dat al-hoe-wel het ingeleyde thiende Art
cul van 't Tractaet uytdrukt de Brittanniſche Zeen, daer onder de Midd
landtſche Zee, notoirlyk niet en is begrepen, echter de intentie van de
Staet altydt is geweeſt daer ontrent geen onderſcheyt van Plaetſen te mae
ken, maer in alle Geweſten indiſtinctelyk op een ende de ſelve wyſe de ſa
luatie te laten doen, op dat de Engelſche by contrarie practycque, da
uyt in tyden ende wylen niet ſouden komen te allegueren, haer eenig
meerder Recht over de Brittanniſche Zee, als elders in eenige afgele
gen Quartieren te competeren, ende dat het ſtryken van de Vlagge i
de ſelve Zee voor haer ſoude geſchieden uyt krachte ende in erkent
niſſe van haren gepretendeerden eygendom over de ſelve Zee, daer me
van deſer zyde verſtaet, voor de Engelſchen ende voor allen andere
Koninckclycke Vlooten te ſtrycken, uyt reſpect voor haere reſpectiv
Heeren ende Meeſters als Souveraine Monarchen, welck reſpect da
oock in open Zee niet wel binnen ſeeckere Limiten bepaelt, maer a
omme ſonder eenigh onderſcheydt van Plaetſen gedragen dient te wo
den; Ick bidde, dat U Edelheydt het boven-ſtaende nevens myne dien
ſtige gebiedeniſſe aen den meer-gemelten Vice-Admirael de Ruyter gelie

ve te communiceren, ende beveele U Edelheydt beyde hier mede in de beſcherminge des Alderhoogſten, verblyvende, &c.

Hage den 22 July.
1664.

Uw Edelheydts Dienſtwillige.

Myn Heer.

Deſe dient alleenlyk om U Edelheydt te verſoeken, dat de ſelve op 't ſpoedigſte ende ſeekertſte gelieve te doen voort beſtellen de inleggende Miſſive, die ik door laſt van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlant ben ſchryvende aen den Commiſſaris Mortaigne, daer mede U Edelheydt ſonderlinge ſal verobligeren die gene die is ende altydt ſal blyven, &c.

Aen de Heer Secretaris de Wildt, den twee en twintigſten July ſeſtien hondert vier en ſeſtig.

Dingſdag den 29 July 1664.

Den Heere van Beuningen, Gedeputeerde der Stadt Amſtelredam, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Leden by ſubdelegatie ende verſoek van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Deenſche ſaeken geſprooken, hebbende met de Ontfangers Generael ende particulier van de Convoyen ende Licenten tot Amſterdam, Hoorn, Enkhuyſen ende Medenblik, volgens voorgaende aenſchryvinge, in date den ſeventhienden deſer loopende maendt alhier verſcheenen, om voor de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommiteerden gehoordt te werden op verſcheyde particulariteyten, raekende den ontfang van de Noordtſche Tollen, in de voorſz Reſolutie breeder gementionneert, ende de obſtaculen haer daer inne door de Tollenaren van den Koning van Denemarken weder-varen, exhiberende daer benevens het ſchriftelyk bericht, by de voorſz Ontfangers Generael ende particulier over 't voorſz ſubject gegeven, ende by haer onderteekent, alhier in den Hage den drie en twintigſten deſes: Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. verſtaen ende verklaerdt, dat de twee jaren binnen de welke haer Edele Groot Mog. by de voorſz ende andere voorgaende Reſolutie geordonneert, hebben te innen twee termynen van het Capitael, in den jare ſeſthien hondert ſeven en vyftig aen den hoogſt-gemelten Koning verſtrekt, boven de intereſſen, by vooige Tractaten van den jare ſeſthien hondert ſeven en vyftig ende volgende jaer ſeſthien hondert acht en vyftig bedongen by favorable interpretatie tot minder ongelegentheydt van ſyne Majeſteyt gereekent ſullen werden, eerſt ingang te hebben genomen met Auguſtus van 't voorleden jaer, ende dat de ſelve mits dien noch ſullen loopen tot Auguſtus van het volgende jaer ſeſthien hondert vyf en tſeſtig, waer van dien-volgende aen de gemelte Ontfangers Generael ende particulier aenſchryvinge ſal werden gedaen, met authoriſatie ende laſt, om te ſamen by onderlinge correſpondentie de voorſz twee termynen, monterende ter ſomme van twee hondert duyſent Caroli guldens, op de bequaemſte ende gevoechlykſte wyſe ſuyveren in Kaſſa te conſequeren, voor ofte tegens Auguſti van den aenſtaenden jare ſeſthien hondert vyf en t'ſeſtig, ende dat boven de intereſſen van jaer tot jaer verſchynende; dat mede de gemelte Ontfangers Generael ende particulier by de voorſz te doene aenſchryvinge geauthoriſeert ſullen werden, om van de penningen de Schippers ende Traffiquanten deſer Landen voor de tweede mael in de Havenen van Noor-wegen afgenomen, reſtitutie te doen, met de verlopen intereſſen tegens

Denemarken. Twee termynen van 't Capitael aen Denemarken verſtrekt, in te houden, voor Auguſti ſeſthien hondert vyf en tſeſtig, reſtitutie te doen van 't gene voor de tweede mael in Noorwegen is betaelt.

vier ten hondert in 't jaer aen ſoodanige der voorſz Schippers, als naer waerheyt ſul-
len komen te verklaren geene gelegentheydt te hebben, om daer van in Noorwe-
gen reſtitutie in gelde ofte by reſcontre te vorderen, des dat de voorſz Ontfanger
wel expreſſelyk ſal werden geordonneert, aen niemandt ter Wereldt van deſe par-
ticuliere authoriſatie tot reſtitutie als boven eenige kenniſſe te geven.

Woonſdag den 6 Auguſti 1664.

Engelandt. De Weſt-Indiſche Compagnie met twaelf Schepen by Leeninge te ſterken, om op de Kuſte van Africa en Guinea.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't advis van de Heeren haer Edele Groo
Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, den tweeden deſer loo
pende maendt gerapporteert, over 't gunt by deſen Staet ſoude konnen ende be
hooren gedaen, ende in 't werk geſteldt te worden tot redres ende reparatie van'
gene by de Engelſchen eerſt ontrent Cabo Verde, ende vervolgens mede op Ta
corary, Cabo Corps, ende voorts op de gantſche Kuſt van Guinea is ondernomen
midtſgaders tot ſteuytinge van 't gene by de ſelve in die Geweſten noch nader on
dernomen ſchynt te ſullen werden; Is naer rype overweginge van alles, ende i
achtinge genomen 't advis, by Gecommitteerden uyt de reſpective Collegien te
Admiraliteyt over 't ſelve ſubject aen haer Ho. Mo. gegeven den laetſten der voo
leden maendt, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Ed. Gr. Mo. ter Ge
neraliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde tot uytwerking
van 't gene voorſz is, by forme van Leeninge aen de Geoctroyeerde Weſt-Indiſch
Compagnie deſer Landen, mogen werden by geſet, ende ſulks op haer Ho. Mo
ordre by de reſpectie Collegien ter Admiraliteyt ten ſpoedigſten ge-eſquipeert, en
de naer de voorſz Geweſten geſonden de nombre van twaelf klocke Schepen end
Fregatten van Oorloge, ten minſten op de gewoonlyke voet ende repartitie onde
de Collegien gebruykelyk, te weten ſes van de ſelve gemonteert met veertig ſtuc
ken Kanon, ende gemant met hondert en vyftig Matroſen ende vyftig Soldaten
ende de reſterende ſes gemonteert met twee en dertig a vier en dertig Stucken, en
de gemant met hondert en twintig Matroſen, ende tot veertig Soldaten, ofte ſo
veel meerder aental van Schepen ende Volk als den noodt ſal komen te vereyſſchen
dat ook tot verval van een gedeelte der onkoſten op de voorſz te doene eſquipagie
ende in 't onderhouden van de voorſz Schepen te ſupporteren, van wegen hae
Edele Groot Mog. geconſenteert ſal worden in de petitie van ſes mael honder
duyſent Caroli guldens, by den Raedt van State ten ſelven eynde den vierden de
ſes gedaen; dat wyders mede de gemelte Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Comp
gnie gediſponneert moge werden, om by de voorſz Oorlog-Schepen ende Frega
ten boven haere bewuſte vier Koopvaerdy-Schepen, noch te voegen twee bequa
me Schepen van Oorloge.

Donderdag den 7 Auguſti 1664.

Engelandt. De Ruyter te laten Cabo Verde, &c. te gaen recupereren.

Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende gereſolveert, dat tot prompt
ende efficatieuſer uytvoeringe van haer Edele Groot Mog. goede meyning
ontrent het gepleegde van de Engelſchen aen Cabo-Verde, Tacorary, Cab
Corps, ende andere Plaetſen in die Geweſten, vervat in voorige Reſolutien va
den eerſten ende ſeſten deſer loopende Maendt, de ſaeke met alle dexteriteyt end
ſecreteſſe daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde den Vice-Admirael M
chiel Adriaenſz de Ruyter, jegenwoordig Cheff, Commanderende over twae

's Land

's Landts Oorlog-Schepen, kruyſſende in de Middelandtſche Zee, of die geene die by overlyden ende andere ongelegentheydt van de ſelve, de voorſz Vloote ſtaet te Commanderen, van wegen den Staet aengeſchreven ende gelaſt moge werden, ſich met alle ſyn onderhebbende Macht op 't alderſpoedigſte in ſtilligheydt ende ſecreteſſe te begeven naer Cabo-Verde, ende aldaer onder Godes Zegen ende toelatinge te hernemen het Fort ofte de Forten, die de Engelſche onlangs deſen Staet, ende de Weſt-Indiſche Compagnie in de ſelve, by ſurpriſe ende met geweldt afhandig gemaekt hebben, midtſgaders ook te libereren alle alſulke Schepen, van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ofte andere Ingezetenen van deſe Landen, als by de voorſchreve Engelſchen ofte yemandt anders ſouden mogen weſen genomen, ende by hem aldaer ofte elders bejegent of geattrappeert konnen werden, met ſpeciale authoriſatie ende expreſſe laſt, omme alle den genen die haer jegens de uytvoeringe van 't gene voorſz is, ſouden mogen komen te oppoſeren, ofte hinderlyk te zyn, met vigeur aen te taſten, te veroveren ofte te ruineren, daer inne plegende Soldaet ende Zeemanſchap, ſulx en in dier voegen, als ſy 't ſelve in tyden en wylen ſal willen en konnen verantwoorden.

Dat wyders hy Vice-Admirael voornoemt, 't gene voorſz is ontrent Cabo-Verde verricht hebbende, het voorſz Fort ofte Forten behoorlyk verſien ende verſeekert latende, ſich verders met ſyne onderhebbende Macht ſal vervoegen, naer ende langs de gantſche Kuſte van Guinea, ende aldaer uyt de Bedienden van den Staet, ende van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ofte anderſints vernemen wat vordere feytelikheden by de Engelſche aldaer, 't zy op Forten, 't zy op Schepen van den Staet, ende van de meer-gemelte Compagnie ofte van andere Ingezetenen deſer Landen, mogen weſen gepleegt, ende ſpecialyk in wat ſtaet Tacorary ende Cabo Corps t'ſyner aenkomſte aldaer ſal werden bevonden, procederende ten aenſien van de ſelve, ende van alle andere Caſteelen, Sterckten, Forten ende Schepen van deſen Staet, ende van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ofte andere Ingezetenen deſer Landen, die de Engelſche inſgelyks geoccupeert, genomen ofte geincommodeert mochten hebben, even ende in ſulker voegen, als ten aenſien van Cabo-Verde in 't particulier, ende van de Schepen die de Engelſche als boven mochten hebben genomen in 't generael, hier vooren breeder ſtaet ge-expreſſeert, trachtende in alle mannieren volkomentlyk te herſtellen, te libereren ende te verſeekeren 't gene bevonden ſoude mogen werden deſen Staet, ende de Weſt-Indiſche Compagnie, ofte andere Ingezetenen van den Lande by wegen van feyten, ende met geweldt ontnomen, beſet ofte anderſints in eeniger manieren geincommodeert te weſen.

Ende dat hy voorts volgens de generale ordre, doorgaens aen alle Commandeurs ende Capiteynen ter Zee gegeven wordende, ſal hebben te veroveren ofte te ruineren alle ſoodanige Schepen, als de Ingezetenen van deſen Staet hebben beſchadigt, beſchadigen, ofte ſulks poogen te doen, ſonder anderſints de Schepen ende ubjecten van de Engelſche, ofte andere Geallieerden, die haer op de voornoemde kuſten ofte in de voorſz Geweſten ſouden mogen bevinden, ofte aldaer noch koomen te arriveren, ſoo lange de ſelve geene ſchade ofte ongelyk aen de Forten, Schepen ofte Onderdanen van deſen Staet komen toe te brengen, eenigſints te moleſteren, ofte in hunne Traffycque aldaer te beletten, ofte te incommoderen.

Dat wyders het Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam moge werden aenbevolen de ordres, in gevolge van 't gene voorſz is, by ofte van wegen den Staet te expedieren den voornoemden Vice-Admirael de Ruyter, ofte die geene, die by overlyden ofte andere ongelegentheydt, van de ſelve de voorgeroerde Vloote ſou-

den mogen Commanderen, alle ſpoet, ſecreteſſe ende ſeekerheydt toe te ſenden, ook de ſelve tot ſyne naerichtinge te imformeren van alle de kondtſchappen, die men alhier van de voorſz geperpetreerde feytelykheden ende toebereydtſelen van de Engelſchen heeft ontfangen, ende ſucceſſivelyk noch ſoude mogen bekomen, met byvoeginge, dat hy de voorſz ordres aen niemandt ter wereldt, ſelfs niet aen zyn byhebbende hooge ofte mindere Officieren ſal hebben bekendt te maeken, voor ende al eer hy Straetwaerts uytgezeylt ſal zyn, ende ſyn koers in de ruyme Zee naer Cabo-Verde voornoemt, geſet ſal hebben.

Vrydag den 26 September 1664.

Engelandt. Weſt-Indiſche Compagnie, Inſtructie voor de Vloote naer Guinea gedeſtineert.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Engelſche ſaeken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den drie en twintigſten deſer loopende Maendt, onder andere poincten reſulterende uyt het generael rapport in den voorleden weeke gedaen, raekende de ſacken van Engelandt met 't gene daer aen dependeert, hare gedachten laten gaen over 't gunt het Opper-hooft van 's Landts Vloote, gedeſtineert naer de Kuſte van Guinea, in mandatis gegeven ſoude behooren te werden, exhiberende tot dien eynde het ontwerp van Inſtructie by henluyden daer toe geconcipieert ende op 't papier gebracht, ſulx en in dier voegen als 't ſelve hier naer van woorde te woorden ſtaet geinſereert.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor Capiteyn Jan van Campen, commanderende en Chef tien Schepen van Oorlog, by haer Hoog Mog. tot ſtyvinge ende handthavinge van 't Recht van 't Landt, ende van de generale Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie geſonden na de Kuſte van Guinea.

I.

Den voornoemden Capiteyn ende Commandeur ſal ſich met de navale macht onder hem beſcheyden, op 't alderſpoedigſte begeven nae de Kuſte van Guinea, ende aldaer uyt de Bedienden van de voorſchreve Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, of anderſints vernemen, wat feytelykheden by de Engelſche of andere aldaer, 't zy op Forten, 't zy op Schepen van den Staet, ende van de gemelte Compagnie, of van andere Ingezetenen deſer Landen mogen weſen gepleegt, ende ſpecialyk in wat ſtandt Tacorary t' ſyner aenkomſte aldaer ſal werden bevonden.

Ende

II.

Ende vernemende eenige Kaſteelen, Forten of Sterkten van deſen Staet, ende van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie by de Engelſchen of anderen geoccupeert, of anderſints geincommodeert te weſen, ſal hy ſich met de voorſchreve ſyne onderhebbende macht derwaerts vervoegen, ende onder Godes zegen ende toelatinge trachten de voorſchreve Kaſteelen, Sterkten ende Forten te hernemen, ende onder de gehoorſaemheydt van deſen Staet te brengen, latende ten dien fine, voor ſoo veel des noodt zy, den Capiteyn Hertbergen met de Landt-Militie onder ſyn commandement geſteldt, ende allen anderen die haer met vrucht daer onder noch ſullen konnen rengeren, voet aen Landt te ſetten, ende de voorſchreve Kaſteelen, Forten ofte Sterkten attacqueren naer Krygs-gebruyk, ende hem daer inne met ſyn onderhebbende Vloote ſeconderende nae uytterſte vermogen; doende ook ten ſelven eynde, voor ſoo veel des noodt zy, voor die tydt eenige ſtucken Kanon aen Landt brengen, ende procederende, in alles met onderlinge goede correſpondentie, ſoo als tot uytwerkinge van deſe haer Hoog Mog. laſt ende ordre van de meeſte kracht ende van de beſte operatie bevonden ſal worden, ende ſal hy het Fort, ofte de Forten die in dier voegen gereduceert ofte gerecupeert ſullen werden, ſtellen ende laten onder de bewaringe van de Perſoon ofte Perſoonen, daer toe by ofte van wegen de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie geauthoriſeert.

III.

In gevalle hy aldaer of elders ſoude konnen aentreffen eenige Schepen van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ofte van andere Ingezetenen deſer Landen, die by de Engelſche of by yemandt anders ſoude mogen zyn genomen, ſal hy de ſelve (onder Godes zegen ende toelatinge als vooren) met ſyne onderhebbende macht uyt de handt van de Nemers verloſſen.

IV.

Alle die gene die haer jegens de uytvoeringe van 't gene voorſchreve is, ſouden mogen komen te oppoſeren, of hem daer inne hinderlyk te zyn, ſal hy met vigeur aentaſten, ende trachten te veroveren, ofte te ruineren.

V.

Gelyk hy ook ſal ſoecken te veroveren ofte te ruineren alle ſoodanige Schepen als de Ingezetenen van deſen Staet, 't zy die van de voorſz Geoctroyeerde Weſt-

Indiſche Compagnie, ofte anderen hebben beſchadigt ofte beſchadigen, of ſulks pogen te doen, plegende in alles Soldaet en Zeemanſchap, ſulks ende in der voegen, als hy het ſelve in tyden ende wylen ſal willen ende konnen verantwoorden.

VI.

Ende nademael hem op alle particuliere incidenten niet wel van nu af aen ſpecifycque laſt ende ordre kan werden gegeven, by faute van kenniſſe der ware geſchapentheyt van ſaeken, die hy aldaer komende, ſoude mogen bevinden, ſoo ſal hem voor generale Inſtructie dienen, dat hy in alle maniere ſal trachten, volkomentlyk te herſtellen, te libereren ende te verſeekeren, 't gene bevonden ſoude mogen worden, deſen Staet ende de Weſt-Indiſche Compagnie, of anderſints in eeniger maniere geincommodeert te weſen, ook alles by der handt te nemen, ende in 't werck te ſtellen, wat ten ſelven eynde, mitſgaders tot preſervatie van ſyne onderhebbende macht, voor alle affronten, periculen ende ſwarigheden nodig geacht ſullen werden.

VII.

Tot beter uytvoeringe van alle 't welke hem ter handen ſullen werden geſteldt Brieven van addres aen den Directeur Generael Valkenburg, ende een open Patent aen alle Admiralen, Vice-Admiralen, Commandeurs ende Capiteynen te Water, midtſgaders aen alle Gouverneurs, Commandeurs ende andere Officieren te Lande, ſoo van den Staet als van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, met laſt ende ordre om hem van alles pertinent bericht te geven, ook hem, ſoo veel in haer is, en de uytvoeringe van deſe haer Hoog Mog. ordres behulpſaem te zyn, ten welken eynde hy ook aen den voornoemden Directeur Generael, ende andere Hooft-Officieren in de voorſz Geweſten van wegen den Staet eenig generael commandement exercerende, van deſe ſyne laſt ende nodige inſtructie, de noodige communicatie geven ſal.

VIII.

Ende ſal hy tot voorkominge van alle diſordre ende confuſie ſich hebben te ſchicken ende te gedragen, naer 't gene hem by den voornoemden Directeur Generael Valckenburg, of eenig ander Officier van den Staet, ofte van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie in de voorſz Geweſten weſende, ende aldaer van wegen haer Hoog Mog. eenig generael commandement exercerende,

de, geordonneert ende bevoolen ſal worden, ontrent de forme ende maniere der executie van deſe haer Hoogh Mog. ordres, daer toe ook de noodige Acten van authoriſatie op den genen die 't behoordt, in de gerequireerde forme gedepeſcheert ſullen werden, ſonder dat hy Commandeur voornoemt, ſich echter door eenige ordres van den gemelten Directeur-Generael Valkenburg, of yemandt anders aldaer van wegen de gemelte West-Indiſche Compagnie, het Opper-commandement hebbende, ſal laten engageren, tot yets 't welk van deſe Inſtructie ſoude afwyken, ende daer mede ſtrydig weſen.

IX.

In gevalle hy op de voorſz Kuſte, ofte elders in ſyne Reyſe ſoude mogen vinden ofte ontmoeten eenige Schepen ofte Subjecten van de Engelſchen ofte andere Geallieerden, ſal hy de ſelve geenſints hebben te beſchadigen, ofte in hunne Traffijcque aldaer te beletten ofte te incommoderen, voor ſoo veel ende ſoo lange de ſelve geen ſchade ofte ongelyk aen de Forten, Schepen ofte Onderdanen van deſen Staet hebben toegebracht, ofte komen toe te brengen.

X.

Soo wanneer hy het ſecours ende renfort van de gemelte West-Indiſche Compagnie, het welk jegenwoordig met hem naer de voorſz Geweſten uytgeſonden werdt, in ſalvo ſal hebben gebracht, binnen 't Caſteel St. George del Mina, ende andere Sterkten, daer inne het door den voornoemden Directeur-Geneael geordonneert ſal weſen, ende dat hy voorts de reductie van de voorſchreve wech-genomen Forten ſal hebben geffectueert, immers ſoo verre als het met ſyne onderhebbende macht doenlyk werdt geoordeelt, ſal hy ſich met de voorſz ſyne onderhebbende thien Oorlog-Schepen, ende de Militie van den Staet daer op ge-embarqueert weſende, op de bequaemſte ordre ende in de meeſte veyligheydt, ende verſeekertheydt, die naer gelegentheydt ende ſayſoen van 't jaer beſt en bequaemlyxt waergenomen ſal konnen werden, wederom herrewaerts naer het Vaderlandt begeven. Des ſal hy in de voorſz te rug-reyſe en paſſant tot Cadix in Spaigne hebben aen te ſpreeken, ende aldaer te vernemen naer kondtſchap, tydinge ende ordre, waer naer hy ſich in 't vervolg van ſyne Reyſe ſal konnen en hebben te reguleren.

Indien

X I.

Indien den voornoemden Jan van Campen, het gunt Godt verhoede, geduyrende de voorſz expeditie quame aflyvig, ofte wel door ſware ſiekte ofte eenig ander ongeval tot de uytvoeringe van deſen laſt onbequaem te worden, ſal in ſulken gevalle den Capiteyn Mauritius de Clercq, in ſyne plaetſe ſuccederen, ende naer ſyn vermogen effectueren ende doen effectueren, alle 't gene in deſe is vervat, ende ſoo vervolgens altydts de volgende Officier by ordre in plaetſe van die gene, die immediatelyk boven hem gecommandeert heeft.

Aldus gedaen ende gearreſteert den ſeven en twintigſten September ſeſthien hondert vier en tſeſtig.

Onder ſtondt,

Ter Ordonnantie van de hooggemelte Heeren Staten Generael.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz Concept van Inſtructie wel laten gevallen; ende dienvolgende goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de voorſz Inſtructie by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende vervolgens 't voorſz Opper-hooft ten ſpoedigſten behandigt, ook voorts in allen deelen naer haer forme en innehoude ter executie geleyt moge werden.

Saturdag den 27 September 1664.

Engelandt. Inſtructie voor den Lieutenant-Admirael, om de Schepen naer Guinea gedeſtineert, door het Canael te geleyden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommittterden tot de Engelſche ſaeken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den drie en twintigſten deſer loopende Maendt, onder andere poincten reſulterende uyt het generael rapport in den voorleden weeke gedaen, raekende de ſaeken van Engelandt met 't gene daer aen dependeert, hare gedachten laten gaen over de ingredienten van de Inſtructie voor den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, om met 's Landts Vloote door het Canael te geleyden de Oorlog-Schepen van den Staet, onder het Commandement van Capiteyn Jan van Campen, naer Guinea gedeſtineert, ook daer op gehoordt de conſideratien van de Hollandtſche Raeden, uyt de reſpective Collegien ter Admiraliteyt alhier aenweſende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende vervolgens den gemelten Heere Lt. Admirael tot inſtructie op de voorſz ſyne Reyſe toegeſonden mogen werden het naervolgende.

Inſtructie

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nelanden, voor Jacob van Waſſenaer, Heer van Waſſenaer, Obdam, &c. Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſland, jegenwoordigh commanderende een Oorloghs-Vloote van deſen Staet, gedeſtineert tot 't gene in de naevolgende Articulen is vervat.

I.

Voor eerſt, ſal tot naerrichtinge van den voornoemden Lieutenant-Admirael dienen, dat haer Hoog Mog. al op den vier en twintigſten der voorlede maendt ordre gegeven hebben, dat ſeekere thien Schepen van Oorloge, onder het commandement van Capiteyn Jan van Campen gedeſtineert naer de Kuſte van Guinea, naer by de voorſz Vloote, ende onder ſyne Vlagge ſullen hebben te vervoegen, gelyk mede haer aldaer ſullen laten vinden vier Schepen van de Geoctroyeerde Weſtindiſe Compagnie deſer Landen inſgelyks naer de voorſz Kuſte afgeſonden.

I I.

Soo haeſt de voorſz Schepen haer onder ſyne Vlagge ſullen bevinden, ende dat de Schepen van ſyne onderhebbende Vloote, reſorterende onder de Collegien ter Admiraliteyt op de Maze tot Amſterdam ende in 't Noorder-Quartier hare geordonneerde Victualie ſullen hebben ontfangen, ſal hy de ſelve naer 't ordinaris gebruyk in een Eſquadre apart onder de voorſz Vloote rengeren, ende alſoo met de ſelve Vloote, Weder ende Windt dienende, ſonder eenig het alderminſte tydt verſuym zeylen voor de Hoofden, 't Kanael in.

I I I.

Ende nademael volgens de perfecte kondtſchappen, die haer Hoog Mog. van tydt tot tydt uyt Engelandt ontfangen hebbende, daer van de jongſte gedateert is geweeſt den negentienden deſer loopende maendt, den Koning van Groot Brittannien, doenmaels in ende onrent 't voorſz Kanael in employ hadde veerthien capitale Oorlog-Schepen, met twee Kitſen, daer van negen in getale, ſoo nu, ſoo dan waren loopende in de Duyns, wynde de ſelve negen Schepen gemonteert ende gemant, als volcht, het Admiraels Schip met ſes en tſeventig Stucken, ende vier hondert vyftig Koppen, drie andere, yder met ſes en tſeſtig Stucken, ende twee hondert

vyftig Koppen, vier met ſes en veertig Stucken ende twee hondert Koppen, ende een met dertig Stucken, ende hondert vyftig Koppen.

Vier andere, die haer in 't voorſz Kanael kruyſſende bleven onthouden, te weten een van veertig Stucken gemant met hondert en tſeventig Koppen, een van ſes en dertig Stucken, ende gemant met hondert en tſeſtig Koppen, ende twee van twee en dertig Stucken, yder van de ſelve gemandt met hondert Koppen, ende dan noch een, 't welk het Kanael afgezeylt was met de Schepen die den ſeventhienden Auguſti laetſt-leden uyt de Duyns zyn gelopen, de wil hebbende naer de voorſz Kuſte van Guinea, zynde 't ſelve gemonteert met ſes en veertig Stucken, ende gemandt met twee hondert Koppen, welck voorſz laetſte Schip, ſoo wanneer het de voorſz Guinees-vaerders het Kanael afgebracht ſoude hebben, ſich wederom by de voorſchreve andere Schepen ſoude vervoegen, behalven dat noch ſeven andere Konings Schepen, met noch eenige gehuyrde Schepen, op de Reviere van Londen in allerhaeſt ge-eſquipeert wierden, om mede naer Guinea geſonden te werden, daer van mede eene Lyſte hier nevens gaet, ſoo ſal den voornoemden Lieutenant-Admirael op de ſelve navale macht een waeckent ooge houden, ende door ſyne by-hebbende Advis-Jachten van tydt tot tydt doen houden.

IV.

In gevalle de voorſchreve navale macht van den hooggemelten Koning van Groot Brittannien t'ſyner aenkomſte ſich niet en moveert, ende voor of met de Vloote van deſen Staet, 't Kanael afloopt, maer dat de ſelve navale macht van Engelandt, of wel het voorſchreve eerſte Gros van negen Schepen, of daer ontrent, de Vlooten van deſen Staet laet voor by paſſeren, ſonder die te volgen, ſoo ſal hy Lieutenant-Admirael met ſyne onderhebbende Vloote een dag of twee zeylens, de Hoofden of de voorſchreve Vloote gepaſſeert weſende, ſich, aldaer kruyſſende, ophouden, ende de voorſchreve Schepen, ſoo van den Staet als van de gemelte Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie, onder 't commandement van den voornoemden Capiteyn van Campen voorts hare aenbevoolen reyſe op 't ſpoedigſte, ſonder eenige verdere eſcorte, laten vervolgen.

V.

Des ſal hy Lieutenant-Admirael ſich met ſyne onderhebbende Vloote, noch eenige dagen kruyſſende, in 't Kanael blyven ophouden, ende door ſyne byhebbende

Gail-

Gaillots de Engelſche Vlooten ende Schepen van Oorloge. ſoo veel doenlyk, laten obſerveren, tot dat hy na giſſinge uyt Windt ende Weder ſal oordeelen, dat de voorſchreve Schepen onder den Commandeur van Campen naer Guinea gedeſtineert, het Kanael t'eynde geloopen, ende ſulckx buyten pericul van de Engelſche macht geraekt ſullen weſen.

V I.

Doch by ſoo verre de voorſz navale macht van den hoog-gemelten Koning van Groot Brittannien, of voor af met hem Lieutenant-Admirael, ende ſyne onderhebbende Vloote inſgelyks 't Kanael mochte afloopen, of ook wel geduyrende den tydt dat hy ſich in 't voorſz eerſte cas als boven kruyſſende, mochte ophouden, hem en de Vloote van deſen Staet trachten te paſſeren, eer ende bevoorens by Lieutenant-Admirael konde oordeelen, dat den voornoemden Commandeur van Campen met ſyn onderhebbende macht in volkomen ſecuriteyt mochte weſen, ſoo ſal hy Lieutenant-Admirael in 't voorſz eerſte cas met het gantſche Gros, ende ſulks te ſamen met de meer-geroerde Schepen als boven naer Guinea gedeſtineert, het Canael afloopen tot Engelandts eynde toe, ende aldaer in de ruymte by nacht, by duyſter ende miſtig Weer, of andere ongelegentheydt, den meer-gemelten Capiteyn van Campen met de Schepen onder ſyn commandement beſcheyden, laten af-ſteeken, haer ſoo doenlyk, 't geſicht van de Engelſche ontrecken, ende alſoo voorts haer aenbevoolen reyſe, onder Godes geleyde vervolgen, ende in 't voorſz andere cas, dat namentlyk de voorſz Engelſche Vloote hem als boven kruyſſende, ſoude tragten te paſſeren, ſal hy mede voor af met de ſelve Engelſche 't Kanael af-zeylen, en haer obſerveren ter tyden ende wylen toe, dat hy ſal konnen oordeelen de voorſchreve Schepen onder den Commandeur van Campen naer Guinea gedeſtineert te weſen, buyten pericul als boven.

V I I.

't Gene voorſchreve is, ſonder eenige ſiniſtre rencontre verricht weſende, ſal hy Lieutenant-Admirael met ſyne onderhebbende Vloote weder keeren door het Kanael na deſe Landen, ende als dan de Schepen van de gemelte Vloote opſenden aen de reſpective Collegien ter Admiraliteyt, onder de welcke de ſelve reſorteren.

V I I I.

Den gemelten Lieutenant-Admirael, ſal in de uyt-

voeringe van 't gene voorſz is, alle occaſien tot ſiniſtere rencontre met de Engelſche ende andere Geallieerden, ſoo veel doenlyk verhoeden, ende tot dien eynde in 't op en af-zeylen van het Canael, ſoo veel vermyden de Engelſche, ende naderen de Franſche Kuſte, als behoudens 't gunt voorſz ſtaet, met reputatie ende naer Zeemanſchap ſal konnen geſchieden, obſerverende ontrent de Kaſteelen ende Schepen van de Koningen van Vranckryk ende van Groot Brittannien, de civiliteyten ende ſolemniteyten van oudts gebruykelyk, ende ſoo als geſtipuleert is by de Tractaten, met de hoog-gedachte Koningen opgerecht, daer van hem ten dien fine ook ten overvloet eenige gedrukte Exemplaren hier nevens werden toegegeſonden.

IX.

Maer indien het des onaengeſien mochte komen te gebeuren ('t gunt Godt Almachtig genadelyk verhoede) dat de voorſz Schepen van Oorloge ofte Koopvaerdye, by yemandt, ofte eenige Natie, wie die ook mochte weſen, vyantlyk wierde geattacqueert, ſoo ſal hy Lieutenant-Admirael niet alleenlyk ſoodanigen Attacquant met alle vigeur krachtelyk tegen gaen, ende de ſelve trachten te vernielen ofte te veroveren, maer ook voorts het ſelve houden voor eene openbare rupture, ende ſulks alle de Schepen van de ſelve Natie, ſoo wel ter Koopvaerdye, als ten Oorloge uytgeruſt, allomme, ende ſelfs in hare Bayen, Reeden ofte Havenen trachten te bemachtigen of te ruineren, ſonder dat hy ook in ſulken cas binnen de Havenen deſer Landen, ſal hebben in te vallen, maer te blyven Zee houden tot nader ordre, ende ter plaetſe, alwaer hy ſal oordeelen de voorſchreve Natie meeſt te ſullen konnen beſchadigen of incommoderen, ende de reputatie van den Staet beſt te ſullen releveren.

X.

Indien by ſulken onverwachten geval de Schepen onder den voornoemden Commandeur van Campen, naer Guinea gedeſtineert, of ook het meerder gedeelte van dien na de gevallene reſcontre, haer als verhoopt werdt, noch in ſtate bevinden, om de voorſchreve gedeſtineerde reyſe te konnen vorderen ende voltrecken, ſal hy de ſelve derrewaerts dimitteren, ende den voornoemden Capiteyn van Campen, of die gene die volgens de Inſtructie daer over by ordre het commandement ſal hebben, uyt den name ende van wegen haer Hoog Mog. by ſchriftelyke Acte met verhandtreykinge van Copye van dit, ende het voorgaende Articul beveelen; Dat hy

hy de voorſz Natie allomme naer uytterſte vermogen, 't zy in hare Colonien, Eylanden, Forten ofte Schepen, alle mogelyke af-breuk ſal doen, ende dat hy mede alle Commandeurs ende Capiteynen van Oorloge van deſen Staet, die hy ſal komen te ontmoeten ofte aen te treffen, van de voorſz voor-gevalle rupture ſal hebben te waerſchouwen, en haer van gelyken uyt den name en van wegen als boven aen te ſeggen, dat ſy inſgelyks aen de voorſz Natie in manniere voorſz, alle af-breuk ſullen hebben te doen, gelyk hy Lieutenant-Admirael in ſulken onverhoopten geval, ook van 't gepaſſeerde, ſoo veel doenlyk, aen de commercierende Schepen van deſen Staet alomme, ende particulierlyk door een Galliot daer toe expreſſelyk af te ſenden aen die van de groote Viſſcherye deſer Landen, jegenwoordig op hare Neeringe leggende, ſal adverteren, ten eynde de ſelve, ſoo veel mogelyk, op haer hoede mogen weſen.

X I.

Ende nademael het onmogelyk is van hier te previderen alle particuliere voorvallen ende caſus, die den voornoemden Lieutenant-Admirael in de uytvoeringe deſes ſoude konnen ontmoeten, ende bejegenen, ende dat ook midts dien op alle particulariteyten van nu af een geene ſpecifique laſt ende ordre kan werden gegeven, ſoo ſal hem Lieutenant-Admirael voor generale inſtructie dienen, dat haer Hoog Mog. intentie ende oogmerk is; Eerſtelyk, dat de voorſz Schepen, onder het beleyt van den Commandeur van Campen, na Guinea gedeſtineert, veylichlyk ende onbeſchadicht hare reyſe mogen voltreken; Ten anderen, dat ſulks moge geeffectueert werden, ſonder met eenige Nabuyren in quade rencontres te vallen.

Ende ten derden, dat ſyne onderhebbende Vloote daer door ſoo weynig als 't doenlyk is, gepericliteert, ende de reputatie van den Staet allenthalven ten beſten geobſerveert werde, op welke generale oogmercken, ende op de poincten, in de boven-ſtaende Articulen particulierlyk uytgedrukt, hy dien-volgende ſyne Reſolutien ende Actien ſal hebben te formeren ende te beleyden, plegende in alles Soldaet ende Zeemanſchap, ulcks ende in der voegen, als hy in tyden ende wylen al willen ende konnen verantwoorden.

Aldus gedaen ende gearreſteert ter Vergaderinge van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, in 's Graven-Hage den dertigſten September ſeſthien hondert vier en tſeſtig.

Woonsdag den 1 October 1664.

Van Campen een Schip ofte Jagt van de West-Indische Compagnie en passant aen Cabo Verde te doen aenlopen.

Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt sal werden bevordert, ten eynde den Capiteyn ende Commandeur van Campen, by particuliere aenschryvinge boven ende buyten syne Instructie, ook onvermindert ende sonder eenig prejuditie van de selve, by haer Hoog Mog. belast ende bevolen moge werden, soo wanneer hy ontrent de hoogte van Cabo-Verde gekomen sal zyn, eenig Schip ofte Jacht by die van de Geoctroyeerde West-Indische Compagnie deser Landen, daer toe te destineren ende præpareren met eenig Krygs-volk van de selve Compagnie, ende specialyk diegene, die geordonneert zyn tot besettinge van het Fort Goerée, van de Vloote te doen af-steeken, met last om te vernemen, hoedanig het ontrent de selve Caep moge gesteldt wesen, ende bevindende 't voorsz Fort door de Engelschen verlaten, ende soo swak heset te zyn, dat het voorsz Krygs-Volk, het selve in korten souden konnen vermeesteren, sulks aenstondts te executeren, ende het voornoemde Fort met het voorsz Volk van de Compagnie te besetten, sonder dat de voorsz Vloote haer aenbevoolen Reyse daeromme in 't alderminste yets sal retarderen, ofte haer kours veranderen, maer haer achtervolgende de voorsz Instructie in alleryl na Guinea hebben te bespoedigen.

Vrydag den 17 October 1664.

Engelandt. Elucidatie op eenige Articulen van de Instructie van den Commandeur van Campen, hoe te ageren tegens de Engelschen op de Kuste van Guinea.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael in date den veerthienden deser loopende Maendt, geexamineert ende overwogen den innehoude van de jongste Brieven, ten selven dage uyt Engelandt in-gekomen, ende ter dier occasie nader geresumeert de Instructie voor den Commandeur van Campen, by haer Hoog Mog. gearresteert den seven en twintigsten der voorleden Maendt, met de Retroacta daer op applicabel. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verstaen, dat in de last ende ordre by de voorsz Instructie vervat, egeene alteratie gemaekt, maer de saeke daer by gelaten sal worden.

Edoch dat ten dien eynde, den voornoemden Commandeur des te beter mogen begrypen de intentie van 't vierde, vyfde ende negende Articulen der voorsz Instructie, de saeke daer henen sal werden gedirigeert, dat de Raeden ter Admiraliteyt tot Amsterdam, in krachte ende achtervolgende de authorisatie, by haer Ho. Mo. aen de selve gegeven, by de voorgaende Resolutie in date den negenden Augusti laetstleden tot beter verstandt van den innehoude der voorsz Articulen, t'syner tydt aen den voornoemden van Campen mogen doen ter handen stellen de Memorie, hier naer geinsereert.

Memorie voor den Vice-Admirael Michiel Adriaensz de Ruyter, tot beter verstandt van de Resolutie, by de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden genomen den negenden Augusti 1664.

Nademael in 't vierde ende vyfde Articulen syner Instructie geseydt wordt, dat hy met vigeur sal aentasten, ende trachten te veroveren, ofte te rui-

ruineren; Eerſtelyk, alle die gene die haer jegens de uytvoeringe van ſynen laſt ſoude mogen komen te oppoſeren; Ten tweeden, alle die gene die hem daer inne hinderlyk ſoude zyn; Ende ten derden, alle die gene die d'Ingezetenen van deſen Staet hebben beſchadigt, beſchadigen, ofte ſulks poogen te doen, ſoo ſal tot ſyne naerichtinge dienen, dat zedert weynige dagen herrewaerts op nieuws Adviſen ingekomen zyn, dat de Engelſchen op de Kuſte van Guinea, hare begonnen actien ende hoſtiliteyt, met het beſchieten ende innemen van Forten continueren; ende ſal hy voorts tot beter verſtandt van de voorſz twee Articulen moeten weten, dat alle Engelſche Schepen, 't zy van den Koning, 't zy van de Engelſche Royale Compagnie, ofte in dienſt van de ſelve, die hy op de Kuſte van Africa ſoude mogen vinden, voor ſoo veel de ſelve met eenig Kanon gemonteert, ofte anderſints bequaem zyn, om eenige offenſie ofte af-breuk te konnen doen, verſtaen moeten werden begrepen te zyn onder die gene, die hem in de uytvoeringe van ſynen laſt hinderlyk zyn, ende die ook aengeſien moeten werden, als pogende d'Ingezetenen van deſen Staet te beſchadigen, ende dat hy dien-volgende tot naerkominge van de voorſz twee Articulen, ſoodanige Engelſche Schepen, 't zy van den Koning, 't zy van de voorſz Engelſche Royale Compagnie, ofte in dienſt van de ſelve, die hy op de voorſz Kuſte ſoude mogen attrapperen, ende die hy bevinden ſal met eenig Kanon gemonteert, ofte anderſints bequaem te weſen om eenige offenſie ofte afbreuk te konnen doen, ſal hebben aen te taſten ende te veroveren, ofte te ruineren, even gelyk de Engelſchen aengetaſt en verovert hebben verſcheyden Schepen van de Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, ſonder dat hy ſich in eenige twyffelinge ſal laten brengen door de diſpoſitie van het negende Articul ſyner Inſtructie, dicterende dat hy de Schepen van de Engelſchen ofte andere Geallieerden van deſen Staet geenſints ſal hebben te beſchadigen, ofte in hunne Traffycque te beletten, dewyle het ſelve wel expreſſelyk werdt gelimiteert met de volgende woorden, *voor ſoo veel ende ſoolange de ſelve geene ſchade ofte ongelyk aen de Forten, Schepen ofte Onderdanen van deſen Staet hebben toegebracht, ofte komen toe te brengen*, 't welk dan wederom op een uyt komt met de voorſz woorden van het vyfde Articul, te weten, *die Ingezetenen van deſen Staet hebben beſchadigt, beſchadigen, ofte ſulks poogen te doen*, ende dien-volgende 't voorſz negende Articul by hem alleen ſal moeten gepaſt werden op eenige ongemonteerde Koopvaerdy-Schepen, die geen ſchade ofte ongelyk aen de Forten, Schepen ofte Onderdanen van deſen Staet ſouden konnen toe-brengen, of hem in de uytvoeringe van ſynen laſt hinderlyk zyn, in gevalle hy eenige ſoodanige op de voorſz Kuſte ſoude mogen komen te bejegenen, midtſgaders ook op alle andere, alhoewel gemonteerde Schepen ſoo van de Engelſche, als van andere Geallieerden die hy in Europa, ofte anders buyten de voorſchreve Kuſten van Africa ſoude mogen ontmoeten, ende die de Ingezetenen van deſen Staet niet hebben beſchadight, beſchadigen, ofte te poogen te doen, maer geenſints op Engelſche gemonteerde Schepen tot offenſie bequaem, die hy op de Kuſte ſoude mogen aentreffen, die hy alle als boven ſal hebben aen te taſten ende te veroveren, ofte te ruineren.

Dat wyders mede van de voorſchreve explicatie, door een expres Advis-Jacht kenniſſe moge werden gegeven aen den Directeur-Generael

rael Valkenburg, ofte die gene die op de Kuſte van Guinea van wegen den Staet het Opperſte Commandement ſal exerceren, om ſich in ſyn conduite aldaer, daer naer mede te reguleren ende te gedragen, met byvoeginge, dat hy daer van voor ſoo veel ſulks ſoude mogen te paſſe komen, kenniſſe ſal hebben te geven aen alle Commandeurs ende Capiteynen van Schepen, 't zy van den Staet, 't zy van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, die ſich daer ontrent ſouden mogen komen te bevinden, ten eynde ſyluyden haer inſgelyks daer naer mogen gedragen als naer behooren; Ende dat den gemelten Directeur-Generael Valkenburg, ofte die gene, die op de voorſz Kuſte als boven het Opperſte Commandement ſal exerceren, voorts moge gelaſt worden door alle bequame wegen ende middelen, ſoo aen Axem ende andere Plaetſen te Lande, als door Canoos ende andere Advis-Barcquen te Water, ſoo veel in hem is te beſorgen, dat den Commandeur van Campen, op de Kuſte komende te arriveren, pertinentelyk moge weſen gedient van de noodige kondtſchappen, raekende de conſtitutie der ſaeken aldaer, op dat in dier-voegen alles met een goede correſpondentie van de eene, ende d'andere zyde gedirigeert moge werden.

Donderdag den 23 October 1664.

Engelandt. Reglement tot voorkominge van ongemakken met de Engelſchen Generael te macken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den drie en twintigſten der voorlede Maendt, onder andere Poincten reſulterende uyt het generael rapport by hem gedaen, raekende de ſaeken van Engelandt, met het gene daer aen dependeert, ge-examineert ende overwogen ſeeker Project ende Reglement by den Heere Downing, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien, den vierden daer bevoorens aen haer Hoog Mog. over-gelevert, tot voorkominge van alle diſordres tuſſchen de Engelſche ende de Nederlandtſche Compagnien in Indien, ende andere verre afgelegen Quartieren; doende daer benevens lecture van ſeeker Concept van Reglement, tot voorkominge van alle diſputen ende onluſten tuſſchen beyde de Natien ſoo binnen als buyten Europa, by de gemelte Heeren haer Ed Groot Mog. Gecommitteerden op 't papier gebracht, in voegen en manieren als het ſelve Concept van Reglement hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert:

Reglement van Navigatie, Commercie ende Marine, ſoo binnen als buyten Europa, opgericht ende geſlooten tuſſchen den Koning van Groot Britttannien, ende de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

I.

Den Oorlog, welke tegenwoordig ſoude mogen zyn, ofte hier naermaels komen te ontſtaen, tuſſchen den Koning van Groot Brittannien, ofte eenige Compagni

pagnie by ſyne Koninglyke Majeſteyt geoctroyeert, ende eenige Natien, Ryken, Staten, Steden ofte Plaetſen, ſoo binnen Europa, als daer buyten in Aſia, Africa of America, ſal geenſints verhinderen de vryen Handel ende Navigatie van de Ingezetenen der Vereenigde Nederlanden, 't zy Compagnien by de Heeren Staten Generael der ſelver Landen geoctroyeert, ofte andere particulieren na de ſelve Natien, Ryken, Staten, Steden ende Plaetſen, maer ſal de ſelve Vaert ende Handel aen haer onbelet verblyven met allerhande Schepen ende Waren, uytgeſeydt toevoer van Contrebanden, gelyk ook den Oorlog die nu ofte hier naer ſoude mogen zyn, tuſſchen hoog-gedachte Heeren Staten Generael, ofte eenige der ſelver Geoctroyeerde Compagnien, ende eenige Natien, Ryken, Staten, Steden ofte Plaetſen, ſoo binnen als buyten Europa niet ſal beletten de vrye Vaert, ende Handel met de ſelve Natien, Ryken, Staten, Steden ende Plaetſen, met allerhande Schepen ende Waren, uytgeſeydt alleen toevoer van Contrebande.

II.

Ende ſullen onder Contrebande-Waren niet begreepen zyn, als alleen Wapenen ende Ammunitie van Oorlog, als Kanon, Muſquetten, Mortieren, Petarden, Bomben, Granaden, Sauſiſen, Peck-Kranſen, ende andere Vierwerken, als ook Affeuyten, Torquetten, Bandeliers, Buskruyt, Lonten, Salpeter, Kogels, Pieken, Degens, Stormhoeden, Helmetten, Curaſſen, Hellebaerden, halve Pieken, Holſters, Hengels tot Degens, ende andere Gereetſchappen, ten Oorlog gefatſonneert.

III.

Ende ſullen dies onder de voorſchreve Contrebande niet begreepen zyn Tarw, Koorn ende andere Granen, Erweten, Boonen, Olye, Wynen, Zout, noch-e generalyk alle het geen behoordt tot voetſel ende onderhoudt van 't leven, maer ſal den ſelven toevoer ry ende onverhindert verblyven, gelyk ook die van lle andere Koopmanſchappen ende Waren, in 't naeſt oorgaende Articul niet gedenoteert op allerhande Stelen ende Plaetſen, uytgeſeydt alleen op de gene die ormelyk belegert, geblocqueert ofte geinveſtieert ſulen zyn, diermate, dat geene Krygſmacht te Lande oor eenige Stadt ofte Plaetſe de Commercie ende Navigatie op de ſelve ſal beletten, ſoo lange die te Water nbeſet blyft, noch eenige Zeemacht ofte Vlote te Waer voor de ſelve Stadt ofte Plaetſe, ſoo lange die te

Lande onbelegert, ongeblocqueert ofte ongeveſtieert ſal weſen.

IV.

Ende ſal veel min dit belet van Vaert ende Handel, op belegerde, geblocqueerde ofte geinveſticerde Plaetſen ſich mogen extenderen tot eenige nabuyrige Steden ofte Plaetſen, ofte andere, als de gene in de circumvallatie van de belegeringe ofte in de blockade beſlooten zyn.

V.

De Contrebande-Waren, welke in eenig Schip ofte Vaertuyg gedeſtineert na Vyandtlyke Plaetſen, gevonden ende achterhaaldt werden, ſullen zyn van goeden Prinſe, maer het Schip ende Vaertuyg met alle ſyn eſquipagie, Monture ende Ammonitie daer toe behoorende, ende veel meer alle vordere geoorlofde ende ingeladen Waren ſullen vry, ende geen moleſtatie, Saiſie ofte Prinſe onderworpen zyn.

VI.

Ende by aldien de ladinge van ſoodanig Schip ende Vaertuyg maer voor een gedeelte beſtaet in Contrebande, ſoo ſal het in de keure vanden Schipper zyn, de ſelve over te geven, ende ſyne reyſe te vervolgen, ofte des niet goedt vindende, ſal hy met ſyn Schip opgebracht, ende tegens de voorſz Contrebande-Waren, ende geen andere, voor de Admiraliteyten, ofte andere competente Rechters, geprocedeert werden, als na ſtyle van Rechten gebrykelyk is.

VII.

Verders is verdragen, dat het geen geladen is, door Subjecten van hoog-gedachten Koning van Groot Brittannien, in Schepen, toe-behoorende de Vyanden van hoogſt-gemelte Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ofte door Ingezetenen van de ſelve Nederlanden in Schepen van de Vyanden van de ſelve ſyn Majeſteyt, 't zy Contrebande ofte andere Waren, geene uytgeſondert, in cas van veroveringe van ſoodanige Schepen, confiſcabel ende van goede Prinſe ſullen zyn, des ſal wederom vry zyn, alle het gene dat is ende gevonden ſal worden in Schepen van de Onderdanen van de voor-gedachte hooge Contrahenten, ſchoon het des anders Vyanden ſouden mogen eygen weſen, uytgeſeydt alleen de Koopmanſchappen van Contrebande, ten opſichte van de welcke men ſich ſal reguleren naer het geen in de voorgaende Articulen is neder gheſtelt.

Ende

VIII.

Ende op dat de Schepen van de Onderdanen van de eene ende van de andere meer-gedachte hooge Contrahenten te beter van die van andere Natien onderkendt, ende 't geen tegens den inhoudt van de boven-ſtaende Articulen ondernomen werdt, bequamelyxt ontdekt ſoude mogen werden, ſoo ſullen de Schippers, Onderdanen van hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt, ende die van hoogſt-gedachte Heeren Staten boven de Paſſeporten, inhoudende een ſpecificatie van haere ladinge, verſien werden met Zee-brieven, uyt welke Paſporten ende Zee-brieven niet alleen ſal konnen blyken van haere ladinge, ende dies of ſy Contrebande-Waren in hebben ofte niet, maer ook van de plaetſe harer wooninge ende reſidentie, ende van de naem, ſoo wel van de Schipper ofte Patroon, als van het Schip ſelfs, ende dies of ſy een vry Schip voeren of niet, aen welcke Paſpoorten ende Zee-brieven volkomen geloof gegeven ſal moeten werden; ende ten eynde ſulks met meerder geruſtheydt geſchiede, ende tegens alle valsheydt in deſe gecaveert werde, ſullen van de een ende andere zyde ſeekere Zegels ende contremarque tot dien eynde werden gebruykt.

IX.

Ende ſullen de Schepen van weder-zydts Onderdanen, komende in des anders Havenen, ſonder daer laſt te breecken, ofte op des anders Reede, ende van daer genaunt hebbende na de Landen van de Vyanden, welkers Haven ende Reede ſy aendoen, in cas van ſuſpicie van Contrebande derwaerts te brengen, gehouden zyn de voorſchreve Paſſeporten te exhiberen, ende daer meede vry en except te weſen van alle viſite ende verdere moleſtatie.

X.

Gelyke exhibitie van Paſſeporten ende Zee-brieven ſal ook geſchieden aen Oorlog-ſchepen, ofte Commiſſie-vaerders, ten Oorlog uytgeruſt, van de eene zyde die de Schepen van de andere zyde in open Zeen ſullen ontmoeten, des ſullen om alle dis-ordres te vermyden, de voorſz Oorlog-Schepen ende Commiſſie-vaerders, de ſelve Schepen niet nader komen, als tot op een Kanonſchoot, ende ſullen van daer een Boot ofte Chaloupen vermogen af te ſenden, met twee of drie Mannen, aen de welke de voorſz exhibitie van Paſſeporten ende Zee-brieven gedaen ſal worden, ende ſal aen de ſelve, gelyk vooren geſeyt is, volkomen geloof werden gedefereert.

X I.

De vrye Vaert ende Handel, welk binnen de Limiten van Europa op des eens ende des anders Landen over ende weder toegelaten is, ſal ſich niet extenderen buyten de Limiten van dat gedeelte van den Aerdtbodem, ende ſal in de Colonien, Conqueſten ende geaſſujetteerde Landen ende Plaetſen, die hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt van Groot Brittannien, ende onder ſyn Souverain geſag eenige ſyn Geoctroyeerde Compagnien ofte andere Onderdanen, ofte de hoogſt-gedachte Heeren Staten, hare Geoctroyeerde Compagnie, ofte andere haere Onderdanen in Aſia, Africa, America ofte elders beſitten, ofte noch ſoude mogen komen te beſitten, verbleven worden by het oudt gebruyk, ende die conform den eenen vry ſtaen, den ander op de voorſchreve Colonien, Conqueſten ende geaſſujetteerde Landen ende Plaetſen den Handel te interdiceren, ofte toe te laten, na dat hy geraden ſal vinden.

X I I.

Midts dat de voorſchreve interdictie van Vaert ende Handel, ſich niet verder, als de voorſchreve Conqueſten, Colonien ende geaſſujetteerde Landen ende Plaetſen ſal extenderen, ende niet over vrye ende independente Natien ende Plaetſen, ſchoon dat de een ofte ander eenige Forten ofte Vaſtigheden ontrent de ſelve ſoude mogen hebben, alſoo uyt de beſittinge van eenige Forten ofte Vaſtigheden geen Recht tot verbodt van Handel ofte Vaert, de Beſitters ſal toekomen, verder als over de Landen ende Luyden die onder der ſelver ſubjectie ofte geſach zyn, midts dat men over ende weder met Perſoonen, Goederen ende Koopmanſchappen van onder des anders Kanon ſoo verre het ſelve draegt, ſal moeten ge-eſloigneert blyven; welverſtaende, dat daer mede geen van beyde ſal weſen benadeelt, in de poſſeſſie ende 't vry gebruykt van de Forten ende Loges, die jegenwoordig den anderen ſoo na gelegen zyn, dat ſy uyt des anders Forten ofte Kaſteelen met Kanon konnen werden bereykt.

X I I I.

Ende by aldien de Geoctroyeerde Compagnien van hoogſt-gedachte Koning van Groot Brittannien, ofte andere ſyne Onderdanen, ofte de Geoctroyeerde Compagnien van de hoogſt-gedachte Heeren Staten, ofte hier na komen te macken, eenig Contract over de privative Handel, 't zy generalyk, ofte van eenige ſoorte van Koopmanſchappen, ofte anders met eenige Natien

ende

ende Luyden in de voorſchreve Geweſten van Aſia, Africa ende America, ſoo ſal in ſulken geval uyt krachte van ſoodanig Contract tot punctuele naerkominge van 't ſelve, wel geageert mogen werden tegens de Contrahenten, midtſgaders ook binnen der ſelver Territoir tegens alle andere die al ſulke Contracten aldaer komen te infringeren, in cas de Compagnie die ſoodanige Contracten aengegaen heeft, daer toe by de Lant-Overigheydt uytdruckelyk is geauthoriſeert, maer anderſints geen feytelykheyd ofte moleſtatie mogen aengedaen werden aen des anders Geoctroyeerde Compagnien, ofte andere Onderdanen, die buyten ſulken Contract zyn.

X I V.

De Geoctroyeerde Compagnien van de eene zyde ſullen die van de andere zyde in de voorſz Geweſten onbenadeelt ende ongemoeyt laten in 't gebruyk van de Opper-macht, welke yder in ſyn Forten, ende ſyn Colonien exerceert, ende geenige Perſoonen aldaer reſiderende, wie de ſelve mogen zyn, in de voorſz Forten, ofte Colonien vermogen te vervolgen ofte moleſteren met eenig geweldt, onder wat pretext het ook ſoude mogen weſen.

X V.

De Lemitſcheydinge tuſſchen de Engelſche ende Nederlandtſche Weſt-Indiſche Compagnie in Nieuw Engelandt, ende Nieuw Nederlandt, in 't Noorder gedeelte van America ſal gereguleert werden, ende blyven op de voet tuſſchen de Commandanten van de eene ende andere Compagnie proviſionnelyk neder geſteldt ende verdragen den ſeſtien hondert vyftig, ende ſal alle 't geene daer tegens gedaen, ende ondernomen ſouden mogen weſen, werden geredineegreert.

Waer op gedelibereert ende in achtinge genomen zynde, dat het voorſz Concept van Reglement by den gemelten Heere Downing overgelevert, de Commercie ende Navigatie alleenlyk is regulerende tuſſchen wederzydts Compagnie, ende dat in de Indiën, ende andere verre afgelegene Quartieren; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde den meer-gemelten Heere Downing, door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. in de eerſte conferentie over 't voorſchreve ſubject te houden, met de redenen daer toe dienende afgevraegt moge werden, of de ſelve ook bequaem ende geauthoriſeert is, omme met haer Hoog Mog. te arreſteren ende te ſluyten een vaſt ende bondig Reglement als boven, ſonder eenige limitatie van Plaetſen, in alle de deelen van de Wereldt, by wederzydts Onderdanen ſonder onderſcheydt punctuelyk te obſerveren, om den uytval van dien gehoordt, als dan nader op de ingredienten van 't voorſz Concept van

Reglement gedelibeert te werden ſulks, als naer exigentie van ſaeken bevonden ſal worden te behooren; ende werdt den Heere van Beuningen mits verſocht ende gecommitteert, om de beſoignes die over 't voorſchreve Reglement ſtaen te werden gehouden, ſoo tuſſchen Gedeputeerden van haer Hoog Mog. onderlinge, als mede met den gemelten Heere extraordinaris Envoyé Downing by te woonen, ende de ſaeke aldaer ter intentie van haer Edele Groot Mog. ten beſten te helpen dirigeren.

Dingsdag, Woonſdag ende Donderdag den 4, 5 ende 6 November 1664.

Of eenige nader ordre te geven, ten aenſien van 's Landts Vloote.

In deliberatie geleydt zynde, of vermidts de continuatie van de Zuydt ende Weſtelyke Winden, die nu een geruymen tydt herrewaerdts 's Landts Vloote belet hebben Zee te kieſen, ende 't verloop van 't zayſoen daer door geoccaſionneert; ook eenige veranderinge ſoude dienen te werden gemaekt in de reſpective Inſtructien, eerſt voor den Commandeur van Campen den ſeven en twintigſten September laetſtleden, ende vervolgens meede voor den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt den negen en twintigſten daer aen volgende, by haer Hoog Mog. gearreſteert; Is naer voorgaende rype overweginge van alles, ook daer op gehoordt de conſideratien ende 't advis van de Heeren alhier aenweſende Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provincie reſiderende, die daer over alvoorens ingenomen hadden het bericht, ende de ſentimenten van den gemelten Heere Lieutenant-Admirael, ende andere Opper-hoofden van 's Landts Vloote voorſchreve; verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde in 't reguardt van 't employ der ſelver Vloote, alles moge werden gelaten by de Ordres en Inſtructien van den meer-gemelten Heere van Waſſenaer, ende den voornoemden Commandeur van Campen, als boven reſpectivelyk by haer Hoog Mog. gearreſteert, in gevalle Godt de Heere Almachtig voor de expiratie van de helft, deſer loopende Maendt, een doorgaende Ooſtelyke Windt gelieft te verleenen, waer mede de meer-gemelte Vloote van den Staet het Canael af ſal konnen geraeken: in dien verſtande nochtans, dat by ſoo verre ten tyden hy Lieutenant-Admirael, in gevolge van 't gene voorſchreve is, het Canael ſal komen te paſſeren, de Schepen van Oorloge door den Koning van Groot Brittannien, onder het Commandement van den Prince Rupert, naer Guinea gedeſtineert, als noch haere Reyſe derwaerts niet gevordert hebben, ofte het Canael uyt na de Spaenſche Zee verzeylt zyn, noch ook voor, ofte met de Vloote van deſen Staet het Canael afloopen, maer de ſelve Vloote van deſen Staet laten voor-by paſſeren ſonder die te volgen, in ſulken cas den gemelten Heere Lieutenant-Admirael, in plaetſe van de gantſche Macht, onder den voornoemden Commandeur van Campen, naer Guinea gedeſtineert, alleenlyk ſal detaſcheren ende derwaerts ſenden de Schepen, ende Barcquen van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie, haer onder ſyn Vlagge bevindende, met ſoodanigen Ordre ende Inſtructie, als naer voorgaende overleg met die van de gemelte Compagnie, ten dien fine ſpecialyk gearreſteert, ende den Commandant over de voorſz Schepen ter handen geſteldt ſal worden, ende voorts met de gantſche Macht van den Staet, ſelfs mede daer onder begrepen, de voorſz Schepen van 't Landt, die onder den meer-genoemden Commandeur van Campen, naer Guinea gedeſtineert waren, wederom herwaerts keeren, hem in alles verders naer de diſpoſitie van de voorſz ſyne Inſtructie regulerende.

Don-

Donderdag den 13 November 1664.

De Raedt-Penſionnaris heeft preparatoirlyk gerapporteert, de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommiteerden tot de Engelſche ſaeken, op een van de Poincten, volgens voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie van giſteren in overleg gebracht, met de Heeren alhier aenweſende Gecommiteerden van de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provincie reſiderende. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. ſonder reſumptie aen den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt bekendt gemaekt moge werden, dat haer Hoog Mog. goedt-gevonden hebben, alles te laten by de reſpective Inſtructien voor hem, ende den Commandeur van Campen, in September laetſtleden gearreſteert, ende dien-volgende in te trecken de Reſolutien op den achtſten deſes genomen, houdende eenige nadere ordres in eventum, ten aenſien van 't af-ſenden van den voornoemden Commandeur van Campen naer Guinea, ende weder-keeren van 's Landts Vloote, uyt ofte door het Canael naer deſe Landen, ende dat ten dien fine aen den ſelven Heere Lt. Admirael afgeſonden moge werden, de naervolgende Miſſive.

Lieutenant-Admirael ſig te laten reguleren naer de eerſte Ordres ende Inſtructien.

De Staten, &c.

Edele, &c. Hier nevens werden aen Uwe Edelheydt over-gebracht ſeer importante depeſches van de Heeren Staten Generael, met Onſe toeſtemminge ende goedt-vinden gedaen, ende zyn de ſelve van ſoodanige conſideratie (gelyk U Ed. uyt het contenue van dien ſal vernemen) dat die in alle mannieren ſullen moeten geſecreteert worden onder U Ed. tot ſoo lange de Vloote van den Staet, door Godes zegen ende favorabele Windt effective ſal uytzeylen, maar ſoo haeſt ſulcks ſal komen te geſchieden, ſal mede noodig weſen dat Uw Ed. het voorſz contenue, ſal openbaren aen den Commandeur van Campen onder ſecreteſſe, op dat ſulcks de Vloote Zee genomen hebbende, door hardt Weder ofte andere beletſelen, naermaels niet werde verhindert, alles nochtans in dien verſtande ende meyninge, dat den voornoemden van Campen, hem daer naer niet en ſal hebben te reguleren, ten ware de caſus van dien mochte exteren, daer van U Ed. by ſeeker Zeyn daer toe te ſtellen, den ſelven ſal adverteren, als mede ſoodanige vordere Zeynen beramen, ten aenſien van de vordere negen Capiteynen onder ſyn Commando ſtaende, daer mede de ſelve moge verſeekert worden van 't geen by haer ſal ſtaen te doen, ofte te laten; Wy verwachten dat Uw Ed. haer Hoog Mog., ende Onſe goede intentie dienthalven naer-komen ſal, ende dat (ſoo Godt den tegenwoordigen Windt belieft te continueren, ende vorder favorabel te maeken) U Ed. de meer-gemelte Vloote ſonder eenig dilay ſal doen uytloopen; Ende Ons daer toe verlatende, beveelen Wy U Ed. in de beſcherminge Godes. Geſchreven in den Hage den twaelfden November 1664.

De Staten, &c.

Aen den Heere van
Waſſenaer Lt.
Admirael.

Vry-

Vrydag den 15 November 1664.

Zee-saeken. Vloote in Zee, soo voor den een en twintigsten, mogelyk, Boots-Volk in soldye aen te houden; Esquipagie achthien, ende aenbouw vier en twintig Schepen.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de saeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael in date den twaelfden deser loopende Maendt, met de Heeren alhier aenwesende Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen dese Provincie residerende, overleydt ende overwogen verscheyde Poincten, raekende 's Landts navale Machten, jegenwoordig in of voor Zee wesende, de naerdere toerustinge ende aenbouw van Schepen, albereydts geordonneert ofte noch te ordonneren, ende 't employ van de selve soo binnen als buyten Europa, met het gene daer ontrent is. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de saeke daer henen sal worden gedirigeert, ten eynde 's Landts Vloote, leggende tegenwoordig onder het Commandement van den Heere van Wassenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende West-Vrieslandt, in 't Goereesche Gat, ten spoedigsten mogen Zee kiesen, ende sich reguleren naer de Ordres ende Instructien, dien-aengaende den seven en twintigsten ende dertigsten September laetstleden gearresteert, ende den derthienden deser loopende maent jongst geconfirmeert, in gevalle Godt de Heere Almachtig daer toe voor, ofte op den twintigsten deses, goede ende favorabele Windt gelieste te verleenen; Des dat op de receptie van de Engelsche Brieven die met de naeste Post staen in te komen, nader sal werden gedelibereert ende geresolveert, wat ten aensien van de voorsz navale Machten, te weten soo van de Vloote, originelyk onder het Commandement van den gemelten Heere van Wassenaer Lt. Admirael bescheyden, als van de Schepen onder den Capiteyn ende Commandeur van Campen, naer Guinea gedestineert, ten meesten dienste van den Lande gedaen, ende in 't werk gestelt sal dienen te werden, ende ten eynde den Staet sig tegens het toe-komende Voor-jaer van goedt ende genoegsaem Boots-Volk versien moge vinden; dat over sulks alle de Matroosen, jegenwoordig in dienst wesende, selfs soo wanneer de Vloote onder den meer-gemelten Heere van Wassenaer, volgens het laetste Articul der voorsz syne Instructie, of soodanige nadere ordre, als dienthalven soude mogen werden beraemt, sal komen in te vallen, ende opgeleydt te worden, in dienst van 't Landt mogen werden aengehouden, onder betalinge van soodanige moderate soldyen, als waer over met haer geconvenieert sal konnen worden, waer ontrent de respective Collegien ter Admiraliteyt met alle doenlyke directie ende addresse sullen hebben te procederen.

Dat wyders de selve Collegien door haer Hoog Mog. successivelyk mogen werden aengemaendt, om haer respective contingenten in de geordonneerde esquipagie van de achthien Capitale Oorlog-Schepen ten alderspoedigsten gereet te maecken ende uyt te brengen, midtsgaders ook den aenbouw van vier en twintig nieuwe Scheeps-hollen, in voorgaende haer Hoog Mog. Resolutien gementionneert, soo veel doenlyk te matureren ende voort te setten, ook sonder eenig uytstel aen haer Hoog Mog. te adviseren, op de langte, wytte ende diepte, ofte de Charter, waer naer den voorsz aenbouw sal dienen te werden aengeleydt, op dat alles ordentelyk, ende voorgaende Resolutie van de Regeringe ge-effectueert moge werden.

Satur-

Saturdag den 22 November 1664.

In nadere deliberatie geleydt zynde, of ten aenſien van de Adviſen, giſteren uyt Engelandt ingekomen, ende andere importante reflectien, met eenige veranderinge ſoude dienen te worden gemaekt in de reſpective Inſtructien, eerſt voor den Commandeur van Campen, den ſeven en twintigſten September laetſtleden, ende vervolgens mede voor den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, den dertigſten der ſelver maendt gearreſteert, ende den derthienden deſer nader geconfirmeert; Is, naer rype overweginge van alles, ende daer op alvoorens gehoordt de conſideratien ende 't advis van de Heeren alhier aenweſende Gecommitteerden, uyt de Collegien ter Admiraliteyt, binnen deſe Provincie reſiderende, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. in de uytterſte ſecreteſſe de vereyſchte ordre ſal werden gegeven, dat de Schepen van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, naer Guinea gedeſtineert, onder 't geleyde van twee Schepen van Oorloge van den Staet, 't eene gevoert werdende by den Capiteyn Marinus de Klercq, ende 't andere by den Capiteyn Jooſt Verſchuer, te ſamen met de Victuaille-ſchepen van de Collegien ter Admiraliteyt op de Maze, tot Amſterdam, in Zeelandt ende in 't Noorder-Quartier, ſoo haeſt doenlyk, achter Engelandt om, hare reyſe derrewaerts mogen bevorderen, ende dat dien-volgende alle de Inſtructien ende ordres den voornoemden Capiteyn ende Commandeur van Campen tot de voorſz reyſe hier bevoorens ter handen geſteldt moge werden, overgelevert aen den voornoemden Marinus de Klercq, met authoriſatie ende bevel, om alle 't gene daer inne vervat is, in plaetſe van den meer-gemelten van Campen naer ſyne forme ende innehoude te achtervolgen, ende ter executie te leggen.

Zee-ſaeken. Weſt-Indiſche Compagnie. Twee Oorlog-Schepen met de Schepen van de Weſt-Indiſche Compagnie. &c. Achterom te ſenden, naer Guinea

Des dat den Capiteyn ende Commandeur Hertsbergen, ſooveel van ſyne onderhebbende Officieren ende Soldaten, als bequamelyk ſal konnen geſchieden, moge verdeelen ende doen accommoderen, ſoo op de voorſz Oorlog-ende Victuaille-ſchepen, als op de voorſz Schepen van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie, ende dat daer toe de noodige Acten van authoriſatie ende bevel voor den voornoemden Capiteyn Marinus de Klercq, ende voor den voornoemden Commandeur Hertsbergen vervaerdigt en afgeſonden moge werden, met laſt aen allen, ende eenen yegelyk, om ſich daer naer te reguleren.

Dat voor af van alle 't gene voorſz is, midtſgaders van den toeſtandt der ſaeken, ſoo in Engelandt als in deſen Staet, door het gereet leggende Advis-Galliot van de voorſz Weſt-Indiſche Compagnie advertentie moge werden gegeven aen den Directeur-Generael Valkenburg, ofte die gene die op de Kuſte van Guinea van wegen den Staet het opperſte commandement ſal exerceren, om ſich in ſyne conduite aldaer daer naer te reguleren, ende gedragen, ende dat ten dien fine aen de ſelve by haer Ho. Mo. afgeſonden mogen werden, de Miſſive aen 't eynde deſes geinſereert.

Dat voorts 's Landts Vloote originelyk onder het commandement van den gemelten Heere van Waſſenaer beſcheyden, noch voor eenige dagen na 't uytloopen van de voorſz Schepen, als boven naer Guinea gedeſtineert gelaten moge werden, in het Goereeſche Gat, ende dat van tydt tot tydt daer by mogen werden gevoegt ſoodanige van de achthien Schepen, jongſt op nieuws onder eſquipagie gebracht, als jegenwoordig gereet zyn, ende ſucceſſivelyk noch gereet ſtaen te werden, dat de reſterende acht Schepen van 't Eſquadre, voor deſen onder den Commandeur

van Campen naer Guinea gedeſtineert geweeſt zynde, met ende nevens de voorſz achtien Schepen haer mogen begeven naer de Wielinge, ende ſich aldaer blyven onthouden tot nader ordre van de Regeeringe, omme in alle voorvallen na gelegentheydt ende occurentie van ſaeken te werden ge-employeert, ſulks ende in der voegen als by naerder deliberatie geordonneert ſal worden.

Ende op dat alle 't gene voorſz ſtaet, met de beſte ordre ende de meeſte promptitude ge-executeert moge werden, dat derhalven de Heeren alhier aenweſende Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt, ofte eenige van de ſelve by haer Hoog Mog. ten ſpoedigſten naer 's Landts-Vloote in Goerée mogen werden afgeſonden, met volkomen authoriſatie ende ongelimiteerde macht, om 't gene voorſz is, op de bequaemſte maniere ter executie te ſtellen, ende alles te verrichten, 't gunt tot bereykinge van de intentie van de Regeeringe daer ontrent bevonden ſal worden te behooren, ende dat Bewindthebberen van de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie verſocht moge werden ten ſelven eynde mede yemant, ofte eenige uyt den haren derwaerts te ſchicken.

Volgt de Miſſive hier boven geroert.

De Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Erentfeſte, Manhafte, Vrome, Lieve, Getrouwe.

Met vergenoeginge hebben wy verſtaen de goede ende wel-aengewende devoiren by u, midtſgaders des ſelfs onderhebbende Officieren ende Capiteynen, zedert den ontfang van onſe Reſolutie van den negenden Auguſti laetſtleden, ende 't by-gevoegde aenſchryvens van 't Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam van den veerthienden der ſelver maendt, midtſgaders u vertreck van Cadix, den vyfden der voorlede maendt, verhoopende dat gy volgens den innehoude van de voorſz Reſolutie ende aenſchryvinge, de Fortreſſe aen Cabo Verde door den Engelſchen Commandeur Holmes, ons ende de Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen geweldadig afgenomen, wederom onder de macht van deſen Staet ſal hebben gereduceert, ende wyders ook de Fortreſſen van de gemelte Compagnie op de Kuſte van Guinea gelibereert van diergelyke attaques ende verſeekertheydt tegens de macht der Engelſchen, tot ſulcken eynde in de maendt Auguſti laetſtleden derwaerts geſonden, ende ook dat gy in voegen als vooren ſult hebben gereduceert het Fort aen Cabo Corps, ſoo wy bericht werden, mede door de Engelſche bemachtigt, ende hernomen alle de Schepen van de meer-gemelte Compagnie, ofte anderen hier te Lande t'huys behoorende, door de voorſz Engelſche macht onder verſcheyden quade pretexten langhs de voorſz Kuſte genomen, midtſgaders die Veroveraers ſelve ſult hebben aengehaeldt, verdeſtrueert ofte verjaegt, omme waer inne des te bequamer te weſen, ende beſtandt tegens achthien andere Engelſche Oorlog-Schepen, die toegeruſt wierden, om onder commande van Prins Rupert derwaerts te gaen, ende de haren in haer quaedt voornemen te aſſiſteren, wy alhier hadden doen eſquiperen thien capitale Oor-

log-

log-ſchepen, ende Fregatten van alles wel voorſien, om haer onder uwe Vlagge te vervoegen, de welke al in September laetſtleden t'eenemael vaerdig gelegen hebbende, ten deele uyt Texel zyn gezeylt, den vier en twintigſten der voorlede maendt, om haer met die van de Maze ende Zeelandt, midtſgaders de Schepen van de meer-gemelte Compagnie in Goereede te conjungeren, gelyk effectivelyk is geſchiedt, daer van wy u de apparentie ende gelegentheydt, midtſgaders Copie van de Inſtructie voor den Capiteyn van Campen daer over als Commandeur geſteldt, nevens eenige elucidatie tot interpretatie van de voorſz onſe Reſolutie van den negenden Auguſti, midtſgaders van de Inſtructie voor den voornoemden van Campen, den ſeven en twintigſten September laetſt-leden gearreſteert, door 't opgemelte Collegie ter Admiraliteyt tot Amſterdam met het Jacht den Gouden Tyger, ook op den vier en twinigſten October daer aen volgende uyt Texel gezeylt hebben, doen aenſchryven ende toeſenden, wederom copielyk hier nevens gaende, daer toe wy ons gedragen, verhoopende dat de ſelve by u lang voor deſen ontfangen, ende wel ge-executeert ſal weſen, doch en heeft het Godt Almachtig niet belieft, zedert alle dien tydt tot op deſen dag toe, eenigen bequamen Windt te verleenen, dat de voorſz alſoo gereet leggende Schepen, hare reyſe, 't zy binnen deur, ofte achterom, hebben konnen aenvangen ofte voortſetten, niet jegenſtaende alle vigilantie is gebruykt, ende tot ſeer groote koſte ende laſte een ſeer conſiderabele Armade van deſen Staet, onder den Heere van Waſſenaer, tot geleyde der voorſz Schepen, door 't Canael dus lange by een is gehouden, maer nu door adviſen uyt Engelandt van goeder handt bericht wordende, dat aen de zyde der Engelſchen, het zy datſe kenniſſe mochte hebben bekomen van uwe reyſe derwaerts, ende van 't ſucces hares voornemens in die Geweſten deſpereren, ofte anderſints hare macht niet ſuffiſant oordeelen, om die van deſen Staet het paſſeren van 't Canael in 't geleyde der voorſz Schepen te diſputeren ofte verhinderen, behalven de groote toeruſtinge van Oorlogs-Schepen, daer ſeer ernſtig ende lange mede beſig zyn geweeſt, ook de voorſz achthien Schepen onder Prins Rupert, naer Guinea gedeſtineert, voor hare Cargaſoenen ende Behoeften tot die Reyſe noodig, worden ontladen, ende ten Oorloge hier ontrent geprepareert, om hare andere macht onder den Hartog van Jork, by-gevoegt te werden; hebben wy ten opſichte van dien, ende voornamentlyk om dat het ſayſoen van 't jaer ons aenmaendt, ende noodtſaekt 's Landts Oorlog-Schepen tegen de aenkomende Winter-tydt te ſalveren, omme op 't Voor-jaer des noodig zynde, tydelyk in Zee gebracht te konnen worden, goedt-gevonden van reſolutie te veranderen, ende ook acht van de voorſz thien Oorlog-Schepen alhier te behouden, ende de reſterende twee, onder 't Commando van de Capiteynen Marinus de Clercq ende Jooſt Verſchuer, tot Convoy van de Schepen, behoorende onder de Weſt-Indiſche Compagnie, ende om hun voorts onder uwe Vlagge te begeven, achter Engelandt om herwaerts te ſenden, met welke Schepen ook derwaerdts komt den Capiteyn ende Commandeur Hertsbergen, met een gedeelte van de Landt-Militie, die op de voorſz thien Schepen was geordonneert, om by u geemployeert te konnen werden, daer den noodt ende dienſt van het Landt ſulks ſal komen te vereyſſchen, zynde ons voornemen de voorſz acht Schepen, met de reſterende Militie gereet ende in de Wielinge te houden leg-

gen, om by aldien in Engelandt de reſolutie wederom verandert, ende de meer-gemelte achtien Schepen of anderen, in 't korte derwaerts geſonden mochten werden, daer jegens mede van deſer zyde ſoodanige nadere voorſieninge te doen, als met de meeſte ſecuriteyt van den Staet, ende tot conſervatie van de Conqueſten, in de Quartieren aldaer bevonden ſal werden te behooren; Edoch verhope dat uwe verrichtingen aldaer ſoodanig ſucces gehadt ſullen hebben, ende in dier voegen van Godt begenadigt weſen, dat gy kort naer den ontfang van deſen, de Forten geprovideert ende in goeden ſtandt gebracht weſende, immers ſoo verre als het uwe onder-hebbende macht doenlyk werdt geoordeelt, ſult konnen weder-keeren naer Cadix, om onſe nadere ordres aldaer te vinden; ende op dat ſulks alles nevens uwe by-hebbende Schepen des te bequamer ſoude weſen, hebben wy geordonneert onder het voorſz Convoy u ook toe te ſenden de Proviandt-Schepen, die nevens de voorſz Oorlog-Schepen gedeſtineert waren derrewaerts te zeylen, daer uyt gy onder pertinenten Inventaris ſult doen lichten, ende onder uwe Schepen verdeelen de Vivres ende Behoeften daer inne zynde, omme aen de Capiteynen reſpectivelyk die de ſelve toebehooren, voldaen ende betaelt te worden; ten welken eynde gy van yeder ſult doen vorderen Recepiſſe, met expreſſie van de merken der Vaten ende Specie, ook de quantiteyt daer in zynde; ende om des te meer alle confuſie te vermyden, ſult ſoo veel mogelyk is, de Victuaille uyt de reſpective Diſtricten doen over-nemen, by de Schepen van 't ſelve Reſſort, naer 't welke gy de geloſte Koovaerdy-Schepen, af-ſcheydt ſult geven, om hare Reyſe te konnen vorderen, gelyk u door Gecommitteerden uyt de reſpective Collegien ter Admiraliteyt, die wy het beleydt ende de expeditie dien-aengaende hebben aenbevolen, nader geſchreven ſal worden.

Alle het welke wy dienſtig geacht hebben u by deſen te verwittigen, vertrouwende dat gy alles als een eerlievent Soldaet ende Zeeman, ten beſten van den Staet ſult betrachten ende uytvoeren, ook uwe by-hebbende Officieren ende Capiteynen, continueren daer van wel te informeren, ende ter executie aen te leyden ende encourageren, onder verwachtinge van 't welke wy u, ende de ſelve alle te ſamen Gode bevelen.

In 's Graven-Hage den twee en twintigſten November ſeſthien hondert vier en t'ſeſtig.

Onder ſtondt,

Ter Ordonnantie van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael.

Donderdag den 27 November 1664.

Vloote naer de reſpective Zeegaten, ende op te leggen, naer Oorlog of rendevous in de Wielings.

D'Heeren Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provintie reſiderende, weder gekeert uyt 's Lants Vlote, hebben aen haer Edele Groot Mog. omſtandig rapport gedaen van 't gene by henlyden aldaer was gebeſoigneert en verricht, in krachte van haer Hoog Mo. Reſolutie van den twee en twintigſten deſer loopende maendt: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat het voorſchreve gebeſoigneerde van wegen haer Ed. Gr. Mog. ter Generaliteyt ſal werden geapprobeert ende gelaudeert, gelyk het ſelve geapprobeert ende gelaudeert werdt midts deſen; dat voorts van wegen deſe Pro-

Provintie ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde de Schepen, waer uyt 's Landts Vloote voorſz gecompoſeert is, by de eerſte gelegentheydt van Weder ende Windt haer mogen begeven naer de Diſtricten, waer de ſelve reſpectivelyk uytgevaren zyn, omme aldaer by proviſie opgeleydt, ende tegens het toekomende Voor-jaer ſchoon, ende van alles wel voorſien, weder in Zee gebracht te mogen werden, des dat met de ſelve Heeren Gedeputeerden van de gemelte Collegien ter Admiraliteyt nader ſal werden overleydt ende overwogen, by wat ordre, ende in hoedanigen forme, 't gene voorſz ſtaet, ten meeſten dienſte van den Lande ge-executeert ſal werden.

Dat voorts mede met de meer-gemelte Heeren Gedeputeerden van de Collegien ter Admiraliteyt nader ſullen werden gepondereert de difficulteyten ende ſwarigheden by de ſelve geallegueert tegens het verſamelen ende gereet houden van de Schepen, voor deſen naer Guinea gedeſtineert, te ſamen met die gene die jegenwoordig op nieuws onder eſquipagie zyn gebracht, binnen de Wielinge, ende dat henluyden daer op te gemoet gevoert ſullen werden de redenen ende conſideratien, waer op verſcheyde Leden geoordeelt hebben, dat dien-aengaende by de voorſz haer Hoog Mog. Reſolutie van den twee en twintigſten deſes ſoude behooren te werden geperſiſteert.

Ende wat belangt de verdere poincten van deliberatie, uyt het voorſz rapport mede gereſulteert geweeſt zynde, dat dienthalven van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt geperſiſteert ſal worden by 't gene dienaengaende in de voorſz haer Hoog Mog. Reſolutie van den twee en twintigſten deſes albereydts is gediſponeert.

De Ruyter van Guinea te doen weder-keeren.

[s, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden, dat den Vice-Admirael Michiel Adriaenſz de Ruyter door de Raden ter Admiraliteyt tot Amſterdam nader dvertentie gegeven ſal werden van den jegenwoordigen toeſtandt der ſaeken, ſoo lhier, als in Engelandt, met laſt ende ordre, om ſich na de receptie des Briefs vederom herrewaerts te begeven, ende dat met de Heeren alhier aenweſende Geeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt nader ſal werden overleydt, of het ok noodig ſal weſen, dat den voornoemden Vice-Admirael ſich in 't weder-keeen vervoege naer Cadix in Andaluſie, omme aldaer te vinden ofte te verwachen de beveelen, waer naer hy ſich als dan verders ſal hebben te reguleren, ſoo ochtans, dat hem daer benevens mede toegeſonde werde eene perfecte Inſtructie, aer naer hy ſich in 't affcheyden van de Kuſten van Guinea ſal hebbente gedragen, aer over met de gemelte Heeren alhier aenweſende Gedeputeerden van de Collegien ter Admiraliteyt naer genomen informatie op alle 't gene dien-aengaende in onſideratie komt, nader geconcerteert ſal worden.

Vrankryk. Extraordinaris Miniſter naer Vrankryk te ſenden, om de guarantie tegens Engelandt, officien by Sweden ende de Denemarken ten ſelven eynde.

Saturdag den 29 November 1664.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot e ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den ſes en twintigſten deſer loopende maendt, are gedachten laten gaen, wat by deſe conjuncture van tyden, ende den tegenoordigen toeſtandt van ſaken, met den Koning van Groot Brittannien ſoude behooren te werden ondernomen, ende in 't werk geſtelt, ontrent de Koningen n Vrankryk, Sweden ende Denemarken, die alle in krachte van de Alliantien

met de ſelve opgerecht, gehouden zyn, in cas van Oorlog met Engelandt deſe
Staet by te ſpringen met Secourſſen ofte met openbare rupture, volgens de
teneur van de reſpective Tractaten, met de ſelve aengegaen ende geſlooten, midtſ
gaders ook wat verders in Engelandt ſelfs of met den Miniſter van den Koning va
Groot Brittannien alhier tot voorkominge van verdere verwyderinge ſoude konne
ende behooren genegotieert te werden, met verhael van de goede officien, by de
hoogſt-gemelten Koning van Vranckryk proviſionnelyk gedaen, ende de verder
inclinatie tot vigoureuſe preſtatie van 't effect der jongſt-geſlooten Alliantie by ſyn
Majeſteyt betoont, ten reguarde van de feytelyke proceduyren daer mede de
hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, of des ſelfs Subjecten deſen Staet
ende de goede Ingezetenen van de ſelve albereydts in verſcheyde afgelegen Ge
weſten, hebben bejegent, ende noch verder bedreygen, ſoo wel binnen als buy
ten Europa te willen bejegenen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonde
ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaek
daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde den Heere van Beuningen, Raed
ende Vroedtſchap der Stadt Amſterdam, by haer Hoog Mog. verſocht ende ge
committeert moge werden, om ſich in aller haeſt met de minſte omſlag, ende
ſulcks ook ſonder eenige ſpecifique Character, alleenlyk onder den Titul van Mi
niſter van haer Hoog Mog., doch op 't Reglement voor extraordinaris Gedepu
teerden gearreſteert, te vervoegen naer den hoogſt-gemelten Koning van Vranck
ryk, met laſt ende ordre, om (naer preallabele bedanckinge over ende ter ſaek
dat het ſyne Majeſteyt gelieft heeft, ſoo haeſt eenig miſverſtandt tuſſchen Enge
landt ende deſen Staet ſcheen op te ryſen, ſyne aenſienlyke Mediatie aen te bie
den, ende voorts by vervolg ontrent den Koning van Groot Brittannien, tot re
dres van de voorſz gepleegde feytelykheydt, ende tot voorkominge van verder
verwyderinge, alle goede ende efficatieuſe officien aen te wenden) den meer-hoogſt
gedachten Koning van Vranckryk perfectelyk ende fondamentelyk aen te wyſen
het notoir ongelyk deſen Staet, ende de goede Ingezetenen van de ſelve, van d
zyde van Engelandt wedervaren, ende de billike niet alleen, maer ook de mode
rate ende toegevende manniere van procederen in alles, ende over al van deſer zyd
gebruykt, mitſgaders om ſyne Majeſteyt op de ſelve fondamenten, voorts tot naer
der ende krachtiger officien ten voorſz eynde, ontrent den meer-hoogſt-gemelte
Koning van Groot Brittannien te diſponneren, in qualiteyt als Mediateur, by ſo
verre den ſelven Koning mede tot aenneminge van de voor-geroerde aengebode
Mediatie gelieft re reſolveren, ende by faute van dien in qualiteyt als Vrundt end
Geallieerde van haer Hoog Mog., ende ſulks niet alleen verobligeert, omme he
welvaren ende de proſperiteyt van deſen Staet, met raedt ende daedt te helpen vor
deren, midtſgaders om den ſelven in ruſte ende vrede, ende tranquilliteyt te helpe
conſerveren, maer ook om met ſecourſſen, jae ſelfs met openbare rupture te helpe
afweeren alle onheyl ende ongelyk, 't welk deſe Vereenigde Nederlandtſche Pro
vincien, ofte de Onderdanen ende de Ingezetenen van de ſelve, binnen Europ
ſouden mogen werden aengedaen, ende voornamentlyk mede om den meer-hoogſt
gemelten Koning van Vranckryk te diſponneren, tot prompte ende vigoureuſ
preſtatie van 't gene by de voor-geroerde Alliantie is belooft, in gevalle ſoo hae
eenige hoſtile actien van de zyde van Engelandt tegen deſen Staet, ofte de goed
Ingezetenen van de ſelve in Europa ſouden mogen weden ondernomen, ende ſulk
ook tot tydige præparatie van alle 't gene daer toe beſt ſal konnen dienen, me
verſoeck, dat het ſyne Majeſteyts goede gelieſte moge weſen, daer van rond
ende ghereitereerde verklaringe aen den hoogſt-gedachten Koning van Groo
Brit

Brittannien, te laten doen; op dat den selven Koning buyten alle twyffelinge dien-aengaende gebracht zynde, ende seekerlyk siende met desen Staet niet anders; dan te gelyke met ende nevens het machtige Ryk van Vranckryk, in hostiliteyt te konnen treden, daer door tot vreedtsame gedachten, ende tot redelyker conditie gedisponneert moge werden; dat den gemelten Heere van Beuningen, alle 't selve sal hebben te appuyeren met soodanige redenen ende argumenten, als uyt voorige Advysen, Resolutien ende Acten, van den Staet konnen werden getrokken, ende by hem voorts naer syne gewoonelyke wysheydt, expedientie ende voorsichtigheydt, ten selven eynde ge-excogiteert, ende tot beeykinge van haer Hoog Mog. intentie hier boven ge-expresseert, van de meeste ende beste operatie geacht sullen worden, ende dat daer toe hem ook alle noodige Retroacta gesuppediteert, ende de gerequireerde Credentialen, Brieven van adres, ende andere gewoonelyke Acten ofte Depesches ter handen gestelt moge werden; Dat voorts ook tot meerder aensien van syn Persoon, ende ten meesten dienste van syne negotiatie, hem mede gegeven moge werden een beslooten Character van Ambassadeur extraordinaris, met de Depesches daer toe noodig, om sich daer van in tyden ende wylen te konnen dienen, als 's Landts dienst sulks soude mogen komen te vereyschen.

Dat wyders mede den gemelten Heere van Beuningen, van nu af aen geauthoriseert moge wesen, omme de saeken sich beginnende te schicken tot accommodement, by goedt-vinden ende met concert van den Koning van Vranckryck, ende van syne Majesteyts hooge Ministers, een keer te mogen doen naer Engelandt, ende aldaer soo by den Koning, als by de Ministers van de selve, de goede officien door ofte van wegen den hoogst-gemelten Koning van Vranckryck als boden, aen te wenden, te helpen seconderen, ende alles tot een vreedige uytkome te besten disponneren, ende dat hem daer toe mede de noodige Credentialen, en Brieven van addres mogen werden ter handen gestelt.

Dat wyders mede aen de Koningen van Sweeden ende Denemarken, gelyke informatie gegeven, ende *mutatis mutandis* gelyke officien aengewendt mogen werden, door de ordinaris Ministers van wegen desen Staet, aen de selve Hoven respectivelyk residerende; ende dat den Koning van Vranckryk mede versocht moge werden, syne goede inclinatie soo verre te extenderen, dat syne Majesteyt mede gelyke dispositie by de voorsz Noorder-Kroonen gelieve te helpen verwecken, ten selcken eynde, ende omme de Ministers van desen Staet, ontrent de selve Kroonen residerende des te bequamer te maeken, tot uytwerkinge van de voorsz intentie van Regeringe, den gemelten Heere van Beuningen, de selve Ministers van tydt tot dt sal hebben te informeren, van 't gundt in syne negotiatie komt te passeren, de sulks eenige geduyrige Correspondentie met de selve te onderhouden.

Ende wat het laetste Lidt van de voorsz Commissoriale Resolutie belangt, dat begonnen conferentien met den Heere Downing gecontinueert, ende voorts de egotiatie met den Koning van Groot Britannien, soo in Engelandt als alhier, alle mogelyke ende behoorlyke wegen voortgeset moge worden, onder verachtinge dat de goede ende efficatieuse officien van den hoogst-gemelten Koning van Vranckryck, by syne Majesteyt van Groot Brittannien meerder redelykheydt ende moderatie verwecken sullen.

Opsenden van de Vlooten geen gros in de Wielingen te versamelen.

Op 't gene de Heeren alhier aenwesende Gecommitteerden van de Collegien ter Admiraliteyt binnen dese Provintie residerende, in gevolge van voorgaen- haer Edele Groot Mog. Resolutie, in date den seven en twintigsten de- ser

ſer loopende Maendt nader is voor-gehouden, nopende de ordre ende forme van 't diſſiperen ende opſenden van 's Landts Vloote, mitſgaders raekende de gealle-gueerde ſwarigheden tegens het verſamelen van een gros, ende het doen over-win-teren van eenige Oorlog-Schepen in de Wielinge, ofte op 't Vlacke achter Ram-mekens; Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Ed. Gr. Mo. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedi-rigeert, ten eynde den Heere van Waſſenaer, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, by haer Ho. Mo. aengeſchreven moge werden, dat hy aen de Hooft-Officieren uyt de reſpective Diſtricten, die ſich jegenwoordig onder ſyn Vlagge bevinden ſal, hebben ordre te geven, dat ſy met 's Landts Schepen in de ſelve Diſtricten t'huys behoorende, yeder ſoo haeſt hem Weder en Windt dienen-de, derwaerdts ſal hebben te zeylen, ende de voorſz Schepen op te brengen, ofte op te ſenden, ten fine als in de voorſz haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den ſeven en twintigſten deſes breeder ſtaet vermeldt; ende dat voorts midts de redenen by de gemelte Heeren Gecommitteerden van de Collegien ter Admiraliteyt gealle-geert, het voorgaende Concept, om eenig gros van Oorlog-Schepen in de Wielin-ge by een te houden, ſal werden achter wege gelaten, ende dien volgende ter Gene-raliteyt de ſaeke daer henen gedirigeert, ten eynde haer Ho. Mo. voorgaende Re-ſolutie van den twee en twintigſten deſes, voor ſoo veel gealtereert moge werden.

Woonſdag den 3 December 1664.

Vranckryk. Credentiael voor den Heer van Beuningen, aen den Koning van Vranckryk.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Credentiael voor den Heere van Beuningen, gaende in Commiſſie van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Vranckryk, in voegen ende mannieren als 't voorſz Concept van Credentiael hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Au Roy de France le 29. Novemb. 1664.

SIRE.

Nous ne pouvons pas doubter que voſtre Majeſté ne ſoit pleinement informée de la juſtice de no-ſtre procedé au ſuject des differents que nous avons avec le Roy de la Grand Bretaigne, mais d'autant qu'il ſemble que les offres & les avances, que nous avons faites, ſervent a aigrir les eſprits plutoſt qu'a les adoucir, en ſorte que les affaires ſe pourront porter a des extre-mitez, d'ou l'on aura de la peine a revenir, & qui inte-reſſeront meſme voſtre Majeſté en vertu de l'Alliance que cet Eſtat a l'honneur d'avoir avec elle, nous avons jugé a propos de faire partir en diligence le Sieur van Beuningen, Conſeiller de la Ville d'Amſterdam & Deputé en noſtre aſſemblée de la part de la Pro-vince de Hollande & Weſt-Friſe tant pour luy por-ter nos tres-humbles graces des bons offices, qu'il a plu a voſtre Majeſté nous rendre juſqu'icy en cet-te rencontre & pour la ſupplier tres-inſtamment des les vouloir continuer, a fin que les repos de la Chre-ſtienté ne ſoit point troublé que pour luy faire con-noiſtre nos plus intimes intentions, l'eſtat au vray des

nos

nos affaires & le moyens, dont nous nous pourrons ſervir, ſoit pour conſerver la paix, ou pour aider a la reſtablir ſi l'on a envie de la violer. le Sieur van Beuningen, qui a les cognoiſſance & lumieres neceſſaires pour les eſclairciſſement, a ordre auſſi de ſupplier voſtre Majeſté de nous departir en cette occaſion ſes bons advis & conſeils, & de nous apprendre les moyens, qu'elle voudra employer pour empeſcher les diſordres que l'on a ſujet d'apprehender, ou pour y remedier s'ils arrivent, a fin que ſur cela l'on puiſſe prendre des meſures certaines & infaillibles, pour cet effect, & pour tout ce que ledit Sieur van Beuningen dira a voſtre Majeſté de noſtre part, il luy plaira donner creance entiere, comme a une perſonne que nous avons choiſie du corps de noſtre aſſemblée, & en laquelle nous avons une par faite confiance, & cette lettre ne ſervant a autre fin, nous la finirons & priant Dieu.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſz Concept wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde 't ſelve Concept by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende vervolgens den gemelten Heere van Beuningen, daer mede aen den hoogſt-gemelten Koning ten ſpoedigſten afgeſonden moge werden.

Den Vice-Admirael de Ruyter de Kuſte na Guinea, ſoo veel doenlyk, te verſien, ende als dan herrewaerts te keeren.

Is in gevolge van haer Ed. Groot Mog. Reſolutie, in date den ſeven en twintigſten der voorlede maendt, met de Heeren alhier aenweſende Gecommitteerden, uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provintie reſiderende, in nader overleg gebracht, of het ook noodig ſal weſen, dat den Vice-Admirael de Ruyter ſich in 't wederkeeren van de Kuſte van Guinea vervoege naer Cadix in Andaluſien, omme aldaer te vinden ofte verwachten, de beveelen, waer naer hy ſich als dan verders ſal hebben te reguleren, midtſgaders ook wat ordre ende laſt den gemelten Vice-Admirael ſal dienen te werden toegeſonden, waer naer hy ſich in 't afſcheyden van de voorſz Kuſte ſal hebben te gedragen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Raden ter Admiraliteyt tot Amſterdam van wegen haer Ed. Groot Mog. verſocht ſullen werden, den voornoemden Vice-Admirael by generale ende ongelimiteerde authoriſatie aen te ſchryven, dat hy voor ſyn afſcheydt van de voorſz Kuſte met communicatie ende overleg van den Directeur Generael Valkenburg alles ſal hebben te beſorgen ende te effectueren, wat tot beſettinge ende bewaringe van de Forten, aldaer by hem nader conſtitutie van ſyn onderhebbende Vloote, midtſgaders van de Victuaille ende Ammunitie van Oorloge, in of by de ſelve weſende, bequaemlyk ende gevoechlyk gedaen ende in 't werk geſteldt ſal konnen worden, nemende pertinente Recepiſſe van den voorn. Directeur Generael, ofte andere Bedienden van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, van alle 't gene by hem ten fine voorſz, aldaer overgegeven ende gelaten ſal werden, om by de ſelve Compagnie naermaels vergoedt ende betaelt te werden na behooren, ende dat hy voorts, ſonder eenig uytſtel, ſich met ſyn onderhebbende Vloote ſal hebben te begeven naer deſe Landen, nemende ſyn cours achter Engelandt om, ende niet door het Canael.

Donderdag den 4 December 1664.

Admiraliteyt tot Rotterdam, Victuaille-Schepen naer Guinea, uyt te preſſen.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde de Raden ter Admiraliteyt tot Rotterdam by haer Hoog Mog. aengeſchreve moge werden, de Victuaille-ſchepen, gedeſtineert na Guinea, wel ſcherpelyk te belaſten, ofte door hare Officieren te belaſten, ende daer toe te houden, dat de ſelve Schepen, volgens de ordres haer gegeven, door de Heeren Gedeputeerden uyt de reſpective Collegien ter Admiraliteyt, jongſt in 's Landts Vloote geweeſt zynde, de eerſte bequaeme gelegentheyt obſerveren, ende niet een moment voorby te laten gaen, omme Zee te kieſen, ende dat de Capiteynen Marinus de Klercq ende Jooſt Verſchuyr, haer als noch blyven reguleren naer 't gunt henluyden by de gemelte Heeren Gecommitteerden uyt de reſpective Collegien ter Admiraliteyt proviſionnelyk is belaſt tot nader ordre van haer Hoog Mog.

Vrydag den 5 December 1664.

Engelandt. Vice-Admirael de Ruyter te laſten de Engelſen buyten Europa alle af-breuk te doen.

Is naer voorgaende ſerieuſe deliberatie, ende in achtinge genomen de meenigvuldige hoſtiliteyten, by den Koning van Groot Brittannien, of des ſelfs Subjecten, deſen Staet ende de goede Ingezetenen van dien nu eenigen tydt herrewaerts aengedaen, voornamentlyk door 't weg nemen van Landen, Steden, Forten ende Schepen, eerſt op de Kuſte van Guinea, ende vervolgens mede in Nieuw-Nederlandt, jae ſelfs ook door 't nemen van veele Schepen binnen Europa, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde den Vice-Admirael de Ruyter gelaſt moge werden in 't weder keeren aen de Engelſchen buyten Europa, mede alle mogelyke af-breuk te doen, ende daer toe alle bequame occaſien te ſoeken ende te capteren, ſoo veel hem na de conſtitutie van ſyne onderhebbende Vloote, ende van de Victuaille in de ſelve doenlyk ſal zyn; des ſal met de Heeren Gedeputeerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt, die eerſt daegs alhier ſtaen aen te komen, nader werden overleydt en overwogen, op wat plaetſen, ende in wat manieren, 't gene voorſz is, beſt ende efficacieuſelykſt ge-executeert ſal konnen werden.

Saturdag den 6 December 1664.

Engelandt. Of niet alle Engelſche en Schotſche Compagnie te caſſeren, ende op wat maniere.

In deliberatie geleydt zynde, of by deſe conjuncture van tyden ende ſaeken, ten aenſien van de onrechtmatige ende hoſtile proceduyren, door den Koning van Groot Brittannien ende ſyne Subjecten tegens deſen Staet, ende goede Ingezetenen van dien ondernomen ende in 't werk geſteldt werdende, alle Engelſche ende Schotſche Compagnien, weſende in dienſt van deſen Staet, met haer Officieren tot meerder veyligheydt niet en dienen te werden gelicentieert; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren Gecommitteerde Raden ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, haer Ed. Gr. Mog. te berichten, in wat Steden ende Frontier-Plaetſen de voorſchreve Natien jegenwoordig in Guarniſoen leggen, ook voorts te adviſeren, by wat ordre ende forme de voorſz licentieringe beſt en bequamelyk ten meeſten dienſte van den Lande ge-effectueert ende in 't werk geſteldt ſoude konnen werden, midtſgaders oock in wat manieren de voorſchreve gelicentieerde macht wederom by renfors

van

van Nederlanders onder de Militie van 't Landt ſoude dienen te werden aengenomen, op dat den Staet in allen gevalle daer door in noodige defenſie niet verſwakt en werde.

Woonſdag den 10 *December* 1664.

Engelant Vice-Admirael de Ruyter buyten Europa, ende Engelſchen alle af-breuk te doen.

SYnde in gevolge van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie, in date den vyfden deſer loopende maendt met de Heeren alhier aenweſende Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt, binnen deſe Provintie reſiderende, overleydt ende overwogen, op wat plaetſen, ende in wat mannieren de Vice-Admirael de Ruyter met ſyne onderhebbende Vloote de Engelſche buyten Europa beſt ende efficacieuſlykſt ſoude konnen aentaſten, Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde den voornoemden Vice-Admirael by haer Hoog Mog. met eene generale authoriſatie gelaſt moge werden, de Engelſe allomme buyten Europa, 't zy op de Kuſte van Guinea, 't zy aen de Barbados, of andere Eylanden en Plaetſen, aen hare Forten, Schepen en anders, alle mogelycke af-breuck te doen, ſulks ende alwaer hy naer communicatie en overleg met den Directeur Generael Valckenburg, ofte andere Miniſters van de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, naer de conſtitutie van de voorſchreve ſyne onderhebbende Vloote, ende de Victuaille in of by de ſelve weſende, ſal oordeelen de intentie van de Regeeringe, in 't gene voorſchreve ſtaet, met het meeſte effect, ende met de meeſte nadruk ſullen konnen in 't werk ſtellen, ſonder ſich echter in de executie van 't gene voorſchreve ſtaet, ergens langen tydt op te houden, ende dat de Collegien ter Admiraliteyt, tot welkers beſorginge de Schepen van de voorſchreve Vlote zyn ſtaende, geauthoriſeert ende gelaſt moge werden *in omnem eventum* noch eenige nadere Victuaille de voorſchreve Vloote ſecretelyk toe te ſenden, 't zy door Schepen van Neutralen hier te Lande daer toe in te huyren, 't zy uyt eenige Havenen van Vrankryk of anderſints, ſulcx ende in der voegen, als ſy ſelfs beſt ende ſeeckerſt achten ſullen.

Engelant. De Engelſche buyten Europa alle mogelyke af-breuk te doen.

IS, naer voorgaende ſerieuſe deliberatie, ende in achtinge genomen de meenigvuldige hoſtiliteyten, by den Koning van Groot Brittanien, of des ſelfs Subjecten deſen Staet ende de goede Ingezetenen van dien nu eenigen tydt herrewaerts aengedaen, voornamentlyk door 't weg nemen van Landen, Steden ende Forten ende Schepen, eerſt op de Kuſte van Guinea, ende vervolgens mede in Nieuw-Nederlandt, ja ſelfs ook door 't nemen van veele Scheepen binnen Europa, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde de Engelſe allomme buyten Europa mede alle doenlyke afbreuk gedaen, ende daer toe alle bequame gelegentheydt geſogt en gecapteert moge werden, daer van de reſpective Collegien ter Admiraliteyt, mitſgaders de Geoctroyeerde Ooſt ende Weſt-Indiſche Compagnien deſer Landen, in ſecreteſſe kenniſſe ſal werden gegeven, om den innehoude van dien, by alle wegen ende middelen ter executie te ſtellen, ende te doen ſtellen, elk naer ſyne gelegentheydt ende uytterſte vermogen.

Vrydag den 12 *December* 1664.

Engelandt 't advis van de Gecom-

IS ter Vergaderinge geleſen 't Advis van de Heeren Gecommitteerde Raeden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van haer Ed. Groot Mog. Reſolutie

mitteerde Raden, Engelſche ende Schotſe Natie te licentieren.

in date den ſeſden deſer loopende Maendt, overleydt ende overwogen, by wat forme ende ordre de voorgeſlaghen licentieringe van alle Engelſche ende Schotſche Compagnien, weſende in dienſt van deſen Staet, met hare Officieren in deſe conjuncture van tyden ende ſaecken, beſt ende bequamelykſt ten meeſten dienſte van den Lande ge-effectueert, ende in 't werck geſteldt ſoude worden, midtſgaders ook in wat mannieren de voorſchreve gelicentieerde macht, wederom by renfors van Nederlanders onder de Militie van 't Landt ſoude dienen te werden aengenomen, op dat den Staet in allen gevalle daer door in de noodige defenſie niet verſwakt en werde, in voegen ende mannieren als 't voorſz Advis hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Edele Groot Mogende Heeren.

HEt heeft Uw Edele Groot Mog. gelieft, by Reſolutie van den ſeſden deſer loopende Maendt, der ſelver Gecommitteerde Raden te belaſten, om te dienen van bericht, in wat Steden ende Frontier-Plaetſen zyn leggende de Compagnien van de Engelſche en Schotſche Natien; ten anderen, om te adviſeren by wat ordre ende forme de ſelve Compagnien bequamelykſt, ende ten meeſten dienſte van den Lande ſoude konnen gelicentieert werden; ende ten derden, hoe dat de voorſchreve gelicentieerde Macht, wederom by renfors van Nederlanders onder deMilitie van den Lande ſoude dienen te werden aengenomen.

Tot voldoeninge van welcke ordre, believen U Edele Groot Mog. gedient te weſen, dat de voorſz Engelſche ende Schotſe Compagnien, voor verre het meerdere gedeelte ſtaende tot U Edele Groot Mog. beſoldinge, ſeer leggen geſpargeert door de Guarniſoenen ende Provincien, achtervolgens de Lyſte hier nevens gaende.

Ende wat de ordre ende forme ontrent het licentieren van de voorſz Compagnien aengaet, ſoude de Gecommitteerde Raeden van advije weſen (onder t'wel-nemen nochtans, van Uw Edele Groot Mog.) dat ſulks met de meeſte bequaemheyt ende dienſt van den Lende, ſoude konnen geſchieden door de Gouverneurs ende Commandeurs in de reſpective Plaetſen ende Frontieren, daer de ſelve Compagnien zyn leggende, met addres van Brieven te ſchryven op den naem en van wegen de Heeren Staten Generael.

In dien verſtande, dat de Officieren ende Soldaten van haerluyder achterſtallige Gages, neffens de voorſz licentieringe promptelyk ſoude werden betaelt, omme het welk te effectueren, met de reſpective Solliciteurs van de voorſz Compagnien geſprooken, ende de ſelve van penningen voorſien, of wel dienthalven aen haer behoorlyke verſeekeringe gedaen ſoude werden.

Dat voorts de Commiſſariſſen van de Monſteringe in de Plaetſen daer de ſelve reſideren, die in de Plaetſen daer geen Commiſſariſſen zyn, de Auditeurs Militair ſoude behooren gelaſt te worden, ten eynde ſyluyden alle de gelicentieerde Soldaten van de Nederlantſche ende Duytſche Natien aenſtondts wederom in dienſt van den Lande ſullen hebben aen te nemen.

Ende wat belangt het voorſchreve derde Lidt, raekende het weder aennemen van de meergeroerde gelicentieerde Trouppen, ende 't gene daer aen dependeert, geconſidereert dat de voorſchreve Compagnien zyn gerengeert onder ſeven Regimenten, te weten vier van de Engelſche, ende drie

drie van de Schotſche Natien, de welke alle met der ſelver Hooft-Officieren ſoude werden gelicentieert (meynen de Gecommitteerde Raeden onder 't wel-nemen van Uw Ed. Groot Mog. als vooren) dat omme het ſalutair oogmerk van Uw Ed. Groot Mog. ten aenſien van 't aenhouden van de Macht, tot protectie van den Staet te betrachten, ſulks bequamelyk ſoude konnen geſchieden in dier voegen dat van nieuws ge-erigeert ſouden werden drie Nederlandtſche Regimenten, elk van tien Compagnien, ſterk Koppen, ende dat tot Hooft-Officieren over de ſelve Regimenten, mitſgaders tot Capiteynen ende Onder-Officieren van de reſpective Compagnien ſoude behooren ge-erigeert en gecommitteert te worden van de ervarentſte ende bequaemſte Officieren, in dienſt van den Lande weſende; onder welk mede in conſideratie ſouden behooren genomen, ende voor eligibel gehouden te werden, ſoodanige van de gelicentieerde Hooft ende andere Officieren, als alhier te Lande geboren zyn; in dien verſtande nochtans, dat by de ſelve ſoude moeten gepreſteert worden ſoodanigen Eedt, als U Ed. Gr. Mog. tot maintenue van 't reſpect, ende genoegſame ſecuriteyt van den Staet, naer den toeſtandt van den tegenwoordigen tydt, ende voor het toekomende ſullen oordeelen convenibel te weſen, ende naer dien by de voorſchreve licentieringe veele ende verſcheyde Officieren van conditie, ende die voor date van de tegenwoordige miſverſtanden, daer door de ſelve werdt geoccaſionneert, haer in diverſche gelegentheydt ten dienſte van den Staet geſignaleert hebben, ſullen werden verlaten.

Ende dat niet alleen tot kleynachtinge ende opſpraeke van den Staet, maer ook tot ondienſt ſtrecken ſoude, by aldien der ſelver plaetſen met bequame Perſoonen niet wederom verſien ſouden werden; ſoo geve de Gecommitteerde Raeden Uw Edele Groot Mog. in bedenken, of niet, om ſulks te eviteren noodtſaekelyk weſen ſal, dat de Capiteynen de welke boven de voor-geroerde uyt de Natien gequalificeert, ende onder conditie van den Eedt als vooren aengeſteldt ſullen worden, uyt de Nederlandtſche ofte Duytſche, Natie, ſoude behooren te weſen ſoodanige, die voor den Jare ſeſtien hondert twee en veertig, als Lieutenants ofte Vendrigs, den Staet gedient ſullen hebben.

Ende naer dien het oogmerk van Uw Ed. Groot Mog. (ſoo de Gecommitteerde Raeden oordeelen) daer henen ſtrecken ſal, dat de voorſz Regimenten van de Natien, voor het toekomende niet wederom ge-erigeert werden, nemaer ſoo veel mogelyk gemortificeert blyven, op dat men in tyden ende wylen naer voorval van ſaeken, niet genoodt-drukt werden te incurreren de moeyte van gelyken overleg ende voorſorge, tot verhoedinge van inconvenienten; ſoo konnen de Gecommitteerde Raeden geen ſalutairder expedient daer tegens voorwenden, aenſchouw genomen, dat de voorſchreve te formeren drie nieuwe Regimenten, ſouden weſen van de Nederlandtſche Natie, als dat de nieuwe ende oude Compagnien van de ſelve Natie onder den anderen werden gemelleert, ende dat ſulks eenige van de voorſz nieuwe Compagnien, werden gerengeert onder de oude Nederlandtſche ofte Duytſche Regimenten, ende in plaetſe van dien wederom eenige van de oude Compagnien, gebracht werden onder de voorſeyde drie nieuwe Regimenten.

Ende alſoo de Compagnien van de voorſchreve Natien beſtaen in het getal van drie en vyftig, waer van maer dertig ſoude werden

gebracht by nieuwe erectie als vooren, onder de voorſeyde drie Regimenten, ende ſulks noch reſteren ſullen drie en twintig van de ſelve Compagnien; ſoo zyn de Gecommitteerde Raeden, dienthalven van advis, dat de meeſte meſnage ende dienſt van den Lande over de voorſz Compagnien ſal te conſequeren weſen, indien goedtgevonden werde dat de Soldaten van de ſelve drie en twintig Compagnien, ofte het æquipolent getal van dien, neffens het aen te nemen Volk van Marine, gerengeert ende gerepartieert werde onder de Nederlandtſche ende Duytſche Compagnien, in dienſt weſende, ende dat ſulks de ſelve daer mede ſoude verſterkt werden, op ſoodanigen proportie, als U Edele Groot Mog. dien-aengaende ſullen believen te ordonneren.

Doch gedragen haer de Gecommitteerde Raeden, niet-te-min tot U Ed. Groot Mog. wyſe diſpoſitie. Actum den tienden December ſeſtien hondert vier en ſeſtig.

Engelſche ende Schotſche Compagnien, ſtaende op de repartitie van Hollandt, leggende in de navolgende Plaetſen ende Guarniſoenen.

Guarniſoenen.

Breda.	William Killegreuw, Collonel. George Lauder, Lieutenant-Collonel. Johan Butler.	
Gornichem.	Robbert Sidney, Collonel.	
Dordrecht.	Thomas Dolman, Collonel.	
's Hertogenbos 4.	Walter Schot, Collonel. Hunphray Payton, Lieutenant-Collonel. Henry Meolis, Major. Everwyn Kirpatrik.	Van de Provintie van Utrecht, Fames Arſlin.
Rynberck 2.	Ferdinant Currey, Lieutenant-Collonel. Henry Herbert.	
Grave 2.	Walter Vane, Lt. Collonel. William Cromwel, Lt. Collonel.	Van Utrecht Henry Graham, Gremie, Major.
Zirckzee.	Johan Zayr.	
Maſtricht 5.	Loys Arskin, Collonel. Johan Ropert, Major. James Colpeper. Cornelis Ogle. Anthony Wylde.	
Swol.	Robert Sainderſon.	
Geert. Berg.	Thomas Dolman.	

Eduart

Bergen op Zoom 5	Eduart Aſtley. Batiſta Alocque. William Swan. Alexander Coljer. Henry Pomeroy.
Sas van Gent.	Johan Abrahal William Kair
Gennip.	Petrus Watkin.
Sluys.	William Reat.
Utrecht.	Robbert Mordaut.
Heusden.	Johan Kirkpatrik, Collonel.
Nieuw Rees.	Thomas Levingſton, Lt. Collonel.
Nimegen.	A Lane Coutis, Lt. Collonel.
Tiel.	Alexander Bruce, Major.
Buderick.	Johan Kirckpatrik, Major.
Hulſt 3.	Joris Robbert Coutis. William Lindeſay. John Lamy.
Orſoy.	Maurits Hacquet.

Van de repartitie van Zeelandt, Henry Coventry.

Van Vrieſlandt Mauris La Maire.

Schiedam.	William Sandelants.
Cadtſandt.	Alexander Hunne.

Op de repartitie van Zeelandt.

Brevoort.	Thomas Ogle, Major.
Philippine.	Eduart Morgam.
Vliſſingen.	Thomas Sonts.

Utrecht.

Grol.	William Killegreuw.

Vrieſlandt.

Weſel.	John Hay.
's Gravenweert.	John Murray.

Van

Van welk voorſz Advis by de Leden generalyk Copie verſocht zynde, omme de intentie van de Heeren hare Principalen daer op nader te mogen verſtaen, is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Woonſdag den 17 *December* 1664.

Engelandt. De Engelſche Schepen mede aen te taſten ende op te brengen.

IS naer voorgaende ſerieuſe deliberatie, ende in achtinge genomen de menigvuldighe hoſtiliteyten, ten eynde by den Koning van Groot Brittannien, ofte des ſelfs Subjecten deſen Staet, ende goede Ingezetenen van dien nu eenigen tyt herwaerdts aengedaen; door het wech-nemen van Landen, Steden, Forten ende Schepen, eerſt op de Kuſte van Guinea, en vervolgens mede in Nieuw-Nederlandt; ook eyntelyk door het nemen van veele Schepen ſelfs binnen Europa, verſtaen ende gereſolveeert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde alle Engelſche Schepen ſoo ten Oorloge, als ter Koopvaerdye uytgeruſt, by ordre van haer Hoogh Mog. ſelfs mede binnen Europa, door de Macht ende Oorlogh-Schepen van den Staet inſgelyks aengetaſt, vermeeſtert ende hier te Lande opgebracht mogen werden, ter tyden ende wylen toe den Koning van Groot Brittannien, de voorſz gepleegde hoſtiliteyten ſal hebben doen repareren, ofte dat daer over een accommodement ſal weſen getroffen, ende dat de reſpective Collegien ter Admiraliteyt by haer Hoog Mog. gelaſt mogen werden, ten dien fine volgens voorgaende Reſolutie ende aenſchryvinge, in date den elfden deſer loopende Maendt, eenige lichte Fregatten in Zee te ſenden, ende de bovenge-expreſſeerde intentie van de Regeringe, op 't alder-efficatieuſte in 't werk te ſtellen.

Saturdag den 20 *December* 1664.

Groenlants-Vaerders, ſ het toekomende Jaer in te houden; Placcaten, &c. te obſerveren.

IS naer vooagaande deliberatie, ende in achtinge genomen 't advis van de Heeren alhier-aenweſende Gecommitteerden uyt de Collegien ter Admiraliteyt binnen deſe Provintie reſiderende, giſteren aen Gedeputeerden van haer Edele Groot Mog. gegeven, van nu af aen gereſolveert ende vaſt geſtelt, gelyk gereſolveert ende vaſt geſteldt word midts deſen, dan in het aenſtaende Voor-jaer, alle Schepen uyt deſe Landen naer Groenlandt, ende de Geweſten daer ontrent, ter Walviſch-vangſt gedeſtineert, ſullen werden in-gehouden; Des dat de reſpective Collegien ter Admiraliteyt van nu af aen by aenſchryvinge van haer Hoog Mog. geordonnneert ſal worden, de vereyſchte ordre te ſtellen op de præciſe practycque, ende naerkominge van het Placcaet den veerthienden December des Jaer ſeſthien hondert drie en tſeſtig, jongſt gedaen emaneren, tegens den uytvoer van de Gereetſchappen tot de Walviſch vangſt dienende, ende tegens alle Ingezetenen van deſen Staet, die haer daer toe uyt andere Landen ſouden mogen laten employeren, ſullende by nader deliberatie werden gereſolveert, op wat tydt 't voorſz eerſte Poinct van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ingebracht, ende aldaer bevordert ſal werden.

FINIS d'Anno 1664.

Dingsdag den 20 January 1665.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden, dat door de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, tot de saeken van Engelandt, noch huyden sal werden gesprooken met de Heeren alhier aenwesende Bewindthebberen van de Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie deser Landen, ende getracht de selve Compagnie onder eenige sortable conditien, te bewegen tot het esquiperen van een goedt aental Oorlog-Schepen, om by de Vloote van den Staet in de aenstaende expeditien tegens de Engelschen gevoegt ende ge-employeert te werden. *Oost-Indische Compagnie te bewegen tot esquipagie van eenige Schepen.*

Donderdag den 22 January 1665.

Is, naer voorgaende deliberatie, ende naer ingenomen advis van de Heeren alhier aenwesende Gecommitteerden uyt de respective Collegien ter Admiraliteyt, binnen dese Provintie residerende, goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt sal werden bevordert, ten eynde den Vice-Admirael Cornelis Evertsz, commanderende en Chef de Schepen van 't Landt, jegenwoordig in de Wielinge leggende, by haer Hoog Mog. moge werden geauthoriseert ende gelast, in cas van Ysgank, ende van merkelyk pericul daer uyt ontstaende, sich met de voorschreve syne onderhebbende Schepen in Zee te vervoegen, trachtende in alle manieren goede kondtschap te bekomen van de macht van de Engelschen, ende de voorsz syne onderhebbende Schepen niet lichtvaerdelyk te hazarderen, capterende voorts alle occasien, om eenige Engelsche Oorlog- ofte Koopvaerdye-Schepen te vermeesteren ende op te brengen of op te senden, om dienthalven t'syner tydt by haer Hoog Mog. nader gedisponeert te werden, sulks als naer exigentie van saeken bevonden sal werden te behooren; Dat mede den voornoemden Vice-Admirael Cornelis Evertsz geauthoriseert moge werden, om de voorsz syne onderhebbende Schepen onder soodanige Officieren en Esquadres te verdeelen, als hy sal oordeelen ten meesten dienste van den Lande, ende tot bereykinge van 't oogmerk van den Staet te strecken, ende soo als haer Hoog Mog. syn Soldaet en Zeemanschap toevertrouwen. *Schepen in de Wielinge te doen uytloopen, soo den Ysgang pericul maekt.*

Saturdag den 31 January 1665.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt sal werden bevordert, ten eynde den Vice-Admirael Cornelis Evertsz, commanderende en Chef de Schepen van 't Landt, jegenwoordig in de Wielinge leggende, by haer Hoog Mog. nader moge werden geauthoriseert ende gelast, in alle manieren te trachten, goede kondschap te bekomen van de macht van de Engelschen, capterende alle occasien, om eenige Engelsche Oorlog- of Koopvaerdye-schepen te vermeesteren, ende op te brengen of op te senden, om dienthalven t' syner tydt by haer Hoog Mog. nader gedisponeert te werden, sulks als naer exigentie van saeken bevonden sal werden te behooren, tot dien eynde naer bevindinge sich met de voorschreve syne onderhebbende Schepen in Zee vervoegende; Dat mede den voorschreven Vice-Admirael Cornelis Evertsz geauthoriseert moge werden, om de selve syne onderhebbende Schepen onder soodanige Officieren ende Esquadres te verdeelen, als *Cornelis Evertsz Vice-Admirael van Zeelant geauthoriseert, om met eenige Schepen uyt de Wielinge uyt te loopen.*

hy ſal oordeelen ten meeſten dienſte van den Lande, ende tot bereykinge van 't oogmerk van den Staet te ſtrecken, ende ſoo als haer Hoog Mog. ſyn Soldaet en Zeemanſchap toe-vertrouwen.

Dingsdag den 3 February 1665.

Staten van Utrecht, onder ſortable aenbiedingen te bewegen tot tranſactie over de Goederen van Maltha.

Synde ter Vergaderinge gerefereert, dat de Heeren Staten van Utrecht, tot noch toe onaengeſien alle mogelyke devoiren ontrent haer Edele Mog. aengewendt, niet hadden konnen werden gediſponneert, om over de Goederen door de Ridders van Maltha, van haer gereclameert werdende eenig accommodement aen te gaen; naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. by de wel-gemelte Provintie van Utrecht, ontrent de Heeren haere Gedeputeerden ter Generaliteyt, ende elders daer ſulks van efficatie ſoude konnen weſen, als noch alle mogelyke devoiren aengewendt ſullen werden, om de hoog-gemelte Heeren Staten van de ſelve Provincie tot ſoodanigen accommodement nevens haer Edele Groot Mog. te diſponneren, ja dat ſelfs de facilitatie van dien, des noots zynde, van wegen haer Edele Groot Mog. ſal werden aengenomen, ende overgifte gedaen, van dat tot laſte deſer Provincie betaelt ſal werden de gerechte helfte van 't gundt tot mortificatie van de prætenſien der voorſz ordre op de Goederen, ſoo in den Geſtichte van Utrecht, als in deſe Provincie gepoſſideert werdende, ſal werden uytgelooft, onaengeſien de eerſte van dien, de laetſte ſeer verre in quantiteyt ende valeur zyn excederende.

Donderdag den 26 February 1665.

Engelandt. Vrankryk. Van Beuningen, nader Inſtructie tot ſecours, beklag over weynig confidentie, &c. Ordre tegens Franſchen die op Engelſche Commiſſien de Ingezetenen van deſen Staet beroven.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Miſſive van den Heere van Beuningen, extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning van Vrankryk, geſchreven tot Parys den twintigſten deſer loopende Maendt, ende onder addres aen den Heere Griffier Ruyſch, de Regeringe toegeſonden. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde aen den gemelten Heere van Beuningen, op de voorſchreve des ſelfs Miſſive gereſcribeert moge werden, dat haer Hoog Mog. in de devoiren, ende conduite by hem tot uytvoeringe van ſynen laſt, ende inſtructie aengewent, ende gebruykt, een goedt genoegen hebben geſchept, ook in ſyne Memorien, niets gemarcqueert daer over by yemandt met reden eenige offenſie ſoude konnen werden genomen, nemaer dat haer Hoog Mog. gantſch niet voldaen zyn met het gene hem tot noch toe van de zyde van den Koning van Vrankryk is ontmoet, ende voornamentlyk niet in de dilayen van die zyde ontrent de noodige præſtatie van de ſecourſſen gebruykt, met ordre dat hy als noch in conformité van haer Hoog Mog. Reſolutien ende Aenſchryvingen, van den elfden ende negentienden deſes, met alle empreſſement ſal hebben te inſiſteren, op eene poſitive verklaringe tot præſtatie van 't jongſt-gemaekte Tractaet; ook diſcretelyk te doleren, dat den hoogſt-gemelten Koning, eygentlyk de ſaeken van deſen Staet doende handelen in Engelandt, Sweeden ende Denemarken, daer van tot noch toe de rechte kenniſſe onthouden heeft aen de Miniſters van deſen Staet; En dat hy derhalven ſal hebben te verſoeken, dat aen hem een exacte en confidente kenniſſe gegeven moge werden van alle 't gene van wegen ſyne Majt. aen de Hoven der voorſz Ryken albereyts is genegotieert, en 't toekomende genegotieert ſal werden, rakende de intereſſen van den meer-gemelten Staet, om daer op ſyne conſideratien,

ratien, ende alle noodige informatien aen ſyne Majeſteyt, ende des ſelfs Miniſters van wegen haer Hoog Mog. tot beter bevorderinge van wederzydts ſalutaire oogmerk te mogen ſuppediteren.

Dat voorts hy Heere van Beuningen voornoemt, op 't gene hem aldaer is voorgekomen, noopende het doen van een keer naer Engelandt, ſal hebben te verklaren, dat hem by haer Hoog Mog. expreſſelyk ende wel ernſtelyk aenbevoolen is, ſich ten dien fine van daer niet te eſloigneren, of ſyn Poſt voor eenige ſelfs d'alderminſte tydt te verlaten, voor ende al eer hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt aen haer Hoog Mog. abſolutelyk ende efficatieuſelyk ſal hebben geaccordeert, het ſecours by de Alliantie belooft, 't welk haer Hoog Mog. verſtaen, niet langer te konnen werden gedilayeert ſonder eenige manifeſte contraventie van het Tractaet met handt ende zegel beveſtigt.

Dat hy ook wyders ſal hebben te doleren, dat eenige Ingezetenen van Duynkerken, Subjecten van den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk, Commiſſien van den Koning van Engelandt, hebben verſocht ende bekomen, om op de Ingezetenen deſer Landen te rooven, gelyk haer Hoog Mog. met de adviſen huyden uyt Engelandt over-gekomen, werden geadverteert, dat daeromme hy Heere van Beuningen, alle ſerieuſe inſtantien ſal hebben te doen, ten eynde de voorſz Commiſſie-Vaerders daer over naer behooren mogen werden geſtraft, ende voor het toekomende ſoodanigen ordre geſteldt, ende die voorſieninge gedaen, ten eynde dat geene Onderdanen van ſyne Majeſteyt ſich onderwinden, de Ingezetenen deſer Landen, onder beneficie van Commiſſien van andere Princen, ofte andere pretexten te beledigen, ende Vyandtſchap aen te doen; ondertuſſchen dat hooggedachte ſyne Majeſteyt by Tractaet verbonden is, alle geweldt van deſen Staet, ende des ſelfs Onderdanen te helpen afweeren.

Dat mede den Heere Grave d'Eſtrades, extraordinaris Ambaſſadeur van den meerhoogſt-gemelten Koning, door Gecommitteerden van haer Hoog Mog. moge werden verſocht, hare goede meyninge en intentie in deſen vervat met ſyne particuliere devoiren te willen ſeconderen, ſulcx ende daer 't behoort.

Dat wyders mede by haer Hoog Mog. aen den Heere Ambaſſadeur Boreel geſchreven moge werden, dat hy mede gelyke officien aen 't Hoff van Vrankryk, raekende het nemen van Engelſche Commiſſien, door de Subjecten van den meerhoogſt-gedachten Koning van Vrankryk, ſal hebben aen te wenden, als hier voren ten aenſien van den Heere van Beuningen, ſtaet ge-expreſſeert.

Woonſdag den 1 *April* 1665.

Sweden. Inſtructie voor den Heere Isbrandts, gaende naer Sweden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Sweeden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den acht en twintigſten February laetſtleden geformeert, ende op 't papier gebracht een Concept van Inſtructie voor den Heere Isbrandts, gaende in qualiteyt van Extraordinaris Miniſter naer den Koning van Sweeden, omme ſyne Majeſteyt op 't alder-efficatieuſte te helpen diſponneren tot prompte ende vigoureuſe præſtatie van 't gene by Tractaet van Alliantie met den hoogſt-gemelten Koning aengegaen, is belooft, in voegen ende mannieren als 't voorſz Concept van Inſtructie, hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor den Edelen, Erentfeſten, Hoog-geleerden, Wyſen, Voorſichtigen Heer, Johan Isbrandts, Hoveling in Ruygewaert, Raedts-Heer in Groeningen, mede-Gedeputeerde in haer Hoog Mog. Vergaderinge van wegen de Provincie van Stadt Groeninden ende Ommelanden, gaende als extraordinaris Miniſter van wegen deſen Staet aen den Koning ende Koninginne Regente van Sweeden.

Den gemelten Heere extraordinaris Miniſter, ſal ſich met den eerſten in aller diligentie begeven naer Sweeden, ter plaetſe daer den Koning ende Koninginne Regente, met het Hoff haer zyn onthoudende, ende dat te Lande, over ende langs ſoodanigen weg, als oirbaerlyk ſal werden gevonden.

In 't paſſeren van eenige Forſtendommen, Graefſchappen of Hanze-Steden, met deſen Staet in Vrindtſchap of Neutraliteyt ſtaende, ſal hy de Heeren, Furſten, Graven ende Regeerders van de Steden mogen ſalueren, ſonder daer toe nochtans publycquelyk audientie te verſoecken, ende in particuliere bejegeninge met de gene die in deſe conjuncture van tyden, ten aenſien van haer vermogen, gelegentheydt ende intreſſen conſiderabel zyn, ſyne diſcourſſen dirigeren, ende beleydt gebruyken, om der ſelver ſpeculatien, humeuren, ende inclinatien te penetreren, ende dierwyſe te diſponeren, dat in tyden, ende wylen eenig goed effect tot voordeel van deſen Staet, ende tot krenckinge van des ſelfs Vyanden daer uyt ſoude mogen werden getrocken.

Maer ſonderlinge ſal hy meſnageren, ende waer nemen de occaſien die op ſyne reyſe ſich ſoude mogen preſenteren, om duſdanige officien te plegen by de Regenten van de Hanze-Steden, als by de Commercie ende Navigatie merkelyk geintereſſeert, ende de ſmerte van de onrechtvaerdige Engelſche proceduyren nevens deſen Staet albereyts merkelyk gevoelende.

Tot Stokholm, ofte elders aen het Hoff van den Koning ofte Koninginne Regente van Sweden gekomen zynde, ſal hy aen hare Majeſteyten ſyn arrivement notificeren.

Ende vervolgens in conformité van 't gebruyk aldaer geobſerveert wordende, laten preſenteren, ende overle-

ren

ren ſyne Brieven van Credentie, doende daer op Audientie verſoeken, tegens een bequamen dag.

De voorſz Audientie afwachtende, ſal hy ſig ondertuſſchen dienen van de imformatie, die den Reſident Heins by hem te ontbieden, hem ſal konnen geven, van de inclinatie van hare Majeſteyten, ende van de hooge Miniſters van het Ryk, op de debvoiren by den ſelven Reſident Heins, in gevolge van haer Hoog Mog. voorgaande Reſolutie, ende ſpecialyk van die van den derden December laaſtleden aangewent.

Tot de eerſte publycque Audientie geadmitteert weſende, ſal hy in 't generael doen eene complimentaire Propoſitie, met verſeeckeringe van haer Hoog Mog. beſtendige, oprechte Vrindtſchap ende genegentheyt tot hare Majeſteyten, met vordere byvoeginge van 't gene hy oordeelen ſal naer tydts gelegentheydt, ende conſtitutie van ſaeken te paſſen, verklarende voort eenige ſaecken in laſt te hebben, waer op hy ſal verſoeken by hare Majeſteyten nader te werden gehoort, ofte openinge mogen doen, daer 't hare Koninklyke Majeſteyten wel ſal gevallen.

Naer deſe Audientie ſal hy vervolgens gaen ſalueren de Ryks-Raeden van Sweeden, ende de voornaemſte Miniſters van 't Ryk, doende aen de ſelve naer overleveringe van de Brieven van addreſſe tot dien eynde hem mede te geven ſoodanigen aenſpraek ende complimenten, als hy naer gelegentheydt, grootheydt, aenſienlykheydt, ende naer proportie van yeders credit by hare Majeſteyten, oordeelen ſal te paſſen.

In de tweede ende nadere Audientie, ofte in conferentie met Commiſſariſſen, indien hare Majeſteyten goet vinden, dat de ouverture voor Commiſſariſſen geſchieden, ſal hy naer gedaene beleefde introductie voordragen, ende repreſenteren, dat nevens de conſervatie van 't welvaren, van wederzydts reſpective Ryken, Staten ende Landen, het voornaemſte fondament ende oogmerk van de Alliantie in den Jare ſeſthien hondert en veertig gemaekt, Anno ſeſthien hondert vyf en veertig, met veele Jaren ge-extendeert, ende by het Elbingſche Tractaet van den elfden September ſeſthien hondert ſes en vyftig in allen deele gerenoveert, geconfirmeert, ende ook geamplieert is geweeſt, de handthavinge van de vryheyt ende ſecuriteyt van Navigatie ende Commercie, tegens alle de gene die daer tegens eenige indracht ſouden mogen ondernemen te doen, ofte in eeniger manniere de ſelve te verhinderen, turberen ofte beſwaren, ghelyck uyt den teneur van de voorſz Alliantien, en confirmatien van dien kan blyken.

Ende nademael door de onrechtvaerdige ende violente proceduren van den Koning van Groot Brittannien, ende eenige ſyner Subjecten, ſonder eenige wettige reden ofte oorſaeke, verachtende ende verwerpende alle ſalutaire, ende redelyke aenbiedingen en aengewende officien, omme als onder de voorgaende ſucceſſive Koningen, ſyne Voorſaten, met haer Hoog Mog. te blyven in goede vrindtſchap ende correſpondentie, niet alleen veele goede Ingezeetenen ende Onderſaten deſer Vereenigde Provintien in hare Navigatien ende Commercien feytelyk zyn geturbeert geworden, maer dat het den ſelven Koning ook gelieft heeft ſich tot Vyandtlyke aggreſſien, rupture ende openbaren Oorlog tegens deſen Staet, ende de goede Ingezetenen van dien uyt te laten, door 't incorporeren ende wech nemen van Landen, Steden, Kaſteelen ende Forten, midtſgaders door 't aenhouden, nemen, opbrengen ende confiſqueren, ook bevechten, ende in de grondt ſchieten van Oorlog- en Koopvaerdye-ſchepen met de ingeladen Goederen, tot onverdraeglyke verongelykinge van den hoog-gemelten Staet, en tot ineſtimable ſchade van de voorſchreve goede Ingezetenen, alles ſonder dat eenig voorgaende ongelyk of geweldt van deſer zyde aen, ofte jegens de Engelſchen is gedaen of gepleegt, ook ſonder voorgaende proclamatie of denunciatie van Oorlog, dat haer Hoog Mog. derhalven genoodtſaekt zyn geworden, na de wet der nature, ende 't recht der Volkeren, zedert eenigen tydt herwaerts de Wapenen aen te nemen, ſoo tot afgeperſte tegenſtandt van de voorſchreve Vyandtlyke proceduyren, als tot verders ende reparatie van de verongelykingen ende ſchaden daer door onrechtvaerdelyk geleden, ende dien-volgens mede van hare zyde tegens den hoogſtgemelten Koning te treden in openbare rupture, gelyk haer Hoog Mog. voor eenigen tydt met de ſelve in openbare rupture getreden zyn, ende daer van ook niet alleen aen hare Majeſteyten, ſoo by Miſſive, als door den voornoemde Reſident Heins, nemaer ook aen eenen yegelyken by verſcheyden voorgaende Publicatien kenniſſe gegeven hebben.

Deducerende daer op vervolgens met alle particulariteyten, ende omſtandigheden, dat by manquement van veerdige ende genoegſame tegenſtandt het geheele Weſen van de Commercie ende Navigatie ſtaet te werden geruineert, ende alle macht ter Zee geſien is in handen van de Engelſchen, ende onder der ſelver geweldt te vervallen, dat over ſulks haer Hoog Mog hoognoodig hebben geacht, niet alleen de middelen die Godt

haer

haer in handen gegeven heeft, als vooren te employeren, tot een genoodtſaekte, eerlyke ende redelyke defenſie, maer ook haere Majeſteyten na der ſelver hooge wysheydt ende voorſichtigheydt laten conſidereren, hoe bekommerlyk ende naedeelig gevolg niet alleen voor deſen Staet, maer ook voor alle die gene die ter Zee zyn geintereſſeert, ende midts dien ook byſonderlyk voor de Rycken, Landen, ende Onderdanen van haere Koninclycke Majeſteyten : te verwachten zy, indien het emportement ende onrechtvaerdig voornemen ende opſet van de geſeyde Engelſchen ſucces quame te gewinnen.

Gelyk ſulks van nu af aen onder anderen klaerlyk ende taſtelyk af te nemen is uyt de declaratie die den hoogſtgemelten Koning van Groot Bittannien albereydts den vierden Marty laetſtleden uytgegeven heeft, daer van aen haere Majeſteyten by haer Hoog Mog. den ſeſtienden der ſelver maendt een Exemplaer toegeſonden is; houdende onder anderen, *dat alle Schepen van wat Natie die ſoude mogen weſen, inhebbende eenige Goederen, Koopmanſchappen ofte Perſoonen hier te Lande t'huys hoorende ontmoet ende genomen werdende door de Schepen van Oorloge, ofte particuliere Commiſſie-Vaerders van Engelandt, gecondemneert ofte verklaerdt ſullen werden van goeden Prinſe, gelyk mede alle Goederen ende Koopmanſchappen, van wat Natie die ſouden mogen weſen, welcke geladen ſullen zyn in eenige Schepen, Ingezetenen van deſe Landen toe-behoorende*, zynde eene verre-uytſiende ſaeke voor alle Koningen, Republycquen, Princen ende Potentaten, geintereſteert by het ſtuk van de Negotie, onlydelyk, gelyk haer Hoog Mog. ſulks hare Majeſteyten by der ſelver Miſſive van den voorſchreven ſeſtienden Marty in 't lange ende breede hebben gerepreſenteert, daer toe alhier gerefereert wert.

Trachtende alſoo den voornoemden Koning van Groot Brittannien door de voorſchreve ende andere onrechtvaerdige middelen meer, de Commercie van alle andere Natien te ruineren, ende aen de Engelſchen te trecken, ook vervolgens de geheele Wereldt, waer het mogelyk de wet ende de mate te ſtellen.

Ende of wel haer Hoog Mog. tot bevorderinge van 't gemeene beſte eene conſiderable, ende ſeer aenſienlyke macht van Oorlog-Schepen hebben laten eſquiperen, om eerſt-daegs in Zee gebracht te werden, ook haere Militie te Paerde ende te Voet merkelyk verſterken, ende ſoodanige vordere ordre tot haere defenſie geſtelt hebben, dat ſy in Godt verhoopen ende vertrouwen, daer mede de violentie van de Engelſchen te ſullen konnen werden geſteuyt, niet te min aengeſien de uyt-

kom-

komſten van Oorlog meer in 't onſeeker werdt gelaten, indien haer Hoog Mog. by de gene die in den uytval van dien, nevens haer geintereſſeert zyn, niet behoorlyck werden geſecundeert, dat dien-volgende noch de æquiteyt, noch de voorſigtigheydt en lydt, dat haer Hoog Mog. in deſe ongelegentheydt de handt ſoude werden onttrocken.

Ende ſal hy midts dien met deſe ofte ſoodanige andere redenen, ende motiven, als hy naer de gelegentheyt van tyden en ſaeken ſal bequaemſt vinden, hoogſt-gedachte Koninglyke Majeſteyten verſoeken ende trachten te diſponeren, om haer abſolutelyk te verklaren in faveur; ende voorſtandt van de goede ende rechtvaerdige ſaeke van haer Hoog Mog., ende de ſelve achtervolgens het twaelfde Articul van het voorſchreve Tractaet van den jare ſeſtien hondert en veertig, anno ſeſtien hondert vyf en veertig geprorogueert, ende den elfden September ſeſtien hondert ſes en vyftig als boven gerenoveert, geconfirmeert ende geamplieert, gunſtelyck te aſſiſteren met haer hoog-wyſen raedt; ende nevens de ſelve de macht van haere Ryken ende Landen vigoureuſelyk te employeren, ende tegens de Engelſchen te doen ageren, tot dat de Commercie ende Navigatie, door de ſelve in maniere voorſchreve, getroubleert, in voorige vryheydt herſteldt, ende de onverdraeglyke geleden ſchaden ende outragien aen de Bondtgenoten van haere Majeſteyten na behooren gerepareert ſullen weſen.

Ende by ſoo verre hoogſt-gedachte haere Koninklyke Majeſteyten mochten komen te ſuſtineren, dat alvooren den weg van accommodement behoordt te werden getenteert, ten dien fine haere mediatie aenbiedende, ſal hy verklaren, dat de ſelve mediatie van haere Majeſteyten by haer Hoog Mog. aengenamelyk ſal werden opgenomen, om meer ende meer te doen blyken de genegentheydt die men van deſe zyde heeft, om de gemeene ruſte, ſoo veel eenigſints mogelyk allerwegen te betrachten.

Maer dien onvermindert krachtelyck inſiſteren, ten eynde by proviſie uyt krachte van het vierde Articul van het voorſeyde Tractaet van Alliantie, ende het eerſte, tweede ende derde Articulen van het nader Accordt, daer op ſlaende, effective werde gepreſteert het ſecours van vier duyſent Mannen, ofte het æquivalent van dien by de voorſchreve Articulen belooft, te meer alſoo nu al veel meer dan drie maenden na de gedane ſolemnele advertentie van de voorſz gepleegde hoſtiliteyten zyn ge-eſcouleert.

Trach-

Trachtenden in ſulcken geval te bedingen, dat het voorſchreve ſecours ten minſten voor de helft, of is 't doenlyk, in 't geheel, ofte voor 't meeſtendeel in geldt, ofte immers in Kanon ende Ammunitie van Oorlog werden gepreſteert, volgens de optie in 't voorſchreve derde Articul aen de Geaſſailleerde gedefereert.

Dat ook het voorſz Secours in allen gevalle proviſionnelyk werde gepreſteert, alwaer 't ſchoon, ſoo dat hare Majeſteyten quamen te erkennen uyt het voorſz tweede Articul in deſen te weſen geobligeert tot generale aſſiſtentie; maer alvooren officie van mediatie ſouden willen employeren.

Sal ook van den beginne aen bevorderen, ende in cas van dilay op 't alder-efficacieuſte aenhouden, ten eynde in gevolge van 't ſeſte ende achſte Articulen van het voorſchreve Tractaet, hare Koninglyke Majeſteyten gelieven de vereyſchte ordre te ſtellen, ende goede voorſieninge te doen, dat de voorſchreve Engelſchen uyt harer Majeſteyten Rycken, Landen, geduyrende den Oorlog tegens deſen Staet geen toevoer werden gedaen, nochte uytvoer toegelaten van eenige behoeften, in 't voorſchreve ſeſte Articul geſpecificeert, ende dat in 't verbodt ten dien fine te emaneren, alle Scheeps Materialen uytdruckelyk mogen werden gecomprehendeert.

Sal alle 't gene voorſchreve is hebben te appuyeren met ſoodanige redenen ende argumenten, als uyt voorige Advyſen, Reſolutien ende Acten van Staet, konnen werden getrocken, ende by hem naer ſyne verkregene kenniſſe van ſaecken voorts ge-excogiteert, ende tot bereyckinge van haer Hoog Mog. oogmerk ende intentie hier boven ge-expreſſeert, van de beſte operatie geacht ſullen werden, daer toe hem ook alle noodige Retroacta, nevens deſe Inſtructie ſullen werden geſuppediteert.

Ende ſal tot beter uytvoeringe van 't gene voorſchreve is, met procuratie *in debita forma* tot het maecken van Tractaten noodig, als mede met Brieven van addres werden voorſien.

Geduyrende ſyn verblyf in Sweeden, ende wel ſonderlinge op ſyn vertrek, ſal hy haer Hoog Mog. Staet, Welvaren, Navigatie ende Commercie recommanderen, ſoo aen hoogſt-gemelte hare Majeſteyten, de Heeren Ryks-Raeden ende andere hooge Miniſters, met belofte van haar Hoog. Mog. reciproque aſſiſtentie, in cas van noodt, conform de voorſz Tractaten alreede gemaekt of noch te maecken.

In alle andere voorvallende gelegentheden, ſal hy ſyne officien dirigeren, ten meeſten dienſte van den

Lande, ende van de goede Ingezetenen van dien, ende op 't geene van merckelycke importantie ſoude mogen voorvallen, ende ſequele ofte præjuditie konnen geven, ofte naer ſich te trecken, ſal hy expreſſe laſt van haer Hoog Mog. hebben te verſoecken ende af te wachten, ende hier-en-boven van alle occurrentien in 't generael advertentie te geven aen haer Hoog Mog., ook ſoo het noodig ware, by expreſſe Couriers; ende op ſyne wederkomſte van ſyne negotiatie ende wedervaren mondeling rapport doen, en ſchriftelyk Verbael overleveren.

Den Reſident Heins, ſal hy des noodig weſende, ſoo veel in hem is in ſyn credit ten Hove ſtercken.

Met de Ambaſſadeurs ende Miniſters van den Keyſer, Koningen, Republycquen, Princen, Potentaten ende Steden, met haer Hoog Mog. in Alliantie, Vrintſchap ende Neutraliteyt ſtaende, die haer tot Stockholm ſouden mogen onthouden, ſal den voornoemden extraordinaris Miniſter, naer gewoonte ten beſten Correſponderen.

Ende ſal hy voorts boven den innehoude van deſe Inſtructie hem reguleren, naer alle het gene hem hier naer by aenſchryvens op de voor te vallende ſaeken ſoude mogen werden aenbevolen, ende 't ſelve naer ſyn vermogen trachten te effectueren.

Sal ook met de Heeren van Beuningen ende Amerongen, extraordinaris Miniſters van Vrankryk ende Denemarcken reſpective, Correſponderen, ende de ſelve bekent maecken, 't gundt by hem in krachte deſes van tydt tot tydt ſal weſen verricht, en voorts van 't gunt wyders tot hare narichtinge ſal konnen ſtrecken.

De ſaecken die ſecreteſſe vereyſſchen, ſal hy overſchryven in 't Cyffer, daer van een Sleutel gemaekt, ende hem nevens deſen behandigt ſal werden, addreſſerende in ſulcken gevalle ſyne Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog., volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſthien hondert een en vyftig, op de groote Zale van 't Hoffalhier genomen, daer van hem mede Extract ſal werden behandigt.

Volgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten October ſeſthien hondert vyf en vyftig, ſal hy binnen den tydt van twee, ende ten uyterſten drie maenden naer ſyne voorſchreve t'huys-komſte en gedaen rapport, ſyne declaratie moeten overleveren.

Noch ſal hy gehouden zyn, de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hem onder behoorlyken In-

Inventaris ende Recepiſſe mede gegeven, ofte toegeſonden ſoude mogen werden, om ſig daer van te dienen in 't uytvoeren van ſynen Laſt ende Commiſſie, t'ſyner weder-komſte hier te Lande, nevens ſyn voorſchreve Verbael, by intreckinge van den voorſchreven Inventaris ende Recepiſſe behoorlyk te reſtitueren, ende daer benevens ook onder Inventaris over te leveren alle ſoodanige criminele ende andere Stucken, als hy gedurende ſyne negotiatiatie, bekomen ſal hebben, om als dan ter Griffie voorſchreven, geſeponeert te werden.

Eyndelyck ſal den gemelten extraordinaris Miniſter punctuelyk hebben te achtervolgen haer Hoog Mog. Reſolutie van den thienden Auguſti des Jaers ſeſthien hondert een en vyftig, tegens het nemen van Vereeringen, Giſten, Gaven, ofte Geſchenken, genomen, ten welken eynde extract van de ſelve Reſolutie hier naer volgt.

Extract, &c.

Jovis den 10 *Auguſti* 1651.

In deliberatie geleyt zynde, Is goet gevonden, &c.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept, van Inſtructie wel laten gevallen, ende dien volgende goet-gevonden ende verſtaen, dat het arreſt van dien wegens deſe Provintie ter Generaliteyt, ſoo haeſt doenlyk, uytgewerkt, ende het vertrek van den gemelten Heere Isbrants na den hoogſt-gemelten Koning, ſoo veel mogelyk gepouſſeert, ende verhaeſt ſal werden.

Denemarcken. Inſtructie voor den Heere van Amerongen, gaende naer Denemarken.

DE Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele. Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaecken van Denemarcken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den acht en twintigſten February laetſtleden geformeert ende op 't papier gebracht een Concept van Inſtructie voor den Heere van Amerongen, gaende in qualiteyt als extraordinaris Miniſter na den Koning en het Hof van Denemarken, om ſyne Majeſteyt op 't alder-efficacieuſte te helpen diſponeren tot prompte en vigoureuſe preſtatie van 't gene by Tractaet van Alliantie met den hoogſtgemelten Koning aengegaen, is belooft, in voege ende manieren als het voorſz Concept van Inſtructie hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Inſtructie van de Hoog Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor de

Heer Godart Adriaen, Baron de Reede, Heer van Amerongen, Ginckel, Elſt, &c. Gedeputeerde in haar Hoog. Mog. vergaderinge, van wegen de Provintie van Utrecht, gaende als extraordinaris Miniſter van wegen deſen Staet aen den Koning van Denemarken, Noorwegen, &c.

Den gemelten Heere extraordinaris Miniſter, ſal naer genomen af-ſcheydt van haer Hoog Mog., midtſgaders naer den ontfang van ſyne Inſtructien, Credentialen, ende verdere noodige Stucken ende Behoeften ſich begeven over het Landt naer het Ryk van Denemarcken.

En in paſſant, ſonder publycque audientie nochtans, de Duytſche Vorſten, Graven, Heeren ende Hanze-Steden, die hy in ſynen wech ſal aendoen, wegen haer Hoog Mog. ſalueren, ende de ſelve verſeekeren van haer Hoog Mog. goeden wille tot hare Perſoonen, Steden ende onderhoorige Landen ende Luyden.

Komende tot Coppenhage, ofte ter plaetſe daer den hoogſt-gemelten Koning ſal weſen aen te treffen, ſal de ſelve ſyn arrivement notificeren, en met de eerſte gelegentheydt audientie verſoecken.

De voorſz audientie afwachtende, ſal ſich ondertuſſchen dienen van de informatien, die den Reſident le Maire, by hem te ontbieden, hem ſal konnen geven van de inclinatie ende toeſtandt van ſyne Majeſteyt, ende des ſelfs hooge Miniſters, op de devoiren by hem in gevolge van haer Hoog Mog. voorgaende Reſolutien, ende ſpecialyk die van den derden December laetſt-leden aengewent.

De eerſte publycque audientie by den hoogſtgemelten Koning bekomen hebbende, ſal naer overleveringe van ſyne Brieven van Credentie doen eene bequame ende complimentaire propoſitie, met verſeeckeringe van haer Hoog Mog. beſtendige, oprechte vrindtſchap, ende genegentheyt tot ſyne Majeſteyts Perſoon, Koninklyke Huys, Koninkryken, Vorſtendommen, Landen, Luyden ende Onderdanen, daer noch by voegende, 't geen hy Heer extraordinaris Miniſter, naer tyds gelegentheyt ende conſtitutie van ſaecken, ſal oordeelen, dienſtig te weſen, ende de voorſchreve complimentaire Propoſitie ge-eyndigt hebbende, verſoeken by ſyne Majeſteyt of voor Commiſſariſſen nader gehoort te mogen werden, op 't gunt hem in mandatis gegeven is.

Naer

Naer deſe audientie ſal hy vervolgens gaen ſalueren de Koninginne, ende den Prince van Denemarken, als mede de voornaemſte en principaelſte Miniſters van 't Ryk, doende aen de ſelve na overleveringe van de Brieven van Credentie, ende addreſſe, tot dien eynde hem mede te geven ſoodanigen aenſpraek ende complimenten, als hy na gelegentheydt, ende na advenant ende proportie van yders credit by ſyne Majeſteyt oordeelen ſal te paſſen.

In de tweede ende privative audientie by den hoogſtgemelten Koning, ofte tot conferentie met Commiſſariſſen geadmitteert zynde, ſal hy na gedane beleefde introductie voor dragen ende repreſenteren.

Dat nademael door de onrechtvaerdige ende violente proceduren van den Koning van Groot Brittannien, ende eenige ſyner Subjecten, ſonder eenige wettige oorſaeke ofte reden, verachtende ende verwerpende alle ſalutaire, ende redelyke aenbiedingen en aengewende officien, omme als onder de voorgaende ſucceſſive Koningen, ſyne Voorſaten, met haer Hoog Mog. te blyven in goede vrindtſchap ende correſpondentie, niet alleen veele goede Ingezeetenen ende Onderſaten deſer Vereenigde Nederlandtſche Provintien in haere Navigatien ende Commercien feytelyk zyn geturbeert geworden, maer dat het den ſelven Koning ook gelieft heeft, ſich tot Vyandtlyke aggreſſien, rupture ende openbaren Oorlog tegens deſen Staet ende de goede Ingezetenen van dien uyt te laten, door 't incorporeren en wech nemen van Landen, Steden, Kaſteelen ende Forten, midtſgaders door 't aenhouden, nemen, opbrengen ende confiſqueren, ook bevechten, ende in de grondt ſchieten van Oorlog- endeKoopvaerdye-ſchepen met de ingeladen Goederen, tot onverdraeglyke verongelykinge van den hoog-gemelten Staet, en tot ineſtimable ſchade van de voorſchreve goede Ingezetenen; Ende dit alles ſonder dat eenig voorgaende ongelyck of geweldt van deſer zyde aen, of jegens de Engelſchen is gedaen of gepleegt, noch ook naer voorgaende proclamatie of denunciatie van Oorloge, haer Hoog Mog. derhalven genoodtſaekt zyn geworden, naer de wet der natuyre, ende 't recht der Volkeren, zedert eenigen tydt herwaerts de Wapenen aen te nemen, ſoo tot afgeperſte tegenſtandt van de voorſchreve Vyandtlyke proceduyren, als tot redres ende reparatie van de verongelykingen ende ſchaden daer door onrechtvaerdelyk geleden, ende dien-volgens mede van deſer zyde tegens den hoogſt-gemelten Koning te treden in openbare rupture, gelyk haer Hoog Mog. voor eenigen tydt met de ſel-

ve in openbare rupture getreden zyn, ende daer van ook niet alleen aen ſyne Majeſteyt door den voornoemde Reſident le Maire, nemaer ook aen eenen yegelyken by verſcheyden voorgaende Publicatien kenniſſe gegeven hebben.

Sulks dat haer Hoog Mog. ſich niet alleen al voor lange met een aenſienlyke macht, ſoo ter Zee als te Lande hebben verſterckt, ende als noch zyn ſterkende, tot afweeringe van verdere quade deſſeynen der Engelſchen.

Maer oock goedt-gevonden haere goede Vrunden, Bondtgenoten ende Geallieerden door extraordinaris Miniſters nader te laten repreſenteren ende te doen begrypen het groot ongelyck, dat den Koning van Groot Brittannien haer Hoog Mog. met den voorſz onrechtvaerdigen Oorlog is aendoende.

Midtſgaders het pericul dat ook aen de Natien, de Zee frequenterende, by faute van geſamentlycke ende vigoureuſe tegenſtandt evidentelyck ſal overkomen.

Gelyk ſulks van nu af aen onder anderen klaerlyk ende taſtelyk af te nemen is uyt de declaratie die den hoogſtgemelten Koning van Groot Bittannien albereydts den vierden Marty laetſtleden uytgegeven heeft, daer van ſyne Majeſteyt den ſeſtienden der ſelver maendt by haer Hoog Mog. toegeſonden, houdende onder anderen, *dat alle Schepen van wat Natie die ſoude mogen weſen, inhebbende eenige Goederen, Koopmanſchappen ofte Perſoonen hier te Lande t'huys hoorende ontmoet ende genomen werdende door de Schepen van Oorloge, ofte particuliere Commiſſie-Vaerders van Engelandt, gecondemneert ofte verklaerdt ſouden werden van goeden Prinſe, gelyk mede alle Goederen ende Koopmanſchappen, van wat Natie die ſouden mogen weſen, welcke geladen ſullen zyn in eenige Schepen, deſer Landen.*

Zynde eene ſeer verre-uytſiende ſacke raekende alle Koningen, Republycquen, Princen ende Potentaten, geintereſſeert by het ſtuk van de Negotie, gelyk haer Hoog Mog. ſulks hare Majeſteyten by der ſelver Miſſive van den voorſchreven ſeſtienden Marty in 't lange ende breede hebben gerepreſenteert, daer toe alhier gerefereert wert.

Trachtende alſoo den voornoemden Koning van Groot Brittannien door de voorſchreve ende andere onrechtvaerdige middelen meer, de Commercie van alle andere Natien te ruineren, ende aen de Engelſchen te trecken, ook vervolgens de geheele Wereldt, waer het mogelyk de wet ende de mate te ſtellen.

Om-

Omme alle het welcke dan in tydts voor te komen, ende te gemoedt te treden, haer Hoog Mog. niet alleen voor eenige maenden by ſyne Majeſteyt, door den voornoemden Reſident le Maire ende haere Miſſiven, als mede in Vrankryk ende Sweeden, convenibele debvoiren hebben laten doen, nemaer ook door deſe extraordinaris beſendinge, de ſelve wel hebben willen doen reitereren, ende nader bekrachtigen.

Ten eynde omme ſyne Majeſteyt Vrundt-nabuyrlyk te erinneren de ſwarigheden, hem ende ſyne Ryken over 't hooft hangende, by aldien de Engelſchen haer Hoog Mog. onmachtig ſouden komen te maeken, om hare Geallieerden ende Bondtgenooten, in tyden ende wylen als de noodt ſulks ſoude mogen vereyſſchen, de handt te bieden.

Midts welke ende andere redenen meer van ſyne Majeſteyts eygen intereſſe, midtſgaders van de periculen hem ende ſyne Ryken over 't Hooft hangende, hy Heere extraordinaris Miniſter ſal ſoeken de ſelve ſyne Majeſteyt te bewegen, om neffens haer Hoog Mog. ten ſpoedigſten de Wapenen tegens de Engelſchen aen te nemen, en in dier-voegen den Koning van Groot Brittannien tot afſtandt van ſoo pernitieuſe proceduyren, mitſgaders tot ruſt en vrede met alle de Nabuyren te helpen diſponneren.

Doch by aldien hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt buyten vermoede daer toe niet ſoude mogen weſen te bewegen, ſoo ſal hy uyt den naeme en van wegen haer Hoog Mog. ſolemnelyk verklaren, dat in allen gevalle den tydt nu meer dan gebooren is, dat hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt gehouden is, haer Ho. Mog. by te ſpringen met de Auxiliaire Macht, ende op den voet breeder vermelt in het Tractaet van Ampliatie der voorgaende Alliantien, in date den negenden October ſeſtien hondert negen en veertig, op den ſeven en twintigſten Juny des Jaers ſeſtien hondert ſeven en vyftig, tuſſchen hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mog. aengegaen ende geſlooten.

Dat haer Hoog Mog. niet alleen hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt daer toe ſyn verſoeckende, maer oock aenbiedende om het voorſchreve ſecours vaſt geſteldt, ende tot de effective præſtatie van dien de vereyſchte ordre gegeven zynde, ſich onderlinge nader te vereenigen, ende te vergelyken op de begrootinge, ende vermeerderinge van het ſelve ſecours, tot defenſie ende conſervatie van elk anders Ryken ende Landen, mitſgaders Navigatie, Commercie, en hebbende gerechtigheden.

Ten

Ten welken eynde hy Heere extraordinaris Miniſter, met ſpeciale procuratie, noodig tot ſoodanige handelinge, over vergrootinge der beloofde ſecourſſen ofte ſubſidien ſal werden verſien.

Indien van wegen hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt, de mediatie ende officien van interceſſie tot een vreedig accommodement tuſſchen Engelandt ende deſen Staet ſoude mogen werden aengeboden, op het fondament van 't vierde Articul van de voorſchreve Ampliatie van Alliantie, tuſſchen hoogſt-gemelte ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mog., op den voorſchreven ſeven en twintigſten Juny ſeſtien hondert ſeven en vyftig geſlooten, ſoo ſal hy die mogen admitteren, ende accepteren op den voet, by het voorſchreve vierde Articul gepreſcribeert, ende midts den hoogſt-gemelten Koning dien onvermindert effective ſonder eenig dilay præſterende ende voldoende de ſecourſſen, ofte ſubſidien by de ſelve geamplieerde Alliancie belooft, te meer alſoo nu al veel meer dan drie maenden naer de gedaene ſolemnele advertentie van de voorſchreve gepleegde hoſtiliteyten zyn ge-eſcouleert.

Ende ſal hy het voorſchreve beloofde ſecours vorderen in gelde, volgens de optie aen de Geallieerden by 't achtſte Articul van den voorſchreven Tractate, in date den negenden October ſeſtien hondert negen en veertig gereſerveert, ende by de voorſchreve Ampliatie van dien in den Jare ſeſtien hondert ſeven en vyftig geconfirmeert.

Appuyerende alle 't geene voorſchreve is, met ſoodanige redenen ende argumenten, als uyt voorige Advyſen, Reſolutiën, ende Acten van Staet konnen werden getrocken, ende by hem na ſyne verkregene kenniſſe van ſaecken voorts ge-excogiteert, ende tot bereykinge van haer Hoog Mog. oogmerk ende intentie hier boven ge-expreſſeert, van de beſte operatie geacht ſullen werden, daer toe ook hem alle noodige Retroacta, nevens de Inſtructie geſuppediteert ſullen werden.

Sal voor al ſoo publycquelyck by ſyne Majeſteyt, als onder de handt ontrent des ſelfs voornaemſte Miniſters, alle mogelyke devoiren aenwenden tot vaſt ſtellinge ende prompte præſtatie, ten minſten van 't ſecours by de Alliantie ſpecifycquelyk begroot, te weten van ſes duyſent Soldaten, of het æquivalent van dien.

Daer by voegende, dat haer Hoog Mog. ſoodanig ſecours van ſyne Majeſteyts æquiteyt, ende van des ſelfs Koninklyke ende genereus gemoet ten ſpoedigſten

ſten ſullen verwagten, ende t' eenemael vertrouwen, dat het ſelve niet langer en ſal werden gedilayeert, ſoo wanneer ſyne Majeſteyt ſich ſal gelieven te erinneren, met hoedanigen promptitude, ende met wat ſucces haer Hoog Mog., ſyne Majeſteyt in de gepaſſeerde Oorlogen tuſſchen de Noorder Kroonen, geaſſiſteert ende by-geſprongen hebben, ſullende ſyne Majeſteyt uyt den naeme ende van wegen haer Hoog Mog. volkomen verſeeckeringe geven, dat by ſoo verre hem ſoodanige attacque ende Oorlog, als waer mede deſen Staet jegenwoordig werdt gedruckt, 't gunt Godt verhoede, naermaels mede mochte over-komen ende aengedaen werden, haer Hoog Mog., ſyne Majeſteyt al wederom effective ſullen by-ſpringen, met geen minder vigeur en courage, als ten voorſz tyde is geſchiet.

Geduyrende ſyn verblyf in Denemarcken, en wel ſonderlinge op ſyn vertreck, ſal hy haer Hoog Mog. Staet, Welvaert, Navigatie ende Commercien allenthalven ten beſten recommanderen ende patrochineren, ſoo by hoogſtgemelte ſyne Majeſteyt, als ook by des ſelfs Hooge Miniſters.

Den Reſident le Maire, ſal hy des noodig weſende, voor ſoo veel in hem is in ſyn credit ten Hove ſtercken.

Ook ſal hy in 't weder-keeren de Hartogen van Holſteyn, Gottorf, ende Sonderborg, midtsgaders die van de op-gemelte Hanze Steden, en paſſant weder mogen gaen begroeten, ende haet in diſcretie ſommiere openinge doen, van 't gene by hem ſal weſen genegotieert, met verſoek van mede nevens deſen Staet ten beſten van het gemeene welvaert te willen co-opereren.

Met de Ambaſſadeurs ende Miniſters van den Keyſer, Koningen, Republycquen, Princen, Potentaten ende Stenden, met haer Hoog Mog. in Alliancie, Vrindtſchap, ende Neutraliteyt ſtaende, die haer tot Coppenhagen ſoude mogen onthouden, ſal hy naer gewoonte ten beſten correſponderen.

Ende ſal hy voorts boven den innehouden van deſe Inſtructie hem reguleren, naer alle het gene hem hier naer by aenſchryvens op de voor te vallene ſaecken ſoude mogen werden aenbevoolen, ende het ſelve naer ſyn vermogen trachten te effectueren.

Sal ook met de Heeren van Beuningen ende Isbrants, extraordinaris Miniſters in Vrankryk ende Sweeden, reſpective correſponderen, ende de ſelve bekent maecken, 't gunt by hem in krachte deſes, van tydt tot tydt ſal weſen verricht, en voorts van 't gunt wyders tot hare narichtinge ſal konnen ſtrecken.

Den gemelten Heere extraordinaris Miniſter, ſal by alle goede occaſien, ende gelegentheden, ſoo by ſyne Majeſteyt, als by de voornaemſte Miniſters van 't Ryk, volgens ende in conformité van haer Hoog Mog. Reſolutie ende Authoriſatie van den een en twintigſten Martii laetſtleden, devoiren doen ende goede officien aenwenden, ten eynde den Collonel Meteren, Lieutenant-Collonel van Gent, ende alle de andere Militaire Officieren deſer Landen, in de bewuſte ende gerenomeerde expeditie op het Eylandt Funen voorgevallen, geweeſt zynde, ende haer ſoo mannelyk ende couragieuſelyk ten dienſte van ſyne Majeſteyt gequeten hebbende, over, ende ter ſaeke van haere deugdelyke pretenſien, eyntelyk eenmael naer ſoo veele jaren wachtens moge werden voldaen, ende klachteloos geſteldt, ſullende hem dienaengaende tot ſyne beter imformatie behandigt werden Copien van de Brieven, die haer Hoog Mog. op 't voorſchreve ſubject aen ſyne Majeſteyt hebben geſchreven.

Sal haer Hoog Mog. van tydt tot tydt, ende by alle occaſien ende gelegentheden, ook met expreſſen, is noodig, pertinentelyk overſchryven 't geene hem in ſyne negotiatie, ende anderſints in die Quartieren van conſideratie ſal voorkomen, ende wat by hem in gevolge van deſe ſynen laſt ende Inſtructie ſal weeſen verricht.

De ſaken die ſecreteſſe vereyſſchen, ſal hy over-ſchryven in 't Cyffer, daer van een Sleutel gemaekt, ende hem nevens deſen behandigt ſal werden, addreſſerende in ſulken gevalle ſyne Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog., volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſtien hondert een en vyftig, op de Groote Zale van 't Hoff alhier genomen, daer van hem mede Extract ſal werden behandigt.

Ende t'ſyner weder-komſte van ſyne verrichtinge ende wedervaren aen haer Hoog Mog. rapport doen, ook ſchriftelyk Verbael overleveren.

Van gelyken ſal hy volgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten October ſeſtien hondert ſes en vyftig, binnen den tydt van twee, ende ten uytterſten drie maenden naer ſyne voorſz t'huys-komſte, ende gedaen rapport, ſyne declaratie moeten ingedient hebben.

Noch ſal hy gehouden zyn, de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hem onder behoorlyken Inventaris ende Recepiſſe mede gegeven, ofte toegeſonden ſoude mogen werden, om ſig daer van te dienen in 't uytvoeren van ſynen Laſt ende Commiſſie, t' ſyner weder-komſte hier te Lande, nevens ſyn voorſchreve

ſchreve Verbael, by intreckinge van den voorſchreven Inventaris ende Recepiſſe behoorlyk te reſtitueren, ende daer benevens ook onder Inventaris over te leveren alle ſoodanige criminele ende andere Stucken, als hy gedurende ſyne negotiatie, bekomen ſal hebben, om als dan ter Griffie voorſchreven, geſeponeert te werden.

Eyndelyck ſal den gemelten extraordinaris Miniſter punctuelyk hebben te achtervolgen haer Hoog Mog. Reſolutie van den thienden Auguſti des Jaers ſeſthien hondert een en vyftig, tegens het nemen van Vereeringen, Giften, Gaven, ofte Geſchenken, genomen, ten welken eynde extract van de ſelve Reſolutie hier naer volgt.

Extract, &c.

Jovis den 10 *Auguſti* 1651.

In deliberatie geleyt zynde, Is goet gevonden, &c.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept, van Inſtructie wel laten gevallen, ende dien volgende goet-gevonden ende verſtaen, dat het arreſt van dien wegens deſe Provintie ter Generaliteyt, ſoo haeſt doenlyk, uytgewerkt, ende het vertrek van den gemelten Heere Isbrants na den hoogſt-gemelten Koning, ſoo veel mogelyk gepouſſeert, ende verhaeſt ſal werden.

Dingsdag den 12 *Mey* 1665.

Ontfangen een Miſſive van Nicolaes Heins, Reſident van deſen Staet aen 't Hof van Sweden, geſchreven tot Stockholm den negen en twintigſten der voorlede maendt, houdende onder anderen advertentie, dat de Scheeps-Vloote aldaer onder eſquipagie zynde, gelooft wierde te ſullen beſtaen in ontrent twintig Schepen van Oorloge, waer van albereydts ſes vaerdig waren: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat uyt den name ende van wegen haer Edele Groot Mog. den gemelten Reſident Heins aengeſchreven ſal werden, perfecte informatie te nemen, wat Schepen aldaer albereydts ge-eſquipeert zyn, ofte noch onder eſquipagie ſtaen gebracht te werden, ende van Poſt tot Poſt aen haer Edele Groot Mog. over te ſchryven het getal, de groote, Monture en Manninge van de Schepen die aldaer in 't Ryk gevonden werden, hoedanige van de ſelve onder eſquipagie werden gebracht, wat daer inne van tydt tot tydt ſal weſen geavanceert, ende generalyk alle 't geene hy ſal konnen oordeelen, alhier tot narichtinge van den Staet te ſullen konnen dienen, dat mede geſchreven ſal werden aen Jacob le Maire, Reſident van deſen Staet in Denemarken, met laſt ende ordre, dat hy inſgelyks van week tot week aen haer Edele Groot Mog. pertinente kenniſſe ſal hebben te geven van 't gene aldaer ontrent de eſquipage van Schepen ſal komen voor te vallen ende te paſſeren.

Sweden. Denemarken. Reſident Heins, ende le Maire, haer te imformeren op de eſquipagie in Sweden ende de Denemarken.

Dingsdag den 21 July 1665.

Lieutenant-Admirael Cornelis Evertſz te laſten, de gerede Schepen voor Zee te doen avanceren uyt het Vlie, naer Texel te doen komen.

IS, naer voorgaende deliberatie, goet-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde by haer Hoog Mog. aen den Lieutenant-Admirael Cornelis Evertſz geſchreven moge werden, dat hy alle de Schepen van Oorloge, op de Reede van Texel leggende, die in ſtate zyn, om effective dienſt te doen, aenſtonts ſal hebben te doen avanceren ſoo dicht voor Zee, als het mogelyk is, ende alle die van dag tot dag mede gereet werden, daer by te voegen; Laſtende den Vice-Admirael Banckert, daer mede in Zee te ſteeken, ſoo het de Windt eenichſints toelaet, in gevalle eenig Oorlog-of Koopvaerdy-ſchepen van deſen Staet op 't Landt aenkomende, ſoo als dagelyks verwacht werden, met de Engelſchen haer voor de Wal onthoudende, in gevecht mochten komen te geraeken, te weten dat den voornoemden Vice-Admirael Bankert op 't ſchieten van 't Kanon, als dan, is 't doenlyk, ſal in Zee ſteecken, ende de aenkomende Schepen, ſoo veel mogelyk, helpen in ſalvo geleyden; Des dat den voornoemden Lieut.-Admirael tot beter uytvoeringe van dien, ook in bedenken moge werden geſteldt, of het niet geraden ſal weſen, eenige van de lichtſte ende beſt bezeylde Fregatten of Jachten voor de Wal, af ende aen te doen kruyſſen, latende nochtans het ſelve aen ſyne diſpoſitie.

Dat voorts hy Heer Lieutenant-Admirael voornoemt, ook alle occaſien ſal doen waer nemen, om de Oorlog-Schepen, noch in 't Vlie weſende, mede naer Texel te doen komen, houdende tot dien eynde dagelyks door Galliots buyten om correſpondentie met den Vice-Admirael Coenders, of den Commandeur Gotskens, ende hem belaſtende met de eerſte goede Wint ſich als de Zee veylig is, met de voorſz Schepen naer 't Texel te vervoegen.

Te handelen met den Biſſchop van Oſnabrugge over het over-nemen van de Trouppes.

SYnde ter Vergaderinge bekendt gemaekt, datter goede apparentie was, om door middel van den Biſſchop van Oſnabrugge, in dienſt van deſen Staet te bekomen vier goede gereformeerde Regimenten Ruyteren, ende ſes gelyke Regimenten Voet-knechten; Is naer vorgaende iterative deliberatien, ende in achtinge genomen de quade deſſeynen, door den Biſſchop van Munſter met ſyne Geaſſocieerden op voorgaende Verdrag met den Koning van Groot Brittannien, jegens deſen Staet geformeert, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by de geſamentlyke Bondtgenoten, in 't overnemen van de voorſz Trouppes, ſoo te Paerdt als te Voet moge werden bewilligt, ende dat van nu af aen preparatoirlyk daer over met den hooſt-gemelten Biſſchop van Oſnabrugge moge werden gehandelt, dat ten dien fine een ge-experimenteert Officier van deſen Staet met een perfecte Inſtructie naer den ſelven Biſſchop op 't ſpoedigſte moge werden afgeſonden, om ſich op de qualiteyt ende deugtſaemheyt der voorſz Trouppes exactelyk te informeren, ende de ſelve in een goeden ſtant bevindende, proviſionnelyk noopende de conditien van overneminge met den hoogſt-gedachten Biſſchop van Oſnabrugge te concerteren, ende van alles ten ſpoedigſten rapport te doen, om ſulks gehoort zynde, als dan nader, ende finalyk dienthalven te werden gereſolveert, ſulks als nae exigentie van ſaeken bevonden ſal werden te behooren; Dat middelerwyle met den Rade van Staete in overleg moge werden gebracht, wat middelen tot betalinge der voorſz Trouppes uytgevonden ende geaffecteert ſoude konnen werden.

Dings-

Dingsdag den 4 Auguſtus 1665.

De Heeren de Wit ende Eleman, hebben uyt den name en van wegen de Heeren Gecommitteerde Raden haer Edele Groot Mog. in bedencken gegeven, of niet dienſtig ſoude weſen, ten ſpoedigſten een aantal van duyſent Ruyters, ofte meer te commanderen, om een ravagie te doen in 't Landt van den Heere Biſſchop van Munſter, de Soldateſque by de ſelve in verſcheyden Quartieren by een getrocken werdende, te overvallen, ende aen de ſelve alle mogelycke af-breuk te doen, naerdemael de ſucceſſive tydingen uyt verſcheyden Quartieren ingekomen, eenparig confirmeren, dat den gemelten Heere Biſſchop met deſen Staet in rupture ſoude willen komen, ende tot dien eynde alleen de voorſz ſyne wervinge aenſtelde, omme de ſelve, ſoo veel mogelyk te incommoderen, ende in deſe conjuncture van tyden, ende ſaecken te beſchadigen: Waer op gedelibereert zynde, Is goet-gevonden ende verſtaen, dat den Heere van Beuningen, extraordinaris Miniſter van deſen Staet, ſal werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werdt by deſen, om by den Koning van Vrankryk, ende het Hof aldaer ten ſpoedigſten in ſecreteſſe, ende met d'exteriteyt te onderſtaen, ende te vernemen de ſentimenten van hoogſt-gedachte ſyne Majeſteyt ontrent het voorſz ſubject, ende ſpecialyk, hoe ende in wat voegen by de ſelve ſoude worden opgenomen, dat haar Hoog Mog. een ravage als vooren in het Landt van den Biſſchop van Munſter quamen te laten doen, midtſgaders van des ſelfs weder-varen aen haer Edele Gr. Mo. advertentie te geven, om de ſelve ontfangen hebbende, als dan daer ontrent ſodanig te werden gediſponeert, als naer gelegentheydt van tydt ende ſaecken ten meeſten dienſte van den Lande bevonden ſal werden te behooren.

Vrankryk.
Vrankryk te ſonderen, of een ravagie in het Land van Munſter te doen.

Saturdag den 8 Auguſti 1665.

Is ter Vergaderinge geleſen een Miſſive van de Heer Arent Jurrien van Haerſolte, geſchreven tot Oſnabrugge den een en dertigſten der voorlede maent, ende aen de Heer Royer geaddreſſeert, innehoudende dat het accommodement tuſſchen de Heeren Hartogen Broeders van Lunenburg weſende geſlooten, aldaer wel de nombre van vyfthien duyſent, ofte twintig duyſent goede Soldaten in geformeerde Regementen ſoude weſen te bekomen, in gevalle daer mede eenigſints wierde gehaeſt, dat hem Heere Haerſolte ook voor-gekomen was, dat de wel-gemelte Heeren Hartogen wel genegen ſouden weſen, met haer Hoog Mog. eene Ligue defenſive op te rechten, ende dat den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg, daer inne mede ſoude inlaten. Waer op gedelibereert zynde, is goetgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. de ſaecke ter Generaliteyt daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde aen den voornoemden Heere Haerſolte, ten ſpoedigſten moge werden geſchreven, ende de ſelve geauthoriſeert, omme ſonder eenig tyt-verſuym niet alleen te contracteren wegens ſes Regimenten te Voet, ende vier te Paerde, in gevolge van haer Ed. Gr. Mo. Reſolutie van date den drie en twintigſten daer bevoorens, maer ook om finalyk met de ſelve te ſluyten, ende haer herwaerdts te doen komen; dat ook den voornoemden Heere Haerſolte, wyders moge werden gelaſt ſig inſgelyks exactelyk te willen informeren op de conſtitutie van de verdere Trouppes, ende in gevalle eenige van de ſelve wel mochten weſen geſtelt, daer mede in proviſionneel geſprek, ofte onderhandelinge ſoecken te komen, omme het ſelve over te ſchryven, ende daer op d'intentie

Te handelen met de Hertogen van Lunenburg, nopende het overnemen van hare Troupes.
Item aangeboden Ligue.

van haer Ho. Mo. af te wachten; ende dat eyndelyk mede den gemelten Heere Royer moge werſocht, den voornoemden Heere Haerſolte, in het particulier aen te manen, dat de ſelve de voorſz aangeboden negotiatie, niet moge van de handt wyſen, maer diſcretelyk aenhouden.

Dinſdag den 11 *Auguſti* 1965.

Engelandt. Ambaſſadeur van Gog, ſaeken van importantie in 't Cyffer over te ſchryven.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Miſſive van den Heere van Gog, ordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet aen den Koning van Groot-Brittannien, geſchreven tot Chelſey den ſevenden deſer loopende maent, ende onder addres aen de Heer Griffier Ruyſch, de Regeringe toegeſonden, houdende onder anderen, dat hy ſodanige ſaecken hadde voor te dragen, die de Ziele van den Staet raeckende, niet anders als met eygen over-komſte gecommuniceert koſten werden, met verſoek om als noch ten ſpoedigſten een keer herwaerts te mogen doen. Waer op gedelibereert zynde, is goetgevonden ende verſtaen, dat de Heeren Gecommitteerde Raeden ſullen werden geauthoriſeert ende gelaſt, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt worden by deſen, een habil ende vertrouwt Perſoon te diſpicieren, ende nae Engelandt over te ſenden, met laſt ende ordre aen den gemelten Heere Ambaſſadeur van Gog, om alle ſaecken van gewichte, ende die hy oordeelen ſal eenige ſecreteſſe te vereyſſchen, in 't Cyffer te ſtellen, ende daer van ten ſpoedigſten den Staet door de te rugge-ſendinge van de voorſz af te ſenden Perſoon kenniſſe te geven als naer behooren.

Vrydag den 14 *Auguſti* 1665.

Haerſolte ſyne Negotiatie met den Hertog van Hanover, ende den Biſſchop van Oſnabrugge, over hare Trouppes voort te ſetten; voorgeſlagen Ligue niet af te wyſen.

De Heer Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den derthienden deſer loopende maendt, ge-examineert den innehoude van ſeeckere Miſſive by de Heer Arent Jurrien van Haerſolte, geſchreven uyt Calenberg den vierden deſer loopende maendt, ende aen de Heer Theſaurier-Generael van Beverningk geaddreſſeert, midtſgaders ook reflexie gemaekt op het contenu van noch eenige andere Miſſiven, by den ſelven van Haerſolte geſchreven, met de Stucken daer toe relatif. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Ed. Groot Mog. de ſaeke ter Generaliteyt daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde aen den gemelten Heere Haerſolte moge werden geſchreven, dat de ſelve ſal ſoecken voort te ſetten, ende ſoo ſpoedig als mogelyk is tot beſluyt te brengen, de aengeboden onderhandelinge, omme van den Biſſchop van Oſnabrugge, ofte Hartog van Hanover, een goet aental Volk ſoo te Paerde als te Voet, over te nemen, in conformité van de Reſolutien hier bevoorens op het voorſz ſubject genomen, ende in gevolge van de Inſtructie aen den gemelten Heere Haerſolte, ten dien fine mede gegeven, ende in gevalle het ſelve tot ſoodanigen gewenſchten effecte niet mochte gebracht konnen werden, dat den ſelven Heere Haerſolte gelaſt moge werden, als dan te inſiſteren, ende eenige verſeeckeringe te verſoecken, dat de hoog-gemelte Heeren Hartog van Hanover, ende Biſſchop van Oſnabrugge reſpective, hare Trouppes geraden vindende te licentieren, haer uytterſte devoir ſullen aenwenden, om de ſelve in den dienſt van den Staet te doen over-gaen, by aldien haer Hoog Mog. de ſelve als dan noch van nooden ſouden mogen hebben; ende dat eyntelyk mede ten reguarde

guarde van de Ligue defenſive, by de hoog-gemelte Hartogen aengeboden, den ſelven in mandatis moge werden gegeven, die ſaecke niet van de handt te wyſen, maer diſcretelyk te meſnageren, ende met alle civiliteyt te onderſtaen, of eenige ende hoedanige Vorſten van den Weſtphaelſchen Creyts genegentheydt ſouden mogen hebben, omme haer daer inne te laten, ende het ſelve nevens andere particulariteyten die de ſelve daer ontrent ſoude mogen vernemen, over te ſchryven, ſonder dat hy Heere Haerſolte deſen Staet eenigſints ſal hebben te engageren.

Saturdag den 15. Auguſti 1665.

Zyn ter Vergaderinge geleſen vier diſtincte Miſſiven van de Heer Arent Jurrien van Haerſolte, geſchreven tot Kalenberg ende Hanover, den ſevenden ende elfden deſer loopende maendt reſpective, ende onder addres aen de Heer Griffier Ruyſch de Regieringe toegeſonden: hebbende tot Bylage ſeeckere Concept-Articulen ofte Conditien, by ofte van wegen den Heere Biſſchop van Oſnabrugge, aen hem Heere Haerſolte overhandigt, ende inhoudende verſcheyden poincten, raekende des ſelfs aenbevoolen negotiatie: Waer op gedelibereert zynde, Is goetgevonden ende verſtaen, dat het tranſlaet van de voorſz Articulen ofte Conditien ſal werden afgewacht, ende dat middelertydt ſal werden geperſiſteert, by haer Edele Groot Mog. Reſolutie, raeckende het voorſchreve ſubject ob giſteren genomen, gelyk mede goedt-gevonden ende verſtaen is, dat de Heeren Gecommitteerde Raden ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyck de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, een habil Perſoon, ofte twee te diſpicieren, ende naer Munſter, ende daer ontrent af te ſenden, midtſgaders door de ſelve pertinente ende exacte kondſchap te doen nemen, ſoo van de Wervinge van den Heere Biſſchop van Munſter voornoemt, als van de deſſeynen die de ſelve ſoude mogen hebben, omme het ſelve gehoordt zynde, haer Edele Groot Mog. daer van de gerequireerde kenniſſe toe te laten komen.

Gecommitteerde Raeden: Perſoonen te diſpicieren, om op kondſchap in het Sticht Munſter te gaen, ende op de deſſeynen van den Biſſchop te letten.

Dingſdag den 18 Auguſti 1665.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Inſtructie, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſteldt ende op 't papier gebracht voor Arent Jurrien van Haerſolte, Collonel ten dienſte deſer Landen, hier bevoorens hy haer Hoog Mog. afgeſonden aen den Biſſchop van Oſnabrugge, omme met den ſelven Biſſchop te handelen over eenige Trouppes te Paerdt ende te Voet, jegenwoordig in dienſt van ſyne Vorſtelyke Doorluchtigheydt zynde, in voegen ende manieren als 't voorſz Concept van Inſtructie hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Inſtructie voor den Collonel Haerſolte, om met de Hartogen van Zell ende Hanover; Item, met den Biſſchop van Oſnabrugge te contracteren, over de Trouppes, ende eene Alliancie.

Poincten ende Articulen, waer naer den Collonel Haerſolte ſich ſal konnen dienen in 't overnemen van eenige geformeerde Trouppes van de Vorſten van Hanover, Zel, Oſnabrugge, Wolffenbuttel ofte andere.

Den voornoemden Collonel ſal voor eerſt by alle wegen ende middelen de voornoemde Vorſten, ofte eenige:

nige van de ſelven ſien te diſponeren tot overlatinge ende af-ſtant van duyſent gemonteerde Ruyters, ende ſes duyſent Voetknechten, is 't doenlyk, ofte twee a drie hondert Peerden meer, ende weder ſoo veel Voet-knechten te minder, als *circum circa* het æquivalent van dien ſal komen te bedragen.

Onder verklaringe, dat haer Hoog Mog. niet ongenegen zyn met de hoog-gemelte Vorſten te treden in een Alliantie, tot weder-zydts ſeekerheydt, en mutuele defenſie.

Dan dewyle men de ſelve alhier na de conſtitutie van de Regeeringe abſolutelyk niet en kan vaſt ſtellen, ſonder alvoorens rug-ſpraeke te houden, ende laſt te ontfangen van de reſpective Provintien, waer toe, gelyk kennelyk is, eenigen tyt wert gerequireert, voor ende aleer de noodige ordres ende Provintiale Reſolutien ende conſenten daer op te bekoomen, ende in te brengen zyn.

Welk uytſtel deſe onderhandelinge niet wel ſal konne lyden, waer by geconſidereert, dat deſen Staet tegenwoordig beſich is met de Cheur-Vorſtelyke Miniſters van Brandenburg te reaſſumeren de oude Tractaten, ende nieuwe Alliantien met de ſelve op te rechten.

Soo ſal hy Collonel de meer-hoog-gemelte Vorſten in bedenken geven, of niet de ſelve neffens haer Ho. Mog. ende ſullen konnen oordeelen, dat de gemelte handelinge veel krachtiger, ende met meerder ſecuriteyt van de geſamentlyke Geallieerden hier naer ſal komen te ſtrecken, wanneer die te gelyk met ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheydt van Brandenburg, van Hanover, Zel, Oſnabrugge, Wolffenbuttel ende andere Princen, in 't Duytſche Ryk ondernomen, ende ingegaen werden.

Ende dien-volgende den hoog-gemelten Vorſt in bedenken geven, of niet de ſelve de een of de ande Afgeſante, ofte Miniſter ſoude konnen goet vinden, hem voorts aen te ſenden, omme in de voorſz ge-entameerde handelinge te concurreren, ende allomme aenſienlyke ende conſiderable Alliantie ſoeken in te gaen, ende te voltrecken.

Doch by aldien boven-gemelte Vorſten door de voornoemde redenen ende voorſlagen niet te diſponeren mochten zyn, omme de voorſz Volckeren in den dienſt van deſen Staet op de voorſz wyſe over te ſetten.

Soo ſal hy Collonel Haerſolte alle vlyt aenwenden, ten eynde de opgemelte Vorſten werden gepermoveert de goede handt te willen bieden, ende het hare daer toe contribueren, dat de af te danckene Trouppes aen haer

Hoog

Hoog Mog. voor alle andere overgelaten mogen werden, ende ſulks op navolgende conditien.

Dat de voornoemde Volkeren in den dienſt van haer Hoog Mog. by proviſie ſullen werden aengenomen voor den tydt van drie maenden.

Ende haer tot Aenrits-geldt mogen beloven veertig Ryxdaelders op eenen gemonteerden Ruyter, ende acht Ryxdaelders op een gewapent Voet-knecht ten allerhoogſten, doch in cas minder te bekomen zyn, daer inne de meeſte meſnagie te betrachten.

Ende de hooge ende laege Officieren ende Soldaten verſeekeren van haere maendtlyke ſoldye te ſullen ontfangen, ſoo ende gelyk de Ruyteren ende Soldaten van den Staet der Vereenigde Provintien ontfangen ende betaelt werden.

Welke Trouppes dan binnen den tydt van twee a drie weeken uytterlyk compleet, ende gereet ſullen moeten zyn, om in den dienſt van haer Hoog Mog. te konnen overgaen, ende vervolgens in het geheel ofte ten deelen gebruykt werden, ſoo ende daer het den dienſt van het Landt vereyſſchen ſal.

Waer toe aen den voornoemden Collonel binnen den voorſchreven tydt van twee a drie weeken, ofte ſoo veel eer als de Trouppes gereet ende bequaem ſullen zyn in den dienſt van den Staet over te konnen gaen, binnen Bremen ofte Hamburg overgemaekt ſullen werden, ſoo veel penningen als tot de Aenrits-gelderen van nooden ſullen zyn.

Doch en ſal geene penningen mogen demanueren dan onder genoegſame cautien, is 't mogelyk, ofte ſoodanige verſeekeringen als doenlyk ſal weſen.

Ende ſoo wanneer den Graef van Waldeck ſich genegen mogte toonen, om in den dienſt van 't Landt ſich te laten gebruyken, ſoo ſal hy Collonel ſyn Perſoon by proviſie aenbieden de Charge van Lieutenant-Generael van de voornoemde Troupes, en ſyn L. verder verſeekeren, dat by onderhandelinge met den Biſſchop van Munſter ſyn L. in de ſelve ſal werden geincludeert, ende vorders voor des ſelfs ſecuriteyt behoorlyk geſorgt werden; Ende als den gemelten Grave van Waldeck met de voornoemde Trouppes hier te Lande ſal gekomen zyn, dat haer Hoog Mog. op des ſelfs verder employ een favorabel en convenabel reguardt ſullen nemen.

Ende ſal hy Collonel hem inmiddels informeren, ende laten informeren, hoe ende op wat wyſe de voorſchreve Trouppes hier te Lande op het gevoeglyſt over te brengen ſullen konnen zyn, ende haer Hoog Mog.

van ſyne verrichtinge op het ſpoedigſte omſtandelyk berichten.

Aldus gedaen, ende ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. gearreſteert op den achtienden Auguſti 1665.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept van Inſtructie wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde het voorſz Concept van Inſtructie by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende vervolgens ten ſpoedigſten aen den voornoemden Collonel Haerſolte toegeſonden moge werden.

Dingsdag den 8 *September* 1665.

Concept-Traktaet met de Hertogen van Lunenburg te examineren.

Synde in gevolge van den Brief van Beſchryvinge, in date den vierden deſer loopende Maendt, de Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. extraordinaris by den anderen gekomen, ende lecture gedaen weſende, ſoo van de Miſſive van den Heere Arent Jurrien van Haerſolte, extrordinaris Miniſter van deſen Staet by de Vorſten van Lunenburg, geſchreven tot Calenberg den vyf en twintigſten der voorleden maendt, als van ſeekere poincten, die ſouden dienen tot ingredienten van de onderhandelinge wegens deſen Staet met de hoog-gemelte Vorſten aen te gaen, omme van eenige gereformeerde Trouppes te Paerde ende te Voet te werden gedient, midtſgaders noch geleſen zynde een Concept van Tractaet, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog., ende nevens eenige uyt den Raedt van Staete daer toe gecommitteert, ten ſelven eynde opgeſteldt, ende eyntelyk mede ingenomen zynde verſcheyde tydingen, raekende de armature ende deſſeynen van den Biſſchop van Munſter; Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat het voorſchreve Concept-Tractaet ſal werden geſteldt in handen van de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, omme den innehoude van dien te examineren, op de voorſz verdere ſaeken die daer ontrent in achtinge zyn te nemen, de noodige ende vereyſchte reflectie te maeken, ende haer Edele Groot Mog. op alles te dienen van haere conſideratien ende advis.

Arent van Haerſolte rapport, beſendinge aen de Hertogen van Lunenburg.

De Heer Arent Jurrien van Haerſolte ter Vergaderinge verſchenen zynde, heeft omſtandig rapport gedaen, ſoo van des ſelfs aenbevoolen negotiatie, om van de Heeren Vorſten van Lunenburg eenige geformeerde Trouppes in dienſt van deſen Staet over te nemen, als van andere particulariteyten daer ontrent voor-gevallen, ende tot de armature van den Heere Biſſchop van Munſter relatif weſende: Waer op gedelibereert zynde, Is goetgevonden ende verſtaen, dat de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, de ingredienten van het voorſchreve rapport ſullen examineren, in het beſoigne by de ſelve te houden op het Concept-Tractaet, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. met ende nevens eenige Gecommitteerden uyt den Raede van State geſteldt, nopende eenige gereformeerde Trouppes, by hooggemelte Vorſten ten deele aengenomen, ende noch verder aen te nemen, ende haer Edele Groot Mog. op 't voorſchreve rapport te gelyk te dienen van der ſelver conſideratien ende advis.

Woonſ-

Woonſdag den 9 September 1665.

De Heer Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien en 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren, ge-examineert ende overwogen ſeeker Concept-Tractaet, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. met ende nevens eenige Gecommitteerden uyt den Raedt van Staet opgeſteldt, omme met de Vorſten van Lunenburg, nopende eenige Trouppes te Paerde ende te Voet, by de ſelve albereydts ten deele aengenomen, ende noch verder aen te nemen, te mogen ſluyten, midtſgaders ook het rapport, by de Heer Arent Jurrien van Haerſolte, noopende des ſelfs negotiatie, by de hoog-gemelte Vorſten ten ſelven eynde gedaen, ende verdere tydinge ende informatie van de armature ende deſſeynen van den Heere Biſſchop van Munſter ingekomen: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat den voornoemden Heer Arent Jurrien van Haerſolte voor des ſelfs genomen moeyte ende aengewende devoiren ſal werden bedankt, gelyk de ſelve bedankt werdt by deſen, ende werdt voorts des ſelfs rapport aengenomen ende gehouden voor notificatie; Dat wyders van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde op het voorſz ſubject van het aennemen van de bewuſte geformeerde Trouppes te Paerde ende te Voet, in gevolge van het voorſz Concept-Tractaet by de Gedeputeerden ende Gevolmachtigden van de hoog-gemelte Heeren Vorſten ten ſpoedigſten moge werden geſlooten, des dat generalyk het voorſz Tractaet in alle poincten ende deelen ſoo klaer, net ende duydelyk moge werden geſteldt, als eenigſints doenlyk ſal weſen, om alle ambiguiteyten ende verſcheyden interpretatien, die anderſints daer aen mochten werden gegeven, voor te komen, dat inſgelyks gelaboreert moge werden, ten eynde in gevolge van de evidente reden ende billikheydt, de helft van de voorſz Trouppes, ter nombre van twee duyſent Paerden, ende vier duyſent te Voet, die privative koſten ende laſten van deſen Staet ſullen werden onderhouden, ook alle een particulieren Eedt van getrouwigheydt, ten behoeve van haer Hoog Mog. daer toe te committeren, ſullen afleggen, ofte ten minſten dat by de voorſz Troupes in het generael, ende ſulks by de twaelf duyſent Man, ſoo te Paert als te Voet, ſonder onderſcheydt, aen beyde de voorſz hooge Partyen te ſamen een generalen Eedt van getrouwigheydt ſal werden gepreſteert, ſonder in ſulken geval aen de een of de andere van de hooge Partyen ſeparatelyk eenigen anderen particulieren Eedt te doen; dat wyders ook moge werden aengehouden, dat hoog-gemelte Vorſten haer willen verobligeren omme op de ſommatie van deſen Staet los te breeken, ook met de voorſz Trouppes indiſtinctelyk te ageren, ſchoon genomen de ſelve noch niet tot twaelf duyſent Man effective mochten weſen gecompleteert, edoch dat de voorſz poincten buyten vermoeden niet geobtineert konnen werden, daeromme de voorſz onderhandelinge niet afgebrooken, maer des niet tegenſtaende het voorſz Concept-Tractaet op de gevoechlykſte maniere geadjuſteert, ende ten ſpoedigſten tot perfectie ende concluſie gebracht moge werden, zynde het ſelve Concept in voegen hier naer volgende van woorde te woorde geinſereert.

Tractaet met de Hertogen van Lunenburg, overnemen Troupes.

Concept.

Hare Vorſtelyke Doorluchtigheden ſullen op het ſpoedigſte doen lichten eene Armée van vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Mannen te Voet.

Ende ſullen van nu af aen, ſonder eenig uytſtel, ſoodanige twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Mannen te Voet, als albereydts geworven ende in ſtaet zyn, doen marcheren in het Stift ende in de Steden van Oſnabrugge, om aldaer geinquartiert, ende gelogeert te werden.

Soo ras die voorſchreve twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Voet-Knechten aldaer ſullen aengekomen zyn, ſullen de ſelve werden gemonſtert by Commiſſariſſen van weder-zyts hooge Parthyen daer toe te nomineren; ende ſullen dan van dien dag aen werden betaeldt ende onderhouden, de eene helft tot laſte van hare Vorſtelyke Doorluchtigheden, ende de ander helft tot laſte van haer Hoog Mog. op ſoodanigen voet ende Reglement, als de Militie van haer Hoog Mog. hier te Lande getracteert wert, ende vervolgens de Lyſte hier na geinſereert.

Om de vordere twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Mannen te Voet, ook paratelyk te doen werven, ende by een te brengen, ſullen haer Hoog Mog. ſtraks na het ſluyten deſer, by goede Wiſſelen ten behoeve van hare Vorſtelyke Doorluchtigheden in de Stadt van Hamburg of Bremen doen overmaeken een ſomme van hondert en twaelf duyſent Ryxdaelders of twee hondert en tachtig duyſent guldens, Hollants geldt, als genomen veertig Ryxdaelders tot aenrits-geldt voor yder Ruyter, ende acht Ryxdaelders voor yder Voet-knecht, voor welke ſomme hare Vorſtelyke Doorluchtigheden haer dan ook verobligeren de voorſchreve Ruyteren ende Knechten, wel gemonteert, ende wel gewapent by te brengen, ende de ſelve tot haren koſte mede te doen afkomen in het voorſchreve Sticht, ende de Steden van Oſnabrugge, ende aldaer te onderhouden tot den dag van de Monſteringe toe.

Sullen ook haere Vorſtelyke Doorluchtigheden verbonden zyn die wervinge ſoodanig voort te ſetten, dat de voorſchreve twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Knechten binnen den tydt van twee maenden effective compleet zyn, ende in het voorſchreve Stift mogen werden afgebracht, wanneer de ſelve aenſtondts op aenmaninge van haere Vorſtelyke Doorluchtigheden door weder-zydts Commiſſariſſen als vooren ſullen gemonſtert werden, ende het onderhoudt daer van op den voet als

als voorſz is, ſal beginnen te loopen, half en half tot laſte van haer Hoog Mog., ende van haere Vorſtelyke Doorluchtigheden.

De voorſchreve Militie ſal werden gereguleert onder acht Regementen te Paerdt, ende acht Regementen te Voet, ende ſal yder Regement te Paerdt beſtaen in vyfhondert Paerden, verdeelt in ſes Compagnien, ende yder Regement te Voet in duyſent Voet-Knechten, verdeelt in thien Compagnien, ende ſal yder Collonel te Paerdt ende te Voet getracteert werden tegens hondert en twintig Rycxdaelders, of drie hondert guldens, Hollandts, ter loopende maendt; yder Lieutenant-Collonel tot veertig Rycxdaelders, of hondert guldens, ende yder Major tot twee en dertig Rycxdaelders of tachtig guldens; Des en ſullen aen de ſelve geene andere onkoſten, het zy van Wagens, Karren ofte Paerden op de optochten, of anderſints geleden, ofte gevalideert werden.

Ende ſal voorts yder Regement te Paerdt gerengeert als vooren, tot ſoldye trecken alle ſes weecken, ofte alle twee en veertig dagen volgens de ordre ende beſtellinge van de Militie van haer Hoog. Mog., eene ſomme van vyf duyſent vyf hondert en acht Rycxdaelders, of derthien duyſent ſeven hondert en tſeventig guldens, ende yder Regement te Voet, mede gerengeert als vooren, de ſomme van vyf duyſent ſes hondert en acht en tſeſtig Rycxdaelders, of veerthien duyſent een hondert en tſeventig guldens, of na proportie ſoo veel min, als by de te doene Monſteringe de voorſchreve Regementen ſwacker in getale van Peerden ofte Voet-Knechten ſullen bevonden werden.

Ende ſullen de penningen tot het voorſchreve reſpective onderhoudt ter concurrentie van die twee duyſent Peerden ende vier duyſent Voet-Knechten gerequireert, te weten een maendt ſolts paratelyck te betalen ten dage van yder van de voorſchreve te doene Monſteringen, ende daer naer voort van tydt tot tydt alle ſes weecken, of twee en veertig dagen, midtſgaders ten behoeve van acht Collonellen, Lieutenant-Collonellen ende Major, van wegen haer Hoog Mog. by goede Wiſſelen als boven preciſe werden overgemaekt aen hare Vorſtelyke Doorluchtigheden, dewelke dan voorts de particuliere betalinge ſullen nemen tot haren laſten, ſoodanig, dat hare Hoog Mog. noyt van eenige Overſten, ofte andere hooge ofte lage Officieren, Ruyteren ende Soldaten over eenige wanbetalinge ſullen mogen aengeſproocken werden, ofte daer voor by yemant convenibel zyn.

Ende werdt daer benevens ook van nu af aen verſtaen, ende vaſt-geſteldt, dat de voorſz Trouppen by proviſie ſullen onderhouden werden, ende by een blyven voor een tydt van drie maenden, yder maendt gereeckent tot twee en veertig dagen, te reeckenen van den dag van de eerſte Monſteringe, ſchoon het gebeuren mochte, dat de redenen ende occaſien quamen te ceſſeren, daer over de ſelve by een getrocken zyn, daer van hier na ſal geſeydt werden, ende dat dien-volgens de voorſz uytgeloofde ſubſidien ofte penningen van onderhoudt, ook voor den ſelven tydt ſullen moeten vaſt blyven, tot welkers preſtatie haer Hoog. Mog. haer daer van by deſen obligeren.

Ende in cas de gelegentheydt van tyden ende ſaecken ſich ſoodanig toedrage, dat het van noode ware de ſelve Trouppen langer als den voorſz tydt van drie maenden, ten twee en veertig dagen te moeten onderhouden, ſoo werdt de continuatie van dien ook vaſt-geſteldt, van nu af aen, voor andere diergelyke drie maenden, om op den ſelven voet, ende de ſelve verdeelinge te werden onderhouden, ten waere de geſamentlyke hooge Partyen daer op ondertuſſchen anders quamen te verdragen.

Het ſal weder-zydts vry ſtaen, alle de voorſz Trouppen, ſonder onderſcheyt, ſeparaet ende te gelyk na gelegentheyt van tyden te doen inſpecteren, ende te doen monſteren, om van het getal der Ruyteren ende Knechten, ook van der ſelver Monture ende Wapenen te konnen verſeeckert zyn; Ende ſullen de hooge Officieren, Rithmeeſters enpe Capiteynen gehouden zyn, ten allen tyde daer ontrent te obedieren aen de ordres, de welcke daer toe ſullen gegeven werden.

Tot de voorſz Armée ſal gevoegt werden een train van Artillerie, de welke na de groote ende macht van de ſelve ſoodanig ſal werden gepropertionneert, dat daer toe ſullen werden gebruykt.

De voorſchreve Militie te Paerdt ende te Voet, ſoodanig geworven ende by een gebracht zynde, ſullen de hooge ende lage Officieren, ook alle de Ruyteren ende Knechten van ſes Regementen te Paerdt, ende van vyf Rege-

Regementen te Voet, nevens het doen van de Monſteringe gebracht werden onder een ſolemnelen Eedt, by de welke ſy ſullen beloven gehouw ende getrou te weſen aen haere Vorſtelyke Doorluchtigheden, ende haer te laten gebruycken in alle occaſien, daer toe ſy van wegen de ſelve ſullen geſonden ende ge-employeert werden; ende van gelyken de hooge ende lage Officieren, ook alle de Ruyters ende Knechten van twee Regementen te Paerdt, ende van drie Regementente Voet, den ſelven Eedt van getrouwigheydt particulierlyk af te leggen, ten behoeve van haer Hoog Mog in handen van den Commiſſaris, den welcken haer Hoog Mog. daer toe ſullen believen te ordonneren; Ende ſullen daer benevens alle, ſonder onderſcheyt, noch generalyk beloven ende ſweeren in alle voorvallende occaſien met alle gehoorſaemheydt ende getrouwigheydt te ſullen doen ende achtervolgen, alles wat haer van wegen haer Hoog Mog. ende van wegen haere Vorſtelycke Doorluchtigheden geſamentlyk, ofte van eene van de hoog-gemelte Partyen ſeparaet ſal werden belaſt ende gecommandeert.

Het Opper-geſag ende commandement van deſe Trouppen ſal zyn ende blyven aen de Perſoonen van hare Vorſtelyke Doorluchtigheden, ſoo nochtans, dat doorgaens ende alleſints alle Militaire actien als vooren ſullen moeten geadjuſteert, ende beleydt werden met een gemeen concert, tuſſchen hare Vorſtelyke Doorluchtigheden, ende den genen de welke haar Hoog Mog. daer toe ſullen willen volmachtigen, ende ook met deſe expreſſe conditie, dat in cas de voorſchreve Troupen ſouden moeten gebruykt werden, om te ageren tot defenſie van de Steden, ende Landen aen haer Hoog Mog: competerende, of met der ſelver Guarniſoenen beſet, in ſulcken gevalle de opinien ende ſentimenten van haer Hoog Mog. ende van der ſelver Volmachtigden, ten beſten van hare Steden ende Landen ſullen gevolgt werden, ende ontrent die deliberatien prevaleren: Ende wederom dat de opinien ende ſentimenten van hare Vorſtelyke Doorluchtigheden ſullen prævaleren, ende gevolgt werden, in alle voorvallen, de welke ſullen concerneren, de defenſie van de Steden ende Landen van hare Vorſtelyke Doorluchtigheden.

Ende of het gebeuren mochte, dat by beyde de hoog-gemelte Partyen dienſtig ofte noodig geoordeelt wierde de Legers van haer Hoog Mog., of eenig conſiderabel gedeelte van dien, met deſe boven-gemelte Troupen te conjungeren, om met meerder vigeur tegen te gaen de quade deſſeynen van hare Vyanden, ſoo wel aen hare Vor-

Vorſtelyke Doorluchtigheden blyven het Opper-geſag over ſoodanige Regementen te Paerdt ende te Voet, als hier vooren by ſpecialen Eedt aen haere Vorſtelycke Doorluchtigheden verobligeert geworden zyn, maer ſal echter het opper-commandement van haer geheele Lighaem, in het geven van het Woordt, ende in alle andere generale ordres blyven aen den Generael, de welke haer Hoog Mog. over haere Trouppen ſullen geſteldt hebben, ten waere die gecombineerde Machten ſouden komen te ageren op den Bodem, ende binnen de Grenſen van haere Vorſtelyke Doorluchtigheden, in welken gevalle het opper-commandement, ſoo in 't geven van het Woordt, als in andere ordres, ſal blyven aen haere Vorſtelyke Doorluchtigheden, ende aen den Generael van haer Hoog Mog. alleenlyk het particulier commandement over die Trouppen, de welke by conjunctie met den anderen te ſamen ſouden zyn gebracht.

Ende dewyle het oogmerk van de boven-gemelte hooge Parthyen niet en is, met deſe geworvene Trouppen, ofte met die gecombineerde Macht eenigerhande offenſie te geven aen eenige Koningen, Vorſten ofte Potentaten, maer alleen om met de ſelve voor te komen, ende tegen te gaen de quade deſſeynen, de welke den Biſſchop van Munſter ende des ſelfs Adherenten mogen hebben onderleydt, ende voor-genomen tegens de Staten, Landen ofte Luyden van de geſamentlyke hooge Parthyen, ofte van eene van den ſelven, ofte tegen de Steden ende Sterkten met haere Guarniſoenen beſet: Soo is expreſſe by deſen geconditionneert, dat ook de ſelve Trouppen niet en ſullen werden gebruykt, als by ſoodanigen occaſie, in de welke den gemelten Biſſchop ofte ſyne Adherenten, de voorſchreve quade deſſeynen mochten ondernemen by executie en feytelycke aggreſſien in 't werck te ſtellen; ende over ſulks de voorſchreve Staten, Landen, Luyden, ende beſette Sterckten ofte Steden Vyandtlyk te attacqueren, in welken gevalle de ſelve niet alleen tot gemeene ende particuliere defenſie, maer ook tot offenſie ende af-breuk ſoodanig ſullen moeten werden ge-employeert, als met gemeen concert, ende ten gemeenen dienſte ſal bevonden werden noodig te zyn, ende te behooren.

Ende ſal in ſulken gevallen verders getracht werden, om met gelyk concert als vooren, ook allen af-breuk te doen, ende ſchade toe te brengen aen gemelten Biſſchop ende des ſelfs Adherenten, ook aen der ſelver Staten, Landen, Luyden, Steden ende Sterckten, ende byſonderlyk om haere platte Landen te brengen onder goede contributie, ende by middel van dien te vervallen

een

een goedt gedeelte van die onkoſten, de welke alhier over het onderhoudt van de voorſz Trouppen ſullen moeten gedragen werden.

Ende geconſidereert, dat de occaſien van de voorſz contributien, ende van den ophef van dien in het Stift van Munſter van de zyde van hare Furſtelyke Doorluchtigheden ten reſpecte van de ſituatie ende Limiten van hare Furſtendommen ende Landen, veel bequamer ſchynt, als wel van de zyde van haer Hoog Mog., ende dat ook over den ophef van dien eenige difficulteyten ende geſchillen mochten ontſtaen, daer van het beter ware de occaſie van den beginne te voorkomen; Soo is by deſen ook vergeleecken ende verſtaen, dat de geheele contributien met de opkomſten ende proffyten van dien ſullen gelaten werden, ende blyven onder het beleydt van hare Furſtelyke Doorluchtigeden, om de ſelve ſoodanig te dirigeren, als hare Furſtelyke Doorluchtigeden meeſt ſullen geraden vinden, ende met dien verſtande, dat van den aenvang, of van de ſelve, ende ſoo ras die ſullen weſen uytgeſchreven, daer mede ſullen komen te ceſſeren, de halve laſten van ſoodanigen onderhoudt, als haer Hoog Mog. by voorige Articulen ten behoeve van de twee duyſent Ruyteren, ende vier duyſent Voet-knechten, midtſgaders voor de hooge Officieren, Artillerye ende andere onkoſten van den Oorloge hebben aengenomen, aen hare Furſtelyke Doorluchtigheden te remitteren.

Indien ook by verloop van tydt mochte bevonden werden, dat de voorſz vier duyſent Ruyters ende acht duyſent Voet-Knechten niet volkomentlyk beſtant en waren, om den Biſſchop van Munſter, ende des ſelfs Adherenten te brengen tot een af-ſtandt van hare Vyandtlyke aggreſſien, ende vervolgens tot een redelyken Vrede, ſoo ſullen de ſelve met gemeen concert verders vermeerdert ende vergroot werden tot veerthien ofte vyfthien duyſent Ruyters ende Knechten, ofte tot ſoodanigen meerder getale als men ſal meenen tot bereykinge van ſoo ſalutairen oogmerk nodig, ende convenabel te zyn.

Deſe voorſchreve vier duyſent Paerden; ende acht duyſen Voet-knechten eens zynde volkomentlyk geworven ende gecompleteert, ſal het haer Hoog Mog. vry ſtaen, een gedeelte van dien tot duyſent Paerden, ende twee duyſent Voet-knechten, min ofte meer over te nemen in haren particulieren dienſt, ende tot particuliere defenſie van hare Frontieren; Ende ſullen hare Furſtelyke Doorluchtigheden gehouden zyn de ſelve Paerden ende Knechten onder hare Regementen, ende hooge Officieren tot dien byſonderen dienſt te la-

ten overgaen, nochtans met deſen verſtande, dat haer Hoog Mog. ſullen gehouden zyn, vier weeken te vooren haere Vorſtelyke Doorluchtigheden daer van te adverteren, ende te gelyk te furneren, ſoo veele penningen als tot ſuppletie van die Trouppen ten ſelven getale ſal gerequireert zyn, op den voet van veertig Ryxdaelders voor yder Paerdt, ende van acht Ryxdaelders voor yder Voet-knecht, als hier vooren is ter neder geſtelt.

Ende ſullen in ſulken gevalle haere Vorſtelyke Doorluchtigheden geobligeert werden, aenſtonts met dat Werf-geldt die Troupen weder te ſuppleren, om na gedane Monſteringe, ende die Troupen weder ter behoorlyke plaetſe gebracht, de ſelve ook weder te doen ſtellen onder dat gemeene onderhoudt van laſten, gelyk die gedetaſcheerde Trouppen te vooren geweeſt waren.

Ende gelyk het oogmerk van deſe lichtinge van Trouppen, ende van de boven-geconcerteerde Articulen alleen daer heenen gaet, om de weder-zydts Staten, Landen, Luyden, Steden ende Sterkten, tegen alle gedreygt geweldt te protegeren ende te mainctineren, ende in cas van eenigen Vyandtlyken aenval van den Biſſchop van Munſter ende des ſelfs Adhærenten, de ſelve ſoo lange en ſoodanig te gebruyken, tot dat die tot reden gebracht, ende de hoog-gemelte Parthyen in een geruſten ſtandt herſteldt werden; Soo is wel expreſſelyk by deſen ook verſprooken ende geconvenieert, dat geenen van den ſelven en ſal vry ſtaen met den gemelten Biſſchop, ende des ſelfs Adherenten te verdragen, te accorderen, ofte eenige Tractaten van Vrede, Beſtandt ofte Treves te ſluyten, ten zy met voorgaende communicatie van de andere hooge Parthyen, ende dan noch ſoodanig, dat de ſelve expreſſelyk daer by werden geincludeert.

Ende ſal tuſſchen de hoog-gemelte Parthyen ondertuſſchen ook konnen overlecht ende geconſidereert werden, wat verdere middelen tot onderlinge geruſtheydt ende ſecuriteyt by nadere Alliantien ende verbinteniſſen ſoude konnen werden uytgevonden.

Donderdag den 10 *September* 1665.

Nader beſoigne op het Tractaet met de Hertogen van Lunenburg.

De Heer Theſaurier Generael van Beverningk heeft ter Vergaderinge geraporteert den uytſlag van de conferentie, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. met den Grave van Waldeck, als Gevolmachtigde van de Heeren Vorſten van Lunenburg, gehouden op het Concept-Tractaet, by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. met ende nevens eenige Gedeputeerden uyt den Rade van State ter neder geſteldt, ende in de Notulen van giſteren breeder gementionneert, ende

de namentlyk, dat den gemelten Grave het voorſchreve Concept in meeſt alle de poincten ende deelen hadde konnen amplecteren, uytgeſondert dat de ſelve met allegatie van veel redenen niet alleen bleef inſiſteren, dat de bewuſte twaelf duyſent Man te Paerde ende te Voet, privativelyk den Eedt van getrouwigheydt aen de hoog-gemelte Vorſten van Lunenburg ſouden preſteren, ende dat de ſelve daer jegens ſolemnelyk ſouden beloven de voorſchreve Trouppes niet anders als in conformité van het voorſchreve Tractaet te ſullen employeren, maer dat oock de voorſchreve Trouppes met de macht van deſen Staet geconjungeert werdende, het geven van het Woordt, ende 't Opper-commandement aen de gemelte Vorſten ſouden moeten verblyven, by aldien de ſelve aldaer in Perſoon preſent ſouden mogen weſen, ofte een van hen beyde, ende dat anderſints indiſtinctelyk by der ſelver abſentie het opper-geſag ſoude werden ge-exerceert by die gene die over de Militie van deſen Staet ſoude weſen geſtelt, ſchoon genomen de voorſz Militie geconjungeert zynde, ſich als dan het Territoir van de gemelte Vorſten mochten komen te bevinden: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, ſullen werden verſocht, ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, omme met de Heeren Gecommitteerde Raden, ofte eenige van de ſelve daer toe te deputeren, ende den voornoemden Heer Theſaurier Generael van Beverningk, de voorſz poincten te examineren, midtſgaders ook te overwegen, of in het voorſz op te rechten Tractaet niet mede voor de ſecuriteyt van Ooſt-Vrieſlandt nader behoorde te werden gevigileert, ſoo verre, dat de gemelte Vorſten haer inſgelyks mochten inlaten, omme mede jegens den gemelten Biſſchop van Munſter met de voorſz Trouppes te ageren, by aldien de ſelve het voorſz Graefſchap Vyandtlyk quame te attacqueren, als mede of in deſe conjuncture van tyden ende ſaeken tot ſecuriteyt van deſen Staet niet dienſtig ſoude weſen, noch eenige nieuwe Trouppes te doen werven, de hoog-gemelte Vorſten van Lunenburg, in gevolge van de aenbiedinge, by den gemelten Grave van Waldeck gedaen, het ſy ook door particuliere die haer dienſt ten voorſz eynde iterative hebben geoffereert, ende haer Edele Groot Mog. alle het gene voorſz is, te dienen van der ſelver conſideratien ende advis.

Woonſdag den 14 *October* 1665.

Engelandt. Perſoon naer Engelondt te ſenden tot loſſinge van de Gevangenen.

De Heer Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van date den dertienden deſer loopende maent, ge-examineert ende overwogen den innehoude van ſeekere Miſſive, by den Heere van Beuningen, extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Vrankryk, geſchreven tot Parys den ſeſten deſer loopende maendt. Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat een habil Perſoon gediſpicieert, ende naer Engelandt ſal werden geſonden, ſonder eenige publyque Character, ende alleen verſien met een Inſtructie, omme de verwiſſelinge van wederzydts Gevangens, in conformité van voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie van date den ſeventienden der voorleden maendt te bevorderen, midtſgaders ook het gene noch verder aen de ſelve in mandatis ſoude mogen werden gegeven.

Vrydag den 23 October 1665.

Thesaurier Generael van Beverninck reſigneert ſyne Charge.

De Heer Theſaurier Generael van Beverningk, heeft ter Vergaderinge verſchenen zynde wydtloopig gededuceert, dat de ſelve ſonderlinge door de gunſte van haer Edele Groot Mog. tot de Charge van Theſaurier Generael weſende gepromoveert, de ſelve functie naer vermogen hadde bekleet, ende waergenomen; Edoch dat hy al een geruymen tydt herwaerts, om veele ende verſcheyden redenen, genegen ende gereſolveert geweeſt zynde, de voorſz Bedieninge neder te leggen, ſich verplicht hadde gevonden daer van tydelyke kenniſſe aen haer Edele Groot Mog. te geven, ende de voorſz Charge weder als in haren boeſem te brengen, alvorens daer van ter Generaliteyt effectiven af-ſtandt te doen, op dat haer Edele Grcot Mog. des te beter commoditeyt ſouden mogen hebben, om een habil ende bequaem Perſoon te diſpicieren, die tot de voorſz functie ſoude konnen werden ge-employeert, te vreden zynde in de voorſz beſoignes noch eenigen tydt te continueren, midtſgaders ook ſoodanigen Perſoon, als in des ſelfs plaetſe ſoude mogen werden geſteldt in den beginne te ſeconderen, ende alle mogelyke inſtructie ende onderrichtinge te geven, met byvoeginge, dat hy Heer Theſaurier voornoemt, des ſelfs radicale qualiteyt als Raedt ende Vroedtſchap der Stadt Gouda hebbende geconſerveert, ten dien opſichte haer Ed. Groot Mog. beter verhoopte te konnen dienen, als in des ſelfs jegenwoordig employ. Waer op gedelibereert, ende te gelyk in achtinge genomen zynde de ſonderlinge dienſten, die den gemelten Heere Theſaurier Generael, in de voorſz ſyne functie aen den Staet in 't gemeen, ende aen deſe Provincie in het particulier, van tydt tot tydt heeft komen te bewyſen, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de ſelve van wegen haer Ed. Groot Mog. op het efficacieuſte met de redenen daer toe dienende ſal werden verſocht, in de voorſz Charge te willen continueren, ende ſich voor al, in deſe bekommerlyke conſtitutie van tyden ende ſaecken dien dienſt niet te onttrecken; ende is ten voorſchreven eynde verſocht ende gecommitteert den Penſionnaris Vivien.

Saturdag den 24 October 1665.

Vranckryk. Engelandt. Aen de Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades kenniſſe te geven van 't afſenden van een Perſoon na Engelant, om &c.

De Heeren haer Ed. Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteyt, hebben ter Vergaderinge gerapporteert, dat de ſelve in gevolge van haer Ed. Groot Mog. goede intentie met verſcheyde Heeren uyt de reſpective Provintien onder de handt hebbende geſprooken, omme aen de ſelve, nevens repreſentatie van redenen ſmaeckelyk te maecken het af-ſenden van een habil Perſoon naer Engelandt, omme de wiſſelinge van weder-zydts Gevangens te procureren, ende naer te komen het gene aen de ſelve verder in mandatis ſoude mogen werden gegeven, onder anderen by de Heeren Gedeputeerden van Gelderlandt was gemoveert, of daer van *caſu quo* aen den Heere Grave d'Eſtrades, Ambaſſadeur van ſyne Koninckklyke Majeſteyt van Vranckryk, geen ſpecifijcque kenniſſe behoorde te werden gegeven: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. de ſaecke ter Generaliteyt daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde van de voorſz Deputatie, by aldien de ſelve ſyn voortgang komt te gewinnen, ende op het gene voorſz is, mochte werden geinſiſteert, aen de Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades kenniſſe moge werden gegeven, ende in ſpecie geſecht, dat haer Hoog Mog. tot verloſſinge van de miſerable Gevan-

vangens in Engelandt blyvende gedetineert, hadden goedt gevonden ten voorſz eynde een habil Perſoon naer Engelandt af te ſenden, die te gelyk ook ſoude weſen gequalificeert, om by voorvallende occaſien te onderſtaen, ſoo by de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van den Koning van Vranckryk, als by anderen, wat genegentheyt aldaer ſoude mogen weſen, om met deſen Staet tot een redelyk accommodement te konnen geraecken, mitigaders daer over met de gemelte Heeren Ambaſſadeurs te concerteren.

Saturdag den 12 December 1665.

Sweden. Isbrants den Koning van Sweden, is het doenlyk, te diſponeren tegens Engelandt, immers tegens den Biſſchop vau Munſter, ende over de Africaenſche geſchillen, Sweden abſolutelyk te gemoete te gaen.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde de Heer Isbrants, extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning ende 't Hof van Sweden, by haer Hoog Mog. aengeſchreven moge werden, dat by ſoo verre de ſelve de Africaenſche differenten niet ſal konnen af-handelen op de ſomme van hondert duyſent Rycxdaelders, conform de Reſolutie, huyden daer over genomen, hy in ſulken cas ook ſal vermogen ſich verder te eſlargeren, ende de ſaeke niet anders konnende gevonden werden, condeſcenderen in 't opgeſtelde van Sweden, met uytbiedinge van de volle ſomme van hondert en veertig duyſent Rycxdaelders, wel-verſtaende, dat in ſulken cas de Geoctroyeerde Weſt-Indiſche Compagnie deſer Landen niet konnende gauderen van de generale renunciatie, in 't voorgaende project begreepen, ook alleenlyk ſal betalen de voorſz ſomme van hondert duyſent Rycxdaelders, blyvende de overige veertig duyſent Rycxdaelders tot laſte van den Staet; des ſal hy Heere Isbrants voornoemt, met allen ernſt ende yver blyven continueren in ſyne aengevangen officien ende devoiren, om den Koning ende de Kroone van Sweden te diſponeren tot conjunctie van ſyne macht ende de Wapenen, nevens die van haer Hoog Mog. tegens der ſelver Aggreſſeurs, ten minſten by proviſie tegens den Biſſchop van Munſter.

FINIS d'Anno 1665.

Woonſdag den 17 February 1666.

Vranckryk. Antwoorde op eenige voorſlagen van Vranckryk, om met de Vlooten de gemeene Vyandt afbreuk te doen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge voorgeleſen ſeekere Memorie, van date den vyfden deſer loopende maendt door de Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades aen hem gecommuniceert, raekende 't formeren van deſſeynen tegens het aenſtaende Voor-jaer tot de meeſte af-breuk van den Vyandt. Waer op in achtinge genomen zynde, 't gunt de voornoemde Raedt-Penſionnaris nae voorgaende conſert ende overleg met den Lieutenant-Admirael de Ruyter dien-aengaende gehouden, aen den gemelten Heer Ambaſſadeur te gemoet gevoert hadde; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat den gemelten Heer Ambaſſadeur d'Eſtrades door den voornoemden Raedt-Penſionnaris by ſchriftelyke Memorie nader bekendt gemaeckt ſal worden, dat alhier geraden gevonden werdt, dat de Oorlog-Schepen van den Koning van Vranckryk jegenwoordig zynde in de Middelandtſche Zee, met ende nevens die van haer Hoog Mog., die men preſumeert, ſich als nu tot Toulon te bevinden, ſoo eenigſints doenlyk is, de Engelſche Oorlogh-ſchepen onlanghs derwaerts vertrocken, gaen opſoecken, ende haer ſlag leveren: Dan alſoo men geen ſeeckerheydt kan hebben, binnen wat tydt het voorſchreve deſſeyn ſal konnen weſen ge-effectueert, noch ook hoedanig daer van ſal weſen het ſucces, ofte hoe veel de Oorlog-Schepen van ſyne Majeſteyt daer door ſullen werden be-

beſchadigt , ende wat tydt tot hare herſtellinge ſal van noden zyn, dat men ook midts dien over het employ van de voorſz Schepen buyten de Middelandtſche Zee, midtſgaders of ende in wat manieren, ook door wat wegen de ſelve met de Vloote van deſen Staet ſouden konnen ende behooren te werden geconjungeert, voor als noch niets kan determineren ende vaſt ſtellen, maer dat men veel eer de ſaecken alhier ſal dienen te dirigeren, op een preſuppoſt als of de voorſchreve Schepen in de Middelandtſche Zee ſouden geattacheert blyven, gelyk ook den Heere van Beuningen in ſyne jongſte depeſche aen den voornoemden Raedt-Penſionnaris heeft geadviſeert, de jegenwoordige intentie van den Koning daer heenen te gaen, welke gedachte men alhier oordeelt, wel gefondeert te zyn.

Ende wat belangt de twaelf Schepen die ſyne Majeſteyt ſal konnen gereet hebben, op de Weſt-Kuſten, dewyle het ſeer dangereus ſoude weſen, daer mede de conjunctie met haer Hoog Mog. Vloote, 't zy door 't Canael, 't zy achterom te tenteren, ende dat het ook geenſints geraden geacht werdt, de macht van den Staet der Vereenigde Nederlanden te ſepareren , ende de voorſz Schepen van ſyne Majeſteyt, dertig ofte veertig Oorlog-Schepen van haer Hoog Mog. ontrent de Punt van Bretaigne, ofte verders te gemoet te ſenden, vermidts in ſulken cas, noch 't eene, noch 't andere gedeelte van de navale macht der Vereenigde Nederlanden beſtandt ſoude weſen, om 't Gros van de Engelſche Vloote 't hooft te bieden, dat het mits dien beſt geraden ſal zyn, de voorſz twaelf Schepen van ſyne Majeſteyt te doen kruyſſen ontrent de Kuſte van Vrankryk, buyten ofte in 't opgaen van 't Canael, in conſideratie, dat daer door niet alleenlyk de Subjecten van ſyne Majeſteyt, ende anderen, de Franſche Havenen frequenterende, in 't in ende uytloopen van de Engelſche Kapers, ende kleyne rovende Fregatten van Oorlog ſoude werden geprotegeert, maer dat ook infallibelyk een van de twee naervolgende goede effecten daer uyt ſouden komen te reſulteren, namentlyk, of dat de Engelſchen 't voorſz Vaerwater ſouden ten beſten geven , ende ſulks alle hare Schepen, 't Kanael in of uytkomende, aen 't voorſz ſyne Majeſteyts Eſquadre exponeren, of wel dat de ſelve eenige Oorlog-Schepen mede derwaerts ſouden ſenden, om de Schepen van de Ingezetenen van Engelandt in 't opgaen van 't Canael te helpen beſchermen, en midts dien, voor ſoo veel het Gros van hare principale Vloote verſwacken, daer jegens dan de Vloote van haer Hoog Mog. immers met ſoo veel advantage ſoude konnen ageren, als de voorſz twaelf Schepen van ſyne Majeſteyt daer by waren gevoecht, ende de periculen van de voor-geſlagen conjunctie albereydts geſurmonteert hadden, ende dat ook daer tegens de voorſz Engelſche Vloote met het detachement van eenige Schepen als boven in 't opgaen van het Canael verſonden, niet en ware verſwakt, ſulkx dat door 't tenteren van de voorſz conjunctie veel gepericliteert , ende weynig geprofiteert ſchynt te ſullen werden.

Woonſdag den 24 February 1666.

Gecommitteerde Raden Geauthoriſeert om met een Munſters Rithmeeſter te handelen, omme inden dienſt van den Staet over te komen.

De Heeren Gecommiteerde Raden hebben ter Vergaderinge bekendt gemaekt, dat ſeeker Rithmeeſter, jegenwoordig in actuelen dienſt zynde van den Biſſchop van Munſter, aenbiedinge hadde gedaen, om niet alleen met ſyn onderhebbende Compagnie in dienſt van deſen Staet over te komen, maer ook wel daer en boven een notabel Officier gevanklyk met ſich te brengen, in cas hy verſeekert ware met de voorſz ſyne Compagnie alhier in dienſt gecontinueert, of wel met een andere Compagnie gebeneficieert te ſullen werden: Waer op gedelibereert

zyn-

zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de wel-gemelte Heeren Gecommitteerde Raden ſullen worden geauthoriſeert, gelyk de ſelve geauthoriſeert worden by deſen, om ſoodanige verſeekeringe aen de voorſz Ritmeeſter te mogen doen, ende voorts de voorſz ſaeke te manieren, ende daer ontrent te diſponeren, ſulks als de ſelve ten meeſten dienſte van den Lande bevinden ſullen te behooren.

Te preſenteren de halve laſt van 't gundt geſpendeert ſal moeten werden, om een Munſters Officier met eenige Trouppes te doen overgaen.

Op 't gene ter Vergaderinge bekendt gemaekt is, dat namentlyk door een notabel Officier, jegenwoordig in dienſt van den Biſſchop van Munſter zynde, aen de Vorſten van Brunſwyk ende Lunenburg aenbiedinge was gedaen, om met een of twee Regementen Biſſchoppelyke Volkeren in dienſt van hare Vorſtelyke Doorluchtigeden over te komen; Is, naer voorgaende deliberatie, goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaek daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by hare Hoog Mog. voor de helfte geconſenteert moge werden in de laſten ende onkoſten die tot uytvoeringe van 't gene voorſz is, ende tot onderhoudt van de Militie die in voegen als vooren ſoude mogen overkomen, ſtaen geſupporteert te werden, ende dat daer van door den Collonel Arent Jurrien van Haerſolte, extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet by de hoog-gemelte Vorſten aen hare Furſtelyke Doorluchtigeden kenniſſe gegeven moge werden, met verſeekeringe, dat haer Hoog Mog. gemeynt zyn den voorſz Overſten naer gelegentheyt van ſaeken, ende naer proportie van ſyne gedachte dienſten te recompenſeren ende te beloonen als na behooren.

Gecommitteerde Raden te trachten eenig Kryg ſ-Volk van den Biſſchop van Munſter met gelt te trecken.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeekere Miſſive van den Heere Collonel Haerſolte, extraordinaris Gedeputeerden van deſen Staet, aen de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg, geſchreven tot Nieuwburg den veerthienden deſer loopende maendt, ende onder addres aen den Heer Griffier Ruyſch de Regeeringe toegeſonden, houdende onder anderen, dat het mis-contentement onder de Officieren, Ruyteren ende gemeene Soldaten van den Biſſchop van Munſter continueerde, ende dat hy hare Hoog Mog. koſte verſeekeren, in cas de ſelve eenig geldt ſouden willen employeren, datter groote apparentie was van een groot gedeelte, ende met groote Trouppes daer van te konnen trecken; Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren Gecommitteerde Raden ſullen werden geauthoriſeert ende gelaſt, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt worden by deſen, om door habile Perſoonen, te tenteren, wat daer ontrent gedaen ende uytgewerkt ſoude konnen worden, ook daer toe te mogen beloven, ende effectivelyk ſpenderen ſoodanige ſomme van penningen, als de ſelve om 't voorſz werk te doen reuſſeren, ten dienſte van den Lande, ende tot de meeſte af-breuk van den Vyandt bevinden ſullen te behooren.

Vrydag den 12 *Marty* 1666.

Lieutenant-Admirael de Ruyter te doen commanderen de Schepen die uytgeſonden ſoude mogen werden.

Zynde ter Vergaderinge bekendt gemaekt, dat noch voor 't uytgaen van de generale Vloote in complete getale wel lichtelyk een goedt gedeelte van de ſelve in employ ſoude mogen werden gebracht, ende vervolgens in deliberatie geleydt weſende, wie van de Hooft-Officieren ter Zee in ſulken gevalle het Opper-commandement over de voorſz navale macht ſoude behooren te werden toe-vertrouwdt; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde

daer

daer over het Opper-commandement by haer Hoog Mog. gegeven ende toe-vertrouwdt moge werden aen Michiel Adriaensz de Ruyter, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende West-Vriesland.

Saturdag den 10 *April* 1666.

Sweden. Aen de Heer Isbrants last op verscheydene importante pointen.

De Raedt-Pensionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de consideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebben in gevolge ende tot voldoeninge van der selver successive Resolutien Commissoriael, in dates respective den 31 der voorlede en derden deser loopende maent, ge-examineert verscheyden Brieven van de Heer Isbrandts, extraordinaris Minister van desen Staet aen den Koning ende het Hoff van Sweden, aen hem Raedt-Pensionnaris voornoemt geschreven uyt Stock-holm den tienden, dertienden, seventhienden ende twintigsten, alle der voorsz maendt respectivelyk, raekende 't subject van des selfs aenbevoolen negotiatie: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de saecke daer heenen sal worden gedirigeert, ten eynde den gemelten Heere Isbrants op de voorsz des selfs Missiven by haer Hoog Mog. gerescribeert moge werden, dat hy als noch aen den hoogst-gemelten Koning ende syne Majesteyts Ministers sal hebben te verklaren, dat haer Ho. Mog. geensints eenige verkiesinge van de Kroon Denemarcken met preteritie of postpositie van de Kroon Sweden gedaen hebben, maer ter contrarie dat haer Hoog Mog. van gantscher herten hebben gewenst, dat sy by de Kroon Sweden hadden mogen vinden het appuy, 't welk van de selve volgens de jongst-vernieuwde Tractaten met verlang is te gemoet gesien. Ende of wel haer Hoog Mog. haer daer van tegens alle reden gefrustreert vindende, daer door des te meer genoodtsaeckt zyn geworden den Koning van Denemarcken krachtelyk aen te soecken, ende den selven met de alder-efficatieuste middelen t'haerder intentie te disponneren, dat haer Hoog Mog. echter dien-onaengesien hare oude affectie tot de Kroon Sweden, soo verre sullen laten gelden, dat sy haer ook als noch gedisponneert sullen toonen, om, midts van de selve Kroon genietende gelyke assistentie, als waer toe sich de Kroon Denemarcken by Tractate uyt-gelaten heeft, voor soodanige realiteyt in haren reguarde geen minder liberaliteyt ende vrindtschap te betoonen, als de selve ten respecte van Denemarcken hebben gedaen, presserende den hoog-gemelten Koning, ofte syne Majesteyts Ministers, om sig daer op mede naer 't exempel van Denemarcken favorabelyk te willen verklaren; Edoch in gevalle den hoogst-gemelten Koning van Sweeden, sulks voor sig ondoenlyk verklaert, ten opsichte van eenige verbinteniss ter contrarie met Engelandt, intercederende (al-hoe-wel haer Hoog Mog. haer ook met reden over die verbinteniss hebben te beklagen) dat den gemelten Heere Isbrants, in sulcken gevalle sig echter sal mogen inlaten, om met de Ministers van syne Majesteyt te spreecken, over het gene waer toe den Koning van Sweeden sig soude willen verbinden, in cas syne aengeboden officien van mediatie vruchteloos soude komen af te loopen, met by-voeginge dat by soo verre den Koning van Sweeden, sig *in eum eventum*, van nu af aen tot yets effectifs souden willen verobligeren, haer Hoog Mog. in sulcken cas ook lichtelyk van nu af aen wel soude willen beloven het presteren van een convenabel subsidie, om syne Majesteyt tot uytvoeringe van 't gene voorschreve is, des te bequamer te maecken, midts dat in de conventie op de wyse aen te gaen twee saecken werden vast gestelt, te weten; In den eersten, dat men al-

voo-

voorens d'accord zy, wat voor æquitabele ende billike conditien zyn te houden, by refus ofte non-acceptatie, van de welke den Koning van Sweeden verobligeert ſoude weſen, ſich met de Parthye van haer Hoog Mog. te voegen; Ende ten tweeden, dat men competenten tydt prefigere, naer de expiratie van de welcke den Koning van Sweeden gehouden ſoude weſen, de voorſchreve ſyne eventuele beloften ſonder eenig verder dilay, metter daedt ter executie te leggen, ende in cas den Koning van Sweeden, ofte ſyne Majeſteyts-Miniſters ſoude mogen difficulteren ſoodanige poſitive beloften, van nu af aen by conventie te doen, maer alleenlyk daer toe by monde hoope overlaten, dat hy Heere Isbrants voornoemt, in ſulken cas van deſer zyde reciproquelyk mede ſal hebben te declineren, alle gevergde poſitive beloften, om aen ſyne Majeſteyt eenige liberaliteyt te bewyſen, 't zy met verhooginge van de ſomme die ſyne Majeſteyt in reden ende billikheyt over de ſchade, op de Kuſte van Africa geleden, kan pretenderen, of anderſints; gevende in 't ſelve cas inſgelyks hoope, dat ſoo wanneer den Koning van Sweden in tyden ende wylen de Vrede door ſyne mediatie niet uytgewerkt weſende, ſich re-elyk met deſen Staet ende des ſelfs Geallieerden ſal komen te voegen, haer Hoog Mog. ook als dan daer en tegen tot eenige re-ele liberaliteyt ten fine voorſz ſullen konnen gediſponeert worden.

Dat wyders hy Heere Isbrants voornoemt, den Koning aldaer, of ſyne Majeſteyts Miniſters ſal hebben te dis-abuſeren, ende te verſeekeren, dat in de Tractaten, den elfden February laetſtleden alhier met den Koning van Denemarken aengegaen ende geſlooten, voor ſoo veel de Tollen in den Oreſondt geheven wordende, aengaet, niets in prejuditie van ſyne Majeſteyt, ja ſelfs dien-aengaende niets in 't geheel is neder geſteldt, veel min yets, 't welk ſtrydig ſoude weſen tegens de Tractaten, met hem in den jare ſeſtien hondert vyf en veertig tot Bromſebro opgericht.

Dat mede tot weg-neminge van alle ombragie, die den Koning van Sweden ter oorſaeke van de tegenwoordige extraordinaris eſquipagie ende armature van Denemarken ſchynt opgenomen te hebben, de ſaeke van wegen deſen Staet daer heenen moge werden gedirigeert, ſulks ende daer het behoordt, ten eynde den Koning van Denemarken aen die van Sweden tot des ſelfs volkomene geruſt-ſtellinge by ſolemnele Acte moge beloven, dat de voorſz eſquipagie, ende armature niet aengeſtelt is, om daer mede directelyk ofte indirectelyk tegens den hoogſt-gemelten Koning van Sweden yets te ondernemen ofte in 't werk te ſtellen, maer dat de ſelve alleenlyk by der handt genomen is, om daer door eene verſeekerde Vrede tuſſchen Engelandt ende deſen Staet te helpen bevorderen, ende dat haer Hoog Mog. derhalven tot meerder geruſtheydt van den meer-hoogſt-gemelten Koning van Sweden, met ende nevens den Koning van Vrankryk bereydt zyn, op 't alder-efficacieuſte, ende in der beſter forme hare guarantie tot preciſe naerkominge van de voorſz belofte te interponeren; Dat wyders den hoogſt-gemelten Koning van Denemarken by haer Ho. Mog. geenſints verſocht moge werden, om ſtille te ſitten, ende buyten engagement te blyven, maer wel ter contrarie, om ſich achtervolgens de Tractaten tuſſchen ſyne Koninkl. Majt. ende deſen Staet den elfden February voornoemt, aengegaen ende geſlooten, in vigoureuſe actie te ſtellen, ende te blyven houden, ten tyden ende wylen toe eene goede ende verſeekerde Vrede met den Koning van Groot Brittannien uytgewerkt ſal weſen.

Eyntelyk ende ten laetſten, dat ten ſpoedigſten een extraordinaris Gedeputeerden by haer Hoog Mog. afgeſonden moge werden aen den Groot-Vorſt van Muſcovien, om aen ſyn Zaerſche Majeſteyt van wegens deſen Staet ſoodanige

vaſt-ſtellinge te doen, als na den uytſlag van de onderhandelinge in Sweden, ten meeſten dienſte van den Lande bevonden ſal worden te behooren.

Woonſdag den 23 Juny 1666.

Reſident le Maire ſich te informeren, of de Engelſche Schepen ongemoleſteert de Sont paſſeren, ende daer over te expoſtuleren.

Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat aen den Reſident le Maire, onder recommandatie van de hoogſte ſecreteſſe moge werden toegeſonden Copye van de ſecrete Articulen, op den elfden February laetſtleden tuſſchen Denemarken ende deſen Staet geſlooten, met ordre ende laſt, dat de ſelve ſich ſal hebben te informeren, of zedert de ratificatie van het Tractaet, mede op den elfden voorſz, tuſſchen de gemelte hooge Partyen gearreſteert, ende permiſſie aen de Engelſche Koopvaerdy-Schepen ſoude mogen weſen gegeven, ofte ook wel by oogluykinge toegelaten haere traffycque op de Ooſt-Zee, door de Zont ende Belt heen ende weder te continueren, midts alleenlyk ſubject blyvende de viſite ofte recherche, ende het betalen van de ordinaris Tollen, ende dat hy Reſident voornoemt, het ſelve buyten vermoeden bevindende, in voegen als vooren te werden gepractiſeert, by den Koning ende de Regeeringe aldaer, met de redenen daer toe dienende, ende in ernſtige termen ſal hebben aen te houden, ten eynde alle paſſagie van Engelſche, ſoo Koopvaerdye- als Oorlog-Schepen, door de Zont ende de Belt voortaen de facto moge werden geweert, ende punctuelyk nae gekomen is het geene dienthalven by de voorſz Articulen poſitive ter neder geſtelt is.

Woorſdag den 21 July 1666.

Vrankryk Koning van Vrankryk te verſoeken, om twaelf Branders te willen eſquiperen, ende by de Vloote te ſenden.

Is, naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde den Koning van Vrankryk by haer Hoog Mog., met de redenen daer toe dienende, verſocht moge worden tot Duynkerken, ende in andere ſyne Majeſteyts naeſt aengelegene Havenen ten ſpoedigſten over nacht ende dag te willen doen prepareren ende klaer maecken twaelf goede Brandt-Schepen, of ſoo veel min of meer als de gelegentheydt ſyne Majeſteyt ſoude mogen toe-laten, om by 's Landts Vloote gevoegt, ende tot af-breuk van den gemeenen Vyandt ge-employeert te werden, ende dat den Heere van Beuningen, extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den hoogſt-gemelten Koning, by haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, nevens het compliment van dankſegginge, in gevolge van haer Hoog Mog: Reſolutie van giſteren aen ſyn Majeſteyt af te leggen, tot ſpoedige eſquipagie van de voorſz twaelf, min of meer Branders te inſiſteren, ende is 't doenlyk, de ſelve ſyne Majeſteyt daer toe door alle bedenkelyke redenen ende perſuaſiven te diſponneren.

Denemarken. Den Koning van Denemarken te verſoeken ſeſtien of achtien Oorlog-ſchepen te willen herrewaerts ſenden, om &c.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde den Koning van Denemarken door eene geraiſonneerde Miſſive by haer Hoog Mog. verſocht moge werden, eenige van ſyne Majeſteyts capitale Schepen, ten minſten tot ſeſtien of achtien in getale ten ſpoedigſten herrewaerts te laten komen, onder 't commandement van den Heere Admirael Adelaer, of ſoodanig ander Hooft-Officier, als ſyne Majeſteyt daer toe ſal gelieven te verkieſen, om geconjungeert zynde, met 's Landts Vloote, of wel ſeparatelyk naer occurrentie van ſaeken ten

meeſten

meeſten af-breucke van de gemeene Vyandt ge-employeert ende gebruykt te werden; Ende dat tot beter uytwerckinge van 't gene voorſz is, de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den hoog-gemelten Koning verſocht moge werden, de voorſz haer Ho. Mo. goede meyninge ende intentie ontrent ſyne Majeſteyt met hare particuliere devoiren ten beſten te willen ſeconderen.

Denemarken.

Met Denemarken een deſſein op Hitlandt te formeren.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat tuſſchen hem, ende de Heeren alhier aen weſende Miniſters van den Koning van Denemarcken propooſten waren gevallen van ſeekere entrepriſe; by ſyne Majeſteyt met co-operatie van deſen Staet in 't werk te ſtellen op 't Eylandt Hitlandt, jegenwoordig door den Koning van Groot Brittannien gepoſſideert wordende, enaengeſien het ſelve Eylandt, ſoo als de gemelte Heeren Deenſche Miniſters verklaerden den Koning haren Meeſter van oudts toebehoorde: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde de meergemelte Heeren Deenſche Miniſters by haer Hoog Mog. geanimeert moge werden de voorſz entrepriſe, ſoo veel doenlyk, te prepareren, met verſeeckeringe, dat haer Hoog Mog. genegen zyn, naer den uytval van de aenſtaende bataille met de Engelſchen die ſaecke, ſoo veel doenelyk, te foveren ende te ſeconderen; Des dat by ſucces van de voorſz entrepriſe, ende het voorſz Eylandt geincorporeert werdende, haer Hoog Mo. 't ſelve met een Fort en genoechſame Militie ſullen mogen beſet houden.

Maendag den 26 July 1666.

De maendts ſoldts daer in gecondemneert zyn de weg gelopene Matroſen aen de geblevene te verdeelen.

Ontfangen een Miſſive van Michiel Adriaenſz de Ruyter, Lieutenant-Admirael van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, geſchreven in 's Landts Schip, genaemt de Seven Provintien, leggende ten Ancker voor de Reviere van Londen, den drie en twintighſten deſer loopende maendt, houdende onder anderen, dat den Scheeps-Kryghsraedt al op den veertienden daer bevoorens gecondemneert hadde alle Officieren, Matroſen ende Soldaten, die naer dat ſy met 's Landts Schepen uyt de jonghſte bataille met de Engelſchen voorgevallen, in verſcheydene Zeegaten ſeer beſchadight waren in gevallen, hun buyten eenig verlof uyt de ſelve ongereede Schepen te Lande hadden begeven, ende aldaer eenigen tydt onthouden, yder in een maent hunner te goedt hebbende gagie: Waer op gedelibereert zynde, Is goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Ed. Gr. Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde den innehoude van de voorſz condemnatie, ende ſulks de verbeurde maendt ſoldye niet by den Staet geproffiteert, maer aen de geblevene Officieren ende Matroſen van ſoodanige Schepen, daer van de Gecondemneerden als vooren ſonder verlof zyn afgelopen, na proportie van hare reſpective gagien uytgekeert moge werden; Ende dat tot dien eynde den gemelten Lieutenant-Admirael by aenſchryvinge van haer Hoog Mog. gelaſt moge werden, door de reſpective Schryvers van de Schepen pertinente Lyſten te doen formeren, ende haer Hoog Mog. overſenden, ſoo van alle de Matroſen die op de voorſz Schepen volgens haren plicht verbleven, ende aldaer den vereyſten arbeydt gedaen ende geaſſiſteert, als van die gene die haer als vooren, ſonder verlof van de ſelve Schepen begeven, ende voor eenighen tydt onthouden hebben, om vervolgens de ſelve Lyſten aen de Collegien ter Admiraliteyt, uyt welckers Diſtricten de Gecondemneerde uytgevaren zyn, te werden toe-

geſonden, om te ſtrecken tot hare narichtinge in 't executeren van 't gene hier op by haer Hoog Mog. ſtaet gereſolveert te worden.

Dinghſdag ende Woonſdag den 27 ende 28 July 1666.

Sweden. Of yets ten reguarde van de desſeinen van Sweeden tegens Bremen by der handt te nemen.

Synde ter Vergaderinge gerepreſenteert de apparentie van de deſſeynen, die den Koning van Sweden tegens de Stadt Bremen wel ſoude mogen by der handt nemen, ende in 't werk ſtellen; Is naer voorgaende deliberatie goedt-gevonden ende verſtaen, dat door de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Sweedtſche ſaecken, overleydt ende overwogen, midtſgaders de Vergaderinge van advyſe gedient ſal worden, of yets ende wat tot ſteuytinge van de voorſz gevreeſde deſſeynen, 't zy door officien van interceſſie tot dien eynde by den hoogh-gemelten Koning, ende de Magiſtraet van de voorſz Stadt aen te wenden, ofte anderſints gedaen, ende in 't werk geſteldt ſoude konnen ende behooren te werden.

Vrydag den 6 Auguſti 1666.

Aen de Vorſten van Lunenburg ſubſidien te continueren, mits, &c.

By reſumptie gedelibereert zynde, op de ouverture van wegen de Vorſten van Brunſwyk ende Lunenburg, door den Grave van Waldeck gedaen, ende de conferentien daer over met den Raedt-Penſionnaris gehouden; Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. door een ſecrete conduite de ſaecke ter Generaliteyt daer henen ſal worden gedirigeert, ten eynde aen hare Vorſtelyke Doorluchtigheden, de ſubſidien tot onderhoudt van de helfte van der ſelver Trouppes gefurneert werdende, als noch voor den tydt van twee maenden, aenvang nemende met het begin van de maendt September eerſt-komende mogen werden gecontinueert, midts dat de hoogh-gemelte Vorſten, haer te gelyk by een Acte ſullen obligeren, omme ter requiſitie ofte op de inſtantien van haer Hoog Mog. der ſelver Trouppes, uyt het Graefſchap van Ooſt-Vrieſlant te doen deſloigneren, midtſgaders ook beloven met haer Ho. Mog. ſluyten ende oprechten de Alliantie defenſive, volgens de projecten ende ouvertures, daer over voor deſen op het Papier gebracht, ſonder dat daer inne eenige ſubſidien ofte ſecourſſen ſullen werden belooft, anders dan in cas van aggreſſie, volgens de gedane voorſlagen in het voorſz Concept geinſereert, waer mede te gelyk ſullen weſen gemortificeert de pretenſien die by de Vorſten, noopende het onderhoudt van de Trouppes in den beginne geſupporteert, op deſen Staet hebben gemaeckt; Des dat de hoogh-gemelte Vorſten boven dien ook tot geruſtheydt van haer Edele Groot Mog: in het particulier, op haer Princelyk woordt ſullen aennemen, haer uyterſte effort te doen, om onder het geſag van de Wapenen den Koning van Sweden tot een minnelyk Accord met de Stadt Bremen te obligeren, ende middelerwylen ook andere Nabuyrige Princen van 't Ryk tot ſich te trecken, omme by ontſtenteniſſe van een minnelyk verdrag d'executie van het feytelyk deſſeyn der Sweden tegens Bremen te ſamen met de Wapenen naer vermogen te ſteuyten.

Vrydag den 20 Auguſti 1666.

Denemarken. Brandenburg. Lunenburg.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gundt eenigen tydt herrewaerts was gepaſſeert ende voor-gevallen in verſcheyden converſatien met den Heere Muller, alhier aenweſende Miniſter van de Vorſten van Lu-

Lunenburg gehouden, raekende 't ſubject van de nadere Alliantie, onder anderen mede met de hoog-gemelte Vorſten aen te gaen, exhiberende daer benevens het Concept van Alliantie, hier naer volgende van woorde te woorden geinſereert.

Concept Tractaet van Alliantie, tuſſchen den Koning van Denemarken, de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, den Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de geſamentlyke Heeren Vorſten van den Huyſe van Brunſwyk ende Lunenburg, om te ſtrecken tot onderlinge defenſie van wederzydts Koninckrycken, Landen, Luyden, Steden, Sterckten, &c.

I.

Sal tuſſchen de hoog-gemelte Parthyen zyn en blyven een oprechte, getrouwe Vrundtſchap, ende Correſpondentie.

II.

Met belofte ende verbinteniſſe van wederzydts beſte getrouwelyk te vorderen, ſchade en nadeel af te keeren ende weeren.

III

Ende de reſpective onderhoorige Koninkryken, Landen, Luyden, Steden, Sterkten, &c te helpen defenderen ende beſchermen tegen alle die genen, de welke die ſouden mogen onderſtaen Vyandtlyk te Lande te invaderen, ofte met openbaer geweldt te attacqueren, onder wat pretext het ſoude mogen zyn.

IV.

Deſe alliancie defenſive ſal duyren ende cours hebben den tydt van twaelf Jaren, ende in cas de een ofte d'andere van de Contrahenten, geduyrende dien tydt door yemandt wie het ook mochte zyn quame aengetaſt, ofte beoorloogt te werden, ſullen de andere niet geattacqueerde de ſelve by-ſpringen ende te hulpe komen, met Ruyters, ende Knechten.

V.

Soo nochtans, dat een Geattacqueerde ſal gehouden zyn notificatie te geven van de invaſien, ofte het gewelt dat hem werdt aengedaen, aen de niet geattacqueerde Partyen, dewelke haer ſullen mogen employeren tot het moyenneren van een accommodement, nochtans met dien verſtande, dat onvermindert de officien van Mediatie,

het beloofde ſecours aenſtondts ſal moeten geſonden werden.

V I.

Ende dewyle deſe defenſive Alliancie byſonderlyk daer henen gaet, om ſonder yemandts offenſie wederzydts Staten, Landen, Luyden, Steden ende Sterkten, tegens alle ſoodanig geweldt te protegeren ende te maintineren, daer inne de ſelve te Lande mochte geinvolveert werden, ende dat in deſe conſtitutie van tyden, alle nabuyrige Koningen en Vorſten, ſich bevinden in ſulken conſiderablen poſtuyr van Wapenen, dat in de naeſt aenſtaende tyden eenige attacque of aggreſſie vallende, 't voorſchreve gelimiteerde ſecours niet ſuffiſant genoeg en ſchynt, om de gevreeſde ongemacken ende onheylen met de vereyſchte nadruk af te keeren; Soo is verſprooken ende geconvenieert, in cas, binnen den tydt van twee jaren de eene ofte andere van de hoog-gemelte Partyen in mannieren als vooren door yemandt van de voorſchreve Koningen of andere machtige Princen of Staten quamen geattacqueert te werden, dat de niet Geattacqueerden in ſulcken gevalle niet alleen met het boven-geſpecificeerde ſecours de Geattacqueerde ſullen by ſpringen, maer daer en boven de ſelve ſullen te hulpe komen met alle haere macht, ende te gelyk tegens den Attacquant ſullen treden in een volkomen rupture van Oorloge, ende daer inne geſamentlyk continueren, tot dat den Attacquant tot af-ſtandt van ſyne entreprinſen, ende den Geattacqueerden in ſynen voorigen vredigen ende geruſten ſtandt herſtelt ſal zyn, dat ook in ſulken cas, omme 't werk meer nadruk ende aenſien te geven, van nu af aen ſullen weſen gerenoveert, ende tegen ſoodanigen Aggreſſeur, waer mede men als boven in rupture getreden ſal zyn, werden geappliceert de reſpective Tractaten by haer Hoog Mog. voor deſen eerſt met de Heeren Vorſten van Lunenburg op den [illegible] des voorleden jaers ende naderhandt ook met den Cheur-Vorſt van Brandenburg op den ſeſtienden February laeſtleden, tot bevorderinge van een goede Vrede met den Biſſchop van Munſter geſlooten geweeſt zynde, gelyck *in eum eventum* als nu voor als dan de ſelve Tractaten voor gerenoveert, ende tegens ſoodanigen Aggreſſeur geappliceert, gehouden werden, midts deſen, in der voegen, dat de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, 't voorſchreve caſus exterende, van haere zyde gehouden ſullen weſen, te furneren de maendtlyke ſubſidien in de voorſchreve Tractaten geſpecificeert, ende dat daer en tegen mede de hoog-gemelte Cheur ende Vorſten van haere zyde verobligeert ſullen weſen

ſen op de been te houden, reſpectivelyck de nombre van vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Voet-Knechten op den voet ende volgens de conditien, in de voorſchreve Tractaten breeder vermelt, alleenlyck met die veranderinge, dat alle 't gene daer inne van den voor-gemelten Biſſchop van Munſter werdt geſegt, op den voornoemden nieuwen Aggreſſeur gepaſt, ende jegens de ſelve met der daedt op de alder-efficacieuſte wyſe ter executie geleydt ſal worden; ende voor ſoo veel den hoog-gemelten Heere Cheur-Vorſt, of wel de hoog-gemelte Vorſten van Bronſwyk en Lunenburg ten voorſchreven tyde 't voorſchreve volle getal van vier duyſent Paerden ende acht duyſent Voet-knechten niet mochte in dienſt hebben, dat in ſulcken gevalle tot ſpoedige ſuppletie van 't deficierende getal, ook by haer Hoog Mog. naer advenant van 't ſelve defect, gelycke Aenrits-gelden ſullen werden gefurneert, is naer proportie van de geheele Maſſa in krachte van de voor-geroerde Tractaten betaeldt zyn geworden, dan gemerkt de hoog-gemelte Vorſten van Lunenburg directelyck ende immediatelyck door ſoodanigen Aggreſſeur als boven in haere Landen geattacqueert werdende, op een tydt dat het voorſchreve getal van vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Voet-knechten albereydts voor een goedt gedeelte mochte weſen vermindert, hare Vorſtelyke Doorluchtigheden al een merkelyk ongemack ende verlies ſoude hebben konnen geleden, eer ende bevoorens wederom nieuwe wervinge tot ſuppletie van het defect ſouden konnen weſen gedaen, ende voltrocken, dat over ſulks in ſoodanigen getal van immediate attacque, hare Vorſtelyke Doorluchtigheden by proviſie ter tyden ende wylen toe de voorſchreve vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Voet-knechten wederom ſullen weſen geſuppleert, by haer Hoog. Mog. in alle promptitude met een ſecours van twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Voet-knechten geſecondeert ende by-geſprongen ſullen werden.

VII.

Alle 't geene in de voorige Articulen is ter neder geſteldt, ten reſpecte van de Vyandtlyke invaſien ende attacquen, de welke yemandt van de Geallieerden van buyten ſoude mogen over-komen, ſal ook obligatoir zyn, ende gepreſteert moeten werden, in ſoodanigen gevalle, als eene van de hoog-gemelte Parthyen ende Geallieerden yemandt, ofte eenige van de andere ſoude mogen komen aen te taſten.

In-

VIII.

Indien eenige andere Chriſtelyke Koningen, Potentaten, Republycquen ofte Steden, haer mede in deſe Alliancie willen begeven, ſoo ſal ſulks een yegelyk vry ſtaen; Edoch daer door egeen van de Contrahenten eenighſints geprejudicieert, ofte des ſelfs ſtaet ende conditie ſwaerder gemaekt ofte vernadeelt, ſulks deſe inlatinge ſal moeten gedaen werden met onderlinge communicatie ende wederzyts bewilliginge, ende ſullen ſelfs na vermogen ende gelegentheyt, devoiren ende officien gedaen werden; dat ſoodanige andere Princen, Potentaten, Republycquen, ende machtige Steden, die men geſamentlyk ſoude verſtaen, dienſtig te zyn om tot deſe Alliantie te werden inghelaten, ende ſpecialyk den Koning van Sweden, mede daer onder mogen gebracht werden.

IX.

Ende gelyk het oogmerk van deſe Alliancien geenſints en is, om eenige aenleydinge te geven tot Oorloge, verwyderinge, offenſie, hinder, ofte ſchade, ofte ook de ſelve in eenigen deele te fomenteren, maer alleen om alle gevreeſde onheylen ende ongemacken, ende malkanders ſchade ende nadeel te beletten, ende in cas van eenige onverhoopten overval, de ſelve te doen remedieren ende redreſſeren, ende over ſulks den Geledeerden ende Beſchadighden te doen herſtellen in ſynen voorigen geruſten ſtaet; ſoo is ook expreſſelyk geconvenieert, dat het de bovengemelte hooge, 't zy Geattacqueerden, 't zy aſſiſterende Parthyen, niet en ſal vry ſtaen met den Attacquant te handelen, te verdragen, te accorderen, ofte eenige Tractaten van Vrede ofte Treves te ſluyten, ten zy met voorgaende communicatie van de andere hooge Parthyen, ende dat noch ſoodanig, dat de ſelve expreſſelyk daer by werde geincludeert, indien ſy ſulks begeeren, en herſteldt in de poſſeſſie van de Landen ende Steden, ende in 't genoth van de Rechten ende Vryheden die ſy hadden, ende daer van ſy jouïſſeerden voor den Oorloge, ende ſonder van den gemeenen Vyandt voor de andere hooge Parthyen, te bedingen de ſelve Rechten, Vryheden, Exemptien, ende andere prærogativen, als ſy voor ſich ſelven ſtipuleert, ten ware de Geallieerden onderling anders mochten goet-vinden.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde op 't voorſchreve Concept met de hoogh-gemelte Furſten een adjuſtement gemaeckt moge werden, op rapport ende approbatie van haer Edele Groot Mog.

Don-

Donderdag den 30 September 1666.

De Heer Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gerapporteert den uytſlag van de conferentie, by de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, in gevolge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den negen en twintighſten deſer loopende Maendt, met de Heeren Miniſters van de Vorſten van Bronſwyk ende van Lunenburg gehouden, ende de nadere ouvertures by de ſelve gedaen, raeckende het ſubject van de bewuſte Alliantie, tuſſchen den Koning van Denemarcken, deſen Staet, den Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de hooge Vorſten van Bronſwyk en Lunenburg aen te gaen, midtſgaders ook van de conſtitutie ende conſervatie van de Stadt Bremen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaecken van Lunenburg, ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt werden by deſen, de voorſz ouvertures by de gemelte Miniſters gedaen, te examineren, ende haer Edele Groot Mog. dienthalven te dienen van der ſelver conſideratien ende advis.

Rapport conferentie met Lunenburgſche Miniſters gehouden over de Stadt Bremen.

Dinghſdag den 5 October 1666.

De Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Ed. Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den dertigſten der voorlede Maendt, ge-examineert de Concepte Alliantie tuſſchen den Koning van Denemarcken, deſen Staat, den Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg, aen te gaen, in voegen als de ſelve Concepte Alliantie hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Concept van Alliantie met Denemarken, Brandenburg, ende Lunenburg, conſervatie Bremen.

Naer dien den Koning van Denemarcken, Noorwegen, &c. de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden; den Heer Cheur-Vorſt van Brandenburg, de geſamentlyke Heeren Furſten van den Huyſe van Bronſwyk ende Lunenburg, midtſgaders het Furſtelyke Huys van Heſſen, Caſſel, zedert eenigen tydt herrewaerts achtervolgens het vyf en twintigſte Articul van 't Tractaet van nader conjunctie opgerecht met den hoogh-gemelten Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg, in date den ſeſthienden February laetſtleden, ende het een en twintighſte Articul van het Tractaet, opgherecht met de hoogh-gemelte Heeren Furſten van Bronſwyk ende Lunenburg van date den elfden September ſeſthien hondert vyf en tſeſtig, overleght, ende geconſidereert hebbende, wat verdere middelen tot onderlinge geruſtheyt ende ſecuriteyt, by nadere verbinteniſſe ſoude konnen werden uytgevonden. Soo is 't, Dat tuſſchen de ſelve hoge Partyen door hare reſpective alhier in 's Graven-Hage aenweſende Miniſters in krachte van hare procuratien op 't eynde

deſes geinſereert, is gemaeckt ende geſlooten eene vaſte ende ſeeckere Alliantie defenſive, beſtaende in de naervolgende poincten.

I.

Dat tuſſchen de hoog-ghemelte hooge Partyen ſal zyn ende blyven een oprechte getrouwe vrundtſchap ende Correſpondentie.

I I.

De welcke daer toe ſtrecken ſal, dat de een des anders beſte getrouwelyk ſal ſoecken te bevorderen, ende des ſelfs ſchade en nadeel naer alle vermogen helpen afkeeren ende afweeren, met ſoodanige macht reſpective, als hier na ſal werden verklaerdt.

I I I.

Ende de reſpective onderhoorige Koninckryken, Furſtendommen, Landen, Luyden, Steden, Sterckten, ſelf mede die met Guarniſoen van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael zyn beſet, te helpen defenderen en beſchermen tegens alle die genen, de welke die ſouden mogen onderſtaen Vyandtlyk te Lande te invaderen, ofte met openbaer geweldt te attacqueren, onder wat pretext het ſoude mogen zyn, gelyk de meer-hoogh-gemelte Heeren Staten Generael daer en tegen ook ſullen helpen defenderen, de Koninckryken, Furſtendommen, Graeffchappen ende Landen, die den hooghſtgemelten Cheur ende Vorſten jegenwoordig beſitten, ofte die de ſelve hier naermaels by wettige ſucceſſie ſouden mogen komen te poſſideren, tegens alle die genen die de ſelve ſouden mogen onderſtaen Vyandtlyk te invaderen, ofte met openbaer gewelt te attacqueren, onder wat pretext het ſoude mogen zyn, als vooren.

I V.

Deſe Alliancie defenſive ſal duyren ende cours hebben den tydt van ſes Jaren, ende in cas de een ofte d'andere van de Contrahenten, geduyrende dien tydt door yemandt wie het ook mochte zyn, niemandt uytgeſondert, quame aenghetaſt, ofte beoorlooght te werden, ſullen de andere niet geattacqueerde de ſelve by-ſpringen ende te hulpe komen, met een ſortabel ſecours, ſonder echter daer door te vallen in rupture, te weten den Koning van Denemarcken, ende de Heeren Staten Generael, yder met achthien hondert Ruyters ende drie duyſent ſes hondert Voet-knechten, den Heer Cheur-Vorſt van Brandenburg met

de geſamentlyke

Hee-

Heeren Vorſten van de Huyſen van Bronſwyk ende Lunenburg, den Heere Biſſchop van Oſenbrugge daer onder begreepen, met twaelf hondert Ruyters ende een duyſent vier hondert Knechten, ende 't Vorſtelyke Huys van Heſſen Caſſel met

onder ſoodanige Regimenten, Compagnien, Collonels ende andere Officieren, als de reſpective adſiſterende Parthyen geraedtſaem ſullen vinden, ende oordeelen tot ſoodanige aſſiſtentie bequaem te weſen; Sullende het ſelve ſecours gelevert, gepreſteert ende onderhouden werden, ten dienſte van den Geattacqueerden tot koſte van de andere hoogh-gemelte aſſiſterende Parthyen, ſoo dickwils als yemandt van de Contrahenten ſal werden geattacqueert, ofte getroubleert, in mannieren, als boven verhaeldt, volgens dit Tractaet van Alliantie defenſive; des ſal den Geaſſiſteerden het voorſz ſecours met Broodt ende Voeragie voor Paerden ten redelyken pryſe, ſoo veel het Landt kan furneren, accommoderen.

V.

Den gene die opentlyk ſal werden geattaqueert in manieren boven verhaeldt, ſal de keure ende optie hebben, om 't ſecours te nemen, of alle in Soldaten, of alle in geldt, of wel een gedeelte in Soldaten, ende een gedeelte in Wapenen, Munitie van Oorlog, Geldt, of andere Goederen, bequaem om tot den Oorlog gebruykt te worden, ſulks dat duyſent Soldaten ſullen werden getauxeert ofte genomen op thien duyſent guldens ter maendt, ende een Ruyter tegens twee Soldaten, genomen na den cours van de Banck tot Amſterdam, te weten twaelf maenden in 't jaer, ende ſal de betalinge geſchieden in 't begin van yder maendt, by egale portien, in der voegen, dat in cas de ſelve betalinge ten deele ofte in 't geheel, gedaen werde in geldt, dat de penningen ſullen gelevert werden ter plaetſe daer den Geattacqueerden goedt vinden ende bequaemſt oordeelen ſal, maer in gevalle dat die gepreſteert, ten deele ofte in 't geheel in Munitie van Oorloge, of andere Waren ende Goederen, bequaem om tot Oorlog gebruykt te worden, ſoo ſal den Geaſſiſteerden gehouden zyn, de ſelve te laten af-halen uyt de Landen van den genen, die 't ſecours furneren of doen ſal.

V I.

Soo wanneer het voorſchreve ſecours ſal werden gepreſteert in Soldaten, ſullen de ſelve geheelyk ende t'eenemael werden, ende vervolgens zyn onderworpen

de commandementen ende ordres van den genen aen de welcken die werden geſonden, om ſich daer van te dienen ende te tranſporteren ter plaetſe daer 't hem goedt duncken ſal; wel-verſtaende te Lande, in 't Velt, in belegeringen, tot bewaringe van Steden ende Plaetſen, ende alomme daer de noodt, ofte de nuttigheydt ſal vereyſſchen, met deſe reſerve nochtans, dat de Compagnien niet geheelyk van den anderen ſullen mogen werden geſepareert, maer te ſamen verblyven onder hare Vendelen ten minſten ter nombre van twee of drie hondert Soldaten van yeder Regement.

VII.

Maer dat het ſecours ſal zyn geformeert ende beſtaen uyt Soldaten, ook door de aſſiſterende hooge Parthyen afgheſonden, ende by den Geattacqueerden ontfanghen, ſoo ſal den ſelven Geattacqueerden mogen vergeven ende ſuppleren de vacante Charges tot de Vendels incluys, te beginnen van den Hoofden af, in deſen verſtande, dat de Perſoonen op de welke de ſelve vacante Charges ſullen werden geconfereert, gekoſen werden uyt de Troupes van 't voorſz ſecours.

VIII.

Noch is geconvenieert, dat die gene die eenige attacque geapprehendeert ofte te gemoedt ſiet, gehouden ſal zyn, daer van by tydts communicatie aen de mede-Geallieerden te geven, ten eynde de ſelve haer mogen employeren tot het moyenneren van een accommodement; nochtans met dien verſtande, dat onvermindert de officien van mediatie, het beloofde ſecours geſonden ſal moeten werden, ſoo haeſt de attacque ofte rupture effectivelyk ſal weſen voor-gevallen.

IX.

Ende dewyle deſe defenſive Alliancie byſonderlyk daer henen gaet, om wederzydts Rycken, Staten, Landen, Luyden, Steden ende Sterckten, tegens alle ſoodanig ghewelt te protegeren ende te maintineren, daer inne de ſelve te Lande mochte geinvolveert werden, ende dat in deſe conſtitutie van tyden, alle nabuyrige Koningen en Vorſten, ſich bevinden in ſulcken conſiderablen poſtuyr van Wapenen, dat in de naeſt aenſtaende tyden eenige attacque of aggreſſie voorvallende, 't voorſz gelimiteerde ſecours niet ſuffiſant genoeg en ſchynt, om de gevreeſde ongemakken ende onheylen met de vereyſchte nadruk af te keeren; Soo is verſprooken ende geconvenieert, in cas, binnen den tydt van twee jaren de eene ofte andere van de hoogh-ghemelte Parthyen in mannieren als vooren door yemandt van

van de voorſchreve Koningen of andere machtige Princen of Staten quamen geattacqueert te werden, dat in ſulken gevalle de niet Geattacqueerde in plaets van haeren Geallieerden, met het boven-geſpecificeerde ſecours by te ſpringen, de ſelve ſullen te hulpe komen met alle haere macht, ende te gelyck met den Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs treden in volkomen rupture van Oorlog, ende tegens de ſelve met alle vigeur offenſive ende defenſive ageren, oock daer inne geſamentlyck continueren, tot dat den Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs tot af-ſtandt van ſyne ofte haere entreprinſen, ende den Geattacqueerden in ſynen voorigen vredigen ende geruſten ſtandt herſteldt ſal zyn, ende dat hy ſoo veel mogelyk van den Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs, reparatie over ſyne geledene ſchade ſal hebben bekomen, dat ook in ſulken cas, omme 't werck meer nadruck ende kracht te geven, van nu af aen ſullen weſen gerenoveert, ende tegens ſoodanigen Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs, waer mede men als boven in rupture getreden ſal zyn, werden geappliceert de reſpective Tractaten by haer Hoog Mog. voor deſen eerſt met de Heeren Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg den een en twintigſten September des voorleden jaers, ende naderhandt ook met den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg op den ſeſtienden February laetſt-leden, tot de bevorderinge van een goede Vrede met den Heere Biſſchop van Munſter geſlooten geweeſt zynde, gelyk *in eum eventum* als nu voor als dan de ſelve Tractaten voor gerenoveert, ende jegens ſoodanigen Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs geappliceert, gehouden werde, midts deſen, in der voegen, dat de hoog-gemelte Heeren Staten Generael, 't voorſchreve caſus exterende, van haere zyde gehouden ſullen weſen, te furneren de maendtlyke ſubſidie in de voorſchreve Tractaten geſpecificeert, ende dat daer en tegen mede de hoog-gemelte Cheur ende Vorſten van haere zyde verobligeert ſullen weſen op de been te houden, reſpectivelyck de nombre van vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Voet-Knechten op den voet ende volgens de conditien, in de voorſchreve Tractaten breeder vermelt, alleenlyck met die veranderinge, dat alle 't geene daer inne van den voor-gemelten Biſſchop van Munſter werdt geſegt, op den voornoemden nieuwen Aggreſſeur of Aggreſſeurs gepaſt, en jegens de ſelve met der daet op de alder-efficacieuſte wyſe ter executie geleydt ſal worden; en voor ſoo veel den hoog-gemelten Heere Cheur-Vorſt, of wel de hoog-gemelte Vorſten van Bronſwyk en Lunenburg ten voorſchreven tyde 't voorſchreve volle getal van vier duyſent Paerden ende acht duyſent Voet-knechten niet mochte

in dienſt hebben, dat in ſulken gevalle tot ſpoedige ſuppletie van 't deficierende getal, oock by haer Hoog Mog. naer advenant van 't ſelve defect, gelyke Aenritsgelden ſullen werden gefurneert, als naer proportie van de geheele Maſſa in krachte van de voorgeroerde Tractaten betaeldt zyn geworden, dan gemerckt de hooggemelte Vorſten van Bronſwyck ende Lunenburg, directelyk ofte immediatelyck door ſoodanigen Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs als boven, in haere Landen geattacqueert werdende, op een tydt dat het voorſchreve getal van vier duyſent Paerden, ende acht-duyſent Voetknechten albereydts voor een goedt gedeelte mochte weſen vermindert, haere Vorſtelyke Doorluchtigheden al een merkelyk ongemak ende verlies ſoude hebben konnen geleden, eer ende bevoorens wederom nieuwe wervinge tot ſuppletie van het defect ſouden konnen weſen gedaen, ende voltrocken, dat over ſulcks in ſoodanigen geval van immediate attacque, haere Vorſtelyke Doorluchtigheden by proviſie ter tyden ende wylen toe de voorſchreve vier duyſent Paerden, ende acht duyſent Voet-knechten wederom ſullen weſen geſuppleert, by haer Hoog Mog. in alle promptitude met een ſecours van twee duyſent Paerden, ende vier duyſent Voet-knegten geſecondeert ende by-geſprongen ſullen werden.

X.

Ende nademael het voor-ſtaende negende Articul is de principaelſte kracht, ende de voornaemſte naedruck van 't gantſche Tractaet; ende dat ook naer expiratie van dien tydt ſoude konnen duyren, de reden in 't voorſchreve Articul uytgedruckt, die de reſpective Geallieerden heeft bewogen den innehoude van 't ſelve voor den tydt van twee Jaren, by proviſie vaſt te ſtellen; Soo is ook geconvenieert ende verdragen, dat men tydelyck voor de expiratie van de voorſchreve twee Jaren met den anderen ſal delibereren, of het niet oorbaerlyk ende noodig ſal zyn, de ſtipulatie van 't meer-geroerde Articul voor langen tydt te continueren, ende dat men dien-volgende daer over ſes maenden voor het verloop van dien wederom ſal te ſamen komen, alhier in 's Graven-Hage, ende ſich als dan dienthalven ſoodanig nader vergelyken, als de conſtitutie van tyden ende ſaken ten gemeenen beſten, ende tot allezydts meeſte ſeekerheyt ſal komen te vereyſſchen.

X I.

Alle 't geene in de voorige Articulen is ter neder geſteldt, ten reſpecte van de Vyandtlyke invaſien ende

de attacques, de welke aen yemandt van de Geallieerden, van yemandt buyten deſe Alliantie zynde, ſoude mogen over-komen, ſal ook obligatoir zyn, ende gepreſteert moeten werden, in ſoodanigen gevalle, als eene van de hoog-gemelte Partyen ende Geallieerden yemant, ofte eenige van de andere ſoude mogen komen aen te taſten.

XII.

Indien eenige andere Chriſtelycke Koningen, Potentaten, Republycquen ofte Steden, haer meede in deeſe Alliancie willen begeven, ſoo ſal ſulcks een yegelyk vry ſtaen; daer door egeen van de Contrahenten eenigſints werden geprejudicieert, ofte des ſelfs ſtaet ende conditie ſwaerder gemaeckt ofte vernadeelt; ſulks deeſe inlatinge ſal moeten gedaen werden met onderlinge communicatie ende wederzydts bewilliginge, ende ſullen ſelfs na vermogen ende gelegentheydt; devoiren ende officien gedaen werden, dat ſoodanige andere Princen, Potentaten, Republycquen, ende machtige Steden, die men geſamentlyk ſoude verſtaen, dienſtig te zyn om tot deſe Alliantie te werden ingelaten, ende ſpecialyck den Koning van Sweeden, ende den Cheur-Vorſt van Keulen, mede daer onder mogen gebracht werden.

XIII.

Ende gelyk het oogmerk van deeſe Alliancien geenſints en is, om eenige aenleydinge te geven ten Oorloge, verwyderinge, offenſie, hinder, ofte ſchade, ofte ook de ſelve in eenigen deele te fomenteren, maer alleen om alle gevreeſde onheylen ende ongemacken, ende malkanders ſchade ende nadeel te beletten, ende in cas van eenige onverhoopten overval, de ſelve te doen remedieren ende redreſſeren, ende over ſulks den Geledeerden ende Beſchadigden te doen herſtellen in ſynen voorigen geruſten ſtaet, ende doen hebben reparatie als vooren gemeldt; Soo is ook expreſſelyk geconvenieert, dat het de boven gemelte hooge, 't zy Geattacqueerden, 't zy aſſiſterende Partyen, niet en ſal vry ſtaen met den Aggreſſeur ofte Aggreſſeurs te handelen, te verdragen, te accorderen, ofte eenige Tractaten van Vreede ofte Trefves aen te gaen, ende te ſluyten, ten zy met voorgaende communicatie van de andere hooge Parthyen, ende dat noch ſoodanig, dat de ſelve expreſſelyk daer by werden geincludeert, indien ſy ſulks begeeren en herſteldt in de poſſeſſie van de Landen ende Steden, ende in 't genot van de Rechten ende Vryheden die ſy hadden, ende daer van ſy jouïſſeerden voor den

Oor-

Oorloge, ende ſonder van den gemeenen Vyandt voor de andere hooge Partyen, te bedingen de ſelve Rechten, Vryheden, Exemptien, ende andere prærogativen, als ſy voor ſich ſelven ſtipuleert, ten waere de Geallieerden onderling anders mochte goet-vinden.

XIV.

Deſe Alliancie ſal niet præjudicieren aen het reſpect, ende de plichten daer mede eenige van de Geallieerden, ſyne Keyſerlyke Majeſteyt, ende 't Roomſche Ryk zyn verobligeert.

XV.

Voorts op dat ſoo wel de voor-gemelte Geallieerden volkomentlyk mogen zyn verſeekert, van het effect ende de re-ele executie van deſe confœderatie, als mede andere Koningen, Princen ende Staten, geruſt geſteldt, dat hier door egeen præjuditie werdt geleydt aen voorige Tractaten, Alliancien ende Verbinteniſſen, by d'een ofte de ander van deſe Geconfœdereerden, met haer gemaekt; Soo verklaren de ſelve by deſen oprechtelyck, ende ter goeder trouwe, egeene Tractaten ofte Conventie met anderen te hebben, die deſe Alliancie eenigſints contrarieren, ende dienvolgens ook door geene voorige Verbinteniſſen eenigſints te weſen, ofte te konnen werden belet, om dit Tractaet in eenige van ſyne Poincten ende Articulen ter executie te ſtellen.

XVI.

Deſe Alliantie defenſive, ſal by de hoogſt- ende hooggemelte hooge Partyen reſpective, geapprobeert ende geratificeert werden binnen den tydt van ſes weecken, na het beſluyt ende de onderteekeninge, ofte wel eerder, ſoo het eenigſints doenlyk is, ende daer van gepaſſeert, ge-extradeert, ende uytgewiſſelt de reſpective Ratificatien, in behoorlyke forme tot allerzydts contentement ende meeſte geruſtheyt.

Fiat inſertie, van de Procuratien ofte Pouvoirs.

Aldus gedaen, geaccordeert ende geſlooten, onder de Signature ende de Pitchiers van de reſpective Heeren Miniſters, in de vooren-ſtaende Procuratien vermeldt. In 's Graven-Hage den ſeſtien honderd ſes en tſeſtig.

Midtſ-

Midtſgaders ook hare gedachten laten gaen over de conſtitutie ende conſervatie van de Stadt Bremen: Waer op gedelibereert zynde, Is het voorſz gerapporteerde generalyk by de Leden overgenomen, ende daer nevens goedt-gevonden ende verſtaen, dat de Heeren Commiſſariſſen ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, het voorſz rapport ten ſpoedighſten by geſchrifte te ſtellen, ende vermidts de ſaecke ſeer begint te preſſeren, hebben de reſpective Leden ook aengenomen Vrydag toekomende daer op gereet te ſullen weſen, zynde vervolgens het voorſz Advis in geſchrifte vervat, toodanig als het ſelve hier nae van woorde te woorde is geinſereert.

Edele Groot Mog. Heeren.

De Leden by Reſolutie van Uwe Edele Groot Mog., in date den dertighſten der voorlede maendt, gecommitteert, omme te examineren de ouvertures, by de Heeren Miniſters van de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg gedaen, raeckende het ſubject van de bewuſte Alliantie tuſſchen den Koning van Denemarken, deſen Staet, den Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende de hoog-gedachte Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg aen te gaen, midtſgaders ook van de conſtitutie ende conſervatie van de Stadt Bremen, ende haer Edele Groot Mog. dienthalven te dienen van der ſelver conſideratien ende advis, hebben in gevolge ende tot voldoeninge van de voorſz Reſolutie Commiſſoriael, niet alleen de importantie van de voorſz ſaeck aendachtig overwogen, midtſgaders ook de acceleratie, de welcke daer ontrent werdt gerequireert, maer ook de behoolyke reflectie gemaeckt op alle het gene de ſelve vermeynden des-aengaende verder in conſideratie genomen te konnen werden, ende vervolgens van hare plicht geacht Uwe Edele Groot Mog. met behoorlyk reſpect voor advis te gemoet te voeren, dat de Heeren Miniſters van den Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg als noch door alle goede officien gepermoveert behoorde te werden, omme de voorſz Concepte-Alliantie ten ſpoedigſten met deſen Staet nevens den Koning van Denemarcken ende Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg, die daer toe jegenwoordig zyn geporteert, finalyk te ſluyten, ende by aldien de gemelte Heeren Miniſters dienthalven voor als noch niet genoeghſaem gequalificeert ſouden mogen weſen, dat daeromme echter die voorſz ſaecke niet langer opgehouden, maer de ſelve Concepte-Alliantie tuſſchen den hooghſt-gedachten Koning, deſen Staet ende de Vorſten van Brunſwyk ende Lunenburg, ſonder uytſtel gearreſteert ende geteeckent behoorde te werden, te meer dewyle Uwe Edele Groot Mog. voor deſen ſelfs de eerſte aenleydinge tot de Alliantie hebben gelieven te geven, ende de ſelve geconſidereert te weſen een fondament, omme daer op de ſecuriteyt van de Frontieren te Lande, ende de ruſte van de Nabuyren voor een groot gedeelte te konnen bouwen, niet tegenſtaende als doen ſoo veel preſſante redenen daer voor niet ſcheen te militeren, als wel jegenwoordig, ende dat de ſelve dien-volgende ook de Heeren hare Gedeputeerden ter Generaliteyt hebben geauthoriſeert, omme de voorſz Alliantie tot het teekenen excluys te perfectionneeren, in hoedanige termen als de ſelve jegenwoordig is gebracht, genoeghſaem in alles conform de ſentimenten van Uwe Edele Groot Mog., voor deſen dienthalven geuyt, dat het voorſz Tractaet van Alliantie ſoo verre ſyn ac-

compliſſement bekomen hebbende, den hoogh-ghemelten Heere Cheur-Vorſt van Brandenburg voor uytwiſſelen van de Ratificatien ook verders by continuatie behoorde te werden genoodight, om ſich daer inne nevens de andere hooge Parthyen mede te begeven, ende vermeynen de gemelte Gedeputeerde Leden wyders, dat de officien van mediatie tuſſchen de Kroon Sweden ende de Stadt Bremen eenigen tydt herrewaerts by de hoogh-gemelte Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg aengewent, ende by haer Hoog Mog. gedaen preſenteren, noch gecontinueert behoorde te werden, ende dien-onvermindert de hoogh-gemelte Vorſten in gevolge van de aenbiedinge by de ſelve gedaen, verſocht hare Trouppes op de Frontieren van het Stift Bremen gereet te houden, ſonder echter daer mede yets feytelyks tegens de Sweden te attenteren, ten ware het ſelve met onderling concert ende goedt vinden van de Geallieerden in tyden ende wylen dienſtig mochte werden geoordeelt, als mede dat ſyn Koninckklyke Majeſteyt van Denemarcken, mitſgaders de hoog-gemelte Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg gediſponeert behoorde te werden, geen permiſſie te geven tot doortocht voor eenige Sweedtſche Trouppes nae het Stift Bremen; Ende ſoude de Kroon Sweeden apparentelyk daer door bewogen ofte geneceſſiteert werden, omme het begonnen deſſeyn op de Stadt van Breemen te laten varen, ſonder dat deſen Staet ſig buyten den teneur van de defenſive Alliancie verder ſoude behoeven te engageren, als de ſelve naer de conjuncture van tyden ende ſaecken te raden ſoude mogen werden, daer anderſints het verlies van de voorſz Stadt ſeeckerlyk te wachten ſoude ſtaen.

Edoch refereren haer de Gecommitteerde Leden tot U Edele Groot Mog. hoogh-wyſe diſpoſitie.

Vrydag den 8 *October* 1666.

Sweden. Of yets tegens de gevreeſde deſſeynen van Sweden op Ooſt-Vries landt ende deſen Staet.

De Heer Penſionnaris Vivien, heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeeckere Miſſive van de Heer Isbrants, Extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Sweeden, geſchreven tot Stockholm den twee en twintighſten der voorlede Maendt, ende onder particulier addres aen de Heer Raedt-Penſionnaris de Witt, de Regeringe toegeſonden, houdende advertentie van de deſſeynen, die de Sweden op Ooſt-Vrieſlandt, en by gevolge mede op deſen Staet wel ſoude mogen hebben. Waer op gedelibereert zynde, is goedtgevonden ende verſtaen, dat de voorſz Miſſive door Gecommitteerden van haer Edele Groot Mog., met ende nevens de Hollandtſche Raeden ende Miniſters in den Raéde van State, midtſgaders de Heeren Gecommitteerde Raeden, of eenige van de ſelve by 't Collegie daer toe te deputeren, nader ge-examineert, midtſgaders haer Edele Groot Mog. adviſe gedient ſal worden, of yets ende wat tegens ſoodauige gevreeſde deſſeynen by den Staet gedaen, ende in 't werk geſtelt ſoude konnen en behooren te werden; daer toe uyt deſe Vergaderinge verſocht ende gecommitteert zyn, gelyk verſocht ende gecommitteert worden by deſen, de Heeren van Dordrecht, van Haerlem, van Delft, van Leyden, van Amſterdam, van ter Goude, van Rotterdam, van Schiedam, van Alckmaer, van Hoorn, van Enkhuyſen, ende van Medenblicq, met de Raedt-Penſionnaris.

Dinghs-

Dingsdag den 12 *October* 1666.

By resumptie gedelibereert zynde, op 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der selver Resolutie Commissoriael in date den dertigsten der voorlede Maendt, geexamineert ende overwogen de ouvertures, by de Heeren alhier aenwesende Ministers van de Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg gedaen, raekende het subject van de bewuste Alliantie, tusschen den Koning van Denemarken, desen Staet, den Cheur-Vorst van Brandenburg, ende de hoog-gedachte Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg aen te gaen, midtsgaders ook van de constitutie ende conservatie van de Stadt Bremen; Is goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de saeke daer henen sal worden gedirigeert, ten eynde de Heeren alhier aenwesende Ministers van hoog-gemelte Cheur-Vorst van Brandenburg, als noch by haer Hoog Mog. door alle goede officien gepermoveert moge werden, omme het voorsz Concept van Alliantie ten spoedigsten met desen Staet, nevens den hoog-gemelten Koning van Denemarken, ende de Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg, die daer toe jegenwoordig zyn geporteert finalyk te sluyten; Edoch by aldien de gemelte Heeren Brandenburgsche Ministers dienthalven voor als noch niet genoegsaem gequalificeert souden mogen wesen, dat echter die voorschreve saeke niet langer op-gehouden, maer 't voorschreve Concept van Alliantie, tusschen den meer-hoogst-gemelten Koning van Denemarken, desen Staet, ende de Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg, sonder uytstel gearresteert ende geteekent moge werden.

Denemarken. Brandenburg. Lunenburg. Alliantie met Denemarken, Brandenburg, ende Lunenburg, conservatie Bremen.

Dat 't selve Tractaet soo verre syn accomplissement bekomen hebbende, syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheydt voor 't uytwisselen van de Ratificatien, ook verder by continuatie genoodigt moge werden, om sig daer inne nevens de andere hooge Partyen mede te begeven.

Dat wyders de goede officien van Mediatie tusschen de Kroon Sweden, ende de Stadt Bremen, zedert eenigen tydt herrewaerts by de meer-hoog-gemelte Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg aengewendt, ende by haer Hoog Mog. gedaen presenteren, noch gecontinueert mogen werden, ende dien-onvermindert de selve Vorsten, in gevolge van de aenbiedinge by de selve gedaen, versocht hare Trouppes op de Frontieren van 't Stift Bremen gereet te houden, sonder echter daer mede yets feytelyks tegens de Sweden te attenteren, ten waere het selve met onderling concert en goedt-vinden van de Geallieerden, in tyden ende wylen dienstig mochte werden geoordeelt.

Dat voorts meer-hoogst-gemelte syne Koninglyke Majesteyt van Denemarken, midtsgaders de hoog-gedachte Vorsten van Bronswyk ende Lunenburg, by haer Hoog Mog. gedisponneert moge worden, geen permissie te geven tot door-tocht van eenige Sweedtsche Trouppen, door hare Landen naer 't Stift Bremen voornoemt.

FINIS d'Anno 1666.

Vrydag den 11 *February* 1667.

Engelandt. Sweden. Geen ouverture tot ſtilſtandt van Wapenen te verwachten, voor ende al-eer &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeekere Memorie, by de Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs van Sweden, aen den Koning van Groot-Brittannien gepreſenteert, raekende 't verkieſen van eene Neutrale Handel-plaets, met het geen daer ontrent is; in welke voorſchreve Memorie geremarcqueert weſende, dat de gemelte Heeren Sweedtſche Ambaſſadeurs onder anderen hadden laten influeren een verſoek, ofte recommandatie tot ſtilſtandt van Wapenen; Is naer voorgaende deliberatie, om verſcheyden pregnante conſideratien verſtaen ende gereſolveert, dat met communicatie van de Heeren haer Hoog Mo. Gedeputeerden tot het ſecreet beleydt van de negotiatie van Vrede, de ſaeke door middel van den Heere Envoyé Appelboom, daer henen gedirigeert ſal worden, ten eynde de gemelte Heeren Sweedtſche Ambaſſadeurs, haer Hoog Mog. ofte der ſelver Geallieerden, geene voorſtellingen komen te doen van eenige ſtilſtandt, ofte ſuſpenſie van Wapenen, ter tyden en wylen toe over eene Neutrale Handel-plaetſe geconvenieert, ende allerzydts Gevolmachtigden aldaer gearriveert, ende in onderhandelinge getreden zynde, een apparent ſuccès van een goeden uytſlag ten principalen te gemoedt geſien ſal worden, geconſidereert haer Edele Groot Mog. het inwilligen ofte aengaen van ſoodanigen ſtilſtandt van Wapenen voor als noch, om verſcheyde pregnante conſideratien ſeer bedenkelyk ende nadeelig achten.

Dingsdag den 22 *February* 1667.

Gecommitteerde Raden te diſponneren op eenige aenbiedinge raekende Dirk van Ruyven.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeekere Miſſive van Thomas Sasburg, Reſident van deſen Staet aen 't Hoff van Spaigne tot Bruſſel, aen hem geſchreven uyt Bruſſel voornoemt, den twintigſten deſer loopende Maendt, met eene Bylage daer nevens gevoegt, midtſgaders noch ſeeker Advis, gedateert tot Antwerpen den een en dertigſten January laetſtleden, alle raekende de Perſoon van Dirk van Ruyven. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de voorſz Miſſive ende het bygevoegde Advis, te ſamen ſullen geſteldt werden in handen van de Heeren Gecommitteerde Raeden, om dien-aen-gaende te diſponneren ſulks ende in der voegen, als de ſelve ten meeſten dienſte van den Lande bevinden ſullen te behooren.

Donderdag den 24 *February* 1667.

Engelandt. Koning van Engelandt, ſlaet voor den Hage tot een Handel-plaetſe, reſcriptie.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den negentienden deſer loopende Maendt, ge-examineert ſeekere Miſſive van de Heeren Sweedtſche Ambaſſadeurs in Engelandt, aen den Heere Appelboom, Extraordinaris Envoyé van den Koning van Sweden alhier, geſchreven uyt Londen den elfden daer bevorens, houdende, dat den Koning van Groot Brittannien, om redenen breeder daer inne gementionneert, den Hage tot een Handel-plaets gekoſen hadde; Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. verſtaen ende verklaerdt om verſcheyden notabele redenen, de Miniſters van den Vyandt hier *in loco*, ende binnen haer Territoir niet te admitteren, daer van ter Ver-

Vergaderinge van haer Hoog Mog. kenniſſe gegeven, ende denunciatie gedaen ſal worden; ende voorts van wegen haer Edele Groot Mog. de ſaeke aldaer daer heenen gedirigeert, ten eynde den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, in antwoorde op des ſelfs Miſſive aen haer Hoog Mog. geſchreven den een en dertigſten der voorlede Maendt *ſtilo loci*, in voorgaende Notulen onder date den drie en twintigſten deſes breeder gementionneert, mede inhoudende, dat ſyne Majeſteyt den Hage tot een Handel-plaetſe gekoſen hadde, by haer Ho. Mog. gereſcribeert moge werden, volgens 't Concept hier naer volgende geinſereert.

S I R E:

Nous receuſmes hier du Sieur Appelboom, Miniſtre extraordinaire du Roy de Suede, en cette Cour la Lettre de voſtre Majeſté du 31. Janvier dernier, & comme elle nous fait eſperer, que l'on pourra bien-toſt ſortir heureuſement de cette funeſte Guerre, auſſi jugeons nous eſtre de noſtre devoir, que pour l'avencement d'une oeuvre ſi ſalutaire, nous y reſpondions promptement, ſans aucune perte de temps. Apres doncques avoir preallablement teſmoigné à voſtre Majeſté la ſatisfaction particuliere, que nous donne l'honneur & la civilité qu'elle nous fait, en nous faiſant connoiſtre, qu'elle veut bien que la negotiation, qui ſe doit faire pour la Paix, ſe faſſe dans le territoire de cet Eſtat, nous dirons, que nous travaillerons avec application, aupres de nos Alliez, a ce qu'ils agreënt cette Propoſition, dont nous eſperons que voſtre Majeſté ſera bien-toſt advertie par le moyen de la correſpondence, que Meſſieurs les Ambaſſadeurs Mediateurs ont à Paris, ainſi que de noſtre coſté nous donnons aujourd'huy aux Miniſtres qui ſont de noſtre part en cette Cour la, les ordres neceſſaires pour cet effect; Et d'autant que voſtre Majeſté a bien voulu avoir cette complaiſance pour nous, & nous faire l'honneur de ſe reſoudre a faire negotier la Paix dans le territoire de ces Provinces Unies, nous nous aſſeurons qu'elle ne fera point de difficulté d'Envoyer ſes Miniſtres à Maſtricht, à Boiſleducq, ou bien à Breda, c'eſt a dire a celle de ces trois Places, qui luy agreëra le plus, ce qui achevra de nous perſuader de la ſincerité de voſtre Majeſté, & de la veritable inclination qu'elle a a l'avancement, & a la perfection d'une oeuvre ſi Chreſtienne par toutes ſortes de moyens juſtes & poſſibles. Nous jugeons que les Villes & Places, que nous venons de nommer ſont fort accommodes & propres a cela, & meſme plus ſeures, tant a cauſe de leur aſſiette, que de leur conſtitution & Guarniſon ce qu'au contraire le Haye n'eſt pas, particulierement par ce que c'eſt un lieu, qui eſt ouvert de tous coſtez; Et par conſe-

ſequent ſubject a pluſieurs inconvenients & facheuſes rencontres pour les Perſonnes des Miniſtres des Roys & Eſtats avec leſquels ont eſt en meſintelligence, ou en Guerre, comme les exemples du temps paſſé nous l'a fait connoiſtre a noſtre grand regret, ſans que l'authorité du Gouvernement, ou de la Juſtice les ait pu prevenir; Nous eſperons que le bon Dieu deſtournera par ſa grace tels ou ſemblables faſcheux accidents, qui ſans doute troubleroient une ſi bonne oeuvre, & auſſi que les armes eſtant poſées par la prompte concluſion du Traitté d'une bonne Paix & par conſequent les Eſprits des peuples de part & d'autre guéris de toute aigré & animoſité. Nous ne pourrons plus apprehender ces facheuſes rencontres, mais qu'eſtant delivrez des penſéez, qui nous peuvent encore inquieter, nous pourrons franchement, & de bon Cœur recevoir icy les Miniſtres de voſtre Majeſté, & luy teſmoigner chez elle par les noſtres le reſſentiment, & la recoignoiſſance que nous avons à la facilité qu'elle aura apportée a l'acheminement de ce grand Ouvrage de la Paix.

Nous prions Dieu de vouloir inſpirer á voſtre Majeſté, & a toutes les parties qui y peuvent contribuer quelque choſe, les ſentimens & les reſolutions neceſſaires a une ſi bonne fin, comme auſſi a ce qui ſera requis a la continuation & execution punctuelle, de ce qui aura eſté conclu, afin que nous ayons ſujet de prier Dieu avec d'autant plus de Zele & d'affection, pour la proſperité de la Perſonne de voſtre Majeſté, & de nous ſigner.

SIRE, &c.

Saturdag den 19 Martii 1667.

Vrankryk. Project conventie op de conjunctie met de Vloote van Vrankryk.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeeker Project, by den Heere Grave d'Eſtrades, extraordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Vrankryk, ende Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, raekende 't ſubject van de conjunctie van ſyne Majeſteyts Vloote, met die van deſen Staet, in voegen ende mannieren als 't voorſz Project hier naer volgende ſtaet geinſereert.

Project fait par l'Ambaſſadeur extraordinaire de France, & les Deputez des Eſtats Generaux.

Que de Coſté & d'autre l'on fera un dernier effort pour mettre en Mer une Flotte auſſi conſiderable, ou plus puiſſante que celle que l'on y a mis l'année paſſée, veu qu'il pourroit bien arriver que l'on ſe trouveroit obligé de hazarder encor un Combat avant la jonction deſdites Flottes. Ne-

Neantmoins que pour l'eviter les Eſtats Generaux, feront tous devoirs poſſibles ponr mettre leur Flotte en Mer devant que les Anglois y puiſſent eſtre.

Que pareillement le Roy de France aura devant ou en ce temps la ſa Flotte en Eſtat d'entrer dans la manche au moment qu'elle aura appris que la Flotte de cet Eſtat ſera en Mer & approchera le pas de Calais.

Que la Flotte des Eſtats eſtant en Mer devant celle de l'Ennemy, le vent eſtant au Oüeſt elle ſe poſtera vers le pas de Calais, ou bien entre le Riviere de Londres, & le pas, & celle de ſa Majeſté avancera a la faveur du meſme vent dans la manche pour joindre a celle de cet Eſtat.

Mais ſi en meſme cas le vent ſe met a l'eſt, au moment que la Flotte de cet Eſtat aura advis, que celle de ſa Majeſté ſera ſortie du Port de Breſt, elle entrera plus avant dans la manche, & ira au devant de la Flotte de ſa Majeſté juſques a Hauteur de Ponterieux ou environ, juſqu'ou ſa Majeſté en ce cas fera avancer ſa Flotte, afin que la jonction, eſtant ainſi faite, par la grace de Dieu, l'on puiſſe conjoinctement aller chercher l'Ennemi & le combattre.

Mais ſi la Flotte Angloiſe eſt en Mer pluſtoſt, que celle des Eſtats, quoy qu'il ſera bien difficile d'Eſquiver alors le combat devant la jonction, neantmoins l'on l'evitera autant que l'honneur & la reputation de l'Eſtat le pourra permettre, & en ce cas la l'on advertira fort ſoigneuſement les uns les autres, tant par Mer que par Terre, de tout ce qui ſe paſſera de temps en temps & de ce que les uns & les autres pourront faire, & entreprendre pour taſcher de faciliter la jonction.

Si en l'un ou l'autre cas il ſe preſente quelque occaſion favorable au Roy, ou aux Eſtats, pour attacquer la Flotte Angloiſe, ou une partie d'icelle, l'on ne manquera pas de s'en ſervir pour incommoder l'Ennemy commun.

Les Deputez des Eſtats y adjoutant que ſur tout il faudra achever d'adjuſter le poinct du baiſſement du pavillon, ſans quoy la jonction ne ſe pourra pas faire, car quoy que l'on a cru cy-devant que ſa Majeſté euſt pour cet eſgard acquieſcé aux raiſons qui ont eſté alleguées de la part de cet Eſtat, d'autant plus que Monſieur le Marquis de Bellefonds, devant que de partir de Zelande, teſmoigna eſtre obligé d'y acquieſcer, neantmoins de ce que c'eſt paſſé du depuis l'on a ſubject d'en demander a cette heure plus d'eſclairciſſement.

Waer

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſz Project wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat de ſaeke voorts daer henen ſal werden beleydt, ten eynde 't voorſz Project tuſſchen den gemelten Ambaſſadeur d'Eſtrades, en Gedeputeerden van haer Hoog Mog. geperfectionneert ende gearreſteert, mitſgaders 't poinct van 't Salut, en contra ſalut met de Vlagge, tot wederzyts genoegen afgedaen moge werden.

Woonſdag den 20 *April* 1667.

Vrankryk. Engelandt. Denemarken. Concepte Guarantie met Vrankryk ende Denemarken aen te gaen, ende Inſtructie voor de Plenipotentiariſſen tot de Vrede-handelinge met Engelant.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt geduyrende de abſentie van haer Edele Groot Mog. was voor-gevallen ende gepaſſeert, raekende 't ſubject van de onderhandelinge met den Koning van Groot Brittanien, tot Breda te entameren, ook daer bevorens gecommuniceert ende voor-geleſen een Concept van Guarantie tuſſchen de Koningen van Vranckryk ende Denemarcken, midtſgaders deſen Staet aen te gaen tot manitenue van 't Tractaet van Vrede, 't welk onder Godes zegen met den hoogh-gedachten Koning van Groot Brittannien ſtaet te werden geſlooten; als mede een Concept van Inſtructie voor de Heeren, die van wegen haer Hoog Mog. als Gedeputeerde Plenipotentariſſen, tot de voorſz Vrede-handelinge ſullen ge-employeert werden, beyde door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſtelt ende op 't papier gebracht, in voegen ende mannieren als de voorſz Concepten in 't eynde deſes ſtaen geinſereert. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat de ſelve Concepten geſtelt ſullen werden in handen van de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, omme haer rype overweginge van den innehoude van dien, de Vergaderinge dienthalven te dienen van hare conſideratien ende advis.

Nademael de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden door verſcheyden Vyandtlyke actien by de Onderdanen van den Koning van Groot Brittannien jegens den Staet der voorſchreve Vereenighde Nederlanden, ende de Ingezetenen van de ſelfde ſoo buyten als binnen Europa te Water ende te Lande ondernomen ende gepleeght, daer van in der minne geen redres geobtineert heeft konnen werden, eyntelyk haer genoodtſaeckt gevonden hebben, met den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien te treden in openbare rupture van Oorlog, ende dat vervolgens mede den Koning van Vranckryk naer veele officien, langen tydt geduyrende ontrent den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien te vergeefs aengewent, om den ſelven tot een rechtmatig accommodement met hare Hoog Mog. te diſponeren in voldoeninge van ſyn Koninckly woort, vervat in 't Tractaet van Alliantie, den ſeven en twintighſten April ſeſthien hondert twee en tſeſtig tuſſchen ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mo. aengegaen ende geſlooten, mede genoodtſaekt is gewor-

worden met den ſelven Koning van Groot Brittannien opentlyk te breecken, dat inſgelykx den Koning van Denemarken ſoo ter oorſaeke voorſz, als ook om verſcheyden hoſtile attentatien door den Koning van Groot Brittannien of ſyne Subjecten, tegens den hooghſtgedachten Koning van Denemarken, ende des ſelfs Onderdanen gepleegt, in krachte van de Alliantie tuſſchen ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mog. intercederende, midtſgaders het nader Tractaet, den elfden February des voorleden jaers ſeſthien hondert ſes en tſeſtig daer op gevolgt, mede in den ſelven Oorlog tegens den Koning van Groot Brittanien geinvolveert ende geobligeert geworden is tegens hem de Wapenen aen te nemen, alles om volgens het oogmerk van de voorſchreve reſpective Alliantien ende Tractaten, den Koning van Groot Brittannien tot eene redelyke ende verſeekerde Vrede te obligeren, en dat het Godt Almachtig gelieft heeft de conjunctie van de Wapenen ende de Chriſtelyke intentie van de hooghſtgemelte Geallieerden, midtſgaders de officien van de interceſſie door den Koning van Sweden by gemeene bewilliginge van de Krygende Partyen, tot nederlegginge van den voorſchreven Oorlog aengewent ende by-gebracht, albereyts ſoo verre te zegenen, dat eyntlyk met allerzyts toeſtemminge eene gemeene by een komſte aengeſtelt is, binnen de Stadt van Breda, om onder den verderen zegen van Godt Almachtig, aldaer tot een finael beſluyt van eene goede, vaſte ende beſtendige Vreden te mogen geraeken, weshalven alſoo den hooghſtgedachten Koning van Vranckryk ende Denemarken, ſoo wel als de hooghſt-gemelte Heeren Staten Generael niet alleen daer toe collimeren, dat jegenwoordig, ende hoe eer ſoo liever door 't beſluyt van een goede Vrede, een eynde gemaekt moge werden van 't vergieten van meerder Chriſten Bloedt, maer voornamentlyk mede, dat door eene onverbreekelyke ende geduyrige obſervantie van 't gene onder Godes genadigen zegen in dier voegen beſlooten ſal worden, ook hier naermaels alle nieuwe recidiven geprævenieert; ende het Bloedt vergieten voor 't toekomende, ſoo veel in haer is, geprecaveert moge werden, daer toe gelyk de hooghſtgemelte Koningen en haer Hoog Mog. niets ſalutaerder ende van meerder efficacie hebben konnen oordeelen ofte bedenken, dan hare krachtige vereenigинge ende de punctuele præſtatie van 't gene by haer onderlinge Alliantien tot ſulken eynde albereyts is belooft ende vaſt-geſtelt, over ſulks en omme een yegelyk de hoope ende de gedachten te benemen, dat de voorſchreve drie Staten jegenwoordig in den Oor-

log met een goedt concert de kracht ende 't effect van hare vereeninginge doende blyken, daer van door de Vrede, of naer een gemaekt accomodement in eeniger mannieren ſouden konnen werden gediverteert, ſoo hebben de ſelve geraden gevonden, haer ten overvloet dienthalven by den jegenwoordige Inſtrumente nader te verklaren, ende geſamentlyk tot mainctenue ende guarantie van de Vrede, die onder Godes zegen, met den hooghſt-gemelten Koning van Groot Brittannien ſtaet te werden geſlooten, ſpecialyk ende particulierlyk te verbinden, ten welken eynde dan wy ondergeſchreve N. N. N. in den name ende als boven in der beſter forme belooft, en onwederroepelyk vaſt-geſtelt hebben, gelyk wy beloven ende vaſt ſtellen by deſen, dat in gevalle, 't gunt Godt verhoede, hier naermaels by ofte van wegen den Koning van Groot Brittannien, ofte de Engelſche Natie, de Vrede die men onder Godes genade verhoopt, dat eerſtdaegs by de hoogh-gemelte drie Staten, ende yder van de ſelve met den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien ſal werden geſlooten, 't zy buyten, 't zy binnen Europa, ſoude mogen werden geinfringeert, en dat ſy in 't reguardt van den Koning van Vranckryk en ſyne Majeſteyts Subjecten, 't zy ten aenſien van den Koning van Denemarcken, ofte ſyne Majeſteyts Onderdanen, 't zy in 't reguardt van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ofte hare Ingezetenen ende Onderdanen in ſulken cas tegens den hoogh-gedachten Koning van Groot Brittannien met der daedt te werke geleyt, ende ter executie geſtelt ſullen werden de beloſte, by hooghſt-gemelte Geallieerden voor deſen onderlinge ende reſpectivelyk aen de anderen gedaen, die hier by geenſints vermindert, maer wel geconfirmeert, ook geſterkt ende vermeerdert werden, ende dat over ſulks over ſoodanige infractie ofte contraventie niet alleenlyk by de geledeerde, maer ook by de twee andere hooge Parthyen, redres ende reparatie verſocht ſal werden door de ordinaris wegen ende middelen in ſulken cas gebruykelyk zynde, preſterende en voldoende niet te min van den beginne aen de Secourſſen by de reſpective voorgaende Tractaten ge-expreſſeert, ende in gevalle 't voorſchreve redres ende reparatie binnen den tydt van vier maenden, te reekenen van den dag af, dat de begane contraventie ofte infractie aen de Geallieerden ſal weſen genotificeert, geen redres ende reparatie ten genoege van de Geledeerde ſal weſen geobtineert, dat als dan, ofte ook wel eerder, ſoo de gelegentheyt ende noodt ſoodanig uytſtel ſonder groot gevaer voor de Geledeer-

de

de ende geattacqueerde Partye niet ſoude konnen lyden, de Geallieerden alle drie te ſamen met alle haer macht ende vermogen door openbaren Oorlog den Koning van Groot Brittannien, ende de Engelſche Natie allomme te Water ende te Lande ſullen aengrypen, ende allen mogelyken af-breuk doen, by ſoo verre die gene jegens de welke de infractie of trouble ſal weſen gedaen, ſich verobligeert acht, daer over met den ſelven Koning, ofte de voorſchreve Natie in openbare rupture te treden, ofte ook wel voor heenen albereyts daer mede in rupture getreden ſoude mogen zyn, ende dat ter tyde ende wylen toe den gemeenen Vyandt wederom andermael tot een rechtmatig, eerlyk ende verſeekert accommodement gebracht ſal zyn, waer ontrent in allen deele geprocedeert ſal moeten werden, volgens het voorſchrift van de voorſchreve voorgaende Tractaten ende Alliantien, ſoo als in conformité van de ſelve Tractaten de jegenwoordige onderhandelinge is begonnen, ende onder Godes zegen tot een goedt eynde vervolgt ſal werden; ende hebben de hooghſt-gemelte Geallieerden den anderen reſpectivelyk ende oprechtelyk verklaert ende belooft, jegenwoordig door geene andere Tractaten ofte Verbinteniſſen te weſen ge-engageert, die haer de punctuele ende complete preſtatie van 't gene voorſchreve ſtaet, of van de voorige Alliantien in eenigen deele ſoude konnen verhinderen, ook in 't toekomende haer met niemandt, directelyk ofte indirectelyk te ſullen engageren, ofte verbinden, tot yets 't welk in de punctuele ende complete preſtatie als boven eenig het alderminſte obſtacul ſoude konnen toebrengen.

Inſtructie van de Hoog Mog: Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor N. N. N. gaende als Gedeputeerde Plenipotentiariſſen van haer Hoog Mog: naer Breda, tot de Vredehandelinge met den Koning van Groot Brittannien aldaer aengeſtelt, ende 't gene daer aen dependeert.

I.

De gemelte Heeren Plenipotentiariſſen, ſal in hare negotiatie voor een generalen grondt-ſlag, ende het voornaemſte fondament van het te maeken Tractaet dienen de alternative preſentatie, hier bevoorens iterativelyk aen den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien gedaen, ende ſchriftelyk ge-extendeert in de

Miſſive den ſeſthienden September des voorleden Jaers by haer Hoog Mog. aen ſyne Majeſteyt geſchreven; Namentlyk, dat aen de keure van ſyne Majeſteyt wert gelaten, de Vrede te maeken met eene reciproque reſtitutie van het gene over ende weder, ſoo voor als naer het begin van den Oorlog met de Wapenen genomen, ofte den anderen onthouden ſouden mogen zyn, of wel dat men over ende weder blyve behouden het gene men den anderen ſoo voor als naer het begin van den Oorlog met de Wapenen ontnomen, ofte anderſints onthouden heeft.

I I.

Ende naerdemael de voor-geroerde alternative preſentatie is, ſeer ſatisfactoir, ook uyt verſcheyde reſpecten voor den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien, merkelyk advantagieus, ſulks dat het in haer Hoog Mog. voor een ſingulier effect van hare Chriſtelyke genegentheyt tot Vrede aengeſien, ende erkent moet werden, dat de ſelve geen difficulteyt maeken de voorſz preſentatie, al-hoe-wel van deſer zyde originelyk gedaen, voor ende al-eer haer Hoog Mog. van de goede reſolutie ende ſtantvaſtigheyt van hare Geallieerden volkomene geruſtheyt hadden, jegenwoordig in een tydt, dat hare ſaeken door Godes genade in ſoo avantagieuſen toeſtant zyn gebracht, noch geſtant te doen, ſoo ſullen ook de-gemelte Heeren Plenipotentiariſſen haer geenſints verder, ofte tot yets daer boven hebben te eſlargeren, maer als hen ſulks buyten vermoede, directelyk ofte indirectelyk ſoude werden gevergt, rondt uyt te verklaren, dat haer Hoog Mog. gereſolveert ende vaſt geſtelt hebben, gelyk vaſt geſtelt wort mits deſen, geen anderen Vrede te maeken, als met reciproque reſtitutie van de Landen, Eylanden, Steden, Sterkten, Plaetſen ende Colonien, die den anderen als vooren onthouden, ofte door de Wapenen zyn, ofte wel dat yeder reſpectivelyk de ſelve afgenomen Landen, Eylanden, Steden, Plaetſen, Sterkten ende Colonien, ſal blyven beſitten.

I I I.

Doch wat belangt de Schepen, Koopmanſchappen ende andere roerende Goederen; die voor ofte geduyrende den voorſchreven Oorlog in de macht van de een ofte ander der hooghſt-ſtrydende Partyen, of hare Subjecten gekomen zyn, al hoe wel haer Hoog Mog. met ſeer goet ende onwederſpreekelyk Recht konde inſiſteren, ende ook daer by perſiſteren, dat reſtitutie ende vergoedinge ſoude moeten werden gedaen, van verre over de

de hendert Schepen, met haere ingeladene Koopmanſchappen, die haer, midtſgaders de goede Ingezetenen ende Onderſaten deſer Vereenigde Nederlandtſche Provintien, hun verlatende op de trouwe van de voorgaende Tractaten, ende op ſeer ſolemnele verklaringe tot haer meerder geruſtheydt, daer en boven noch onlangs voor de aengevangene hoſtiliteyten gepaſſeert, by ſurpriſe ſonder eenige kenniſſe of denunciatie van Oorlog zyn af-handig gemaekt, niet alleenlyck in de openbare Zee, maer ſelfs binnen de Havenen ende Revieren, ſtaende onder de gehoorſaemheydt van den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, alwaer de ſelve op de publycque trouwe, in voegen voorſchreve, als by Vrunden waren ingekomen, ende niet alleenlyck generalyck de inkomende Rechten van Licent ofte Coſtuym ten behoeve van ſyne Majeſteyt betaeldt, maer ook veele van de ſelve haere ladinge onder het gebiedt van ſyne Majeſteyt ingenomen, ende het beloop van dien, aen ſyne Subjecten voldaen; jae ook eenige van henluyden al wederom de uytgaende rechten van Licent ofte Coſtuym aen ſyne Majeſteyt opgeleydt ende goedt-gedaen hadden, ſoo dat ſy haere licentie ende vryheydt eenmael gekocht ende betaeldt hebbende, niet ſonder dobbelde injuſtitie, daer van gefruſtreert, ende haerluyden hunne Schepen ende Goederen af-handig gemaekt konden werden, ſoo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen echter tot een eſclattante preuve van haer Hoog Mog. Chriſtelyke genegentheydt, om de Vrede te bevorderen, daer inne mogen bewilligen, dat alle Schepen met haere ingeladen Koopmanſchappen, ende generalyk alle roerende Goederen, die van de een ofte van de ander zyde voor, ofte geduyrende den jegenwoordigen Oorlog, mogen weſen genomen, ſonder eenige vergeldinge ofte vergoedinge, by de Nemers ſullen verblyven, ende dat een yegelyck van 't voorſchreve genomene, Poſſeſſeur ende Eygenaer ſal werden, onder beneficie van een generale ende reciproque renunciatie in het Tractaet, uytdruckelyck ende in de krachtigſte forme te inſereren, van alle actien ende pretenſien, hoedanig die oock genaemt ſoude mogen zyn, die partyen tot elckanders laſten ſoude mogen hebben, ofte eenigſints konnen of willen moveren, over ſaeken voor, ofte geduyrende den voorſz Oorlog gepaſſeert ende voorgevallen, op dat alſoo de Vrundtſchap door het Tractaet van Vreede herſteldt zynde, niet wederom door alternatien, over gepaſſeerde ſaeken verſtoort, en los gemaekt werde.

IV.

Dat daer-en-boven mede tot gelyken eynde, ende om te vermyden alle nieuwe debatten over reſtitutie ende liquidatie van Schepen, Koopmanſchappen, ende andere roerende Goederen, die men naer 't beſluyt van Vrede ſoude mogen pretenderen genomen te zyn, in afgelegen Geweſten, voor ende al-eer in de ſelve Geweſten van de gemaekte Vrede kenniſſe bekomen ſoude zyn geweeſt, van wegen haer Hoog Mog. ſal werden overgegeven, ende onder beneficie van gelyke over-gifte van den Koning van Groot Brittannien, in 't Tractaet expreſſelyk geinſereert, dat alle ſoodanige Schepen, Koopmanſchappen, ende andere roerende Goederen, die naer 't beſluyt en de publicatie van de Vrede, noch genomen ſouden mogen werden, binnen den tydt van twaelf dagen in 't Canael ende in de Noordt-Zee, binnen ſes weeken van de mondt van 't Canael af, tot de Kaep St. Vincent toe, binnen den tydt van tien weeken aen geene zyde van de voorſchreve Kaep ende aen deſe zyde van de Linie Æquinoctiael, ofte den Æquateur, 't zy in den Oceaen in de Middelantſche Zee, ofte elders, ende voorts binnen acht maenden aen geene zyde van de voorſchreve Linie, door de geheele Wereldt, ſonder cenige exceptie ofte verdere diſtinctie van tydt ofte plaetſe.

V.

Ende in gevalle, ſoo als wel te gemoet geſien wordt, den Koning van Groot Brittannien kome te verkieſen het laetſte Lidt van de voorſchreve alternative preſentatie, namentlyk dat een yegelyk ſal blyven beſitten, ende in vollen vryen eygendom behouden de Landen, Eylanden, Steden, Plaetſen, Sterkten ende Colonien, voor ofte geduyrende den Oorlog geoccupeert, ofte den anderen onthouden, ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen de ſtipulatie ende overgifte, die by 't voorgaende Articul alleenlyck is gepaſt, op Schepen, Koopmanſchappen ende andere roerende Goederen, ook extenderen ende applicabel maecken op ſoodanige Landen, Eylanden, Steden, Sterkten, Plaetſen ofte Colonien, als in de voor-geroerde diſtricten binnen de gelimiteerde termynen, van tydt tot tydt noch verovert ofte bemachtigt ſoude mogen worden.

VI.

Ende dewyle weder-zydts, ſoo voor als geduyrende den voorſchreven Oorlog eenige onnabuyrlyke Placcaten, zyn gedaen emaneren, daer mede de vrye entre-

cours

cours ende Commercie reciproquelyck werdt beſnoeyt, en by gevolge ook de Vrundtſchap merkelyk verſtoort; als namentlyk, van de zyde van Engelandt het Placcaet gemaekt, ſoo voor-gegeven werdt, tot encouragement van de Natie, om de Schip-vaert ofte Navigatie aen te queeken, ende voort te ſetten; en van de zyde van haer Hoog Mog. het Placcaet, verbiedende het inbrengen van Engelſche Manufacturen ende Gewaſſen binnen deſe Landen, dat over ſulks by het te maeken Tractaet van Vrede eene reciproque overgifte gedaen moge werden, van de voorſz Placcaten te ſullen in-trecken, ende annulleren, met belofte van voortaen geene diergelyke ofte andere, ſtrydig tegens de vrye Commercie ende Navigatie op wederzydts Landen in Europa te ſullen doen emaneren, of in train brengen.

VII.

Dat voorts ook in het te maeken Tractaet mogen influeren de ordinaris ende gewoonlyke clauſule; dat namentlyk, alle wederzydts Gevangenen, van wat qualiteyt ofte conditie die ook mogen weſen, vry ende ſonder eenig rantſoen ofte betalinge over verteerde koſten, ofte anderſints mogen werden gedemitteert.

VIII.

Ende nademael haer Hoog Mog. by haer voorgaende verwiſſelde Brieven, het daer inne met den Koning van Groot Brittannien eens ſchynen te zyn, dat het voorgaende Tractaet van den veertienden September des Jaers ſeſtien hondert twee en tſeſtig, tuſſchen de ſelve aengegaen, met het beſluyten van de Vreede wederom ſal reviviſceren, ende ten wederzyden oprechtelyk geobſerveert moeten werden; te weten, voor ſoo veel daer inne door de acceptatie van 't een ofte het ander Lidt der voorſchreve alternative preſentatie, ende door de renunciatie van wederzydts pretenſien hier vooren breeder uytgedrukt, ofte anderſints by het te ſluyten Tractaet van Vreede geene veranderinge werdt gemaeckt; Soo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen naeuw reguardt hebben te nemen, dat door eenige generale clauſule, die dien-aengaende gebruykt ſoude konnen werden, met relatie tot het voorſchreve voorgaende Tractaet, geene duyſterheydt, ende by gevolge occaſie tot nieuwe diſputen over-gelaten werde: maer ſullen tot verhoedinge van dien, alle de Articulen van het ſelve voorgaende Tractaet, die men verſtaen ſal dat met de Vreede wederom komen te reviviſceren, op nieuws in 't geheel doen inlyven in het Inſtrument Pacis, ter plaetſe daer de ſelve de beſte connexiteyt ſullen maeken, ende in ſoodanige

nige termen, die alle duyſterheydt ſoo veel doenlyck ſullen wech-nemen, over-ſlaende ende uyt-latende alle verdere Articulen ende Clauſulen van het voorſchreve voorgaende Tractaet, die men verſtaet dat door het op nieuws verhandelde komen te corrueren; Sulks dat alle het geene weder-zydts ſal ſtaen te preſteren, ende waer van de onderhoudinge ofte voldoeninge ſal konnen of mogen ge-eyſcht worden, ingelyft zy in het te maeken Tractaet van Vreede, ende dat daer inne dien-volgende niets met relatie tot eenige andere Acten ofte Tractaten geſtipuleert, maer alles op nieuws expreſſelyk ende duydelyk ge-extendeert werde.

I X.

Welke volgende alſoo in 't voorſchreve voorgaende Tractaet van den Jaere ſeſtien hondert twee en tſeſtig, Articul 4. onder anderen influeert ſeekere Clauſule, dicterende dat naermaels ſal werden geconvenieert over de ſpecificatie van ſoodanige Waeren ende Koopmanſchappen, als het verboden ſal zyn, niet alleenlyk by forme van aſſiſtentie, maer ook ſelfs by manniere van Commercie, elkanders Vyanden toe te voeren; ende dat ook van de zyde van den Koning van Groot Brittannien, ſucceſſivelyk is geinſiſteert, op een goedt reglement van Commercie; Soo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen de ſaeke daer henen beleyden, dat ſoodanig reglement van Commercie, ende ſpecificatie van de Waeren van Contrebande, in ofte nevens het Tractaet van Vrede gemaekt ende geſlooten moge werden, daer toe haer voor Inſtructie ſal dienen, het gunt dien-aengaende by haer Hoog Mog. eerſt in den Jare ſeſtien hondert en vyftig, met den Koning van Spaignen, ende noch naerder ende klaerder in den voorſchreven Jaere ſeſtien hondert twee en tſeſtig, met den Koning van Vrankryk is geconvenieert met de Reſolutien, over Projecten op gelyck ſubject met Engelandt gewiſſelt, tot verſcheyden tyden genomen, ende by ſoo verre ſoodanigen conventie meerder difficulteyten ofte tydt-verlies ſoude mogen ſubject werden, als waer naer met het beſluyt van ſoo Chriſtelyck ende heylſaem werk van Vrede ſoude konnen ofte behooren te werden vertoeft, dat ſy Heeren Plenipotentiariſſen in ſulcken gevalle de verdere onderhandelinge daer over ſullen remitteren tot beter tydt ende gelegentheydt; Des dat in 't ſelve cas, ten weder-zyden by maniere van proviſie uytdrukkelyk werde verklaerdt, dat men daer mede niet en verſtaet eenigſints te luxeren ofte te enerveren, 't geene by 't Tractaet van eeuwigduyrende entrecours, de anno veertien hondert vyf en

tnegen-

tnegentig van Natie tot Natie soo solemnelyk is versproken ende gestipuleert, dat ook daer benevens werde belooft, dat men het selve Tractaet van entrecours voortaen elkanderen oprechtelyk ende ter goeder trouwe sal persisteren, ende aen weder-zyden Ingezetenen ende Onderdanen 't effect ende 't genot van dien effectivelyk laten gewerden.

X.

De gemelte Heeren Plenipotentiarisen sullen over al 't geene geduyrende de voorschreve Vredehandelinge met den Koning van Groot Brittannien, ofte syne Majesteyts Ministers sal staen te negotieren, in alle confidentie ende vertrouwelykheydt communiceren ende concerteren met de Ministers van de Koningen van Vrankryk ende Denemarken, als Geallieerden van desen Staet, ende Geassocieerden in den jegenwoordigen Oorlog, in conformité van de Tractaten ende Alliantien met de selve respectivelyk opgericht, ende de nadere guarantie die men verhoopt, dat met de selve noch voor 't begin van de voorschreve Vrede-handelinge, immers voor 't besluyt van dien gearresteert sal wesen, ende sullen sy Heeren Plenipotentiarissen goedt reguardt nemen, dat gelyk haer Hoog Mog. in 't alderminste niet souden begeren yets aen den gemeenen vyandt in te willigen, of van de selve te bedingen, 't welk eenigsints tot prejuditie van de voorschreve Geall., of yemant van de selve soude mogen strecken, van de andere zyde, ook by ofte van wegen de hoogst-gemelte Geallieerden, of yemandt van de selve insgelyks niets in prejuditie van desen Staet werde gecontracteert ofte verhandelt, en insonderheydt met eenige speculatien directelyk, of by relatie tot voorige verbintenissen gedaen, ingewilligt, of gecorroboreert, die strydig zyn jegens de Alliantien met haer Ho. Mog. gemaekt, ofte die de hoogst-gemelte haere Geallieerden in de re-ele prestatie ende executie van de selve Alliantien of van de voorschreve op te rechten guarantie eenigermaten souden konnen bekommeren, ende sulcks onder anderen bysonderlyk mede goede sorge dragen, dat den Koning van Denemarken niet wederom ge-engageert werde aen 't geene van wegen syne Majesteyt in den jare sestien hondert een en tsestig met den hoogstgemelten Koning van Groot Brittannien is gecontracteert geweest, ende voor al niet aen 't geene in het derde Articul van 't selve gecontracteerde was vervat, als notoirlyck soodanig zynde, dat syn Majesteyt daer door in vigoureuse executie van de voorschreve Alliantien ende guarantie soude konnen werden bekommert.

X I.

In 't reguard van de tydt ende forme tot het uytwiſſelen van de Ratificatien, ende het doen van de gewoonlyke publicatie te obſerveren, ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen haer ſoodanig mogen gedragen, als ſy met advis ende concert van de Heeren aenweſende Miniſters van de hoogſt-gemelte Geallieerden in de meeſte redelykheyt ende billikheydt, volgens de bekende intentie van haer Hoog Mog. ſullen bevinden te behooren.

X I I.

Ende ſullen haer vorders reguleren naer ſoodanige naerder ordres ende Reſolutien by haer Hoog Mog. albereyts genomen, ende noch te nemen, om te bedingen ſoodanige verdere voordeelen ende advantagien voor den Staet, als de ſelve haer Hoog Mog. ordres ende Reſolutien nu mede brengen ſullen, ende hun Heeren Plenipotentiariſſen naer haere verkregene kenniſſe van ſaeken ſullen voor komen, of die ſy ſullen weten t'excogiteren, ſonder van deſe Inſtructie ende de boven-geroerde ordres en Reſolutien eenigſints te mogen relaſcheren.

Adjiciantur ſolita, ende den Eedt af te leggen.

Vrydag den 22 April 1667.

Vrankryk. Engelandt. Denemarken. Concepte Guarantie met Vrankryk ende Denemarken aen te gaen, ende Inſtructie voor de Plenipotentiariſſen tot de Vrede-handelinge met Engelandt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den twintigſten defer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen ſeeker Concept van Guarantie tuſſchen de Koningen van Vrankryk ende Denemarken, midtſgaders deſen Staet aen te gaen, tot maintenue van 't Tractaet van Vrede, 't welk onder Godes zegen met den Koning van Groot Brittannien ſtaet te werden geſlooten, midtſgaders een Concept van Inſtructie voor de Heeren, die van wegen haer Hoog Mog. als Gedeputeerde Plenipotentiariſſen, tot de voorſz Vrede-handelinge ſullen ge-employeert werden, beyde door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſteldt ende op 't papier gebracht. Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer beyde de voorſz Concepten naer eenige weynige gedaene veranderinge wel laten gevallen, ende dien-volgende goetgevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de voorſz Concepten in voegen ende manieren als de ſelve in 't eynde deſes van woorde te woorde ſtaen geinſereert, by haer hoog Mog. gearreſteert mogen werden.

Na-

Nademael de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden door verſcheyden Vyandtlyke actien by de Onderdanen van den Koning van Groot Brittannien jegens den Staet der voorſchreve Vereenighde Nederlanden, ende de Ingezetenen van de ſelfde ſoo buyten als binnen Europa te Water ende te Lande ondernomen ende gepleeght, daer van in der minne geen redres geobtineert heeft konnen werden, eyntelyk haer genoodtſaeckt gevonden hebben, met den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien te treden in openbare rupture van Oorlog, ende dat vervolgens mede den Koning van Vranckryk naer veele officien, langen tydt geduyrende ontrent den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien te vergeefs aengewent, om den ſelven tot een rechtmatig accommodement met hare Hoog Mog. te diſponeren in voldoeninge van ſyn Koninckłyk woort, vervat in 't Tractaet van Alliantie, den ſeven en twintighſten April ſeſthien hondert twee en tſeſtig tuſſchen ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mo. aengegaen ende geſlooten, mede genoodtſaekt is geworden met den ſelven Koning van Groot Brittannien opentlyk te breecken, dat inſgelykx den Koning van Denemarken ſoo ter oorſaeke voorſz, als ook om verſcheyden hoſtile attentatien door den Koning van Groot Brittannien of ſyne Subjecten, tegens den hooghſt-gedachten Koning van Denemarken, ende des ſelfs Onderdanen gepleegt, in krachte van de Alliantie tuſſchen ſyne Majeſteyt ende haer Hoog Mog. intercederende, midtſgaders het nader Tractaet, den elfden February des voorleden jaers ſeſthien hondert ſes en tſeſtig daer op gevolgt, mede in den ſelven Oorlog tegens den Koning van Groot Brittanien geinvolveert ende geobligeert geworden is tegens hem de Wapenen aen te nemen, alles om volgens het oogmerk van de voorſchreve reſpective Alliantien ende Tractaten, den Koning van Groot Brittannien tot eene redelyke ende verſeekerde Vrede te obligeren, en dat het Godt Almachtig gelieft heeft de conjunctie van de Wapenen ende de Chriſtelyke intentie van de hooghſt-gemelte Geallieerden, midtſgaders de officien van de interceſſie door den Koning van Sweden by gemeene bewilliginge van de Krygende Partyen, tot nederlegginge van den voorſchreven Oorlog aengewent ende by-gebracht, albereyts ſoo verre te zegenen, dat eyntlyk met allerzyts toeſtemminge eene gemeene by een komſte aengeſtelt is, binnen de Stadt van Breda, om onder den verderen zegen van Godt Almachtig, aldaer tot een finael beſluyt van eene goede, vaſte ende beſtendige

Vreden te mogen geraeken, weshalven alſoo den hooghſt-gedachten Koning van Vranckryk ende Denemarken, ſoo wel als de hooghſt-gemelte Heeren Staten Generael niet alleen daer toe collimeren, dat jegenwoordig, ende hoe eer ſoo liever door 't beſluyt van een goede Vrede, een eynde gemaekt moge werden, van 't vergieten van meerder Chriſten Bloedt, maer voornamentlyk mede, dat door eene onverbreekelyke ende geduyrige obſervantie van 't gene onder Godes genadigen zegen in dier voegen beſlooten ſal worden, ook hier naermaels alle nieuwe recidiven geprævenieert; ende het Bloedt vergieten voor 't toekomende, ſoo veel in haer is, geprecaveert moge werden, daer toe gelyk de hooghſt-gemelte Koningen en haer Hoog Mog. niets ſalutaerder ende van meerder efficacie hebben konnen oordeelen ofte bedenken, dan hare krachtige vereeninge ende de punctuele præſtatie van 't gene by haer onderlinge Alliantien tot ſulken eynde albereyts is belooft ende vaſt-geſtelt, over ſulks en omme een yegelyk de hoope ende de gedachten te benemen, dat de voorſchreve drie Staten jegenwoordig in den Oorlog met een goedt concert de kracht ende 't effect van hare vereeninge doende blyken, daer van door de Vrede, of naer een gemaekt accommodement in eeniger mannieren ſouden konnen werden gediverteert, ſoo hebben de ſelve geraden gevonden, haer ten overvloet dienthalven by den jegenwoordige Inſtrumente nader te verklaren, ende geſamentlyk tot mainctenue ende guarantie van de Vrede, die onder Godes zegen, met den hooghſt-gemelten Koning van Groot Brittannien ſtaet te werden geſlooten, ſpecialyk ende particulierlyk te verbinden, ten welken eynde dan wy ondergeſchreve N. N. N. in den name ende als boven in der beſter forme belooft, en onwederroepelyk vaſt-geſtelt hebben, gelyk wy beloven ende vaſt ſtellen by deſen, dat in gevalle, 't gunt Godt verhoede, hier naermaels by ofte van wegen den Koning van Groot Brittannien, ofte de Engelſche Natie, de Vrede die men onder Godes genade verhoopt, dat eerſtdaegs by de hoogh-gemelte drie Staten, ende yder van de ſelve met den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien ſal werden geſlooten, 't zy buyten, 't zy binnen Europa, ſoude mogen werden geinfringeert, en dat ſy in 't reguardt van den Koning van Vranckryk en ſyne Majeſteyts Subjecten, 't zy ten aenſien van den Koning van Denemarcken, ofte ſyne Majeſteyts Onderdanen, 't zy in 't reguardt van de voorſchreve Vereenigde Nederlandtſche Provintien, ofte hare Ingezetenen ende Onderdanen in ſulken cas tegens

gens den hoogh-gedachten Koning van Groot Brittannien met der daedt te werke geleyt, ende ter executie geſtelt ſullen werden de beloſte, by hooghſt-gemelte Geallieerden voor deſen onderlinge ende reſpectivelyk aen de anderen gedaen, die hier by geenſints verminderd, maer wel geconfirmeert, ook geſterkt ende vermeerdert werden, ende dat over ſulks over ſoodanige infractie ofte contraventie niet alleenlyk by de geledeerde, maer ook by de twee andere hooge Parthyen, redres ende reparatie verſocht ſal werden door de ordinaris wegen ende middelen in ſulken cas gebruykelyk zynde, preſterende en voldoende niet te min van den beginne aen de Secourſſen by de reſpective voorgaende Tractaten ge-expreſſeert; te weten, ten aenſien van den Koning van Vrankryk, en haer Hoog Mog. in 't Tractaet van den ſeven en twintigſten April ſeſtien hondert twee en t'ſeſtig; ende ten aenſien van den Koning van Denemarcken ende haer Hoog Mog., in het Tractaet van den ſeven en twintigſten Juny ſeſtien hondert ſeven en vyftig, ende in gevalle het voorſchreve redres ende reparatie binnen den tydt van vier maenden, te reekenen van den dag af, dat de begane contraventie ofte infractie aen de Geallieerden ſal weſen genotificeert, geen redres ende reparatie ten genoege van de Geledeerde ſal weſen geobtineert, dat als dan, ofte ook wel eerder, ſoo de gelegentheyt ende noodt ſoodanig uytſtel ſonder groot gevaer voor de Geledeerde ende geattacqueerde Partye niet ſoude konnen lyden, de Geallieerden alle drie te ſamen met alle haer macht ende vermogen door openbaren Oorlog den Koning van Groot Brittannien, ende de Engelſche Natie allomme te Water ende te Lande ſullen aengrypen, ende allen mogelyken af-breuk doen, by ſoo verre die gene jegens de welke de infractie of trouble ſal weſen gedaen, ſich verobligeert acht, daer over met den ſelven Koning, ofte de voorſchreve Natie in openbare rupture te treden, ofte ook wel voor heenen albereyts daer mede in rupture getreden ſoude mogen zyn, ende dat ter tyde ende wylen toe den gemeenen Vyandt wederom andermael tot een rechtmatig, eerlyk ende verſeekert accommodement gebracht ſal zyn, waer ontrent in allen deele geprocedeert ſal moeten werden, volgens het voorſchrift van de voorſchreve voorgaende Tractaten ende Alliantien, ſoo als in conformité van de ſelve Tractaten de jegenwoordige onderhandelinge is begonnen, ende onder Godes zegen tot een goedt eynde vervolgt ſal werden; ende hebben wy onder-geſchreven in den name ende van wegen als boven tot meerder klaerheyt, ende nader uytdrukkinge van de oprechte

meyninge ende intentie der boven-ge-expreſſeerde generale belofte, noch ten overvloet goedt-gevonden, by ſpeciaelder expreſſie te verklaren, dat de voorſz beloofde Guarantie, voor al mede vigoureuſelyk ende op 't alderkrachtighſte te werke geleyt ſal worden, in gevalle by ofte van wegen den hooghſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, t'eenigen tyde in eeniger mannieren ten reguarde van deſe Geallieerden, ofte yemant van de ſelve, metter daedt ter executie geleyt ſoude mogen werden, het gepretendeert ofte geimagineert *Dominium Maris*, daer mede de voorſchreve Natie nu langen tydt ſwanger gegaen heeft, ende ſulks oyt ofte oyt gepooght de Viſſcherye ofte de vrye Vaert in de Zee, directelyk ofte indirectelyk te verhinderen, ofte met eenige exactien te beſwaren, ofte ook wel de Schepen van Oorlog van de hooghſt-gemelte Koningen van Vranckryk ende Denemarken, door dreygementen of gewelt in volle Zee de Vlagge, ofte hunne Zeylen te doen ſtryken, ofte ook die van de hoog-gemelte Heeren Staten Generael (die generalyk geen difficulteyt maeken, de Oorlog-Schepen van den hooghſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, uyt civiliteyt met het ſtryken van de Vlagge te ſalueren, onder verwachtinge ende op 't fondament van gelyke contra-ſalutie) door onvrundelyke middelen als boven tot ſoodanig ſtryken te obligeren, ſonder daer jegens de gewoonelyke contra-ſaluatie te willen doen. Ende voor ſoo veel deſen aengaende, yets naerder ofte klaerder by het te maeken Tractaer van Vreede met den Koning van Groot Brittannien, ſoude mogen werden geconvenieert, dat het ſelve ook boven dien in ſpecie mede, onder deſe guarantie ſal weſen gecomprehendeert, hebbende voorts den anderen reſpectivelyk en oprechtelyk verklaert ende belooft, gelyk wy verklaren en beloven by deſen, jegenwoordig door geene andere Tractaten ofte Verbinteniſſen te weſen ge-engageert, die haer de punctuele ende complete preſtatie van 't gene voorſchreve ſtaet, of van de voorige Alliantien in eenigen deele ſoude konnen verhinderen, ook in 't toekomende haer met niemandt, directelyck ofte indirectelyck te ſullen engageren, ofte verbinden, tot yets 't welk in de punctuele ende complete preſtatie als boven eenig het alderminſte obſtacul ſoude konnen toebrengen.

Inſtructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor N. N. N. gaende als Gedeputeerde Plenipotentiariſſen van

van haer Hoog Mog. naer Breda, tot de Vredehandelinge met den Koning van Groot Brittannien aldaer aengeſtelt, ende 't gene daer aen dependeert.

I.

De gemelte Heeren Plenipotentiariſſen, ſal in hare negotiatie voor een generalen grondt-ſlag, ende het voornaemſte fondament van het te maeken Tractaet dienen de alternative preſentatie, hier bevoorens iterativelyk aen den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien gedaen, ende ſchriftelyk ge-extendeert in de Miſſive den feſthienden September des voorleden Jaers by haer Hoog Mog. aen ſyne Majeſteyt geſchreven; Namentlyk, dat aen de keure van ſyne Majeſteyt wert gelaten, de Vrede te maeken met eene reciproque reſtitutie van het gene over ende weder, ſoo voor als naer het begin van den Oorlog met de Wapenen genomen, ofte den anderen onthouden ſouden mogen zyn, of wel dat men over ende weder blyve behouden het gene men den anderen ſoo voor als naer het begin van den Oorlog met de Wapenen ontnomen, ofte anderſints onthouden heeft.

I I.

Ende naerdemael de voor-geroerde alternative preſentatie is, ſeer ſatisfactoir, ook uyt verſcheyde reſpecten voor den hooghſt-gedachten Koning van Groot Brittannien, merkelyk advantagieus, ſulks dat het in haer Hoog Mog. voor een ſingulier effect van hare Chriſtelyke genegentheyt tot Vrede aengeſien, ende erkent moet werden, dat de ſelve geen difficulteyt maeken de voorſz preſentatie, al-hoe-wel van deſer zyde originelyk gedaen, voor ende al-eer haer Hoog Mog. van de goede reſolutie ende ſtantvaſtigheyt van hare Geallieerden volkomene geruſtheyt hadden, jegenwoordig in een tydt, dat hare ſaeken door Godes genade in ſoo avantagieuſen toeſtant zyn gebracht, noch geſtant te doen, ſoo ſullen ook de gemelte Heeren Plenipotentiariſſen haer geenſints verder, ofte tot yets daer boven hebben te eſlargeren, maer als hen ſulks buyten vermoede, directelyk ofte indirectelyk ſoude werden gevergt, rondt uyt te verklaren, dat haer Hoog Mog. gereſolveert ende vaſt geſtelt hebben, gelyk vaſt geſtelt wort mits deſen, geen anderen Vrede te maeken, als met reciproque reſtitutie van de Landen, Eylanden, Steden, Sterkten, Plaetſen ende Colonien, die den anderen als

vooren

vooren onthouden, ofte door de Wapenen zyn, ofte wel dat yeder reſpectivelyk de ſelve afgenomen Landen, Eylanden, Steden, Plaetſen, Sterkten ende Colonien, ſal blyven beſitten.

III.

Doch wat belangt de Schepen, Koopmanſchappen ende andere roerende Goederen; die voor ofte geduyrende den voorſchreven Oorlog in de macht van de een ofte ander der hooghſt-ſtrydende Partyen, of hare Subjecten gekomen zyn; al hoe wel haer Hoog Mog. met ſeer goet ende onwederſpreekelyk Recht konde inſiſteren, ende ook daer by perſiſteren, dat reſtitutie ende vergoedinge ſoude moeten werden gedaen, van verre over de hondert Schepen, met haere ingeladene Koopmanſchappen, die haer, midtſgaders de goede Ingezetenen ende Onderſaten deſer Vereenigde Nederlandtſche Provintien, hun verlatende op de trouwe van de voorgaende Tractaten, ende op ſeer ſolemnele verklaringe tot haer meerder geruſtheydt, daer en boven noch onlangs voor de aengevangene hoſtiliteyten gepaſſeert, by ſurpriſe ſonder eenige kenniſſe of denunciatie van Oorlog zyn af-handig gemaekt, niet alleenlyck in de openbare Zee, maer ſelfs binnen de Havenen ende Revieren, ſtaende onder de gehoorſaemheydt van den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, alwaer de ſelve op de publycque trouwe, in voegen voorſchreve, als by Vrunden waren ingekomen, ende niet alleenlyck generalyck de inkomende Rechten van Licent ofte Coſtuym ten behoeve van ſyne Majeſteyt betaeldt, maer ook veele van de ſelve haere ladinge onder het gebiedt van ſyne Majeſteyt ingenomen, ende het beloop van dien, aen ſyne Subjecten voldaen; jae ook eenige van henluyden al wederom de uytgaende rechten van Licent ofte Coſtuym aen ſyne Majeſteyt opgeleydt ende goedt-gedaen hadden, ſoo dat ſy haere licentie ende vryheydt eenmael gekocht ende betaeldt hebbende, niet ſonder dobbelde injuſtitie, daer van gefruſtreert, ende haerluyden hunne Schepen ende Goederen af-handig gemaekt konden werden, ſoo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen echter tot een eſclattante preuve van haer Hoog Mog. Chriſtelyke genegentheydt, om de Vrede te bevorderen, daer inne mogen bewilligen, dat alle Schepen met haere ingeladen Koopmanſchappen, ende generalyk alle roerende Goederen, die van de een ofte van de ander zyde voor, ofte geduyrende den jegenwoordigen Oorlog, mogen weſen genomen, ſonder eenige vergeldinge ofte vergoedinge, by de Nemers ſullen ver-

verblyven, ende dat een yegelyck van 't voorſchreve genomene, Poſſeſſeur ende Eygenaer ſal werden, onder beneficie van een generale ende reciproque renunciatie in het Tractaet, uytdruckelyck ende in de krachtigſte forme te inſereren, van alle actien ende pretenſien, hoedanig die oock genaemt ſoude mogen zyn, die partyen tot elckanders laſten ſoude mogen hebben, ofte eenigſints konnen of willen moveren, over ſaeken voor, ofte geduyrende den voorſz Oorlog gepaſſeert ende voorgevallen, op dat alſoo de Vrundtſchap door het Tractaet van Vreede herſteldt zynde, niet wederom door alternatien, over gepaſſeerde ſaeken verſtoort, en los gemaeckt werde. Dat oock als een gevolg van de voorſchreve generaele renunciatie, in ſpecie mede gecaſſeert ende ingetrocken mogen werden; alle Brieven van Repreſſalien, Marcque, contra-Marcque; ofte anderen, uyt krachte van de welke eenige hoſtiliteyt ſoude konnen ofte mogen ge-exerceert worden, met ſpecifijcque over-gifte, ende verklaringe, dat die gene van de Subjecten van de een ofte de ander die naer de getroffen Vrede, uyt krachte ofte onder prætext van ſoodanige Brieven eenige hoſtiliteyt ſouden mogen komen te plegen, daer over als Piraten ſullen mogen aengetaſt ende moeten geſtraft werden, boven ende behalven de complete reſtitutie ende vergoedinge, die ſy van de geleden ſchade gehouden ſullen zyn te doen, niet jegenſtaende eenige Clauſulen in ſoodanige Brieven influerende, die contrarie ſouden mogen ſchynen te impliceren.

I V.

Dat daer-en-boven mede tot gelyken eynde, ende om te vermyden alle nieuwe debatten over reſtitutie ende liquidatie van Schepen, Koopmanſchappen, ende andere roerende Goederen, die men naer 't beſluyt van Vrede ſoude mogen pretenderen genomen te zyn, in afgelegen Geweſten, voor ende al-eer in de ſelve Geweſten van de gemaekte Vrede kenniſſe bekomen ſoude zyn geweeſt, van wegen haer Hoog Mog. ſal werden overgegeven, ende onder beneficie van gelyke over-gifte van den Koning van Groot Brittannien, in 't Tractaet expreſſelyk geinſereert, dat alle ſoodanige Schepen, Koopmanſchappen, ende andere roerende Goederen, die naer 't beſluyt en de publicatie van de Vrede, noch genomen ſouden mogen werden, binnen den tydt van twaelf dagen in 't Canael ende in de Noordt-Zee, binnen ſes weeken van de mondt van 't Canael af, tot de Kaep St. Vincent toe, binnen den tydt van tien weeken aen geene zyde van de voorſchreve Kaep ende aen deſe zyde van

de Linie Æquinoctiael, ofte den Æquateur, 't zy in den Oceaen in de Middelantſche Zee, ofte elders, ende voorts binnen acht maenden aen geene zyde van de voorſchreve Linie, door de geheele Wereldt, ſonder eenige exceptie ofte verdere diſtinctie van tydt ofte plaetſe, by de Nemers ſonder eenige vergoedinge ofte vergeldinge ſullen verlyven.

V.

Ende in gevalle, ſoo als wel te gemoet geſien wordt, den Koning van Groot Brittannien kome te verkieſen het laetſte Lidt van de voorſchreve alternative preſentatie, namentlyk dat een yegelyk ſal blyven beſitten, ende in vollen vryen eygendom behouden de Landen, Eylanden, Steden, Plaetſen, Sterkten ende Colonien, voor ofte geduyrende den Oorlog geoccupeert, ofte den anderen onthouden, ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen de ſtipulatie ende overgifte, die by 't voorgaende Articul alleenlyck is gepaſt, op Schepen, Koopmanſchappen ende andere roerende Goederen, ook extenderen ende applicabel maken op alle ſoodanige Landen, Eylanden, Steden, Sterkten, Plaetſen ofte Colonien, als in de voor-geroerde diſtricten binnen de gelimiteerde termynen, van tydt tot tydt noch verovert ofte bemachtigt ſoude mogen worden.

V I.

Ende dewyle weder-zydts, ſoo voor als geduyrende den voorſchreven Oorlog eenige onnabuyrlyke Placcaten, zyn gedaen emaneren, daer mede de vrye entrecours ende Commercie reciproquelyck werdt beſnoeyt, en by gevolge ook de Vrundtſchap merkelyk verſtoort; als namentlyk, van de zyde van Engelandt het Placcaet gemaekt, ſoo voor-gegeven werdt, tot encouragement van de Natie, om de Schip-vaert ofte Navigatie aen te queeken, ende voort te ſetten; en van de zyde van haer Hoog Mog. het Placcaet, verbiedende het inbrengen van Engelſche Manufacturen ende Gewaſſen binnen deſe Landen, dat over ſulks by het te maeken Tractaet van Vrede eene reciproque overgifte gedaen moge werden, van de voorſz Placcaten te ſullen in-trecken, ende annulleren, met belofte van voortaen geene diergelyke ofte andere, ſtrydig tegens de vrye Commercie ende Navigatie op wederzydts Landen in Europa te ſullen doen emaneren, of in train brengen.

V I I.

Dat voorts ook in het te maeken Tractaet mogen influeren de ordinaris ende gewoonlyke clauſule; dat namentlyk, alle wederzydts Gevangenen, van wat qualiteyt

teyt ofte conditie die ook mogen weſen, vry ende ſonder eenig rantſoen ofte betalinge over verteerde koſten, ofte anderſints mogen werden gedimitteert.

VIII.

Ende nademael haer Hoog Mog. by haer voorgaende verwiſſelde Brieven, het daer inne met den Koning van Groot Brittannien eens ſchynen te zyn, dat het voorgaende Tractaet van den veertienden September des Jaers ſeſtien hondert twee en tſeſtig, tuſſchen de ſelve aengegaen, met het beſluyten van de Vreede wederom ſal reviviſceren, ende ten wederzyden oprechtelyk geobſerveert moeten werden; te weten, voor ſoo veel daer inne door de acceptatie van 't een ofte het ander Lidt der voorſchreve alternative preſentatie, ende door de renunciatie van wederzydts pretenſien hier vooren breeder uytgedrukt, ofte anderſints by het te ſluyten Tractaet van Vreede geene veranderinge werdt gemaeckt; Soo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen naeuw reguardt hebben te nemen, dat door eenige generale clauſule, die dien-aengaende gebruykt ſoude konnen werden, met relatie tot het voorſchreve voorgaende Tractaet, geene duyſterheydt, ende by gevolge occaſie tot nieuwe diſputen over-gelaten werde: maer ſullen tot verhoedinge van dien, alle de Articulen van het ſelve voorgaende Tractaet, die men verſtaen ſal dat met de Vreede wederom komen te reviviſceren, op nieuws in 't geheel doen inlyven in het Inſtrument Pacis, ter plaetſe daer de ſelve de beſte connexiteyt ſullen maeken, ende in ſoodanige termen, die alle duyſterheydt ſoo veel doenlyck ſullen wech-nemen, over-ſlaende ende uyt-latende alle verdere Articulen ende Clauſulen van het voorſchreve voorgaende Tractaet, die men verſtaet dat door het op nieuws verhandelde komen te corrueren; Sulks dat alle het geene weder-zydts ſal ſtaen te preſteren, ende waer van de onderhoudinge ofte voldoeninge ſal konnen of mogen ge-eyſcht worden, ingelyft zy in het te maeken Tractaet van Vreede, ende dat daer inne dien-volgende niets met relatie tot eenige andere Acten ofte Tractaten geſtipuleert, maer alles op nieuws expreſſelyk ende duydelyk ge-extendeert werde.

IX.

Welke volgende alſoo in 't voorſchreve voorgaende Tractaet van den Jaere ſeſtien hondert twee en tſeſtig, Articul 4. onder anderen influeert ſeekere Clauſule, dicterende dat naermaels ſal werden geconvenieert over de ſpecificatie van ſoodanige Waeren ende Koopmanſchappen, als het verboden ſal zyn, niet alleenlyk by forme

van aſſiſtentie, maer ook ſelfs by manniere van Commercie, elkanders Vyanden toe te voeren; ende dat ook van de zyde van den Koning van Groot Brittannien, ſucceſſivelyk is geinſiſteert, op een goedt reglement van Commercie; Soo ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen de ſaeke daer henen beleyden, dat ſoodanig reglement van Commercie, ende ſpecificatie van de Waeren van Contrebande, in ofte nevens het Tractaet van Vrede gemaekt ende geſlooten moge werden, daer toe haer voor Inſtructie ſal dienen, het gunt dien-aengaende by haer Hoog Mog. eerſt in den Jare ſeſtien hondert en vyftig, met den Koning van Spaignen, ende noch naerder ende klaerder in den voorſchreven Jaere ſeſtien hondert twee en tſeſtig, met den Koning van Vrankryk is geconvenieert met de Reſolutien, over Projecten op gelyck ſubject met Engelandt gewiſſelt, tot verſcheyden tyden genomen, ende by ſoo verre ſoodanigen conventie meerder difficulteyten ofte tydt-verlies ſoude mogen ſubject werden, als waer naer met het beſluyt van ſoo Chriſtelyck ende heylſaem werk van Vrede ſoude konnen ofte behooren te werden vertoeft, dat ſy Heeren Plenipotentiariſſen in ſulcken gevalle de verdere onderhandelinge daer over ſullen remitteren tot beter tydt ende gelegentheydt; Des dat in 't ſelve cas, ten weder-zyden by maniere van proviſie uytdrukkelyk werde verklaerdt, dat men daer mede niet en verſtaet eenigſints te luxeren ofte te enerveren, 't geene by 't Tractaet van eeuwigduyrende entrecours, de anno veertien hondert vyf en tnegentig van Natie tot Natie ſoo ſolemnelyk is verſproken ende geſtipuleert, dat ook daer benevens werde belooft, dat men het ſelve Tractaet van entrecours voortaen elkanderen oprechtelyk ende ter goeder trouwe ſal perſiſteren, ende aen weder-zyden Ingezetenen ende Onderdanen 't effect ende 't genot van dien effectivelyk laten gewerden.

X.

De gemelte Heeren Plenipotentiariſſen ſullen over al 't geene geduyrende de voorſchreve Vredehandelinge met den Koning van Groot Brittannien, ofte ſyne Majeſteyts Miniſters ſal ſtaen te negotieren, in alle confidentie ende vertrouwelykheydt communiceren ende concerteren met de Miniſters van de Koningen van Vrankryk ende Denemarken, als Geallieerden van deſen Staet, ende Geaſſocieerden in den jegenwoordigen Oorlog, in conformité van de Tractaten ende Alliantien met de ſelve reſpectivelyk opgericht, ende de nadere guarantie die men verhoopt, dat met de ſelve noch voor 't begin van de voorſchreve Vrede-handelinge, immers voor 't beſluyt

ſluyt van dien gearreſteert ſal weſen, ende ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen goedt reguardt nemen, dat gelyk haer Hoog Mog. in 't alderminſte niet ſouden begeren yets aen den gemeenen vyandt in te willigen, of van de ſelve te bedingen, 't welk eenigſints tot prejuditie van de voorſchreve Geall., of yemant van de ſelve ſoude mogen ſtrecken, van de andere zyde, ook by ofte van wegen de hoogſt-gemelte Geallieerden, of yemandt van de ſelve inſgelyks niets in prejuditie van deſen Staet werde gecontracteert ofte verhandelt, en inſonderheydt met eenige ſpeculatien directelyk, of by relatie tot voorige verbinteniſſen gedaen, ingewilligt, of gecorroboreert, die ſtrydig zyn jegens de Alliantien met haer Ho. Mog. gemaekt, ofte die de hoogſt-gemelte haere Geallieerden in de re-ele preſtatie ende executie van de ſelve Alliantien of van de voorſchreve op te rechten guarantie eenigermaten ſouden konnen bekommeren, ende ſulcks onder anderen byſonderlyk mede goede ſorge dragen, dat den Koning van Denemarken niet wederom ge-engageert werde aen 't geene van wegen ſyne Majeſteyt in den jare ſeſtien hondert een en tſeſtig met den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien is gecontracteert geweeſt, ende voor al niet aen 't geene in het derde Articul van 't ſelve gecontracteerde was vervat, als notoirlyck ſoodanig zynde, dat ſyn Majeſteyt daer door in vigoureuſe executie van de voorſchreve Alliantien ende guarantie ſoude konnen werden bekommert.

X I.

In 't reguard van de tydt ende forme tot het uytwiſſelen van de Ratificatien, ende het doen van de gewoonlyke publicatie te obſerveren, ſullen ſy Heeren Plenipotentiariſſen haer ſoodanig mogen gedragen, als ſy met advis ende concert van de Heeren aenweſende Miniſters van de hoogſt-gemelte Geallieerden in de meeſte redelykheyt ende billikheydt, volgens de bekende intentie van haer Hoog Mog. ſullen bevinden te behooren.

X I I.

Ende ſullen haer vorders reguleren naer ſoodanige naerder ordres ende Reſolutien by haer Hoog Mog. albereyts genomen, ende noch te nemen, om te bedingen ſoodanige verdere voordeelen ende advantagien voor den Staet, als de ſelve haer Hoog Mog. ordres ende Reſolutien nu mede brengen ſullen, ende hun Heeren Plenipotentiariſſen naer haere verkregene kenniſſe van ſaeken ſullen voor komen, of die ſy ſullen weten t'excogiteren, ſon-

der van deſe Inſtructie ende de boven-geroerde ordres en Reſolutien eenigſints te mogen relaſcheren, maer 't gene haer daer buyten ofte daer tegens tot verder engagement, ende verbinteniſſe van deſen Staet ſoude mogen voor komen, van de handt wyſen, ende vigoureuſelyk de batteren.

Adjiciantur ſolita, ende den Eedt af te leggen.

Engelandt. Wat Articulen uyt het voorgaende Tractaet met Engelandt gemaekt, in de Vrede ſullen mogen influeren, ofniet.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Engelſche ſaeken, in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twintighſten deſer loopende maendt, met ende nevens het Concept van Inſtructie daer inne vermelt, ter occaſie van den innehoude van 't ſevende Articul van dien, onder anderen mede gereſumeert, ende aendachtelyk gepondereert hadden, de Articulen van 't Tractaet, den veerthienden September des jaers ſeſthien hondert twee en tſeſtig tuſſchen den Koning van Groot Brittannien en deſen Staet aengegaen ende geſlooten, daer by voegende 't advis, by de gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden daer over geformeert: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. de gemelte Heeren Plenipotentiariſſen op 't ſubject van 't voorſz ſevende Articul by forme van nader Inſtructie in mandatis gegeven moge werden, dat ſyluyden alle de Articulen van 't voorſz voorgaende Tractaet, in het te maeken Tractaet van Vrede wederom ſullen mogen laten influeren, ſoo als die leggen, uytgeſondert die gene van de ſelve, welken aengaende hier na anders wert gediſponeert, ende ſulks,

Dat ſy Heeren Plenipotentiariſſen ſullen trachten by renovatie van 't tweede Articul van 't voorſz voorgaende Tractaet de ſaeke daer heenen te dirigeren, dat de laetſte periode van dien, houdende *vel qui intra alterutrius dominia degentes, publici utriuſque Status hoſtes denunciabuntur*, als jegenwoordig buyten reden, ook implicerende een notoire abſurditeyt, daer uyt moge werden gelaten.

Dat de ſeſte, ſevende ende achtſte Articulen van 't voorſz Tractaet geenſints op nieuws in het te maeken Tractaet van Vrede ſullen mogen werden ingelyft, niet alleen om dat de reden waerom de ſelve Art. originelyk ingewilligt zyn geweeſt, jegenwoordig ceſſeert, en dat jegens de apprehenſie die den Koning van Groot Brittannien als nu, of voor 't toekomende van ſyne Rebellen ſoude mogen hebben, door de drie, vier ende vyf Articulen volkomentlyk wert voorſien, maer ook ende wel voornamentlyk, om de twee naervolgende redenen, als eerſtelyk, om dat haer Hoog Mog. niet ſonder de grootſte hardigheyt, ende niet ſonder merkelyke ignominie van deſen Staet ſouden konnen gedoogen, dat veele voorname, ſoo hooge als mindere Officieren van Engelſche en Schotſche geboorte of af-komſte, deſe Landen veele jaren wel ende getrouwelyk gedient hebbende, die albereydt in Engelant voor Rebellen verklaert zyn, of naderhant noch voor Rebellen of Fugitiven verklaert ſoude mogen werden, volgens de rigoureuſe diſpoſitie van de ſelve Articulen uyt deſe Landen verbannen, of wel met der doot, ende met confiſcatie van alle hare Goederen geſtraft ſoude moeten werden; ende ten anderen mede, dat veele Bedienaren des Heyligen Evangeliums ende andere Godtvruchtige Mannen van 't Presbiteriaenſch gevoelen, ende die de Biſſchoppelyke

pelyke Ceremonien niet hebben konnen advoueren als Vluchtelingen uyt Engelant herrewaerts overgekomen zyn, en haer met goede ſtichtinge ende zedigheydt in verſcheyden Steden deſer Vereenigde Provintien, als Leeraers of Ledematen van de Engelſche Kerken tot noch toe onthouden hebben, gelyk ook naermaels noch meer anderen van gelyke qualiteyten, om de ſelve oorſake voor Rebellen verklaert ſouden mogen werden, ofte anderſints uyt vreeſe van vervolginge, haer als Vluchtelingen uyt Engelandt komen te begeven, ende dat het voor alle vrome gemoederen van harde digeſtie ſoude zyn, hunne Broederen die van geene de minſte miſdaedt tegens den Koning ofte den Staet van Engelandt begaen, ſouden zyn beticht, veel min geconvinceert, maer alleenlyk uyt die oorſaeke, dat de ſelve haer in effecte aen 't gevoele van de Nederlandtſche Kerken onbeweeglyk gehouden hebben, of noch ſouden mogen komen te houden, voor Rebellen verklaerdt of gevlucht zyn, ofte ook naermaels noch voor Rebellen of Vluchtelingen verklaerdt ende gehouden ſouden mogen werden, niet alleen in deſen Staet, die altydts een Aſilium ende verblyf-plaetſe voor ſoodanige verdrevene of vervolgde Religions-verwanten geweeſt is, niet te mogen herbergen, maer de ſelve ook om ſeekere lichte oorſaeken, in de voorſz Articulen uytgedrukt, met der doodt te moeten ſtraffen, tot hoedanige hardigheden haer Ed. Groot Mog. geenſints ſouden konnen reſolveren ofte verſtaen.

Dat de laetſte clauſule van 't negende Articul jegenwoordig eene gantſch duyſtere expreſſie maekende, wat klaerder geſtelt, ende dien-volgende aldaer met ſignificanter woorden uytgedrukt moge werden, dat weder-zyts Ingezetenen ende Onderdanen in elkanders Landen traffiquerende, in de Tollen, Convoyen, Licenten, Coſtuyms, of andere beſwaerniſſen, hoedanig die ook genaemt mogen weſen, niet hooger beſwaert ſullen mogen werden, als andere vreemde Natien, die jegenwoordig aldaer op 't favorabelſte getracteert worden, ofte hier naermaels de meeſte verſchooninge of immuniteyt van laſten ſouden mogen genieten.

Dat het 10 Art. in 't Tractaet van Vrede nu op nieuws aen te gaen t'eenemael moge werden geomitteert, ofte ſoo 't ſelve niet gevoechlyk ſoude konnen geſchieden, dat als dan de termen ende expreſſien wat verſacht moge werden, immers ende in allen gevalle, dat by 't ſelve Articul klaerder ende duydelyker, niet by relatie, maer met directe woorden ge-exprimeert moge werden, dat de Schepen van Oorlog van den Koning van Groot Brittannien door die van deſen Staet met het ſtryken van de Vlagge geſalueert werdende, van hare zyde vervolgens mede met het ſtryken van hare Vlagge contra ſalueren ſullen, des dat van deſer tyde verklaert ſal mogen werden, dat de Vlagge van deſen Staet ſal blyven geſtreeken ter zyde ende wylen tot die van den Koning van Groot Brittannien wederom ſal weſen opgehaelt.

Dat in 't laetſte van 't twaelfde Articul in plaetſe van de woorden, *aut dictis Dominis Ordinibus Generalibus* geſteldt mogen werden, *aut dictorum Dominorum Ordinum Generalium.*

Dat het vyftiende Articul, als vervallende door 't gene in de eerſte ende volgende Articulen tot een fondament van de aenſtaende onderhandelinge wert geleyt, in 't geheel ſal moeten werden uytgelaten.

Dat men van deſer zyde ſal trachten het twintigſte Articul uyt te laten, ſonder ſich daer ontrent ten uytterſten te formaliſeren.

Dat den tydt van drie maenden, in 't drie en twintigſte Articul geſtipuleert, ſoo veel doenlyk geprolongeert moge werden.

Dat men ook het ſeven en twintigſte Articul ſal trachten te doen uytvallen, of immers het ſelve te doen reciproceren, ſonder ſich daer op mede ten uytterſten te formaliſeren.

Dat

Dat het ſeparaet Articul, ſpreekende van 't apprehenderen ende overleveren van de Rechters van den voorleden Koning, jegenwoordig, is't doenlyk, moge werden nagelaten, nademael de reden waeromme 't ſelve voor deſen ingewillight is, jegenwoordig, ſoo niet, t'eenemael, immers genoeghſaem in het geheel komt te ceſſeren.

Dat men wyders ook conform 't gene bedongen ende belooft is in 't derthiende Articul van de Alliantie, den ſeven en twintighſten Juny ſeſthien hondert twee en t'ſeſtig tuſſchen den Koning van Vranckryk ende deſen Staet geſlooten, in het te maecken Tractaet ſal trachten te doen inſereren, dat of mogelyk hier naermaels, 't gunt Godt verhoede, wederom eenige nieuwe onluſten of openbaren Oorlog tuſſchen den Koning van Groot Brittannien ende deſen Staet mochte komen te ontſtaen, dien-onaengeſien de Schepen, Waren ende Koopmanſchappen van de Subjecten van de eene ſich in de Havenen ende Landen van de andere bevindende, niet ſullen mogen werden geconfiſqueert, of geincommodeert, naer dat alle ſoodanige weder-zyts Subjecten gegunt ende gelaten ſal werden den tydt van ſes maenden, om de voorſz Schepen, Waren ofte Koopmanſchappen, ende generalyk alle hunne Effecten ſonder eenige moeyeniſſe ofte verhinderinge, te mogen tranſporteren, werrewaerts het hun goedt dunken ſal.

Vrydag den 20 *Mey* 1667.

Vranckryk. Spaigne. Advis desſeyne van Vranckryk op de Spaenſche Nederlanden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den achtienden deſer loopende maendt, geexamineert ende overwogen 't rapport, ten ſelven dage gedaen van 't gene geduyrende de abſentie van hare Edele Groot Mog. was gepaſſeert ende voorgevallen, raekende de ſaeken van Vranckryk, ende namentlyk de deſſeynen die den Koning van 't ſelve Ryk is hebbende op de Spaenſche Nederlanden, midtſgaders ook verſcheyde Brieven ende Retroacta daer op applicabel, in voegen ende mannieren als 't voorſz advis hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Dat men als noch in gevolge van voorgaende Reſolutie van de Heeren Staten Generael, in dates reſpective den vyfden ende twaelfden deſer loopende maendt by continuatie alle betamelyke devoiren aenwenden ſal, om van den Koning van Vranckryk ronde ende confidente openinge te ontfangen, waer eygentlyk de gedachten van ſyne Majeſteyt ontrent een minnelyk accommodement aen te gaen, over des ſelfs pretenſien op eenig gedeelte van de Spaenſche Nederlanden, die men iterativelyk verſeekert, niet immoderaet te weſen, komen te termineren, dan dat men wyders ſoodanige openinge ontfangende, in gevalle die wat te verre uytſiende mochte weſen, met allen ernſt ſal trachten de ſelve te reduceren tot termen van meerder moderatie, ende by ſoo verre den hooghſt-gemelten Koning van Vranckryk gediſponneert kan werden, om haer Hoog Mog. behoorlyk te verſeekeren, dat hy konnende by verdrag obtineren, Camerik, St. Omer ende Arien, midtſgaders la Franche Comté de Bourgigne, ſich daer mede volkomentlyk ſal te vreden houden, ende over-geven dat alle de verdere Nederlanden door eene formele guarantie van den Keyſer, met de aengrenſende Princen van het Duytſche Ryk, van Engelandt ende van deſen Staet, voor alle toekomende attacques ofte ſwarigheden werden geruſt geſtelt; Dat in ſulcken cas van weghen deſen Staet reciproquelyk ſal werden beloofft ende aengenomen, den Koningh van Spai-

Spaigne tot het inwilligen van de ſelve conditie, by alle meeſt-efficatieuſe middelen te helpen obligeren, om ſoo doende het werk met allen ernſt ende naedruk tot eene tranſactie te helpen brengen, ende de Grenſen van deſen Staet van alle feytelykheyt, ende verdere geruchten van Oorlog te helpen bevryden; Des dat ook by alle bedenkelyke wegen ende middelen getracht ſal worden, het werk (is 't doenlyk) noch tot meerder ſecuriteyt voor de voorſchreve Spaenſche Nederlanden, ende by gevolge mede van deſen Staet te helpen bevryden.

Dat wyders uyt verſcheyde reſpecten, ende inſonderheyt mede ten aenſien van de onredelyke ende onvrundelyke conduite der Sweeden, midts-gaders van nieuwe Armature van den Biſſchop van Munſter, aengeſtelt werdende, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde de nieuwe Trouppes te Voet ende te Paerde, in voegen als in den voorleden, ſoo ook in den loopenden Jare werden aengehouden ende gecontinueert.

Dat ook ten ſelven eynde by alle vereyſchte ende præcticabele middelen, de Militie van den Staet te Lande in een complete ende aenſienlyker poſtuyr gebracht ſal worden, ſoodanig dat alle Nabuyren metter daedt mogen ſien, dat haer Hoog Mog. niet min capabel zyn, om des noodig weſende met een aenſienelyk Leger te Lande in gelyke vigeur ende kracht te ageren, als jegenwoordig onder Godes zegen, met 's Landts Armade te Water geageert kan worden; ende dat midts dien de Heeren Gecommitteerde Raeden ſullen werden verſocht ende gelaſt, haer Edele Groot Mog. daer op te dienen van een fondamenteel advis.

Dat ook alle uyterſte effort moge werden aengewent, om 's Landts capitale Vloote hoe eer ſoo liever in Zee, ende in actie te brengen, ten eynde daer door de gewenſchte Vrede des te beter, en te eerder geconſequeert moge werden.

Dat voorts van wegen haer Edele Groot Mog. de handt ernſtelyk daer aen gehouden ſal worden, ten eynde de Frontieren en Sterkten van deſen Staet alomme in goedt poſtuyr van defenſie gebracht ende gehouden, midtſgaders ook van alles wel en na behooren verſien moge werden.

Van welk voorſz advis by de Leden generalyk Copye verſocht zynde, omme de intentie van de Heeren hare Principalen daer op te mogen verſtaen, Is de finale Reſolutie dienthalven te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Donderdag den 26 Mey 1667.

Vranckryck. Spaigne.

Vranckryck ende Spaigne, is het doenlyk, te verdragen over de Spaenſche Nederlanden. Militie te continueren volgens de extraodinaris Staet van Oorlog.

By reſumptie gedelibereert zynde op 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den achtienden deſer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen 't rapport, ten ſelven dage gedaen van 't gene geduyrende de abſentie van haer Edele Groot Mog. was gepaſſeert ende voor-gevallen, raekende de ſaeke van Vranckryk, ende namentlyk de deſſeynen die den Koning van 't ſelve Ryk is hebbende op de Spaenſche Nederlanden, midtſgaders ook verſcheyde Brieven ende Retroacta daer op applicabel, in voorgaende Notulen onder date den twintighſten daer aen volgende ſchriftelyk geinſereert, ende in achtinge genomen den innehoude van ſeekere Miſſive, by den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo over 't voorſz ſubject ten ſelven dage aen haer Hoog Mog. geſchreven; midtſgaders het ſommier contenu van ſeekeren Brief van den ſelven Heere Marquis aen den Heer Ambaſſadeur Gamarra geſchreven, en by ſyne Excellencie den vier en twintighſten daer aen volgende ter Vergaderinge van haer

Hoog Mog. overgelevert, inſgelyks 't ſelve ſubject raekende, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde als noch by ofte van wegen haer Hoog Mog. in gevolge van der ſelver Reſolutie, in dates den vyfden ende twaelfden deſer loopende maendt by continuatie alle betamelyke debvoiren aengewendt mogen werden, om van den Koning van Vranckryk ronde ende confidente openinge te ontfangen, waer eygentlyk de gedachten van ſyne Majeſteyt ontrent een minnelyk accomodement aen te gaen, over des ſelfs pretenſien op eenig gedeelte van de Spaenſche Nederlanden, die men iterativelyk verſeekert, niet immoderaet te weſen, komen te termineren, ende dat wyders ſoodanige openinge ontfangen werdende, in gevalle die wat te verre uytſiende mochte weſen, met allen ernſt by haer Hoog Mog., ofte uyt der ſelver name getracht moge werden de ſelve te reduceren tot termen van meerder moderatie, ende by ſoo verre den hooghſt-gemelten Koning van Vranckryk gediſponeert kan worden, om haer Hoog Mog. behoorlyk te verſeekeren, dat hy konnende by verdrag obtineren Kamerik, St. Omer ende Arien, midtſgaders la Franche Comte de Bourgoigne, ſich daer mede volkomentlyk ſal te vreden houden ende vergeven, dat alle de verdere Nederlanden door eene formele guarantie van den Keyſer, met de aengrenſende Princen van 't Duytſche Ryk, van Engelandt ende van deſen Staet voor alle tokomende attacques of ſwarigheden werden geruſt geſtelt, dat in ſulken cas van wegen deſen Staet reciproquelyk moge werden belooft ende aengenomen, den Koning van Spaigne tot het inwilligen van de ſelve conditie te helpen diſponeren, om ſoo doende het werk tot eene tranſactie te helpen brengen, en de Grenſen van deſen Staet van alle feytelykheyt ende verdere geruchten van Oorlog te helpen bevryden, des dat ook by alle bedenkelyke wegen ende middelen getracht moge werden, het werk, is 't doenlyk, noch tot meerder ſecuriteyt voor de voorſchreve Spaenſche Nederlanden, ende by gevolge mede van deſen Staet te helpen beleyden.

Dat wyders uyt verſcheyde reſpecten, ende inſonderheyt mede ten aenſien van de onredelyke en onvrundelyke conduite der Sweden, midtſgaders van de nieuwe Armature, by den Biſſchop van Munſter aengeſtelt wordende, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal worden gedirigeert, ten eynde de nieuwe Troupes te Voet ende te Paerde, in voegen als in den voorleden jare, ſoo ook voor den loopenden jare mogen werden aengehouden en gecontinueert.

Dat ook ten ſelven eynde by alle vereyſchte ende practicabele middelen de Militie van den Staet te Lande, in een completer ende aenſienlyker poſtuyr gebracht moge werden, ſoodanig, dat alle Nabuyren met der daet mogen ſien, dat haer Hoog Mog. niet min capabel zyn, om des noodig weſende, met een aenſienlyk Leger te Lande in gelyk vigeur ende kracht te ageren, als jegenwoordig onder Godes zegen met 's Landts Armade te Water geageert kan werden; Ende ſullen midts dien de Heeren Gecommitteerde Raden werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen, tot bereykinge van haer Edele Groot Mog. ſalutair oogmerk by proviſie, ſoo door frequente Monſteringen, als andere middelen van nadruk, daer toe ſyluyden, of by der ſelver Inſtructie of volgende Reſolutien van haer Edele Groot Mog. zyn geauthoriſeert, de Militie ſoo te Paert als te Voet, ſtaende op de repartitie deſer Provintie, in een completer ende aenſienlyker poſtuyr te brengen ende te houden; ende dien-onvermindert haer Edele Groot Mog. ten principalen dien-aengaende te dienen van een fondamenteel advis.

Dat

Dat voorts ook alle uytterſte effort moge werden aengewent, om 's Lants capitale Vloote hoe eer ſoo liever in Zee in actie te brengen, ten eynde daer door de gewenſte Vrede des te beter ende eerder geconſequeert moge werden.

Dat mede van wegen haer Edele Groot Mog. de handt ernſtelyk daer aen gehouden ſal werden, ten eynde de Frontieren ende Sterckten van deſen Staet alomme in goedt poſtuyt van defenſie gebracht ende gehouden, midtſgaders ook van alles wel ende na behooren verſien moge werden.

Vrydag den 1 July 1667.

Is, naer voorgaende deliberatie, ende in achtinge genomen, dat de Vredes Tractaten binnen Breda van de zyde van Engelandt getraineert, en geenſints naer behooren gevordert werden, verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog: ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde het getal van achthien goede Schepen van Oorloge ten ſpoedighſte geeſquipeert ende behoorlyk geprepareert, ook vervolgens in de Geweſten van America, Africa ende elders buyten Europa geſonden moge werden, om den Vyandt aldaer onder Godes zegen door 't incorporeren ende recupereren van Forten, Landen, Eylanden, Steden ende Plaetſen alle mogelyke af-breuk te doen, en haer door 't ſelve middel het werk van de Vrede des te meerder te doen behertigen en accelereren, dat tot voltrekinge ende prompte executie van de voorſz Reſolutie, Gedeputeerden uyt de reſpective Collegien ter Admiraliteyt by haer Hoog Mog. tegens ſeekeren korten dage herrewaerts moge werden beſchreven.

Engelandt Achtien Schepen te eſquiperen, om buyten Europa de Engelſche af-breuk te doen.

Saturdag den 2 July 1667.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den eerſten deſer loopende maendt, overleyt ende overwogen, wat Perſoonen in conſideratie genomen ende ge-eligeert ſouden behooren te werden, om het Leger van den Staet, 't welk in cas van noodt, geformeert ſoude mogen werden, en Chef te commanderen, ende voorts om als Hoofden in plaetſe van de afgeſtorvene, ende tot vervullinge van de vacerende, of vacant vallende hooge Charges gebruykt te werden; ende heeft den gemelten Raedt-Penſionnaris daer benevens ter Vergaderinge voorgeleſen ſeeker Concept, gereſulteert uyt het beſoigne, in gevolge van de voorſchreve Reſolutie Commiſſoriael, by de opgemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden ende Gedeputeerden van de Gecommitteerde Raden, ten voorſchreven dage gehouden, in voegen ende manieren als het voorſchreve Concept hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Advis. Hoe de Militie te beſtellen, hoe de vryheyt te conſerveren, Prins van Oranje in den Raedt.

Concept, gereſulteert uyt het beſoigne, by Commiſſariſſen van de Staten, ende Gedeputeerden van de Gecommitteerde Raden gehouden, in gevolge van de Reſolutie Commiſſoriael van den eer-

eerſten July ſeſthien hondert ſeven en tſeſtig.

Dat den Heere Prince Maurits van Naſſauw ge-eligeert moge werden tot Velt-Maerſchalk der Vereenighde Nederlanden.

Den Heere Wirts, voor deſen Generael van de Infanterye in dienſt van Sweden, ende jonghſt geweeſt zynde Veldt-Maerſchalk in dienſt van den Koning van Denemarken, tot tweede Veldt-Maerſchalk.

Den Heere Prince van Tarante tot Generael van de Cavaillerye.

Den Heere van Noordtwyk tot Generael van de Artillerye.

Den Heere Rhyn-Grave tot Lieutenant-Generael van de Cavaillerye.

Den Heere Grave van Hoorn tot Sergeant Major Generael van 't Leger, ende

De Heer Anthony van Haerſolte, zynde de oudtſte Collonel in de Ruyterye van den Staet, tot Commiſſaris-Generael van de Cavaillerye.

Dat wyders om eenmael eene rechte harmonie ende confidentie te ſtabilieren, tuſſchen de Leden van haer Edele Groot Mog. Vergaderinge, ende tuſſchen de Bondtgenoten onderling by een ſolemneel ende bondig Edict ſoude behooren te werden vaſt-geſtelt.

I.

Dat de nominatie en verkieſinge van Borgemeeſteren, Vroedtſchappen, Schepenen en alle andere Magiſtratelyke bedieningen in de Steden ſal blyven aen de ſelve Steden, ſoo als die aen haer by Privilegien ende Octroyen is geconfirmeert of geconcedeert, of noch geconfirmeert of geconcedeert ſoude mogen worden, ſonder dat de voorſchreve nominatie ende verkieſinge of eenig gedeelte van dien oyt of oyt daer van in 't geheel of ten deele aen yemandt ſal mogen werden gedefereert ende overgegeven.

II.

Dat inſgelyks de Ampten, Officien, Bedieningen ende Beneficien, jegenwoordig ſtaende ter collatie van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt aen de ſelve ſal verblyven, ſonder yets daer van te mogen werden af-gegeven.

III.

Dat wyders niet alleenlyk by haer Edele Groot Mog. ſal werden vaſt-geſtelt, maer ook de ſaeke ter Generaliteyt daer heenen gedirigeert, ten eynde in gelyker wyſe

wyſe mede by de andere Bondtgenoten, ende by eenparige bewilliginge of gemeene concurrentie van de ſelve by eene conſonante Reſolutie ter Generaliteyt geſtatueert moge werden, dat die geene die oyt of oyt ſal of ſucceſſivelyk ſullen werden verkooſen tot Capiteyn of Admirael Generael, of ook tot beyde de voorſchreve Charges, of wel die gene aen de welke onder eenige andere titul het opperſte commandement over de Militie ſal werden gedefereert, niet ſal of ſullen mogen weſen of blyven Stadthouder van eenige Provintie of Provintien.

Dat tot volkomen vaſtigheydt van 't geene voorſchreve is, en tot onderlinge geruſtheydt van de Edelen ende Steden, alle Heeren jegenwoordig in de Ordre van de Ridderſchap beſchreven, ofte in de Vroetſchappen verkooſen, ende die nochmaels in de Ridderſchap beſchreven, of tot Vroetſchappen verkooſen ſoude mogen werden, by ſolemnelen Eede ſullen verklaren de voorſchreve poincten heylichlyk ende oprechtelyk te ſullen maintineren, ook geenſints gedoogen dat daer jegens eenige indracht ofte infractie geſchiede, veel min oyt of oyt eenige Propoſitie doen, ofte doen doen, die daer jegens in eenigen deele ſtrydig ſoude mogen weſen, ende dat voorts den Eedt van de Heeren ter Vergaderinge van haer Edele Groot Mog. comparerende, daer mede in de bondigſte ende krachtigſte forme ſal werden geamplieert; Dat ook de Raedt-Penſionnaris in der tydt, inſgelyks by Eede ſal werden verplicht, alle de voorſchreve poincten, ſoo veel in hem is te ſullen maintineren ende ſtaende houden, ſonder daer jegens oyt of oyt directelyk of indirectelyk eenige Propoſitie of omvrage te ſullen doen, veel min concluſie formeren.

Dat ook tot meerder vaſtigheydt van 't voorſchreve laetſte poinct het ſelve uytdruckelyck in de Inſtructe, ſoo voor een Capiteyn als voor een Admirael Generael ſal werden ingelyft, ende de Ge-eligeerde by Eede verplicht, daer jegens noyt directelyk of indirectelyk eenig verſoek te ſullen doen, veel min eenige toeleg te maken, directelyk of indirectelyk, maer ter contrarie ſulks by de anderen buyten vermoeden geſchiedende, 't ſelve te ſullen tegen gaen, ende het Stadthouderſchap, ſoo hem t'eenigen tyde die digniteyt by eenige Provintie mochte werden geoffereert, te ſullen refuſeren, ende van de handt wyſen.

Dat den Heere Prince van Oraigne jegenwoordig genomen zynde onder de opſicht ende Inſtructie van haer Edele Groot Mog. meede vergunt ſal worden, ſeſſie in den Raedt van Staete, omme aldaer geim-

bueert te mogen werden, naer de vereyſchte kenniſſe van ſaeken, van Militie, Finantie ende Policie, ende in gevalle eenig Leger van den Staet te Velde gebracht moge werden, dat in ſulcken cas den ſelven Heere Prince mede in Polityke qualiteyt, 't zy als daer toe uyt den gemelten Raedt gecommitteert, of anderſints de Campagne, ende deliberatien van de Gedeputeerden ende Gevolmachtigden van haer Hoog Mog. te Velde ſal by woonen, om alſoo meer ende meer bequaem te mogen werden tot ſoodanige Employen ende Charges, in ende over de Militie te Water ofte te Lande, als waer toe haer Edele Groot Mog. ende den Staet hem meermaels ſouden mogen goedt-vinden te verkieſen.

Dat het Generalaet te Water ende te Lande voor als noch ſal werden open gehouden ende onbegeven gelaten.

Van welk voorſchreve Concept by de Leden generalyk Copie verſocht zynde, omme de intentie van de Heeren haere Principalen dien-aengaende te mogen verſtaen; Is de finale Reſolutie daer op te nemen uytgeſteldt tot nader deliberatie.

Donderdag den 14 *July* 1667.

Engelandt. Rapport Heer van Beverningk Vrede met Engelandt.

Den Heere van Beuningen heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt by hem in qualiteyt als Gedeputeerden Plenipotentiaris van deſen Staet tot de onderhandelinge met de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van den Koning van Groot Brittannien, binnen Breda, nevens de Heeren ſyne mede-Collegien was genegotieert ende verricht, midtſgaders 't gunt geduyrende de ſelve negotiatie aldaer van conſideratien was voor-gevallen ende gepaſſeert, exhiberende daer benevens het Concept van Tractaet, tuſſchen den Staet ende den hoogſt-gemelten Koning aen te gaen, met eenige ſeparate Articulen, ende andere Acten daer toe ſpecterende, in voegen ende mannieren als 't voorſz Concept van Tractaet met de voorſz ſeparate Articulen ende Acten hier naer volgende van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

Notum ſit univerſis & ſingulis, quorum intereſt, aut quomodolibet intereſſe poteſt. Quod cum annis proxime elapſis orta ſunt quædam diſſidia inter Sereniſſimum ac Potentiſſimum Magnæ Brittanniæ Regem ab una: Et Celſos ac Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum ab altera parte, quæ eo uſque increverunt, ut non modo in apertum & acre Bellum exarſerint, ſed & Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dominum Ludovicum XIV. Galliarum & Navarræ Regem Chriſtianiſſimum, ut & Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dominum Frederick III. Daniæ ac Norvegiæ Regem ratione Fœderum,

rum, quæ iis cum præfatis Dominis Ordinibus intercedebant, in partes traxerint, unde multa Chriſtiani ſanguinis effuſio cum ingenti utriuſque partis diſpendio ſecuta eſt, tandem divina bonitate factum eſſe, ut annitente Sereniſſimo Principe ac Domino Domino Carolo Sueco-rum, Gothorum, & Vandalorum Rege de pace ſit ſuſcepta cogitatio in eumque finem ex mutua partium conventione Bredæ congreſſui Legatorum, & Plenipotentiariorum locus conſtitutus ſit, & præfatus Dominus Magnæ Brittanniæ Rex, præfatique Domini Ordines Generales ad tam bonam metam collimantes, eo commiſerint & deputarint N. N. ab una, & N. N. altera parte; Qui mediantibus & operam ſuam conferentibus N. N. Sacræ Regiæ Majeſtatis Sueciæ extrordinem Legatis, & ad Tractatus hoſce mediatoribus, poſt mutuo Plenipotentiarum tabulas (quarum Apographa ſub finem hujus Inſtrumenti de verbo ad verbum inſerta ſunt) rite commutatas, in mutuas Pacis, amicitiæ & confœderationis leges conſenſerunt & convenerunt tenore ſequenti.

I.

Imprimis, quod ab hoc die ſit vera firma & inviolabilis Pax, amicitia ſincerior, intimior atque arctior confœderatio & unio inter Sereniſſimum Magnæ Brittanniæ Regem, atque Celſos & Præpotentes Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, Terraſque, Regiones, Civitateſque ſub utriuſque ditione, ſine diſtinctione locorum, poſitas, earumque ſubditos & incolas cujuſque demum gradus fuerint.

II.

Item ut in futurum omnes inimicitiæ hoſtilitates diſcordiæ & Bella inter dictum Dominum Regem, & prædictos Dominos Ordines Generales eorumque ſubditos & incolas ceſſent & aboleantur: Et utraque pars ab omni direptione, deprædatione, læſione injuriiſque ac infeſtatione qualicunque tam terra quam mari & aquis dulcibus, ubivis gentium, ac maxime per omnes alterutrius ditionis Tractatus Dominia, loca, & præfecturas, cujuſcunque demum illæ ſint conditionis, temperet, abſtineatque prorſus.

III.

Item uti omnes offenſæ, injuriæ, damna, diſpendia, quæ dictus Rex, ejuſque ſubditi vel prædicti Do. Ordines Generales eorumque ſubditi altrinſecus durante hoc bello, vel ante hac quibuſcunque retro temporibus qua-

qualicunque de cauſa, aut quocunque ſub prætextu alter ab altera pertulerunt, eæ oblivioni tradantur & è memoria eradantur, plane ac ſi nullæ unquam interceſſiſſent; ſed & ut prædicta Pax, amicitia & confœderatio firmis atque inconcuſſis fundamentis innitatur, utque ab ipſo hoc die omnes novi diſſidii & altercationis anſæ præcidantur; Conventum præterea eſt, ut utraque jam deſignatarum partium cum plenario jure ſummi imperii, proprietatis, & poſſeſſionis, omnes ejuſmodi terras, inſulas, urbes, munimenta, loca & Colonias, teneat & poſſideat in poſterum, quotquot durante hoc bello aut ante hoc bellum ullis retro temporibus, vi & armis aut quoquo modo, ab altera parte occupavit aut retinuit, cum prorſus in modum, quo ea poſſidebit, tum temporis eum præſenti Pacis Tractatui ſubſcribetur, nullis eorundem locorum exceptis.

IV.

Quin etiam naves omnes cum ſuis armamentis, mercimoniiſque & bona cuncta mobilia, quæ durante hoc bello, vel antehac ullis retro temporibus in poteſtatem unius vel alterius altememoratarum partium, vel ad earum ſubditos pervenerunt, ſine ulla compenſatione vel reſtitutione, occupantium ſint & maneant; ſicut quiſquis horum ejus quod ita occupatum fuit, ſine ulla controverſia, locive, aut temporis, aut rerum exceptione fiat, maneatque proprietarius, & poſſeſſor in perpetuum.

V.

Tum uti adhæc omnes actiones & prætenſiones qualescunque demum illæ ſint, aut quocunque modo illæ jam ante Pacis aut Fœderum tabulis ſpecialiter etiam articulo 15. earum, quæ anno 1662. ſubſignatæ ſunt, reſtrictæ, circumſcriptæ, definitæ, aut reſervatæ fuerint, quas dictus Dominus Rex & dicti Domini Ordines Generales, eorumve ſubditi ſibi invicem ultro citrove intentare, inſtituere aut movere poſſent aut vellent, de ejuſmodi negociis aut rebus, quæ durante hoc bello, aut ullis retro temporibus, tam ante quam poſt prædictum anni 1662. Tractatum, ad diem uſque hujus præſentis Confœderationis initæ acciderunt, irritæ, obliteratæ, caſſæ, nullæque ſint & maneant. Quemadmodum dictus Dominus Rex, dictique Domini Ordines Generales declarabunt, ſicuti & hoc ipſo declarant ſe omnibus ejuſmodi actionibus & prætenſionibus pro ſe & ſucceſſoribus ſuis, vigore præſentium, in perpetuum & penitus renuntiaturos, quemadmodum & hoc ipſo renunciant, ita ut earum nomine nihil unquam amplius hinc inde urgeri, nihilque controverſiarum in poſterum moveri poſſit, aut debeat.

Sin

VI.

Sin autem poſt inſtauratam Pacem, & ſubſignatas hujus confœderationis tabulas pars alterutra, Terrarum, Inſularum, Urbium, Munimentorum, Coloniarum, aliorumve locorum quodcunque alterutri parti interceperit, & occupaverit, omnia & ſingula horum abſque ulla loci temporiſve diſtinctione, bona fide in eodem plane ſtatu confeſtim reſtituantur, quo tum temporis reperientur, quandocunque de inſtaurata pace in iiſdem locis conſtabit.

VII.

Sed ad evitandam porro omnem litis & contentionum materiam, quæ oriri interdum ſolet ex cauſa reſtitutionis, aut liquidationis ejuſmodi navium, mercium, aliarumve rerum mobilium, quas in locis & oris longe diſſitis poſt concluſam Pacem & priuſquam ea ipſa Pax ibidem innotuerit, captas aut occupatas fuiſſe, utraque pars, aut alterutra cauſari poſſit; conventum eſt, uti omnes ejuſmodi naves, merces, aliaque bona mobilia, quæ forte poſt concluſionem & publicationem præſentis Inſtrumenti occupari poſſent, intra ſpacium duodecim dierum in freto Brittannico, atque in Mari Boreali; intra ſpatium ſex ſeptimanarum ob oſtio dicti freti Brittannici uſque ad promontorium St. Vincentii; ut & intra ſpatium decem hebdomadum ultra prædictum promontorium & cis lineam Æquinoctialem, vel Æquatorem, tam in Occeano & Mari Mediterraneo, quam alibi: Tum inde intra ſpatium octimeſtre trans terminos prædictæ lineæ per univerſum orbem, ſine aliqua exceptione vel ulteriore temporis locive diſtinctione, ullave reſtitutionis aut compenſationis ratione habita, occupantium ſint & maneant.

VIII.

Item conventum eſt, quod in prædictæ renunciationis & ſtipulationis partem venire quoque debeant; quæcunque repreſaliarum, marcæ, aut contra marcæ, quas vocant, tam generales & particulares aliæque ejus generis litteræ, quarum vi & tenore hoſtile quid in futurum exerceri queat, eæque publica utrinſequa hujus fœderis auctoritate inhibeantur ac revocentur; Quod ſi qui nihilominus, ex alterutra gente poſt talem revocationem ſub prætextu, vel authoritate talium litterarum, vel diplomatum jam revocatorum, poſt confectam jam pacem, & elapſa tempora articulo ſeptimo ſuperiore definita, res novas machinabuntur, & hoſtile quid agent, eos tanquam Pacis publicæ perturbatores ſecundum jura gentium plectendos eſſe, præter integrum direptæ rei reſtitu-

ſtitutionem, aut plenum damni illati reſarcimentum, quo tenebuntur, non obſtante clauſula qualicunque etiam contraria, quæ prædictis litteris revocatis inſerta fuerit.

IX.

Item ut captivi utrimque ad unum omnes cujuſcunque demum dignitatis aut ſortis ſint, abſque litris, aut alio ullo redemptionis pretio in libertatem aſſerantur, dum perſolvatur ab iis id æris alieni, quod pro victu aut alia de cauſa legitima debebunt.

X.

Item uti dictus Dominus Rex dictique Domini Ordines Generales maneant amici confœderati, neceſſitudine & amicitia conjuncti & adſtricti, ad jura atque immunitates ſubditorum alterutrius contra quoſcunque demum tuendas, qui utriuſve Status Pacem, Terra Marive diſturbare conabuntur, vel qui infra alterutra Dominia degentes publici utriuſque Status hoſtes denunciabuntur.

XI.

Item, quod dictus Dominus Rex dictique Domini Ordin. Gener. nihil agent, facient, molientur, tractabunt, aut attentabunt adverſus alterutrum, vel ſubditos alterutrius quocunque in loco, ſive Terra, Mari, portubus, diſtrictibus, ſinubus & aquis dulcibus quacunque occaſione, nec eorum alter, vel ſubditi alterutrius, dabit, præſtabit, vel ſubminiſtrabit ullum auxilium, conſilium, ſeu favorem, neque quicquam agi, tractari vel attentari ab alio quoviſcunque aſſentiet in damnum aut præjudicium alterius, ſed omnibus & ſingulis degentibus, vel commorantibus, vel exiſtentibus infra alterutrius Dominia, qui contra alterutrum quicquam agent facient, tractabunt, vel attentabunt, uterque expreſſe & cum effectu contradicet, renitetur, atque impedimentum realiter præſtabit.

XII.

Item, quod neque dictus Dominus Rex, vel dicta Reſpublica, neve ullus ex ſubditis alterutrius, incolis, aliiſque in eorum ditione commorantibus alterutrius Rebelles, quocunque ſubſidio, conſilio, ſtudio, fovebit & adjuvabit, ſed expreſſe contradicet, atque efficaciter obſtabit, ne quid auxilii aut adjumenti ab ullo, qui aut ex ſubditis, Incolis aut commorantibus in alterutrius Dominiis fuerit, ullis iſtiuſmodi Rebellibus prædictis, ſeu ſint viri, naves, arma, bellicus apparatus, aliave bona interdicta, neque etiam pecuniæ, aut commeatus, ſeu Victualia, Mari vel Terra ſubmittantur aut ſuppeditentur, atque omnes naves, arma, bellicus apparatus, aliave bona

na interdicta, etiam Pecuniæ, & Commeatus, ad quamcumque perſonam, vel perſonas pertinentia, quæ contra ſenſum hujus Articuli ſubmittentur aut ſuppeditabuntur, eidem parti (ubi perſonæ contravenientes fuerint) addicentur & in fiſcum cedent, quin & ii, qui ſcientes & volentes quicquam contra ſenſum hujus Articuli fecerint, commiſerint, attentaverint, conſiliumque dederint, utriuſque partis hoſtes judicabuntur, atque ibi perduellionis pœnas luent, ubi id commiſſum aut perpetratum fuerit. De ſpecificatione autem earum mercium, quæ prohibitæ aut Contrabandæ cenſebuntur, poſtea proviſum erit.

XIII.

Item quod dictus Dominus Rex, dictique Domini Ordines Generales ſibi mutuo ſincere & fideliter (prout opus fuerit) contra alterutrius Rebelles Terra, Marique opem ferent, viris & navibus, ea proportione, eoque modo, iiſque conditionibus, de quibus poſtmodum convenerint, prout neceſſitas & rerum alterutrius ratio tulerit, ſumptibus tamen & expenſis illius partis, quæ auxilium rogaverit.

XIV.

Item quod neque dictus Dominus Rex, neque dicta Reſpublica ſubditive alterius, Rebellem vel Rebelles, Profugum vel Profugos, alterius declaratos vel declarandos in ejus Dominia, Terras, Regiones, Portus, Sinus aut Diſtrictus, eorumve aliquod recipiat, neque iis vel eorum alicui in prædictis locis, vel alio quocunque etiam extra ſua Dominia, Patrias, Regiones, Terras, Portus, Sinus, aut Diſtrictus, Auxilium, Conſilium, Hoſpitium, Milites, Naves, Pecunias, Arma, apparatum bellicum vel commeatum concedet, præſtabit aut miniſtrabit, ſive alteruter ejuſmodi Rebelles, profugos à quacunque perſona vel perſonis recipi permittet intra ſua Dominia, Patrias, Regiones, Terras, Portus, Sinus, Diſtrictus, nec iſtius modi Rebellibus, Profugis ullum Auxilium, Conſilium, Hoſpitium, favorem, Arma, apparatum, Milites, Pecunias aut Commeatum præſtari, miniſtrari aut concedi permittet, ſed expreſſe id cum effectu contradicet, obſtabit, atque impedimentum realiter præſtabit.

XV.

Item, quod ſi alteruter aliquem vel aliquos, ſuum vel ſuos fuiſſe, vel eſſe Rebellem vel Rebelles, Profugum vel Profugos, & intra ſua Dominia Territoria, Patrias, Portus, Diſtrictus, vel eorum aliquid receptum vel receptos eſſe vel ibidem commorari, latitare vel profugium ſibi

quærere per literas ſuas publicas & authenticas ſignificaverit & declaraverit; tunc illa pars quæ ejuſmodi literas receperit, vel cui taliter ſignificatum vel declaratum fuerit, intra ſpatium viginti octo dierum à die prædictæ ſignificationis proxime & continue numerandum, tenebitur dicto Rebelli vel Rebellibus, Profugo vel Profugis præcipere & mandare, ut extra ſua Dominia, Patrias, Regiones, Terras, Diſtrictus, & eorum quodlibet ſinguli exeant & recedant; & ſi quis prædictorum Rebellium aut profugorum intra decimum quintum diem à die hujus modi præcepti & mandati non receſſerit & exiverit, ſinguli morte & amiſſione prædiorum & bonorum mulctabuntur.

XVI.

Item, quod nullus Rebellis dicti Domini Regis Magnæ Brittanniæ in aliqua Caſtra, Oppida, Villas, Portus, Diſtrictus, vel alia loca, ſeu Privilegio donata, vel non donata, quæ aliqua perſona cujuſcunque ſtatus & dignitatis exiſtat vel exiſtet, infra Dominia & Territoria Fœderatarum Provinciarum, quocunque jure vel titulo tenet vel poſſidet, tenebit vel poſſidebit, recipietur, nec in ea per aliquam perſonam cujuſcunque ſtatus & dignitatis fuerit, recipi vel in iiſdem commorari permittetur aut tolerabitur; Neque dicti Domini Ordines Generales alicui hujuſmodi Rebelli in locis prædictis in Navibus, Militibus, pecuniis, Commeatu, aut alio quocunque modo, Auxilium, Conſilium, vel favorem per aliquam perſonam, cujuſcunque ſtatus aut dignitatis fuerit, de cætero dari aut præſtari permittent, aut tolerabunt, verum id publice & diſerte prohibebunt, atque efficaciter impedient; Et ſi aliqua perſona vel perſonæ cujuſcunque ſtatus, aut dignitatis fuerint, manens vel degens, manentes vel degentes, infra Dominia Fœderatarum Provinciarum earumve poteſtates contra hujuſmodi conventionem aliquid fecerit, ſeu fecerint, quod tunc omnes & ſingulæ perſonæ taliter facientes omnibus hujus modi Caſtris, Oppidis, Villis, prædiis cæteriſque locis, quæ illi vel eorum alter eo tempore habent, aut habet, vel quocunque jure aut titulo ſe habere prætendent, vel prætendet, pro termino vitæ ſuæ exuentur & privabuntur. Pariter nullus Rebellis dictorum Dominorum Ordinum Fœderatarum Provinciarum in Caſtra, Oppida, Portus cæteraque loca, eorumve aliquid, ſive Privilegio donatum, ſive non donatum, quod quælibet perſona vel perſonæ, cujuſcunque ſtatus aut dignitatis exiſtat aut exiſtant, quocunque jure aut titulo tenet aut tenent, poſſidebit aut poſſidebunt, infra Regna vel Dominia dicti Domini Regis Magnæ

gnæ Brittaniæ recipietur, vel a quacunque perſona vel perſonis recipi ibique verſari permittetur, neque dictus Dominus Rex Magnæ Brittanniæ alicui hujuſmodi rebelli in locis prædictis in navibus, militibus, pecuniis, commeatu aut alio quocunque modo auxilium, conſilium, aut favorem per aliquam ejuſmodi perſonam vel perſonas cujuſcunque gradus ſit, de cætero dari aut præſtari permittet, aut tolerabit; ſed publice & diſerte prohibebit, & efficaciter impediet. Et ſi quis é dicti Domini Regis ſubditis vel infra illius Dominia contra hujuſmodi conventionem quicquam fecerit, vel attentaverit, omnes & ſingulæ perſonæ taliter facientes, omnibus iſtius modi Caſtris, Oppidis, Villis, Prædiis, cæteriſque locis, quæ illi vel eorum alter id temporis habent aut habet, vel quocunque jure aut titulo ſe habere prætendent aut prætendet, pari modo pro termino vitæ ſuæ exuentur & privabuntur.

XVII.

Item, quod dictus Dominus Rex Magnæ Britanniæ, ſubditique ejus, omneſque Majeſtatis ſuæ Dominiorum Incolæ, item prædictæ Fœderatæ Provinciæ, earumque ſubditi, & Incolæ cujuſcunque Ordinis & conditionis fuerint, ad ſeſe mutuo rebus omnibus humaniter atque amicé tractandum obligabuntur, uti terra vel aqua alterutrius Regiones, Oppida, Pagos, ſive muro cincta, ſive non cincta, ſive munita, ſive non munita, Portus etiam & univerſam partis utriuſque ditionem in Europa libere & ſecure adire poſſint, in iiſque verſari & commorari, quamdiu voluerint, ibique ſine ullo impedimento commeatum ſuis uſibus, quantum neceſſe erit coëmere, atque etiam negociari & mercaturam facere quocunque mercium genere ipſis videbitur, eaſque devehere ſuo arbitratu aut exportare, dummodo quæ Statuta ſunt portoria ſolvant, ſalvis etiam alterutrius Dominii legibus ac Statutis omnibus: ita tamen, ut ſubditi & incolæ utriuſque partis commercium ſuum exercentes in alterutrius Regionibus & ditionibus non obligentur in poſterum plus portorii, cenſus, vectigalium, aut aliorum tributorum ſolvere, quam pro rata proportione quam alii extranei ſolvunt, in iiſdem locis mercaturam exercentes.

XVIII.

Item, quod Naves & Navigia dictarum Fœderatarum Provinciarum tam bellica & ad hoſtium vim propulſandam inſtructa, quam alia, quæ alicui é navibus bellicis dicti Domini Regis Magnæ Brittanniæ in Maribus Brittannicis obviam venerint, vexillum ſuum é mali vertice

detrahent, & ſupremum velum demittent, eo modo, quo ullis retro temporibus unquam obſervatum fuit.

XIX.

Item in majorem Commercii & Navigationis libertatem, conventum & concluſum eſt, quod dictus Dominus Rex Magnæ Brittanniæ, dictique Domini Ordines Generales in portus ſuos, Urbes, & Oppida non recipient neque ſinent, ut ullus ex ſubditis alterutrius recipiat piratas, aut prædones, iiſve hoſpitium, auxilium, aut Commeatum præbeat, verum operam dabunt, ut prædicti piratæ & prædones, eorumve piraticæ participes, conſcii, & adjutores, in aliorum terrorem inveſtigentur, capiantur & merito ſupplicio puniantur, omneſque naves, bona & merces ab iis captæ, atque in portus alterutrius Dominii advectæ, quæ quidem inveniri poterunt, imo etiam ſi venditæ ſint, ſuis Dominis reſtituentur, aut ſatisfactio dabitur vel earum Dominis, vel iis, qui per literas procurationis eas res vindicaverint, modo jus Dominii debitis ex lege probationis in curia cauſarum maritimarum appareat.

XX.

Item non permiſſum erit ſubditis Regiæ Majeſtatis & incolis Reg. aut Terrarum illi obedientium, aut incolis & ſubditis Fœderati Belgii, hoſtile aliquid, aut violentum invicem moliri aut facere, ſive Mari, ſive Terra, nullo prætextu aut colore, & per conſequens non licitum erit dictis ſubditis, aut incolis ab aliquo Principe aut Statu, quibuſcum alterutri Fœderatorum diſcordia aliqua, aut bellum apertum eſt, literas patentes (quas Commiſſiones vocant) aut Repreſalias impetrare, & multo minus vi iſtarum literarum ſubditos alterutrius Fœderatorum aliqua moleſtia aut damno officere: Neque etiam permiſſum erit, armatoribus extraneis non ſubditis uni aut alteri confœderatorum habentibus Commiſſiones ab aliquo alio Principe, aut Statu, ut in portubus unius aut alterius partium prædictarum Naves ſuas inſtruant, ea, quæ ceperunt, vendant, redimere faciant, aut alio modo quocunque mutent tam Naves, mercimonia, quam alia onera quæcunque, & ne quidem victualia coëmere illis licitum erit, niſi quæ neceſſaria erunt ad perveniendum ad portum proximum illius Principis, à quo Commiſſiones obtinuerunt; Et ſi forte aliquis ſubditorum Regiæ Majeſtatis, aut dictorum Dominorum Ordinum Generalium emerit, mutatione, atque alio quocunque modo ſibi acquiſiverit ejuſmodi Navem aut Mercimonia, quæ à ſubditis unius aut alterius capta fuerunt, eo caſu dictus ſubditus tenebitur dictam Navem, bona, aut Mercimonia reſtituere proprietariis ſine ulla dilatione, & ſine ulla compenſatione

aut

aut refuſione pecuniæ pro dictis rebus ſolutæ, aut promiſſæ modo coram conſilio Regiæ Majeſtatis, aut dictorum Dominorum Ordinum Generalium probaverint, ſeſe earum rerum proprietarios eſſe.

XXI.

Item, ſi dictus Dominus Rex Magnæ Brittanniæ, dictive Domini Ordines Generales Fœderati Belgii, ullum fœdus, amicitiam, confœderationem, aut neceſſitudinem, cum aliis quibuſcunque Regibus, Rebus Publicis, Principibus aut Statubus, contrahent aut paciſcentur, alter alterum ejuſque Dominia in iis, eorumve quemlibet comprehendet, ſi comprehendi voluerit, atque de omnibus iſtiuſmodi Amicitiæ & Confœderationis Tractatibus alterum certiorem reddet.

XXII.

Item, quod ſi acciderit, ut quamdiu fœdus, amicitia & ſocietas hæc duraverit, ab ullo ex ſubditis aut incolis alterutrius partis contra hoc fœdus, aut ullum ejus membrum, Mari, Terra aut aquis dulcibus quicquam fiat, aut tentetur, amicitia hæc, fœdus, & ſocietas inter has Nationes non idcirco interrumpentur aut infringentur, verum integra nihilominus perſtabunt, vimque ſuam plenariam obtinebunt: tantum modo illi ipſi, qui contra fœdus prædictum commiſerint, ſinguli punientur, & nemo alius, Juſtitiaque reddetur & ſatisfactio dabitur illis omnibus, quorum id intereſt, ab iis omnibus, qui Terra, Mari aut aliis aquis contra hoc fœdus quidquam commiſerint, ulla in parte Europæ aut ubivis locorum intra fretum Gaditanum, ſive in America, vel per Africæ littora, ulliſve in Terris, Inſulis, æquoribus, æſtuariis, ſinubus, fluminibus, ulliſve in locis cis caput bonæ ſpei intra anni ſpatium, quam Juſtitia poſtulabitur, in omnibus autem (uti ſupra dictum eſt) ultra prædictum caput locis, intra menſes octodecim quam Juſtitia prædicto modo poſcetur. Quod ſi vero fœderis ruptores non comparuerint, neque ſe judicandos ſubmiſerint, neque ſatisfactionem dederint intra hoc vel illud temporis ſpatium pro loci longinquitate modo conſtitutum, prædicti illi utriuſque partis hoſtes judicabuntur, eorumque bona, facultates & quicunque reditus publicabuntur, plenæque ac juſtæ ſatisfactioni impendenda erunt earum injuriarum, quæ ab ipſis illatæ ſunt, ipſique præterea, cum in alterutrius partis poteſtate fuerint, iis pœnis obnoxii erunt, quas ſuo quiſque crimine commeruerint.

Item,

XXIII.

Item, quod dicti Domini Regis ſubditi, quicunque ſub ejus ditione fuerint, poſſint libere, tuto ac ſecure in Fœderati Belgii Provinciis, & ſingulis ſuis ditionibus in Europa, perque eas Terra vel aqua ad ulla in iis loca, vel ultra eas iter facere, perque ulla earum Oppida, Præſidia, munimenta tranſire, quæ ullis in locis Fœderatarum Belgii Provinciarum, aut alibi in eorum ditionibus in Europa ſunt vel erunt, mercaturam in omnibus illis locis facientes, eorumque negociatores, inſtitores, famulive, armati ſive inermes (armati autem non amplius quadraginta ſimul) tam ſine bonis ſuis & mercimoniis, quam cum iis quocunque ire voluerint: Poterit item populus & incolæ fœderatarum Belgii Provinciarum eadem libertate frui in omnibus dicti Domini Regis ditionibus in Europa: dummodo in hujuſmodi commercio & mercatura ſinguli alterutrius Dominii legibus & Statutis utrinque pareant, moremque gerant.

XXIV.

Item, ſi naves mercatoriæ unius aut alterius ſubditorum per tempeſtatem vel piratas, vel aliam quamcunque neceſſitatem portum unius aut alterius Dominii intrent, inde ſecure & libere recedant, cum navibus & mercimoniis abſque aliqua vectigalium aut aliorum jurium ſolutione, ita tamen, ut onus non diſtrahant, aut divendant, aut venale quicquam proponant; nec moleſtiæ qualicunque aut viſitationi ſubjicientur, modo nec perſonas aliquas, nec merces in navem receperint, aut quicquam egerint contra leges, Statuta, aut conſuetudines ejus loci, ubi Portus (uti præmiſſum eſt) intraverint.

XXV.

Item, quod mercatores, Naucleri, Gubernatores & nautæ alterutrius partis, eorumque naves, bona aut mercimonia in terris, portubus, navium Stationibus aut fluminibus alterius non præhendentur, vel ſub arreſto detinebuntur, ex edicto quovis generali aut ſpeciali, ſive ad bellum, ſive ad alium quemlibet uſum, niſi ſumma neceſſitate id cogente, juſta etiam ſatisfactione ob id data, ita tamen ut detentionibus & arreſtationibus, quæ ex jure & legibus alterutrius Dominii recte atque ordine fiant, nihil hinc inde derogatum ſit.

XXVI.

Item, uti mercatores utrinque eorumque inſtitores & famuli, atque etiam Naucleri, aliique nautæ, tam eundo quam redeundo navibus per Maria aliaſque aquas, quam in portubus alterutrius, aut in terra egreſſi ſui ſuo-

ſuorumque bonorum defendendi cauſa, omne genus arma, tam offenſiva quam defenſiva geſtent, utanturque; verum ubi ad ſua quiſque hoſpitia ac diverſoria pervenerint, ibi arma ſua deponet ac relinquet, donec rurſus ad navem ſe receperit, aut eo commeare velit.

XXVII.

Item quod naves Præſidiariæ ſeu Bellicæ alterutrius partis quamcunque in Mari navem, aut naves mercatorias, quæ ad alterum vel alterius ſubditos aut incolas pertinuerint, quæ eundem curſum tenuerint, idemve iter fecerint, obviam habentes aut aſſequentes iis præſidio eſſe, eaſque defendere tenebuntur, quamdiu eundem curſum tenuerint contra omnes & ſingulos, qui eas vi adorientur.

XXVIII.

Item, ſi qua navis aut naves, quæ ſubditorum aut incolarum alterutrius partis, aut neutralis alicujus fuerint, in alterutrius portubus a quovis tertio capiantur, qui ex ſubditis & incolis alterutrius partis non ſit; illi quorum in portu, aut ex portu, aut quacunque ditione prædictæ naves captæ fuerint, pariter cum altera parte dare operam tenebuntur in prædictis nave vel navibus, in ſequendis & reducendis, ſuisque Dominis reddendis, verum hoc totum fiet Dominorum impenſis, aut eorum, quorum id intereſt.

XXIX.

Item, quod ſcrutatores, cæterique id genus officiales ex utraque parte ad normam legum alterutrius Dominii ſeſe dirigent, neque plus importent exigentve, quam per authoritatem ſibi Commiſſam, & accepta mandata licuerit.

XXX.

Item, ſi qua injuria ab alterutro Dominio ejuſve ſubditis aut incolis, alterius ſubditis aut incolis illata ſit, ſive contra ullos hujus fœderis articulos, ſive contra jus commune, uti nullæ literæ repreſaliæ, Marcæ, aut contra Marcæ, ab alterutro concedantur, donec juſtitia prius juxta leges ordinarias poſtuletur, ſin autem illic juſtitia vel denegetur, vel in longum protrahatur, tumuti dictus Dominus Rex, dictique Domini. Ordines Generales, aut delegati ejus Dominii, cujus ſubditi & incolæ injuria affecti ſunt, ab altero, quo juſtitia (uti prædictum eſt) denegatur aut differtur, aut ab illa poteſtate, quæ hujus modi poſtulatis audiendis conſtituta erit, publica juſtitiam poſtulent, ut omnes hujuſmodi lites vel amice componantur, vel ordinario legum proceſſu terminentur; ſin autem mora adhuc interpoſita erit, neque jus reddatur, ne-

que ſatisfactio dabitur ; intra tres menſes quam hujuſmodi poſtulatio lata fuerit, tum demum uti literæ repreſſaliæ, Mercæ, vel contra Mercæ concedantur.

XXXI.

Item conventum eſt, ſi aliquando, quod omen Deus optimus maximus clementer adverſum velit, ſopitas ſimultates inter dictum Dominum Regem, dictoſque Dominos Ordines Generales recrudeſcere, atque in apertum Bellum denuo erumpere contingat, ut eæ naves, Merces, ac bona quævis mobilia partis alterutrius, quæ in portubus, atque in ditione partis adverſæ hinc inde hærere, atque extare deprehendentur, fiſco nihilominus haudquaquam addicantur, aut ullo incommodo afficiantur : ſed ſubditis, Civibuſque alterutrius, ſpatium ſemeſtre integrum hinc inde concedatur, quo res jam dictas ac aliud quidvis ex facultatibus ſuis, quo viſum lubitumque fuerit, omne ſine moleſtia inde tranſlatum eant.

XXXII.

Item quod illi, qui ſpecialia diplomata, aut Commiſſiones ab altera parte obtinuerint, priuſquam illa diplomata accipiant, coram eo judice, qui ea ipſis exhibebit, ſufficientem fiduciariam cautionem interponent, per ejuſmodi homines, qui reſpondendo pares ſunt, & non ejus navis ſocii aut participes, ſe nullum damnum, aut injuriam alterutrius ſubditis aut incolis illaturos.

XXXIII.

Item, conventum & concordatum eſt, quod utriuſque partis ſubditis & incolis, ad portus utriuſque liber ſemper ſit acceſſus, in iiſque commorari, ac inde rurſus recedere liberum ei licitumque erit, non ſolum cum navibus mercatoriis & oneratis, ſed & cum navibus Bellicis, ſive ad dictum Dominum Regem, dictoſve Dominos Ordines Generales ſpectent, ſive eorum ſint, qui ſpecialia diplomata obtinuerint, ſive tempeſtatis vi, aut Maris periculo intravenerint, ſive ut naves reparent, aut commeatum coëmant, modo octonarium navium Bellicarum numerum non excedant, ſi ſua ſponte intravenerint, nec diutius in portibus ac circa portus hæreant, quam ad navium reparationem coëmenda victualia aliaſve neceſſitates fuerit neceſſe. Et ſi major Navium Bellicarum numerus data occaſione ad ejuſmodi portus velit accedere, eas intrare nequaquam erit licitum, niſi prius impetrata ab iis venia, ad quos portus illi prædicti pertinuerint, niſi tempeſtate, aut vi aliqua, aut neceſſitate compulſæ fuerint, ut maris pericula effugerent : quod cum accidet, Præfectum ejus loci aut ſum-

ſummum Magiſtratum, ſtatim de cauſa ſui adventus certiorem facient, nec diutius ibi hærebunt, quam illis à Præfecto aut ſummo Magiſtratu permiſſum erit, nec in iis portubus commorantes hoſtile aliquid, aut quicquam in præjudicium eorum molientur.

XXXIV.

Item conventum & concluſum eſt, quod utraque pars vere & firmiter obſervabit, atque executioni mandabit præſentem Tractatum, omniaque & ſingula in eo contenta & comprehenſa, atque eadem ab alterutrius ſubditis & incolis obſervari & præſtari efficaciter curabit.

XXXV.

Item ad majorem ſecuritatem Tractatus hujus & confœderationis à parte dictorum Dominorum Ordinum Generalium Fœderatarum Provinciarum, eorumque populi ſincere & bona fide præſtandæ conventum & concluſum eſt, ſicut & dicti Domini Ordines Generales his præſentibus conveniunt, ſeque firmiter obligant, & devinciunt, quod omnes & ſinguli, quos aut quem vel ipſi, vel ordines Proinciarum, quocunque demum tempore eligent, conſtituent, aut præficient Capitaneum Generalem Gubernatorem ſeu præſidem primarium ſive Stadtholder, Imperatorem exercituum ſeu Militiæ in terra, vel Admirallum ſeu Prætorem Claſſium, Navium, Copiarumve Marinarum, obligabuntur, & devincientur hunc Tractatum, & omnia ejus Capitula, juramento confirmare, itaque ſancte & cum juramento ſpondere, ſe, quantum poſſint, omnia ea religioſe obſervaturos & executioni, quo ad eos ſpectat, mandaturos, & curaturos, ut ab aliis obſerventur & executioni mandentur.

XXXVI.

Item, conventum, concluſum & concordatum eſt, quod præſens Tractatus atque omnia & ſingula in eo contenta & concluſa à dicto Domino Rege Magnæ Brittanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque Partis Literas ſigillo magno munitas debita & authentica forma intra quatuor ſeptimanas proxime inſequentes (aut citius, ſi fieri poterit) confirmabuntur & ratihabebuntur, mutuaque Inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde Bredæ extradentur, nec non & Tractatus hic & confœderatio ſtatim à traditis & permutatis inſtrumentis forma & locis ſolitis publicabitur.

Cum iis Pacis Unionis & Confœderationis Articulis, qui hodie inter Sereniſſimum Magnæ Brittanniæ Regem, & Celſos ac Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderati Belgii concluſi ſunt, præcipue cautum & proviſum ſit, ut quantocius funeſti omnes & calamitoſi Bellorum effectus ceſſent, deſiderata autem & omnium votis expetita Pax, in omnibus utriuſque partis Regnis & ditionibus, omnibuſque earum ſubditis & incolis reſtituatur; & pro inde temporis, & negociorum ratio non permiſerit, æqua lance & ad amuſſim omnia & ſingula ponderare & adæquare, quæ circa prædictos Articulos animadvertenda & conſideranda fuerant, circa eos præſertim, quæ ad liberæ Navigationis liberique Commercii Statuta pertinent, & verendum tamen ſit, ne in novas altercationes novaque diſſidia utriuſque partis incolæ & ſubditi reincidant, et inde ſimultates, jam ſopitæ recrudeſcant, ſi non certis quibuſdam legibus circa ea, quæ Navigationem & Commercii uſum concernunt coërceantur: ita inter prædictas altemoratas partes mediantibus, annitentibus, & operam ſuam conferentibus Dominis

Sacræ Regiæ Majeſtatis Sueciæ, extra ordinem Legatis, & Tractatus Pacis mediatoribus, ſeparatis hiſce Articulis porro conventum & ſancitum eſt.

In primis ut omnia ejuſmodi Edicta & Senatus Conſulta, quæ ratione hujus belli una pars in præjudicium alterius contra libertatem Navigationis & Commercii promulgavit, hinc inde abrogentur.

Secundo, ut, ad elucidationem ejus Edicti, quod à parte Magnæ Brittanniæ Regis Anno 1660. promulgatum fuit, ei genti excitandæ ad rem navalem promovendam, quo peregrini alias in Angliam merces invehere prohibentur, quam quæ in propriis Uniuſcunque Terris enatæ, aut manuum opera elaboratæ ſunt, licitum ſit Dominis Ordinibus Generalibus, eorumque ſubditis, ſuis Navigiis in Angliam, præterea etiam inferre omnia ejuſmodi Mercimonia, quæ in Germania inferiore, vel ſuperiore producta, enata, aut manibus elaborata, non niſi per Territoria ac ditiones Uniti Belgii, vel per Terram, vel per flumina ad portus Maritimos plerumque commodius & uſitatius ſubvehi ſolent, ut inde per Mare tranſportentur.

Tertio, uti abſque omni impedimento Dominis Ordinibus Generalibus, eorumque ſubditis itidem liceat, quodvis vinum, quod aut Germanici aut Gallici Territorii ſit, ſuis Navigiis in Angliam transferre, ita tamen ut Statuta, portoria, cenſus, aut vectigalia, eo, quo decretum eſt modo, Regi perſolvant.

Quarto, cum jam pridem inſtiterit Magnæ Brittanniæ Rex,

Rex, ut in certam commodamque Normam, Merces, & Mercaturæ hinc inde redigantur, Domini autem Ordines Generales in eum etiam ſcopum ſemper collimarint, ut certis quibuſdam perpetuoque obſervandis legibus eædem circumſcribantur, & tamen ea res prolixioris videatur eſſe laboris, quam ut confeſtim ad utriuſque partis nutum abſolvatur: in opportuniorem occaſionem hoc negotium ita differre utrimque placuit, ut Commiſſarii, quantocius fieri poterit, poſt concluſam hanc Pacem utrimque conveniant, qui ſuper deſignandis & certo limite circumſcribendis mercimoniorum ſpeciebus navigationiſque legibus, aliquid certi ſtatuant, noviſque & mutuis Conventionis tabulis deſignent. Ne tamen interea in ſuſpenſo hæreant, & in ambiguo teneantur utriuſque partis incolæ & ſubditi, incerti, quas Mercimoniorum ſpecies, in modum aut formam bellici apparatus vel ſuppetiarum, aut ſub titulo, aut prætextu Commerciorum hoſti partis alterutrius ſubvehere aut ſubminiſtrare, aut licitum, aut vetitum ſiet; itidem conventum & ſancitum eſt, ut ii Navigationis & Commerciorum Tractatus, qui Dominis Ordinibus Generalibus cum Rege Chriſtianiſſimo intercedunt, proviſionaliter pro regula & norma ſint, & ad uberiorem de Commerciis Maritimis Tractatum inter alte præmemoratas partes perficiendum, viam ſternant.

Comme ainſi ſoit que durant la negotiation de la Paix, entre le Seigneur Roy de la Grande Bretaigne, & Meſſeigneurs les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas, il y ait eu queſtion & debat ſur l'application des Articles 6, 7 & 8 de leur Traitté, de l'An 1662. touchant les Rebelles & Fugitifs, qui ſe pourroient retirer dans les Royaumes & Terres reciproquement de l'un & de l'autre.

Nous. N. N. Ambaſſadeurs Extraordinaires de ſa Majeſté de Suede, & Mediateurs des affaires de cette negotiation, declarons que l'on eſt convenu que leſdits Articles 6, 7 & 8 du dit Traitté, de l'An 1662. ſeront mis dans le Traitté conclu ce jourd'huy ſans aucune alteration ou addition ainſi qu'ils ont eſté inſerez dans celuy de l'An 1662. Et aſſeurons en outre les Sieurs de Seigneurs Eſtats Generaux, de par les Sieurs Ambaſſadeurs d'Angleterre, que ce n'eſt, ny ſera jamais l'intention du Roy de la Grande Bretagne, de ſe vouloir ſervir du convenu deſdits trois Articles au prejudice d'aucune Officiers & Soldats, ou de quelques autres perſonnes de qu'elle qualité & condition qu'ils ſoyent, pour avoir ſuivy le parti contraire durant cette Guerre, ou de les appliquer contre aucun Miniſtre de la parole de Dieu, ou

des autres gens, qui au reguard de la Religion du culte Divin ou de la non conformité dans Ceremonies d'iceluy ſe ſont desja retirez ou ſe pourroyent retirer encors dans les Terres & Dominions de l'obeiſſance de Meſſeigneurs les Eſtats, &c. pour veu qu'ils s'y comportent en des autres choſes moderement & paiſiblement, & qu'ils ne ſoyent pas coupables de quelque crime contre l'Eſtat, qui les rende ſujets a la peine que portent ces Articles. En foy de quoy.

Comme ainſi ſoit, que ſur l'extenſion de l'Article 2 de l'Acte ſeparé contenant un interim, & une proviſion ſur le fait des Placats du Commerce, dont Meſſieurs les Ambaſſadeurs Extraordinaires, & Plenipotentiaires des Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies, ſont convenus ce jourd'huy: il y ait eu difficulté ſur les mots ſuivants, *inferre omnia ejuſmodi Mercimonia, quæ in Germania inferiore, vel ſuperiore producta, enata, aut manibus elaborata, non niſi per Territoria ac Ditiones Uniti Belgi, vel per Terras, vel per Flumina, ad Portus Maritimos ſubvehi ſolent, aut inde per Mare tranſportentur*, a ſçavoir ſi ceux de *non niſi* y ſeroient inſerez, ou non. Meſſieurs les Ambaſſadeurs d'Angleterre, ayants ſouſtenu qu'ils ne pouvoyent conſentir qu'ils fuſſent royes, par ce qu'ils ſont conformes au texte du Placat de l'encouragement de l'An 1660. publié de par ſa Majeſté de la Grande Bretaigne, avec connoiſſance preallable de ſon Parlement, & Meſſieurs les Deputez & Plenipotentiaires des Seigneurs Eſtats Generaux Unies, apprehendants que l'on pourroit donner telle application a cette periode, que par la on renverſeroit toute la vigeur dudit Article, ſous pretexte que les Marchandiſes venantes & deſcendantes de l'Allemagne, haute & baſſe le long des Riviers ou par la voye de Terre, juſques aux Pays des Provinces Unies, peuvent auſſi commodement eſtre transferez par des autres endroicts, ou par des autres ports; Nous ſoubſignez Ambaſſadeurs Extraordinaires, & Plenipotentiaires de ſa Majeſté Tres-Chreſtienne, atteſtons & declarons pour plus grande ſeureté des Seigneurs les Eſtats ſuſdits, que ce n'a nullement eſté l'intention de Meſſieurs les Ambaſſadeurs d'Angleterre, de tirer cette conſequence de cette cauſe, ou deſdits mots *non niſi*, mais qu'au contraire ils ſe ſont declarez iterativement en noſtre preſence de bouche, & en effect auſſi dans le project un Acte qu'ils avoient minuté pour cette fin, qu'is ne pretendent pas d'inquieter les Subjects deſdits Seigneurs Eſtats Generaux, d'aucune chicane de cette nature, mais qu'au contraire ils auront la faculté,

culté, & la liberté toute entiere pour le tranſport de toutes les Marchandiſes venantes & deſcendantes comme deſſus pour les porter, & debiter dans leurs Vaiſſeaus en Angleterre; Et afin quil y eut moins d'obſcurité ou de contradiction dans ladite periode, qu'apres les mots *ad portus Maritimos*, on a fait inſerer de commun accord & concert les mots *plerumque commodius & uſitatius*, & qu'ainſi l'Article eſt demeuré dans les termes ſuivants, *licitum ſit Dominis Ordinibus Generalibus eorumque ſubditis, ſuis Navigiis in Angliam, præterea etiam inferre omnia ejuſmodi Mercimonia, quæ in Germania inferiore vel ſuperiore producta, enata aut manibus elaborata, non niſi per Territoria ac Ditiones Uniti Belgii, vel per Terram, vel per Flumina ad portus Maritinos plerumque commodius & uſitatius ſubvehi ſolent, ut inde ad portus Maritimos tranſportentur.*

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. den gemelten Heere van Beverningk bedankt, gelyk de ſelve bedankt wort midts deſen voor de goede conduite, getrouwigheyt, naerſtigheyt ende ſtantvaſtigheyt, in de voorſz negotiatie by-gebracht ende gepleeght, ende is voorts goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte Heeren Gedeputeerden Plenipotentiariſſen van den Staet by haer Hoog Mog., voor ſoo veel des noodt zy, ſpecialyk geauthoriſeert mogen werden, om de voorſchreve Concepten met de onderteeckeninge ende bezegelinge, als naer gewoonte te perfectioneren, ook omme den tyt ofte termyn, waer naer gereguleert ſal werden de reſtitutie van alle ſoodanige Landen, Eylanden, Colonien, Steden, Sterckten ende Plaetſen, als naer date van dien by de een of de andere Parthye ſouden mogen weſen geoccupeert, ſoodanig te mogen adjuſteren ende vaſt ſtellen, als ſyluyden naer gelegentheyt van ſaecken, ende naer inkomende advertentien ten meeſten voordeele van den Staet ſullen oordeelen te behooren, 't zy op den twintighſten Mey voorleden, 't zy op den dag van de onderteekeninge van 't Tractaet, naer dat het voorſchreve poinct beſt ende bequaemlykſt ingeſchickt ſal konnen werden: Ook wyders in gevolge van de preſentatie, hier bevoorens by haer Hoog Mog. iterativelyk gedaen, ende noch jonghſt by Miſſive van den vyf en twintighſten November ſeſthien hondert ſes en t'ſeſtig gerenoveert, te mogen bewilligen in de caſſatie, annullatie ende intreckinge van de declaratien ende proteſten by eenige Miniſters van de een ende de ander zyde in verre afgelegene Geweſten gedaen, tot prejudicie van de Navigatie ende Commercie op de Landen ende Plaetſen van vrye Volckeren, waer op noch de een noch de ander eenig recht verkregen heeft, ende voorts het werck van de incluſie der Geallieerden ſoodanig te mogen reguleren, ende in ſulcken forme ter neder ſtellen, als het met contentement van de geintereſſeerde Partyen, ende voornamentlyk van de Geaſſocieerden met deſen Staet ingeſchickt ſal konnen werden.

Woonſ-

Woonſdag den 20 July 1667.

Vranckryck. Nader converſatie over, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerefereert, ende ouverture gedaen van 't gene hy in eene nadere converſatie volgens 't goedt vinden van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, by voorgaende der ſelver Reſolutie in date den ſeſthienden deſer loopende maendt gecommitteert zynde met den Heere Grave d'Eſtrades, extraordinaris Ambaſſadeur van den Koningh van Vranckryk gehouden, uyt de ſelve verſtaen, ende ontfangen hadde, raeckende de ſaecke van de Spaenſche Nederlanden: Waer op gedelibereert zynde, Is 't voorſz gerefereerde aengenomen ende gehouden voor notificatie.

Woonſdag den 27 July 1667.

Vranckryck. Van Beuningen de Reſolutie op de garantie van de Vlagghe in te brenghen, of te dilayeren, naer dat hy, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ſeeckere Miſſive van den Heere van Beuningen, extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen 't Hof van Vranckryk, aen hem geſchreven uyt Parys den twee en twintighſten deſer lopende maendt, houdende verſcheyden conſideratien ontrent den tydt ende maniere van executie, van voorgaende haer Hoog Mog. Reſolutie in date den een en twintighſten daer bevoorens, conform die van haer Edele Groot Mog. van den ſeventienden juny laetſtleden, raeckende de guarantie van 't ſalut met de Vlagge tegens Engelandt: Waer op gedelibereert zynde, Is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. aen 't overleg ende de voorſichtigheyt van den gemelten Heere van Beuningen gelaten moge werden, om de executie van de voorſchreve Reſolutie aenſtondts in 't werck te ſtellen, of noch wat te differeren, ende generalyck de voorſchreve ſaecke ſoodanigh te manieren, als hy naer bevindinge van 't humeur, ende de inklinatien van den hooghſt-ghedachten Koningh, ende van ſyne Majeſteyts hooghe Miniſters ſal oordeelen ten meeſten dienſte van den Lande te konnen ſtrecken.

Vrydag den 29 July 1667.

Sweden. Tractaet van redintegratie van vruntſchap met Sweden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat in gevolge van haer Edele Groot Mog. goede meyninge ende intentie, vervat in der ſelver Reſolutie van date den ſes en twintighſten deſer loopende maendt tuſſchen Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ter eenre, ende de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Koningh van Sweden ter andere zyde was geſlooten, ende met weder-zydts onderteeckeninge bekrachtight een Tractaet van redintegratie, ende vernieuwinge van vrindtſchap, in voegen ende manieren, als 't ſelve Tractaet hier na volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Sereniſſimi ac Potentiſſimi Principis ac Domini, Domini Caroli, Sueſcorum, Gothorum, Wandalorumque Regis, & Principis hæreditarii, Magni Principis Finlandiæ, Ducis Scaniæ, Eſthoniæ, Livoniæ, Careliæ, Bremæ, Werdæ, Stetini Pomeraniæ, Caſſubiæ, & Vandaliæ, Principis Rugiæ, Domini Ingriæ & Wiſmariæ; Nec non Comitis Palatini Rheni,

ni, Bavariæ, Juliaci, Cliviæ & Montium Ducis, Legatus extraordinarius, Campi Mareſchallus, Conſilarius Bellicus, Chriſtophorus Delphicus, Burg-Gravius & Comes in Dhona, hæreditarius Dominus in Karwinden, Schlobitten, Berg-dorf, Stockenfels & Fiſchbach; Sereniſſimæ Regiæ Sueciæ Majeſtatis Ablegatus extraordinarius, & Conſiliarius Aulicus Haraldus Appelboom, Dominus hæreditarius de Soderby; Nec non Celſorum ac Præpotentium Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii, ad hunc autem ſpecialiter deputati Commiſſarii, Johan de Gent, Philippus Jacobus van den Boetlaer, Baro d'Aſperen, Johan de Witt, Conſiliarius & Penſionarius Hollanzediæ & Weſtfriſiæ, Johannes Kien, Gisbertus vander Hoolk, Senator atque Exconſul Ultrajectinus, Epœus Bootſma, Everwyn van Bentheim, J. U. Doctor, & Johan Isbrandts, Senator Groninganus, reſpective Deputati Ordinarii ad Conſeſſum Ordinum Generalium Fœderati Belgii, nomine Provinciarum Gelriæ, Hollandiæ, Weſtfriſiæque, Zelandiæ, Ultrajecti, Friſiæ, Tranſiſalaniæ, & Groningæ Omlandiæque; Notum teſtatumque facimus, quod ſicuti Sacræ Regiæ Majeſtatis Prædeceſſoribus Regibus Sueciæ, & Celſitudini Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii conſtans ſemper fuit propoſitum ac propenſiſſima voluntas ſtabiliendi atque promovendi veterem illam amicitiam atque neceſſitudinem, quæ à multis retro annis inter eos viguit ac magno utriuſque ſubditorum commodo arctioribus aliquot fœderum vinculis firmata fuit; Nec non herba opprimendi atque componendi omnes difficultates atque controverſias, quæ prout variæ ſunt rerum humanarum viciſſitudines, ſubinde enatæ fuerunt, quo ſuus in perpetuum dictæ amicitiæ fœderibuſque vigor conſtaret atque conſervaretur; Ita etiam impræſentiarum Domini ac Superiores reſpective noſtri laudabili Majorum atque Prædeceſſorum ſuorum inſtituto inſiſtere decreverint, Nobiſque in mandatis dederint, ut examinatis probeque perpenſis omnibus iis, quæ Sacra Regia Majeſtas Sueciæ ac Celſitudo Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii pro jure amicitiæ ac vigore fœderum à ſeſe invicem deſiderare profitentur, eo conſilia noſtra dirigeremus, quo dictis Dominorum atque Superiorum noſtrorum votis ſatisfieret, atque ut ſtatueremus & decerneremus omne id, quod inturbato hocce rerum Statu bono communi conducere judicaremus; In eum itaque finem congreſſi, matura inſtituta deliberatione, exhibitis procuratoriis vigore poteſtatis nobis per ea conceſſæ, in ſequentia capita conſenſimus & convenimus.

I.

Imprimis quidem ſit ac maneat in perpetuum inter Sereniſſimum ac Potentiſſimum Regem Sueciæ, & Celſos & Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderati Belgii, eorumque reſpective Regna, Ditiones, Provincias ac ſubditos, ſublatis & abolitis omnibus controverſiis & ſimultatibus priſtina, vera, fida ac conſtans amicitia & neceſſitudo arctiſſima; ſint itidem ac maneant in pleniſſimo vigore antiqua fœdera & pacta inter Sereniſſimam Regiam Majeſtatem Sueciæ, & Celſitudinem Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii, annis reſpective 1640. Holmiæ 1645. Suderocræ, & 1656. Elbingæ in Boruſſia concluſa, cum omnibus eorundem articulis, tanquam præcipuum & immotum iſtius amicitiæ & neceſſitudinis arctioris fundamentum & vinculum.

II.

Quo autem de fidæ iſtius amicitiæ & confidentiæ ſincere ſerioque ſervandæ cultu, deque effectu & reali præſtatione eorum, quæ in ſupradictis fœderibus invicem promiſſa ſunt, Sereniſſimus ac Potentiſſimus Rex Sueciæ, & Celſi ac Præpotentes Domini Ordines Generales Fœderati Belgii, omnino certi eſſe poſſint, declarant, nulla ſeſe habere cum quoquam fœdera aliaſve conventiones, quæ ſupradictis fœderibus pactiſve præſentibus adverſentur, vel quoquo modo impedimento ſint, quo minus ea in omnibus ſuis articulis & capitibus bona fide adimplere poſſint.

III.

Quandoquidem vero ſupradicto Fœdere inter Sacram Regiam Majeſtatem Sueciæ, & Celſitudinem Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii, die 11. Septembris anni 1656. Elbingæ in Boruſſia ſancito, Tractatus vulgo dictus elucidationum Helſingoræ die 9 Decembris Anni 1659. concluſus fuerit, ejuſque abrogationem dicta Sacra Regia Majeſtas poſtea mutuo conſenſu decerni petierit, Celſiſque ac Præpotentibus Dominis Ordinibus jam anno 1666. proxime elapſo placuerit deſideriis Regiis annuere, adeoque inter ſuæ Majeſtatis Commiſſarios, ac Fœderati Belgii eo tempore in Sueciam extraordinem Deputatum ea de re jam tum convenerit. Idcirco quo iſthæc Fœderatorum utriuſque conſilia ſcopum, quo collimaverant, omnino aſſequantur, placuit conventione hacce mutua, eadem ſancire iſtumque Tractatum Elucidationum fœderis Elbingenſis die 9 Decembris Anni 1659. concluſum abrogare, diſſolvere, vimque & effectum ejuſdem plane & in perpetuum reſcindere, extinguere, irritumque & omnino nullum declarare, quemadmodum idem vi ac vigore præſentium abrogatur, diſſolvitur, viſque & effectus ejuſdem plane & in perpetuum reſcinditur, extinguitur, irrituſque & omnino nullus declaratur; ita tamen ut ipſimet Tractatui Elbingenſi nihilominus vigor ſuus in omnibus illæſus atque illibatus conſtet atque conſervetur, prout verus ac genuinus verborum ejus ſenſus dictat atque præſcribit.

IV.

Vigeat præterea liber Navigationis ac Commerciorum uſus juxta priorum fœderum tenorem, pactaque nupera de vetitarum mercium, quas contrabandas vocant, deſignatione aliiſque eo pertinentibus negotiis die 16 July proxime elapſi concluſa, atque de quibus pleniori de re maritima Tractatu quamprimum ſanciendo ſpecialius conveniet.

V.

Controverſiæ autem quæ inter Sacram Regiam Majeſtatem Sueciæ ejuſque privilegio inſtructam ſocietatem Sueco-Africanam, & Celſos ac Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderati Belgii, eorumque itidem privilegio munitam Societatem Generalem Indiæ Occidentalis ejuſdem Fœderati Belgii obortæ fuerunt de proprietate quorundam locorum & nominatim Fortalitii Cabo Corſo in Guinea Africæ littore ſiti, & de commerciis, quæ iiſdem in locis exercentur, nec non de navi quadam Chriſtina nuncupata, in dictis oris capta ac ſubhaſtata, compoſitæ atque ſopitæ ſunt, modo & conditionibus ſequentibus.

Ac primo quidem Sereniſſimus & Potentiſſimus Rex Sueciæ, & ejuſdem Societas Sueco-Africana ſuo quiſque nomine renunciabunt, quemadmodum hiſce præſentibus renunciant omnibus omnino actionibus

nibus & prætenſionibus, quæ ab iis in hunc uſque diem in Societatem Indiæ Occidentalis Fœderati Belgii, circa dictum Fortalitium Cabo Corſo & dictam navim Chriſtinam inſtitutæ vel motæ ſunt, qualeſcunque illæ ſunt, aut quo nomine inſtitutæ fuerint, vel inſtitui poſſint; Sicut ab altera quoque parte Celſi ac Præpotentes Domini Ordines Generales Fœderati Belgii & eorum privilegio munita Societas Indiæ Occidentalis renunciant etiam omnibus actionibus & prætenſionibus, quæ ab iis, aut ab ea in dictam Societatem Africanam motæ ſunt aut moveri poſſent, qualeſcunque eæ ſint ſine ulla exceptione.

Secundo ſumme memoratus Rex Sueciæ, dictaque ejuſdem Societas Sueco-Africana, altememoratis Dominis Ordinibus Generalibus, dictæque Societati Indiæ-Occidentalis Fœderati Belgii cedunt, & in eos transferunt omne jus, poſſeſſionem, actiones, & prætenſiones, quas Sacra Regia Majeſtas Sueciæ, aut ejuſdem Societas Sueco-Africana aut revera habuerunt, aut ſe habere putaverunt in Fortalitium ſitum in promontorio Cabo Corſo nominato, ut & omne jus ab eo dependens, nec non omnia reliqua Fortalitia & Receptacula in Guinea in Africæ littore ſita, cum omnibus juribus ab iis dependentibus, cum hac renunciatione ſpeciali, quod nec altiſſime memorato Regi, nec ejuſdem Societati Africanæ, nec etiam reliquis ejuſdem Coronæ ſubditis ad dictum Fortalitium dictaque receptacula, locaque ab iis dependentia, navigare, aut ibidem Commerciorum gratia appellere licebit, directe vel indirecte, & quod dicta Sacra Regia Majeſtas, dictaque Societas Sueco-Africana nemini omnino, nec ſubditis nec advenis, ut ad dicta loca navigent, neque auctores erunt, neque permittent, neque etiam eos protegent.

Tertio, quod navis dicta Chriſtina, cum ſuo onere & cum ſuis dependentiis cedet dictæ Societati Indiæ-Occidentalis Fœderati Belgii, & eum in finem dicta Sacra Regia Majeſtas renunciat tam ſuo nomine, quam nomine dictæ Societatis Sueco-Africanæ, & reliquorum omnium, quorum intereſt, & quibus in dictam navem, & in merces, quibus onerata erat, cum omnibus dependentiis, aliquod jus erat, commodo & uſui dictæ Societatis Indiæ-Occidentalis Fœderati Belgii.

Quarto & poſtremo hac de cauſa perſolventur Amſtelodami ei vel iis, quos dicta Majeſtas ad id conſtituet, centum & quadraginta millia imperialium in ſpecie, vulgo de Banca dictorum, ſimul ac hiſce tabulis ſubſcriptum, & earum ratihabitiones in debita forma exhibitæ & commutatæ erunt.

V I.

Controverſias autem, quæ inter Societatem Sueco-Americanam, dictamque Societatem Indiæ-Occidentalis Fœderati Belgii intercedunt, ratione damnorum, quæ ſibi à ſeſe invicem in America illata eſſe prætendunt, ſecundum Juſtitiæ & æquitatis regulas cum dictæ Sacræ Regiæ Majeſtatis ablegato Hagæ-Comitis quantocius examinandas, deſuper tranſigendum, partique læſæ confeſtim & ſine mora ſatisfaciendum eſſe ſtatutum atque decretum eſt.

VII.

Quod attinet ſubſidia, quæ Sereniſſimus ac Potentiſſimus Rex Sueciæ, tenore pactorum ſuperioribus temporibus initorum hactenus à Fœderato Belgio poſtulavit, aliaſque prætenſiones quaſcunque, quæ eodem vel quocunque alio ſub titulo aut prætextu moveri vel inſtitui poſſent, Sacra Regia Majeſtas evidenti ſigno teſtari deſiderans, quanti faciat amicitiæ antiquæ cum Fœderato Belgio reſtaurationem, & cöalitionem, obinde declaravit, ſicuti & hoc ipſo declarat, ſeſe dictis poſtulatis & prætenſionibus omnibus renunciaturam, quemadmodum iis omnibus vigore præſentium, pro ſe & Succeſſoribus ſuis, penitus & in perpetuum renunciat, ita ut nullo modo in poſterum a parte Regis Regnique Sueciæ urgeri poſſint, vel debeant.

VIII.

Viciſſim quod attinet auxilia, quæ Celſi ac Præpotentes Domini Ordines Generales Fœderati Belgii à Sereniſſimo ac Potentiſſimo Rege Sueciæ hactenus efflagitaverunt, aliaſque prætenſiones quaſcunque, quæ eodem vel alio quocunque ſub titulo aut prætextu moveri vel inſtitui poſſent, Domini Ordines conſimili evidentia teſtari deſiderantes, quanti faciant amicitiæ antiquæ & neceſſitudinis arctioris cum Sacra Regia Majeſtate Regnoque Sueciæ nexum, obinde declaraverunt, ſicuti & hoc ipſo declarant ſeſe dictis poſtulatis & prætenſionibus omnibus renunciaturos, quemadmodum iis omnibus vi ac vigore præſentium penitus & in perpetuum renunciant, ita ut nullo modo inpoſterum à parte Fœderati Belgii urgeri poſſint, vel debeant.

IX.

Quamvis autem ut omnem omnino in futurum diffidentiæ anſam præciderent, amoverentque omne id quod priſtinæ confidentiæ reducendæ quoquo modo obeſſe poſſet, Sereniſſimo ac Potentiſſimo Regi Sueciæ, Celſiſque ac Præpotentibus Dominis Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii, proxime præcedentibus paragraphis renunciare placuerit, omnibus in univerſum prætenſionibus, quæ quocunque ſub titulo aut prætextu utrinque moveri vel inſtitui poſſent, mentem tamen ſuam neutiquam eſſe declarant, generali iſthac renunciatione præjudicium ullo modo facere privatis ſubditorum utrinque ſuorum actionibus, juribuſque iis, quæ nomine publico vel privato iiſdem legitime debentur; at vero promittunt iiſdem quam primum ſeſe ſatisfacturos, & ut à ſubditis ſuis ſatisfiat curaturos: jus quoque iiſdem ſecundum leges & pacta ſine ambagibus, ullove reſpectu integre ut reddatur, redditumque ſine ulla procraſtinatione aut mora executioni ut mandetur, operam daturos. In negotio autem inter Groot Johannem & Crivizios controverſo terminando, obſervabitur id, de quo partim jam convenit, & poſthac convenict ulterius.

Pacta hæc bona fide præſtanda, atque à Sacra Regia Majeſtate Sueciæ, & Celſitudine Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii rata habenda, ratihabitioneſque hinc inde intra ſpatium trium menſium exhibendas, atque tradendas fore promittimus.

In cujus rei fidem majorem nos ſupra nominati Sereniſſimi ac Potentiſſimi Regis Sueciæ Legatus & Ablegatus Extraordinarii, Noſque Celſorum ac Præpotentium Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii Commiſſarii manu noſtra, noſtroque ſigillo tabulas haſce ſancivimus. Actum Hagæ-

Hagæ-Comitum Anno 1667. die 28 Julii, ſubſignatum & ſigillatum erat ut ſequitur.

(*L.S.*) *Chriſtophorus Delphicus, Baro ac Comes in Dhona.*

(*L.S.*) *Haraldus Appelboom.*

(*L.S.*) *J. van Gent.*

(*L.S.*)

(*L.S.*) *Johan de Witt.*
(*L.S.*) *Johan Kien.*
(*L.S.*) *G.v.Hoolck.*
(*L.S.*) *E.v.Bootſma.*
(*L.S.*) *E. van Benthem.*
(*L.S.*) *I. Isbrants.*

Van welk voorſchreve Tractaet by de Leden generalyk Copie verſocht zynde, is henluyden 't ſelve geaccordeert, met verſoek dat de ſelve haer op de Ratificatie van dien, ten ſpoedigſten willen bequamen.

Saturdag den 6 Auguſti 1667.

Naer voorgaende deliberatie, ende in achtinge genomen, dat den Biſſchop van Munſter, contrarie de diſpoſitie van 't ſevende Articul van 't Tractaet van Vrede, jongſt met de ſelve aengegaen; ook aengeſien de deſortatie, by ſchryvens van haer Hoog Mog. aen de ſelve gedaen, geſtadig ende met grooten ernſt continueert te doen notable Wervingen van Krygs-Volk ſoo te Paerdt als te Voet, ende daer op gehoordt het rapport van de converſatien ende diſcourſen, daer over met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, als van de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg gehouden; Is verſtaen ende gereſolveert, dat de Heeren van Dordrecht, van Haerlem, van Amſtelredam, ende van Alkmaer, ſullen werden gecommitteert ende geauthoriſeert, gelyk de ſelve gecommitteert ende geauthoriſeert werden by deſen, om met de gemelte Heeren Brandenburgſche ende Lunenburgſche Miniſters, over 't voorſz ſubject in naerder communicatie te treden, ende met den anderen te overleggen, in wat maniere jegens de voorſz continuerende contraventien van den Biſſchop van Munſter beſt ende bequamelykſt ſoude konnen, ende behooren te werden voorſien; ook omme aen den hoog-gemelten Heere Cheur-Vorſt (des noodt zynde) te mogen beloven gelyke ſubſidien, als jongſt volgens Reſolutie van haer Ed. Gr. Mo. in date den ſeventienden Juny laetſtleden, aen de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg toegeſtaen zyn, midts dat den ſelven Heere Cheur-Vorſt, ſich daer jegens effectivelyk verbinde, de voorſz contraventien van den meer-gemelten Biſſchop van Munſter, metter daedt te doen repareren als naer behooren.

Branden-burg. Lunenburg. Authoriſatie, om met Branden-burg, ende Lunenburg, te handelen, over de Contraventien van den Biſſchop van Munſter.

Vrydag den 26 Auguſti 1667.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den veertienden der voorlede Maendt, overleydt ende overwogen, wat tot Inſtructie voor de Heeren Gedeputeerden, die van wegen deſe Provincie ſtaen by te woonen de Conferentien, met den Heere Franciſco de Melo, Extraordinaris Ambaſſadeur van den

Portugael. Inſtructie, om over Couchin en Cananor te handelen.

Koningh van Portugael te houden, op het ſubject van Couchin ende Cananor, met de andere differentiale Poincten vervat in haer Edele Groot Mog. Reſolutie van den twee en twintighſten December des voorleden Jaers, ende die van haer Hoog Mogende van den elfden January daer aen volgende, ſoude konnen dienen; Van adviſe waren, dat de conqueſte van Couchin ende Cananor, onder de authoriteyt van haer Hoog Mog. ſoude behooren te verblyven aen de Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie deſer Landen, die de voorſchreve Plaetſen jegenwoordig waren beſittende; Edoch dat daer jeghens wederom den hooghſt-gemelten Koning tot exſtinctie ende mortificatie van de pretenſien die ſyne Majeſteyt daer op ſuſtineert te hebben, ſoude mogen werden toegeſtaen, dat hy ſoude proffiteren het effect van 't vyf en twintighſte Articul van 't Tractaet, in den jare ſeſthien hondert een en tſeſtig met den ſelven aengegaen ende geſlooten, ende ſulcks in effecte gelibereert zyn van de voldoeninge der pretenſien van de Ingezetenen van deſen Staet, in 't voorſchreve vyf en twintighſte Articul breeder gementioneert: Dat daer en boven den hoogſt-gemelten Koning noch ſoude blyven behouden de vyf en twintig mael hondert duyſent Caroli guldens, die ſyne Majeſteyt volgens het eerſte Articul van 't meer-geſeyde Tractaet over vyf verloopene termynen aen deſen Staet ſchuldig is te betalen; Des dat op nieuws in de bondigſte ende krachtigſte forme ſoude moeten beloven de volgende termynen preciſe t'elckens op de reſpective verſchyn-dagen te ſullen voldoen, ende voorts het voorſz Tractaet in alle ſyne poincten ende articulen ſonder eenige contraventie onderhouden ende naerkomen, ende namentlyk mede de Ingezetenen van deſen Staet ſonder eenige verhinderinge laten genieten de vrydommen en voordeelen, op 't ſtuck van de Commercie en Navigatie daer by bedongen, ofte die anderſints haer Hoog Mog. als noch volgens 't vierde Articul van 't meer-gemelte Tractaet in haer geheel ſouden zyn, ten reguarde van alle de actien ende pretenſien die de ſelve voor 't aengaen van 't ſelve Tractaet hebben ghehadt.

Van welck voorſchreve geadviſeerde by de Leden generalyk Copie verſocht zynde, omme de intentie van de Heeren hare Principalen dien-aengaende te mogen verſtaen, Is de finale Reſolutie dien-aengaende te nemen uytgeſtelt tot nader deliberatie.

Saturdag den 10 *September* 1667.

Spaigne. Met Spaigne te handelen over geldt-leeninge en overdoeninghe van Trouppes, onder Verpandinge van Brugge, Ooſtende, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael van giſteren hare gedachten laten gaen over den jegenwoordigen toeſtandt van de Spaenſche Nederlanden, ende ter occaſie van dien ook ge-examineert de Memorie van den Heere Ambaſſadeur Gamarra; hier na geinſereert.

Le ſoubſigné Ambaſſadeur d'Eſpagne ſe diſpenſe de faire recit a Meſſieurs les Eſtats Generaux des Provinces Unies, du pitoiable Eſtat, ou ſont reduittes celles qui ſont obeiſſantes au Roy ſon Maiſtre dans le croyance, qu'il a que L. L. S. S. en ſont bien imformées auſſi bien que des raiſons qu'elles ont pour s'intereſſer dans la conſervation de ſes Provinces, & pour en detourner la ruine totale, il vient notifier a L. L. S. S. qu'il a receu cette nuict une depeſche de ſon Excellence Monſieur le Marquis de Caſtel

Caſtel Rodrigo avec authoriſation pour offrir de mettre entre les mains de L.L.S.S. les Villes de Bruges, Oſtende, & Damme, & les Forts de St. Iſabelle & St. Donas, en engager, moyennant le preſt d'un million Florins, & de joindre douze mille Hommes de cet Eſtat a nos Troupes, aux conditions dont on conviendra, & comme c'eſt l'unique moyen de ſauver le reſte, & le remede aux malheurs prochains & futurs, le ſoubſigné Ambaſſadeur prie & requiert tres-inſtamment L.L.S.S. de prendre une prompte reſolution car l'extremité du mal ne ſouffre point de dilation, authoriſant des Commiſſaires avec plein pouvoir pour avec luy conclurre cette negotiation. Faict a la Haye le 3 de Septembre 1667.

Eſtoit ſignè

Gamarra.

Waer op gedelibereert zynde, hebben de Heeren van de Ridderſchap ende Edelen, midtſgaders de Gedeputeerden van de reſpective Steden, uyt den name ende van wegen de Heeren hare Committenten eenparichlyk verſtaen ende gereſolveert, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen gedirigeert ſal werden, ten eynde by haer Hoog Mog. met den gemelten Heere Ambaſſadeur Gamarra op de voorſchreve gedane preſentatie, onder beneficie van beſettinge der voorſchreve Plaetſen by maniere van Verpandinge, of overgifte van de ſelve in Pandtſchap, geconvenieert moge werden, des dat daer by nominatim mede gevoecht werde Plaſſendael, midtſgaders ſoodanige andere convenable Plaetſen, als waer over mede noch ſoude konnen werden geconvenieert. Ende werden de gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden midts deſen geauthoriſeert ende gelaſt, haer Edele Groot Mog. nader te adviſeren op de particuliere conditien ende formaliteyten by 't aengaen van de voorſz conventie in achtinge te nemen, daer van een Concept in geſchrifte te vervatten, ende 't ſelve by rapport aen haer Edele Groot Mog. over te brengen.

Saturdag den 24 September 1667.

Spaigne. Concept om te handelen met Spaigne over geldt-leeninge onder verpandinge van Steden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van de clauſule Commiſſoriael, vervat in voorgaende der ſelver Reſolutie van date den thienden deſer loopende maendt, hare gedachten nader laten gaen op de particuliere conditien ende formaliteyten, waer op met den Heere Gamarra, ordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Spaigne, als daer toe geauthoriſeert zynde, onder beneficie van beſettingen van eenige Plaetſen, by maniere van verpandinge ofte overgifte van de ſelve in pandtſchap geconvenieert ſoude konnen werden, over eene moderate geldt-leeninge, ook dienthalven op 't papier gebracht het concept van conventie, hier na volgende van woorde te woorde geinſereert.

Kennelyk zy eenen yegelyk die 't aengaen mag, dat tuſſchen ons onder-geſchreven Miniſters van den Koning van Spaigne, ende by ſubſtitutie van den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur Generael van wegen den hoogſt-gemelten Koning, in ſyne Majeſteyts Ne-

Nederlanden, ſpecialyk geauthoriſeert ende gevolmachtigt tot het naervolgende ter eenre, ende Gedeputeerden van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, van wegen haer Hoog Mog. hier toe inſgelyks met behoorlyke authoriſatie ende pouvoir voorſien, ter andere zyde, veraccordeert ende vaſt geſtelt zyn, gelyk veraccordeert ende vaſt geſtelt worden by deſen, de Poincten ende Articulen hier naer volgende.

I.

Dat haer Hoog Mo. haer credit verſtrecken, ende in der beſter forme interponeren ſullen, ten eynde door N. N. aen ofte ten behoeve van den hooghſt-gemelten Koning van Spaigne genegotieert, ende vervolgens ten behoeve van ſyne Majeſteyt verſtrekt moge werden een ſomme van thien hondert duyſent ofte een Milioen ponden, te veertig grooten 't pont, op Intereſſe tegens vyf ten hondert in 't jaer, daer vooren tot verſeekeringe van N.N. by proviſie Obligatie in de beſte en bondigſte forme ſal worden gepaſſeert, door den Heere Gamarra y Contreras, Ambaſſadeur Ordinaris van den hooghſt-gemelten Koning aen haer Hoog Mog., ende vervolgens geratificeert, ſoo by den gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſchreve; als mede by den meer-hooghſt-gemelten Koning ofte de Koninginne Regente, in den name van ſyne Majeſteyt.

I I.

Dat den hooghſt-gemelten Koning jaerlyks de betalinge van de Intereſſen op 't voorſchreve Capitael verſchenen, aen den voornoemden N. N. ſal doen ofte beſorgen gedaen te werden, door den gemelten Heere Gamarra, ofte ſoodanig ander Miniſter in der tydt als ſyne Majeſteyt daer toe alhier ſal gelieven te authoriſeren.

I I I.

Ende by ſoo verre de jegenwoordige ongelegentheyt van den hooghſt-gemelten Koning, ofte andere op-komende ſwarigheden eenig onvermogen cauſeren mochten, om den voorſchreven Intereſt aen den voornoemden N. N. op te leggen, ende te betalen, met ſoodanige punctualiteyt, als tot conſervatie van 't credit, ende naer 't publyk gebruyk in deſe Landen is gerequireert, dat haer Hoog Mog. tot facilitatie van de voorſchreve lichtinge, ende tot ſecuriteyt van die gene, die hare penningen ten fine voorſchreve aen den voorſchreven N. N. crediteren ſullen, tegen ſoodanigen onverhoopten geval, haer van nu af aen ſullen verbinden, gelyk de ſelve haer *in eum eventum*, van nu af aen verbinden by deſen, ook wederom haer cre-

credit te ſullen interponeren voor de lichtinge van ſoodanige Capitalen, als den gemelten Geauthoriſeerden van den hoogſt-gemelten Koning, tot voldoeninge van de verſchenen Intereſſen van noode hebben ſal, ende dat even ende in ſulker voegen, midtſgaders tot gelyke ſecuriteyt van den genen, die de penningen ſal of ſullen verſtrecken over 't Capitael ende Intereſſen, als ten aenſien van 't voorſz Millioen guldens, ende 't verloop van dien hier boven breeder uytgedrukt ſtaet.

IV.

Dat haer Hoog Mog. noch daer en boven in gelyker wyſe door interpoſitie van haer Credit, ende op Intereſſe als boven aen den gemelten Heere Gamarra, of ſoodanig ander Miniſter in der tyt, als den hoogſt-gemelten Koning alhier hebben, ende deſen aengaende behoorlyk geauthoriſeert laten ſal, ſullen doen machtig werden ſoodanige ſomme van penningen, als waer van ſyne Majeſteyt hier te Lande ſal hebben gediſponneert tot betalinge van de ingekochte Waren, voldoeninge van verdiende Loonen, ofte anderſints, midts dat haer Hoog Mog. niet gehouden ſullen weſen, daer inne te exederen de ſomme van twee Millioenen aen Capitael, met 't gene ſucceſſivelyck tot betalinge van den Intereſt van dien, als boven ſal weſen gerequireert, ende ſulks in 't gene daer en boven hier te Lande, by ofte van wegen den hoogſt-gemelten Koning mochte werden gediſponneert, nu ofte naermaels buyten haren vrye wille en onbedwongen toeſtemminge niet ſullen weſen verobligeert.

V.

Tot den ontfang van alle welke voorſchreve penningen, midtſgaders om daer vooren behoorlyke Obligatie ende Quitantie te paſſeren, als mede om 't gerequireerde tot betalinge van de Intereſſen, die t'elkens op de gelichte Capitalen ſullen weſen verſchenen, midtſgaders van ingekochte Waeren, verdiende Loonen ende anderſints, naer behooren wederom te mogen uytkeeren, midts deſen ende in krachte van de Ratificatie hier op als boven te volgen, van nu voor als dan geauthoriſeert wordt de Miniſter in der tydt, die den hoogſt-gemelten Koning by haer Hoog Mog. hebben en houden ſal.

VI.

Ende ten eynde haer Hoog Mog., midtſgaders de Particulieren die de voorſchreve Capitalen ende 't gundt tot betalinge van 't verloop van tydt tot tydt wederom ſoude mogen werden verſtreckt, ſullen hebben gefur-

neert van haer geinterponeert credit, met genoegſame ſeekerheydt gelibereert, midtſgaders van 't rembourſement van hun uytgeſchoten Hooft-ſommen; met de Intereſſen van dien behoorlyck verſeekert mogen zyn ende blyven; dat over ſulcks de Steden, Forten ende Plaetſen van Brugge, Ooſtende, Damme, Plaſſendael, Slyp, Iſabelle, St. Donaes, Thereſe, de Sterre, St. Job, de Parel ende Marie, alle op den Grondt ende Bodem van Vlaenderen gelegen, binnen

dagen naer de onderteekeninge van dit Contract, tot onderpandt aen haer Hoog Mog. ſullen werden ingeruymt, welke voorſchreve Plaetſen, dienvolgende met Gouverneurs, Commandeurs, ende Guarniſoenen van haer Hoog Mog. beſet, ende voor de ſelve behouden ſullen werden, met alle prærogativen die de Pandt-Heeren naer Rechten volgen moeten; Wel-verſtaende, dat haer Hoog Mog. onder pretext van dien, ſig geenſindts ſullen mogen bemoeyen met het beſtellen van de Magiſtraet, ofte eenige andere Politycque Bedienden, noch ook met eenige andere ſaeken de Politie ofte Borgerlyke Regeringen van de voorſchreve Steden ofte Plaetſen concernerende; Ende dat ter tyden ende wylen toe de penningen in voegen voorſchreve ſucceſſivelyk te verſchieten, met de verloopen Intereſſen als boven gerembourſeert, ende haer Hoog Mog. van het voorſchreve geinterponeerde Credit gelibereert ſullen zyn; Ook voorts in gelyker maniere reſtitutie ſullen hebben ontfangen van de penningen die tot verſterckinge ende defenſie der voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, ſoo in het onderhoudt der Guarniſoenen, het betalen van nieuwe, ofte het repareren van oude Wercken, als in het furneren van Kanon, Ammunitie, ofte andere Oorlogs-behoeften, ende diergelyke ſullen weſen te koſte geleydt, in maniere als hier naer breeder ſal worden verklaert.

VII.

Dat de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen aen haer Hoog Mog. in pandtſchap te leveren, ſullen blyven verſien en geſterkt met ſoodanig Geſchut, Buſpolver ende andere Ammunitie van Oorlog, als jegenwoordig in de ſelve werdt gevonden, daer van inventaris gemaekt, ende t'ſyner tydt perfecte verantwoordinge gedaen ſal worden.

VIII.

Dat alle het Krygs-Volck van wegen den Koning van Spaigne, jegenwoordig in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen bevonden werdende, uyt de ſelve

ge-

gelicht ſal werden, ten eynde de Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. aldaer gebieden mogen, ten aenſien van 't ſluyten ende openen der Poorten, 't beſtellen der Wachten, 't doen van de Ronde, 't geven van 't Woordt, 't exerceren van Militaire Juriſdictie ende Krygs-diſcipline, ende generalyk in al 't geene de bewaringe ende verſeekeringe der ſelver Steden, Forten ende Plaetſen aengaet, met den gevolge ende aenkleven van dien; Wel-verſtaende, dat de voorſchreve Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. haer niet en ſullen ſteeken in 't ſtuk van de Policie en Burgerlyke Regeeringe, dan alleen voor ſoo veel particulierlyk aengaet die gene die aldaer in Guarniſoen leggen.

IX.

Dat haer Hoog Mog. haer in de beſte en krachtigſte forme ſullen obligeren ende verbinden, gelyk de ſelve haer ter goeder trouwe obligeren ende verbinden by deſen de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, wel ende getrouwelyk te ſullen bewaren, ende tegens een yegelyk, wie het ook ſoude willen attenteren, vigoureuſelyk te ſullen beſchermen met gelyken yver en kracht, als ſy eenige van de Plaetſen ofte Frontieren van haer Hoog Mo. ofte van de Vereenigde Nederlandtſche Provintien ſelfs ſouden konnen ofte mogen doen, ook tot dien eynde de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen altydts met een competent ende ſuffiſant Guarniſoen beſet laten; Ten welken eynde ook van wegen den hoogſtgedachten Koning de paſſagie ende repaſſagie voor 't Krygs-Volk uyt haere Hoog Mog. Frontieren naer de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, & vice verſo over den Bodem van ſyne Majeſteyt ſoo veel doenlyck gefaciliteert ſal worden.

X.

Indien nu, of naermaels met communicatie ende overleg van den Commiſſaris ofte Gemachtigde van den hoogſt-gemelten Koning in de voorſz Plaetſen (gelyk dan ſyne Majeſteyt aldaer doorgaens een Commiſſaris ofte Gemachtigde hebben ſal) goedt ende geraden gevonden mochte werden tot meerder verſekeringe van de voorſchreve Steden ende Plaetſen, eenige nieuwe Wercken te maeken, of oude te vernieuwen, eenige Magazynen te bouwen, of de gebouwde met meerder proviſie te voorſien, ende diergelyke, ſullen haer Hoog Mog. de Werken, met communicatie, ende ten overſtaen van

de voorſchreve Commiſſaris ofte Gemachtigde van ſyne Majeſteyt publykelyk aen de minſt eyſſchende beſteden, ook voorts in gelyker voegen allerhande noodige inkoop te doen, ende in 't opnemen van de beſtelde Wercken, midtſgaders by de leverantie ofte den invoer van gekochte Materialen, den voorſchreven Commiſſaris ofte Gemachtigde verſoecken, aldaer mede preſent te willen zyn, op dat alſoo de openinge ook t'ſynen overſtaen, ende met behoorlyke kenniſſe geſchiede moge.

XI.

Ende ten eynde de voorſchreve bewaringe ende beſcherminge des te ſeekerder, ende met des te beter ordre ge-effectueert, midtſgaders de noodige correſpondentie en eenigheyt, tuſſen de Gouverneurs of Comm. met het Guarniſoen ter eenre, en de Magiſtraten met de Borgerye ter andre zyde, in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, des te beter onderhoude werde, dat over ſulks, ſoo veel de voorſchreve Magiſtraten voor haer ſelven, ende in name van de gantſche Burgerye, als de voorſchreve Gouverneurs ende Commandeurs mede voor haer ſelven, ende in naeme van het gantſche Guarniſoen boven den Eedt daer mede de ſelve reſpectivelyk aen den hoogſt-gedachten Koning, ende aen hoogſtgemelte haer Hoog Mog. albereydts zyn verplicht, in handen van den Commiſſaris ten weder-zyden daer toe te verkieſen, by ſolemnele Eede ſullen beloven de Rechten van ſyne Majeſteyt als waren Eygenaer, en van haer Hoog Mog. als Pandt-Heeren, te ſullen voorſtaen ende maincteneren naer hun vermogen, ook de voorſchreve Steden te ſullen bewaren, en ſoo veel hun aengaet, helpen bewaren, ten behoeve van den hoogſt-gemelten Koning, voor ſoo veel de ſelve by reſtitutie van 't voorgementionneerde verſchot met de intereſſen van dien, daer van den eenigen en onbeſwaerden Eygenaer moet zyn, ende voor haer Hoog Mog. ten reguarde de ſelve tot dien tydt toe de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen als wettige Pandt-Heeren in manniere voorſchreve met recht mogen blyven beſitten; Ende voorts in alles haer na het jegenwoordige Contract te ſullen reguleren, ſonder daer jegens yets te doen, doen doen, ofte gedoogen gedaen te werden, directelyk of indirectelyk in eeniger mannieren.

XII.

De Gouverneurs ofte Commandeurs met de voorſchreve Guarniſoenen ſullen in de voornoemde Steden, Forten ende Plaetſen, vryelyck ende ſonder eenig belet, ofte beſchimpinge den Gereformeerden Godtſdienſt oef-

oeffenen, in ſulker manieren als binnen de Vereenigde Provincien gebruyckelyk is, daer toe haer in een yegelyk der voorſchreve Steden ende Forten, bequame plaetſen vergunt ſullen worden; ende ſullen daer en tegens de voorſchreve Gouverneurs en Commandeurs exactelyk hebben te beſorgen, dat hare onderhebbende Soldaten geene beſpottinge ofte beſchimpinge, veel min eenig belet komen toe te brengen, aen de Roomſche Catholyke Geeſtelykheyt, of ook aen de Borgeren en Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, in de oeffeninge van hunne Ceremonien ofte Godts dienſt; Ende in cas t'eenigen tyde daer jegens by yemandt, wie het ook ſoude mogen weſen, mochte werden gepeccceert, dat ſoodanige daer over door den Politycquen ofte Militairen Rechter, naer dat het caſus komt te vereyſſchen, tot verhoedinge van gelyke exceſſen, voor 't toekomende, wel ſtrengelyk gecorrigeert ofte geſtraft ſal worden, naer dat de circumſtantien van ſyne begane miſdaedt ſullen komen te vereyſſchen.

XIII.

Dat de voorſchreve Gouverneurs, Commandeurs, Majors, Auditeurs, Provooſten, ende voorts de geheele Guarniſoenen in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen met behoorlyke Logementen, Baracquen, of anderſints, buyten koſten ende laſten van haer Hoog Mog. verſien ſullen werden.

XIV.

Dat van wegen den hooghſt-gemelten Koning de noodige voorſieninge gedaen ſal moeten werden, ten eynde de voorſchreve Guarniſoenen hare ordinaris Victuaillen ofte Levens-middelen, ſoo wel als de Borgeren ende Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, ten redelyken pryſe bekomen mogen, en dat voorts aldaer Magazynen voor Granen, Turf ende andere nodige Proviſien aengeweſen, ofte in manniere voorſchreve gebouwt mogen werden.

XV.

Dat ſoo wanneer haer Hoog Mog. van hare verſchootene peningen met den intereſſe van dien ſullen hebben ontfangen behoorlyk rembourſement, ende van haer geinterponeert credit volkomentlyk gelibereert zyn, als dan aenſtondts ende ſonder eenige tergiverſatie de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, met alle 't gene volgens inventaris als boven nevens de ſelve overgelevert ſal zyn, ofte het æquivalent van dien, ter goeder trouwe wederom ontruymt, ende aen ofte ten behoeve van

den hooghſt-gedachten Koning wederom over-gelevert ſullen werden.

XVI.

Dat het voorſchreve rembourſement ende bevrydinge van het geinterponeerde Credit, van wegen den hooghſt-gemelten Koning gedaen ende ge-effectueert ſal moeten werden, ten minſten binnen den tydt van Jaren; Sullende middelerwylen voor de betalinge van de jaerlykſche Intereſſen verbonden zyn, ende door de Bedienden van den hoogſt-gemelten Koning, op ordre van ſyne Majeſteyt, effectivelyk uytgekeert worden het provenu van des ſelfs Domeynen, ende andere Inkomſten, onder het reſſort van de voorſchreve Steden ende Plaetſen vallende, ende in cas buyten verwachten ofte vermoeden den voorſchreven tydt mochte komen te expireren ſonder dat het ſelve ten vollen gepreſteert mochte weſen, dat als dan de voorſchreve Domeynen, ende alle andere publycque Middelen en Inkomſten onder 't reſſort van de voorſchreve Verpande Steden ende Plaetſen vallende, voor de jaerlykſche voldoeninge der geſtipuleerde Intereſſen, van 't geene den hoogſt-gemelten Koning als dan noch in 't geheel ſal weſen verſchuldigt; als mede in verminderinge van 't ſelve Capitael, voor ſoo veel de voorſchreve Inkomſten daer toe wyders ſullen konnen ſtrecken, by haer Hoog Mog. ſelfs onder hare adminiſtratie genomen, ende ten fine voorſchreve effectivelyk bekeert ſullen mogen werden, mits daer van doende behoorlyke reekeninge, bewys ende reliqua, op dat by faulte van dien de ſchult niet oneyndig en excreſcere, en metter tydt onlosbaer werde.

XVII.

Ende hebben wy onder-geſchreven wederzyts Geauthoriſeerden ende Gevolmachtigden belooft, gelyk wy beloven by deſen, het jegenwoordige Contract by de Heeren onſe reſpective Committenten ende Principalen te ſullen doen ratificeren, te weten, door haer Hoog Mog. ende den wel-gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſchreve binnen den tydt van veerthien dagen, ende voorts by de hoogſt-gemelte Koninginne Regente, in name van ſyne Majeſteyt binnen den tydt van twee maenden.

Aldus gedaen ende geſlooten in 's Graven-Hage, den

Waer

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorschreve Concept wel laten gevallen: ende is voorts goedt-gevonden en verstaen, dat de Heeren Gecommitteerde Raeden, met ende nevens de Heeren haer Edele Groot Mog. ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt sullen werden geauthoriseert ende gelast, gelyk de selve geauthoriseert ende gelast werden by desen, om op de fondamenten in 't voorschreve Concept vervat, met de Heeren Gedeputeerden van de andere Provincien nader te conteren, mitsgaders het werk soo veel doenlyk te accelereren, ende tot een spoedig besluyt te brengen.

Engelandt. Instructie voor de Ambassadeurs naer Engelandt.

Is ter Vergaderinge geleesen het Concept van Instructie, volgens voorgaende haer Edele Groot Mog. Resolutie in date den vyfthienden deser loopende Maendt, by de Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden geconcipieert ende op 't papier gebracht, voor de Heeren extraordinaris Ambassadeurs, die volgens voorgaende der selver Resolutie, in date den sesten daer bevoorens naer den Koning van Groot Brittannien, staen afgesonden te werden:

Concepte Instructie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor de Heeren

gaende als Ambassadeurs Extraordinaris van wegen desen Staet, aen den Koning van Groot Brittannien.

De gemelte Heeren Extraordinaris Ambassadeurs, sullen haer met den alder-eersten over Zee naer Engelandt begeven met 's Landts Oorlog-Schepen tot haer transport gedestineert, ende voorts naer Londen, indien den Koning daer ofte daer ontrent soude mogen wesen, of anderssints ter plaetse daer syne Majesteyt sal zyn aen te treffen.

Ontrent Londen ofte ter plaetse, als vooren gearriveert zynde, sullen haer laten imformeren van de gestalteniſſe ende occurrentien van het Hoff, om haer onthael ende logeringe na het gebruyk aldaer, ende tot des Landts eere te doen besorgen.

Ende sullen naer hare aenkomste by den Koning versoecken, ende na overleveringe van de Brieven van Credentie, van haer Hoog Mog. hare Propositie doen aen syne Majesteyt, die voor eerst complimentair sal wesen naer de jegenwoordige occurrentie van tyden ende saecken; Sullen ook vervolgens Audientie versoecken aen de Koninginne, den Hartog van Jork, Prince Rupert, ende andere Grooten en Heeren van het Ryk, die sy naer gelegentheyt van saecken sullen oordeelen te konnen contribueren, tot faciliteyt van hare aenbevoolen negotiatie, ende naer overleveringe van hunne Brieven van Creden-

dentie, recommandatie ende addreſſe reſpective, ſoodanig hunne Propoſitien formeren, als haer Edele nae de qualiteyt van de Perſonagien ſullen bevinden te behooren.

Sullen voorts met alle dexteriteyt, goede conduite en directie trachten uyt te werken de naervolgende ſaecken.

Alſoo de miſverſtanden tuſſchen de Koningen van Vranckryk ende Spaignen opgereſen, jegenwoordig tot een openbaren Oorlog zyn uytgeborſten, waer door niet alleen de Provincien van het Spaenſche Nederlandt, in het uytterſte verderf en ruïne komen te vervallen, maer dat ook de Ingezetenen van Engelandt ende van deſen Staet, in haren Handel ende Koopmanſchap ter Zee ende te Lande, daer door merckelyk ſtaen te werden benadeelt ende, geintereſſeert; Soo ſullen de gemelte Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs, met alle bedenckelyke redenen ende motiven, den hooghſt-gemelten Heere Koning trachten te diſponneten, om gelyk als haer Hoog Mog. van hare zyde volvaerdig zyn om alle goede officien te adhiberen, daer, ende ſoo het behoordt, ten eynde dat beyde de voornoemde hooft-ſtrydende Parthyen, tot het aſſopieren van den opgereſen Oorlog mogen werden geinduceert: dat ook den hooghſt-gemelten Koning van ſyne zyde in dat ſelve pieuſe ende Chriſtelycke oogmerk met haer Hoog Mog. believen te concurreren.

Sullen wyders de ſake daer henen trachten te beleyden, dat by een bondig Tractaet van Marine, ten principalen tuſſchen den hooghſt-gemelten Heere Koning en haer Hoog Mog. opgerecht moge werden, vervattende niet alleenlyk 't gunt dien-aengaende albereyts binnen Breda tot een fondament en grontſlag is vaſt geſtelt, maer ook ſoodanige naerdere conditien, precautien ende ſtipulatien, als tot volkomen geruſtheyt ende verſeeckertheyt van de vryheyt der Navigatie ende Commercie konnen ſtrecken, daer toe haer boven ende behalven de vordere Poincten vervat in de de Inſtructie, geformeert voor de Heeren Extraordinaris Amqaſſadeurs van deſen Staet Anno ſeſthien hondert t'ſeſtig, in Engelandt geweeſt zynde, met den eerſten eenige nadere ingredienten toegeſonden ſullen werden.

Gelyk de ſelve Heeren Ambaſſadeurs ſullen hebben te bevorderen, ten eynde ſommige onminnelyke Placcaten, t'zedert eenigen tydt in Engelandr gearreſteert, door de welcke de vrye ende libere Communicatie ende Corteſpondentie van Navigatie op het ſelve Ryk, werdt ingebonden ende belet, ende ſpecialyk de Acte van het Parlement van den vyf en twintighſten Aprilis

ſeſthien

ſeſthien hondert en tſeſtig, gemeenlyk genaemt Acte van encouragement ende voorſettinge van Schipvaert ende Navigatie, voor ſoo veel de ſelve op de Ingezetenen van deſen Staet mede ſouden mogen reflecteren, mogen werden gealtereert, immers gemodereert ende verſocht, ten minſten by proviſie voor eenigen tydt eenige ſuſpenſie van executie daer ontrent gearreſteert, tot dat men door een volgende conventie het voorſchreve geheele werk naerder ſoude mogen hebben gereguleert.

Ende alſoo onder de gene die weder-zyts geduyrende den voor-gemelten Oorlog zyn gevangen, verſcheyden miſerable Perſoonen gevonden werden die arme Luyden zyn, ende ſonder Vrunden, die naer haer talen, en vervolgens ook onvermogende, om haer Mondtkoſten volgens het geſlootene Tractaet van Vreede te konnen betalen, ende die daeromme uyt de Gevankeniſſen niet werden ontſlagen, ſullen de voornoemde Heeren Ambaſſadeurs inſgelyks trachten te convenieren, ende te verdragen, ten eynde wederzyts onvermogende Gevangenen tegens den anderen, ſonder te betalen de Mondt-koſten, uyt hare detentie mogen werden ontſlagen, ende op vrye voeten geſtelt, om yder naer den ſynen weder te keeren.

Ende aengeſien jongſt tot Breda voorgeſlagen was, om van weder-zyts ſeecker goedt aental van Actens ofte generale Paſſeporten volgens het Concept daer van geformeert, te depeſcheren, uyt krachte ende op exhibitie van de welcke alle weder-zyts Schepen, ſoo ten Oorlog als ter Koopvaerdye uytgeruſt, al hoe wel in Zee gerencontreert of gevonden werdende voor de expiratie van de reſpective termynen, uytgedrukt in het ſevende Articul van 't meer-gemelte Tractaet van Breda, vry ende ongemoleſteert ſouden mogen paſſeren, ende dat haer Hoog Mog. dien voorſlag amplecterende, alreede veele van ſoodanige hadden laten prepareren, ende dat men echter van de zyde van Engelandt ſich daer op noch niet hadden ge-expliceert; Soo ſullen de meer-gemelte Heeren Ambaſſadeurs met de aldermeeſte promptitude ende acceleratie trachten te procureren, dat gelyk getal van ſoodanige Pasporten, als haer van haer Hoog Mog. mede gegeven ſullen worden, by den Heere Koning van Groot Brittannien ge-expedieert, gedrukt, gecachetteert, getranſlateert ende geconditionneert volgens het gereſolveerde van haer Hoog Mog. van den negen en twintigſten Auguſti ſeſthien hondert ſeven en tſeſtig, ende tegens gelyk getal van deſe zyde uytgewiſſelt moge werden.

Sullen mede de saecke daer heenen hebben te dirigeren ten eynde de Brieven uyt Londen en de omleggengende Quartieren van Engelandt naer dese Landen overkomende, voortaen niet meer door Vlaenderen ende Brabandt, maer a droicture over Zee in Hollandt mogen aenkomen, gelyk albereydts de Brieven van deser zyde a droicture derwaerts overgebracht werden.

Sullen mede alle goede officien hebben aen te wenden, ten eynde de gemeene Crediteuren van de Koninginne van Bohemen, als mede van de Princesse Royale; Item, de Erfgenamen onder beneficie van Inventaris van William Magdouwel, in syn leven Residents van den Koning van Groot Brittannien by desen Staet, gelyck oock de Erfgenamen van Andries Lampsius, eenmael aen de betalinge van haer deugdelycke achterstallen mogen komen te geraecken.

De voorgenoemde Heeren Ambassadeurs sullen verder mede behertigen ende soecken te effectueren, alle het gene tot bevorderinge en voortsettinge van de Navigatie ende Commercie deser Landen soude mogen strecken, ende tot dien eynde de Ingezetenen van dien alle hulp-middelen toe-brengen.

Sullen tot alle het gene voorschreve is, ende elk poinct van dien na hare beste kennisse ende wetenschap gebruyken alle bedenkelyke ende beweechlyke redenen ende motiven, ten eynde daer op ten besten van den Staet, ende de goede Ingezetenen van dien, de gewenste Effecten mogen komen te volgen.

Geduyrende haer verblyf in 't Ryk van Engelandt, sullen sy met de Ambassadeurs ende andere Ministers van uytheemsche Koningen, Republyken, Princen ende Potentaten, Vrunden ende Geallieerden van desen Staet, ofte met de selve in neutraliteyt staende, onderhouden goede correspondentie, om des te beter van alles den dienst van den Lande directelyk of indirectelyk raeckende, geinformeert te konnen werden.

De op-gemelte extraordinaris Ambassadeurs, sullen de hoogheyt ende rang van haer Hoog Mog. allenthalven conserveren, soo in concurrentie met andere Ambassadeurs als elders.

Houdende Rang immediatelyk naer de Ambassadeurs van Koningen, en van de Republycque van Venetien.

De meer-gemelte Heeren haer Hoog Mog. Extraordinaris Ambassadeurs, sullen haer voorts reguleren naer voorgaende genomene Resolutien, ende naer alle het gene hun by aenschryvens hier na op de voor te

val-

vallen ſaeeken ſoude mogen werden aenbevolen.

Ende haer Hoog Mog. t'haerder aenkomſte tot Londen, ende ter plaetſe daer den Koning ſal zyn aen te treffen, datelyk adverteren, ook daer naer ende van tydt tot tydt pertinentelyk overſchryven het geene by hen aldaer, ende in die Quartieren in gevolge van haer laſt ende inſtructie ſal zyn gedaen en verricht, en wat hun daer op bejegent en wedervaert.

De ſaecken die ſecreteſſe vereyſſchen, adverterende by-Cyfferen, daer van een Sleutel gemaekt, ende hun nevens deſen behandigt ſal worden, addreſſerende in ſulken geval haer Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog., volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintighſten July ſeſthien hondert een en vyftig, op de groote Zael van 't Hoff alhier genomen, daer van hun mede Extract ſal worden behandigt.

Ende t'haerder wederkomſte van haer verrichtinge ende wedervaren aen haer Hoog Mog. rapport doen, en ſchriftelyk Verbael overleveren.

Van gelyken ſullen ſy Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs, volgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintighſten October ſeſthienhondert ſes en vyftig binnen twee, ofte ten hooghſten drie maenden na haer t'huys komſte en gedaen rapport, hare declaratie moeten overleveren.

Noch ſullen ſy gehouden zyn de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hun onder behoorlyken Inventaris ende Recepiſſe mede gegeven, ofte toegeſonden ſouden mogen werden, om ſig daer van te dienen tot het uytvoeren van haer laſt, t'haerder wederkomſte hier te Lande, nevens haer voorſchreve Verbael by intreckinge van den voorſchreven Inventaris ende Recepiſſe, behoorlyk te reſtitueren, ende daer benevens ook onder Inventariis over te leveren alle ſoodanige originele ende andere Stucken, als haer Edele geduyrende deſe Extraordinaris Ambaſſade, bekomen ſullen, om als dan ter Griffie voorſchreve geſeponeert re worden.

Eyntelyk hebben haer Hoog Mog. goedt-gevonden ende verſtaen, dat de gemelte Heeren haer Hoog Mog. Extraordinaris Ambaſſadeurs, haer preciſe ſullen hebben te reguleren na den inhoude van der ſelver Reſolutie van den thienden Auguſti ſeſthien hondert een en vyftigh, op het ſtuk van geene Preſenten te ontfangen genomen, hier naer volgende van woorde te woorde geinſereert.

Inſeratur.

Aldus gedaen ende gearreſteert ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, den

Secreet Articul.

Ten eynde de ſaecken in de voorſchreve Spaenſche Nederlanden, door de al te groote effecten van Wapenen niet ſouden gebracht worden in een ſtaet, dat de goede officien van alle de gene die aen de nederleggínge van den voorſchreven Oorlog haer laten gelegen zyn, tuſſchen de twee ſtrydende Koningen, miſſchien niet ſouden konnen uytwerken op fondamenten ende gronden van beſcheydentheyt ende moderatie, daer toe ſyne Majeſteyt van Vranckryk hier bevorens te meermalen heeft verklaert ende geproteſteert genegen te zyn, het gedeſidereerde accommodement; Soo ſullen de voornoemde Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs met den hooghſt-gemelten Heere Koning, ende ſyne Majeſteyts hooge Miniſters, ook vermogen te concerteren over alle ſoodanige efficatieuſe middelen ende remedien, als tot bereykinge van het voorſchreve ſalutair oogmerk de alder-dienſtigſte ende nutſte ſullen bevonden werden te weſen, midts voor de concluſie haer Hoog Mog. van alles tydelyk hebbende bericht.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept van Inſtructie naer eenige kleyne gemaeckte veranderinge wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde het voorſchreve Concept van Inſtructie in voegen en mannieren als 't ſelve hier vooren ſtaet geinſereert, by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende 't vertrek van de gemelte Heeren Ambaſſadeurs naer Engelandt ſoo veel doenlyk verhaeſt moge werden.

Woonſdag den 26 October 1667.

Vranckryck. Spaigne. Rapport Heer van Beuningen, ſaecken van Vranckryck ende Spaigne.

De Heer van Beuningen heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt by hem in qualiteyt als extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Vranckryk was genegotieert ende verricht, midtſgaders 't gunt geduyrende ſyn verblyf aen 't ſelve Hoff aldaer van conſideratie, voornamentlyk de Spaenſche Nederlanden raeckende, was gepaſſeert ende voor-gevallen; Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. den gemelten Heere van Beuningen bedankt, gelyk de ſelve bedankt wordt midts deſen, voor de goede conduite, getrouwigheyt ende naerſtigheyt in de voorſchreve negotiatie by-gebracht,

bracht, ende de goede dienſten daer inne den Lande gedaen; Ende is dien onvermindert goedt-gevonden, dat het voorſchreve gerapporteerde door de Heeren van de Ridderſchap, ende andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vranckryk, nader ge-examineert en overwogen, mitſgaders de Vergaderinge dient-halven van adviſe gedient ſal worden.

Vranckryck: Spaigne. Rapport Raedt-Penſionnaris, ſaecken van Vranckryk ende Spaigne.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, 't gunt geduyrende d'abſentie van haer Edele Groot Mog. was gepaſſeert en voorgevallen, raekende 't ſubject van de Spaenſche Nederlanden, ook daer benevens ge-exhibeert ende voorgeleſen verſcheyden Reſolutien ende Projecten daer over genomen ende uyt-gebracht, met verhael van 't gunt in verſcheyde converſatien, ſoo met den Heere Ambaſſadeur van Vranckryk, als die van Spaigne, midtſgaders andere Miniſters van Geallieerden van deſen Staet, over 't voorſchreve ſubject van de Spaenſche Nederlanden gehouden, was verhandelt; Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden en verſtaen, dat alle 't gene voorſchreve is, door de Heeren van de Ridderſchap en andere haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Vranckryk, nader ge-examineert en overwogen, mitſgaders de Vergaderinge dienthalven van adviſe gedient ſal worden.

Vrydag den 28 October 1667.

Vranckryck: Spaigne, &c. Hoe te handelen met Vranckryck, Spaigne, Brandenburg, ende andere Geallieerden, nopende de Spaenſche Nederlanden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitterden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver twee diſtincte Reſolutien Commiſſoriael beyde gedateert den ſes en twintigſten deſer loopende Maendt, geexamineert ende overwogen 't rapport, ten ſelven dage gedaen by den Heere van Beuningen, geweſene extraordinaris Miniſter van deſen Staet aen den Koning ende 't Hoff van Vranckryk, voornamentlyk raekende de Spaenſche Nederlanden, midtſgaders verſcheyden Reſolutien ende Projecten daer over genomen ende uytgebracht, by den gemelten Raedt-Penſionnaris alhier ter Vergadering ge-exhibeert ende voorgeleſen; als mede 't gundt in verſcheyden Converſatien, ſoo met den Heere Ambaſſadeur van Vranckryk, als met die van Spaigne, ende andere Miniſters van Geallieerden van deſen Staet, over 't voorſz ſubject was verhandelt; doende daer benevens andermael lecture van de ſubſtantie van ſeeckere Memorie, by den Koning van Vranckryk den ſeven en twintigſten der voorlede Maendt, over 't voorſz ſubject tot S. Germain en Laye gearreſteert, ende den Heere Grave d'Eſtrades toegeſonden, midtſgaders noch van ſeecker Project, by de Heeren alhier aen weſende Miniſters van den Cheur-Vorſt van Brandenburg in converſatie met eenige Gedeputeerden van haer Hoog Mog. opgeſtelt; als ook van een nader Project, den gemelten Heere Grave d'Eſtrades, inſgelyks in particuliere converſatie gecommuniceert, zynde de voorſz drie Geſchriften alle aen 't eynde deſes van woorde te woorde geinſereert. Waer op gedelibereert weſende, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat voor ſoo veel den Koning van Spaignen belangt, de voorſz ſaeke voor als noch gelaten ſal werden in termen van voorige Reſolutien den thienden ende vier en twintigſten der voorlede Maendt daer op reſpectivelyk genomen; dat voorts het werk aen de eene zyde met de Geallieerden ende geintereſſeerde Naegebuyren, in ſpecie met de Miniſters van Sweeden, Brandenburg ende Lunenburg, ſal werden vervolgt op den voet van 't voorſz Concept, proviſionnelyk met Brandenburg op 't papier gebracht, ende dat ook dien-onvermindert aen de andere zyde, in de aengevangene officien ontrent den gemelten Heere Grave

d'Eſtrades ſal werden gecontinueert, volgens het Concept hier boven gementionneert; Dat wyders mede ter Generaliteyt, of by Commiſſariſſen van haer Hoog Mog. tot de ſecrete beſoignes van Vranckryk, de ſaeke daer hienen ſal werden gedirigeert, ten eynde aen de Miniſters van de gemelte Geallieerden, midtſgaders ook aen den Heere Ambaſſadeur Reede van Renſwoude, met behoorlyke circumſpectie communicatie gegeven moge werden van de voorſz geopenbaerde inclinatie van den Koning van Vranckryk, tot een accommodement, met laſt om by 't Hoff aldaer ende de voornaemſte Miniſters van 't Ryk, alle efficatieuſe officien aen te wenden, ten eynde den Koning van Spaigne, ſig mede tot gelyke vreedige gedachten gelieve uyt te laten, ende dien volgende ſig wel te laten gevallen, dat tot vorderinge van ſoo ſalutairen werk ten ſpoedigſten eene neutrale Handel-plaetſe in deſe Geweſten ofte hier ontrent geagreëert ende vaſt geſtelt werde, doende te gelyk alle noodige Pouvoirs ende Inſtructien vervaerdigen, om ter voorſz plaetſe het werk in korten finalyk te mogen werden afgehandelt.

Dat voorts van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt onophoudelyk, ende met den uyttерſten ernſt ſal werden aengehouden, ten eynde 's Landts Militie te Voet ende te Paert van noodige Hoofden voorſien, ende alſoo het Leger van den Staet naer behooren beſtelt werde, doende by onbehoorlyke dilay van de andere Boudtgenooten verklaringe ende denunciatie, dat haer Edele Groot Mog. genoodtſaekt ſullen weſen, de Militie tot hare beſoldinge ſtaende, ſeparatelyk met bequame Hoofden, en met alle vordere nootſaekelikheden te voorſien.

Subſtance d'un Memoire du Roy, au Comte d'Eſtrades.

Les Eſtats ayant fait prier inſtamment le Roy de vouloir s'expliquer des ſatisfactions que ſa Majeſté pouvoit deſirer pour un accommodement avec la Couronne d'Eſpagne, des differents qui avoient depuis quelques mois alteré le repos publicq, ſadite Majeſté ayant trouvé cette penſée tres-bonne, comme pouvant meſme affermir pour jamais une parfaite union entre cette Couronne & leur Eſtat, lequel ne pouvoit plus concevoir d'injuſtes ombrages de la grandeur de ſes deſſeins, & de la puiſſance de ſa Majeſté elle chargera ledit Sieur d'Eſtrades, de dire par de la qu'apres avoir meurement deliberé ſur une matiere ſi importante, elle avoit enfin pris la reſolution pour le bien de la Paix de ſe contenter d'un accommodement aux conditions ſuivantes, en cas que l'on portaſt les Eſpagnols a y donner les mains.

A ſçavoir que leſdits Eſpagnols luy cederoient pour ſes pretenſions preſentes la Franche Comté, le Duché de Luxembourg, Charles Roy, Cambray, & le Cambreſis, Tournay, Douay, Aire & St. Omer, Berg & Furnes, & en cela meſme ſa Majeſté eut eſguard a uſer de beaucoup de moderation en conſideration de ce que l'Eſpagne devroit faire en meſme temps pour la ſatisfaction du Roy de Portugal, ſadite Majeſté ne pouvant ny voulent conclurre aucun accommodement ſans ledit Roy, & a dire vray ſadite Majeſté ayant des droicts bien eſtablis ſur toutes les Provinces des Pays-bas de la domination d'Eſpagne, a la reſerve de quelque partie du Comté de Flandres, & ſe trouvant aſſez en Eſtat de s'en faire faire raiſon par les armes, aucune perſonne des intereſſée ne peut nier que ce qu'elle ſi explique de pretendre pour ſa propre ſatisfaction ne fut tres-moderé, enquoy comme il à eſté dit, elle eut pour but le contentement du Roy de Portugal, que les Eſpa-

Eſpagnols devoient auſſi ſatisfaire ſur le tiltre de Roy, qui eſt le ſeul different qui reſtoit entre eux.

Ledit Sieur Comte d'Eſtrades, manda au Roy par ſa depeſche du 21 Juillet, les inclinations qu'il avoit trouvé aupres de quelques uns qui participent au Gouvernement ou a la direction des affaires des Provinces Unies.

Sur quoy ſa Majeſté ayant de nouveau tres-meurement deliberé apres ſon retour de l'Armée, & voulant faire connoiſtre a tout le monde par des tres-ſenſibles & comme palpables effects la verité de ce qu'elle a touſiours dit & eſcrit de ſa diſpoſition a un accommodement a des conditions raiſonnables & fort moderées, veu la qualité & l'importance de ſes droicts, & combien elle eſt eſloignée des penſées de la Monarchie univerſelle que ſes Ennemis luy attribuent malicieuſement & fauſſement, ou d'avoir formé un deſſein immuable de faire la conqueſte entiere des Pays-bas, comme auſſi voulant teſmoigner aux Eſtats Generaux des Provinces Unies ſes Alliez la complaiſance qu'elle veut avoir pour leurs ſatisfactions, & combien elle defere ſoit a leurs conſeils, ou a leurs deſirs, ſadite Majeſté veut que ledit Sieur d'Eſtrades, faſſe confidemment entendre par de là.

En premier lieu que ſur le cas avenir & fort incertain de la mort du Roy e'Eſpagne ſans Enfans, elle agreë & accepté entierement le project cy-devant dreſſé ſur ce ſujet, & en paſſera & ſignera des a preſent les Traittez qu'elle a propoſez.

En ſecond lieu que moyennant les conditions reciproques, dont il a eſté parlé cy-devant, ſçavoir que ſi ſa Majeſté & leſdits Eſtats pouvoient convenir enſemble touchant l'accommodement des differents preſents, les Eſtats s'obligeroient les Eſpagnols a y donner les mains & par des offices efficaces, & par la voye des armes meſmes s'il eſtoit neceſſaire de les employer, ſa Majeſte conſentira a ſe contenter par ſa ſatisfaction du Duché de Luxembourg & Cambray, & du Cambreſis, de Douay, Aire, & St. Omer, Bergh, Furnee & Linck, avec leurs Bailliages, Chaſtellenies & dependences, de raſer Charles Roy, & de rendre au Roy d'Eſpagne toutes les autres Places & Pays, que ſes armes ont ou auront conquiſes depuis leur entrée en Flandres, & en conſideration de ce que ledit Roy accordera de traitter avec le Roy de Portugal, non plus de Couronne à Couronne, comme il avoit fait par l'entremiſe des Anglois, mais fera la Paix avec luy de Roy à Roy, ſadite Majeſté ſe departira pour ce ſeul & ſimple tiltre de honneur de la Franche Comté, de Charles Roy, & de Tournay qu'elle avoit demandez par ſa premiere Propoſition.

Ledit Sieur d'Eſtrades, devra meſme la deſſus faire remarquer que ce poinct du Portugal, ne ſçauroit plus apport d'obſtacle, a un accomodement genrael puis que les Miniſtres d'Eſpagne, reſidens en toutes les Cours y ont de puis quelque temps publié que la reſolution a eſté en fin priſe à Madrid, de faire la Paix avec le Portugal, & de traitter de Roy à Roy ce qui en faiſoit la ſeule difficulté.

Ledit Sieur d'Eſtrades, fera remarquer auſſi que l'Eſpagne conſentira plus aiſement a ceder le Luxembourg ou elle ne poſſede plus, qu'une ſeule Place & ou ſa Majeſté en a trois fortifiées, qu'elle ne cederoit la Franche Comté, qui a une plus grande eſtendue de Pays, & qu'elle conſidere d'avantage pour eſtre l'ancien Patrimoine de la Maiſon de Bourgoigne.

Et meſmes ledit Sieur d'Eſtrades, declarera que ſi les Eſpagnols aymeut mieux ceder la Franche Comté que le Duché de Luxembourg, ſa Majeſté y donnera encore les mains.

Quant

Quant a la ſuſpenſion d'armes il dira qu'avant qu'on ait pu avoir aucune reſponſe d'Eſpagne, la ſaiſon de l'hyver qui eſt ſi proche aura naturellement fait ladite ſuſpenſion, dont les conditions ſi on en vouloit faire un Traitté ſeroyent vray ſemblablement aſſez mal aiſées a ajuſter.

Qu'en tout cas neantmoins ſi les Eſtats perſiſtent dans ce deſir, ſa Majeſté en accordera tout le principal & ſeul effect, qu'ils y peuvent conſiderer pour leurs intereſt, c'eſt a dire elle ne faire poinct de difficulté de promettre qu'elle n'entreprendra rien ſur aucune place forte des Eſpagnols dans les Pays-bas, ſi eux s'obligent reciproquement a ne rien entreprendre ſur les places fortes de ſa Majeſté ou qu'elle a cy-devant poſſidées de ce coſté la, ou qu'elle a conquiſes dans la derniere Campagne, & meſme au lieu d'une ſuſpenſion d'armes de trois mois dont on a parlé cy-devant, ſa Majeſté accordera ce qui vient d'eſtre dit juſqu'a la fin du mois de Mars prochain qui ſont ſix mois entiers, a condition que les Eſtats promettront des a preſent que ſi entre cy & ce temps la, l'accommodement tel qu'il eſt cydeſſus projetté n'a pu eſtre fait par les refus des Eſpagnols d'y conſentir, leſdits Eſtats ne feront plus ſur quelque pretexte que ce puiſſe eſtre aucunes nouvelles inſtances à ſa Majeſté, pour la prorogation ou de la dudit mois de Mars, dudit concert de ne poinct entreprendre dans le Pays-bas, ſur les places fortes l'un de l'autre.

Cependant afin que toute la Chreſtienté les Eſtats connoiſſent encore plus evidemment qu'elles ſont les veritables diſpoſitions de ſa Majeſté a un prompt accommodement, & qu'elle eſt la deſſus la moderation de ſes ſentimens, ledit Sieur d'Eſtrades declarera encore de la part, que ſi les Eſpagnols ſe trouvant avoir trop de repugnance a ſatisfaire ſadite Majeſté aux conditions cy-deſſus ſpecifiées, elle conſentira a poſer des a preſent les armes, & ainſi ſacrifiera au repos publicq toutes les eſperances qu'elle peut aſſez raiſonnablement concevoir de pouſſer ſes progres fort avant dans la campagne prochaine, pour veu que les Eſpagnols en contentent d'ailleurs le Roy de Portugal, veuillent luy ceder en bonne forme par un Traitté de Paix qui ſe pourroit faire cet hyver, toutes les Places, Fortes & Poſtes, & leurs Chaſtellenies & dependances que ſes armes ont ou auront conquiſes & occupées, ou fortifiées pendant la Campagne de cette année, & par le moyen de cette alternative, que ſa Majeſté trouvera bon que les Eſtats puiſſent offrir au Roy d'Eſpagne, moyennant tousjours les conditions reciproques de leur part cy-deſſus ſpecifiées ſur le cas du refus des Eſpagnols de conſentir a l'accommodement, il eſt aiſé a voir que ſa Majeſté met entre les mains dudit Roy d'Eſpagne la Paix de la Chreſtienté par une ceſſion de certaines Places qu'il a desja perdues, & que vray ſemblablement les autres Princes jugeront qu'il peuſt eſtre moins en eſtat de reconquerir que d'en perdre d'autres encore par les advantages que celles la donnent aux armes de ſa Majeſté de pouſſer ſes progres, apres quoy on laiſſe a Juger a toute perſonne deſintereſſée ſi ſa Majeſté peut faire de plus grandes advances, & apporter plus de facilité, qu'elle en donne au reſtabliſſement du repos publicq, & ſi apres cela aucun Prince ou Potentat peut avec la moindre apparence de raiſon ou de Juſtice ſonger a former des Ligues contre ſes deſſeins, comme tendans a la Monarchie univerſelle ou ſeulement a la conqueſte entiere des Pays-Bas.

Fait à St. Germain en Laye le 27 Septembre 1667.

Dat

I.

Dat syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt, ende haer Hoog Mog., de beyde Kroonen met den eersten sullen besenden, ende de selve door de alder-bequaemste middelen soecken te induceren, om haer niet alleen te willen verklaren van hare onderlinge querellen ende verschillen, het zy by haer selven ofte door interpositie van eenige, ten wederzyden aengename intervenienten, geduyrende desen aenstaenden Winter *in loco tertio* te willen componeren ende tot dien eynde terstondt denomineren ofte verkiesen de Plaetsen, daer men sal hebben te samen te komen, neffens eenige Plenipotentiarissen, met genoegsame Instructie ende ordre, van haer, onuytgestelt, te vervoegen naer de voorsz Plaetse, omme aldaer het gene voorsz is, promptelyk te helpen uytwerken.

II.

Maer daer benevens ook toe te staen ende te bewilligen, dat datelyk werde ingegaen ende heylighlyken onderhouden, een stilstandt van Wapenen voor den tydt van ses maenden, van den eersten November sesthien hondert seven en tsestig aen te reeckenen, als binnen den welken tydt men vertrouwt dat de voorschreve minnelyke endt-scheydinge sal konnen werden gedaen, sonder eenige de minste hostiliteyt te plegen.

III.

Dat ondertusschen syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt ende haer Hoog Mog., ook tot haer eygen defensie ende conservatie van de gemeene securiteyt, binnen den tydt van twee maenden, ofte korter, soo verre als doenlyk op de been te sullen brengen, ende soo lang onderhouden, tot dat tusschen de beyde Kroonen een bestandige Vreede sal zyn uytgevonden, yeder eene suffisante Armée, te weten syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt, voor eerst eene van vier duysent Paerden, ende acht duysent Man te Voet, ende haer Hoog Mog. eene van ses duysent Paerden, ende twaelf duysent Man te Voet, beyde versien met noodige Artillerye ende andere Behoeften, op den voet van het Tractaet van nadere conjunctie tusschen haer binnen de Stadt van Cleve, in date den sesthienden February gemaeckt, welkers inhoudt in desen, het casus exterende, sal werden geapliceert ende gevolgt, uytgesondert de Werf-ende Subsidie-gelderen, als waer over men sig apart sal hebben te vergelyken.

IV.

Op dat niemandt van deſe Conventie eenige ombrage moge nemen, ofte ſig daer over hebben te beſwaren; Soo ſullen niet alleen ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheyt ende haer Hoog Mog., deſen hare Arméen houden op haer eygen Territoir, ter bequaemſter plaetſe daer ſulks met onderling concert ſol noodig bevonden werden, ſonder aen yemandt met door-tochten, inlegeringe ofte anderſints, eenige ſchade ofte ongelegentheyt toe te voegen.

V.

Maer hier door en ſal ook in het minſte niet gederogeert ofte geraekt werden, maer gelaten in ſyn geheel het Poinct ende de queſtie, te weten, of de verſchillen, gereſen over de Spaenſche Nederlanden, als ſorterende onder den Bourgondiſchen Creyts, aen het Roomſche Ryk behooren verweſen te werden, dan niet, ſonder dat in deſen yemandt (het zy ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheyt, ofte eenige andere Leden van 't Roomſche Ryk, ofte ook de beyde Kroonen) ſal zyn ofte werden geprejudicieert.

VI.

By ſoo verre evenwel de voorſchreve twee Kroonen, ofte eene van de ſelve, buyten vermoeden ende tegens de hoope de welke ſy albereyts ſelver daer toe hebben gegeven, niet en ſouden willen verſtaen tot ſoodanigen ſtilſtandt van Wapenen als voorſchreve is, ende dien-volgende de verwachtinge van Vreede daer door als deſperaet ſtellen, ende midts dien alle nabuyrige Potentaten, maer byſonderlyk ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheyt ende haer Hoog Mog. midtſgaders der ſelver Landen ende goede Ingezetenen, in een continueel allarm ende gevaer van overval ende ruïne werden geſtelt, in ſoodanigen geval ſullen ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheyt ende haer Hoog Mog., naer aenleydinge ende in conformiteyt van 't voorſchreve Tractaet van naerdere conjunctie met de voorſz hare Arméen by-ſpringen, die geene van beyde Parthyen, die ſig tot den ſtilſtandt van Wapenen ſal bereytwillig toonen, ende dien-volgende ook ſyne inclinatie tot eenen redelyken Vrede ſal doen blyken.

VII.

Gelyk dan deſe Conventie tot niemands offenſie, maer alleenlyk tot het gemeene beſten; ende tot ſyne Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheyt, ende haer Hoog Mog. eygene conſervatie ende ruſte is aengeſien; aldus

dus vertrouwen ook syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt ende haer Hoog Mog. vastelyk, dat niemandt dit haer Christelyk voornemen sal willen misduyden, veel min directelyk ofte indirectelyk met de Wapenen, ofte anderssints contre-carreren ofte beletten.

VIII.

Niet-te-min by soo verre een van de voorschreve beyde Kroonen, ofte wie het anders soude mogen wesen, boven alle toeversicht dese wel-gemeende verbinteniſſe in eenen verkeerden sin souden willen opnemen, ende ter oorsaeke ofte occasie van dien tegens syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt, ofte haer Hoog Mog. Landen ende goede Ingezetenen, yets Vyandtlyks attenteren, dat sy als dan tegens de selve met alle hare macht sullen aengaen, ende malkanderen presteren het geene niet alleen in het voornoemde Tractaet van naerder conjunctie, maer ook in de quadruple Alliantie van den vyf en twintigsten October sesthien hondert ses en tsestig, in cas van attacque breeder is geconditionneert, tot welken eynde de selve, als mede in dit Tractaet voor geappliceert soude konnen werden, in dier voegen, dat syne Cheur-Vorstelyke Doorluchtigheyt het cas in de voorschreve Alliantie geexprimeert, exterende als dan noch eene gelyke Armée van twaelf duysent Man, onder die daer in gestelde conditien, ende de voldoeninge der gespecificeerde Werf-gelden ende Subsidien, op de been soude hebben te brengen, ende daer mede soo lange te ageren, tot dat het gene hier ende daer inne is vergeleecken, soude wesen geobtineert.

In gevalle ('t gundt Godt verhoede) in den voorschreven tydt van ses maenden, de Vreede tusschen de Krygende Parthyen niet mochte wesen getroffen, dat in sulcken cas dese Geallieerden met den anderen sullen overwegen den toestandt van saecken, soo als de selve haer als dan sullen bevinden, ende wat faciliteyt ofte difficulteyt, de een ende d'ander van parthyen by 't werk sal hebben gebracht, midtsgaders ook met den anderen nader convenieren, in wat voegen de overige discrepantien souden behooren te werden wechgenomen, ende gedirimeert, ende dat sulks voorgegaen zynde, by beyde de Parrhyen van wegen dese Alliantie, efficatieusely sal werden aengedrongen, om de een ende d'ander daer inne te doen condescenderen; in dien verstande, dat niet alleenlyk den geenen van parthyen die de conditien, waer over dese Geallieerden als boven souden hebben geeoncerteert, ende met den anderen geconvenieert, soude komen te

refuſeren, ende daer by te blyven opiniatreren, alle verdere officien ende effecten van Vrundtſchap ontrocken, maer ook den genen die de ſelve ſoude komen te amplecteren, alle faveur ende byſtandt beweſen, ende toegebracht ſal worden, in voegen ende manieren als by onderling concert, raedtſaemſt ende van de meeſte operatie geacht ſal worden, om den Refuſant des te beter tot het aennemen van de voorſchreve geconcerteerde conditien te diſponeren.

Dat in allen gevalle, 't zy deſe Geallieerden de voorſchreve nadere Conventie over het Vreedewerk ten principalen komen te ſluyten, ofte met een ſtilſtandt van Wapenen, ſoo wel geduyrende de deliberatien over ſoodanigen Conventie, als geduyrende het employ van de devoiren ende officien, in gevolge van dien by beyde de ſtrydende Parthyen aen te wenden, ſal moeten werden gecontinueert, of dat by faute van dien den genen die ſig daer toe genegen toonen ſal, wederom op de ſelve manniere ſal werden geſtyft, als by het Tractaet om den ſelven ſtilſtandt te obtineren, belooft en vaſt geſtelt is.

Que l'Eſtat ne pourra pas reſoudre a forcer le Roy d'Eſpagne, par les armes a paſſer les conditions que l'on voudra faire ſervir de fondement a un Traitté de Paix, pour les raiſons alleguées de bouche, & qu'auſſi en la conjuncture preſente on ne le juge pas neceſſaire en aucune façon, d'autant que ſa Majeſté Tres-Chreſtienne, ayant declaré qu'elle ſe contente de faire la Paix en retenant ce qu'elle a pris par les armes, en cas que les Eſpagnols n'ayment mieux de luy accorder d'autres conditions propoſées de ſa part, il n'eſt pas a douter que ſa Majeſté ne conſidere la poſſeſſion de ce qu'elle tient aux Eſpagnols, comme un moyen compulſif aſſez puiſſant pour les porter a la contenter dans un accommodement, & que tout ce qu'on peut raiſonnablement demander à Meſſieurs les Eſtats apres cela, eſt qu'ils veuillent concourrir a empeſcher que ſa Majeſté ne ſoit poinct troublée en la dite poſſeſſion, tant que la Paix ne ſera pas faite ; ſur quoy on pourroit donner contentement à ſa Majeſté en la maniere ſuivante; Que les Eſtats Generaux ſe devroient obliger ; & taſcher d'obliger reciprocquement aux Points & Articles ſuivants les Princes d'Allemaigne, particulierement ceux qui ſont preſentement aſſemblez à Cologne, & generalement tous les Princes qui ſeroient vray ſemblablement capables de troubler l'apparence de la Paix par le Paix qu'ils pourroient procurer, en joignant leurs armes a l'un ou a l'autre party.

De

I.

De faire office aupres des Roys de France & d'Eſpagne, a entamer une negotiation dans un lieu neutre, comme à la Haye ou autre Ports dans le voiſinage.

I I.

De diſpoſer les deux parties a conſentir que cependant par maniere d'interim pour un terme de ſix mois, les affaires ſoyent laiſſées en termes & en la poſture ou elles ſe trouvent preſentement par le ſort des armes, en eſperance que pendant ce meſme terme on reuſſira dans la negotiation par une Paix perpetuelle.

I I I.

En cas que l'un ou l'autre refuſe d'accorder l'interim cy-deſſus projetté de ſouſtraire tout office d'amy au refuſant, & de preſter toute aide & aſſiſtence a l'acceptant, meſme en joignant au cas de beſoin les armes avec luy pour obliger efficacement le refuſant a y donner les mains.

I V.

Qu'au cas que la Paix ne fut pas conclue avant l'expiration dudit terme de ſix mois, les Eſtats, & leſdits Princes ſeroient obligez de faire continuer & ſubſiſter ledit interim, par les moyens ſuſmentionnez, juſques a la concluſion finale du Traitté principal, & s'appliquer ſerieuſement a le faire reuſſir par des eſchanges proportionez, ou autres conditions raiſonnables, meſmes au cas d'une opiniatreté mal fondée ſe ſervir encore contre le refuſant des mémes moyens ſpecifiez dans le troiſieſme Article pour eſteindre ainſi tout à fait un feu qui donne apprehenſion d'embraſement a tous les Voiſins, voire meſmes a toute la Chreſtienté.

V.

Et afin que l'on n'aye aucun ſubject d'apprehender qu'un reſte mal eſteint de ce meſme feu ne vienne a r'allumer un jour une nouvelle Guerre, les Eſtats, & leſdits Princes s'obligeront enſemble a une guarantie la plus ſolemnelle, & la plus forte qui ſe puiſſe faire pour l'obſervation punctuelle de toutes les conditions du ſuſdit Traitté de Paix.

Et quoy que ce que deſſus & couché en termes qui ſemblent indifferemment toucher autant l'Eſpagne, que la France, cela ne peut pas diminuer la ſatisfaction que le Roy Tres-Chreſtien, doit avoir de ce qu'on luy propoſe un moyen aſſeuré de parvenir a ſes fins, d'autant plus qu'on ſera obligé d'uſer de cette maniere d'agir de la part deſdits Seigneurs Eſtats, pour tirer dans le meſme deſſein

pluſieurs Princes d'Allemagne, qui ſans cela pourroient eſtre portez a des reſolutions plus dangereuſes pour eux, & pour la France.

Il ſemble raiſonnable, & meſme ſatisfaiſant a l'intention du Roy que pendant l'interim ſa Majeſté tienne & demeure en poſſeſſion non ſeulement des Places conquiſes par les armes, mais auſſi des Chaſtelenies, & autres dependances d'icelle, ceſſant au reſte les contributions dans les Pays, qui n'en dependent pas : comme auſſi de meſme devroit ceſſer toutes ſemblables contributions que les Eſpagnols tirent preſentement dans le Territoire de ſa Majeſté.

Vrydag den 25 November 1667.

Inſtructie Ambaſſadeurs naer den Keyſer.

IS ter Vergaderinge geleſen ſeeker Concept van Inſtructie, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ingeſtelt ende op 't papier gebracht voor de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, die van wegen deſen Staet aen den Duytſchen Keyſer ſtaen afgeſonden te werden, in voegen ende mannieren als 't voorſz Concept van Inſtructie hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Concepte Inſtructie van de Hoog Mog: Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, voor gaende als Extraordinaris Ambaſſadeurs van wegen deſen Staet, naer ſyne Roomſch Keyſerlyke Majeſteyt.

DE gemelte Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs, ſullen haer met den alder-eerſten over den kortſten ende bequaemſten weg vervoegen naer Weenen, ofte ter plaetſe daer ſyne Keyſerlyke Majeſteyt ſal weſen aen te treffen.

Ende ſullen onder wegende Cheur ende Vorſten, Graven, midtſgaders de Regeerders van Rycks-Steden daer ſy ſullen paſſeren, van wegen haer Hoog Mog. gaen begroeten, ende complimenteren, yder naer ſtaet en ſtants gelegentheyt, ten welcken eynde hun aen alle de ſelve Brieven van Credentie, ſullen werden medegegeven.

Ontrent Weenen, ofte ter plaetſe daer hem den Keyſal onthouden, gearriveert zynde, ſullen ſy haer neerſtelyk imformeren op den voet ende ordre in 't Hoff van ſyne Roomſch Keyſerlyke Majeſteyt, ontrent duſdanige gelegentheyt gebruyckelyk, ende vervolgens van hare aenkomſte door yemandt van hare Suite adver-

ten-

tentie geven, ſulcx ende daer 't behoort, ten eynde op hare receptie behoorlyke ordre werde geſtelt.

Sullen de ſaecken daer heenen dirigeren, ende laten dirigeren, ten eynde dat de voorſchreve receptie in allen gevallen op gelyken voet geſchiede, als aen de Ambaſſadeurs van de Republycque van Venetien gedaen wert, ende gelyk als tot Munſter ten tyde van de generale Vrede-handelinge is gepractiſeert geweeſt.

De meer-gemelte extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen t'ſyner tydt naer des Rycks-gebruyck hare Brieven van Credentie overleveren, ende daer op audientie verſoecken.

De welcke bekomen hebbende, ſullen naer betuyginge van hare Hoog Mog. ſincere affectie tot ſyne Keyſerlyke Majeſteyts hoogſt-aenſienlyk Perſoon, ende 't Roomſche Ryk, de ſelve ſyne Keyſerlyke Majeſteyt in den naem ende van wegen haer Hoog Mog. in de beſte forme ende maniere congratuleren over de aenkomſte tot de Keyſerlyke digniteyt, ſyne geluckige vreedtſame Regeeringe, het Huwelyk met de Infante van Spaigne, ende de daer op gevolgde geboorte van een wel-geſchapenen jongen Erts-hertoch ende Prince, ende met eenen ſyne Roomſch Keyſerlyke Majeſteyt verſeeckeren van de continuatie van de oprechte ende ſincere intentie van deſen Staet tot onderhoudinge van alle goede nabuyr ende vrundtſchap, ook vertrouwde correſpondentie met ſyn Roomſch Keyſerlyke Majeſteyt, ende Roomſche Ryk, mitſgaders de Leden van dien, ende ſullen de gemelte Heeren Ambaſſadeurs daer by voegen ſoodanige complimenten, ook redenen van excuſe van 't retardement van deſe Ambaſſade, als ter materie dienen, en voor die reyſe hare propoſitie eyndigen.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen ter bequaemſter gelegentheyt audientie verſoecken by de Keyſerinne, en hare Keyſerlyke Majeſteyt naer overleveringe van hare Brieven van Credentie, mede, ſoo over het voorſchreve Huwelyk, als de geboorte van den jongen Erts-Hertoge ende Prince, congratuleren, ſalueren ende begroeten.

Ook de Keyſerinne Moeder de viſite geven en complimenteren.

Sullen voorts met alle dexteriteyt, goede conduite ende directie trachten uyt te werken de navolgende ſaecken.

Alſoo de mis-verſtanden tuſſchen de Koningen van Vranckryk ende Spaigne opgereſen, jegenwoordig tot

een

een openbaren Oorlog zyn uytgeborſten, waer door niet alleen de Provintien van het Spaenſche Nederlandt in het uytterſte verderf ende ruine komen te vervallen, maer dat ook de Ingezetenen van 't Roomſche Ryk van deſen Staet in haren Handel en Koopmanſchap te Water ende te Lande by gevolge merkelyk ſtaen te werden benadeelt; Soo ſullen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſyne Keyſerlyke Majeſteyt trachten te diſponeren, om gelyk als haer Hoog Mog. volveerdig zyn, om alle goede officien te adhiberen, daer en ſoo het behoort, ten eynde dat beyde de voornoemde ſtrydende Partyen tot het aſſopieren van den opgereſen Oorlog mogen werden geinduceert, dat ook den hoogſt-gemelten Keyſer van ſyne zyde voor ſyn eygen intereſt in dat ſelve Pieuſe ende Chriſtelyke werck met ende nevens haer Hoog Mog. ſonder eenig uytſtel, dewyle de ſaeke ten verſcheyden reſpecten haeſt vereyſcht, believe te concurreren.

Daer naer by de eerſte goede gelegentheydt ſullen haer E. repreſenteren, dat het haer Hoog Mog. ten hoogſten aengenaem is geweeſt, ende dankelyk hebben opgenomen, dat het wylen ſyne Keyſerlycke Majeſteyts Heer Vader Keyſer Ferdinant de onſterffelyker memorie, hier bevoorens in ſyn leven belieft heeft gehadt op het verſoek van ook wylen den Heer Koning van Spaigne, in conformité van het Tractaet van Vrede, in den jare ſeſtien hondert acht en veertig tuſſchen ſyn Koninklycke Majeſteyt ende haer Hoog Mog. tot Munſter geſlooten, te bewilligen in de continuatie ende obſervantie van neutraliteyt, vruntſchap ende goede nabuyrſchap van wegen ſyne hoogſt-gemelte Roomſch Keyſerlyke Majeſteyt met deſen Staet, volgens de Acte confirmatoir daer van zynde, in date den ſeſten July des voorſchreven jaers ſeſtien hondert acht en veertig, de welke de Heer de Brun, ordinaris Ambaſſadeur van den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne, doenmaels alhier in 's Graven-Hage reſiderende, den twee en twintigſten October ſeſtien hondert negen en veertig aen haere Hoog Mog. in originalia heeft overgelevert, ende dat haer Hoog Mog. tot ſoodanige continuatie ende obſervatie van wegen deſen Staet alles ſullen contribueren ende by-brengen, wat eenigſints van de ſelve ſoude konnen werden gedeſireert.

Verſoekende daer nevens, dat ſyne Roomſch Keyſerlyke Majeſteyts goede geliefte zy, niet alleen een nieuwe Acte van neutraliteyt *mutatis mutandis* als boven *in debita forma* te doen depeſcheren, ende aen hun Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs te laten overleveren, nemaer oock in gevolge van dien ſyne Veldt-O-

ver-

verſten, die t'eenigen tyden ſyne Legers ſoude mogen commanderen, midtſgaders Gouverneurs, Magiſtraten van de Steden, ende allen anderen die 't ſelve ſoude mogen aengaen, te beveelen, de ſelve neutraliteyt onverbreekelyk te onderhouden, te mainteneren ende te doen mainteneren, ende niet te gedoogen, dat daer jegens directelyck of indirectelyck werde gedaen of geattenteert.

In gevalle geduyrende deſe extraordinaris Ambaſſade eenen generalen Ryxdag mochte beſchreven ende gehouden werden, ſullen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs, t'ſyner tydt aen die Vergaderinge overleveren haere Brieven van Credentie, ende daer op audientie verſocht, ende bekomen hebbende, naer betuyginge van haer Hoog Mog. ſincere affectie tot ſyne Keyſerlyke Majeſteyt, het Roomſche Ryk, ende de Leden van dien voordragen, dat hare Hoog Mog. al een geruymen tydt ten hoogſten genegen zyn geweeſt, om haer Cheur ende Vorſtelyke Doorluchtigheden ende L. te begroeten, midtſgaders door een extraordinaris Ambaſſade te congratuleren over de continuatie van de vreedtſamige Regeringe in het Duytſche Ryk; Dan dat haer Hoog Mog. daer inne ſo door haer eygene Domeſtycque, hoog-wichtige affairen, den geweſen Oorlog met Engelandt als anderſints tot noch toe belet zyn geworden.

Ende derhalven uyt vrundt ende nabuyrlyke affectie ende genegentheydt ſich bewogen hebben gevonden, het ſelve officie als nu van ſeer goeder herten door hun extraordinaris Ambaſſadeurs te laten doen.

Oock met eenen ſyne Keyſerlycke Majeſteyt haere Cheur ende Vorſtelyke Doorluchtigheden, midtſgaders L. te verſeekeren van de continuatie van de oprechte ende ſincere intentie van deſen Staet, tot onderhoudinge van alle goede nabuyr ende ook vertrouwde Correſpondentie met ſyne Roomſch Keyſerlycke Majeſteyt ende het Roomſche Ryk, als ook met de Leden van dien, ende ſullen haer E. daer by voegen ſoodanige complimenten, als ter materie dienen ende applicabel zyn.

Sullen voorts aen haere Cheur-Vorſtelyke Doorluchtigheden, als ook L. verklaren, dat haer Hoog Mog. tot continuatie ende obſervatie van de Neutraliteyt, Vrundtſchap ende Nabuyrſchap tuſſchen het Roomſche Ryk, ende deſen Staet van hare zyde alles ſullen contribueren ende by brengen, wat eenigſints van de ſelve ſoude konnen werden gedeſireert ofte verwacht.

Vaſtelyk vertrouwende, dat haere Cheur- ende Vor-

ſtelyke Doorluchtigheden, ook L. de voorſchreve Neutraliteyt voorts aen mede by continuatie oprechtelyk, ſinceerlyk ende onverbreekelyk ſullen onderhouden, ende van wegen het Roomſche Ryk by alle den genen die 't behoordt ende eenigſints ſoude mogen aengaen, doen onderhouden ende maintineren, ſonder te gedoogen dat daer jegens directelyk of indirectelyk yets werde gedaen of geattenteert.

Sullen doorgaens met alle dexteriteyt en neerſtigheyt onderſoeken, te weten, wat op den voorſchreven generalen Rycx-dag omme gaet ende paſſeert, ende of boven vermoeden yet tot nadeel van den Staet deſer Lande, of eenige Leden van dien, ſouden mogen werden voorgenomen, als dan arbeyden om 't ſelve met haere induſtrie ende betere onderrechtinge van de ſincere intentie van haer Hoog Mog., ſulks ende daer 't behoordt, tegens gaen, en ſoeken te weeren, is 't doenlyk, ende in allen gevalle, ſulks tydelyk herrewaerts overſchryven, om alhier daer op ſoodanig reguardt genomen te werden, als men ten meeſten dienſte van den Lande bevinden ſal te behooren.

De Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen in gevolge van haere Hoog Mog. Reſolutie van den negentienden February des jaers ſeſtien hondert drie en vyftig by den Ambaſſadeur van den Koning van Spaigne, ofte by anderen van wegen den ſelven Koning aen 't Hof van ſyne Keyſerlyke Majeſteyt agerende, continuelyk aenhouden, datſe debvoiren willen doen, ſulks ende daer 't behoordt, ten eynde dat in conformité van het drie en vyftigſte Articul van het Tractaet van Vrede ten ſpoedigſten uytgebracht werde de bewuſte Acte van neutraliteyt van het Duytſche Ryk voor deſen Staet, gelyck die van den Keyſer albereydts uytgewrocht, ende in den jaere ſeſtien hondert negen en veertig alhier overgelevert is, daer toe gebruykende alle bedenkelyke redenen, ende niet ophoudende voor en al eer de effecten daer op nu eenmaels naer verloop van ſoo veel jaren zyn gevolcht, trachtende de ſaeken daer heenen te dirigeren, dat de ſelve Acte werden ge-extendeert, met ſoodanige clauſulen ende beloften, als waer toe in gevolge van 't Articul vooren ſtaende, by ſyne Keyſerlyke Majeſteyt verſoek gedaen ſal worden, geduyrende haer verblyf tot Weenen, ofte ter plaetſe van de reſidentie van ſyne Keyſerlyke Majeſteyt, of wel daer den generalen Rycx-dag ſoude mogen werden gehouden, ſullen ſy extraordinaris Ambaſſadeurs de Cheur-Vorſten ende Stenden, ofte haere Geſanten die aldaer zyn, in 't particulier van haer Hoog Mog. gaen begroeten

ten met de behoorlyke complimenten, ten welken eynde hun ook aen de ſelve Brieven van Credentie ſullen werden mede gegeven, doch haer alvoorens ſpecialyk informeren, op wat tydt ende wat manniere andere Ambaſſadeurs van Souveraine Staten ſulks hebben gedaen, ende voorts generalyk wat ordre by haer dien-aengaende is geobſerveert, op dat daer inne by hun egeen abuys en werde gecommitteert.

Sullen verder generalyk behertigen ende ſoeken uyt te werken alle 't gene tot bevorderinge ende voortſettinge van de Commercie deſer Landen ſouden mogen ſtrecken, ende tot dien eynde de Ingezetenen van den Staet alle behulp-middelen toe-brengen, ook haer præciſelyck reguleren naer de ordres ende beveelen die haer op de voor te vallen ſaecken ſouden mogen werden toegeſonden.

Ook tot alle 't gene voorſchreve, ende yder poinct van dien, naer haer beſte kenniſſe en wetenſchap gebruyken alle bedenkelyke beweegredenen ende motiven, ten eynde daer op ten beſten van den Staet de gewenſte effecten mogen komen te volgen.

Ende haer Hoog Mog. t'haerder aenkomſte aen 't Hof van ſyne Keyſerlyke Majeſteyt datelyk adverteren, ook daer naer, ende van tydt tot tydt pertinentelyk overſchryven, het gene by hun aldaer, ende in die Quartieren in gevolge van deſen haren laſt ſal zyn gedaen ende verricht, ende wat hun daer op bejegent ende wedervaert.

De ſaeken die ſecreteſſe vereyſſchen, adverterende by Cyfferen, daer van een Sleutel gemaekt, ende hun nevens deſen behandigt ſal worden, addreſſerende in ſulken geval haer Brieven aen den Griffier van haer Hoog Mog. volgens der ſelver Reſolutie van den een en twintigſten July ſeſtien hondert een en vyftig, op de groote Zael van 't Hoff alhier genomen.

T'haerder wederkomſte van haer verrichtinge ende wedervaren aen haer Hoog Mog. rapport doen, en ſchriftelyk Verbael overleveren.

Gedurende haer verblyf in 't Ryk, ſullen haer E. met de Ambaſſadeurs ende andere Miniſters van uytheemſche Koningen, Republyken, Princen ende Potentaten, Vrunden ende Geallieerden van deſen Staet, ofte met de ſelve in neutraliteyt ſtaende, onderhouden goede correſpondentie, om des te beter van alles den dienſt van den Lande directelyk of indirectelyk raekende, geinformeert te konnen werden.

De opgemelte extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen de hoogheydt ende rang van haer Hoog. Mog. allenthalven conſerveren, ſoo in de concurrentie met andere Ambaſſadeurs, als in alle de Hoven, ende by de Princen die ſy mogen reſcontreren.

Houdende rang immediatelyk na de Ambaſſadeurs van de Koningen, ende van de Republycque van Venetien.

Haer Hoog Mog. vinden goedt, dat de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs in alle haere publyke audientien, geene uytgeſondert ſullen gebruyken de Nederlandtſche ofte Latynſche Spraeke.

De gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs ſullen gehouden zyn, volgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſes en twintigſten October ſeſtien hondert ſes en vyftig binnen twee of ten hoogſten drie maenden na hare t'huys-komſte ende gedaen rapport, haere declaratie over te leveren.

Noch ſullen ſy gehouden zyn de Stucken uyt de Griffie van haer Hoog Mog., die hun onder behoorlycken Inventaris ende Recepiſſe mede gegeven, ofte toegeſonden ſouden mogen werden, om ſich daer van te dienen tot het uytvoeren van haer laſt, t'haerder wederkomſte hier te Lande, nevens haer voorſchreve Verbael by intreckinge van den voorſchreven Inventaris ende Recepiſſe, behoorlyk te reſtitueren, ende daer benevens ook onder Inventaris over te leveren alle ſoodanige originele ende andere Stucken, als haer E. geduyrende deſe Extraordinaris Ambaſſade, bekomen ſullen, om als dan ter Griffie voorſz geſeponeert te werden.

Eyntelyk hebben haer Hoog. Mog. goedt-gevonden ende verſtaen, dat de gemelte Heeren haer Hoog Mog. Extraordinaris Ambaſſadeurs, haer preciſe ſullen hebben te reguleren na den inhoude van der ſelver Reſolutie van den tienden Auguſti ſeſtien hondert een en vyftig, op het ſtuk van geene Preſenten te ontfangen genomen, hier naer volgende van woorde te woorde geinſereert.

Extract uyt het Regiſter der Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Jovis den 10 *Auguſti* 1651.

In deliberatie geleydt zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat geene Heeren zynde ofte gaende uyt den naem ende van wegen de Generaliteyt in Ambaſſade, Commiſſie, ofte eenige andere Deputatie-

tatie ofte Beſendinge, hoedanig de ſelve ſoude mogen zyn, ſoo binnen als buyten 's Landts, eenige Vereeringen, Giften, Gaven ofte Geſchenken, van yemandt altoos ſullen mogen ontfangen, ſelve ofte door yemandt anders, directelyk ofte indirectelyk, op wat wyſe ofte onder welk pretext ofte naeme ſulks ſoude mogen geſchieden, ook hoedanig ende hoe kleyn die ſouden mogen weſen, alles op pœne van infamie, ende inhabiliteyt van eenige Ampten, Bedieningen, Officien ende Beneficien, hoedanig die ook ſouden mogen weſen, immermeer te mogen bekleeden, hebben ofte genieten, en dat ook de ſelve *ipſo facto*, ende metter daedt ſullen zyn ende blyven gepriveert van alle ſoodanige Ampten, Bedieningen, Officien ende Beneficien, als de ſelve albereydts ſouden mogen hebben, bekleeden ofte genieten, ſonder dat hier inne eenige conniventie mitigatie ofte moderatie ſal mogen werden gebruykt, ende daer-en-boven arbitralyken geſtraft; Ende ſal Extract van deſe haer Hoog Mog. Reſolutie werden toegeſonden aen alle Heeren, die van wegen de op-gemelte Generaliteyt jegenwoordig in eenige Ambaſſade, Commiſſie, Deputatie ofte Beſendinge, ſoo binnen als buyten 's Landts ſouden mogen zyn, om haer naer den inhoude van dien preciſe te reguleren, ſonder daer van eenigſints in gebreeke te blyven.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat het voorſchreve Concept door Gecommitteerden van haer Edele Groot Mog. nader geexamineert ende overwogen, mitſgaders de Vergaderinge dienthalven van adviſe gedient ſal worden; daer toe verſocht ende gecommitteert zyn, gelyck verſocht ende gecommitteert worden by deſen, de Heeren van de Ridderſchap, van Dordrecht, van Haerlem, van Delff, van Leyden, van Amſterdam, van der Goude, van Rotterdam, van Alkmaer, van Hoorn, ende van Enckhuyſen, met de Raedt-Penſionnaris.

Saturdag den 26 November 1667.

Authoriſatie om over de pretenſien van Maltha finalyk te handelen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat het Accort met de Miniſters van den Prince Cardinael van Heſſen, als Overſte Meeſter van de Ordre van Maltha in Duytſlant, den twintigſten September des Jaers ſesthien hondert drie en tſeſtig, conditionnelyk aengedaen ende geſlooten tot af-koop van de pretenſien, by de gemelte Ordre gemaeckt wordende, op eenige Goederen binnen deſe Provincie gelegen, geen effect hadde konnen ſorteren, vermidts de andere Geunieerde Provincien, in de welke mede diergelyke Goederen gelegen zyn, niet gediſponneert konde werden, om op gelyken voet met de voorſz Miniſters te handelen. Edoch dat over de voorſz Goederen binnen deſe Provincie gelegen, wel affonderlyk ende ſonder eenige reflexie ofte relatie te maecken, op de voorſz andere Provintien getranſigeert ſoude konnen werden, midts dat de ſomme van penningen aen den Heere Kemping, Gedeputeerde van den hoog-gemelten Heere Prince Cardinael, by aperte Acte belooft, wat gehauſſeert ende vergroot, midtſgaders aen den ſelven Heere Prince Cardinael, mede eene goede vereeringe toegeſeyt wierde. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat den gemelten Raedt-Penſionnaris ſal werden geauthoriſeert ende gelaſt, gelyk de ſelve geauthoriſeert ende gelaſt wort by deſen, om met den gemelten Heere Kemping over eene abſolute af-koop van de voorſchreve pretenſien te handelen, ende finalyk tranſigeren ſonder eenige reſerve ofte relatie te maecken, ofte

de voorſchreve andere Provincien, in de welke als vooren mede eenige ſoodanige Goederen gelegen zyn, daer over met den gemelten Heere Kemping ſouden mogen accorderen, ofte niet, met authoriſatie om des noodt zynde, de ſomme van penningen aen den ſelven Heere Kemping, als boven toegeleyt te mogen verhoogen met noch vyf duyſent guldens, ende voorts aen den meer-hoog-gemelten Heere Prince Cardinael, te mogen beloven eene vereeringe ter ſomme van twintig duyſent guldens, ende ſal ten dien fine op den voorſchreve Raedt-Penſionnaris, voor ſoo veel ſulks noodig ſoude mogen weſen, nader pouvoir in forma gedepeſcheert worden.

Saturdag den 10 *December* 1667.

Vranckryck. Spaigne. Soo voorts te manieren de ſake van de Spaenſche Nederlanden.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de Franſche ſaecken, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den vyf en twintigſten der voorlede Maendt, haer gedachten laten gaen over den jegenwoordigen toeſtandt van de Spaenſche Nederlanden, midtſgaders over 't gundt in verſcheyde converſatien met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van de Koningen van Vranckryk, Spaigne ende Sweden, de Cheur-Vorſten ende Vorſten van Ments, Brandenburg, Lunenburg, ende andere Princen van 't Roomſche Ryk gehouden, dien-aengaende was gepaſſeert ende voorgevallen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt, of wel in de particuliere beſoignes door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op de Franſche ſaecken gehouden werdende, de ſaecke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde van wegen haer Hoog Mog., ofte de gemelte Heeren der ſelver Gedeputeerden, met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van de Koningen van Sweden ende Denemarken, midtſgaders van den Cheur-Vorſt van Brandenburg, ende van de Vorſten van Lunenburg, communicatie ende deliberatie geſproocken, ende aen de ſelve van 't ſentiment ende advis van haer Hoog Mog., of wel van de gemelte Heeren der ſelver Gedeputeerden, met de redenen daer toe dienende voor-geſtelt moge werden, of het in den jegenwoordigen toeſtandt van ſaecken beſt geraden ſal zyn, het werk tuſſchen de twee ſtrydende Koningen van Vrankryk ende Spaignen, vigoureuſelyk te pouſſeren tot een accommodement, ende om daer toe ſeeckerlyk te geraecken, van den Koning van Vranckryk te trecken poſitive beloften ende verſeeckeringe, van dat hy de Vreede ſal in-gaen, midts behoudende de Steden ende Plaetſen die hy in de voorſchreve Spaenſche Nederlanden jegenwoordig met de Wapenen heeft geoccupeert, met hare onderhoorige Reſſorten, of wel 't gene hem by verwiſſelinge van de voorſchreve Plaetſen, ofte eenige van de ſaecke tot onderling genoegen by den Koning van Spaigne mochte werden gecedeert, midts hem in allen gevalle in cas van ſoodanige verwiſſelinge ook latende vergenoegen, met de Landen, Steden en Plaetſen, daer mede ſyne Majeſteyt tegens den Heere van Beuningen op des ſelfs af-ſcheyt verklaert heeft, contentement te ſullen nemen, zynde nochtans haer Edele Groot Mog. intentie ende reſolutie, die ook te ſyner tydt, ende de ſaecke tot die maturiteyt gebracht weſende, doch eerder ofte anders niet, aen de gemelte Geallieerden bekendt gemaeckt ſal worden, dat het beſluyt van de Vreede niet ſal mogen werden geaccrocheert aen eenige andere ſaecken, ende in ſpecie niet aen de Vrede tuſſchen Spaignen ende Portugael, ofte diergelyke, hoedanig de ſelve ook ſoude mogen weſen, alles niet alleenlyk onder reciproque verſeeckeringe van wegen haer Hoog Mog., ende

ende ook van wegen de hoogſt-gemelte Geallieerden aen den meer-hooſt-gedachten Koning van Vranckryk te geven, dat de ſelve by den Koning van Spaigne, ende elders daer ſulks van goedt effect ſal konnen weſen, met alle krachtige officien de ſaecken daer henen ſal trachten te diſponneren, ten eynde ook van die zyde in de voor-geroerde conditien moge werden bewilligt, maer ook onder een abſolute belofte ende verbinteniſſe van den hoogſt-gemelten Koning van Vranckryk, de meer-gemelte conditien effectivelyk te ſullen doen obtineren, door het employ van ſoodanige wegen ende middelen van efficatie ende van naedruk, als (des noodt zynde) daer toe geappliceert ſoude moeten werden; Wel-verſtaende, dat den Koning van Vrankryk onder beneficie van ſoodanige beloften, verſekeringe ende verbinteniſſe, ook van nu af aen ſal conſenteren, in eene opſchorſſinge van hoſtiliteyt, ende ſig verobligeren ſyne Wapenen, by ſoo verre het met gemeen concert noodig ſoude mogen werden geacht, de ſelve wederom ter handen te nemen, niet verder in de voorſchreve Nederlanden te ſullen pouſſeren, als de Plaetſen die hy jegenwoordig beſit. Ende wert van nu af aen, voor ſoo veel het ſentiment ende advis Provinciael van haer Edele Groot Mog. belanght, gereſolveert ende goedtgevonden, dat de ſaecken aen alle zyden, ſoo by de Miniſters van Vranckryk ende van Spaigne, als by die van de hoogſt-gedachte Geallieerden tot het gene voorſchreve is, by conſervatien ende conferentien ten beſten geprepareert, ende gedirigeert ſullen worden, ende namentlyk by Vrankryk tot de voor-geroerde formele overgifte ende verbinteniſſe, mitſgaders ſoo by de ſelve als by Spaigne, tot het accepteren van eenen ſtilſtandt van Wapenen, ende dat daer toe in ſpecie mede by den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, als Gouverneur Generael van de voorſchreve Spaenſche Nederlanden, de vereyſchte devoiren aengewendt moge werden.

Des dat in deſen allen met die omſichtigheyt ende cautelen geprocedeert werde, dat daer door, ende door de ouvertures ofte aenbiedinge, in gevolge van dien ſoo aen Vranckeyk ſelfs, als aen meer-hoogſt-gemelte Geallieerden te doen geen occaſie, veel min oorſaecke gegeven werde tot eenige naedeelige illatien ende beſluyten, ofte tot vervreemdinge ende diſcrepantie van de Vrunden, 't zy onderlinge, 't zy met deſen Staet.

FINIS d'Anno 1667.

Saturdag den 14 *January* 1668.

Vranckryck. Spaigne. Project om de Vreede tuſſchen Vranckryck ende Spaigne te bevorderen, voornaementlyk in de Spaenſche Nederlanden, &c. Verbinteniſſe met Engelandt, Sweden, &c. te maecken.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert de conſideratien ende 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael, in date den twaelfden deſer loopende maendt, ge-examineert ende overwogen, 't rapport by hem ten ſelven daege gedaen, raekende het ſubject van de Franſche ende Spaenſche ſaecken, ook verſcheyden Brieven, by hem Raedt-Penſionnaris daer over met den Heere Meerman, extraordinaris Ambaſſadeur van deſen Staet in Engelandt gewiſſelt, met meer andere Stucken, 't voorſchreve ſubject raekende, midtſgaders 't gunt verders in verſcheyden conferentien tuſſchen Gedeputeerden van haer Hoog Mog. onderlinge, als met de Heeren Ambaſſadeurs van Vrankryk ende Spaigne, ook andere Miniſters van deſen Staet over 't voorſchreve ſubject gehouden, was verhandelt: Waer op gedelibereert, ende voornamentlyk in achtinge genomen zynde, ſeecker project, gereſulteert uyt diſcourſſen tuſſchen den Heere Prince Willem van Furſtenberg, ende den voornoemden Raedt-Penſion-

ſionnaris gehouden, door den ſelven Prince op 't papier gebracht, ende hem Raedt-Penſionnaris toegeſonden, midtſgaders noch ſeeckere Miſſive, by den Raedt-Penſionnaris aen de Heeren Meerman ende Boreel, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Engelandt den ſeſten deſer loopende maendt geſchreven, hebben haer Edele Groot Mog. haer den innehoude van de voorſchreve Miſſive, midtſgaders van 't gemelte project, ſoo als het ſelve, volgens de remarques van de gemelte Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden, ende naer de Adviſen van de Leden gedreſſeert zynde, aen 't eynde deſes ſtaet geinſereert, in allen deelen wel laten gevallen, ende dien-volgenden goedt-gevonden, dat op de gronden ende fondamenten daer inne vervat, de Inſtructie voor den Heere van Beuningen, als gedeſigneerde extraordinaris Ambaſſadeur naer 't Hof van Vranckryk, gedreſſeert, ende voorts alomme in conferentien ende converſatien met de Heeren Ambaſſadeurs ende andere Miniſters van Vranckryk, Sweden, Denemarcken, Brandenburg ende Lunenburg de voorſchreve groote ſaecke ten beſten gemanieert ende gedirigeert ſal worden, dat ook het voorſchreve project, ende deſe haer Edele Groot Mog. Reſolutie daer op ſlaende, met voorweten van de Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden tot de voorſchreve Franſche ſaecken, geſonden moge werden aen de gemelte Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs Meerman ende Boreel, om te ſtrecken tot der ſelver narichtinge.

Dat wyders mede van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by deſen Staet met de Koningen van Engelandt ende Sweden, midtſgaders met de voorſz andere Geallieerden, of die gene van de ſelve die haer in deſen met de ſalutaire gedachten van haer Hoog Mog. ſullen gelieven te voegen eene goede ende vaſte verbinteniſſe gemaeckt moge werden, ſoo om de Vrede tuſſchen Vranckryk ende Spaigne tot een beſluyt te pouſſeren, conform voorgaende haer Ed. Gr. Mo. Reſolutie, in date den thienden December laetſtleden, ende 't project hier naer geinſereert, als mede om by ſoo verre den Koning van Vranckryk buyten vermoeden tegens ſyne gedane preſentatien ende proteſtatien refuſeren mochten, ſolemnelyk ende authentycquelyk by ſchriftelyke verbinteniſſe te beloven de Vrede te ſullen ingaen, in cas hem geprocureert werden de conditien, in 't voorſz project gementionneert, ofte ook dat hy ſulks in manniere voorſz, ſolemnelyk belooft hebbende, echter 't ſelve met der daedt niet en quame te voltrecken: ofte wel dat hy quame te refuſeren de cautelen tegens de apprehenſie voor vordere conqueſten in de Spaenſche Nederlanden, in 't meer-geroerde project geinſereert, als dan met den anderen voor te treden tot het employ van alle hunne forces te Water ende te Lande, niet alleen om den hoogſt-gemelten Koning van Vranckryk in termen van ſyne gedane belofte te reduceren, maer ook naer uytval van dien, ende naer het ſucces, 't welk Godt Almachtig aen de goede ſaecke ſoude mogen verleenen, het werk ook verder, ende ſelfs tot de termen van de Pyreneeſche Tractaten te reduceren.

Ende naerdemael daer aen ook tot bevorderinge van de Vrede ten alderhoogſten is gelegen, dat ſonder eenig verder uytſtel het werk ten principalen een aenvang nemen, ende voor al de plaetſe ende tydt van by een komſte vaſt-geſtelt worden, midtſgaders weder-zyts Plenipotentiariſſen aldaer by een komen mogen, dat derhalven by haer Hoog Mog. aen de Heeren Burgerſdyk ende vander Tocht, ſtaende op der ſelver Commiſſie naer Mechelen te vertrecken, mede in mandatis gegeven moge werden haer tot Bruſſel by den Marquis de Caſtel-Rodrigo, Gouverneur Generael van de voorſchreve Spaenſche Nederlanden, te vervoegen, ende den ſelven met alle bequame redenen te induceren, om de voorſchreve by

een

een komste by alle mogelyke mannieren te helpen faciliteren ende accelereren, ook in de handelinge ten principalen sich de conditien in de voor-geroerde haer Edele Groot Mog. Resolutie van den thienden der voorlede maendt vervat, wel te willen laten gevallen.

Premierement le Roy de France promettra de conclurre la Paix avec l'Espagne, sans s'en pouvoir dispenser, soubs quelque pretexte & cause, que ce puisse estre, si l'Espagne peut estre disposée ou obligée par les Estats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas, & autres Princes d'accorder a sa Majesté Tres-Chrestienne, ou les Places, qu'elle a conquises la Campagne derniere ou un equivalent par cession d'autres Places exprimées dans le project, communiqué par Monsieur le Comte d'Estrades, & dont le contenu a esté rapporté par le Sieur de Beuningen.

Reciproquement les Estats & les autres Princes qui se pourront joindre a eux en ce Traitté promettront que du jour de sa signature, aucun d'eux ne donnera passage dans ses Estats aux secours qui pourroient estre envoyez aux Pays-Bas, sa Majesté Tres-Chrestienne s'obligeant reciproquement de prolonger son consentement a une cessation d'Armes audict Pays-Bas, jusques a la fin du mois de May.

Et en cas que devant l'expiration dudit mois de May le Roy d'Espagne n'ait pas consenty aux conditions, cy dessus mentionnez, que pour lors lesdits Seigneurs Estats seront obliez de se servir de moyens efficaces, & entrer avec une Armée dans le Pays-Bas du Roy d'Espagne, pour obliger reellement sa Majesté a faire laditte Paix.

Auquel cas, sçavoir si les Estats entrent re-ellement, & de faict avec une Armée dans les Pays-Bas, pour obliger le Roy d'Espagne a donner les mains, aux conditions, cy dessus mentionnées, alors sa Majesté Tres-Chrestienne ne pourra plus agir de son costé dans lesdit Pays, ny aussi se rendre Maistre d'aucune Ville, quand mesme elle se voudroit donner volontairement a luy, si ce n'est que cy apres ils convinssent ensemble d'autres expedients, qui puissent estre à la satisfaction reciproque. Mais si les Estats soubs quelque pretexte que ce puisse estre manqu'assent d'entrer a main Armée dans lesdits Pays-Bas, qu'ils ne puissent tomber d'accord avec sa Majesté d'autre expedient, comme il est dit cy dessus, pour lors saditte Majesté pourra agir en Flandre, & par tout ailleurs, comme bon luy semblera.

S'il arrivoit que les Espagnols voulussent bien consentir de donner au Roy de France la satisfaction susmentionnée, mais non pas faire la Paix avec le Portugal,

cela ne pourra pas empeſcher que le Roy de France ne conclue le Paix avec le Roy d'Eſpagne, en ſe reſervent ſeulement, la liberté de ſecourir & aſſiſter le Roy de Portugal ſon Allié, de Trouppes & d'argent, & cela forme de ſubſide, de diverſion, ou de telle autre maniere qu'elle jugera a propos; Et en cas que l'Eſpagne y conſente, & qu'elle veuille bien donner les mains a cette Paix conditionné, non ſeulement ſa Majeſté Tres-Chreſtienne ſera obligée de laiſſer dans une parfaicte neutralité la Pays-Bas, ſans y rien entreprendre ny par force, ny par ſurpriſe, mais ne pourra meſme plus pretendre ſoubs pretexte d'armement ou autres frais qu'il luy conviendra de faire pour aſſiſter le Portugal, aucune ſatisfaction; ſi bien que quand meſme les Armes auxiliaires de ſa Majeſté ſe ſeroient rendues Maiſtres de quelques Places de l'Eſpagne, ou de l'Italie, pendant qu'elle auroit fait cette guerre auxiliaire, elle ne laiſſera pas, pour cela de rendre a l'Eſpagne leſdites conqueſtes des auſſi toſt que la Paix avec le Portugal ſera conclue. Mais ſi contre meilleure eſperance, les Eſpagnols ne voulant pas conſentir a cette Paix avec la France, en luy laiſſant la liberté de ſecourir le Portugal, comme dit eſt, pour lors Meſſeigneurs les Eſtats, & autres Princes, qui feront le Traitté avec le Roy Tres-Chreſtien, conviendront avec ſa Majeſté de ce qu'il y aura à faire, ſe confiant de recevoir de ſaditte Majeſté cette marque de ſa moderation, qu'en ce cas la elle voudra bien ne faire la Guerre au Roy d'Eſpagne, qu'en Eſpagne, en Italie, & ailleurs, & de laiſſer en neutralité le Pays-Bas, ſans pouvoir y eſtendre ſes conqueſtes, ſoit par force, par ſurpriſe, ou ſoubs pretexte de plus grande ſatifaction au de la ce qu'il tient deſia; Moyennent quoy leſdits Eſtats & autres Princes qui entreront en ce Traitté, ſeront obligez de guarantir leſdits conqueſtes à ſa Majeſté, juſques a ce que la Paix avec l'Eſpagne ſe conclue effectivement; Et ſi l'on trouve quelques obſtacles, pour convenir avec ſa Majeſté Tres-Chreſtienne en cette maniere, les Eſtats, & leſdits autres Princes s'obligeront encore aux moyens efficaces, exprimez cy deſſus pour porter d'Eſpagne a la meſme Paix conditionnée, moyennant que ſadite Majeſté s'oblige reciproquement comme au premier cas, a ne porter poinct ſes armes dans les Pays-Bas.

Quand au poinct de la renonciation on taſchera d'adjuſter le Traitté de Paix, & le coucher en telle forme, que ny l'une ny l'autre des deux Couronnes ne ſoyent prejudiciées par le meſme Traitté dans leurs ſouſtenues, touchant ladite renonciation, & en cas que le Roy d'Eſpagne n'y veuille pas conſentir, ny faire la

Paix

Paix ſans que la France declare poſitivement de ne vouloir jamais rien pretendre ſur la ſucceſſion d'Eſpagne, ſi ce Roy venoit a mourir ſans Enfans, en ce cas la les Eſtats, & les autres Princes, qui auront fait le Traitté avec le Roy Tres-Chreſtien, ſeront obligez de ſe ſervir de moyens reëles & efficaces, comme eſt dit cy deſſus, pour obliger les Eſpagnols a faire la Paix, moyennant que le Roy de France s'oblige de meſme comme cy deſſus a ne porter poinct les armes au Pays-Bas; Et ſi les hautes parties peuvent trouver d'autres expedients pour vuider ce poinct par voye amicable, deciſion, au autrement alors on dirigera l'affaire en cette ſorte, que ſadite Majeſté Tres-Chreſtienne veuille demeurer d'Accord des temperaments que l'on ſera obligé de prendre en ce cas là, pour la ſeureté des Princes, & Eſtats voiſins, & particulierement de cet Eſtat, afin qu'un jour il ne ſe reallume poinct de nouvelle Guerre dans la Chreſtienté, & ſur tout que l'on aye pour l'avenir l'Eſprit entierement delivrée des apprehenſions du voiſinage, & de la grande puiſſance de France, ſurquoy il a plu meſme a ſa dite Majeſté de prendre des temperaments & de propoſer des expedients dans ſon Memoire, envoye au Sieur Comte d'Eſtrades le 27 du mois Septembre de l'Année paſſée.

Toutes choſes ainſi adjuſtées avec le Roy de France, les Eſtats Generaux, & les autres Princes ſuſdits, promettront reciproquement les uns, aux autres en forme de guarantie de faire executer reëllement, & punctuellement tous les poincts cy deſſus mentionnées, comme auſſi de faire obſerver ce qui en ſuite ſera Traitté & conclu entre les deux Couronnes.

Saturdag den 21 *January* 1668.

Engelandt. Projecten, twee Tractaten met Engelandt.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat hy volgens voorgaende haer Edele Groot Mog. Reſolutie van giſteren, met en nevens den Heere Isbrants, op het goedt-vinden van de Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Secrete ſaecken, by maniere van viſite en converſatie met den Heere Temple, Extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien, hadde geconcipieert ende op 't papier gebracht ſeecker project van Alliancie defenſive, midtſgaders een project van Tractaet van mutuele verbinteniſſe, tuſſchen den hoogſt-gemelten Koning, ende deſen Staet aen te gaen, om te mogen bekomen een ſeeckere ende ſpoedige uytkomſte van den Oorlog in de Spaenſche Nederlanden, in voegen en manieren als beyde de voorſchreve Projecten hier naer volgende van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

Comme ainſi ſoit que dans le Traitté de puis peu conclu à Breda, entre le Roy de la Grande Bretaigne, & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas, l'on aye par la benediction de Dieu, reſtabli l'amitié & la bonne intelligence entre les deux Nations, & que meſme l'on y aye arreſté certains Articles ſur le fait du Commerce, & de la Marine, pour prevenir des nouveaux accidents, entre les Subjects de l'un & de l'autre, qui pourroient eſtre capables de troubler un jour ladite amitié & bonne intelligence; & que particulierement dans l'onſieme Article du dit Traitté, il eſt accordé que ledit Roy de la Grande Bretaigne, & leſdits Eſtats Generaux demeureront Amis, Confœderez, Unis & Alliez, pour la defence & preſervation des droits, libertez & immunitez de chacun des Alliez, & de leurs Subjects contre tous ceux qui pourroient taſcher de troubler la Paix de l'un ou de l'autre Eſtat, par Mer ou par Terre, ou tels qui de meurants dans aucune de leurs Territoires ſeront declarez des Ennemis publicqs de l'un ou de l'autre, ſans que pourtant l'on y aye ſpecifié les moyens & les ſecours en particulier, dont on s'aſſiſtera l'un l'autre dans un tel cas; Si eſt ce que ledit Roy de la Grand Bretaigne, & leſdits Eſtats Generaux voulant de plus en plus affermir & accomplir ledit Traitté; ont en premier lieu, & ſur tout confirmé de part & d'autre, comme l'on confirme par la preſente, le meſme Traitté de Breda, & les articles de Commerce & Marine y appartenants, promettants reciproquement, de les obſerver & executer par leurs Subjects punctuellement & religieuſement, & en autre pour ſuppler a preſent ladite ſpecification amiſe dans le ſuſdit Traitté au plus grand accroiſſement de l'amitié entre ſa Majeſté & leſdits Eſtats, comme auſſi pour une Alliance & Union plus eſtroitte pour la defence mutuelle de l'un & de l'autre Eſtat, contre toutes invaſions & offences hoſtiles, ſur quelque pretexe qu'elles puiſſent eſtre intentées; il eſt accordé entre nous ſoubſignés en vertu de nos Commiſſions & plains pouvoirs cy apres inſerez, que ledit Roy de la Grande Bretagne, & leſdits Eſtats Generaux ſeront, comme ils ſont par la preſente Unis & Confœderez par une Alliance defenſive perpetuelle, en la maniere ſuivante.

En cas que quelque Princes, Eſtat ou perſonne, qui que ce ſoit, ſans exception d'aucun, ſur quelque pretexte que ce puiſſe eſtre, invaderont, ou attenteront d'invader les Territoires & Pays dudit Roy de la Grande Bretagne ou feront quelque Acte d'hoſtilité par Mer ou par Terre contre ledit Roy ou ſes Sujets, leſdits Eſtats Generaux, ſeront comme ils ſont par les preſentes obligés & tenus d'aſſiſter

d'aſſiſter ledit Roy, pour reſiſter, ſupprimer & repouſſer tels attentats, invaſions & hoſtilitez & pour procurer des reparations juſtes des dommages par la faits avec quarante Navires de Guerre, bien eſquipés, quatorze deſquels porteront entre 60 & 80 pieces de Canon, & chacun d'eux, l'un portant l'autre, pour le moins 400 Hommes, quatorze autres entre quarante & ſoixante pieces de Canon, & chacun d'eux, l'un portant l'autre, aux moins que 300 Hommes, & nul des autres moins 36 Pieces, ni moins que 150 Homines l'un portant l'autre, tout ainſi que deſſus, comme auſſi avec ſix mille Hommes de Pied & 400 a Cheval, ou avec l'æquivalent en argent a l'option dudit Roy, ou avec telle portie dudit ſecours ou æquivalent, que ſera demandé par ledit Roy, leſdits ſecours ſe devant fournir dans l'eſpace de ſix ſepmaines, aprés que la demande en ſera faite, & les depences ſe devront rembourſer par ledit Roy auxdits Eſtats, dedans l'eſpace de trois Années apres la fin de telle Guerre.

Et de la meſme maniere en cas qu'aucun Prince, Eſtat, ou perſonne quiconque, ſoit Allié dudit Roy, deſdits Eſtats, ou aucun d'eux, ou quelque autre, ſur quelques pretexte que ce ſoit, invaderont, ou attenteront d'invader les Territoires ou Pays deſdits Eſtats Generaux, ou ferons quelques actes d'hoſtilité par Mer ou par Terre, contre leſdits Eſtats, ou leurs Subjects, & icy s'enſuit le reciprocque pour la defence des Eſtats dans les meſmes termes.

Leſdits Vaiſſeaux de Guerre, comme auſſi le ſecours d'Hommes, & de Chevaux eſtant envoyé a celuy auquel l'invaſion ou l'hoſtilité, ſera faicte, les Chefs & Officiers ſubalternes ſeront obligés d'obeir entierement, & punctuellement a ſon ordre, & aux commandemens de celuy où de ceux qui auront la direction ſupreme de ſon Armée, en Mer & par Terre reſpectivement.

Et afin que l'on puiſſe faire faire une computation exacte tant du rembourſement qui ſe devra faire dans trois Années apres l'expiration de la Guerre, que de l'æquivalent en argant, qui pourroit eſtre demandé par l'oppreſſé au lieu deſdits Vaiſſeaux, Hommes & Chevaux, en tout ou en partie, l'on eſt tombé d'accord que les frais des 14 Vaiſſeaux, qui porteront de 60 à 80 pieces de Canon, ſeront eſtimez à 22400 livres ſterlings, & les autres 12 à 7200 livres ſterlings, les 6000 Hommes a Pied, a 7071 liveres ſterlings, & les 400 Chevaux, à 1040 livres ſterlings, le tout par mois, a payer par le Roy de la Grand Bretaigné à Londres, & par les dits Eſtats Generaux à Amſter-

dam, ſelon le cours de l'eſchange du temps, auquel le payement ſe devra faire.

Le Roy de la Grande Bretaigne, & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas conſiderant, & regardant, avec beaucoup de douleur les maux & les calamitez de la Guerre nouvellement allumée dans le voiſinage par la rupture arrivée, entre les Couronnes de France & d'Eſpagne, & voyant que par une ſuite quaſi inivitable la plus part des Princes & Eſtats de la Chreſtienté ſeront enveloppez dans les meſmes incommoditez, & que ce feu nouvellement allumé paſſeroit bien en ſuite aux voiſins, s'il ne fuſt eſteint & eſtouffé dans ſa naiſſance, ont jugé de ſatisfaire poinct au devoir que Dieu leur a impoſé, ſi apres avoir receu cette benediction de ſa bonte divine devoir heureuſement reſtabli l'amitié & la bonne intelligence entr'eux, & en meſme temps remis en Paix quatre Puiſſants Eſtats, qui ſe trouvoient engagez dans une ſanglante Guerre, ils ne s'appliquaſſent auſſi avec tout le ſoin, & le zéle imaginable a compoſer les differents reſuſcites, entre leſdites deux Couronnes, & particulierement a eſteindre le feu allumé dans leurs voiſinage; c'eſt pourquoy ſa Majeſté & leurs Hautes Puiſſances ayent en fin par leur offices & interceſſions diſpoſé le Roy Tres-Creſtien a ſe declarer aus dits Eſtats, qu'elle conſentira a poſer des a preſent les armes, pour veu que les Eſpagnols, veuillent luy ceder en bonne forme par un Traitté de Paix, toutes les Places, Forts ou Poſtes, & leur Chaſtellenies ou dependances, que ſes armes ont conquiſes & occupées, ou fortifiées pendant la Campagne de l'Année paſſée, ou bien que l'Eſpagne puiſſe eſtre portée a luy ceder ce qui luy reſte dans le Luxembourg (ou bien la Franche Comté) Cambray & Cambreſis, Douay, Aire, St. Omer, Bergue, Furnes & Linck, avec leur Bailliages, Chaſtellenies & dependances, & de rendre en ce dernier cas au Roy d'Eſpagne toutes les autres Places & Pays que ſes armes ont conquiſes, depuis leur entrée en Flandres moyennant que leur Hautes Puiſſances donnent à ſa Majeſté Tres-Chreſtienne aſſeurance reciprocque de diſpoſer, ou d'obliger reëllement l'Eſpagne a condeſcendre aux meſmes conditions, ont creu que dans la conjuncture preſente d'affaires ils rendroient un tresbon office auſſi bien a l'un & a l'autre des deux Roys de France & d'Eſpagne, qu'aux autres Princes & Eſtats voiſins, s'ils entreprennoient conjonctement & d'un commun concert d'exhorter, & autant qu'en eux eſt d'obliger les dites deux Couronnes a conclure la paix ſur les fondaments & les conditions cy deſſus mentionnées, & a cette fin ayent donné Commiſſion & plein pouvoir a nous ſouſignez, nons avons en vertu

chacun

chacun du noſtre negotié, Traitté & conclu les Poincts & Articles ſuivants.

I.

Que le Roy la de Grande Bretaigne, & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas, feront conjonctement & ſeparement, mais tousjours ſuivant ce qui ſera preallablement concerté entre eux des offices & inſtances aupres du Roy de France, à ce que ſa Majeſté Tres-Chreſtienne, s'oblige en bonne & deüe forme par un Traitté ſolemnel au Roy de la Grande Bretaigne, & aux Eſtats Generaux des Provinces Unies, de conclure la Paix avec l'Eſpagne, ſans s'en pouvoir diſpenſer, ſous quelque pretexte & cauſe que ce ſoit, ſi l'Eſpagne peut eſtre diſpoſée ou obligée par ledit Roy de la Grande Bretaigne, & leſdits Eſtats Generaux de accorder, & de laiſſer à ſa Majeſté Tres-Chreſtienne ou les places qu'elle a conquiſes la Compagne derniere dans le Pays-bas, ou un equivalent par la ceſſion des places cy deſſus exprimées, ou par d'autres eſchanges qui pourroient eſtre faites du conſentemens commun des deux parties.

II.

Que ſadite Majeſté tres-Chreſtienne veuille prolonger ſon conſentement a une ceſſation d'armes audit Pays-Bas juſques a la fin du mois de May, afin que pendant ce meſme temps le dict Roy de la Grande Bretaigne & leſdits Eſtats puiſſent faire les diligences & les offices neceſſaires pour diſpoſer le Roy, ou la Reyne d'Eſpaigne, & ſon Conſeil a donner les mains au conditions cy deſſus mentionnées.

III.

Et afin que le Roy tres-Chreſtien n'aye aucune raiſon fondée pour refuſer la dite prolongation de la ſuſpenſion d'Armes, ledit Roy de la Grande Bretagne & leſdits Eſtats s'obligeront reciproquement dans le meſme Traité a faire avoir effectivement a la France par ceſſion de l'Eſpagne ſes dites conqueſtes de l'année paſſée, ou ce qui luy pourra eſtre accordé par eſchange du conſentement des parties.

IV.

Que l'on priera le Roy de France de ſe vouloir repoſer ſur la promeſſe ſuſdite, & de s'obliger a ne porter plus ſes armes audit Pays-Bas, en ſorte que ſi contre toute eſperance ledit Roy de la Grande Bretagne & leſdits Eſtats Generaux ne puiſſent pas par leur interceſſion & exhortations diſpoſer l'Eſpagne, avant la fin du mois de May ſuivant, à accorder les conditions cy deſſus exprimées & qu'il

falluſt

falluſt par conſequent venir a des moiens plus durs, neantmoins les armes de France, ne pourront pas eſtre portées audit Pays-Bas ; mais que ledit Roy de la Grand Bretagne, & leſdits Eſtats Generaux s'engageront de ſuppler ce qui faudra pour obliger re-ellement l'Eſpagne, a accepter les conditions ſuſmentionnées, & que le Roy de France ne pourra plus uſer d'aucune hoſtilité dans les dits Pays, ny auſſi le rendre Maiſtre d'aucune Ville quand meſme quelques uns ſe voudroient volontairement donner a luy, ſi ce n'eſt que l'Angleterre & l'Eſtat des Provinces Unies manqu'aſſent a effectuer re-ellement ce que deſſus.

V.

Que la paix eſtant conclue entre les deux Couronnes elle ſera garantie en la forme la plus ample, & la plus forte, que faire ſe pourra, tant par le Roy de la Grand Bretagne & les Eſtats ſuſdits, que par l'Empereur, & par touts les autres Roys & Princes Voiſins qui ſe trouveront intereſſées en la conſervation du repos de la Chreſtienté, & particulierement des Pays-Bas ſuſdits, avec un denombrement de forces que l'on ſera obligé de faire agir vigoureuſement, en cas que l'une ou l'autre des deux parties la vienne enfreindre pour luy faire reparer le tort, & le dommage que l'autre aura ſoufferte par ſa contravention.

Articles ſeparés qui auront la meſme force comme s'ils eſtoient inſerez au Traitté fait & conclu aujourd'huy entre le Roy de la Grande Bretagne & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-Bas.

I.

Si en moyennant la paix entre la France & l'Eſpagne l'on rencontre quelque difficulté ſur le poinct de la renunciation, on le deſmeſlera en ſorte, ou qu'il n'en ſoit poinct fait mention du tout dans le Traité, où qu'il y ſoit couché en tels termes, que ni l'une ni l'autre de deux Couronnes ſoient prejudiciées par le meſme Traitté a l'eſgard dudit point, & ſi le Roy d'Eſpagne ou bien celuy de France n'y veuille pas conſentir, en ce cas le Roy de la Grand Bretagne, & leſdits Eſtats Generaux, en uſeront a l'eſgard du refuſant, comme il eſt porté par le 3. & 4. Art. du ſuſdit Traité, & par le dernier de ces Articles ſeparez reſpectivement, moyennant tousjours qu'en cas de refus du Roy d'Eſpagne, ſa Majeſté Tres-Chreſtienne

ſtienne s'oblige auſſi reciproquement, omme au cas dudit 4. Article, a ne poinct porter ſes armes dans les Pays-bas.

II.

Que le Roy de la Grande Bretaigne, & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas, s'engageront encore pour plus grande ſatisfaction a faire des offices preſſants, à ce que la Paix entre le Roys d'Eſpagne & de Portugal, ſe puiſſe conclurre en meſme temps; moyennant que d'autre coſté la France s'oblige, que ſi n'on n'en puiſſe pas ſi toſt venir about, l'on ne laiſſera pas pour cela de conclure la paix entre elle & l'Eſpagne, pourveu qu'au Roy de France ſoit reſervé la liberté de ſecourir, & aſſiſter le Roy de Portugal ſon Allié des Trouppes, par diverſion, ou de telle autre maniere qu'il le jugera a propos.

Et en cas que l'on puiſſe diſpoſer l'Eſpagne a y conſentir, & que par conſequent cette paix conditionnée, vienne eſtre faite, non ſeulement ſa Majeſté Tres-Chreſtienne ſera obligée de laiſſer dans une par faite Neutralité les Pays-bas, ſans y rien entreprendre, ny par force, ny par ſurpriſe, mais ne pourra meſme plus pretendre aucune ſatisfaction ſous pretexte d'armement, ou autres frais, qu'il luy conviendra de faire pour aſſiſter le Portugal, Si bien que quand meſme les armes Auxiliaires de ſa Majeſté Tres-Chreſtienne ſe ſeroient rendues Maiſtres de quelques Places de l'Eſpagne, ou de l'Italie pendant qu'elle auroit faite cette Guerre Auxiliaire, elle ne laiſſera pas pour cela de rendre a l'Eſpagne leſdites conqueſtes des auſſi-toſt que la Paix avec le Portugal ſera conclue; Mais ſi contre toute apparence l'Eſpagne ne vouloit poinct conſentir, ny a la paix avec le Roy de Portugal, ny meſme a cette paix avec le Roy de France, en luy laiſſant, la liberté de ſecourir ſon Allié comme deſſus en ce cas inopiné le Roy de la Grande Bretaigne, & leſdits Eſtats Generaux, ſeront encore engagez de diſpoſer ou obliger reëllement l'Eſpagne a y donner les mains, moyennant que ſa Majeſté Tres-Chreſtienne s'oblige auſſi reciprocquement comme au premier cas, a ne point porter ſes armes dans ledit Pays-bas.

III.

Si contre toute eſperance le Roy Tres-Chreſtien, vint a refuſer de promettre, en bonne & deüe forme, qu'il ſignera le Traitté de Paix des auſſi-toſt que l'Eſpagne luy cedera, ou les Places qu'il a conquiſes la Campagne demeure ou un equivalent, qui luy pourra eſtre accordé par eſchange du conſentement reciprocque ou ſi apres l'avoir promis, il vint a y mancquer, ou bien s'il refuſoit

les precautions exprimées dans le ſuſdit Traitté & neceſſaires contre les apprehenſions, que l'on a legitimement conceues des plus grands progres qu'il pourroit faire dans les ſuſdits Pays-bas, qu'en touts ces cas, auſſi bien qu'en cas qu'il vint a ſe ſervir d'autres eſchappatoires, ou illuſions pour rompre le Traitté, l'Angleterre & l'Eſtat des Provinces Unies, ſe trouveront obligez de prendre le party du Roy d'Eſpagne, joindront toutes leur forces enſemble, & agiront en Guerre ouverte par Mer & par Terre contre la France, pour la reduire non ſeulement aux conditions exprimées dans le ſuſdite Traitté, mais meſme au termes du Traitté des Pyrinées, ſi Dieu benit leurs armes, & ſi l'on trouve a propos d'un commun accord de continuer la Guerre, juſques a ce que les choſes ſoient reduites a cet Eſtat.

Dingſdag ende Woonſdag den 24 ende 25 January 1668.

Engelandt. Sweden. Acte om Sweden in te nemen in 't Tractaet met Engelandt. geſloten om de Vrede, &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gecommuniceert ende voorgeleſen ſeecker Concept van Acte, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. op 't papier gebracht, raeckende d'admiſſie van den Koning van Swepen, in 't Tractaet den drie en twintigſten deſer loopende maendt met den Heere Temple, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien aengegaen, op 't ſubject van de bevrediginge van de Koningen van Vranckryk ende Spaigne, in voegen ende manieren als 't voorſchreve Concept van Acte hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Cum Magnæ Britanniæ Rex, ac Ordines Fœderatarum Belgii Provinciarum valde deſiderarint, Regem Sueciæ una cum ipſis, in partem principalem adſciſci illius fœderis, quod hodierno die per Deputatos ac Plenipotentiarios ſuos concluſum ſignatumque eſt, quo prompta atque tuta pax inter Reges duos vicinos promoveatur, quoque, Divina adſpirante gratia, per præterea, cum Rex ipſe Sueciæ jam ab initio eorum motuum qui inter duos deſignatos Reges recruduerunt, tam Magnæ Brittanniæ Regi, quam Fœderatorum Belgarum Ordinibus ſit teſtatus, bonum ſincerumque ſuum propoſitum ac ſtudium, quo tenebatur, ſeſe cum iis in hoc negotio modo ſupradicto ſociandi ac jungendi, idque reſpectu arctiſſimæ neceſſitudinis & horum fœderum, per quæ communibus cum iiſdem commodis adſtringi ſe agnoſcit, ut per hunc interventum, perque modos utiles quoſcunque ac honeſtos paci inter binos Reges ſtabiliendæ inſudetur, nec per ullam difficultatem ſeſe hactenus cohibitum, mentem ſuam ſuper re tota aperiendi, niſi quod præſtola-

ſtolatus eſt, dum certo reſciretur, quid deliberati atque firmi conſilii Rex Magnæ Britanniæ & fœderatorum Belgarum Ordines ſuper omni hoc negotio eſſent capturi, tum quouſque promoveri ſubſidia, aliaque id genus nonnulla poſſent, per quot dictus Sueciæ Rex ſibi ſatiſſieri exoptat, ut pari & æquato cum Magnæ Britanniæ Rege ac Fœderati Belgii Ordinibus paſſu in hac re procedat, eapropter ex commodo communi viſum eſt fore, ſi hoc Inſtrumentum inter Miniſtros Deputatos ac Plenipotentiarios dictorum Regum Sueciæ Magnæque Britanniæ, nec non dictorum Fœderati Belgii Ordinum ſcripto conſignaretur, quo una ex parte obligaretur Rex Sueciæ mediante ſatisfactione prædicta, ad amplectendum deſignatum fœdus, & ad eandem navandam operam, eodemque paſſu procedendum, quo dictus Magnæ Britanniæ Rex, dictique Fœderatorum Belgarum Ordines procedendum ſibi eſſe exiſtimant, ut negotium tam ſalutare promoveatur. Nec non parte ex altera dictus Rex Sueciæ certus ita fieret, locum ſibi vacuum ac integrum relinqui fœderis hujuſce inter partes principales amplectendi, quemadmodum id ut faciat, a Magnæ Britanniæ Rege & ab Ordinibus Fœderati Belgii per haſce præſentes maxime amicum in modum rogatur, qui & ipſi libenter apud Cæſarem, & Hiſpaniarum Regem omne officii genus eo convertent, ut controverſiæ nonnullæ, quæ dicto Sueciæ Regi cum iis poſſunt intercedere, quam primum componantur & ſecundum jus faſque é medio tollantur. Quantum vero ad ſubſidia, quæ à dicto Rege pretenduntur, Ordines Fœderati Belgii Generales non defuturi ſunt mandatis neceſſariis confeſtim ad legatos ſuos in aula Britannica mittendos, ut hos inter & Commiſſarios, quos dictus Magnæ Britanniæ Rex eam in rem deſignabit, interque Legatum Regis Sueciæ extraordinarium, qui interea nunc eo meditatur, ex Belgio, alioſque illic degentes Miniſtros Principum ſtatininere, quod id negotium quoque tangit atque concernit, conſilia ineantur ſuper neceſſariis ac requiſitis, omnibus conſtituendis, ſic ut fœdus jam dictum conſequatur, quam primum ſubſtantiam atque formam pacti tripliciter conventi, ad quod invitandis Amicis & Fœderatis, ſi qui ejus in partem admitti volent, omni ex parte opera quam diligentiſſime dabitur.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept van Acte wel laten gevallen, ende dien-volgende goetgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaecke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde de gemelte

Heeren Gedeputeerden by haer Hoog Mog. geauthoriſeert mogen werden, de voorſchreve Acte met den Heere Grave van Dona, extraordinaris Ambaſſadeur van den hoogſt-gemelten Koning van Sweden, ende den Heere Temple, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien, te ſluyten ende te teeckenen.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat tuſſchen den Heere Temple, extraordinaris Envoyé van den Koning van Groot Brittannien, ende de Gedeputeerden van haer Hoog Mog. den drie en twintigſten deſer loopende maendt was geſlooten, ende geteekent een Tractaet van Alliantie defenſive, midtſgaders een Tractaet van mutuele verbinteniſſe, om te mogen bekomen een ſeeckere ende ſpoedige uytkomſte van den Oorlog in de Spaenſche Nederlanden, in voegen ende manieren als de voorſchreve Tractaten hier naer volgende van woorde te woorde ſtaen geinſereert.

Engelandt. Twee Tractaten met Engelandt geſloten.

Quandoquidem Pactis non ita pridem Bredæ, inter Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum, Dominum Carolum ejus nominis Secundum, Magnæ Britanniæ Regem ab una, & Celſos, ac Præpotentes Dominos Fœderati Belgii Ordines Generales ab altera parte concluſis, priſtina inter utramque Nationem amicitia ac bona correſpondentia, annuente divina gratia reſtituta, adeoque ad præcidendam omnem omnino in poſterum novis diſſidiis anſam, atque ad præveniendа nova inter utriuſque partis ſubditos accidentia, quæ dictam amicitiam ac bonam correſpondentiam turbare aliquando poſſent, in Articulos quoſdam legeſque Navigationis ac Commerciorum ibidem conſenſum, atque ſpeciatim undecimo dicti Tractatus Articulo Statutum ſit, uti dictus Dominus Rex dictique Domini Ordines Generales maneant amici, confœderati, neceſſitudine & amicitia conjuncti & adſtricti, ad jura atque immunitates ſubditorum alterutrius contra quoſcunque demum tuendas, qui utriuſve Status pacem, terra marive, diſturbare conabuntur, vel qui infra alterutra Dominia degentes, publici utriuſque Status hoſtes denunciabuntur, neque tamen ſpecifice definita reperiantur media auxiliave, quibus Fœderatorum pars una alteri tali in caſu ſuccurrere debeat, dicto autem Magnæ Brittanniæ Regi dictiſque Ordinibus Generalibus ſtet ſententia iſthæc pacta corroborandi, magis magiſque perficiendi, placuit imprimis atque ante omnia, dictum Tractatum Bredæ concluſum, dictaſque leges Navigationis ac Commerciorum eo ſpectantes confirmare, quem ad modum per præſentia confirmantur, obligatione mutua atque indiſſolubili eas bona fide obſervandi, atque adimplendi jubendique, ut à ſubditis utriuſque exacte atque religioſe obſerventur atque adimpleantur, juxta genuinum dicti Tractatus, dictorumque Articulorum ſenſum ac tenorem. Ut autem præterea de ſpecialiori auxiliorum mutuo præſtandorum deſignatione prioribus pactis omiſſa, pro amicitiæ inter dictum Dominum Regem dictoſque Dominos Ordines Generales incremento majori, conſtet, utque ſecuritati & defenſioni mutuæ utriuſque Status contra infeſtos conatus vel inſultus hoſtiles à quoquam forte, quocunque demum ſub prætextu inſtituendos, arctiori fœdere, atque unione plene proſpiciatur. Nos infraſcripti virtute mandati plenæque poteſtatis nobis conceſſæ, atque inferius inſerendæ, convenimus atque ſtatuimus, dictum Dominum Magnæ Britanniæ Regem, dictoſque Dominos Fœderati Belgii Ordines Generales invicem obſtri-

ſtrictos, unitos atque conſœderatos fore, quemadmodum vi ac vigore præſentium invicem obſtricti, uniti atque confœderati ſunt fœdere defenſive, perpetue, modo atque conditionibus ſequentibus.

I.

Quod ſi Principum Statuumve aliquis aut quilibet alius, qualiſcunque ille tandem fuerit, nemine excepto, ſub quocunque prætextu invaſerit, vel invadere tentaverit Territoria, Regioneſque, aut loca quælibet ſub ditione dicti Magnæ Brittanniæ Regis ſita, aliumve quemcunque actum hoſtilem, terra marive contra dictum Dominum Regem, ejuſve ſubditos exercuerit, dicti Domini Ordines Generales tenebuntur, quemadmodum virtute præſentium tenentur dicto Domino Regi ad inſultus eos, actuſque hoſtiles arcendos, ſupprimendos atque repellendos, debitamque damni dati reparationem obtinendam auxilio adeſſe quadraginta navibus bellicis probe inſtructis, quarum quatuordecim à ſexaginta ad octuaginta tormenta bellica majora, homineſque quadringentos ferant ſingulæ, facta juſta compenſatione aut retributione inter eas, quæ numeroſiore & eas, quæ minus numeroſo milite nautaque inſtructæ erunt, quatuordecim aliæ à quadraginta ad ſexaginta tormentis, hominibuſque ad minimum trecentis, facta compenſatione, ut ſupra, inſtructæ ſint quælibet, & nulla reliquarum minus ferat, quam triginta ſex tormenta, homineſque centum & quinquaginta; atque inſuper ſex mille peditibus & equitibus quadringentis vel valore juſto ejuſmodi auxilii in pecunia numerando, pro ut dicto Domino Regi eligere placuerit, vel parte tale prædicti auxilii aut dicti valoris in pecunia, quæ à dicto Domino Rege expetetur. Præſtabuntur autem dicta auxilia intra ſex ſeptimanarum ſpatium poſtquam poſtulata fuerint, dictiſque Dominis Ordinibus à dicto Domino Rege refundentur impenſæ omnes intra triennium à finito atque extincto bello numerandum.

I I.

Quod ſi Principum, Statuumve aliquis, aut quilibet alius qualiſcunque ille tandum fuerit, nemine excepto, ſub quocunque prætextu, invaſerit; vel invadere tentaverit Provincias confœderatas, aut loca quælibet, ſub ditione dictorum Dominorum Ordinum Generalium ſita, vel in quibus ipſorum miles præſidio poſitus eſt, aliumve quemcunque actum hoſtilem terra marive, contra dictos Dominos Ordines Generales, eorumve ſubditos exercuerit, dictus Dominus Rex tenebitur, quemadmodum virtute præſentium tenetur dictis Dominis Ordinibus Generalibus ad inſultus eos actuſque hoſtiles arcendos, ſupprimendos, atque repellendos, debitamque damni dati reparationem obtinendam, auxilio adeſſe quadraginta navibus bellicis probe inſtructis, quatuordecim à ſexaginta ad octuaginta tormenta bellica majora, homineſque quadringentos ferant ſingulæ, facta juſta compenſatione, aut retributione inter eas, quæ numeroſiore, & eas, quæ minus numeroſæ militibus nautiſque inſtructæ erunt; quatuordecim aliæ à quadraginta ad ſexaginta tormentis, hominibuſque ad minimum trecentis, facta compenſatione ut ſupra, inſtructa ſint quælibet, & nulla reliquarum minus ferat, quam triginta ſex tormenta homineſque centum & quinquaginta; Atque inſuper ſex mille peditibus & equitibus quadringintis, vel valore juſto hujuſmodi auxilii in pecunia numerando, prout dictis Dominis Ordinibus eligere placuerit, vel parte tali prædicti auxilii, aut dicti valoris in pecunia, quæ ab iiſdem expetetur. Præ-

ſtabuntur autem dicta auxilia intra ſex ſeptimanarum ſpatium, poſtquam poſtulata fuerint, dictoque Domino Regi à dictis Dominis Ordinibus reſundentur impenſæ omnes intra triennium, à finito atque extincto bello numerandum.

III.

Dictæ naves bellicæ, ac dictæ equitum peditumque copiæ auxiliares, naviumque & copiarum Præfecti, cæterique officiales bellici minores vim atque injuriam paſſo ſubmiſſi, ejus voluntatem reſpicere tenebuntur, æque obſequi mandatis ejus eorumve, quos ſumma cum poteſtate exercitui ſuo terra marive præficere voluerit.

IV.

Quo autem exacta computatio inſtitui poſſit impenſarum intra trium annorum ſpatium, poſtquam bello finis impoſitus fuerit reſtituendarum, vel etiam juſti earundem valoris in pecunia numerata, quam vim hoſticam paſſo, loco dictarum navium, equitum, peditumque vel omnium, vel pro parte eligere forte placuerit; viſum fuit impenſas quatuordecim navium à ſexaginta ad octuaginta tormentis inſtructarum, æſtimare pretio octodecim millium ſexcentorum ſexaginta ſex librarum ſterlings ſive monetæ Anglicanæ, earumque quatuordecim, quæ à quadraginta ad ſexaginta tormenta fuerunt, quatuordecim millibus libris ſterlings, reliquarum autem duodecim ſex millibus ejuſdem monetæ libris, ſex mille autem pedites ſeptem millibus & quingentis libris ſterlings, quadringentos vero equites mille quadraginta ejuſdem monetæ libris pro quolibet menſe computandis, omniaque à dicto quidem Domino Rege Magnæ Britanniæ Londini, à Dominis vero Ordinibus Generalibus Amſtelodami ſolventur juxta curſum cambiii eo tempore, quo ſolutio præſtanda erit; Pro primo autem menſe reſpectu peditum ſupradictorum inſuper perſolventur ſex mille libræ ſterlings, pretium nimirum ad eos conſcribendos inſtruendoſque neceſſarium.

V.

Fœdus hoc omniaque & ſingula eo contenta à dicto Domino Rege Magnæ Britannæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque partis literas ſigillo magno munitas, debita & authentica forma intra quatuor ſeptimanas proxime ſequentes, aut citius, ſi fieri poterit, confirmabitur & ratihabebitur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur.

Sequitur tenor Mandati à Sereniſſimo Domino Rege Magnæ Britanniæ dati.

Carolus Dei gratia, Angliæ, Scotiæ, Franciæ, & Hiberniæ Rex, fidei defenſor, &c. omnibus ad quos præſens Scriptum pervenerit, Salutem. Quandoquidem is ſit præſens apud vicinos noſtros Europæ Principes, ut plurimum rerum Status, ut merito metuatur, ne flamma iſta, quæ inter Sereniſſimos vicinos Reges, bonos Fratres noſtros, circa ſucceſſionem Brabanticam quæque exinde pendent, nuper eruperit, communi ope quantocius occurratur, finitima quæque corripiendo totum tandem Chriſtianorum orbem invadat, non niſi multo ſanguine reſtinguenda, nos pro innato illo, quo

in

in Principum Statuumque vicinorum nobis & confœderatorum Pacem & tranquillitatem ſumus animo, ſerio cupientes ut bellicum iſtud in proximos quoſque mox ſæviturum, & (quod Principem Sanctum Chriſti nomen pure profitentem, imprime dolere debet) ipſi tandem religioni reformatæ funeſtum futurum, omni meliori modo ſiſti queat & ſopiri, bonos noſtros amicos & confœder. Ord. Gen. Fœderati Belgii commonuimus, rogavimuſque; uti amicitiam, quæ cum illis nobis jam intercedit, arctiore ad huc fœderis ligæque nexu conſtringatur, quo aut vicini illi motus, ſi Deus ita voluerit, feliciter poſſint componi, aut noſtri ipſorum ſaluti communique populorum bono tempeſtivius proſpiciatur, in quo dicti Ordines Generales eam prorſus eſſe in hoc negotio mentem ſuam oſtenderunt, quam & communis inter nos utilitas, & tam pii in Chriſtianum orbem operis ſenſus vindicare poterat. Sciatis ideo, quod nos fidelis & dilecti noſtri Guilielmi Temple Equitis Baronetti, fide, induſtria, judicio & prudentia plurimum confiſi eundem verum, certum & indubitatum noſtrum Deputatum Commiſſarium, Procuratorem & Factorem nominavimus, conſtituimus & aſſignavimus, dantes ei & concedentes, ſicut & per præſentes ei damus & concedimus omnem & omnimodam facultatem, poteſtatem, auctoritatemque, nec non mandatum generale pariter ac ſpeciale noſtro nomine cum dictis Ordinibus Generalibus, vel cum eorum Commiſſariis, Deputatis aut procuratoribus aliiſve quibuſcunque auctoritate ſufficienti ad id inſtructis ſuper omnia & ſingula, quæ vel ad prædictum bellum conſopiendum, vel ad communem utriuſque noſtri ſubditorumque noſtrorum Pacem & ſalutem penitus conſervandam facere videbuntur, tractandi, conſulendi, conſentiendi & concludendi, quæque ita concluſa erunt, & conventa noſtro nomine ſubſignandi mutuoque extradendi, reliquaque omnia factu neceſſaria præſtandi perficiendique tam amplis modis ac forma, ac noſmet ipſi, ſi intereſſemus, facere & præſtare poſſemus, ſpondentes ac promittentes, ſicut & per præſentes manu noſtra ſignatas ſpondemus, & in verbo Regio promittimus, nos, quæcunque à dicto noſtro Deputato Commiſſarioque noſtro nomine tranſigentur, concludenturque, rata, firma, grata & accepta omni meliori modo habituros, neque paſſuros unquam, ut in toto vel in parte à quopiam violentur aut contraveniantur. In quorum omnium majorem fidem præſens hoc ſcriptum propria manu ſignatum, magno noſtro Angliæ ſigillo communiri juſſimus. Dabantur in Pallatio noſtro Weſtmonaſterienſi die Januarii ſecundo ineuntis anni ſupra milleſimum & ſexcenteſimum ſexageſimi octavi, Regni vero noſtri decimi octavi, ſignatum erat,

Carolus R.

Sequitur tenor mandati à Celſis & Præpotentibus Dominis Ordinibus Generalibus fœderati Belgii

Les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas a tous ceux qui ces preſentes Lettres verront, Salut: Le Sieur Guilleaume Temple, Chevaillier, &c. Envoyé extraordinaire du Roy de la Grande Britagne, nous ayant fait entendre, en ſuitte de ſes Lettres de creance, datées à Withal le 2. jour du preſent mois de Janvier ſtilo loci, qu'il avoit ordre de ſa Majeſté de propoſer & concerter icy des choſes advantagieuſes pour le bien commun de

de ſes Royaumes, & de cet Eſtat, que Commiſſaires luy fuſſent données, a qu'il ne puſt pas ſeulement ouvrir les intentions du Roy ſon Maiſtre, mais auſſi avec qui il puſt traitter, negotier & conclurre ce qui ſeroit jugé bon & utile de part & d'autre. Nous voulant bien reſpondre aux bonnes intentions dudit Seigneur Roy de la Grande Bretaigne, & d'ailleurs ſçachants que pour cela nous ne pourrions pas faire un meilleure choix, que des Perſonnes des Sieurs de *Gellicom*, *d'Aſperen*, *Conſeiller-Penſionaire de Witt*, *Crommon*, *Amerongen*, *Unckel*, *Coeverden* & *Isbrants*, Deputées en noſtre aſſemblée de la part de toutes leſdites Provinces Unies reſpectivement, tant pour la parfaite connoiſſance d'affaires, qu'ils ſe ſont acquiſes, dans les premiers emplois des meſmes Provinces, & de l'Eſtat en General, que pour celle que nous avons de leur prudence, zele, au bien de la partie, deligence, capacité & fidelité, ainſi nous pour ces cauſes, & pour d'autres que nous y convient, avons donné & donnons par ces preſentes, plein pouvoir, authorité, commiſſion & mandement ſpecial aux dits Sieurs *de Gellicom*, *Aſperen*, *de Witt*, *Crommon*, *Amerongen*, *Unckel*, *Coeverden & Isbrants*, ou a quelques uns d'entre eux en cas d'abſence, ou de maladie des autres, pour de noſtre part, eſt en noſtre nom, en qualité de nos Deputez entrer en conference avec ledit Sieur Chevaillier *Temple*, ouïr les Propoſitions, qu'il voudra faire de la part du Roy de la Grande Bretaigne, negotier, convenir & conclurre, avec luy tel Traitté, qu'ils jugeront a propos pour l'intereſt commun; Comme auſſi de promettre, reſoudre & arreſter enſemble tout, ce qui ſera jugé bon, & neceſſaire pour le bien commun du Royaume d'Angleterre & de cet Eſtat, & meſmes d'en conclurre & ſigner un Traitté, & faire & paſſer tous les inſtruments, actes & promeſſes neceſſaires, en bonne & deüe forme, & faire generalement tout ce que nous pourrions faire, ſi nous eſtions preſents, quand meſmes pour cela il ſeroit requis un pouvoir plus ſpecial. Promettant ſincerement, & de bonne-foy avoir agreable & tenir ferme & ſtable tout ce que leſdits Sieurs Deputées, promettront, accorderont, agiront, conviendront, & ſigneront en ladite quälité pour l'obſerver, accomplir, & executer inviolablement, & de ne aller jamais au contraire, directement ny indirectement, en quelque maniere que ce puiſſe eſtre, mais d'en faire expedier nos lettres & Ratifications en la forme la plus authentique que faire ſe pourra, & quand il ſera beſoin. Donné à la Haye en noſtre aſſemblée ſous noſtre grand ſçeau, & ſous le paraphé du Preſident & ſeing Ordinaire de noſtre Griffier le 19 Janvier 1668. Eſtoit paraphé, *A.B. de Pallandt*, vt. Plus-bas Eſtoit eſcrit, Par Ordonnance deſdits Seigneurs Eſtats Generaux.

Et ſigné,

N. Ruyſch.

In quorum omnium & ſingulorum fidem majuſque robur, hiſce tabulis ſubſcripſimus illaſque ſigillis noſtris ſubſignavimus. Hagæ-Comitum in Hollandia die vigeſimo tertio Januarii Anni milleſimi ſexenteſimi ſexageſimi octavi.

Signatum erat,

(*L. S.*) *W. Temple.*

Sere-

Sereniſſimus & Potentiſſimus Princeps ac Dominus, Dominus Carolus ejus nominis Secundus, Magnæ Britanniæ Rex, ac Celſi Præpotentes Domini Ordines Generales Fœderati Belgii reputantes, atque apud animum expendentes ſummo cum dolore miſerias calamitateſque belli, quod nuper inter duas Coronas in finibus exarſit, quodque neceſſitate quadam ineluctabili maximam partem Principum atque Statuum Chriſtiani orbis iiſdem involvet malis, ſerpente incendii iſtius flamma ad vicinos, niſi tempeſtive & in principio extinguatur, exiſtimarunt ſe nullatenus functuros partibus officii muneriſque ſibi à Deo mandati, ſi poſt fœliciter inſtauratam amicitiam ſub auſpiciis Divini numinis, & reductam veterem neceſſitudinem inter Magnam Britanniam & Fœderatum Belgium, eodemque tempore ſtabilitam Pacem inter quatuor potentes Status, qui cruenti iſtius belli partes fuerunt, animum non applicent ſedulo, omnique induſtria ad componenda diſſidia, quæ oborta ſunt inter prædictas duas Coronas, præſertim ut memorati in finibus belli flamma ſopiatur. Proinde cum Sereniſſimus Magnæ Britanniæ Rex, & Celſi Præpotenteſque Ordines Fœderati Belgii, poſt multum operæ inſumptum variaſque obteſtationes, obtinuerint à Chriſtianiſſimo Rege, ut profeſſus ſit dictis Ordinibus Generalibus, ſe ex hoc tempore arma depoſiturum, dummodo Hiſpani parati ſint illi rité atque ſolemniter cedere per Tractatum Pacis omnia loca & munimenta, ut & Caſtelanias cum annexis, quæ armis in expeditione præcedentis anni occupavit, vel ut Hiſpani permoveantur in eum tranſcribere omne jus, quod illis reſtat in Ducatu Luxemburgico (ſive Comitatu Burgundiæ) præterea Cameracum cum Cameraceſeo, Duacum, Ariam, Fanum Sancti Audomari, Bergas, St. Vinoci, Furnas & Linckium, cum Bailluatibus, Caſtelaniis, cæteriſque quæ in dependent, Regemque Chriſtianiſſimum poſteriore caſu reſtituturum Regi Hiſpaniæ omnia loca ditioneſque, quæ Galli Armis, ex quo Flandriam ingreſſi ſunt, occupavere, ea lege, ut Celſi & Præpotentes Domini Ordines Generales reciproce caveant, Regemque Chriſtianiſſimum ſecurum reddant, ſe effecturos apud Hiſpanos, rationibuſque, aliiſque momentis, ut in eaſdem conſentiant leges. Arbitrati ſunt, ſe hac tempeſtate atque hoc rerum Articulo optimam navaturos operam non modo utrique præfatorum Regum, ſed & aliis Principibus & Statibus vicinis, ſi conjunctim communicatis conſiliis collatiſque operis adhortentur, &, quantum ſuarum virium eſt, permoveant, ſæpius dictas duas Coronas ad ineundam Pacem legibus atque conditionibus ſupra memoratis; In quem finem facta nobis, qui has tabulas ſubſignavimus, poteſtate libera ex præſcripto mandatorum noſtrorum convenimus de Articulis & Capitibus ſequentibus.

I.

Quod Rex Magnæ Britanniæ, & Ordines Generales Fœderati Belgii, conjunctim vel ſeparatim, communicatis tamen omnino conſiliis & ſecundum ea, de quibus mutuo convenerit, omnem operam, omnemque induſtriam adhibebunt, apud Regem Chriſtianiſſimum, ut in optima legitimaque forma ſolemni Tractatu ſpondeat, & promittet Regi Magnæ Britanniæ & Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus, ſe pacis fœdus facturum cum Rege Hiſpaniæ circa omnem, quocunque ſub prætextu vel quacunque de cauſa, exceptionem vel diſpenſationem, ſi Hiſpaniæ Rex induci aut permoveri queat per Regem Magnæ Britanniæ & Ordines Fœderatos, ut cedat Regi Chri-

ſtianiſſimo aut loca anno præterito in Belgica armis occupata, aut aliud tantumdem valens per traditionem locorum ſuperius memoratorum, aliorumve in compenſationem, de quibus mutuo conſenſu partes inter ſe convenire potuerunt.

II.

Ut Rex Chriſtianiſſimus conſentire velit in prorogationem vacationis armorum in Belgica ad finem menſis Maii, ut temporis interea Rex Magnæ Brittanniæ & Fœderati Ordines ſedulo omnique induſtria & diligentia operam dare poſſint, apud Regem aut Reginam Hiſpaniæ, ejuſque conſiliarios, uti legibus conditionibuſque præfatis conſenſum adhibere velint.

III.

Ut vero Rex Chriſtianiſſimus nulla juſta ratione dictam armiſtitii prorogationem recuſare queat, Rex Magnæ Britanniæ Ordineſque Fœderati ſe eodem Tractatu obſtringent, id ſe effecturos ut reapſe Galliæ cedatur omne quod Gallorum armis anno præterito occupatum fuit, aut aliud tantundem valens, de quo mutuo partium conſenſu conveniet.

IV.

Quod Rex Chriſtianiſſimus inducetur & permovebitur prædicto promiſſo plenam adhibere fidem, atque in eo fiduciam ponere velit, & ut proinde ejus arma in poſterum quieſcant in Belgica, ita quidem, ut ſi præter omnem ſpem & exſpectationem Rex Magnæ Brittanniæ, Fœderatique Ordines nequeant, per exhortationes obteſtationeſque permovere Hiſpanos, ante finem menſis Maii proximi, ut conſenſum adhibeant conditionibus ſæpius memoratis, ac proinde ad media majoris efficaciæ venire neceſſe ſit. Nihilominus Galli intra fines, & in finibus dictæ Belgicæ ſua arma non movebunt aut introducent, ſed Rex Magnæ Britannicæ & Fœderati Ordines ſe obſtringent, atque in ſe recipient id ſeſe ſuppleturos quod neceſſum erit, ut Hiſpani reapſe adſtringantur, uti Pacem legibus ſupradictis accipiant, adeoque Regi Chriſtianiſſimo integrum non erit, ullos exercere actus hoſtiles in dictis Regionibus, neque ullum occupare oppidum, licet ſponte ſua ſe dedere velit, niſi Rex Magnæ Britanniæ, & Fœderati Ordines ceſſent, atque omittant efficere id quod jam dictum eſt.

V.

Quod ſancita inter duas Coronas Pace ejus ſervandæ ſponſores vindiceſque erunt in forma omnium optima, ampliſſima & ſecuriſſima non modo Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines, ſed & Imperator omneſque Reges & Principes vicini, qui exiſtimant ſua intereſſe, ut orbi Chriſtiano inconcuſſa maneat quies, & Belgicæ ſua reddatur, conſtetque tranquillitas, in quem finem definietur copiarum militarium numerus, aliaque media, quibus utendum erit adverſus alterutram partium, quæ temeraverit, vel violaverit Pacem, ut injuriam demat ac parti læſæ relarciat.

VI.

Pacta hæc conventa omniaque & ſingula iis contenta à dicto Domino Rege Magnæ Britanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque partis literas ſigillo magno munitas, debita & authentica forma, intra quatuor ſeptimanas proxime ſequentes, aut citius,

citius, ſi fieri poterit, confirmabuntur, & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur.

In quorum omnium & ſingulorum fidem majuſque robur hiſce tabulis ſubſcripſimus, illaſque ſigillis noſtris ſubſignavimus. Hagæ Comitum in Hollandia die vigeſimo tertio Januarii anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi octavi.

Signatum erat,
(*L. S.*) *W. Temple.*

Articuli ſeparati, qui ejuſdem erunt virtutis atque auctoritatis ac ſi inſerti forent tractatui hodierno die inter Regem Magnæ Britanniæ & Ordines Generales Fœderati Belgii concluſo.

I.

Si in procuranda pace inter Galliam & Hiſpaniam ſe offerat aliqua difficultas ſuper puncto renunciationis, ea ineunda eſt ratio, ut vel nulla ejus in pactis fiat mentio, vel ut ejuſmodi verbis concipiatur formula, ut neutræ duarum Coronarum quoad prædictam renunciationem, eo quicquam accedat, aut etiam inde creetur aliquod juris detrimentum. Quod ſi vero Rex Hiſpaniarum vel etiam Rex Chriſtianiſſimus in id conſentire nolint, adverſus recuſantem Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines procedent, ut conventum eſt articulo tertio & quarto dicti tractatus & ultimo horum articulorum reſpective, ea tamen conditione, ut in caſu recuſationis Regis Hiſpaniæ, Rex Chriſtianiſſimus ſe reciproce obſtringat, quemadmodum in dicto articulo quarto ſe nullatenus arma moturum in Belgica.

II.

Quod Rex Magnæ Brittanniæ & Ordines Generales Fœderati Belgii, ut prolixius ab omni parte ſatisfiat, ſe obligabunt omnem ſedulo operam daturos, ut pax inter Reges Hiſpaniæ & Luſitaniæ eodem tempore ſanciri poſſit, ea tamen lege ut viciſſim Gallia ſe obſtringat, ſi tam cito non poſſit id negotium perduci ad exitum, uti pax inter ſe & Hiſpaniam nihilominus ineatur, hoc excepto, ut liberum ſit Regi Chriſtianiſſimo ſuppetias ferre Regi Luſitaniæ Fœderato ſuo, eique auxilio eſſe, ſive inferendo arma ſua, ut aliunde detrahat hoſtem, ſive alio quocunque modo, quem ſibi commodiſſimum atque maxime ex uſu fore exiſtimabit. Et ſi Hiſpani adduci poterunt, ut conſentiant in pacem ſub dicta conditione, atque ea proinde concludatur, Rex Chriſtianiſſimus tenebitur à Belgica ut pacata, atque neutrarum partium rebus implicata, omnino abſtinere, neque ei jus faſque erit quidquam adverſus eam moliri, neque palam virtute bellica, neque clandeſtinis artibus, ut neque petere ullam ſatisfactionem ſub obtentu impenſarum, quæ in bello Luſitanico erunt faciendæ tum ob delectum militum quam alia belli onera. Quod ſi contingat manente dicto Bello per auxiliares Regis Chriſtianiſſimi copias occupari loca quædam in Hiſpania Italiave, Rex Chriſtianiſſimus ſimulatque pax cum Luſitania facta fuerit eadem reſtituet Hiſpaniæ. Sed ſi præter & contra expectationem Hiſpania recuſet pacem cum Rege Luſitaniæ, ut & cum Rege Chriſtianiſſimo, ea cum exceptione, ut Fœderato ſuo liberum ſit ei auxiliari, quemadmodum jam dictum eſt, hoc

inopinato caſu Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines tenebuntur reapſe id efficere, ut Hiſpani omni modo in id conſentiant, ita tamen reciproce Rex Chriſtianiſſimus ſe obſtringat, quemadmodum caſu primo, quod non ſit moturus arma in Belgica.

III.

Si præter omnem expectationem Rex Chriſtianiſſimus inducat in animum, ut promittere nolit, quod tractatum pacis ſignaturus ſit, ſimul atque Hiſpani ceſſuri ſunt omnia loca ab eo occupata in noviſſima expeditione, vel aliud tantundem valens, de quo communi conſenſu conveniet, aut promiſſorum fidem non impleat, aut detrectet, reſpuatve cautiones, & præmunimenta in dicto tractatu expreſſa, quæ neceſſaria ſunt, ut obviam eatur metui juſtiſſime concepto, ne Rex Chriſtianiſſimus arma ſua victricia in ſæpius memorata Belgica alterius proferat. Quod omnibus iſtis caſibus, ut & ſi per alia ſubterfugia, aut obliquas artes conetur pacis concluſionem impedire aut eludere, Anglia Fœderatumque Belgium tenebuntur accedere partibus Regis Hiſpaniæ, omnibuſque, & junctis viribus terra marique adverſus Galliam bellum gerere, ut compellatur non in leges duntaxat ſæpius jam memoratas pacem facere, ſed ſi arma in eum finem ſumpta Deum habeant faventem, & propitium, atque de communi conſenſu id expedire viſum fuerit etiam bellum continuare, donec res in eum ſtatum fuerint reſtitutæ, quo fuerunt tempore Fœderis in collimitio regnorum in montibus Pireneis ſanciti.

IV.

Articuli hi ſeparati, omniaque & ſingula iis contenta à dicto Domino Rege Magnæ Britanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque partis litteras, ſigillo magno munitas debita & authentica forma, intra quatuor ſeptimanas proxime ſequentes, aut citius ſi fieri poterit, confirmabuntur & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur. Actum Hagæ Comitum in Hollandia die vigeſimo tertio Januarii Anno 1668.

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Ed. Groot Mog. haer het voorſz gehandelde wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden ende verſtaen, dat in cas daer jegens voor Saturdag toekomende ende acht dagen by de Leden geen contrarie inſchryvinge gedaen werde, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mo. ten ſpoedigſten daer op de noodige ratificatie ge-expedieert, ende vervolgens noch binnen den gepræfigeerden tydt tegens gelyke Acte van ratificatie van den hoogſt-gemelten Koning uytgewiſſelt moge werden.

Woonſdag den 21 *Martii* 1668.

Ratificatie conventie met de Vorſten van Lunenburg.

Ontfangen een Miſſive van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, geſchreven alhier in den Hage den ſeſtienden deſer loopende maendt, hebbende tot Bylage ſeekere Conventie ende ſeparate Acte daer toe ſpecterende, met de Heeren alhier-aenweſende Miniſters van de Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg aengegaen ende geſlooten, nopende het over-nemen van drie Regementen te Paert, ende drie duyſent Man te Voet, invoegen ende mannieren als de voorſz

voorſz Conventie met de ſeparate Acte in 't eynde deſes ſtaen geinſereert. Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer 't voorſz geconvenieerde wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. ten ſpoedigſten daer op de noodige Ratificatie ge-expedieert, ende vervolgens noch binnen den geprefigeerden tydt tegens gelyke Acte van Ratificatie van de hoog-gemelte Vorſten uytgewiſſelt moge werden.

Nademael de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met de Doorluchtigſte Vorſten ende Heeren Georg Wilhelm en Ernſt Auguſtus reſpective, Biſſchop tot Oſnabrugge, ende Hartogen tot Bronſwyk ende Lunenburg geconſidereert ende ingeſien hebben de jegenwoordige twyffelachtige conſtitutie van tyden ende ſaeken in Europa, ende dat tot ruſt ende Vrede in het Chriſtenheydt, ende ſonderling in de naeſt-gelegene ende nabuyrige Provincien, hoog-noodig is, dat men ſich in deſe Quartieren in een goedt poſtuyr ſtelle, ende over ſulks dat hare reſpective Wapenen met meerder voordeel op de Frontieren van den Staet der voornoemde Vereenigde Nederlanden voor 't gemeene beſte konnen werden ge-employeert; Soo ſyn haer Hoog Mog. ende haere Vorſtelyke Doorluchtigheden met malkanderen verdragen, gelyk als de ſelve haer verdragen en connivenieren midts deſen, op naervolgende conditien.

I.

Dat de hoog-gemelte Vorſten van Bronſwyk ende Lunenburg, ſullen over-geven in dienſt van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, de nombre van drie duyſent Man te Voet, gerengeert onder drie Regementen, met de Officieren daer toe gerequireert, op den voet ende volgens d'ordres van deſe Landen, mitſgaders drie Regementen te Paerdt, maekende te ſamen de nombre van ſeſtien hondert veertien Ruyters, gecompoſeert yeder van dien uyt ſes Compagnien, de gerequireerde Officieren daer onder gereekent, in dien ſtaet als de ſelve jegenwoordig zyn, ende namentlyk de Lt. Collonels daer onder begrepen, alle gemonteert en gewapent na behooren.

II.

Dat de voorſz Militie te Voet ende te Paerdt, in vaſten dienſt van haer Hoog Mog. ſal over-gaen, ende continueren den tydt van ſes maenden, ende naer expiratie van de ſelve in dienſt van haere F. F. D. D. weederkeeren in ſoodanigen ſtaet, als de ſelve jegenwoordig ſal werden gelevert.

III.

Voorts is mede verdragen, ende hebben hare F. F. D. D. belooft, in gevalle de gemeene ſaeke ſoude vereyſſchen, dat binnen den tydt van de voorſchreve ſes maenden, ofte ſoo lange de voorſz Troupes in hare Hoog Mog. dienſten mochten continueren, de Militie behoorde verſterkt te worden, dat als dan haere F. F. D. D. wederom van nieuws ſullen werven, ende haere Militie verſterken met een ſoodanig getal, als ſich als dan haer Hoog Mog. met haere Doorluchtigheden alvooren ſullen vergelyken, ende over 't gerequireerde Aenrits-geldt vereenigen, onvermindert nochtans ende ſonder prejuditie van de quadruple Alliantie den vyf en twintigſten October 1666. geſloten.

I V.

In gevalle geduyrende de voorſchreve ſes maenden, ofte wel naer date van dien in tyde dat de voorſchreve of andere Trouppes van hare F. F. D. D. over-genomen in dienſt van haer Hoog Mog. ſoude mogen zyn, het caſus mochte komen voor te vallen, dat haer Hoog Mog. geobligeert waren, in krachte van de voorſchreve Alliancie, ſecours aen haere F. F. D. D. daer toe te ſenden, ſoo ſullen haer Hoog Mog. de voorſchreve Troupes, in minderinge van 't voorſchreve ſecours haere F. F. D. D. laten toe-komen.

V.

Dat de meer-gemelte Militie te Voet ende te Paerdt ſal afgehaelt, ende herrewaerts geconduiſeert werden, tot laſte van haer Hoog Mog. ten welken eynde de ſelve een gequalificeert Officier ſullen authoriſeeren ofte afſenden, om de voorſchreve Militie op ofte ontrent de Grenſen van haere F. F. D. D. behoorlyk te ontfangen, en na de Frontieren van haer Hoog Mog. te geleyden; welcken voorſchreven Officier binnen den tydt van tien dagen naer de uytwiſſelinge van de ratificatie ſal moeten daer weſen, gelyk ook de voorſchreve Militie tegens den ſelven tydt aldaer ſal moeten gereet ſtaen, om te konnen marcheren, ende behoorlyk overgenomen te worden, ende ſal de ſoldye van de ſelve tot laſte van haere Hoog Mog. beginnen in te gaen van den dag af dat de voorſz afleveringe ſal zyn gedaen, of wel van den tydt af, dat de voorſchreve Militie tot de aflevcringe gereet ſal zyn, in cas haere Hoog Mog. buyten vermoeden naer expiratie van de voornoemde tien dagen in mora mochten weſen, om de ſelve te ontfangen, ofte ook te voldoen het contenu van het volgende ſeſte Articul, ende dat de Paſſen over den Bodem van andere Princen ſal verſocht ende geobtineert werden conjunctum by haer Hoog Mog. ende de meer-wel-gemelte Vorſten.

V I.

Dat met ende nevens de overleveringe van de Militie aen haere F. F. D. D. betaeldt ſullen werden alle de arrierages tot voldoeninge, ende executie van het voorgaende Tractaet van Alliancie ende dat boven dien ten ſelven dage van wegen hare Hoog Mog. in Banckgeldt gefurneert ſal werden de ſomme van 't tſeventig duyſent Ryxdaelders.

V I I.

De boven-ſtaende concepte conventie ſal ten weder-zyden geteekent, geratificeert, ende de ratificatien daer over uytgewiſſelt werden, binnen den tydt van veertien dagen of eerder, ſoo doenlyk is, en ſal de voorſchreve Militie daer op vervolgens aenſtondts, ſonder eenig dilay, van wegen haer Hoog Mog. afgehaeldt werden, in conformiteyt van den voorſz vyfden Articul.

Actum in den Hage den ſeſtienden Martii ſeſtien hondert acht en tſeſtig.

Secreet Articul.

Al hoe wel het tweede Articul van de conventie, huyden tuſſchen de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, en de Heeren Georg Wilhelm en Erneſt Auguſtus reſpective Biſſchop tot Oſnabrugge en

en Hertogen van Bronſwyck ende Lunenburg, aengegaen ende geſlooten, over het overnemen van eenige Militie te Voet ende te Paert, gecoucheert is, in termen als volght.

Dat de voorſchreve Militie te Voet ende te Paert in vaſten dienſt van haer Hoog Mog. ſal over gaen ende continueren, den tydt van ſes maenden, ende naer de expiratie van de ſelve in dienſt van hare F. F. D. D. weder-keeren in ſoodanigen ſtaet als de ſelve jegenwoordig ſal werden gelevert; Soo is nochtans by dit ſeparaet ende ſecreet Articul, 't welck van de ſelve kracht ende van 't-ſelve effect ſal zyn, of in de originele conventie van woorde te woorde ware geinſereert, veraccordeert ende verdragen; Dat de voorſchreve Militie in dienſt van haer Hoog Mog. overgegaen zynde, ook naer den tydt van ſes maenden, haer Hoog Mog. ſulks begeerende, daer inne ſal continueren, ſoo lange tot dat hare F. F. D. D. ſullen oordeelen ende verklaren de ſelve in eygen dienſt van nooden te hebben, welcke verklaringe het de ſelve vry ſal ſtaen tot allen tyde, naer expiratie van de voorſchreve ſes maenden te doen, ende of 't dan ſaecke ware, dat de voorſchreve Militie in voegen als vooren, naer expiratie van de voorſchreve ſes maenden tot hare F. F. D. D. mochte te rug gaen, omme die voor eenigen tydt in haer eygen dienſt te employeren, ende dat geduyrende de tegenwoordige ongelegentheyt, meer-hoog-gemelte Heeren Vorſten, na dat de voorſchreve Militie tot haer wederom te rug gegaen ſoude mogen zyn, wederom quame te reſolveren, ſig van de voorſchreve Militie te willen ontlaſten, by licentieringe of overgevinge aen eenige andere Princen, Potentaten ofte anderſints, dat de ſelve in ſulcken cas ſonder eenige verdere capitulatie daer over te maeken, ofte eenige andere penningen daer voor te bedingen, eerſt ende alvoorens haer Hoog Mog. ſulcks begerende, ook wederom in haren dienſt effectivelyk over-komen ſullen; daer en tegens ook by reciprocatie goedtgevonden ende veraccordeert is, dat by ſoo verre t'eenigen tyde, eenige van haer Hoog Mog. Trouppes in gelyker wyſe aen hare F. F. D. D. overgelaten mochte werden, mede voor een gelimiteerden tydt, dat in ſulken cas de voornoemde Trouppes, al-hoe-wel naer expiratie van den voorſchreven tydt wederom in dienſt van haer Hoog Mog. over-gegaen zynde, indien haer Hoog Mog. naderhandt reſolveren mochten, de voorſchreve Trouppes te licentieren, ofte aen eenige andere Princen, Potentaten ofte anderſints over te laten, de ſelve mede ſonder eenige nadere capitulatie daer over te maecken, ofte eenige nadere penningen daer vooren te bedingen, eerſt ende alvoorens hare F. F. D. D. aen-gepreſenteert werden, ende de ſelve ſulcks begerende, ook wederom in haren dienſt effectivelyk over-gaen ſullen. Actum in den Hage den ſeſthienden Martii 1668.

Donderdag den 5 April 1668.

Spaigne. Concept Conventie met Spaigne op de verpandinge van 't Overquartier van Gelderlant.

Is ter Vergaderinge geleſen ſeecker Concept van conventie, by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ende den Heere Gamarra, Ordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Spaigne, ingeſtelt en op 't papier gebracht, om onder beneficie van beſettinge van eenige Plaetſen by maniere van verpandinge ofte over-gifte van de ſelve in Pandtſchap aen ſyne Majeſteyt een goede ſomme van penningen by leeninge verſtreckt te werden, in voegen ende mannieren als het voorſchreve Concept van conventie hier naer volgende ſtaet geinſereert.

Kenne-

Kennelyk zy eenen yegelyk die 't aengaen mag, dat tuſſchen ons onder-geſchreven Don Eſtevan de Gamarra, Ambaſſadeur ordinaris van den Koning van Spaigne, ende by den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur Generael van wegen den hoogſt-gemelten Koning, in ſyne Majeſteyts Nederlanden, ſpecialyk geauthoriſeert ende gevolmachtigt tot het naervolgende ter eenre, ende Gedeputeerden van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, van wegen haer Hoog Mog. hier toe inſgelyks met behoorlyke authoriſatie ende pouvoir voorſien, ter andere zyde, veraccordeert ende vaſt geſtelt zyn, gelyk veraccordeert ende vaſt geſtelt worden by deſen, de Poincten ende Articulen hier naer volgende.

I.

Dat haer Hoog Mog. haer credit verſtrecken, ende in der beſter forme interponeren ſullen, ten eynde door N. N. aen ofte ten behoeve van den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne genegotieert, ende vervolgens ten behoeve van ſyne Majeſteyt verſtrekt moge werden alhier in 's Graven-Hage, ofte binnen Amſterdam aen den genen die den gemelten Heere Marquis daer toe ſal authoriſeren, een ſomme van twee Millioenen ponden, te veertig grooten 't pondt Hollandts gelt, op Intereſſe tegens vyf ten hondert in 't jaer, ſonder dat tot laſte van ſyne Koninklyke Majeſteyt wegens op-geldt, Maekelaerdy-geldt, ofte andere diergelyke onkoſten yets ſal werden gebracht, tot verſeekeringe van welk Capitael en Intereſſe aen N. N. by proviſie Obligatie in de beſte en bondigſte forme ſal worden gepaſſeert, door den Heere Ambaſſadeur Gamarra, en vervolgens geratificeert, ſoo by den gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſz; als mede by den meer-hoogſt-gemelten Koning ofte de Koninginne Regente, in den naeme van ſyne Majeſteyt.

I I.

Dat den hoogſt-gemelten Koning jaerlyks de betalinge van de Intereſſen op 't voorſz Capitael verſchenen, aen den voornoemden N. N. ſal doen ofte beſorgen gedaen te werden, door den gemelten Heere Gamarra, ofte ſoodanig ander Miniſter in der tydt als ſyne Majeſteyt daer toe alhier ſal gelieven te authoriſeren.

I I I.

Ende by ſoo verre de jegenwoordige ongelegentheydt van den hoogſt-gemelten Koning, ofte andere op-komende ſwa-

ſwarigheden eenig onvermogen cauſeren mochte, om den voorſchreven Intereſt aen den voornoemden N. N. op te leggen ende te betalen, met ſoodanige punctualiteyt, als tot conſervatie van 't credit, ende naer 't publyk gebruyk in deſe Landen is gerequireert, dat haer Hoog Mog. tot facilitatie van de voorſchreve lichtinge, ende tot ſecuriteyt van die gene, die hare penningen ten fine voorſchreve aen den voorſchreven N. N. crediteren ſullen, tegen ſoodanigen onverhoopten geval, haer van nu af aen ſullen verbinden, gelyk de ſelve haer *in eum eventum*, van nu af aen verbinden by deſen, ook wederom haer credit te ſullen interponeren voor de lichtinge van ſoodanige Capitalen, als den gemelten Geauthoriſeerden van den hoogſt-gemelten Koning, tot voldoeninge van de verſchenen Intereſſen van noode hebben ſal, ende dat even ende in ſulker voegen, midtſgaders tot gelyke ſecuriteyt van den genen, die de penningen ſal of ſullen verſtrecken over 't Capitael ende Intereſſen, als ten aenſien van de voorſchreve twee Millioenen guldens, ende 't verloop van dien hier boven breeder uytgedrukt ſtaet.

I V.

Ende dewyle jegenwoordig tot vorderinge van de gemeene ſaeke met Gemachtigden van den Koning van Sweden wert gehandelt, om den ſelven Koning nevens die van Groot Brittannien, ende haer Hoog Mog. tot bekominge van eene goede uytkomſte ten beſten te doen co-opereren, ende dat mogelyk aen den hoogſt-gemelten Koning, midtſgaders ook aen andere Princen ende Potentaten, die haer inſgelyks tot bevorderinge van de gemeene ruſte ſouden gelieven te voegen, eenige geltſubſidien tot krachtiger uytvoeringe van 't goedt voornemen ſouden moeten werden uytgelooft, dat over ſulks, voor ſoo veel haer Hoog Mog. met goedt vinden van de Geauthoriſeerden van Spaigne daer toe yets ſouden mogen beloven, 't ſelve noch boven de voorſchreve twee millioenen by haer Hoog Mog. als by manniere van interpoſitie van haer credit, ende op intereſſe als boven, voor reekeninge van den Koning van Spaigne verſtreckt ſal worden, gelyk mede haer Hoog Mog. door interpoſitie van haer credit, ende op intereſſe als boven aen den gemelten Heere Gamarra, of ſoodanig ander Miniſter in der tydt, als den hoogſt-gemelten Koning alhier hebben, ende dien-aengaende behoorlyk geauthoriſeert laten ſal, ſullen doen machtig werden, ſoodanige ſomme van penningen, als waer van ſyne Majeſteyt hier te Lande ſal hebben gediſponneert, of noch gelieven te diſponneren, tot betalinge van ingekochte Waren, voldoeninge van verdiende Loonen of-

te anderſints, mits dat haer Hog Mog. niet gehouden ſullen weſen, daer inne te exederen de ſomme van noch twee Millioenen aen Capitael, met 't gene ſucceſſivelyk tot betalinge van den Intereſt van dien, als boven ſal weſen gerequireert.

V.

Tot den ontfang van alle welke voorſchreve penningen, midtſgaders om daer vooren behoorlyke Obligatie ende Quitantie te paſſeren, als mede om 't gerequireerde tot betalinge van de Intereſſen, die t'elckens op de gelichte Capitalen ſullen weſen verſchenen, midtsgaders van ingekochte Waeren, verdiende Loonen ende anderſints, naer behooren wederom te mogen uytkeeren, midts deſen ende in krachte van de Ratificatie hier op als boven te volgen, van nu voor als dan geauthoriſeert wort de Miniſter in der tydt, die den hoogſt-gemelten Koning by haer Hoog Mog. hebben en houden ſal.

V I.

Ende ten eynde haer Hoog Mog., midtſgaders de Particulieren die de voorſchreve Capitalen ende 't gundt tot betalinge van 't verloop van tydt tot tydt wederom ſoude mogen werden verſtreckt, ſullen hebben gefurneert, van haer geinterponeert credit, met genoegſame ſeeckerheyt gelibereert, midtſgaders van 't rembourſement van hun uytgeſchoten Hooft-ſommen, met de Intereſſen van dien behoorlyk verſeeckert mogen zyn ende blyven; dat over ſulcks de Steden, Kaſteelen, Forten ende Plaetſen van Argenteau, Navaigne, Stevenſwaert, Venlo, Gelder, Iſabelle, St. Donaes binnen thien dagen naer de onderteeckeninge van dit Contract, eerder ſoo doenlyk tot onder pandt aen haer Hoog Mog. ſullen werden ingeruymt, welke voorſchreve Plaetſen, dien-volgende met Gouverneurs, Commandeurs, ende Guarniſoenen van haer Hoog Mog. beſet ſullen werden, met alle prærogativen die de Pandt-Heeren naer Rechten volgen moeten; Wel-verſtaende, dat haer Hoog Mog. noch ook der ſelver Gouverneurs of Commandeurs in de ſelve Plaetſen onder pretext van dien, ſig geenſints ſullen mogen bemoeyen met het beſtellen van de Magiſtraet, ofte eenige andere Politique Bedienden, noch oók met eenige andere ſaecken de Politie ofte Borgerlyke Regeringe ende Juriſdictie van de voorſchreve ende andere Steden ofte Plaetſen concernerende; maer ſullen daer mede laten gewerden den Stadthouder van ſyne Majeſteyt, de Officieren ende Magiſtraten reſpective,

ter

ter tyden ende wylen toe de penningen in voegen voorſchreve ſucceſſivelyk te verſchieten, met de verloopen Intereſſen als boven gerembourſeert, ende haer Hoog Mogende van het voorſchreve geinterponeerde Credit gelibereert ſullen zyn; Ook voorts in gelyker manniere reſtitutie ſullen hebben ontfangen van de penningen die tot verſterkinge ende defenſie der voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, ſoo in het betalen van nieuwe, of repareren van de oude Wercken, als wegens het Kanon, Ammunitie, ofte andere Oorlogs-behoeften, de welcke tot defenſie van de bepande Plaetſen ge-employeert ofte verlooren ſullen werden, ende diergelycke ſullen weſen te koſte geleydt, in manniere als hier naer breeder ſal worden verklaert, ende voor ſoo veel de Guarniſoenen belangt, die in de voorſchreve Steden ende Plaetſen ſullen werden onderhouden, dat de ſelve by de Vereenigde Provintien betaeldt, ende daer van niet meer aen den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne in reekeninge gebracht ſal werden, dan ſeſtien Compagnien Voet-knechten in alles, yder van ſes en tnegentig Koppen, volgens ordinaris ſoldye van de Vereenigde Provintien, te weten tegens dertien hondert een en tſeventig guldens ten twee en veertig dagen, geduyrende den Oorlog, ende by ſoo verre de voorſchreve verpandinge ook na 't eyndigen van den Oorlog voor eenigen tydt ſoude mogen duyren, dat als dan geduyrende den Vrede niet meer dan acht gelyke Compagnien in alles tot laſte van ſyne Majeſteyt gebracht ſullen mogen werden, blyvende alle het verdere Guarniſoen alleenlyck en privatelyk tot laſte van haer Hoog Mog.

VII.

Dat de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen aen haer Hoog Mog. in pandt te leveren, ſullen blyven verſien en geſterkt met ſoodanig Geſchut, Buſpolver ende andere Ammunitie van Oorlog, als jegenwoordig in de ſelve werdt gevonden, daer van inventaris gemaeckt, ende t'ſyner tydt perfecte verantwoordinge gedaen ſal worden.

VIII.

Dat alle het Krygs-Volk van wegen den Koning van Spaigne, jegenwoordig in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen bevonden werdende, uyt de ſelve gelicht ſal werden, ten eynde de Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. aldaer gebieden mogen, ten aenſien van 't ſluyten ende openen der Poorten, 't beſtellen der Wachten, 't doen

van de Ronde, 't geven van 't Woordt, 't exerceren van Militaire Jurisdictie ende Krygs-discipline, ende generalyk in al 't geene de bewaringe ende verseekeringe der selver Steden, Forten ende Plaetsen aengaet, met den gevolge ende aenkleven van dien; Wel-verstaende, dat de voorschreve Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. haer niet en sullen steecken in 't stuck van de Policie en Burgelycke Regeeringe, dan alleen voor soo veel particulierlyck aengaet die geene die aldaer in Guarnisoen leggen; en sullen de selve Gouverneurs ende Commandeurs gehouden wesen goede correspondentie te houden met den Stadthouder van syne Majesteyt in 't Overquartier van Gelderlandt, die tot Ruremonde syne ordinaris residentie sal houden, ende sullen ook de voorschreve Gouverneurs ende Commandeurs, des versocht zynde, alle noodige hulpe geven, aen de Ontfangers van syne Majesteyt, de welke sullen woonen in de verpande Plaetsen, omme alle des selfs Domeynen, Licenten ende Inkomen te mogen invorderen.

IX.

Dat haer Hoog Mog. haer in de beste en krachtigste forme sullen obligeren ende verbinden, gelyk de selve haer ter goeder trouwe obligeren ende verbinden by desen de voorschreve Steden, Forten ende Plaetsen, wel ende getrouwelyk te sullen bewaren, ende tegens een yegelyck, wie het oock soude willen attenteren, vigoureuselyk te sullen beschermen met gelycken yver en kracht, als sy eenige van de Plaetsen ofte Frontieren van haer Hoog Mog. ofte van de Vereenigde Nederlandtsche Provintien selfs souden konnen ofte mogen doen, oock tot dien eynde de voorschreve Steden, Forten ende Plaetsen altydts met een competent ende suffisant Guarnisoen beset laten; Ten welken eynde ook van wegen den hoogst-gedachten Koning de passagie ende repassagie voor 't Krygs-Volck uyt haere Hoog Mog. Frontieren naer de voorschreve Steden, Forten ende Plaetsen, & vice versa over den Bodem van syne Majesteyt soo veel doenlyk gefaciliteert sal worden, ende sal daer van, des noodt zynde, tydelyk advertentie worden gegeven aen den Stadthouder van syne Majesteyt, om op de Gistes van de passagie of repassagie door een Commissaris ordre te konnen stellen.

X.

Indien nu, of naermaels met communicatie ende o-

ver-

verleg van de Gecommitteerden van den Stadthouder of Gemachtigde van den hoogſt-gemelten Koning in de voorſchreve Plaetſen goedt ende geraden gevonden mochte werden tot meerder verſekeringe van de voorſchreve Steden ende Plaetſen, eenige nieuwe Werken te maeken, of oude te vernieuwen, eenige Magazynen te bouwen, of de gebouwde met meerder proviſie te voorſien, ende diergelyke, ſullen haer Hoog Mog. de Wercken, met communicatie, ende ten overſtaen van de voorſchreve Gecommitteerde ofte Gemachtigde van ſyne Majeſteyt publyckelyck aen de minſt eyſſchende beſteden, ook voorts in gelyker voegen allerhande noodige inkoop te doen, ende in 't opnemen van de beſtelde Wercken, midtſgaders by de leverantie ofte den invoer van gekochte Materialen, den voorſchreven Stadthouder ofte Gecommitteerde verſoeken, aldaer mede preſent te willen zyn, op dat alſoo de openinge ook t'ſynen overſtaen, ende met behoorlyke kenniſſe geſchiede moge.

X I.

Ende ten eynde de voorſchreve bewaringe ende beſcherminge des te ſeekerder, ende met des te beter ordre ge-effectueert, midtſgaders de noodige correſpondentie en eenigheydt, tuſſchen de Gouverneurs of Comm. met het Guarniſoen ter eenre, en de Magiſtraten met de Borgerye ter andere zyde, in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, des te beter onderhoude werde, dat over ſulks, ſoo veel de voorſchreve Magiſtraten voor haer ſelven, ende in name van de gantſche Burgerye, als de voorſchreve Gouverneurs ende Commandeurs mede voor haer ſelven, ende in name van het gantſche Guarniſoen boven den Eedt daer mede de ſelve reſpectivelyk aen den hoogſt-gedachten Koning, ende aen hoogſt-gemelte haer Hoog Mog. albereydts zyn verplicht, in handen van Commiſſariſſen ten weder-zyden daer toe te verkieſen, by ſolemnele Eede ſullen beloven de Rechten van ſyne Majeſteyt als waren Eygenaer en van haer Hoog Mog. als Pandt-Heeren, te ſullen voorſtaen ende mainctineren naer hun vermogen, ook de voorſchreve Steden te ſullen bewaren, en ſoo veel hun aengaet, helpen bewaren, ten behoeve van den hoogſtgemelten Koning, voor ſoo veel de ſelve by reſtitutie van 't voor-gementionneerde verſchot met de intereſſen van dien, daer van den eenigen en onbeſwaerden Eygenaer moet zyn, ende voor haer Hoog Mog. ten reguarde de ſelve tot dien tydt toe de voorſz Steden, Forten ende Plaetſen als wettige Pandt-Heeren in manniere voorſz met recht mogen blyven beſitten; Ende voorts

in alles haer na het jegenwoordige Contract te ſullen reguleren, ſonder daer jegens yets te doen, doen doen, ofte gedoogen gedaen te werden, directelyk of indirectelyk in eeniger mannieren.

XII.

De Gouverneurs ofte Commandeurs met de voorſz. Guarniſoenen ſullen in de voornoemde Steden, Forten ende Plaetſen, vryelyk ende ſonder eenig belet, ofte beſchimpinge den Gereformeerden Godsdienſt oeffenen, de welke in de Geunieerde Provincien werdt ge-exerceert, daer toe haer in een yegelyk der voorſchreve Steden ende Forten, of by ofte van wegens den Koning door Gedeputeerden van den Stadthouder bequame Huyſen of plaetſen vergunt ſullen worden.

Ende ſullen daer en tegen de voorſchreve Gouverneurs en Commandeurs exactelyk hebben te beſorgen, dat hare onderhebbende Soldaten geene beſpottinge ofte beſchimpinge, veel min eenig belet komen toe te brengen, aen de Roomſche Catholyke Geeſtelykheydt, of ook aen de Borgeren en Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, in de oeffeninge van hunne Ceremonien ofte Godtsdienſt; Ende in cas t'eenigen tyde daer jegens by yemandt, wie het ook ſoude mogen weſen, mochte werden gepecceert, dat ſoodanige daer over door den Politycquen ofte Militairen Rechter, naer dat het caſus komt te vereyſſchen, tot verhoedinge van gelyke exceſſen voor 't toekomende, wel ſtrengelyk gecorrigeert ofte geſtraft ſal worden, naer dat de circumſtantien van ſyne begane miſdaedt ſullen komen te vereyſſchen.

XIII.

Dat de voorſchreve Gouverneurs, Commandeurs, Majors, Auditeurs, Provooſten, ende voorts de geheele Guarniſoenen in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen met behoorlyke Logementen, Baracquen, of anderſints buyten koſten ende laſten van haer Hoog Mo. verſien ſullen werden.

XIV.

Dat van wegen den hoogſt-gemelten Koning de noodige voorſieninge gedaen ſal moeten werden, ten eynde de voorſchreve Guarniſoenen haere ordinaris Victuaillen ofte Levens-middelen, ſoo wel als de Borgeren ende Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, ten redelyken pryſe bekomen mogen, ende dat voorts aldaer Ma-

Magazynen voor Granen, Turf ende andere noodige Proviſien aengeweſen, ofte in manniere voorſz gebouwt moge werden.

XV.

Dat ſoo wanneer haer Hoog Mog. van haere verſchootene penningen met den intereſſe van dien ſullen hebben ontfangen behoorlyk rembourſement, ende van haer geinterponeert credit volkomentlyk gelibereert zyn, als dan aenſtondts ende ſonder eenige tergiverſatie de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, met alle 't geene volgens inventaris als boven nevens de ſelve overgelevert ſal zyn, ofte het æquivalent van dien, ter goeder trouwe wederom ontruymt, ende aen ofte ten behoeve van den hoogſt-gedachten Koning wederom over-gelevert ſullen werden, ende tot verſeekeringe van de naerkominge van dit Articul, van dat de pandtpenningen met het verloop van dien gereſtitueert zynde, de verpande Plaetſen ook gereſtitueert ſullen werden, ſullen ſyne Keyſerlyke Majeſteyt, den Koning van Groot Brittannien, ende den Koning van Sweden, verſocht werden haer guarandt deſen Articul aengaende te interponeren.

XVI.

Dat het voorſchreve rembourſement ende bevrydinge van het geinterponeerde Credit, van wegen den hoogſt-gemelten Koning ſal mogen geſchieden in eene ſomme, of in termynen gedaen ende ge-effectueert ſal moeten werden, ten minſten binnen den tydt van Jaren; Sullende middelerwylen voor de betalinge van de jaerlykſche Intereſſen verbonden zyn, ende door de Bedienden van den hoogſt-gemelten Koning, op ordre van ſyne Majeſteyt, effectivelyk uytgekeert worden het provenu van ſyne Majeſteyts Tollen en Licenten op de Maſe, mitſgaders van des ſelfs andere Domeynen, Beden-ſubſidien ende Inkomſten, onder het reſſort van de voorſchreve Steden ende Plaetſen vallende, voor ſoo veel de voorſchreve intereſſen, uyt de voorſchreve Tollen ende Licenten niet vervallen ſouden konnen werden, ende in cas buyten verwachten ofte vermoeden den voorſchreven tydt mochte komen te expireren ſonder dat het ſelve ten vollen gepreſteert mochte weſen, dat als dan de voorſchreve Tollen, Domeynen, ende alle andere publycque Middelen en Inkomſten onder 't reſſort van de voorſchreve Verpande Steden ende Plaetſen vallende, voor de jaerlykſche voldoeninge der geſtipuleerde Intereſſen, van 't geene den hoogſt-gemelten

ten Koning als dan noch in 't geheel ſal weſen verſchuldigt; als mede in verminderinge van 't ſelve Capitael, voor ſoo veel de voorſchreve Inkomſten daer toe wyders ſullen konnen ſtrecken, by haer Hoog Mog. ſelfs onder hare adminiſtratie genomen, ende ten fine voorſchreve effectivelyk beheert ſullen mogen werden, mits daer van doende behoorlyke reeckeninge, bewys ende reliqua, op dat by faulte van dien de ſchult niet oneyndig en excreſcere, en metter tydt onlosbaer werde.

XVII.

Ende hebben wy onder-geſchreven wederzyts Geauthoriſeerden ende Gevolmachtigden belooft, gelyk wy beloven by deſen, het jegenwoordige Contract by de Heeren onſe reſpective Committenten ende Principalen te ſullen doen ratificeren, te weten door haer Hoog Mog. ende den wel-gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſchreve, binnen den tydt van veerthien dagen, ende voorts by de hoogſt-gemelte Koninginne Regente, in name van ſyne Majeſteyt binnen den tydt van drie maenden.

XVIII.

Ende nademael haer Hoog Mog. als noch oprechtelyk geintentionneert zyn, met ende nevens den Koning van Groot Brittannien alle doenlyke officien aen te wenden, ten eynde den Koning van Vranckryk, ook van ſyne zyde, in de continuatie van de geaccordeerde ſtilſtandt van Wapenen gelieve te bewilligen, ende vervolgens daer op de geprojecteerde Vrede, volgens de acceptatie van 't eene Lidt der bewuſte alternativen, by den Heere Marquis de Caſtel-Rodrigo, albereyts gedaen, finalyk te voltrecken, ſoo is geprecautionneert, dat by ſoo verre den hoogſt-gemelten Koning van Vranckryk, ſoo als verhoopt wert, by proviſie mede in de voorſchreve prolongatie komt te conſenteren, ende de ſelve ook effectivelyk te obſerveren, eer ende bevoorens hier op de executie door 't furniſſement van penningen ſal weſen gevolght, als dan den gemelten Heere Marquis de Caſtel-Rodrigo, en haer Hoog Mog. vry ſal ſtaen de ſaecke voor eerſt te laten in termen, gelyk de ſelve jegenwoordig is, ende in cas de Vrede daer op voor de executie deſes voltrocken wert; dat als dan een yegelyk deſen aengaende ſal weſen in ſyn geheel.

Aldus gedaen ende geſlooten in 's Graven-Hage, den

Waer

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorſchreve Concept van conventie wel laten gevallen, ende dien-volgende goedtgevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer heenen te werden gedirigeert, ten eynde 't voorſz Concept van conventie by haer Hoog Mog. gearreſteert, ende daer op vervolgens met den welgemelten Heere Ambaſſadeur Gamarra geſlooten moge werden, met die precautie nochtans, dat uyt krachte van dien, geene penningen getoucheert ſullen konnen werden, ten zy den Marquis de Caſtel-Rodrigo alvoorens het Concpt van Tractaet in haer Hoog Mog. Reſolutie van giſteren vermeldt, of ſelfs ſal hebben geteykent, of behoorlyk pouvoir geſonden op den Heere van Beuningen ende Trevor, om het ſelve in ſynen name ofte in name van den Koning ſyn Meeſter met Commiſſariſſen van den Koning van Vrankryk te ſluyten.

Vrydag den 6 April 1668.

Engelandt. Sweden.

Op' de vyf en twintig Schepen die met Engelandt conjungeren ſullen, noch twee duyſent Man extraordinaris, authoriſatie met Sweden te ſluyten.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt ſal werden bevordert, ten eynde by haer Hoog Mog. aen de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Engelandt, op der ſelver jongſte Miſſive van den een en dertigſten der voorlede maendt gereſcribeert moge werden, dat de ſelve met allen yver ſullen hebben te bevorderen, ſulks ende daer 't behoordt, ten eynde dat de vyf en twintig capitale Schepen van Oorloge aldaer onder eſquipagie zynde, ſoo haeſt doenlyk verveerdigt, ende in Zee gebracht mogen werden, met byvoeginge dat aldaer alles tot het voltrecken van gelyke eſquipagie bevordert werdt, ende dat haer Hoog Mog. intentie is, dat op de vyf en twintig Schepen van Oorloge deſen Staet boven het ordinaris getal van Scheeps Volk ende Scheeps Soldaten, noch de nombre van twee duyſendt Man extraordinaris Militie ge-embarqueert ſal worden.

Dat wyders de gemelte Heeren Ambaſſadeurs by haer Hoog Mog. noch nader geauthoriſeert moge werden, om de handelinge met Sweden, nevens Engelandt *omni meliori modo*, ende ſoo meſnageerlyk, als 't eenigſints ſal konnen geſchieden, tot perfectie te brengen, ende daer inne de ſentimenten van den Koning van Groot Britannien te mogen involgen, op 't vertrouwen dat ſyne Majeſteyt ook niet ſal diſcreperen van 't ſentiment van haer Hoog Mog., vervat in der ſelver Reſolutie van den vierden deſes, ende het advis van de Heeren Gedeputeerden tot de ſecrete Franſche ſaeken daer inne vervat.

Saturdag den 7 April 1668.

Gecommitteerde Raden behoeften ende inſtrumenten te prepareren, die by de Vloote ſoude mogen van node weſen.

Is, naer voorgaende deliberatie, goedt-gevonden ende verſtaen, aengeſien boven het ordinaris Boots-Volk ende de Scheeps-Soldaten tot bemanninge van de Schepen noodig, achtervolgens haer Hoog Mog. Reſolutie van den ſeſten deſer loopende Maendt, noch twee duyſent Soldaten op 's Landts Vloote ſtaen ge-embarqueert te worden, dat de Heeren Gecommitteerde Raden ſullen werden verſocht ende gelaſt, gelyk de ſelve verſocht ende gelaſt worden by deſen ten ſpoedigſten te doen prepareren ende gereet houden, omme t'ſyner tydt ilico ingeſcheept, ende naer 's Landts Vloote vervoert te konnen worden, allerhande behoeften ende inſtrumenten die van noode ſoude mogen weſen, tot uytvoeringe van de deſſeynen, waer toe de voorſz Vloote ende Militie ſouden mogen werden ge-employeert.

Spaigne. Ratificatie Tractaet van het Over-quartier van Gelderlant &c.

De Raedt-Penſionnaris heeft ter Vergaderinge gerapporteert, dat 't Concept van conventie by Gedeputeerden van haer Hoog Mog. ende den Heere Gamarra, ordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Spaigne, ingeſteldt ende op 't papier gebracht, om, onder beneficie van beſettinge van eenige Plaetſen by manniere van verpandinge aen ſyne Majeſteyt eene goede ſomme van penningen by leeninge verſtreckt te werden, in voorgaende Notulen onder date den vyfden deſer loopende maendt breder gementionneert, jegenwoordig was geperfectionneert, ende met de onderteekeninge van den gemelten Heere Ambaſſadeur, midtſgaders van de voorſz Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden bekrachtigt, in voegen ende mannieren als de voorſz Conventie met het ſeparaet Articul daer toe ſpecterende, hier naer volgende van woorde te woorde ſtaet geinſereert.

Dingſdag den 10 *April* 1668.

Kennelyk zy eenen yegelyk die 't aengaen mag, dat tuſſchen ons ondergeſchreven Don Eſtevan de Gamarra, Ambaſſadeur ordinaris van den Koning van Spaigne, ende by den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur Capiteyn Generael van wegen den hoogſt-gemelten Koning, in ſyne Majeſteyts Nederlanden, ſpecialyck geauthoriſeert ende gevolmachtigt tot het naervolgende ter eenre, ende Gedeputeerden van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, van wegen haer Hoog Mog. hier toe inſgelyks met behoorlyke authoriſatie ende pouvoir voorſien, ter andere zyde, veraccordeert ende vaſt geſtelt zyn, gelyck veraccordeert ende vaſt geſtelt worden by deſen, de Poincten ende Articulen hier naer volgende.

I.

Dat haer Hoog Mog. haer credit verſtrecken, ende in der beſter forme interponeren ſullen, ten eynde door N. N. aen ofte ten behoeve van den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne genegotieert, ende vervolgens ten behoeve van ſyne Majeſteyt verſtrekt moge werden alhier in 's Graven-Hage, ofte binnen Amſterdam aen den genen die den gemelten Heere Marquis daer toe ſal authoriſeren, een ſomme van twee Millioenen ponden, te veertig grooten 't pondt Hollandts gelt, op Intereſſe tegens vyf ten hondert in 't jaer, ſonder dat tot laſte van ſyne Koninklyke Majeſteyt wegens op-geldt, Maekelaerdy-geldt, ofte andere diergelyke onkoſten yets ſal werden gebracht, tot verſeekeringe van welk Capitael en Intereſſe aen N. N. by proviſie Obligatie in de beſte en bondigſte forme ſal worden gepaſſeert, door den Heere Ambaſſadeur Gamarra, en vervolgens geratificeert, ſoo by den gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſz; als mede by den meer-hoogſt-gemelten Koning ofte de Koninginne Regente, in den naeme van ſyne Majeſteyt.

I I.

Dat den hoogſt-gemelten Koning jaerlyks de betalinge van de Intereſſen op 't voorſz Capitael verſchenen, aen den voornoemden N. N. ſal doen ofte beſorgen gedaen te werden, door den gemelten Heere Gamarra, ofte ſoodanig ander Miniſter in der tydt als ſyne Majeſteyt daer toe alhier ſal gelieven te authoriſeren.

I I I.

Ende by ſoo verre de jegenwoordige ongelegentheydt van den hoogſt-ge-

gemelten Koning, of andere op-komende ſwarigheden eenig onvermogen cauſeren mochte, om den voorſchreven Intereſt aen den voornoemden N. N. op te leggen ende te betalen, met ſoodanige punctualiteyt, als tot conſervatie van 't credit, ende naer 't publyk gebruyk in deſe Landen is gerequireert, dat haer Hoog Mog. tot facilitatie van de voorſchreve lichtinge, ende tot ſecuriteyt van die gene, die hare penningen ten fine voorſchreve aen den voorſchreven N. N. crediteren ſullen, tegen ſoodanigen onverhoopten geval, haer van nu af aen ſullen verbinden, gelyk de ſelve haer *in eum eventum*, van nu af aen verbinden by deſen, ook wederom haer credit te ſullen interponeren voor de lichtinge van ſoodanige Capitalen, als den gemelten Geauthoriſeerden van den hoogſt-gemelten Koning, tot voldoeninge van de verſchenen Intereſſen van noode hebben ſal, ende dat even ende in ſulker voegen, midtſgaders tot gelyke ſecuriteyt van den genen, die de penningen ſal of ſullen verſtrecken over 't Capitael ende Intereſſen, als ten aenſien van de voorſchreve twee Millioenen guldens, ende 't verloop van dien hier boven breeder uytgedrukt ſtaet.

IV.

Ende dewyle jegenwoordig tot vorderinge van de gemeene ſaeke met Gemachtigden van den Koning van Sweden wert gehandelt, om den ſelven Koning nevens die van Groot Brittannien, ende haer Hoog Mog. tot bekominge van eene goede uytkomſte ten beſten te doen co-opereren, ende dat mogelyk aen den hoogſt-gemelten Koning, midtſgaders ook aen andere Princen ende Potentaten, die haer inſgelyks tot bevorderinge van de gemeene ruſte ſouden gelieven te voegen, eenige gelt-ſubſidien tot krachtiger uytvoeringe van 't goedt voornemen ſouden moeten werden uytgelooft, dat over ſulks, voor ſoo veel haer Hoog Mog. met goedt vinden van de Geauthoriſeerden van Spaigne daer toe yets ſouden mogen beloven, 't ſelve noch boven de voorſchreve twee millioenen by haer Hoog Mog. als by manniere van interpoſitie van haer credit, ende op intereſſe als boven, voor reekeninge van den Koning van Spaigne verſtreckt ſal worden, gelyk mede haer Hoog Mog. door interpoſitie van haer credit, ende op intereſſe als boven aen den gemelten Heere Gamarra, of ſoodanig ander Miniſter in der tydt, als den hoogſt-gemelten Koning alhier hebben, ende dien-aengaende behoorlyk geauthoriſeert laten ſal, ſullen doen machtig werden, ſoodanige ſomme van penningen, als waer van ſyne Majeſteyt hier te Lande ſal hebben gediſponneert, of noch gelieven te diſponneren, tot betalinge van ingekochte Ammunitie van Oorlog, ofte andere Waren, ende anderſints, mits dat haer Hog Mog. niet gehouden ſullen zyn, ſoo over de voorſz ſubſidien als over Ammunitien ende ſonder bewilliginge te exederen de ſomme van noch twee Millioenen aen Capitael, met 't gene ſucceſſivelyk tot betalinge van den Intereſt van dien, als boven ſal weſen gerequireert.

V.

Tot den ontfang van alle welke voorſchreve penningen, midtſgaders om daer vooren behoorlyke Obligatie ende Quitantie te paſſeren, als mede om 't gerequireerde tot betalinge van de Intereſſen, die t'elckens op de gelichte Capitalen ſullen weſen verſchenen, midtsgaders van ingekochte Waeren, ende anderſints, naer behooren wederom te mogen uytkeeren, midts deſen ende in krachte van de Ratificatie hier op als bo-

ven te volgen, van nu voor als dan geauthoriſeert wort de Miniſter in der tydt, die den hoogſt-gemelten Koning by haer Hoog Mog. hebben en houden ſal.

V I.

Ende ten eynde haer Hoog Mog., midtſgaders de Particulieren die de voorſchreve Capitalen ende 't gundt tot betalinge van 't verloop van tydt tot tydt wederom ſoude mogen werden verſtreckt, ſullen hebben geſurneert, van haer geinterponeert credit, met genoegſame ſeeckerheyt gelibereert, midtſgaders van 't rembourſement van hun uytgeſchoten Hooftſommen, met de Intereſſen van dien behoorlyk verſeeckert mogen zyn ende blyven; dat over ſulcks de Steden, Kaſteelen, Forten ende Plaetſen van Argenteau, Navaigne, Stevenſwaert, Venlo, met het Fort aen d'andere zyde van de Maze gelegen, Gelder, Iſabelle, St. Donaes binnen tien dagen naer de onderteeckeninge van dit Contract, eerder ſoo doenlyk tot onder pandt aen haer Hoog Mog. ſullen werden ingeruymt, welke voorſchreve Plaetſen, dien-volgende met Gouverneurs, Commandeurs, ende Guarniſoenen van haer Hoog Mog. beſet ſullen werden, met alle prærogativen die de Pandt-Heeren naer Rechten volgen moeten; Wel-verſtaende, dat haer Hoog Mog. noch oock der ſelver Gouverneurs of Commandeurs in de ſelve Plaetſen onder pretext van dien, ſig geenſints ſullen mogen bemoeyen met het beſtellen van de Magiſtraet, ofte eenige andere Politique Bedienden, noch ook met eenige andere ſaecken de Politie ofte Borgerlyke Regeringe ende Juriſdictie van de voorſchreve ende andere Steden ofte Plaetſen ten platten Lande concernerende; maer ſullen daer mede laten gewerden den Stadthouder en Capiteyn Generael van ſyne Majeſteyt, de Officieren ende Magiſtraten reſpective, ende ſal deſelve pandtſchap duyren, ter tyden ende wylen toe de penningen in voegen voorſchreve ſucceſſivelyk te verſchieten, met de verloopen Intereſſen als boven gerembourſeert, ende haer Hoog Mog. van het voorſchreve geinterponeerde Credit gelibereert ſullen zyn; Oock voorts in gelyker manniere reſtitutie ſullen hebben ontfangen van de penningen die tot verſterkinge ende defenſie der voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, ſoo in het betalen van nieuwe, of repareren van de oude Wercken, als wegens het Kanon, Ammunitie, ofte andere Oorlogs-behoeften, de welke tot defenſie van de bepande Plaetſen ge-employeert ofte verlooren ſullen werden, ende diergelycke ſullen weſen te koſte geleydt, in manniere als hier naer breeder ſal worden verklaert, ende voor ſoo veel de Guarniſoenen belangt, die in de voorſchreve Steden ende Plaetſen ſullen werden onderhouden, dat de ſelve by de Vereenigde Provintien betaeldt, ende daer van niet meer aen den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne in reekeninge gebracht ſal werden, dan ſeſtien Compagnien Voet-knechten in alles, yder van ſes en tnegentig Koppen, volgens ordinaris ſoldye van de Vereenigde Provintien, te weten tegens dertien hondert een en tſeventig guldens ten twee en veertig dagen, geduyrende den Oorlog, ende by ſoo verre de voorſchreve verpandinge ook na 't eyndigen van den Oorlog voor eenigen tydt ſoude mogen duyren, dat als dan geduyrende den Vrede niet meer dan acht gelyke Compagnien in alles tot laſte van ſyne Majeſteyt gebracht ſullen mogen werden, blyvende alle het verdere Guarniſoen alleenlyck en privatelyk tot laſte van haer Hoog Mog.

Dat

VII.

Dat de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen aen haer Hoog Mog. in pandt te leveren, ſullen blyven verſien en geſterkt met ſoodanig Geſchut, Buſpolver ende andere Ammunitie van Oorlog, als jegenwoordig in de ſelve werdt gevonden, daer van inventaris gemaeckt, ende t'ſyner tydt perfecte verantwoordinge gedaen ſal worden.

VIII.

Dat alle het Krygs-Volk van wegen den Koning van Spaigne, jegenwoordig in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen bevonden werdende, uyt de ſelve gelicht ſal werden, ten eynde de Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. aldaer gebieden mogen, ten aenſien van 't ſluyten ende openen der Poorten, 't beſtellen der Wachten, 't doen van de Ronde, 't geven van 't Woordt, 't exerceren van Militaire Juriſdictie ende Krygs-diſcipline, ende generalyk in al 't geene de bewaringe ende verſeekeringe der ſelver Steden, Forten ende Plaetſen aengaet, met den gevolge ende aenkleven van dien; Welverſtaende, dat de voorſchreve Gouverneurs, Commandeurs ende andere Bevelhebberen van haer Hoog Mog. haer niet en ſullen ſteecken in 't ſtuck van de Policie en Burgerlycke Regeeringe, dan alleen voor ſoo veel particulierlyck aengaet die geene die aldaer in Guarniſoen leggen; en ſullen de ſelve Gouverneurs ende Commandeurs gehouden weſen goede correſpondentie te houden met den Stadthouder van ſyne Majeſteyt in 't Overquartier van Gelderlandt, die tot Ruremonde ſyne ordinaris reſidentie ſal houden, ende ſullen ook de voorſchreve Gouverneurs ende Commandeurs, des verſocht zynde, alle noodige hulpe geven, aen de Ontfangers van ſyne Majeſteyt, de welke ſullen woonen in de verpande Plaetſen, omme alle des ſelfs Domeynen, Licenten ende Inkomen te mogen invorderen.

IX.

Dat haer Hoog Mog. haer in de beſte en krachtigſte forme ſullen obligeren ende verbinden, gelyck de ſelve haer ter goeder trouwe obligeren ende verbinden by deſen de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, wel ende getrouwelyk te ſullen bewaren, ende tegens een yegelyck, wie het ook ſoude willen attenteren, vigoureuſelyk te ſullen beſchermen met gelycken yver en kracht, als ſy eenige van de Plaetſen ofte Frontieren van haer Hoog. Mog. ofte van de Vereenigde Nederlandtſche Provintien ſelfs ſouden konnen ofte mogen doen, oock tot dien eynde de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen altydts met een goede, competent ende ſuffiſant Guarniſoen beſet laten; Ten welcken eynde ook van wegen den hoogſt-gedachten Koning de paſſagie ende repaſſagie voor 't Krygs-Volk uyt haere Hoog Mog. Frontieren naer de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, & vice verſa over den Bodem van ſyne Majeſteyt ſoo veel doenlyk is gefaciliteert ſal worden, ende ſal daer van, des noodt zynde, tydelyk advertentie worden gegeven aen den Stadthouder van ſyne Majeſteyt, om op de Giſtes van de paſſagie of repaſſagie door een Commiſſaris ordre te konnen ſtellen.

X.

Indien nu, of naermaels met communicatie ende overleg van de Gecommitteerden van den Stadthouder of Gemachtigde van den hoogſt-ge-

melten Koning in de voorſchreve Plaetſen goedt ende geraden gevonden mochte werden tot meerder verſekeringe van de voorſchreve Steden ende Plaetſen, eenige nieuwe Werken te maeken, of oude te vernieuwen, eenige Magazynen te bouwen, of de gebouwde met meerder proviſie te voorſien, ende diergelyke, ſullen haer Hoog Mog. de Wercken, met communicatie, ende ten overſtaen van de voorſchreve Gecommitteerde ofte Gemachtigde van ſyne Majeſteyt publyckelyck aen de minſt eyſſchende beſteden, ook voorts in gelyker voegen allerhande noodige inkoop te doen, ende in 't opnemen van de beſtelde Wercken, midtſgaders by de leverantie ofte den invoer van gekochte Materialen, den voorſz Stadthouder ofte Gecommitteerde verſoeken, aldaer mede preſent te willen zyn, op dat alſoo de openinge ook t'ſynen overſtaen, ende met behoorlyke kenniſſe geſchiede moge.

X I.

Ende ten eynde de voorſchreve bewaringe ende beſcherminge des te ſeekerder, ende met des te beter ordre ge-effectueert, midtſgaders de noodige correſpondentie en eenigheydt, tuſſchen de Gouverneurs of Commandeurs met het Guarniſoen ter eenre, en de Magiſtraten met de Borgerye ter andere zyde, in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, des te beter onderhoude werde, dat over ſulks, ſoo veel de voorſchreve Magiſtraten voor haer ſelven, ende in name van de gantſche Burgerye, als de voorſchreve Gouverneurs ende Commandeurs mede voor haer ſelven, ende in name van het gantſche Guarniſoen boven den Eedt daer mede de ſelve reſpectivelyck aen den hoogſt-gedachten Koning, ende aen hoogſt-gemelte haer Hoog Mog. albereydts zyn verplicht, in handen van Commiſſariſſen ten weder-zyden daer toe te verkieſen, by ſolemnele Eede ſullen beloven de Rechten van ſyne Majeſteyt als waren Eygenaer en van haer Hoog Mog. als Pandt-Heeren, te ſullen voorſtaen ende mainctineren naer hun vermogen, oock de voorſchreve Steden te ſullen bewaren, en ſoo veel hun aengaet, helpen bewaren, ten behoeve van den hoogſt-gemelten Koning, voor ſoo veel de ſelve by reſtitutie van 't voor-gementionneerde verſchot met de intereſſen van dien, daer van den eenigen en onbeſwaerden Eygenaer moet zyn, ende voor haer Hoog Mog. ten reguarde de ſelve tot dien tydt toe de voorſz Steden, Forten ende Plaetſen als wettige Pandt-Heeren in manniere voorſz met recht mogen blyven beſitten; Ende voorts in alles haer na het jegenwoordige Contract te ſullen reguleren, ſonder daer jegens yets te doen, doen doen, ofte gedoogen gedaen te werden, directelyk of indirectelyk in eeniger mannieren.

X I I.

De Gouverneurs ofte Commandeurs met de voorſz Guarniſoenen ſullen in de voornoemde Steden, Forten ende Plaetſen, vryelyk ende ſonder eenig belet, ofte beſchimpinge den Gereformeerden Godsdienſt oeffenen, de welke in de Geunieerde Provincien werdt ge-exerceert, ende dat in hunne Huyſen, ſoo die daer toe bequaem zyn, ende in cas van onbequaemheydt, ſullen hun daer toe andere bequame plaetſen in de voorſchreve Steden, Forten en Plaetſen vergundt werden, by ofte van wegen den Koning door Gedeputeerden van den Stadthouder; Ende ſullen daer en tegen de voorſchreve Gouverneurs en Commandeurs exactelyck hebben te beſorgen, dat hare onderhebbende Soldaten geene beſpottinge, beſchimpinge

ge of ſchandael, veel min eenig belet komen toe te brengen, aen de Roomſche Catholyke Geeſtelykheydt, of ook aen de Borgeren en Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, in de oeffeninge van hunne Ceremonien ofte Godtsdienſt ; Ende in cas t'eenigen tyde daer jegens by yemandt, wie het ook ſoude mogen weſen, mochte werden gepecceert, dat ſoodanige daer over door den Politycquen ofte Militairen Rechter, naer dat het caſus komt te vereyſſchen, tot verhoedinge van gelyke exceſſen voor 't toekomende, wel ſtrengelyk gecorrigeert ofte geſtraft ſal worden, naer dat de circumſtantien van ſyne begane miſdaet ſullen komen te vereyſſchen.

XIII.

Dat de voorſchreve Gouverneurs, Commandeurs, Majors, Auditeurs, Provooſten, ende voorts de geheele Guarniſoenen in de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen met behoorlyke Logementen, Baracquen, of anderſints buyten koſten ende laſten van haer Ho. Mo. verſien ſullen werden.

XIV.

Dat van wegen den hoogſt-gemelten Koning de noodige voorſieninge gedaen ſal moeten werden, ten eynde de voorſchreve Guarniſoenen haere ordinaris Victuaillen ofte Levens-middelen, ſoo wêl als de Borgeren ende Inwoonderen der voorſchreve Steden ende Plaetſen, ten redelyken pryſe bekomen mogen, ende dat voorts aldaer Magazynen voor Granen, Turf ende andere noodige Proviſien aengeweſen, ofte in manniere voorſz gebouwt moge werden.

XV.

Dat ſoo wanneer haer Hoog Mog. van haere verſchootene penningen met den intereſſe van dien ſullen hebben ontfangen behoorlyk rembourſement, ende van haer geinterponeert credit volkomentlyk gelibereert zyn, als dan aenſtondts ende onder eenige tergiverſatie de voorſchreve Steden, Forten ende Plaetſen, met alle 't geene volgens inventaris als boven nevens de ſelve overgelevert ſal zyn, ofte het æquivalent van dien, ter goeder trouwe wederom ontruymt, ende aen ofte ten behoeve van den hoogſtgedachten Koning wederom over-gelevert ſullen werden, ende tot meerder verſeekeringe van de naerkominge van dit Articul, van dat de pandtpenningen met het verloop van dien gereſtitueert zynde, de verpande Plaetſen ge-evacueert en ook gereſtitueert ſullen werden, ſullen ſyne Keyſerlyke Majeſteyt, den Koning van Groot Brittannien, ende den Koning van Sweden, verſocht werden haer guarandt deſen Articul aengaende te interponeren.

XVI.

Dat het voorſchreve rembourſement ende bevrydinge van het geinterponeerde Credit, van wegen den hoogſt-gemelten Koning ſal mogen geſchieden in eene ſomme, of in termynen gedaen ende ge-effectueert ſal moeten werden, ten minſten binnen den tydt van Jaren ; Sullende middelerwylen voor de betalinge van de jaerlykſche Intereſſen verbonden zyn, ende door de Bedienden van den hoogſt-gemelten Koning, op ordre van ſyne Majeſteyt, effectivelyk uytgekeert worden het provenu van ſyne Majeſteyts Tollen en Licenten op de Maſe, mitſgaders van des ſelfs andere Domeynen, Beden-ſubſidien ende Inkomſten, onder het reſſort van de voorſchreve Steden ende Plaetſen vallende, voor ſoo veel de voorſchreve intereſſen, uyt de voorſchreve Tollen

len ende Licenten niet vervallen ſouden konnen werden, ende in cas buyten verwachten ofte vermoeden den voorſchreven tydt mochte komen te expireren ſonder dat het ſelve ten vollen gepreſteert mochte weſen, dat als dan de voorſchreve Tollen, Domeynen, ende alle andere publycque Middelen en Inkomſten onder 't reſſort van de voorſchreve Verpande Steden ende Plaetſen vallende, voor de jaerlykſche voldoeninge der geſtipuleerde Intereſſen, van 't geene den hoogſt-gemelten Koning als dan noch in 't geheel ſal weſen verſchuldigt; als mede in verminderinge van 't ſelve Capitael, voor ſoo veel de voorſz Inkomſten daer toe wyders ſullen konnen ſtrecken, by haer Hoog Mog. ſelfs onder hare adminiſtratie genomen, ende ten fine voorſz effectivelyk beheert ſullen mogen werden, mits daer van doende behoorlyke reeckeninge, bewys ende reliqua, op dat by faulte van dien de ſchult niet oneyndig en excreſcere, en metter tydt onlosbaer werde.

XVII.

Ende hebben wy onder-geſchreven wederzydts Geauthoriſeerden ende Gevolmachtigden belooft, gelyk wy beloven by deſen, het jegenwoordige Contract by de Heeren onſe reſpective Committenten ende Principalen te ſullen doen ratificeren, te weten door haer Hoog Mog. ende den wel-gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, in qualité voorſchreve, binnen den tydt van veerthien dagen, ende voorts by de hoogſt-gemelte Koninginne Regente, in name van ſyne Majeſteyt binnen den tydt ván drie maenden.

XVIII.

Ende nademael haer Hoog Mog. als noch oprechtelyk geintentionneert zyn, met ende nevens den Koning van Groot Brittannien alle doenlyke officien aen te wenden, ten eynde den Koning van Vranckryk, ook van ſyne zyde, in de continuatie van de geaccordeerde ſtilſtandt van Wapenen gelieve te bewilligen, ende vervolgens daer op de geprojecteerde Vrede, volgens de acceptatie van 't eene Lidt der bewuſte alternativen, by den Heere Marquis de Caſtel-Rodrigo, albereyts gedaen, finalyk te voltrecken, ſoo is geſtipuleert en geprecautionneert, dat by ſoo verre den hoogſt-gemelten Koning van Vranckryck, ſoo als verhoopt wert, by proviſie mede in de voorſz prolongatie komt te conſenteren, ende de ſelve ook effectivelyk te obſerveren, eer ende bevoorens hier op de executie door 't furniſſement van penningen ſal weſen gevolght, als dan den gemelten Heere Marquis de Caſtel-Rodrigo, en haer Ho. Mo. vry ſal ſtaen de ſake voor eerſt te laten in termen, gelyk de ſelve jegenwoordig is, ende in cas de Vrede daer op voor de executie deſes voltrocken wert, dat als dan een yegelyk deſen aengaende ſal weſen in ſyn geheel.

Aldus gedaen ende geſlooten in 's Graven-Hage, den 9 April 1668.

(*L.S.*) *Gamarra*

(*L.S.*) *W. Huygens.*
(*L.S.*) *B. d'Aſperen.*
(*L.S.*) *Joh. de Witt.*
(*L.S.*) *Joh. van Reede.*
(*L.S.*) *E. van Bootſma.*
(*L.S.*) *Johan van Iſſelmuyden.*
(*L.S.*) *H. Gockinga.*

Accordeert met ſyne Principalen.

By dit ſeparaet Articul 't welk van de ſelve kracht ſal zyn, als of het mede ingelyft ware in 't Contract van Verpandinge, tuſſchen ons ondergeſchreven op huyden geſlooten, is verklaert, gecaveert ende vaſt geſteldt, gelyk verklaert, gecaveert ende vaſt gesteldt wordt midts deſen, dat de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, niet verobligeert ſullen zyn de penningen by 't ſelve Contract belooft, ofte eenig gedeelte van dien te demanueren, of door N. N. te laten demanueren, voor ende al eer den Heer Marquis Caſtel Rodrigo, Gouverneur ende Capiteyn Generael der Spaenſche Nederlanden, het Contract by Gecommitteerde van den Koning van Vrankryk, met concert van de Heeren van Beuningen ende Trevor, Extraordinaris Ambaſſadeur, ende Extraordinaris Gedeputeerde van den Koning van Groot Brittannien, ende van haere Hoog Mog. reſpective, onlangs op 't papier gebracht, ofte ſelfs ſal hebben onderteekent, of anderſints pouvoir geſonden, aen de gemelte Heeren van Beuningen ende Trevor, om het gemelte Tractaet in ſynen naeme met Geauthoriſeerden van den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk te perfectionneren ende ſluyten. Aldus gedaen ende geſlooten in 's Graven-Hage den negenden April 1668.

(L.S.) Gamarra

(L.S.) W. Huygens.
(L.S.) B. d'Aſperen.
(L.S.) Joh. de Witt.
(L.S.) Joh. van Reede.
(L.S.) E. van Bootſma.
(L.S.) Johan van Iſſelmuyden.
(L.S.) H. Gockinga.

Accordeert met ſyne Principalen.

Soit notoire a tous ceux a qui il appartient, qu'entre nous ſoubſignés Don Eſtevan de Gamarra, &c. Ambaſſadeur Ordinaire du Roy d'Eſpagne, & en outre ayant authorité & pouvoir ſpecial pource que deſſous de Monſieur le Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur & Capitaine General pour ledit Seigneur Roy des Provinces des Pays-Bas de l'obeiſſance de ſa Majeſté d'une part, & les Deputez des Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas, ayants auſſi pouvoir & authorité ſuffiſante de leurs Hautes Puiſſances de l'autre, a eſté accordé & arreſté ainſi que par les preſentes ils accordent & arreſtent les poincts & articles ſuivants.

I.

Que leurs Hautes Puiſſances employeront & feront intervenir leur credit deuement & en bonne forme, a ce que N. N. emprunte pour & au profit dudit Seigneur Roy d'Eſpagne, & faſſe en ſuitte preſter pour les affaires de ſa Majeſté icy a la Haye ou bien dans Amſterdam, a celuy qui aura pour cela pouvoir dudit Sieur le Marquis une ſomme de deux millions de livres, a quarante gros la livre, monnoye d'Hollande, a intereſt, a raiſon de cincq pour cent par an, ſans que l'on puiſſe charger ſa Majeſté des droits de courtage, ny de faux frais, ou autres choſes quelconques. Pour ſeureté du rembourſement de laquelle ſomme, tant au principal qu'aux intereſts, il ſera par proviſion paſſé une obligation, a & au profit de N. N. en bonne & deüe forme par ledit Sieur Ambaſſ. de Gamarre, pour eſtre enſuitte ratifiée, tant

par ledit Sieur Marquis de Caſtel Rodrigo, en la qualité ſuſdite, que par ledit Seigneur Roy ou bien par la Reine Regente, au nom de ſa Majeſté.

I I.

Que ledit Seigneur Roy fera, ou aura ſoin de faire faire tous les ans a N. N. le payement des intereſt eſcheus de ladite ſomme principale, par ledit Sieur de Gamarra, ou par tel autre Miniſtre qu'il plaira alors a ſa Majeſté authoriſer icy pour cela.

I I I.

Et en cas que l'incommodité preſente de ſa Majeſté ou quelque autre accident ſurvenant, la pourroit mettre dans l'impoſſibilité de payer & de ſatisfaire audit N. N. leſdits intereſts, avec la punctualité requiſe pour la conſervation du credit, & avec laquelle on a accouſtumé d'en uſer en ces Pays, leurs Hautes Puiſſances, pour faciliter ledit emprunt, & pour la ſeureté de ceux qui confieront pour cet effect leur argent au dit N. N. s'obligeront des a preſent, comme des a preſent & cela arrivant, ce que l'on n'eſpere point, elles s'obligent par les preſentes, d'employer encore leur credit pour la levée des ſommes principales, dont celuy qui ſera authoriſé par ledit Seigneur Roy, aura beſoin pour payer les intereſts eſcheus, & cela en la meſme maniere, & avec la meſme ſeureté pour celuy ou ceux qui preſtera, ou preſteront, a l'eſgard de la ſomme principale & des Intereſts, ainſi qu'il eſt plus amplement exprimé cy deſſus a l'eſgard deſdits deux millions de livres, & les intereſts d'iceux.

I V.

Et d'autant que preſentement l'on Traitte pour le bien de la cauſe commune avec le Plenipotentiaire du Roy de Suede, afin d'obliger ledit Seigneur Roy de travailler conjointement avec le Roy de la Grande Bretaigne, & leurs Hautes Puiſſances, a en obtenir un bonſucces, afin de coöperer de ſa part pour obtenir une bonne fin, & que peut eſtre l'on ſera obligé de promettre, tant audit Seigneur Roy, comme auſſi a quelques autres Princes & Potentats, qui voudront s'y joindre pour l'avancement du repos commun, quelques ſubſides d'argent, pour executer avec d'autant plus de vigueur cette bonne intention, que tout ce que leurs Hautes Puiſſances pourront pour cela promettre de l'advis de ceux qui ſeront authoriſez par l'Eſpagne, ſera auſſi avancé de la part de leurs Hautes Puiſſances par deſſus leſdits deux millions par forme d'interpoſition de leur credit, & a intereſt comme cy deſſus, pour le conte dudit Seigneur Roy d'Eſpagne, comme auſſi leurs Hautes Puiſſances, par l'interpoſition de leur credit, & a intereſt comme cy deſſus, feront mettre entre les mains dudit Sieur Ambaſſadeur de Gamarra, ou de tel autre Miniſtre qui ſera alors icy de la part dudit Seigneur Roy, & qu'il aura ſuffiſamment authoriſé pour cela les ſommes des deniers dont ſa Majeſté aura desja diſpoſé en ces Pays, on voudra diſpoſer encore pour le payement des Munitions de Guerre qui ſeront achettées, au autres Marchandiſes, & autrement. Bien entendu, que leurs Hautes Puiſſances ne ſeront poinct tenus d'avancer tant pour leſdits ſubſides, que pour les Munitions de Guerre & autrement ſans un nouveau conſentement prealable au de la ſomme d'autres deux millions de principal, avec ce qui ſera requis de temps en temps, pour les payement des intereſts ainſi que deſſus.

Que

V.

Que des a preſent comme pour lors le Miniſtre que ledit Seigneur Roy aura & entretiendra en ce temps là aupres de leurs Hautes Puiſſances, eſt authoriſé par les preſentes, & en vertu de la Ratification, qui s'en en ſuivra, ainſi que deſſus, de recevoir toutes leſdites ſommes de deniers, de paſſer Obligation & Quitance formelle pour cela, de payer comme & quand il faudra les intereſts des ſommes principales, a meſure qu'ils ſeront eſcheus, & auſſi le pris de Marchandiſes qui auront eſté achettées, & ainſi du reſte.

VI.

Et afin que leurs Hautes Puiſſances, comme auſſi les particuliers, qui auront fourny leſdites ſommes principales, comme auſſi celles qui auront eſté avancées de temps en temps pour le payement des intereſts, puiſſent eſtre & demeurer en toute ſeureté, & ſuffiſamment indemniſez du credit, qu'ils auront interpoſé, & auſſi ſuffiſamment, & deuement aſſeurez du rembourſement des ſommes capitales qu'ils auront avancées, & des intereſts d'icelles, les Villes, Chaſteaux, Forts & Places d'Argenteau, Navaigne, Stevenſweert, Venlo avec la Fort au dela de la Meuſe, Gueldre, Iſabelle, & St. Donaes, ſeront conſignez & cedez par forme d'hypotheque & engagement, a leurs Hautes Puiſſances, dans dix jours apres la Signature du preſent Contract, ou pluſtoſt, ſi faire ſe peut, eſquelles places leurs Hautes Puiſſances mettront en ſuite leurs Gouverneurs, Commandeurs & Guarniſons, avec toutes les prerogatives acquiſes par le droict, a ceux qui tiennent des biens par engagement. Bien entendu que ny leurs Hautes Puiſſances ny les Gouverneurs ou Commandeurs, qu'ils mettront dans leſdits places, ne pourront ſous ce pretexte ſe meſler en aucune façon de la creation du Magiſtrat, n'y d'aucuns autres Officiers Politicques, ny auſſi d'aucune autre choſe touchant la Police, ou Gouvernement civil, & Juriſdictions deſdites Villes & Villages du plat Pays, mais en laiſſeront la diſpoſition au Stadholder & Capitaine General de ſa Majeſté & les Officiers & Magriſtrats reſpectivement; Et aura cet engagement lieu & durera juſqu'a ce que les ſommes qu'il faudra faire avancer de temps en temps, en la maniere ſuſdite, auront eſté effectivement acquittées, avec les intereſts eſcheus, & que leurs Hautes Puiſſances ſoyent rembourſées & deſchargées du credit qu'elles auront employez aux fortifications, & a la defenſe deſdits Villes, Forts & Places, & qu'elles auront payé ſoit pour en faire faire, de nouvelles ou pour la reparation des vieilles, comme auſſi pour le Canon, Munitions, ou autres neceſſités de Guerre, qui ſeront employés a la defenſe deſdites Places engagées, ou perdus, ou autrement depenſées en la maniere qu'il ſera plus amplement declaré cy apres. Et pour ce qui regarde les Guarniſons, qui ſeront entretenues dans leſdites Villes & Places elles ſeront payées par les Provinces Unies, qui n'en pourront mettre au Compte dudit Seigneur Roy d'Eſpagne, que zeiſe Compagnies d'Infanterie en tout, de quatre vingt zeiſe Hommes chacune ſur le Pied de la ſolde ordinaire des Provinces Unies, ſçavoir a raiſon de mille trois cens ſoixante unze livres, tous les quarente deux jours pendant la Guerre. Et en cas que ledit engagement continuaſt a durer encore pendant quelque temps apres que la Paix ſera faite, q'ualors & tant que la Paix durera, il ne ſera mis au Compte de ſa Majeſté que l'entretien de huict Compagnies en tout : la reſte des Garniſons de-

meurant ſeulement & particulierement a la charge de leurs Hautes Puiſſances.

VII.

Que leſdits Villes, Forts & Places, que l'on engagera a leurs Hautes Puiſſances demeureront, pourveues, & Munies de l'Artillerie, Poudre, & autres Munitions, qui ſe trouvent preſentement, dont on fera inventaire pour en rendre un Compte exact en temps & lieu.

VIII.

Que l'on retirera deſdites Villes, Forts & Places les Gents de Guerre qui s'y trouvent preſentement de la part du Roy d'Eſpagne, afin que les Gouverneurs, Commandeurs & autres Officiers de leurs Hautes Puiſſances y puiſſent avoir le commandement abſolu pour faire fermer ou ouvrir les Portes, Ordonner les Gardes, faire les Rondes, donner les Mot, exercer la juriſdiction & diſcipline Militaire, & generalement pour tout ce qui concerne la conſervation, & la ſeureté deſdites Villes, Forts & Places, appartenances & dependances d'icelles, bien entendus que leſdits Gouverneurs, Commandeurs & Officiers de leurs Hautes Puiſſances ne ſe meſleront poinct du fait de la Police, ny du Gouvernement civil, ſi non pour ce qui regarde particulierement ceux qui y ſont en Guarniſon. Et ſeront leſdits Gouverneurs & Commandeurs obligez d'entretenir bonne correſpondence avec le Stadtholder de ſa Majeſté au haut Quartier de Gueldre, qui aura ſa reſidence ordinaire à Ruyrmonde, & ſeront auſſi leſdits Gouverneurs & Commandeurs tenus, en eſtant requis, preſter main forte aux receveurs de ſa Majeſté qui demeureront dans les Places engagées, pour faciliter la recepte des Domaines, Licentes & revenus de ſa Majeſté.

IX.

Que leurs Hautes Puiſſances s'obligeront & s'engageront en la meilleure forme que faire ſe pourra, comme elles s'obligent, & engagent de bonne foy par les preſentes, de garder bien & fidellement leſdites Villes, Forts & Places, envers, & contre tout ceux qui les voudront attaquer, & de les defendre avec vigeur, & avec le meſme Zele, & avec la meſme force qu'elles pourroient employer a la garde & defenſe de leurs propres Places & Frontieres dans les Provinces Unies des Pays-Bas, & que pour cet effect elles pourvoiront leſdites Places, Villes & Forts de Guarniſons ſuffiſantes & capables de les defendre; comme auſſi a cette fin on facilitera, autant que cela ſe pourra faire de la part dudit Seigneur Roy d'Eſpagne, le paſſage, & repaſſage des Gents de Guerre, qui ſeront envoyés des Frontieres de leurs Hautes Puiſſances, vers leſdits Villes, Forts & Places, ou qu'elles en voudront faire revenir, dont quand il ſera beſoin, l'on advertira de bonne heure le Stadtholder de ſa Majeſté, afin qu'aux giſtes, tant en paſſant qu'en repaſſant l'on donne les ordres neceſſaires par un Commiſſaire.

X.

Si des a preſent ou a l'avenir l'on trouve bon, & a propos, apres en avoir communiqué & deliberé avec le Stadtholder, ou celuy qui aura pouvoir dudit Seigneur Roy, que pour plus grande ſeureté deſdits Villes & Places il ſoit neceſſaire de faire de nouveaux ouvrages, ou de reparer les vieux, de baſtir des Magazins, ou de mettre des Munitions en ceux qui ſont deſia baſtis, & choſes ſemblables, leurs Hautes Puiſſances donneront leſdits ouvrages a faire en la preſence dudit Stadtholder, ou des Deputez de ſa Majeſté de pu-

publicquement, au rabat & a celuy qui les entreprenda au plus juſte prix, & ainſi fairont en la meſme maniere tous les autres achats neceſſaires, & en eſtimant, & revoyant les meſmes ouvrages, comme auſſi au furniſſement des Marchandiſes ou Materiaux achettez, elles feront prier ledit Stadtholder, ou leſdits Deputez de s'y trouver preſent, afin que cette eſtimation ſe faſſe en leur preſence, & avec connoiſſance de cauſe de ſa part.

XI.

Et afin que ladite garde & defence puiſſe eſtre effectuée avec d'autant plus de ſeureté & d'ordre, & que la correſpondence neceſſaire, entre leſdits Gouverneurs & Commandeurs, avec les Guarniſons d'une partie, & les Magiſtrats avec la Bourgoiſie de l'autre, puiſſe eſtre d'autant mieux entretenue dans leſdites Villes, Forts & Places, tant leſdits Magiſtrats pour eux meſmes, & au nom de toute la Bourgoiſie, que leſdits Gouverneurs & Commandeurs, auſſi pour eux meſmes, & au nom de toute la Guarniſon, outre le ſerment dont ils ſe trouvent deſia reſpectivement obligez audit Seigneur Roy, & a leurs Hautes Puiſſances, promettront par ſerment ſolemnel qu'ils preſteront entre les mains des Commiſſaires, qui ſeront expreſſement nommés pour cela de part & d'autre, de ſouſtenir & maintenir de tout leur pouvoir les Droicts de ſa Majeſté comme veritable proprietaire, & de leurs Hautes Puiſſances, comme Seigneurs par engagement, comme auſſi de garder leſdites Villes, & d'aider a les garder, entant qu'en eux eſt au profit dudit Seigneur Roy, qui moyennant la reſtitution deſdites avances, avec les intereſts d'icelles, en doit eſtre le ſeul & unique proprietaire ſans aucune difficulté, & pour ce qui eſt de leurs Hautes Puiſſances, a l'eſgard de ce qu'elles doivent demeurer en poſſeſſion deſdites Villes, Forts & Places a bon droit comme Seigneurs legitimes par engagement: Et qu'au ſurplus ils ſe conformeront entierement au contenu du preſent Traittè, ſans aller au contraire faire faire, ou ſouffrir, qu'il ſoit rien fait au contraire directement ou indirectement, en quelque manniere que ce ſoit.

XII.

Le Gouverneurs ou Commandeurs avec leſdites Guarniſons, auront dans leſdits Villes, Forts & Places, l'exercice libre de la Religion Reformée, ſans aucun empeſchement, trouble ou ſcandale, ainſi qu'elle eſt exercée dans les Provinces Unies, & cela dans leurs Maiſons, ſi elles en ſont capables & ne l'eſtant pas, il leur ſera accordé & aſſigné d'autres places capables & commodes pour cet effect dans chacune deſdits Villes, Fort & Places, de la part du Roy par les Deputez ou Stadtholder. Comme d'autre coſté leſdits Gouverneurs & Commandeurs, prendront ſoing exactement a ce que les Soldats qui ſont ſous leurs Commandement, ne faſſent poinct d'affront, ou mocquerie ou ſcandale, & tant s'en faut qu'ils donnent aucun trouble ou empeſchement au gens de l'Egliſe Catholique Romaine ou aux Bourgeois, & Habitans deſdites Villes & Places, en l'excice de leurs Ceremonies, ou ſervice; Et en cas qu'il arrive que qu'elcun peſche, contre cela en quelque maniere, ou qui que ce puiſſe eſtre, le Juge Politicque, ou Militaire, ſelon qu'il eſcherra, corrigera & punira bien ſeverement celuy qui aura failly, afin d'empeſcher ſemblables excés a lavenir, ſelon l'exigence du cas & les circonſtance du deliçt qui aura eſté commis.

XIII.

Que leſdits Gouverneurs, Commandeurs, Majors, Auditeurs, Prevoſts, & en ſuitte toutes les Guarniſons dans leſdites Villes, Forts, & Places ſeront pourveus de Logements commodes Baraques, ou autrement, ſans que pour cela leurs Hautes Puiſſances ſoyent tenues de payer quoy que ce ſoit.

XIV.

Que de la part dudit Seigneur Roy l'on donnera les ordres neceſſaires, a ce que leſdites Guarniſons ayent les denrées, & Vivres a prix raiſonnable, auſſi bien que les Bourgeois & Habitants deſdites Villes & Places, & auſſi qu'on leur donnera des Magaſins commodes pour le Bled, pour la Tourbe & pour toutes les autres Proviſions neceſſaires, ou que l'on faira baſtir de nouveaux, de la maniere qu'il a eſté dit cy deſſus.

XV.

Lors que leurs Hautes Puiſſances auront eſté entierement rembourſés des deniers qui auront eſté avancées, avec les intereſts d'iceux, & abſolument dechargés du credit qu'ils auront interpoſé, elles rendront & reſtitueront auſſi toſt ſans aucune difficulté ou oppoſition, leſdites Villes, Forts & Places, avec tout ce qui leur aura eſté cedé conformement a l'inventaire qui en aura eſté fait, ainſi qu'il a eſté dit cy deſſus, ou bien l'equivalent & ce de bonne foy, au profit dudit Seigneur Roy. Et pour plus grande aſſeurance de l'execution du preſent article, ſçavoir que les deniers avancés, eſtant reſtituez avec les intereſts eſcheus les Places engagées ſeront auſſi vuidées, & reſtituées, ſa Majeſté Imperiale & les Rois de la Grande Bretagne, & de Suede ſeront requis de promettre la garantie de cet article.

XVI.

Que ledit rembourſement, & la deſcharge du credit qui aura eſté interpoſé, ſe pourra faire de la part dudit Seigneur Roy en une ſeule ſomme, ou bien il la faudra faire & reſtituer en termes, du moins dans le temps de ans, demeurant cependant obligés & affectés au payement des intereſts qui eſchevrons tous les ans, & effectivement payez, & debourſez par les Officiers dudit Seigneur Roy, & ſur les ordres de ſa Majeſté les revenus des peages & droits que ſadite Majeſté fait lever ſur la Meuſe, comme auſſi de ſes autres Domaines, Aides, Dons, Gratuits & Subſides, qui ſe levront ou payeront dans le reſort deſdits Villes & Places, ſi leſdites peages & droicts ne ſuffiſent pour payer leſdits intereſts, Et en cas que ledit temps vinſt a expirer ce que l'on ne croiſt pas, & n'eſpere poinct, ſans que l'on y euſt entierement ſatisfait, qu'alors leſdits peages, Domaines & tous les autres revenus publicqs dependans du reſſorts deſdites Villes & Places engagées, demeureront a la diſpoſition de leurs Hautes Puiſſances pour les faire adminiſtrer en leur nom & pour eſtre effectivement employées a l'acquit des intereſts, qui eſcherront tous les ans de tout ce que ledit Seigneur Roy devra encore, comme auſſi ſur & tant moins des ſommes principales, ſi tant eſt que les revenus excedent les intereſts. Bien entendu qu'il en ſera rendu bon Compte, afin que faute de cela la debte ne s'accumule pas a l'infiny, & qu'avec le temps, il ne ſoit pas impoſſible de l'acquiter.

XVII.

Et nous ſoubſignés authoriſés & ayant pouvoir de part & d'autre, avons pro-

promis, ainſi que nous promettons par cette que nous ferons ratifier le preſent contract par Meſſieurs nos committens & Maiſtres reſpectivement, ſçavoir par leurs Hautes Puiſſances, & par ledit Sieur Marquis de Caſtel-Rodrigo, en la qualité ſuſdite, dans le temps de quinze jours, & en ſuitte par la ditte Dame Reyne Regente, au nom de ſa Majeſté dans le temps de trois mois.

XVIII.

Et d'autant que la veritable intention de leurs Hautes Puiſſances eſt d'employer conjoinctement avec le Roy de la Grande Bretagne tous les offices poſſibles, a ce qu'il plaiſe au Roy de France conſentir auſſi a la prorogation de la ſuſpenſion d'Armes, qui a eſté accordée, & en ſuitte achever de conclurre la paix projettée, conformement a l'acceptation que Monſieur le Marquis de Caſtel Rodrigo a deſia faite d'un des membres de l'alternative, il a eſté ſtipulé, & precautionné qu'en cas que ledit Seigneur Roy de France, ainſi que l'on eſpere vienne par proviſion a conſentir a ladite prorogation, & a l'obſerver en effect devant que l'execution des preſentes ſe faſſe par le fourniſſement des deniers, qu'en ce cas il ſera en la liberté dudit Sieur Marquis de Caſtel Rodrigo, & de leurs Hautes Puiſſances de laiſſer par proviſion l'affaire en l'Eſtat ou elle ſe trouve preſentement & en cas que la paix s'acheve de conclurre devant l'execution des preſentes, qu'alors l'on demeurera de part & d'autre en ſon entier. Ainſi fait & conclu a la Haye le neufieſme Auril mil ſix cent ſoixante huict.

Par cet Article qui aura la meſme force, que s'il ſe trouvoit effectivement inſeré au Contract d'engagement conclu aujourd'huy entre nous ſoubſignes il a eſté declaré, ſtipulé & arreſté par les preſentes que les Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas ne ſeront point obligez de desbourſer les deniers promis par le meſme Contract, ny partie d'iceux, ny de les faire debourſer par N.N. avant que le Sieur Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur & Capitaine General des Provinces des Pays-Bas de l'obeiſſance du Roy d'Eſpagne ait luy meſme ſigné le Traitté depuis peu projetté par les Deputez du Roy de France de concert, avec les Sieurs van Beuningen & Trevor, Ambaſſadeur & Envoyé extraordinaire reſpectivement du Roy de la Grande Bretagne, & de leurs Hautes Puiſſances, ou bien avant qu'il ait envoyé pouvoir audit Sieurs van Beuningen & Trevor, d'achever & de conclurre en ſon nom ledit Traitté avec ceux qui ſeront authoriſez pour cela par ledit Seigneur Roy de France.

Ainſi fait & conclu a la Haye le 9 Auril mil ſix cents ſoixante huict.

(*L.S.*) *Gamarra*

(*L.S.*) *W. Huygens.*
(*L.S.*) *B. d'Aſperen.*
(*L.S.*) *Joh. de Witt.*
(*L.S.*) *Joh. van Reede.*
(*L.S.*) *E. van Bootſma.*
(*L.S.*) *Johan van Iſſelmuyden.*
(*L.S.*) *H. Gockinga.*

Waer op gedelibereert zynde, hebben haer Edele Groot Mog. haer het voorschreve geconvenieerde wel laten gevallen, ende dien-volgende goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de saecke daer henen sal werden gedirigeert, ten eynde by haer Hoog Mog. ten spoedigsten daer op de noodige Ratificatie ge-expedieert, ende vervolgens noch binnen den geprefigeerden tydt tegens gelyke Acte van Ratificatie van den hoog-gemelten Koning uytgewisselt moge werden.

Spaigne. Castel Rodrigo, verfoeckt assistentie, fiat om authorisatie, om casu quo, &c.

Is ter Vergaderinge gelesen seeckere Memorie van den Heere Gamarra, Ambassadeur van den Koning van Spaigne, aen haer Ho. Mo. gepresenteert, houdende, dat hy Heer Ambassadeur voornoemt, door een expres Courier van den Marquies de Castel-Rodrigo advis ontfangen hadde, dat de Fransche Armée gecommandeert door Monsieur de Bellefonts, albereyts vergadert was ontrent Binche, ende dat de selve naer de uytterlyke apparentien sich vertoonden, met den eersten recht op Brussel aen soude marcheren, om de selve Stadt te attacqueren, versoeckende derhalven midts het evident pericul waer inne de voorschreve Stadt, ende andere Steden van den Koning synen Meester haer waren bevindende, prompt secours, dewyle geene apparentie zynde, dat den Koning van Vranckryk den stilstandt van Wapenen sal willen continueren, indien men ook de alderminste tydt-versuymt, het secours te laet sal komen. Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verstaen, dat van wegen haer Ed. Gr. Mo. ter Generaliteyt de saecke daer henen sal werden gedirigeert, ten eynde by haer Ho. Mo. als noch gepersisteert moge werden, by der selver gerefolveerde van den vyfden deser loopende Maendt, ende namentlyk, dat den gemelten Heere Marquis de Castel Rodrigo, geen secours van Volk ofte andere assistentie van desen Staet sal hebben te verwachten, voor ende al eer hy het Concept van Tractaet door Commissarissen van den Koning van Vranckryk, met concert van de Heeren van Beuningen ende Trevor, op 't papier gebracht, ofte selfs sal hebben geteeckent, ofte behoorlyk pouvoir gesonden op de gemelte Heeren van Beuningen ende Trevor, om 't selve in synen naeme van den Koning syn Meester, met Commissarissen van den Koning van Vranckryk te voltrecken ende te sluyten; Des dat mede van wegen haer Ed. Gr. Mo. de handt ernstelyk daer aen gehouden sal worden, ten eynde van nu af aen de gerequireerde ordre gestelt, ende de vereyschte authorisatie gegeven werde, dat soo haest den gemelten Heere Marquis de Castel Rodrigo, 't voorsz Tractaet sal hebben geteeckent, ofte anderssints authorisatie en pouvoir als boven, naer Parys afgesonden, om 't selve aldaer in mannieren voorsz, te perfectionneren ende te sluyten, ende dat den Koning van Vranckryk dien-onaengesien weygerig mochte blyven, den stilstandt van Wapenen te continueren, om de Ratificatie van de Koninginne Regente van Spaigne ordentelyk te konnen afwachten, in sulcken cas aenstondts de nombre van vier, vyf ofte ses duysent Man te Voet, sonder eenig het alderminste tydt-verlies in Brussel voornoemt, ende in andere periclitterende Plaetsen te senden, om de voorsz Plaetsen te helpen beschermen, by manniere van Sauvegarde tegens alle surprise. Ende dat 't gene voorsz staet, aen de Heeren haer Ho. Mo. Gedeputeerden tot Brussel toegesonden moge worden, met last ende ordre, om daer van eerst ende alvoorens aen den Heere Temple, ende vervolgens ook aen den Heere Marquis de Castel Rodrigo, communicatie te geven, ende by soo verre de selve, buyten alle vermoeden ende verwachten, haer Ho. Mo. intentie ontrent het voorsz Concept van Tractaet, noch niet completelyk moge hebben voldaen, in sulcken cas met ende nevens den gemelten Heere Temple, by den gemelten Heere

Heere Marquis als noch met ernſt ende yver aen te houden, dat ſulcks ſonder verder tydt-verlies geſchieden moge; Dat voorts daer van by haer Ho. Mo. kenniſſe gegeven moge werden aen de Heeren extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Engelandt, met laſt ende ordre, om daer van aen den Koning van Groot Brittannien, ofte ſyne Majeſteyts Commiſſariſſen kenniſſe te geven, ende ſyne Majeſteyt daer benevens te verſoecken, om van ſyne zyde mede een goedt aental van Infanterye ten alder-ſpoedigſten te willen overſchepen, omme alſoo geſamentlyk des te beter de noodige defenſie, in cas voorſchreve te konnen preſteren, ende ook vervolgens daer door den Koning van Vranckryk des te beter te konnen inducceren, om ſich te willen geruſt houden, op de poſitive beloften by den Koning van Groot Brittannien, ende haer Hoog Mog. te ſamen gedaen, van de Koninginne Regente van Spaigne te ſullen obligeren, ende houden tot approbatie ende Ratificatie van 't gene met den gemelten Heere Marquies de Caſtel Rodrigo, albereyts verhandelt is, ofte noch nader verhandelt ſoude mogen werden.

Ende dat ook de Reſolutie by haer Hoog Mog. op 't gene voorſchreven ſtaet, te nemen, by Extract authentycq aen den Heere van Beuningen toegeſonden moge werden, met laſt, om ſoo haeſt het caſus buyten vermoeden, ſoude mogen komen te exteren, dat den Koning van Groot Brittannien en haer Hoog Mog., ofte wel een van beyde, by refus van verſochte prolongatie van ſtilſtandt van Wapenen, hare Militie in een ofte meer van de Spaenſche Steden ende Plaetſen mochten hebben geſonden, den hoogſt-gemelten Koning van Vranckryk, ende ſyne Majeſteyts Miniſters wel te doen begrypen, dat den meer-hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, ende haer Hoog Mog. daer door des te beter in ſtate geraeckt zyn, om hare voorſchreve geinterponeerde beloften des te krachtiger te konnen voldoen.

Ende dat wyders gelyk Extract authentycq, geſonden moge werden aen den Heere Beverningk, Plenipotentiaris tot Aecken, om te ſtrecken tot des ſelfs narichtinge.

Maendag den 16 *April* 1668.

De Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, en Corps ter Vergaderinge van haer Hoog Mog. preſent zynde, is aldaer op ende conform 't Provinciael advis van haer Edele Groot Mog. gearreſteert, de Reſolutie hier naer van woorde te woorde geinſereert. *Spaigne. Den Marquis de Caſtel Rodrigo, aſſiſtentie te beloven, in cas, &c.*

Extract uyt het Regiſter der Secreete Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Lunæ den 16 *Aprii* 1668.

Ontfangen een Miſſive van de Heeren Burgerſdyk ende vander Tocht, haer Ho. Mo. Gedeputeerden tot Bruſſel, geſchreven aldaer den veerthienden deſes, houdende onder anderen, dat den Heere Marquis de Caſtel Rodrigo verklaert hadde, dat by hem op de bewuſte alternative geen verdere avance gedaen konde werden, voor ende al eer hy van de aſſiſtentie van deſen Staet, poſitive veerſeeckert ſoude zyn, ſeggende voorts dat haer Ho. Mo. een Tractaet met den Koning van Gr. Brittannien opgerecht hadden,

by 't welcke in het derde ſecreet Articul wel vaſt geſtelt waren, de middelen die den hoogſt-gemelten Koning ende deſen Staet, in cas van ongelegentheyt van Vranckryk, tot de Vrede ſouden gebruyken, maer dat uyt het ſelve Tractaet, als *res inter alios acta*, voor Spaigne geen obligatie ofte ſecuriteyt was geacquireert, gelyk mede alle haer Ho. Mo. Reſolutien op 't voorſz ſubject genomen, wel waren betuygingen van hare oprechte ende ſincere inclinatie, maer dat al mede den Koning van Spaignen daer uyt geen actie konde metieren, ſoo lange haer Hoog Mog. niet ſouden believen haer by een particuliere conventie te verbinden, om aen den hoogſt-gemelten Koning van Spaigne, het effect van het voorſz derde Articul te preſteren, in cas den Koning van Vranckryk, op de Articulen by de Heeren Franſche Commiſſariſſen met concert van de Heeren van Beuningen ende Trevor geprojecteert, niet ſluyten ofte de prolongatie van den Treves niet ſoude willen toeſtaen; verſoeckende hun Heeren Gedeputeerden, dat dewyle ſy van haer Hoog Mog. oprechte genegentheyt wel verſeeckert waren, datſe ook onbeſwaert ſouden willen zyn, om by een korte ſchriftelyke verklaringe aen hem Heere Marquis, de voorſz geruſtheyt te geven, beſluytende hy Heere Marquis, dat hy overbodig bleef, de pouvoirs tot het teeckenen van de voorſz geprojecteerde Articulen in handen van hun Heeren Gedeputeerden te ſtellen, maer dat ook te gelyk van wegen haer Hoog Mog. aen ſyn Excellencie ſoude moeten overgelevert werden een Acte, daer by hy van de preſtatie van 't meer-geſeyde derde Articul, eventuelyk ſoude mogen werden verſeeckert, ende daer benevens *ilico* ordre geſtelt, om de bewuſte ſes duyſent Man, breeder gementionneert in haer Hoog Mog. Reſolutie van den twaelfden deſes, naer Bruſſel te doen marcheren. Is ter Vergaderinge noch gecommuniceert ſeeckere Miſſive van den Heere Temple, extraordinaris Envoyé van den hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittanien, mede geſchreven tot Bruſſel den veerthienden deſes, ende geaddreſſeert aen den Heere Raedt-Penſionnaris de Witt, houdende onder anderen, dat den meer-gemelten Heere Marquis de Caſtel Rodrigo, niet en was verſoeckende een Tractaet tegens Vranckryk (gelyk als het Memoriael van den Heere Ambaſſadeur Gamarra, hadde mede gebracht) maer alleenlyk eene verklaringe by Geſchrifte, uyt den naem ende van wegen den hoogſt-gedachten Koning van Groot Brittannien ende haer Hoog Mog., aen den meer-geſeyden Heere Marquis te geven, ofte eene verſeeckeringe by Geſchrifte uyt den naem ende van wegen als vooren, by hem Heere Temple, ende de gemelte Heeren haer Hoog Mog. Gedeputeerden te doen; dat na de gedane teeckeninge van 't boven-geroerde project, by den voornoemden Heere Marquis, ofte de Actens van Pouvoir by hem te depeſcheren, op de gedachte Heeren van Beuningen ende Trevor, om 't ſelve project te ſluyten ende teeckenen, by aldien Vranckryk weygerig ſoude weſen, 't ſelve te ſluyten ofte te prolongeren, de ſuſpenſie van Wapenen, den meer-hoogſt-gemelten Koning van Groot Brittannien, ende haer Hoog Mog. hem ſouden ſecoureren, volgens ordre ende in conformité van den innehouden van 't voorſchreve derde ſecreet Articul, daer van de woorden ſelve in de voorſchreve declaratie ofte verſeekertheyt geinſereert ſoude konnen worden.

Waer op gedelibereert zynde, is goedt-gevonden ende verſtaen, dat aen de gemelte Heeren Gedeputeerden gereſcribeert ſal werden, dat haer Hoog Mog. hun heb-

hebben geauthoriſeert, gelyk de ſelve hun authoriſeren by deſen, om de gerequireerde Acte van verklaringe ofte verſeeckeringe, met ende nevens den gedachten Heere Temple, tot geruſtheyt van de meer-geſeyde Heer Marquis te paſſeren, daer toe hun ſeecker Concept van verklaringe tot dien eynde ontworpen, toegeſonden ſal worden, omme ſich daer van te mogen dienen, ofte ſoodanig te dreſſeren, als haer Edele met concert van den voornoemden Heere Temple, ſullen bevinden te behooren; met dien verſtande, dat in cas ſulcks buyten vermoeden noch niet mochte weſen geſchiet, den voornoemden Heere Marquis *ſimul & ſemel*, ſonder een moment tydts te verſuymen, het voorſz project, of ſelfs ſal hebben te teeckenen, ofte een Acte van irrevocabel pouvoir op de Heeren van Beuningen ende Trevor te paſſeren, ende hun Heeren Gedeputeerden aenſtonts ter handen te ſtellen, om aen de gemelte Heeren van Beuningen ende Trevor, geſonden te werden, ten fine om van ſynent wegen, ende in den naeme van den Koning van Spaignen, het ſelve project met Vranckryk te voltrecken ende ſluyten, met verklaringe, dat haer Hoog Mog. ten hoogſten ontſticht zyn, dat hy ſoo lange de voorſchreve ſaecke heeft getraiſneert, ende derhalven hem ſelven te imputeren ſal hebben alle de onheylen, ende deſaſtres die hem middelerwylen ſouden mogen over-komen; ook dat hy geene ſecourſſen van deſen Staet te verwachten ſal hebben, voor ende al eer dat advertentie uyt Parys aengekomen ſal weſen, dat het voorſchreve project by hem Heere Marquis geteeckent, ofte des ſelfs Acte van irrevocabel pouvoir, op de voornoemde Heeren van Beuningen ende Trevor als vooren, aldaer ſal weſen ontfangen, ende den Koning van Vranckryk weygerig gebleven, om daer op te ſluyten, ende de ſuſpenſie van Wapenen te prolongeren, ten ware dat hy Heere Marquis het voorſchreve project albereyts in gevolge van haer Hoog Mog. Reſolutie van den veerthienden deſes geteykent, ofte 't voorſchreve pouvoir in handen van hun Heeren Gedéputeerden geſtelt mochte hebben, in welken gevalle haer Hoog Mog. aenſtondts het gerequireerde ſecours ſullen laten volgen, volgens ende in conformité van der ſelver Reſolutie van den twaelfden deſes, by ſoo verre het caſus in de voorſchreve Reſolutie ge-expreſſeert, ende hier na wat particulierder uytgedrukt, ook ſelfs geduyrende het over-brengen van 't geteekende Project ofte Pouvoir naer Parys, ende het afwachten van de reſcriptie van die zyde, mochte komen voor te vallen.

Ende indien ſulks noch niet geſchiet weſende, den Heere Marquis het Project om te teekenen, ofte irrevocabel Pouvoir als boven te ſenden, ſoo haeſt de Heeren Miniſters van Engelandt, ende van haer Ho. Mo. aen de ſelfde begeerde ſchriftelyke beloften komen aen te bieden, immers dat hy het geteeckende Project ofte Pouvoir, als boven tegens de voorſz beloften, om uyt te wiſſelen vier en twintig uyren naer de ſelve aenbiedinge, dat haer Ho. Mo. in ſulcken cas naer driemael vier en twintig uyren, ſullen laten door-loopen, om daer van aen den Koning van Vranckryk advertentie te geven, ende by ſoo verre naer 't verloop van de ſelve driemael vier en twintig uyren, de Franſchen eenige Spaenſche Plaetſen komen te attacqueren, of met een Corps d'Armée verder in 't Landt te trecken, te weten met ſoodanigen Corps d'Armée, 't welck capabel ſoude zyn een Stadt te attacqueren ofte belegeren, dat men als dan van de zyde van haer Hoog Mog. hem aenſtondts op 't alder-efficatieuſte met Volck, Wapenen, Ammunitie ende anders, ſal by-ſpringen, ende dat ſy Heeren Gedeputeerden blyven geauthoriſeert, omme in ſulken cas de bewuſte ſes duyſent Man aenſtonts op te ontbieden.

Sullende hier van ook Extract geſonden werden aen den voornoemde Heere van Beuningen, midtſgaders aen de Heeren Extraordinaris Ambaſſadeurs van

deſen Staet in Engelandt, als ook aen den Heere van Beverningk, Plenipotentiaris van deſen Staet tot Aeken, om te ſtrecken tot der ſelver narichtinge.

Onderſtondt,
Accordeert met 't voorſz Regiſter.
Was geteekent,
N. Ruyſch.

Concept.

Les ſouſſignez Miniſtres du Roy de la Grande Bretagne & les Eſtats Generaux des Provinces Unies du Pays-Bas, ayant depuis peu mis es mains de Monſieur le Marquis de Caſtel Rodrigo, Gouverneur & Capitaine General des Pays-Bas de l'obeiſſance du Roy d'Eſpagne un projet de Traitté de Paix, dreſſé ſur le Pied de l'alternative, mentionné dans la convention arreſtée & conclue, entre ledit Seigneur Roy de la Grande Bretagne, & leſdits Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-Bas, le 23 Janvier dernier, lequel le Roy de France offre de faire conclurre, & ſigner de ſa part, & que ledit Seigneur Marquis de Caſtel Rodrigo offre auſſi de ſigner de la part du Roy ſon maiſtre en vertu des Pouvoirs dont ils ſe trouve pourveu pour cet effect, ou bien d'envoyer incontinent pouvoir aux Miniſtres deſdits Seigneurs Roy de la Grande Bretagne, & Eſtats Generaux qui ſe trouvent a Paris, pour le conclurre & ſigner audit lieu, en ſon nom, & de la part dudit Seigneur Roy d'Eſpagne, mais puis que ledit Sr. Marquis de Caſtel Rodrigo, ſe defiant comme de couſtume, de la ſincerité de ſes Ennemis a demander au preallable toute l'aſſeurance que leſdits Seigneurs Roy de la Grande Bretagne & Eſtats Generaux luy peuvent raiſonnablement donner, que luy ayant ſigné, ou envoyé le pouvoir ſuſdit, le Roy de France de ſon coſté ne refuſer a pas de conclurre la paix ſur le meſme project, & de continuer la ſuſpenſion d'armes, pour un temps qui ſoit competent, a pouvoir faire venir la ratification du Roy ou de la Reine Regente d'Eſpagne, leſdits ſouſſignés Miniſtres ſe trouvant pleinement inſtruicts & aſſeurez de la part de leurs Superieurs de la bonne foy de laquelle le Roy de France a fait exhiber ledit project de Traitté, ont bien voulu s'interpoſer de la part deſdits Seigneurs Roy de la Grande Bretagne, & deſdits Eſtats Generaux garands par la preſente, non ſeulement que le Roy de France conclura & ratifiera ledit Traitté, mais l'obſervera auſſi punctuellement & religieuſement, lors qu'il ſera perfectionné, promettant pour cette fin, comme ils promettant au nom & de la

de la part de leurs Superieurs reſpectivement par ces preſentes, que ſi le Roy de France, apres qu'il luy aura eſté notifié que ledit Sieur Marquis de Caſtel Rodrigo a ſigné ledit projet de Traitté, ou envoyé pouvoir comme deſſus de la conclure & ſigner a Paris, refuſe de ſon coſté de ſe faire achever ou d'y manquer apres l'avoir achevé, on bien de continuer la ſuſpenſion d'armes pour un temps competent a pouvoir faire venir la ratification d'Eſpagne, leſdits Seigneurs Roy de la Grande Bretagne & leſdits Eſtats prendront d'abord le party du Roy d'Eſpagne, joindront toutes leurs forces enſemble, & agiront en Guerre ouverte, par Mer & par Terre contre la France, pour la reduire non ſeulement aux conditions exprimées dans le ſuſdit project de Traitté, mais meſmes aux termes du Traitté des Pyrenées, ſi Dieu benit leurs armes, & ſi l'on trouve a propos d'un commun accord de continuer la Guerre juſques a ce que les choſes ſoient reduites a cet Eſtat.

Donderdag den 17 May 1668.

Engelandt. Sweden. Tractaet van Triple Alliantie, tuſſchen Engelandt, Sweden, en de Nederlanden.

Is ter Vergaderinge geleſen het Tractaet van Triple Alliancie, tuſſchen Commiſſariſſen van den Koning van Groot Brittaigne, den Heere Grave van Dona, extraordinaris Ambaſſadeur van den Koning van Sweden, ende de Heeren Meerman ende Boreel, extraordinaris Ambaſſadeurs van deſen Staet in Engelandt, geſlooten op Withal den vyf en twintigſten der voorleden maendt, ouden ſtyl, in voegen ende manieren als 't voorſz Tractaet met de Acten ende Inſtrumenten daertoe behoorende, in 't eynde deſes van woorde te woorde ſtaet geinſereert: Waerop midts eenige Leden dienthalven reflectie gemaekt hebben op de Heeren der ſelver Principalen, is de deliberatie over de ratificatie van dien uytgeſteldt tot de naeſtvolgende Vergaderinge.

Cum favente & annuente divina Gratia, tum Sereniſſimus, & Potentiſſimus Princeps ac Dominus Dominus Carolus Secundus, Magnæ Britanniæ, Franciæ & Hiberniæ Rex, fidei defenſor, tum Celſi & Præpott. Domini Ordines Generales Fœderati Belgii, piis & ardentibus votis, laboribuſque indefeſſis hactenus incubuerint, ut ſimultates & diſſidia inter Sereniſſimos Galliarum & Hiſpaniarum Reges orta, quæque nunc in funeſtum & acerrimum bellum cruperunt, componerent, & ab ipſis primordiis ſemina & radices mali ſerpentis præciderent & ſuffocarent, ne fortaſſe totus Chriſtianus orbis, in partes & ſtudia diverſus abiret ſcinderetur que, incendiumque longe lateque totam Europam pervagaret, caſque ob cauſas memoratus Dominus Rex, & Dom. Ordines per Deputatos ſuos & mandatarios Hagæ Comitis die 23 January proxime præterito in mutuum pactum conſenſerint, & quidem conditionibus in hoc rerum ſtatu toti Europæ procul dubio placituris, quod poſt modum etiam ſolemni ratihabitione confirmarunt, quo complexi ſunt rationes & media, quibus pax inter diſſidentes Reges, cito tutoque promoveri, & redintegrari poſſet. Cumque inſuper ſupramemoratæ partes amicum valde in modum Sereniſſimum ac Potent.

Princ. ac Dom. Dom. Carolum D. G. Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Regem ac Princ. Hæreditarium, Magnum Principem Finlandiæ, Ducem Scaniæ, Eſthoniæ, Livoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Caſſubiæ & Vandaliæ, Principem Rugiæ, Dominum Ingriæ & Viſmariæ, nec non Comitem Palatinum Rheni Bavariæ Juliaci, Cliviæ, & Montium Ducem, rogarint, atque invitarint, ut tanquam pars principalis operam ſuam in eum finem collocare, tractatuique pactoque prædicto etiam ipſe ſubſcribere dignaretur, factum equidem eſt, ut tunc temporis Illuſtriſſimus atque Excellentiſſimus Dominus Chriſtophorus Delphicus Burggravius & Comes in Dhona, Hæreditarius Dominus in Carwinden, Schlobitten, Burgdorf, Stockenfels & Fiſchbach, Campi Mareſchallus, & Conſiliarius Bellicus, ac extraord. Sac. Reg. Maj. Suec. Legatus, ut & Dom. Hæraldus Appelboom, Hæreditarius de Soderbii, ejuſdem Sac. Reg. Maj. Sueciæ Conſiliarius aulicus, atque obligati extraord. dicto tractatui Hagæ Comitis ſolemniter ſubſcribere vix poterint, priuſquam jam dictus Dominus Legatus extraord. Sueciæ in Anglia, qua verſus iter ſuum deſtinabat, de paucis quibuſdam rebus ad prædictum negotium pertinentibus cum ſumme dicto Magnæ Britanniæ Rege contuliſſet, iiſdem tamen Domini Miniſtri Suecici, quo de optima & ſincera mente ac intentione Sereniſſimi Sueciæ Regis conſtaret, eodem tempore ac die inſtrumento ea de re confecto ſubſcribendo deeſſe noluerunt, vacuumque locum Clementiſſimo ſuo Regi ac Domino in Principale tractatu relinqui, haud ægre conſenſerunt. Cumque dictus Sueciæ Rex medio tempore, quamvis huic tractatui necdum ſubſcribere curaviſſet, nihilominus operam & officia ſua ubicunque hoc ex re communi fore creditum fuit, ad obtinendum ſæpe memoratum finem, cum dicto Magnæ Britanniæ Rege, & dictis Dominis Ordinibus pro virili conferre non ceſſaverit, & per hoc non exiguum momentum ad eandem pacem, cujus jam ex iis, quæ nunc accidere, multo major quam antea ſpes affulgere videtur, maturandam attulerit, tandem expedire judicatum fuit ultimam manum huic operi imponere; qua propter dicti Sereniſſimi ac Potentiſſimi Magnæ Britanniæ Regis Deputati ac Commiſſarii, Celſiſſimus ac Sereniſſimus Princeps Dominus Rupertus D. G. Comes Palatinus ad Rhenum, Dux Bavariæ Cumbriæque, præclari Ordinis Garterii Comes ſociuſque; nec non Illuſtriſſimi Domini Orlandus Bridgeman, Eques auratus & Baronnettus, Magnæ Angliæ ſigilli cuſtos; Johannes Baro Roberts de Trure privati ſigilli ſupradicti Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis Cuſtos; Georgius Dux Buckingamiæ; Georgius Dux Albemarle exercituum ſupramemorati Sereniſſimi Regis Magnæ Britanniæ Dux & Capitaneus Generalis, nec non equitum præfectus, uterque pariter dicti præclari Ordinis Garterii equites ſociique Henricus Baro Arlington, & Guilielmus Morice Eques auratus & Baronnettus dicto Sereniſſimæ Magnæ Britanniæ Regi primarii Status Secretarii, ut & ſupramemoratus Dom. Legatus Sueciæ extraordinarius Dom. Chriſtophorus Delphicus Bruggravius, & Comes in Dhona, nec non Excellentiſſimi Domini, Dominus Johannes Meerman, Civitatis Leydenſis Exconſul, ac Ordinarius ad Conventum D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii Deputatus, & Dominus Johannes Boreel, Civitatis Medioburgenſis Exconſul atque extraordinarius ac præfatum conventum Deputatus, ambo dictorum D. D. Ordinum Legati extraordinarii vi mandatorum ſuorum (quorum apographa ſub finem hujus inſtrumenti de verbo ad verbum inſerta ſunt) ſequentem in modum convenerunt & conſenſerunt.

Quod

I.

Quod Sereniſſimus Sueciæ Rex tanquam pars principalis in ſupra dicto pacto adſciſcetur, & recipietur, qui proinde etiam ad omnia in eodem tractatu contenta, nulla re omnino excepta, ſeſe aſtringit, perinde ac ſi ſæpius memoratum tractatum ab initio per ablegatos ſuos concludi ac ſignari curaſſet, & ſic dictus tractatus à primo momento formam ac ſubſtantiam pacti tripliciter conventi habuiſſet, qua etiam de cauſa ſæpe dictum tractatum de verbo ad verbum hic inſeri neceſſe judicatum eſt.

Sereniſſimus & Potentiſſimus Princeps ac Dominus, Dominus Carolus ejus nominis Secundus, Magnæ Britanniæ Rex, ac Celſi Præpotentes Domini Ordines Generales Fœderati Belgii, reputantes, atque apud animum expendentes ſummo cum dolore miſerias calamitateſque belli, quod nuper inter duas Coronas in finibus exarſit, quodque neceſſitate quadam ineluctabili maximam partem Principum atque Statuum Chriſtiani orbis iiſdem involvit malis, ſerpente incendii iſtius flamma ad vicinos, niſi tempeſtive & in principio extinguatur, exiſtimarunt ſe nullatenus functuros partibus officii muneriſque ſibi à Deo mandati, ſi poſt fœliciter inſtauratam amicitiam ſub auſpiciis Divini numinis, & reductam veterem neceſſitudinem inter Magnam Britanniam & Fœderatum Belgium, eodemque tempore ſtabilitam Pacem inter quatuor potentes Status, qui cruenti iſtius belli partes fuerunt, animum non applicent ſedulo, omnique induſtria ad componenda diſſidia, quæ oborta ſunt inter prædictas duas Coronas, præſertim ut memorati in finibus belli flamma ſopiatur. Proinde cum Sereniſſimus Magnæ Britanniæ Rex, & Celſi Præpotenteſque Ordines Fœderati Belgii, poſt multum operæ inſumptum variaſque obteſtationes, obtinuerint à Chriſtianiſſimo Rege, ut profeſſus ſit dictis Ordinibus Generalibus, ſe ex hoc tempore arma depoſiturum, dummodo Hiſpani parati ſint illi rité atque ſolemniter cedere per Tractatum Pacis omnia loca & munimenta, ut & Caſtelanias cum annexis, quæ armis in expeditione præcedentis anni occupavit, vel ut Hiſpani permoveantur in eum tranſcribere omne jus, quod illis reſtat in Ducatu Luxemburgico (ſive Comitatu Burgundiæ) præterea Cameracum cum Cameraceſeo, Duacum, Ariam, Fanum Sancti Audomari, Bergas, St. Vinoci, Furnas & Linckium, cum Bailluatibus, Caſtelaniis, cæteriſque quæ inde pendent, Regemque Chriſtianiſſimum poſteriore caſu reſtituturum Regi Hiſpaniæ omnia loca ditioneſque, quæ Galli Armis, ex quo Flandriam ingreſſi ſunt, occupavere, ea lege, ut Celſi & Præpotentes Domini Ordines Generales reciproce caveant, Regemque Chriſtianiſſimum ſecurum reddant, ſe effecturos apud Hiſpanos, rationibuſque, aliiſque momentis, ut in eaſdem conſentiant leges. Arbitrati ſunt, ſe hac tempeſtate atque hoc rerum Articulo optimam navaturos operam non modo utrique præfatorum Regum, ſed & aliis Principibus & Statibus vicinis, ſi conjunctim communicatis conſiliis collatiſque operis adhortentur, &, quantum ſuarum virium eſt, permoveant, ſæpius dictas duas Coronas ad ineundam Pacem legibus atque conditionibus ſupra memoratis; In quem finem facta nobis, qui has tabulas ſubſignavimus, poteſtate libera ex præſcripto mandatorum noſtrorum convenimus de Articulis & Capitibus ſequentibus.

Quod

I.

Quod Rex Magnæ Britanniæ, & Ordines Generales Fœderati Belgii, conjunctim vel ſeparatim, communicatis tamen omnino conſiliis & ſecundum ea, de quibus mutuo convenerit, omnem operam, omnemque induſtriam adhibebunt, apud Regem Chriſtianiſſimum, ut in optima legitimaque forma ſolemni Tractatu ſpondeat, & promittat Regi Magnæ Britanniæ & Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus, ſe pacis fœdus facturum cum Rege Hiſpaniæ citra omnem, quocunque ſub prætextu vel quacunque de cauſa, exceptionem vel diſpenſationem, ſi Hiſpaniæ Rex induci aut permoveri queat per Regem Magnæ Britanniæ & Ordines Fœderatos, ut cedat Regi Chriſtianiſſimo aut loca anno præterito in Belgica armis occupata, aut aliud tantumdem valens per traditionem locorum ſuperius memoratorum, aliorumve in compenſationem, de quibus mutuo conſenſu partes inter ſe convenire potuerint.

II.

Ut Rex Chriſtianiſſimus conſentire velit in prorogationem vacationis armorum in Belgica ad finem menſis Maii, ut temporis interea Rex Magnæ Brittanniæ & Fœderati Ordines ſedulo omnique induſtria & diligentia operam dare poſſint, apud Regem aut Reginam Hiſpaniæ, ejuſque conſiliarios, uti legibus conditionibuſque præfatis conſenſum adhibere velint.

III.

Ut vero Rex Chriſtianiſſimus nulla juſta ratione dictam armiſtitii prorogationem recuſare queat, Rex Magnæ Britanniæ Ordineſque Fœderati ſe eodem Tractatu obſtringent, id ſe effecturos ut reapſe Galliæ cedatur ab Hiſpanis omne quod Gallorum armis anno præterito occupatum fuit, aut aliud tantundem valens, de quo mutuo partium conſenſu conveniet.

IV.

Quod Rex Chriſtianiſſimus inducetur & permovebitur, ut prædicto promiſſo plenam adhibere fidem, atque in eo fiduciam ponere velit, & ut proinde ejus arma in poſterum quieſcant in Belgica, ita quidem, ut ſi præter omnem ſpem & exſpectationem Rex Magnæ Brittanniæ, Fœderatique Ordines nequeant, per exhortationes obteſtationeſque permovere Hiſpanos, ut conſenſum adhibeant conditionibus ſæpius memoratis, ac proinde ad media majoris efficaciæ venire neceſſe ſit, nihilominus Galli intra fines, & in finibus dictæ Belgicæ ſua arma non movebunt aut introducent, ſed Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines ſe obſtringent, atque in ſe recipient id ſeſe ſuppleturos quod neceſſum erit, ut Hiſpani reapſe adſtringantur, uti Pacem legibus ſupradictis accipiant, adeoque Regi Chriſtianiſſimo integrum non erit, ullos exercere actus hoſtiles in dictis Regionibus, neque ullum occupare oppidum, licet ſponte ſua ſe dedere velit, niſi Rex Magnæ Britanniæ, & Fœderati Ordines ceſſent, atque omittant efficere id quod jam dictum eſt.

V.

Quod ſancita inter duas Coronas Pace ejus ſervandæ ſponſores vindiceſque erunt in forma omnium optima, ampliſſima & ſecuriſſima non modo Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines, ſed & Imperator omneſque Reges & Principes vicini, qui exiſtimant ſua intereſſe, ut orbi Chriſtiano inconcuſſa maneat quies, & Belgicæ ſua reddatur, conſtetque tranquillitas, in quem

quem finem definietur copiarum militarium numerus, aliaque media, quibus utendum erit adverſus alterutram partium, quæ temeraverit, vel violaverit Pacem, ut injuriam demat ac parti læſæ reſarciat.

Pacta hæc conventa omniaque & ſingula iis contenta à dicto Domino Rege Magnæ Britanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque partis literas ſigillo magno munitas, debita & authentica forma, intra quatuor ſeptimanas proxime ſequentes, aut citius, ſi fieri poterit, confirmabuntur, & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur.

In quorum omnium & ſingulorum fidem majuſque robur hiſce tabulis ſubſcripſimus, illaſque ſigillis noſtris ſubſignavimus.

Hagæ Comitum in Hollandia die vigeſimo tertio Januarii anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi octavi.

(*L.S.*) *H. Tengnagel de Gellicom.*
(*L.S.*) *B. d'Aſperen.*
(*L.S.*) *Joh. de Witt.*
(*L.S.*) *M. van Crommon.*
(*L.S.*) *And. van Unckel.*
(*L.S.*) *Johan van Schriek.*
(*L.S.*) *J. Isbrants.*

II.

Quo autem pactum hoc tripliciter conventum ſolidioribus fundamentis niteretur, expreſſe conventum & ſancitum eſt, ut inter Sereniſſimos & Potentiſſimos Magnæ Britanniæ ac Sueciæ Reges, Celſoſque ac Præpotentes Dominos Ordines Generales Fœderati Belgii firma ac ſincera ſemper ſit, maneatque amicitia & confœderatio, eaque ita ſerio ac ſincere colatur & continuetur, ut unaquæque partium contrahentium alterius emolumenta, ac dignitates ex animo bonaque fide promovere, quicquid vero ei contrarium eſt, quovis meliori modo avertere, enixe ſtudeat.

III.

Quem in finem & pro præſtanda defenſione ſuorum reſpective Regnorum, Provinciarum & ſubditorum, & pro conſervandis Dominiis, juribus, libertatibus, immunitatibus, commerciis, pactis & receptis conſuetudinibus, tam terra quam mari, firma quoque & inviolabilia permanebunt antiquiora fœdera & tractatus, quorum vi & efficacia dicti Reges ac Regna, dictique Ordines ſibi invicem ante hac reſpective adſtricti & devincti ſunt.

IV.

Sicut etiam ſupramemoratæ partes non modo obligatæ erunt omnem in id operam impendere, ut pax inter vicinos belligerantes Reges quantocius concludatur, inviolataque poſtmodum conſervetur, verum etiam officia ſua, quantum fieri poterit, adhibebunt, ut univerſa Europa pace tot votis exoptata longo tempore frui & gaudere poſſit, & ut omnia quieta remaneant in eo ſtatu, quo per ſolemnia pacificationum fœdera poſita ſunt, utque ea ſincere & bona fide colantur & obſerventur.

V.

Si vero contingerit, ut amicum hoc fœderatorum propoſitum in ſini-

ſtram, quod Deus avertat, & iniquam partem fuerit acceptum, atque intempeſtiva forſan vindicta, vel bellum etiam ab aliquo modernorum belligerantium, vel eo iiſve, qui eorum partibus acceſſerunt, aliiſve, qui Statibus cujuſpiam Fœderatorum propterea ſubiraſcatur, teneant Fœderati ſibi eſſe devinctiſſimi ad ſuſtinendam vim omnem, ſeque mutuo & Regna Provinciaſque & ditiones, juraque & libertatem ſuam Mari & Terra acerrime defendendam, nec ab hac mutui auxilii fide & guarantia communi cuiquam liceat prius deſiſtere, quam ſeſe invicem à periculo vindicarint, mutuumque ſatisfactionis & ſecuritatis eventum præſtiterint.

V I.

Pacta hæc conventa, omniaque & ſingula iis contenta a dictis Dominis Regibus Magnæ Britanniæ ac Sueciæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes litteras ſigillo magno munitas debita & authentica forma intra tres menſes proxime ſequentes, aut citius, ſi fieri poterit, confirmabuntur & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus extradentur.

Sequuntur mandata procuratoria.

Carolus Secundus D. G. Magnæ Britanniæ, Franciæ, & Hiberniæ Rex, fidei defenſor, omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Salutem. Quandoquidem in Fœdere iſto nuper inter nos & Celſos & Præpotentes Dominos Ordines Fœderatarum Belgii Provinciarum, pro efficaciori Paciſ inter vicinos Reges Mediatione, die 23 Januarii proxime elapſi Hagæ-Comitum ineundo Illuſtriſſimus & Excellentiſſimus vir Chriſtophorus Delphicus Comes de Dhona, à bono Fratre noſtro Sereniſſimo Sueciæ Rege Legatus extraord. ſerio tam à nobis quam à dictis D. D. Ordinibus rogatus ſuam, uti vellet operam in communem orbis Chriſtiani pacem conferri, ſeque confœderationi iſti adjungere nomine Domini ſui Regis Sereniſſimi, quem imprimis ex Europæ Principibus tum ob communem Religionis nexum, tum ob alia illa ſingularia inter nos amicitiæ Fœderumque vincula in tam pio opere ſocium nobis exoptabamus, per ſolemne quoddam inſtrumentum manu ſua eodem die ſubſcriptum nomine & ex parte dicti Domini ſui Sueciæ Regis Sereniſſimi ſe jam ad id promptum paratumque ſolemniter declaraverit, pollicitus inſuper ſpondenſque, quam primum Londini eſſet, quo tanquam Legatus extraord. ſupramemorati boni Fratris noſtri ſtatim erat profecturus, velle ſe declarationem iſtam ſuam concurrentibus una dictorum D. D. Ordinum Generalium Legatis Commiſſariiſque pariter à nobis ſufficienti poteſtate ad id inſtruendis effectam abſolutamque dare: Cumque ex quo huc advenerit declarationi ſuæ priori intentus, ſe Regis ſui nomine in dicti Fœderis partem principalem obtulerit, certis ſub legibus, & conditionibus prius definiendis; in quem finem cum neceſſe ſit, ut aliqui conſtituantur, qui tanquam Commiſſarii noſtri ſuper hac re cum ſupradicto Comite de Dhona, nec non cum Legatis Extraordinariis dictorum D. D. Ordinum Generalium ex parte noſtra tranſigant & concludant; ſciatis igitur quod nos de prudentia fide & integritate, præcariſſimi noſtri cognati Domini Ruperti, Principis Palatini ad Rhenum, nec non prædilectorum & fidelium noſtrorum Orlandi Bridgeman, equitis aurati & Baronetti Magni noſtri Angliæ ſigilli Cuſtodis, Johannis Baronis Roberts de Trure, privati noſtri ſigilli Cuſtodis; Præcariſſimorum noſtrorum Conſanguinorum, Georgii Ducis Bunckingamiæ, Georgii Ducis Albemarliæ, exerci-

exercituum noſtrorum Ducis & Capitanei Generalis, nec non equitum Præfecti; utriuſque pariter Ordinis noſtri, Garterii dicti, equitis ſociique, nec non prædilectorum & fidelium noſtrorum, Henrici Baronis Arlington, & Guillielmi Morice equitis aurati, primariorum noſtrorum Status Secretariorum plurimum confiſi, eoſdem à ſanctiori noſtro Conſilio omnes conſtituimus, fecimus & ordinavimus, & per præſentes manu noſtra Regia ſignatas conſtituimus, facimus & ordinamus noſtros veros certos & indubitatos Deputatos Commiſſarios & Procuratores, dantes & concedentes eis, vel quibuſvis eorum ſex, quinque quatuor vel tribus plenam poteſtatem authoritatemque, pro nobis & noſtro nomine, una cum Excellentiſſimis viris Domino Johanne Meerman, & Domino Johanne Boreel dictorum D. D. Ordinum Generalium Legatis extraordinariis, prædictum Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum virum Dominum Chriſtophorum Delphicum Comitem in Dhona Sereniſſ. Sueciæ Regis Legatum extraordinarium conveniendi, & cum eodem de & ſuper conditionibus, quibus præfatus Sereniſſimus Sueciæ Rex, dictæ confœderationi inter nos, dictoſque Dominos Ordines Generales uti dictum eſt, initæ ſe tanquam partem principalem ſociet & adjungat communicandi, tractandi, & concludendi, nec non ſuper ea, quæ concludentur, inſtrumenta, quibus expediet modo & forma & faciendi ſignandique, reliquaque omnia & ſingula præſtandi, quæ hac in re factu erunt neceſſaria, ſpondentes & in verbo noſtro Regio promittentes, nos quæcunque à dictis Commiſſariis noſtris, vi præſentium concludenda contigerint, rata ea omnia, grata & accepta, ea qua convenerit forma & ſolemnitate habituros, in quorem fidem & teſtimonium has litteras noſtras manu noſtra Regia ſignatas magno Angliæ ſigillo communivimus. Dabantur apud Palatium noſtrum Weſtmonaſterienſe Aprilis die ſecundo anni æræ Chriſtianiſſimæ 1661. Regnique noſtri vigeſimo.

Carolus R.

Nos Carolus D. G. Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Rex & Princeps Hæreditarius, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Scaniæ, Eſthoniæ, Livoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Caſſubiæ & Vandaliæ, Princeps Rugiæ, Dominus Ingriæ & Vilmariæ, nec non Comes Palatinus Rheni, Bavariæ, Cliviæ & montium Dux; notum teſtatumque facimus omnibus & ſingulis, quorum intereſt, aut quomodocunque intereſſe poterit; quandoquidem orbi Chriſtiano eæ imminere videntur turbæ, præſertim occaſione motuum, qui in Belgio Hiſp. non ita pridem ſuborti ſunt, ut in ſummo diſcrimine publica tranquillitas abſque dubio omni verteretur, maturis curis ac ſtudiis eidem tempeſtive proſpectum fuerit; nos inſuper ad animum expendimus, quanto publicæ ac Chriſtianæ Rei bono ac commodo ſemper fuit, quæ nos inter & Sereniſſimum ac Potentiſſimum Principem Fratrem conſanguineum amicum & Fœderatum noſtrum Chriſtianiſſimum Dominum Carolum ejus nominis ſecundum eadem gratia Magnæ Brittanniæ, Franciæ & Hiberniæ Regem fidei defenſorem, jam diu ſincera fide ac amicitia viget. Idcirco cum vel hoc tempore ad conſervandam periclitantem communem ſalutem, publicamque quietem & incolumitatem mutuam tuendam maxime pertinere videatur, ſi pro bono publico ac communi ſecuritatis ſtabilimento intimiori confœderationis nexu curæ

ac ſtudia hinc inde mutuo jungantur. Nobis etiam cum alias tum documento ut recenti, ita glorioſo ac percelebri ſatis ſuperque conſtet, quantopere altememorato Sereniſſimo Regi publica ſalus ac tranquillitas curæ cordique ſit; propterea in mandatis dedimus ac commiſimus, ſicuti & vigore harum in mandatis damus & committimus noſtro Legato extraordinario Campi Mareſchallo & Conſiliario bellico illuſtri nobis ſincere fideli Domino Chriſtophoro Delphico, Burggravio & Comiti in Dhona, Hæreditario Domino in Carwinden, Schlobitten, Burgdorf, Stockenfelts, & Fisbach, eique plenam & ſufficientem poteſtatem tribuimus, ut cum iis illove, quos quemve Sereniſſimus ac Potentiſſimus Rex Magnæ Brittanniæ ad id itidem legitimis ac ſufficientibus mandatis inſtructos aut inſtructum conſtituerit, congrediatur, tractet, agat, ſtatuat ac concludat, ſuper iis mediis ac conditionibus, quibus intimiorem confœderationis nexum ſanciri, publicæ quietis ac tranquillitatis conſervationem obtineri, adeoque mutuam ſecuritatem ac incolumitatem ſtabiliri, præſentes denique motus componi, ſiſti, ac ſopiri poſſe viſum fuerit. Quicquid autem dictus noſter Legatus extraord. ad hunc ſcopum ſpectans, tractaverit, egerit, ſtatuerit, ac concluſerit, nos omni meliori modo ratum gratumque habituros harum vigore, Regia ac inviolabili fide promittimus. In quarum fidem, & majus robur haſce ſigillo noſtro Regio & honoratiſſimæ & Chariſſimæ matris noſtræ nec non cæterorum noſtrorum tutorum, Regnique noſtri adminiſtratorum manibus ſubſcriptas communiri juſſimus: Dedimus in Arce noſtra Holmenſi die 19 Octobris 1667.

Hedewich Eleonora.

Petrus Brahe, Comes in Wiſſingsborg, R. S. Drotzetus.

Loiens v. D. Linde L. R. March.

Guſtaf Otto Stenbock, R. S. Architalaſſus.

Magnus Gabriel de la Gardil, R. S. Cancell.

Guſtaf Baner L. R. S. Theſaurarii.

Nos Carolus D. G. Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Rex & Princeps Hæreditarius, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Scaniæ, Eſthoniæ, Livoniæ, Careliæ, Bremæ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Caſſubiæ & Vandaliæ, Princeps Rugiæ, Dominus Ingriæ & Viſmariæ, nec non Comes Palatinus Rheni, Bavariæ, Juliaci, Cliviaci & montium Dux. Notum teſtatumque facimus omnibus & ſingulis quorum intereſt, aut quomodocunque intereſſe poterit. Quandoquidem enati in Belgio Hiſpanico armorum motus toti orbi Chriſtiano magnas turbas cum publicæ ſecuritatis everſione haud obſcure minantur, nobis vero nihil curæ magis cordique ſit, quam ut communi tranquillitati ſuus conſtet vigor illæſus omnino ac inconcuſſus, inque eum finem, quæ à ſubortis motibus Chriſtianæ rei metuendæ diſcrimina videntur, tempeſtive avertantur, idcirco cum Celſi ac Præpotentes D. Ordines Generales Fœderati Belgii, ſuam quoque teſtati ſunt propenſionem & promptitudinem, proſpiciendi in tempore communi quieti, bonoque publico omnibus modis ac curis conſulendi. Nos Legato noſtro Extraordinario Campi Mareſchallo Conſilario Bellico, Illuſtri, nobis ſincere fideli, D. Chriſtophoro Delphico Burggravio & Comiti in Dhona, Hæreditario Do-

Domino in Carwinden, Schlobitten, Burgſdorf, Stockenfelfs & Fisbach, ut & ablegato noſtro Extraordinario & Conſiliario aulico Generoſo & nobili nobis ſincere fideli Haraldo Appelboom, Domino Hæreditario de Soderbii, mandatum ac plenam poteſtatem dare & concedere volumus, prout vigore harum mandatum ac plenam poteſtatem eis damus & concedimus, ut cum illis, quos Celſi ac Præpotent. Domini Ordines Generales Uniti Belgii ſufficienti itidem ac legitimo mandato ad id inſtructos denominaverint, conſilia ac rationes, quæ ad componendos, ſiſtendos ac ſopiendos dictos præſentis belli motus, adeoque ad publicæ tranquillitatis, ſecuritatiſque illibatam conſervationem, ſpectare potuerint in commune conferant, ſuper iis communicent, tractent, agant, & concludant, promittentes bona fide & Regio verbo, nos omnia & ſingula, quæ ad dictum ſcopum pertinentia noſtro nomine communicaverint, egerint & concluſerint, grata & rata habituros ac re ipſa impleturos. In quorum fidem majorem haſce ſigilli noſtro Regio & honoratiſſimæ, & Chariſſimæ Matris noſtræ, nec non cæterorum noſtrorum tutorum, Regnique noſtri adminiſtratorum manibus ſubſcriptas communiri juſſimus.

Dedimus in arce noſtra Holmenſi die 2 Octobris 1667.

Hedwich Eleonora.

Petrus Brahe, Comes in Wiſſenborg R. S. Drotzetus.

Loiens v. D. Linde, L. R. S. Marc.

Guſtaf Otto Stenbock R. S. Architalaſſus.

Steno Bielke, L. Cancell. Regni.

Guſtaf Baner L. R. S. Theſaurarii.

Les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, a tous ceux qui ces preſentes Lettres verront, Salut. Toute la Chreſtienté du teſmoin du zele avec lequel nous nous appliquons a eſteindre le feu qui s'eſt allumé dans les Provinces Voiſines, & de la peine, que nous avons priſe, & prenons encore tous les jours a y faire auſſi accourir d'autres Roys, Princes & Eſtats, qui pour n'en eſtre ſi Voiſins, ne laiſſent pas d'y eſtre auſſi notablement intereſſez, entre les preuves que nous en avons donné eſt l'Ambaſſade extraordinaire qui eſt preſentement de la part de cet Eſtat aupres du Roy de la Grand-Bretagne, principalement pour y mettre la derniere main a cette grand œuvre; Et d'autant qu'elle ne ſe peut pas ſeurement achever que l'on ne faſſe entrer dans les meſmes ſentiments pluſieurs autres Roys & Potentats, & voulant profiter de l'inclination que le Roy de Suede, nous a fait teſmoigner avoir a cela par ſon Ambaſſadeur Extraordinaire qui a negotié quelque temps icy, & qui ſe trouve preſentement à Londres, nous avons jugé devoir ordonner à nos Ambaſſadeurs de meſnager cette occaſion, & afin de le pouvoir faire avec ſucces, nous avons pour ces cauſes, & autres a ce nous mouvantes, donné & donnons par ces preſentes, plein pouvoir, authorité Commiſſion & Mandement ſpecial aux Sieurs Jean Meerman, Conſeiller, & Bourguemaiſtre de la Ville de Leyden; & Jean Boreel Bourgemaiſtre de la Ville de Middelbourg, Deputez en noſtre aſſemblée de la part des Provinces de Hollande, Weſtfriſe & Zelande, dont noſtre ditte Ambaſſade extraordinaire eſt compoſée de noſtre part & en noſtre nom faire &

conclure avec les Sieurs Commiſſaires, & Ambaſſadeurs extraordinaires des Roys de la Grande Bretagne, & de Suede reſpectivement un Acte de triple convention pour l'vancement, & la perfection de l'accommodement entre les deux Roys de France & & d'Eſpagne, pour cet effect de conferer, comme auſi de convenir promettre, reſoudre, conclurre & arreſter avec eux enſemble ou ſeparement tout ce qui ſera jugé neceſſaire pour cela, meſme d'en conclurre & ſigner un ou pluſieurs Traittez, faire & paſſer tous les inſtruments, Actes & promeſſes neceſſaires, en bonne & deüe forme, & faire generalement tout ce que nous pourrions faire, ſi nous y eſtions preſens, quand meſmes pour cela il ſeroit beſoin de mandement plus ſpecial, promettant ſincerement, & de bonne foy avoir agreable & tenir ferme & ſtable tout ce que leſdits Sieurs Ambaſſadeurs extraordinares promettront, accorderont, agiront, conviendront, & ſigneront en laditte qualité pour ce que deſſus, pour l'obſerver, accomplir & executer inviolablement & de n'aller jamais au contraire directement ny indirectement, en quelque maniere que ce puiſſe eſtre, mais d'en faire expedier nos Lettres & ratifications en la forme la plus authentique, que faire ſe pourra & quand il ſera beſoin.

Donné a la Haye ſous noſtre Grand Sceau ſous le paraphe du Preſident, a ſignature de noſtre Griffier, le 20 jour du Mars 1668.

A. Tengnagel de Gellicom, vt.

Par Ordonnance deſdits Seigneurs
Eſtats Generaux.

N. Ruyſch.

In quorum omnium fidem, majuſque robur nos Domini Deputati & Commiſſarii S.R. Majeſtatis Magnæ Britanniæ, ut & Dominus Legatus, extraordinarius S. R. Majeſtatis Sueciæ, nec non Domini Legati extraordinarii Celſorum ac Præpot. Dominorum Ordinum Generalium Fœderatarum Belgii Provinciarum, huic inſtrumento ſubſcripſimus, illudque ſigillis noſtris ſignavimus.

Actum Weſtmonaſterii in Palatio Regio die 25 Aprilis ſt. vet. anno 1668.

Rupert.
L.S.
Orl. Bridgeman.
L.S.
Buchingam.
L.S.
Albemarle.
L.S.
Arlington.
L.S.

J. Meerman.
L.S.
Joh. Boreel.
L.S.

Separatum Inſtrumentum.

Cum die 23 Januarii proxime præteriti ex mandatis Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis & Celſorum ac Præpotentium Dominorum Ordinum Gene-

Generalium Fœderatarum Belgii Provinciarum Tractatus quidam Hagæ Comitum initus ſit atque concluſus ſuper mediis, quæ ex re omnium quam maxime utilia & commoda viſa fuere ad pacem inter duos jam belligerantes Galliarum, & Hiſpaniarum Reges conciliandam, eodemque tempore etiam ſuper ſeparatis aliquibus articulis dictum Tractatum concernentibus conventum & tractatum fuerit. Prætereaque Sereniſſimo Sueciæ Regi placuerit ad requiſitionem & invitationem tam dicti Regis Magnæ Britanniæ, quam Dominorum Ordinum dicto Tractatui, ut partem principalem ſemet adjungere, ſicut in hodierno quodam principali tractatu, & præcipue in primo ejus articulo latius declaratum eſt, non tantum tractatus iſte hinc vim & naturam pacti tripliciter conventi conſecutus eſt, ſed & cum dicti ſeparati articuli pars ſint eſſentialis & integralis dicti tractatus Hagæ Comitum, conventum eſt inter Dominum extraordinarium Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis, ut & Celſorum ac præpotentium Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii Provinciarum Legatos extraordinarios in dicto principali hodierno Tractatu nominatos vi mandatorum etiam ibidem expreſſorum, quæ hic pro ſpecialiter inſertis habentur, ut articuli iſti ſeparati dicti Tractatus Hagæ Comitum etiam pro inſertis in dicto hodierno principali Tractatu habeantur, ejuſdem obligationis ſint ac efficaciæ reſpectu dictorum Dominorum Regum & Dominorum Ordinum, ac ſi de verbo ad verbum in eo inſerti & expreſſi fuiſſent, ſicut infra inſerentur.

Sequuntur dicti Articuli ſeparati, qui ejuſdem erunt virtutis atque authoritatis, ac ſi inſerti forent tractatui hodierno die intra Regem Magnæ Britanniæ & Ordines Generales Fœderati Belgii concluſo.

I.

Si procuranda pace inter Galliam & Hiſpaniam ſe offerat aliqua difficultas ſuper puncto renunciationis, ea ineunda eſt ratio, ut vel nulla ejus in pactis fiat mentio, vel ut ejuſmodi verbis concipiatur formula, ut neutri duarum Coronarum, quo ad prædictam renunciationem eo quicquam accedat, aut etiam inde creëtur aliquod juris detrimentum. Quod ſi vero Rex Hiſpaniarum vel etiam Rex Chriſtianiſſimus in id conſentire nolint, adverſus recuſantem Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines procedent, ut conventum eſt articulo 3 & 4 dicti Tractatus, & ultimo horum articulorum reſpective, ea tamen conditione, ut in caſu recuſationis Regis Hiſpaniæ Rex Chriſtianiſſimus ſe reciproce obſtringat, quemadmodum dicto articulo quarto, ſe nullatenus arma moturum in Belgio.

II.

Quod Rex Magnæ Britanniæ & Ordines Generales Fœderati Belgii, ut prolixius ab omni parte ſatisfiat, ſe obligabunt omnem ſedulo operam daturos, ut pax inter Reges Hiſpaniæ & Luſitaniæ eodem tempore ſanciri poſſit, ea tamen lege, ut viciſſim Gallia ſe obſtringat, ſi tam cito non poſſit id negotium perduci ad exitum, uti pax inter ſe & Hiſpaniam nihilominus ineatur, hoc excepto, ut liberum ſit Regi Chriſtianiſſimo ſuppetias ferre Regi Luſitaniæ Fœderato ſuo, eique auxilio eſſe, ſive inferendo arma ſua, ut aliunde detrahat hoſtem, ſive alio quocunque modo, quem ſibi commodiſſimum atque maxime ex uſu fore exiſtimabit. Et ſi Hiſpani adduci poterunt, ut con-

conſentiant in pacem ſub dicta conditione, atque ea proinde concludatur, Rex Chriſtianiſſimus tenebitur à Belgica omnino abſtinere, ut pacata, aut neutraram partium rebus implicata, neque jus faſque erit quidquam adverſus eam moliri, neque palam virtute bellica, neque clandeſtinis artibus, ut neque petere ullam ſatisfactionem ſub obtentu impenſarum erogationumque, quæ in bello Luſitanico erunt faciendæ, tam ob delectum militem, quam alia belli onera. Quod ſi contingat, manente dicto bello, per auxiliares Regis Chriſtianiſſimi copias occupari loca quædam in Hiſpania, Italiave, Rex Chriſtianiſſimus ſimulatque pax cum Luſitania facta fuerit, eadem reſtituet Hiſpaniæ, ſed ſi præter & contra exſpectationem Hiſpania recuſet pacem cum Rege Luſitaniæ, ut & cum Rege Chriſtianiſſimo ea cum expectatione, ut Fœderato ſuo liberum ſit ei auxiliari, quemadmodum jam dictum eſt, hoc inopinato caſu Rex Magnæ Britanniæ & Fœderati Ordines tenebuntur reapſe id efficere, ut Hiſpani omnimodo in id conſentiant, ita tamen ut reciproce Rex Chriſtianiſſimus ſe obſtringat, quemadmodum caſu primo, quod non ſit moturus arma in Belgica.

III.

Si præter omnem expectationem Rex Chriſtianiſſimus inducat in animum, ut promittere nolit, quod Tractatum Pacis ſignaturus ſit, ſimul atque Hiſpani ceſſuri ſunt omnia loca ab eo occupata in noviſſima expeditione, vel aliud tantundem valens, de quo mutuo conſenſu conveniet, aut promiſſorum fidem non impleat, aut detrectet reſpuatque cautiones & præmunimenta in dicto Tractatu expreſſa, quæ neceſſaria ſunt, ut obviam eatur motui juſtiſſime concepto, ne Rex Chriſtianiſſimus arma ſua victricia in ſæpius memorata Belgica ulterius proferat, quod omnibus iſtis caſibus, ut & ſi per alia ſubterfugia, aut obliquas artes conetur pacis concluſionem impedire aut eludere, Anglia, Fœderatumque Belgium tenebuntur accedere partibus Regis Hiſpaniæ, omnibuſque & junctis viribus terra marique adverſus Galliam bellum gerere, ut compellatur non in leges duntaxat ſæpius jam memoratas pacem facere, ſed ſi arma in eum finem ſumta Deum habeant faventem & propitium, atque de communi conſenſu id expedire viſum fuerit etiam bellum continuare, donec res in eum ſtatum fuerint reſtitutæ, quo fuerunt tempore fœderis in collimitio Regnorum in montibus Pyrenæis ſanciti.

IV

Articuli hi ſeparati omnique & ſingula iis contenta à dicto Domino Rege Magnæ Britanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per patentes utriuſque partis litteras, ſigillo magno munitas, debita & authentica forma intra quatuor ſeptimanas proxime ſequentes, aut citius ſi fieri poterit, confirmabuntur & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur.

Actum Hagæ Comitum in Hollandia die 23 Januarii 1668.

Signatum erat,

(*L.S.*) *Tengnagel de Gellicom.*
(*L.S.*) *B. d'Aſperen.*
(*L.S.*) *Joh. de Witt.*
(*L.S.*) *M. van Crommon.*
(*L.S.*) *A. van Unckel.*
(*L.S.*) *J. van Coeverden.*
(*L.S.*) *J. Isbrants.*

In

Inſtrumentum hoc ſeparatum omniaque & ſingula in eo contenta à dictis Dominis Regibus Sueciæ ac Magnæ Britanniæ, dictiſque Dominis Ordinibus Generalibus Fœderatarum Belgii Provinciarum per patentes litteras ſigillo magno munitas, debita & autentica forma intra tres menſes proxime ſequentes, aut citius ſi fieri poterit, confirmabuntur & ratihabebuntur, mutuaque ratihabitionum inſtrumenta intra prædictum tempus hinc inde extradentur. In quorum omnium & ſingulorum fidem majuſque robur nos Dominus Legatus Extraordinarius Sacræ Regiæ Majeſtatis Sueciæ, ut & Domini Deputati & Commiſſarii Sacræ Regiæ Majeſtatis Magnæ Britanniæ, nec non Domini Legati Extraordinarii Celſorum ac Præpotentium Dominorum Ordinum Generalium Fæderatarum Belgii Provinciarum huic ſeparato inſtrumento ſubſcripſimus, illudque ſigillis noſtris ſignavimus. Actum Weſtmonaſterii in Palatio Regio die 25 Aprilis ſtilo viteri. Anno 1668.

Chriſtophorus Delphicus,
B. ac Comes in Dhona.
L. S.

J. Meerman.
L. S.
Johan Boreel.
L. S.

Quoniam juxta tenorem inſtrumenti die 23 Januarii proxime præterito Hagæ-Comitis ſubſcripti ab Illuſtriſſimo atque Excellentiſſimo D. D. Chriſtophoro Delphico Comite in Dhona, Sacræ Regiæ Majeſtatis Sueciæ Legato Extraordinario, hic in Anglia per aliquot tempus jam allaboratum fuit ad conveniendum ſuper ſubſidiariæ pecuniæ promiſſione ſummæ Coronæ Sueciæ pari paſſu cum Sereniſſimo Magnæ Britanniæ Rege, Dominiſque Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii in pacificationis negotio, quod inter duas Galliæ & Hiſpaniæ Coronas tractatur, & in quo non obſtante quod ſuper negotio ſubſidiario nec dum tranſactum ſit, dicta Corona Suecica inſigne adjumentum contulit, procedere poſſet. Cumque dictus Dominus Legatus extraord. Suecicus ſemper inſtiterit, ut dicta promiſſio directe ab Anglia & Fœderato Belgio dictæ Coronæ Sueciæ fieret, nec unquam dictus Dominus Legatus perſuaderi potuerit, ut à Corona Hiſpanica pecuniam illam ſubſidiariam directe ſtipularetur, libertate tamen ſalva Angliæ & Fœderato Belgio ſibi per ſtipulationis indemnitatem, alioſque aſſecurationis modos à Corona Hiſpanica eodem tempore pleniſſime proſpiciendi, ſine qua indemnitatis promiſſione nec Anglia nec Fœderatum Belgium ad dictam pecuniam promittendam etiam induci potuere. Nec tamen propter aliquas difficultates uſque ad huc negotium illud effectum ſuum & optatum finem perduci, ſed ſolum modo quantitas ſubſidiariæ pecuniæ cum conſenſu Domini Legati Hiſpanici hic in Anglia commorantis exprimi & determinari potuerit, nempe ut Coronæ Sueciæ pro tempore, quo per aliquot jam elapſos menſes copias ſuas militares in Germania boni & pacis publicæ cauſa detinuit, exſolverentur trecenta millia thalerorum Imperialium in ſpecie vulgo de Banka, & initio cujuſvis trimeſtris ſpatii centum & octuaginta millia dictorum thalerorum pro toto ſubſequenti trimeſtri uſque quoad pax inter Coronas Galliæ & Hiſpaniæ ſancita & ratihabita foret computando initio primi trimeſtris à primo die menſis Maij ſt. n. ita ut ab illo primo die Maij totum tempus primi trimeſtris jam ceſſiſſe, terminuſque ſolutionis pro integro illo trimeſtri jam adveniſſe reputaretur, quod & in ſubſequentibus obſervandum eſſet ſpatiis, nimirum ut

quantumvis ſtatim poſt initium novi cujuſque trimeſtris pax per ſubſcriptionem tractatus & ratihabitionum communicationem certa ſtabiliſque reddatur, tamen pro omni iſto ſpatio ſumma jam nominata eſſet ſolvenda, & tamen ex re communi graviſſimas ob rationes viſum fuerit ſubſcriptionem triplicis fœderis non ulterius differre, juſtum & æquum etiam judicatum fuit, ut infra ſcripti Domini Deputati ac Commiſſarii Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis Legatique extraordinarii Celſorum ac Præpot. Dom. Ord. Gen. Fœderati Belgii ſeſe obligarent, ſicut vigore hujus Inſtrumenti ſe efficaciſſime obligant, omne ſtudium operamque, quæ ullo modo excogitari poſſit ex nunc à dicto Magnæ Britanniæ Rege, dictiſque Dominis Ordinibus apud Coronam Hiſpanicam adhibitum iri, ut negotium illud pecuniæ ſubſidiariæ, quod pro tempore præterito, uti dictum eſt, eſt trecentorum millium thalerorum, & pro quovis trimeſtri ſpatio uſque quoad pax ſancita & ratihabita erit centum & octuaginta millium thalerorum, quod tamen ſi pax ante exitum menſis Julii ſignetur & ratihabeatur, non pertinget ad majorem ſummam quam ad 480 thalerorum imperialium millia, quæ modica ſolum modo portio eſt earum impenſarum, quam ad procurandam pacem dictus Magnæ Britanniæ Rex, dictique Domini Ordines de ſuo jam tam liberaliter impenderunt, eo modo dictæ Coronæ Hiſpanicæ cordi ſit, ſicque in ea re dicta Corona Hiſpanica proſpiciat, ut dictus Magnæ Britanniæ Rex, dictique Domini Ordines primo quoque tempore & quidem pro ultimo dilationis termino intra octiduum, poſtquam Sereniſſimi Regis Sueciæ ratihabitionum inſtrumenta adveniſſe, & ad extradendum parata eſſe ſignificatum fuerit, dictæ Coronæ Sueciæ plenarie abſque tamen ullo dicti Magnæ Britanniæ Regis Dominorumque Ordinum onere aut diſpendio, dictam ſummam pecuniarum Hamburgi exſolvere queant, & ſi hoc contra omnem expectationem intra præfixum tempus à Corona Hiſpanica impetrari non poſſit, nulla ſe tunc & in poſterum ulteriora amicorum officia, ulterioremve opem aut aſſecurationem in favorem, aut utilitatem dictæ Coronæ Hiſpanicæ in negotio quod jam Hiſpaniæ cum Gallia intercedit, promiſſuros aut ullo modo præſtituros, neque quieturos in hoc zelo ſuo, quoad ſæpius memoratæ Coronæ Sueciæ plenaria ſatisfactio, uti ſupradictum eſt, facta fuerit.

Promiſſio hæc eodem modo ac tempore æque ac ipſum triplex fœdus à dicto Magnæ Britanniæ Rege dictiſque Dominis Ordinibus ratihabebitur, & confirmabitur.

In quorum omnium fidem majuſque robur nos infra ſcripti Deputati ac Commiſſarii, ut & Legati extraordinarii, hoc Inſtrumento manibus noſtris confirmavimus. Actum Weſtmonaſterii in Palatio Regio die 25 Aprilis 1668.

Rupert.
L. S.
Orl. Bridgeman.
L. S.
Buchingam.
L. S.
Albemarle.
L. S.
Arlington.
L. S.

J. Meerman.
L. S.
Joh. Boreel.
L. S.

Mon-

Monſieur le Comte de Dhona, Ambaſſadeur extraordinaire du Roy de Suede ayant deſiré de ſçavoir en qu'elle forme & methode on procederoit dans les offices a faire aupres de la Couronne d'Eſpagne, & promis par l'Acte ſigné aujourd'huy, nous avons bien voulu declarer que la meilleure voye ſeroit d'eſcrire de la part du Roy de la Grande Bretagne, & de Meſſeigneurs les Eſtats Generaux des Provinces Unies au Marquis de Caſtel-Rodrigo, Gouverneur General des Pays-Bas Eſpagnols, & de tacher a l'induire a ſatisfaire au contenu dudit Acte par toutes les raiſons qui pourroyent eſtre les plus fortes en ce poinct: Et que ledit Roy & leſdits Eſtats donneroyent ordre a leurs Miniſtres qui ſont preſentement aux Pays-Bas Eſpagnols, ou environ de vouloir ſeconder leſdite Lettres par des vives inſtances & empreſſements, & qu'en outre il ſeroit fort a propos de communiquer naifvement aux Miniſtres de la Maiſon d'Auſtriche qui ſont preſentement en cette Ville, ce dont on eſt convenu ce jourd'huy touchant la triple Alliance, afin de joindre auſſi leurs efforts aupres dudit Marquis a cette meſme fin. Faict a Londres ce 25 jour d'Auril 1668.

Arlington.
L. S.

G. Meermau.
L. S.
Joh. Boreel.
L. S.

Donderdag den 20 *December* 1668.

By reſumptie gedelibereert zynde, op 't advis van de Heeren haer Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de ſaeken van Engelandt, hebbende in gevolge ende tot voldoeninge van der ſelver Reſolutie Commiſſoriael in date den ſeven en twintigſten der voorleden maendt, ge-examineert ende overwogen 't gerapporteerde van 't gundt by abſentie van haer Edele Groot Mog. was gepaſſeert ende voor-gevallen ontrent het ſubject van de Triple Alliancie, den vyf en twintigſten Aprilis laetſtleden tuſſchen Engelandt, Sweden, ende deſen Staet geſloten, ende in ſpecie ten aenſien van de ſubſidien ter contemplatie van dien door Spaigne aen Sweden te betalen, met 't gene daer ontrent is, in voorgaende Notulen onder date den vyfden deſes breeder gementionneert; hebben haer Edele Groot Mog. haer wel laten gevallen het reſultat van ſeekere conferentie, tuſſchen den Heere Ambaſſadeur Temple, Gedeputeerde van haer Hoog Mog. ende de Heer Extraordinaris Envoyé Appelboom, over 't voorſz ſubject gehouden, ſulcx en in der voegen als 't ſelve is vervat in 't Geſchrifte hier naer geinſereert. *Engelandt. Sweden. Vrankryk. Spaigne. Triple Alliancie.*

L'Ambaſſadeur du Roy de la Grande Bretagne, & les Deputez des Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, ayant eſté aujourd'huy en conference avec le Sieur Envoyé extraordinaire du Roy de Suede, au ſujet de la derniere reſponſe donnée au nom, & de la part de la Reyne Regente d'Eſpagne ſur les Lettres reïterées & inſtance continuelles, eſcrites & faites par & de la part dudit Seigneur Roy de la Grande Bretagne, & deſdits Seigneurs Eſtats Generaux des Provinces Unies des

Pays bas a ladite Reyne a ce qu'il pluſt à ſa Majeſté payer au Roy de Suede les ſubſides, plus amplement exprimez dans l'Acte ſeparé arreſté conjoinctement avec la Triple Alliance, à Londres le 25 Avril dernier, ſtile du lieu, & voyant d'un coſté avec regret les difficultez que ladite Reine, & le Conſeil d'Eſpagne continuent de faire à l'eſgard de la ſatisfaction deſdits ſubſides, & faiſant reflexion de l'autre coſté ſur l'inclination ſincere & ſur le Zele argent deſdits Seigneurs leurs Maiſtres d'executer & de ſatisfaire avec la derniere punctualité tout ce a quoy ils ſe ſont obligez, tant par ladite Triple Alliance, que par l'Article ſeparé, qui en depend; ſçavoir a faire tous les devoirs & offices imaginables aupres de la Couronne d'Eſpagne, afin que leſdits ſubſides puiſſent eſtre payez au dit Seigneur Roy de Suede, & faute de cela à s'abſtenir de tous offices d'amitié envers l'Eſpagne, aux affaires que cette Couronne a a deſmeſler avec la France, ont pour plus grande ſatisfaction de la promeſſe faite par les Seigneurs leurs Maiſtres, & pour faire reuſſir l'intention de la Couronne de Suede, auſſi bien que le repos publicq, propoſé de leur mouvement les poincts ſuivants, leſquels ils taſcheront par toute ſorte des bons offices de faire agréer par leſdits Seigneurs leurs Maiſtres.

I.

Que pour induire la Couronne d'Eſpagne par une plus grande aſſeurance de la ſeureté a fournir leſdits ſubſides l'on pourroit faire a la Reine Regente une offre particuliere de la part des Roys de la Grande Bretagne & de Suede, comme auſſi de la part des Eſtats Generaux des Provinces Unies, qu'en eſchange de ſa promeſſe de payer leſdits ſubſides ils promettront reciproquement & ainſi par une Obligation mutuelle de garantir la Couronne d'Eſpagne, à l'eſgard de tous ſes Royaumes, Provinces, Pays & Places; en la paiſible jouiſſance de la Paix dernierement faite à Aix la Chapelle, & ce ſans exceptions d'aucuns Pays au Places, en quelque lieu où ils puiſſent eſtre ſituez.

I I.

Que pour cet effect & pour une plus grande aſſeurance de laditte paix, les trois Eſtats ſuſnommez arreſteront des a preſent les forces & les moyens, qu'ils employeront en cas d'infraction a la ditte paix de part ou d'autre, pour faire reparer la ditte infraction par l'infracteur, comme auſſi la forme & la maniere autant que cela ſe pourra faire en laquelle chacun d'eux agira, le cas eſcheant.

I I I.

Et afin que leſdits ſubſides puiſſent eſtre d'autant plus aiſe-

aiſement payez , & avec mois d'incommodité pour la Couronne d'Eſpagne, que la Couronne de Suede, vueille trouver bon que le payement s'en faſſe une bonne partie comptant, & le ſurplus a des termes raiſonnables, & qu'en eſchange auſſi pour plus grande ſatisfaction de la Couronne de Suede, & pour en cas d'infraction de ladite paix, ce qu'a Dieu ne plaiſe, la rendre d'autant plus capable d'une vigoureuſe execution de ſa guarantie on arreſtera auſſi ſemblablement des a preſent que ladite rupture eſcheant, l'on ſubſidera la ditte Couronne de ſoixante mille Rixdalers par mois dont la moitié ſera fournie par celuy au profit & a l'avantage duquel la guarantie ſe fait & execute, & l'autre moitié ſera payée & acquitée par proviſion par le Roy de la Grande Bretagne, & par les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, eſgalement en recevant bonne aſſeurance qu'apres que la paix ſera reſtablie, ils en ſeront rembourſez par ceux en faveur & a l'avantage duquel la guarantie aura eſté fournie & executée.

I V.

Et d'autant que l'on a ſujet de croire, & que l'on prevoit que l'on ne pourra pas faire regler cet affaire avec la diligence requiſe, par des lettres que l'on pourroit eſcrire & reſcrire en Eſpagne, & en Suede il ſera a propos que de tous coſtez l'on faſſe en ſorte que non ſeulement le Roy de la Grande Bretagne, & les Eſtats Generaux des Provinces Unies des Pays-bas, qualifient & authoriſent leurs Ambaſſadeurs & Deputez reſpectivement a ce que deſſus, mais auſſi principalement que les Miniſtres d'Eſpagne & de Suede reſidents preſentement icy , ou bien tels autres que leurs Maiſtres reſpectivement trouveront bon de nommer pour cela, ſoyent pourveus d'Inſtruction ſuffiſante, authorité & pouvoir de regler, arreſter & conclurre leſdits points , ſans que pour cela il ſoit beſoin d'autre ordre , inſtruction , ou authorité de leurs Committens. Ainſi fait à la Haye le 15 Octobre 1668.

Ende is voorts goedt-gevonden, dat van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de handt ernſtelyk daer aen ſal werden gehouden, ten eynde door Gedeputeerden van haer Hoog Mog. met ende nevens de gemelte Heeren Temple ende Appelboom, in conferentie getreden mogen werden met de Heeren alhier aenweſende, ende ſpecialyk geauthoriſeerde Miniſters van Bronſwyk ende Lunenburg, om met de ſelve te adjuſteren ende te ſluyten eene vaſte verbinteniſſe, in krachte van de welke de hoog-gemelte Vorſten mede verobligeert mogen werden, tot vigoureuſe præſtatie en executie van de beloofde garantie over de Vrede tuſſchen Vrankryk en Spaigne jongſt tot Aeken geſloten.

Ende ten eynde de aenbiedinge voor henen by haer Hoog Mog. ten ſelven eynde gedaen aen de geſamentlyke Cantons van Switſerlandt, mede een gewenſcht ſucces erlange moge, dat overſulks ende tot facilitatie van dien, van wegen haer Edele Groot Mog. ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden gedirigeert, ten eynde den Heere Ambaſſadeur Gamarra, by haer Hoog Mog. verlocht moge werden, ontrent het Hoff van Spaigne tot Madrid de gerequireerde officien te doen, om den Miniſter van Spaigne ſich by de gemelte Cantons bevindende, door de Koninginne Regente te doen gelaſten aldaer, ende voornamentlyk ontrent de Catholycque Cantons, alle goede officien aen te wenden, ten eynde de geſamentlyke Cantons, mede mogen komen te guaranderen de Vreede hier boven geroert, midtſgaders ook haer met Engelandt, Sweden ende deſen Staet tot vigoureuſe executie van de ſelve guarantie, het caſus exterende, te verbinden.

Ende naedemael de Heer Frans Lodewyk van Bonſtetten, by de voorſz Cantons ten voor-geroerden eynde de afgeſondene Brieven van haer Hoog Mog. overgelevert hebbende; aldaer albereydts veele debvoiren aengewendt heeft, ende noch aenwendende is, om haer Hoog Mog. goede intentie deſen aengaende te doen reuſſeren, dat over ſulks hem tot rembourſement van reys ende andere onkoſten albereyts geſupporteert ende noch te ſupporteren, over-gemaekt ofte toegeſonden ſal worden, een ſomme van ſes hondert Ryxdaelders, daer toe de Heeren Gecommitteerde Raeden midts deſen geauthoriſeert ende gelaſt werden, ten ſpoedigſten de vereyſchte ordre te ſtellen, als naer behooren, ende ſal 't ſyner tyt de ſaeke een gewenſcht ſucces komende te erlangen, nader gediſponneert werden op een redelyke belooninge aen den voornoemden Heere van Bonſetten, voor ſyne aengewende moeyte te doen.

Dat wyders ter Generaliteyt de ſaeke daer henen ſal werden beleydt, ten eynde by haer Hoog Mog. een habil Perſoon naer Bruſſel moge werden afgeſonden, om den Heere Conneſtabele van Caſtille ende Leon, te diſponneren ter intentie van haer Ho. Mo., ontrent de boven geinſereerde Poincten, met de Heeren alhier aenweſende Miniſters van Engelandt ende Sweeden op 't papier gebracht, ende ſpeciaelyk om eenmael eyntelyk te brengen dat de ſubſidie daer inne geroerdt, ſonder langer uytſtel aen Sweden voldaen moge werden, midtſgaders ook om voorts generalyk d'intentie van den Staet, ende de gemeene ruſte aldaer wel te doen begrypen, en naer behooren behertigen; ende werden de Heeren haer Edele Groot Mog. Ordinaris Gedeputeerden ter Generaliteyt midts deſen geauthoriſeert, tot dien eynde met ende nevens de andere Bondtgenooten een bequaem Perſoon te diſpicieren, ende ten ſpoedigſten derwaerts af te ſenden.

Dat voorts mede by haer Hoog Mog. geſchreven moge werden aen den Heer Ambaſſadeur Boreel, met laſt om den Koning van Groot Brittannien in bedenken te ſtellen, of ſyne Majeſteyt niet mede geraden ſal vinden ten ſelven eynde inſgelyks een habil Miniſter naer Bruſſel af te ſenden, ende ſulks den Heere Temple te bevelen, een keer derwaerts te doen, met ende nevens den genen die van wegen deſen Staet derrewaerts ſoude mogen werden geſonden, of wel yemandt anders uyt Engelandt daer toe expreſſelyk af te ſenden.

Ende eyntelyk dat by gemeen concert van Engelandt, Sweden ende deſen Staet, van nu af aen ontrent den Koning van Vrankryk, de ſaeke daer henen gedirigeert moge werden, ten eynde by ſyne Majeſteyt, aen de hoogſt-gemelte drie Staten, de vereyſchte geruſtheydt moge werden gegeven, dat by ſoo verre den Koning van Spaigne, voor den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk quame aflyvig te werden, ſonder wettige Deſcendenten naer te laten, ende dat over de ſucceſſie

van

van Spaigne, buyten vermoede eenige onluſten ofte feytelykheden mochte komen te ontſtaen, in ſulken cas van de zyde van Vrankryk geene Wapenen in de Spaenſche Nederlanden gemoveert, of jegens de ſelve eenige wegen van feyten gebruykt ſullen werden, midts dat aen den hoogſt-gemelten Koning van Vrankryk als dan mede werden gepræſteert, dat ook uyt de ſelve Spaenſche Nederlanden, geene offenſie aen Vrankryk gedaen werde, ende onder ſoodanige verdere ſortable conditien, als waer over men dienthalven met den anderen ſal konnen verdragen, ende dat ook by ontſtenteniſſe van dien, Engelandt, Sweeden ende deſen Staet, van nu af aen verdacht mogen zyn, ook met den anderen vaſt ſtellen de middelen, waer door in 't voorſz cas alle nieuwe feytelykheden, en gewelt van Wapenen uyt de voorſz Nederlanden geweert mogen werden.

EYNDE *van 't Tweede Deel.*

REGISTER

REGISTER

Van het tweede Deel van de Secrete Reſolutien van de Edele Groot Mog: Heeren Staten van Holland en Weſt-Vriesland.

A.

Algiers. nader ordre op de tractaten met die van Algiers, en andere Turkſe roovers aen te gaen, en daer over met Vrankryk te concerteeren. den 22 July 1662. 365

—— inſtructie voor Johan Bartram van Mortaigne, gedeſigneerde Conſul, en Mr. Gilbert de Vianen, fiſcael van s' lands vloote gaende na Algiers. den 13 Sept. 1663. 401

Alliantie. inſtructie tot de Ambaſſade na Vrankryk en tot het maken van eene alliantie met die Kroon. den 28 April 1660. 202

nader reſumtie en deliberatie over die inſtructie. den 12 Mey 1660. 230

—— met Engeland. ſiet *Engeland.*

—— met Vrankryk. ſiet *Vrankryk.*

—— tractaet van triple alliantie tuſſchen Engeland, Sweden en den Staet. den 17 May 1668. 669

—— met Lunenburg, Brandenburg, Denemarken. ſiet *Lunenburg.*

Amerongen. inſtructie voor den Hr. van Amerongen, gaende als Ambaſſadeur na Denemarken. den 10 Aug. 1665. 475

B.

Beverning. Theſaurier Generael tracht te reſigneren zyne Charge. den 23 Octob. 1665. 500

Beuningen. credentiael voor den ſelven na het Hof van Vrankryk. den 3 Decemb. 1664. 456

Brandenburg. conferentie met Brandenburg om eenige troepen over te nemen en na Denemarken te ſenden. den 3 October 1659. 135

—— concept tractaet van alliantie tuſſchen deſen Staet, Lunenburg, Brandenburg, en Denemarken. ſiet *Lunenburg.*

—— Miniſters van Brandenburg verſoeken, dat de tractaten met Sweden niet geſloten werden tot nader ordre. den 21 Febr. 1660. 190

Bremen. op de deſſeynen der Sweden tegen Breemen te letten. den 27 July 1666. 508

—— conferentien nopens Bremen te houden. den 30 Septemb. 1666. 513

C.

Cabo Corps. quæſtie daer over tuſſchen Sweden en de Weſt-Indiſche Compagnie. ſiet *Weſt Indiſche Compagnie.*

Cabo Verde. de Ruyter in alle ſecreteſſe na Cabo Verde te doen zeylen, om het ſelve van de Engelſchen te hernemen. den 7 Aug. 1664. 426

Campen. (*van*) ordres aen den ſelven, hoe te ageren tegen de Engelſchen op de kuſt van Guinea. den 17 Octob. 1664. 438

Coppenhage. verſorging van vivres en andere noodwendigheden in Coppenhage. den 19 Sept. 1659. 126

en den 8 Octob. 1659. 136

advis dies aengaende. 127

ordre op de executie van de reſolutie tot proviandering van Coppenhagen. den 26 Septemb. 1659. 129

20000 ryxdaelders s'maends te verſtrekken tot onderhoud van 't garniſoen van Coppenhagen: mits Drontheym verpand. den 18 Febr. 1660. 189

en den 23 Maert 1660. 199

Couchin. over Couchin en Cananor met Portugael te handelen. den 26 Aug. 1667. 581

Cyffer. ſaeken van importantie in cyffer over te ſchryven. den 11 Aug. 1665. 486

amb: van Goch.

D.

Denemarken. Reële verſekering voor de onkoſten boven het ſecours geſupporteert werdende. den 21 Jan. 1659. 2

—— urgeert nader ſecours en een goed convoy. Vloot uit Denemarken te doen komen. den 25 Januari 1659. 3

—— reële verſekering voor de onkoſten boven het ſecours geſupporteert werdende, ſubſidiepenningen; mitsgaders verſoek gedaen om de Nederlanders den Sweedſen dienſt te doen verlaten. 3

—— de vloot nog in Denemarken te laten blyven tot nader ordre. den 6 Febr. 1659. 6

—— ordre voor de Lieutenant-Admirael om de koopvaerdyſchepen uit Denemarken repatrierende te convojeren. 6
—— de vloot in Denemarken te laten verblyven, en nieuwe ſchepen met behoeftens derwaerts te ſenden. den 14 Februari 1659. 8
—— de vloot in Denemarken te ſuppleren. den 20 Febr. 1659. 9
—— inſtructie voor een extraordinaris Miniſter na Denemarken. den 21 February 1659. 10
—— de vrede in 't Noorden tuſſen Sweden en Denemarken te bevorderen. ſiet *Vrede*.
—— gedelibereert, of men een eminenter hooft over het ſecours in Denemarken ſal ſtellen. den 21 Martii 1659. 12
—— 70000 gl. aen Denemarken te verſtrekken. 12
—— inſtructie op 't employ van de vlote na Denemarken. 13
—— de Koning van Denemarken verſekert geen particuliere tractaten te ſullen ingaen met Sweden. den 22 Maert 1659. 13
—— antwoord van deſen Staet aen den Koning van Denemarken, met verſekering van zyne Majeſteit te ſullen byſpringen. den 27 Maert 1659. 14
—— geld te lenen, met verſekering van de gedebourſeerde onkoſten. den 10 April 1659. 19
—— aen den Staet Gelukſtad te oppignoreren voor geſchote geld aen ſyn Majeſteit van Denemarken. den 10 Apr. 1659. 20
—— inſtructie voor de vloot van den Staet in Denemarken zynde. den 3 Mey 1659. 25
—— nader inſtructie. den 15 Mey 1659. 28
—— miſſive van den Raedpenſionnaris, tot wegneming van enige ſcrupulen in de nadere inſtructie. den 16 Mey 1659. 33
—— de landmilitie van den Staet uit de ſchepen te Coppenhagen aen land te ſetten. den 11 Juli 1659. 74
—— reſolutie om Denemarken tegen Sweden te defenderen. den 11 Juli 1659. 75
en 6 Sept. 1659. 116
en 3 Octob. 1659. 135
—— devoiren door den Hr. Nieupoort in Engeland aen te wenden, om Drontheim, Bornholm, Ween, &c. aen Denemarken te doen verblyven. den 17 Juli 1659. 81
—— miſſive van deſen Staet aen zyne Maj. van Denemarken, tot juſtificatie van 't gehandelde met Vrankryk en Engeland. den 1 Aug. 1659. 90
—— miſſive diesaengaende aen de Miniſters van den Staet aldaer en in Sweden. den 31 Juli 1659. 97
—— reſcriptie van den Staet aen den Koning van Denemarken. den 2 Sept. 1659. 111
—— gedelibereert, of men ſal een gedeelte van de vloot uit Denemarken revoceren. den 6 Sept. 1659. 116
—— gedelibereert om eenige ſchepen van 's Lands vloot t'huis te laten komen uit Denemarken. den 10 Sept. 1659. 119
—— accoord met Downing diesaengaende. den 13 Sept. 1659. 120
—— verſorging van vivres en andere nootwendigheden in Coppenhagen. den 19 Sept. 1659. 126
en den 8 Octob. 1659. 136
—— advis diesaengaende. 127
—— ordre op de executie tot proviandering van Coppenhage. den 26 Sept. 1659. 129
—— conferentie met Brandenburg om eenige troupen over te nemen, en na Denemarken te ſenden. den 3 Oct. 1659. 135
—— de vloot ten dele in Denemarken te overwinteren. den 10 Octob. 1659. 138
—— poincten tuſſen de Ambaſſadeurs van Denemarken en Gedeputeerden van den Staet, nopens de ſaken in 't Noorden. den 23 Januari 1660. 167
—— 20000 ryksdaelders 's maends te verſtrecken tot onderhoud van 't guarniſoen van Coppenhagen: mits Drontheim verpand. den 18 Febr. 1660. ziet *Drontheim*.
en den 23 Maert 1660. 199
—— expedient tot bevordering van de vrede tuſſen die kroon en Sweeden over de Guineeſche actie. den 8 Mey 1660. 229
—— de vrede tuſſen die kroon en Sweden met vigeur te bevorderen. den 15 Mey 1660. 231
—— concepttractaet van Alliantie geſloten tuſſen deſen Staet, Lunenborg, en Brandenborg. ſiet *Lunenborg*.
—— wanneer de termynen van betaling van het capitael aen Denemarken verſtrekt, ingang nemen. den 29 Juli 1664. 425
—— Denemarken te verſoecken van 16 of 18 oorlog-ſchepen herwaards te ſenden. den 21 Juli 1666. 506
Drontheym. devoiren door den Hr. Niepoort in Engeland aen te wenden, om Drontheim, Bornholm, &c. aen Denemarken te doen verblyven. den 17 Juli 1659. 81
—— 20000 ryksdaelders aen Denemarken te verſtrekken, onder verpandinge van Drontheim. den 18 Febr. 1660. 189
en 23 Maert 1660. 199

—— voor deſſelfs tollen jaerlyks 150000 gl. aen den Staet te betalen. den 25 Maert 1660. 201
Duitſe Ryk. Militie van den Staet niet te gebruiken in het Duitſe Ryk. den 24 Febr. 1660. 168

E.

Engeland. By den Hr. Niepoort nog een bequaem Miniſter in Engeland te ſenden. den 5 Juli 1659. 73
—— te expoſtuleren aen het Parlement over 't wegſenden van haer vloot uit de Sont na Engeland. den 16 Sept. 1659. 125
en den 11 Octob. 1659. 141
—— propoſitie van den Koning van Groot-Brittannien aen haer Hoog Mog. gedaen den 1 Juni 1660. 256
—— afſcheid en geleide van den Koning van Groot-Brittann. door de Staten van Holland. den 2 Juni 1660. 258
—— inſtructie voor de Ambaſſadeurs vanden Staet na Engeland, dienende voornamentlyk tot een tractaet van Alliancie. den 5 Juni 1660. 259
en den 15 Juli 1660. 260
—— conventie tuſſen den Koning van Groot Brittannien en de Hoog Mog. Staten Generael, tot explicatie van het 28 art. van 't tractaet van alliancie, commercie, en marine tuſſen beide de partyen geſloten. 276
—— nader inſtructie voor de Ambaſſadeurs van deſen Staet, nopens het tractaet van commercie en alliantie met Engeland. den 24 Maert 1661. 281
—— den Koning van Engeland te bedanken voor de aengebode mediatie tuſſen Portugael en den Staet. den 24 Maert 1661. 281
—— met de Kroon van Engeland gene guarantie te maken, ten zy de articulen van commercie ingewilligt worden. den 5 Mey 1661. 288
—— ſchriftelyk door Engeland op de articulen van het tractaet van commercie te antwoorden. 288
—— alle deliberatien tot nadeel van de viſſerye in Engeland met vigeur tegen te gaen. 289
—— dartien poſtulata van Engeland als ongerymt, af te ſlaen en tegen te ſpreken. 289
—— in Engeland geld te ſpenderen, om ſaken, daer den Staet aengelegen is, te decouvreren. den 9 Juni 1661. 291
—— door de alliantie met Engeland ſig niet te engageren tot een rupture met Spaigne. den 9 Juni 1661. 291
—— Remarques op 't concept van het tractaet by de Engelſchen overgegeven. den 24 Juli 1661. 307
—— Downing verſoekt, dat een van de perſonen, ſchuldig aen de dood van den overleden Koning, moge werde geapprehendeert. den 6 Aug. 1661. 320
—— nader inſtructie voor onſe Ambaſſadeurs in Engeland. den 15 Sept. 1661. 321
—— aen onſe Ambaſſadeur in Engeland finale reſolutie te ſenden, en herwaerds te komen. den 1 Octob. 1661. 331
—— nader laſt op de poincten in de negotiatie met Engeland nog openſtaende. den 25 Novemb. 1661. 336
en den 10 Maert 1662. 341
en den 17 Maert 1662. 351
—— Ambaſſadeurs uit Engeland t'huis ontboden. den 5 Sept. 1662. 370
—— ontrent het ſtryken van de vlaggen. ſiet *Mortaigne*.
—— reglement van navigatie en commercie zo binnen als buiten Europa, tuſſen Engeland en deſen Staet. den 25 Oct. 1664. 440
—— Engelſe en Schotſe Compagnien in dienſt van deſen Staet, of na genomene deliberatie te caſſeren. den 6 December 1664. 458
en 12 Decemb. 1664. 460
—— Engelſe ſchepen aen te taſten en op te brengen. den 17 Decemb. 1664. 464
—— een habiel perſoon na Engeland tot loſſing van de gevangenen te ſenden. den 14 Octob. 1665. 499 en 500
—— Inſtructie voor de Ambaſſadeurs van den Staet tot de Vredehandeling te Breda. den 20 April 1667. 528
en 22 April 1667. 538
—— Wat articul uit het gem. tractaet in de vrede ſal mogen influeren, of niet. 550
—— ſchepen te equiperen om de Engelſche buiten Europa alle afbreuk te doen. den 1 Juli 1667. 555
—— concept tractaet van vrede met Engeland, door den Hr. Beverning overgegeven. den 14 Juli 1667. 558
—— Inſtructie voor de Ambaſſadeurs naar Engeland, nopens de negotiatie ontrent de diſcrepantie tuſſen Vrankryk en Spagne. den 24 Septemb. 1667. 591
—— twee project tractaten tuſſchen deſen Staet en Engeland, om den oorlog in de Spaenſe Nederlanden te doen eindigen. den 21 Januari 1668. 619, 628
—— acte om den Koning van Sweden in 't

gemelte tractaat in te nemen. den 24 Januari 1668. 626
—— op de 25 ſchepen, die met Engeland conjungeeren ſullen, nog 2000 man te embarqueren. den 6 April 166. 649
—— tractaet van triple Alliantie tuſſchen Engeland, Sweden, en den Staat. den 17 Mey 1668. 669 en 683
Eſtrades. Aen den Franſche Ambaſſadeur Eſtrades kennis te geven van het ſenden van een perſoon na Engeland tot loſſing der gevangenen. den 24 Octob. 1665. 500
—— voorſlagen van Eſtrades gedaen om met de vlooten Engeland afbreuk te doen. den 17 Febr. 1666. 501
Evertzen. Vice-Admirael van Zeeland geauthoriſeert om met eenige Schepen uyt de Wielingen uyt te loopen. den 31 Jan. 1665. 465
—— Lieutenant Admirael te belaſten de gerede Schepen voor zee te doen avanceren. den 21 Juli 1665. 484

G.

Gelukſtad. aen den Staet te oppignoreeren voor geſchooten geld aen ſyn Majt. van Denemarken. den 10 April 1659. 20
Giften. geene giften of gaven te accepteren by die geene, die in s'lands dienſt eenige ampten bekleeden. den 10 Aug. 1651. 612
s'Gravenhage. den Koning van Engeland voorgeſlagen tot een handelplaets. den 24 Febr. 1667. 542
Groenlantsvaerders. verbod, dat geen Groenlandsvaerders in den jaere 1659. in zee zullen gaen. den 1 April 1659. 15
—— deſelve wegens den oorlog met Engeland in te houden. den 20 Decemb. 1664. 464
Guinea. de Weſt-Indiſche Compagnie met 12 ſchepen by leening te verſterken na de kuſt van Guinea. den 6 Aug. 1664. 426
—— inſtructie voor de vloote na Guinea gedeſtineert. den 26 Septemb. 1664. 428
—— inſtructie om de vloote door het Canael te geleyden. den 27 September 1664. 432
—— nog twee oorlogſchepen met de ſchepen van de Weſt-Indiſche compagnie te ſenden na Guinea. den 22 Novemb. 1664. 449

H.

Heins. den Reſident Heins zich te informeeren nopens de Equipage van Swe-den. den 12 Mey 1665. 483
Hitland. met Denemarken een deſſein op Hitland te formeeren. den 23 Juni 1666. 507
Holland. conferentie tuſſchen de Penſionnariſſen van Holland en Zeeland over quæſtien, rakende de Hoven van Juſtitie. ſiet *Hoven van Juſtitie.*
Hoorn. den Hr. van Hoorn zyn demiſſie uyt Engeland te procureeren, als het tractaet van alliantie met Engeland niet geſloten werde. den 24 Septemb. 1660. 279
Hoven van Juſtitie. conferentie tuſſchen de Penſionnariſſen van Holland en Zeeland over quæſtien rakende de judicature van de Hoven van Juſtitie. den 23 Novemb. 1660. 334
nadere conferentie. den 18 Septemb. 1662. 375
accoord dies aengaende geſloten. den 22 Septemb. 1662. 383

I.

Isbrands. inſtructie voor den Hr. Isbrands gaende als Ambaſſadeur na Sweden. den 1 April 1665. 468

K.

Keyſer. inſtructie voor de Ambaſſadeurs van den Staet tot verrigting van verſcheyde ſecrete Negotiatien aen het Keyſerlyke Hof. den 25 Novemb. 1667. 606

L.

Lubecq. reſolutie om een Commiſſaris te Lubecq van wegens deſen Staet te ſtellen. den 24 Septemb. 1659. 128
—— inſtructie voor den ſelve. den 10 Octob. 1659. 139
Lunenburg. te handelen met de Hertogen van Lunenburg nopens het overnemen van haere trouppes. den 8 Aug. 1665. 485
deſelve negotiatie voort te ſetten. den 14 Aug. 1665. 486, 487 *ſeqq.*
—— concept tractaet tuſſchen deſen Staet, Lunenburg, Brandenburg, Denemarken, den 20 Aug. 1666. 509
en den 5 Octob. 1666. 513
en den 12 Octob. 1666. 523
—— conventie met de Vorſten van Brunſwyk en Lunenburg nopens het overnemen van troupen. den 21 Maert 1668. 636

M.

Maire. ordre aen den Reſident le Maire om ſig te informeeren, of de Engelſche Koopvaerdy-ſchepen de Sont paſſeeren. den 23 Juni 1666 506
Maltha. of en tot wat ſomme over de prætenſien van die van Maltha te tranſigeeren. den 18 Juli 1663. 393
—— authoriſatie ten dien eynde. den 2, 3. Aug. 1663. 399
—— conſideratie van de Stad Leyden. den 14 Septemb. 1663. 409
—— accoord over de goederen van Maltha in Holland gelegen. den 20 September 1663. 410
—— de Staten van Utrecht te beweegen om te tranſigeeren over de goederen van Malta. den 3 Febr. 1665. 466
—— autoriſatie om over de pretenſien van Maltha finalyk te handelen. den 26 Novemb. 166-. 613
Militie. De Militie te lande te continueren volgens de extraordinaris Staet van Oorlog. den 26 Mey 1667. 553
—— hoe deſelve in poſtuur te ſtellen. den 2 Juli 1667. 555
Mortaigne. aen Joh. Bartram van Mortaigne te reſcribeeren over het ſtryken van de vlaggen jegens de Engelſchen. den 16 Juli 1664. 423
—— (Johan Bartram) conſul na Algiers. ſiet *Algiers*.
Munſter. de Stadt van Munſter geld te leenen, en devoiren aen te wenden tot een accommodement met den Biſſchop van Munſter. den 18 Febr. 1660. 189
en den 23 Maert 1660. 200
—— een accommodement tuſſchen de Stad Munſter en den Biſſchop van Munſter te vorderen. den 8 Septemb. 1660. 279
—— deliberatie, of men een ravage in het land van Munſter ſal doen. den 4 Aug. 1665. 485
—— op de deſſeynen van den Biſſchop te letten. den 15 Aug. 1665. 487
—— de Gecommitteerde Raden geauthoriſeert om met een Munſterſch Ritmeeſter te handelen om over te komen tot deſen Staet of eenig Krygsvolk te trekken. den 24 Febr. 1666. 502
—— deliberatien nopens de gedurige contraventien van den Biſſchop van Munſter, met de Miniſters van Brandenburg en Lunenburg. den 6 Aug. 1667. 581

N.

Nieupoort. by den Hr. Niepoort nog een bequaem Miniſter in Engeland te ſenden. den 5 Juli 1659. 73

O.

Ooſt Indiſche Compagnie. met den Reſident Downing te handelen over de reſtitutie van drie ſchepen by de Ooſt-Indiſche compagnie voor Bantam genomen. den 17 Januar. 1659. 4
—— deſelve te bewegen om eenige ſchepen tegen de Engelſchen te equiperen. den 20 Jan. 1665. 465
Ooſt-Vriesland. deſſeyn der Sweden op Ooſt-Vriesland. den 8 Octob. 1666. 522
Orange. aengaende de tutele en educatie van den Prince van Orange alles in ſyn eerſten ſtaet te herſtellen. den 23 Septemb. 1661. 329
en den 30 Sept. 1661. 330
—— conferentie tuſſchen gecommitteerden van de Staten van Holland en Zeeland nopens de jaren van diſcretie mitſgaders educatie van den Prince van Orange, als ook over het verkieſen van een Stadhouder of Capiteyn Generael. den 18 Septemb. 1662. 374, 378 *ſeqq*.
—— deliberatie om den Prince van Orange in den Raed van Staten ſeſſie te vergunnen. den 2 Juli 1667. 555
Oſnabrugge. te handelen met den Biſſchop van Oſnabrug over het overnemen van eenige trouppes. den 21 Juli 1665. 484
de zelve negotiatie voor te ſtellen. den 14 Aug. 486, 487 *ſeqq*.

P.

Portugael. reſolutie om de vreede tuſſchen deſen Staet en Portugael te maken. den 19 Octob. 1659. 143
concept tractaet daer van 144
—— concept tractaet met Portugael aen te gaen. den 15 Mey 1660. 236
—— den Koning van Engeland te bedanken voor de aengebode mediatie tuſſchen Portugael en den Staet. den 24 Maert 1661. 281
—— ſtilſtand van wapenen met Portugael te declineeren. den 5 Mey 1661. 286
—— de vreede tuſſchen Portugael en den Staet ſerieus te bevorderen. den 1 Maert 1661. 286

—— de negotiatie van hier niet over te brengen in Engeland. 288
—— concept tractaet met Portugael te sluyten. den 11 Juni 1661. 292
—— tractaet van vreede tusschen Portugael en desen staet te sluyten. den 5 Aug. 1661. 309
—— instructie voor den Resident in Portugael te examineren, of een Minister van meerder caracter derwaerts te senden. den 14 July 1663. 389
—— instructie dies aengaende gedresseert. 394
—— instructie om met Portugael te handelen over Couchin en Cananor. den 26 Aug. 1667. 581
Provintien. de defectueuse Provincien te constringeeren om hare consenten te suyveren. den 7 Decemb. 1660. 280

R.

Ruyter. de Ruyter in alle stilheid na *Cabo Verde* te gaen. siet *Cabo Verde.*
—— de Ruyter van Guinea te doen wederkeeren. den 27 Novemb. 1664. 453
—— ordres aen den selven om de kust van Guinea van alles wel te voorsien, en dan herwaerts te keeren. den 3 Decemb. 1664. 457
—— ordres aen den selven om de Engelschen buyten Europa alle afbreuk te doen. den 5 Decemb. 1664. 458
—— het oppercommando over de vloote aen de Ruyter te bevelen. den 12 Maert 1666. 503
Ruyven. gecommitteerde Raden te disponeren op eenige aenbiedinge raekende Dirk van Ruyven. den 22 Febr. 1667. 524

S.

Schepen. 24 nieuwe schepen te bouwen, om tegen de Engelschen te gebruyken. den 15 Octob. 1664. 448
Schotse Compagnien of de selve te casseeren, deliberatien dien aengaenden. den 6 Decemb. 1664. 458
en 12 Decemb. 1662. 460
Soldy. Soldy van de weggelopene matrosen aen de overgeblevene te verdelen. den 26 Juni 1666. 507
Spagne en Spaense Nederlanden. By den Koning van Vrankryk uit te werken, dat den Staet werde versogt om de vrede tusschen die Kroon en Spagne te guaranderen. den 17 Mey 1659. 32
—— Instructie tot de Ambassade na Spagne. den 28 April 1660. 202, 220
—— door de alliantie met Engelandt tot geen rupture met Spagne te komen. den 9 Juni 1661. 291
—— met Vrankryk de Spaense Nederlanden te doen cantonneren. den 3 October 1663. 413
—— onderhandeling diesaengaende. den 14 Decemb. 1663. 414
—— Ligue te maken tussen den Staet, en den Koning van Spagne, tot conservatie van de Spaense Nederlanden. den 8 Mey 1664. 420
—— desseinen van den Koning van Vrankryk op de Spaensche Nederlanden. den 20 Mey 1667. 552
—— devoiren aen te wenden om Vrankryk en Spagne te verdragen over de Spaense Nederlanden. den 26 Mey 1667. 533
—— versoek van den Koning van Spagne, om geldlening, onder verpanding van Brugge en Oostende. den 10 Sept. 1667. 582
en den 24 Sept. 583
—— Instructie voor de Ambassadeurs na Engeland, nopens de negotiatie ontrent de discrepantie tussen Vrankryk en Engeland, rakende de Spaanse Nederlanden. den 24 Sept. 1667. 591
—— handelingen met Brandenburg en andere Geallieerden, rakende de Spaansche Nederlanden. den 28 Octob. 1667. 597
—— continuatie van dien. den 10 Decemb. 1667. 614
en 14 Januari 1668. 615
—— Memorie van den Koning van Vrankryk, gegeven aen d'Estrades, rakende de Spaense Nederlanden. 598
—— project van Vrede ten selven einde. *ib.*
—— twee project tractaten tussen desen Staet en den Koning van Engeland, om een einde van den oorlog in de Spaense Nederl. te bekomen. den 21 Jan. 1668. 619
—— conceptconventie met Spagne op de verpanding van 't Overquartier van Gelderland, voor een somme ter leen verstrekt. den 5 April 1668. 639
—— ratificatie van dito conventie. den 7 April 1668. 950
—— Spagne versoekt assistentie in de Spaensche Nederlanden; deliberatien diesaengaende onder sekere conditie. 664
—— resolutie van den Staet, waer by de versogte assistentie geaccordeert word. den 16 April

16 April 1668. 665
Stadhouder. Of Kapiteingenerael. siet *Orange.*
Sweden. De vrede in 't Noorden tusschen sweden en Denemarken te bevorderen. siet breder diesaengaende op *Vrede.*
—— resolutie om Denemarken tegen sweden te defenderen. den 11 Juli 1659. 75
en den 6 sept. 1659. 116
en den 3 Octob. 1659. 135
—— antwoord te geven op de propositien van den Hr. Coyet, extraord. Gedeput. van den Koning van sweden. 160
—— Ministers van Brandenborg versoeken dat de tractaten met sweden niet gesloten worden tot nader ordre. den 21 Februari 1660. 190
—— expedient tot bevordering van de vrede tussen Denemarken en sweden over de Guineesche actie. den 8 Mey 1660. 229
—— de vreede tussen die Kroon en Denemarken met vigeur te bevorderen. den 15 Mey 1660. 231
—— Sweden te disponeren om tegens Engeland en den Bisschop van Munster te ageren. den 12 Decemb. 1665. 501
—— met sweden over verscheide gewigtige poincten te handelen. den 10 April 1666. 504
—— tractaet van redingratie van vriendschap met den Koning van sweden. den 29 Juli 1667. 576
—— tractaet van Triple Alliantie tusschen Engeland, Sweden en den Staet. den 17 Mey 1668. 669, 683

T.

Traen. De continuatie van de Traencompagnie aen Vrankryk te mogen accorderen. den 18 Juni 1661. 306

V.

Vatgeld. Nieuw opgesteld in Vrankryk op de vreemde schepen in Vrankryk ladende. den 23 Maert 1660. 194
—— in de negotiatie met Vrankryk reflexie te nemen op 't Vatgeld. den 26 November 1661. 338
en 1 Decemb. 339
Vianen. (Mr. Gilbert) Fiscael van 's Lands vloot na Algiers. siet *Algiers.*
Visscherye. Alle deliberatien tot nadeel van de visscherye in Engeland met vigeur tegen te gaen. den 5 Mey 1661. 289
—— de vissery noodsakelyk onder de guarantie te begrypen. den 15 Maert 1662. 350
Vlagge. Resolutie ontrent de guarantie van de vlagge tegen Engeland, aen den Here Beverning. den 27 Juli 1667. 576
Vrankryk. Met Vrankryk en Engeland de vrede in 't Noorden te bevorderen. siet *Vrede.*
—— by de Koning van Vrankryk uit te werken, dat den Staet werde versogt om de vrede tussen die Kroon en Spagne te guaranderen. den 17 Mey 1650. 32
—— rescriptie aen den Koning van Vrankryk over de vrede in t Noorden. den 20 Maert 1660. 191
—— antwoord te geven aen Mr. de Thou, op syne propositien diesaengaende. den 23 Maert 1660. 192
—— te antwoorden op het nieuwopgestelde Vatgeld. 194
—— Instructie tot de Ambassade na Vrankryk, en tot het maken van eene alliantie met die Kroon. den 28 April 1660. 202
—— nader resumtie en deliberatie over de instructie voor de Ambassade na Vrankryk. den 12 Mey 1660. 230
—— de continuatie van de Traencompagnie aen Vrankryk te mogen accorderen. den 18 Juni 1661. 306
—— nader last voor onse Ambassadeurs, nopens het tractaet van Alliantie met Vrankryk. den 17 Sept. 1661. 326
—— nader last op de negotiatie met Vrankryk. den 25 Nov. 1661. 337
—— wat reflexie in de negotiatie te nemen op 't Vatgeld. den 26. Noy. 1661. 338
en den 1 Decemb. 339
—— de Vissery nootsakelyk onder de guarantie te begrypen. den 15 Maert 1662. 250
—— poincten van deliberatie, resulterende uit het rapport van den Hr. van Beuningen. den 20 Juli 1662. 363
—— met Vrankryk de Spaense Nederlanden te doen cantonneren. siet *Spaensche Nederlanden.*
—— desselfs guarantie tegen Engeland te versoeken. den 29 Novemb. 1664. 453
—— met Vrankryk concert te gaen nopens de tractaten met de Algerynen en andere Turkse Rovers aen te gaen. den 22 Juli 1662. 365
—— ordre aen den Ambassadeur van Beuningen om te klagen dat Franse schepen met Engelse commissien de schepen van den Staet beroven. den 26 Febr. 1665. 466

—— Vrankryk te verſoeken om 12 branders te equiperen, en die by de vloote te ſenden. den 21 Juli 1666. 506
—— project conventie op de conjunctie met de vloot van Vrankryk. den 19 Maert 1667. 526
—— deſſeinen van den Koning van Vrankryk op de Spaenſe Nederlanden. den 20 Mey 1667. 552
Vreede. de vreede in 't Noorden, concert met Vrankryk en Engeland te bevorderen. den 14 Febr. 1659. 6
en den 27 Maert 1659. 15
—— inſtructie voor den Heer van Honert om na Thoorn in Pruyſſen tot bevordering van de vreede in 't Noorden te vertrekken. den 2 April 1659. 16
—— merkelyke beſoignes over de gemelte vreede. den 4 Juli 1659. 37
en den 19 Juli 1659. 86
—— nader beſoignes dies aengaende. den 25 Juli 1659. 88
en den 4 Aug. 1659. 106
—— nader geconvenieerde met Engeland over de promte executie van 't getracteerde op de Ooſterſche vreede. den 5 Aug. 1659. 107
wat middelen dien aengaende te gebruyken. den 19 Aug. 1659. 109
—— reſcriptie aen den Koning van Vrankryk over de vreede in 't Noorden. den 20 Maert 1660. 191
—— met Portugael. ſiet *Portugael.*
—— met Engeland. ſiet *Engeland.*

W.

Waſſenaer. de Hr. Lieutenant Admirael Waſſenaer over de expeditie in Denemarken bedankt. den 23 Januari. 1660. 168
—— inſtructie voor den Lieutenant-Admirael Waſſenaer om s' Lands vloot na Guinea gaende door het Canael te geleyden. den 27 Septemb. 1664. 432
Weſt-Indiſche Compaghie. ſatisfactie te geven over den Koning van Engeland voor het verhinderen van de commercie der Engelſche ſchepen in Guinea. den 23 Mey 1664. 420
—— de quæſtie met Sweden over Cabo Corps, en het ſchip Chriſtina af te maken voor 125 ryxdaelders. den 16 Juli 1664. 423
Wielingen. ſchepen in de Wielingen te doen uytloopen, zoo den yſgang periculmaekt. den 22 Januar. 1665. 465

Z.

Zeeland. conferentie tuſſchen de Penſionariſſen van Holland en Zeeland over differentien, rakende de Hoven van Juſtitie. ſiet *Hoven van Juſtitie.*

EYNDE.

FB
H738
1717
1
1-SIZE
v. 2